C:\Users\Plazma\Desktop\detektvky a valečné\Beletria\Kessey Ken\Tak mne nekdy napada.pdb

PDB Name: KNIHA.TXT
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.12.2003
Modification Date: 31.12.2003
Last Backup Date: 24.12.2003
Modification Number: 751

Kenn Kesey

Tak mě někdy napadá

Přeložil Michal Strenk

Argo, 1999, 2000 Copyright (c) 1964, Ken Kesey Translation (c) Michal Strenk, 1999

Matce a otci -
kteří mi říkali, že písně jsou pro kočku,
a pak mě naučili všechny melodie, které znám,
a většinu textů.

Někdy žiju na venkově,
někdy žiju ve městě;
tak mě někdy napadá,
že bych skočil do řeky... a utopil se.

- Z písně "Dobrou noc, Ireno",
od Huddie Ledbettera a Johna Lomaxe

Podél západních svahů Pobřežního pásma v Oregonu... pohleďte: hysterické tříštění přítoků, když se vlévají do řeky Wakonda Auga...

První potůčky probleskují jako větry uhánějící mezi šťovíkem a jetelem, kapradím a kopřivami, klikatí se, přetínají... tvoří ramena. Pak mezi dřišťálem a moruší, borůvkami a ostružinami, a ramena se slévají v potoky, v říčky. A konečně na úpatí hor padá skutečná řeka přes sto padesát metrů mezi modříny a vejmutovkami, akáty a stříbrnými jedlemi - a zelenomodrou mozaikou douglasek - a pohleďte: rozlévá se do krajiny.

Při pohledu ze silnice se kovově leskne mezi stromy jako hliníková duha, jako srpek slitinového měsíce. Přistoupíte-li blíž, spatříte organický útvar, obrovský vodní úsměv s ulámanými a hnijícími pahýly podél obou dásní a s pěnou na rtech. Přijdete-li ještě blíž, rozprostře se před vámi řeka plochá jako ulice, betonově šedá a vzorkovaná deštěm. Plochá jako ulice protkaná deštěm zůstává i v období záplav, neboť má hluboké koryto a hladké dno: žádné mělčiny, na nichž by se tvořily peřeje, žádné kameny, které by čeřily hladinu... o pohybu svědčí jenom vířící chomáče žluté pěny, unášené větrem k moři, a vybíhající háje zatopených vrb, skloněných a rozechvělých tahem mlčenlivého, temného proudu.

Hladká, na první pohled klidná řeka, skrývající nelítostné zuby svého proudu pod nezvlněnou a zdánlivě klidnou hladinou.

Silnice se vine podél severního břehu, zatímco jižní lemují horské hřebeny. Prvních patnáct kilometrů nepřetíná žádný most. Přesto se za řekou, na jižním břehu, tyčí starý patrový dřevěný dům, spočívající na konstrukci z ocelových drátů, dřeva, prsti a pytlů s pískem, jako nějaký obrovitý pták s načechraným peřím, sedící zarytě ve svém spleteném hnízdě. Pohleďte...

Déšť bičuje okna. Déšť prosakuje závojem žlutého kouře, stoupajícího ke skloněné obloze z kamenného komína porostlého mechem. Obloha je šedivá, dým vlhce žlutý. Za domem, na hustě porostlém horském úbočí, se obě barvy slévají ve větrné dálce a dodávají svahům kalně zelený nádech.

Na holém břehu mezi dvorem a hučícím okrajem řeky pobíhá smečka loveckých psů, kňučících zimou a zvířecím zoufalstvím, kňučících a štěkajících na cosi, co visí příliš daleko, nad řekou, otáčí se sem a tam a strnule se kývá na provazu, uvázaném na konci dlouhé smrkové tyče... vyčnívající z okna v patře.

Dva tři metry nad hladinou se v tom lijáku točí, na okamžik zastavuje a pomalu otáčí zpátky lidská paže, uvázaná v zápěstí (jenom paže; pohleďte) a mizející v roztřepeném rameni, kde neviditelný tanečník předvádí vířivé piruety užaslému obecenstvu (nad řekou se točí jen paže)... psům na břehu, pomrkávajícímu dešti, kouři, domu, stromům a davu, volajícímu rozčileně přes řeku, "Stampere! Ty ksindle jeden! Hanku Stampere!!!"

A každému, kdo by se chtěl podívat.

Horským průsmykem na východě, kde se bystřiny a potoky ještě tříští a burácejí, ujíždí po silnici z Eugene k pobřeží prezident odborů Jonathan Bailey Draeger. Nachází se v podivném rozpoložení - jež má, jak dobře ví, z větší části na svědomí horečka, doprovázející lehkou chřipku - a třebaže si připadá poněkud vyšinutý, cítí, že má pořád docela jasnou hlavu. Události nadcházejícího dne jej naplňují radostí a obavami zároveň - těší se, až bude pryč z toho zatraceného bahniště, a jímá ho hrůza při pomyšlení na schůzku s Floydem Evenwritem, místním funkcionářem ve Wakondě, kterému přislíbil účast na

slavnostním obědě na Den díkůvzdání. Draeger tuší, že odpoledne u Evenwritea nebude nijak zábavné - během té záležitosti se Stamperovými navštívil Evenwritea už několikrát a tato setkání rozhodně neskýtala důvod k radosti - ale nehodlá si tím kazit náladu: se Stamperovými a celým tím slavným Severozápadem dnes skončí a hodně dlouho se tady neukáže. Hned zítra se může vrátit zpátky na Jih a nechat si vysušit tu zatracenou vyrážku starým dobrým kalifornským sluncem. Tady nahoře dostane vyrážku vždycky. A dermatomykózu až ke kotníku. To ta vlhkost. Není divu, že tady každý měsíc zůstanou pod hladinou dva tři domorodci - občas se někomu z nich podaří jednou provždy se vším skoncovat dřív, než dočista shnije.

Vlastně se mu tady docela líbí - pozoruje krajinu ubíhající za oknem - i když tu tolik prší. Je tady hezky, je tu klid, jakási uvolněnost. S Kalifornií se to samozřejmě srovnat nedá, ale počasí je lady rozhodně snesitelnější než na Východě nebo Středozápadě. Navíc je tady bohatá půda, takže se tu dá bez problémů přežít. Dokonce i z toho pomalého, zvukomalebného indiánského názvu čiší poklid: Wakonda Auga. Wa-kon-da-au-ga. A ty domy stojící u řeky, podél silnice i na druhém břehu - jsou to pěkné baráky, ne takové, o kterých by člověka napadlo, že tam panuje skličující atmosféra. (Domy lékárníků a železářů na penzi, pane Draegere.) Věčné stížnosti na nesmírné utrpení způsobené stávkou... ty domy jsou na míle vzdáleny jakémukoli utrpení. (Domy lufťáků a lidí, kteří tu žijí přes léto, přezimovat jezdí do Údolí a mají dost prachů na to, aby strávili příjemný podzim na horním toku řeky v místech, kudy táhnou lososi.) Na to, že je člověk vidí v zemi, která mu může připadat poněkud zaostalá, drží krok s dobou. Pěkné domečky. Moderní, ale vkusné. Ve farmářském stylu. Mezi domy a řekou zbývá dost místa na přístavky. (Mezi domem a řekou zbývá dost místa, pane Draegere, aby si Wakonda Auga mohla vybírat každoroční daň patnácti centimetrů.) Vždycky to ale působilo nezvykle: žádné domy na břehu - nebo skoro žádné, nepočítáme-li ten zatracený Stamperovic barák. Člověka by napadlo, že některé domy budou stát na břehu, protože to má své výhody. Tím byl tenhle kraj vždycky zvláštní...

Draeger projíždí svým velkým pontiakem zatáčkami podél řeky, čelo má rozpálené horečkou, je mu fajn a cítí se blahobytně. Hřeje ho pocit spokojenosti z dosažených úspěchů a lhostejně přemítá o podivnosti, která by právě tomuhle domu nepřipadala ani trochu zvláštní. Ty domy vědí, jaký je život na řece. Dokonce i moderní víkendová stavení už poznala, co to obnáší. Staré domy, ty nejstarší, které postavili na přelomu osmnáctého a devatenáctého století první usedlíci z cedrových prken a kulatiny, byly už dávno vyzdviženy a odtaženy od břehu vypůjčenými potahy a dřevařskými voly. Když byl dům příliš velký na to, aby ho přesunuli, zůstal stát opuštěný, dokud řeka nepodemlela základy a on se nezřítil do vody.

Tak zmizely domy mnoha usedlíků. Zpočátku chtěli všichni stavět na břehu řeky, aby měli blízko k dopravě, k 'Vodní silnici', jak se o řece nezřídka hovoří v zažloutlých novinách ve Wakondské knihovně. Usedlíci se mohli přetrhnout, aby získali parcely na břehu, a nikdo z nich netušil, že jejich silnice má ve zvyku užírat své břehy se vším, co na nich stojí. Nějaký čas usedlíkům trvalo, než řeku a její zvyky poznali. Jen si je poslechněte:

"Je to pěkná mrcha. Loni v zimě mi vzala barák a letos stodolu. Spolkla je."

"Takže mi nedoporučujete stavět na břehu?"

"Doporučuju nedoporučuju, dělejte, jak uznáte za vhodný. Já vám jenom povídám, co jsem viděl na vlastní oči. Nic víc."

"Uvažujte trochu: jestli je to tak, jak říkáte, jestli se opravdu tak rychle rozšiřuje, tak tady před sto lety žádná řeka nebyla."

"Záleží na tom, jak se na to podíváte. Ta řeka teče oběma směry, ne? Třeba neodnáší půdu do moře, jak tvrdí vláda; třeba zrovna moře přivádí vodu do vnitrozemí."

"Sakra! Myslíte? Jak je možný...?"

Nějaký čas jim trvalo, než řeku poznali a uvědomili si, že musejí stavět domy v bezpečné vzdálenosti, s jistým ohledem na její nenasytnost, a postoupit její hladové budoucnosti alespoň sto metrů. Nikdy nebyly vydány žádné zákony, které by tuto vzdálenost vyžadovaly. Nebylo jich třeba. Celých třicet kilometrů od Breakback Gully, kde se řeka řítí z kvetoucí svídy, až k zákrutichou zarostlým břehům Wakondského zálivu, kde se vlévá do moře, nestojí na břehu žádný dům. Nebo téměř žádný, nepočítaje v to ten zatracený barák, jediný dům, který nebral ohled na nikoho a málokdy ustoupil o jedinou píď, natož o sto

metrů. Tenhle dům stojí na původním místě; nevyzvedli ho a neodtáhli od břehu, ani ho neopustili, aby posloužil jako zapadlý hotel ondatrám a vydrám. V západní polovině státu Oregon ho lidé znají jako Stamperovic barák, i když ho v životě neviděli, protože tam stojí jako pomník zaniklého kousku země a označuje místo, kde měla řeka kdysi břeh... Pohleďte:

Vybíhá - ten dům - do řeky na jakémsi vlastním poloostrově, na nevzhledném výstupku pevniny, podepřeném ze všech stran kládami, lany, kabely, plátěnými pytli naplněnými betonem a kamením, posvařovaným zavodňovacím potrubím, starými mostními trámy a zohýbanými kolejnicemi. Bílé fošny necelý rok staré překrývají prastaré kůly prožrané červotočem. Stříbrné hlavičky hřebíků svítí vedle starých zrezivělých hřebů. Z konstrukcí vyrobených z železných automobilových rámů vyčnívají kusy vlnitého hliníkového plechu. Bednění ze sudu zpevňuje prasklé překližky. Všechnu tuhle změť stahuje a poutá k pevnině síť ocelových lan a dřevařských řetězů. Tato síť je ukotvena ke čtyřem stavebním lanům s ocelovým jádrem o průměru pět centimetrů, uchyceným ke čtyřem vzrostlým kotevním jedlím za domem. Stromy chrání před zařezáváním lan obložení z palubek a každý z nich je navíc zajištěn lanem, uvázaným k dřevěným pilotám, zakopaným hluboko do svahu.

Za normálních okolností vypadá dům působivě: je to takový patrový pomník ze dřeva a zatvrzelosti, který neustoupil před plíživou erozí ani nepodlehl strašnému proudu. Ale dnes, v době záplav, s davem přiopilých dřevorubců na druhém břehu, se zaparkovanými automobily novinářů, policejními vozy, dodávkami, džípy, zablácenými naklaďáky na rozvoz pracovních čet a s dalšími vozidly, která neustále přijíždějí a zaplňují prostor mezi řekou a silnicí, skýtá dům nevídanou podívanou.

Sotva Draeger vyjede ze zatáčky, za níž spatří celou scénu, zpomalí. "To snad ne!" zasténá a jeho pocit dobře vykonané práce a spokojenosti přehluší ona horečnatá melancholie. A ještě něco: neblahé tušení.

"Co ti idioti zase provedli?" přemítá. A už vidí, jak se to báječné kalifornské slunce znenadání ztrácí za dalšími deštivými týdny vyjednávání. "Co se to tady děje, krucinál?"

Když jeho vůz přijede blíž, rozeznává za kmitajícími stěrači některé z mužů - Gibbonse, Sorensena, Hendersona, Owense a toho hromotluka ve sportovním saku, což bude zřejmě Evenwrite - samé dřevorubce, členy odborů, které v posledních týdnech poznal. Celkem jich tam může být tak čtyřicet padesát. Někteří dřepí na bobku v otevřené garáži vedle silnice; jiní sedí v zamlžených vozech a dodávkách, zaparkovaných na břehu; další sedí na bednách pod malým provizorním přístřeškem z reklamy na Pepsi-Colu, utržené ze sloupků: BUĎTE DRUŽNÍ - s lahví zvednutou metr nad vlhkými rudými rty...

Většina z těch idiotů však stojí na dešti, přestože v suché garáži a pod reklamou je dostatek místa, stojí tam, jako by ve vlhku žili, pracovali a káceli stromy tak dlouho, že už nedokáží rozlišit, kdy prší a kdy ne. "Ale co?"

Zatáčí ze silnice k davu a stahuje přitom okénko. Dřevorubec se strništěm na tváři, s nohavicemi ustřiženými pod koleny a ochrannou přílbou na hlavě si právě přiložil k ústům ruce v rukavicích a křičí podroušeným hlasem přes řeku - "Hanku STAMPERE... Hanku STAMPERE!!!" - s takovým zaujetím, že se ani neotočí, když mu Draegerův kodrcající vůz pocáká záda blátem z vyježděných kolejí. Draeger začne na muže mluvit, ale nemůže si vzpomenout na jméno, a tak jede dál k většímu shluku lidí, kde stojí hromotluk ve sportovním saku. Muž se otáčí, s přivřenýma očima sleduje přijíždějící automobil a energicky si přejíždí po vlhké latexové tváři flekatou červenou gumovou rukou. Pomalu se plahočí k Draegerově vozu.

"No ne! Podívejte, mládenci, máme návštěvu. Koukněte, kdopak se vrátil, aby mi dal další lekci, jak se dostat ke korytu ve světě odborů. To je vážně pěkný."

"Floyde." Draeger muže přívětivě zdraví. "Chlapi..."

"To je ale překvapení, pane Dreagere," vítá ho Evenwrite a šklebí se do otevřeného okénka. "Zrovna když je takový mizerný počasí."

"Překvapení? Ale Floyde, já měl dojem, že jsem očekáván."

"No jo, máte pravdu!" Evenwrite praští do střechy vozu. "Na oběd na Den díkůvzdání. Jenomže ono se nám do toho něco připletlo, víte, pane Draegere?"

"Copak?" diví se Draeger. Pak přelétne pohledem dav. "Nějaká nehoda? Někdo sjel do vody?"

Evenwrite se otáčí ke kolegům. "Mládenci, pan Draeger se ptá, jestli někdo nezahučel do vody." Otočí

se zpátky a zavrtí hlavou. "Kdepak, pane Draegere, takový štěstí ještě nikoho nepotkalo."

"Aha" - pomalu, klidně, ještě neví, co si má myslet o mužově tónu. "A co se vlastně stalo?"

"Co se stalo? Nic se nestalo, pane Draegere. Zatím. Dalo by se říct, že jsme tady - my všichni - abysme se postarali o to, že se nic nestane. Řekněme, že jsme sem tady s mládenci přišli, abychom pokračovali tam, kde vaše metody selhaly."

"Co tím myslíte, 'selhaly', Floyde?" - hlas má pořád klidný, docela příjemný, ale... ten nepříjemný pocit stoupá z žaludku a proniká plícemi a srdcem jako ledový plamen. "Nechcete mi rovnou říct, co se stalo?"

"Ježíšmarjá -" Evenwrite tomu ani nechce věřit - "on to neví! Kurva chlapi, Johnny B. Draeger nic neví! Chápete to? Je to náš vůdce a ještě o tom ani neslyšeli"

"Slyšel jsem, že smlouvy jsou hotové a připravené k podpisu, Floyde. Výbor se prý včera večer sešel a všichni dospěli ke shodě." V ústech má vyprahlo ten plamen mu stoupá až do krku - proboha; snad ten Stamper - Nakonec polkne a ptá se klidným hlasem: "Hank změnil své plány?"

Evenwrite opět praští do střechy vozu. Má vztek. "To bych ksakru řek, že změnil plány. Docela jednoduše je hodil za hlavu!"

"Celou smlouvu?"

"Celou zkurvenou smlouvu. Přesně tak. Celou dohodu, kterou jsme si byli tak jistý" -prásk!- "jako by nic. Mám takovej dojem, že jste se tentokrát přepočítal, Dreagere. Pane jo..." Evenwrite kroutí hlavou a vztek střídá naprostá sklíčenost, jako by právě oznámil, že přichází konec světa. "Jsme přesně tam, kde jsme byli, než jste přijel."

I přes tragický tón Evenwriteovy teatrálnosti cítí Draeger docela zřetelně tón vítězství, jenž se za těmi slovy skrývá. No jasně, ten idiotskej špekoun si mě musí trochu vychutnat, uvědomuje si Draeger, přestože v tom jedem oba. Ale jak je možný, že si to Stamper rozmyslel? "Jste si tím jist?" ujišťuje se.

Evenwrite zavírá oči a přikyvuje. "Asi jste to nedomyslel."

"To je zvláštní," mumlá Draeger a dává pozor, aby jeho hlas co možná nejméně prozrazoval, jak je vyplašený. Nikdy nedávej najevo znepokojení, říkával si vždycky. V jeho zápisníku v náprsní kapse stojí: "Poplach, pokud právě neohlašuje požár nebo nálet, člověku jenom zamotá hlavu, rozruší smysly a ve většině případů přinejmenším zdvojnásobí nebezpečí." Ale co nedomyslel? Pohlédne opět na Evenwritea. "Proč to udělal? Jaké k tomu měl důvody?"

Evenwritea se opět zmocní vztek. "Jsem snad jeho brácha? Nebo mám s tím kreténem společnej kavalec? Jak mám do prdele vědět, co se Hankovi Stamperovi honí hlavou? Kurva. Mně docela stačí, když vidím, co dělá!"

Ale musel jste se nějak dovědět, co dělá, Floyde; poslal snad do města dopis v láhvi?"

"Dá se to tak říct. Les mi volal z Kůlu. Hankova stará tam přej přišla za tím jeho mazaným bráchou Lelandem a vykládala, že se Hank chystá pronajmout si remorkér a přeci jen to zkusí."

Draeger pohlédne na Gibbonse. "Neslyšel jste jediný důvod, proč tak náhlá změna?"

"Ten kluk vypadal, že něco ví, alespoň podle toho, jak se chvástal..."

"A zeptal jste se ho?"

"Kdepak, co vás nemá; jenom jsem brnknul Floydovi. Vy myslíte, že jsem měl?"

Draeger přejíždí prsty v rukavicích po volantu a vyčítá si, že se tím blbečkem a tou jeho předstíranou nevinností nechal tak snadno vytočit. To bude ta horečka. "Tak dobře. Myslíte, že by mi ten mládenec vysvětlil, proč si to Stamper rozmyslel, kdybych si s ním promluvil? Chci říct, kdybych se ho na to zeptal."

"O tom pochybuju, pane Draegere. Už je pryč." Evenwrite chvilku čeká a šklebí se. "Hankova žena tam ale pořád je. Vy byste z ní moh těma svejma metodama něco vytáhnout..."

Muži vybuchují smíchy, ale Draeger se očividně topí v myšlenkách. Rukama hladí umělohmotný volant. Kolem letí osamělá divoká kachna a purpurovým okem sleduje zástup. Pod konzervárnami řvou kocouři. Draeger chvíli cítí pod koženou rukavicí hladkou umělou hmotu, načež opět zvedne hlavu. "A zkoušeli jste sehnat Hanka? Zeptat se ho osobně? Totiž -"

"Sehnat? A co si do prdele myslíte, že tady celou dobu děláme? Poslechněte si Gibbonse, jak tam huláká."

"Já myslel telefonem. Nezkoušeli jste mu zavolat?"

"Jasněže jsme mu zkoušeli zavolat."

"No a...? Co říkal? Totiž -"

"Co říkal?" Evenwrite se znovu drbe na tváři. "Já vám ukážu, co říkal - nebo spíš co říká. Howie! Přines sem ten dalekohled. Tady pan Draeger se chce mrknout, co říká Hank."

Muž na břehu se pomalu otáčí. "Co říká...?"

"Co říká! Co nám odpověděl, když jsme chtěli, aby si to ještě rozmyslel. Podej sem ten dalekohled, ať se pan Draeger taky podívá."

Dalekohled putuje ven z kapsy na břiše deštivě šedé mikiny. I přes silnou jelenici studí Draegera v rukou. Muži se nahrnou kolem. "Támhle." Evenwrite ukazuje vítězně rukou. "Támhle je odpověď Hanka Stampera."

Dívá se tím směrem a něco tam v mlze vidí, nějaký předmět, zavěšený jako rybí návnada na dlouhé tyči před tím starým a směšným stavením za řekou... "Ale co to má -" Přikládá dalekohled k očím a ukazováčkem zaostřuje. Slyší, jak muži čekají. "Já pořád ne -" Ta věc je rozmazaná, ztrácí se v mlze, rozostřuje se, otáčí se, a najednou ji vidí zřetelně a tak blízko, že na okamžik ucítí vysoko v rozpáleném krku ten odporný zápach. "Vypadá to jako lidská ruka, ale já pořád ne -" a vzápětí cítí, jak se ta rostoucí předtucha naplňuje. "Já - cože?" Slyší, jak se kolem jeho vozu zvedá oplzlý smích. Zakleje a podá dalekohled obličeji, který smích změnil k nepoznání. Vytáhne okénko, ale pořád ho slyší. Naklání se přes volant k běžícím stěračům - "Promluvím si ve městě s tou holkou, s jeho ženou - Viv? - a zjistím -" a couvá vyježdělými kolejemi na silnici, pryč od toho smíchu.

Zatne zuby a rozjede se podél rtu té rozšklebené řeky. Je zmatený a zuří; v životě se mu ještě nikdo nesmál, rozhodně ne taková banda idiotů - nikdo! Popletený, nepříčetný vzteky a podezřením, že se mu nesměje jenom ta banda idiotů na břehu - jako by si z té jejich idiotské reakce dělal hlavu! -, ale že se mu směje potají ještě jeden kretén z okna v prvním patře toho zatraceného domu....

"Co se mohlo stát?"

Ten, kdo tam tu paži na tyči pověsil, si dal záležet, aby vyjadřovala tentýž zarytý a komický vzdor jako starý dům; ten, kdo si dal tu práci a vyvěsil paži, aby byla vidět ze silnice, kromě toho pečlivě svázal všechny prsty kromě prostředníku, který zůstal vztyčený v nehybném a nezaměnitelném gestu výsměchu každému, kdo šel kolem.

Draeger se nemohl zbavit pocitu, že ten vztyčený prostředník je určený především jemu. "Mně! Takhle mě urážet za to... že jsem udělal chybu. Za to..." Vztyčený jako zlomyslné popření všeho, čemu věřil, o čem věděl, že platí o Člověku; jako cynický výsměch víře, kované celých třicet let, přesné a předvídatelné víře vykované ze čtvrtstoletí zkušeností jednání s dělníky a vedením podniků - bylo to téměř náboženství, červenou stuhou převázaný svazek úhledně sepsaných pravd o lidech, o Člověku. Je dokázáno! že ten zabedněnec Člověk se postaví proti všemu kromě Podané ruky; že se postaví každému nebezpečí kromě Samoty; že za své nejubožejší, nejchatrnější a nejsměšnější zásady položí život, bude snášet bolest, výsměch a občas dokonce i nepohodlí, jedno z nejvíce ponižujících amerických utrpení, ale vzdá se svého nejhlubšího přesvědčení pro Lásku. Draeger už se o tom nejednou přesvědčil. Viděl, jak drsní šéfové pil raději uzavírají smlouvy pochybné hodnoty jenom proto, aby své uhrovité dcery nevystavovali posměchu na místní střední škole, viděl majitele podniků, zaryté pravičáky, kteří se netajili nenávistí k dělníkům, jak raději přidají svým zaměstnancům pětadvacet centů na hodinu a nemocenskou, aby nepřišli o pochybnou náklonnost senilní tetičky, která hraje kanastu s manželkou bratra stávkujícího zaměstnance, kterého v životě neviděli a neznají ani jeho jméno. Láska - a všechny její komplikované odnože, jak Draeger věřil - vlastně vždycky zvítězí; Láska - nebo Strach, že ji nemáme, nebo Obava, že jí nemáme dost, nebo Hrůza, že ji ztratíme - jistě vždycky zvítězí. Toto přesvědčení bylo Draegerovou zbraní; osvojil si je v mládí a po čtvrt století umírněného kroužení a bezstarostného jednání tuto zbraň s obrovským úspěchem používal. Neochvějnou vírou v moc této zbraně dobýval svět, který se mu jevil jako jednoduchý, přesný a předvídatelný. A teď se mu snaží nějaký slabomyslný dřevorubec s ubohým podnikem a bez jediného spojence na celém světě namluvit, že na něj ta zbraň neplatí! Ksakru s tou zatracenou horečkou...

Draeger, muž, který si o sobě rád myslí, že je umírněný a má sám sebe pod kontrolou, se naklání nad volantem a sleduje, jak rychlost na tachometru neustále stoupá i přesto, že by ji dokázal snížit. Velký vůz

převzal kontrolu. Nabral pod ním rychlost sám od sebe. Řítí se k městu s neklidným, mlaskavým šuměním mokrých pneumatik. Bílé čáry se míhají kolem. Vrby ubíhající za okny kmitají až k nehybnosti, jako stojící paprsky kola kodrcajícího dostavníku z hollywoodského filmu. Draeger si prsty v rukavici nervózně projíždí tuhé šedivé vlasy ostříhané na ježka, vzdychá a poddává se své předtuše: pokud Evenwrite říká pravdu - proč by lhal? -, znamená to další týdny nedobrovolné trpělivosti, kvůli které za poslední měsíc probděl k smrti vyčerpaný dvě noci ze tří. Další vynucené úsměvy, další vynucené dohadování. Další předstírané naslouchání. A další Desenex na dermatomykózu, která se může zapsat do dějin lékařství. Znovu odevzdaně vzdychne, ale co, ksakru, každý může čas od času udělat chybu. Vůz však nezpomaluje, a hluboko v jeho přesném a předvídatelném srdci, kde ona předtucha poprvé vyrašila a kde se jako tíživý mech roztahuje odevzdanost osudu, vyráží další květ.

"Ale co když jsem žádnou chybu neudělal... co když jsem se nepřepočítal..."

Jiný květ. S okvětními plátky z údivu.

"Tak toho v tom idiotovi asi bude víc, než jsem tušil."

A tím pádem zřejmě i ve všech ostatních idiotech.

Zastavuje vůz a smykem přejíždí přes bílou čáru až k obrubníku před kavárnou Mořský vánek. Přes kmitající stěrače má výhled na celou.Hlavní ulici. Je prázdná? Jenom déšť a kocouři. Vyhrne si límec, bez svrchníku vystoupí a běží k neonem osvětlenému vchodu do baru Kůl. Uvnitř vypadá i lokál prázdný; hrací skříň svítí a potichu hraje, ale nikde nikdo. Zvláštní... Copak všichni postávají v tom blátě a vystavují se posměchu? Ale to je strašně - Pak zahlédne u okna prototyp tlustého a bledého barmana, který ho sleduje očima schovanýma za dlouhými zakroucenými řasami.

"To počasí se snad nikdy neumoudří, co říkáte, Teddy?" V tom je toho víc, než -

"Vypadá to tak, pane Draegere."

"Teddy?" Hele: dokonce i tenhle nedomrlý zženštilý barman -dokonce i on ví víc, než já. "Floyd Evenwrite říkal, že tady najdu manželku Hanka Stampera."

"Ano, pane," slyší Draeger toho malého muže. "Je vzadu, pane Draegere. Ve skladu."

"Díky. Mimochodem, Teddy; proč myslíte, že -" Že... co? Na okamžik se zastaví a zírá před sebe, dokud se barman pod jeho nepřítomným pohledem nazačervená a nespustí své dlouhé řasy přes oči. "Ale nic." Draeger se otáčí a odchází: Já se ho nemůžu zeptat. Nemohl by mi to povědět - i kdyby to věděl, neřekl by mi to... kolem hrací skříně, v níž to cvaká a vrčí, zatímco spouští další skladbu:

Proč se neschoulíš... a neutěšíš mě,
nestulíš... a neuklidníš,
neutišíš mé srdce aspoň ještě jednou?

Podél dlouhého baru, kolem slabě blikající záře hrací skříně, přes taneční parket, přepaženým přítmím prázdných boxů, a úplně vzadu vidí tu dívku. Samotnou. Se sklenicí piva. Štíhlý, vlhký obličej jí lemuje ohrnutý límec těžkého tříčtvrtečního kabátu. Ta vlhkost - není si jistý - je to déšť, slzy nebo pot z toho strašnýho vedra uvnitř? Bledé ruce má položené na velkém hnědém fotoalbu... a s lehkým úsměvem na rtech se dívá, jak se k ní blíží. Ona taky, uvědomuje si Draeger, když ji zdraví; víc než já. Zvláštní... jak jsem si mohl myslet, že do toho vidím?

"Pane Draegere..." Dívka ukazuje na židli. "Vypadáte, jako byste se sháněl po nějakých informacích."

"Chci vědět, co se stalo," říká a usedá. "A proč."

Dívka hledí na své ruce a vrtí hlavou. "S tím vám asi moc nepomůžu." Zvedá hlavu a znovu se na něj usměje. "Vážně; opravdu nedokážu odpovědět na to vaše 'a proč'" - její úsměv je ironický, ale zdaleka ne tak posměšný jako úšklebky těch ostatních idiotů, ironický, ale vyjadřuje upřímnou lítost a je vlastně docela roztomilý. Draeger je překvapen, jak ho její odpověď rozzuřila - ta zatracená chřipka -jak prudce mu buší srdce a jak nekontrolované zvyšuje hlas.

"Copak si to ten váš praštěnej manžel neuvědomuje? Myslím to nebezpečí plavit tolik dřeva po řece úplně sám?"

Dívka se stále usmívá. "Chcete říct, jestli si Hank uvědomuje, co si o něm lidi pomyslej, když to udělá... neměl jste na mysli právě tohle, pane Draegere?"

"Ano. Měl. Právě tohle. Copak nechápe, že zůstane docela - úplně- sám?"

"Riskuje mnohem víc. Když se do toho pustí, může přijít i o manželku. To za prvé. A kromě toho může přijít o život."

"Tak proč?"

Dívka Draegera chvíli pozoruje a pak se napije piva. "To byste nikdy nepochopil. Vy prostě chcete důvod, pár důvodů. Jenomže pro důvody, které hledáte, byste se musel vrátit dvě tři staletí..."

"Blbost. Já chci jenom vědět, proč změnil své rozhodnutí."

"To byste nejdřív musel vědět, jak k němu dospěl, ne?"

"Dospěl k čemu?"

"K svému rozhodnutí, pane Draegere."

"Aha. Tak dobře. Já mám času dost."

Dívka se napije piva. Zavírá oči a stírá si z čela pramen mokrých vlasů. Draeger si najednou uvědomuje, že je úplně vyčerpaná - až k zemdlení. Čeká, až otevře oči. Z nedaleké toalety je cítit dezinfekce. Hrací skříň rozechvívá stěny z borovice, nasáklé kouřem:

Snad mi pomůže zapomenout víno...
Mám prázdnou flašku a zlomený srdce
a pořád na tebe myslím.

Dívka otevírá oči a vyhrnuje si rukáv, aby se podívala na hodinky. Pak opět složí ruce na hnědé album. "Já myslím, že to tady bývalo jiné, pane Draegere." Kecy; svět je pořád stejnej. "Ne. Netvařte se tak, pane Draegere. Opravdu. Sama jsem tomu nechtěla věřit..." Ona ví, na co myslím! "... ale nakonec jsem se nechala přesvědčit. Něco vám ukážu." Otevírá knihu; její vůně jí připomíná podkroví. (Ach, podkroví. Políbil mě na rozloučenou a můj bolavý ret...) "Je to taková rodinná kronika. Konečně jsem si našla čas, abych si ji pročetla." (Konečně jsem si přiznala, že... se mi každou zimu dělají puchýře na rtech.) Posouvá knihu po stole k Draegerovi; je to velké fotoalbum, plné starých fotografií. Draeger je pomalu otevírá. Po zážitku s dalekohledem přeci jen váhá. "Nic se tady nepíše. Jsou tu samá data a fotky..."

"Zkuste použít svoji představivost, pane Draegere; já to tak taky dělám. No tak, je to docela legrace. Prohlédněte si to."

Dívka otočí knihu k němu a zlehka se dotkne špičkou jazyka koutku úst. (Každou zimu od té doby, kdy jsem přijela...) Draeger se naklání nad matně osvětleným albem. Blbost; neví víc, než... Otočí pár stránek s fotografiemi tváří, zatímco hrací skříň vrní:

Vrhám osamělý stín
A hraju osamělou hru.

Nahoře na střeše šumí déšť. Draeger knihu odstrčí a znovu si ji přitáhne. Blbost; ona ne - Snaží se pohodlně usadit na dřevěné židli a doufá, že se dokáže zbavit protivného pocitu dezorientace, který sílí od okamžiku, kdy zaostřil dalekohled. "Nesmysl." Jenomže to je ta potíž, to je ta potíž... "Je to k ničemu." Opět knihu odstrčí. Je to nesmysl.

"Naopak, pane Draegere. Podívejte." (Každou pitomou zimu...) "Prolistuju vám kousek historie rodiny Stamperů..." Minulost nemá nic společnýho - "Třeba tady, rok 1909. Přečtu vám to" - s tím, jak se lidi chovaj dneska, ty krávo. "'V létě přišel rudý příliv a zkazil mlže; zabil dvanáct Indiánů a tři z nás křesťanů.' Jen si to představte, pane Draegere." Ale dny jsou pořád stejný, sakra (dny, které člověk cítí jako listy vlhkého jemného smirkového papíru, jako hlodající zub času, nenápadný a přizpůsobivý); léta jsou stejný. "Nebo... například tady: zima roku 1914, když zamrzla řeka." Zimy jsou taky stejný. (Každou zimu se objeví plíseň, vidíte, jak olizuje svým ospalým šedivým jazykem podlahové lišty?) Nebo se v zásadě moc nezměnily (každou zimu plíseň a vyrážka a na rtu puchýře z horečky). "Takovou zimu musíte zažít, abyste získal nějakou představu. Posloucháte mě, pane Draegere?"

Draeger sebou trhne. "Jistě." Dívka se usměje. "Jistě, pokračujte. To ta... hrací skříň." Mumlá: "Vrhám osamělý stín/A hraju osamělou hru..." Není to tak nahlas, ale - "Ale, ano; poslouchám."

"A zapojil jste představivost?"

"Ano, zapojil! Co," záleží na minulosti? (každou zimu tuba Blistexu) "jste to říkala?" "Odešlas, ale já tančím dál..." Dívka se tváří jako u vytržení a zavírá oči. "Vidím to, pane Draegere, ta věčná 'proč' vedou hluboko do minulosti..." Blbost! Kecy! (A přesto každou zimu cítíš, jak se začíná dělat ten důlek? Na spodním rtu?) "Pokud si vzpomínám, Hankův dědeček - Henryho otec - moment..." Ale. Co když. (Vytrvale.) "Osamělé stíny." "To víte, že jsou -" Nicméně. (Pořád.) "Na druhou stranu -" Dost... dost.

DOST! NELAM SI S TÍM HLAVU. JEDNODUŠE SE POSUŇ KOUSEK DOPRAVA NEBO DOLEVA, ABYS ZÍSKAL JINÝ UHEL POHLEDU. Poslyš... Skutečnost je větší než úhrn jejích částí, a taky mnohem posvátnější. A životy, vytvořené ze stejného materiálu jako sny, mohou být obalené spánkem, ale nejsou úhledně převázané červenou mašlí. Pravda nejezdí na čas jako vlak, i když čas může být poháněn pravdou. A Scény minulé a Scény budoucí plynou a slévají se v modrozelené hlubině, zatímco Přítomnost se rozbíhá v kruzích na hladině. Tak si s tím nelam hlavu. Abys mohl zaostřit, jednoduše se posuň kousek dopředu nebo dozadu. A ještě jednou... dívej se:

Zatímco bar jemně vybuchuje ven do deště a šíří se ve vlnách všemi směry:

Zaprášené nádraží v Kansasu v roce 1898. Slunce odezírá lesklé zlaté klikyháky na dveřích lůžkového vozu. Stojí tam Jonas Armand Stamper, kolem jehož útlého pasu povlává oblak páry jako vlajka zavěšená v půli železně černé žerdi. Stojí kousek stranou pozlacených dveří, v jedné železné ruce svírá černý klobouk s rovným okrajem, v druhé knihu vázanou v černé kůži, a mlčky pozoruje svou ženu, tři chlapce a ostatní příbuzné, kteří se s ním přišli rozloučit. Docela urostlá smečka, říká si v duchu, v tom naškrobeným mušelínu. Impozantní pohled. Kromě toho dobře ví, že on sám v očích poledního davu na nádraží vypadá ještě urostleji, naškrobeněji a působivěji než všichni ostatní dohromady. Má dlouhé lesklé vlasy, prozrazující indiánskou krev; obočí a knír rostou přesně vodorovně, jako by je měl na širokém obličeji nakreslené silnou tužkou podle pravítka. Ostrá čelist, šlachovitý krk, mohutná hruď. A i když mu do metru osmdesáti chybí víc než dost, stojí tak, aby vypadal mnohem vyšší, než ve skutečnosti je. Opravdu působivé. Naškrobený, v kůži oděný, nezlomný patriarcha, neohroženě stěhující svou rodinu na západ do Oregonu. Urostlý pionýr mířící na nová a neprozkoumaná území. Působivé.

"Dej na sebe pozor, Jonasi."

"To nechám na Pánubohu, Nate. Konáme Boží dílo."

"Jsi dobrý muž, Jonasi."

"Bůh se postará o své věrné, Louise."

"Amen, amen."

"Je to Boží vůle, abys šel."

Škrobeně se ukloní, a když se otáčí, aby nastoupil do vlaku, střetne se pohledem se svými třemi syny... Pohleďte: všichni se usmívají. Svraští čelo, aby jim připomněl, že sice hájili myšlenku odejít z Kansasu do té divočiny na Severozápadě, ale že se tak děje výhradně díky jeho rozhodnutí a jeho svolení, a oni by na to neměli zapomenout! "Je to vůle našeho dobrotivého Pána," opakuje a dva mladší chlapci klopí oči. Nejstarší, Henry, se dál dívá otci do očí. Jonas začne mluvit, ale chlapcův výraz má v sobě něco tak bezostyšně vítězného a rouhavého, že neohroženému patriarchovi uvíznou slova v hrdle, třebaže tomu pohledu porozumí až mnohem později. Ne, věděls to hned, sotva jsi to uviděl. Je to tam usazené jako ďáblův poťouchlý pohled, Poznals ten pohled, a když jsi pochopil, na čem ses nevědomky podílel, krev ti ztuhla v žilách.

Průvodčí volá. Dva mladší synové procházejí kolem otce do vlaku a drmolí díky, mockrát děkujeme za balíčky jídla, nabízené zástupem příbuzných, kteří je přišli vyprovodit. Za nimi nastupuje jejich nervózní, uslzená matka a cestou líbá tváře a tiskne ruce. Pak následuje nejstarší syn se zaťatými pěstmi v kapsách u kalhot. Vlak sebou najednou trhne. Otec se chytá držadla, naskakuje do vlaku a kyne mávajícím příbuzným.

"Sbohem!"

"Napiš, Jonasi, slyšíš?"

"Napíšeme. Doufáme, že brzy přijedete za náma."

"Sbohem... sbohem."

Otáčí se, aby vystoupil po rozpálených železných schodech, a znovu zahlédne ten pohled, když Henry odchází z plošiny do vozu. Smiluj se nad námi, Pane, zašeptá, ani neví proč. Ne, jen si to přiznej; věděls to. Věděls, že se z hrobu vrací ten rodinnej hřích, a věděls, jak ses na něm podílel; věděls, jak ses na něm podílel, stejně jako jsi věděl, co ten hřích znamená. "Narozenej jako hříšník," mumlá, "narozenej prokletej."

Pro Jonase a jeho generaci totiž rodinnou minulost poskvrnil tentýž hřích: Víte, jaký hřích. Prokletí Tuláka; prokletí Vandráka; trpké prokletí Nevěřících; věčně odmítajících osud, který jim Bůh nadělil...

"Nikdy neměli stání," tvrdili ti tolerantnější.

"Idioti!" hřímali ti, kdo horovali pro stálost. "Rouhači!"

"Jsou to jenom větroplachové."

"Blázni! Blázni!"

Historie jejich rodiny je plná tuláků. Jejich rozptýlená historie je plná šlachovitých, neklidných a tvrdohlavých tuláků, kteří odešli na Západ. Jsou samá kost a kůže a věčně v pohybu od toho prvního dne, kdy první vychrtlý přistěhovalec Stamper poprvé vystoupil z lodi na východním pobřeží kontinentu. V pohybu s jakousi hypnotickou oddaností. Generace za generací přebíhající na Západ napříč divokou mladou Amerikou; ne jako pionýři konající Boží dílo v pohanské zemi, ani jako snílci značkující cestu pro přibývající obyvatelstvo (i když nezřídka kupovali farmy od znechucených pionýrů nebo koňská spřežení od rozčarovaných snílků, kteří zamířili zpátky na dobře označkované území státu Missouri), ale jednoduše jako klan vychrtlých mužů a žen, kteří nikdy neměli stání, měli sklon k slabomyslnosti a bezcílnému toulaní a věřili, že za kopcem jsou pastviny zelenější a na konci cesty stromy rovnější.

"To si piš. Dojedem na to místo u cesty a pak se budem v klidu válet."

"Jo. Budeme mít dost času...."

Jenomže vždycky když otec konečně pokácel všechny stromy a vytahal pařezy a matka měla dost lněného oleje, který tak dlouho střádala, aby mohla napustit dřevěnou podlahu, nějaký vytáhlý puberťák s kuňkavým hlasem se podíval z okna, podrbal se na svalnatém břiše a prohlásil, "Víte... mohli bysme najít něco lepšího než tenhle trnitej flek."

"Lepšího? Zrovna když jsme se tu zabydleli?"

"Určitě."

"Ty možná - i když o tom silně pochybuju -, ale tvůj táta a já zůstaneme tady!"

"Jak je libo."

"Kdepak, panáčku, pane Neposedo! Tvůj táta a já to tady doklepeme až do konce."

"To je vaše věc, ale já odcházím. Ty a táta si dělejte, co chcete."

"Počkej chvíli, mlad -"

"Ede!"

"Přibrzdi, ženská, snad nechceš rozhodovat za mě? Dobrá, mladej, cos tím myslel, jen tak pro zajímavost?"

"Ede!"

"Ten kluk a já spolu mluvíme."

"Ach, Ede!"

A ti, kdo zůstali, byli buď příliš staří, nebo nemocní na to, aby pokračovali dál na západ. Příliš staří nebo nemocní, nebo, z hlediska rodiny, příliš mrtví. Když šel totiž jeden, šli všichni. Dopisy se skvrnami od tabáku, nalezené v podkroví v krabicích od bonbónů ve tvaru srdce, jsou plné vzrušujících zpráv o takových odchodech.

"... je tady báječný vzduch."

"... děckám se daří dobře, i když takhle daleko od civilizace není škola nic moc, jak si možná dovedete představit."

"... už se těšíme, že vás tady v těch končinách brzy uvidíme. Přijedete?"

Nebo skličujících zpráv o nespokojenosti:

"... Lu říkala, abych tě neposlouchal, že mi s Ollem a s ostatníma vždycky nasadíte brouka do hlavy, ale já nevím, povídám jí, nevím. Řek jsem jí, že si pořád nejsem úplně jistej, jestli jsme našli to pravý

místo, jestli si nemůžeme polepšit. Nechám si to ještě projít hlavou..."

A tak se stěhovali. A i když někteří členové rodiny zůstali za ta léta pozadu za ostatními, i když se za celý život posunuli jen o nějakých patnáct dvacet kilometrů, jejich kroky vždycky směřovaly na západ. Některé z nich musela vytáhnout z polorozpadlých domů neústupná vnoučata. Časem se některým podařilo narodit se a zemřít ve stejném městě. Nakonec přišli mnohem praktičtější Stamperové; Stamperové dost inteligentní na to, aby se zastavili a rozhlédli kolem; přemýšliví, uvážliví Stamperové, kteří dokázali odhalit onu vlastnost, jíž začali říkat "vada na rodinném charakteru", a rozhodli se ji napravit.

Tihle inteligentní muži a ženy se snažili tu vadu přemoci, snažili se ze všech sil jednou provždy ukončit ten nesmyslný pochod na západ, zastavit se, usadit, zapustit kořeny a spokojit se s tím, co jim dobrotivý Bůh poskytne. Tihle rozumní muži.

"Počkat..." Zastavil na jedné rovině na Středozápadě, odkud bylo vidět široko daleko. "Mám takovej dojem, že jsme došli dost daleko." Zastavil a řekl: "Je nejvyšší čas skončit s tou pitomostí, co nedala vydechnout našim předkům; když se tady člověk postaví - a vidí na všechny strany a nalevo je to stejný jako napravo a před ním roste samá šalvěj a bizoní tráva stejně jako za ním, a támhle za tím návrším je pořád ta samá rovina, po který chodíme už dvě stě let, tak proč, prokristapána, chodit dál?"

A když nikoho nenapadl žádný rozumný důvod, ten praktický muž odměřeně kývl a dupl sešlapanou botou do země rovné jako žehlící prkno: "Fajn. Tak tohle je to pravý místo, mládenci, přímo tady. To musíte uznat."

Začít věnovat nespoutanou energii činnostem hmatatelnějším než toulání, praktičtějším než chůze, činnostem, jako je podnikání, život ve společenství a návštěva kostela. Získali bankovní konta, postavení v místním zastupitelstvu, a občas těm šlachovitým mužům narostla i panděra. Jejich fotografie nalezené v krabicích v podkroví: černé obleky vyvážené strnulou rozhodností před nástěnnou malbou u fotografa, nekompromisní a odhodlané výrazy. Dopisy: "... došli jsme dost daleko."

A zabořili se do kožených křesel jako nože, když se zavírají a lezou do pouzder. Tihle pragmatici koupili rodinná místa na hřbitovech v Lincolnu a Des Moines a Kansas City a do obýváků si objednali obrovité čalouněné hnědé klubovky.

"Jo, pane. Takhle jsem si to představoval. Už bylo načase."

Jenom proto, aby je dal znovu do pohybu první mladý bouřlivák, který dokázal přimět otce, aby naslouchal svým snům. Uznej; ten pohled jsi poznal už tehdy; první mladý neposeda s přeskakujícím hlasem, který dokázal namluvit tátovi, že by si mohli polepšit, kdyby se přestěhovali kousek na západ. Aby se znovu plahočil a neměl nikde stání, poznals ten pohled a mohls nám ušetřit to trápení... jako zvířata, která žene sucho, neuhasitelná žízeň - ale tys to neudělal - sen o místě, kde voda chutná jako víno:

Voda ve Springfieldu chutná jako terpentýn,
Jdu dál... po ty dlouhý prašný cestě.

Dál, dokud všichni, celá rodina, celý klan, nakonec nedorazili ke slané hradbě Pacifiku.

"Kam dál?"

"Jak to mám vědět; já vím akorát to, že tohle nechutná zrovna jako víno."

"Kam dál?"

"Nevím." Pak naléhavě: "To je jedno, někam jinam!" Se zoufalým a úzkostným úšklebkem. "Hlavně někam jinam." Nechce se smířit s údělem, který mu Bůh určil. Jonas cítí prokletí a šeptá. Mohli jim ušetřit ty potíže s hledáním něčeho jiného. Teď už víš, že všechno je marnost a trápení ducha. Mohls sebrat všechnu svou odvahu, když jsi na nádraží poprvé zahlédl v Henryho úšklebku tu ďábelskou škodolibost, mohls to utnout a ušetřit nám všem to trápení. Otáčí se k synovi zády a kyne rukou hloučku bratranců a bratrů, kráčejících podél pomalu jedoucího vlaku.

"Poslyš, Jonasi, buď rozumnej; nesmíš bejt na Mary Ann ani na kluky moc přísnej. Je to drsná země."

"Neboj, Nathane."

"A dej si pozor na oregonský medvědy a Indiány, Jonasi, he he he."
"To si nech od cesty, Louise."
"Napište hned, jak se usadíte. V Kansasu je příšerná nuda."
"Spolehni se." Mohls to utnout, stačilo jen sebrat odvahu. "Napíšeme všem."
"Určitě; a bacha, ať vás nedostanou ti medvědi a Indiáni, Jonasi."

Oregonští medvědi, jak Jonas Stamper zjistil, pojídali mlže a bobule a byli tlustí a líní jako staré domácí kočky. Indiáni, kteří se těmito neomezenými zdroji potravy také živili, byli ještě tlustší a mnohem línější než medvědi. Vážně. Byli docela mírumilovní. Stejně tak medvědi. Celá země byla vlastně mnohem mírumilovnější, než čekal. Ale přesto měl z té nové země takový zvláštní... prchavý pocit, který ho přepadl hned v den příjezdu, přepadl ho a zaryl se mu pod kůži a on se ho nezbavil za celé tři roky, kdy v Oregonu žil. "Co je na tyhle zemi tak divnýho?" kroutil Jonas hlavou, když přijeli. "Chce to jenom někoho, kdo si ji vezme do parády."
Kdepak, otrlého a flegmatického Jonase Stampera nedostali medvědi ani Indiáni.
"Ale furt mi vrtá hlavou, proč tu nejsou lidi," divil se Jonas, když přijel; ostatní se divili, když odešel. "Hele, nežil tady někde Jonas Stamper?"
"Žil, ale už odešel."
"Odešel? Sebral se a odešel?"
"Sebral se a odešel."
"A co jeho rodina?"
"Zůstali tady, ona a tři kluci. Lidi jim pomáhaj, aby se udrželi nad vodou. Starej farmář Stokes jim posílá denně nebo obden po řece nějaký jídlo. Maj takovej barák -"
Jonas začal stavět velký hrázděný dům týden poté, co se usadili ve Wakondě. Rozdělil si tři roky, tři krátká léta a tři dlouhé zimy mezi koloniál ve městě a staveniště za řekou - osm akrů úrodné půdy na břehu, nejlepší na celé řece. Půdu získal podle Pozemkového zákona z roku 1880 ještě dřív, než odjel z Kansasu - "Usaďte se na Vodní silnici!" - získal ho, aniž ho kdy viděl, uvěřil brožurám, že parcela na břehu řeky je to pravé místo, kde může patriarcha konat Boží dílo. Na papíře to vypadalo dobře.
"Prostě utek, jo? To bych do Jonase Stampera neřek. Zůstalo po něm něco?"
"Rodina, koloniál, nějaký krámy a pořádná ostuda."
V Kansasu prodal koloniál, slušný obchod s americkým psacím stolem plným účetních knih vázaných v kůži, aby měl čím zaplatit stěhování. Peníze pak poslal napřed, takže na něj už čekaly, když přijel, jasně zelené a množící se jako ostatně všechno v téhle úrodné nové zemi, v úrodném novém slibném pohraničí, o němž četl ve všech brožurách, které mu nosili chlapci z pošty v Kansasu. Zářivě červené a modré brožury, znějící divokými indiánskými jmény jako ptačí signály v lese: Nakoomish, Nahailem, Chalsea, Silcoos, Necanicum, Yachats, Siuslaw a Wakonda, ležící ve Wakondském zálivu na Poklidné a Slibné řece Wakonda Auga, Kde (jak se dočetl v brožurách) Můžete Zanechat Trvalou Stopu. Kde Můžete Začít Znovu. Kde (jak stálo v brožurách) Je Tráva Zelená, Moře Modré A Stromy A Lidé Rostou Jako Z Vody! Na Velkém Severozápadě, Kde (vysvětlovaly brožury) Má Každý Dost Prostoru Na To, Aby Byl Tak ; Velký A Důležitý, Jak Se Cítí!
Jo, na papíře to vypadalo fakt dobře, ale když přijel, něco se mu nezdálo... řeka a les, mraky drhnoucí o hory a stromy trčící ze země... něco. Nešlo o to, že to je drsná země, ale něco, co se dá pochopit, teprve když tam člověk prožije zimu.
Ale tos nevěděl. Znals to prokleté tuláctví, ale neměls ponětí, do jakého pekla tě ta neodolatelná touha vede. Nejdřív musíš prožít zimu...
"To jsou mi věci. Prostě se sebral a odešel. To bych do starýho Jonase opravdu neřek."
"Já bych na něj nebyl tak přísnej; nejdřív si musíš prožít období dešťů, aby sis moh udělat nějakou představu."
Musíš prožít zimu, abys pochopil.
Jonas jednak neviděl všechen ten prostor, o němž se psalo v brožurách. Jistě, věděl, že tam je. Ale ne takový, jaký si představoval. Kromě toho na té zemi nebylo nic, ale dočista nic! aby si tam člověk připadal Velký a Důležitý. Mohl si tam připadat nanejvýš jako trpaslík a důležitý asi tak jako jeden z těch

Indiánů, kteří žijí na mělčině a sbírají škeble. Důležitý? Člověk se v celé té zatracené zemi cítil jako po výprasku ještě dřív, než se do něčeho pustil. Doma v Kansasu se člověk na něčem podílel, jak to Pán pro své služebníky zamýšlel: když jste nezalévali, úroda uschla. Když jste nenakrmili dobytek, pošel. Přesně tak, jak to bylo určeno. Ale tady, v téhle zemi, jako by naše práce neměla smysl. Rostlinstvo i zvířectvo rostlo nebo hynulo, prospívalo nebo živořilo s naprostou lhostejností k člověku a jeho záměrům. Můžete Zanechat Trvalou Stopu, říkali? Bohapusté lži. Říkám vám, jako že je Bůh nade mnou: člověk se může celý život rvát a dřít do úmoru a nezanechat po sobě žádnou stopu! Sebenepatrnější stopu! Za tím si stojím.

Musíte tam žít alespoň rok, abyste získali nějaký dojem.

Jak říkám, nebylo tam nic trvalého. Dokonce i to město bylo dočasné. Skutečně. Samá marnost a trápení ducha. Jedna generace odejde a další přijde: ale země zůstává navěky, nebo alespoň pokud jí déšť dovolí.

To ráno musíš vstát brzy, potichu, abys nevzbudil ženu nebo chlapce, a vyjít ze stanu do nízké, zelené mlhy. Nevyšel jsi na břeh řeky Wakonda Auga, ale do nějakého mlhavého snu jako z jiného světa...

A až zemřu, to prokleté město, ta ubohá hromádka bahna vyrvaná na chvilku stromům a houští, zanikne taky. Věděl jsem to hned, jak jsem ho uviděl. Věděl jsem to celou dobu, kdy jsem tam žil, a věděl jsem to, když si mě vzala smrt. A vím to i teď.

Mlha visí z nízkých větví javoru jako cáry tenoučkých vlajek. Mlha kape z borového jehličí. Obloha nahoře nad větvemi je modrá, klidná a neskutečně čistá, ale dole vládne mlha. Plazí se po řece a valí se kolem základů domu a hebkou bílou tlamou okusuje nové, žlutě namořené fošny. Je slyšet tiché syčení, nevtíravé, jako když něco soustředěně saje...

Co má člověk z té každodenní dřiny, když se ji stromy, houští a mech snaží den co den zhatit? Snaží se bez ustání, dokud člověk nezjistí, že to město je jako vězeňská cela se zelenými stěnami z houští a vinné révy a že musí od rána do večera dřít jako mezek jenom proto, aby nepřišel o to málo, čeho se mu podaří dosáhnout, dřít od rána do večera pod širým nebem, aby nepřišel o hliněnou podlahu a oblačný strop, který byl někdy tak nízko, až měl pocit, že se musí sehnout... Podlaha a strop a zelená vězeňská stěna ze stromů. Tak je to. Město? Může růst, ale trvat? Může růst, rozpínat se a zvětšovat, ale trvat? Ne. Starý les, půda a řeka přetrvají, protože jsou součástí země. Město je však dílem člověka. Tak je to. Nic z toho, co je nové a co stvořil člověk, nemůže trvat navěky. Existuje něco, o čem můžeme říct: Hele, to tu ještě nebylo? Všechno tady bylo dávno před námi. Tak je to.

... Kráčíš po pás v přízemním oparu k domu, zíváš a matně přemítáš, jestli ještě spíš a zároveň nespíš, sníš a zároveň nesníš. Je to možné? Tahle zahalená a přidušená země je jako spánek; to měkké ticho je jako ze sna. Vzduch je tak nehybný. V lese neštěkají lišky. Vrány nekrákají. Nad řekou nevidíš letět žádné kachny. Neslyšíš, jak si ranní vánek jako obyčejně pohrává s listy jitrocele. Je naprostý klid. Až na to tiché, jemné, vlhké syčení...

A prostor? Nestálo snad v brožurách, že ho tam je spousta? Možná, ale jak to má člověk uprostřed té ďábelské zeleně poznat? Copak kolem sebe vidí dál než pár set metrů? Na pláních je prostor. Uznávám, že na pláních jste mohli pocítit mrazivou prázdnotu v žaludku, když jste se rozhlédli a viděli jen to, co bylo a bude, nic než nekonečnou rovinu a šalvěj. Já však tvrdím, že člověk si dokáže zvyknout, usadit se a zvyknout si na prázdnotu, podobně jako si zvykne na chlad nebo tmu. Ale to místo, to... místo, když se rozhlédnu kolem sebe a vidím padlé stromy tlející pod ostružiním, déšť požírající krajinu, řeku vtékající do moře, které nemá nikdy dost... všechno... například... člověk ani nenachází slova... rostliny a květiny, divokou zvěř a ptáky, ryby a hmyz! To taky není ono. Jak jde všechno dál a dál a dál. Vidíte to? Všechno to na mě padlo tak ztěžka a najednou, a já si uvědomil, že si na to nikdy nezvyknu! Ale to taky není ono. Chci říct, že jsem neměl na vybranou; Bůh je mi svědkem... neměl jsem na vybranou!

... Zasněným pohybem saháš do soudku a vytahuješ několik hřebíků. Dáváš si je mezi zuby, chopíš se kladiva a obcházíš stěnu, na níž jsi pracoval, a přemítáš, jestli rána kladivem dokáže proniknout tím měkkým tichem, nebo ji pohltí mlha a utone v řece. Zjišťuješ, že jdeš po špičkách...

Po druhém roce přepadla Jonase neodolatelná touha odjet z Oregonu a vrátit se do Kansasu. Po třetím roce už jeho touha bez ustání žhnula. Netroufal si o tom ovšem říct rodině, zvlášť nejstaršímu synovi. Tři roky deště a divočiny, které drsného a praktického Jonase připravily o životní sílu, vypěstovaly v jeho

synech odolnost. Všichni tři chlapci nezadržitelně rostli, jako zvířata a rostliny. Nebyli o nic větší; podobně jako zbytek rodiny měli drobné a šlachovité postavy, ale napohled byli mohutnější, drsnější. Sledovali, jak se výraz v oklamaných očích jejich otce po každé záplavě mění k nepříčetnosti, zatímco jejich oči se měnily v zelené sklo a obličej se potahoval drsnou kůží.

"Vypadáte nějak schlíple, otče," poznamenal Henry s úsměvem. "Trápí vás něco?"

"Trápí?" Jonas ukázal prstem na Bibli. "'Neboť veliká moudrost znamená veliké trápení: čím větší moudrost, tím větší žal.'" "Vážně?" Henry pokrčil rameny a odešel, než mohl jeho otec pokračovat. "To by jeden neřek."

V tmavém podkroví nad koloniálem kluci šeptem vtipkovali o otcových roztřesených rukou a skřehotavém hlasu, kdysi tak mohutném a pronikavém. "V očích má čím dál divočejší pohled, pořád mu cukaj rty a vyvádí jako pes v říji." Smáli se do polštářů naplněných slupkami z kukuřičných klasů. "Je jako na jehlách a neví co by: myslíte, že si jezdí do Siskaloo užívat s rudoškama? Slyšel jsem, že to člověka úplně vykolejí."

Vtipkovali a smáli se, ale předem opovrhovali starým Jonasem za to, co se chystal udělat.

... Kráčíš kolem stěny a ramenem stíráš čerstvé korálky smůly, které vyrašily ze syrového dřeva jako drahokamy. Jdeš pomalu...

Když byla velká zima, rodina žila v koloniálu ve městě a zbytek času ve velkém stanu za řekou, kde pracovali na domě, který jako ostatně všechno v téhle zemi už řadu měsíců nezadržitelně rostl s pomalou, zarytou zatvrzelostí, jakoby navzdory všemu, co Jonas dělal pro to, aby stavbu zdržel. Ten dům začal Jonase pronásledovat; čím byl větší, tím více propadal zoufalství a bezmoci. Stál na břehu jako nějaké monstrum, nenatřené, Bohem opuštěné. Bez oken vypadal jako dřevěná lebka, pozorující řeku černými očními důlky. Připomínal spíš mauzoleum než dům; tady se dá s životem leda tak skoncovat, říkal si Jonas, a ne ho začít znovu. Tahle země byla totiž prostoupená umíráním; tahle štědrá země, kde všechno rostlo doslova přes noc, kde Jonas na vlastní oči viděl, jak se z mrtvoly utopeného bobra prodírá houba a za pár hodin dorůstá velikosti klobouku - tahle štědrá země byla nasáklá vlhkem a strašným umíráním.

"Vy sté ale vychrtlej, otče, to vám teda povím. Nechcete přivézt od Grissomů z města nějakou čichací sůl?"

Nasáklá a překypující. Ten pocit pronásledoval Jonase ve dne a trýznil ho ve spánku. Ach, Kristepane, světlo života, zažeň tu temnotu. Dusil se. Topil se. Měl pocit, že by se mohl jednoho mlhavého rána probudit s očima zarostlýma mechem a s jednou z těch ďábelských muchomůrek vyrůstající z jeho vlastní mrtvoly. "Ne!"

"Co sté říkal, otče?"

"Povídám žádnou sůl! Něco na spaní! Nebo na povzbuzení! Každopádně něco, co rozpustí tu mlhu!" splývající z větví jako šedivé prapory. Ve snu se ploužíš podél prkenné stěny s očima těkajícíma zahaleným jitrem... V noci píšou šneci na prkna lesklé psaní; tahle popínavá planá růže ti svými nesčetnými prsty dává nějaké znamení... jaké? jaké? Vyzáblý obličej klopí rozespale k zemi, jednou rukou se chystá vytáhnout hřebík z trsu, který trčí z šedivého kníru jako ostny. Najednou se s rukou zvednutou a sklopeným obličejem zastavuje. Předklání se, natahuje hlavu dopředu a snaží se rozeznat cosi pár metrů před sebou. Mlha, zakrývající řeku, v sobě pootevřela malý kulatý otvor, nadzdvihla svůj cíp, aby se mohl podívat. Tím otvorem vidí, že břeh se od předešlé noci zase o kousek propadl. Dalších pár centimetrů půdy se svezlo do řeky. Sesuv vydává tiché syčení v místě, kde řeka vysává s extatickou nevinností nový zářez v břehu. Jonas se dívá a napadá ho, že neustupuje břeh, jak by člověk přirozeně předpokládal. Ne. To řeka se roztahuje. Kolik zim potrvá, než ten komíhavý proud dosáhne základů, na kterých právě stojí? Deset let? Dvacet? Čtyřicet? Záleží na tom vůbec?

(O čtyřicet let později zatočil na přístaviště za řekou nějaký vůz a zaparkoval nedaleko rybářské boudy. Zálivem plným racků se z autorádia rozléhaly brnkavé tóny country. Dva námořníci na dovolené z Pacifiku vyprávěli dvěma vykuleným dívkám neuvěřitelné lži o japonských zvěrstvech. Námořník na předním sedadle se zarazil a ukázal na žlutou otevřenou dodávku, zastavující na rampě u řeky pod nimi. "Hele: není to starej Henry Stamper s Hankem? Co to vezou na korbě?") Jonas stále hledí na závaL a zasněně přejíždí jazykem po hřebíkách. Běží zpátky k domu, znovu se zastavuje a na tváři se mu pomalu usazuje zamračený, zmatený výraz. Vytahuje hranatý hřebík a drží ho před očima, Je rezavý. Prohlíží si

další a vidí další rez. Vytahuje z úst jeden hřebík za druhým a prohlíží si je, pozoruje, jak jemný povlak rzi potahuje železo jako plíseň. A v noci nepršelo. Vlastně už nepršelo téměř neuvěřitelné dva dny, proto se ani neobtěžoval utěsnit soudek s hřebíky, když den předtím skončil s prací. Ať už pršelo nebo ne, hřebíky zrezivěly. Přes noc. Celý soudek hřebíků zářivých a lesklých jako stříbrňáky. Trvalo čtyři týdny, než dorazily až z Pittsburghu... a zrezivěly přes noc...

"Panebože, ono to vypadá jako rakev!" řekl námořník.

... A tak sám pro sebe pokývá hlavou, odhodí hřebík do soudku a položí kladivo do orosené trávy, pak zamíří po pás v mlze k řece, nastoupí do člunu a vesluje k polní cestě na druhém břehu, kde má přístavek s klisnou. Osedlá ji a jede zpátky do Kansasu na suché ploché prérie, kde šalvěj bojuje ve vyprahlé půdě o své místo na slunci, zajíci se prokusují do kaktusu pro trochu vláhy a pod oblohou barvy pálených cihel probíhá pozvolný a neviditelný rozklad.

"Je to rakev! V přepravce jako ve vlaku!"

"Hele, koukej, co to dělaj!"

Druhý námořník a jeho dívka se přestali muchlovat a všichni čtyři sledovali starce a chlapce, jak na doku vykládají náklad z dodávky, táhnou jej přes můstek a shazují do zálivu - pak nasedají zpátky do vozu a odjíždějí. Námořníci a jejich dívky seděli ve voze a dívali se, jak se bedna naklání a pomalu, několik nekonečných minut klesá pod hladinu. Eddy Arnold zpíval:

Dým bude na vodě, na zemi
a na moři,
Až se naši vojáci a námořníci pustí
do ne-pří-tele...,

když se bedna vztyčila a jednou provždy zmizela pod hladinou, kde po ní zůstaly kruhy, a spletí chaluh a řas za sebou táhla chvost bublin až do zelenohnědých a purpurově hnědých alejí přilnavé mořské trávy, kde krabi s očima na stopkách střeží pochmurnou sbírku lahví, starých trubek, prasklých pneumatik, chladniček, ztracených přívěsných lodních motorů, rozbitého porcelánu a jiného harampádí, které zdobí dno zálivu.

V dodávce, po návratu z doků, se ten drobný muž se svraštělým obočím, lahvově zelenýma očima a bělajícími vlasy snažil uspokojit zvědavost svého šestnáctiletého syna. Natáhl se k chlapci a poklepal ho po hlavě. "Víš ty co, Hanku? Dneska večer pojedem do Coos Bay a ty se budeš dívat, jak se táta zlinkuje. Budu potřebovat někoho s čistou hlavou."

"Co v tom bylo, táti?" zeptal se chlapec (ani tehdy nevěděl, že to byla rakev...).

"V čem?"

"V ty velký bedně."

Henry se zasmál. "Maso. Starý maso. Nechtěl jsem, aby nám zasmradilo celej barák." Chlapec rychle pohlédl na otce - (Starý maso, povídal... Táta povídal... A já nic netušil, dokud si mě pár měsíců na to nevzal stranou Boney Stokes - který vždycky roznášel po městě špatné zprávy, pokud si dobře vzpomínám - když byl u nás na návštěvě a my tam dobrou půlhodinu seděli a já se pořád kroutil, zatímco on mi celou tu dobu sahal tou svojí odpornou uslintanou rukou na nohu nebo na ruku nebo na hlavu nebo na jakékoliv místo na těle, kam dosáhnul, jako kdyby neměl klid, dokud nepřenese na ostatní všechny bakterie, co jich na sobě má. "Hanku, Hanku," povídá a pokyvuje hlavou na krku, tenkém jako jeho vychrtlé zápěstí, "dělám to nerad, ale mám pocit, že je mou křesťanskou povinností, abych ti pověděl některé nepříjemné věci, které život přináší." Kecá, že nerad: radši se bude rejpat v cizích zesnulých, než aby si vyjel na motorovém člunu. "Týká se to obsahu té bedny. Ano, mám dojem, že by ti měl někdo povědět o tvém dědečkovi a prvních letech, která strávil v téhle zemi...) - ale nic neřekl. Dál jeli mlčky. ("... ze začátku, Hanku, chlapče" - starý Stokes se opřel dozadu a oči mu zvlhly - "tady nebylo všechno jako teď. Tvá rodina neměla takový velký dřevařský podnik. Ano... ano; tvou rodina, dalo by se říct, postihlo strašné neštěstí... tehdy...")

Nejstarší syn Henry vstal to mlhavé ráno první a zjistil, že otec není doma. Vzal kladivo a spolu se svými dvěma bratry Benem a Aaronem zvládli ten den na domě víc práce, než se udělalo za uplynulý

týden.

Chvástá se: "Držíme ji za ocas, pánové. Jo, smě frajeři."

"Co to povídáš, Henry? Co máme?"

"Vocas, ty troubo! Ukážeme těm idiotům z města, co se nám pořád chechaj za zády. Ty Stokesovic sebrance. Ještě jim ukážeme. Za chvíli nikdo nepozná, že tady byla nějaká bažina."

"A co on?"

"Kdo? Ten věčnej kverulant a průserář? Ať si trhne. Je přeci nad slunce jasný, kde stojí, ne? Vždyť utek. Zabalil to."

"No jo, ale co když se vrátí, Henry?"

"Vrátí se, přileze na kolenou a stejně -"

"Ale Henry, co když se nevrátí?" zeptal se Aaron, nejmladší z bratrů. "Jak to zvládnem?"

Vede si svou: "Zvládnem to. My to dokážeme, slyšíš? Dokážeme to!" Mlátí kladivem do pružných bílých prken.

(Tak jsem se nejdřív od Boneyho Stokese dověděl, jakou ostudu udělal Henrymu a nám ostatním Henryho táta, Jonas Stokes. Pak mi strejda Ben vyprávěl, jak se to Boney snažil tolik let tátovi připomínat. Ale teprve od táty vím, kam to všechno došlo, jak z té hanby a věčného připomínání vzešlo jedno železné přikázání. Nebylo to tak, že by za mnou táta přišel a všechno mi pověděl. Naopak. Někteří tátové a synové spolu takhle mluví, ale nám s Henrym to nikdy nešlo. On udělal něco jiného. Napsal mi to a pověsil na stěnu. Prý v den, kdy jsem se narodil. Celé jsem to pochopil až o řadu let později. V šestnácti. Ale přesto mi o tom nepověděl táta; byla to jeho žena, má nevlastní matka, dívka, kterou si přivezl z Východu... Ale k tomu se hned dostanu...) Zjistili, že Jonas vzal všechny peníze z koloniálu a nechal jim jen budovu, poloprázdný sklad a barák za řekou. Ve skladu bylo téměř samé osivo, nic, co by se dalo do jara zpeněžit, a první zimu žili převážně z dobročinnosti Stokesů, nejzámožnější rodiny okresu. Jeremy Stokes byl neoficiální guvernér, starosta, smírčí soudce a zastavárník v okresu, který tyto funkce získal podle starého nepsaného zákona: Kdo dřív přijde, ten dřív mele. Jako první si přisvojil obrovské skladiště, které zůstalo prázdné po společnosti Hudson's Bay. Nastěhoval se dovnitř; nikdo ho nepřišel vyhodit, a tak udělal ze skladiště první koloniál ve městě a uzavřel výhodnou smlouvu s lodní linkou, která připlouvala do zálivu každé dva tři měsíce, rozkošnou smlouvičku, podle níž dostávali něco málo navíc oplátkou za výhradní právo prodávat pouze jemu. "To je proto, že jsem členem," vysvětloval, ale nikdy vlastně neřekl, čeho vlastně. Mluvil mlhavě o nějakém pochybném sdružení majitelů parníků a obchodníků na Východě, "A já navrhuju, přátelé a ostatní pionýři, abychom se všichni stali členy: jsem velkorysý člověk."

Velkorysý bylo slabé slovo. Byl to on, kdo živil ubohou paní Stamperovou s dětmi, když jejich otec odešel. Zboží přinášel sedm měsíců jeho nejstarší syn, hubený, nezdravě bledý- Bobby Stokes, kterého nejenže těšila pocta být jedním z prvních bělochů, kteří se v téhle zemi narodili, ale byl zároveň jediným obyvatelem města, který měl to štěstí plavit se až do Evropy; "Žádnej místní doktor," poznamenal jednou Aaron, "by nedokázal ocenit kvalitu Boneyho kašle." Přicházel den co den po sedm dobročinných měsíců. "A táta vás chtěl poprosit jenom o jedno," řekl chlapec, když doba hájení skončila, "abyste se stali členy Družstva Wakonda." Podal matce ořezanou tužku a papír. Vzala si brýle z černé peněženky a dlouho dokument studovala.

"Ale... neznamená to náš koloniál?"

"Je to jenom formalita."

"Podepiš to, mami."

"Ale..."

"Podepiš to."

Byl to Henry, nejstarší. Přistoupil blíž, vzal matce papír a položil ho na prkno. Do ruky jí vložil tužku. "Jenom to podepiš."

Vyzáblý chlapec se usmíval a pozorně sledoval papír. "Díky, Henry. Děláš dobře. Jako podílníkům vám to přináší jisté slevy a výhody -"

Henry se zasmál zvláštním, upjatým smíchem, který se nedávno naučil a který dokázal utnout hovor jako sekyra. "Já bych řek, že to zfouknem bez jistejch výhod." Vzal podepsaný papír a držel ho, aby na

něj chlapec nedosáhl. "A zřejmě i bez toho, abysme do něčeho lezli."

"Henry... táta -" Chlapec se tvářil vážně a mrkal, zatímco sledoval škádlivé pohyby papíru, a pak začal nevědomky parodovat svého otce, "Jsme zakladatelé nového pomezí, dělníci v novém světě; musíme táhnout za jeden provaz. Společné úsilí -"

Henry se zasmál a vrazil papír chlapci do ruky; pak se sehnul, aby sebral několik vybraných oblázků ze břehu. Hodil žabku přes celou šedozelenou řeku a celý se rozzářil. "Určitě to zvládnem."

Když chlapec viděl, že se jeho nabídka nesetkala s náležitým zájmem, zneklidněl a najednou byl poněkud podrážděný. "Henry," zkusil to ještě jednou potichu a dotkl se Henryho paže dvěma prsty, ledovými jako rampouchy, "já jsem se tady narodil. Vyrůstal jsem v divočině mezi divochy. Dobře vím, jak moc potřebuje pionýr kolem sebe lidi. Aby přežil. Hele, já tě mám opravdu rád; nechtěl bych, aby tě přinutily odejít nezkrotný živly. Jako... některý lidi."

Henry hodil do řeky plnou hrst oblázků. "Nikdo neodchází, Bobby Stokesi, Boney Stokesi - nikdo jinej neodchází." Smál se tím divokým stařeckým smíchem chlapcovu zamračenému a odevzdanému výrazu. Zatímco oblázky pomalu klesaly ke dnu.

Řadu let později, když díky téže nespoutanosti nashromáždil nevelký majetek a vybudoval dřevařský podnik, jehož velikost byla omezena pouze počtem příbuzných, kteří se přistěhovali, aby pro něj pracovali, Henry jednou dopoledne vesloval přes řeku a u garáže na něj čekal v dodávce Boney.

"Buď zdráv, Henry. Jak se daří Henrymu Stamperovi mladšímu?"

"Dělá strašnej kravál," odvětil Henry a přimhouřenýma očima pohlédl na starého přítele, který stál u dveří dodávky jako kůl v plotě. Boney držel v ruce potrhaný hnědý balíček. "Jo. Dělá kravál a věčně má hlad." Čekal s přimhouřenýma očima.

"Ach." Boney si najednou vzpomněl na balíček. "Tohle přišlo ráno. V Kansasu se asi doslechli o tom narození."

"Asi to tak bude."

Boney pohlédl zoufale na balíček. "Asi to přišlo z Kansas City. Že by od nějakýho příbuznýho?"

Henry se usmál do dlaně, což bylo gesto natolik podobné tomu, které používal Boney, aby zakryl drásavý kašel, až si lidé z města občas říkali, jestli to Henry nedělá proto, aby potrápil svého zasmušilého přítele. "No -" Zasmál se Boneyho neklidu. "Ale co, tak se podíváme, copak nám posílá."

Boney už měl otevřený kapesní nůž, aby mohl přeříznout provázek. V balíčku byla plaketa na zeď, jeden z těch sentimentálních suvenýrů, které lidé kupují na venkovské pouti: dřevěný rám s cherubíny kolem měděného basreliéfu Ježíše nesoucího ovečku přes louku plnou sedmikrásek a s vypouklým měděným nápisem "Blahoslavení tiší, neboť oni dědictví obdrží na zemi. Matouš, 6" - a s dopisem, "Tohle je pro moje vnouče; ať má v sobě víc křesťanské lásky a soucitu a dobročinnosti než zbytek mojí rodiny, která mě nikdy nepochopila ani se mnou nemluvila. J. A. Stamper."

Boney byl šokován. "Chceš říct, že jsi tomu chudákovi starýmu nikdy nenapsal? Nikdy?" Boney byl víc než šokován, byl zděšen. "Tys mu hrozně ublížil!"

"Nepovídej? Uvidím, jestli s tím budu moct něco udělat. Pojeď na chvilku k nám." A v matčině ložnici zděšený Boney nevěřil svým očím, když celý strnulý pozoroval Henryho, jak natírá plaketu bezvýraznou žlutou barvou na stroje. Henry vysušil barvu žárem hořícího dopisu a tlustou červenou tužkou, jakou se na konci klády zapisuje délka, konečně vyjádřil slovy, napsal, co pro něj nebylo ničím jiným než dobrým pravidlem, kterým se měl jeho syn řídit, ale jež bylo v zásadě jádrem rodinného hříchu, který Jonas spatřil na kansaském slunci v očích svého syna: Henry seděl na kraji postele, v níž spočívala pětačtyřicetiletá žena, kterou si vzal těsně po matčině smrti za manželku, a zatímco ho Boney pozoroval jako nevěřící Tomáš a novorozeně křičelo z plných plic, pracně přepisoval vypouklá slova Ježíšova svým vlastním evangeliem; strnule se krčil nad plaketou a s divokým, neuctivým úšklebkem se vysmíval protestům své ženy a Boneyho pohledu a ještě víc se šklebil při pomyšlení, co by řekl zbožný Jonas, kdyby svůj dárek viděl teď. "A je to." Postavil se s pocitem dobře vykonané práce, přešel místnost a pověsil plaketu na hřebík nad obrovskou kolébku, kterou vyřezal s mládenci z pily pro Henryho mladšího. (Ta nechutná ohavnost tam visí celou dobu, co vyrůstám. NEUSTUPUJ ANI O KROK! Tátovým rozmáchlým, neumělým písmem. Ta nejšpinavější, nejodpornější, nejsprostší žlutá pod sluncem a to kostrbaté, školácké, červené písmo. NEUSTUPUJ ANI O KROK! Přesně jako jedno z těch hesel, která člověk

vídá ve strohé kanceláři seržanta námořní pěchoty, nebo jako něco, co by si trenér Lewellyn zapsal a přilepil k ostatním zpupným nápisům, rozvěšeným po celé šatně. NEUSTUPUJ ANI O KROK! Stejně jako ty otřepané, rozjásané, vyzývavé plakáty, kterých jsem viděl tisíce, úplně stejné až na toho vystouplého Ježíše s ovečkou pod tou mariňáckou strojní barvou, a ta písmena s kudrlinkami, která se dala nahmatat večer, když zhasla světla, "Blahoslavení tiší" a tak dál.... Visela tam a já neměl ani ponětí, co za tím vším je, a teprve když mi bylo šestnáct a ona mi pověděla, co o tom ví, a já si to spojil s tím, co mi o tom vykládal Boney a táta, teprve pak jsem si to všechno spojil s ženskými. Je to zvláštní, jak dlouho to někdy trvá, než do sebe věci zapadají, a jak něco takového jako ten nápis může viset bez povšimnutí tolik let u vaší hlavy; přesto s ním musíte dostat pořádně přes čumák, než vám začne svítat, jak moc jste ho brali na vědomí, ať už vědomě nebo ne...) Když bylo malému Hankovi deset, jeho matka, věčně zamračená, zádumčivá a odměřená - téměř věrná kopie nepopsatelné babičky, kterou nikdy neviděl - ulehla v jednom z potemnělých pokojů ve starém domě na lože, věnovala dva měsíce nějaké horečnaté nemoci, pak jednoho dne vstala, umyla se a zemřela. V rakvi vypadala přirozeně, jako by se ani nezměnila, až chlapec zjistil, že se snaží oživit hovory, které s ní vedl - věty, které mohla pronášet, výraz obličeje - aby se přesvědčil, že kdysi byla něco víc než ta strnulá, nehybná postava uložená v nabíraném saténu.

Henry se tím zdaleka tolik nezaobíral. Mrtví jsou mrtví, říkal si v duchu; uložíme je pod zem a obrátíme svou pozornost k živým. A jakmile zaplatil funebrákovi Lilienthalovi, vytáhl z jednoho z věnců karafiát, zastrčil si ho do klopy pohřebního saka, nastoupil do vlaku směr New York a tři měsíce se neukázal. Tři drahocenné měsíce, přesně uprostřed kácení. Henryho nejmladší bratr Aaron se nastěhoval s rodinou do domu, aby se postaral o chlapce. Aaronova žena si začala o švagra po prvních týdnech jeho záhadné nepřítomnosti, která se protáhla na měsíce, dělat starosti.

"Už dva měsíce. Takhle truchlit, chudák. Sebralo ho to víc, než by člověk čekal."

"Čerta starýho sebralo," poznamenal Aaron. "Hledá si někde na Východě holku, která by si ho vzala."

"Jak to můžeš vědět, prosím tě? Copak Henry na Východě někoho zná?"

"V životě jsem o nikom neslyšel. Ale Henry už takhle uvažuje: ženský pocházej z Východu a bašta. Jestli potřebuješ ženskou, odjed' na Východ a nějakou si sežeň."

"Ale to je směšné! Vždyť mu je už přes padesát. Jaká rozumná ženská by -"

"Rozumná ženská? Henry tam hledá ženskou, která by mohla dělat malýmu Hankovi mámu. Až ji najde, tak si ji přiveze, a vůbec nebude záležet na tom, jestli je rozumná nebo ne." Aaron si zapálil dýmku a spokojeně se usmál. Už dlouho byl zvyklý sedět a kochat se tím, jak Henry tahá všechny za nos a oni mu na to skočí. "A můžeme se klidně vsadit, jestli se ten chudák vrátí s ní nebo sám."

Henrymu bylo tehdy jedenapadesát, a každému, kdo ho viděl kráčet ulicemi New Yorku s chlapeckým úsměvem pod černým tvrďákem a s tvářemi protkanými vráskami, podobnými čerstvým prasklinám ve starém dřevě, mohl připadat dvakrát tak starý stejně jako dvakrát tak mladý. Na náhodného pozorovatele působil spíš jako archetyp než skutečný člověk: do města přijel venkovský balík, nevzdělaný strejc s pružnou a energickou chůzí mladého muže a tváří starce, s příliš šlachovitým zápěstím čouhajícím z rukávu pláště, který vypadal jako z pohřebního ústavu, a s mohutnou šíjí vyčnívající z límce. S bujnou hřívou bělajících vlasů jako starý vlk a zelenýma očima, neklidnýma a třpytivýma, vypadal jako komiksová postavička zlatokopa, který narazil na zlatou žílu. Vypadal, že by byl schopen klít v té nejvybranější jídelně a plivat na nejvzácnější koberec. Vypadal jako všechno možné, jenom ne jako muž, který by si dokázal najít mladou nevěstu.

To léto se stal Henry, jeho tvrďák a oblek z pohřební síně poměrně častým tématem hovoru, a ke konci svého pobytu byl zván na ty nejlepší příležitosti, kde se mu lidé smáli. Tento smích dosáhl vrcholu, když jednou večer na jakémsi večírku oznámil, že si vybral ženu, s níž se hodlá oženit! Přítomní se nesmírně bavili. Bylo to něco jedinečného, mnohem lepší, než nějaká salonní fraška. Nesmáli se jeho vyvolené - potají byli ohromeni, že toho hubeného cvoka vůbec napadlo vybrat si tu nejpohlednější, nejzábavnější a nejpůvabnější dívku, mladou studentku navštěvující universitu ve Stanfordu, která přijela domů na léto - ale smáli se té drzosti, neuvěřitelné, troufalé nehoráznosti, že ten mazaný starý dřevorubec na takovou dívku vůbec pomyslel: právě nad tím všichni řvali smíchy. Starý prohnaný Henry, který se vždycky rád zasmál, se plácl do útlého boku, práskl širokými plátěnými kšandami a s řehotem

pochodoval kolem jako klaun v nějaké bulvární revui. Neuniklo mu, že smích ostatních polevil, když přešel místnost a vedl zardělou a chichotající studentku ze salónu. Představoval si, jak jejich smích slábne ještě víc, když se po týdnech vytrvalého dvoření vracel na Západ a vezl si onu dívku domů jako snoubenku.

(Ani potom, co mi Boney o té plaketě pověděl, jsem ji nevnímal víc než mouchu na zdi - až do toho roku, kdy mi bylo šestnáct; když Myra poprvé vešla do mého pokoje. Vlastně už mi šestnáct bylo. Měl jsem zrovna narozeniny. Dostal jsem dárky - baseballovou výstroj - ode všech, jenom od ní ne. Nečekal jsem žádný dar; nikdy mi nedala o moc víc než svou přítomnost. Myslím, že si ani nevšimla, kolik už mi je. Vypadalo to, že čekala, až budu dost starý na to, abych její dárek ocenil. Přišla jednoduše dovnitř a stála tam....) Jediný člověk, kterého to celé mohlo zaskočit víc než ostatní, byla ona dívka. Bylo jí jedenadvacet a zbýval jí jeden rok studia na Stanfordu. Měla tmavé vlasy, štíhlou postavu a křehké kosti (jako nějaký zvláštní pták, stála tam jako nějaký podivný, vzácný pták s očima stále zvednutýma k nebi...). Měla tři koně ve stáji v Menlo Parku, dva milence - jeden z nich byl řádný profesor - a papouška, který stál jejího otce v Mexico City dvě stě dolarů; to všechno nechala za sebou.

(Jenom tam stála.) Byla aktivní členkou asi desítky organizací v Bay Area a stejného počtu spolků v New Yorku, kam jezdila na léto. Její rodinný život plynul nerušené a hladce, podobně jako rodinný život jejích přátel. Ať sestavovala seznam účastníků nějaké párty kdekoli, na východním pobřeží nebo ve Stanfordu, vždycky se jejich počet vyšplhal na trojmístné číslo. Ale tohle všechno šlo najednou stranou. A proč? Kvůli nějakému vytáhlému starému dřevorubci v nějakém zabláceném dřevařském městě daleko od civilizace. Na co myslela, když se nechala vehnat do takové absurdní změny? (Taky měla zvláštní pohled, dívala se jako pták: s hlavou natočenou, nikdy přímo na určitou věc, ale jakoby za ni, jako by viděla něco, co nikdo jiný nevidí; a ať to bylo cokoliv, co občas viděla, děsilo ji to jako smrt. "Jsem sama," říkávala.) Celý první rok ve Wakondě se ptala sama sebe, co ji to pro všechno na světě popadlo. ("Vždycky jsem byla sama. Vždycky jsem to měla v sobě, jako prázdný prostor...") Koncem druhého roku zanechala planých úvah a s konečnou platností se rozhodla, že odejde. Už si potají plánovala odchod, když zjistila, že se někde, v jakémsi temném snu, něco připlížilo a vlezlo to do ní a ona musela chystaný výlet o pár měsíců odložit... jenom o pár měsíců... a pak odejde, odejde, odejde, a bude se mít ze svého pobytu v lesích na Severu alespoň čím chlubit. ("Myslela jsem, že Henry dokáže ten prázdný prostor zaplnit. Pak jsem si myslela, že to dítě...") A tak Hank dostal bratříčka a Henry druhého syna. Otec, který měl plné ruce práce s budováním dřevařského podniku, nebral tu požehnanou událost nijak zvlášť na vědomí, snad kromě toho, že nechal chlapce pokřtít jménem Leland Stanford Stamper, což považoval za projev laskavosti své mladé ženě; přihnal se do jejího pokoje ve Wakondě v okovaných botách plných pilin a bláta, nasáklý zápachem oleje, a oznámil: "Kočičko, rozhod jsem se, že můžeš tomu malýmu dát jméno podle ty školy, co o ní pořád mluvíš. Co ty na to?"

Zjevně na ni zapůsobil natolik, že se nezmohla na žádné námitky, protože její jedinou reakcí bylo téměř nepostřehnutelné přikývnutí. Henry pokýval hlavou a vyšel pyšně z místnosti.

To byl jeho jediný projev uznání. Dvanáctiletý Hank, který listoval časopisy v čekárně, se patrně rozhodl nebrat narození bratra na vědomí vůbec.

"Nechceš se jít podívat na bratříčka?"

"To není můj bratříček."

"Nemyslíš, že bys měl říct pár slov aspoň nový mámě?"

"Ona se mnou nemluví." (Což byla svým způsobem pravda. Protože mi neřekla víc než ahoj a nashledanou až do toho dne, kdy za mnou přišla na moje narozeniny. Je pozdní jaro; ležím v posteli, protože jsem si zlomil zub, když jsem se snažil zastavit odraženej míč ciferníkem, a mám pocit, že mi hlava co nevidět pukne bolestí. Letmo se na mě podívá, otočí se, jde přes pokoj a třepetá se tam u okna jako nějakej pták. Je oblečená celá ve žlutým a vlasy má dlouhý a modročerný. V ruce drží knížku pohádek, který četla tomu malýmu. Jsou mu asi tři nebo čtyři. Slyším ho, jak vedle povykuje. Ona stojí u okna, celá se chvěje a zřejmě čeká, až řeknu něco o tom, jak je sama. Jenomže já mlčím. Pak její pohled padne na plaketu, pověšenou na hřebíku vedle postele....) V následujících letech nevěnoval Henry svému druhému synovi téměř žádnou pozornost. Zatímco svého prvorozeného chtěl vychovat tak, aby byl stejně silný a soběstačný jako on sám, spokojil se s tím, že ten druhý - chlapec s velkýma očima a bledou pletí

po matce, který vypadal, jako by mu v žilách kolovalo odstředěné mléko - tráví dětství v pokoji vedle ložnice své matky a dělá si cokoli, co takové děcko dělá celý den o samotě ve svém pokoji. (Dlouho si plaketu prohlíží, pohrává si s knížkou, a pak se podívá na mě. Vidím, že jí začínají téct slzy....) Chlapci byli dvanáct let od sebe a Henry neviděl žádný důvod, proč by se měli sblížit. K čemu by to bylo? Když byl pětiletý usmrkánek Lee ponořený do knihy dětských říkanek, Hankovi bylo sedmnáct a spolu s Benovým klukem Joem od rána do večera prohánělí ojetý motocykl značky Henderson každou škarpou mezi barem Kůl ve Wakondě a Farmářskou tančírnou v Eugene.

"Bratři? Dobře, ale co s tím? Proč je nutit? Hank má Joe Bena, když bude potřebovat bráchu; vždycky to byla nerozlučná dvojka a Joe je stejně většinou navezenej u nás, když jeho táta pořád někde lítá. A malej Leland Stanford, ten má svoji mámu...."

"Ale koho má máma malýho Lelanda Stanforda?" divili se povaleči, házející v Kůlu mincemi. Ta rozkošná ustrašená slečinka, která tráví nejlepší léta svého života v tom medvědím brlohu za řekou s dvakrát tak starým páprdou, která tam žije, i když před časem přísahala každému, kdo se zastavil a poslouchal, že odjíždí na Východ, jakmile malý Leland začne chodit do školy, a to bylo kdy? "... tak koho má?" Boney Stokes zavrtěl na Henryho pomalu hlavou a tvářil se, jako by měl ve tváři vepsány všechny strasti lidstva. "Já myslel jenom na to děvče, Henry; jsi ještě při síle, ale už nejsi takovej kanec jako kdysi - copak tě nezajímá, že tam je celý dni sama?"

Henry se zatvářil poťouchle, zamrkal a usmál se do dlaně. "Nedělej si starosti, Boney. Kdo ví, jestli jsem ještě takovej kanec jako kdysi?" Skromný jako krocan. "A kromě toho k některým chlapům byla příroda tak úžasně štědrá, že si nepotřebujou každou noc nic dokazovat; vypadaj tak dobře a výjimečně, že po nich bude ženská vzdychat při pouhý vzpomínce a s divokou nadějí, že se možná ještě stane to, co už se kdysi stalo!"

A žádné jiné vysvětlení věrnosti jeho mladé manželky nikdy nenarušilo starcovu samčí sebejistotu. Přes všechny narážky a špičkování zůstal neochvějně přesvědčený o její oddanosti pouhé vzpomínce a divoké naději celých čtrnáct let, které strávila v jeho dřevěném světě. A dokonce i potom. Jeho pozlátko marnosti neutrpělo sebemenší škrábanec, když oznámila, že odjíždí na nějaký čas z Oregonu, aby vzala Lelanda na nějakou školu na Východě.

"Ona to dělá kvůli tomu klukovi," vysvětloval Henry. "Kvůli tomu malýmu. Občas má takový záchvaty, ale naši doktoři pořád nevědí, co to je; možná astma. Jeden povídal, že by mu prospělo suchý podnebí, tak to zkusíme. Ale ona? Kdepak, nenechte se mejlit, je chudinka celá rozhozená z toho, že má odjet od svýho starýho: už několik dní pořád jen brečí...." Zahnědlým palcem a ukazovákem sáhl do plechovky a přimhouřenýma očima si prohlížel ždibec tabáku. "Vyvádí kvůli tomu odjezdu, až mi to trhá srdce." Vložil si tabák mezi spodní ret a dáseň a s úsměvem rychle vzhlédl. "Jo, pánové, některý z nás to maj, některý ne."

(S pláčem ke mně natahuje ruku a prstem se dotýká mého oteklého rtu, pak zničehonic trhne hlavou zpátky k ty plaketě. Jako kdyby jí najednou něco došlo. Bylo to divný. Zčistajasna přestala brečet a třásla se, jako by ji ovanul severák. Pomalu odkládá knihu a natahuje ruku k plaketě; vím, že ji nemůže strhnout, protože ji drží na zdi dva hřebíky. Vzdává to. Pak vyprskne rychlým, vysokým smíchem a naklání hlavu k plaketě jako pták. "Kdybys šel do mé ložnice - odvedu Lelanda do jeho pokoje - myslíš, že by tě ta cedule pořád pronásledovala?" Odvracím se od ní a mumlám něco v tom smyslu, že nevím, o čem mluví. Dívá se na mě s úsměvem člověka v pasti, se zoufalým úsměvem na rtech a bere mě za malíček, jako by mě za něj chtěla zvednout. "Totiž, kdybys šel vedle, do mé svatyně, kde bys ji neviděl nebo kde by ona neviděla na tebe - myslíš, že bys mohl?" Pořád na ni natvrdle civím a ptám se, co že bych mohl? Ona jenom s úsměvem naklání hlavu k plaketě a pak říká: "Už jsi někdy uvažoval o téhle ohavnosti, co máš pověšenou nad postelí celých šestnáct let?" Celou tu dobu mě tahá za prst. "Nenapadlo tě, jakou osamělost může způsobit?" Vrtím hlavou. "Tak se mnou pojď vedle a já ti to vysvětlím." A já si vzpomínám, jak jsem si v duchu říkal, páni, to snad není možný: ona mě přeci jen dokáže zvednout za jeden prst....) "A nenapadlo tě," volal Boney váhavě, když Henry zamířil ke dveřím výčepu, "Henry, ehm, nenapadlo tě..." zdráhavě, téměř omluvně, jako by mu bylo proti srsti, že se musí ptát - pro dobro jeho starého přítele, pochopitelně - na takovou ožehavou věc "... že ten její odchod... může mít něco společnýho s tím, že Hank rukuje do armády? Že se rozhodla odejít, když se on rozhod

narukovati"

Henry se zastavil a podrbal se na nose. "Možná, Boney. Člověk nikdy neví..." Oblékl si bundu, zapnul zip až ke krku a ohrnul si límec. "Jenomže když ona oznámila, že odchází, Hank ještě vůbec netušil, že narukuje." Očima blýskl po Boneym a vítězoslavně šlehl oplzlým úšklebkem, jako když se našponuje provaz. "Mějte se, bando."

(A vzpomínám si, jak mě vedle napadlo, No jo, ona má s tou plaketou pravdu. Je to skvělý, že nemám tu příšernost na očích. Ale ani ve vedlejším pokoji se mi před ní nepodařilo utéct. Vlastně až tam, když mi řekla, co se mnou ta věc podle jejího názoru dělá, jsem tu plaketu skutečně uviděl. Viděl jsem ji i přes borovicovou stěnu - žlutou barvu, červená písmena a všechno to, co se pod červenou a žlutou skrývalo - mnohem zřetelněji než kdykoli předtím. Ale když jsem si to uvědomil, už bylo pozdě. Stejně jako když jsem si uvědomil, co rozpoutal ten výlet do vedlejšího pokoje - a kdybych měl říct, kde to všechno začalo, musel bych se vrátit právě tam - už bylo příliš pozdě, abych to zastavil.) Je konec jara, několik let od té doby, kdy se honili za míčky, rafinovaně nadhozenými těsně nad zemí. Je chladno a vzduch voní po mátě. Řeka přitéká z hor celá skvrnitá po voňavé chumelenici z kvetoucích ostružin lemujících břehy. Slunce probleskuje mezi neuspořádanými šiky nezralých mraků, stahujících se na jasně modré obloze, neukázněných a ztřeštěných, plných hrozby, která nikoho neznepokojuje. Henry pomáhá na molu před starým domem Hankovi a Joe Benovi nakládat oblečení, rance, klece na ptáky, krabice na klobouky... "Takovýho harampádí, že by to stačilo na pořádnou dražbu, co říkáš, Hanku?" - vzpurný a žoviální, s přibývajícím věkem začíná klackovatět, stejně jako byl kdysi předčasně dospělý a mrzutý.

"Jasně, Henry."

"Do hajzlu, podívej těch krámů!"

Velký, nemotorný, nízký převozní člun se kymácí a naklání pod těžkým nákladem. Žena stojí na břehu a dívá se, útlou ptačí ruku má opřenou o rameno svého dvanáctiletého syna, který se tiskne k jejímu boku a lemem její kanárkově žluté sukně si čistí brýle. Tři muži vynášejí z domu bedny. Člun se naklání a klesá ještě níž. Barvy ostře září a celý výjev vykreslují do hloubky: modrá obloha, bílá oblaka, modrá voda, bílé okvětní lístky na hladině a ten oslnivý pruh žluté...

"Takovejch krámů a blbostí, že by to vystačilo na celej život, natož na pár měsíců." Obrací se k ženě. "Proč si bereš tolik věcí? Jako by nestačily ty klukovy. Já tvrdím, že nejrychlejc se cestuje nalehko."

"Možná se to protáhne. Možná mu bude chvíli trvat, než se zabydlí." Pak rychle dodává, "Ale vrátím se, jakmile to jen půjde. Vrátím se co nejdřív."

"Hohó!" Stařec pomrkává na Joe Bena a Hanka, když nesou po molu lodní kufr. "Vidíte, mládenci? Vidíte to? Sendviče a saláty ji za chvíli omrzej, když je zvyklá na stejk a brambory."

Modrá a bílá a žlutá, a na tyči, vystrčené z okna v prvním patře, visí vlajka, která dává znamení pojízdné prodejně, co má nechat na břehu; černé číslo vyšité na červené plachtě z dodávky. Modrá a bílá a žlutá a červená.

Stařec pomalu přechází podél člunu a zkoumá, jak je naložen. "Myslím, že to půjde. Fajn. Hanku, já je teď odvezu na nádraží a vy se zatím s Joe Benem mrknete po těch náhradních dílech na parní stroj. Možná budete muset sednout na kolo a zajet do Newportu. Zkuste Nyro Machine, tam se dá většinou sehnat všechno od Skagita. Vrátím se za tmy; nechtě mi na druhý straně člun. Kde mám klobouk?"

Hank neodpovídá. Místo toho se shýbá a kontroluje hladinu řeky na stupnici, přitlučené k jednomu z kůlů. Na slunci se jeho kovová přílba leskne jako stříbro. Narovnává se, strká ruce do kapes levisek a dívá se po proudu řeky. "Moment..." Žena stojí
nehybně; vypadá jako pruh žluté látky přišitý na modré hladině; Henry soustředěně ořezává kolík do trhliny, kterou objevil na boku člunu; skřítkovský Joe Ben odešel do kůlny pro nepromokavou plachtu, aby přikryl náklad, kdyby se dovádějící mraky odhodlaly k činu.

"Moment..."

Jenom chlapcova hlava se s trhnutím otáčí, až rozhoupe neposlušný pramen světlehnědých vlasů. Vypadá to, jako by Hanka slyšel jenom on. S brýlemi odrážejícími jarní slunce se naklání k staršímu bratrovi.

"Moment..."

"Co je?" šeptá chlapec.

"... asi pojedu s várna, jestli to nebude vadit."

"Ty?" diví se chlapec. "Že pojedeš -"

"Jo, prcku, napadlo mě, že bych jel do města s várna a ne až pak. Stejně mám rozhašený kolo - co ty na to, Henry?"

Psi, kteří najednou vycítili, že se na molu něco děje, se přihnali z druhé strany domu a se štěkotem zamířili na dřevěný můstek. "Jak chceš," říká stařec a nastupuje do člunu. Žena následuje za ním se skloněnou hlavou. Hank odhání psy a nastupuje, až člun povážlivě poklesne. Chlapec stále stojí uprostřed smečky psů a tváří se nedůvěřivě.

"Tak co, mladej?" Henry zvedá hlavu a mhouří oči proti slunci za chlapcem. "Jedeš nebo ne? Zatracený slunce! Kde mám ksakru ten klobouk?"

Chlapec nastupuje do člunu a sedá si na lodní kufr k matce.

"Támhle je, pod tou krabicí. Hodíš mi ho, Myro?"

Žena mu podává klobouk. Joe Ben přináší složený čtverec šedého plátna a podává ho Hankovi.

"Tak co, Henry?" ptá se Hank a natahuje se po veslech. "Mám veslovat?"

Stařec vrtí hlavou a sám se chopí vesel. Joe Ben odvazuje lano, chytá se kůlu a odráží člun od břehu. "Nashle. Sbohem, Myro. Ahoj, Lee, a zlom vaz." Henry otáčí hlavu, aby zkontroloval, kde je přístaviště u garáže na druhém břehu, a se zelenýma očima schovanýma pod okrajem klobouku začíná veslovat pravidelnými, přesně odměřenými tempy.

Květy pokrytá hladina řeky je hladká, napnutá mezi břehy jako látka s puntíky. Člun rozráží přídí cestu s tichým šuměním. Žena má zavřené oči, prodlévá v jakémsi mlhavém polospánku, jako by se potýkala s bolestí hlavy. Henry vesluje pravidelnými tempy. Hank se dívá po proudu řeky, kde do hladiny pleskají tečkovanými křídly kachny. Malý Lee se neklidně vrtí na víku lodního kufru na zádi.

"Tak dobrá," - Henry odměřuje slova mezi jednotlivé záběry vesel. "Lelande, chlapče" - odměřeným, vzdáleným, nedotknutelným hlasem - "mrzí mě, jestli si myslíš, že potřebuješ" - na krku mu lupají vazy, když táhne vesla dozadu - "že potřebuješ chodit do školy na Východě... ale s tím se asi nedá nic dělat... tady dá život pěkně zabrat... zvlášť když nejsi pořád při síle... a někdo na to prostě nemá.... Ale to je dobrý... chci, abys tam neudělal ostudu..." Litanie, pronesená za mě, říká si Lee později, poslouchá se jenom pro její rytmus, monotónní zpěv v primitivním dialektu, zaklínadlo vyvolávající kouzlo; znecitlivělý čas; nic se nehýbá a všechno existuje zároveň. Říká si jednou, řadu let později. "... jo, ať jsme všichni, i ty, hrdý..." (A je to, pomyslel si Hank. Tehdy. Ještě k vlaku. Je po všem a já už ji nikdy neuvidím.) "... no, a až zesílíš..." (Měl jsem pravdu, že už ji nikdy neuvidím...) Litanie, prozpěvovaná za mě... (V tom jsem měl pravdu -) Plují po třpytivé vodě. A mezi okvětními plátky hebce víří odlesky. Vedle nich vesluje Jonas, zahalený od krku dolů v zelené mlze: Musíš vědět. Lee potkává sám sebe, když se vrací přes řeku o dvanáct let později s dvanácti lety rozkladu vepsanými do bledé tváře a průsvitnými dlaněmi plnými jedu pro Bratra Hanka... nebo spíš jako nějaké kouzlo.... (Ale splet jsem se, že je po všem. Zatraceně jsem se splet.) Musíš vědět, že neexistuje žádnej zisk, a veškerá naše dřina přichází vniveč. Jonas táhne a trhá mlhu. Joe Ben jde se zahradnickým nožem a andělskou tváří hledat svobodu do státní obory. Hank se plazí tunelem v ostružiní a hledá ostnaté vězení. Paže se pomalu točí na jednu stranu a zase zpátky. Dřevorubec sedící v blátě křičí nadávky přes řeku. "Jsem celá vyprázdněná samotou," pláče žena. Voda plyne. Člun se pohybuje odměřenými tempy. Najednou začíná pršet; mrkání miliónu bílých očí na hladině. Hank se dívá vzhůru, chce nabídnout ženě svůj klobouk, aby na ni nepršelo, ale ona si přetáhla přes tmavé vlasy přikrývku. Červená a žlutá a modrá postava se pomalu vzdouvá, nadnášená vlnami, které člun necítí. Hank krčí rameny a zavírá ústa. Roztahuje plachtu a znovu se dívá po proudu řeky, ale jeho pohled se střetne s chlapcovýma očima a tam ustrne.

Oba na sebe dlouhé vteřiny hledí.

Bolestivý proud pohledu přeruší jako první Hank. Sklopí oči, přívětivě se usmívá a snaží se povolit napětí, když natáhne ruku a přátelsky stiskne chlapci koleno. "Tak co, mladej? Bude se ti v New Yorku líbit? Všechny ty... muzea a galerie a tyhle věci? Z takovýho velkýho dřevorubce ze severních lesů budou všechny ty rozkošný vysokoškolačky paf."

"Hmm, počkej, já -"

Henry se směje. "Správně, Lelande" - nepřestává veslovat - "tak jsem sbalil tvoji mámu... holky z

Východu se můžou pominout... když uviděj takovýho pěknýho udělanýho dřevorubce... no jen se jí zeptej, že to tak je."

"Ehm. Já -" (Jen se jí zeptej, jen se jí zeptej...) Chlapec zaklání hlavu, ústa má otevřená.

"Copak se děje, hochu?"

"Ale... já... ne -" (Všichni kromě starce slyšeli ten výsměch znovu, beze slov: "Jen se jí zeptej" - opakující se litanie, která se stala zaklínadlem.) "Tak co se s tebou děje?" Henry přestane veslovat. "Už ti je zase šoufl? Nemůžeš dejchat?"

Chlapec si tiskne ruku na rty, aby udržel hlas pod kontrolou, ale není mu rozumět. Vrtí hlavou a mumlá mezi prsty.

"Ne? Tak - tak ti nedělá dobře, jak se to houpe. Nesněd jsi něco, že ti je blbě?"

Nevidí slzy, dokud se chlapec opět nenarovná. Zdá se, že chlapec starce neslyšel. Henry vrtí hlavou. "Muselo to bejt něco pořádně těžkýho, když ti je takhle blbě."

Chlapec se nedívá na Henryho. Hledí na svého bratra. Má za to, že mluvil Hank. "Ty... ještě... uvidíš," vysouká ze sebe. "Hmm. Jen počkej, Hanku, jednou to schytáš za to, žes -"

"Já? Já?" vybuchuje Hank a trhne sebou. "Zavři zobák, nebo tě přetrhnu vejpůl! Já ti něco povím, kamaráde -"

"Jen počkej, až-"

"- kdybys nebyl takovej prcek, a já zjistil, cos -"

"- až vyrostu!"

"- a já zjistil, jakej svinskej, všivej - moh jsem z toho vycouvat jako ona-"

"- jen počkej, až budu dost velkej, abych -"

"- ale ty bys zase začal s tím hnusným -"

"Cože?" Henry zjednává klid. "Prokristapána! Co to melete za nesmysly?"

Bratři klopí oči na dno člunu. Uzlík strakaté přikrývky se ani nepohne. Nakonec se Hank směje. "Ale, měli jsme s bráchou takový jednání. Nic velkýho, viď, mladej?"

Nastalé ticho nutí chlapce slabě pokývat hlavou. Henry, očividně spokojený, se opět chápe vesel a vesluje dál; Hank poznamená, že nikdo, komu se dělá ve člunu špatně, by neměl před vyplutím jíst těžká jídla. Chlapec zadržuje slzy. Zatíná zuby a okázale se otáčí, aby se podíval do vody, ale předtím ještě jednou zašeptá: "Ty, ..." a s rukama založenýma na prsou naznačuje, že k té věci řekl vše, co zamýšlel. "Jo... jen... jen počkej."

Celý zbytek cesty ve člunu i autem na nádraží ve Wakondě zůstává tak zamlklý - dokonce i když s ním a jeho matkou Hank během loučení u vlaku vtipkuje - zůstává tak zamlklý, tak teatrálně zamračený a zamyšlený a pomstychtivý, až to vypadá, jako by čekal on a ne jeho starší bratr.

A ať na to Lee vědomě myslel nebo ne, čekal dvanáct let - než přišel pohled od Joe Bena Stampera z Wakondy v Oregonu, který psal, že Henry nemůže pracovat, má potíže s rukou a nohou a vůbec je příliš starý, že nestíhají práci a potřebovali by někoho, kdo by jim pomohl v lese, aby byli včas hotovi s jednou zakázkou - dalšího Stampera, to se rozumí, aby se k nim nenavezly odbory - a kromě toho jsi jediný příbuzný bez závazků, který pro nás ještě nepracuje. Co ty na to, Lee? Jestli myslíš, že bys to zvládnul, další dřevorubec by se nám určitě hodil...

A dole je tužkou, mohutnější a silnější rukou připsáno: Už by z tebe moh bejt dost velkej chlap, mladej.

Často si říkám, že by nebylo od věci mít nějakého šikovného chlapíka, který by to dokázal prodat. Pomrkávajícího, rozesmátého prodavače krájejícího zeleninu, vychrtlého a vykutáleného trhovce s hrdelním mikrofonem nad poskakujícím ohryzkem, který by se vykláněl ze svého stánku s manžetami vyhrnutými nad uhrančivýma rukama s dlouhými prsty, aby přilákal pozornost kolemjdoucích. " Přistupte blíž, dámy a pánové! Neváhejte a pojďte se podívat na náš každodenní zázrak! Uvidíte, co jste ještě

neviděli! Překlopte to, otočte to, podívejte se dovnitř, odkud chcete... a zjistíte, že se díváte někam jinam. Pohleďte: sféry leží soustředně jedna v druhé jako řada skleněných balónů... ten nejmenší nespatříte bez pomoci přesných přístrojů. Ano, vážení, je to opravdová rarita, naprosto jedinečný výrobek, který bezpochyby...."

Městečka jako Wakonda však najdete po celém západním pobřeží. Od Viktorie na severu až po Eureku dole na jihu. Městečka sevřená mezi mořem a horami, závislá na tom, co si z jednoho nebo druhého dokážou vyrvat. Městečka ochromená přírodním hospodářstvím, poslušnými starosty a obchodními komorami, bahnem... konzervárnami s oprýskaným nátěrem laciné vojenské barvy, pilami s mechem rostoucím mezi pokroucenými šindeli... všechna navzájem sobě podobná jako vejce vejci, že by bylo možné naskládat je do sebe jako duté hračky. Veškeré elektrické vedení mají zkorodované, stroje polorozpadlé. Lidé si tam ustavičně stěžují na zlé časy a potíže, na špatnou práci a ještě horší platy, na chladný vítr a ještě chladější zimy...

Nedaleko pily, obvykle na břehu řeky, je roztroušeno několik domků připomínajících krabice a v přístavišti stojí konzervárna, která nutně potřebuje novou podlahu. Hlavní ulici tvoří pruh mokrého asfaltu pocákaný neónovým barovým světlem. Pokud tam mají semafor, funguje spíš jako symbol životní úrovně než bezpečnostní opatření... Dopravní komisař při městské radě: "Mládenci v Nahalemu mají dva semafory! Nechápu, proč my nemáme alespoň jeden! Potíž je v tom, že naši lidé nejsou na své město dostatečně hrdí, krucinál."

Tak to vidí on.

Hned vedle prádelny je biograf, otevřený ve ČT, PÁ a SO večer. Obojí vlastní tentýž bledý a zamračený podnikatel. Na markýze nad vchodem do biografu stojí psáno: "NAVARONSKÉ PUŠKY S G. PECKEM & TŘI TRIČKA ZA 99 CENTŮ DNES NAPOHLED".

Tenhle pobledlý občan vidí problém v tom, že není dostatek písmene S.

Na druhé straně ulice, za okny plnými pokroucených fotografií retušovaných domů a farmářských usedlostí sedí realitní agent s klínem plným borových hoblin... Tenhle holohlavý švagr zasmušilého majitele biografu a prádelny je známý jako prohnaný chlápek s hypotékou a zapálený řečník na úterních obědech společenského klubu: "Tahle oblast má budoucnost, pánové, je to takový dřímající obr. Jistě, měli jsme jisté problémy. A po osmi těžkých letech působení toho krkavčího armádního pancharta v Bílém domě mnohé z nich přetrvávají, ale už jsme za vodou, z nejhoršího jsme venku."

A sbírka sošek, malých kopií Johnnyho Redfeathera, které realitní agent vlastnoručně vyřezal z borového dřeva, aby měl čím podarovat zákazníky, stojí na jeho stole jako oddaný obecní oddíl domobrany hledící dřevěnýma očima z okna na dlouhou řadu prázdných průčelí obchodů. Kde nápisy K PRONAJMUTÍ na dveřích zoufale naléhají, aby se někdo vrátil, smyl bílou barvu z oken a nabílil stěny, aby se vrátil a zaplnil police lesklými konzervami hovězího na divoko a pikantních fazolí, naplnil prosklenou vitrínu na sladkosti kartóny takových dobrot jako Day's Work, Copenhagen, Skol, Climax; aby zaplnil lavice rozestavěné u kamen houfem povykujících mužů v okovaných botách, vousatých a kouřících, kteří byli zvyklí - před časem, před třiceti nebo čtyřiceti lety - platit za tucet vajec třikrát nebo čtyřikrát vyšší cenu, než bylo obvyklé ve větších městech; muži, kteří platili výhradně bankovkami, protože neměli kapsy u kalhot v takovém stavu, aby udržely něco tak ubohého jako čtvrtdolarovou minci. K PRONAJMUTÍ, NA PRODEJ NA SPLÁTKY oznamují nápisy na dveřích, "Prosperita a nové hranice" hlásá realitní nadšenec u sklenice piva. Onen prohnaný chlápek, jehož jediný obchod od výročí založení města se týkal pobledlého manžela jeho sestry a malého zchátralého prodělečného biografu hned vedle prádelny. "Na to můžete vzít jed. Odedneška půjde všechno jako po másle. Jediná potíž je v tom, že jsme za režimu toho generála právě prodělali menší hospodářský pokles!"

Obyvatelé Wakondy však začínají projevovat nesouhlas - jako jeden muž. Členové odborů zpočátku namítají: "Problém není ve vládě, ale v mechanizaci. Motorové pily, mašiny, které dokáže obsluhovat jediný člověk, pojízdné parní stroje - polovina lidí pokácí dvakrát tolik stromů. Řešení je jednoduché: dřevorubci musejí mít šestihodinový pracovní den jako šindeláři. Mládenci, dejte nám šestihodinový pracovní den a osmihodinovou mzdu a já vám slibuju, že všichni naši členové budou kácet dvakrát tolik stromů!"

A všichni členové souhlasně pokřikují, pískají a podupávají, ačkoliv vědí, že po schůzi v baru nějaký morous vždycky připomene, že "problém je v tom, že už nemáme dvakrát tolik stromů; nějakej syčák pokácel za posledních padesát let pořádnej kus lesa".

"Kdepak!" namítá realitní agent. "Nejde o to, že by nebylo dřevo - nejsou Cíle!"

"Možná," poznamená ctihodný bratr Walker z Církve Boží a metafyzické vědy, "se vytratila víra v Boha." Ještě než pokračuje, dá si přesně načasovaný hlt piva. "Naše současné duchovní potíže jsou bezpochyby vážnější než potíže hospodářské."

"Jistě! To nechci ani v nejmenším popírat, ale-"

"Ale, bratře Walkere, pan Loop chtěl jenom říct, že člověk potřebuje trochu masa a brambor, aby si dokázal udržet morálku."

"Člověk musí žít, bratře."

"Ovšem, ale 'nejen chlebem živ jest člověk', jak jistě dobře víš."

"Samozřejmě! Ale ani samotným Bohem, proboha."

"A já tvrdím, že když nemáme dost stromů-"

"Stromů je dost! Hank Stamper s tou svojí partou přece kácí pořád, nebo ne? Co?"

Všichni si zamyšleně přihýbají ze sklenice.

"Takže problém není v nedostatku stromů..."

"Kdepak, pánové, co vás nemá..."

Od časného odpoledne popíjeli a debatovali u velkého oválného stolu vyhrazeného pro podobné sešlosti, a přestože netvořili žádnou oficiální organizaci, byla tato náhodná skupina osmi deseti občanů považována za hlas veřejného mínění a jejich rozhodnutí byla posvěcena stejně jako podnik, v němž se scházeli.

"To je zajímavý - to s tím Hankem Stamperem."

Tento podnik, bar Kůl, se nalézá několik domů od biografu, naproti sálu farmářského sdružení. Jeho interiér nevybočuje z normálu o nic víc než štamgasti - boxy a stoličky jsou replikami podobného zařízení v podobných barech v podobných dřevařských městech -, zato z ulice je víc než nápadný. Široké okno je zaplněné nejrůznějšími neónovými reklamami, posbíranými z oken nesčetných konkurenčních barů, které Teddy za ta léta vystrnadil, a když padne soumrak a Teddy stiskne vypínač pod barovým pultem, okamžitý účinek na nic netušícího pijáka bývá tak děsivý, že výbuch světla nezřídka doprovází třesk padající sklenice. Neony zaplňují přední část baru proměnlivým tancem barev, které blikají a otáčejí se, přetahují se o místo v okně, překrývají se, prolínají a syčí jako elektroničtí hadi. Kroutí se sem a tam. Reklamy jsou tak jasné a křiklavé, že je člověk v noci téměř slyší. Když je venku pořádná tma a mokro, dělají ohlušující rámus. Jen si je poslechněte: vedle dveří křičí do ruda rozpálená reklama na Red Dragon; zelenožlutý blikač se sklenkou martini a třešní doporučuje Sklenku na dobrou noc; vedle řve oranžové monstrum PŘIJĎTE OCHUTNAT!; The Bullskinner střílí červený šíp na holičství ve vedlejším domě. The Gull a Black Kat na sebe ječí rozladěnou červenou a zelenou. The Alibi a Crab Pot a Wakonda House se tlučou. Všechny pivovary skandují soupeřící slogany: To je mok!... a Kde se pivo vaří... a Mabel, Black Label...

Bar Kůl, který se pyšní dvěma desítkami praporů, však vlastní reklamu nemá. Před lety se na zeleně natřeném okně vyjímal nápis Grilbar Kůl, ale když začal Teddy skupovat a zavírat ostatní bary, odstraňoval stále více zelené, aby získal místo pro ukořistěné neónové reklamy, kterými se chlubil jako skalpy nepřátel. Za jasného dne, když neony odpočívají, rozeznáte zblízka nanejvýš matné obrysy několika písmen na skle, ale rozhodně žádné slogany nebo názvy. V noci se zase rozsvícené reklamy příliš překrývají na to, aby některá z nich zaujala víc než ostatní.

Je tam ovšem jeden nápis, který zaujímá zvláštní postavení; není to neónová reklama, ale zručně pomalovaná deska, zavěšená na dvou skobičkách nad vchodem. Tenhle nenápadný nápis, jeho nejoblíbenější mezi všemi oslňujícími a křiklavými reklamami, nezískal Teddy jako obvykle finanční likvidací konkurence, ale vyženil ji manželstvím, které trvalo pouhé čtyři měsíce; tenhle záhadný malý nápis, vyvedený v nevtíravé modré barvě, připomíná ostatním: "Nezapomeň... Jedna sklenka je příliš mnoho. Světový odborový kongres."

Teddy, který se v kraji urostlých dřevorubců vyjímá jako krátký, buclatý výrůstek, se utěšuje svou

sbírkou reklamních panelů. Napoleon nepotřeboval boty s vysokými podpatky, aby se vyrovnal člověku stojícímu vedle něj: měl prsa ověšená medailemi. O jeho velikosti svědčily právě tyhle symboly úspěchu. Ano, s medailemi na prsou mohl mlčet, zatímco neotesanci brblali o svých problémech...

"Teddy - ještě jednou."

... a slintali do sklenic...

"Teddy?"

... a umírali pomalým, zvířecím strachem...

"Teddy! Probuď se, krucinál!"

"Ano, pane." Byl vytržen ze svých myšlenek. "Ano, prosím, pivo?" "No jasně, že pivo." "Hned to bude, pane." Na konci barového pultu, kam přes závoj světla doléhal hovor z lokálu, se mohl úplně vydělit z jejich zvířecího, uřvaného světa. Teď pobíhal zmateně za barem a jeho sebedůvěra utrpěla těžký otřes. Roztřesenými tlustými prsty připravoval prázdné sklenice. "Za chvilku jsem u vás." Pivo jim přinesl s přehnaným spěchem, aby vynahradil zpoždění. Oni se však mezitím vrátili k debatě o místním problému a nebrali ho na vědomí. Pochopitelně. Už ho musí ignorovat i ti největší tupci. Měli strach podívat se zblízka. Je to nemilé, vycítit nadřazenost v někom tak-

"Teddy!"

"Ano, pane. Já zapomněl; říkal jste světlé? Vyměním vám ho, jen co budu mít dost skla..."

Ale muž se mezitím napil piva, které dostal. Teddy se vrátil neslyšně za bar jako přízrak, všemi ignorován.

Dveře s elektrickou sítí v přední části baru se otevřely a prosluněným skleněným obloukem vešla dovnitř další postava - větší, starší, kráčející hlasitě v okovaných botách - přesto tak nějak přízračná jako Teddy. Byl to místní poustevník, šedovlasý muž s mohutným plnovousem, známý pouze jako "ten starej notorik odněkud ze South Forku". Kdysi to byl prvotřídní loďařský specialista, ale teď už byl tak starý a chromý, že mu nezbývalo než jezdit s rozhrkanou dodávkou na pokácené svahy v okolí, kde dva dny v týdnu kácel cedrové pahýly a vyřezával z nich polotovary na výrobu šindelů. Ty pak prodával ve výrobně šindelů na druhém konci města po deseti centech za kus. Velký propad, z loďařského specialisty na šindeláře. A hanba z toho propadu očividně rozleptala většinu onoho orgánu, který zhmotňuje přítomnost člověka; pohyboval se jako zahalený v mlze, a když prošel kolem, nikdo nedokázal s jistotou říct, jak vypadá, a dokonce ani jestli vůbec existuje. Vzhledem k tomu, že zašel do Kůlu jenom zřídka (i když kolem jezdil nejméně jednou týdně), nebylo možné ignorovat ho jako Teddyho. Působil neobvykle, zatímco Teddy patřil k inventáři. Na okamžik se zastavil uprostřed místnosti, aby si poslechl, o čem muži hovoří. Pod jeho zkoumavým pohledem se hovor zadrhl, zeslábl a zcela utichl. Odfrkl si do kníru a mlčky zamířil k barovému pultu.

O problému, který řešili, si myslel své.

Hovor pokračoval, teprve když si stařec koupil od Teddyho velkou sklenici červeného vína a odbelhal se do potemnělé zadní části lokálu.

"Chudák starej," vypravil ze sebe realitní agent, který se jako první zbavil nervozity, dočasně panující u stolu.

"Jo," přikývl dřevorubec v pomačkaném šedém klobouku.

"Co se o něm povídá, je pravda, fakt."

"Víno?"

"Laciný portský. Slyšel jsem, že ho dostává od Stokese po bednách, jednu tejdně."

"To je zlý," poznamenal majitel biografu a prádelny.

"Hm, hm," pokýval bratr Walker soucitně hlavou.

"Jo. To je fakt blbý."

"Takovej starej chlap by neměl žít tolik roků v lese; je to ostuda."

"Ostuda?" řekl dřevorubec. "Je to prachsprostej hnusnej zločin, bratr Walker promine, ale tohle mě vážně štve." Když si pak v návalu zlosti vzpomněl, o čem chtěl mluvit, praštil chlupatou černou tlapou do stolu. "Je to sviňárna! A hřích! Starej chudej námořník, jako je on, by měl dostávat - poslouchejte: důchod a zaručenej roční plat, nehlásá něco takovýho Floyd Evenwrite už skoro dva roky?"

"No jo, máš pravdu."

Hovor se opět rozproudil.

"Problém s tímhle městem je v tom, že se nemůžeme postavit za organizaci, která nám má pomáhat: odbory!"

"Hergot; to přece tvrdí Floyd, ne? Říkal, že podle Jonathana Baileyho Dreagera je Wakonda řadu let pozadu za ostatníma dřevařskýma městama. A já si myslím to samý."

"A tím se dostáváme k někomu, koho dobře známe, a k celý jeho umíněný rodině."

"Přesně tak. Tys na to kápnul."

Muž v klobouku praštil znovu do stolu. "Je to ostuda!"

"A i když já osobně mám Hanka a jeho rodinu celkem rád a obdivuju je - vždyť jsme spolu přece vyrůstali, ne, ksakru? - podle mýho názoru je zakopanej pes právě tam, jestli chcete mluvit otevřeně - přímo v tom baráku."

"Amen, bratře."

"Správně, amen! A teď všichni poslouchejte," Teddy je znovu zaskočen nesmlouvavým tónem rozkazu a zvedá oči. "Jestli chcete ukázat prstem, tak musíte ukázat právě tam!"

Přes sklenici, kterou právě čistí, vidí Teddy prst, vystřelující ze zamaštěné, chlupaté pěsti.

"Na ten zatracenej barák!"

... hrací skříň potichu vrčí, bublá, bliká do rytmu. Elektrická síť ve dveřích bzučí. Muži potichu oddychují. Prst, který vypadá v paprscích podvečerního slunce jako železný penis s klouby, se pomalu otáčí jako ručička kompasu. Ten dům. Hrubá, masivní stavba, kterou právě proniká světlo svítání a hluk příprav na snídani...

"Jo, asi budeš mít pravdu, Hendersone."

"Jasně že mám pravdu! Jestli chcete slyšet můj uváženej názor, tak váš problém je právě tam!"

Z okna do kuchyně se line světlo a křik; smích a kletby. "Vstávat, bando líná, a hejbněte kostrou! Dědek jako já, ani nemůžu pořádně chodit, a už jsem dávno na nohou." A pronikavá vůně opečených párků. To je Hankův budíček. Má to tak rád. Takhle se Hank nechává s chutí budit.

A za barovým pultem stojí ve stínu Teddy, pozoruje muže, naslouchá jejich rozumování a v duchu je přesvědčen, že ten problém nemá nic společného s penězi - právě teď, během téhle pitomé debaty o nedostatku provozního kapitálu, vydělal bezmála dvanáct dolarů, a ještě k tomu ve dne - a kromě toho vážně pochybuje o tom, že by za to všechno mohl ten Stamperovic barák. Ne, problém je v něčem jiném. Podle jeho uváženého názoru...

"Poslyš, Hendersone, když už ses zmínil o Floydovi: už jsem ho neviděl ani nepamatuju."

Na západ od toho baráku, v chatrči stojící na říčním nánosu, vstává z lůžka Indiánka Jenny, obléká si původně červené šaty, které časem získaly hnědý odstín okolního bahna, a začíná myslet na to, kdo nese vinu za neutěšený stav jejího života a proč pořád nemůže najít tu zatracenou plaketu svatého Kryštofa? Na jih od domu pozoruje Jonathan Bailey Draeger silnici před sebou a hledá vhodné místo, kde stráví noc, než bude pokračovat dál do Oregonu. Na východ od domu se snaží pošťák rozluštit adresu naškrábanou obyčejnou tužkou na třípencové pohlednici a málem to vzdává...

"No jo, kde je vůbec Evenwrite?"

"Na Severu, v Portlandu. Snaží se jednou provždy vyřešit to, o čem se tady bavíme, krucinál..."

Ruka se svírá v pěst, ale prst míří dál. Starý dům snídá, je samý hluk a shon, a nevnímá, že prsty z celého kraje začínají mířit tam, kde leží vina, začínají se sbíhat jako body na kruhu, který se stahuje kolem něj....

Na Severu v Portlandu seděl Floyd Evenwrite jako gumový panák v obleku za čtyřicet dolarů, ztuhlý, neproniknutelný a otrávený. Právě se pracně prokousal stohem žlutých papírů. Papíry, kdysi úhledně srovnané, leží na stole před ním jako hromada povadlého spadaného listí. Nesou stopy potu. Ruce se mu vždycky dost potily, když je používal k čemukoli jinému než k fyzické práci. Vlastně ani nemohl s určitostí říci, jestli se mu někdy nepotily. A teď, když se drbal na čele a drobném červeném nose, měl pocit, jako by ani nebyly jeho. Připadaly mu nahé, nervózní, jako by patřily někomu jinému. Protože neměl žádné mozoly. Směšné. Koho by napadlo, že by si někdo tolik zakládal právě na mozolech? Možná jsou jako boty s korkovou podrážkou; u korkových bot nezáleží na tom, jak dlouho v nich nechodíte, protože jakmile jste si na ně jednou zvykli, vždycky budete mít pocit, že to bez nich není ono,

jako by vám klouzaly nohy - byť jste celá léta chodili v polobotkách.

Když si dosyta podrbal obličej, zůstal sedět bez hnutí a se zavřenýma očima. Měl je unavené. I záda měl unavená. Měl vlastně unavené celé tělo. Ale stálo to za to. Věděl, že na toho nohsleda udělal dobrý dojem. A byl spokojen s výsledkem; s konečnou platností se ukázalo, že Stamperovic pila skutečně uzavřela smlouvu na dodávku stavebního dříví pro společnost Wakonda Pacific. Fakt. Není divu, že si starý Jerome ani ostatní z Wakondy nedělali z měsíční stávky hlavu. Mládenci si mohli stávkovat do aleluja a zisk nijak neutrpěl. Přinejmenším pokud jim dodával dřevo Stamper s tou jeho zatracenou rodinou! Bylo to mnohem horší, než předpokládal. Počítal s tím, že Jerome vyhledá Stampera a možná s ním uzavře smlouvu na pozdější nákup klád, aby nahradil ztráty způsobené stávkou. Měl podezření, že to tak dopadne, když viděl, jak Stamperovi dřou od rána do večera. Přesto ho dopálilo, že pracují, zatímco zbytek města nemá do čeho píchnout. Napsal tedy Jonathanu Draegerovi a ten pověřil odborového detektiva, aby to podezření prověřil. Na světlo vyšly po čertech zajímavé skutečnosti: už od srpna, kdy uzavřel s WP smlouvu, Stamper řezal klády a skladoval je na svém pozemku, aby o tom nikdo nevěděl. Takže ti hajzlové za řekou nejen že pracovali jako obvykle, zatímco zbytek města stávkoval, oni dělali dokonce dvakrát, možná i třikrát víc!

Oči se mu vmžiku otevřely. Sebral hromádku pomačkaných papírů a hodil ji do manilových desek. "To by mělo stačit," řekl a pokýval hlavou na vyzáblého nohsleda, který seděl naproti němu přes stůl a nervózně bubnoval prsty celou dobu, kdy Floyd pročítal zprávu. Muž vypadal, jako by nechtěl, aby Floyd odešel. "Ehm - slyšel jsem, že jste chodil do školy s Hankem Stamperem," řekl hlasem příliš přátelským na Floydův vkus.

"Asi jste slyšel špatně," odvědil Floyd odměřeně, aniž na muže pohlédl. Volnou rukou vzal plechovku piva a napil se. Věděl, že ho ten muž celou dobu sledoval. Věděl, že tenhle mrňavý střízlík zaznamenal každé jeho škubnutí a říhnutí, které se nakonec dostane k samotnému panu Draegerovi; tahle zpráva, jakkoliv byla v mnohém odlišná, o tom svědčila. Byla puntičkářsky podrobná. Dalo se předpokládat, že jeho zpráva Draegerovi bude podobně svědomitá. Floydovi se protivil jeho podlézavý úsměv a měl sto chutí rozdrtit pěstí ty nervózní bubnující prsty. Příčilo se mu, že má takový člověk něco společného s odbory. Až udělá dojem na mládence nahoře, dohlédne na to, aby měl toho usmrkaného patolízala z krku. Jenomže když chceš zapůsobit na ty nahoře, musíš udělat dojem i na ty dole. Tvářil se tedy lhostejně, držel se zpříma a proti své vůli se ještě jednou napil zvětralého piva.

"Tak jsem to alespoň slyšel," pokračoval muž.

Evenwrite zvedl k lichotivému hlasu oči protkané žilkami a snažil se posoudit, nakolik byla jeho návštěva úspěšná. Přijel si pro zprávu osobně až z Wakondy. Chtěl se vyzkoušet na tomhle muži dřív, než bude jednat přímo s Draegerem. Trvalo mu bezmála hodinu, než našel v nepochopitelném systému ulic v Portlandu nohsledův byt. Do toho města zavítal předtím jenom jednou, ale tehdy byl tak dopálený a nepříčetný, že si je pamatoval jako jednu velkou rudou skvrnu. Bylo to v době, kdy se mu jeho spoluhráči z Florence složili na autobus, aby se mohl zúčastnit finále celostátního poháru. Když mu tehdy předávali jízdenku, utěšovali ho: "Měli tě vybrat, Floyde. Byls lepší obránce. Oblafli tě."

Ten podfuk - a následný projev dobročinnosti - si vybavil, když uviděl řeku a světla Portlandu. I tu rudou skvrnu. Každou chvíli zabloudil, když se snažil přes tu skvrnu přečíst ukazatele. A neměl ani čas zastavit se na večeři. A to zvětralé pivo mu leželo v žaludku. A oči ho pálily; bylo vysilující zastřít ostudně pomalé čtení, aby to působilo jako přirozená obezřelost. A záda ho bolela z toho, jak se snažil seděl vzpřímeně, aby mu nebylo vidět břicho. Když teď muže pozoroval, usoudil, že to zvládl. Bylo zřejmé, že na něj první setkání s Oblastním koordinátorem z Wakondy zapůsobilo. Floyd postavil plechovku rozvážně na stůl a utřel si ruku o stehno.

"Ne," řekl. "To není úplně - tak docela pravda." Hlas měl distingovaný a zvučný; představoval si, že tak bude jednou hovořit na tiskové konferenci. "Ne, chodil jsem na střední školu ve Florenci, což je městečko, které leží asi patnáct kilometrů jižně od Wakondy. Do Wakondy jsem se přestěhoval až po střední škole. Patrně jste slyšel" - odmlčel se a zamyšleně svraštil čelo - "že jsme hráli na postech útočníka a obránce v našich... mužstvech, a celé čtyři roky jsme proti sobě stáli na opačné straně hřiště. Dokonce i v celostátním finále."

To bylo poněkud riskantní, ale Floyd pochyboval, že se ten poskok vyzná ve sportu natolik, aby si

uvědomil, že se nemohl dostat do finále, pokud se to podařilo Hankovi, protože byli oba ze stejného okresu. Podíval se rychle na hodinky a postavil se. "Čeká mě dlouhá cesta." Odborářský fizl se zvedl ze stoličky u umývadla a natáhl ruku. Evenwrite byl jednou nucen běžet padesát metrů z kopce, aby si umyl v potoce tlapu, než se jí uráčil dotknout jeden odborový hodnostář, a na nohsledovu ruku se teď díval, jako by byla potažená prašivinou. "Odvedl jste dobrou práci," řekl a odešel. Venku si zapnul horní knoflík u kalhot a pochválil se: povedenej manévr, skutečně skvělej - ten skrček tam zůstal stát s nataženou tlapou a jenom mrkal. Jo, celé to zfouknul s přehledem. Nejdůležitější je zapůsobit. Naučit je úctě; ohromit je; ukázat jim, že jsi stejně dobrý, stejně důležitý jako oni. Důležitější!

Ale když se zastavil, aby si znovu promnul oči, než nastoupí do vozu, ruka mu připadala malá a ochablá. A podivnější než jindy. Prsty jako by nepatřily jemu, ale někomu jinému. Nervózně hledají klíčky od vozu. Řetízek vyletí a vymrští klíčky na pouliční světlo. Jenny hledá v policích svého svatého Kryštofa. Vzdává to a míchá si pití, pak si jde sednout a dívá se ven skrze pavučinu, vyplňující jediné okno její chatrče. Přimhouřenýma očima pozoruje oblohu. Dívá se a vzdychá. Síť odpoledne bzučí. Kdosi hází do hrací skříně desetník. Hank Snow zpívá na celé kolo:

Mašinfíro, přidej páru,
tenhle naklaďák předhoní na Jihu
každou káru.
Jeď dál...

Starý šindelář přikládá okraj sklenky ke spodnímu rtu, obrací do sebe portské a netečně hledí ven ze zaprášeného přítmí. Listonoš s pohlednicí v ruce přechází zářivě zelený trávník v New Havenu. Starý dům, pod jitřní oblohou lesklý a drobný jako oblázek ve škebli, se otevírá a vypouští dvě postavy v dřevorubeckém.

"Na to, že je invalida, dokáže udělat pořádnej kravál," poznamenal Hank a zavrtěl hlavou.

"Invalida? To bys mu musel useknout obě nohy, aby z něj byl invalida!" směje se pobaveně Joe Ben, když vzpomíná, jaká energie ze starce vyzařovala u snídaně. "Jo, Henry není z těch lidí, který by si dělali hlavu z toho, že mají rozmašírovanou pravou ruku. Pravá ruka! Co ty na to? Má to dva významy. Kromě Henryho ruky v sádře to znamená taky nepostradatelnýho pomocníka."

"Ty seš hotovej televizní komik," řekl Hank vlažně. "Ale víš ty co, Joby? Docela mě překvapuje, jak je na práci znát, když musí zůstat v baráku. Mám takovej pocit, že budeme muset někoho najít, aby nám pomoh. Ale pořád nevím, koho." "Nevíš?" zeptal se Joe. "Ne..." odpověděl Hank. "Vážně nevíš?"

Hank věděl, že se na něj Joe šklebí, ale kráčel dál k molu, aniž na svého malého bratrance s křivýma nohama pohlédl. "Řekl jsem Viv, ať svolá všechny na schůzi - aby věděli, jak na tom jsme. Asi budu muset taky některým zavolat. Ale i když budou vědět, jak si stojíme, pořád mě nenapadá nikdo, kdo pro nás ještě nepracuje."

"Nevíš?" zeptal se Joe. Joe věděl od samého začátku, kam jejich hovor směřuje, a pobaveně si utahoval z Hanka, který se tam ubíral oklikou. "Vážně tě vůbec nikdo nenapadá? Všiváku."

Hank dělal, že nechápe. "Nejspíš zkusím splašit nějakýho vzdálenýho příbuznýho," prohlásil nakonec, jako by celou záležitost pustil na čas z hlavy. "Akorát bude chvilku trvat, než to promyslím."

"Jo," přikývl Joe. "Taky mám ten dojem." Potom dodal se vší nevinností: "Zvlášť když si vezmeš, kolik času a rozmejšlení trvalo, než jsi přišel na rozumnej důvod, že právě takovýho příbuznýho potřebuješ."

Odtančil svižně od Hanka po molu. V jitřním světle mával kovovou přílbou a pobaveně se řehtal.

Hrací skříň v Kůlu se dál rozléhá po celém okolí:

Jedu dál,
jen poslouchej, co ti zpívám....

Floyd startuje vůz a začíná hledat cestu z Portlandu. Listonoš vystupuje po schodech. Draeger našel motel a v recepci, pod poblikávající zářivkou, vrtí hlavou a s díky odmítá pozvání majitele na skleničku.

"Taky jsem nějaký čas dělal dřevorubce," poznamenal majitel motelu, jakmile zjistil, co je Draeger zač.

"Nezlobte se, ale sklenička nebude," opakoval Draeger. "Mám zítra nějaké jednání a musím se připravit. Ale přesto děkuji. Těšilo mě. Dobrou noc."

Venku, v bzučivé záři neonu - TELEVIZOR BAZÉN ELEKTRICKÁ PŘIKRÝVKA ZDARMA - pomalu prohledával kapsy. Podobně jako Floyd byl unaven. Dopoledne se setkal v Sacramentu s majiteli dřevařských závodů Wakonda Pacific a hned potom vyrazil na cestu; měl v plánu strávit několik dní v Red Bluffu jednáním s jakýmsi smírčím výborem ze Susanville, a pak, pokud se situace nezlepší, pokračovat na sever a podívat se na stávku ve Wakondě. A nějaký dřevorubec, který se stal farmářem a nakonec moteliérem, ho chtěl pozvat na skleničku. Prokristapána!

Malý notýsek s propiskou, který celou dobu hledal, nakonec našel v náprsní kapse pláště. Vytáhl jej, nalistoval stránku, a v pulsujícím rudém světle neonu napsal: "Lidi neustále zvou na skleničku každého, koho si považují, a doufají, že se jim tak podaří setřít vzájemný rozdíl."

Zvyk psát si poznámky byl pozůstatek z dob studií, kdy měl všechny testy na výbornou, protože byl ze všech nejlépe připraven. Přečetl si, co napsal, a spokojeně se pousmál. Takové aforismy sbíral už léta, a snil o tom, že z nich jednoho dne sestaví knihu. Ale i kdyby se mu tenhle sen nesplnil, ty větičky mu při práci přišly docela vhod. Byly to takové každodenní poznámky ve škole života.

Kdyby musel někdy absolvovat nějaký test, byl by připraven...

Je po snídani a starý dům utichá. Děti ještě spí. Vyčerpaný, ale spokojený Henry se vyštrachal po schodech nahoru do postele. Psi jsou nakrmení a teď usnuli. Viv vylévá zadními dveřmi lógr z šálků na záhon rododendronů, právě když slunce olizuje vrcholky smrků nahoře v kopcích...

Listonoš natahuje ruku, aby hodil pohlednici do schránky. Floyd Evenwrite je konečně na výpadovce a už se rozhlíží po nějakém baru. Draeger sedí v motelu na posteli a objevuje první známky dermatomykózy mezi třetím a čtvrtým prstem pravé nohy; už je to tady, a to ještě neopustil Kalifornii. Indiánka Jenny popíjí u okna své jednopokojové chatrče bourbon s tabákem a začíná věnovat pozornost pochodujícím mrakům, osvětleným měsícem. Ženou se od moře v mohutných mužných zástupech a ona mhouří oči a nemotorně se naklání a snaží se rozeznat polozapomenuté tváře té armády - krásní, byli krásní a urostlí, krásní a urostlí a bílí jako padlý sníh, táhnoucí se přes obzor její paměti. "Byl jich pořádnej zástup," vzpomněla si s roztouženou pýchou a namíchala si další sklenku teplé whisky se lžičkou tabáku, aby mohla nerušené přihlížet vojenské přehlídce. Který z těch mlhavých vojáků byl nejvyšší? Který byl nejkrásnější? nejdivočejší? nejrychlejší? Kterého měla ze všech nejraději? Všechny, samozřejmě, všichni do jednoho to byli báječní muži, a hned by vrátila dva dolary dvojnásobek kterémukoli mužskému z toho zástupu jenom proto, aby ho mohla znovu pohostit - ale stejně, jen tak pro zajímavost, kterého měla z celé té armády nejraději?

... a s touhle nezávaznou zábavou na sebe líčí jednu prastarou past.

Jonathan Bailey Draeger, pohodlně stočený pod elektrickou přikrývkou před televizorem zdarma, kde běží starý film s Bette Davisovou, se zatím natahuje pro notýsek položený na nočním stolku u postele a připisuje poslední poznámku: "A ženy, když potkají někoho, koho si považují, nahrazují sklenku alkoholu ochromujícím nektarem svého pohlaví."

Floyd Evenwrite právě vyskakuje z vozu a uhání nabručeně přes parkoviště ke dveřím baru u silnice na předměstí Portlandu a zuří na celý svět. Starý šindelář zatím naslouchá občanům v Kůlu, rozprávějícím o těžkých dobách a starostech. A elektrická síť práská a chňape po nešťastných mouchách. A Hank Snow dál zpívá na celé kolo:

Topiči, přikládej,
ať ten vlak uhání,
já totiž jedu dál.

A na východě hází listonoš pohlednici do schránky a odpovědí je mu výbuch, který ho vymrští do vzduchu jako vlna korkovou zátku a odhodí až doprostřed trávníku.

"Co to?"

Po nekonečném okamžiku přervaného vědomí - kdy se mu vyčistila hlava, trávník se vzepřel a nadskočil, vlnil se a třpytil jako čtverec rozbouřeného smaragdového moře -, uslyšel listonoš vzdálené

zvonění, které pozvolna zaplnilo trhlinu v jeho otřesených smyslech. Ochromeně se zvedl na všechny čtyři a sledoval, jak čas červeně odkapává ze špičky jeho zakrváceného nosu. Zůstal na všech čtyřech v tom omámeném stavu a vnímal jenom : svůj krvácející nos a střepy rozbitých oken všude kolem sebe, a teprve když uslyšel praskot skla na verandě, po němž kdosi přecházel, vyškrábal se s nepříčetným vztekem na nohy.

"Hej!" zvolal. "Co se to tady" - otáčí se a tiskne si brašnu na poklopec, kdyby nastal další výbuch - "děje, ksakru!" Řídký dým, plný rozcupovaných látek, se na okamžik rozptýlil a odhalil vysokého mladého muže s obličejem pokrytým sazemi a kousky tabáku, které na něm lpěly jako neštovice. Listonoš zíral na sežehnutý přízrak, který otočil hlavu, aby pohlédl tazateli do očí a olízl si zčernalé rty pod opálenými zbytky vousů. Jeho tvář byla zpočátku prázdná, ochromená, ale pak se její rysy znenadání změnily, jako by chtěla dát najevo předstíranou drzost nějakého hejska; ten afektovaný výraz pobavené nestoudnosti a přezíravosti působil mnohem strojeněji díky komicky ukoptěnému obličeji, tak nepokrytě falešně, že to spíš vypadalo jako karikatura pohrdání než přetvářka - jako výraz mima. Na samotné strojenosti jeho vzezření však bylo něco - možná ona nestoudnost -, co výrazně zvýšilo její provokativní účinek. Listonoš začal znovu protestovat - "Můžete mi říct, co to tady vyvádíte, vy..." - ale ten posměšný výraz ho tak dopálil, že jeho vztek ustoupil pocitu marnosti. Několik okamžiků oba jen tak stáli a dívali se na sebe, načež ožehnutá maska zavřela víčka bez řas, jako by už měla po krk vzteklých federálních zaměstnanců, a bohorovně sdělila listonoši, "Já myslím - pokouším se skoncovat se životem, díky; ale mám takový dojem, že se mi nedaří najít ten pravý způsob. Teď mě na okamžik omluvte, zkusím to ještě jednou."

Mladý muž se povýšeně - a s opovržením, které bylo stále patrné z toho, jak byl sám sobě k smíchu - otočil a zamířil přes verandu do kouřícího domu. Listonoš zůstal stát pod schody celý zaražený a mnohem zmatenější, než byl v okamžiku, kdy se zvedl z trávníku. Který se otáčí, vlní a leskne na slunci...

Hrací skříň bublá a otřásá se. Po obloze pochodují mraky. Draeger usíná, aby se mu zdálo o světě, kde je všechno opatřeno nálepkami. Teddy si prohlíží strach přes vyleštěnou sklenku. Evenwrite vchází do baru Šlechta, aby si dal jedno dvě piva a uvolnil křeče, které dostal, když seděl v té zatracené židli s rovným opěradlem a četl tu příšerně přepečlivou zprávu, kterou ten špicl sesmolil - pořád si nedokáže dát dohromady takové poměštělé fízly nebo byrokracii, která si takovou zprávu vymyslela, s poctivými muži, kteří začali celou tu proletářskou hru, s Dělníky světa, ale jak se zdá, tak to prostě je a člověk to tak holt musí brát - zkrátka... jde posedět u piva, uvolnit napětí, odreagovat se a vypráhnout, aby ještě jednou dokázal těm velkoměstským páprdům, kteří by o tom snad mohli pochybovat, že Floyd Evenwrite, bývalý vazač a navlékač kabelů z nevýznamného městečka Florence, je stejně skvělý jako kdokoli jiný a záleží starou belu na tom, jak velké je jejich rodné město. "Hospodo!" Bouchne pěstmi do barového pultu, aby byl obsloužen. "Nos na stůl!"

A aby dokázal sám sobě, že tyhle sevřené a zpocené ruce jsou pořád tytéž pěsti jako kdysi.

V domě se začínají scházet příbuzní a Hank si jde dát potají skleničku - ne aby se uvolnil, ale na posílněnou před dalším kolem. Na naplaveninách v ústí řeky se s velkou slávou šikují mraky mezi měsícem a mořem, a zatímco Indiánka Jenny si vybírá ze své bohatě zalidněné minulosti muže, kterého měla nejraději, její hru přerušuje v polosnění neodbytná vzpomínka na jednoho z řadových vojáků: starý Henry Stamper s rukama v kapsách krátkého dvouřadového kabátu se jí vysmívá umíněnýma zelenýma očima z obličeje, který nosil před třiceti lety - "Smrade!" - umíněnýma, posměšnýma a opovrhujícíma Jenniným zbožím od onoho dne před drahným časem, kdy si otevřela na břehu řeky živnost. Viděla, jak mrká, slyšela jeho řehot a ten šepot, který ji neustále pronásleduje, "Víš, co si myslím?" Z půltuctů mužů, kteří před třiceti lety stáli na schůdkách před její chatrčí a potichu vtipkovali, její obsidiánové oči ulpěly na hezké tváři Henryho Stampera, takže slyšela jenom jeho poznámku:

"Každej, kdo píchal Indiánku," slyšela ho, jak říká, "by s klidem oklátil medvědici."

"By co?" zeptala se pomalu.

Henry byl zaskočen, že ho někdo přeslechl, a protože neměl čas vymyslet něco ohleduplnějšího, svá slova chvástavě opakoval. "By oklátil medvědici..."

"Smrade!" zapištěla; jeho zamýšlená lichotka mužské srdnatosti se stala neodpustitelnou urážkou její rasy i pohlaví. "Ty - ty hajzle, padej odsaď pryč! S touhle rudoškou, s touhle Indiánkou si už ani

nevrzneš! Nevrzneš si, dokud, dokud-" hrdě se vztyčila se vzpomínkou na své dědictví, zhluboka se nadechla a křikla na něj přes rameno - "dokud nezmizí všechny měsíce ve Velkým měsíci a nepřijdou všechny přílivy ve Velkým přílivu."

A dívala se, jak ten zelenooký krasavec lhostejně krčí rameny a mizí za bahnitým obzorem její paměti - "snad si nemyslíš, že o tebe někdo stojí, ty starej kozle?" - a v duchu na něj stále myslela a přemítala: Kolik měsíců a přílivů to vůbec je?

A když Lee našel brýle a vyčistil nerozbité sklíčko od sazí, prohlížel si v zrcadle pocákaném zubní pastou ožehlé trosky obličeje a vousů a položil si dvě otázky: ta první měla svůj původ v mlhavé a vzdálené dětské vzpomínce - "Jaké to je: probudit se mrtvý?" - a druhá v poměrně nedávné události: "Měl jsem dojem, že vidím ruku, jak hází nějakou pohlednici... ale odkud, proboha?"

Tvář v zrcadle vypadala, že neví ani jedno ani druhé, že ji to vlastně ani nezajímá, a jenom ho pozorovala žíznivýma očima. Vypil sklenici vody a otevřel lékárničku s impozantní sbírkou léků; chemikálie čekající jako lístky na jakýkoli výlet, jen si přát. Nebyl si však jistý, kam se chce nechat tím lístkem dopravit: cítil, že potřebuje něco, co by ho po tom výbuchu uklidnilo, ale zároveň potřeboval nakopnout, zvlášť když chtěl zmizet dřív, než se vrátí ten federální zaměstnanec s nějakým tupým poldou z Nové Anglie, který by mu mohl klást přiblblé otázky. Například: "Proč by si měl člověk přát, aby se probudil mrtvý?" Který směr byl důležitější, nahoru nebo dolů? Udělal kompromis a vzal si dva luminaly a dva dexedriny, zapil je a začal si chvatně holit zbytky zuboženého vousu.

Když byl s holením hotov, věděl s jistotou, že odjede z města. Pokud právě teď neměl na něco náladu, pak to bylo dohadování s policií a s domácím a s poštovními úředníky a s každým, kdo si usmyslí, že se ho to týká. Kromě toho se nechtěl setkat se svým spolubydlícím, jehož doktorská disertace byla rozházená jako konfety po všech třech malých místnostech domku. Proč ne? Pokud šlo o školu, už dávno dospěl k závěru, že by ztrácel čas on i katedra, kdyby se pokusil psát všechny testy znovu; několik měsíců neotevřel jediná skripta ani knihu, nepočítaje v to sbírku starých komiksů, které měl zamčené v otlučeném kufru vojenského námořnictva u postele. Tak proč ne? Proč by se nemohl jen tak sebrat a nasednout do volkswagenu a vyjet si... nejspíš do Města, půjčit si na benzín, zjistit, jestli by mohl zase bydlet u Belemy a Jimmyho Littleho - až na to, že Jimmy... naposledy, když se to léto odstěhoval z bytu své matky, vypadal nějak divně... ale to se mu mohlo jenom zdát. Nebo to byla projekce. Každopádně, než se bouře přežene, jak se říká... bylo by pravděpodobně nejlepší, kdyby -

Pohled na umytou a oholenou tvář v zrcadle ho vytrhl ze snění. Z obou očí mu tekly slzy. Vypadalo to, že brečí. Necítil smutek, lítost ani žádnou z emocí, které měl odjakživa spojené s představou slz - ale slzy tu byly. Ten pohled ho znechutil a vyděsil zároveň - ten cizí červený obličej s jedním prasklým sklíčkem a s výrazem prázdného klidu, po němž se řinuly slzy jako z kapajícího kohoutku.

Otočil se a vyběhl z koupelny do změti knih a papírů, poházených kolem jeho postele. Prohledal všechny místnosti a mezi haldami nádobí na stole našel dioptrické tmavé brýle. Nedočkavě je vyčistil kapesníkem a nasadil si je místo těch, které měl na očích.

Šel se na sebe ještě jednou podívat do koupelny. S brýlemi to bylo lepší; se zelenomodrým nádechem nevypadala jeho tvář zdaleka tak špatně.

Usmál se, zaklonil hlavu lehce dozadu a nasadil ležérní, sebejistý výraz. Jako by říkal: Mám to všechno na háku. Přimhouřil oči. Výraz pobudy, tuláka bez kořenů. Dal si do úst cigaretu. Výraz muže, který může kdykoliv se vším praštit a zmizet...

Nakonec odešel spokojeně z koupelny, aby si sbalil.

Vzal si jenom oblečení a pár knih a naházel je do kufru spolubydlícího. Do kapes si nastrkal poznámky a kousky papíru.

Vrátil se do koupelny a opatrně vysypal polovinu každé lahvičky léků do prázdné krabičky od marlborek, kterou sroloval a schoval do kapsy u kalhot v kufru. Lahvičky naskládal do obnošené tenisky; zbylé místo vycpal špinavou propocenou ponožkou a tenisku hodil pod Petersovu postel.

Chystal se uložit přenosný psací stroj do kufříku, ale najednou ho popadl šílený spěch a nechal ležet stroj převrácený na stole.

"Adresy!" Prohledával zásuvky u psacího stolu, dokud nenašel malý notýsek vázaný v kůži, který jenom prolistoval, vytrhl jeden list a zbytek hodil na podlahu.

Jakmile držel oběma rukama objemný kufr, zadýchaně se rozhlédl kolem sebe - "Prima" - a vyběhl k vozu. Kufr hodil na zadní sedadlo, nasedl a práskl za sebou dveřmi, až ho zabolelo v uších. "Všechny okna zavřený." A horká, rozpálená přístrojová deska...

Dvakrát zkusil zařadit zpátečku, pak to vzdal, rozjel se na jedničku, otočil se na trávníku a vrátil se na příjezdovou cestu čelem k ulici. Na ulici nevyjel. Seděl uvnitř, túroval motor a díval se na zametený chodník před sebou. "No tak, co je s tebou..." Odprásknutí dveří mu zvonilo v uších jako po výbuchu. Přidal plyn a naléhal na vůz, aby se rozhodl, na kterou stranu zatočí. "Tak dělej... ale teď vážně." Řadicí páka je rozpálená jako pohrabáč a v uších mu zvoní... nakonec si přiloží dlaň na tvář, jako by chtěl to zvonění zapudit - měl jsem dojem, že mi nějaká šlachovitá ruka laškovně tiskne koleno a v krku jako by mi sípavě mečely dudy- a zjišťuje, že zase brečí; vnímá jenom stisk, sípot a zvonění... a právě tehdy - "Když už to nemůžeš brát vážně," nadával jsem, "tak se alespoň chovej rozumně; kdo mi to jen mohl...?" - si vzpomíná na pohlednici ležící na verandě.

(... mraky pochodují jeden za druhým. Barman přináší pivo. Hrací skříň zurčí. A v domě křičí Hank chraplavým hlasem na místnost plnou odporu: "... vždyť se sakra nebavíme o tom, jestli nás budou mít ve městě rádi, když prodáváme společnosti Wakonda Pacific... ale kde seženeme někoho dalšího na práci!" Odmlčí se a prohlíží si přítomné. "Takže... napadá vás někdo? Nebo se dobrovolně hlásíte o práci navíc?" Po krátké odmlce si Joe Ben hází do pusy hrst slunečnicových semínek a zvedá ruku. "Já se rozhodně o práci navíc nehlásím," říká s plnou pusou, pak nastaví dlaň a začne do ní plivat slupky, "ale možná bych o někom věděl...") Pohlednice ležela na spodním schodu - laciná pohlednice popsaná tlustou černou tužkou a s jednou řádkou černější než ostatní, psanou větším písmem.

" Už by z tebe moh bejt chlap, mladej."

Nejdřív jsem tomu nechtěl věřit; ale ta ruka mi dál tiskla koleno a dudy mi sípaly v hrudníku, až se ze mě začal řinout neradostný smích, stejně nekontrolovaný a nevítaný jako příval slz beze stopy smutku -"Z domova... páni, pohled od příbuznejch!"- a já se musel nakonec smířit s tím, že existuje.

Šel jsem se posadit zpátky do auta s motorem běžícím naprázdno, abych si pohled přečetl, a snažil jsem se potlačit záchvaty smíchu alespoň do té míry, abych rozluštil písmo. Dole byl podepsaný Strejda Joe Ben, a přes smích jsem poznal, že pohled byl psaný kostrbatým školáckým rukopisem, který nemohl patřit nikomu jinému než Joeovi. "No jasně. Je to písmo strejdy Joea. Určitě." Ale moji pozornost upoutal dovětek, připsaný úplně dole těžší a jistější rukou, a když jsem ho četl, místo písma strejdy Joea se mi v duchu rozezněl hlas bratra Hanka.

"Leelande. Henry měl úraz a je na tom zle - schází nám jeden člověk - potřebujeme někoho, ale musí to bejt Stamper, aby nám nešly po krku odbory - vyděláš si slušný prachy, jestli myslíš, že na to stačíš -" Pak popíchnutí jiným rukopisem: "Už by z tebe moh bejt chlap, atd." A pak, po tomhle nehorázném a přerostlém podpisu - podpisu tiskacími písmeny, "Na tom, že se starší bratr podepisuje tiskacími písmeny, je něco tak příznačného..." - následoval neobratný pokus o srdečnost.

"PS: ještě jsi ani neviděl moji ženu Vivian, brácho. Teď máš vlastně i ségru."

Za všechno zřejmě mohla ta poslední řádka. Pomyšlení, že se bratr oženil, bylo tak absurdní, až mě ta představa pobavila natolik, že jsem se neubránil smíchu, a zároveň mi dodala odvahu k opovržení. "Pche!" zvolal jsem s despektem, hodil pohlednici na zadní sedadlo a do chřtánu přízraku minulosti, který se na mě křenil pod dřevorubeckým kloboukem. "Já vím, co jsi zač: nic než výplod mého špatného trávení. V ledničce se mi asi zkazila trocha zelného salátu. Kousek nedovařeného bramboru, snědený včera večer. Pokrytče! Ty jsi ale případ, vždyť jsi zdravej jak řípa!"

Ale vtom se zjevil se strašným řevem a chřestěním dřevorubeckého řetězu duch mého bratra jako jeho dickensovský protějšek a zvolal děsivým hlasem: "Už je z tebe chlap!" a já se vykodrcal z příjezdové cesty na ulici a pořád jsem se chechtal na celé kolo, i když teď jsem k tomu měl důvod: díky ironii, s jakou přišel tenhle uvozovky dole Nečekaný dopis uvozovky nahoře v pravý čas, jako na zavolanou, jsem se poprvé po několika měsících od srdce zasmál. "Povedenej nápad! chtěj, abych se vrátil a pomohl jim... jako bych neměl nic jinýho na práci než přiklusat na pomoc nějakým dřevorubcům."

A alespoň jsem měl kam jít.

Během dopoledne jsem prodal volkswagen - nebo spíš svůj podíl - o pět set dolarů levněji, než byla jeho skutečná cena, a v jednu hodinu už jsem vláčel Petersův kufr a papírový sáček plný krámů z

přihrádky v přístrojové desce k autobusovému nádraží a byl jsem připraven na cestu. Která podle prodavače v pokladně měla trvat celé tři dny.

Do odjezdu autobusu mi zbývala bezmála hodina, a po čtvrthodině v prodejně s paperbacky, kde jsem si krátil čekání, jsem nakonec podlehl špatnému svědomí a zavolal Petersovi na katedru. Když jsem mu pověděl, že čekám na nádraží na autobus domů, nejdřív mě nepochopil. "Na autobus? Co se stalo s autem? Víš co? Počkej tam, já přeruším seminář a přijedu pro tebe."

"Díky za ochotu, ale pochybuju, že bys chtěl ztratit tři dny; vlastně šest dní, tam a zpátky..."

"Šest dní kam a zpátky? Hergot, Lee, co se děje? Kde jsi?"

"Počkej chvilku..."

"Fakt jsi na nádraží? Nekecáš?"

"Počkej..." Otevřel jsem dveře budky a nastavil sluchátko rachotu přijíždějících a odjíždějících autobusů. "Slyšels to?" křikl jsem do sluchátka. Točila se mi hlava a bylo mi podivně lehko; z kombinace barbiturátu a amfetaminu jsem si připadal horečnatý a opilý, jako by první přivolával spánek, zatímco druhý ho měnil v nespoutaný, divoký sen. "A když mluvím o domově, Petersi, ty kluku jeden" - zavřel jsem zase dveře budky a posadil se na stojící kufr - "tak nemyslím tu naši studentskou díru, kde jsme bydleli posledních osm měsíců - a která se mimochodem, jak brzy uvidíš, právě důkladně provětrává - ale mám na mysli domov! Západní pobřeží! Oregon!"

Po chvilce se zeptal: "Proč?" se stopou podezření v hlase.

"Abych našel svoje ztracený kořeny," odvětil jsem vesele, abych jeho podezření trošku rozptýlil. "Abych rozjitřil starý rány a žil si jako prase v žitě."

"Co se stalo, Lee?" zeptal se Peters, tentokrát spíš trpělivě než podezřívavě. "Nehráblo ti? Co se stalo, prosím tě?"

"Oholil jsem se, to za prvý -"

"Lee! Nech si ty kecy..." I přes mou snahu být veselý jsem slyšel, jak podezření a trpělivost ustupují znepokojenému hněvu, jemuž jsem se chtěl vyhnout. "Řekni mi kurva proč!"

Takovou reakci jsem od Peterse nečekal. Ani ve snu.

Zklamal mě a otrávil, že se nechal tak vytočit, zatímco já byl v klidu. Netušil jsem, že může být tak neústupný (teprve později jsem si uvědomil, že jsem mluvil jako idiot) a protivně nespravedlivý, aby tak neomaleně kašlal na pravidla našeho vztahu. O vztahu jsme měli své představy. Oba jsme se shodli v tom, že dva lidé musejí mít svůj vlastní systém, který oběma vyhovuje a umožňuje jim dorozumívání, nebo se jim komunikace zřítí jako babylonská věž. Muž by měl být schopen očekávat od své manželky, aby hrála roli manželky- bez ohledu na to, je-li prostopášná nebo věrná-, když s ním jedná. Pro svého milence může hrát zcela odlišnou roli, ale doma, ve vztahu manžel - manželka, musí zaujímat postavení vymezené tímto vztahem. Jinak bychom všichni bloudili a nikdy bychom nerozeznali přátele od cizích lidí. A během osmi měsíců našeho společného bydlení a letitého přátelství jsme si s tímhle upřímným černochem s hubeným, protáhlým obličejem, vytyčili jasné hranice, uvnitř kterých jsme mohli bez problémů komunikovat, vytvořili jsme jakousi divadelní tradici, v níž on vždycky hrál bystrého a uvážlivého Strýčka Rema proti mému intelektuálnímu hejskovi. V těchto mezích, za maskami přetvářky, jsme dokázali hovořit o těch nejzazších osobních záležitostech, aniž bychom z takových důvěrností upadli do rozpaků. Líbilo se mi to tak, dokonce i v nových podmínkách, a zkusil jsem to znovu.

"Stromy v sadech budou ověšený jabkama; vzduch bude vonět teplou mátou a ostružinami - už slyším, jak mi moje rodná zem kyne. A kromě toho tam mám nějaký nevyřízený účty."

"Ty vole -" začal protestovat na druhém konci telefonu, ale já nedokázal přestat a bezohledně jsem mluvil dál.

"Ne, počkej: dostal jsem pohled. Dovol, abych tě uved do obrazu - trochu to zkrátím, protože mi za chvíli pojede autobus. Byla to taková skvostně stylizovaná miniatura: zrovna jsem se vrátil z procházky po pláži - až k Moně, ale dovnitř jsem nešel, byla tam ta její pitomá ségra - zkrátka jsem se vrátil z jedny z těch mých procházek, kde řeším, jestli mám 'být či nebýt', a po chvilce rozmejšlení jsem se nakonec rozhod čelit moři problémů se zbraní v ruce... a všechno to smést se stolu."

"Prosím tě, Lee, z tebe to leze jak z chlupatý deky; co to -"

"Poslouchej a nech mě domluvit." Neklidně jsem potáhl z cigarety. "Přerušování jenom kazí metrům."

Nedaleko něco zarachotilo. Nějaký vypasený Tom Sawyer právě spustil hned vedle mé prosklené budky hrací automat; světla se rozblikala v hysterickém sčítání astronomických výher, čísla naskakovala s kulometným cvakáním. Pokračoval jsem.

"Vcházím dovnitř naším úhledným nepořádkem. Je kolem poledne, pár minut před dvanáctou. Uvnitř je zima; zase jsi nechal otevřený ty pitomý dveře od garáže -"

"Sklapni; kdyby nikdo dovnitř nepustil trochu studenýho vzduchu, nikdy by ses nevyhrabal z pelechu. K čemu ses rozhod? Co to znamená, že ses nakonec rozhod -"

"Mlč a poslouchej. Zavírám dveře a zamykám. Dole je utěsním mokrou utěrkou. Kontroluju všechny okna a tajemně kroužím kolem svýho plánu. Pak otevírám všechny trysky na všech radiátorech na zdi - ne, buď zticha a poslouchej - zapínám všechny hořáky na tom příšerně zasviněným sporáku, cos nechal... vzpomínám si na kontrolku na bojleru... vracím se, oddaně poklekám ke dvířkám, abych to všechno vyhodil do vzduchu (plamen hořel symbolicky ze tří trysek ve tvaru ohnivého kříže. Moc by se ti líbilo, jak jsem byl klidnej: zhluboka se nadechnu... 'Náš' - pche -'konec řídí nějaká božská síla.'). Konečně mám všechno hezky připravený, boty dole, všimni si - džentlmen do samýho konce - uléhám do postele a čekám, až přijde spánek. Kdo ví, jaký sny? Najednou mě napadne - dokonce i ten Šílenej Dán dánskej by si dopřál poslední cigáro, totiž kdyby měl ten připosranej střízlík moji odvahu nebo moje cigára - a právě tehdy, což bylo nádherně načasovaný, zrovna když se v okýnku nad dírou na poštu objevila ta přízračná ruka, aby tam vhodila zprávu, která mě zvala domů... pravě ve chvíli, kdy se pohlednice snesla na podlahu... jsem škrtnul zapalovačem a vysklil všechny okna."

Cekal jsem. Peters mlčel a já si potáhl z cigarety.

"Takže nic novýho pod sluncem - zase jsem to zvoral. Ale tentokrát to dopadlo docela pěkně, nemyslíš? Nic se mi nestalo. Jsem trochu ožehlej, přišel jsem o vousy a obočí, ale to není žádná tragédie, a zastavily se mi hodinky - počkej: už zase jdou. Ale toho chudáka pošťáka to odmrštilo ze schodů až mezi hortenzie. Až se vrátíš ze školy, na jeho mrtvole si zřejmě budou pochutnávat rackové a už z něj nezbyde nic než brašna a čepice. Ne, počkej: hned vedle budky se tady zbláznil automat a stejně tě neslyším. Tak aspoň poslouchej. Nejdřív jsem z toho byl celej rozhozenej a snažil jsem se pochopit, proč nejsem mrtvěj, a pak jsem se zvednul a šel jsem ke dveřím - no jo! Vzpomínám si, že mě hned po výbuchu napadlo: 'Zvorals to, Lelande.' Není to skvělý? - a našel jsem ten pohled. Luštím ty nečitelný klikyháky naškrábaný obyčejnou tužkou a pořád se mi tomu nechce věřit. Cože? Pohled z domova? Abych přijel a pomoh jim? Přišlo to jako na zavolanou, když si vezmeš, že jsem se poslední tři měsíce nechal vydržovat tou mojí spolubydlící černou hubou.... A pak, poslouchej: jak tam tak stojím, najednou slyším ten hlas. "POZOR!" burácí s panickou naléhavostí. "POZOR! POZOR, VZADU!" O tom hlasu už jsem ti říkal. Je to starej a důvěrnej známej, možná nejstarší ze všech členů mojí duševní Správní rady; je to skutečnej soudce všech mých vnitřních procesů a od ostatních členů rady se snadno rozezná podle toho, že - vzpomínáš si, jak jsem ti o tom vyprávěl? - svý příkazy řve velkýma písmenama. "POZOR!" burácí. "POZOR, VZADU!" Tak se rychle otočím, abych stál k útočníkovi čelem. "ZA TEBOU!" ječí znovu. "POZOR, VZADU!" Otáčím se znovu, ale zbytečně. A znovu, rychlejc, a znovu, až se mi točí hlava jako blázen - ale je to všechno k ničemu. A víš proč, Petersi? Protože útoku zezadu nemůžeš nikdy čelit, i kdyby ses točil seberychlejc."

Na moment jsem se odmlčel a zavřel oči. Telefonní budka kolem mě chaoticky hučela. Zakryl jsem dlaní sluchátko a zhluboka jsem se nadechl v naději, že se uklidním. Zvenku ke mně doléhalo burácení amplionu, který vyštěkával nesrozumitelné pokyny, a kulometná palba automatu. Jakmile jsem ale uslyšel Peterse, jak říká: "Lee, co kdybys na mě počkal, než -", znovu jsem spustil.

"Takže po tomhle malým rituálu... stojím v našich vymlácených dveřích a v ruce mi tancuje ta příšerná pohlednice. Úplně se mi vykouřilo z hlavy, že jsem chtěl zmizet dřív, než ten pošťák přivede poldu, aby se mě poptal na zdraví - mimochodem: policajti se neukázali, ale když jsem se holil, přijeli plynaři zavřít plyn. Bez důvodu: nevím, jestli to v tu chvíli udělali jenom proto, že jsme nezaplatili účet, nebo jestli si plynárny osobujou právo potrestat každýho, kdo zneužívá jejich produkt ke zločinným účelům, takže mu nezbyde než se cpát studenýma polívkama z plechovky a v noci klepat kosu. Ale k věci. Jak jsem tam tak stál s tím popsaným kouskem papíru v ubohých oblemcaných prstech a v uších mi zvonilo o deset decibelů hlasitějc než při tom výbuchu, najednou jsem si uvědomil jednu věc: zjištění, že mě ta pohlednice

tak sebrala, bylo sice ponižující, ale o to víc překvapující. Protože... no, do prdele, já myslel, že už mě minulost nedokáže takhle rozhodit, chápeš, myslel jsem si, že jsem za svým dětstvím udělal jednou provždy tlustou čáru; byl jsem si jistej, že se nám s doktorem Maynardem podařilo minulost rozebrat vteřinu po vteřině jako nějakej tým pyrotechniků přes časovaný bomby; měl jsem za to, že jsme to zrádný zařízení zneškodnili, aby mi nemohlo ublížit. A vidíš to: byl jsem přesvědčenej, že jsem se od svý minulosti odpoutal, a tak nebyl důvod, proč bych se před ní měl mít na pozoru. No ne? Takže to věčný 'Pozor' a to otáčení nebylo k ničemu. Protože to moje skvělý opevnění, tak šikovně a pečlivě vybudovaný na Maynardově pohovce, bylo navržený s tím, že mi hrozí jenom ty nebezpečí, který leží vepředu, přede mnou - a bylo to, želbohu, opevnění naprosto neúčinný i proti tomu nejslabšímu útoku zezadu. Kapišto? Takže když se ten pohled připlížil zezadu, zaskočil mě mnohem víc než ta nepovedená sebevražda; i když se mnou ten výbuch docela zacloumal, okamžitě jsem věděl, co to znamená, chápeš? Holocaust tady a teď. Ale ten pohled byl takovej kopanec minulosti do ledvin, kterej přišel po ty nejkřivolačejší cestě. Přeskočil pochopitelně všechny obvyklý poštovní trasy, putoval napříč temnýma časovýma zónama a prastarýma bezútěšnýma pustinama za doprovodu děsivýho kvílení osciloskopu a podobný muziky z vědeckofantastickejch filmů... řítil se napříč temnýma stínama a mlhou, valící se z vroucího suchýho ledu... a teď si střihnem detail: uf. Před schránkou na dopisy ve dveřích se objevuje osamělá, krystalicky čistá ruka... na zlomek sekundy se tam zastavuje jako nějaká chemická socha, která se má okamžitě rozpustit, jakmile doručí pozvánku, aby se moje maličkost zúčastnila sešlosti, co se pořádala dvanáct (dvanáct? tolik? Ježíšmarjá...) dvanáct let před jejím doručením! Tě péro! Divíš se, že mi z toho trochu zvoní v uších?"

Nečekal jsem na odpověď ani jsem se neodmlčel, když se hlas na druhém konci pokusil přerušit můj šílený monolog. Zatímco reproduktor hlásil odjezdy a ukazatel skóre na automatu vedle telefonní budky řinčel a rachotil a hnal nesmyslná čísla do závratných výšek, mluvil jsem dál a zahlcoval telefon slovy, aby Peters neměl příležitost promluvit. Nebo, abych byl přesnější, klást otázky. Myslím, že jsem Petersovi zavolal ani ne tak z ohleduplnosti ke starému příteli, jako z potřeby srovnat si nahlas myšlenky a se zoufalým přáním logicky vysvětlit, co dělám - ale chtěl jsem vysvětlovat, aniž by má vysvětlení kdokoli zpochybňoval. Bezpochyby jsem tušil, že při bližším ohledání by bylo zřejmé - Petersovi, mně -, že pro neúspěšný pokus o sebevraždu ani pro nenadálé rozhodnutí vrátit se domů žádné logické vysvětlení nemám.

"... takže ta pohlednice mě mimo jiný přesvědčila, že jsem pořád vydanej na milost a nemilost minulosti mnohem víc, než si dovedu představit. Počkej; tobě se stane to samý: co nevidět ti zavolaj z Georgie a ty si uvědomíš, že si musíš doma srovnat plno nevyřešených věcí, než se do něčeho pustíš."

"Pochybuju, že bych toho dokázal tolik srovnat," řekl Peters.

"No jo; u tebe je to jinak. Ale mě už zbejvá vyřídit jenom jeden jedinej nevyřízenej účet. A vyrovnat se s jedním chlapem. Bylo úžasný, kolik obrazů s ním ta pohlednice přivolala: na nohou vysoký boty, pochopitelně okovaný. Zablácený tričko. Na rukou rukavice, kterýma se věčně drbe na břiše nebo za uchem. Malinově červený rty zkroucený do opileckýho šklebu. A nabízí se řada dalších, podobně směšných obrazů, ale na tom nejjasnějším se jeho dlouhý, šlachovitý tělo noří do řeky, nahý, bílý a tvrdý jako strom s oloupanou kůrou... tahle představa byla nejsilnější. Bratr Hank totiž kdysi plaval celý hodiny proti proudu, když trénoval na plavecký závody. Dlouhý hodiny neúnavně a zarputile plaval a přitom se prakticky nehnul z místa pár metrů od mola. Jako v nějakým tekutým šlapacím mlýně. Ten trénink se musel vyplatit, protože když mi bylo deset, jeho police doslova zářila trofejema a pohárama; mám dokonce pocit, že byl v jedny disciplíně nějakej čas držitelem národního rekordu. No potěš! Tohle všechno přivolala jedna obyčejná pohlednice; a s jakým úžasným rozlišením. Panebože. Obyčejná pohlednice. Skoro se děsím představy, co by přivolal celej dopis."

"Fajn. Ale můžeš mi do prdele říct, co si od toho slibuješ? I když si vyřídíš nějakej pitoměj účet -"

"Copak to nechápeš? Je to dokonce na ty pohlednici: 'Myslíš, že už je z tebe chlap?' Tak to bylo doma odjakživa - Bratr Hank se mi vždycky dával za příklad jako někdo, komu se mám vyrovnat - a je to tak pořád. V psychologicko symbolickým smyslu, pochopitelně."

"No ovšem."

"Takže jedu domů."

"Aby ses tomuhle psychologickýmu symbolu vyrovnal?"

"Nebo ho odrovnal. Ne, nesměj se; najednou je to všechno nepochopitelně jasný: dokud si nevyřídím účty s tímhle stínem mojí minulosti -"

"Blbost."

"- budu mít pořád pocit, že jsem méněcennej a neschopnej."

"To jsou nesmysly, Lee. Každej má takovej stín, tátu nebo někoho -"

"Ani se nedokážu otrávit plynem."

"- ale nikdo nejezdí domů, aby to s ním vyřídil, kurva -"

"Ne, já to myslím vážně, Petersi. Promyslel jsem si to. Hele, nechci abys měl trable s tím zdemolovaným barákem, ale já - už jsem si to všechno promyslel a nemám na vybranou. A moh bys to říct na katedře?"

"Co? Žes vyletěl do povětří? Žes odjel domů, aby sis vyřídil nevyřízený účty s nahým přízrakem svýho bráchy?"

"Nevlastního bráchy. Ne. Jenom vyřiď... že mám finanční a citový problémy a musel jsem -"

"To snad nemyslíš vážně, ty vole."

"A zkus to nějak vysvětlit Moně, jo?"

"Počkej, Lee; tobě normálka přeskočilo. Za chvilku jsem u tebe -"

"Už hlásej číslo mýho autobusu. Musím sebou hodit. Pošlu ti, co ti dlužím, jakmile budu moct. Měj se, Petersi; odjíždím, abych dokázal, že se Thomas Wolfe seknul."

Zavěsil jsem protestujícího Peterse a ještě jednou jsem se zhluboka nadechnul. Musel jsem se pochválit za to, jak jsem se držel. Vypořádal jsem se s tím šikovně. Podařilo se mi zůstat ve vytyčených mezích, přestože se Peters pokoušel náš systém podkopat, a to všechno navzdory kombinaci dexedrinu a luminalu, po které se s člověkem všechno tak trochu točí. Ano, Lelande, mladý muži, nikdo nemůže říct, že jsi nepodal stručné a naprosto racionální vysvětlení bez ohledu na to neomalené rušení...

A to rušení bylo čím dál dotěrnější; uvědomil jsem si to, když jsem se vypotácel z telefonní budky do nádražního shonu. Malý tlouštík přiváděl automat k zběsilému orgasmu hluku, neónových světel a čísel. Nádražní rozhlas mě s řevem upozorňoval, že autobus odjede beze mě, když si okamžitě nenastoupím!

"Moc to řve," usoudil jsem a u fontánky jsem zapil další dva luminaly. Akorát včas, aby mě smetl vír pohybu a dopravil mě zázračně a akorát včas na nástupiště před můj autobus.

"Nechtě kufr venku a běžte se posadit," přivítal mě řidič netrpělivě, jako by čekal jenom na mě. Což byla pravda, jak jsem vzápětí zjistil: autobus byl úplně prázdný. "Na Západ teď moc lidí nejezdí, jak vidím," poznamenal jsem, ale on mlčel.

Vrávoral jsem uličkou k zadním sedadlům (kde zůstanu sedět téměř nehnutě bezmála čtyři dny a vyštrachám se ven jenom na zastávkách, abych si došel na záchod a pro colu). Když jsem si vstoje svlékal bundu, dveře na opačném konci se s hlasitým zasyčením stlačeného vzduchu zavřely, až to zadunělo. Nadskočil jsem a díval jsem se, odkud hluk přichází, ale v neosvětleném autobusu v garáži byla taková tma, že jsem řidiče neviděl. Myslel jsem, že odešel a dveře se zavřely za ním. Nechal mě samotného v zamčeném autobusu! Pak motor pode mnou zaburácel a začal nabírat otáčky. Autobus vyrazil z temné betonové sluje vstříc jasnému novoanglickému odpoledni, až se naklonil nad chodníkem a konečně mě vrhl do sedadla. Akorát včas.

Nevšiml jsem si, jestli se řidič vrátil.

Zvláštní, zvlněná změť pohybu a zvuku, která začala v telefonní budce, se kolem mě vzdouvala plnou silou. Jako by se suť, rozptýlená v ovzduší celé hodiny po výbuchu, začala konečně snášet k zemi. Momentky, vzpomínky, tváře... jako obrazy vyšité na záclonách poletujících ve větru. Hrací automat rachotil a tyčil se mi před očima. Pohlednice mi zvonila v uších. Žaludek se mi obracel, hlavou se mi rozléhaly hlasy - můj vnitřní kontrolor za mě vyřvával: POZOR! DRŽ SE! UŽ JE TO TADY! KONEČNĚ JSI ÚPLNĚ SJETEJ! Zoufale jsem sevřel opěrky na ruce a trnul jsem hrůzou.

Když se tak dívám nazpět (myslím teď, tady, z tohoto konkrétního, kritického momentu, kdy jsem díky zázraku moderního vyprávěcího postupu schopen být objektivní a mít k tomu odvahu), vidím tu hrůzu zřetelně, ale pořád nemůžu pochopit, jak jsem si mohl tak bezelstně myslet, že za tuhle procitající hrůzu může poněkud banální strach z toho, že se zcvoknu. I když v té době byla poměrně módní záležitost

tvrdit, že vás bez ustání pronásleduje strach, že nakonec zešílíte, podle mého soudu jsem sám sebe nějaký čas nedokázal upřímně přesvědčit o tom, že mám na takové tvrzení nárok. Jedna ze scén, jež kolem mě kroužily, když jsem křečovitě svíral sedadlo, se odehrávala přímo na sezení v ordinaci doktora Maynarda, kterému jsem řekl teatrálně zoufalým hlasem: "Doktore... já se zblázním; poslední úplnej úlet se na mě řítí z hor!"

Jenom se blahosklonně a terapeuticky usmál. "Kdepak, Lelande, nezbláznîš. Tobě a vlastně značné části tvé generace bylo právě tohle útočiště odepřeno. Je téměř nemožné, abyste se 'zbláznili' v tradičním slova smyslu. Byly doby, kdy se lidi v klidu 'zbláznili' a už o nich nebylo slyšet. Jako postavy z romantického románu. Ale teď"' - a mám pocit, že dokonce zívl - "znáte se příliš dobře z psychologického hlediska. Na to, aby vás něco úplně zaskočilo, znáte všichni příliš důvěrně příliš mnoho příznaků šílenství. Další věc: všichni máte nadání zbavit se frustrace pomocí mazaných uskoků. A ty, ty jsi v tomhle ohledu ze všech nejhorší. Takže... po celý zbytek života můžeš trpět pořádnou neurózou, depresemi, mohl bys dokonce nějaký čas pobýt v Bellevue a pochopitelně bys mohl dalších pět let skvěle fungovat jako pacient - ale obávám se, že z tebe nikdy nebude úplný blázen." Zabořil se znovu do své elegantní lenošky. "Musím tě bohužel zklamat, ale v nejlepším případě ti mohu nabídnout starou dobrou schizofrenii se sklony k halucinacím."

Při vzpomínce na slova moudrého doktora jsem uvolnil sevření na opěrkách a zatáhl jsem za páčku, abych si sklopil sedadlo. Do hajzlu, povzdychl jsem si, dokonce i útočiště šílenství je mi odepřený. To je ale otrava. Snil jsem o tom, že šílenství mohl být dobrý způsob, jak vysvětlit hrůzu a omluvit anarchii, mohl to být šikovný fackovací panák, na kterého by se ve chvílích duševní nepohody dalo ledacos svést, zajímavý koníček k ukrácení dlouhého odpoledne života. To je fakt otrava...

Jenomže... na druhou stranu, řekl jsem si, zatímco autobus burácel pomalu městem, člověk nikdy neví: třeba by to byla stejná otrava jako být duševně zdráv. Zřejmě by to stálo spoustu námahy. Občas - a tím jsem si byl téměř jist - by se kolem toho fackovacího panáka pokoutně proplížila paměť a na tebe by stejně trvdě jako jindy dopadla výsměšná pěst reality, bolesti a úzkosti a těžkosti a smrti. Většinu svého mizerného života by ses mohl schovávat v nějaké freudovské džungli, štěkat na měsíc nebo proklínat Boha, a na konci, na úplném a neodvratném konci, až dojde na lámání chleba... by se ti bezpochyby vyjasnilo natolik, aby sis uvědomil, že měsíc, na který jsi tolik let štěkal, je jenom kulaté světlo u stropu, a Boha že ti podstrčila do zásuvky v prádelníku Biblická společnost. Ano, vzdychl jsem znovu, nakonec by se stejně ukázalo, že šílenství není než nemilosrdné břímě příliš pevného těla, příliš mnoha nástrah a šípů a krutosti.

Sklopil jsem sedadlo ještě níž, zavřel oči a snažil se smířit s tím, že s tou anarchií na útěku nemohu dělat nic jiného než čekat, až přijde ten farmaceutický pilot, převezme řízení a nechá mě spát. Měl jsem ale dojem, jako by prášky zabíraly neobvykle pomalu. A během toho deseti nebo patnáctiminutového čekání - vzdouvání; zvonění; autobus, prázdný až na osamělého cestujícího na zadním sedadle, těžce oddychující a supící městem -, než začaly barbituráty působit... nakonec jsem musel věnovat pozornost otázkám, kterým jsem se tak šikovně vyhýbal.

Například: "Co si do prdele slibuješ od toho, že jedeš domů"? Věděl jsem, že na všech těch oidipáckých řečičkách, které jsem hustil do Peterse - o tom, jak se někomu vyrovnat nebo ho strhnout dolů -, by snad mohlo být zrnko pravdy... ale i kdyby se mi něco z toho podařilo dotáhnout do konce, co jsem tím chtěl dokázat?

Nebo: "Proč by si měl člověk přát, aby se probudil mrtvý?" Jestliže je ten náš slavný boj od narození až do smrti jediný, jaký kdy budeme mít... jestliže je ten náš úchvatný a radostný Životní boj jenom zoufale krátkým mžikem oka ve srovnání s koloběhem věčnosti před námi a po nás - tak proč by se měl člověk vzdát byť jenom několika drahocenných vteřin?

Nebo za třetí: "Pokud je to tak mizernej boj - proč se do toho vůbec pouštět?"

Tyhle tři otázky se přede mnou řadily jako tři neodbytní tyrani s rukama v bok a posměšným úšklebkem na rtech, vyzývající mě, abych se jim konečně a jednou provždy postavil tváří v tvář. S tou první jsem o kousek pokročil vzhledem k její naléhavosti a pomoci, které se mi během cesty dostalo. Druhá se dočkala zadostiučinění až o několik týdnů později, kdy okolnosti, jež následovaly po té cestě, vedly k další námitce. A ta třetí ještě pořád čeká. Než se vydám na další cestu. Do vzpomínek na to, co

se stalo.

A ten třetí tyran je ze všech nejhouževnatější.

Ale do první otázky se pouštím hned. Co si slibuji od návratu domů? Především, že najdu sám sebe... svou starou dobrou dušičku!

"Hele," říká Peters po telefonu, "to se ti nepodaří, když někam utečeš. To je jako kdyby sis chtěl zaplavat a běžel po pláži od moře."

"Jsou pláže na Východě a jsou pláže na Západě," připomněl jsem mu.

"Blbost," říká.

Když si tak probírám tu cestu (a těším se na tuhle), počítám a vím, že trvala čtyři dny (nechat se přemístit díky moderní technice, i když si může dovolit objektivitu a perspektivu - se všemi událostmi ubíhajícími tunelem zpátky od tohoto okamžiku jako obrazy v protilehlých zrcadlech, přestože se každý obraz mění - přináší ožehavý problém času)... ale při pohledu nazpět si vybavuji nádraží, plyn, jízdu autobusem, výbuch, nesouvislé vyprávění Petersovi po telefonu - všechny tyhle scény jako jednu jedinou, poskládanou z desítek zároveň probíhajících událostí...

"Tady něco nehraje," říká Peters. "Ne, počkej... něco se stalo, Lee; co, kurva? Co chceš najít tady v New Yorku? Ale kámo, to už je víc než rok."

Mohl bych se teď (snad) vrátit a znovu roztáhnout ty scvrklé hodiny, oddělit jednotlivé obrazy, uspořádat je přesně chronologicky (snad; silou vůle, trpělivostí a náležitými chemikáliemi), ale být přesný neznamená být upřímný.

"Lee!" Tentokrát je to matka. "Kam to jedeš? Máš vůbec někam namířeno?"

A chronologický přehled rozhodně není vždycky pravdivý (každá kamera má svůj úhel pohledu), zvlášť když člověk, byť v dobré víře, nemůže opravdu tvrdit, že by si pamatoval, co se přesně přihodilo....

Malý tlouštík se ke mně otáčí od hracího automatu a škodolibě se šklebí. "Můžeš je vyhrát všechny až na tu poslední, sekáči." Kření se. Na tričku má velkými oranžovými písmeny se zeleným okrajem napsáno ZÁSAH.

Nebo nemůže přesně tvrdit, že by si pamatoval, co se opravdu přihodilo...

A matka se míhá za oknem mého pokoje, jednou provždy.

A kromě toho existují jisté věci, které nemohou být skutečné, i když se skutečně staly.

Autobus zastavuje (zavěšuji telefon, spěchám k autu a jedu do universitní kavárny) a s trhnutím se opět rozjíždí. Restaurace je plná, ale ztichlá. Lidi vzdálení. Za závojem tabákového dýmu vypadají jako exponáty za sklem. Dívám se skrze závoj a u stolu nedaleko automatu na cigarety vidím Peterse, jak pije pivo s Monou a někým, kdo právě odchází. Peters mě vidí přicházet a olizuje si pěnu z kníru svým překvapivě růžovým černošským jazykem, který na mě vyplazuje. "Zleva přichází na scénu Leland Stamper," oznamuje. Bere do ruky svíčku ze stolu a teatrálně ji ke mně zvedá. "Vztekej se, vyváděj a pamatuj na Dylana Thomase," říká a Mona ho doplní: "Až se vrátíš domů, Lee, mrkni se, jestli jsi to tam někde nepohodil." Roztomile.

Říkám, že jsem právě zase neudělal zkoušku. Peters říká, "Hovno. To je všechno?" A Mona dodává, "Viděla jsem tvoji mámu, jak letí kolem."

"Hm," říká Peters. "Hádej, kdo byl s náma? Odešel, když jsi přišel, byl ještě nahej."

Světla na hracím automatu se zastavují a já slyším Peterse, jak chápavě dýchá do sluchátka a čeká, až se uklidním. "Nikdo," praví posmutněle, "se nemůže vrátit domů, kámo."

Chci říct něco o mé rodině. "Táta je prašivěj kapitalista a brácha je svině. Píchá moji mámu," povídám. Peters říká: "Některý lidi maj halt štěstí," a všichni se smějeme. Chci ještě něco dodat, ale v ten okamžik slyším matku, jak vchází do kavárny. Poznávám pronikavý klapot jejích podpatků na dlaždičkách. Všichni se otáčejí a zírají, pak se vracejí ke svým kafíčkům. Nemám u sebe ani vindru a matka stojí u dveří a pohledem přejíždí lidi u stěn. Rukou se dotýká černých vlasů a mně ten pohled působí bolest, protože se začíná malovat a vlasy jí začínají prokvétat chromovým odstínem. Kráčí energicky k pultu, pokládá peněženku na stoličku, plášť na vedlejší a sedá si mezi ně.

"Hele, kámo... co si od toho vůbec slibuješ?" Sleduji matku, jak zvedá šálek kávy... loktem se opírá o barový pult, prsty se snášejí k šálku... teď si pod šedou sukní dává nohu přes nohu, přenáší opěrný bod

lokte na koleno a pomalu se otáčí na stoličce. Cekám, až jí paže poklesne a ruka vyloží náklad na korbu čekajícího nákladáku. Najednou však zahlédne něco, co ji poleká, a šálek upustí. Otáčím se, ale on už je zase pryč.

Objednávám si sklenici vody. Pošťák ji přináší a nádražní rozhlas vyzývá všechny, aby si nastoupili. Pošťák říká: "Až se tam vrátíš, dokážeš jedno: zjistíš, jestli je to pravda nebo ne." "Co to znamená?" ptám se, ale on letí pryč. Pošťáci už jsou zřejmě takoví.

Zvoní telefon. Ten příšerný nazelenalý kazatel, matčin přítel, volá z New Yorku, aby mi pověděl, co se stalo. A jak matku dopálila zpráva, že jsem neuspěl u zkoušek. A jak ji mrzí, že mě zklamala. A jak to mrzí jeho. A jaká to pro mě musí být rána a pak mě utěšuje, že jsme všichni, chlapče... chycení v pasti své vlastní existence. Namítám, že to není moc důmyslné ani uklidňující, ale když ležím na posteli a měsíc mi svými paprsky ořezává tělo, pořád před sebou vidím maličkou ptačí klec zdobenou falešnými drahokamy, která supí po úzkých kolejích s matkou uvězněnou uvnitř, předvádějící ubohý repertoár pohybů, zatímco klec stoupá po kolejích kolem betonu až do čtyřicátého patra, kde koleje najednou v prázdnu končí.

"Kdo ji do té pasti chytil? "ječím a pošťák vbíhá dovnitř, aby mi znovu podal pohlednici. "Zpráva z minulosti, pane," říká a chechtá se. "Průhledníce." "Blbost," říká Peters.

"Napadá mě... že... jestli jsem bezbrannej vůči světu minulosti jako byla ona... tak asi přicházím o všechno, co jsem kdy moh mít - nech mě domluvit, Petersi! - protože jsem měl vždycky pocit, že se musím vyrovnat nějaký vzpomínce."

"Taky blbost," říká Peters na druhém konci telefonu.

"Ne, poslouchej. Ta pohlednice přišla jako na zavolanou. Třeba má pravdu. Třeba už jsem Chlap, chápeš? dost Silnej na to, abych si moh dělat nárok na slunce, o který mě připravili... dost Zoufalej na to, abych dohlédl na to, že mým nárokům bude vyhověno, i když to znamená konec toho přízraku, co vrhá tenhle stín!"

Ta možnost - a neutichající houkání klaksonu, jak se autobus snažil přimět opatrnou cisternu s mlékem, stojící před námi na stopce, aby vplula do hustého provozu na dálnici - mě tak rozrušila, až jsem se na okamžik probudil. Byl jsem ospalý a sjetý jako ďas, ale ten podivný vzdouvající pocit pominul. A pocit hrůzy ustoupil jakémusi rozmarnému optimismu. Protože, ksakru, co když se z Malého Lelanda skutečně stal Chlap? Copak to nebylo možné? Hm? Už jenom s ohledem na léta? Hank už nebyl žádný mladý sekáč. Uteklo hodně vody od doby, kdy dobýval dívčí srdce a plavecké trofeje. Tady jsem, čekají mě nejlepší léta; Hank už je má za sebou - musí je mít za sebou! Je možné, abych se vrátil a vyrval ze své minulosti nějaký zbytek lepšího začátku? Nějaký start k lepší scéně? Bůh ví, že právě kvůli tomu by stálo za to vrátit se zpátky...

Cisterna s mlékem se konečně ponořila do proudu automobilů a autobus popojel na její místo. Nechal jsem klesnout víčka a opět jsem si opřel hlavu, plnou euforie s příchutí sebedůvěry. "Co vy na to?" zeptal jsem se postav utopených v nedalekých stínech. "Má Malej Leland nějakou šanci proti tomu zaostalýmu strašidlu, který vyrazilo z minulosti, aby mě ještě jednou popohnalo tím svým šklebem? Mám vůbec šanci vyrvat mu život, o kterej jsem podvodně přišel, život, kterej byl můj, jak jsme oba dobře věděli? Na kterej jsem měl právo? Kterej jsem si zasloužil?"

Než může některý z přítomných přátel odpovědět, z tajících stínů vystupuje sám přízrak, mlátí mě přes hlavu míčem a vyvolává krupobití stříbrných barbiturátových jehliček. Stále ještě opojený sebedůvěrou jsem se nadzdvihl ze sedadla, abych to rozšklebené monstrum tyčící se nade mnou v tričku s číslem 88 oslovil: "Kam mne hodláš vést?" a upírám na něj ten nejničivější shakespearovský pohled, jakého jsou mé intoxikované oči schopné. "Mluv, dál nejedu."

"Ale?" Po rtech mu přejel potměšilý úsměšek. "Tak ty nejedeš dál? To bych se na to podíval! Buď hodnej a hezky si zase sedni; neslyšels, když jsem tě volal?"

"Nemáš nade mnou žádnou moc" - roztřeseným hlasem - "vůbec žádnou."

"Jen si to poslechněte: přej nad ním nemám žádnou moc. Slyšeli jste to, pánové: nemám žádnou moc nad tímhle vykukem. Hele, mladej: už se tě zeptám akorát jednou a pak ztratím trpělivost. Tak se hni, ty parchante! A nevrť sebou pořád! Ani hnout! Hni sebou, povídám!"

Náš mladý hrdina se kácí k zemi utýraný, zastrašený, zasažený pocitem marnosti a celý se chvěje

zmítaný protoplazmatickým zmatkem. Obr rýpne do té hromádky špičkou dřevorubecké okované boty. "No ne. Podívejte, jak se zřídil. Kruci... mládenci" Zvedá hlavu a volá. "Seberte ho, kurvafix, a odneste do baráku, abysme mohli pokračovat. Hergot, mrkněte na něj..."

Ze zálohy se řítí tlupa příbuzných; jejich kostkované košile, okované boty a mužný vzhled svědčí o tom, že jde o dřevorubce; z podobných rysů je zřejmé, že jsou všichni členy jedné rodiny, protože se pyšní vznešenými římskými nosy, pískově hnědými vlasy rozcuchanými voňavými severními vánky a ocelově zelenýma očima. Jsou drsně krásní. Všichni až na toho Prcka s ošklivě zohaveným obličejem, který ostatní členové rodiny používají jako terč na šipky; maso visí v cárech tam, kde je ozubce šipek potrhaly. Ten ubožák v tom spěchu zakopává a hroutí se na zem. Obr se shýbá, zvedá ho mezi obrovským palcem a ukazovákem a prohlíží si ho se shovívavým posměchem jako cvrčka.

"Joe Bene," hřímá obr trpělivě, "copak ti pořád neříkám, aby ses furt neprdelil kolem, neškobrtal a nepadal? Copak nevíš, že poletíš z našeho klanu, jestli toho nenecháš? Co tomu řeknou lidi, když některej Stamper věčně padá na prdel? Zvedni se a běž pomoct svejm bráchančům vysát mýho brášku, než odteče do syslích děr. Tak sypej!"

Staví Prcka na zem a láskyplně ho pozoruje, jak cupitá k promáčenému uzlíku. "Hodnej Joby." Hank se usmívá za roztomilým skřítkem, aby ukázal, že mu pod drsným zevnějškem tluče něžné srdce. "Ještě že ho Henry nenechal utopit jako ty ostatní skřety; s Joem se jeden nasměje."

Příbuzným se zatím podařilo zkrotit našeho mladého hrdinu a právě ho nesou k domu v igelitovém pytli; cestou přes prostorný a vkusně upravený močál překonává ten chrabrý bohatýr strach a postupně se dává dohromady, aby alespoň trochu vypadal jako člověk.

Dům je zamaskovaný jako hromada nepotřebných zbytků řeziva nebezpečně naskládaného až do oblak; dveře, které lze otevřít pouze vsunutím klády do obrovské klíčové dírky, se otevírají dovnitř a Leland na okamžik zahlédne ze svého průhledného vězení potemnělé ozdoby v prostorné hale - mastiffové plížící se mezi mohutnými smrkovými sloupy se zaseknutými dvousečnými sekyrami, krátké kabáty z ovčí kůže visící bezstarostně na věšácích - pak dveře prásknou s ohlušující ozvěnou, která se odráží od vzdálených stěn, a všechno se opět utápí ve tmě.

Je to slavná Stamperovic hala. Byla postavena za vlády Henryho (Stampera) Osmého a všechny bezpečnostní agentury v kraji ji po staletí prohlašovaly za neobyvatelnou. I v období největšího sucha je tady slyšet kapat vodu a v dlouhém bludišti zatuchlých chodeb se ozývá vytrvalé temné cupitání a neutichající bubnování slepých žab. Tyhle zvuky přehlušuje v pravidelných intervalech hromobití způsobené zřícením nějakého vzdáleného křídla domu a celé větve rodiny zmizely v chodbách, aby o sobě nedaly nikdy vědět.

Vládne zde absolutistická monarchie, kde se nikdo neopováží udělat sebemenší pohyb, dokonce ani sám korunní princ, bez předchozí porady s Velkým vládcem. Hank se staví do čela skupiny příbuzných a přikládá dlaně k ústům, aby tohoto vysokého potentáta přivolal.

"Á... TATI!"

Jeho řev burácí inkoustově černou tmou, naráží do dřevěných stěn. Křičí ještě jednou a tentokrát se v dálce rozsvěcí svíčka, osvětlující zpočátku nepravidelný profil a po chvíli celý strašlivý obličej Henryho Stampera. Sedí na houpacím křesle a čeká, až mu bude sto let. Jeho zahnutý zobák se pomalu otáčí po synově hlasu. Ostříží oči hledí pronikavě do tmy. Hlasitě zakašle a odplivne si žhoucí uhlík, syčící vlhkým vzduchem. Znovu zakašle a s pohledem upřeným na igelitový pytel promluví.

"No ne... jo, čoklové... hehehe... podívejme... co je to. Sakra, copak jste v ty řece zas našli, mládenci? Mě snad vomejou, pořád sem taháte ňáký krámy..."

"My jsme to nenašli, táti; spíš jsme to přivolali."

"Nepovídej!" Se zájmem se naklání dopředu. "Vypadá to ohavně... co myslíte, že to asi bude? Přines to příliv?"

"Já mám takovej pocit, táti" - Hank věší hlavu a šoupě špičkou boty o podlahu z vejmutovky, až na ní zůstávají rýhy po hřebech - "že to je" - drbe se na břiše, polyká - "že to je tvůj mladší syn, Leland Stanford."

"Kurvafix! Říkal jsem ti jednou provždy a opakoval jsem to nejmíň stokrát, že jméno toho mamrda! v tomhle baráku nechci nikdy! slyšet! Pch. Nechci o něm ani slyšet, natož ho vidět! Šmarjájozefe, chlapče,

na cos myslel, žes plácnul takovou kravinu?"

Hank přistupuje blíž k trůnu. "Já věděl, jak ti je, táto. Nemůžu si pomoct, cejtím to stejně jako ty - možná ještě hůř, když na to přijde; já o něm s dovolením taky nechci až do smrti slyšet - ale já fakt nevěděl, co s tím, když si vezmeš, jak smě na tom."

"S čím?"

"S prací."

"Snad nechceš -" Stařec lapá po dechu; mimoděk zvedá v hrůze ruku.

"Už je to tak. Brzy budem mimo hru, kamaráde, budem na dně. Věděls dobře, když jsme ušetřili Joe Bena, že se potácíme u dna. Neměli jsme na vybranou, táti..." Čeká s rukama založenýma na prsou...

(V předhůří mají vrány neklidný spánek: Jenny spoléhá na nutnost a samotu a kouzlo své nevědomosti. Diskusi ve starém domě o návrhu Joe Bena napsat ostatním příbuzným v jiných státech znenadání přerušuje Orland s žádostí nahlédnout do knih. "Skočím pro ně nahoru," nabízí se Hank a míří ke schodům... vítá možnost ztratit se na chvíli z toho hluku a zmatku...) Henry pozoruje zoufale mladého Lelanda, který chabě mává na svého ctihodného otce z igelitového pytle. Henry vrtí starou hlavou.

"Hm. Tak takhle to je, jo? To jsme to dopracovali." Najednou ho popadne vztek, trhaně se zvedá z křesla a mává holí na skrčené příbuzné. "Copak jsem vám, mládenci, neříkal, že nás to čeká? Hučel jsem do vás od rána do večera, 'Nepíchejte sestřenice a sestry a jim podobný a zbouchněte nám pro změnu nějaký jiný ženský!' Mám už po krk těch vašich zrůd a idiotů. Nemůžeme se pořád množit jako stádo opic! Rodina musí bejt zdravá a silná, aby něco vydržela. Nestrpím žádný neduživý zmetky! Je to jasný? Potřebujeme výstavní kusy, krucinál, jako je můj vlastní kluk Hank támhle, jako rod, kterej jsem zplodil já -"

Tvář mu na okamžik ztuhne, když jeho pohled opět padne na igelitový pytel, a stoicky klidné rysy se mu roztřesou ponížením. Hroutí se zpátky do houpacího křesla, lapá po dechu a chytá se za usouzené srdce. Když záchvat polevi, Hank pokračuje pokorným hlasem:

"Já vím, jak tě to trápí, táti. Dobře vím, že ti tou svojí slabostí a kňouráním odloudil mladou a věrnou ženu. Ale něco mě napadlo, když jsem si uvědomil, že si o ty nepříjemný věci musíme promluvit." Kutálí si blíž špalek a sebejistě na něj usedá. "Napadlo mě... že jsme hlavně rodina, a to je nejdůležitější. Musíme si uchovat čistou rasu. Nejsme žádný špinavý negři nebo Židi nebo nějaký obyčejný lidi; jsme Stampeři."

Fanfára; Hank s přílbou v ruce čeká, až mužstvo dozpívá Rodinnou hymnu.

"A že nejdůležitější ze všeho je připomenout obyčejným lidem, aby na to ani na chvíli nezapomněli."

Křik a pískot. "Jen jim to vytmav, Hanku", "To je chlapík!", "To je ono!"

"A jedinej způsob, jak to udělat... je zachovat naše impérium, ať je sucho nebo potopa; nezáleží na tom, kolik rodinných zmetků při tom zařve - jenom tak dokážeme, jak nadřazená je naše rasa."

Další ovace. Odhodlaně sevřené čelisti rázně a mužně přikyvují. Henry si utírá oči a polyká. Hank stojí. Jediným pohybem vytahuje sekyru z nejbližšího kůlu a dramaticky se ohání.

"Hergot, chlapi, nepodepsali jsme snad všichni vlastní krví, že budeme bojovat do posledního muže? Fajn... budeme bojovat."

Další fanfáry. Muži v sevřeném šiku pochodují za Hankem kolem vlajky, vztyčené uprostřed haly. Za pochodu každý drží pravou rukou za rameno muže před sebou a všichni zpívají úryvky bojových písní z první světové války. Teď, když krize pominula, panuje mezi příbuznými uvolněná a důvěrná atmosféra a jeden na druhého rozjařeně pokřikují: "Jo, kamaráde! Na to vem jed! To je ono!" Když pochodují kolem igelitového pytle, zakrývají hanbu humorem: "Koukněte!" "Když jsme říkali do posledního muže, rozhodně jsme nemysleli něco takovýho."

"Ses si jistej, že to může bejt poslední chlap? Možná bysme ho měli prověřit..."

(Hank stoupá po schodech a cítí, jak se chvěje. Zahýbá na chodbu k místnosti používané jako kancelář. Slyší Viv, jak volá z kuchyně, kde připravuje s ostatními manželkami jídlo: "Boty, miláčku." Zastavuje se a zatímco se opírá jednou rukou o zeď, druhou si zouvá zaprášené boty. Stahuje si vlněné ponožky, strkaje do bot a s hlubokým povzdechem pokračuje nahoru bos...) Všichni příslušníci rodu si dřepli před stará zdobená kamna na dřevo, do nichž co chvíli plivají tabák; každá z těch ústních střel vyvolává roztomilý ohnivý květ, zabarvující drsné tváře veselých kumpánů radostnou červení. Všichni

vytahují kapesní nože a začínají si vyřezávat. Občas někdo zakašle...

"Mládenci...?" Hank pokračuje. "Ještě k tomu našemu problému; kdo naučí tady toho drobečka jezdit na motorce a opíchat sestřenici a podobný věci?"

(V kanceláři se Hank na okamžik zastaví se zavřenýma očima a pak zamíří ke stolu pro údaje, které chtěl Orland přinést. Papíry jsou v deskách nadepsaných elegantním rukopisem Viv: "Zisky a Ztráty, leden až červen, 1961." Zavírá zásuvku psacího stolu a přechází místnost. Pootevře dveře, ale zůstává uvnitř. Stojí a prohlíží si zažloutlou tapetu a s hlavou lehce nachýlenou poslouchá změti hovoru v přízemí; nerozumí však jedinému slovu kromě neustálého štěkavého smíchu té malé běhny, co se s ní oženil Orlando...) "Kdo ho naučí holit se ostřím sekyry? Zmlátit negra? Tyhle drobnosti nesmíme zanedbat. Kdo si vezme na starost, aby si nechat udělat na ruku tetování?"

(Orlandova manželka se v kuchyni řehtá, jako když praskají větve. Z blikajícího hracího automatu zazní havajská kytara, "Přilož do kotle, ať ten vlak uhání... protože já jedu dál." Evenwrite se potácí vyspat do svého vozu. Má zakrvácené pěsti, ale jeho hrdost zůstává neukojena: koho by napadlo, že ten šupák v baru si bude pamatovat jméno beka středoškolského mužstva z finále celostátního poháru před dvaceti lety? Z Jonathana Draegera je vidět úhledný hřeben přikrývky bez jediného záhybu a hezký, netečný obličej přesně uprostřed polštáře. Lee se kácí na okno, zatímco autobus čeká na stopce. Hank se zhluboka nadechuje, otevírá dveře kanceláře dokořán a vychází na chodbu. Na tváři má výraz vyzývavého pobavení, začíná si pískat a pleská se o stehno deskami s údaji o ziscích a ztrátách, Joe Ben vychází z koupelny. Čeká nahoře na schodech, zapíná si nepadnoucí plátěné kalhoty a pozoruje přicházejícího bratrance...) "No ne." Joe se posměšně zašklebil. "Podívejme, jak si píská, jak se plácá do nohy a tváří se, jako by ho nic nerozházelo," zašeptal přicházejícímu Hankovi.

"To je jenom fasáda, Joby. Víš, co táta říká o zevnějšku..."

"Možná ve městě, ale komu z toho hejna krys sejde na zevnějšku?"

"Joe! Kroť se, to hejno krys je tvoje rodina."

"Ale ne Orland. Ten rozhodně ne." Joe si sáhl do kapsy u kalhot pro hrst slunečnicových semínek. "Měls mu jednu vrazit, Hanku, za to, co tam dole řek."

"Zmlkni. A dej mi trochu ty slunečnice. Proč bych měl mlátit našeho starýho dobrýho bráchance Orlyho? On neřek nic -"

"Dobrá, možná toho neřek tolik, ale víš přece, co si všichni myslej o Lelandovi a jeho mámě a o všem -"

"Seru na to, co si myslej. Co si lidi myslej o chlapovi, Joe, kterej si v životě ani neodřel kůži na holeních."

"Ale stejně -"

"Zapomeň na to. A dej mi ještě trochu."

Hank nastavil dlaň. Joe Ben mu odsypal trochu semínek. Slunečnicovými semínky byl Joe poslední dobou doslova posedlý a během měsíců, kdy žil s rodinou a Hankem ve starém domě, než mu dostavěli nový dům ve městě, se podlaha na chodbách plnila slupkami. Oba muži se opírali o rukama vyhlazenou fošnu sloužící jako zábradlí a několik minut mlčky pojídali drobná semínka.

Hank cítil, jak z něj opadává napětí. Ještě chvilku a mohl se vrátit dolů, aby se znovu pustil do hádky. Kdyby jenom Orland - kterýsi se jako člen školní komise pochopitelně obával o své sociální postavení - nevytahoval na světlo minulost... Věděl však dobře, že něco takového nemůže čekat, zvlášť ne od Orlanda. "Tak, Joe";

- zahodil zbytek semínek - "jdeme na to."

Hank se náhle sehnul pro boty, vyplivl slupku slunečnicového semínka a začal hřmotně sestupovat se schodů k rozzuřeným příbuzným, a říkal si: Krucinál; vůbec nesejde na tom, co si lidi myslej.

Západním směrem, téměř týden daleko, zatím Indiánka Jennys dochází k závěru, že se jí Henry Stamper patrně vyhýbal z jiného důvodu než jenom proto, že je Indiánka; netahal se snad s yachatskými squaw ze Severu? A s těmi squaw z Coos Bay? Ne, nestraní se jí proto, že je Indiánka. V tom případě musí mít někdo blízký námitky, že se Henry stýká s Indiánkami... celá ta léta je drží od sebe někdo jiný...

Dole Hank ukončil schůzi, jak nejrychleji to svedl, když sdělil příbuzným: "Nechme to tak, jak to je, dokud nedostaneme odpovědi na naše dopisy. Ale pokud se rozhodneme kácet pro společnost

Wakonda Pacific, nezapomeňte: kdybysme dělali, jak si to přeje město, už bysme byli dávno mimo mísu." A sám pro sebe dodává: Kromě toho, i kdyby na tom sešlo... stejně to nemyslej zle.

Na Severu budí Floyda Evenwritea dopravní policista. Mumlá díky, štrachá se ze zadního sedadla a vyhledá toaletu u nejbližší čerpací stanice, kde hledí do zrcadla na svůj obraz s červeným nosem a rudýma očima a přísahá, že Hank Stamper bude litovat dne, kdy využil vlivu své rodiny, aby ho vybrali do mužstva na celostátní pohár místo něj!

Deset minut poté, co ukončil schůzi, se Hank ve stáji tiskl tváří k teplému, napnutému a pulsujícímu břichu jerseyské dojnice, a spokojeně se usmíval, jak se uvolil podojit, zatímco Viv pomáhala uklidit v kuchyni. "Dneska je to poprvý a naposledy, děvenko," řekl jí. "Jenom dneska, tak ne abys něco vymejšlela." Usmála se a odvrátila hlavu; věděl, že ji neošálil drsným tónem, podobně jako se mu nepodařilo zmást Joea pískáním. Viv věděla, co říkal Henry o zevnějšku. Uvažoval, jestli i ona věděla, s jakou chutí jde ven a dojí.

Přiložil ucho k hladkému tělu zvířete a naslouchal pohybu vnitřností. Ten zvuk měl rád. I tu krávu. Rád cítil její teplo a vymačkával rytmus mléka do díže. Byla to pitomost mít v té době dojnici, když si člověk mohl koupit mléko levněji než vojtěšku, ale kravský struk byla po topůrku sekyry setsakra příjemná změna, a tichý pohyb kravského zažívacího ústrojí byl úlevou po otcově frkání a prdelkování, Johnových přiblblých kecech a vřeštění Orlandovy manželky. Ale dobrá; oni tím vážně nic nemysleli.

Mléko zvonilo o díži, pak se zvonění přitlumilo v chomáčích bílé pěny a zvuk zvonu jako by přicházel přes husté, smetanové teplo.

To je Hankův zvon.

Joe Ben převážel návštěvníky na druhý břeh a motorový člun se zakusoval do listím pokryté hladiny. Auta startovala a když vyjížděla na dálnici, rozhazovala štěrk na všechny strany. Henryho sádrový obvaz duněl a valil se po molu.

Pěkná pitomost, mít doma krávu.

Na tmavnoucí obloze, kde se špičky smrků dotýkají mraků, už svítí měsíc - jako odhozená slupka ze zapadajícího slunce. To je také Hankův zvon.

Páni, a jak hřejou, když se k nim člověk přitiskne.

Po molu pochoduje sem a tam jako datel hřmotný muž, potřásá kšticí vlasů, které jsou při pohledu zblízka žluté a tuhé jako hromada zlomených párátek; z padesáti metrů jsou bílé jako bouřkový mrak; padesát metrů odtud, když se podíváte špatným koncem dalekohledu, září Johnovy alkoholem rozpálené tváře červeným zdravím a Orlandova manželka nastupuje do čekajícího člunu nohou ostýchavou a líbeznou, jaké mají čistokrevná hříbata. Obličej Joe Bena, zvrásněný jako rošt, svítí za zelenou vodou čistě jako kamej a jeho bramborovitá manželka vypadá jako labuť v taftu s bílými puntíky. Padesát metrů daleko.

To je Hankův zvon - ukrytý mezi kopci pěny, přitlumený v teplých bílých údolích - to je Hankův zvon.

Ve své zaneřáděné kuchyni, uprostřed architektonického zázraku špinavého nádobí, si Viv odhazuje zápěstím pramínek vlasů, který jí padá do čela pokaždé, když je ve spěchu, a mumlá si sama pro sebe: "Na vlastní oči jsem viděla ten slavný příjezd hmmm mmm." Psi se opírají do drátěné sítě zadního vchodu a očima hltají srnčí kosti, zbytky chleba a šťávy z masa, zaplňující naprasklou porcelánovou mísu. Kovové stromky v sadu za stodolou se zaprášenými zelenošedými lístky kadeřavějícími na okrajích nabízejí své dary slunci: mosazná jablka; a letní slunce, staré a zralé, mizející v oceánu, si vděčně bere oběť. Nad rudým příbojem se prohánějí rackové; dlouhé, roztažené hejno černých ptáků s dlouhými krky, kteří si s oblibou hrají, že jsou součástí moře, a vždycky létají těsně nad hladinou, nad každou vlnkou a prohlubní, se naposledy vrhá střemhlav dolů, než se usadí na hladině jako tečkovaná přikrývka na noc.

To zvonění připomíná vlny na vodě, rozbíhající se všemi směry.

Ve městě čte Grissom komiksy ze svých polic na knihy a oči mu lesknou Batmanem, Robinem a sedativy. Boney Stokes vychází ze svého domu a kráčí po chodníku jako nějaký komický černý čáp, poskakuje celou cestu až do svého obchodu, aby zkontroloval synovy účetní knihy, a cestou počítá kroky, aby se ujistil, že nikdo neodcizil ani kousek chodníku. Trenér Lewellyn píská na píšťalku a posílá hráče, aby běhali po hřišti a potili se, aby ještě jednou předvedli hru, kterou už zkoušeli přinejmenším

desetkrát; Hank stojí a čeká, až ho obranné křídlo nabere kolenem, předstírá uskok stranou, šikovně skočí zpátky a zastavuje protihráčův útok stehenním chráničem. Obránce s otráveným brbláním padá a vzápětí se oba válejí v rozdupané vůni trávy a písku, zatímco záložník uhání uvolněným prostorem; trenér oznamuje píšťalkou konec tréninku; její zvuk se táhne soumrakem jako lesklá nit...

"Hanku..."

Kdyby to takhle báječně zvonilo pořád...

"Hanku?"

Jenomže nevnímat ostatní zvuky je těžké.

"Tady, Joe; ve stáji."

"Hanku?" Joe Ben nahlédl oknem do stáje a vyplivl slunečnicové semínko. "Napsal jsem tu pohlednici pro Lelanda. Nechceš tam něco připsat? Od tebe osobně?"

"Hned budu hotovej. Už je skoro prázdná."

Joe vytáhl hlavu z okna. Hank vrátil stoličku na dojení na velkou bednu se záložním generátorem a odnesl díži s mlékem k postrannímu vchodu. Opřel se o dveře ramenem, otevřel je dokořán a pak se vrátil, aby krávě odepnul z ospalé hlavy stájovou ohlávku a plesknutím do slabin ji vyhnal zpátky na pastvu.

Než se vrátil do domu s díží mléka, která mu celou cestu klepala o nohu, Viv už byla hotová s nádobím a Jan nahoře ukládala děti do postele. Joe se soustředěně skláněl nad pohlednicí na jídelním stole a ještě jednou si ji pročítal.

Hank položil díži na odkapávací desku a otřel si ruce o kalhoty. "Tak ukaž... asi bych tam měl něco připsat."

... a pošťák, prskající krev na stůl plný zásilek třetí třídy, sděluje svému nadřízenému: "Podle mě to nebyla žádná nehoda; myslím, že to bylo až moc dokonalý na to, aby to byla náhoda. Ten kluk je nebezpečnej psychopat a ten výbuch byl určitě naplánovanej!"

A hrací automat bliká. A oblaka plují dál. Autobus ztěžka oddychuje a se syčením konečně noří usekly čenich do nekonečného proudu automobilů, kde se rozmáchle a obřadně sune směrem na západ napříč krajinou jako z pohlednice. Objevuje se ruka. Pohlednice se třepetá, padá na podlahu, vybuchuje, tříští dřevo a okno. Trávník se vzdouvá a jiskří. Evenwrite usedá na záchodové prkénko u další čerpací stanice a rozbaluje další balíček pilulek na zažívání. Jonathan Draeger odchází ze schůze v Red Bluffu nedlouho po zahájení s omluvou, že musí jet na Sever do Eugene, ale místo toho jde do jedné kavárny a u stolu si zapisuje do notýsku: "Kromě své schopnosti neuspět si člověk není ničím jistý. Je to naše nejhlubší přesvědčení, a nevěřící - rouhači, rebelanti - v nás vyvolají oprávněnou zuřivost. Školák nenávidí nafoukaného vrstevníka, který tvrdí, že dokáže přejít plot a nespadnout. Žena nesnáší dívku, která spoléhá na to, že svou krásou získá muže. Dělníka nic nerozlítí tolik jako majitel, který věří v nadřazenost vedení. A tenhle vztek je možné vyhmátnout a využít."

A v autobusu, schoulený na místě u okna, Lee usnul a probudil se, a znovu usnul, a jenom zřídkakdy otevřel víc než jedno oko, aby si prohlédl Ameriku, uhánějící za kouřovými brýlemi: ZPOMAL... STOP... PŘIDEJ... DOPŘEJTE SI KVALITU... s elegantními mladými lidmi, kteří si užívají na pikniku... TO VÁS ČEKÁ se stejnými mladými lidmi, kteří elegantně odpočívají doma po tom utrpení venku... POZOR... ZPOMAL... STOP... PŘIDEJ...

Lee podřimoval a budil se cestou na západ přímo nad velkým předoucím motorem autobusu; (Evenwrite uhání jako žába po dálnici 99 od toalety k toaletě) podřimuje a netečně se probouzí, pozoruje dopravní značky, míhající se kolem (Draeger míří na sever od Red Bluffu, co chvíli se zastavuje na kávu a dělá si zápisky do notesu.); a je docela rád, že si nekoupil ten paperback (Jenny pozoruje oblaka pochodující v jednom šiku nad moře a začíná potichu zpívat monotónním, hlubokým hlasem: "Ach, oblaka... ach dešti... "). Z New Havenu do Newarku, do Pittsburghu KDE TO ŽIJE s řadami rovných zubů, špagetami a česnekovým chlebem TAM JE BUD a plechovkami piva postavenými etiketou k objektivu (Já se z ty posraný sračky poseru, do prdele! Evenwrite zajel k další pumpě a znovu vzýval Nemesis, bohyni pomsty.) Cleveland a Chicago "Užijte si... na dálnici 66!" ("Majitelé kaváren jsou mnohem frustrovanjěší než obyčejní dělnici," píše Draeger. " Obyčejný dělník poslouchá jenom svého mistra; majitel kavárny poslouchá každého návštěvníka, který zavítá do jeho podniku.") St. Louis...

Columbia... Kansas City pro MUŽNÝ způsob, jak odstranit pach potu DEODORANT MENNEN SPEED STICK s mužnou vůní! (Kdo si ten kretén myslí, že je, sakra? Chová se jako sám Pánbůh!") Denver... Cheyenne... Laramie... Rock Springs HLAVNÍ MĚSTO ŽIVIČNÉHO UHLÍ NA SVĚTĚ. ("Nejtvrdší muž,"píše Draeger, "je jenom skořápka.") Pocatello... Boise... VÍTEJTE V OREGONU DODRŽUJTE NEJVYŠŠÍ POVOLENOU RYCHLOST. (Jenom počkejte, až vrazím tu zprávu tomu zasranýmu kreténovi!)... Burns... Bend... 88 MIL DO EUGENE DRUHÉHO NEJVĚTŠÍHO TRŽIŠTĚ V OREGONU ("Muž," píše Draeger, "je... dělá... bude... nemůže...")... Sisters... Rainbow... Blue River ("Ach, oblaka, "zpívá Jenny, "ach dešti... spadni na muže, kterýho ti řeknu...")... Finn Rock... Vida... Leaburg... Springfield... a teprve v Eugene se zdálo, že se probouzí. Tuhle cestu absolvoval, aniž si toho byl zcela vědom. Na zastávkách si kupoval sladké tyčinky a colu, zašel si na záchod a vrátil se na své místo, přestože do odjezdu mohlo zbývat dvacet minut. Jak se však blížil k Eugene, okolní krajina začala škrábat na dlouho zavřené dveře a cloumat zrezivělými zámky, a když autobus - jiný autobus, rozhrkaný a nepohodlný - začal stoupat z Eugene do táhlého pohoří, oddělujícího pobřeží od Willametteského údolí a zbytku kontinentu, zjistil, že je najednou čilejší a neklidnější. Pozoroval zelenou tribunu hor, která před ním vyrostla, houstnoucí porost ve strouhách, ostré mraky zbarvené do stříbrná a ukotvené k zemi rovnými a tenkými pramínky podzimního dýmu jako řiditelné vzducholodi. A ty obrovité, burácející, rachotící tahače, vyrážející z divočiny se zamřížovanými mordami... byly jako Grendelova matka, napadlo mě tentokrát, nebo spíš tenkrát, ale když jsem byl malý kluk, byli to strašní draci, kteří každou noc sestupovali s rachotem ze zakletých hor, aby mé chlapecké sny proměnily v jatka. Vzducholodi ze stříbrné mlhy, démoni značky General Motors... tahle vzkříšení, a nebyly to zdaleka poslední představy létání a démona, které následovaly onu pohlednici z Oregonu. Vzducholodi stříbrné mlhy, démoni značky General Motors... tahle vzkříšená podobenství z dětství, ty představy létání a krutosti byly prvními pohledy, které mě během cesty probouzely. A první známkou toho, že jsem své rozhodnutí zřejmě uspěchal.) "Ještě pořád se můžu otočit a vrátit," připomínal jsem si. "To by nebyl problém."

"Co prosím?" zeptal se muž, sedící vedle mě přes uličku. "Co jste říkal?"

"Nic. Promiňte; jenom jsem myslel nahlas."

"No vidíte, já zase sním nahlas. Vážně. Moje stará je z toho na nervy."

"Nemůže spát?" zeptal jsem se s upřímným zájmem a trošku jsem se styděl za to nedopatření.

"Ne. Ale ne kvůli tomu mluvení. Je pořád vzhůru a čeká, až se mi bude něco zdát, víte? Bojí se, aby nepropásla, až budu něco říkat... nejen proto, že bych na sebe moh něco prozradit - ona dobře ví, že už na ženský nejsem, nebo by to měla určitě vědět - ale že přej se vždycky chovám jako nějakej věštec. Mám ďábelský sny, předpovědi a tak."

Aby svá slova dokázal, nechal hlavu klesnout zpátky na opěradlo a zavřel oči. Zeširoka se usmál - "Uvidíte" - rty se mu uvolnily, pootevřely, a během minuty už chrápal a drmolil. "Nesmíš koupit tu farmu od Elkinse. Dobře si to zapamatuj..." Panebože, říkal jsem si v duchu, když jsem pozoroval žlutou mříž toho nového draka, kam ses to vrátil?

Otočil jsem se od neoholeného strniště vedle mě, abych pohlédl z autobusu na ustupující geometrické obrazce zemědělské půdy ve Willametteském údolí - obdélníkové háje ořešáků, rovnoběžníky fazolí, zelené různoběžníky pastvin poseté tečkami červeného skotu; abstraktní cákance podzimu - a snažil jsem se sám sebe uklidnit: Jenom ses právě vrátil do malebného Oregonu. To je všechno, malebný, nádherný, úchvatný Oregon...

Ale ten snílek vedle mě škytl a dodal: "... jeto tam samý bodláčí a suchopýr." A má uklidňující představa jakési jistoty se rozplynula jako pára nad hrncem.

(... Pouhých několik mil před Leeovým autobusem, na stejné silnici, zastavuje Evenwrite cestou do Wakondy u Stamperovic domu. Chce Hankovi ukázat důkazy, chce vidět, jak se bude ten hajzl tvářit, až uvidí, že proti němu máme usvědčující materiál!) Vyšplhali jsme se na vrchol a začali sjíždět dolů. Zahlédl jsem nápis na úzkém bílém mostě, který mi zůstal v paměti jako ukazatel. DIVOUSŮV POTOK, sděloval mi nápis. Týkalo se to potůčku, který jsme právě přejeli. No jen si to představ, Divousův potok; jak se má dětská představivost chytila toho jména pokaždé, když jsem doprovázel matku na jedné z jejích častých cest do Eugene a zpátky. Naklonil jsem se k oknu, jestli jeho pravěké břehy ještě pořád obývají některá ze stvoření, která jsem si vymyslel. Divousův potok tekl podél povědomého úseku

silnice, supěl a burácel, tvořil pěnu kolem skalnatých zubů porostlých mechem, střapatých zelených vlasů borovic a poražených cedrů, kolem vousů propletených kapradím a popínavými rostlinami... Zamlženým oknem jsem se díval, jak se krčí a vrčí v mokřině, jak chytá dech v modrém jezírku, než se zase pustil ze svahu dolů a v návalu netrpělivosti trhal břehy a dno, a vzpomněl jsem si, že to je první přítok, který se vlévá do velké Wakondy Augy - Nejkratšího z veletoků (nebo Největšího z krátkých toků, vyberte si, jak je libo) na světě.

(Po Evenwritově zahoukání nasedl Joe Ben do člunu a přeplul na druhý břeh, aby ho převezl. V domě našli Hanka nad nedělní přílohou s komiksy. Evenwrite mu vrazil zprávu pod nos a zeptal se: Jak ti to voní, Stampere?" Hank dlouze popotáhl nosem a rozhlédl se. "Páchne to, jako by si tady někdo posral spodky, Floyde...") A když jsem tak pozoroval, jak se kolem míhají polozapomenutá farmářská stavení a hraniční kameny, nemohl jsem se zbavit pocitu, že silnice, po které jsem jel, neubíhá ani tak po mílích a napříč horami, jako spíš zpátky v čase. Stejně jako ta pohlednice mířila do budoucnosti. Tenhle znepokojující pocit mě přiměl k tomu, abych se podíval na hodinky, a já najednou zjistil, že se mi během těch dnů nečinnosti zastavily.

"Poslyšte," otočil jsem se znovu na muže přes uličku. "Promiňte, nevíte, kolik je hodin?"

"Hodin?" Na jeho strništi se roztáhl úsměv. "Hergot, člověče, u nás nic takovýho jako čas nemáme. Vy nejste odsaď, co?"

Řekl jsem, že nejsem, a on vrazil ruce do kapes a smál se, jako by ho tam někdo lechtal. "Čas, jo? Čas? Maj ten čas tak zprasenej, až mám dojem, že nikdo nemá páru, co to je. Vezměte si například mě," řekl a naklonil ke mně svůj ciferník. "Vezměte si třeba mě. Dělám na pile a mám střídavý šichty, občas volný víkendy, jednou celej den tady, pak zase noční někde jinde, takže by vás mohlo napadnout, že už takhle to bude docela pěknej bordel, co? jenomže pak začnou vymejšlet s časem a někdy makám podle standardního času a jindy zas podle letního. Taky se stává, že přijdu do práce podle letního času a domů jdu podle standardního. Čas, pane? Jen si řekněte, jakej chcete vědět. Máme zrychlenej čas, zpomalenej čas, letní čas, zimní čas, tichomořskej čas, dobrej čas, špatnej čas... Jo, kdybysme my Oregonci prodávali čas, měli bysme pestrou nabídku! Je to ten největší zmatek, jakej kdy člověk zažil,"

Smál se a kroutil hlavou, jako by ho ten zmatek nemohl víc pobavit. Potíže začaly, vysvětloval, když byl v portlandském okrese uzákoněn letní čas, zatímco v ostatních částech státu platil zimní čas. "Všichni ti zatracení farmáři se spojili a zbytek státu se musel přizpůsobit letnímu času. Nechápu, proč se krávy nenaučej vstávat podle jinýho času stejně snadno jako lidi." Cestou jsem se dověděl, že obchodní komory jiných velkých měst - Salemu, Eugene - se rozhodly následovat příkladu Portlandu, protože to bylo výhodnější pro jejich obchod, ale ti natvrdlí burani na venkově nesnesli, aby někdo tak svévolně nakládal s důvěrou voličů, a pracovali dál podle zimního času. Některá města tedy oficiálně nepřešla na letní čas, ale přijala takzvaný zrychlený čas, který platil jenom ve všední dny. Jiná města používala letní čas jenom v otevírací době. "Výsledek je každopádně ten, že nikdo v celým tomhle obrovským zkurveným státě netuší, kolik je hodin. No není to úžasný?" Zasmál jsem se s ním a posadil se zpátky k oknu s pocitem uspokojení z toho, že celej tenhle obrovskej zkurvenej stát má přesný čas na háku stejně jako já; sedělo to stejně jako Hankův podpis tiskacími písmeny.

(Hank právě letmo prolistoval zprávu, načež se zeptal Evenwritea: "Proč se vůbec kvůli troše volnýho času tolik stávkuje? A co s pár hodinama volnýho času navíc budete dělat, když si je vybojujete?" "Žádný strachy. Dneska, v tyhle době, potřebujou lidi víc volnýho času." "Já jim ho přeju, ale ať si nikdo nemyslí, že jim ten volnej čas zaplatím.")

Viděl jsem, jak se v tom druidském lese Divousův potok stéká se Sekyrovým, mohutní, a vychrtlý, hladový vzhled nahrazuje korpulentnějším fanatismem. Pak přišel Chichamoonga, indiánský přítok, který se s řevem a břehy válečně pomalovanými prodíral vlčím bobem a orlíčkem. Potom Psí potok, Olsonův potok, Plevelí potok. Na druhé straně rokle, vyryté ledovcem, jsem spatřil Lynxský vodopád, který vyskakoval se syčením a prskáním ze svého doupěte z ohnivě rudého javoru, zatínal do vzduchu stříbrné drápy a tříštil se s řevem v hloubce. Roztomilá říčka Ida vyklouzla stydlivě zpod zakrytého mostu, aby přispěla svou panenskou přítomností, ale jméno jí okamžitě začerňuje obscénními výstupy její ztřeštěná sestra Skákavá Nellie. Následovaly spousty příbuzných nejrůznějších národností: Bělochův potok, Holanďanův potok, Číňanův potok, Umrlcův potok a dokonce i Ztracený potok, hlásající s hukotem na

celé kolo, že je to ten pravý originál i přes stovky dalších potoků téhož jména v Oregonu.... A pak Skákavý potok... Skrytý potok... Šéfův potok... Díval jsem se, jak jeden za druhým protékají pod svými mosty, aby se spojily v rokli, táhnoucí se podél silnice, jako příslušníci nějakého početného klanu, který se řadí do vojenského útvaru, šikuje, sílí a pochoduje do boje, zatímco válečný zpěv nabývá na hloubce a mohutnosti.

(Uprostřed hádky se dovnitř přiřítil Henry s takovým rámusem, že Hank ani Evenwrite neslyšeli vlastního slova. Joe Ben vzal starce stranou. "Takhle to bude ještě horší, Henry. Co kdybys počkal ve špajzu - " "Vtom zkurveným špajzu!" " No jasně; aspoň budeš moct poslouchat a oni o tobě nebudou vědět.")

Stamperův potok byl poslední z malých přítoků. Podle rodinné tradice v něm v opilosti a záchvatu zoufalství zmizel strýček Ben, aby se uonanoval k smrti. Tenhle potok tekl pod silnicí, padal spolu s ostatními do rokle a všechny dohromady pak získaly podporu Jižního křídla, které shromáždilo vlastní skupinu z hor po mé levici, a pak jsem se zatajeným dechem a zrychleným tepem sledoval, jak se před pár kilometry ještě divoké, pronikavě zelené a bílé bystřiny a potůčky mění v rozlehlou, poklidnou, modravou hladinu Wakondy Augy, táhnoucí se zeleným údolím jako tekutá ocel.

Chtělo by to nějakou hudební kulisu.

(Škvírou ve dveřích do spíže Henry slyšel, jak spolu Hank s Evenwritem hovoří. Neuniklo mu, že mají oba vzteklý tón. Napjatě poslouchal a snažil se pochytit, co říkají, ale jeho vlastní dech byl příliš hlasitý; burácel po tom kamrlíku jako vichřice. Už mi to halt neposlouchá jako dřív. Zato dech mi slouží, jen poslouchejte. Usmíval se na sebe v té tmě a čichal vůni jablek v lískách, ostrý zápach krysích bobků a pach oleje ze staré brokovnice, kterou svíral v rukou... Jo, a taky čich mám dobrej. Starej pes má pořád ostrej čich. Usmíval se, hrál si potmě s brokovnicí a přál si mít ostrý sluch, aby věděl, co má dělat.)

Když sjel autobus z předhůří a vyjel ze zatáčky, a já poprvé zahlédl dům za chladně modrou hladinou, dostal jsem něco jako příjemný šok; starý dům byl desetkrát působivější, než jsem si ho pamatoval. Vlastně mi připadalo nemožné, že bych mohl zapomenout, jak úchvatně vypadá. Museli ho celej přestavět, říkal jsem si v duchu. Když ale autobus přijel blíž, musel jsem připustit, že nevidím žádnou výraznou změnu, žádné opravy ani přestavby. Možná vypadal starší. Ale... ano, to bylo ono. Někdo odstranil ze všech stěn popraskaný nátěr laciné bílé barvy. Parapety, okenice a ostatní drobnosti zůstaly tmavozelené, skoro modrozelené, ale jinak nezbyla na domě stopa barvy; šílená veranda s nahrubo otesanými sloupky, široká, ručně řezaná prkna pokrývající střechu a stěny, obrovské dveře - to všechno bylo zbaveno nátěru, aby slaný vítr a bělící déšť mohly vyleštit dřevo do cínově šedivého lesku.

Houští na břehu bylo zastřižené, ale na rozdíl od keřů na předměstích, běžně opracovaných s matematickou přesností, tyhle byly zastřižené účelně, kvůli světlu, lepšímu výhledu na řeku a snazšímu přístupu na molo. Květiny, kvetoucí nepravidelně kolem verandy a podél mola, očividně vyžadovaly značnou péči a pozornost, ale ani tady nic nepůsobilo násilně nebo nepřirozeně: nebyly to květiny vyšlechtěné v Holandsku, vypěstované v Kalifornii a dovážené do místních školek, kde je doslova hýčkají; byly to květiny v kraji běžné, rododendrony a plané růže, trojlístky a kapradí, a dokonce i několik zatracených ostružin, s nimiž obyvatelé pobřeží vedou urputný boj po celý rok.

Byl jsem jako opařený, protože i když jsem si dokázal představit, byť s obtížemi, že by Henry, bratr Hank nebo dokonce Joe Ben měli nějakou zásluhu na té jemné, střídmé kráse, jakou jsem viděl za řekou, stokrát absurdnější byla představa, že by to někdo z nich udělal záměrně.

(Jak to bylo snadný, když jsem slyšel líp. Všechno bylo jasnější. Narazils třeba na kámen, tak jsi ho přeskočil nebo odvalil z cesty. Teď nevím. Před dvaceti třiceti rokama bych se přesvědčil, jestli je nabitá, a teď abych dal bacha, jestli je prázdná. Tak nevím. Potíž je v tom, že ten starej pes už neslyší jako dřív.)

Za poslední dolar jsem si od řidiče koupil výsadu vystoupit u garáže, abych nemusel jezdit třináct kilometrů do města a vracet se zpátky po svých. Když jsem stanul v prachu cesty, řidič mi oznámil, že mi za ten můj mizerný dolar jenom zastavil a pustil mě ven; nemohl otevřít zavazadlový prostor a narušit jízdní řád - "Tohle není žádnej poštovní dostavník, mladej!" A nechal mě tam stát s protesty v jeho výfukových plynech.

Tak tam náš hrdina stojí a nemá nic než vítr ve vlasech, na sobě pár hadrů a v nose kysličník uhelnatý. Je to docela rozdíl, napadlo mě, když jsem přecházel silnici, ve srovnání s nákladem základních potřeb,

které jsem odvážel před dvanácti lety. Doufám aspoň, že se budu mít jako prase v žitě.

Na štěrkovém parkovišti před garáží se leskl na slunci nový hráškově zelený Bonneville. Obešel jsem ho a zamířil do otevřeného přístřešku, který sloužil jako autobusová zastávka, dílna, bouda pro převozníka a garáž. Mastnota a prach pokrývaly stěny a podlahu huňatým sametem slézové barvy; v zaprášených paprscích slunce pod střechou bzučeli obrovití sršňové; u jedné stěny odpočíval odevzdaně pod svým nákladem jako nějaká bedna žlutý džíp vrchovatě naložený nářadím a za jeho prasklými reflektory jsem viděl, že si Hank koupil větší a velkolepější motocykl; stál přivázaný na řetězu u zadní stěny a byl ozdobený černou kůží a lesklou mosazí jako kůň vyšňořený na přehlídku. Rozhlížel jsem se po garáži, jestli je tam telefon; počítal jsem s tím, že museli instalovat nějaké signalizační zařízení pro případ, že někdo bude potřebovat člun, ale nic jsem nenašel, a když jsem se podíval oknem plným pavučin k domu za řekou, spatřil jsem něco, co mi sebralo veškerou naději na takovou moderní vymoženost; na tyči tam visel kus látky s čísly, kterými se objednávalo zboží ze Stokesovy pojízdné prodejny, přijíždějící každý druhý den, což byl tentýž primitivní způsob komunikace, jaký se používal řadu let před mým narozením.

(Ale ten starej pes přece nepotřebuje dobrej sluch, aby slyšel všechno, kurvafix. Nepotřebuje dobře slyšet, aby věděl, kam má nakreslit tu pitomou čáru. A už vůbec nechci slyšet, jak mi věčně někdo říká, abych se ztratil a neplet do věcí, kterejm nerozumím. Jsem unavenej! Jsem zhnusenej!)

Vyšel jsem z garáže a uvažoval, zda je možné očekávat, že by se můj modulovaný tenor, vyladěný na kultivovanou školní konverzaci v civilizovaném světě, mohl nést přes vodní rozlohu, když moji pozornost upoutal nějaký neklid u masivních dveří za řekou. (Možná už tak dobře neslyším, hergot, ale pořád ještě vím, co je dobrý a co ne!) Zahlédl jsem podsaditého muže v hnědém obleku, jak zbrkle klopýtá přes trávník, jednou rukou si drží na hlavě klobouk, v druhé svírá kufřík a něco křičí směrem k domu. Z druhé strany domu se vyřítila smečka psů, které podráždil křik. Muž přestal se svými tirádami, na okamžik se zastavil, aby se ohnal po psech kufříkem, z něhož se vyvalila ostře žlutá chumelenice papírů, otočil se a znovu se dal do běhu se psy a poletujícími papíry v patách. (Sakra, jestli něco nestrpím, tak je to) Dveře znovu práskly a ven vyběhla další postava (do prdele, je je je;) hrozivě mávající ošklivou černou brokovnicí a vydávající rachot, proti kterému předešlý štěkot a křik působil nicotně. Muž v obleku upustil kufřík, otočil se, aby ho zvedl, a v tu chvíli spatřil nové nebezpečí, které se k němu nemilosrdně blížilo. Nechal kufřík ležet, rozeběhl se k molu, skočil do člunu červeného jako požární stříkačka a začal divoce tahat za provaz motoru. Na okamžik přestal, aby se podíval na dřevěnou lávku, po níž se k němu uprostřed smečky psů pomstychtivě hnalo to hrozivé stvoření, a zdvojnásobil své zoufalé úsilí nahodit motor (Běž pryč! Henry Stampere, tobě na starý kolena přeskočilo v tyhle zemi platěj zákony [je JE je]. Kristepane on má pušku. Tak naskoč! Naskoč!), zatímco ten druhý se blížil (Co se stalo s tím zkurveným kvérem [Naskoč! Naskoč!],ja si zjistím, kterej; hajzl ji vybil, jestli něco nestrpím, tak je to, je je je) a dělal stále větší hluk. (Naskoč! Panebože už je tady [JE JE JE] tak už konečně NASKOČ!)

Henry za řekou hodil pušku na zem. Ne; už ji zase držel! Teď spadl. A znovu sehnal k molu! Vlasy za ním vlály jako dlouhá bílá hříva. Jeho paže ho poháněla vpřed. Vypadal nadmíru působivě v kostkované košili a vlněných spodkách po kolena a se sádrovým obvazem, který se zdánlivě táhl od špičky jedné nohy přes bok až k rameni a nutil ho, aby držel paži ohnutou před sebou, jako by mu v té poloze ztuhla. Ten komediant už je tak úctyhodně starý, říkal jsem si v duchu, že se rozhodl uchovat své jedinečné idiotství pro příští generace postupnou přeměnou ve vápencovou sochu (jestli si někdo kurva myslí jenom proto, že jsem jsem jsem).

Kolébal se, strnulými pohyby vrávoral a oháněl se po změti psů puškou, která mu sloužila střídavě jako střelná zbraň, berla a kyj. Došel k molu a já slyšel, jak jeho sádrová noha dopadá na prkna s duněním, které se ke mně doneslo o zlomek vteřiny později, až to vypadalo, jako by ten zvuk vycházel ze zvedající se nohy a ne z mola. Vlekl se po molu jako nějaké komické monstrum doktora Frankensteina, dupal, oháněl se puškou a nadával tak rychle a nahlas, že jeho slova v tom všeobecném hluku zanikla (protože jsem ještě nezažil tak ZKURVENEJ den, abych se nedokázal POSTARAT o svý vlastní POSRANÝ záležitosti a jestli si nějakej KRETÉN myslí).

Muž ve člunu nahodil motor a odrazil se od kotviště právě ve chvíli, kdy tři další aktéři tohoto dramatu vyběhli z domu a zamířili na molo: dva muži a cosi, co jsem se opovážil považovat za ženu v džínách a

oranžové zástěře a s dlouhým copem poskakujícím na zádech velké mikiny. Prošla kolem obou mužů a přeletěla přes molo, aby se pokusila rozlíceného Henryho uklidnit; ti dva muži se drželi zpátky, nechali ho, ať dosyta vybije svůj vztek, a řvali smíchy, že se sotva drželi na nohou. Henry si nevšímal konejšení ani smíchu a dál spílal muži ve člunu, který bezpochyby dospěl k závěru, že puška je prázdná nebo rozbitá, protože odplul bezpečných dvacet metrů od mola a otočil člun proti proudu, aby zůstal stát na místě a on mohl pro změnu křičet na ostatní. Po celé řece jsem viděl polekané racky, kteří se vyděšeně s pleskáním křídel vznesli do vzduchu, aby byli co nejdál od toho povyku.

(Kristepane, co to tady vyvádím s tou brokovnicí? Proboha, já už neslyším tak dobře. Já fakt ne...) Zdálo se, že Henrymu docházejí síly. Jeden z mužů, ten vyšší, což musel být Hank, jak jsem usoudil - který jiný běloch se kdy pohyboval s takovou uvolněností? - poodešel od ostatních, plavnými skoky doběhl do člunové kůlny a znovu vyběhl ven podivně shrbený, jak cosi svíral v dlaních. Chvíli tak stál na konci mola, pak se napřímil a předmět, který držel v rukou, hodil směrem ke člunu. (Proboha, co se to děje?) A potom nebylo nic než ticho, kdy celý soubor - postavy na molu, zkoprnělý hnědý pořízek ve člunu, dokonce i ta smečka psů - stál asi dvě a tři čtvrti vteřiny úplně bez hnutí a zticha, než se těsně vedle člunu zvedl do rozpáleného vzduchu plného dýmu patnáct metrů vysoký bílý sloup vody, prásk! jako kdyby uprostřed řeky vytryskl největší gejzír z Yellowstone.

Když se voda snesla zpátky do člunu, muži na molu řvali smíchy. Klopýtali smíchy, umdlévali a nakonec se samým smíchem zhroutili jako opilí. Dokonce i kletby starého Henryho prostoupil smích natolik, až se musel celý zesláblý opřít o sloup, protože sotva stál na nohou, jak se celý pobaveně otřásal. Když pořízek ve člunu viděl Hanka, jak znovu běží do kůlny pro munici, podařilo se mu překonat nervový otřes po výbuchu natolik, aby roztočil motor na plné obrátky a dostal se dobrý metr mimo dosah dalšího Hankova hodu. Výbuch vymrštil člun dopředu jako surf, který chytil pětimetrovou vlnu, což vyvolalo další hysterické záchvaty na molu. (Počítám, že jsem mu dal dost jasně najevo, že mi nemůže říkat, jak mám řídit svůj svůj... podnik, ať slyším, nebo jsem hluchej jako poleno!) Člun připlul k přístavišti, odkud jsem se díval, a muž se chytil jedné z obrovských pneumatik, pohupujících se na hladině. Vyskočil na lávku, aniž se obtěžoval člun uvázat nebo vypnout motor, a já se musel odvážně vrhnout vpřed a chytit lano na zádi člunu, aby neuplaval prázdný po řece. Jak jsem tam tak stál s nohama zapřenýma a držel člun, který sebou škubal jako velryba na vodítku, vděčně jsem tomu muži děkoval za převoz a poblahopřál jsem mu k tomu malému uvítacímu výstupu, jehož se tak ochotně zúčastnil. Přestal sbírat zbytky papírů a zvedl zarudlý kulatý obličej, jako by si mě všiml poprvé.

"Vsadím se, že jsi další z těch mizernejch stávkokazů!" vyštěkl na mě. Z kudrnatých zrzavých vlasů mu stékaly do očí pramínky vody, takže mrkal a třel si oční důlky oběma pěstmi jako plačící děcko. "Nemám pravdu?" vyzvídal, třel si oči a mrkal. "Co? Je to tak?" Jenomže než jsem se zmohl na náležitě chytrou odpověď, otočil se a vrávoral po prknech ke svému novému vozu. Nadával přitom tak žalostně, že jsem nevěděl, jestli se mu mám smát, nebo ho litovat.

Přivázal jsem netrpělivý člun ke kotvišti a šel jsem do garáže pro bundu, kterou jsem nechal ležet na džípu. Když jsem se vrátil, uviděl jsem Hanka, jak si na druhém břehu svléká košili a boty a chystá se stáhnout kalhoty. On i ten druhý muž - Joe Ben, soudě podle jeho křivých nohou - se pořád smáli. Henry se vlekl od břehu k domu mnohem namáhavěji než předtím, když sestupoval k řece.

Hank vytahoval nohu z kalhot a opíral se rukou o rameno ženy, stojící vedle něj. To bude ta bráchova bledá lesní květinka, usoudil jsem; bosá a zakulacená a spokojená s borůvkami a pemikanem. Hank si konečně svlékl kalhoty a plácl sebou do vody stejně, jak to trénoval před lety, když jsem ho sledoval za záclonou z mého pokoje. Když začal plavat, všiml jsem si, že ta vybroušená, úsporná tempa závodního plavce poněkud ztratila na působivosti. Při každém druhém nebo třetím tempu se plynulý pohyb zadrhl, jako by mu překáželo něco jiného, než nedostatek cviku; kdybychom ten termín mohli použít v souvislosti s plavcem, snad bychom mohli říci, že Hank začal kulhat. Pozoroval jsem ho a v duchu si říkal, je to tak, nejlepší léta má za sebou; tomu starému obrovi ubývají síly. Možná nebude tak těžké trvat na krevní mstě, jak jsem se obával.

Povzbuzen tou myšlenkou jsem nastoupil do člunu, odvázal lano a po několika pokusech se mi podařilo otočit a zamířit směrem k Hankovi. Člun plul jenom o málo rychleji, než kdyby běžel naprázdno, ale protože jsem nepochopil, jak se na motoru přidává plyn, musel jsem plout rychlostí, jakou mi nechal

nastavenou předchozí pasažér; než jsem doplul k Hankovi, byl už za polovinou řeky.

Když jsem se přiblížil, přestal plavat a začal šlapat vodu a mhouřil oči, aby viděl, kdo mu pluje naproti; čekal, až zastavím. Já ale zjistil, že nedokážu zpomalit, stejně jako jsem předtím nedokázal zrychlit. Musel jsem se třikrát otočit, než si Hank uvědomil, že neumím zastavit; když jsem kolem něj kroužil potřetí, chytil se boku a vytáhl se dlouhou, žilnatou paží do člunu jako šíp vystřelený z citronovníkového luku. Když se svalil na dno, pochopil jsem, proč plaval tak nepravidelnými tempy a proč se vytáhl z vody jednou rukou: na druhé mu chyběly dva prsty, ale jinak vypadal jako muž v nejlepší kondici.

Chvíli ležel na dně člunu a prskal vodu, pak vylezl na sedačku a posadil se čelem ke mně. Sklopil obličej do dlaně, jako by si třel kobylku nosu nebo utíral vodu z úst; vždycky se tak pokoušel skrýt úsměv, který jste tam už tušili, nebo k němu přilákat vaši pozornost. Když jsem předtím sledoval, jak lehce se vytáhl do člunu, a když jsem teď viděl, s jakým klidem si mě prohlíží - uvolněně, jako by věděl, že mu pluji naproti právě já, jako by si to takhle naplánoval -, pocítil jsem na okamžik optimismus, jaký jsem zažil předtím na molu, následovaný obavami.... Pokud ten obr umdlévá POZOR! POZOR! pak to dává najevo dost ubohým způsobem.

Pořád ještě nepromluvil. Vykoktal jsem ze sebe omluvu, že jsem nedokázal vypnout motor, aby mohl vlézt do člunu, a chtěl jsem mu vysvětlit, že na Yaleské universitě nenabízeli žádný kurs plavební nauky, když zvedl mokré obočí - aniž pohnul obličejem, aniž ho zvedl z dlaně - zvedl své hnědé obočí ozdobené korálky vody a pohlédl na mě očima průzračnýma, zelenýma a jedovatýma jako krystaly modré skalice.

"Měls tři pokusy, brácho," poznamenal sarkasticky, "a ani jednou ses do mě nestrefil; nesere tě to?"

... A Indiánka Jenny, která mezitím vypila dost whisky s tabákem, aby získala důvěru ve schopnost své rasy ovlivnit jisté jevy, pohlédla přes pavučinu vyplňující její osamělé okno a dokončila zaklínadlo: "Ach, oblaka... ach, dešti. Svolávám to nejhorší počasí a neštěstí na Hanka Stampera, hm, hm!" Načež otočila drobné černé oči do prázdné chatrče, aby se přesvědčila, jestli to na stíny udělalo nějaký dojem.

... A Jonathan Draeger si v jednom motelu v Eugene zapsal: "Člověk se zbaví všeho, co mu hrozí samotou - dokonce i sám sebe."

... A Lee, plující ve člunu se svým bratrem ke starému domu, uvažoval: Tak jsem zase doma, ale co teď?

Po celém pobřeží se nalézají městečka jako Wakonda, dřevorubecké bary jako Kůl, kde urvaní bezvýznamní muži probírají své problémy a stěžují si na těžké časy. Starý šindelář je všechny dobře zná, už kolikrát slyšel všechno, co si povídali. Celé odpoledne poslouchal přes rameno mladé muže, kteří hovořili o svých problémech, jako by jejich nespokojenost byla něco nového a svědčila o neobvyklé době. Poslouchal dlouho, zatímco vykládali, bušili do stolu, předčítali si z místního plátku a vinu za neutěšený stav svalovali na "neklidnou dobu, kdy si každej hraje s ohněm, jeden svaluje vinu na druhýho a každou chvíli někde vybuchne bomba". Poslouchal je, jak viní federální vládu z toho, že dělá z Ameriky národ blbečků, jak odsuzují tentýž orgán za necitelné odmítnutí pomoci upadajícímu městu v době recese. Během svých pijáckých tahů se obvykle drží stranou podobných hloupostí, ale když slyší, jak tihle poslanci shodně viní ze svých potíží Stamperovy a jejich zarputilý odpor k odborům, už to nedokáže déle snášet. Nějaký muž s odborářským odznakem právě obšírně vysvětluje, že tato doba vyžaduje větší oběť ze strany toho zatraceného individua, když se starý šindelář hlučně zvedá ze židle.

"Tahle doba?" Přistupuje blíž a dramaticky třímá láhev ve vzduchu. "Myslíte si snad, že dřív bylo všechno jako procházka růžovým sadem?"

Občané zvedají hlavy s překvapeným pobouřením; rušení těchto schůzí je podle místního protokolu považováno za vážný přestupek.

"Třeba ty bomby. To jsou hovadiny." Tyčí se vratce nad jejich stolem v oblacích modrého kouře. "Nebo ta krize a stávka - samý žvásty. Dvacet, třicet, čtyřicet let, už od Velký války věčně někdo kňourá, jak strašný má problémy; problém je rádio, problém jsou republikáni, demokrati, komouši..." S trhnutím hlavy si odplivl na podlahu. "Velký kulový."

"A kde vidíte problém vy?" Realitní agent se zaklání na židli, usmívá se na vetřelce a chystá se ho zesměšnit. Stařec mu však nedává šanci; smutně se směje, náhlý vztek se stejně náhle mění v lítost; vrtí hlavou a rozhlíží se po spoluobčanech - "Jako malý kluci..." - pak postaví prázdnou láhev na stůl,

dlouhým ukazovákem s vystouplými klouby sevře hrdlo plné lahve a šourá se z ostrého slunce, pronikajícího do Kůlu předním oknem. "Copak nechápete, že to jsou pořád ty samý kecy?"

Špičkou žhavého klacíku si můžete zakroužkovat noc, vlastně ji můžete vidět v její konečnosti. Můžete si být jisti její zrádnou pomíjivostí. A to je asi tak všechno. Hank věděl...

Podobně jako věděl, že Wakonda netekla vždycky tímhle korytem. (Jo... chcete něco vědět o řekách, přátelé a bližní?) Staré řečiště připomínají v délce třiceti kilometrů četné záhyby a zákruty, močály a stojaté vody. (Mám vám říct pár zajímavostí o řekách?) Některé močály čistí malé pramínky z nedalekých potoků, až vzniká řetěz průzračných, hlubokých, lahvově zelených jezírek, v nichž se u dna povalují velcí tloušti jako potopená polena; jezírka v těchto močálech slouží v zimě jako noční zastávky pro hejna divokých hus letících ve tvaru klínu podél pobřeží na jih; na jaře sklánějí nad řekou své dlouhé půvabné větve mladé vrby; když vánek rybář nahodí strom jako návnadu, listy na koncích lechtají hladinu, až drobouccí mladí lososi a pstruzi vyskakují z vody a občas protnou sluneční paprsky jako malé stříbrné projektily vystřelené z hlubin. (Povedený na tom je, že mě tohle všechno o řekách nenaučil táta ani žádnej strejda, dokonce ani Boney Stokes, ale starej Floyd Evenwrite, když jsme si s ním před pár lety poprvé vjeli do vlasů ohledně odborů.) Některé močály jsou zaplavené palouky bojínku a páchnoucích rostlin, kde přivádějí na svět své mladé potáplice a hvízdáci; v některých bažinách zahnívají listy javoru, zákruticha a hadí kořen, až z nich zůstává jenom žebroví, a neslyšně se proměňují v purpurové, olejově lesklé bahno; a jiné močály jsou celé zanesené bahnem a vyschlé natolik, že se proměnily v modrozelené jelení pastviny nebo houštiny, vyrůstající do výšky jednoho podlaží. (Když jsem se měl ve městě setkat s Floydem Evenwritem poprvé, zrovna se vynořila ta věc s odbory, a já se rozhodl, že nechám doma motorku a vezmu si člun, abych vyzkoušel zbrusu novej motor Johnson Seahorse 25, co jsem přivezl z Eugene ani ne tejden předtím, a když jsem se řítil k městskýmu molu, najel jsem na něco schovanýho těsně pod hladinou; byl to zřejmě nějakej padlej kmen, unášenej proudem, a člun i s motorem klesly okamžitě ke dnu, zatímco já musel doplavat ke břehu a byl jsem z toho úplně nepříčetnej a neměl jsem sebemenší chuť poslouchat nějaký kydy o odborech.) Jedno takové houští je kousek proti proudu nad Stamperovic domem. Ostružiní je tam tak neproniknutelné, spletité a husté, že se mu vyhýbají i medvědi: z mechem porostlých kostí jelenů a losů, kteří tam uvízli, když si chtěli vyšlapat stezku, vyrůstá trnitá stěna, napohled zcela neproniknutelná. (Na ty schůzi mluvil většinou jenom Floyd, ale já nebyl ve stavu poslouchat. Nedokázal jsem se na něho soustředit. Jenom jsem tam tak seděl a díval se z okna k místu, kde klesl ke dnu můj člun s motorem, a cítil jsem, jak na mě schnou sváteční kalhoty a srážejí se.) Ale když bylo Hankovi deset let, našel způsob, jak tou trnitou stěnou proniknout: zjistil, že králíci a mývalové si u země vytvořili spletitou síť chodbiček, a když si přes sebe přehodil nepromokavé pončo s kapuci, aby se chránil před trním, dokázal se tou spletí popínavých rostlin zčásti proplazit a zčásti prolézt po čtyřech. (Floyd bez ustání něco vykládal; věděl jsem, že chce mě a zhruba půltuctů dalších nájemných dělníků zlomit svým rozumováním. Nevím, co ostatní, ale já z jeho slov nepochytil, ani co by se za nehet vešlo. Kalhoty mi schly; už nebyly tak studený; nasadil jsem si tmavý motoristický brejle, aby nepoznal, kdybych během těch jeho výlevů usnul; a opřel jsem se a dumal nad tím člunem a motorem.) Když nad ostružiním vysvitlo ostré jarní slunce, listím proniklo dolů dost světla na to, aby tam bylo vidět, a on celé hodiny lezl po kolenou a zkoumal hladké chodbičky. Často narazil na dalšího průzkumníka, starého mývala, který při prvním setkání s chlapcem funěl a vrčel a prskal a nakonec vypustil pižmo, před nímž by i skunk zbledl závistí, ale jak se potkávali znovu a znovu, ten

maskovaný tulák začal postupně považovat vetřelce s kapuci za jakéhosi komplice; chlapec a zvíře stanou v potemnělé trnité chodbičce tváři v tvář, a než se opět vydají na své tajné toulky, předvedou si navzájem své úlovky: "Copak to máš, mývale? Čerstvou šípatku? Hele, já zas našel syslí lebku..." (Floyd mlel pořád dokola, a jak jsem tam tak klimbal a dělal si starosti s člunem a řekou, začal jsem přemýšlet o něčem, co se stalo kdysi dávno, na co jsem dočista zapomněl...) V chodbičkách našel nesčetné poklady: liščí oháňku chycenou v trní; zkamenělého brouka, který stále zápasil s tisíciletým bahnem; zrezivělou mušketu, která byla stále cítit kořalkou a dobrodružstvím... ale nikdy nic, co by se vyrovnalo objevu, který učinil jednoho lezavého dubnového odpoledne. (Začal jsem totiž myslet na rysy, co jsem našel v tom ostružiní; najednou jsem si na ně vzpomněl.)

Na konci jedné nové chodbičky byla tři mláďata, tři rysí mláďata s modrošedýma očima otevřenýma teprve pár dní, která ho pozorovala z mechového hnízda vystlaného srstí. Kromě tenkého ocásku s uzlíkem na konci a střapečků na špičkách maličkých uší vypadala stejně jako koťata ze stodoly, kterých Henry topil každé léto plný pytel. Chlapec zíral s vykulenýma očima, jak si hrají v hnízdě, a nemohl se vzpamatovat z toho, jaké ho najednou potkalo štěstí. "Panenko skákavá," zašeptal uctivě, jako by si takový nález zasluhoval místo Henryho úderných kleteb posvátný respekt výrazů strýčka Aarona. "Tři rysí mláďata, a úplně samotný... panenko skákavá."

Popadl nejbližší mládě a začal odhrnovat a trhat ostružiní, až měl kolem sebe dost místa, aby se mohl otočit. Vydal se zpátky stejnou cestou, jakou přišel, a v duchu uvažoval, aniž na to vědomě myslel, že jejich matka s největší pravděpodobností přijde jinudy než on, nejspíš se bude držet stranou chodby, kde ucítí člověka. Zjistil, že s prskajícím a chňapajícím mládětem v rukou postupuje pomalu, a tak ho chytil do zubů za kůži za krkem. Mládě se okamžitě utišilo a viselo chlapci spokojeně z úst, zatímco Hank pospíchal ostružiním, co mu lokty a kolena stačily. "Mazej; honem!"

Když vylezl z houští, byl celý poškrábaný a z mnoha míst na rukou a na obličeji mu tekla krev, ale nevzpomínal si na žádnou bolest, nepamatoval si žádný z těch škrábanců; vybavoval si jenom to tiché panické chvění v hrudníku. Co by se stalo, kdyby ta rysí fena najednou narazila na kluka s jedním ze svých mláďat v puse? Kluka uvězněného a prakticky bezmocného pod pěti metry ostružiní? Musel se posadit a zhluboka dýchat, než urazil deset metrů, které mu zbývaly k prázdné bedně od rozbušek, kam mládě uložil.

Potom, bůhví proč, místo aby bednu zajistil a upaloval zpátky domů, jak si v duchu sliboval, zaváhal, jestli si nemá úlovek prohlédnout. Opatrně odsunul víko a sklonil se nad bednu.

"Rysáčku, tady jsem. Slyšíš mě..."

Maličké zvířátko přestalo zběsile pobíhat z kouta do kouta a otočilo ochmýřený obličej za hlasem. Pak zakňučelo tak tragicky, tak úpěnlivě, vyděšeně a zoufale, až chlapec soucitně zamrkal.

"Je ti smutno, co? Bojíš se?"

Z naříkavé odpovědi mláděte padl na chlapce zmatek a po pěti minutách, kdy si připomínal, že do té díry by se vrátil jenom nějaký usmrkaný pitomec, tomu nářku podlehl.

Než dolezl k hnízdu, druhá dvě mláďata usnula. Ležela schoulená k sobě a potichu předla. Počkal chvilku, než se vydýchá, a v tichu, které jej obklopilo, když mu šlahouny ostružin přestaly škrábat a šustit o nepromokavou kapuci, uslyšel první mládě, volající z bedny na kraji ostružiní; tenký, dojemný nářek pronikal tou džunglí jako jehla. Takový zvuk musí být slyšet na míle daleko! Sebral další mládě, chytil je do zubů za kůži za krkem, rychle se otočil v upraveném odpočívadle, které už začalo vypadat, jako by se běžně používalo, a znovu se plazil k východu do bezpečí, ležícímu v hrozné dálce za uzoučkým tunelem z trní a hrůzy. Připadalo mu, že to trvá celé hodiny. Čas zůstal vězet v trní. Šlahouny šlehaly kolem. Muselo začít pršet, protože tunel potemněl a země byla kluzká. Chlapec se proplétal tunelem s očima napnutýma, maličký rys se mu pohupoval a zmítal v zubech, pronikavě volal o pomoc a mládě v bedně odpovídalo a posílalo jeho prosbu dál. Tunel byl čím dál delší, jak v něm ubývalo světla, o tom nebylo pochyb. Nebo naopak. Zalapal po dechu skrze srst mezi zuby. Zápolil s blátem a ostružiním, jako by se topil v nějakém močálu, a když se vypotácel do otevřeného prostoru na konci tunelu, zhluboka se nadechl jako plavec, který se po mnoha minutách vynořil na vytoužený vzduch.

Druhé mládě strčil do bedny k prvnímu. Obě přestala naříkat, utišila se a ospale se k sobě stulila. Do hebkého šumění deště ve větvích borovic začala potichu příst. Jediný zvuk, který se rozléhal lesem, byl

úpěnlivý nářek třetího mláděte, osamělého, ustrašeného a promoklého v hnízdě na konci tunelu.

"Bude to dobrý." Volal uklidňujícím hlasem směrem k houští. "Neboj. Prší a máma se za chvilku vrátí z lovu, uvidíš."

Tentokrát zašel dokonce tak daleko, že vzal bednu a udělal pár kroků domů.

Jenomže něco mu pořád vrtalo hlavou; věděl sice, že je v bezpečí - z dutého kmene, kam ji ukryl pokaždé, než se vypravil do ostružiní, vytáhl pistoli ráže 22 -, ale srdce mu stále bušilo, vnitřnosti se mu svíraly strachy a v duchu se nemohl zbavit představy rozlícené rysí matky.

Zastavil se a zůstal stát s očima zavřenýma. "Ne. Kdepak, ani mě nehne." Vrtěl hlavou: "Ne. Takovej pitomec nejsem, ať se děje co se děje."

Jenomže ten strach mu nepřestával bušit do žeber, a on si uvědomil, že se takhle třese bez ustání od chvíle, kdy našel ta tři mláďata, jak si spokojeně hrají v hnízdě. On ho totiž znal - ten strach, ochromující strach, že se něco stane - znal toho chlapce víc než znal chlapec sám sebe, a od okamžiku, kdy je chlapec poprvé spatřil, strach moc dobře věděl, že chlapec nebude spokojen, dokud nebude mít všechna tři mláďata. Vůbec by nezáleželo na tom, kdyby to byla malá dráčata a jejich máma dračice na něj chrlila oheň na každém kroku.

Teprve když se vynořil s třetím mládětem v zubech, mohl si oddechnout, uvolnit se a zamířit s klidným srdcem domů s bednou od výbušnin, kterou svíral vítězně, jako by to byla kořist z velké bitvy. A když potkal starého mývala, kolébajícího se proti němu po blátivé pěšině, pozdravil to nevyzpytatelné zvíře a poradil mu: "Asi by bylo lepší, kdybyste se dneska moc neukazoval v ostružiní, váženej pane; na takovýho starocha tam bude trochu moc živo."

Henry byl v lese. Strýček Ben a Ben junior - chlapec menší a mladší než Hank, kterému všichni vyjma jeho otce říkali Malý Joe a který už začal přejímat neuvěřitelně hezké rysy svého výtržnického otce - bydleli právě u nich, než se tehdejší žena strýčka Bena uklidní natolik, aby je pustila zpátky do svého bytu ve městě. Když spatřili mláďata a uviděli, jak je Hank poškrábaný a zakrvácený, oba došli ke stejnému závěru.

"Ty ses pral?" zeptal se chlapec. "Ty ses o ně fakt popral s jejich mámou, Hanku?"

"Ale ne," odpověděl Hank skromně.

Ben si prohlížel poškrábaný a zablácený obličej svého synovce a vítězoslavný pohled v jeho očích. "Ale jo. To víš, že ses s ní porval, chlapče. Třeba ses jí nepostavil čelem. Třeba to ani nebyl rys. Ale s nějakou šelmou ses popral." Pak připravil Hankovi a svému synovi překvapení, když zbytek odpoledne strávil stavbou klece nedaleko břehu.

"Mně jsou klece ukradený," řekl jim. "Jakýkoliv. Ale jestli maj tyhle mláďata vyrůst, aby se samy ubránily psům, potřebujou ochranu. Tak jim uděláme pořádnou klec, pohodlnou; uděláme tu nejlepší klec na světě."

A ten malý, nesmírně pohledný muž, černá ovce rodiny, který si zakládal na tom, že nikdy nepracoval jinak než mrknutím oka a úsměvem, dřel celé odpoledne, aby pomohl dvěma chlapcům postavit opravdový skvost mezi klecemi. Použili prkna z postranic korby, kterou Aaron vymontoval ze své dodávky, protože už byla příliš stará. Hotová klec, natřená, utěsněná a vyztužená, se vypínala majestátně do výšky na čtyřech půlmetrových hranolech. Z poloviny, včetně podlahy, ji tvořila drátěná síť, aby se dala snadněji čistit, a dvířka byla tak velká, že Hank nebo Joe Ben mohli chodit dovnitř jako regulérní nájemníci. Uvnitř byly bedničky, kam se mláďata mohla schovat, v slámě si mohla udělat doupě a po sloupku potaženém pytlovinou mohla vylézt až pod špičatý vrchol klece, kde visel houpací košík, vystlaný vlněnými spodkami. Měla tam malý stromek a gumové míčky, zavěšené z drátěného stropu na provázcích, a lavor naplněný říčním pískem, kdyby tahle rysí mláďata měla podobný sklon jako jiná koťata. Byla to nádherná klec, bytelná, a pokud se pohodlí v klecích týče, ta zatracená kočičí klec - jak o ní začal Henry mluvit, kdykoli zápach naznačoval, že měla být dávno vyčištěná - byla tak útulná, jak jen klec může být.

"Je to ta nejlepší klec, jaká kdy byla postavená." Ben ustoupil o pár kroků a s posmutnělým úsměvem si prohlížel jejich dílo. "Co víc k tomu dodat?"

Hank strávil převážnou většinu léta v kleci s mláďaty, která byla na podzim tak zvyklá na jeho ranní návštěvy, že už při pětiminutovém zpoždění spustila takový povyk, že Henry uvolnil svého syna z

jakékoliv činnosti, kterou se právě zabýval, a nařídil mu, aby upaloval obsloužit ten zatracený zvěřinec v té páchnoucí kočičí kleci. V předvečer Všech svatých už byla mláďata tak krotká, že si mohla hrát v domě; v Den díkůvzdám slíbil Hank spolužákům, že před začátkem vánočních prázdnin přinese všechna tři do školy.

V noci před touhle událostí se následkem třídenního deště zvedla hladina řeky o více než jeden metr; Hank si dělal starosti, aby proud neodnesl čluny podobně jako předešlý rok, a on by pak nestihl autobus. Mnohem horší by bylo, kdyby řeka zaplavila klec. Ještě před spaním si natáhl holínky, přes pyžamo si přehodil pláštěnku a šel s lampou zkontrolovat stav. Déšť přešel v chladné mrholení, které občas v poryvech přihnal vítr; to nejhorší už skončilo; bílá skvrna nad horami ukazovala, kde si měsíc snaží najít cestu mezi mraky. V máslově žlutém světle lampy viděl pramici a motorový člun, přikryté plachtami, kolébající se na tmavé hladině. Tahaly za lana, jako by se chtěly utrhnout a odplout, ale byly v bezpečí. Příliv v ústí řeky se zvedal a řeka teď tekla do vnitrozemí místo do moře. Řeka obvykle tekla čtyři hodiny do moře, pak se na hodinu zastavila a další dvě nebo tři hodiny tekla opačným směrem. Právě když se proud obrátil, když slaná voda z moře stoupala, aby přijala do svého náručí bahnitou dešťovou vodu z hor, hladina dosáhla vrcholu. Hank označil výšku hladiny na výškoměru na molu - černá voda vířila na čísle pět; pět stop, což bylo víc než obvykle - pak šel na konec mola a pokračoval po rozviklané dřevěné lávce kolem domu až tam, kde se jeho otec zapíral loktem o kotevní lano, a jak zatloukal hřeby do fošny, kterou přibíjel k změti dřeva, lan a trubek, vypadal, jako by byl přilnavým světlem lampy přilepený k základům. Henry držel kladivo a mhouřil oči proti poryvům deště.

"Jsi to ty, chlapče? Co tady děláš takhle v noci?" utrhl se na něj, a pak se zeptal, jako by ho něco napadlo: "Tys přišel pomoct tátovi, když řeka stoupá, co?"

Chlapce by ani ve snu nenapadlo trčet hodinu v tom ledovém větru, bušit nesmyslně do té otcovy šílené stavby, ale přesto odvětil: "Já nevím. Možná. Možná ne." Chytil se lana, naklonil se nad hladinu a díval se kolem Henryho zmáčeného obličeje; ve světle, vycházejícím z matčina pokoje v prvním patře, viděl proti černým mrakům obrys rysí klece. "Ne, já fakt nevím.... Jak vysoko myslíš dneska v noci stoupne?"

Henry se naklonil a vyplivl vyžvýkaný žmolek tabáku do vody. "Příliv tady bude tak za hodinu. Podle toho tempa bych řek, že stoupne ještě o půl metru, přinejhorším o metr, a pak začne opadávat. Zvlášť když přestává pršet."

"Jo," přikývl Hank, "taky jsem si říkal." Při pohledu na klec si uvědomil, že by hladina řeky musela stoupnout přinejmenším o pět metrů, aby vůbec dosáhla ke sloupkům, a tou dobou by už voda dávno smetla dům, stodolu a zřejmě celé městečko Wakonda. "Tak já asi půjdu zpátky do postele. Můžeš si klidně bouchat dál," volal Hank přes rameno.

Henry se díval za synem. Měsíc se nakonec prodral mezi mraky a chlapec odcházející po prknech v beztvaré pláštěnce, celý černý s lesklými stříbrnými okraji, byl pro starce stejnou záhadou jako mraky, které připomínal. "Sráč jeden voprsklej." Henry vylovil další kousek tabáku, strčil si ho do pusy a pokračoval v zatloukání.

Když Hank ležel v posteli, přestalo pršet úplně a na obloze se tu a tam zatřpytila hvězda. Velký měsíc sliboval dobrý úlovek mlžů na mělčinách a chladnější, sušší počasí. Ještě než usnul, poznal podle naprostého ticha, že příliv dosáhl vrcholu; věděl, že od té chvíle poteče řeka zpátky do moře.

Když se ráno probudil a podíval se z okna, viděl, že čluny jsou v pořádku a hladina řeky není výš než obvykle. Naházel do sebe snídani, vzal krabici, kterou si připravil, a uháněl ke kleci. Cestou se stavil ve stodole pro několik jutových pytlů, aby měl krabici čím vystlat. Bylo chladno; na všech stínech ležela jinovatka a dech krav byl jako odstředěné mléko. Hank vytáhl pár pytlů z hromady ve skladu krmiva, což vyplašilo několik myší, a zadními dveřmi vyběhl ven. Z chladného vzduchu se mu příjemně točila hlava a připadal si lehký. Zatočil za roh a zastavil se: břeh! (Zrovna když se mi začalo zdát o těch rysích mláďatech, Floyd a starej Syverson, kterýmu kdysi patřila malá pila v Myrtleville, se do sebe pustili, ani nevím kvůli čemu; vytrhli mě ze snění, jak tak na sebe hulákali jako paviáni.)... Celý břeh, kde stála klec, zmizel; nový břeh zářivě a čistě svítí, jako by v noci někdo zakrojil do země obrovskou, měsícem nabroušenou břitvou. ("Syversone!" ječí Evenwrite, "nebuď takovej mezek; já mluvím rozumně!" A Syverson na něj řve: "Kecáš! Jak to myslíš, rozumně?" "Rozumně! Mluvím rozumně!" "Hovno. Z těch tvejch keců je mně jasný akorát to, že chcete, abych vás nechal rozhodovat o mým podniku!") Pod

ukrojeným břehem trčí z bahna a kořenů nad vzedmutou hladinou roh klece. Pod drátěnou sítí plave její obsah - gumové míčky, roztrhaný plyšový medvěd, houpací koš, nasáklé pytle... a scvrklá tělíčka tří rysích mláďat. ("Kolik chce," hřímá Syverson, "kolik chce ta organizace, o který nám tady vykládáš?" "Hergot, Syve, ta organizace chce jenom spravedlnost -" "Spravedlnost! Chce akorát prachy!") S mokrou srstí přilepenou k tělíčkům vypadala tak maličká, tak droboučká a mokrá a ošklivá. ("No jo, tak dobře!" zařval Floyd, až se celý roztřásl, "ale ona chce jenom spravedlivý prachy!") Nechce brečet; už léta se nesnížil k tomu, aby brečel. A aby zapudil tu starou palčivou vzpomínku, která se mu dere do nosu a do krku, představuje si, jaké to asi bylo - břeh se drolí, klec se kymácí a řítí se s pruhem země do vody, všechna tři mláďata padají z vyhřátého pelíšku, zoufale bojují s ledovou smrtí uvězněna v kleci, odkud nemohou vyplavat k hladině. Soustředěně si představuje každý detail a pak si tu scénu přehrává pořád dokola, dokud se mu nevryje do paměti, dokud jeho muka neukončí volání z domu.... (Po Floydově uřeknutí všichni vybuchli smíchy, dokonce i sám Floyd. A lidé o tom ještě nějaký čas vtipkovali. "Chce jenom svý spravedlivý prachy." Jenomže já nedával pozor, každou chvíli jsem klimbal, myslel jsem na utopený rysí mláďata a na novýho Johnsona na dně řeky, a jeho slova jsem si vysvětlil jinak.) Dokud bolest a pocit viny a ztrátu nenahradí něco jiného, něco většího... Položil jsem krabici a jutové pytle na zem a vrátil jsem se dovnitř, kde jsem dostal svačinu a kostnatý polibek, který mi matka uštědřila každé ráno na tvář. Pak jsem šel ven za Henrym, který už chystal člun, aby mě a Joe Bena převezl na druhý břeh, kde jsme čekávali na školní autobus. Mlčel jsem a doufal, že si ani jeden z nich nevšimne, že s sebou nemám krabici s mláďaty, jak jsem měl v úmyslu. (... nenahradí něco mnohem silnějšího než pocit viny nebo ztráty.) Ani si toho všimnout nemohli, protože motor byl studený a nechtěl naskočit, a po deseti minutách tahání za lanko a kopání a klení a běsnění si Henry nakonec sedřel kůži na rukou a nebyl ve stavu něčeho si všimnout. Všichni jsme nasedli do pramice a já už myslel, že se tomu vyhnu, ale cestou přes řeku Joe Ben s rozzářenýma očima zaječel a ukázal na břeh. "Klec s mláďatama! Hanku, klec!"

Mlčel jsem. Otec přestal veslovat, vrhl letmý pohled ke břehu a pak se otočil ke mně. Já začal dělat, že mám právě něco důležitého na práci, že si zavazuju tkaničky nebo něco podobného. Ale hned mi bylo jasné, že mě nenechají na pokoji, dokud něco neřeknu. Tak jsem jenom pokrčil rameny a poznamenal jsem klidným a věcným hlasem: "Je to sviňárna. Hnusná sviňárna."

"Jasně," přikývl otec. "Jako když míč vezme faleš."

"Jo," přisvědčil Joe Ben.

"Je to holt smůla," řekl jsem.

"To je," řekli.

"Ale já vám něco povím - já..." Cítil jsem, jak mě ten klidný a věcný tón opouští, ale nemohl jsem s tím nic dělat. "Jestli ještě někdy - někdy, je mi úplně jedno kdy - budu mít nějaký rysí mládě - do prdele, Henry, ta zasraná řeka, já měl, já -"

A když se mi zlomil hlas, začal jsem bušit do boku člunu, dokud mě otec nechytil za ruku a nezastavil mě.

Tím byla celá věc vyřízená, odbytá a zapomenutá. Doma se o tom už nikdo ani slovem nezmínil. Nějaký čas se mě spolužáci ve škole ptali na ta rysí mláďata, o kterých jsem pořád básnil, jak to, že jsem ta rysí mláďata nepřinesl do školy? ... ale já jenom odsekl, ať táhnou, a když jsem toho měl plné zuby a párkrát jim ukázal, že to myslím vážně, nikdo se o tom už ani slovem nezmínil. Tak jsem na to zapomněl. Alespoň ta část člověka, která si pamatuje nahlas, na to zapomněla. Ale po letech mi začalo vrtat hlavou, proč to se mnou zničehonic tak šije, že musím skončit basketbalový trénink nebo rande. Nedokázal jsem to pochopit. Ostatním lidem - trenérovi Lewellynovi, kumpánovi v hospodě nebo nějaké holce, se kterou jsem se právě muchlal - jsem řekl, že kdybych se zdržel, hladina řeky by stoupla a já bych se nedostal na druhou stranu. "Má přijít velká voda," vysvětloval jsem. "Kdyby řeka stoupla moc vysoko, uplaval by člun a byl bych namydlenej." Klukům a trenérům jsem říkal, že musím domů, "protože Wakonda se zvedá mezi mnou a večeří jako stěna." Holkám, které už si vyhrnovaly sukně, jsem se omlouval, "promiň, zlato, musím letět, nebo mi to zaplaví člun". Ale sobě, sám sobě jsem říkal, Stampere, s tou řekou máš nevyřízený účty. Neutíkej od toho. Mohl jsi vykládat těm holčičkám z Reedsportu různé báchorky, ale když na to přijde, dobře víš, že to jsou samé nesmysly, a ty máš s tou zrádnou řekou ještě

co do činění.

Bylo to, jako bychom s tou řekou uzavřeli takovou dohodu, takové nevraživé partnerství, a já ani přesně nevěděl proč. "Ono je to asi takhle, kočičko," řekl jsem třeba nějaké líbezné středoškolačce, když jsme v sobotu večer parkovali někde s tátovou dodávkou a přetahovali se o její podprsenku, až se mlžily okna. "Věc se má asi tak, že když nepůjdu teď, tak budu celou noc klepat kosu, než se dostanu na druhej břeh; venku prší, podívej, chčije tam jak z konve!" Mohl jsem jí vykládat sebevětší nesmysly, ale nesměl; jsem zapomenout, že musím - z důvodů, které jsem tehdy neznal - musím letět domů, nasoukat se do pláštěnky, natáhnout si boty s korkovou podrážkou, vzít kladivo a hřebíky a ležet na trámech : jako nějaký cvok, možná se dokonce vzdát myšlenky na holku, která mi chtěla dát, a to všechno jenom proto, abych hodinu drkotal zuby na tom zatraceným molu!

A nikdy jsem nepochopil proč, až do onoho odpoledne, kdy jsem seděl ve Wakondě na té odborářské schůzi, vzpomínal, jak jsem přišel o svá rysí mláďata, díval se z okna sálu přesně na to místo, kde mi v zálivu klesl člun ke dnu, a slyšel Floyda Evenwritea, jak říká starému Syversonovi: "Chce jenom spravedlivý prachy."

Líp už to vysvětlit nedovedu, vážení, ale to je zhruba důvod, proč mi ta řeka leze krkem. Takové bernešky nebo pstruzi si ji nejspíš nemůžou vynachválit. Počítám, že s ní budou po dobrým vycházet lady Pringleová a ten její Klub pionýrů z Wakondy - každého čtvrtého července pořádají na molu staromilské sešlosti, aby si připomněli den, kdy tam nějaký trhan v mokasínech poprvé připadloval ve své kánoi vydlabané z kmene, říkají tomu Cesta pionýrů... čert ví, třeba byla, podobně jako teď dopravujeme vory dřeva po železnici - ale žádná moje přítelkyně ta řeka rozhodně není. A nejde jenom o ta rysí mláďata; můžu vám vyprávět možná stovky historek, uvést stovky důvodů, proč se s tou řekou musím rvát. A dobrých důvodů; protože máte moře času na přemýšlení, když chodíte celé dny po lese a obhlížíte stromy a musíte akorát kontrolovat krokoměr na noze, nebo sedíte hodiny na posedu a foukáte do vábničky, nebo po ránu dojíte krávu, protože Viv krvácí a má bolesti - to bych se ani nedopočítal, a hned si v hlavě srovnávám plno věcí o sobě: vím například, že když to chcete hrát takhle, může pro vás ta řeka znamenat spoustu jiných věcí. Ale já mám dojem, že si pak člověk nasazuje klapky na oči; když z ní děláte něco víc, přestanete ji vidět takovou, jaká je. Stačí, když se na ni podíváte otevřenýma očima. Stačí, když vnímáte na těle její chlad nebo se díváte, jak se rozvodňuje, nebo cítíte, když se ta mrcha vrací od Wakondy plná odpadků a splašků a zdechlin, které plavou na hladině a šíří odporný puch. Abyste ji skutečně viděli, nesmíte se dívat skrze ni - nebo pod nebo za ni - ale přímo na ni.

A nezapomenout, že chce jenom spravedlivý podíl na zisku. Když jsem se tedy začal pozorně dívat, zjistil jsem, že ta řeka si dělá zálusk na některé z věcí, které jsem považoval za své. Některé už dostala a dělala všechno možné pro to, aby měla ještě víc. A protože mě lidi znali jako jednoho z Deseti Nejdrsnějších Chlapů na téhle straně Skalistých hor, rozhodl jsem se udělat všechno pro to, abych jí v tom zabránil.

A pokud šlo o mě, zabránit něčemu znamenalo - odjakživa - napřít proti tomu všechny síly, rvát se a kopat, dupat po tom, vydloubávat tomu oči a proklínat to, když všechno ostatní selhalo. A dát do toho všechno, co člověk má. To zní docela logicky, ne? Je to docela jednoduchý. Kdo chce být první, musí pro to udělat všechno. Člověk by si to mohl napsat na plaketu a pověsit nad postel. Mohl by podle toho žít. Mohlo by to být jedno z Deseti přikázání k dosažení úspěchu. "Kdo chce být první, musí pro to udělat všechno." Pevný a jistý jako skála; pravidlo, na které jsem se mohl s klidem spolehnout.

Přesto stačilo, aby k nám přijel na měsíc mladší brácha, který mi ukázal, že existují jiné způsoby, jak vyhrát - například když se vzdáte, jste ústupní, neskřípete svýma zatracenýma zubama a nesnažíte se zaujmout nejvýhodnější pozici... vyhrát, ale rozhodně ne proto, že jste jedním z Deseti Nejdrsnějších Chlapů na západ od Skalistých hor. A aby nám ukázal, že jsou chvíle, kdy můžete vyhrát jenom tak, že jste slabí, že prohrajete, že pro to neděláte nic.

To poznání bylo skoro stejný, jako kdyby mě někdo oddělal.

Když jsem vylezl z té ledové vody do člunu a viděl, že ten hubeňour v brýlích není nikdo jiný než malý Leland Stamper - nešikovný, mumlající a zmatený řízením člunu a neschopný jako kdysi, když měl zacházel s strojem větším než náramkové hodinky - dost mě to pobavilo. Fakt. A potěšilo a překvapilo, i když jsem to nedal najevo. Plácnul jsem nějakou pitomost a pak jsem tam jen tak seděl, jako by se

nechumelilo, jako by bylo úplně normální, že ho člověk vidí uprostřed Wakondy Augy, kde ho nikdo dobrých dvanáct let neviděl - jako bych byl spíš zklamanej, že tam nebyl včera nebo předevčírem. Nevím proč. Nic proti němu nemám. Ale nikdy jsem se nedokázal bavit o věcech, jako jsou návraty domů, a to, co jsem plácnul, jsem řekl zřejmě proto, že jsem byl nesvůj a chtěl jsem ho trochu potrápit, podobně jako trápím Viv, když začne být sentimentální a leze mi na nervy. Ale z výrazu jeho tváře je vidět, že se ho to vůbec nedotklo a že jsem mu vyšel vstříc víc, než jsem chtěl.

Hodně jsem na Lelanda loni myslel, vzpomínal jsem na doby, kdy mu bylo čtyři, pět, šest let. Zčásti asi proto, že zprávy o jeho mámě ve mně vyvolaly vzpomínky na staré časy, ale taky proto, že to bylo jediné děcko, které jsem znal, a často jsem si v duchu pomyslel: Takhle by ten náš kluk teď vypadal. Tohle by teď ten náš kluk říkal. V některých věcech bylo dobré se s ním srovnávat, v jiných ne. Vždycky mu to pálilo, ale jinak byl svým způsobem natvrdlý; když začal chodit do školy, uměl už násobilku sedmi, ale nikdy nepochopil, proč tři míče donesené do brankového území dají jedenadvacet bodů, pokud mužstvo proměnilo všechny šance, i když jsem ho s sebou bral na zápasy, až jsme byli na hřišti jako doma. Vzpomínám si - moment, tehdy mu mohlo být takových devět deset -, jak jsem ho chtěl naučit přihrávky s odskokem. Já běhal a on přihrával. Házet uměl docela slušně, a dokonce mě napadlo, že by z něj mohl jednou být dobrý zadák, kdyby dokázal používat nohy a ruce stejně jako hlavu; jenomže jeho to po čtvrthodině přestalo bavit. "Stejně je to blbá hra," řekl. "Je mi úplně jedno, jestli budu umět přihrávat nebo ne."

A já povídám: "Dobrá, poslouchej: hraješ obránce za Green Bay Packers. Po třech čtvrtích tvůj mančaft prohrává deset ku devatenácti a zbejvá poslední čtvrť. Fajn... co uděláš?"

Zavrtěl sebou, rozhlédl se kolem a podíval se na míč. "Já nevím. Mě to nezajímá."

"Budeš se snažit dát gól ze hry za tři body, ty tupče. Proč tě to nezajímá?"

"Prostě mě to nezajímá, no."

"Ty nechceš, abyste vyhráli pohár? Ty tři body potřebuješ. Pak budeš mít možnost získat šest a jeden bod a tvoje mužstvo otočí na dvacet ku devatenácti."

"Ne."

"Co ne?"

"Nezajímá mě, jestli vyhrajeme pohár. Je mi to ukradený."

To na mě bylo moc. "Dobrá, tak proč hraješ, když je ti to ukradený?" A on nechal míč ležet a šel po svých.

"Já nehraju. Nikdy hrát nebudu."

Jakoby nic. A tak to s ním bylo skoro vždycky. Jako kdyby se nemohl do ničeho ponořit. Kromě knížek. Všechno, co četl v knížkách, pro něj bylo mnohem skutečnější než okolní svět. Proto se asi nechal tak snadno napálit, protože dokázal zbaštit každou pitomost, kterou jsem mu nakukal - zvlášť když jsem trochu mlžil. Jako například... teď mě napadá další věc: Když byl ještě malý kluk, vždycky, když jsme se vraceli z práce, na nás čekal na molu v plovací vestě; v křiklavě oranžové plovací vestě, oranžové jako pomerančová zmrzlina. Stál tam, oběma rukama se držel sloupu u civěl na nás přes ty své brýle, a první věc, kterou jsem pronesl, byla nejspíš nějaká zlomyslnost. "Lee, brácho," řekl jsem, "že neuhodneš, co jsem dneska našel v lese?"

"Ne." Odvrátil se ode mě nakvašeně a v duchu si říkal, že tentokrát se napálit nenechá. Zvlášť po tom, jak jsem ho vytočil den předtím. Kdepak, pánové! Na Lelanda Stanforda, malého sečtělého čiperu, který věčně ležel v knížkách, uměl násobilku sedmi a dokázal v duchu sčítat desítky čísel, si nikdo jen tak nepřijde. Zatímco jsme uklízeli nářadí, neklidně přecházel po molu a házel do řeky kameny. I když dělal jakoby nic, bylo vidět, že ho to zajímá.

Já se tvářil, jako bych to pustil z hlavy, a dělal jsem svou práci.

Nakonec řekl, "Ne... já myslím, žes nic nenašel."

Pokrčil jsem rameny a zamířil s nářadím do kůlny.

"Možná jsi něco viděl, ale nenašels nic."

Upřeně jsem se na něj zadíval, jako bych se rozmýšlel, jestli mu to mám říct nebo ne, když je to ještě takový špunt; začal být nervózní.

"No tak, Hanku; cos tam viděl?"

A já povídám: "Vzadáka." Pak jsem se rozhlédl kolem, jestli tu strašnou novinu někdo nezaslechl; nikde nikdo až na psy. Ztišil jsem hlas. "Jo, Vzadáka, na mou duši. Fakt. Doufal jsem, že už s těma potvorama nebudeme mít žádný potíže. Ve třicátých letech jsme si jich užili až dost. Ale teď, potěš Pánbů..."

Pak jsem možná mlaskl, zavrtěl hlavou a šel se podívat do člunu, jestli v něm ještě něco nezůstalo, jako by už bylo řečeno dost. Nebo jako bych měl dojem, že ho to ani nezajímá. Celou dobu jsem ale věděl, že jsem mu nasadil brouka do hlavy. Šel za mnou do domu, mlčel a bál se na cokoliv zeptat, protože jsem ho týden předtím napálil s tetřevem, který měl jenom jedno křídlo a létal pořád dokola, nebo se svažníkem, co má jednu nohu kratší, aby se mu chodilo líp po svahu. Mlčel. Věděl své. Ale když jsem dost dlouho čekal, nakonec to nikdy nevydržel a zeptal se.

"Tak dobrá, co má ten Vzadák jako bejt?"

"Vzadák?" Zatvářil jsem se na něj, jako bych neuměl do deseti počítat, jak jednou poznamenal Joe Ben, a pak jsem řekl: "Tys nikdy neslyšel o Vzadákovi? No mě snad vomejou! Henry, krucinál... poslouchej: tady Leland Stanford přej v životě neslyšel o Vzadákovi. Co tomu říkáš?"

Otec se otočil ve dveřích s malým chlupatým břichem odhaleným v místě, kde si kvůli pohodlí rozepnul kalhoty a spodky, a podíval se na malýho, jako by nad takovým pitomcem dávno zlomil hůl. "To sedí." A vešel dovnitř.

"Heleď, Lee," řekl jsem, když jsem ho nesl na zádech dovnitř, "Vzadák je jedna z nejhorších potvor, jaký může dřevorubec potkat. Jedna z nejhorších. Je malej, vlastně je to takovej skřet, ale rychlej, sakra, rychlej jako sídlo. A pořád se drží člověku za zády, takže ať se otočíš seberychlejc, vždycky uteče na druhou stranu, abys ho neviděl. Občas jsou slyšet, když je v močálu naprostý ticho a nefouká vítr. Nebo ho můžeš čas od času alespoň letmo zahlédnout koutkem oka. Už se ti někdy stalo, žes koutkem oka na zlomek vteřiny něco zahlídnul, když jsi byl sám v lese? Pak se otočíš - a vidíš velký kulový?"

Přikývl s očima vykulenýma jako talíře.

"A Vzadák se bude držet člověku za zády a čekat; dá si majzla, aby tam byli sami, jenom oni dva - protože Vzadák se tě bojí chňapnout, kdyby tam byl ještě někdo jinej, aby ho nechytil dřív, než stačí vytáhnout zuby a pláchnout, tehdy je zranitelnej - bude se ti držet za zády jako klíště, dokud se neocitneš v hlubokým lese, a šup! Vrhne se na tebe."

A on se ode mě odvrátí k tátovi, který si čte noviny, napůl tomu věří a napůl pochybuje, a chvíli o tom dumá. Pak se zeptá: "No jo, ale jak víš, že tam je, když se ti pořád schovává za zádama?"

Posadil jsem se a přitáhl jsem si ho blíž. Tak blízko, abych mohl šeptat. "Vzadáci maj jednu zvláštní vlastnost: nejsou vidět v zrcadle. Stejně jako upíři, víš? A dneska odpoledne, když jsem zaslech, jak mi něco šustlo za zádama, výtah jsem z kapsy kompas - tenhle, vidíš? je skoro jako zrcátko -, podržel jsem ho nad hlavou a díval jsem se za sebe. A víš ty co, Lee? Nic jsem neviděl!"

Stál tam s otevřenou pusou a já věděl, že toho má plnou hlavu, a moh jsem ho těma nesmyslama krmit ještě dýl, kdyby táta nevyprsknul smíchy, ale já už nedokázal zachovat kamennou tvář. Pak to bylo stejný jako vždycky, když zjistí, že se nechal napálit. "Teda, Hanku," křičel naříkavě, "teda, Hanku," a vrhnul se k mámě, která nás zpražila pohledem a odvedla ho od takových nevzdělanců, jako jsme byli my.

Cestou přes řeku, když vidím, jak je z těch mých řečí přepadlej, skoro čekám, že zvolá: "Teda, Hanku!" a zmizí mi z očí. Jenomže všechno je jinak. I když má pořád kuráž a tváří se vyděšeně a bázlivě, dobře vím, že už to není žádný šestiletý kluk. Za jeho uhlazenými rysy pořád vidím trochu toho starého Lelanda, malého Lelanda, kterého jsem nosíval na zádech z mola a on přitom uvažoval, co všechno má tomu svému potrhlému nevlastnímu bráchovi věřit - ale teď je všechno jinak. Za prvé: je to absolvent vysoký školy - první z rodiny nevzdělanců - a všechno to vzdělání se na něm viditelně podepsalo.

Za druhé: už nemá ke komu utéct.

Pozoruju ho na druhém konci člunu a něco v jeho očích mi říká, že na ty moje telecí řeči nemá náladu. Vypadá, jako by to byl tentokrát on, kdo si myslí, že po něm jde Vzadák, jako by se pod ním třásly kolena a ty moje řeči mu taky moc klidu nepřidaj. Tak si píšu za uši, že si pořádně nakopu do zadku, až budu pozdějc chvíli sám, a aby zbytek cesty přes řeku probíhal v klidu, vyptávám se ho na školu. Chytá se příležitosti a obšírně vykládá o přednáškách a seminářích a tlaku akademických klik a drmolí celou

cestu až k molu, kam řídí člun nekonečně pomalu. Celou dobu pozorně sleduje hladinu, aby nepřehlédl potopené kmeny, nebo pozoruje oblaka, nebo střemhlavý let ledňáčka, cokoliv, jenom aby se nemusel dívat na mě. Nechce se na mě podívat. Nechce se mi podívat do očí. Tak se na něj taky nedívám, jenom tu a tam, po očku, když rozpráví.

Je z něj urostlý chlap, větší, než by kdokoliv z nás čekal. Má přinejmenším metr osmdesát, je o pár centimetrů vyšší než já a o dobrých deset kilo těžší, i když vypadá tak vytáhle. Pod bílou košilí a plátěnými kalhotami mu vyčuhují ramena a lokty a kolena, vlasy mu padají přes uši, na nose má brýle s obroučkami, které vypadají, že z nich člověk musí mít za chvíli namožený krk, přes nohy má přehozené tvídové sako s vyboulenou kapsou, což bude nejspíš dýmka... v kapse u košile má zastrčenou propisku, na nohou obnošené tenisky a špinavé ponožky z tělocviku. Namouduši, vypadá jako oživlá mrtvola. Obličej má totiž celý spálený, jako kdyby usnul pod horským sluníčkem; a pod očima má velké tmavé kruhy; a kamenný pohled rudocha nahradil vyčerpaný a podrážděný výraz, jaký měla jeho matka. Až na téměř nepostřehnutelný úšklebek, naznačující, že ví o chlup víc než ona. A jako by si přál to nevědět. Když mluví, ten úšklebek se mu na kratičký zlomek vteřiny objeví na rtech, až vypadá smutnější než kdy jindy, protože se pak tváří jako člověk na druhém konci karetního stolu, když před něj zase vyložíte trumfy, což trvá už celý den, a něco mu říká, že to bude pokračovat i celou noc. Podobně jako se šklebil Boney Stokes, když viděl, co vykašlal do kapesníku, a pochopil, že je to s ním přesně tak špatné, jak se obával... šklebil se, protože - věc se má asi takhle: ... Boney Stokes byl Henryho starý známý a měl za to, že nejlepší způsob, jak trávit čas, je pozvolna umírat. Pokaždé, když Joe Ben - podle něhož bylo nejlepší žít na plné pecky a ne pozvolna - viděl Boneyho v Kůlu, nebo když Boney a táta hráli domino o pamětní dolary, které Boney otočil v krámě během oslav stého výročí přijetí Oregonu do Unie a čekal, až mu vrátí staré časy, Joe se vždycky přiřítil k Boneymu, začal mu drtit ruku a vykládat, jak dobře vypadá.

"Pane Stokes, vy vypadáte čím dál hůř."

"Já vím, Joe, já vím."

"Chodíte k doktorovi? Jo, určitě chodíte, ale kdybyste v sobotu večer přišel na bohoslužbu, třeba by vám moh bratr Wolker nějak pomoct. Viděl jsem, jak přived k životu několik lidí, který už byli jednou nohou v hrobě a druhou rozhrnovali hlínu."

Boney zavrtěl hlavou. "Já ti nevím, Joe. Bojím se, že jsme ten můj stav nechali zajít moc daleko."

Joe Ben natáhl ruku, chytil toho starého zvrhlíka za bradu a otočil mu hlavu nejdřív na jednu stranu, pak na druhou, a prohlížel si zblízka vráscité krátery se zapadlýma očima. "Možná. Jo, to je docela možný. Tak daleko, že by s tím nic nezmohl ani zásah shůry." A nechal tam Boneyho sedět překypujícího podlomeným zdravím.

Joe Ben byl už takovej: byl to zřejmě jeden z nejvstřícnějších lidí na světě. Totiž, stal se z něho jeden z nejvstřícnějších lidí. Nebyl takovej vždycky. Jako malí kluci jsme spolu byli stejně často jako později, ale tehdy se za ničím tolik nehonil. Byly doby, kdy promluvil sotva jediný slovo za tejden. Měl totiž strach, že by mohl říct něco, co pochytil od svýho táty. Podobal se tolik starýmu Benovi Stamperovi, až měl nepříčetnej strach z toho, že z něj vyroste stejnej člověk. Slyšel jsem dokonce, že měl už při narození stejný vlasy, lesklý a černý, že to byl hezoun, a každým rokem se mu podobal čím dál víc. Na střední škole stával v šatně před zrcadlem, dělal nejrůznější ksichty a snažil se je udržet, ale moc mu to nešlo; holky už po něm letěly stejně jako ženské po strýčkovi Benovi. Čím byl Joe hezčí, tím větší měl strach, a o prázdninách před posledním jarem na střední škole už se s tím chtěl smířit a přiznat si, že nemá sebemenší vliv na to, co bude - dokonce si pořídil parádního Mercuryho, jako měl kdysi jeho táta, nablýskanýho a s pruhovanými sedačkami -, když se jako na zavolanou chytil v městským parku s nejošklivější holkou ze školy a ona mu pořezala obličej kudlou. Nikdy toho moc neřek o tom, proč si vjeli do vlasů, ale určitě ho to změnilo. Myslel si, že s novým obličejem se může otevřít a stát se sám sebou.

"Já ti něco povím, Hanku. Podívej, kde bych byl teď, kdybych čekal další rok."

V době, kdy to řekl, Joeův táta zrovna zmizel v horách a už se nikdy neobjevil; Joe tvrdil, že podobnýmu osudu unikl jenom o vlásek.

"Dejme tomu; ale já chci vědět, co se odehrálo tehdy v tom parku mezi tebou a tou buchtičkou, Joby."

"No není to kočka? Já se s tou holku ožením, Hanku; uvidíš. Jakmile mi vytáhnou stehy. Jo, všechno bude skvělý!"

Oženil se s Jan, když jsem byl za mořem, a než jsem se vrátil, už měli kluka a holčičku. Obě děti byly krásné jako panenky, stejně jako býval on. Napadlo mě, jestli ho to trápí.

"Kdepak. Vůbec." Usmíval se, poskakoval kolem dokola, polechtal jedno, pak druhé, a smál se za všechny tři. "Protože čím hezčí jsou, tím míň se budou podobat svýmu tátovi, chápeš? No jasně. Od samýho začátku táhnou vlastní káru."

Měl ještě tři děcka, jedno krásnější než druhé. Když Jan čekala poslední, Joe Ben byl až po uši v Boží církvi metafyzické vědy a začal dávat pozor na různá znamení. Když se poslední dítě narodilo, prohlásil, že už bude opravdu poslední, protože v den jeho narození se vyskytla různá znamení. A bylo jich požehnaně. V Texasu řádil silný hurikán; během přílivu vplula do Wakondského zálivu velryba, uvízla na mělčině a měsíc otravovala celé město, dokud nepřijela demoliční četa ze Seattlu a nezlikvidovala ji; v opuštěné chatrči v horách, plné erotických knih, byly nalezeny ostatky Bena Stampera; a ten večer dostal Henry telegram z New Yorku, v němž stálo, že se jeho žena zabila skokem ze čtyřicátého patra.

Ta zpráva mě zasáhla nesrovnatelně víc než otce. Myslel jsem na to docela dlouho. A když jsme pluli ve člunu přes řeku, málem jsem se zeptal Lelanda, jak to s tím skokem bylo a proč si myslí, že to udělala; ale rozmyslel jsem si to, stejně jako jsem si rozmyslel, že se ho zeptám, proč nechal školy a bouřlivého studentského života, který si tak užíval, a přijel nám pomoct. Měl jsem za to, že už jsem toho řekl dost, a že o takových věcech začne mluvit, až bude sám chtít.

Přirážíme k molu a já přivazuju člun a přehazuju malou plachtu přes vypnutý motor. Na zlomek vteřiny mě napadlo, že Lelanda poprosím, aby vypnul motor sám, než člun přivážu - počítal jsem, že sáhne na vidlici pod proudem, jak se to stává minimálně jednou týdně Henrymu, a dostane pořádnou ránu - ale hned jsem to pustil z hlavy. Vypadá to, že si všechno rozmýšlím. Protože si mimo jiné čím dál víc myslím, že na tom ten kluk není právě nejlíp. Odmlčel se a rozhlíží se kolem. Má takové podivně lesklé oči. A mezi námi je natažené ticho jako ostnatý drát. Ale přesto všechno mám skvělou náladu. Vrátil se domů; on vážně přijel, hergot. Kašlu a odplivuju si do vody a pozoruju slunce, jak se sklání k zálivu jako velká rudá zaprášená růže. Na podzim, když se vypalují strniště na polích, dostává slunce takovou zaprášenou, mlhavou barvu, a beránci na obloze, pochodující nízko nad horním tokem Wakondy, vypadají jako stonky zlatobýlu, ohnuté větrem. To je vždycky nádhera. Člověk skoro slyší, jak to na obloze zvoní.

"Podívej," říkám a ukazuju na zapadající slunce.

Pomalu se otáčí a mrká očima jako omámený. "Cože?" ptá se.

"Tamhle. Podívej. Tam, kde je slunce."

"Co je tam?" POZOR. "Kde?"

Chci mu to říct, ale uvědomuju si, že to nevidí, to je nad slunce jasné. Stejně jako barvoslepý nevidí barvu. Něco s ním není v pořádku. Tak říkám, "Ale nic. Nic. Nad hladinu jenom vyskočil losos. Nevšim sis ho."

"Vážně?" Lee se na bratra nedívá, ale pozorně vnímá každý jeho pohyb: DEJ SI POZOR...

Pořád si říkám, že mu potřesu rukou a povím mu, jak jsem rád, že přijel, ale dobře vím, že to nedokážu. Podobně jako bych nedokázal políbit tátu na zarostlou tvář a povědět mu, jak mě mrzí, že se tak zřídil. Podobně jako by mě táta nepoplácal po rameni a nepochválil mě, jak se činím v práci od té doby, kdy se zranil, a to dělám za dva. Není to prostě náš styl. A tak tam s tím klukem stojíme a pomlaskáváme, dokud si celá smečka psů neuvědomí, že někdo připlul, a všichni se k nám ženou, aby zjistili, jestli náhodou nebude zapotřebí jejich neocenitelné pomoci. Cení zuby, válejí se po zemi, vrtí bezcennými pahýly ocasů a dělají ten největší povyk, jaký jsem viděl naposledy před hodinou, když někdo vylezl ze člunu.

"Podívej na ně. Já tu smradlavou smečku asi co nejdřív utopím. Nejsou šílený?"

Několik mi jich skáče na holou nohu, když se snažím natáhnout kalhoty, a všichni mají tak nesnesitelnou radost, že je musím kopat do žeber, abych je setřásl. Oháním se po nich kalhotami. "Táhněte, vy idioti! Slezte ze mě! Jestli musíte na někoho skákat, tak si skákejte tady na Lelanda Stanforda; on má kalhoty na sobě. Tak ho přivítejte, musíte přece přivítat každýho."

Lee natahuje ruku: Ale pozor; dej si bacha...

A jeden z těch pomatenců poprvé ve svém zvířecím životě poslechne, když mu někdo něco řekne. Jeden starý, hluchý, napůl slepý zrzek s prašivinou na zadku ze mě leze dolů, kulhá pryč a líže Leeovi ruku. Lee stoji chvilku bez hnutí... barvy na Leeovi a jeho nevlastním bratrovi -se vyjímají proti zvonivému vzduchu; nebeská modř, oblačná běloba, zvonění, a ten zářivý pruh žluté. Lee se dívá. Kde to je?... a pak si odkládá sako na kůlnu a sedá si na bobek, a ten zatracený čokl se chová, jako by ho nejmíň sto let nikdo nedrbal za uchem. Konečně mám kalhoty na sobě a shýbám se pro tričko a stojím a čekám, až Lee skončí. Zvedá se a pes se staví na zadní a předníma tlapama se mu opírá o prsa. Chci ho hned odehnat, ale Lee říká, ne, počkej chvilku: Počkej; počkej, prosím tě.... "Hanku... je to Kulík? Je to starej Kulík? Kulík byl přece starej, už když jsem byl malej kluk... Je to možný -"

"No jasně, je to starej Kulík, Lee. Jak jsi to poznal? Vážně je tak starej? Potěš Pánbu, to teda musí bejt, když si ho pamatuješ. Hele, podívej; jako by si vzpomněl, co ses zač!"

Lee se na mě šklebí a přitahuje si jeho čenich k obličeji. "Kulíku? Nazdar, Kulíku, jak se daří..." opakuje pořád dokola. "Kulíku, ty kluku jeden..." říká.... modrá a bílá a žlutá, a červená, kde se ve větru třepetá vlajka. Stromy se lesknou za neviditelným závojem vlčí mlhy. Starý dům se mlčky tyčí jako obr proti horám v dálce a naklání se nad molo: Co je to za barák? Stojím tam a dívám se na toho kluka a starého psa a vrtím hlavou. "Malej kluk a jeho pejsánek," povídám. "Mě snad vomejou: podívej, jak to s tím starým otrapou cloumá; on si tě určitě pamatuje, brácho. Jen se na něj podívej. Je šťastnej jak blecha, že ses vrátil, víš o tom?"

Ještě jednou zavrtím hlavou, pak se shýbám pro boty a odcházím po můstku k domu. Lee je celý naměkko z toho, jak ho ten starý hluchý pes vítá, a já si říkám, že udělám, co bude v mých silách, aby se ten kluk vzchopil, a napadá mě, že ho budu muset zpracovat dřív, než se zhroutí. Chudák malej. Má v očích slzy jako nějaká holka. Jednou si ho budu muset vzít do parády. Ale teď ne. Později. Teď ho nechám na pokoji.

Tak jsem šel dovnitř, rozhodně a diplomaticky (kromě toho jsem nechtěl být u toho, kdyby si můj studovanej bratříček, kterej uměl už v šesti letech sečítat v hlavě řady čísel, vzpomněl, že Kulíkovi bylo nejmíň deset nebo jedenáct let, když Lee odjel, že to byl chromej hlídací pes nad hrobem už tehdy. A to bylo před dvanácti lety. Což by znamenalo, že ten pes je úplnej stařešina. Teď to neumím spočítat přesně... totiž, chci říct, možná nejsem studovanej, ale zato vím, že jsou chvíle, kdy je lepší být trochu pomalejší, pokud jde o věci, jako jsou počty.)

Co je to za zemi? ptal se Lee dál sám sebe. Co tady dělám? Vánek zčeřil obrácený svět na lehce zvlněné hladině podél mola, až se mraky a obloha a hory roztříštily v pestrou mozaiku. Vánek ustal. Mozaika se srovnala a svět se zase tajuplně převrátil vzhůru nohama. Lee odvrátil oči od obrazu na hladině, ještě jednou podrbal psa po vyhublé, šedivé hlavě, a postavil se, aby se podíval za bratrem. Hank kráčel bosý po molu s tričkem přehozeným přes pihovaté rameno a s botami mezi palcem a ukazovákem zmrzačené ruky. Lee hleděl s obdivem na hru drobných svalů na úzkých bílých zádech, na švih paží a držení šíje. Napínalo se mu při chůzi tolik svalů, nebo se Hank jenom předváděl? Každý okamžik znamenal otevřený útok proti vzduchu, jímž Hank procházel. On nedýchá, říkal si Lee v duchu, když poslouchal, jak Hank funí přeraženým nosem, on hltá kyslík. On nejde; on požírá vzdálenost masožravými kroky. Je to otevřená agrese, usoudil.

Přesto nemohl přejít bez povšimnutí, jak do těch ramen přecházel švih paží, nebo jak ta chodidla vychutnávají dotyk s molem. Tihle lidi... jsem jedním z nich?

Dřevěný můstek táhnoucí se podél mola byl tak prošlapaný léty chůze v okovaných botách, nasáklý deštěm, vysušený a prošlapaný a opět nasáklý, až získal vzhled hustého, pevného, stříbřitě šedého koberce z jemně tkané vlny. Prkna se pod nohama prohýbala a pleskala o hladinu. Kůly, po nichž molo stoupalo a klesalo zároveň s hladinou řeky, byly vyhlazené třením a dokola je pokrývala vrstva měkkýšů; necelý metr nad hladinou řeky tihle korýši prskali a praskali na slunci a vyprávěli si o minulých a budoucích přílivech.

Z konce mola na břeh až k živému plotu kolem dvora vedl dřevěný můstek se zábradlím po jedné straně; když nastal příliv a hladina zvedla plovoucí molo, tahle lávka se zvedala jenom pozvolna, ale při odlivu se skláněla dolů tak prudce, že v deštivém počasí každou chvíli někdo v neokovaných botách uklouzl a sjel jako vydra do řeky. Hank vyběhl po šikmé lávce nahoru, a když psi zaslechli duté dupání,

všichni naráz vyskočili a s důvěřivým štěkotem se rozeběhli za ním: kdokoli kráčel k domu, ten se podle nich ubíral k řadám plechovek od kávy, přitlučených podél schodů, a to znamená, že večeře může být kdykoliv.

Psi tam nechali stát Leea samotného. Dokonce i starý zrzek, kulhající a kňučící na konci smečky, ho s vidinou žrádla opustil. Lee ještě chvíli stál a díval se, jak starý pes ztěžka vybíhá po lávce nahoru, pak si vzal ze střechy kůlny pokryté dehtovou lepenkou i sako a vydal se za ním.

Z elektrického vedení nataženého přes řeku se do jeho stínu snesl ledňáček: Kdo jsou ti tvorové? Kde je tahle země?

Za louží, která zůstala na prknech po vlně vzedmuté výbuchem, vytvořili psi na kobercovitém povrchu mola tečkovaný vzorek, když běželi po větších Hankových stopách. "Nebýt té jeho paty," přemítal Lee nahlas, když si prohlížel otisky, "mohl všechny tyhle stopy udělat jeden druh." Hlas mu zněl vzdáleně a podivně, vůbec ne ironicky, jak doufal.

Cestou si všiml dalšího páru stop: neurčitých, přízračných obrysů, které už téměř zaschly. Možná to byly stopy té ženy, kterou viděl, Hankovy manželky. Podíval se zblízka. Měl pravdu; ta bráchova lesní květinka byla bosá, jak předpokládal. Když ale sledoval stopy na šikmé lávce, všiml si také, jak neuvěřitelně úzkou a vysokou klenbu měly, jak přesně a s jakou lehkostí našlapovaly nohy, které je tam zanechaly - jako by ten pár stop nezanechala pleskající chodidla, ať už Hankova nebo psí, ale zahnuté péro. Dobrá, byla bosá, ale připustil, že by nemusel mít tak přesný odhad, pokud šlo o její postavu.

Nad můstkem se zastavil, aby si prohlédl dům a okolí. Vedle komína z říčních kamenů stála pyramida naštípaných polen, zářících na slunci jako ingoty nějakého třpytivého kovu. Sekyra, zaseknutá do kulatého špalku, nasměrovala jeho pohled ke staré na rudo natřené stodole. Jednu její stěnu zakrývaly žloutnoucí listy ctižádostivé révy. Vpředu, přibité na velkých posuvných dveřích zavěšených na troleji, schly a tvrdly mývali, liščí a ondatří kůže. Kdo ta zvířata chytil do pastí a stáhl z kůže? V tomhle světě, v tuhle dobu? Kdo si v lese zamořeném radioaktivním spadem hrál na Indiány? A vedle dveří byla obrovská temná skvrna medvědí kůže, zřetelná a osamělá, připomínající spíš velké nepovedené okno než zvířecí kůži. Co je to za klan, tak uzavřený do sebe, že sní své sny v šílené temnotě?

Zíral na temnou tůni kožešiny jako do tmavého okna a pokoušel se vidět na druhou stranu, právě když Hank vcházel do domu...

(Když jsem přišel do kuchyně, táta už se futroval. Povídám mu, že přijel mladej, a on se ke mně otáčí a z umaštěné pusy mu trčí kost z žebírka jako kel divokého kance. "Jakej mladej?" haleká přes kost. "Jakej mladej přijel kam?"

"Tvůj syn přijel domů," povídám. "Leland Stanford. Podívej se na sebe, proboha; tys běžel rovnou do špajzu, viď?" Říkám to s klidem a jakoby mimochodem, protože nechci, aby se rozzuřil. Otáčím se na Joe Bena. "Kde je Viv, Joby?"

"Zřejmě si nahoře pudruje nos. Jsou tady s Jan -"

"Počkej! Co to meleš? Jakej syn?"

"Tvůj syn, sakra, Leland."

"Blbost!" Má dojem, že si z něho zase utahuju. "Nikdo nikam nepřijel."

"Jak myslíš." Krčím rameny a dělám, že se jdu posadit na židli. "Chtěl jsem ti jenom říct -"

"Co -"Třískne o stůl vidličkou - "se to kurva děje za mejma zádama! Řekne mi to někdo? Do prdele, já nestrpím -"

"Henry, vytáhni si tu kost z pusy a poslouchej mě. Když se přestaneš na chvíli cpát, možná se to k tobě donese. Tvůj syn Leland přijel domů -"

"Kam? To bych se na to podíval!"

"Klídek. Proto s tebou taky chci mluvit; kdyby ses na chvíli uklidnil - nerad bych, aby sis ho nacpal do pusy a ukousal ho k smrti dřív, než si všimneš, že to není žádný vepřový žebírko. Poslouchej mě. Za chvilku tady bude. Ale ještě než přijde, chtěl bych si pár věcí ujasnit. Posaď se." Natahuju se a posazuju ho a sám si sedám obkročmo na další židli. "A vytáhni si tu kost z huby, krucinál. A dívej se sem.")

Lee otočil mechanicky hlavu. V ohradě za dvorem ryla v zemi prasata jako hašteřiví červi. O kus dál nastavovalo slunci několik zakrslých stromů svraštělá jablka. A za nimi visela obrovská zelená opona lesa, utkaná z kapradí, ostružiní, borovic a smrků, opona s výjevem lesa, spuštěná z oblak až na zem.

Takové sentimentální kulisy patřily do divadla, třeba k "Dívce ze zlatého Západu"; kdo se ještě chodí dívat na takové dobové hry? Kteří herci v nich ještě hrají?

Ta zelená opona představovala jeden konec Leeova dětského světa; řeka potažená ocelovými pláty druhý. Dvě rovnoběžné hranice. Leeova matka se ho snažila ze všech sil vést k tomu, aby si byl těch dvou hranic vědom stejně jako ona. Nikdy, upozorňovala ho, nesmí ani na krok do lesa, a ať ho ani nenapadne přiblížit se k řece. Hory a řeku měl považovat za zdi, jasné? Ano, mami. Opravdu? Ano. Vážně? Jo; hory a les byly zdi. Tak dobře, běž si hrát... a dávej pozor.

Ale co další zdi? Východní a západní, které měly spojením s jižní stěnou lesa a severní stěnou řeky vytvořit uzavřenou celu? Co horní tok řeky, mami, plný kluzkých balvanů, porostlých mechem, jako stvořených k tomu, aby si tam člověk polámal nešikovné kosti? Nebo na dolním toku, kde zrezivělé vnitřnosti opuštěné pily hrozily na každém kroku otravou krve a stádo pustošivých divokých prasat sežralo člověka i s botama... co s tím?

Ne; jenom les a řeka. Její vězeňská cela měla jenom dvě stěny; jeho cele stačily jenom dvě stěny. Ona byla při početí odsouzena k doživotnímu vězení mezi rovnoběžnými stěnami. Vlastně ne tak docela rovnoběžnými. Jednoho dne se totiž překřížily.

Ale kdo nasekal to dříví a dal pomyje prasatům a vypěstoval jablka z té zmrzačené země? A jaký rozmar optiky působí, že vidíte opuštěnou hvězdici hvozdíku vedle stříbřitě šedivého jedlového schodu a vůbec si nevšimnete muchomůrky, která tam roste? Jak se můžete dívat na zaprášené rudé slunce zářící za řekou a nevidět přitom zakrvácenou krajinu, která má dosud přivázanou cedulku k palci u nohy?

"Pohleď, mé oko, na ten západ slunce!"

(A když konečně donutím toho starýho páprdu, aby tu kost vytáhl z pusy a posadil se ke stolu naproti mně se šmouhou šťávy z masa na čele a čekal, až mu povím, co mám na srdci, uvědomuju si, že mu to nemůžu říct. "Hele," povídám, "já jsem jenom... hergot, Henry, on bude zřejmě strašně rozlámanej a nevyspalej. Říkal mi, že jel celou cestu autobusem. Že už toho tam měl pokrk..." - nemůžu to říct, aby se táta nenaprdnul a nepoložil všechny otázky, který se mi honěj hlavou...)

Přes rameno viděl Lee raněné slunce, nořící se do zahnívající bažiny, a jeho ledově studený křik mu pronikal hluboko pod kůži. Zachvěl se, zamířil po cestičce ke dveřím a vstoupil. Někdo chtěl dům znovu natřít, ale tady přestal; uvnitř byl ještě větší nepořádek a působilo to tam na něj mnohem odpudivěji, než si pamatoval: pušky, paperbackové westerny, plechovky od piva, popelníky přetékající slupkami od pomeranče a papírků z bonbónů; mastné díly rozbitých strojů zotavující se na konferenčních stolcích... Láhve od coly, mléka, vína - všechno bylo tak rovnoměrně poházené po místnosti, až jste měli dojem, jako by to byl záměr. Severozápadní trend bytové architektury, řekl si Lee v duchu a pokusil se usmát: motiv odpadků. Jako bych to viděl: "Mám dojem, že v téhle části místnosti je toho moc; přidejte trochu lahví sem..."

Kdo sem ten bordel naházel?

Moc se toho nezměnilo: okované boty prohloubily za desítky let tmavou cestičku od hlavních dveří přes nedokončenou podlahu až doprostřed místnosti, kde se ještě pořád sušily šedivě žluté ponožky na drátech, natažených nad velkými železnými kamny na dřevo, které pořád kouřily v místě, kde byla roura špatně zasazená do komína.

Velké dveře se zavřely vlastní vahou. Nepořádek zmizel. Lee si uvědomil, že je sám v prostorné místnosti, začouzené sazemi, Jenom on a stará kamna, sténající a vzdychající jako nějaký otylý robot, který na něj civí svým žhnoucím slídovým okem. Hankovy usychající stopy vedly přes místnost a mizely u zavřených dveří do kuchyně, odkud k Leeovi doléhala tlumená reakce na jeho příjezd. Nerozuměl, o čem se hovoří, ale věděl, že se k němu zanedlouho všichni vrhnou po pruhu světla, který se táhl ode dveří přes místnost. Doufal, že počkají. Přál si, aby mu dopřáli trošku času, alespoň chvilku, aby se znovu zorientoval v terénu. Stál a nehýbal se. POZOR. Možná ho ještě neslyšeli vejít. Když bude zticha, třeba nebudou vědět, že je tady. DEJ SI POZOR...

Dýchal potichu, jak jen to svedl, a začal se pomalu rozhlížet po potemnělé místnosti. Tři malá okna, sestavená z mnoha tabulek pospojovaných olověnými proužky, poskytovala poněkud zasmušile krvavé osvětlení. Některé tabulky byly barevné. A dokonce i bezbarvé tabulky byly tak staré a vyrobené z tak nekvalitního skla, že pronikající světlo mělo nazelenalý podmořský nádech. Vypadalo to, jako by to

flegmatické osvětlení spíš ubíralo než přidávalo na viditelnosti. Místnost vyplňovaly plovoucí mraky duhově zbarveného plynu. Nebýt kamen, nebylo by skoro vidět; v záři plamenů probleskující sklem se předměty v místnosti chvěly na svých místech. Jak může být někdo ještě tak konzervativní a používat takové gotické dekorace? Jaká sbírka kostlivců krmí ta přežvykující kamna a dýchá ty pastelové plyny?

Přál si více světla, ale neodvažoval se přejít po špičkách k lampě. Musel se spokojit s ohněm, pulsujícím a mrkajícím z kulatého oka kamen. Světlo se měkce mihotalo po místnosti a osahávalo jeden předmět za druhým... rozmařile vyšňořený pár francouzské smetánky tančící keramický menuet v sále plném bezcenné veteše; celý prapor zkrácených knih z edice Reader's Digestu pochodující v jednom šiku po prkně zavěšeném na konzolích; při zemi se krčící podnožky; dýchající stíny; stoličky kráčející na dlouhých nohách podél pavučiny stínů... a kde jsou opravdoví obyvatelé?

("Poslouchej." Oknem z kuchyně se rozhlížím po dvoře. "Myslím, že je v předsíni," šeptám otci. "Určitě vešel dovnitř a teď tam stojí."

"Úplně sám?" Henry taky šeptá, ani o tom neví, jako člověk šeptá v knihovně nebo v bordelu. "Co se s ním děje, ksakru?"

"Říkal jsem ti přece, že se s ním nic neděje. Povídal jsem jenom, že vypadá nějak rozmazaně."

"Tak proč nejde dál a nevezme si něco k jídlu, když se s ním nic neděje? Na mou duši já fakt nechápu, o co tady jde -"

"Pssst, Henry," utišuje ho Joe Ben. Všechny jeho děti sedí bez hnutí u jídla s očima jako balóny, jako má Jan. "Hank si jenom myslí, že ten kluk toho má po ty cestě dost."

"To vím; o tom jsme už mluvili!"

"Potichu."

"Takový ohledy... panebože, člověk by myslel, že se před ním schováváme. Je to snad můj syn, ne? Já chci jenom vědět, proč ksakru -"

"Táti," povídám, "já jenom chtěl, abysme ho nechali trochu vydechnout, než se ho začneš vyptávat na nejrůznější věci."

"Jaký věci například?"

"Vždyť víš, krucinál."

"No to je báječný. Na cos myslel, že se ho budu ptát? Na jeho mámu? Na to, kdo do ní strčil a podobný věci? Do prdele, já nejsem zas až takovej debil, je mi úplně ukradený, co si myslíte, vy zmrdi, omlouvám se za to, jak mluvím, Jan, ale tihle dva sráči si asi myslej -"

"Dobrá, Henry, uklidni se..."

"Proč takový kola? Není to snad můj vlastní syn? Možná tak vypadám, ale ještě jsem nezkameněl."

"Dobře, Henry, já jsem jenom nechtěl -"

"Jestli ti to teda nevadí..." Zvedá se ze židle. Je mi jasné, že s ním nic nepořídím. Chvilku se kymácí s jednou rukou zkroucenou na žluté umakartové desce nového jídelního stolu, který se mu co chvíli připlete do cesty, protože nemá rovné nohy, jak by člověk čekal, ale poněkud roztažené do stran, a já skáču ze židle, abych ho chytil. On ale zvedá ruku a kývá prstem. Stojí tam, vzpřímený, ve skvělé formě, vyrovnaný, klidný, a dlouho si nás všechny prohlíží, pak prohrábne vlasy malému Johnovi, který je z toho všeho trochu vyděšený, a povídá: "Jestli to teda nebude vadit... tak já se odporoučím vedle a pozdravím svýho syna. Třeba se pletu, ale mám dojem, že takovou věc zvládnu." A otáčí se na sádrové noze a vleče se pryč. "Určitě si s tím poradím...")

Kamna hučela a sténala, sebejistě usazená na čtyřech zahnutých nohách. Lee stál před nimi s jedním prstem zamyšleně zabodnutým v koutku úst a prohlížel si sbírku drobností, nashromážděných během života: saténové polštářky ze sanfranciské výstavy; zarámované osvědčení, jmenující Henryho Stampera kmenovým členem Svalovců wakondského okresu; toulec šípů a prastarý luk; pohlednice připíchnuté na trámu; snítka jmelí číhající u stropu; umělohmotná tahací kačenka koulející očima po medvídkovi, ležícím ve vyzývavé poloze opodál; fotografie ryb s pózujícími rybáři; fotografie medvědů s čenichajícími psy; fotografie bratranců, sestřenic, synovců a neteří - všechny s datem pořízení. Kdo udělal ty snímky a napsal na ně data a koupil tu otřesnou sbírku talířů z čínské čtvrti?

(Jdu ven a dívám se. Otec stojí u dveří do haly pod schodištěm. "Škoda že líp neslyším." Natahuje se, aby viděl dovnitř. "Chlapče?" říká. "Jsi tady v ty tmě?" Procházím kolem něho k vypínači a rozsvěcuju

světlo. Lee stojí tátovi v cestě s rukou u pusy a vypadá, jako by nevěděl, jestli má zaútočit nebo se dát na útěk.

"Lelande! Chlapče!" huláká otec a šine si to k němu. "Ty pacholku jeden! Co povídáš? Ukaž se mi. Proboha, Hanku, podívej, jak výrost. Je hubenej jak lunt; ty kosti oplácáme trochu masem a hned z něho bude pořádnej chlap. Pojď ke mně, Lelande."

Kluk se ani nezmůže na odpověď, jak na něj otec huláká, a znervózní ještě víc, když mu Henry podává levou ruku a Lee sebou trhne a taky mu podává levou ruku, ale otec si to mezitím rozmyslel a začíná Leeovi ohmatávat paži a ramena, jako by uvažoval, jestli ho nemá najmout. A Lee neví, kterou ruku zkusit příště. Nemůžu si pomoct a musím se smát, když je tak pozoruju.

"Vždyť je samá kost a kůže, Hanku, nic než kost a kůže. Budem ho muset trochu vykrmit, než s ním bude nějaký pořízení. Lelande, zatraceně, jak ses měl celou tu dobu?")

Je to on? Ruka na Lelandově rameni byla tvrdá jako dřevo. "Ale, nějak jsem se protloukal." Lee pokrčil rozpačitě rameny a sklopil oči, aby se nemusel dívat na otcův strašlivý obličej. Zatímco otec hovořil, ruka se posouvala po paži dolů, až se nakonec ovinula kolem jeho prstů s pomalým, neúprosným sevřením kořenů, až Lelandovi vystřelovaly k rameni jiskřičky bolesti. Zvedl oči, aby protestoval, a uvědomil si, že k němu otec stále hlasitě mluví nepotlačitelným a vtíravým hlasem. Lee se přestal šklebit a na tváři se mu objevil rozpačitý úsměv; měl pocit, že mu otec nechce dlouhým stiskem působit bolest schválně. Zřejmě to byla jenom taková tradice, drtit záprstní kost. Každý spolek má nějaký zvláštní stisk ruky, proč ne Svalovci z Wakondy? Patrně měli náročný zasvěcovací obřad a společenské večírky přístupné veřejnosti. Proč by Svalovci nemohli mít zvláštní podání ruky? A jsem jeho?

Tyhle otázky se mu honily hlavou, když si najednou uvědomil, že Henry přestal mluvit a všichni čekají, až něco řekne.

"Nic moc..." Jak jsem mu říkal? Hleděl do těch zelených očí, které byly kolem panenek celé bílé: Táti...? Na tu neuvěřitelnou krajinu tváře, rozrytou oregonskými zimami a ošlehanou pobřežními větry. "Žádná sláva," - zatímco jeho ruka bezmocně povlávala vzduchem - "ale šlo to." Nebo táto?

A znovu ucítil na tváři vzedmutí křídel a předměty v místnosti se mihotaly kolem jako motivy na krajkovém závěsu poletujícím v průvanu...

"Skvěle!" Otci se ulevilo, když tu zprávu uslyšel. "Když člověk vidí, jak nás ti socialisti vysávaj, nezbejvá mu než doufat, aby to aspoň 'šlo'. Pojď. Posaď se. Hank povídal, že máš za sebou dlouhou cestu."

"Trvalo to docela dlouho." Táti...? Táto...? Je to tvůj otec, snažil se ho přesvědčit nějaký nedůvěřivý hlas. "Dost dlouho," dodal, "a jestli ti to nebude vadit, zůstanu chvíli stát."

Stařec se zasmál. "Jen si poslu ž. Člověku se z dlouhýho sezení otlačí péro, co?" Oplzle zamrkal na Leea a dál svíral nešťastnou ruku. Objevil se Joe a za ním manželka s dětmi. "A, tady je máme. Joe Ben - pamatuješ si na Joe Bena, ne, Lelande? Syna strejdy Bena? Hmm... byl už takhle pořezanej, než jste s tvojí -"

"No jasně!" Joe přišel blíž, aby vysvobodil Leeovu ruku. "Určitě! Lee tady ještě byl, když jsem si nechal udělat plastiku. Mám dokonce pocit, že - ne, počkej, s Jan jsme se brali v jedenapadesátým a tys odešel kdy? Ve čtyřicátým devátým? V padesátým?" "Asi. Nějak jsem ztratil pojem o čase."

"Takže jsi odjel dřív, než jsem se oženil. Neviděls ani moji ženu! Pojď sem, Jan. To je Lee. Trošku spálenej od sluníčka, ale jinak je to pořád on. Tohle je Jan. Není skvělá, Lelande?"

Joe uskočil stranou. Jan vyšla ostýchavě z potemnělé chodby a cestou si utírala ruce do zástěry. Zastavila se vedle svého křivonohého manžela, zatímco představoval ji a jejich děti. "Těší mě," špitla, když domluvil, a pak se vytratila zpátky na chodbu jako nějaké noční stvoření, vracející se do tmy.

"Před neznámýma lidma je trochu nesvá," vysvětloval Joe Ben pyšně, jako kdyby vypočítával kladné vlastnosti výstavního ohaře. "Ale tihle kovbojové ne, nebo se pletu?" Dloubl dvojčata do žeber, až vyskočila a začala se ošívat. "Kde je ta tvoje, Hanku, když už jsme u toho představování?"

"Nemám páru." Hank se rozhlédl po místnosti. "Viv-ijáán! Od ty doby, co jsem byl venku, jsem ji neviděl. Třeba se běžela schovat, sotva uviděla Leea."

"Je nahoře," vysvětlovala Jan a rychle dodala: "Chtěla si vzít šaty místo džínů. Jdeme si poslechnout toho člověka, co má mluvit v kostele."

"Viv chce bejt 'poučená žena', jak se jim teď říká, brácho," omlouval se Hank. "Ženský maj pořád potřebu chodit mezi lidi. Aspoň se nenuděj."

"Když se neposadíme" - otec se otočil na gumovém kopytu pod sádrovým obvazem - "tak se pojďte aspoň najíst. Jestli chceme mladýho pána vykrmit, můžeme s tím začít hned." Kolébal se zpátky do kuchyně.

"Dáš si něco k jídlu, brácho?"

"Cože? Ještě jsem na to nemyslel."

"Tak pojďte!" volal Henry z kuchyně. "Přiveďte toho kluka ke stolu." Lee hleděl otupěle směrem, odkud hlas přicházel. "A vy se nepleťe pod nohy, mrňata. Joe, odveď si ty děcka, nebo je někdo zašlápne!" Děti se s řehotem rozutekly. Lee stál a mhouřil oči proti ostrému světlu, přicházejícímu chodbou z kuchyně:

"Hanku, já bych asi ze všeho nejradši -"

Zaslechl dunění vracející se sádry.

"Lelande! Máš rád vepřový žebírka, ne? Jan, přinesla bys tomu klukovi talíř?"

"Já bych se -" Co je to za nedůtklivé stvoření z vápence a dřeva? Je to můj otec?

"Pojď, odlož si sako. Haranti mizerný!"

"Dej si bacha, brácho. Nikdy se nesmíš dostat mezi něj a jídelní stůl."

"Hanku" - POZOR - "já asi -"

"Posaď se, chlapče." Henryho přitáhl za zápěstí do ostře osvětlené kuchyně. "Přinesu ti kafe, to tě postaví na nohy." Kořeny stromu. "Tady máš, dvě tři žebírka a batatu..."

"Nechceš trochu hrášku?" zeptala se Jan.

"Díky, Jan. Já -"

"To víš, že chce!" Henry obešel židli a hlučně zamířil ke kamnům. "Nemáš nic proti černýmu hrášku, synku?"

"Ne, ale ze všeho nejradši bych..."

"A co hruškovej kompot?"

"Asi to bude trochu... trochu trvat. Jsem z ty cesty celej rozlámanej. Nejradši bych si trochu zdřímnul -"

"Krucinál!" Henry se hřmotně vrátil. Tetelil se před Lelandem v horku kuchyně. "Ten kluk je k smrti unavenej! Co se to s náma děje. To víš, že jo. Vem si talíř nahoru." Z nádoby ve tvaru Santa Klause na kredenci tahal plné hrsti sušenek a začal je sypat Leeovi na talíř. "Tady máš, dej si."

"Mami, dostaneme taky sušenky?"

"Za chvilku."

"Už to mám!" Joe Ben najednou vyskočil ze židle v ty kuchyni je nějak přelidníno a začal něco říkat proč si nikdo nesedne? ale zaskočila mu sušenka, kterou měl v puse. Začal se dávit, rozkašlal se a natahoval přitom krk dopředu jako kohout, který si chce před kokrháním odkašlat: "Chrr, chrr."

"Mamíií!"

"Teď ne, lásko."

"To myslíš vážně, brácho? Nechceš se nejdřív trochu najíst?" Hank plácal sípajícího a popelavého Joe Bena nezúčastněně po zádech. "Na jídlo bude nahoře zima..."

"Já jsem tak unavenej, že nemůžu ani polykat, Hanku."

Joe Ben vykašlal kousek sušenky a zaskřehotal strhaným hlasem: "Zavazadla! Kde má tašky? Chtěl jsem mu je přinýst!"

"Pozdě," řekl Hank a zamířil k zadním dveřím.

"Tady máš trochu ovoce."

Jan přinesla z ledničky dvě scvrklá jablka.

"Počkej, Hanku -"

"Proboha, Jan. Copak nevidíš, že ten kluk sotva stojí na nohou? Chce si někde trochu vorazit a nestojí o žádný pitomý jabka. Já vážně nechápu, Lelande, jak někdo může jíst takový kyselý svinstvo. Ale něco ti povím" - lednička se znovu otevřela - "máme ještě ty hrušky, co jsem tuhle natrhal?"

"Copak je, brácho?"

"Já žádný zavazadla nemám, jestli sis nevšiml, alespoň ne ve člunu."

"No jo, vidíš. Vzpomínám si, že mi to cestou vrtalo hlavou."

"S tím autobusákem nebyla rozumná řeč -"

Henryho hlava se vynořila z ledničky. "Jo! Ochutnej jednu!" Hruška se usadila na talíři mezi sušenkami. "Po dlouhý cestě přijde vhod; já po cestování vždycky dostanu zácpu a na to je nejlepší hruška." Všichni POZOR stojí!

"Poslyšte!" Joe Ben luskl prsty. "Má vůbec kde spát?"

Panebože. Všichni poskakujou -

"No jo." Henry zavřel lednici. "Má pravdu." Odvlekl se na chodbu a natahoval krk, jako by tam hledal recepční. "To je fakt. Bude potřebovat vlastní pokoj, ne?"

Prosím vás. Všichni -

"Jeden jsem mu připravil, tati."

"Mamíií, teď!"

"Skočím mu pro zavazadla!" Joe Ben skákal před nimi.

"On říkal, že jsou na autobusovým nádraží."

"Nezapomeň na ten talíř, Lee!"

"Budeš mít dost, chlapče? Dej mu sklenici mlíka, Jan."

"Ne. Já vážně nechci. Prosím vás." Prosím vás!

"Ale no tak, chlapče." Hanku...

"A kdybys něco chtěl, stačí zavolat!"

"Já-"

"To nic, brácho..."

"Já-"

"To nic. Pojď nahoru."

Lee nevnímal Hankovu ruku vedoucí ho chodbou; ten dotyk splynul s okolním mumrajem. Jsem to já? Patří ke mně? Tihle šílenci?

("Promluvíme si potom, chlapče," volá otec. "Budeme mít dost času pozdějc." Mladej chce odpovědět, ale já mu povídám, "Pojď nahoru, brácho; on ti nedá pokoj." A už ho vedu z chodby ke schodům. Jde nahoru přede mnou jako omámený. Nahoře mu ani nemusím říkat, kudy jít. Zastavuje se u dveří svého bývalého pokoje, chvilku čeká, až je otevřu, a pak vchází dovnitř. Člověk by myslel, že si ho předem zamluvil, jak šel najisto.

"Moh ses mejlit." Křením se na něj. "Nemusel jsem myslet zrovna tenhle pokoj."

Prohlíží si naklizený pokoj s čistým povlečením a ručníky, a povídá, "Ty ses moh taky mejlit, Hanku," říká potichu a dívá se, jak jsem zařídil jeho bývalý pokoj. "Nemusel jsem přijet." Jeho tvář zůstává vážná; nepřipadá mu to veselé.

"Jak pořád říká Joe Ben svejm děckám, brácho: lepší bejt zbytečně připravenej než zaskočenej."

"To je dobrá myšlenka před spaním," pokývá uznale hlavou. "Uvidíme se ráno."

"Ráno? To chceš prospat celej život? Vždyť je sotva šest."

"Myslel jsem pozdějc. Uvidíme se pozdějc."

"Dobrá, brácho. Dobrou."

"Dobrou," povídá. Jde zpátky do pokoje a zavírá za sebou dveře a já skoro slyším, jak si ten chudák oddechnul.)

Lee se na okamžik zastavil v blahodárném tichu pokoje, pak přešel rychle k posteli a položil tác a sklenici mléka na noční stolek. Posadil se na postel a sevřel kolena v dlaních. Přes závoj únavy matně vnímal těžké kroky na schodech. Byly to kroky nějaké obrovské mýtické postavy, která si jde připravit pokrm z neopatrných pastevců. "Kruci vrci," zašeptal Lee, odkopl boty a zvedl nohy na postel. Zkřížil si ruce za hlavou a pozoroval díry po sukách, které mu byly stále více povědomé. "Je to vlastně taková psychologická pohádka. S novou zápletkou. Náš hrdina se ocitá v lidožroutově doupěti, ale proč? Jaký k tomu má důvod? Přišel s mečem pravdy odhodlaně sevřeným v ruce, aby zabil tyhle obry, tak dlouho plenící zemi? Nebo přinesl své tělo těm démonům jako oběť? Překrásný dodatek k tradiční pohádce o Palečkovi; prvek tajemství; kdo zahyne - Paleček? Nebo obr?" tihle lidi... tahle scéna... jak se s tím vypořádám? Jak, panebože?

Zatímco odplouval do otupělého spánku, měl pocit, že ve vedlejším pokoji zaslechl něčí zpěv, což byla odpověď, kterou si nedokázal uspokojivě vysvětlit... roztomilé... vysoké... pronikavé trylkování vzácného pohádkového ptáka:

"... až procitneš, koláč dostaneš
A všechny krásné koníčky..."

Ve spánku se jeho obličej uvolnil, rysy změkly. A ten zpěv omýval jeho vyprahlý mozek jako chladivá voda.

"... grošáky a plesniváky, červenáky a hnědáky,
Všechny krásné koníčky."

Ozvěny jejího zpěvu se rozléhají a krouží kolem. Na telefonním drátu venku se hašteří ledňáčci. Ve městě, v Kůlu, občané znovu přemítají, co se stalo s Floydem Evenwritem. Indiánka Jenny ve své chatrči na naplaveninách píše dopis vydavatelům řady Classic Comics, zda vydají ilustrované vydání Tibetské knihy mrtvých. V horách na South Fork přichází starý šindelář k okraji útesu a křičí, aby slyšel ozvěnu lidského hlasu. Boney Stokes vstává od večeře a jde počítat konzervy. Hank míří z Leeova pokoje ke schodišti, otáčí se, když zaslechne Viv zpívat, a vrací se, aby zaklepal na její dveře.

"Už budeš, miláčku? Chtělas tam bejt v sedm."

Dveře se otevřely, Viv vyšla a dopínala si bílý tříčtvrteční plášť. "Koho jsem to slyšela?"

"To byl ten náš kluk, lásko. Byl to on. Přeci jen se ukázal... Co na to říkáš?"

"Tvůj bratr? Půjdu ho pozdravit -" Zamířila k Leeovu pokoji, ale Hank ji chytil za paži.

"Teď ne," zašeptal. "Vypadá, že toho má dost. Počkej, až si trochu odpočine." Šli ke schodům a zamířili dolů. "Uvidíš ho, až se vrátíš z města. Nebo zejtra. Teď máš zpoždění.... Proč ti to vůbec trvalo tak dlouho?"

"Ach jo, Hanku... já nevím. Já nevím, jestli tam mám vůbec jezdit."

"Tak nejezdi, panebože. Nikdo tě nenutí."

"Ale Elizabeth mi volala -"

"No jo. Elizabeth Pringleová; dcera starýho Pringlea..."

"Ona - všechny se na tom prvním srazu tvářily tak uraženě; když jsem nechtěla hrát tu jejich hru se slovy. Nehrály i jiný holky, ale to nikomu nevadilo; co jsem řekla špatnýho?"

"Řeklas ne. To je pro některý lidi vždycky špatně."

"Asi máš pravdu. A zřejmě jsem se moc nesnažila chovat přátelsky."

"A co ony? Přišly snad někdy na návštěvu k tobě? Před svatbou jsem ti říkal, abys nečekala, že tě tady budou bůhvíjak zbožňovat. Máš za manžela hrdlořeza, lásko, tak tě budou pořád popichovat."

"To není tím. Nebo alespoň nejenom tím..." Na okamžik se odmlčela, aby si v zrcadle pod schodištěm prohlédla svůj makeup. "Mám pocit, jako by proti mě něco měly. Jako by byly zaujatý..."

Hank pustil její paži a zamířil ke dveřím; "Ale ne, zlato," řekl, zatímco si prohlížel léta na velkých dveřích, "jsi jenom moc měkká, a tak do tebe šijou." Usmál se, jako by si na něco vzpomněl.

"Prokristapána: mělas vidět Myru, Leeovu mámu - mělas vidět, jak ta si s těma slepicema poradila."

"Ale Hanku, já bych se s nima chtěla přátelit, alespoň s některýma..."

"Jo," vzpomínal zalíbené, "ta věděla, jak těm čůzám povědět, ať si trhnou nohou. Tak pojď, zkusíme to."

Viv ho následovala po schodech z verandy na trávník a v duchu si říkala, že se pokusí být tentokrát trochu důraznější, a přemýšlela, jestli se před pár lety, doma, musela tolik snažit, když se chtěla s někým spřátelit: To jsem se tak rychle změnila?

Na severu, na silnici směrem do Portlandu, se Floyd Evenwrite potýká s výměnou necelé dva měsíce staré pneumatiky, která už do prdele praskla! A kdykoli mu v té tmě sjede klíč z matice a on si sedře další centimetr kůže z kloubů na ruce, sevřou se mu rozjitřené vnitřnosti a chrlí nadávky, kterými častuje Hanka Stampera od neúspěchu v tom domě: "... sráči, zmrde, kreténe, kriple..." - odříkává neobvykle

metodicky a rytmicky, téměř velebným tónem.

A Jonathan Draeger v jednom motelu v Eugene přejíždí prstem seznam lidí, s nimiž se má setkat, a celkem jich napočítá dvanáct, dvanáct schůzek, než se vypraví do Wakondy za tím - podíval se do seznamu - za tím Hankem Stamperem, aby mu trochu domluvil... třináct schůzek, nešťastných třináct, než bude moci pomyslet na návrat domů. Ach jo; věčně na cestách, jako tulák. Zaklapne notes, zívne a začne hledat tubu Desenexu.

A Hank, který převezl Viv na druhý břeh k džípu, se vrací právě včas, aby slyšel Joe Bena, jak volá z verandy: "Hoď sebou a pojď mi pomoct; tátovi vlez do sádry na noze škvor a chce do sebe mlátit kladivem!"

"Jen si s tím poraď," mumlá Hank pobaveně a chvatně přivazuje motorový člun.

A ve Wakondě, ve vyvlastněné zářivé kanceláři na Main Street vyřezává realitní agent z borového dřeva nějakou postavičku a přemítá. Zvlášť si dává záležet na obličeji; občas, když se nesoustředil, vypadaly tyhle obličeje jako dřevěné karikatury bývalého generála a presidenta. Agent sloužil počátkem 40. let na evropském bojišti jako seržant v jídelně, kde si získal jistou pověst podnikavého šéfkuchaře. Právě tam potkal člověka, který ho příštích dvacet let pronásledoval. Jednou dopoledne přijel právě tenhle generál s celým doprovodem pobočníků, pomocníků a nohsledů do tábora na nějakou schůzku. Oznámil, že bude jíst s poddůstojníky a mužstvem, a s potěšením zjistil, že jedna jídelna se pyšní jistým podnikavým kuchařem. V poledne procházel se svým průvodem právě kolem téhle jídelny. Složil podnikavci poklonu za lákavou vůni jídla a pochválil mu vzorně uklizenou kuchyň, načež si o několik minut později postěžoval, že má v polévce z hovězích ohánek cosi, co tam nepatří. Právě z tohoto čehosi se vyklubal prsten nějakého německého důstojníka, který agent koupil od jednoho pěšáka a chtěl ho poslat domů otci. Když prsten spatřil, ztrnul hrůzou. Nejen že se k té cetce nehlásil a popíral, že by ji kdy viděl, on také trval na tom - ačkoliv to nikdo nezpochybňoval - že kost, kterou prsten zdobil, byla nepochybně hovězí oháňkou. Generálův výraz svědčil o jeho provinění, ale už bylo pozdě cokoliv napravovat. Do konce války žil v neustálé hrůze a čekání na trest, který nikdy nepřišel, a do civilu odešel s pocuchanými nervy. Co se stalo? Byl si tolik jistý odvetným opatřením. Teprve řadu let později, když tentýž generál s obludnou drzostí kandidoval v presidentských volbách a docela nestoudně se nechal zvolit, pochopil, proč ten strašný trest nepřichází. Teď, teď to přijde! A přišlo. Nastal hospodářský pokles. Jeho restaurace v rozpuku začala chřadnout a uschla dřív, než stačila nasadit květy. V hloubi duše vždycky věděl, že tohle období nedostatku nebylo nic jiného než ďábelský manévr proti nic netušícímu národu s jediným cílem vysát do mrtě jeho kiosek. Neležel mu na srdci ani tak osud jeho podniku, jako celého národa! Takového utrpení! Cítil, že na tom má svůj podíl odpovědnosti. Nebýt jeho, nikdy by k tomu nedošlo. A jaké pohromy ještě přijdou?

Mnohem horší. Osm let funkčního období onoho generála přežil jenom díky milosti Boží a krejčovské zručnosti jeho manželky, a už dokonce dokázal otevřít noviny, aniž by přitom netrnul hrůzou, kdy se dočte, že byl označen za zrádce a jako takový odsouzen k okamžitému zastřelení, už začal zaznamenávat jakýsi pokrok v tom nesmírně prohnaném světě. Nebýt téhle zatracené stávky, která ho položila. Téhle stávky? Co když to byl zase ten starý...? Ne. Dochází k závěru, že ne; tentokrát má na něj spadeno někdo jiný, to je všechno. Zamyšleně vyřezává na klíně dřevěnou figurku a skřípe zuby nad dávnými vzpomínkami.... Aspoň ten prsten mohl vrátit, hajzl jeden!

A nad městem, pod stříbrným měsícem, pochodují zalesněné hřebeny jako hromady latí, ubíhající pod lesklou a mlčenlivou cirkulárkou. Šlahouny ostružiní za klubem farmářského sdružení šmátrají po záchytných místech silnými, slepými prsty. V konzervárně hnije potichu dřevo. Slaný vítr vanoucí od oceánu vysává život z pístů, ozubených kol, elektrické instalace, převodovek.... Na Main Street vychází z Kůlu malá žena, kyprá jako vykynulé těsto, a pochoduje po chodníku krátkými, vzteklými kroky. Na řasách se jí sráží večerní mlha a pouliční lampy ozařují její černé kudrnaté vlasy. Ve spěchu míjí přátele, nedívá se nalevo ani napravo. Kulatá, rozložitá ramena má stažená rozhořčením. Její ústa vypadají jako temná skvrna malinového džemu. Zachovává výraz pobouřené morálky, dokud nezahne za roh do Shahelem Street. Tam zastavuje u blatníku svého malého studebakera a její hněv opadává. "Ach, ach, ach." Klesá na orosený blatník se sklíčeným povzdechem jako buchta padající....

Jmenovala se Simone a byla to Francouzka. Po svatbě s jedním výsadkářem se v roce 1945

přestěhovala do Oregonu, kde se vyjímala jako postava vystřižená ze stránek Maupassantových románů. Svého manžela neviděla od té doby, kdy před sedmi lety zmizel, aniž se s ní rozloučil, a zanechal jí nesplacený vůz, pračku se ždímačkou na splátky a pět dětí, které dosud patřily převážně nemocnici. Přestože ji ta zrada poněkud roztrpčila, dokázala se udržet nad vodou tím, že ukrývala své drobné kypré tělo pod peřinou a spala v jedné dobročinné posteli za druhou s jedním dobročinným dřevorubcem za druhým. Nikdy pro peníze, pochopitelně - byla věřící katolička a nadšená ochotnice - ale pro lásku, jenom pro lásku, a nějaké ty rozumné sociální výhody návdavkem. Tahle buchtička byla naštěstí tak přívětivá, její dobrodinci tak chápaví, že jí po sedmi letech patřila pračka se ždímačkou, vůz měla téměř zaplacený a děti se už nemusely každý měsíc hlásit na sociálním odboru. I přes její úspěch však občanům města ani jí samé nikdy nepřipadal tento způsob výdělku ani v nejmenším pochybný. Navzdory oblíbeným povídačkám nejsou obyvatelé maloměsta vždycky tak horliví, aby první hodili kamenem. Rozhodně by neriskovali, že zasáhnou dobrou věc. Osobní prospěch musí na maloměstě často předcházet morálce. Ženy z města říkaly: "V životě jsem nepotkala ušlechtilejší duši než Simone, i když je to cizinka." Protože bordel v Coos Bay účtoval deset dolarů za číslo a pětadvacet za noc.

Muži říkávali: "Simone je hodná, čistá holka." Protože Coos Bay byl pověstný muži s nejhorší pověstí ve státě.

"Třeba není žádná světice," připouštěly ženy, "ale rozhodně to není Indiánka Jenny."

A tak si Simoně zachovala status ochotnice. Kdykoli byl ovšem zpochybněn, muži i ženy povstali svorně na její obranu. "Je to roztomilá maminka," říkávaly ženy. "Měla to v životě těžký," tvrdili muži, "a já jí rád pomůžu pokaždý, když bude potřeba."

A pomáhali jí věrně a pravidelně, kdykoli bylo potřeba. Ale jenom pomáhali. Její pravidelný příjem pocházel z příležitostného vaření. To věděl každý. A až do dnešního večera tu malou kyprou ženu nikdy nenapadlo zpochybňovat, co všichni věděli.

Pila pivo s Howie Evansem, dřevorubcem ze společnosti Wakonda Pacific, který nosil na krku řetízek s obratlem, který mu v nemocnici vyjmuli po pádu ze stromu. Chybějící obratel v zádech, nebo jeho tíha na krku, způsobil zvláštní shrbenost, která vyvolávala v jeho manželce děs, v jeho tchyni odpor a v Simone návaly mateřského soucitu. Celý večer si zdvořile povídali a dotýkali se koleny pod stolem, a když vypili náležitý počet piv, usoudila, že se připozdívá. Howie jí pomohl do kabátu a jen tak mezi řečí poznamenal, že ho napadlo, že by se mohl stavit v bratrově chatě, jestli by mu neposkytl na noc přístřeší. Simone věděla, že si Howieho bratr odpykává jeden rok až osm let ve Vacaville za šíření neplatných šeků; čekala, až bude Howie pokračovat, a šťastně se usmívala při představě, že se pokusí v bratrově chatě v bratrově nepřítomnosti alespoň trošku vyhladit ubohému Howiemu jeho hrb. Pohlédla na něj a olízla si rty, ale právě když spatřila otázku, deroucí se na povrch - "A taky mě napadlo, Simone, co kdyby, jestli nemáš nic jinýho" - znenadání se odmlčel.

Howie před ní ustoupil. "Proboha, Simone," vykoktal po chvilce a přitom se chichotal a nevěřícně vrtěl hlavou. "Ježíšmarjá, já jsem se tě chtěl jenom zeptat, jestli bys -" Znovu se odmlčel. "Ach jo. Mně snad vomejou. Co ty na to. Ještě mě to nikdy nenapadlo."

Zamračila se a on se dál chechtal a udiveně vrtěl hlavou nad skutečností, která ho ještě nikdy nenapadla. Pokrčil rameny a natáhl obě prací vyhlazené ruce dlaněmi vzhůru, jako by jí chtěl ukázat, že jsou prázdné. Dál se nervózně pochechtával a vrtěl hlavou.

"Jsem švorcovej, Simone, kočičko... tak je to. Nemám ani vindru. To ta podělaná stávka. A splátky na barák a vůbec, a do toho všeho jsem už celou věčnost nezavadil o práci... já na to prostě nemám prachy."

"Prachy? Prachy? Na co prachy?"

"Pro tebe, lásko. Nemám prachy pro tebe."

V ten okamžik ztuhla pohoršeným vztekem, vlepila mu decentní facku a vyřítila se z baru. Ona rozhodně nebyla žádná Indiánka Jenny! Ten zjevný náznak ji tak rozlítil, že jí ta čtyři piva - což nebylo obyčejně nic mimořádného - začala v žaludku vřít a divoce bublat, a než došla k vozu, musela se s nimi rozloučit.

Zesláblou zvracením - ochablou, s dětskou naducanou ručičkou opřenou o blatník automobilu, který bude za měsíc její - ji to poznání zasahuje hluboce a nezvratně jako Howieho a ona si přiznává dlouho

potlačovanou pravdu. "Už nikdy, nikdy, nikdy!" přísahá nesmírně zahanbeně na celou ulici mezi vzlyky - "Už nikdy, Svatá matko, přísahám!" - matně pátrá v těstovité paměti po někom, na koho by mohla svalit vinu, koho by mohla nenávidět. Nejprve si vybavuje bývalého manžela - "Zběh! Bezcitnej uprchlík" - ale ten je příliš slabý a nedosažitelný, aby si něm mohla zchladit žáhu. Musí to být někdo jiný, bližší a silnější, a dost velký na to, aby unesl tíhu viny, která se peče v jejím srdci, rozpáleném jako pícka...

Prst ukazuje. Evenwrite chrlí kletby. Draeger spí. Realitní agent opracovává sošku z vejmutovky, podrobně studuje její rysy a nepřítomně si pobrukuje, zatímco bílé odřezky létají vzduchem. Jeho bratr na druhé straně ulice zavírá tenkou účetní knihu a kráčí sklesle k fontánce v hale, aby si smyl červený inkoust z vybledlých rukou. Jenny, vydechující páru na měsíc, sbírá do vaku z jelenice rosničky; pokaždé, když jedno z těch prokřehlých stvoření zvedne z větve nebo z kamene, pronese tlumeným hlasem slova, která se odpoledne naučila nazpaměť z komiksu, ukradeného v koloniálu ve chvíli, kdy si Grissom odešel do skladu říznout colu panákem: "'Netopýry, hady, žáby.'" Ropucha se jí zmítá v prstech; cítí, jak se jí zrychluje tep. ,"S chutí baští staré báby..."' (Později úlovek podusila s bobkovým listem, který natrhala cestou, a snědla s máslem a citrónem.) Na písečném převisu, pod střechou borovice, se prodírá jehličím na zemi muchomůrka jako nějaký tvor kradoucí se z pekla. Na jeleních pastvinách se přes první podzimní mráz naposledy dívají na tmavou zahradu hvězd poslední letní květiny a kývají ve větru na rozloučenou: pryskyřník a řebříček, lilie a hadí jazyk, srdcovka nádherná a maceška, a odporně páchnoucí kakost. Ve skandinávských brlozích na kraji města se plíživé prsty krevnice zachycují děr po sukách, štěrbin a parapetů. V přílivu se třou kůly o molo, molo o kůly. Baterie korodují. Kabely se třepí. Lee spí s pootevřenými rty s výrazem dětské hrůzy a zdají se mu sny z dětství, padá, běží, někdo ho honí, znovu padá a tak pořád dokola, dokud ho náhle neprobudí hluk tak blízký a ohlušující, že ho zprvu považuje za doznívající zvuk ze sna. Hluk však neustává. Najednou se probouzí a skáče z postele; stojí tam a celý se chvěje, oči má přitiskla k stále zrádné tmě. Kupodivu není zaskočen okolím; okamžitě si uvědomuje, kde je. Je ve svém starém pokoji, ve starém domě, na řece Wakonda Auga. Vůbec si ale nedokáže vzpomenout, co tam pohledává. Proč je tady? A kdy? Něco mu buší v uchu, ale v jakém okamžiku jeho existence se všechna tahle černá kakofonie odehrává? "Hm, hm." Hlava se mu točí uprostřed víru temných předmětů. "Cože?" Jako dítě, které zpanikaří, když zaslechne náhlý, neznámý nový zvuk.

Jenomže... tenhle zvuk nebyl tak docela nový; byla to uštěpačná ozvěna něčeho, co bylo kdysi bylo důvěrně známé (moment; hned se k tomu vrátím)... co bylo kdysi slyšet často. A proto byl ten zvuk také tak zatraceně matoucí: protože jsem ho poznal.

Když jsem se rozkoukal, zjistil jsem, že v pokoji není taková tma, jak jsem se zpočátku domníval (tenký paprsek světla protíná místnost a dopadá na jeho bundu jako bodový reflektor), a hluk tam nebyl tak nesnesitelný, jak se zdálo (bunda leží v nohách postele s rukávy ovinutými kolem sebe v ochromujícím strachu. Ten tenký paprsek světla přichází štěrbinou z vedlejšího pokoje...), a nepřicházel zevnitř, ale odněkud zvenku. Obešel jsem postel a rukou se přitom dotýkal vyhlazeného rámu a pak jsem váhavě zamířil přes pokoj k šedému čtverci světla a vytáhl jej nahoru. Ten zvuk se ostře zařezával do chladného podzimního vzduchu: "Ťuk ťuk ťuk... práááask... ťuk ťuk ťuk." Sehnul jsem se a vyhlédl z otevřeného okna a pod sebou jsem spatřil žlutavou záři petrolejky, která se sunula po břehu podél základů. Světlo zahalovala nízká mlha, která naopak jakoby zesilovala zvuk. Petrolejka, blikotající jako duhové noční chmýří, se zastavila ve vzduchu - "Ťuk ťuk ťuk" - a posunula se o kousek dál: "Práááask!" Vzpomněl jsem si, jak jsem si kdysi v leže pobrukoval Beethovenovu Pátou, "Ťuk ťuk ťuk práááask!" Dá dá dá dáá! A pak jsem si vzpomněl, že Hank vyšel před spaním na břeh a teď popocházel po kluzké prkenné lávce s kladivem a lampou, klepal do prken a kabelů a dával pozor, jestli neuslyší zvuk, který mohl svědčit o hřebu uvolněném neustálým tahem řeky, nebo o drátu roztřepeném rzí....

Vzpomněl jsem si, že to byl takový rituál, chodit každou noc ven zpevňovat násep. Ulevilo se mi a padla na mě nostalgie, a poprvé od okamžiku, kdy jsem vkročil do té hlučné barabizny, jsem dokázal vnímat alespoň zčásti halasný humor toho místa a uvolnit se. (Odvrací hlavu od světla ve stěně, k oknu...) Ten zvuk vyvolal pestrý vír zatuchlých představ jako vystřižených z humoristických časopisů - nebyly to noční můry, doprovázející zvuk dřevařských tahačů, ale fantazie, které se daly mnohem snadněji ovládat. Po nocích jsem si vždycky představoval, jak umírám v pekelném vězení, kam jsem byl uvržen za činy,

které jsem nikdy nespáchal. A bratr Hank byl spolehlivý žalářník, konající své noční obchůzky, během nichž kontroloval mříže všudypřítomným obuškem, jak to dělali ve všech thrillerech s Jimmym Cagneym. Zhasnout světla! Zhasnout světla! Elektrická vrata, zavírající se s řinčivou ozvěnou; zvonění večerky. Při zakázaném světle ulité svíčky vymýšlím u psacího stolu podrobný plán na útěk z vězení, zahrnující pašované pistole, přesný časový rozvrh a sebejisté komplice se jmény jako Johnny Vlk a Velkej Louie a Páka, kteří okamžitě odpovídají na mé znamení, vyťukané na vodovodní trubky: hodina H. Kroky, běžící přes tmavý dvůr. Reflektory! Kvílení sirén! Na zdech se zjevují ploché postavy v modrém, ostřelující z kulometů prchající skupinku, a mrtvoly se kácejí na hromadu. Vězni se s brbláním stahují. Útěk je zmařen. Tak by to mohlo alespoň připadat náhodnému pozorovateli. Je to však jen lest; Vlk a Velkej Louie a Páka byli obětováni, aby upoutali pozornost na dvůr, splnili pouze svoji roli, zatímco já - a matka - prcháme na svobodu tajnou chodbou pod řekou.

Chvilku jsem se smál tomu srdceryvnému dramatu a snílkovi, který to celé napsal (zatahuje hlavu zpátky - "No jasně, prokopat se pod řekou; na svobodu "-z chladné noci provoněné dýmem z borového dřeva do pachu naftalínu a myšiny....) a pak jsem se začal rozhlížet po místnosti, jestli neobjevím nějaké další pozůstatky toho malého dramatika nebo jeho výtvoru. (Nemůže zavřít okno; vzpříčilo se. Jde se zase posadit na postel...) Nic dalšího jsem nenašel, kromě krabice starých komiksů pod oknem. (Jí studené vepřové a jednu hrušku a zírá přímo před sebe na otevřené okno. Proniká k němu chladná a temná vůně hořící borovice....) Chvíli jsem seděl na posteli a listoval si v několika kreslených dobrodružstvích o Plastikoví, Supermanovi, Vodnáři, Jestřábím muži a pochopitelně o Kapitánu Zázrakovi. V krabici bylo víc Kapitánů Zázraků než všech ostatních sešitů dohromady. (Pokládá talíř na podlahu, zvedá bundu z postele a natahuje se, aby ji přehodil přes židli; když se narovnává, paprsek světla, jemuž se tak úzkostlivě vyhýbal, ho zasáhne přímo do obličeje....) Můj největší hrdina, Kapitán Zázrak, i nadále převyšuje takové pozdější veličiny jako byl Hamlet nebo Homér (ten paprsek ho drží - "Kdysi jsem si představoval, jak podlý sir Mordred dělá všechno, co je v jeho silách, aby polapil toho bystrého nájezdníka na svém hradě. Udatný sir Leland ze Stanfordu, který zná všechny tajné chodby a kamenná schodiště od nejvyšší věže až po tu nejhlubší vlhkou kobku " - zabodává se mu do obličeje a drží ho tam jako nějakou falešnou hlavu na jevišti, vytvořenou skrytými zrcadly...) a nadále patří k mým nejoblíbenějším z celé sbírky postav s nadpřirozenými schopnostmi. Kapitán Zázrak totiž nebyl pořád jenom Kapitánem Zázrakem. Kdepak. Když právě nepoletoval kolem a neotloukal o sebe hlavy úhlavních nepřátel, byl to asi dvanáctiletý kluk jménem Billy Batson, hubený a neschopný pobuda, který se dokázal proměnit za doprovodu hromů a blesků v netvora s rozštěpenou bradou, schopného prakticky čehokoli. (Sedí a dlouho hledí na světlo vycházející štěrbinou ve stěně. Zvuk venku se ozývá dál v nepříčetném a šíleném rytmu voodoo.... "Kdysi jsem tančil na jiskření elektrod a zpíval se spínači spouštějícími golemy se strnulýma nohama." A zbytek zpola osvětleného pokoje mizí z jeho zorného pole...)

A jediné, co ten kluk musel udělat, aby tahle proměna nastala, bylo vyslovit své slovo: Šazam: Š jako Šalomoun a moudrost; A jako Atlas a síla; dále pak Zeus, Achilles a Merkur. "Šazam." Pronesl jsem to slovo v studeném pokoji nahlas s úsměvem, ale přitom jsem přemítal: Kapitán Zázrak možná nebyl můj hrdina; třeba to byl Billy Batson a jeho kouzelné slovo. Vždycky jsem chtěl přijít na moje slovo, moje zaklínadlo, po jehož vyslovení bych byl okamžitě obrovský a nezranitelný... (Nakonec mizí celý zbytek pokoje. Neexistuje nic než ta jasná štěrbina jako nějaká osamělá hvězda na černé obloze, nabývající rozměrů novy - "Tkával jsem barevné ektoplazmické přikrývky z jemné vůně, která zůstávala po Neviditelném...") Nehledal jsem vlastně pořád to samé? Moje kouzelné slovo? (To světlo ho přitahuje, vytahuje ho z postele....) Ta představa mě zaujala; naklonil jsem se, abych si stránku prohlédl zblízka, a vtom jsem si uvědomil, odkud přichází světlo dopadající na sešit: ze štěrbiny. Ze zapomenuté štěrbiny, která bývala mým kukátkem na drsné a divoké skutečnosti života. Ze štěrbiny, která ústila do ložnice mé matky. (Pomalu se sune v ponožkách po podlaze. "Býval jsem menší." Skvrna světla postupuje z jeho oka dolů po obličeji, z obličeje přes krk - " Když mi bylo deset, a ti vlkodlaci odvedle mě probudili ve flanelovém pyžamu, býval jsem mnohem menší" - z krku přes prsa, a pořád se zmenšovala, a když stál u zdi, zbyla z ní stříbrná mince na jeho kapse....) Hleděl jsem na světelný bod na druhé straně pokoje. Divil jsem se, že Hank tu štěrbinu ještě nezaslepil, a na šílený zlomek vteřiny mě napadlo, že to na mě možná

narafičil, abych ji viděl znovu, podobně jako připravil můj pokoj. A možná, že připravil dokonce i pokoj vedle! (Dotýká se osvětleného okraje otvůrku a cítí zářezy po kuchyňském noži, teď už vyhlazené, jako by procházející světlo obrousilo ostré hrany - "Znal jsem zpaměti každý zářez.... ") Byla to zvláštní úzkost. Na okamžik jsem se zmohl jenom na to (poklekám: "Viděl jsem -"), abych se přinutil nahlédnout dovnitř (poklekám a třesu se zimou: "Viděl jsem strašné -") a přesvědčil se, že mé obavy jsou liché ("... strašné ach!... Ach."). Ale stačil mi jediný pohled. Vzdychl jsem a vrátil jsem se k posteli pro hrušku a sušenky. Spokojeně jsem obojí přežvykoval, vytýkal jsem si svou pochybenou úzkost a připomínal si, že čas naštěstí nečeká na nikoho, dokonce ani na schizofrenika se sklony k halucinacím....

Ten pokoj totiž ani v nejmenším nepřipomínal ložnici mé matky.

Opět jsem dlouho a nerozhodně seděl na posteli a připadal jsem si úplně vyprázdněný - dlouhá cesta; hektické přivítání dole v přízemí; tenhle pokoj - ale přeci jen ne dost na to, aby mě opustila spalující zvědavost: musel jsem si ještě jednou prohlédnout pokoj nové paní starého domu. (Přitahuje si ke stěně židli, aby se mu špehovalo pohodlněji. Zjišťuje, že je příliš nízko, když sedí; nakonec staví židli opěradlem ke stěně, a když si klekne na rákosové sedadlo, je to docela pohodlné a tak akorát vysoko. Ukousne si z hrušky a naklání se k otvoru....) V pokoji nezůstal po matce žádný nábytek, žádné obrázky, závěsy ani vyšívané polštáře. Chyběly tam řady voňavých broušených lahviček, vyrovnaných na jejím prádelníku (obrovské drahokamy naplněné jantarově zlatými elixíry lásky) a pryč byla i velká postel se zdobenými mosaznými čely, které se nad ní majestátně tyčily (píšťaly komických varhan, naladěných na hru chtíče). A židle (potažené zatuchlým růžovým hedvábím), a toaletní stolek (česající dlouhé černé vlasy před zrcadlem), a zástup vycpaných zvířat (v akademických barvách a se skleněnýma očima, vyhlížejícíma jako fandové druhý tým...), všechno pryč. Dokonce i stěny se změnily, z bledé, prchavé, nafialovělé barvy na zářivě bílou. Už to nebyl její pokoj... (Přesto se při tom pohledu neubrání pocitu, že v tom pokoji stále prodlévá stín její osobnosti. " Pravděpodobně nějaký předmět, vyvolávající vzpomínku na dřívější zařízení; podobně jako údery kladiva připomněly jednu noc." Prohlíží si malou místnost a pokouší se odhalit tu zamaskovanou chvilku nostalgie.) Když jsem se zbavil nepochopitelně nejapné úzkosti z té malé místnůstky vedle, zatoužil jsem dovědět se něco o její obyvatelce. Pokoj byl zařízen jednoduše, byl téměř prázdný, jako by tam nikdo nebydlel; byla to však záměrná prázdnota, podobně jako na orientálním grafickém listu. Bylo to na hony vzdálené matčině sifonu a ozdobám. Na jednom stolku stál šicí stroj a lampa a na menším stolku u pohovky se tyčila vysoká černá váza s hnědými a šarlatově červenými listy javoru. Pohovka vypadala jako povlečená matrace na dřevěném podstavci, vyrobeném ze dveří a tepaných železných nohou; v bytech v Grenwich Village byste našli stovky podobných provizorních pohovek, ale z těch na mě vždycky dýchala okázalá chudoba a ne čistá, účelná prostota tohoto kousku.

Ke stolu s šicím strojem byla přisunuta židle; knihovna z cihel a prken natřených světle šedivou barvou byla zaplněná směsicí paperbacků a knih v pevné vazbě; podlahu zčásti zakrýval pestrý háčkovaný koberec. Kromě koberce a vázy s listy zdobil místnost jenom jakýsi předmět na knihovně, který vypadal jako malý dřevěný meloun, a velký kus naplaveného dřeva, stojící na podlaze a mizející podél mé stěny, kam jsem už neviděl.

(Ten pokoj vypadá jako nějaká pracovna, říká si v duchu; jako svatyně, kam si někdo - bezpochyby žena... i když nedokáže říct, proč právě žena - chodí číst; a šít; a být o samotě. Tak je to. Proto mi to připomíná bývalou matčinu ložnici; její ložnice taky vypadala jako svatyně, jako nějaká soukromá hradní věž, kam se mohla utíkat před temnými hrůzami dole v přízemí. Je to taková Duhová země, kde může utrápená duše odpočívat s drobnými ptáčky a kde se starosti rozplývají jako citrónové bonbóny vysoko nad vrcholky komínů... tam mě najdeš...)

Na první pohled jsem usoudil, že to bude pokoj té bráchovy lesní květinky. Kdo jiný by si ho změnil? Z mužů určitě nikdo. Rozhodně ne ta buchtička, kterou jsem potkal dole. Takže to musela být Hankova manželka; nechme čertu, co mu patří, i když je po čertech těžké představit si, že by to mohla být jeho družka. (Vzdaluje oko od otvoru a sedí tam s čelem opřeným o chladné dřevo; proč by to mělo být takové překvapení, že má Hank za manželku takovou neobyčejnou ženu? Právě naopak; překvapivé by bylo, kdyby takovou ženu neměl. Protože on našel své slovo a to je -)

A jak jsem tam seděl potmě, přežvykoval hrušku a přemítal o Hankovi, o mých hrdinech a o tom, jestli

někdy najdu své zaklinadlo... (rákosové sedadlo židle najednou praská...), zaslechl jsem z druhé strany řeky volání. (Propadává židlí koleny až na podlahu a bradou naráží do opěradla...) Byl to ženský hlas (tentýž ptačí zpěv jako z jeho snů; padá na stranu s koleny sevřenými v židli...) klouzající ke mně chladným, mlhavým vzduchem oknem. Slyšel jsem ho ještě jednou a pak někdo nastartoval motorový člun, aby onu volající přivezl. (Na podlaze se mu daří stáhnout židli z nohou... zvedá se a spěchá zpátky k oknu...) Za několik minut bylo slyšet, jak člun připlul zpátky, a po dřevěné lávce od mola stoupaly dvoje kroky. Byl to bratr Hank a očividně ho něco rozrušilo. Šli přímo pod mým oknem....

"... Hele, kočičko, říkal jsem ti, že si nemůžeme dovolit, aby nás jen tak rozházelo, co si lidi jako Dolly McKeeverová nebo ten její poďobanej fotr myslej o tom, jak vedu svůj podnik. Já nemakám proto, abych jim vystlal ty jejich hnízdečka lásky."

Druhý hlas neměl daleko k slzám. "Dolly McKeeverová mě jenom poprosila, abych se tě zeptala."

"Fajn, tak ses mě zeptala. Až ji příště uvidíš, řekni jí, že ses mě zeptala."

"Žádné příště nebude. Já už nedokážu - já už nesnesu ty jejich zlomyslnosti. Od lidí, kteří - kteří -"

"Ježišmarjá. No tak. Hlavně si to tak neber. Uvidíš, že to zvládneš. Už to nebude dlouho trvat."

"Že ne? Oni to ani nevědí. Co až se vrátí Floyd Evenwrite? Mohl si tu zprávu nechat okopírovat, ne?"

"No jo, tak dobře."

"Musí lidi informovat -"

"Dobře, tak to řekne ostatním lidem. Žádnou ženskou od nás ještě nezvolili májovou královnou. Ale vydržely to.... Panebože, mělas vidět, jaký zlomyslnosti musela vydržet třeba Henryho druhá manželka, nebo -"

Z její nezřetelné odpovědi jsem toho moc nezachytil - "Mám pocit, že jsem asi měla" - a pak jejich rozhovor uzavřelo bouchnutí dveří. Zanedlouho jsem zaslechl z vedlejšího pokoje pláč. Zadržel jsem dech a čekal. Dveře se zavřely a já uslyšel Hankův naléhavý šepot, "Moc mě to mrzí, miláčku. Prosím tě. Já měl vztek na McKeevera, ne na tebe. Pojď si lehnout a zejtra uvidíme. Ráno si o tom promluvím s tátou. Tak pojď, Viv, lásko, prosím tě.... Prosím...?"

Co nejtišeji jsem se vrátil do postele, přetáhl jsem přes sebe deku a dlouho jsem ležel a poslouchal Hanka, jak vedle naléhá unaveným, podrážděným a nanejvýš ustrašeným šepotem. (Zavírá oči s lehkým úsměvem na rtech. "Vždycky jsem si myslel, že v jeho komiksovém světě nemohli žít dva rovnocenní hrdinové: Existoval jeden jediný Kapitán Zázrak a malý Billy byl jeho prorok...")

A znovu jsem si vzpomněl, jak Hank odpoledne při plavání kulhal. Kulhá a kňučí: to byly první z celé řady důkazů, které jsem se snažil shromáždit, abych se přesvědčil o tom, že ten chlap není nic moc; zdálo se, že opravdu nebude tak těžké vyrovnat se mu nebo ho zdolat, až přijde čas. ("Zkoušel jsem to. S očima úpěnlivě zavřenýma jsem zkoušel všechny možné výslovnosti kouzelného slova Šazam a nakonec jsem se musel smířit s tím, že nikdo, a zvlášť ne já, se nemůže nikdy postavit tomu mocnému Oranžovému obrovi s rozštěpenou bradou a váčkovitým poklopcem...") A že nebude tak těžké najít - tentokrát, na druhý pokus - ("Zkoušel jsem to...") najít mé zaklínadlo. ("Ale teprve teď mi došlo... že jsem mohl nejen špatně vyslovovat Šazam, ale že jsem patrně hledal blesk ze špatného zdroje...") A usnul jsem a zdálo se mi o létání a ne o padání...

Viv je ve vedlejším pokoji sama; češe si před spaním vlasy a přemýšlí: možná měla Hankovi něco říci, než ho nechala odejít navztekaného do postele; nějak mu dát najevo, že jí skutečně nesejde na tom, co si myslí Dolly McKeeverová - nebo ten její podobaný otec... ale... proč nemůže alespoň jednou brát ohled na mě? Pak si vyhubuje za svou neukázněnost a jde zhasnout světlo.

Ve Wakondě právě dokončil realitní agent figurku a staví ji k ostatním: hm, v obličeji se tomu generálovi tentokrát nepodobá, hergot - i když ty rysy jsou něčím povědomé, komicky povědomé, děsivě povědomé - a cítí, jak mu nůž v dlani vlhne potem.

A v Portlandu obrací Floyd Evenwrite své nacvičené kletby proti odborovému špiclovi, který nevyhotovil kopii a nebude schopen sepsat zprávu dřív než za dva týdny, protože jde ráno do nemocnice s kýlou... ten mizernej čmuchal!

A Simone usíná před svíčkami osvětlenou Pannou Marií s jistotou, že ta dřevěná postavička je přesvědčená o její neposkvrněnosti, ale víc než jindy je zmítána vlastními pochybami. A Jenny vstává z postele s bolestí v žaludku, vyhazuje zbytky vařených rosniček do vědra pod umyvadlem a pálí v

kamnech komiksové vydání Macbetha. A starý šindelář, který tak dlouho křičel přes řeku a vypil tolik vína, pomalu zapomíná, že ten hlas, jenž na něj volá, je jeho vlastní. A ostružiní se pne vzhůru a příliv stoupá; a plíseň se plíží po koberci v předním pokoji, kde po Hankovi zůstaly mokré stopy; a řeka si vykračuje po loukách jako nějaký třpytivý dravec.

Abyste mohli něco poznat, musíte věřit tomu, co víte, všemu, co víte, ať vás to povede kamkoli. Kdysi jsem měl malou veverku jménem Omar, která žila v bavlněném tajemství a pružinové tmě našeho starého zeleného dívánu; Omar ten divan znal; znal Zevnitř, na čem jsem já seděl jenom Zvenku, a spoléhal na to, že jeho znalosti zabrání tomu, aby ho rozmačkala má neznalost. Žil, dokud ho nezmátla červená kostkovaná přikrývka - přehoz, který měl zakrýt prodřený Vnějšek - natolik, že přestal věřit všemu, co věděl o Vnitřku. Místo toho, aby se pokusil začlenit červeně kostkovaný zevnějšek do systému svého světa, přestěhoval se do okapu za domem a utonul při prvním podzimním dešti, patrně stále přesvědčen o tom, že za všechno může ona přikrývka: k čertu s tímhle světem, který nemůže zůstat takový, jaký je! A vůbec, ať se jde celý tenhle svět vycpat!

Povaleči poflakující se před sídlem odborů nebo posedávající v Kůlu vědí o Hankově ženě tohle:

"Přišla sem z jinýho státu. Čte knížky, ale není to taková ta velkoměstská panička z Východu jako Henryho druhá stará. A podle mě je to fešanda."

"To je možný, ale -"

"Uznávám, že je vychrtlá jak dvouletá borovička. Ale kdyby na to přišlo, dal bych si říct."

"Jo; to já taky, ale -"

"Viv je náhodou moc milá holka. Vždycky je příjemná, když ji potkáš..."

"Jo, to já vím, ale... je na ní něco divnýho, víš?"

"Nesmíš zapomenout, kde bydlí; byla by dobrej tip pro Guinessovu knihu rekordů, když si vezmeš, že v tom hadím doupěti vůbec nějaká ženská přežije. Není divu, že je trochu bezkrevná..."

"To jsem nemyslel. Já jenom - proč ji Hank nikdy nevytáhne do města?"

"Mele, ty zabedněnce, do města nevytáhne starou nikdo. Víš proč? Protože by mu překážela, kdyby si chtěl trochu povyrazit. A k tomu Hank nemá nikdy daleko. Pamatuješ, jak chodil na pláž s Annie May Grissomovou nebo s Barbarou, tou servírkou z Yachats, nebo jak se na něj a na tu jeho jeho motorku věšela ta servírka v motoristický restauraci?"

"To víš, že pamatuju, Mele; a kromě toho... ona se asi ve městě necejtí nejlíp, když panujou takový nálady, jaký panujou. Takže on si ji hezky drží doma, kde je spokojená..."

"Jo, to s tím taky souvisí: která ženská by vydržela takovej kravál jako ona? Je na ní něco divnýho, to vám teda povím..."

"Možná, ale - i když je nějak divná a vůbec - stejně bych si dal říct, kdyby na to přišlo."

A odmítají nadále debatovat o tom, co je na ní divného.

O Viv také vědí mnohé jiné věci, ale nikdy o nich nemluví, jako by se báli přiznat, že si všimli její nezvyklé plovoucí chůze, štíhlých roztřesených rukou, bělostné šíje nebo malého trsu listů, které občas nosí na halence místo květiny, a dali tak najevo něco víc než letmou pozornost. Před sídlem odborů se často vedou řeči o Simonině mohutném poprsí, a občas se rozproudí debata o tom, jakou výstroj by potřeboval nějaký neohrožený dobrodruh na průzkum jeskyně Indiánky Jenny. Vděčným tématem rozhovoru vlastně bývá anatomie všech místních žen vyjma Viv; ale když přijde na přetřes ona, všichni dělají, jako by si všimli jenom několika drobností: fešanda... příjemná... krápět hubená, ale u kosti je maso voňavější. Jako by to bylo všechno, co se o ní dá říct. Jako by zamlčováním rozhodně popírali, že

si všimli ještě něčeho jiného.

Viv pocházela z Colorada, z rozpáleného, rozpláclého, hnědočerného města, kde se v černých puklinách v hlíně skrývali škorpióni a podél plotů rostly pouštní rostliny, které pozorovaly projíždějící dobytčáky. To město se jmenovalo Rocky Ford a nápis na bílém dřevěném oblouku se zeleným dřevěným melounem, klenoucím se nad železniční tratí, hlásal jeho slávu: "Hlavní město melounů na světě." Oblouk už se zřítil, ale když přijel Hank z New Yorku - vydal se tehdy v červenci z Connecticutu na západ na Harleyi, pořízeném za peníze, které dostal při propuštění z armády - ten malovaný nápis i dřevěný meloun se leskly zářivou zelení na sírově žlutém slunci a široký transparent z voskového plátna zval na Každoroční melounové trhy, Kolik melounů sníte... ZDARMA!!!

"To si dám líbit," zaradoval se Hank a zpomalil, aby se vyhnul davu lidí, sunoucích se ulicemi v květovaných košilích a nabraných kalhotách, tmavých slamácích a vybledlých modrých montérkách. Zavolal na první dohněda opálený obličej, který se pomalu otočil za motocyklem: "Hej, strejdo, kde se tady dávaj ty melouny zdarma?" Otázka vyvolala překvapivou reakci. Opálený obličej vmžiku popraskal jako dno rybníka, které náhle vyschlo na žhnoucím slunci. "No jasně!" zaskřehotal hlas. "Na takový jsem akorát zvědavej! Já dřu jako mezek jenom proto, abych dal melouny prvnímu smradlavýmu somrákovi, kterej přijde -" Podobně jako obličej se najednou změnil i hlas, který se rozdrobil, až z něj zbyl zrezivělý rozhořčený skřípot, jaký vydává pumpa zanesená pískem. Hank jel dál, zatímco muž si svíral naběhlý rudý krk. "Asi udělám nejlíp," usoudil, "když se zeptám lidí z města nebo nějakýho turisty... a nechám chudáky farmáře na pokoji. Jsou na rozdávání plodin nějak háklivý."

Jel pomalu po hlavní ulici pestře vyzdobené vlajkami s červenobílými pruhy a plakáty zvoucími na rodeo a cítil, jak mu na čele vyráží pot. Tohle je Hankův zvon. Měl radost, že se projíždí na motocyklu v červencovém odpoledni s košilí rozepnutou, aby mu vítr ochladil pot. Líbili se mu dokonce i prohnaní kluci, kteří mu házeli pod kola práskací kuličky, aby se motocykl vzepjal vyděšeně na zadní. S potěšením pozoroval lidi promenující po chodnících se zářivými saténovými stužkami připnutými na kapsách na prsou, na nichž měli zavěšené malé dřevěné melouny. Líbily se mu potrhlé děti, zmazané hořčicí, svírající dlouhé tyčky s velkými zelenými balónky, pruhovanými jako melouny; a rozpálené ženy, sedící ve stínu v dodávkách a ovívající své tvářičky výtisky Strážní věže; a melouny naskládané na zářící slámě na korbách dodávek se zadními dveřmi popsanými bílým krémem na boty. PADESÁT CENTŮ ZA KUS TŘI ZA DOLAR. Líbil se mu ten měsíc. V opasku na peníze měl bezmála tisíc dolarů, které dostal při propuštění z armády, a měl radost, že se vyprostil z drtivého sevření vojenských sil Spojených států, pod kalhotami má na kůži potem přilepených tisíc dolarů, a může si jezdit po celé zemi na skvělém novém motocyklu z druhé ruky, jak rychle ho napadne-. To zvoní Hankův zvon.... Přesto - přesto, že si mohl užívat nesčetných radostí, v životě se Hankovi nestalo, aby byl tak nešťastný a přitom si nedokázal vysvětlit proč.

Přes všechny tyhle radosti bylo totiž něco v nepořádku. Nedokázal říct přesně co a po několika dnech si nerad, ale nakonec přeci jen přiznal, že si se světem jednoduše nerozumějí. A to mu bylo protivné.

Kdesi vpředu na ulici se nějaká kapela potýkala s loudavým pochodem a Hank cítil, jak mu ten utahaný rytmus buší na prudkém slunci do spánků. Možná by bodnul slamák, pomyslel si, a sebral jeden z hlavy prvnímu kolemjdoucímu, který mohl mít zhruba stejnou velikost; muž bez klobouku zůstal stát s otevřenou pusou, ale když spatřil Hankův výraz, vzpomněl si, že má stejně doma lepší klobouk. Hank dotlačil motocykl ke sloupu, na němž v nehybném rozpáleném vzduchu visela schlíplá vlajka, a šel si koupit do koloniálu láhev studeného piva; láhev v sáčku držel za hrdlo a popíjel pivo, zatímco se prodíral davem na chodníku směrem k hudbě. Snažil se usmívat, ale cítil, jako by měl tvář rozpálenou stejně jako farmáři. A vůbec, co si s tím bude dělat hlavu? Balíci čuměj jako balicí a turisti otáčej hlavy nalevo napravo, hledaj fotografy z časopisu Life nebo si dávaj majzla na vybuchující kuličky rošťáků. Všichni, říkal si v duchu, všichni vypadaj, jako by čekali, až se něco stane, nebo jako by byli nasraný, že o to právě přišli. "To bude tím vedrem," usoudil.

Stejné tváře se stejnými pohledy viděl v každém městečku i větším městě, kterými cestou z New Yorku projížděl. "Jedinej problém," usoudil, "je to příšerný vedro a situace ve světě." Ale stejně, proč se ti lidé, které potkával, buď všichni nervózně za něčím hnali, za nějakým velkým, nejistým obchodem, i když vlastně ani nevěřili, že se uskuteční, nebo všichni otráveně bručeli, protože z něho právě sešlo?

Jejich nepříčetné zaujetí mu bylo protivné. Hergot, snad se právě nevrátil z policejní akce, která si vyžádala víc životů než první světová válka, jenom proto, aby našel mražené jablkové koláče, jaké pekla máma, v každém supermarketu, a kyselý puch v té sladké zemi svobody, kterou bránil s nasazením života? Plus neobyčejnou diplomatickou starost o Průměrného amerického občana, kterého právě zachránil před zákeřným nebezpečím komunismu. Co se to ksakru dělo? Všude panovalo neurčité zoufalství a obloha vypadala jako potažená staniolem. Co s těmi lidmi bylo? Nepamatoval si, že by lidé kolem Wakondy byli tak nanicovatí nebo nahecovaní. "Chlapci na Západě, ti mají styl... a elán." Jenomže jak projížděl s tváří nastavenou suchému americkému větru státy Missouri, Kansas a Colorado, a stále nenacházel sebemenší známku stylu nebo elánu, jeho neklid vzrůstal. "To vedro, a ten bordel za mořem" - pokusil se určit diagnózu národního neduhu. "To je ono." (Ale proč je to všude, kam se podívám? Od nejmenšího mrněte po toho nejstaršího kořalu?) "A vlhkost, pochopitelně," dodal nepřesvědčivě. (Ale proč jsem měl pocit, jako by mě přiváděla k nepříčetnosti nějaká nahromaděná podrážděnost, až jsem se musel ze všech sil držet, abych některému z těch ožehlých ksichtů jednu nevrazil a nezařval: probuď se, hejbni prdelí, probuď se a rozhlídni se kolem sebe! Právě jsem se vrátil z Koreje, kde jsem riskoval kejhák, aby se Amerika nemusela bát komoušů... Probuď se a využij toho!

Vracím se k tomu nutkání občas někomu jednu vrazit a probudit ho, protože jsem věděl, že to je jedna z věcí, s kterýma budu mít potíže, když se mladej vrátil. To nutkání většinou přijde po tom pocitu přetlaku a podrážděnosti. Nebylo to například dlouho po tom, co mě někdy během jízdy právě tenhle pocit přepadl, když jsme se do sebe důkladně pustili s tím chlápkem v jednom baru. V tom městě, kde jsem potkal Viv. Byl to velkej chlap, zlítej jak zákon káže, a já to samý. Poznamenal něco vtipnýho o armádě, když zahlédl na ulici před barem nalitýho vojáka, a já na to, že nebýt toho vojáka, možná by právě potil krev někde na Sibiři místo toho, aby si máčel ten svůj nechutnej čumák v pivě.... Odpověděl něco v tom smyslu, že jsem typickej produkt propagandy Pentagonu, a já na to, že sám vypadá jako produkt něčích blbejch keců, a než jsme se rozkoukali, už jsme na sebe řvali jak paviáni. Hned jsem věděl, na čem jsem. Věděl jsem dřív, než jsme se do sebe pustili, že to je jeden z těch idiotů, co odebíraj časopisy jako jsou Nation nebo Atlantic a možná je dokonce i čtou, a že proti němu v hádce nemám sebemenší šanci; byl jsem ale moc namazanej, abych zůstal zticha. A bylo to stejný jako vždycky, když se chytnu s někým, kdo toho ví víc ve spánku než já při plným vědomí: pustil jsem se na tenkej led a začal se vykecávat, až mi začalo téct do bot a já tam zůstal stát jako nějakej trouba; v krvi mi stoupal adrenalin a já dál plácal samý nesmysly a tlačil ještě víc na pilu místo toho, abych se z ty nesmyslný situace stáhnul zpátky. Když jsem se s tím chlápkem dosyta vykecal, pustil jsem se do toho, k čemu jsem celou dobu směřoval. Jak tak kráčel po chodníku toho zelinářského městečka v Coloradu v době trhů a do uší se mu zařezávala břeskná hudba dechové kapely, vztek v něm narůstal jako rtuť v teploměru. Po pivu cítil v hlavě tupou bolest. Pomalý, kulhavý, ucouraný rytmus písně "Pod hvězdnatým praporem" byl pro někoho, kdo právě svlékl uniformu, palčivou urážkou. A když se v jednom baru rozhodl nějaký opálený výletník s květovanou košilí rozepnutou až k chlupatému pupku, že bude klidným hlasem diskutovat o některých nedostatcích tehdejší zahraniční politiky, byla to jenom poslední kapka (a stejně jako jsem měl já vědět, že si nemám nic začínat s inteligentem, na kterým bylo poznat, že mě nemilosrdně utluče faktama a číslama, tenhle chlap měl zase vědět, že se nemá hádat s týpkem, kterej z něho bude muset nakonec vymlátit duši...); po nějakých deseti minutách diskuse Hank zjistil, že tu příšernou červenobílozlatou středoškolskou kapelu s kulhajícím rytmem proklíná na celé kolo ze zamřížovaného okna své cely. (Ten den jsem skončil v místním lochu.) Pokřikoval po kapele, dokud neochraptěl a neupadl do rozpaků z hloučku větších kluků, kteří ho přišli pod okno pozorovat; pak se svalil na kavalec v oblacích prachu, poletujícího v paprscích slunce, které do cely pronikalo zamřížovaným oknem. Musel se sám pro sebe usmát. Zřejmě jim připravil pěknou podívanou; ten den se z něj stala událost. Tu hrůzostrašnou historku o jeho rvačce vyprávěli pod oknem pořád dokola šťastlivci, kteří ji viděli na vlastní oči. Během jedné hodiny vyrostl o patnáct centimetrů, měl hrozivý šrám přes celý obličej a jeho opileckou zuřivost muselo zkrotit deset mužů. (Ten pocit samozřejmě netrvá dlouho - po pravdě řečeno, má přespolní podrážděnost zmizela, jakmile jsem ji tomu chlápkovi v Rocky Fordu natáhnul, takže mi ani nevadilo, když mě šoupli do chládku; a v tom vězení jsme se taky uviděli poprvé s Viv - ale to je jiná kapitola,.) Hanka probudilo bouchání na mříže. V cele bylo k zadušení a on byl celý propocený. Mříže

se mu před očima komicky rozvlnily a po chvíli se zase postavily do pozoru; stál tam policista v uniformě barvy khaki s tmavými skvrnami v podpaží; vedle něj byl onen turista, kterého Hank udeřil. Opálený obličej měl nateklý a modrý. Za nimi se ploužila nějaká dívka, v tom vedru napůl průhledná jako nějaké stvoření zahlédnuté nejasně koutkem oka.

"Soudě podle vašich osobních věcí," řekl policista, "jste se právě vrátil ze zámoří."

Hank přikývl, pokusil se o úsměv a očima hledal tu dívku. Ve větvích indického šeříku za mřížemi vrzal v tom vedru nějaký brouk.

"Byl jste u námořnictva," informoval ho turista s nostalgií v hlase. "Já zase sloužil za války v Pacifiku,, viděl jste nějakou bojovou akci?"

Hankovi trvalo asi vteřinu, možná míň, než si ujasnil, co se děje. Svěsil hlavu a rezignovaně přikývl. Palcem a ukazovákem si sevřel hřbet nosu a s očima zavřenýma si jej masíroval. Jaké to bylo? chtěl vědět turista, v Koreji? Hank odvětil, že o tom ještě nedokáže mluvit. Proč zrovna já? zeptal se turista, jako by se měl každou chvíli rozplakat, proč jste si vybral zrovna mě? Hank pokrčil rameny a odhrnul si z očí zaprášené vlasy. "Nejspíš proto," zamumlal Hank potichu, "že jste byl největší, koho jsem našel."

Chtěl těmi slovy zapůsobit, ale když je vyslovil - je mi líto, pane, ale měl jste pravdu -, uvědomil si, že nebyl daleko od pravdy.

Policista a turista se vzdálili na druhou stranu místnosti a po chvilce tlumeného dohadovaní se vrátili, aby Hankovi oznámili, že stáhnou všechna obvinění, pokud se Hank omluví a do západu slunce zmizí i s tou zatracenou mašinou z města. Zatímco Hank vyjadřoval svou lítost, opět ucítil přítomnost toho zjevení, které se mihlo v pozadí. Venku, u doběla rozpálené popravčí zdi oštukovaného vězení, mhouřil oči proti slunci a čekal. Věděl, že ta dívka uvnitř silně vnímá jeho přítomnost. Podobně jako vás vnímá žena, která se neotočí, když hvízdnete. Takovou ženu můžete sbalit. Po chvíli dívka vyklouzla zadním vchodem z vězení a najednou stála vedle něj, rozechvělá v žáru štukové zdi. Zeptala se, jestli nechce jít někam, kde by se mohl umýt a odpočinout si. On se zeptal, jestli o takovém místě ví.

Tu noc se milovali za městem v otevřené dodávce na slaměném lůžku. Jejich šaty ležely nedaleko na břehu bahnitého jezírka, kde kluci z města přehradili zavlažovací kanál, aby se měli kde koupat. Bylo slyšet, jak voda přepadává přes přehradu a žáby si kvákají přes vodu serenády. Opodál stál topol, sypající bílé chomáče na jejich nahá těla jako teplý sníh. Tohle je Hankův zvon; tentokrát jasný a zřetelný...

Dodávka patřila dívčině strýci. Půjčila si ji s tím, že pojede do Puebla do kina, a hned zamířila do jednoho baru, kde na ni čekal Hank. Jel za ní za město na svém motocyklu. A když pak ležel na sladce voňavé slámě vedle ní a cítil hvězdy na nahém břichu, začal se dívky vyptávat: odkud je? co dělá? co má ráda? Ze zkušenosti věděl, že ženy si na takové povídání dělají nárok jako na jakousi odměnu; vždycky jim pilně a s vlažným zájmem vyhověl:

"Co kdybys mi pověděla něco o sobě?" řekl ospale.

"To není potřeba," odvětila dívka spokojeným hlasem.

Hank chvíli čekal v nastalém tichu. Dívka si začala pobrukovat jednoduchou melodii a on tam zaraženě ležel a uvažoval, jestli to pochopila tak, jak její odpověď naznačovala; usoudil, že ne.

"Ne. Počkej, zlato; já to myslím vážně. Pověz mi... co chceš od života."

"Co chci." Hlas jí zněl pobaveně. "Záleží ti na tom vůbec? Já myslím, že to vážně není nutný; úplně stačí, když jsou dva lidi spolu jako muž a žena; to stačí." Na okamžik se zamyslela. "Hele: když mi bylo šestnáct, teta mě vzala v létě do indiánskýho tábora Mesa Verde. A během indiánských tanců jsme se na sebe pořád dívali s jedním klukem. Během první půlky. Indiáni byli tlustí a staří a mně bylo vážně úplně fuk, kdo byl ptačí bůh a kdo bůh slunce, a tomu klukovi taky. Myslím, že jsme byli oba mnohem krásnější než ty tance. Vzpomínám si, že jsem na sobě měla levisky a kostkovanou halenku; jo, a vlasy jsem měla spletený do copu. Ten kluk měl hodně tmavou kůži, byl to zřejmě cizinec., byl tmavý, tmavý skoro jako ti Indiáni. A měl na sobě kožený kraťasy, jaký nosí horolezci. A měsíc zářil. Řekla jsem tetě, že potřebuju na záchod, a šla jsem na kraj útesu a čekala, dokud nepřišel. Milovali jsme se přímo tam, na pískovci. Klidně to mohl být cizinec, víš? ... Ani jeden jsme nepromluvili."

Zvedla k němu obličej a vlasy si odhodila dozadu, aby viděl její nejasný úsměv.

"Ale co... vážně chceš vědět, co chci od života?"

"Jo," řekl Hank pomalu; začal to myslet vážně. "Jo, myslím, že chci."

Lehla si zpátky na záda a založila si ruce pod hlavu. "No... samozřejmě chci rodinu a pár dětí a tak, všechny ty obvyklý věci...."

"A neobvyklý věci?"

Tentokrát se na chvilku odmlčela, než znovu promluvila. "Myslím," řekla pomalu, "že někoho potřebuju. Pro strejdu a tetu znamenám jenom pomoc ve vězení a u stánku s ovocem. Chtěla bych plno dalších neobvyklých věcí, jako například pážecí účes, dobrej šicí stroj a německýho kanára, jakýho měla moje máma - ale ze všeho nejvíc asi chci, abych pro někoho něco znamenala, abych pro něj byla něčím víc než jen vězeňskou kuchařkou a prodavačkou melounů."

"Například? Čím bys chtěla bejt?"

"Mně to je jedno, hlavně když si to ten Někdo bude přát." Nepůsobila dojmem, že by jí to bylo jedno.

"Ale běž; to mi nepřipadá moc ctižádostivý. A co když ten Někdo náhodou bude chtít kuchařku a zelinářku, co pak?"

"Nebude," odvětila.

"Kdo?" zeptal se Hank s větším zájmem, než zamýšlel. "Kdo ji nebude chtít?"

"Ach jo, já nevím." Zasmála se a znovu odpověděla na jeho nevyslovenou otázku. "Prostě Někdo. Až se objeví, tak se uvidí."

Hankovi se ulevilo. "Ty seš ale případ: čekat, až jednou budeš něco znamenat pro někoho, koho ještě ani neznáš. No jo. Jak toho Někoho poznáš, až ho potkáš?"

"Já ho nepoznám..." řekla, posadila se a neslyšně a elegantně jako kočka se přehoupla přes postranici; stála v mokrém písku na břehu kanálu a vázala si vlasy do uzlu, "... on mě pozná." A otočila se k němu zády.

"Počkej, kam jdeš?"

"Nikam," odpověděla šeptem, "jenom do strouhy," a vkročila do vody tak jemně, že žáby na druhém břehu pokračovaly nerušené ve svém koncertu. To zvoní Hankův zvon...

Nesvítil měsíc, ale noc byla jasná a čistá a dívčino nahé tělo bylo tak bledé, až vypadalo, jako by žhnulo. Jak je možný, že je tak bílá, divil se Hank, v zemi, kde jsou dohněda opálení dokonce i barmani?

Dívka si začala opět pobrukovat. Otočila se k dodávce a chvíli jen tak stála a dívala se na něj, po kotníky v jezírku plném hvězd a chmýří z topolů, a pak, stále s tichou melodií, začala krátce pomalu dozadu. Hank sledoval, jak se s klesajícím dnem její bílé tělo rozpouští od nohou ve tmě - její kolena, útlé boky, které vypadaly ženské jenom díky ještě útlejšímu pasu, její břicho, špuntíky bradavek - až se tam pod topolem mihotala jenom její tvář bez těla. Byl to neuvěřitelný pohled. "Tě péro," zašeptal sám pro sebe, "to je ale kus."

"Miluju vodu," poznamenala dívka jakoby mimochodem a bez jediné vlnky zmizela pod hladinou. Bylo to celé tak přízračné, až si vyjevený Hank musel připomenout, že kanál je nejvýš metr a půl hluboký. Zíral jako uhranutý na kruhy na vodě. Měl pocit, že v životě žádné holce takhle nepodlehl; a zatímco byla stále pod hladinou, napadlo ho, s humorem i vyděšeně zároveň, kdo z nich koho sbalil.

A obloha, jak si všiml, už nevypadala jako potažená staniolem.

Zůstal ještě další den a setkal se s dívčinou tetou, manželkou onoho policisty. Četl si detektivní časopisy a čekal, až poklidí ve vězení a vrátí se. Pořád nevěděl, kolik jí je, nevěděl o ní vlastně vůbec nic, i když od tety s vlasy jako hřebíky zjistil, že její rodiče zemřeli a ona tráví většinu času u stánku s ovocem u silnice. Strávili další noc v dodávce, ale Hank se začal cítit nesvůj. Pověděl dívce, že bude muset za svítání vyrazit, ale vrátí se, ano? Usmála se a řekla, že to bylo prima, a když jeho motocykl zaburácel šedivým prérijním svítáním, stála na kapotě dodávky a mávala, zatímco se za ním táhl do dálky mohutný oblak bílého prachu.

Na sever přes Denver, přes Rabbit Ears do Wyomingu, kde mu ledový vítr ošlehal obličej tak silné, že si musel nechat od lékaře v Rock Springs předepsat mast... na jih do Utahu a další rvačka, tentokrát ve Městě svatých... podél Hadí řeky se rojily jepice a končily život na jeho slunečních brýlích... do Oregonu.

Když vyjel ze zaklikaceného Santiamského průsmyku do zelené záplavy Villametteského údolí, uvědomil si, že téměř dokončil kruh. Na západ, na západ, ze San Francisca vyplul na západ a po dvou

letech přistál na východním pobřeží, kam poprvé vstoupili jeho předkové. Pohyboval se po přímce a dokončil kruh.

Sjel dolů z Pobřežního pásma a bez zpomalení projel kolem starého domu za řekou. Nemohl se dočkat, až ve městě uvidí některé ze starých dobrých dřevorubců. Chlapů, kteří měli styl a pevný charakter. Vítězně a s mocným dupáním se přihnal do Kůlu.

"No mě snad vomejou, tady se snad nezměnilo osazenstvo, co jsem byl pryč. Nazdar, Teddy."

"Dobrej den, pane Stampere," řekl Teddy slušně. Ostatní muži se usmáli a nenucené mu pokynuli.

"Vytáhni láhev, Tedy. Celou láhev... počkej. Jima Beama, co jinýho?" Opřel se lokty o barový pult a usmíval se na štamgasty s kastrůlky s obědem na stole vedle piv.

"Pane Stampere..." začal Teddy opatrně.

"Jak se vede, Floyde? Nabíráš kila? Mele... Lesi. Pojďte sem, ztrestáme tu láhev, co - Teddy, ty pacholku!"

"Pane Stampere, v Oregonu se nesmí u pultu prodávat celý láhve. Asi jste to zapomněl."

"Nezapomněl, Teddy, ale vrátil jsem se z války! Chci se trochu rozšoupnout. Co vy na to, pánové?"

V hrací skříni zahrkalo. Evenwrite se podíval na hodinky, postavil se a protáhl. "Co kdybysme si tu flašku nechali na sobotu večer, Hanku? Už se připozdívá."

"Pane Stampere, já nemůžu prodávat..."

"Já se taky zvedám, Hanku," řekl Les. "Jsem rád, že jsem tě viděl."

"A co vy, šmejdi?" otočil se Hank k ostatním dobromyslně. "Počítám, že máte taky svý želízka v ohni. Nevadí, aspoň neubyde. Teddy...?"

"Pane Stampere, já nemůžu prodávat..."

"Dobrá, dobrá. Všichni to necháme na sobotu. Mějte se. Asi se půjdu projet po městě."

Jeho staří známí se stylem, pevným charakterem a dalšími želízky v ohni zavolali na rozloučenou a on odešel a přemýšlel, co se to s nimi stalo. Chovali se, jako by byli unavení, vyděšení, ospalí. Venku si všiml, jak nevýrazně vypadaly hory, a říkal si, jestli celý svět uvadl, zatímco bojoval za jeho záchranu.

Jel kolem zálivu, kolem nákladních doků, kde otupělé šedivé motory na zádích člunů donekonečna opakovaly "buddha buddha buddha", zatímco rybáři nakládali lesklé lososy do obecních kontejnerů, kolem nalezišť škeblí a skládky obsypané racky a přes duny až k pláži. Minul hromady naplaveného dřeva a nakonec zastavil u zpěněného příboje a čekal, zastavil s motocyklem sevřeným mezi nohama v tvrdém mokrém písku a čekal, až se něco stane, až mu v hlavě vybuchne nějaké mystické zjevení, které všechno jednou provždy ozřejmí, čekal se zatajeným dechem jako nějaký černokněžník, který právě dokončil všechny kroky nezbytné k vyvolání kouzla, otřásajícího světem. Byl prvním ze Stamperů, kteří dokončili plný kruh směrem na západ. Čekal.

A rackové křičeli a utopení kulici se hemžili blešivci a vlny dorážely na pevninu s neúprosnou pravidelností tikajících hodin.

Hank se nahlas rozesmál a dupl na startovací páku. "Tak jo," řekl se smíchem a znovu nastartoval motocykl. "Tak jo, jo, jo..." Pak se vrátil s pískem v záložkách u kalhot a zinkovou mastí na nose do starého bludiště chodeb a místností za čekající řekou. A našel otce, jak na molu s kladivem, hřebíky a kabelem stále pracuje na tom, aby řeka ještě nějaký čas počkala.

"Tak jsem doma," oznámil otci a zamířil po lávce k domu.

Na pár měsíců do rachotících lesů plných kouře, větru a deště, na pár měsíců na pilu, a v duchu si říká, že práce uvnitř by mohla usadit jeho přistěhovalecké srdce, že ta zinková mast uzavřeného prostoru by mohla zahojit jeho ošlehanou kůži - na chvíli se dokonce dokázal přesvědčit o tom, že mu nevadí plnit úkoly zadáka, sedět na místě pilaře a obsluhovat všechny ty řídicí páky a tlačítka, uvádějící do pohybu velké stroje - a při prvním rozpuku jara zase zpátky do lesa. Ale ta obloha...! Jak může působit tak prázdně obloha, plná modři?

To léto pracoval v lese nejusilovněji od posledního roku na Wakondské střední škole, kdy se připravoval na celostátní přebor v zápase, ale na konci léta, když mu svaly zase ztvrdly a byl v nejlepší kondici, se nekonala žádná soutěž, nebylo s kým zápasit a vyhrát medaili.

"Jedu zase pryč," oznámil otci na podzim. "Musím se s někým vidět."

"Co to meleš, do prdele, zrovna teď, když je nejvíc práce? Kurvafix, co je to za řeči, proč se musíš s

někým vidět?"

Zašklebil se na ten odulý rudý obličej. "Proč? Toho někoho musím vidět, Henry, abych viděl, jestli jsem ten Někdo. Budu pryč jenom pár tejdnů. Než odjedu, všechno dám do pořádku."

Nechal otce soptit a klít na molu a odešel do domu, a po dvou dnech, kdy prošel s Janice knihu zisků a ztrát a s Joe Benem les, si sbalil malý vak a v nových těsných botách a nové, tuhé flanelové košili nasedl na vlak směrem na Východ.

Ten podzim na něj nečekaly melounové trhy, ale transparent oznamující loňskou událost stále visel na dřevěném oblouku. Pleskal a třepotal se v prašném rudém větru a vybledlá písmena se odlupovala a padala jako nějaké zvláštní listí pod kola vlaků. Nejprve zamířil do vězení, kde mu strýc vysvětlil cestu a prodal mu zánovní otevřenou dodávku. Opustil vězení a strýce a ve stánku z dehtové lepenky u silnice našel Viv, jak vyrývá ostrým klacíkem do voskovité zelené slupky melounů odhadovanou hmotnost: podívá se na meloun, na okamžik se zamyslí a vyryje údaj.

"Ty je vážíš od oka?" zeptal se, když k ní přicházel zezadu. "Jak to poznáš?"

Narovnala se a zastínila si oči, aby viděla, kdo na ni mluví. Pramen kaštanových vlasů se jí potem přilepil na čelo. "Většinou je to skoro přesně," řekla.

Požádala ho, aby počkal za mušelínovým závěsem, oddělujícím od stánku její pokojík. Hank usoudil, že se stydí a nechce, aby viděl, jaký má doma nepořádek, a mlčky poslechl, zatímco ona zmizela za závěsem, aby si sbalila. Domníval se, že to je stud, ale byla to spíš uctivost; v tom zaneřáděném krcálku, který byl od smrti jejích rodičů jejím domovem, se Viv zpovídala jako jeptiška před svatým přijímáním. Pohledem přejížděla po umouněných stěnách - fotografie z cest, výstřižky, slaměnky, všechny dětské ozdoby, které musela opustit stejně jako ty stěny, až nakonec pohlédla do očí, hledících na ni z oválného zrcadla v dřevěném rámu. Obličej, který na ni hleděl, se tísnil ve spodní části zrcadla, aby se vyhnul prasklému sklu, ale zdálo se, že mu to nepohodlí nijak nevadí; vesele se na ni smál a přál jí šťastnou cestu. Ještě jednou se rozhlédla a v duchu odpřísáhla věrnost všem zbožným starým snům a nadějím a ideálům, jimiž byly stěny nasáklé, a když se pokárala za to, jak hloupě se chová, věnovala tváři v zrcadle polibek na rozloučenou.

A když vyšla ven s proutěnou taškou v ruce, ve slunečnicově žlutých bavlněných šatech a slamáku s širokým okrajem, jemuž chyběla jenom cenovka, měla před odjezdem dvě prosby: "Až budeme tam, kam jedeme, v Oregonu... víš, co bych chtěla? Pamatuješ, jak jsem ti říkala, že bych chtěla kanárka -"

"Lásko," přerušil ji, "seženu ti celý hejno ptáků, jestli chceš. Seženu ti hrdličky a pěnkavy a papoušky kakadu a kanáry, až ti z nich půjde hlava kolem. Páni, tobě to ale sluší, víš to? V životě jsem nic krásnějšího neviděl. Ale... proč sis nastrkala vlasy do klobouku? Líbíš se mi víc, když je máš rozpuštěný a vlajou ti -"

"Jenomže oni mi hrozně překážej, a snadno se ušpiní -"

Zasmál se, vzal tašku a vedl ji k dodávce. "Ale necháme je dlouhý."

A druhou prosbu už nikdy nevyslovila.

Líbila se jí svěží zeleň jejího nového domova, a otec, a Joe Ben a jeho rodina. Do Stamperovic života zapadla rychle. Když Henry vyčinil Hankovi, že si přivedl domů nějakou ustrašenou Myšku, Viv se rozhodla vyvést starce z omylu, a když se poprvé vypravili na lov mývalů, nachodila, nahulákala a vypila toho víc, než kterýkoli z mužů, a domů ji pak museli odtáhnout na primitivních saních jako Indiána raněného v bitvě, zatímco ona se celou cestu chichotala a zpívala. Stařec si z ní přestal utahovat a ona se zúčastnila celé řady honů. Nezajímalo ji zabíjení, kdy psi trhali na kusy naříkajícího mývala nebo lišku, líbilo se jí, když chodili, když byli všichni pohromadě, a nechala je, ať si myslí, že jí zabíjení nevadí, pokud si to chtěli myslet. Dokázala taková být, když se jim to líbilo.

Přestože se účastnila Stamperovic aktivit, bylo zřejmé, že nežije ve svém vlastním světě. Hank si s tím zpočátku dělal hlavu, a myslel si, že by jí mohl pomoci, kdyby jí zařídil vlastní pokoj - "To víš, že ne na spaní, ale aby ses měla kam zavřít a třeba si tam šít, prostě aby byl jenom tvůj, chápeš?" Moc nechápala, ale ta myšlenka ji zaujala; za prvé tam mohla mít ptáka, kterého jí koupil, a ušetřit tak ostatní členy rodiny, a kromě toho věděla, že když bude mít vlastní pokoj, Hank si nebude vyčítat, že má vlastní svět, kam by ona nikdy nevkročila, drsný a hlučný život, který pro něj znamenal totéž, co měl "šicí pokoj" znamenat pro ni. Když se Hank čas od času zlinkoval ve Wakondě, obvykle se vrátil domů, právě když

Joe Ben odcházel do kostela. Šel za Viv do jejího pokoje, kde si četla na nízké pohovce, posadil se na tvrdou židli a vyprávěl jí, co dělal večer ve městě. Viv poslouchala s rukama kolem kolen, pak zhasla a pustila ho k sobě.

Tyhle výlety do města jí nevadily. Zdálo se, že jediná povahová zvláštnost jejího manžela, která v ní vyvolala lítost, byla Hankova zatvrzelá netečnost tváří v tvář bolesti; když se občas svlékali před spaním, srdceryvně se rozplakala, když spatřila na Hankově stehně hluboký, zarudlý, hnisající šrám. "Proč jsi mi nic neřekl?" zeptala se ho. Hank se nesměle usmál. "Ale, to je jenom škrábnutí." Zalomila rukama. "Jdi se vycpat! Jdi do háje i s těma svýma škrábancema!" Ten výstup Hanka vždycky pobavil a rozpálil ho chlapeckou pýchou natolik, že byl schopen udělat téměř cokoliv, aby manželce zatajil svá dřevorubecká zranění; když mu jednou přerazil žebro uvolněný svorník, přišla na to, teprve když si svlékl špinavou košili; když přišel o dva prsty na válci navijáku, ovázal si pahýly a nezmínil se o zranění, dokud se ho Viv nezeptala, proč večeří v pracovních rukavicích. V rozpacích sklopil hlavu a řekl, "Asi jsem si je zapomněl u dveří sundat..." a stáhl rukavici z ruky tak znetvořené a potřísněné krví a rzí, že Viv trvalo půl hodiny, než mu s hysterickým pláčem vyčistila ránu natolik, aby si uvědomila, že nepřišel o celou ruku i s kusem předloktí.

Joe Benova manželka Janice občas zahnala Hanka do rohu, a zatímco se na ni usmíval, tiskla ho ke stěně smutným sovím pohledem a plísnila ho, že nebere ohled na Viv a její duchovní potřeby a nedá jí možnost být manželkou.

"Chtělas říct možnost bejt chůvou, ne? Vážím si tvejch dobrejch úmyslů, ale dej na mě: Viv je manželkou až až. Jestli potřebuje o něco pečovat, tak jí seženu kotě." A kromě toho, dodal v duchu, člověk by ji musel znát nejmíň sto let, aby pochopil, jaký má Viv tajný duchovní potřeby nebo jak je uspokojit. Musel by bejt naladěnej na její vlnovou dýlku. A Jan možná dokáže poznat, jaký má kdo potřeby, ale zas tak dobrá není....

(Ale takhle mě Jan ohromně pobavila. Vždycky mě naháněla do rohu s nějakou dobře míněnou radou. Což bylo obvykle stejný, jako kdyby házela hrách na stěnu. Jenomže když za mnou přišla první ráno, kdy byl Lee doma, a pověděla mi, abych se k tomu klukovi choval hezky, a já na to: "Hezky? Co tím myslíš, hezky? Já jenom chci, aby náš mladej trochu máknul," a ona zas, že to tak nemyslela, že jenom nechtěla, abych se s ním hned nezačal hádat, hned jsem věděl, kam míří; vlastně jsem to věděl líp než ona. Kromě toho jsme se s Viv předešlý večer chytili kvůli tomu, jak se chce pořád družit s těma harpyjema z města, a ráno znovu, když šla celá nabručená do stodoly, a já už toho měl plný kecky. A o to jde: protože jsem ten pocit znal, věděl jsem, že když se s mladým začneme o něčem dohadovat, dostanu chuť někomu jednu natáhnout a bude to stejný jako s tím chlapem v tom baru v Coloradu, možná mnohem horší: znovu bych žvanil, až bych ztratil pevnou zem pod nohama, a nakonec bych to nevydržel a zmlátil Leea, co by se do něj vešlo... tentokrát by to ale dopadlo hůř, než pár hodinama vězení - přišli bysme o pracovní sílu, kterou nutně potřebujeme. "Já jsem jenom myslela, Hanku," řekla Jan, "jestli bys s tím klukem nemohl mluvit o něčem bezpečným." Usmál jsem se na ni, zvedl jsem jí bradu prstem a povídám: "Janny, děvenko, uklidni se; nebudu se s ním bavit o ničem jiným než o počasí a o práci. Slibuju." "Prima," usmála se, spustila ty svoje voskově bledý víčka přes oči [kdysi jsem si utahoval z Jobyho, že přes ty víčka vidí jako žába], a vycouvala do kuchyně připravit snídani.

Sotva odešla, Joby se do mě pustil kvůli stejný věci, akorát že on chtěl, abych Leeovi určitě něco pověděl. "Řekni mu, jak výrost, nebo něco, Hanku. Včera večer ses k němu choval jako k malomocnýmu."

"Panebože," povídám, "vy ste si to s Jan nacvičili?"

"Stačí, když toho kluka necháš na pokoji, aby se tady cejtil jako doma. Nezapomeň, že to je citlivej člověk."

Joe se odporoučel a já byl zase namíchnutej - chovali se jako na základce, když vítaj prvňáky. Napadlo mě, že stejně vím, kam oba mířej. A už jsem dumal nad tím, jak to zvládnu s dalším citlivým člověkem v baráku, nemluvě o tom, jak se chovala Viv od ty doby, co se dověděla o ty smlouvě se společností Wakonda Pacific. Bylo mi jasný, že budu muset bejt jako myška, aby byl doma klid.

Ale stejně jsem šel k jeho pokoji a chvíli jsem stál u dveří a poslouchal, jestli už vstal. Henry na něj chvíli předtím volal, ale on si mohl docela klidně myslet, že ten jeho ďábelskej řev slyší ve snu; od ty

doby, co měl táta ten úraz, zakládá si na tom, že ráno vstává jako první, a dělá kravál po celým baráku, že bych toho starýho kripla na místě uškrtil. Člověka může nejvíc dopálit, když na něj po ránu někdo rozjařeně řve a tahá ho z postele, zvlášť když dobře ví, že sotva všichni odejdou do práce, ten někdo se může odbelhat zpátky do pelechu a chrápat až do oběda.

V pokoji je nevlídná a tma, hlídkuje v něm ledový vzduch pronikající dovnitř vzpříčeným oknem...

Chtěl jsem právě zaklepat na dveře, když jsem zaslechl, jak uvnitř šustí, a tak jsem odešel po špičkách dolů, abych se před snídaní oholil, a cestou jsem si vzpomněl, jak k nám poprvé přijel pracovat bratranec John z Idaha a Henry ho šel ráno vytáhnout z postele. John nevypadal nejlíp, když předešlej večer přijel - tvrdil, že připlaval přes celou zemi v obrovský řece chlastu -, a tak jsme ho uložili do postele dřív, než jsme si šli sami lehnout, a doufali jsme, že se dá do rána do kupy. Když pak Henry ráno otevřel dveře a vstoupil do jeho pokoje, John se posadil na posteli, jako by vedle něj stříleli z děla, rozespale mrkal a šermoval před sebou rukama. "Co se děje?" řekl. "Co je?" Táta mu pověděl, že je půl čtvrtý. "Panebože," zasténal John. "Měl by ses trochu vyspat, Henry. Říkals přece, že nás zejtra čeká pořádná dřina." A znovu se svalil na polštář. Trvalo nám dobrý tři dny, než se nám Johna podařilo vystřízlivět, aby vypadal aspoň trochu jako člověk, ale stejně nám nebyl moc platnej. Pořád jenom sténal a hekal. Teprve potom nám došlo, že po něm chceme, aby fungoval bez svýho paliva; podobně jako jeho nákladňák jezdil líp s naftou než bez nafty, John šlapal líp s plnou nádrží burbonu značky Seven Crown. John podle Henryho tolik nasával mimo jiný proto, že Johnnyho máma nutila celou rodinu klečet a zuřivě se modlit pokaždý, když Johnnyho táta - mám dojem, že to byl Henryho bratranec - přišel domů zlinkovanej, a John se nikdy úplně nesrovnal s tím, že neděkovali dobrýmu Pánu za jeho dary stejně jako u oběda. Henry tvrdil, že John začal považovat chlast za svátost a s takovým přesvědčením se z něj stal věřící, jak zákon káže.

Ta postel je jako zmrzlá skořápka, obklopující vyhřáté jádro, z něhož se neopovažuješ vylézt...

John uměl vzít za práci. Mezi zlitcema je mnohem víc dříčů, než si lidi myslej. Možná to potřebujou jako lék, podobně jako Jan si musí vzít každej den ty svý pilule na štítnou žlázu, aby se jí vyrovnaly hormony. Vzpomínám si, jak jsme jednou potřebovali, aby nás John hodil dodávkou do města - Henry se tehdy potlouk, když uklouznul na skále obrostlý mechem, a já s Joem jsme s ním museli bejt vzadu, aby se nezřídil ještě víc nebo nevypadnul ven. John byl tehdy jedinej, kdo si mohl sednout za volant. Měl jsem dojem, že to zvládne, ale Henry celou cestu hulákal: "Já radši půjdu pěšky, než jet s tím zkurveným ochlastou! Já půjdu pěšky, do prdele, pěšky -" jako by to bylo jednodušší než se nechat odvýzt...) Snažíš se schoulit hlouběji do vyhřátého středu, ale dunění Henryho sádry z chodby proniká tvým tmavým krunýřem spánku jako dělová koule. "Vstávat!" rozléhá se válečný pokřik, sotva doznělo bušení na dveře: Buch buch buchl a pak:

"Vstávat! Hejbni kostrou! Válet se můžeš v hrobě ha ha ha!"

Následovalo další hromobití na dveře a vysoký, jízlivý chechot.

"Přiveďte mi nějaký dříče! Potřebuju pár pořádnejch chlapů, který uměj máknout! Jsou tady nějaký dřevorubci? Jak mám někomu šéfovat, když tu nejsou žádný dřevorubci, do prdele!"

Jak mám spát, do prdele, když tady furt někdo huláká?

Dveře znovu zaburácely. Prásk! Prásk! Prásk! "Chlapče?" Dům se otřásl. "Slyšíš mě? Tak vstávej! Šupito presto, ať to lítá, za chvíli bude svítat!"

Aby ses nepominul, mumlal jsem do polštáře. Tma jak v ranci a ten senilní kretén se chystal podpálit barák jako varování všem lenochům, kteří se snad ještě nezbavili té absurdní představy, že uprostřed noci je nejlepší spát. Letmý pohled po místnosti byl v té ranní rozespalosti stejně nicneříkající jako předešlý večer. Znovu jsem si dokázal uvědomit kde, ale ne kdy. Některé skutečnosti byly zjevné: tma; chlad; dunění těžkých bot; přikrývka; polštář; světlo pod dveřmi - součásti reality -, ale já tyhle součásti nedokázal zařadit v čase. A hrubé součásti reality bez pojidla času jsou součásti plující bez cíle a realita je stejně bezvýznamná jako balsové části modelu letadla unášené větrem.... Jsem ve svém starém pokoji, jistě, je tma, ano, a zima, to určitě, ale kdy?

"Už budou čtyři, synku." Buch buch buchl Ale já myslel v jaký době? Co je za rok? Chtěl jsem si vybavit podrobnosti svého příjezdu, ale ty se přes noc rozpadly a odpluly příliš daleko do tmy, aby bylo možné je hned spojit. Trvalo to vlastně nejmíň první dva týdny od mého příjezdu, než jsem posbíral

všechny kousky balsy - a ještě déle, než jsem je zase jakž takž poskládal.

"Poslyš, chlapče, co tam děláš?"

Kliky. Úkol z latiny. Tancuju.

"Ses vůbec vzhůru?"

Nahlas jsem přikývl.

"Tak co děláš?"

Podařilo se mi zamumlat odpověď, která ho nejspíš uspokojila i pobavila, protože se cestou od mých dveří řehtal ďábelským smíchem, ale já už se nedokázal vrátit do vyhřátého spánku, protože mi došlo, že se ode mě vážně očekává, že vstanu, půjdu ven do té . mrazivé noci a ještě budu pracovat! A při té představě jsem si zopakoval jeho otázku: Co tady dělám? Až do té doby jsem se tomu problému dokázal vyhýbat tak, že jsem ho zlehčoval, jak je názorně předvedeno výše, nebo zaháněl mlhavými představami o hrdinném vyrovnání nebo spravedlivém přizpůsobení. Ale teď, když jsem byl konfrontován s démonem práce - ve čtyři ráno - a už jsem nemohl s odpovědí otálet, netušil jsem, jak by měla znít. Byl jsem příliš ospalý, abych dospěl k nějakému rozhodnutí, a už jsem se rozhodl, že tu otázku zatím nechám plavat a ještě se na ni vyspím, když se ten starý strašák přihnal zpátky do mé lebky, aby rozhodl za mě.

"Vstávej, chlapče! Budíček! Je načase, abys začal pracovat na ty stopě, která po tobě na světě zůstane."

Lee najednou vstává z postele... A než bych riskoval, že se vrátí, vyštrachal jsem se na nohy, hledí zamračeně na dveře, z té poznámky mu hoří tváře, a v duchu jsem si říkal, jo, Lelande. Jestli se chceš někomu vyrovnat, tak do toho.

Oblékl jsem se a dovrávoral do kuchyně, kde se moji spolubydlící skláněli nad kostkovaným ubrusem, který se ztrácel pod vejci a palačinkami. Přivítali mě a vyzvali, abych se posadil a dal si s nimi alespoň poslední čtvrtinu jídla. "Čekal jsem na tebe, Lee," oznámil Joe Ben s pokřiveným úsměvem, "jako jeden pes na druhýho."

V kuchyni bylo klidněji než večer: tři Joeovy děti seděly u kamen na bedně s dřívím docela ponořené do nějakého komiksu; Joeova žena drhla drátěnkou plotýnku na pečení; Henry si vkládal jídlo zručně jednou rukou mezi umělý chrup; Hank si olizoval z prstů sirup... ukázková americká snídaně. Lee ztěžka polkne a přitáhne si židli v naději, že je určená jemu. Ale všiml jsem si, že Hankova nepolapitelná lesní víla pořád není nikde vidět. "Kde máš manželku, Hanku; copak ji Henry nenaučil vstávat?" Sedá si s rovnými zády a poněkud nesvůj a doufá, že udělá lepší dojem než u večeře...

Hank vypadal duchem nepřítomný; váhal s odpovědí a Henry se chopil příležitosti. Jeho tvář se zvedla od talíře jako litinové víko. "Myslíš Viv? Kde žiješ, Lelande? Ta vystřelí z pelechu hodiny předtím, než my chlapi pohnem prstem. Stejně jako tady malá Jan. Viv už je dávno vzhůru, připravila snídani, vytřela podlahu, vyluštila hromadu hrášku a každýmu nám připravila obročnici. Tak je to; naučil jsem ho, jak má jednat s ženskýma, krucinál." Zařehtal se, zvedl hrnek a proudem kávy spláchl palačinku v ústech; hlasitě vydechl a zaklonil se, aby se rozhlédl po kuchyni po chybějící dívce. Uprostřed čela se mu jako třetí oko třásl vaječný bílek. "Počítám, že je někde tady, jestli ji chceš vidět..."

"Je venku," poznamenal Hank rozladěně, "u krávy."

"Proč nesnídá s náma?"

"Co já vím." Pokrčil rameny a znovu obrátil pozornost k jídlu.

Mísa na stole už byla prázdná. Jan se nabídla, že mi připraví palačinky, ale Henry prohlásil, že už je příliš pozdě a tohle ráno že mi budou stačit kukuřičné lupínky. "Nauč se vyskočit z postele včas, hergot."

"Ještě je něco v troubě," řekl Hank. "Nechal jsem mu tam pár palačinek, aby zůstaly teplý. Napadlo mě, že nestihne první kolo." Vytáhl z černého chřtánu kamen pánev a vyškrábal mi její obsah na talíř, jako by dával zbytky psům. Poděkoval jsem mu, že mě uchránil před studenými lupínky, a v duchu jsem ho proklínal za to, že tak blahosklonně předpokládal, že přijdu pozdě. A znovu cítí, jak mu ten plamen rozpaluje tváře. Snídaně pokračovala, ne-li v naprostém tichu, tedy přinejmenším bez řečí. Občas jsem vrhl letmý pohled na bratra Hanka, ale ten vypadal, jako by přestal vnímat moji přítomnost a rozjímal nad něčím ušlechtilejším...

(... John samozřejmě dojel v pořádku, a táta nakonec nešel pěšky, jak vyhrožoval, ale to není všechno,

jak se nakonec ukáže. Zdaleka ne. Když přijdeme s Jobym za pár dní do nemocnice, John sedí před vchodem na schodech s rukama svěšenýma mezi koleny a mžourá na nás rudýma očima jako šantánový lucerničky. "Přej dneska Henryho pustěj domů," povídá. "Přesně tak," já na to. "Ani si toho moc nepolámal, spíš se pořádně potlouk. Je skoro celej v sádře, ale doktor říkal, že to je hlavně proto, aby zůstal v klidu." John se zvedá a plácne se dlaněmi do kalhot. "Jsem připravenej, stačí říct," povídá a je mi jasný, že počítá s tím, že já a Joe budeme muset jet s tátou vzadu. Jenomže mně se vůbec nechce jet s Henrym vzadu a poslouchat, jak vysiluje kvůli Johnovu řízení, a bez rozmýšlení povídám, "Johne, jeden z nás asi bude v lepším stavu než ty, aby moh řídit; tentokrát by sis moh jít sednout dozadu." V životě by mě nenapadlo, že by se ho to tak dotklo. Ale on se tváří ukřivděně. Několikrát po mně hodí vodnatýma očima a povídá: "Já jenom myslel, že bych vám pomoh," a šourá se uraženě za roh nemocnice...)

Nepřítomnost hovoru naplňuje Leea téměř nesnesitelnou nervozitou. Ticho míří výslovně na něj, jako reflektor na podezřelého, který čeká na výslech. Vzpomíná si najeden starý vtip: "Tys čtyři roky studoval trigonometrii? Tak mi něco řekni trigonomicky." Čekají, až řeknu něco, čím bych ospravedlnil ty roky studií. Aby to stálo za to...

Spořádal jsem palačinky a právě jsem dopíjel kávu, když Henry praštil do stolu nožem, z něhož odletovaly kousky vejce. "Zadrž!" vykřikl. "Počkej ještě chvíli!" Vrhl na mě divoký pohled a naklonil se ke mně tak blízko, až bylo vidět, kde si ten starý náfuka naolejoval a učesal husté bílé obočí. "Jak máš velkou nohu?" Trochu mě to zmátlo a zneklidnilo, ale polkl jsem a podařilo se mi vykoktat, jakou mám velikost. "Musíme ti přinýst nějaký korkáče."

Vstal a vykolébal se z kuchyně pro boty s korkovou podrážkou, které mi očividně chyběly; s úlevou jsem se opřel. "Už jsem myslel," řekl jsem se smíchem, "že mi chce přiříznout nohy, aby mi ty boty byly. Nebo natáhnout. Takový ortopedický Prokrustovo lože."

"Cože?" zajímal se Joe Ben. "Jaký že lože?"

"Prokrustovo lože. Neznáš Prokrusta, toho řeckýho zvrhlíka? Co ho zamordoval Theseus?"

Joe zavrtěl užasle hlavou, oči mu dychtivě žhnuly a pusu měl otevřenou asi jako já, když jsem kdysi hltal historky o legendárních obyvatelích severních lesů, a za chvilku jsem přednášel vybrané kapitoly z řecké mytologie. Joe Ben seděl jako u vytržení; jeho děcka si přestala prohlížet komiks; dokonce i jeho kyprá ženuška nechala práce u plotny a přišla poslouchat; Lee mluví rychle a díky nervozitě působí jeho řeč zpočátku poněkud nadutě; když si však uvědomí, s jakým opravdovým zájmem mu jeho posluchači naslouchají, hovoří o poznání nadšeněji. Je překvapený a docela pyšný na to, že může přispět k hovoru kolem stolu něčím konkrétním. Najednou mluví tak lehce, že se mu o tom - dokonce ani když se mu zdálo, že přednáší - ani nesnilo. Cítí v ústech, jak je ten starý mýtus osvěžující, průzračný, pak pohlédne na stranu, jestli je jeho nevlastní bratr okouzlený podobně jako Joe s rodinou - ale když jsem se podíval, jestli bratr Hank sleduje, jak mám mytologii v malíčku, viděl jsem, jak znuděně civí do svého špinavého talíře, jako by to pro něj nebylo nic nového, jako bych vykládal naprosté nesmysly - a jeho brilantní přednáška se hroutí jako domeček z karet...

(A když John druhej den nepřišel do práce, napadlo mě, že bych za ním měl zajít a udobřit si ho. Joe tvrdí, že to bude asi těžký, protože je vážně uraženej, a Jan povídá, abych určitě - když se mi ho podaří udobřit - neříkal nic, co by se ho dotklo. Říkám jim, ať zůstanou klidný, protože "jsem ještě neviděl člověka, kterýho by nepřivedla k rozumu trocha whisky nebo mu neprospěla trocha práce." Tentokrát jsem měl taky pravdu; John trucoval ve svý boudě jako zpráskanej pes, ale když jsem mu slíbil celou bednu Seven Crown, ihned ožil. Škoda že to není vždycky tak jednoduchý. Věděl jsem, že to bude chtít něco víc než whisky, abych si udobřil Viv za to, jak jsem ji večer rozladil, a to ráno mi bylo jasný, že to dá pěknou dřinu poslechnout Jan a mluvit s Leem o něčem neškodným. U snídaně mu vykládám něco o korkáčích, jenom tak, aby řeč nestála, jak si je má nakrémovat a jak se krém chytá líp na vlhký boty než na suchý a že nejlepší je směs medvědího sádla, skopovýho loje a oleje z paznehtů. A Joe Ben povídá, že stačí celou botu natřít hustou barvou na podlahu a za chvíli se s Joem dohadujeme, co je lepší, takže Leeovi už nic neřeknu. Stejně jsem měl dojem, že neposlouchá...)

Henry se vrátil s mými "korkáči" - okovanými botami, protivně studenými a tuhými, v nichž poslední dobou očividně našli přechodný domov škorpióni a krysy -, a než jsem stačil prchnout, všichni tři se na mě vrhli a ty kožené příšernosti mi obuli. Pak mě navlékli do Joe Benova pláště; Hank mi podal

otlučenou kovovou helmu přinejmenším desetkrát natřenou různými barvami, z níž se odlupovala červená a žlutá a oranžová a která vypadala jako z dílny Jacksona Pollocka; Jan mi vrazila do ruky sáček s obědem; Joe Ben mi daroval kapesní nůž s osmi břity; a všichni pak ustoupili, aby si prohlédli výsledek. Henry pochybovačně protočil oči, připustil, jak předem tušil, že to bude muset stačit, dokud se neobjeví něco bytelnějšího, a nabídl mi tabák ze své plechovky na znamení, že jsem prošel. Joe Ben poznamenal, že to je skvělé, a Hank se zdržel hodnocení.

Odvedli mě ven, kde kromě bleděmodrého nádechu oblohy nad horami stále panovala naprostá tma. Následoval jsem obrysy Hanka a Joe Bena po neviditelných prknech k molu, zatímco otec se kolébal za námi a trhavě protínal tmu mlhavým kuželem světla z obrovité svítilny. Cestou vedl řeči stejně bezcílné jako světlo: "Já tomu Evenwritovi nevěřím; bacha na cestu. Až budem s touhle zakázkou hotový, mohli bysme, hergot - co byste řekli bubnům na naviják? Dáváte pozor, chlapci? Sakra, já nechci kupovat nový zařízení. Tuhle povídám Stokesovi, že ten starej naviják za sebou nemá zdaleka tolik jako tenhle křáp, ať se podívá, jak mi to šlape.... Mimochodem, Lelande, už jsem ti vyprávěl o mejch zubech?" Posvítil si svítilnou do obličeje a já se díval, jak si vytahuje nevábně vyhlížející stoličky. "Co ty na to?" Roztáhl rty. "Mám jen tři vlastní - hele - a dva z nich jsou proti sobě. Dobrý, ne?" Vítězoslavně se zachechtal a nasadil si umělý chrup zpátky. "Joe Ben povídal, že v tom bude něco víc než jen štěstí; přej to něco znamená.... Joe, nezapomeň namazat ten zkurvenej buben vazelínou, slyšíš? Když dostane, co potřebuje, vydrží ještě dobrý dvě tři sezóny. Tak šup. Nečum pořád po ty obloze. Hmm" - bručí, mumlá, "Jauvajs!" občas se zastavuje a proklíná nějakou paleolitickou bolest v rameni. "Jo, abych nezapomněl, až přijede Bob, ať dohlídne na ty vyměřovače; jsou úlisný jak hadi a okradou, koho můžou. Ti Orlandovi mládenci nám přijdou pomoct z pily, je to tak? A ne aby se každou půlhodinu vykecávali u kafe. Ještě nejsme společnost Wakonda Pacific. Ať sebou všichni pořádně hoděj. Do Dne díkůvzdání nám totiž zbejvá už jenom měsíc, jasný? Jenom měsíc..."

Rozvíjel zběsilé asociace, které, jak doufal, nějakým zázrakem zachrání toho dne situaci i bez jeho veledůležité přítomnosti.

"Slyšels, co jsem říkal o tom navijáku, krucinál? O tom bubnu?"

Během té tirády se Hank pokoušel nahodit motor; teprve když motor klokotavě zaburácel, lanko bylo bezpečně uklizeno pod zadním sedadlem a nádrž zkontrolována, teprve tehdy dal Hank najevo, že bere otce na vědomí. "Víš..." Vyhákl kotevní lano, posadil se k motoru a natáhl se po svítilně, které se Henry vzdal s podobným nadšením, jaké musel projevit Napoleon, když se vzdával na ostrově Svaté Heleny.... "Víš..." namířil svítilnu na Henryho a zarazil ho právě ve chvíli, kdy se znovu chystal promluvit, jako by mu ten paprsek světla vyrazil dech "...ty ses dneska neuvěřitelně ukecanej."

Oslněný Henry zamrkal. Už si chtěl zaclonit oči proti světlu rukou, ale pak usoudil, že by to bylo slabošské gesto, nehodné tak urozeného kmeta. Ruku zase svěsil a pohrdavě se odvrátil od světla a jedovatých slov svého neuctivého syna. "Pche." A tak nám nastavil svůj úchvatný profil s dramatickou scénou svítání v pozadí. Stál tam - vznešený, neodolatelný, přesvědčen o tom, že Valentino by před jeho ocelovýma očima zbledl závistí, s neochvějnou jistotou, že Barrymore by neměl sebemenší šanci, pokud šlo o klasické proporce obličeje - a pomalu, rozvážně vytáhl z kapsy své róby plechovku s tabákem, palcem otevřel víčko a vložil si žmolek tabáku na spodní ret...

"Podívej na něho," zašeptal Hank.

Dlouhá kápě bílých vlasů, načechraných jako oblaka; pevná čelist; inteligentní čelo; zahnutý nos, trčící nad ústy jako podkova...

"Jo," vzdychl Joe.

Zůstal před námi stát v kuželu světla, aristokraticky upjatý, nade vše povznesený, směšný jako nějaký otrapa, dokud Hank nerýpl Joe Bena do žeber a znovu nezašeptal.

"To je pohled pro bohy."

"No jo," souhlasil Joe Ben, "to teda je."

"Co myslíš, můžu nechat takovýho sekáče doma s mojí ubohou bezbrannou ženuškou?"

„Já ti nevím," odpověděl Joe.

"Na svůj věk má neuvěřitelnou hřívu."

"Jo. Vypadá jako nějakej prorok."

Bylo znát, že to divadlo nehrají poprvé; představil jsem si, že podobné scény se odehrávají na molu každé ráno. Otec se snažil zůstat netečný. Přestože dělal, co mohl, bylo vidět, jak se mu do sveřepých rysů vkrádá úsměv.

"No jen se podívej." Hankův hlas prozrazoval hranou úctu a obdiv. "Podívej, jak má to obočí dokonale vyhřebelcovaný a lesklý. Až máš pocit, že si ho vytrhal a místo něj si tam -"

"Hajzlové!" zařval otec. "Kreténi! Nemáte špetku úcty!" Vrhl se po veslu, opřeném o kůlnu na čluny, ale Hank vystřelil s člunem akorát včas a nechal tu bizarní postavu pobíhat po molu, tak nepříčetnou, rozzuřenou a očividně potěšenou tím škádlením, že jsem se musel s Hankem a Joe Benem smát, zatímco jsme mířili proti proudu řeky. Se smíchem vypluli širokým obloukem na řeku. Napětí, které se Leea zmocnilo během jeho přednášky u snídaně, začíná po té komedii na molu konečně opadávat, a Hank cítí, že se vzdalujícími světly domu přestává myslet na rozladěnost své manželky. (Popichovali jsme se s tátou na molu jako vždycky, a já si všiml, jak se Lee smál, jako by se začal uvolňovat. Napadá mě, že konečně nastal čas něco udělat a zkusit s ním promluvit. Teď je ta pravá chvíle zkusit to, hergot, a přiblížit se k němu.) A zatímco se jitřní obloha rozjasňuje, oba bratři na sebe letmo pohlédnou, odvrátí se a čekají...

Nejdřív jsem měl strach, že budu muset s Hankem a mým skřítkovským bratrancem konverzovat, ale už se netvářili zdaleka tak vstřícně jako u snídaně. Bylo chladno. Nechali jsme motor, ať si dál rytmicky vykládá, zatímco naše vlastní myšlenky o nás samých stoupaly vstříc ledově modrému svítání, které právě začínalo dávat horám tvar. Schoval jsem si bradu pod kožešinový límec bundy od Joe Bena a natočil jsem obličej, aby mě bodavá mlha šlehala do tváře a ne do očí. Příď pravidelně pleskala o hladinu řeky; motor ječel staženým, vysokým, pronikavým tónem podbarveným hrdelním čeřením vody; Hank mířil s člunem proti proudu řeky podle bručivých instrukcí Joe Bena, který seděl na přídi a dával pozor na plovoucí kusy dřeva. "Pozor, kmen. Trochu doleva. Dobrý." Bylo mi teplo a ten pohyb, houpání na mě působilo jako ukolébavka... i to jízlivé, zpěvavé šumění vody ubíhající pod hliníkovým trupem nehybného člunu.

(Celou cestu po řece sedím jako dřevo a nemám tušení, jak a o čem s ním mluvit. Mám dojem, že jediný, co jsem během celý cesty řekl, bylo něco o hezkým ránu...)

Svítání přede mnou vypadalo najednou přízračně, všechno získalo pevné tvary až na stromy a hory rozervané jako zubaté černé díry do vesmíru. Na hladině se rozprostřel špinavě lesklý povlak. Naftová skvrna; stačí jediný dotyk sirky a nastane výbuch, k obzoru se potáhne ohnivá řeka.

(Víš? Ono je těžký mluvit s někým, koho jsi dlouho neviděl, a stejně těžký je s ním nemluvit. A ještě těžší je, když toho máš hodně co říct a nevíš jak.)

Hnali jsme si to ve člunu kolem přízračných pilot zavěšených v mlze, petrolejových lamp za okny průčelí domů, které vypadají jako kulisy, kde pod mušelínovými stromy hlídkují nepříčetní psi; kolem ondater, vlekoucích stříbrný odlesk měsíce na hladině do svých podvodních skrýší, a polekaných vodních ptáků, vznášejících se do vzduchu a vypouštějících lesklý trus.

(A mám radost, když přistáváme u břehu a přibíráme Andyho, protože mám pocit, jakoby to napětí trochu povolilo jenom tím, že je tu někdo další a já si s tím mluvením nemusím dělat hlavu.)

U nebezpečného a chatrného dřevěného mola, vybíhajícího nad řeku od pěšiny, která se svažovala po ostružinami zarostlém břehu, jsme přibrali dalšího spolucestujícího. Hromotluk se sklopenýma očima, pokleslými ústy a svěšenými rameny, dvakrát tak velký jako já a dvakrát mladší. Zatímco nás Hank představoval, klopýtal a dupal po dnu člunu v okovaných botách, až ho málem převrátil. "Tohle je - sedni si, Andy - tohle je tvůj bráchanec Leland Stanford. Tak už se usaď, do prdele" - jako medvěd, stížený všemi tradičními potížemi archetypálního adolescenta, měl uhry, velký ohryzek a byl tak neskutečně plachý, že se začal nervózně ošívat pokaždé, když jsem se podíval jeho směrem. Seděl schoulený se mezi vrcholky svých kolen a šustil hnědým papírovým sáčkem, kde musel mít přinejmenším vzrostlého krocana, možná dva. Bylo mi ho líto, jak je nesvůj. "Andy," zkusil jsem to, "ty budeš asi taky členem Stamperových závodů, viď?"

Moje otázka ho najednou uvolnila. "To si piš," zvolal vesele. "No jasně." Natolik uvolnila, že na nepromokavé plachtě na dně člunu okamžitě usnul.

Za pár minut jsme se zastavili pro dalšího spolucestujícího, asi čtyřicetiletého muže s tradiční

dřevařskou kovovou přilbou na hlavě a v zablácených montérkách. "Jeden z našich sousedů," vysvětloval Hank, když jsme se k němu blížili. "Jmenuje se Les Gibson. Dělá na pile u společnosti Wakonda Pacific, od začátku stávky je bez práce... Jak se máš, Lesi?"

Les, starší, zarostlejší, špinavější a nepatrně menší živočich než náš první cestující, byl stejně upovídaný, jako byl Andy skoupý na slovo. Bez ustání mlel pantem a střídavě zpracovával žvanec tabáku nebo něco vykládal natolik hovorovým stylem, až jste si museli připomínat, že to je skutečný člověk pronášející skutečné věty a ne nějaká postava z románu Erskine Caldwella.

"Ale, stojí to za hovno, Hanku," odpověděl Les. "Na mou duši, nekecám. Už jsme se starou a s děckama sežrali zbytek fazolí a ohlodali poslední olezlou kost a pomalu začínám bejt zvědavej, kam se tenhle zkurvenej svět řítí. Jestli s tím ti odborářský ptáci rychle něco neudělaj, tak jsme na suchu."

Hank zavrtěl hlavou a vyzařoval z něj soucit. "To je asi pěkná mizérie, Lesi."

"Jo, je to k posrání," řekl Les, odmlčel se, naklonil se přes bok člunu a vyplivl z purpurových rtů žmolek tabáku. "Ale flákat se nechci, kdyby tě to zajímalo. Ani náhodou. Dneska jedu do města, protože jsem se doslech, že tam najímaj lidi na práci na silnici. Kopáče. No jo..." Pokrčil zamyšleně rameny. "Žebrák si halt nemůže vybírat. Ale vám je hej, co, kluci? Že jo? To mě těší. Fakticky. Vy Stamperové ste príma chlapi. Mám z toho radost. Do prdele, ze všeho nejhorší je makat jako kopáč. No fakt. Už si někdy makal s lopatou, Hanku? Ne, počkej, to není práce pro bílý..."

Člun se dotkl druhého břehu a náš spolucestující si ještě jednou odplivl - nedaleko, na sedadlo - postavil se a způsobně vystoupil. "Mockrát děkuju, chlapci." Kývl na mě. "Těšilo mě, že jsem tě poznal, mládenče. Každopádně vám děkuju. Mrzí mě, že vás takhle otravuju, ale dokud mi Teddy nevrátí skif -"

Hank jeho vděčnost velkomyslně odmávl. "Už ani slovo, Lesi."

"Ale stejně, Hanku..." Jeho ruka se blížila k peněžence, kterou, jak jsme všichni věděli, nehodlal v žádném případě otevřít. "Nechci bejt nikomu nic dlužnej. Aspoň -"

"Už ani slovo, Lesi. To nestojí za řeč. Udělal bych to i pro bílýho."

Navzájem se obdarovali úsměvy - Hankův byl široký a nevinný, Lesův připomínal rozbitý hliněný talíř - pak se Les vyškrábal na silnici, mumlaje slova díků, odrbaný a pokorný jako bída sama, a nasoukal se do nového Forda Fairlane se sklápěcí střechou. "Můžeš chvilku počkat, Hanku?" zavolal. "Ráno je čím dál větší zima a ten starej kabriolet občas neposlouchá, když má naskočit."

Hank pobaveně přikývl, zatímco malý Joe Ben vybuchl vzteky: "A co bysme pro tebe jako mohli udělat, ty chytráku? drcnout do tebe člunem?" Hank se potichu zasmál. Držel člun u břehu, dokud Lesův vůz nenaskočil; pak jsme znovu zamířili proti proudu řeky. Už se dost rozednilo, abych viděl, jak se Joe Ben dokáže mračit.

"Jednou v noci se sem vypravím a shodím mu tu káru do řeky."

"Les je hodnej kluk, Joe, a já bych nerad přidělával těžkosti někomu, koho -"

"Lester Gibbons je hajzl a vždycky hajzl byl! Copak nepamatuješ, jak tuhle na celou sezónu vypadnul z domova a jeho stará musela okopávat brambory ve Waterville? Měli by ho natřít dehtem a posypat peřím..."

Hank na mě mrkl. "Připadá ti to křesťanský, brácho? Joby, to bych do tebe neřek, že se budeš do chudáka Lese takhle navážet. Copak nám někdy ublížil?"

" Ublížil! Kdyby moh, tak by tě podřezal, a ty to dobře víš. Občas mám pocit, Hanku, že ti náš dobrej Pán zapomněl dát oči. Každej přece vidí, že po tobě jede. A ty si toho nevšímáš a žereš mu ty jeho kecy."

"Joe mi vždycky dělal dohazovače, Lee. Už si ani nevzpomenu, do kolika průšvihů mě dostal."

"Ale o to nejde! Já se ti jenom občas snažím připomenout, co máš dělat. Ach jo. Víš, Lee, v životě jsem neviděl nikoho, kdo by jako on pořád odkládal na zejtřek, co už odložil na dnešek. Stejně jako ta věc s Floydem Evenwritem; kdybys o tom pověděl Viv, když jsi věděl, že stejně budeš muset, tak sis to s ní teď nerozházel."

"Tak jo, Joe," řekl Hank potichu, zvláštním hlasem, "necháme toho."

"Kdybys to nenechal dojít tak daleko, a ona to nemusela zjistit sama, nebylo by kolem toho takový dusno."

"Joe..."

"V životě jsem nikoho podobnýho neviděl, Lee. Zvlášť když to má co dělat s ženskýma, který -"

"Povídal jsem ti, abys přestal, Joby!"

Ten příkaz zněl tak přecitlivěle, až jsme všichni tři ve člunu pohlédli na Hanka s překvapením. Seděl na motoru, mračil se a třásl. Nikdo nepromluvil, nikdo se nedíval. A já potřetí zakusil ten pocit bojovné euforie, jaký musí mít závodník na dlouhé trati, když si všimne, že jeho silný soupeř nepatrně, ale nade vší pochybnost kulhá.

(Ta zatracená cesta. Sedím tam jako dřevo a snažím se přijít na to, odkud bych začal, snažím se přijít na nějakej způsob, jak si srovnat všechno, co mám na jazyku, všechno, na co bych se chtěl zeptat. Ale vůbec mi to nejde. Když vyzvedáváme Johna před tou jeho barabiznou, představuju mu ho, a John si s ním rozumí mnohem víc než se mnou. Zdá se, že jim oběma jede Seven Crown. John mu nabízí loka toho svýho chlastu, co s sebou pořád tahá v termosce, a oba si pak povídaj, jak to chutná, když se do toho přidá trochu kafe. Rozuměj si. Dokonce i Orlandovi tři kluci si vedou líp než já. Když je budím na korbě toho všivýho náklaďáku a představuju je Leeovi, dokážou pár minut žvanit, a než si zase lehnou, vyptávaj se ho na New York a jaký to tam je. Dokonce i takový ucha.

Uháním s tou starou károu, co to jde. Jedeme trochu pozdě, poněvadž jsme museli čekat na mladýho se snídaní. Slunce už probleskuje mezi stromy. Šinem si to po Blueclay Road k Severnímu ostrohu, kde děláme, a po půlhodině natřásání a drncání jsme na místě a celou cestu nikdo z nás ani necekne. Z hromad klestí se po včerejším pálení ještě kouří a slunce už se vyšplhalo nad větve a slibuje, že dneska bude kurevsky dlouhej a horkej den. Vyskakuju z kabiny a jdu dozadu otevřít dveře. Stojím tam, protahuju se a drbu se na břiše, zatímco všichni lezou z náklaďáku ven,a dělám, že ho nevnímám. "Co myslíš?" ptám se Joe Bena. "Přivítáme našeho Lelanda Stanforda u nás v lese pěkným počasím nebo ne?" Joe mrkne nahoru, aby se pro jistotu poradil s Velkým Meteorologem, a povídá: "No jasně! Do večera bude asi krápět horko, ale když to vezmu kolem a kolem, všechno nasvědčuje tomu, že nás čeká nádhernej podzimní den. Vidíš to taky tak, Lelande?"

Kluk se třese jako nějakej ratlík, jak cestou po řece prochladnul. Mračí se na Joea, jako by nevěděl, jestli si z něj neutahuje, ale pak se zakření a řekne: "Kurs astrologických znamení jsem bohužel neabsolvoval, Joe; musím se spolehnout na tvoji interpretaci." Tím Joeovi strašně zalichotí. Joe žere velký slova, zvlášť pokud jsou určený jemu. Hihňá se a prská a jde vytáhnout všechny krámy, který budeme dneska potřebovat - mapy a přilby a "Tyhle rukavice si určitě vem!" a sladký tyčinky a plechovky tabáku a kapesní nože, a samozřejmě malej tranzistorák, kterej má celej den u sebe -, a rozdává je ostatním jako muniční důstojník kvéry před velkou bitvou. Podává Leeovi přilbu a poskakuje kolem, naklání hlavu, aby dobře viděl, jak mu sedí, a povídá: "Hm... no jo... ukaž... počkej... a je to," a hraje si s ní, dokud nesedí podle jeho představ. Pak Leeovi stručně vylíčí, co. ho čeká, co se bude dít a na co si má dát při práci v lese bacha.

"Hlavně si musíš dávat pořádnýho majzla," říká Joe, "aby na tebe něco nespadlo. Jo, to je ze všeho nejdůležitější. Mysli na svý zdraví, budem tě potřebovat." Loudáme se kolem a on mi předvádí, jak se zachraňuje před neviditelnými padajícími stromy několika držkopády. "Dřevařina je strašně jednoduchá věc, když na to přijde. Jde asi o tohle: udělat ze stromu kládu a z klády prkno. Když to stojí svisle, je to strom, a když to leží, je to padlej strom. Pak to nařežeme na desetimetrový kusy a tyhle kusy jsou klády. Klády pak odtaháme k náklaďáku, naložíme a on je pak odveze k mostu ve Swedesgapu, kde nás ošulí vládní vyměřovači, a pak je odvezeme k naší pile a shodíme do vody. Když jich máme ve vodě dost, odtaháme je na pilu a rozřežeme na fošny, stavební dříví." Odmlčí se a kroutí knoflíkem tranzistoráku, aby naladil jednu z eugenských stanic. "A někdy klády ani nerozřežeme a prodáme je rovnou." Dívám se na něj, jak to myslí, ale on má rádio přitisknuté k uchu. "No konečně. Heleď, Lee, už jsi někdy viděl takhle malý rádio? Poslechni si, jak hraje." Potřásá hlavou a otáčí knoflíkem hlasitosti co to jde. Lesem se rázem rozléhá plechový vřískot nějakého příšerného country. "Hned je všechno veselejší," říká a kření se, až máte dojem, že praskne; z maličkosti, jako je ten tranzistorák, se Joe Ben dokáže pominout blahem, stejně jako z jakékoliv jiné drobnosti.

Zlomils mi srdce a lhals mi,
odešels bez rozloučení;

ach, tvé mrazivé oči...

Zastavujeme se u Andyho, který se právě pokouší nahodit motorovou pilu. Pila se dáví a štěká a utichá a znovu s hrozivým vrčením štěká. Andy se na nás šklebí, volá: "Naskočila!" mrkne nahoru, jestli neuvidí nějaké suché větve, které by mohly spadnout, a pak přiloží rozmazané zuby pily ke kmeni vzrostlého smrku. Proti slunci tryská gejzír bílých smrkových jisker. Stojíme a díváme se, jak dělá zářez a měří si strom pohledem. Zářez je příliš zkosený, a tak si uřízne dřevěnou vložku a zasune ji dovnitř, aby získal pár centimetrů navíc, pak strom obejde a pustí se do něj pilou z druhé strany. Když strom zavrže, nakloní se a skácí se k zemi, mrknu na mladýho a koukám, že ho to docela vzalo. To mě trochu uklidňuje. Už jsem si začal říkat, jestli se s ním dá vůbec mluvit; napadlo mě, jestli všechno, co se člověk naučí za dvanáct let v tak odlišným světě, není jako nějakej cizí jazyk, kterej obsahuje některý slova z našeho světa, ale ne dost na to, aby se mezi náma cejtil jako doma, abysme si mohli popovídat. Ale když vidím, jak kouká na ten padající strom, říkám si: Je to dobrý; líbí se mu, když se kácí strom, jako všem chlapům, který jsem poznal. Je to tam, díky Bohu.

"Tak pojď," povídám. "Ať tady nevystojíme důlek." A jdeme dál.

Joby běží pustit naviják a Lee jde za mnou přes mýtinu k lesu. U hromady klestí a zplanýrovanýho ostružiní mýtina končí a stromy se noří do nebe. Tohle mám nejradši, ten předěl, kde končí kácení a začíná les. Vždycky si přitom vybavím kraj pole, kde žnec skončil s prací.

Naviják za námi začíná supět a skytat. Joe přidává plyn. Vypadá jako nějaký zkroucený pták sedící vysoko ve svém ostnatém hnízdě z pák, kabelů a drátů. Tranzistorák stojí před ním a jeho zvuk se v tom randálu občas donese až k nám. Z výfuku se valí oblak modravého kouře a já čekám, kdy se ta mašina rozpadne na kusy. "Ten krám měl jít na odpočinek s tátou," povídám. Mladej mlčí. Pokračujeme v chůzi. Slyším rány sekyrou, jak John osekává větve. Je to jako zvonění dřevěného zvonu. A řev Joeova tranzistoráku přicházející s nepatrnými závany větru. Z toho všeho, jak se den rozjíždí, ze všech těch zvuků a z toho, jak Leea zaujal ten padající strom, je mi najednou mnohem líp. Napadá mě, že to možná nebude taková otrava, jak jsem myslel.

Nosná lana, která se nad námi táhnou ke kotevnímu stromu, se začínají trhaně napínat a rozechvívat vzduch. Ukazuju na ně. "Tak tyhle lana budeš mít na starosti, brácho. Chci se podívat, jak to s tebou bude mávat, až budeš nasazovat kabel, tak se z toho nepodělej." Trošku si z něj utahuju. "Pochopitelně nečekám, že to vydržíš do oběda, ale máme tu připravený nosítka." Křením se na něj. "Ten Orlandův kluk má na starosti druhý lano... může to vzít za tebe, když to nebudeš stíhat." Tváří se, jako by ho posílali do přední linie. Stojí v pozoru a nehne ani brvou. Mám chuť ho pokoušet, ale ať se snažím sebevíc, připadám si úplně stejně jako Henry, když se rozhod někoho pořádně seřvat, a je mi jasný, že s Leem mluvím nejhůř, jak je to jen možný. Jenomže já si holt nemůžu pomoct.)

"Ze začátku se ti to nebude líbit. Nejspíš si budeš myslet, že jsem ti dal tu nejhorší práci, jaká se tady najde." (A nebyl by daleko od pravdy.) "Ale s tím se nedá nic dělat. Snadnější práce na mašinách bysme tě museli učit moc dlouho, a stejně jsou nebezpečný, i když víš, jak na to. A kromě toho nemáme moc času...."

(A třeba právě proto jsem byl nepříjemnej, protože jsem věděl, jak těžko bude nováček navlíkat kabel. Zřejmě jsem se snažil bejt drsnější než jindy a měl jsem na sebe vztek, že ho takhle dusím. Takový věci občas dělám...)

"Ale hlavně to z tebe udělá chlapa."

(Já vážně nevím. Vím jenom, že jsem si myslel, že jsem s ním uvolněnej, ale pak jsem se zaseknul, stejně jako večer předtím, když jsem se snažil mluvit s Viv o naší dohodě se společností Wakonda Pacific. Stejně jako se zaseknu s kýmkoliv jiným kromě Joe Bena; a my dva jsme spolu vlastně nemuseli moc mluvit...)

"Když přežiješ prvních pár dní, seš za vodou; když ne, tak ne, to se halt nedá nic dělat. Plno jinejch chlapů na to taky nestačí, i když jsou na rozdíl od tebe v lese jako doma."

(Vždycky jsem měl problémy, když jsem se snažil mluvit s ostatníma a neštěkat při tom. Například s Viv se nejdřív snažím mluvit jako Charles Boyer nebo někdo podobnej, a pokaždý nakonec řvu jako táta, když vykládá šerifovi Laytonovi, jak má naložit s těma zkurvenejma komoušema v tyhle zemi, jak

má s těma bolševickejma parchantama zatočit! A když takhle mluvím, tak to zní dost nechutně, to mi věřte. Když se Henry pustí do rudejch, dokáže se rozpálit doběla...)

"Chci jenom, abys to na chvíli zkusil."

(Protože Henry odjakživa tvrdil, že je přesvědčenej, že horší než komunisti jsou už jenom Židi, a horší než Židi jsou zazobaný a vysoko postavený negři, a horší než tohle všechno jsou ti zatracení tvrdohlaví bigotní hajzlové z Jihu, o kterých pořád někde četl. "Měli otrávit každýho na jih od Mason-Dixonovy čáry... a ne jim posílat daně ze Severu, aby se mohli cpát...")

"Takže jestli ses připravenej, popadni tenhle kabel a tahej ho sem. Ukážu ti, jak se hledá díra, kterou ho provlíkneš. Tak pojď, jdem na to. Koukej..."

(Já sám jsem se s tátou moc nehádal, hlavně proto, že jsem žádný komunisty v Americe neznal, namyšlený negři mi byli úplně volný, a jenom matně jsem tušil, co to znamená bigotní... ale jeden čas se hádali s Viv až do krve zrovna o tomhle, o rasismu. Vždycky se do sebe pustili jako saně. Vzpomínám si... no, radši si zkusím vzpomenout, jak to celý skončilo. Moment...)

"Fajn, a teď se dívej."

Lee stojí s rukama v kapsách a Hank vykládá s pomalou trpělivostí člověka, který všechno vysvětluje jenom jednou, a každý by měl poslouchat, protože nic nebude opakovat. Ukazuje Leeovi, jak ovinout kabel kolem poraženého a osekaného kmene a zaháknout ho k nosnému lanu, nataženému mezi kotevními stromy, "...a když se ti ho podaří zaháknout, půjdeš dát znamení Jobymu. Na to, abysme měli každej vysílačku, si musíme nejdřív vydělat, a kromě toho je nás málo. Jasný?" Přikývl jsem a Hank pokračoval v přehledu mých povinností pro nastávající den. "Fajn, tak dávej pozor." Hank kope do kabelu, aby se přesvědčil, jestli pevně drží, pak vede Leea po svahu k vysokému pařezu, od něhož se táhne v lesklém oblouku slabší drát k navijáku, který bafá a burácí asi osmdesát metrů daleko. "Když zatáhneš jednou, znamená to, že může začít." A zatáhne za drát. Pronikavý zvuk klaksonu na navijáku přivádí drobnou postavu Joe Bena k pohybu. Lano se s hlubokým zadrnčením napíná. Naviják jede na plné obrátky a lesem se rozléhá nepříčetný řev; kmen vyskakuje z prohlubně a stoupá trhaně po svahu k naběráku. Když se kmen zastaví u kotevního stromu, Joe Ben vyleze z kabiny navijáku a skáče přes hromadu kmenů, aby vyhákl kabel. Hned nato jeden z Orlandových chlapců spustí rameno naběráku a člověk má dojem, jako by před ním ožila žlutě natřená kostra nějakého prehistorického monstra; Joe Ben nasazuje čelisti naběráku na kmen, mává na mládence v kabině a okamžitě uskakuje. Obrovský kus dřeva se opět dává do pohybu a Joe Ben uhání zpátky k navijáku. "Joe Ben hraje sám se sebou na honěnou. Je toho na něj moc, ale jak už jsem řek, nedá se nic dělat." Než se naběrák otočí a složí kmen na korbu tahače, Joe Ben už zase sedí v kabině navijáku a kabel se vrací zpátky. Plazí se jako had houštím a rozervanou zemí k místu, kde stojí Lee s Hankem. Poslouchal jsem a doufal, že mi Hank řekne ještě pár slov k mé práci, a proklínal jsem ho za to, že to vzal tak zkrátka. Stáli jsme vedle sebe na "place" a probírali poslední podrobnosti před mým velkým Prvním dnem...

(Viv totiž hodně čte a má přehled - a to je ta potíž, protože Henryho dokáže přivést k nepříčetnosti každej, a ženská zvlášť, kdo má tu drzost a vyzná se ve věcech, na který si už udělal názor - no a tuhle se do sebe pustili kvůli tomu, co se píše o rasismu v Bibli...)

Pozorují kabel, jak se k nim trhaně blíží. "A pak, když se kabel přiblíží tam, kde ho chceš mít, zatáhneš dvakrát." Klakson dvakrát zahouká. Lano se zastaví. Kabel se pohupuje v oblacích prachu. "Fajn, a teď koukej; ukážu ti to ještě jednou."

(Táta tvrdil, že podle Bible se negři narodili jako otroci, protože měli krev černou stejně jako Ďábel. Viv chvíli nesouhlasila, pak se zvedla, zamířila ke skříňce s puškama, kde máme velkou rodinnou Bibli s daty narození, a začala v ní před nasupeným Henrym listovat...)

Hank zopakoval celý postup dvakrát a teď se otáčí k Leeovi... "Stačilo?" Rozhodně a váhavě jsem přikývl. Bratr Hank pak vytáhl z kapsy hodinky, zkontroloval čas, natáhl je a strčil zpátky. "Přijdu se podívat, až budu mít chvilku," řekl. "Musím ještě připravit kotevní strom támhle na tom kopci, protože tam navečer nebo zejtra přesuneme mašiny. Takže ti je všechno jasný?"

Lee znovu mlčky přikyvuje. "Paráda," říká Hank a prodírá se ostružiním a houštím k otlučenému nákladáku. "Hej!" Po několika metrech se zastavuje a otáčí... "Vsadím se, že sis nevzal ty rukavice, nemám pravdu? To sem si moh myslet. Na, vem si moje." Lee chytá zmačkané rukavice a mumlá: " Díky,

tisíceré díky." Hank pokračuje v cestě houštím...

(Když Viv našla v ty velký Bibli, co hledala, přečetla nahlas: "Všichni lidé jsou stejné krve," a Bibli zavřela. To jste měli vidět: tátu to tak nakrklo... že by s ní zřejmě v životě víckrát nepromluvil jediný slovo, kdyby nám nezačala připravovat balíčky s obědem do práce....)

Lee drží v každé ruce jednu rukavici a cítí jenom bezmocný a zmatený vztek: Ty kreténe, volá za Hankem beze slov, blbečku jeden nafoukanej! Přej 'Vem si moje'! Jako by mi dával pravou ruku. Vsadím boty, že jich má v ty svý káře nejmíň deset párů!

Hank skončil s instruktáží a nechal mě, abych se do toho pustil sám. Sledoval jsem ho, jak se prodírá křovím a ostružiním, pak jsem se podíval na kabel, který mi nechal, pak na nejbližší kmen, a s nadšením běžce na dlouhé trati, jaké jsem pocítil před chvílí, jsem si natáhl rukavice a pustil se do toho...

Sotva Hank zmizí z dohledu, Lee ještě jednou zakleje a se stylizovanou parodií salonního vzteku si nasadí první rukavici, ale jeho elegantní styl se hroutí, jakmile zjistí, že mu v druhé rukavici něco vadí, a jeho vztek se náhle obrací proti sobě, když z posledních dvou prstů vytáhne špinavé, potem nasáklé vycpávky, kterými si Hank chrání citlivé konce pahýlů...

Byla to vlastně celkem jednoduchá práce - alespoň na první pohled - jednoduchá a úmorná. Ale jestli si člověk z vysoké školy vůbec něco odnese, pak je to zjištění, že první zkouška je nejdůležitější - pokud uděláte první test na výbornou, máte zbytek semestru havaj. První den jsem se tedy pustil s chutí do práce v naději, že Bratra Hanka rychle převezu, co nejdřív se mu vyrovnám a s celou tou absurdní záležitostí budu hotov dřív, než mě umoří...

První kmen, který si vybere, leží na nevysokém pahorku v mlází. Zamíří k němu; drobné rudé kvítky se sírově žlutými vrcholky jako by se rozdělily, aby mohl i s kabelem projít. Přehodí očko přes konec kmene, který trčí do vzduchu v místě, kde se pahorek prudce svažuje k průrvě, a nasadí ho na hák. Poodstoupí, aby si své dílo prohlédl, lehce zakroutí hlavou: "Nepřipadá mi to vůbec složitý...." a vrátí se k signalizačnímu drátu. Klakson na navijáku zahouká. Kmen se nakloní a plazí se ke kotevnímu stromu. "Ani trošku složitý... " Otáčí se, aby se podíval, jestli ho Hank pozoroval, a zahlédne bratra ve chvíli, kdy mizí za dalším hřebenem, kam vede od kotevního stromu druhé lano. "Kam jde?" Rozhlíží se a hned si vybírá další kmen, na který nasadí kabel. "Že by k tomu druhýmu lanu?" (Jo, to byly ty obědy, co nám Viv připravovala...) Když Hank míjí mládence u druhého kotevního stromu, poznamená, že by sebou měl hodit - "Lee už jednou zapískal," - a pokračuje dál do lesa... (V lese je totiž oběd dvakrát větší záležitost než doma, protože do poledne vám pořádně vyhládne; a s tátovou chutí k jídlu to pak vždycky vypadá jako nějaká slavnostní hostina. Když nám tedy začala Viv připravovat obědy místo Jan - protože Jan byla těhotná, jak tvrdila Viv, ale já ji vždycky podezíral, že si chce udobřit tátu -, Henry docela zapomněl, že existuje nějaká Bible a černá rasa. Ne že by obědy od Jan nebyly dobrý, právě naopak; ale to bylo asi tak všechno. Obědy, který nám dělala Viv, byly vždycky dobrý a navíc nám dávala mnohem větší porce. Občas to byly přímo hody. Ale nešlo jenom to, že bylo hodně jídla, většinou na nich bylo něco zvláštního...)

Druhý kmen se sune do svahu stejně hladce jako první. A když ho Joe nahoře vyvěšuje, Lee se otáčí k druhému kotevnímu stromu stojícím dobrých sto metrů daleko na druhém hřebeni. Ještě se odtamtud neozval žádný signál. Jak se tak dívá, vidí, jak se mezi rudými olšemi prodírá nějaká postava s kabelem přes rameno. I když na sobě nemá stejné tričko jako dřív, Lee je přesvědčen, že to je Hank: "Jdu navěšovat na druhou stranu!" Lano nad jeho hlavou se napne a on s rostoucím nadšením vzhlédne a vidí, že jeho druhý kmen už je vyvěšený a kabel se vrací zpátky. Chytá ho dřív, než se úplně zastaví, a rozeběhne se s ním k dalšímu kmeni, jak nejrychleji umí, ani se neohlédne za postavou, kterou považuje za svého bratra... (Její obědy jsou zvláštní a jiný - žádný obložený chleby, koláče a jablko; vždycky je to něco, čím jste se mohli chlubit a holedbat, když jste seděli s partou dřevorubců, kteří se cpali z těch svých ochmataných starých obročníků - ale díky Viviným obědům jste se většinou měli celý dopoledne na co těšit a odpoledne na co vzpomínat....) Kabel se na okamžik zadrhne, ale on ho svírá pevně. Zamotá se do ostružiní, klesá na kolena a neubrání se úsměvu, když si vzpomene na Joe Benovu radu, ale ještě dokáže zajistit kmen a zatahat za drát na znamení o zlomek vteřiny dřív, než se z protějšího kopce ozve druhý signál. Joe Benova hlava se v dálce překvapeně otáčí: seděl s rukama připravenýma na pákách, kterými ovládal lana vedoucí k jižnímu kopci, protože nečekal znamení od Leeho tak brzy.

"Ten kluk se do toho obul. "Joe bere za jiné páky. Lee zadržuje dech, pak vidí, jak se mu lano nad hlavou napíná a jeho kmen vyskakuje z ostružiní: je o kmen napřed, a pokud se počítá i ten první, tak o dva! Co ty na to, Hanku? (Ty její obědy určitě změnily tátův názor...) O dva kmeny napřed!

Další kmen leží na téměř dokonale rovné mýtince. Lee se k němu nemusí prodírat ostružiním ani houštím a s nadšením sleduje, že má náskok před druhou postavou, která se znovu prodírá olšovím. Jenomže rovná zem pod Leeovým kmenem znamená problém: jak pod ním provléknout kabel? Lee běží podél obrovské klády až k pařezu, přeskočí ho a honem se vrací zpátky s hlavou sehnutou, aby viděl přes spleť větví, které Andy uřezal... ale nikde nevidí žádnou skulinu: strom padl naplocho a zabořil se několik centimetrů do kamenité půdy od silnějšího konce až po vrcholek. Lee si vybírá místo, kde by to mohlo jít, padá na kolena a začíná hrabat rukama v zemi pod kůrou jako pes pronásledující sysla. Za zády slyší znamení z druhého kopce a jeho pohyby nabývají na horečnatosti. S mým plánem předvést se první den v dobrém světle, i kdybych se měl ztrhat, byla potíž: málem jsem se totiž ztrhal.... Je hotov s dírou, provléká kabel pod kmenem, zavěšuje na hák a tahá za lanko... Ale jenom první polovinu prvního dne. Pak si běží celý uřícený prohlédnout další kmen; "Měl mi říct o těch dírách, hajzl jeden...." (Je to celý zvláštní: Viviny obědy taky nakonec přispěly k tomu, že jsme se uvolnili, a já se konečně dočkal chvíle, kdy jsem si moh s mladým promluvit...) Zbytek dne už to bylo lepší -přišel jsem na to, že si zbytečně komplikuju práci... Lano nad hlavou se napíná. Kabel se vrací zpátky. Z mechu na starých stromech začíná stoupat pára... a že se Bratru Hankovi nikdy nevyrovnám jednoduše proto, že pravidla určil on, a tím to bylo daný. Zatímco slunce stoupá stále výš.

Než se ozvalo dlouhé, vyhladovělé zatroubení z Joe Benova navijáku, ohlašující poledne, Lee opět vedl o jeden kmen. Když se zvuk sirény ztratil v lese, Lee s úlevou klesl na zem vedle pařezu. Chvíli hleděl mlčky a bez hnutí na své ruce a pak si stáhl rukavice, pomalu, jeden prst za druhým. Během vyčerpávajícího dopoledne docela zapomněl na okolnosti, za jakých rukavice dostal. Hankovy poznámky se vytratily. Zmizel i vztek a hanba, kterou jeho poznámky vyvolaly. Rukavice teď existovaly samy o sobě, bez sebemenšího spojení s minulostí, a panebože, jak byl vděčný, že si měl čím zakrýt své jemné, růžové vysokoškolské prstíky! Napadlo ho to alespoň stokrát. Nedlouho po Hankově odchodu už byl Lee tak propocený, že si musel svléknout tlustou košili; pot se z něj řinul dál, zatímco se plahočil s nepoddajným kabelem mezi ostružiním a hromadami klestí, paže měl za půl hodiny od rukavic až po ramena pokryté škrábanci a odřeninami. Při pohledu na břicho měl pocit, že vidí místo těla pestrý kus oděvu z kousků kůže sešitých trny. Oblékl si znovu košili, ale mezi rukavicí a rukávem bylo pořád vidět pár centimetrů zápěstí; co chvíli zůstal nehybně sedět, ztěžka oddychoval a čekal, až mu Joe Ben pošle kabel zpátky nebo až Andy nařeže další poražený strom na kusy dlouhé deset a půl metru, opatrně si povytáhl rukáv košile a mračil se na proužek nezakrytého zápěstí, které už vypadalo jako šarlatový náramek: ani nechtěl domýšlet, jak by jeho ruce vypadaly bez těch tlustých kožených rukavic.

Nechal klesnout hlavu dozadu, dokud se neopřel o hrubý povrch kmene. Pozoroval ostatní muže kráčející oparem zkreslené vzdálenosti k vozidlu, které je přivezlo do toho pekla. Bylo mu nanic. Neušel by těch patnáct mihotavých kilometrů k nákladňáku, i kdyby tam na něj čekal voňavý stejk. Jeho žaludek odmítal pozřít jakoukoli potravu. Nemohl se pohnout z místa, přestože měl nohy pod sebou bolestivě zkroucené, přestože mu ti zatracení mravenci, velcí a lesklí jako čalounické cvočky, lezli pod košili a proháněli se mu po zpoceném břiše, a přestože seděl v mlází, což byl bezpochyby jedovatý dub - co ještě? Proč by měl velebit tenhle dantovský svět? Byl rozhodnutý neudělat už v životě jediný pohyb. Zavřel oči. Mezi stromy se přerývaně nesl zvuk Joeova tranzistoráku:

Žiju jako ve snu... vzpomínám...
Svítil měsíc... krásná... láska.

Dech se mu zpomalil. Brýle měl potřísněné potem, ale v tu chvíli mu bylo všechno jedno. Spustil svá víčka přes rozlámané tělo... a vezl se pozpátku vzhůru po dlouhé, horké, lesklé, snové dětské skluzavce, až se překulil přes vrcholek a po tisíci železných schodech ošlapaných do hladká stoletím tenisek sjel na

pískové školní hřiště. Kde si mohl zpod okraje školní čepičky číst jména napsaná na boku středoškolské tělocvičny. REKORDY BORCŮ WAKONDSKÉ STŘEDNÍ ŠKOLY. A kdo je tam? Čí jméno figuruje na prvním místě držitele rekordu ve skoku vysokém? Totéž ve skoku o tyči? A celostátního rekordu v plavání na sto metrů? Totéž jméno odshora dolů. Čí? To přece víte. Mého bratra Hanka Stampera. Jen počkejte. Až vyrostu. Řekl mi. Naučí mě. Jednou, uvidíš. Povídal, že určitě. Dokážu to. V zdravým těle zdravý duch. Ale já vydržel. O kmen napřed. Dneska jsem s ním držel krok...

A mravenci po něm lezli. A Joeův tranzistorák vřískal v rozpáleném vzduchu:

Kdysi dávno, v dětství...

jako hudební doprovod Leeovu snění i Hankovu pružnému kroku.

Hrával jsem si, dokud nepadly stíny:

(Sotva zahouká siréna, spěchám k autu, ale Lee nikde. Beru dva pytlíky s obědem a povídám Joeovi, že jdu hledat mladýho. Vracím se zpátky a najdu ho, jak spí v trávě pár kroků od kotevního stromu...)

A slyšel mámu, jak mě volá domů:

Guvernér Jimmy Davis si nostalgicky a s úctou zavzpomínal na havajskou kytaru -

Pojď domů, pojď,
je večeře.
Už se stmívá

- zatímco Hank stál a dlouho hleděl na bratrovy škrábance a puchýře.

Pojď domů, pojď,
je čas k večeři.
Nakonec domů uháním.

Lee chtěl ve spánku měnit a ovládat své sny, což mu obvykle nedělalo žádné potíže, ale vyčerpaná mysl jeho snahu ignorovala a neustále vyhrožovala, že si chtě nechtě půjde po svých a projde si nejrůznější dokonale zapomenuté dojmy z dětství. Lee nedokázal ovlivnit směr, kterým se ubírala, a jenom tak se poddával snu, když se jeden z mravenčích zvědů prohledávajících okolí rozhodl zjistit stav dřeva.

(A tak jsem se vedle něho posadil a začal jíst, že ho nechám odpočinout, když zničehonic zařval jako tur a začal se plácat jako šílenec. Když se uklidní, otřu si obličej do rukávu a ukazuju na jeho rozhalenou košili, z který utrhal polovinu knoflíků.

"To striptýzový číslo ses naučil na vysoký?"

"Kousnul mě ňákej zkurvenej brouk! Do prdele."

"Vida ho. On umí i nadávat. Je to vůbec možný?" povídám, zvednu druhej pytlík s obědem a podám mu ho. Pořád si drbe to mravenčí kousnutí.

"Já to svinstvo nechci!" ječí napůl hystericky z toho, že se probudil tak nečekaně. Šklebím se na něj. Dokážu si představit, jak mu je. Jednou jsem takhle usnul a do boty mi vlezla deňka... ale nic neříkám. Krčím rameny, pokládám pytlík na zem a věnuju se svýmu obědu. Mladej je celej nesvůj. Stejně jako jsem byl dneska ráno já, když jsem se navážel do Jobyho. Dělám jakoby nic. Jím, potichu si broukám a zádama se opírám o mechový čalounění na starým ztrouchnivělým kmeni, Je mi skvěle, jak všechno pěkně odsejpá, a k tomu ten oběd. Natolik skvěle, až mě napadá, že bych možná dokázal říct mladýmu pár slov a netvářil se přitom, jako bych ho odsuzoval k trestu smrti oběšením. Akorát potřebuju nějak

začít.

Probírám se ve svým sáčku a na kus voskovanýho papíru si před sebe připravuju vajíčka natvrdo, olivy, jablka a termosku. Tváří se, že bude zase spát, a jídla se ani nedotkne, ale ostrá vůně hořčice a octa z těch proklatě pálivých vajíček rozechvívá vzduch jako gong svolávající k jídlu. Znovu si sedá a jedním prstem otevírá sáček, znáte to, kdyby tam náhodou... ale pak si to rozmyslí. "Asi jsem usnul," povídá a dívá se na zem. Chce mi tak dát najevo, proč tak vyjel, když jsem mu oběd nabízel. Jako na vysvětlenou nebo omluvu. Usmívám se na něj a přikyvuju, jako že chápu...)

Mám na troud vyprahlý
my srdce ubohý,

vedl si svou Joeův tranzistorák. Zakřičela na ně hladová sojka, nepříčetná z pohledu na jejich jídlo. Hank byl zcela zaujatý obloženým chlebem se zvěřinou a kromě jeho tichého pobrukování nebylo slyšet skoro nic. Od nákladáku, kde jedli ostatní muži, se k Hankovi a Leeovi na vlnách rozpáleného vzduchu nesla změť hovoru, smíchu a country. Tranzistorák vřískal; sojka křičela. Hank si občas pobrukoval s rádiem; občas posměšně zapískal na sojku. Během oběda už ani jeden z bratrů nepromluvil; seděli proti sobě, ale jejich pohledy se ani jedinkrát nesetkaly; když Hank vzhlédl od jídla, s přehnaným zaujetím studoval smrky za Leem, každý strom očima vyměřoval, porážel, řezal a dokonce rozřezával na pile. Lee nezvedl oči ani jednou. Veškerou pozornost věnoval pytlíku s obědem. Bylo zřejmé, že tenhle sáček s jídlem byl dalším příspěvkem od dívky, kterou měl teprve poznat, ale která v jeho očích neustále rostla. Bylo to jídlo určené pro těžce pracujícího člověka - jako palivo pro stroj - ale bylo v něm něco navíc, přísada, která měla pozvednout cokoliv, dokonce i oběd v sáčku, z každodenní všednosti. Na samotném dně sáčku našel Lee kousek smetanově hnědého koláče s náplní z pražených lískových oříšků, zabalený ve staniolu jako sváteční překvapení. Lee si kousek ukousl a nechal ho rozpustit na jazyku. "Ty koláče pekla Viv?"

Hank přikývl. "Proto taky většinou nejím s ostatníma; pořád škemraj o její zákusky."

"Je fakt moc dobrej."

Hank si se zamyšleně našpulenými rty opět chvilku prohlížel stromy, pak se náhle otočil na Leea a naklonil se k němu. (A během jídla jsem se najednou rozmluvil...) Tři prsty měl před sebou lehce ohnuté, jako by svíral nějaký neviditelný předmět. "Chceš vědět, co jsem dělal dopoledne, brácho? Poslouchej..." Hlas měl vzrušený. Lee nadšeně poslouchá Hankovým naléhavým slovům a nemůže se dočkat, až uslyší, co Hank řekne na ten dopolední duel s nasazováním kabelů. "... odříznout vršek kotevnímu stromu, ke kterýmu se přesuneme příště. Snad ti to dokážu..." Hankova zmrzačená ruka dál svírá vzduch, jak se úporně snaží nalézt ta pravá slova. "Počkej, doufám, že ti..." Lee se dívá, netrpělivě a s očekáváním, zatímco Hank vytahuje krabičku cigaret; jednu hází Leeovi a další si strká do koutku úst. "... snad ti to dokážu nějak přiblížit. Jo. Kotevní strom uděláš z největšího stromu na nejvyšším kopci, jakej najdeš. Bude to takovej hlavní stožár v našem cirkusovým stanu. A bude to taky poslední strom, kterej na tom kopci porazíme, poslední, kterej tam zbyde, až pokácíme všechno kolem. Jasný? Připravím si všechen vercajk... no, je toho dobrejch deset kilo, možná víc; ruční pila, sekyra, háky, lano, pak se k tomu stromu přivážu a lezu po něm nahoru a cestou osekávám větve." (A začal jsem mu vykládat, jak se kotevní strom připravuje). Nejdřív hlavně proto, abych nějak zabil čas. Napadlo mě, že když se mu ráno líbil ten padající strom, mohlo by ho zajímat i tohle...) "Jak lezeš nahoru, pořád lano utahuješ. Zkracuje se, čím je strom tenčí. A pořád sekáš; jednou rukou; osekáváš slabý větve. Smrky nemaj moc silnejch větví, až úplně na vrcholku, ale předtím musíš stejně sundat ty slabší, ale hlavně nesmíš zapomenout dávat bacha na lano, protože když se do něj trefíš sekyrou, brácho, tak ses namydlenej, ať má to lano ocelový jádro nebo ne. Plno chlapů si takhle jistící lano přeseklo. Tak taky skončil Percy Williams, manžel jedny z prvních Henryho sestřenic. Přeseknul si lano. Dopadnul na nohy a zarazil si je až k lopatkám. Takže si zvykneš dávat pořádnýho majzla. Hlavně na pahejly, co jim říkáme rozparovače. Taky musíš pořádně zasekávat ostruhy, nebo uklouzneš a sjedeš dobrejch sedm metrů a ostrouháš si kůži na prsou a na břiše a na stehnech jako mrkev. A víš co, brácho? K tomu všemu seš posranej strachy. Každej ti řekne, že první kotevní strom je nejvyšší, ale to jsou kecy; každej, na kterej

lezeš, je nejvyšší. A tahle mrcha má přinejmenším čtyřicet tisíc palubních stop."

(Vidíte? Když se na mě podíval těma svýma prázdnýma očima, schovanýma za sklíčkama brejlí, hned mi bylo jasný, že vůbec netuší, jak je takovej strom vysokej. A že mu to nedokážu nijak jinak vysvětlit. A navíc jsem tím nechtěl jenom tak zabít čas: chtěl jsem mu říct něco o tom, co se kolem něj odehrává, probudit ho a povědět mu, aby toho využil, hergot! I kdyby to mělo znamenat, že mu jednu natáhnu jako tomu chlápkovi v Rocky Fordu. A tak ještě jednou povídám: "Čtyřicet tisíc stop!" Znovu přikývl.) Lee začíná přemýšlet, jestli se Hank vůbec dostane k té záležitosti s nasazováním kabelu. (To přikývnutí mi nepřipadá moc přesvědčivý, ale já opakuju: "Čtyřicet tisíc stop!" a jenom doufám; tentokrát přikyvuje, jako by věděl, o čem je řeč, a já pokračuju dál...) "A když vylezeš nahoru, kde má kmen stěží půl metru po obvodu, to je teprv něco. Cejtíš ten větřík? Tady dole to není nic moc, co? Ale nahoře se kymácíš jako nadrátovanej. Přivážeš se ještě několikrát lanem, vezmeš si krátkou pilu a řežeš... dokud neucejtíš, jak začíná praskat... a táhnout... Schválně jestli si to dovedeš představit: když ten desetimetrovej vršek nad tebou začne praskat a naklánět se, táhne s sebou i strom... až se vykloníš, já nevím, nanejvýš tak patnáct stupňů, ale máš pocit, jako bys visel rovnoběžně se zemí! A když se vršek nakonec ulomí, hned letíš zpátky! A ten strom tam s tebou mává jako s nějakou vlajkou." (Věděl jsem, že mu to nic neříká - ten pocit, jak to s člověkem hází...) Lee se pokouší vstoupit do odmlky a začíná říkat něco o svých vlastních zážitcích v lese. "Vůbec by mi nevadilo, kdyby to tady dole foukalo trochu víc... Hele." Palcem a ukazovákem si vytahuje propocenou košili na prsou. "Asi bys neřek, že se člověk z Yaleovy university dokáže takhle zapotit, co? Panebože. Ať to byl kdokoliv, ten druhej chlap mě ale prohnal." A podívá se s nadějí na bratra...

(A tak si říkám: jak mu to mám ukázat? jak to mám udělat, aby pochopil, o čem mluvím? jak ho mám vytrhnout z ty mlhy a nezačít se s ním hádat?) Když Hank neodpovídá, Lee si vytáhne nohavici, aby mu ukázal podlitinu na holeni, velkou jako modré vejce. Dotkne se jí prsty a zkřiví obličej bolestí. "Musím přiznat, že když jsem si udělal tuhle bouli, měl jsem najednou sto chutí se na to vykašlat a nechat ho, ať si vyhraje. 'Přerazil sis nohu,' napadlo mě. 'Koleduješ si o komplikovanou zlomeninu jenom proto, abys předhonil toho druhýho chlapíka?' Jau -" Fouká si na pohmožděninu. "Kurva, do večera se asi pěkně zbarví... Vidíš?" "Cože?" "Hele..."

Hank zamyšleně přikývne na znamení, že slyší, ale nic neřekne; sojka křičí jako pomatená a Lee si prohlíží otok na holeni... Když se přehouplo poledne, byl jsem popravdě řečeno docela hrdý na svou výdrž a čekal jsem, že mě Bratr Hank trošku pochválí. Pak najednou Hank vzhlédne od Leeovy nohy a luskne prsty. (A pak mi to došlo...) "Počkej! Já ti ukážu, co jsem ti chtěl říct, brácho; koukej." (Nastavuju obě ruce, aby na ně viděl. Po tyhle práci jsem byl jako vždycky úplně hotovej a rozedranej do krve a na zmrzačený ruce jsem měl přes klouby šrám, že vypadala jako syrová sekaná.) "Vidíš? to je ono: když jsem byl v polovině ty mrchy, vzpomněl jsem si, do prdele! nemám rukavice! V polovině. Už chápeš, co ti celou tu dobu vykládám?"

Lee pustí nohavici a zírá na natažené ruce. Zvedne se mu žaludek jako po polední siréně, ale on se nedá. Jenomže místo pochvaly jsem se dočkal stručného přehledu práce, kterou Hank udělal, zatímco čekal, než ho doženu... "Už chápeš, o čem mluvím, brácho?" Hank opakuje otázku a Lee se přinutí pohlédnout bratrovi do očí. "Jo, mám dojem, že chápu, o čem mluvíš," odpoví a snaží se, aby nebylo poznat, jak ho pálí v nose a v krku.

(A když se ho ptám, podívá se na mě poprvý od ty doby, co je doma, a řekne, "Jo, chápu." A poprvý od ty doby, co je doma, mám pocit, že to někam vede. Říkám si, třeba pro nás ještě nebude úplně odepsanej. Ať si chodil na vysokou nebo ne, stejně se nakonec domluvíme. Říkám si: pořád toho máme hodně společnýho. Joby a Jan jsou na omylu. S bráchou budeme vycházet dobře.) A já pochopil pošetilost mého prvního půldne: On vždycky poběží napřed, abych měl co dohánět. Pořád mění pravidla nebo běh samotný. Buď běží dvanáct let přede mnou, nebo opačným směrem, nebo tvrdí, že běží docela jinej závod než já. Vyzve mě k navlékání kabelů, a když se sotva držím na nohou, oznámí mi, že lezl po stromech.... Nikdy mi nedá šanci! Siréna na navijáku krátce zaječí a Hank vytáhne z kapsy hodinky. "Sakra. Už budou dvě. Dřepěli jsme tady skoro hodinu." Přiloží dlaně k ústům a volá vesele ke kotevnímu stromu, "Co povídáš, Jobýýý...?! Joe Ben odpověděl kratičkým zahoukáním sirény. Hank se směje. "Ten Joe..." Zavírá termosku. Drbe se na bradě, aby zakryl úsměv... (Přesně to jsem myslel.

Jenže pak se něco stalo. Zeptal jsem se mladýho: "Tak co, brácho... co říkáš po pár hodinách nasazování kabelu?) Lee se dívá stranou a pečlivě balí zbytek koláče do staniolu. "Rek bych, "povídá zastřeným hlasem, "že to je podobný jako čistit Augiášův chlív. Rek bych, že vláčet ten pitoměj kabel ostružiním a trním je ta nejmizernější, nejúmornější, nejtěžší a nejnesmyslnější práce na světě, jestli chceš vědět, co říkám na nasazování kabelu!"

(A on na to: "Můžeš si ten kabel a celej ten zasranej podnik strčit do prdele!")

Stáli tam a vzduch mezi nimi se stále chvěl Leeovými slovy; Hank mhouřil oči a nevěděl, co má dělat; Lee se třásl vzteky a snažil se vyčistit brýle zpocenou košilí. A sojka, jako by inspirovaná Leeovými nadávkami, křičí z nedalekého zakrslého cedru hlasitěji než kdy jindy.

(Tak to vidíte. Zrovna když jsem si myslel, že to mezi náma klape. Nechápal jsem to. Jo, milej Hanku, říkám si v duchu, aspoň budeš mít zbytek dne nad čím dumat. A zamířil jsem zpátky k tomu stromu a diplomacii jsem nechal na někom jiným.)

Když sojka zmlkne, Lee si nasadí brýle a podívá se na bratra. "A to si myslím i o ty tvý úžasný dřevařině," říká a krčí rameny.

Hank se lehce usmívá a prohlíží si vytáhlého mládence před sebou. "Jasně, brácho, chápu tě. Tak já ti něco povím...." Vytáhne z kapsy cigarety a jednu si vloží mezi rty. "Víš, že každé; dřevař, kterej si kdy odřel holeň nebo zlomil prst, si myslí to samý? - když na to přijde - úplně to samý? Že to je špinavěj, drsnej, mizernej život. Že to je ten nejnebezpečnější způsob, jak vydělávat na chleba. Že bys kolikrát udělal líp, kdyby ses na všechno vybodnul a svalil se na zem."

"Tak proč-"

"Já jsem ti právě vysvětlil proč, Lee. Když jsem ti vyprávěl, jak jsem lez na ten strom. Nebo jsem se o to aspoň pokusil. A skoro stejnej důvod jako já má i Joe Ben a Andy a dokonce i ten sráč Les Gibbons. Ale já si furt říkám, brácho..." poslední drobky nasype do sáčku, který hodí z kopce. "... jakej důvod by moh mít Leland Stamper?" - povytáhne si kalhoty a zamíří po svahu nahoru. Jeho otázka se dál vznáší před Leem. "Už jdu, bando!" volá na muže u nákladáku a zatleská. "Jestli ho nedostanem dneska, tak příště určitě!"

A Joeův tranzistorák odpovídá:

Mašinfíro, přidej páru
tenhle vlak je nejrychlejší na světě,
tak jeď dál...

Lee ho znovu sleduje, jak mizí za jižním hřebenem v závoji zeleného jehličí. Sojka na cedru neustále křičí hlasem nakřáplým a suchým jako odpolední vedro. Znovu si čistí brýle: ty starý si musím nechat spravit. Nehne se od svého pařezu, dokud nezaslechne, jak druhý mladík dává signál navijáku; pak vzdychne, postaví se a celý ztuhlý kráčí ke svému kabelu, aniž by pohlédl směrem k druhému nasazovači. Ať je to kdo chce, může se jít s tím pitomým klaksonem vycpat; ať se třeba přetrhne, když o to stojí. Já budu rád, když to dneska nějak doklepu. Nic víc nechci. Hlavně abych to ve zdraví přežil.

I tak, i když jsem po obědě zvolnil tempo, stejně jsem byl první den fyzicky i duševně skoro na dně, a tak se to táhlo téměř týden. Jak zničující to doopravdy je, jsem pochopil teprve před koncem, teprve když jsme se vrátili ke člunu, absolvovali cestu po řece a dorazili domů - a já se doplazil po schodech do svého pokoje. A do postele. Pohled na ni byl dokonce ještě příjemnější než předešlý den. Pokud to bude pokračovat takhle, řekl jsem si, udělám nejlíp, když se budu do konce týdne věnovat všemu, co jsem měl v úmyslu udělat, protože další týden nepřežiju.

Lee leží na posteli a ztěžka oddychuje. Stříbrné chvění hvězd venku značí příchod měsíce. Hank zajišťuje člun na noc a vchází dovnitř. Vidí jenom otce, usazeného před televizí se sádrou podepřenou na podnožce. "Ty seš tady sám?" ptá se Hank. Henry nepouští oči z blikajícího westernu před sebou. "Vypadá to tak, co? Joe a jeho skvadra jsou v kuchyni. Vyhnal jsem je, abych měl taky trochu klidu. Viv bude asi ve stodole...." "A mladej?""Odporoučel se hned nahoru; musels mu dát do těla." "Trošku," odpoví Hank a pověsí si plášť. "Půjdu říct Viv, že jsme zpátky..." (Zbytek dne se mi pořád něco honilo hlavou, ale k ničemu to nevedlo; než jsme dorazili domů, šli jsme si s bráchou zase na nervy, a já nepřišel

na nic, co bych řek Viv, a pořád jsem byl podrážděnej. Vypadalo to na další nekonečnou noc....) Ve svatyni svého pokoje jsem se svalil na postel stejně jako o čtyřiadvacet hodin dřív - byl jsem tak vyřízený, že jsem se ani nenamáhal zout - ale tentokrát se nedostavil vytoužený spánek, aby utišil moji rozjitřenou duši...

Hank jde do stodoly a u zadních dveří vidí Viv ponořenou v myšlenkách, drobnou siluetu rýsující se proti modročerné obloze s rukou opřenou o velké dřevěné táhlo, jak hledí za krávou ztěžka kráčející na pastvu. (Viv byla ve stodole, když jsem přišel domů; to mě potěšilo...) Zamíří k ní a obejme ji zezadu kolem pasu. "Ahoj, miláčku," říká Viv a zaklání hlavu k jeho rtům. (Protože tam nám je spolu asi nejlíp, jako páru domácích zvířat. Jdu k ní a nenápadně ji obejmu a cítím, že už ji špatná nálada přešla, jenom je trochu skleslá...)

Ležel jsem tam potmě - s očima dokořán a bolestí hlavy, vyčerpáním jsem skoro blouznil - a vybavoval si důvěrně známé démony, kteří vylézali z děr po sukách na zašlém stropě. Neměl jsem sebemenší chuť sledovat jejich rejdy, ale už mi nezbývaly síly na to, abych s nimi něco udělal. Proháněli se po stropě - vlci a medvědi plížící se mezi ovcemi, zatímco chudák pastýř jenom zírá, bezmocně přihlíží, vyčerpaný a oprýskaný, a netouží po ničem jiném než po spánku... nedokáže vetřelce pustit z očí, protože má strach o své stádo, a nedokáže se ani vzchopit a ochránit je. Snažil jsem se přenést pozornost k naléhavějším problémům. Například: "Dobrá, když už jsi konečně poznal, že nemá cenu snažit se Bratru Hankovi vyrovnat, jak ho chceš zdolat?" Nebo: "Proč seš mu chtěl vůbec vyrovnat?" A: "Je to vůbec k něčemu dobrý?"

Viv se otočí v kruhu jeho paží a přitiskne mu obličej na prsa. "Promiň, miláčku, že jsem byla ráno tak nedůtklivá -" "Mě zas mrzí, že jsem byl nedůtklivej včera večer, lásko." "A sotva se člun odrazil od břehu, běžela jsem ti zamávat, ale tys byl už pryč." Hraje si s pramenem jejích vlasů. „Já jen..." pokračovala, "že Dolly McKeeverová byla na střední škole jedna z mých nejlepších kamarádek, a když se odstěhovala z Colorada, těšila jsem se, že... si budu mít s kým popovídat." "Já vím, zlato; mrzí mě to. Měl jsem ti asi říct o společnosti Wakonda Pacific hned. Já nevím, proč jsem to neudělal. " Bere ji za ruku. " Necháme toho a půjdem se najíst. .."A cestou k domu se ptá, "Ale máš Jan; s ní si můžeš popovídat - proč ti nestačí Janny?" Viv se smutně usměje, "Janny je moc milá, Hanku; ale už sis s ní zkusil někdy promluvit? O maličkostech, třeba o nějakým filmu nebo knížce?" Hank se zastavil. "Hele, počkej. Víš ty...?" (A když vidím, jak je skleslá, hned se mi rozsvítí. Hergot, říkám si, páni, tady máš odpověď na obojí. Že mi to nedošlo hned!") "Víš co? Zrovna mě něco napadlo: myslím, že znám někoho, s kým si můžeš vykládat, až ti z toho půjde hlava kolem, někoho, kdo opravdu umí..." (Já se na to vážně vykašlu, abych těmhle dvěma citlivejm duším dělal dohazovače, říkal jsem si, radši je nechám, ať se zabavěj sami.) Jak jsem tam tak ležel a v duchu přemítal, jak na tom s Bratrem Hankem jsme, na stropě se mi zjevil Goyův obraz "Kronos požírající své děti" se všemi zřejmými oidipovskými souvislostmi; ale nějak jsem se nedokázal smířit s druhořadým psychologickým symbolismem. Ach ne, Lee, teď ne, proboha. Za nevraživostí, kterou jsem cítil k mému drahému bratrovi, se bezpochyby skrývaly všechny obvyklé freudovské důvody, strach z kastrace, vztah mezi matkou, synem a otcem - a všechny se ukrývaly mimořádně hluboko, protože onu běžnou, nezměrnou touhu neposlušného synáčka oddělat toho hajzla, kterej mi píchal mámu, ve mně živily nenávistné vzpomínky na psychotického nevlastního bratra... ovšem, měl jsem v zásobě nesčetné scény, fungující na těchto mnohovrstevnatých úrovních - a tyhle nezapomenutelné skutečnosti by každému poctivému neurotikovi poskytly dostatečný důvod, aby zatoužil po pomstě - ale to nebyla Úplná Pravda.

A dostatečný důvod, abych nenáviděl všechno, co ztělesňoval. Už první den jsem si připomněl všechny jeho chyby; přestože naše vzájemná komunikace vázla, pouhých pár vteřin každé výměny slov mě přesvědčilo o tom, že je omezený, bigotní, zatvrzelý, pokrytecký, že zdravý rozum nahrazuje pudy a plete si koule s mozkem, a že je v mnoha ohledech ztělesněním člověka, jaký představuje největší nebezpečí pro můj svět, a proto bych měl právě z těchhle důvodů usilovat o jeho likvidaci.

Jenomže... to nebyla Úplná Pravda.

... Viv se lehce zamračí a otočí se k němu; světlo z kuchyně zvýrazňuje obrys jeho čela a spodní čelisti na pozadí hor; "Já vím, s kým si můžeš popovídat o knížkách a filmech, miláčku..." Z divokého, téměř dětského záblesku v jeho zelených očích - záblesku, který poprvé spatřila za mřížemi vězení - má na

okamžik pocit, že mluví o jediném člověku na světě, s kterým by si chtěla popovídat, ale on řekne: "Je to náš mladej, Lee, Leland. Já ti to řeknu na rovinu, Viv: potřebuju, abys mi s ním pomohla. My jsme si s bráchou nikdy nebyli moc blízký. A oba jsme to tak vždycky brali. Ale teď je ho třeba, aby nám pomoh s tou zakázkou. Půjdeš do toho se mnou? Vzala by sis ho na starost?" Ano, odpověděla, vzala. "Paráda. Hergot, to se mi ale ulevilo. Pojď dovnitř." (Akorát mi nedošlo, že když si na sebe navzájem naložíte vlastní problémy, nemusíte se jich nutně zbavit; občas se stane, že vznikne další, větší než dřívější dva dohromady.) "Co kdyby sis k večeři oblékla nějaký hezký šaty? Udělala bys to pro mě?" Ano, odpoví, to bych mohla, a následuje ho k zadnímu vchodu....

Věděl jsem, že existuje ještě jeden, pravdivější důvod; zdaleka ne tak hmatatelný, spíš abstraktnější, téměř nepostřehnutelný jako pavučina černé vdovy... a já věděl, že se podobá pocitu, jaký jsem měl, když jsme cestou z práce vyzvedli váženého pana Leslie Gibbonse - špinavějšího, pokud to vůbec bylo možné, než předtím -, abychom ho převezli od silnice k jeho domu. "Stampere," spustil Gibbons, když se pohodlně usadil a mocně si odkašlal - "viděl sem dneska Biggera Newtona z Reedsportu. Makali smě chvíli spolu na stejným chodníku... venku strašnej hic, práce hotová rasovina, tak akorát pro černý, chápeš, co chci říct?"

Hank pozoroval řeku před sebou a čekal. Všiml jsem si, jak se Gibbonsovi třesou špinavé ruce v klíně, přestože působil naoko nenucené a sebejistě. Co chvíli si vlhčil popraskané rty jazykem růžovým a hbitým jako had...

"... a Big vykládal, jak se asi před měsícem, nebo kdy to bylo, zlil. Nevadí, že ti to říkám? A najednou povídá - Newton, já tam jen tak stál a poslouchal a myslel sem si svý - Big povídá, žes podváděl. Povídá - kurva, jak to bylo? - povídá: 'Až uvidím Hanka Stampera, tak ho zkopu do kulatá, že na to do smrti nezapomene!' Tak to bylo; přesně takhle to řek."

"Už to asi třikrát zkusil, Lesi."

"Jasně! Já vím. Jenomže tehda mu nebylo ani osumnáct, Hanku. Byl to ještě usmrkanec. Hele, mně do toho nic není, ale nezapomeň, že je o tři roky starší. A ty taky."

"Budu si to pamatovat, Lesi."

"Povídal - Big -, že spolu máte nevyřízený účty. Přej to má co dělat s tím závodem na kolech, cos vyhrál loni v létě na pláži. Přej sis nasadil tlustý pláště jenom proto, aby lítal ostatním písek do očí. Big je fakt namíchnutej, Hanku. Chtěl jsem ti to jenom říct."

Hank se úkosem podívá na Gibbonse a usmívá se do dlaně. "Díky, Lesi." A s očima stále upřenýma na hladinu řeky, naoko duchem nepřítomný, se předklonil a z prostoru pod sedadlem vytáhl plechovku Gardolu, zatřásl s ní u ucha, nalil posledních pár kapek do nádrže - "Jo, mockrát ti děkuju." A pak, právě když se Les chystal k tomu tématu ještě něco dodat, Hank zmačkal prázdnou plechovku, jako by byla ze staniolu. Palec s ukazovákem se bez zjevné námahy spojily. Kov jako by nekladl žádný odpor. Plechovku, která teď vypadala jako kovové přesýpací hodiny, hodil kolem Lesových vykulených očí do řeky a otřel si ruku o kalhoty. Tahle teatrální vsuvka měla okamžitý účinek a Les už po zbytek cesty nepromluvil. Když ale vystoupil ze člunu, pohrával si s plechovou přilbou a očividně chtěl ještě něco říct; nakonec vyhrkl: "Sobota! Do prdele, já na to málem zapomněl. Dete v sobotu večer někdo do Kůlu? Svez bych se s várna přes řeku, kdyby to šlo."

"Tuhle sobotu asi ne, Lesi. Ale dám ti kdyžtak vědět."

"Vopravdu? Určitě mi dáš vědět?" Byl zjevně znepokojený.

"Určitě, Lesi. Zavoláme ti," ujišťoval ho Joe Ben s nezvyklým důrazem v hlase. "Neměj strach. Možná dáme vědět i Biggerovi. Možná brnkneme i do Kůlu, aby začali chystat místa k sezení a prodávat lístky a připravovat párky v rohlíku. Byli bysme neradi, kdyby o to někdo přišel."

Les se tvářil, jako by Joeův sarkasmus neslyšel. "Skvěle," řekl. "To bude paráda. Díky. Jsem vám zavázanej." Vyběhl k plotu a samým nadšením opakoval přes rameno slova nekonečných díků. Měl důvod k rozjařenosti. Mohl se těšit na zápas, v němž se měl slavný Big Newton z Reedsportu utkat s Hrozným Hankem a učinit pokus o přerušení série výher držitele titulu, a při té příležitosti mu srazit hřebínek. Přestože mě odpuzovala Gibbonsova nemotorná úskočnost a nechutná podlézavost, věděl jsem, že budu v skrytu duše povzbuzovat jeho gladiátora, aby porazil šampióna k. o. V tom jsme byli s Lesem zajedno: chtěli jsme, aby šampión prohrál, protože nám připadalo nesnesitelné, že má tu drzost

být nahoře - arogantně usazený na trůně, a my ne.

Ale i když jsem ležel na posteli a svěřoval se s tímhle vším stropu, bylo mi jasné, že nejsem žádný lev Newton, který má na svém kontě řadu hospodských rvaček, ani Leslie Gibbons, abych se jako on spokojil s rolí breptajícího a blábolícího diváka, hltajícího cizí rány z první řady u ringu. Má úloha v sesazení šampióna z trůnu, v jeho nezbytném odstranění, musela být pasivní i aktivní zároveň: pasivní v tom smyslu, že mi připadalo nesmyslné vést otevřený fyzický boj proti bratrovi, zocelenému těžkou prací - POZOR varoval mě můj vnitřní hlas, můj pohotový výstražný signál, který spustil křik HOŘÍ při prvním závanu cigaretového dýmu - a aktivní, protože jsem potřeboval projít katarzí a podílet se na jeho svržení. Potřeboval jsem třímat v ruce pochodeň, držet dýku. Potřeboval jsem skvrnu jeho skutečné krve na svém svědomí jako léčivou placku, která mi měla vytáhnout hnis odvěké zbabělosti. Potřeboval jsem ochutnat vítězství, abych získal sílu, o kterou mě připravila léta hladovění. Potřeboval jsem porazit strom, který mi ubíral slunce dřív, než jsem stačil vyklíčit. Moje slunce, ječela má potřeba. Slunce, které jsem potřeboval k tomu, abych vyrostl! vyrostl ze stínu do sebe sama! Ano. A pak - teď poslouchej - možná pak, ty ubohej střízlíku, až se tvá pochodeň naplno rozhoří! až bude šampión svržen! strom poražen! až trůn bude prázdný a nebe se vyjasní a v džungli bude bezpečno na nedělní procházku... pak možná, ty ubožáku zbabělej UKLIDNI SE budeš schopen přivést Leea k rozumu, možná dokonce najdeš odvahu žít s tou zkroucenou mrtvolou, která leží v tvém mozku od té doby, co ji tam pohodila ze čtyřicátého patra, leží uvnitř a rozkládá s nezadržitelností tikajících hodin; a pokud se mu nedokážeš vyrovnat, milej Lee, možná bys měl přizpůsobit měřítko svým vlastním rozměrům... protože hodiny stále tikají.

Viv jde nahoru do koupelny. Svlékne si blůzu a opláchne si obličej a krk. Prohlíží si utřený obličej v zrcadle - a přemýšlí, jestli si má svázat vlasy do copu nebo je nechat rozpuštěné - a najednou si uvědomí, že si snaží vybavit, jestli je to tatáž tvář, kterou líbala na rozloučenou v prasklém zrcadle v Coloradu. Vlastně by se neměla tolik lišit od tváře, hledící na ni z toho starého oválného zrcadla; nepřibyly jí vrásky - tohle podnebí, většinu času vlhké, zabraňuje jejich tvorbě -a vypadá mnohem mladší než Dolly, která má narozeniny o měsíc později... ale co ty cizí oči, které na ni občas civí? Opravdu někdy políbila tyhle cizí rty? Nevzpomíná si. Odvrací se od zrcadla a zvedá blůzu, aby si cestou z koupelny zakryla ňadra - a usoudí, že Hank by byl raději, kdyby si je nechala rozpuštěné, aby jí volně visely a houpaly se, jak říkává...

Tentokrát jsem si byl jistý, že mě žádný jiný elixír nevyléčí; žádný lektvar, ale vítězství by zrušilo kletbu a zastavilo pozvolný výstup po schodech do mého vlastního čtyřicátého patra. Celá moje budoucnost potichu naříkala přidušenou potřebou vítězství, celá moje minulost se ho zběsile domáhala... zatímco po stropě se skvrnami hlubokých děr po sukách, z nichž vycházely ohavné postavy a strašlivé přeludy, promenovalo procesí slabostí, díky kterým můj hněv zůstal bezmocný a vítězství se ztrácelo v nedohlednu. Měl jsem pocit, že se tam nahoře najednou zjevuje přesvědčivý důkaz mé potřeby vítězství nad bratrem, jakož i nesporná známka mé neschopnosti tohoto vítězství dosáhnout. A tahle potřeba se zároveň vzněcovala i ochabovala. Bezmocně jsem přihlížel výplodům své mysli: panoramatu bezpříkladné paranoie, kdy se každičký neuron krčil v hrůze před svým sousedem, zatímco ovce byly masakrovány. POZOR POZOR POZOR...

... Nahmatá stolní lampu ve svém pokoji, rozsvítí ji a blůzku přehodí přes židli u šicího stroje. Sedá si a zouvá si roztřepané tenisky, pak si svlékne kalhoty. Otevře zásuvku u prádelníku a vytáhne podprsenku a punčochy. Natáhne si punčochy a zvedne podprsenku - a říká si, jak je to směšné, když musí se svou postavou nosit takovou zbytečnost...

A pak, zničehonic, v pravou chvíli, právě když jsem se chystal poddat smrti a zaujmout status quo, jsem dostal znamení, ohnivý sloup vedoucí ke spáse, svou pochodeň...

... A zatímco se za zády potýká se zapínáním a kouše se do rtu, najednou si uvědomí, že už nějakou dobu hledí na prázdnou klec zavěšenou u stropu. Nechá zapínání a ruce i podprsenka jí zvolná klesají k bokům. Z maličkého bidýlka, pokrytého prachem, visí dlouhé osamělé vlákno pavučiny. Opuštěnější ta klec už snad ani nemůže být, pomyslí si. Měla jsem si koupit jiného ptáka. Hank se dokonce jednou nabídl, že ji za tím účelem odveze do Eugene. Odjakživa měla ráda kanáry. Měla si pořídit jiného. Ještě by to pořád šlo. Až pojede příště do Eugene, mohla by... Odvrací se od klece...

Vzpomínám si přesně na první dojem: že světlo vycházelo z té dívky - ne z lampy za ní. Stála tam bez

hnutí, zády ke mně, jako by ji uchvátilo nějaké zjevení na druhé straně pokoje; na sobě měla jenom bezové punčochy... úplně bílá, štíhlá, s úchvatně dlouhými, nazrzavělými blond vlasy sledujícími útlou křivku hlavy dolů přes ramena - až jsem si představil hořící svíčku. Pohne se a hlavu nakloní zlehka dopředu. Pak se otočila, a když kráčela přímo k mým špehujícím očím, hladké tělo, téměř bez boků, vznešený knot krku, bledý nenalíčený obličej, který vypadá, jako by se třepotal a zářil jako osamělý plamen... všiml jsem si, že má tváře vlhké od pláče.

Čas překrývá sám sebe. Vzduch nadechnutý z vánku není celý vítr, není to dokonce ani konec toho, co pominulo, ani počátek toho, co přijde, ale spíš - moment - spíš jediný bod tahající za jediné vlákno obrovské větrné pavučiny, rozechvívající celou scénu. Tak je to; překrývá se.... A v květináčích z vany rostou prehistorické kapradiny. A lesklá nová sekyra, ohánějící se po budoucím domě z borového dřeva, si prosekává cestu až k občanské válce. A plánované silnice se propadají navršenými vrstvami staletí.

A trilobit vylézá ze starší doby kamenné a vleče se přes vyježděné koleje po Breakbutt Road na předměstí a přes pole jetele a plechovky od piva a nakonec po schodech až k chatrči Šíleného Skandinávce, kde se zastaví a škrábe na dveře jako pes, který chce do tepla.

A starý Indián s obličejem připomínajícím leteckou fotografii rozbombardovaného města - otec Indiánky Jenny, jen tak mimochodem - sedí na podlaze vystlané borovým jehličím v chýši z borových klád na konci padesát let prakticky nesjízdné cesty, pod lalokem na krku má dikobrazím ostnem sepnutý umaštěný přehoz z medvědí kůže a napjatě sleduje western.

A Simone se opírá o svou prázdnou lednici a hledí pootevřenými dveřmi do pokoje na malou vyřezávanou Madonu, která hledí na ni, a dýchá vůni vosku a vína z kuchyně. Co si o sobě vůbec myslej? Ti Stamperové? Vyvolat takovou stávku?

A zbytek města dýchá své vlastní vánky:

Willard Eggleston počítá v pokladně svého biografu večerní tržbu. "Když si nepohoršíme, když vydělám každý večer alespoň tolik, budu letos první." Tržba je každý večer menší. Jednou bude příliš malá.

Floyd Evenwrite neklidně čeká, zatímco Jonathan B. Draeger listuje bezmyšlenkovitě stohem žlutých papírů.

Fenka Molly pozoruje měsíc, roztékající se jako vosk, a cítí, jak jí kapky toho vosku umrzají na kůži, tuhnou na očích a na jazyku...

Bod, za který se zatahá kterýmkoli směrem lehce
rozechvěje všechny poryvy a vánky, zefýry a vánky....

Joe Ben sbírá jednoho letního jitra se svými třemi staršími dětmi škeble, když najednou přestane splašeně pobíhat od jednoho děcka k druhému a podívá se přes močál na stádo vychrtlých kanců, kteří s chrochtáním přibíhají z houští do bahna. Téměř ve stejný okamžik se z nejvyšších větví smrkového hájku vznáší černé hejno vran; s krákáním se snášejí dolů, aby se usadily po dvou nebo po třech na hřbetech rochnících se kanců. Jeden z nich vyhrabe škebli nebo garnáta; spustí se křik, krákání, velký boj o nález... jeden z ptáků se s drsným smíchem vznese do vzduchu, aby škebli rozbil o skály přístavní hráze.

Joe Ben stojí jako opařený, chytá se za hlavu - "To snad není možný! Panebože!" - jako by chtěl zpevnit stěny překypující duše, aby zabránil výbuchu radosti...

Proboha, ti ptáci! A ti pitomí kanci... věřili byste tomu? Táta mi o tom stádu divokých prasat vyprávěl, ale já jsem je ještě nikdy neviděl. Povídal, že ti ptáci jsou tady stejně dlouho jako ti kanci, nebo přinejmenším tentýž ptačí a kanci rod. Už od roku 1900: teda, táto, ty sis ale musel užít, když jsi lítal po celý zemi a viděl všechny tyhle legrační věci a skákal z postele do postele se všema těma ženskýma. Ach jo, škoda, že jsem tě neznal a neužil si tě, když to šlo, že jsem se od tebe nějak neodpoutal dřív, abych si tě mohl vážit a poslouchat, jak sis zasloužil. Jaká to mohla být paráda, když jsme se já a Hank a oba Aaronovi kluci natáhli na podlahu a ty s Henrym jste si sušili boty na kamnech, pili domácí pivo a kouřili doutníky... prdeli a krkali, prdeli a krkali celou noc, a přitom jste vyprávěli, jaké to bývalo...

"Tehda tady byla samá bažina, chlapče. Arnold Eggleston se chtěl někdy v roce devatenáct set šest nebo sedům usadit na mělčině v Siskilou. Jeden velkej močál tady byl, jak si vzpomínám.

Arnold ty svý prasata pustil ven, aby vyryly nějaký wapatoo - dva z těch vepřů jsem viděl minulej tejden, když jsem plavil vor po řece - takový ty prasata s ušima spuštěnýma přes oči jako blatníky, a oni zdivočely. A byly podlý, to ti povím: Sam Montgomery, pamatuješ se na něj, Henry? na bráchu slečny Montgomeryový?"

"Betsy? Betsy Montgomeryový?"

"Byla to první z těch Montgomeryovic matrací -"

"Nech toho, ty hubo jedna nevymáchaná, cos to povídal o Samovi a těch kancích?"

"No jo... Jednou jsme spolu kradli naplavený klády na mělčině, ani nevím, co jsem zrovna dělal, když Sam začal zničehonic řvát jako tur, a když jsem se na něj podíval, vidím, že leží na zemi a na něm jeden z těch kanců. Běžel jsem hned ke člunu pro dvojku, co vzal Sam s sebou, kdybysme narazili na nějaký morčáky. Sam a kanec byli v sobě. Váleli se v bahně a já slyšel jenom řev a nadávky! Všude kolem bylo samý bahno a chaluhy a plno odpadků, no já vůbec netušil, co se děje! 'Střílej, kurva, střílej!' křičí Sam. Já nevím, kdo je kdo!' povídám. 'To nevadí, sakra, napal to do toho chumlu!'Tak jsem trochu poodběhnul a napálil jsem to přímo do nich. Práásk! Z obou hlavní. Kanec nadskočil a mazal zpátky do křoví, a za chvilku vyletěl Sam a pustil se za ním a pořád nadával a ječel na celý kolo, že toho ksindla zamorduje, a to ti povídám! kdyby nezakopnul o nějaký kořeny, určitě by...."

"Já si na Betsy Montgomeryovou pamatuju. Už vím, která to je. Vzpomínám si, jak jsi dal Samovi Montgomerymu skoro plnou krabici doutníků White Owl, aby tě nechal odvýzt jeho sestřičku Betsy na tancovačku v Yachats, a ty doutníky byly taky moje, kurvafix!"

"Jo." Ben pokrčí rameny a usměje se na staršího bratra. "Doutník je sice doutník, ale pěkná ženská - to je jiná!"

Muži se rozřehtají a přihnou si ze sklenic od zavařeniny; chlapci se rozvalují na dřevěné podlaze, brady mají opřené o složené ruce a ospale se usmívají. Tuhle historku už slyšeli. Všechny jejich historky slyšeli dřív, než se skutečně staly. U kamen si Henry vzpomíná na historku, vlastně spíš legendu, již mu kdysi vyprávěl jeden starý dřevorubec, který ji slyšel od nějakého jednookého Indiána... celý kmen hladoví, po zvěři nikde ani památky, a kojoti bůh zavede všechny muže na mořský břeh ve chvíli, kdy hladina klesne a odhalí nepřeberné množství jídla; varuje všechny, že jakmile někdo sebere sebemenší sousto, hladina opět stoupne; kojoti bůh přistihne jednoho hladového indiánského válečníka, jak se pokouší ukrýt pod bederní roušku škebli. Moře se začne opět zvedat, a to vysvětluje, jak vznikl odliv a příliv...

Na břehu řeky se najednou zjeví ten indiánský vypravěč v plné parádě; oheň z naplaveného dřeva osvětluje nedočkavé přízraky, tančící z lesklých, mléčných očí; v jeho příbězích, prostých, uklidňujících a plných neviditelné přítomnosti duchů, se dosud neobjevují démoni, kteří měli přijít ze vzdálené země, zvané Východoindická společnost. Jeho ruka se vznáší beztížně nocí, nadnášená mohutným proudem slov; kruh ohněm ozářených tváří naslouchá.... Za měsícem postříbřenou řekou zatroubí automobil. Hank vstane od večeře a jde k oknu. "Mlčte chvíli; mám dojem, že přijel táta.... Připadá mi, jako bych poslední dobou nedělal nic jinýho než čekal, kdy ten starej kozel přijde domů nadranej a bude troubit."

Willard Eggleston se zeleným kšiltem na holé hlavě píše poslední cifru na papír plný výpočtů. "Když vydělám příští měsíc alespoň tolik, tak mě ta režie nezabije. Alespoň tolik potřebuju, abych se nepoložil." Ale cifra, která ho udrží nad vodou, je každý měsíc vyšší. Jednou bude příliš vysoká. Willard má pocit,

že se věčně zaobírá příliš velkými nebo příliš malými ciframi.

Otec Indiánky Jenny s mručením vstává, aby zastavil skákající obraz na televizoru. Westerny upravuje dost často.

Viv si čte na provizorní pohovce, opřená o velkou podušku se saténovým povlakem. Čtením tráví hodně času. V Coloradu zdaleka tolik nečetla; a v prvních letech v domě ve Wakondě, když jí Hank snesl z podkroví knihy, aby měla o dlouhých osamělých odpoledních co dělat, nejevila o čtení žádný zájem - knihy byly tak chatrné dřívějším čtením, až měla pocit, že by do nich neměla nahlížet - ale když musela strávit několik týdnů na lůžku poté, co přišla o dítě, přinutila se a zkusila to, občas četla jednu stránku pořád dokola, až jedno ospalé odpoledne něco cvaklo, jako když se odemyká zámek, a ona uviděla, jak se ty psané dveře otevírají do obrovského domu slov. Vstoupila opatrně, s pocitem, že dělá něco nedovoleného, s vědomím, že tohle nikdy nebyl její dům, a málem s nadějí, že se někdo - kdokoli, kdo tady žil před ní - vrátí a vyžene ji ven. Nikdo však nepřišel a ona se smířila s tím, že bude bydlet v cizím domě, a časem se naučila chápat a obdivovat krásu různorodého zařízení. Od té doby si nashromáždila rozsáhlou a rozmanitou knihovnu. Knihy s nejrůznější tematikou - knihy s pevnou vazbou, paperbacky, některé potrhané častým čtením, jiné téměř netknuté - se táhnou podél stěny na různých úrovních neobvyklé knihovny a tvoří tak pevnost slov sahající od podlahy ke stropu.

Když jednou večer uklízela Viv šití, Hank stál před touhle pevností, drbal se na holém břichu a letmo si pročítal názvy knih. Vrtěl hlavou. Dávno zapomněl, že nápad s knihami dostal první on. "Tohle všechno," poznamenal a rozmáchl se, "všechny tyhle knihy, všechny tyhle praštěný slova." Otočil se a s přidušeným chechotem přejel manželce prstem po zádech. "Vysvětli mi jedno, miláčku: jak je možný, že dovnitř lezou všechny tyhle slova a ven jich vyjde tak málo?" Rozdělil zářivou záplavu vlasů vzadu na hlavě a prohlížel si její krk. "Vždyť musíš bejt nacpaná slovama až k prasknutí!"

Viv zavrtěla hlavou a usmívala se, jak si Hank tiskl její záda na hruď. "Ale ne." Zasmála se. "Žádnýma slovama. Já si ani nemyslím, že bych si slova pamatovala. Občas si pamatuju slova nějakého spisovatele - třeba větu, která se mi obzvlášť líbila -, ale jsou to jeho slova, chápeš?"

Nechápal, ale ani si s tím nedělal hlavu. Hank si zvykl na její zvláštnosti podobně jako ona na jeho; jestli byla padesát procent času pryč, v nějakém jiném světě, zatímco její tělo zůstávalo tady a věnovalo se domácím pracem, budiž, byl to její svět a její zábava. Cítil, že ji nedokáže následovat do světa fantazie a nemá ani právo přivolat ji ven. Podle Hanka nezáleželo na tom, co se děje uvnitř, jako spíš v kom se to děje. A kromě toho: nebylo oněch padesát procent, které mu věnovala, "mnohem víc, než dostanou ostatní chlapi od svých ženských, i když dostávají celých sto procent?"

"To nevím." Uhýbal Lee Hankově otázce. "Mám pocit, že by to záleželo na ženský, a na tom, kterou polovinu dává."

"Viv dává tu lepší polovinu," ujistil ho Hank. "A pokud jde o tuhle ženskou, řekni mi, co si o tom myslíš, až ji uvidíš."

"Spolehni se" - stále si vychutnával ten polonahý obraz, který viděl dírou necelou půlhodinu předtím. "Ale myslíš, že dokážu posoudit celých 'sto' procent, když je neuvidím celý?"

Bratr Hank se tajemně usmál. "Chceš říct, jestli uvidíš z Viv celých sto procent? To já nedokážu říct; to záleží na ní. Ale napadá mě, jestli by sis nemoh vystačil s tím málem, co je vidět -jako třeba nohy a obličej. Odhadnout zbytek je stejný, jako kdybys hádal, kolik ledovce je pod vodou. Viv není jako ty rozjívený holky, co jsem s nima chodíval, Lelande. Ona je plachá, Joe o ní říká 'tichá voda břehy mele'. Uvidíš. Myslím, že se ti bude líbit."

Hank seděl obkročmo na židli u nohou mé postele a čekal s bradou na opěradle, než se obléknu na večeři. A měl překvapivě dobrou náladu ve srovnání s nabručeným mlčením, které se z něj linulo od chvíle, kdy jsem vybuchl nad jeho vyprávěním u oběda. Zašel dokonce tak daleko, že mi přinesl šálek kávy, abych se probral z otupělosti, aniž by tušil, že právě tuhle otupělost - na rozdíl od mdloby, která následovala po mém prvním seznámení s fyzickou námahou ten den dopoledne - má na svědomí vystoupení jeho ženy se slzami v očích a v punčochách. S šálkem kávy mi přinesl pár čistých ponožek. "Než ti přivezeme kufr z nádraží."

S úsměvem jsem mu poděkoval, ale jeho změna nálady mě zaskočila stejně jako on musel být zaskočen mojí. Věděl jsem, že má změna tkví pevně v rozumu: uvědomil jsem si, jak nerozumné bylo mé

odpolední nepřátelské smýšlení - chytrý úkladný vrah se nevplíží do králova hradu jenom proto, aby zahodil šanci na úspěch a řekl králi, co si o něm myslí. To jistě ne. Právě naopak. Je okouzlující, vtipný, podlézavý a tleská královým historkám o vítězství, byť by byly sebeubožejší. Taková je hra. A proto mi také byla podezřelá Hankova velkorysost - neviděl jsem sebemenší důvod, proč by se měl král vtírat do vrahovy přízně, a proto jsem si řekl, že bych si měl dát pozor. Chová se přívětivě z nějakého podlého důvodu; měj se na pozoru!

Jenomže občas bývá těžké dávat si velký pozor, když se k vám lidi chovají příjemně, a já tehdy ještě netušil, že tahle lstivá taktika přívětivosti a vřelosti, napadající mé rozhodnutí k odplatě, bude mít tak dlouhé trvání.

A tak jsem vypil kávu, s díky přijal ponožky, aniž bych se přestal mít na pozoru před záludnou lstí, zavázal jsem si boty, učesal se a následoval ho dolů do kuchyně, abych se setkal s jeho ženou, a ani v nejmenším jsem netušil, že by ta prohnaná holka mohla být dokonce ještě lstivější a přívětivější a vřelejší než její prohnaný manžel, a že bude ještě těžší mít se na pozoru před ní.

Stála otočená ke kamnům a vlasy jí padaly ve spirálách až ke šňůře u zástěry. A v ostrém kuchyňském světle byla stejně rozkošná jako v měkkém žáru svého pokoje. Hank ji ke mně přitáhl za plisovanou sukni, která musela být ještě teplá od žehličky; otočil ji za rukáv halenky, které chyběl jeden knoflík. "Viv, tohle je Leland." Smetla si z čela pramen vlasů, natáhla ruku a mlčky se usmála. Přikývl jsem. "Tak co ty na to?" zeptal se Hank a ustoupil od ní jako koňský handlíř od dvouleté klisny.

"Musel bych se jí aspoň podívat na zuby."

"Jo, to by šlo."

Dívka ho plácla přes ruku. "Co se to... O čem to prosím tě mluví, Lelande?"

"Můžeš mi říkat 'Lee'."

"Nebo 'mladej'," dodal Hank a odpověděl za mě. "Já o tobě mluvím jenom v dobrým, lásko. Viď, mladej?"

"Říkal, že polovic z tebe je lepší než je většina ženských celých -"

"A Lee říkal, že to nemůže posoudit, dokud tě neuvidí celou, miláčku." Natáhl ruce po knoflíkách na její halence. "Takže jestli dovolíš -"

"Hanku...!"

Zvedla vařečku a Hank od ní hbitě uskočil. "Ale miláčku, my to musíme vyřídit..."

"Rozhodně ne tady v kuchyni." Vzala mě koketně za ruku a ohrnula nad ním nos. "Leland, Lee a já to vyřídíme někdy jindy - a sami." Pak sebejistě pohodila hlavou, aby dohodu zpečetila.

"Platí!" řekl jsem, když se otočila se smíchem zpátky ke kamnům.

Ale rozesmátá pirueta ani sebejisté pohození hlavou nemohly zakrýt ruměnec, který se zvedl jako rudý příliv - z podprsenky, která, jak jsem věděl, se zapínala stříbrným spínacím špendlíkem mezi levým košíčkem a ramínkem.

Hank nad flirtováním své ženy zívl. "Mně stačí, když mi dáš najíst. Mám hlad jako vlk. Co ty, brácho?"

"Mně stačí pár soust, jenom abych se dokázal vyštrachat zpátky do postele."

"Ryba se bude ještě chvíli dělat," řekla. "Jan šla do stodoly pro pár vajíček. Prosím tě, Lee, zeptej se Joea, jestli jsou všechny děti umyté a přichystané. Mám pocit, jako bych slyšela troubit Henryho; mohl bys ho přivézt, Hanku?"

"Hergot, z něj snad bude opravdovej Kasanova..."

Hank běžel nastartovat člun a já šel do vedlejší místnosti pomoct Joe Benovi umýt hejno jeho dětí. Kolem mě vířily zrádné vůně a zvuky a momentky té podvečerní scenérie jako pozadí nějakého propagandistického filmu ministerstva zahraničí, natočeného s cílem prodat Americký Způsob Života všem hladovým a osamělým bezdomovcům ve všech zapomenutých vesničkách ve všech chudých státech, co jich na světě je - "Neposlouchejte ty komunistický žvásty, vy zabedněný rákosníci, takhle vypadá skutečnej život ve starých dobrých Jů Es Ej!" - a v krvi se mi objevil první zhoubný zárodek citu, který se dostal pod skalpel rozumu až skoro za měsíc, když se rozbujel natolik, že bylo téměř nemožné ho odstranit...

A fenka Molly se znovu pokouší vstát, a kňučí, sotva se dotkne tlapkami studené země; zlomek vteřiny stojí na všech čtyřech, ale měsíc je příliš studený a těžký a ona opět klesá pod jeho mrazivou tíhou.

A barman Teddy se dívá přes změť neonů na tmavnoucí zákrut řeky za požární zbrojnicí a toužebně si přeje, aby byl leden: tahle babí léta jsou dobrá leda tak pro cvrčky a komáry a staré kecaly, kteří prosedí celý večer u jednoho uslintaného piva. Ať zaprší, ať je ošklivo a uvidíte těch dolarů. Ať přijde temná rozmazaná lesklá děsivá noc. Pak přijde strach. Pak poteče pití proudem!

A Viv sleduje přes pramen vlasů Leea, jak otírá jedné z Joe Benových děvčátek nejistýma rukama ručníkem obličej. Uvědomuje si, že ještě nikdy nekoupal malé děcko; to koukáš! Je to zvláštní kluk, samá kost a kůže a vypadá jako přízrak. V očích má výraz, jako by už byl někdy na kraji a viděl dolů...

Při koupání si pocákal košili, a tak odkládá ručník, aby si vyhrnul rukávy. Viv spatří jeho zanícenou kůži.

"Ale ne... tvoje ruce!"

Pokrčí rameny a pofouká si bolavé zápěstí. "Obávám se, že jsem je měl o trochu delší než rukávy."

"Dám ti na to trochu habru. Pišťo, zlato," volá na verandu, "hodila bys mi sem tu láhev s habrem? Pojď sem, Lee, posaď se na chvilku. Henry stejně ještě nepřišel. Sedni si..."

Namočí v roztoku složenou utěrku. Teplem kuchyně zahoří pronikavá vůně bylin a alkoholu. Jeho paže leží na kostkovaném ubruse, netečné jako dva kusy masa na řeznickém pultě. Oba mlčí. Slyší blížící se motorový člun a Henryho opilý zpěv. Viv při tom zvuku zavrtí hlavou a usměje se. Lee se ptá, jaké to je, když má na starosti další zvíře. "Další zvíře?"

"No jasně. Jenom se podívej na ten zvěřinec." Zpěv venku zesílil. "Zaprvý máš Henryho; s tím to bude asi dost náročný -"

"Ani ne," říká. "On zas tolik nepije. Jenom když ho bolí noha." "- já myslel náročný kvůli tomu jeho úrazu, a taky už má svý léta. A pak ty děcka, určitě pomáháš Joe Benovi a jeho ženě s děckama, ne? A co psi, a kráva? A kdyby se ukázalo, že potřebuje ošetřit habrem i bratr Hank, určitě by -"

"Ne," říká zamyšleně, "nevypadá, že by to potřeboval."

"Ale stejně, nevadí ti, že máš na starosti dalšího otrapu?"

"To si o sobě myslíš vždycky? Že jsi na obtíž?" Lee se na ni šklebí a stahuje si rukávy. "Já jsem se ptal první."

"Ach jo" - strká si do koutku úst pramínek vlasů - "pravda je, že jsem v jednom kole. Henry tvrdí, že to je jediný způsob, jak se vyhnout tomu, aby člověk nezarostl mechem - ale když nad tím tak přemýšlím -"

"To se ví, že to tak je!" Zadní dveře se rozletí a dovnitř se vřítí Henry se zubní protézou v ruce. "Já tvrdím, že v Oregonu musíš bejt pořád v jednom kole... abys měl chlupatý prsa a nezarostla ti prdel mechem. Dobrej večír vespolek, buďte zdrávi. Chytej, děvenko." Hodí protézu Viv; zuby zasyčí a šklebí se v ostrém kuchyňském světle. "Buď od ty dobroty a umyj mi je. Vypadly mi na dvoře a jeden z těch pitomejch čoklů si je chtěl nasadit. Hop! Vidíte, jak ty klofany čapla ve vzduchu? Ať se neflákaj. Hm-mmm! Já to věděl; toho lososa jsem cejtil až u Evanse."

Viv se otočí od dřezu a utírá protézu utěrkou. "Když tak nad tím uvažuju, Lee," říká, jako by mluvila s protézou; zvedne hlavu a usměje se na něj. "Myslím, že mi to nebude vadit... když to srovnám s jinýma, starat se o tebe mi bude potěšením."

Fenka Molly dýchá povrchně a hekticky na měsíc. Teddy čeká, jestli neuslyší déšť. Lee -je o měsíc později - sedí na posteli, zutý a s nohavicemi opatrně vyhrnutými nad kotníky, oteklými po poloopileckém lovu, z něhož se právě vrátil, a odpovídá úzkostlivým stínům, že si škrábance dokáže ošetřit sám, díky... "A něčím mnohem uklidňujícím než habrovým výtažkem!" Na stolku vedle postele, na krabičce od pleťového mléka leží tři tenké hnědočervené cigarety. Na obalu od gramofonové desky, opřeném o kolena, čeká blok se spirálovou vazbou. Na klíně má položenou propisku a sešitek zápalek. Několikrát naklepe polštáře za zády, a když se spokojeně usadí, vezme jednu cigaretu, zapálí ji, mocně se nadechne a dlouho drží dým v plicích, než ho vypustí s dlouhým "Joooo!" Znovu potáhne z cigarety. Během kouření se noří stále hlouběji do postele. Když je cigareta zpoloviny vykouřená, začne psát. Čas od času se pousměje, když po sobě čte větu, která ho zvlášť potěší. Zpočátku píše úhledně a rovně, a věty tuhnou na stránce bez jediného škrtance:

Schránka l, Ulice l
Wakonda, Oregon

předvečer Všech svatých

Norwick House
New Haven, Conn.

Milý Petersi:

"Bože můj, odvrhněme vše, co nás odcizuje."

Mimochodem, pokud máš v malíku Willyho Šejka, což bys měl mít, neboť předběžné zkoušky se blíží závratnou rychlostí, měls odpovědět: "Amen, pane."

Odpověděl? Nevadí. Při vší dobré vůli musím totiž uznat, že sám přesně nevím, o které drama se jedná. Možná je to z Macbetha, ale stejně dobře by to mohl být tucet jiných historických her nebo tragédií. Jsem doma už měsíc, a jak vidíš, v tom vlhkým a mokvavým oregonským podnebí mi začíná plesnivět paměť a já dávám přednost domněnce místo jistoty...

A Viv je všechny vyhnala z kuchyně, "... nebo tu večeři nikdy nedodělám." A zatímco se snažila přivést Joe Benovy děti, jak Joe říkal, "k polovičnímu zdraví", najednou uviděla škrábance na mých rukou. Nechala, co právě dělala u kamen, a trvala na tom, že mě ošetří nějakou lidovou medicínou, až jsem si přál, abych měl škrábance na zádech, ale zatnul jsem zuby a dělal jsem jakoby nic a sledoval, jak ji těší hrát si na sestřičku. Vida, pomyslel jsem si, tohle bude moje zbraň. Ale jak jí co nejlíp využít?

Když mi tedy ošetřila rány, odebral jsem se do obýváku, kde jsem čekal na večeři a pokoušel se kout pikle, jak tu zbraň použít. Ne, nemuselo by to být nijak těžké.

První večer naboural mé úsilí otec. Jeho nezdolná energie prakticky znemožňovala jakékoliv přemýšlení. Dupal a hlučně přecházel sem a tam po obrovské místnosti jako nějaká stará hračka na klíček, zbytečná a bezcenná, nicméně stále ještě fungující. Při jednom ze svých přeletů zapnul televizi; spustila ohlušující příval nesourodé směsi otřepaných sloganů a informovala nás o posledním vývoji Velké deodorantové války - "Žádné mokré spreje, žádné lepkavé deodoranty s kuličkou... stačí jediný dotyk a můžete se spolehnout, že vám bude celý den báječně!" Nikdo se nedíval ani neposlouchal; vřískot přístroje byl stejně nesmyslný a přehlížený jako otcova nepříčetná nostalgie, ale nikdo neudělal sebemenší pohyb, aby nastalo opět ticho. Bylo jaksi zřejmé, že jakýkoliv pokus vypnout jedno nebo druhé by vyvolal bouři protestů, která by byla mnohem ničivější než obojí dohromady.

Pokusil jsem se přimět bratra, aby mi pověděl o své ženě víc, ale právě když na ni přišla řeč, otec zjistil, že u stolu sedí příbuzní, kteří dávají přednost hovoru před jídlem, a to by se na to podíval, kdyby patřil mezi ně! A zavelel k hromadnému odchodu do kuchyně.

Následující den přinesl další dřinu a vyčerpání jako den první, avšak s jedinou výjimkou, totiž že se mi dařilo potlačit své nepřátelství vůči Bratru Hankovi, který pokračoval ve svém přátelském tažení proti mně. Další dny jsem na svou krvepřísežnou pomstu myslel stále méně a můj názor na zapřísáhlého nepřítele byl stále pozitivnější. Snažil jsem se to logicky vysvětlit mému duševnímu rádci, když mě varoval, abych dával POZOR na cestu nejmenšího odporu. Trval jsem na tom, že přes den musím upřít veškerou svoji pozornost na to, abych se vyhýbal padajícím kmenům, a večer jsem příliš zesláblý, abych dokázal konstruktivně myslet na odplatu - "A proto mě ještě nic nenapadlo." Ale Spolehlivý rádce se nedal jen tak snadno zapudit.

"Jo, já vím, ale -"

ALE VŽDYŤ JSI S NÍ SOTVA PROMLUVIL.

"To je sice pravda, ale -"

AŽ TO VYPADÁ, JAKO BY SEŠ JÍ VYHÝBAL.

"Možná to tak vypadá, ale -"

MÁM STRACH... JE PŘÍLIŠ HEZKÁ... MĚL BY SIS DÁT POZOR-

"Pozor? Proč myslíš, že jsem se jí vyhýbal, proboha živýho? Já si dávám pozor! Protože je až moc hezká! Je přívětivá a milá a zrádná; musím si na to dát pozor..."

Popravdě řečeno jsme měli v našem společném srdci strach oba. Nešlo totiž jenom o Viv: celý ten ďábelský barák byl přívětivý a milý a zrádný, mým úskočným bratrem počínaje a tím nejmenším

prohnaným batoletem konče. Začal jsem je mít rád. A zároveň s tím zhoubným citem bujel v mém ubohém srdci také strach. V mém nadutém srdci. Je to zákeřná choroba, běžná zejména v onom mýtickém orgánu, který žene život žílami ega: péče, koronární péče, komplikovaná uhánějícím strachem. Vnitřní rozervanost. Toužíte po kontaktu, a jakmile vám ho nabídnou, štítíte se ho jako jedu. Už v mládí se učíme být ke kontaktu nedůvěřiví: Nikdy se neotevírej... chceš snad, aby někdo strkal špinavé prsty do soukromí tvé duše? Nikdy si neber sladkosti od neznámých lidí. Ukradni sáček žužu, když se nikdo nedívá, pokud to svedeš, ale nikdy si od nikoho nic neber, nic nepřijímej... chceš snad, aby měl někdo výhodu? A především, nikdy se o nic nestarej, nikdy nikdy nikdy se nestarej. Protože jakmile začneš projevovat starost, polevíš v pozornosti, přestaneš být na stráži a zapomeneš hlídat své stíny... chceš snad, aby se nějaký práskač dověděl, co jsi uvnitř skutečně zač?

A tenhle seznam bychom mohli doplnit jednoduchým přikázáním: "Nikdy Nepij Přes Svou Míru."

Myslím totiž, že to bylo pití, proradné pekelné pití, které nakonec prorezavělo poslední zámek na posledních dveřích střežících mé zotavující se ego... prorezavělo zámek, rozpustilo petlici a vytrhlo panty, a než jsem si uvědomil, co dělám, mluvil jsem s bratrem o mé matce. Zjistil jsem, že mu vyprávím o všem - o zklamání, pití, zoufalství, smrti.

"Bylo mi to fakt líto, když jsem se to dověděl," řekl, když jsem domluvil. Měl jsem za sebou dva týdny v lese a právě jsme zapíjeli neuvěřitelnou skutečnost, že mám všechny kosti pohromadě. Hank vytáhl z rozbité lepenkové krabice za kamny klacík na podpal a kapesním nožem z něj odřezával dlouhé bílé zakroucené proužky. "Když jsem se to dověděl, poslal jsem telegram, aby tam dali nějaký kytky - myslím, že věnec - viděls ho?"

"Neviděl," řekl jsem poněkud odtažitě a měl jsem vztek, že jsem mu toho napovídal tolik a že poslouchal - "Jenomže ono tam bylo takových věnců, že jsem ho možná přehlídnul" - ale především mě přiváděla k nepříčetnosti vzpomínka na ten věnec. Jeden jediný věnec! Matčina rodina raději nebrala smrt téhle černé ovce rodiny na vědomí - vzdělaná Jezabel, ohrnovali nos, alkoholička, snílek, fušuje do věštění z ruky, frenologie a promiskuity, pětačtyřicetiletá beatnická žába v černých punčocháčích, která měla nejen tu drzost pošpinit dobré jméno rodiny, když utekla do divočiny na Sever s nějakým vypelichaným dědkem a nechala si od něj udělat dítě, ale ještě přilila olej do ohně, když se vrátila zpátky a zničila si střední věk a k tomu pořádný kus newyorského chodníku - a podobně jako jsem je tehdy nenáviděl za to, že se nenamáhali poslat byť jen kytičku fialek, nenáviděl jsem Hanka ještě víc za jeho troufalý věnec z bílých kafariátů.

Bylo už pozdě. Přešli jsme z piva na víno. V baráku panovalo děsivé ticho. Joe Ben s rodinou trávil noc v novém domě a chystal se přivítat svítání s malířskou štětkou. Henry odešel nahoru, aby se ponořil do drnčivého strnulého spánku. Viv ležela schoulená na pohovce vedle Hanka jako roztomilá hádanka a promlouvala jenom svýma širokýma jantarovýma očima a rozkošným zadečkem v džínách, až jí klesla víčka a přetáhla si přes prdelku ovčí kůži a diplomaticky usnula. Starý dům nepravidelně tikal jako obrovské dřevěné hodiny a venku co chvíli narazila do mola kláda unášená proudem. Pod námi, mezi podlahou a zemí, kňučeli psi, hrdinové nebo zbabělci svých snů. Nahoře otec obskakoval nějakou navoněnou vzpomínku. Bratr seděl na druhé straně pokoje pod stojací lampou se střapatým stinidlem, ořezával kousek dřeva a sám byl jako vyřezaný ze stínu a nalakovaný světlem...

"Jo, bylo tam hodně věnců..." lhal jsem.

Přejel po dřevě lesklou čepelí. "Byl to asi pěknej pohřeb, co?"

"Pěknej, moc pěknej," připustil jsem a bedlivě sledoval čepel. "Když se to vezme kolem a kolem."

"Skvěle." Ts, ts. "To mě těší." Kudrlinky oholené borovice se snášely k jeho nohám jako ustřižené kadeře. Viv se zavrtala hlouběji do pohovky a já upil z galonu otcova ostružinového vína. U hrdla láhve píchala tekutina trním, v ohbí žmolkovatěla semínky, a teď, v půlce, byla hebká jako bavlna.

Cekali jsme, co ten druhý, přemýšleli, proč jsme proboha riskovali svůj klid, když jsme zašli tak hluboko do léta zakázaného území, a uvažovali jsme, jestli dokážeme odhodit opatrnost a jít ještě dál. Nakonec do toho šel první Hank. "No jo, jak jsem řek, bylo mi to fakt líto, když jsem o ní slyšel."

Vztek mě ještě úplně nepřešel. "Jo," poznamenal jsem. Neboli: Aby ti to nebylo líto, ty hulváte, po tom, cos -

"Cože?"

Nůž přestal ševelit a z klacíku trčela půlka borové kudrlinky. Zadržel jsem dech; slyšel, co jsem si myslel? POZOR, varoval mě můj Rádce, MÁ KUDLU! Nůž se však znovu zařízl do dřeva; kudrlinka se zatočila úplně a snesla se k ostatním; dech mi vyletěl z nosu ve víru úlevy a zklamání. Planá očekávání (co jsem si myslel, že udělá?) zůstala nadále jalová. Země se znovu otočila (co jsem si myslel, že udělám?) a pokračovala ve svém klesajícím kroužení. Kudrlinky se kroutily. Napil jsem se znovu Henryho domácího vína. Mrzelo mě, že mám vztek; byl jsem rád, že se ho rozhodl nebrat na vědomí.

"Jdu spát." Zavřel nůž a nohou v ponožce smetl spirály na úhlednou hromádku jako vlněným smetákem. Sehnul se, sebral hromádku do dlaní a hodil ji do bedny na dřevo: podpal na ráno. Oklepal si z rukou hobliny a jeho rozcitlivělost a mozoly o sebe ťukaly, jako by byly ze dřeva. "Zkusím se trochu prospat; slíbil jsem Joeovi, že mu zejtra ráno pomůžu na baráku. Viv? Kočičko?" Zatřásl jí ramenem; zívla a růžovým lístkem jazyka si přejela po zubech bělostných jako perličky. "Půjdem si lehnout, jo? A ty bys měl jít taky, mladej."

Pokrčil jsem rameny. Viv se kolem mě protáhla v ovčí kůži a s ospalým úsměvem na rtech. Hank se zastavil pod schody; naše pohledy se na okamžik střetly- "Ehm... Lee..." jasné oči, zelené jako láhev, jako by o něco žádaly, se vzápětí sklonily ke zlomenému nehtu na palci. "Mrzí mě, že jsem tam nebyl." Mlčel jsem; v tom letmém pohledu jsem zahlédl náznak něčeho, co bylo víc než vina, víc než lítost.

"Fakt jsem si přál něco udělat." Neboli: Bylo co?

"Já nevím, Hanku." Neboli: Udělals toho dost.

"Vždycky jsem si kvůli ní dělal starosti." Neboli: Neměl jsem na tom svůj podíl viny?

"Jo." Neboli: Všichni jsme na tom měli svůj podíl viny.

"No jo," - díval se na zlomený nehet a chtěl ještě něco říct, na něco se zeptat, něco slyšet, ale nejde to - "asi to už zalomím."

"Jo," - chtěl jsem všechno, co chtěl on - "já taky."

"Dobrou noc, Lee," zamumlala Viv zeshora.

"Dobrou noc, Viv."

"Dobrou, brácho."

"Hanku."

Neboli: Dobrou, ale zůstaňte tady ještě. Viv, mlčenlivá a štíhlá jako paprsek ospalého světla, zůstaň, mluv se mnou svýma výřečnýma očima. Hanku, zapomeň na moje slova za slovy, zůstaň, zůstaň ještě chvíli. Je to naše šance. Moje šance. Řekni toho ještě dost pro lásku nebo nenávist, dost na to, abych si byl jedním nebo druhým jistý. Zůstaň, prosím tě, zůstaň...

Nechali mě tam samotného. Nejdřív mě vyděsili, mučili, rozrušili, a pak mě nechali samotného. A zmateného. Myslím, že jsme se k sobě ten večer přiblížili a pak jsme to zbabrali. On se neodvážil jít dál a já nemohl. Ten večer vidím přes závoj z rozmačkaných ostružin, vypouštějících trnitou a kyselou šťávu, vidím, jak se bratr s manželkou vytrácejí po schodech nahoru a mizí do svých soukromých světů, kde budou snít své sny, a napadá mě: Málem se nám to tenkrát povedlo. Stačilo, aby jeden z nás měl trochu víc odvahy, a mohli jsme to dokázat. Byli jsme zralí pro společný okamžik, připravení nechat se otrhat, nabídnout své zboží jeden druhému do váhavých rukou... o kousíček víc odvahy v onen vzácný, správný okamžik, a všechno mohlo být klidně jinak...

Ale dech vzpomínek stále trhá takovými okamžiky, až se celá pavučina chvěje. Lidé se vytrácejí po schodech nahoru, ale jen proto, aby si nechali zdát o snech toho druhého; o minulých budoucích dnech, o budoucích minulých nocích; o tvrdých slunečních paprscích křižujících kruhy vody, zdánlivě nesmyslně....

Z tečkované hladiny řeky vystřelí v mihotavém tanci pstruh s červenými žábrami a zelenomodrými pruhy, divoce se otáčí v třpytivém napětí, s prudkým třeskem padá na bok, a znovu skáče a padá, a skáče - jako by chtěl uniknout nějakému přízraku, který ho pronásleduje pod hladinou. A padá a tentokrát se vrhne jako šíp ke dnu, aby se schoval za kámen, s vyčerpaným břichem spočívajícím v písku, a drobní vodní mrchožrouti mu přes veškeré úsilí nepřestávají ohlodávat ploutve a žábry.

Hejna černých, krákajících vran znepokojují smečku psů. Domácí pivo se svléká v mihotavé záři vycházející z kamen. Otec Indiánky Jenny otráveně vstává a snaží se vyladit "Šerifa z Cochise". Molly

sleduje, jak z ní v oblacích bílé jinovatky vyprchává život. Floyd Evenwrite si spílá za to, že neudělal na Jonathana B. Draegera lepší dojem, a proklíná Draegera, že se choval tak nechutně nafoukaně a namluvil mu, že musí udělat dojem, a proklíná sám sebe za to, že dovolil Draegerovi, aby se choval tak nechutně nafoukaně a namluvil mu, že musí udělat dojem.... Willard Eggleston se nevzdává naděje. Simone se modlí. Willard Eggleston je zoufalý. A motorový nákladní vlak, přijíždějící s prázdnými vagóny do Wakondy pro poslední hromadu dřeva společnosti Wakonda Pacific na seřadišti Cascade Pacific, houká před přejezdem hlubokým a oplzlým tónem podobným volání mechanického draka v říji...

V Kůlu, u poškrábaného stolu u dveří, sedí Henry s partou kumpánů, které zjevně mnohem víc zajímá jeho pivo zdarma než jeho řeči, převaluje v ústech špatně padnoucí zubní protézu a zhluboka se nadechne. Přihne si ze džbánku, který drží za ucho, jako by to byl nějaký obří korbel; všiml si, že pokaždé, když naplnil sklenici, některý z přísedících ji ihned vypil, a tak se věnuje jenom džbánku. Je uvolněný, rozpálený, a cítí, jak si natékající břicho říká o další dírku v opasku. Poprvé v životě má stařec čas na to, aby dostál svým žalostně zanedbaným společenským povinnostem. Téměř každé odpoledne ode dne, kdy měl úraz, si opírá sádrový obvaz o tentýž trám u dveří, kde popíjí, vykládá o starých časech, dohaduje se s Boney Stokesem a pozoruje velké, zelenavě duhové mouchy páchající sebevraždy elektrickým proudem na nabité síti ve dveřích.

"Psst! Poslouchejte. Slyším jednu -"

Teddyho elektrické smrtící zařízení Henryho nesmírně zajímá; během jedné z jeho bombastických předmluv - s přivřenýma očima a nostalgickým úsměvem, vyvolaným nějakou sladkou vzpomínkou - se najednou zarazí uprostřed slova. "Psst! Psst! Poslouchejte..." Nastaví ucho s bílými chlupy směrem k síti, kam se s bručením blíží dosud neviditelná oběť. "Poslouchejte... Poslouchejte..." Nastane prskavá modrá exploze. Ožehlá mrtvolka padá ke svým předchůdkyním na schod přede dveřmi. Henry práskne do stolu hůlkou.

"Kurva! Vidíte to? Další! Jestli zase nevymýšlej nějakou další chytrou věcičku, tak ti sežeru ten tvůj plesnivěj klobouk. Kdepak, na tuhletu moderní techniku já nedám dopustit. A říkám to pořád; opakuju to od ty doby, co jsem viděl první naviják, kterým se daly tahat klády. Dotáhli jsme to daleko, to vám teda povím. Vzpomínám si - a přísahám, že to je pravda - ale víte sami, jak je zatraceně těžký věřit, jak to bejvalo kdysi, poněvadž všechno se pořád mění, každej den... pořád tvrdím, že to vyhrajem, Boney, ty starej suchare - ale moment, počkej chvilku, mám dojem že to bylo za Coolidge..."

Mladý Henry s módním černým knírkem leze čiperně jako veverka po kmeni stromu, padlého na strmém svahu, a rukama jako z lesklé oceli vysvobozuje opilého bratrance Larimora ze spleti volských otěží. Hbitý, divoký, na slovo skoupý mladý Henry s kompasem v každé kapse kalhot a nožem na vykosťování v pochvě na botě...

"Poslouchejte! Copak to neslyšíte? Á... ááá... prásk! A je po ní. Hergot, no není to paráda? Další!"

Ray a Rod, Taneční kapela sobotní noci, tentokrát v obyčejných leviskách a tričkách, sedí vzadu u stolu a píší dopis jedné dívce do Astorie.

"Jak se píše 'bezostyšný'?" ptá se Ray.

"Jak se píše co...?"

"'Bezostyšný', kurvafix; 'bez-os-tyš-ný'! Seš tak natvrdlej? Bez-os-tyš-ný, jako kdybys chtěl třeba napsat: 'Mám nepříjemnej dojem, že ti o mně píše bezostyšný lži a pomluvy.'"

"Tak moment." Rod se vrhne po Rayově dopisu. "Komu píšeš? Dej to sem, dělej!"

"Dej si majzla, Jacku. Pracky pryč, slyšíš? Uklidni se. Já si budu psát -"

"Ty píšeš Rhondě Ann Northrupový!"

"- komu chci a nikomu do toho -"

"Vážně? Protože jestli se to domáknu, tak se máš na co těšit."

"Nepovídej."

"Rozkopu ti prdel, že si na ni v životě nedřepneš."

"To bych se na to podíval."

"Dej si majzla, než bude pozdě."

Oba se vrátí ke svým dopisům. Takhle se to táhne od té doby, kdy se dali před osmi lety dohromady a začali hrát po maloměstských barech: hádají se, přetahují se o stejnou ženu, každý se jí svěřuje, že se co

nevidět trhne od toho násosky, který mu je akorát na obtíž, odejde z téhle zapadlé díry a udělá díru do světa, až podepíše smlouvu se společností Decca nebo Capitol, možná i s televizí... věčně jsou spolu na kordy, a přesto je navěky spojuje neúspěch a potřeba nalézt pro něj nějakou omluvu. "Nebejt toho zatraceného natvrdlýho hňupa, co mě drží zpátky, už by mě v tomhle zapadákově nikdo neviděl, zlato." Píší namáhavě a pomáhají si skřípěním zubů. Po chvíli pohlédne Ray na druhý konec baru, kde Henry třiská hůlkou do židle, aby zdůraznil nějaké napínavé místo ve svém vyprávění; odplivne si mezi zuby na podlahu.

"Slyšíš? Ten starej šašek snad nikdy nezavře klapačku. Člověk má dojem, že je hluchej, co? Huláká tady jako na lesy. Mele si furt dál a je mu putna, jestli chce mluvit někdo jinej. Hluchej jako poleno."

"Třeba je. Na to, aby byl hluchej, má svý roky."

Na druhém konci baru však starcův zájem o osud některých much svědčí o nadlidsky citlivém sluchu. "Poslouchejte! Slyšíte? Slyšíte? Tumáš!"

"Pro Kristovy rány! Dej mi desetník, schválně jestli ho přehluším."

Hrací skříň přede, mazlí se s mincí, bliká a rachotí. Ray se vrací ke stolu a mezi velkými zuby si píská předehru havajské kytary:

Ona je drahokam na zemi i v nebi,
Je jak diamant na Božím trůnu....

Má ze svého tónu radost. Jednou se tam dostanu, říká si v duchu. "Slavná Opry." Memphis ve státě Tennessee. Dokážu to. Můj den ještě přijde. Tyhle pitomce nechám tady. Dám jim na frak. Rode, kámo, musíš si přiznat, že ti začíná nějak pokulhávat rytmus. A Rhondo Ann, ty seš sice skvělá buchta, ale mámě bych o tobě nenapsal...

"Zapište si to za uši, mládenci," zvolal Henry na druhém konci baru. "My jim to ještě nandáme, jednou určitě!" Nikdo s jistotou nevěděl, komu to hodlá Henry nandat, ale o jeho přesvědčení nemohlo být pochyb. "Všechno tohle nový zařízení, nový metody... ještě budou čumět!"

"Jak se píše 'neandrtálec'?" Tentokrát měl potíže Rod.

"Stejně jako jsem to napsal před chvílí já," odvětil Ray. "Hehehe." Jo, pane, všem jim vytřu zrak. V Memphisu v Tennessee už mi můžou stavět slavobránu!

"Náš čas přichází," oznámil Henry.

"Ne. Ach ne ne ne." Boney Stokes, který si libuje v pohromách stejně jako medvěd v odpadcích, našel důvod ke spokojenosti navzdory nezkrotnému optimismu. "Kdepak, už jsme starý dědkové, Henry. Náš čas se chýlí ke konci, naše oblohy černaj."

Henry dal zřetelně najevo svůj posměch. "Blbost! Černaj? Podívej se z okna na ten úchvatnej západ slunce, copak je na tom něco černýho?"

V říjnu, když se v Oregonu pálí na polích strniště bojínku a jílku, rozhoří se samotná obloha. Z olší červených vzlétají hejna střízlíků jako jiskry z táboráku, lososi znovu vyskakují nad hladinu a řeka se valí pomalu, jako roztavené železo...

Kousek po proudu od Andyho přístaviště nabodl ohořelý pahýl cedru slunce jako jablko, syčící a prskající šťávu na gril mraků babího léta. Celý svah, všechno usychající houští lemující velkou řeku, a javory o kus výš, všechno to žhnulo temně cihlovou a přepálenou červení. Řeka se otevřela ke skoku říčního lososa s červenými žábrami, pak utvořila kruhy na znamení, kde spadl. Kolpíci se přehrabovali v karmínovém bahně na mělčině a sluky skákaly ze stonku na stonek a nepříčetně křičely, jako by tenké rákosí žhnulo stejně jako pohrabáče, které připomínalo. Divoké kachny a bernešky letěly na jih v malých, ohnivých, vzdálených hejnech. A v omšelých zbytcích vyčerpaných kukuřičných polí do sebe tloukli samci poláků v souboji blýskavém jako naleštěná měď, až se zdálo, jako by pole řinčelo jejich brněním.

To je Hankův zvon.

On a Lee a Joe Ben pozorovali zapadající slunce, zatímco člun se pohupoval po hladině. Poprvé od té doby, kdy s nimi Lee začal pracovat, pluli večer po řece domů a slunce jim ještě svítilo na cestu.

To vyzvání Hankův zvon.

"Měli jsme kliku," řekl Hank. "Víš to? Letos máme dost dlouhej podzim, aby nám vynahradil poslední tři roky, kdy začla zima moc brzo."

Joe Ben dychtivě přikývl. "No jo, máš pravdu. Říkal jsem přece, že to tak bude. Jo, Pánbůh nad náma drží ochrannou ruku. Měli jsme báječný počasí na práci... no neříkal jsem to dneska ráno? Čeká nás nádhernej, požehnanej den."

Ten drobný mužík sebou na přídi člunu vzrušeně házel a horečně trhal rozervaným obličejem ze strany na stranu, aby mu nic neuniklo. Hank a Lee na sebe za jeho šlachovitými zády vrhli pobavený pohled. A proti své vůli pocítili trochu téhož nadšení, nad kterým se pousmáli. Lee totiž musel připustit, že byl opravdu požehnaný den, nejpožehnanější den od té doby, kdy se vrátil do Oregonu. Ten den byl požehnaný už od rána; začal koláčem plněným lískovými oříšky a ostružinami, který Viv upekla k snídani, a zdálo se, že je čím dál lepší; vzduch na dvoře byl chladný a voněl kyselými jablky, která se pod stromy měnila v ocet; obloha byla jasná, ale neslibovala úmorné vedro jako předešlý týden; příliv byl ideální a nesl je plnou rychlostí po řece... a pak - a to bylo možná nejlepší, pomyslel si Lee, ten požehnaný den možná začal ve chvíli, kdy jako obvykle převezli Lese Gibbonse přes řeku a vysadili ho na břehu nedaleko jeho vozu, zatímco bez ustání mlel; otočil se, aby přes rameno zavolal, jak by chtěl ještě jednou poděkovat a jak by rád, aby věděli, jak nesnáší, když je někomu zavázán, jak ne-ná-vidíí! - uklouzl, na všech čtyřech jako opilý lidoop a s posledním slovem splývajícím ze rtů, po břehu do ledové vody vedle člunu.

Hank a Joe Ben řvali smíchy, když se Les vynořil, prskal a nadával, a jeho předstírané družnosti ten smích zasadil citelnou ránu. Celý zmáčený se držel boku člunu a nepříčetně ječel, že si přeje, aby se všichni zkurvený Stamperové utopili jako koťata! Aby ta uřehtaná rodina ztroskotala a zhebnula a utopila se! A že bude vůbec nejlepší, když ty hajzlové chcípnou -!

Lee se usmíval jeho bezmocnému zoufalství a nemohl se ubránit smíchu, když jeho velký bratr s naprostým klidem a jako správný křesťan vytáhl Lese zpátky do člunu a soucitně se ho zeptal, jako trpělivý policista hysterického dítěte, jestli hodlá jet do města zmáčený jako krysa vytažená ze studny? Nebo se chce nechat odvézt zpátky, aby se mohl převléknout? "My na tebe klidně počkáme, Lesi, kdyby ses chtěl vrátit pro suchý hadry; stačí říct...."

Les několikrát polkl. Odtáhl promodralé rty od drkotajících zubů v komickém pokusu o úsměv. "Ale, Hanku, vž-vždyť už jsem v-vás zdr-zdržel až d-dost."

Hank pokrčil rameny. "Jak je libo, Lesi." Pak vystoupil starostlivě ze člunu, aby odvedl roztřeseného muže za ruku na břeh.

I přes neplánované zdržení se zdálo, jako by prudký příliv zdvojnásobil rychlost jejich člunu, a k čekajícímu nákladáku dorazili s předstihem. Nákladák naskočil hned napoprvé. Cibetka, která žila pod kapotou, se nahrbila a uraženě utekla, ale poprvé od té doby, kdy se tam zabydlela, nevypálila na své trýznitele salvu na rozloučenou. Strýc John neměl kocovinu a každému nabízel sladkou tyčinku; Andy cestou místo obvyklého žalozpěvu vesele vyhrával na foukací harmoniku; a právě když vyjeli na hřeben zvaný Breakleg Ridge pár kilometrů od místa, kde pracovali, na silnici skočil velký jelen a přinutil je zastavit, jako by chtěl svézt. Jakmile zůstali po smyku stát, odběhl na zarostlou mýtinu a způsobně čekal, až Hank vytáhne ze skříňky s nářadím malou dvaadvacítku Hi-Standard a vloží do ní jeden z půl tuctu broků, které měl v přihrádce na rukavice. Výstřel zněl jako tiché zakašlání; broky přerazily jelenovi páteř těsně za šíjí, kam Hank mířil; zvíře padlo k zemi jako loutka, které najednou někdo přestřihl provázky. Joe, Hank a Andy se pustili do práce s rychlostí, jakou by si vysloužili uznání u kuchacího stolu v rybí konzervárně. Jelena podřízli, nechali vykrvácet, vyvrhli, uřízli mu hlavu a kopyta, a za necelých pět minut zahladili všechny stopy. Jelen si dokonce vybral mýtinu, na níž stál dutý kmen. "Jako by tušil, že přijde vhod," řekl uznale Hank, když hodil mrtvé tělo do dutiny a zakryl je snítkou borůvkového keře.

"To máš teda pravdu!" souhlasil nadšeně Joe Ben. "Dneska nám Bůh přeje. Budeme mít všeho hojnost! Všeho bude nadbytek! Všechno bude dneska stát při nás, to je přece jasný. No ne? Svatý znamení jsou dneska na straně Stamperů, stačí se jen dívat."

Dokonce i naviják, ten pomstychtivý konglomerát drátů a hluku a křehké litiny, jako by podlehl vlivu svatých znamení. Joe si hověl na sedadle, prozpěvoval si do skřípění motoru, tahal za páky, rytmicky dupal na pedály, jako by hrál na nějaké ďábelské varhany, a naviják vytahoval ke kotevnímu stromu

dvoutunové klády a za celý den se porouchal jenom jedinkrát. Ozvala se pronikavá rána; ozubené soukolí v kabelovém bubnu se zadřelo. Ale i tehdy byla znamení důsledná, štěstí vydrželo; jindy by se pro ten den práce zastavila a sháněly by se náhradní díly, ale Hank vzal kleště a kladivo a opravil závadu tak rychle, že ani nestačil použít nadávky, které si pro simulující stroj obvykle šetřil. Po zbytek dne šlapal naviják jako hodinky. Veškerá mechanizace - řetězové pily, traktor, nakladač - se vlastně celý den chovala stejně způsobně a úslužně jako ten jelen.

"Věřil bys tomu," řekl Hank, "že jsme dneska poslali k řece osm plných tahačů? Osm! To je nejvíc vytěženýho dřeva od - hergot, já si ani nevzpomenu od kdy, možná od ty doby, kdy jsme káceli v tom státním parku, a to tam byla samá rovina a vyježděný cesty, ale jestli to někoho zajímá, tak mám skvělou náladu, fakt skvělou!" Pustil kormidlo a člun vystřelil kupředu jako šíp, zatímco se Hank protahoval, až mu křupalo v zádech. Když si ulevil, plácl Leea dobromyslně po rameni. "Tak co, mladej? Jak se cejtíš? Dneska jsi určitě navázal víc klád než kdy jindy; co dělá tělo?"

Lee zakroužil rameny, jak mu to jen šle dovolily. "Je to zvláštní," poznamenal rozpačitě. "Já nevím, ale nepřipadám si nijak unavenej. Třeba jsem už odolnej, co myslíš?"

Hank mrkl na Joe Bena. "Chceš říct, že si nepřipadáš, jako bys měl 'padnout na hubu' dřív, než vylezeš po schodech do pokoje? To snad není pravda."

"Po pravdě řečeno, poprvý od ty doby, co si odpykávám trest u toho kabelu, je to docela snesitelný."

Hank se otočil zpátky k motru se skloněnou hlavou a usmíval se do dlaně. Lee si jeho úsměvu všiml a hned dodal: "Ale nemysli si, že podléhám nějakýmu falešnýmu optimismu. Dneska prostě všechno vycházelo. Byla to taková shoda okolností. A může se to klidně opakovat zase za měsíc, i když na to nespoléhám. Může se stát, že zase přijde další z Joeových požehnaných dní, ale jak můžete vědět, že nás zejtra zase nečeká hotový peklo jako jindy? Že uděláme dalších osm fůr? Co? Pochybuju."

Joe Ben namířil prstem na Leea. "Ale musíš uznat, že dneska byl požehnanej den, ne? To víš, že byl!" Joe radostně tleskl pěstí do dlaně. "Musíš uznat, že jsem měl s těma dnešníma znameníma pravdu."

"Joby," poznamenal Hank, "jestli někdy objevím sebemenší důkaz o tom, že den, jako je tenhle, maj na svědomí mystický znamení, přísahám, že s tebou začnu chodit do kostela a osobně ti ty znamení pomůžu počítat."

Lee si schoval oči před sluncem za Joeovými zády. "Musím říct, Joe, že mi les dneska připadal tak nějak shovívavější. Neškobrtnul jsem o žádný šlahouny. Žádná větev se mi nepokusila vypíchnout oko. Ale hlavně, víš, čeho jsem si hlavně všiml? -ani nevím, jestli to pro vás jako starý dřevorubecký páky něco znamená - došlo mi, že jsem neměl jedinej kmen, pod kterým by nebyla díra. U všech svatých, díry! Neznám nic horšího, než nahodit kabel přes kládu velkou jak velryba a pak zjistit, že musíš pod tou obludou vyhrabat díru, aby se dal provlíknout kabel."

"Panenko skákavá." Joe Ben se zasmál a plácl Hanka do kolena. "Víš, co to znamená? Vidíš, co se s tím klukem děje? Jde na něj volání. Začíná slyšet evangelium lesa. Pouští z hlavy všechny ty vysokoškolský nesmysly a objevuje ducha Matky přírody."

"Velký kulový," poznamenal potichu Hank. "Lee se prostě dostává do formy. Dělá to z něho chlapa. Zoceluje se."

Joe Ben hned pokračoval. "Ale vždyť to je přece stejný, ne? No jasně. Jenom si představte všechny ty znamení-"

"Prdlajs," odfrkl si Hank a přerušil Joeovu teorii. "Podle mně se dostává do formy, nic víc na tom není. Když se tady před třema tejdnama objevil, umíral na průjem mozku. Panebože, Joby, to by v tom byl čert, aby se neobjevily žádný znamení, když budu tři tejdny někoho zpracovávat!"

"No jo, ale - ale ty tři týdny! to přece nebyla jenom samá dřina! Nepomáhá snad Bůh těm, kdo si pomůžou sami? Musíš vzít v úvahu všechno..."

Joe Ben se pohodlně usadil, založil si ruce za hlavou, spokojeně se zadíval na oblaka a pustil se do nevázané teorie zahrnující fyzické tělo, neviditelnou duši, navlékací kabely, astrologická znamení, knihu Kazatel a všechny hráče baseballového mužstva Giant, kterým, jak se zdá, na Joeovu žádost požehnali Bratr Walker a ostatní spoluvěřící přesně den před jejich sérií vítězných zápasů!

Lee se usmíval, zatímco Joe mluvil, ale kázání věnoval jenom nepatrnou pozornost. Přejel si palcem po mozolech, které se mu dělaly na dlani, a neurčitě přemítal, co má znamenat ten podivný nával horka. Co

se to s ním děje? Zavřel oči a pozoroval, jak mu přes víčka tančí poslední paprsky slunce. Zvedl bradu k té barvě.... Co to bylo za pocit?

Z rákosí vyletěl párek ostralek, vyplašených Joe Benovými radostnými argumenty, a Lee cítil, jak mu pleskání jejich křídel tluče šíleným rytmem do prsou. Zhluboka se nadechl a zachvěl se...

Řeka pluje. Pes ztěžka oddychuje v chladném měsíčním světle. Lee prohledává postel, dokud nenajde sešitek zápalek. Znovu si zapálí a s kratičkou cigaretou v ústech pokračuje v psaní:

A jak ještě uslyšíš, Petersi, tenhle kraj nemá vliv jenom na paměť: na okamžik se nechala svést i má mysl - začalo se mi to líbit, Pánbůh se mnou a zlý pryč....

Člun se dotkl mola. Psi se vyřítili se svého doupěte pod domem. Joe Ben popadl lano na přídi a vyskočil, aby ho uvázal kolem sloupku. Viv právě na břehu sbírala ze šňůry tuhé a šustivé ložní prádlo a se zájmem všechny tři pozorovala, jak vystupují ze člunu mezi smečku psů.

"Jedete brzo," zavolala.

"Brzo a s dobrou náladou," odvětil Joe Ben. "A tak to je dneska celej den. A přivezli jsme překvapení."

Dívala se, jak Hank a Lee zvedají ze dna člunu nějaký předmět, zabalený do silné nepromokavé plachty. Hank si ho hodil na rameno a s úsměvem k ní kráčel, zatímco psi skákali jako pominutí a čichali k němu.

Viv s prádlem v podpaží položila ruce v bok. "Tak copak jste to dneska ulovili, pytláci?"

Joe přiběhl k Viv s naditým šátkem.

"Zase jsme nahoře v kopcích přejeli parohatýho zajíce, Viv, a Hank mu musel pomoct, aby netrpěl. Takovej den je to. Na." Podal jí zakrvácený šátek. "Mysleli jsme, že bys mohla usmažit k večeři jeho játra."

"Honem dej tu ohavnost pryč od mýho prádla. Ahoj, lásko. Vítám tě, Lee; jak vidím, máš taky tričko od krve; ty seš na tom zvěrstvu taky podílel?"

"Jenom před samotným aktem a po něm; nechal jsem dojít k zločinu a teď hodlám ochutnat kořist. Takže se obávám, že jsem nevinen, jenom pokud jde o samotný čin."

"Odneseme ho do stodoly a stáhnem z kůže, brácho. Joby, zavolal bys do Coos Bay, jestli nenajdou ještě jedno ozubený kolo do toho pitomýho bubnu?"

"Hned. Už letím. A co ještě pár kabelů? Když si vezmeš, jak Lee dneska nahazoval ten svůj, vydrží mu tak akorát do ty doby, než dostanem další."

"Táta je doma, Viv?"

"Před setměním? Než ti násoskové z Kůlu odejdou na večeři?"

Hank se zasmál a nadhodil si jelena, aby mohl vystoupit na rampu. "Tak běž začít dělat ty játra; když ten starej kocour nepřijde, až budou hotový, najíme se bez něj. Pojď, brácho, jestli chceš ten úlovek ochutnat, tak bys sebou měl hodit a pomoct mi ho stáhnout...."

Indiánka Jenny vletí do Kůlu, tříkne za sebou drátěnou sítí a chvíli nehnutě stojí a mrká, než si její kalné oči barvy bahna zvyknou na světlo. Zahlédne Henryho a rychle se zmateně otočí pryč. Spatří Raye a Roda a hned se k nim vydá rozhodným krokem kolem řady barových stoliček. Je podsaditá a odměřená a obličej připomínající sochu z cedrového dřeva před sebou tlačí jako válečný štít. Lícní kosti, čelo a bradu tohoto štítu pokrývá každý den nová vrstva make-upu, ale výraz pod ním zůstává stále stejný. Každý měsíc, když dostane důchod, přijde posedět a připíjí vládě za její štědrost bourbonem s tabákem, dokud se jí za tupýma očima nerozezní hudba od poradního ohně, načež vstane a těžkými tanečními kroky se šourá po místnosti, ale pokaždé zakopne a spadne... a pokaždé na stůl rybářů nebo montérů nebo řidičů nákladáků, kteří se ani v nejmenším neurazí, protože jsou namazanější než ona (lidé z města tvrdí, že Jenny je mazaná, protože nikdy nespadne na žádného muže, který by byl méně opilý než ona), pak se zvedne, tlustými prsty s nalakovanými nehty chytí nějaký rukáv a mžourá do obličeje na jeho konci: "Seš namazanej. Končíme. Odvedu tě domů." Ale ani pak, když se potácí z baru se svým úlovkem v závěsu, ani pak se štít nemění, výraz zůstává stále kdesi mezi neotesanou divokostí a zvířeckou dojímavostí.

Právě teď se hrozivě blíží k Taneční kapele sobotní noci. Zaznamenají její přítomnost a věnují jí úsměvy sobotní noci; Jenny dává velké spropitné, když si přeje zahrát nějakou píseň. Ray zvedne ruku. "Nazdar, Jenny." Zastaví se na poslední chvíli, jen tak tak že je nepřeválcuje, a krátkozrakýma očima mžourá dolů, celá nepříčetná z letmého pohledu na Henryho.

"Minulej tejden jste hráli moc rychle. Tentokrát budete hrát pomalejc, jasný? Aby se dalo tancovat nejenom na ty vaše skočný. Nate..." Z kapsy u košile se zlatými třásněmi vytáhne svazek bankovek. Vezme dva dolary a přitiskne je pevně k desce stolu, jako by je tam chtěla přilepit. "Pomalý písničky."

"Jasně, Jenny; mockrát děkujem, díky."

"Tak jsme dohodnutý."

"A tuhle sobotu budem hrát tak hezky a pomalu, až si budeš myslet, že jsme zfetovaný. Posaď se na chvilku. Uvolni se. Poslechni si, co hrajou -"

Ona se však mezitím otočila a míří rozhodným krokem ke dveřím; je to zaneprázdněná, cílevědomá žena, která se pomalu nezastaví, kolik toho musí stihnout, a nemá čas poslouchat nějaké cajdáky z hrací skříně.

Bylo nám šestnáct a já byl z tebe paf....

Hmyz, který se slétá od řeky, aby si prohlédl Teddyho sbírku neónových nápisů, prská a syčí na elektrické síti. Markýza nad vchodem do biografu se rozsvěcí a nějaký vyděšený mužík se zeleným stínítkem na holé hlavě spěchá do domu vedle prádelny, kde zvoní v pokladně telefon: to volají středoškoláci z Waldportu, aby zjistili, co se večer hraje. "Od osmi hodin se promítá Williamsovo drama Léto a dým s Paulem Newmanem a Geraldine Pageovou a tenhle týden čistíme spací pytle za pouhý dolar." Zvednout morálku a snížit výdaje. Ještě to dokáže.

Jonathan B. Draeger sedí v pokoji ve wakondském hotelu Arms Del Mar, žvýká Rollaid na překyselený žaludek a potírá si hojivou mastí chronický ekzém, který se tentokrát objevil na krku. Naposledy měl vyrážku na prsou a předtím na břiše. Jak tak stojí před zrcadlem a prohlíží si svůj mužný, energický obličej, nahoře zakončený nakrátko ostříhanými šedivými vlasy, přemýšlí, jestli příště ekzém nezaútočí právě tam. "To je to přímořské podnebí. Pokaždé, když sem přijedu, dostanu vyrážku. Uhnívám jako mrtvý pes."

Zvuková bójka v zálivu se pohupuje na vlnách a kvílí, aby upozornila rybářské lodě na rozbouřené moře, a sotva nastane soumrak, věž na Wakonda Head zvedá svá čtyři světelná ramena a začíná ostřelovat skalnaté útesy. Jenny stojí ve své chatrči na naplaveninách bez hnutí u okna a pozoruje nezaměstnané dřevorubce, vyhlížející se svítilnami odliv. "Vsadím se, že by nepřišli ani na misku škeblový polívky. Stejně bych je nepozvala. Ale třeba tady nemám dost čisto, kdo ví?" - a začne prát v lavoru svá dvě prostěradla. Floyd Evenwrite na toaletě s obličejem zkřiveným nezměrným úsilím překonat zácpu proklíná Jonathana B. Draegera: Idiot jeden, na tu zprávu se ani nepodíval! A to zachycovala historii dřevařství v tyhle oblasti od poloviny padesátých let! Co na něj udělá dojem, když ne tohle? Šílený Skandinávec si ve své chatrči z dehtové lepenky uvařil trilobita a snědl jeho maso, a teď si z jeho krunýře vyrábí popelník. Hank okřikuje děti v kuchyni, protože má dojem, že slyšel troubení, a čeká, jestli se neozve znovu. Henry kupuje v Kůlu od Teddyho načerno láhev bourbonu a balí ji do včerejšího výtisku listu Portland Oregonian. Obřadně se loučí s několika opozdilci, kteří neodešli na večeři, a sotva se vypotácí z baru, dřevěná veranda se rozduní pod jeho sádrovým obvazem a vzápětí je slyšet, jak říhá a nadává, když nasedá do své zablácené dodávky a odjíždí zpátky k řece. "Že smě jim ukázali, co? Čuměli jak vejři." A pak: "Doufám, že někdo uslyší, až budu houkat; všechno mě bolí a nevydržím dlouho čekat." Jede pomalu, vykloněn k chodníku, osvětlenému reflektory.... Jeho zubní protéza dělá mokrý kousanec na vedlejším sedadle. A Molly dýchá stále pomaleji a slaběji...

Naléhavé troubení otce, nesoucí se přes řeku, nakonec uslyšel Lee. Šel do chléva pro smetanu a stál ponořený v myšlenkách na temném břehu řeky. Právě dojedl večeři, kterou uvařila Viv s Jan; měli jelení játra a srdce smažené na cibulce se šťávou z vypečeného tuku... vařené brambory a zelené fazolky a domácí chléb, a jako zákusek na ně ještě čekala pečená jablka. Viv jablka nejdřív vykrojila a naplnila surovým cukrem a červenými skořicovými bonbóny, a než je dala péct, na každé položila plátek másla.

Během večeře se jejich kořeněná vůně linula kuchyní, a když vytáhla z pece hranatou mísu z varného skla, všechny děti výskaly nadšením. "Pozor, ještě jsou horká!" Jablka syčela v husté šťávě karamelové barvy. Lee zíral na talíř a cítil, jak mu žár z otevřené pece pálí čelo. "Hanku," zeptala se Viv, "nebo Joe, nezaběhli byste do chlíva sebrat trochu smetany?"

Hank si utřel pusu a s bručením začal odsunovat židli, aby se postavil, ale Lee se natáhl a vzal si od Viv lžíci a misku. "Já tam skočím," slyšel se, jak říká. "Hank nám ulovil jelena. Joe ho očistil. Ty a Jan jste ho uvařily -"

"Já jsem ho osolil," dodal Johnny vesele.

"- a dokonce i jablka, Pišťa přinesla ze sadu jablka. Tak jsem -" Zarazil se, protože si začal připadat hloupě, jak tam stojí u zadních dveří se lžící v jedné ruce a miskou v druhé, a všichni ho zvědavě pozorují. "Tak jsem si říkal -"

"Správně!" zachránil ho Joe Ben. "Žer nebo chcípni, kanárku. Skoč do toho rovnýma nohama, nebo to zabal. Neříkal jsem ti to, Hanku? Měl jsem pravdu!"

"Blbost," odfrkl si Hank. "Chce akorát na chvíli vypadnout tady z toho blázince."

"To tedy ne! Kdepak! Vždyť jsem ti to říkal. Dostává se do formy, přichází k sobě!"

Hank se rozesmál a zavrtěl hlavou. Joe Ben začal ihned rozvíjet teorii kladoucí rovnítko mezi pružnost svalů a Boží zásah. A v chladném, potemnělém betonovém chlívě s loužemi desinfekce na betonové podlaze, kterou Viv po dojení vytřela, se Lee nakláněl nad velkou kamennou nádobou a snažil se, aby mu nepadaly slzy do lžíce, kterou opatrně nabíral smetanu do misky.

Vždycky slýchával, že chlórová desinfekce je škodlivá, protože po ní člověku slzí oči.

Vracel se z chlíva s miskou smetany, když ho zastavilo troubení dodávky za řekou. Bylo to jako znamení ze sna. Opatrně, jako by šel po tmavé cestičce bosý, znovu zamířil k přívětivému světlu vycházejícímu z kuchyňského okna. Troubení se ozvalo znovu a on zůstal stát s obličejem skloněným nad miskou smetany. V sadu lákal křepelák na lože svoji družku hlubokým, svůdným zpěvem. Po skluzavce světla se z kuchyňského okna vyřinul nepotlačitelný smích Joe Bena, následovaný pištěním jeho dětí. Klakson zatroubil znovu. Oči ho pálily v místech, kde si je v chlívě utřel. Další zatroubení téměř nevnímal, protože pozoroval odraz měsíce, který se protahoval s smršťoval v misce smetany...

Když jsem byl malý a chodíval jsem po téhle cestičce - zasmušilý, pobledlý a nerudný jako stará bába - když mi bylo šest, osm, deset a já si myslel, že mi život naděluje samé ubohé, laciné cesty ("Hele, mladej, vem si tuhle plechovku od fazolí a skoč natrhat k řece trochu ostružin do vloček." "Ani nápad."), když jsem byl malý a měl jsem běhat bosý v dětských kalhotkách s laclem po cestách, kde pípaly koroptve a myši mizely v dírách... "proč jsem musel chodit v polobotkách a manšestrákách jako Buster Brown a trčet v pokoji plném velkých malých knih?"

Měsíc nevěděl nebo nechtěl odpovědět.

"Co se proboha stalo s mým dětstvím?"

Když tak vzpomínám, vidím měsíc, který mi recituje gotickou poezii:

V srdci můžeš ctnost jen mít
Bohabojný život vést
V záři luny budeš jak vlk výt
Když vlčí mor začne kvést

"Je mi úplně jedno, co bude," svěřil jsem se Měsíci. "Zrovna teď mě vůbec nezajímá budoucnost, ale moje podělaná minulost. Dokonce i vlkodlaci a Kapitán Zázrak měli dětství, ne?" "To víš sám," odpověděl zvučným hlasem měsíc. "Víš to." Stál jsem tam s miskou smetany vonící vojtěškou, pozoroval jsem, jak tmavý léčivý obklad soumraku vytahuje lelky z jejich skrýší, a poslouchal, jak se jejich temné vrčení za střemhlavého letu mísí celou věčnost s troubením za řekou.

"Proč mě opředli v tom pokoji nahoře jako zámotek? Tohle je kout země jako stvořený pro dětské hry v tmavém a tajemném lese a temných močálech plných tloušťů a potěru, kout země, kde by mladý Dylan Thomas skotačil rozjívený a s tvářemi hořícími jako jahody, město, kde by Twain mohl obchodovat s krysami a chytat brouky, kus divoké nádherné vyšinuté Ameriky, z něhož by Kerouac vytřískal dobrých

šest sedm románů... tak proč jsem v tom světě nechtěl vyrůstat?"

Ta otázka mi zněla nezvykle a hrozivě. Kdykoliv jsem dřív přemítal v nějakém deprimujícím bytě nad lahví těžkomyslného vína a probíral se ve vzpomínkách, až jsem zůstal stát s otevřenou pusou, zmatený a zděšený před vlastní minulostí, dokázal jsem ještě svalit vinu na nějakého příhodného zloducha: "Byl to bratr Hank; byl to můj fosilní otec; byla to má matka, jejíž jméno... to oni mi zničili mládí!"

Nebo nějaké příhodnější trauma: "Ta spleť rukou a nohou, vzdechů a zpocených vlasů, pozorovaná štěrbinou z mého pokoje... tohle mi spálilo moje nevinné oči!"

Ale u toho nevěřícího Měsíce mi to jen tak neprošlo. "Nepodváděj; bylo ti skoro jedenáct, když se to stalo, a kolem už uhánělo století kvetoucích třešní a vážek a vlaštovek létajících nad řekou. Chceš snad říct, že ten jedenáctý rok může za prvních deset?"

"To ne, ale -"

"Nebo chceš tvrdit, že tvá matka a otec a nevlastní bratr spáchali těžší zločin, než jaký se běžně páchá všude a na každém neposlušném synovi?"

"Já nevím. Nevím."

Tak jsem rozprávěl s Měsícem koncem října. Tři týdny poté, co jsem odjel z New Yorku s kufrem plným jistoty. Tři týdny poté, co jsem se vetřel do Stamperovic hradu s mlhavou představou o odplatě, po třech týdnech fyzického utrpení a slabé vůle, a má představa o odplatě byla stále mlhavá. Možná se v té mlze spíš ztrácela. Vlastně už nebyla skoro vidět. Popravdě řečeno se rozplynula; tři týdny poté, co jsem si přísahal, že Hanka pokořím, mé záměry ochladly, mé srdce roztálo, v kufru se mi zabydlela rodinka molů a pustila se mi do kalhot a beztak děravých jistot.

Měsíc se mi zlomyslně šklebil přes rameno, plaché koroptve volaly, lelkové se snášeli střemhlavým letem k zemi, Henry troubil za řekou odrážející rezervovaně hvězdy, bylo mi těžko po Vivině večeři a lehko po Hankově chvále a právě na tom místě a v onen okamžik jsem se rozhodl, že zakopu válečnou sekyru. Rozhodl jsem se, že za své neradostné dětství nebudu vinit žádného zloducha, ale výhradně sám sebe. Žij a nech žít. Odpusť mi jako i já odpouštím svým viníkům. Člověk toužící po odplatě kope dva hroby.

"Tak dobře."

Měsíc, opilý vítězstvím, ztratil rovnováhu a spadl do smetany. Plaval tam jako půlka zlaté makrónky a sváděl mě, dokud jsem jej nepřiložil k ústům. Otevřel jsem své tělo tomu bájnému mléku a kouzelnému cukroví. Zvětšil jsem se jako Alenka a můj život se změnil. Léta jsem štěkal na špatný strom - člověk by řekl, že takové chytré děcko jako já bude mít víc rozumu. Kouzelná slova se příliš těžko hledají, nesnadno se vyslovují, jsou příliš nevypočitatelná. Tajemstvím růstu je pravidelná, náležitá strava. Musí jím být. Měl jsem to vědět už dávno. Vstřícnost, dobré zažívání, náležitá strava, a miluj svého bližního jako svého bratra a svého bratra jako sebe sama. "To udělám!" rozhodl jsem se - "Budu ho mít rád jako sebe sama!" - a v tom jsem možná udělal chybu, právě tam a v onen okamžik; pokud totiž tvá láska k ostatním vychází z lásky k tobě samému, měl bys důkladně prozkoumat vlastní model...

Lee ve svém studeném pokoji kouří a píše; dokončí odstavec a dlouho bez hnutí čeká, než začne další:

Vůbec nevím, kde začít, Petersi; za tu dobu, co jsem tady, se toho udalo tolik a zároveň tak málo... všechno to začalo tak dávno, a já mám přesto pocit, jako by se to spustilo až dneska v podvečer, když jsem nesl z chlíva ten osudnej krajáč smetany na pečený jablka. Nikdy nedůvěřuj pečeným jablkům, příteli... ale než začnu moralizovat, měl bych tě trochu uvést do obrazu...

Když jsem se vrátil, vůně pečených jablek a skořice už začínala být nesnesitelná, a Hank si právě zavazoval boty, aby se po mně podíval. "No to je dost; už smě mysleli, že se tam do tebe pustili komáři nebo co."

Z opojnosti té smetany a Měsíce jsem měl úplně stažené hrdlo a místo odpovědi jsem natáhl ruce s miskou. "Hele!" zaječela Pišťa, Joeova pětiletá dcerka, "Knír! On má knír! Strejda Lee upíjel smetanu. Ty ty ty, strejdo Lee, ty ty ty" - a šťouchla do mě růžovým prstíkem, až mi tváře zalil ruměnec, který musel vzhledem k mému provinění působit nepřiměřeně.

"Zrovna jsme za tebou chtěli poslat psy," oznámil Joe.

Utřel jsem si ústa utěrkou, abych zakryl ruměnec. "Zrovna jsem slyšel tátu, jak za řekou troubí na poplach," vysvětloval jsem. "Čeká tam."

"A co myslíš, že tam dělá?" řekl Hank. "Už je zase zlítej jak slíva."

Joe Ben zakoulel očima a pokrčil nos, až vypadal jako trpaslík. "O Henrym teď mluví celý město," řekl, jako by za to byl osobně zodpovědný. "No vážně. Říká se, že před ním a tím jeho kolíkem si ženské nemůžou být nikde jisté. Neříkal jsem ti to, Hanku? Že přijde soud a soužení a utrpení, ale to už jsem ti přece říkal, ne? V Gileádu je přeci jen útěcha. Vážně!"

"Nejhorší je, když začne vyvádět starej dědek."

Viv si namočila do smetany prst a olízla ho. "Nesahej mi na mého starého hrdinu. Já bych řekla, že si útěchu zaslouží. Vždyť on tady nechal - víte vůbec, kolik let na tomhle podniku dřel?"

"Padesát, šedesát," řekl Hank. "Kdo ví? Ten starej lišák nikomu neřekne, kolik mu je. Vsadím se, že už má z toho čekání plný kalhoty." Otřel si rty o rukáv a odstrčil se od stolu.

"Ne, Hanku, počkej..." slyšel jsem, jak říkám. "Prosím tě. Já bych to rád udělal" - ani nevím, koho z nás to překvapilo víc. Hank znehybněl nad židlí a zůstal na mě civět, a já odvrátil obličej a ještě jednou jsem si utřel utěrkou smetanový knír. "Já... já jenom, že jsem si za celou tu dobu ještě nevyzkoušel, jak se řídí člun, a tak mě napadlo..."

Sotva se na Hankově obličeji rozzářil úsměv, začal jsem v rozpacích mumlat do utěrky. Klesl znovu na židli, pohodlně se opřel a podíval se na Joea. "Hergot, co ty na to, Joby? Nejdřív smetana, teď zase člun -"

"No jo! A nezapomeň, že našel díry pro kabel pod všema kládama!"

"- a my jsme mu nechtěli napsat, protože jsme se báli, že si nikdy nezvykne na takovej primitivní a provizorní život."

"Tak dobře," poznamenal jsem, abych zakryl radost nedůtklivostí, "kdybych tušil, že kolem toho bude takovejch řečí -"

"Ale ne, počkej!" zvolal Joe a zvedal se ze židle. "Já s tebou klidně půjdu a ukážu ti, jak nahodit motor...."

"Joby?" zarazil ho Hank a prohnaně si odkašlal do dlaně, kterou si zakrýval úsměv. "Já bych řek, že to Lee zvládne sám...."

"Ale Hanku, venku je tma, a po řece plujou obrovský klády-"

"Já myslím, že to zvládne," opakoval Hank se znuděnou nenuceností; vylovil z kapsy klíč, hodil mi ho a přisunul se zase ke stolu. Poděkoval jsem mu a venku na molu jsem mu ještě jednou mlčky děkoval za pochopení a za to, že důvěřoval svému vzdělanému bratříčkovi a jeho primitivním improvizačním schopnostem natolik, aby ho dokázal pochopit.

Jenom v ponožkách a lehký jako pírko jsem přeletěl po trávníku vstříc pocitu jistoty, který mi dodal bouřlivý potlesk hvězdné oblohy, a dvěma mocnými skoky jsem seběhl po lávce, zatímco mi měsíc povzbudivě kynul - povzbuzovali mě svorně celou cestu. Od svého prvního nepovedného pokusu jsem se motoru ani nedotkl, ale pozorně jsem se díval. Dělal jsem si poznámky. Byl jsem připraven, s kamennou tváří a nezměrným odhodláním, pokusit se o další improvizaci.

A motor naskočil hned napoprvé - zatímco smrky spustily bouřlivý aplaus a divoce se zmítaly v teplém jihozápadním větru.

A měsíc zářil jako středoškolský tělocvikář.

Řídil jsem člun zručně po vodě poseté hvězdami, aniž bych za celou cestu zavadil o jediný z mnoha obrovských kmenů, myslel jsem na své publikum, měl jsem radost, jaký výkon podávám v takových podmínkách, a byl jsem na sebe pyšný. Pomyslel jsem si, jak je v tento den a v tuhle dobu vzácná a nádherná ta prostá kombinace slov - být na sebe pyšný...

Fenka Molly si v kaluži ztuhlého zlata vybavuje z mlhy vzpomínek povznášející vzrušení, jaké pocítila před několika hodinami, když si poprvé uvědomila, že kromě jejího štěkotu není slyšet jediný hlas, a jediné osamělé kroky za tím dupajícím medvědem jsou její vlastní; při té vzpomínce se na chvilku zahřeje. V posteli, hluboké a měkké a bílé jako prosátá mouka spí Simone s žaludkem plným sebeúcty a důstojnosti; neprodala se za kus flákoty a brambory; celý den nejedla; dětem dala zbytek polévky z vepřového kolena a zítra si pojede do Eugene najít nějakou trvalou práci; sil jí neubylo; a dodržela slib,

který dala sobě a malé vyřezávané Panence Marii. Lee píše ve svém pokoji: "... ponižuju se, když se k tomu přiznávám, Petersi, ale na chvíli jsem měl měl skutečný pocit, že moje působení tady je chvályhodné." A v garáži u přístaviště plísní starého Henryho mnohem střízlivější mladý Henry: "Stůj rovně, ty starej ožralo! Přestaň se tak příšerně kymácet! Dokázals vyzunknout flašku Benova bílýho dynamitu a nic to s tebou neudělalo." "Máš pravdu," vzpomíná starý Henry pyšně. "Dokázal jsem to pěkně rozjet." A ztuha se napřímí a jde přivítat člun...

Když jsem připlul k protějšímu břehu, ukázalo se, že jsme měli neblahé tušení právem; otec si očividně do sytosti užíval balzámu z Gileádu a byl dokonce tak uvážlivě laskavý, že nesl jednu láhev domů. Ten pohled stál za to. Vracel se jako vítěz, zpíval na celé kolo, dupal, oháněl se holí po smečce věrných psů, kteří ho hlučně vítali na molu; do své komnaty vstoupil jako nějaký severský hrdina, kterému dodávají vznešenosti šrámy a nos červený jako pečená jablka, zdobící jeho tabuli; jako vítězný válečník před sebou nesl válečnou kořist a hned poroučel, aby všichni dostali sklenice, děti nevyjímaje; pak se jako ctihodný starý bojovník usadil; vypustil mohutnou salvu větrů, důkladně si říhl, zaslouženě si povzdychl, povolil si opasek, proklel sádrové brnění zahalující pravou polovinu jeho těla, ze zmačkaných novin vybalil zubní protézu a nasadil si ji s výrazem hejska, který si uvazuje vázanku, a zeptal se, kdy budeme kurva jíst!

Byl jsem rád, že jsem si svůj výstup odbyl jako první; po jeho čísle by to bylo mnohem horší. Byl ve formě. My ostatní jsme zůstali sedět u stolu, zatímco jedl jelení játra, která mu Viv usmažila, a řičeli jsme smíchy nad jeho historkami o dřevních dobách dřevařů, kdy se ještě používali voli a koně, o tom, jak se celý rok učil řemeslo v nějakém kanadském táboře vzdáleném tisíce kilometrů od civilizace, kde chlapi byli Chlapi, hergot, a ženské byly díry po sukách v jilmových kládách! Když dojedl poslední sousto jater, jablka byla opět ohřátá a Viv nám je rozdala v miskách z varného skla a vyhnala nás z kuchyně, aby mohla sklidit ze stolu.

Seděli jsme s Hankem v obýváku, polévali smetanou horká, bublající jablka, a Henry pokračoval ve svém monologu. Dvojčata seděla otci u bosých nohou a oči měla vykulené a užaslé jako bílá plastiková kolečka dudlíků kývajících se v jejich pusinkách. Jan přebalovala mimino a Joe Ben soukal Pišťu do flanelového pyžama. Láhev bourbonu kolovala po místnosti, vyplňovala kouty a zahřívala chladné, osamělé stíny skryté z dosahu lampy ozdobené střapci. Lampa stála mezi Henryho vladařským křeslem a velkými kamny na dřevo, a nevelký prostor, ohraničený těmito předměty - křeslem, lampou a kamny - tvořil kulturní centrum obrovské místnosti, a zatímco otec vykládal, my ostatní jsme se stahovali z oblastí utopených ve stínu, abychom byli blíž jevišti.

Henry obvykle řečnil o politice nebo ekonomice, letech do vesmíru nebo zrušení rasové segregace - a zatímco výpady proti zahraniční politice nebyly nic jiného než kravál, jeho vzpomínky stály za poslech.

"Dokázali jsme to!" zvolal a s nadšením se ponořil do svého tématu. "Já a můj naviják. Dali jsme jim na prdel, bažinám, lesům, všemu. Zkurvený zuby!" Slova rachotila mezi uvolněnou zubní protézou jako vlhké hrací kostky. Odmlčel se, aby si upravil chrup a sádru. Křída, napadlo mě v dobrém rozmaru, jak mi alkohol stoupal do očí a já ho viděl poněkud rozostřeně. Křída, vápenec a zubní sklovina. Zuby, údy, hlava; jediným gestem se mění z živoucí legendy přímo v sochu a připravuje tak nějakého sochaře o státní zakázku.

"To si musíte poslechnout! Já a ten naviják - ach jo... Co jsem to vykládal? Aha, jak jsme tehda mazali skluznice vazelínou a jezdili na volech a tyhle věci? Počkat...." Zamyslel se a namířil hledáček do minulosti. "Jo, už to mám, to bylo asi před čtyřiceti rokama: z kopce až k řece jsme měli nataženou skluzavku, takový velký namazaný koryto, kterým jsme spouštěli klády do vody. Měli jste vidět ten hukot! Řítily se rychlostí nejmíň sto padesát kilometrů za hodinu jako nějaký rakety! Prásk ho! Pak se odtáhly po řece k pile a bylo to. Jednou jsme vytáhli do koryta takovej obrovskej smrk, a zrovna když se dal do pohybu nad tím sešupem, najednou koukám, že se blíží ten pitoměj poštovní člun! No potěš Pámbu! Ta kláda míří přímo na něj. Přeřízne ho vejpůl jako hračku. Moment, nechtě mě chvilku přemejšlet: kdo ten člun řídil? Mám dojem, že to byli Pierceovi, nebo to byl Eggleston s klukem? Hm. Nevadí, o to teď nejde; ta kláda se prostě nedá zastavit! S tím člunem je konec. Ta kláda se nedá zastavit, leda tak zpomalit. Tak sebou hodím, popadnu kbelík, naberu ho plnej hlíny a kamení a skočím na tu mrchu, než se rozjede naplno. A jedu na ní dolů a cestou před ní sypu do koryta hlínu, aby

zpomalila. Taky že zpomalila, na to vemte jed; možná jenom o chlup, ale zpomalila. Najednou se řítím tím sešupem dolů a Ben s Aaronem hulákaj někde za mnou, řvou na mě 'Seskoč, ty šílence, seskoč!' Já mlčím - držím se ty klády zuby nehty - ale kdybych moh promluvit, zařval bych na ně: To bych chtěl vidět, jak v ty rychlosti seskočíte, když je všechno kolem rozmazaný, vy chytráci! Jo. Chtěl bych vidět takovýho cvoka, kterej by seskočil!"

Odmlčel se a vzal si od Hanka láhev. Přiložil ji k propadlým rtům a hlasitě polykal; když se napil, podržel láhev lišácky před lampou, aby bylo vidět, že vypil dobrých pět centimetrů, ani nemrkl. "Dáte si taky loká, mládenci?" - nabízí láhev ostatním a svou výzvu potvrdí jasně zeleným leskem ve starém satyrském oku. "Nedáte? Opravdu ne? Nevadí, ale pak neřvěte, že nic nezbylo." A přiložil láhev opět k ústům.

"Jak to bylo dál, strejdo Henry?" Pišťa neměla se starcovou komedií trpělivost.

"Dal? Co jsem komu dal?"

"Co bylo pak?" zvolala Pišťa a dvojčata její prosbu opakovala. "Co se stalo?"

A malý Leland Stanford, plný očekávání jako ostatní, mlčky naléhal: Jak to bylo dál, táto, co se stalo potom..."

"Něco se stalo?" Natahoval krk, aby se rozhlédl kolem. "Kde? Nic nevidím." Nevinnost sama.

"Přece s tou kládou! Kládou!"

"Jo tak, s tou kládou. Tak moment. Ty asi myslíš tu kládu, co jsem na ní svištěl tím korytem vstříc jistý smrti? Počkej chvilku." Zavřel oči a mnul si zamyšleně kořen nosu; dokonce i netečné stíny zpozorněly a nahrnuly se blíž, aby jim neuniklo jediné slovo. "No, pak jsem dostal nápad; napadlo mě, že pod tu mrchu hodím ten kýbl. Praštil jsem s ním dopředu do koryta, ale ta kláda ho před sebou s řinkotem tlačila, jako by chtěla zahnat nějakýho ováda - kurvafix, to mi něco připomíná: mládenci, už jste viděli, co Teddy namontoval v Kůlu proti hmyzu? Takovou šikovnou věcičku jsem ještě -"

"Ale co ta kláda? Ta kláda!"

Kláda, opakovalo dítě ve mně.

"Cože? Jo tak, ta kláda. Nakonec mi bylo jasný, že budu muset seskočit. Tak se odrazím a chci skočit, ale jako na potvoru se mi zahákly kšandy za nějakej suk! A tak jsme se s tím smrkem řítili dolů a pod náma nebylo nic než řeka a na ní poštovní člun, kterýmu jsme mířili přímo do boku - a taky jsme se trefili, jestli to chcete vědět; takže ten můj hrdinskej kousek s kýblem bylo jenom takový divadýlko, protože jsme se do toho člunu trefili! a rozmlátili ho na padrť, až všude kolem poletovaly dopisy, jako by se zničehonic zvedla bouřka: dopisy, matky, šrouby, trubky, dřevo na topení, a ten kluk, co ho řídil, vyletěl rovnou do vzduchu - a když o tom tak přemejšlím, on to byl vážně ten Pierceovic kluk, protože si vzpomínám, že se s bráchou vždycky střídali, a ten, co měl tehda volno, byl pěkně naštvanej, protože když se jeho brácha utopil, musel jezdil i za něj -"

"Ale co se stalo s tebou?"

"Se mnou? Propána, Pišťo, děvenko moje, já myslel, že to víš. Tvůj strejček Henry se zabil! Snad si nemyslíš, že bych moh něco takovýho přežít? Zabil jsem se!"

Hlava se mu zvrátila dozadu. Ústa měl otevřená ve smrtelných mukách. Děti na něj vyděšeně zíraly a bály se pohnout nebo promluvit, dokud se jeho břicho pobaveně neroztřáslo. "Henry, ty seš ale!"zvolala dvojčata a obě zklamaně vydechla. Pišťa rozhořčeně zasyčela a začala ho kopat do sádry nožičkou v modrém flanelu. Henry se řehtal, až se mu po propadlých tvářích koulely slzy.

"Zabil jsem se, tos nevěděla? Zabil jéé úúú ha ha ha, na místě bylo po mně JÉÉÉ ha ha ha!"

"Jenom počkej, Henry, ty budeš litovat, až vyrostu!"

"JÉÉÉ ha ha ha!"

Hank se otočil na stranu - "Panebože; podívej, jak vyvádí" - a smál se do dlaně. "Ten balzám z Gileádu mu vypálil mozek." A Joe Ben dostal záchvat kašle, který přestal po pěti minutách u lžíci melasy.

Když mohl Joe opět dýchat, Viv přinesla z kuchyně na tácu konvici a šálky. "Kávu?" Pára jí splývala na ramenou jako hermelínový plášť, a když se ke mně otočila zády, uviděl jsem, že ji má zapletenou do vlasů, svázaných na konci hedvábnou stuhou. Džíny měla vyhrnuté až do poloviny lýtek; sehnula se, aby položila tác na stůl, a mosazný cvoček na mě lascívně mrkl; narovnala se a modrá látka vytvořila pozoruhodnou hvězdu ze záhybů. "Dá si někdo cukr?"

Neřekl jsem ani slovo, ale když rozdávala šálky, začaly se mi sbíhat sliny v ústech. "Lee?" - otočila se a lehoučké tenisky jí zavzdychaly na nohou. "Cukr?"

"To je dobrý, Viv, díky -"

"Já pro něj skočím."

"No... tak dobrá."

Jenom proto, abych se díval, jak jí cestou do kuchyně pomrkává ten mosazný cvoček.

Hank si nalil do kávy bourbon. Henry se napil přímo z lahve, aby opět nabyl sílu po svém předčasném skonu. Jan vzala Joe Bena za ruku, podívala se mu na hodinky a oznámila, že je pozdě, děti už měly být dávno v posteli.

Viv se vrátila s cukřenkou a cestou si olizovala hřbet ruky. "Namočila jsem si tam palec. Kolik lžiček?"

Joe Ben se zvedl. "Tak děcka, končíme. Honem nahoru."

"Tři." Kávu jsem si nikdy nesladil, ani předtím ani potom.

"Tři? Tolik?" Nasypala mi do kávy jednu lžičku a zamíchala. "Ochutnej to nejdřív takhle. Mám hodně sladký cukr."

Hank, klidný a uvolněný, srkal kávu se zavřenýma očima. Děti pochodovaly vzpurně po schodech nahoru. Henry zívl. "Jo, pane... měl jsem z toho smrt." Pišťa se nahoře na schodech zastavila a s rukama v bok se pomalu a rozvážně otočila. "Máš to u mě, strejdo Henry. Ty víš, co," - otočila se a odešla, a ve vzduchu po ní zůstala viset strašlivá hrozba, srozumitelná jenom jí a otci, který koulel očima v předstírané hrůze.

Viv nesla nahoru Johnnyho a cestou mu hebce foukala na krk.

Joe držel dvojčata za oplácané ručičky a trpělivě je vedl do schodů, jeden schod, krok, jeden schod, krok.

Jan si přitiskla nejmenší děcko na rameno.

A já otékal, až hrozilo, že se rozletím výbuchem srdcí, květů a marnosti; lásky, krásy a žárlivosti.

"Doblou noc." Dítě zamávalo.

"Dobrou noc."

"Dobrou."

Dobrou, řekl tichý hlas kdesi uvnitř, čekající, až se bude nahoře mazlit. Marnost a žárlivost. Stydím se to přiznat. Když jsem ale sledoval, jak ten poslední zhýčkaný uzlík mizí na schodech, proti své vůli jsem pocítil bodnutí závisti. "Bodnutí?" pochechtával se měsíc za špinavým oknem. "Spíš mi to připadá jako pořádná rána."

"Jo, ale oni žijou tak, jak jsem měl žít já."

"Vždyť jsou to děti. Že se nestydíš!"

"Zloději! Berou mi domov a otcovskou lásku. Užívaj si všeho, co jsem nestih, a lezou na moje jabloně."

"Před chvilkou," připomněl mi měsíc, "jsi svaloval vinu na všechny, kdo jsou starší než ty, a teď na děti..."

"Zloději" - snažil jsem se nebrat jeho řeči na vědomí - "mrňavý kudrnatý zloději. Vyrůstaj v mým ztraceným dětství."

"Jak můžeš vědět, že je ztracené?" zašeptal měsíc. "Dokud se ho nepokusíš najít?"

Zůstal jsem sedět jako opařený.

"No tak," ponoukal mě, "zkus to. Ukaž jim, že o to pořád ještě stojíš. Měl bys jim to dát najevo."

Děti už byly nahoře, otec klimbal a já se začal pídit po nějakém znamení. Moji pozornost upoutal štěkot psů pod podlahou. Dal jsem jim to najevo s tou smetanou, s člunem... proč to nedotáhnout do konce? Ztěžka jsem polkl, zavřel oči a zeptal se, jestli ještě používají psy k lovu, jestli ještě chodí na lov - jako kdysi?

"Čas od času," odpověděl Hank. "Proč se ptáš?"

"Rád bych to zkusil. S tebou... se všema... kdyby to nevadilo."

Bylo to venku. Hank pomalu přikývl a převaloval horké jablko na jazyku. "Tak jo."

Rozhostilo se ticho, stejné jako když jsem se nabídl, že převezu Henryho přes řeku - jenom delší a hlubší, protože svou nechuť k lovu jsem dával v dětství najevo ze všeho nejvíc - a znovu jsem se pokusil

zakrýt své rozpaky z nastalého ticha ležérností. "Já jenom, že bych rád" - pokrčil jsem rameny, zatímco jsem si znuděně prohlížel obálku časopisu National Geographic - "trochu poznal okolí... a kromě toho jsem přelouskal všechny slušný paperbacky z Grissomovy trafiky, a viděl jsem Léto a dým, takže -"

"Kde! Kde!" Henry vyskočil na nohy jako starý hasičský kůň, sotva zaslechne zvon, začal se hrozivě ohánět holí a větřil, kde hoří. Viv, schoulená na podlaze u Hankovy židle, se rychle zvedla, vzala ho za ruku a posadila ho zpátky do křesla.

"Ve filmu, Henry," řekla hlasem, který by utišil Vesuv. "Jenom ve filmu."

"Co jsem to povídal? Aha." Navázal na svůj monolog, jako by ho nikdy nepřerušil. "O starých časech. Vykládal jsem ty historky o tom, jak jsme mazali skluznice olejem a jezdili na volech a ostatní věci? Co? O vousatých drvoštěpech v kovbojských kloboucích a s kladkou přes rameno, určitě jste je viděli na fotkách, ne? Jak byli úchvatný a romantický? Takový elegáni se krásně vyjímaj na stránkách časopisů jako The Pioneer, ale já vám něco povím a zapište si to za uši: to nebyli ti praví! kteří váleli klády. Ani náhodou. Byli to chlapi jako já a Ben a Aaron, chlapi, který měli nejen kuráž, ale kromě toho věděli, jak zacházet s mašinou. Máte pravdu, hergot! Moment... hm, a co silnice? Cesty tehdy stály za velký kulový, a já? Silnice nesilnice, povídám jim: tuhle mašinu dostanu všude, kam se vyhrabete vy s těma svejma tupejma volama! Hergot; stačí jenom natáhnout kousek provazu k nějakýmu stromu a šlápnout na to. Vytáhnout se hezky nahoru, kam chci, a pak natáhnout provaz k dalšímu stromu. Říkali jsme tomu skočit si s navijákem; ochočit si páru. Jo, pane, pára, to je věc. Vy ty vaše zvířata krmíte obden žokem se na za osmdesát devadesát centů, a víte, čím krmím já to svý? Dřevěnejma třískama, klestím, přesličníkem a vůbec vším, co hoří a čeho je v lese požehnaně. Pára! benzín! a teď nafta! Jo, pane, to je ono. Se zvířetem nemáš v bažině šanci. Na to je krátký! S tupým volem a nožem se nechytáš! Musíš mít mašinu!"

Jakmile se znovu rozpovídal o svém tématu, oči se mu rozzářily. Posadil se zpříma a zaháknul dlouhou kostnatou ruku do neviditelné smyčky visící před ním. Vytáhl své tělo nahoru a stál tam jako rozhrkaná hromádka údů a kloubů, nejistě vrávorající na pokraji osmdesátky, jako by se měl při sebemenším vánku sesypat.

"Nákladáky! Traktory! Nakladače! To je požehnání. Ať se jdou vycpat všichni ti ubožáci, co pořád melou o starých dobrých časech. Abyste věděli, na starých dobrých časech bylo dobrý tak akorát to, že jste si mohli zadarmo zapíchat s Indiánkou. A to bylo asi tak všechno. Pokud jde o dřevařinu, člověk dřel jako černej od nevidím do nevidím, a když mu šla práce od ruky, pokácel tak tři stromy. Tři stromy! A dneska každej smrkáč oklestí motorovou pilou tři stromy za půl hodiny. Kdepak, starý dobrý časy stály za hovno! Ani pes po nich neštěkne. Když si chceš v těch pitomejch horách porazit nějakej strom, měl by sis tam s sebou vzít to nejlepší, co člověk vymyslel. Když si poslechneš Evenwritea a všechny ty kecy o mechanizaci... skoro máš dojem, že by se to s technikou nemělo přehánět. Blbost. Já vím svoje. Porazíš ho a on se zase zvedne. Vždycky se bude zvedat. Vydrží dél než cokoliv z kůže a kostí. Musíš si na to vzít nějakou mašinu a nepárat se s tím."

Vykročil trhaně přes místnost, odkašlal si, odhrnul si z očí dlouhé vlasy barvy kukuřičného škrobu a celou dobu křivil ústa s výrazem vyjadřujícím směs vzteku a nevázanosti, málem zuřivosti, opilecké, zaslepené zuřivosti; otočil se a potácel se zpátky.

"Vyrvat to! To je ono! Vykácet velký stromy a spálit houští, vyrvat ostružiní a otrávit všechno, co se pne. Nepárat se s tím. Roste to znovu, sotva se otočíš? Ser na to. Když se to nepovede tentokrát, půjde to příště. Jéé HÉÉ říkával jsem Benovi. Héé hííí. Zkurvenej chlast. Všechno to vyrvat i s kořenama! Schválně jestli -"

Hank ho zachytil, aby nespadl. Joe chytil letící hůl. Viv k němu přiběhla celá bledá. "Táti, Henry, jsi v pořádku?"

"Myslím, že je jenom nadranej," řekl Hank nepřesvědčivě.

"Henry! Není ti nic?"

Starcův obličej se pomalu zvedl a otočil se k ní; propadlá ústa se zvolna roztáhla do úsměvu. "Tak moment -" Hleděl na ni upřeně otupělým zeleným okem. "Tady se chce někdo vypařit na lov mývalů beze mě?"

"Panebože." Hank vzdychl, pustil otce a šel se zase posadit.

"Táti," řekla Viv s úlevou i znepokojením, "měl by sis jít lehnout -"

"Žádný lehnout! Jak je to s tím lovem mývalů? Se ptám!"

Joe Ben ho vedl ke schodům. "O lovu mývalů tady nepadlo ani slovo, Henry."

"Ehm-hm, ehm-hm, tak ty si asi myslíš, že neslyším? Ten starej jezevec je podle tebe hluchej jako poleno a na lovu by akorát překážel, co? To bych se na to podíval!"

"Pojď, táti." Viv ho jemně zatahala za rukáv. "Půjdeme si lehnout spolu."

"To je jiná," souhlasil nadšeně a mrkl na Hanka tak chlípně a vedl Viv po schodech tak svižně, až jsem jí musel říct, že jí dávám tři, nejvýš pět minut, a pak pořádám záchrannou výpravu, abych ji vyrval ze spárů toho starého ďábla.

Poslouchali jsme, jak nahoře dupe a huláká. "Občas mám pocit," řekl Hank a stále vrtěl hlavou, "že to s tátou začíná bejt nahnutý."

"Ale kdepak." Joe Ben vyskočil na Henryho obranu. "V tom to není. Říkal jsem přece, že z něj bude ve městě slavná figurka. Ve Wakondě mu říkají Starý divoch - děcka si na něj ukazujou a ženské ho zdraví na ulici - a nemysli si, že se mu to nelíbí. Naopak. Kdepak, Hanku, ono to s ním není nahnutý - no, možná mu trošku vynechává paměť a oči už mu taky tolik neslouží, ale spíš mi připadá, že to je taková hra, nemyslíš?"

"Ani nevím, co je horší."

"Ale Hanku, on se tím ohromně baví."

"Možná. Ale doktor na něj přece naplácal tolik sádry hlavně proto, aby ho trochu zklidnil. Povídal, že není zas tolik potlučenej, ale jestli ho nebudeme brzdit, tak si něco udělá. Mám pocit, že ho to spíš nakoplo než cokoliv jinýho."

"On se akorát potřebuje vypovídat a užívá si. Nemám pravdu, Lee? fen si ho poslechněte, jak se tam nahoře chvástá a raduje."

Já to neviděl tak optimisticky. "Spíš mi připadá, že si nacvičuje znásilnění."

"Ale ne. To je jenom hra," trval na svém Joe. "Je to jenom hra. Jestli si něco nacvičuje, tak leda řeč na předávání Ceny filmové akademie pro nejlepšího herce roku."

Kandidát na Cenu filmové akademie si zatím nahoře nacvičoval výslovnost, když volal přes houbovité dásně na Viv, aby ukázala tu svojí prdelku a nebyla taková cimprlich! Viv se objevila na schodech rozcuchaná a s jinak bledými tvářemi zčervenalými nedávnou činností, a oznámila, že máme poslední možnost zvýšit Henryho nabídku ve výši dvou dolarů a láhve kořalky. Hank odvětil, že to je nad jeho poměry, ale Joe Ben připustil, že by zvýšil nabídku na dva padesát, protože jeho žena se vytratila a odešla spát nahoru s dětmi. Já nechal peněženku v kapse, ale když mě míjela, aby hodila Henryho ponožky do pytle se špinavým prádlem, zeptala se, jestli nemám zbytečného bůra. Řekl jsem, aby počkala do soboty, až bude výplata.

"Mohl bys zítra dostat zálohu," mrkla na mě a začervenala se nezvyklou kombinací zdrženlivé koketnosti a bezostyšné rezervovanosti. "Mohla bych o tom promluvit s manželem."

"Platí, zítra. Kde se sejdeme?"

Otočila se a za ní se nesl lehký smích. "Ve městě na molu. Jdu tam na ústřice. Vem si s sebou kladivo."

"To zní romanticky," poznamenal jsem a ohlédl se po Hankovi, abych se ujistil, jestli to neznělo až moc sladce. Právě se vracel od okna.

"Tak mě napadlo," řekl zamyšleně, "že jsme na tom docela slušně, když si vezmete, kolik jsme toho dneska udělali. A kromě toho nemůžem počítat s tím, že takový počasí vydrží bůhvíjak dlouho. A stejně jsme všichni lehce stříknutý. Co kdybysme vzali ty naše podvraťáky pod barákem a nechali je trochu proběhnout, aby se protáhli?"

"Na lov?" zeptal jsem se.

"Jo!" Joe Ben byl připraven.

"Je pozdě," řekla Viv, když si představila, že v půl páté ráno vstáváme do práce.

"Správně," řekl Hank. "Myslel jsem, že bysme si mohli dát zejtra voraz. Volnou sobotu už jsme neměli ani nepamatuju."

"No jasně!" Joe Ben byl celý bez sebe. "Jdem do toho! A víte, co je zejtra? Předvečer všech svatých. No jo, je toho trochu moc: oslavy ve městě, hon na mývaly, táta doma s flaškou, Les Gibbons ve vodě... já to snad nevydržím!"

"A co ty, mladej; myslíš, že to zvládneš?"

"Na noční procházku jsem se sice nechystal, ale řekl bych, že to přežiju."

"Já ti něco řeknu, Hanku: my dva můžeme vyrazit první, obejdeme kopec a všechno připravíme - psi budou po takový době přinejmenším hodinu k ničemu - a Lee s Viv na nás můžou počkat nahoře v boudě, než něco objevíme, a pak se k nám připojej. Nemá cenu, abysme se všichni motali v ostružiní. Co tomu říkáš, Viv? Lee?"

Viv byla připravená jít a mě v tu chvíli nenapadlo, jak vyklouznout z pasti, kterou jsem na sebe nastražil, a tak jsem souhlasil. Kromě toho jsem se těšil, že budu mít možnost popovídat si s Viv o samotě. Ten večer jsem se rozhodl zakopat válečnou sekyru a kromě toho jsem usoudil, že nebude od věci využít pohody a whisky a všechno ze sebe vysypat, obnažit se až na kost. Mé špatné svědomí potřebovalo důkladně vyvětrat. Chtěl jsem to všechno někomu povědět a Viv jsem si vybral jako nejbližšího spojence. Chtěl jsem jí povědět o svých podlých, děsivých plánech. Počítal jsem pochopitelně s tím, že budu muset tu a tam něco vysvětlit, přidat něco abstraktních pojmů, doplnit nedomyšlené podrobnosti onoho odporného spiknutí proti bratrovi, ale byl jsem rozhodnutý odhalit někomu celou pravdu, i kdyby to mělo znamenat, že budu lhát, až se budou hory zelenat. lak se ukázalo, všechno dopadlo trochu jinak.

Nahoře se mladý Henry s kompasem v každé kapse a nožem zasunutým do boty sehnul nad starým Henrym, chytil ho za košili na prsou a neurvale ho postavil na nohy. "Jak chceš, starochu, jen je nech, ať si myslí, že tě oblbli, ale vyčítal bych si, kdybych se jen tak díval, jak se oblbuješ sám...." Otec se dívá na pantofli z měkké jelenice, zakrývající jeho zdravou nohu, a uvědomuje si, jak ji ochodil od té doby, co mu ji dal doktor. Pantofle, prokristapána...

Jak se ukázalo, nikdy jsem s ní nebyl dost dlouho o samotě, abych začal se svým vykonstruovaným doznáním - "Protože když jsme přísahali, že jim ukážeme, zač je toho loket," pokračuje mladý Henry, "nemysleli jsme tím jenom první kolo, ale celej tenhle zkurvenej zápas! Tak se zvedni..." - protože právě když jsme byli na odchodu, Henry usoudil, že bychom v té divočině bez zkušeného průvodce zahynuli. Dole v hale je slyšet, jak se lehké našlapování pantofle změnilo v těžký dupot, který se střídá s duněním gumového kopyta. "Poslouchejte," upozorňuje nás Joe Ben... Ale jak se ukázalo, otec mi svou přítomností pomohl víc, než tušil; kdybych skutečně učinil to směšné doznání, které jsem měl pro Viv přichystané, určitě bych si připadal jako idiot, když můj bratr po návratu z lovu konečně shodil falešnou masku z olivového listí a pomněnek, aby ukázal skutečnou barvu rulíku ve svém srdci - "Poslouchejte," říká Joe. "Mám dojem, jako by se někdo přezul z pantofle do okovaný boty...." - shodil masku a vybarvil se a jednou provždy ukázal, že si zaslouží, aby ho stihla ta nejhorší pohroma, jakou bych mu dokázal způsobit - "Schválně hádejte," říká Joe nahlas, " kdo se asi tak může plížit po schodech dolů s jednou okovanou botou." - jak se nakonec ukázalo...

"Mám takový tušení, že vím, kdo by to moh bejt," řekl Hank. "Ale spíš mě zajímá proč?"

Pomáhal právě s Leem nazout Viv nepoddajné boty, když Joe zaslechl první krok. Všichni stáli a naslouchali, jak se k nim po schodech pomalu blíží temné, plíživé, gumové kroky.

"Plíží se k nám potíže," poznamenal Joe.

"Jo, potíže," přikývl Hank. "A pach kořalky."

"Hanku," zašeptala Viv, "snad nebude chtít -"

Hank ji přerušil. "Já si s ním poradím."

Začala mluvit znovu, ale hned přestala, aby ještě nezvýšila zmatek. Když se Henry objevil, stáli všichni v řadě za sebou. Viv viděla, jak se hlučně blíží přítmím a cestou se pokouší nasoukat paži v sádrovém obvazu do rukávu rozedraného jelenicového saka. Všimla si, že uřezal část sádry v lokti a zápěstí, aby se mohl volněji pohybovat. Zastavil se před nimi a nasupeně na ně zíral.

"Nemoh jsem usnout, jestli vás to zajímá." Pohlédl z Hanka na Joe Bena, jako by čekal, kdo se mu pokusí říct, kam může jít a kam ne. Když nikdo nepromluvil, soukal se dál do saka. Viv opřela opakovačku ráže dvaadvacet o dveře a šla mu pomoct. "Tak dobře," zavrčel, "zbyla ještě trocha toho likéru, co jsem přines, nebo jste ho ztrestali?"

"Ty toho utrejchu ještě nemáš dost?" Hank šel blíž, aby podržel otce, než mu Viv natáhne rukáv na umolousanou sádru. "Panebože, Henry, vždyť ty máš co dělat, abys dal nohu před nohu, jak -"

"Běž ode mě, kurvafix!"

"- tak proč ze sebe chceš dělat ještě většího invalidu?"

"Ruce pryč, povídám! Budu ti moc vděčnej, když mě necháš ob-líknout. Bůh požehnej okamžik, až se z Henryho Stampera stane invalida. Tak je tady nějaká kořalka?"

Hank se otočil k Leeovi. "Tak co, mladej? Je to vlastně tvůj lov. Chceš sebou vláčet toho nadrátovanýho mrzáka?"

"Já nevím. Je pěkně zřízenej. Nebude nám plašit zvěř?"

"Kdepak." Joe Ben odpověděl jako obvykle za Henryho. "Když je Henry v lese, všechny zvířata se k němu začnou stahovat. On je vlastně přitahuje."

"Na tom něco je, Lee. Pamatuješ, Joe? Jak s náma šel lovit rysy do Ochocos?"

"Já vím -"

"Jak jsme ho opřeli o ten strom -"

"Povídám, že si to pamatuju! Viv, prosím tě, nevidělas můj šňupací tabák?"

"- a on usnul, a když jsme se vrátili do tábora, nějakej prašivěj kojot mu chcal na nohu."

"No jo. Splet si ho se stromem."

Henry věnoval pozornost přeplněné poličce, táhnoucí se po celé délce haly, a dělal, že jejich řeči nevnímá. "Stačila by jedna plechovka Školu a můžeme vyrazit."

"Vidíš, mladej, ještě nám může bejt užitečnej."

"Ať jde s náma. Můžeme ho použít jako návnadu."

"Jaktěživ jsem neviděl takových krámů." Přehraboval se mezi krabicemi střeliva, nářadím, nejrůznějším oblečením, teniskami, plechovkami barev a štětci... "Jaktěživ."

Viv se postavila na špičky a našla celý kartón. Otevřela mu nehtem jednu plechovku. Henry se na ni nedůvěřivě podíval a distingované nabral palcem a ukazovákem žmolek tabáku. "Mockrát děkuju," řekl rozladěně. Otočil se zády k ostatním a svěřil se jí šeptem: "Chci se jenom projít k nejbližší mělčině a chvíli poslouchat psy. Pak se vrátím domů. Jenom jsem ne-moh usnout."

Zavřela plechovku s tabákem a strčila mu ji do kapsy u saka. "Dneska v noci se prostě nedá spát," řekla soucitně.

Hank a Joe Ben šli napřed se psy a Viv s Leem dělali otci společnost. Viv stejně chtěla zůstat co nejdál od psů. Ne že by jí vadil jejich štěkot - někteří z nich měli skutečně melodické hlasy - ale svým hlukem vždycky přehlušili ostatní zvuky nočního lesa.

Henry našel mezi harampádím na poličce baterku, ale sotva ušli pár kroků, přestala svítit. Se salvou nadávek ji zahodil a pokračovali ve tmě po pěšině směrem k nejbližšímu kopci. Mraky, při západu slunce tak nádherně planoucí, byly teď roztažené po celé krajině, zatemňovaly oblohu a stahovaly ji dolů těsně nad jejich hlavy. Všude kolem, hned za špičkami prstů, visela v silných záhybech noc; a i když se ostrému srpku měsíce občas podařilo na okamžik rozříznout oblaka, jeho chabý svit tmu ještě zvýraznil.

Kráčeli bez jediného slova, Viv šla pár metrů za Henrym a Lee průvod uzavíral. Viv následovala starce snadno, přestože před sebou viděla jenom matný pohyb jeho sádry směřující ke kopci; k boudě vedl přinejmenším tucet pěšin a ona je všechny znala zpaměti. První rok v Oregonu chodila k boudě téměř každý den, časně zrána nebo pozdě večer. Často tam sedávala za soumraku a domů se vracela v naprosté tmě. Za jasného počasí pozorovala, jak se slunce noří do moře, a když byla bouře, slyšela bójku za mělčinou - její pomalé vyzvánění; její truchlivý nářek, jak s ní pohazovaly vlny. Hank se divil, proč chodí na procházky brzy ráno nebo pozdě večer, a přesvědčoval ji, že v poledne bude tepleji a uvidí mnohem dál. Několikrát to zkusila, ale zase začala chodit, jak byla zvyklá; večer se ráda dívala, jak dokonalá koule klesá k dokonale rovné linii horizontu - tak odlišné od kostrbatého obrysu Skalistých hor, které slunce v dětství vždycky proměnilo v řadu sopek, a o tolik prostší, jako pomeranč, který se skutálí přes hranu modrozeleného stolu - a ráno napjatě poslouchala, jak se temný les zahalený mlhou probouzí do nového dne.

První léto se z jejích procházek k boudě stal téměř každodenní rituál. Když muži odešli do práce, nechala odmočit nádobí ve velkém dřezu, nalila do termosky kávu, vybrala si jednoho ze psů jako průvodce a vypravila se k boudě poslouchat ptáky. Pes chvíli čenichal kolem boudy a ona si zatím rozprostřela na mechem porostlý pařez igelitovou tašku, kterou měla schovanou uvnitř, aby nemusela

sedávat na mokrém; pak se pes vymočil na stejný sloupek jako vždycky a uvelebil se na tutéž hromadu pytloviny, kterou používal jeho předchůdce.

Pak se nic jiného nepohnulo - alespoň to tak vypadalo. Zanedlouho však zaslechla tichý šelest v nedalekém maliní, kde se probouzeli hýlové. Z houští kousek pod ní se ozvalo volání hrdličky - plný, čistý, energický tón, jako by na nejnižší notu xylofonu dopadl měkký míček. O kus dál odpověděla další hrdlička. Zavrkaly znovu a pokaždé byly jedna druhé blíž; pak se obě vynořily z mlhy, mlhavé, šedivé, elegantní, a odletěly těsně vedle sebe jako odrazy v zrcadlové obloze. Vlhovci s červenými křídly se probudili všichni najednou, jako vojáci při budíčku. Snesli se ze skupinky stromů a v mihotavém hejnu se usadili v nedalekém divokém vínu, kde čekali, až se mlha zvedne z bojínku, bez ustání švitořili a pomalu si zobáky protahovali černá pírka křídel a ocasů. Z jasně šarlatových nárameníků na jejich černých uniformách měla vždycky pocit, jako by se chystali předstoupit před krále. Potom dal bubnový signál svým druhům tetřev a sluka pronikavě zakřičela, sotva spatřila slunce. Holubi s pruhovanými ocasy vrkali svůdně z větve na větev hlasem Marlene Dietrichové. Datlové začali snídat na kmenech tsugy... A když byli všichni ptáci vzhůru a věnovali se svým záležitostem - dokonce i sojka, která se každé ráno vyřítila z mlhy a ze všech sil vřeštěla na ta zatracená ranní ptáčata, která nenechají ostatní dospat - na scénu důstojně nastoupily vrány. Když se snesly z vrcholků smrků, nemilosrdně a pobaveně se vysmály menším ptákům a odletěly zvolna v neuspořádaném hejnu k mělčině. Občas ji nepochopitelně rozrušily, možná proto, že jí připomínaly straky z jejího domova v Coloradu - požírající mršiny a lemující silnice, kde si mohly co chvíli pochutnat na přejetém králíkovi - ale napadlo ji, že v tom musí být něco víc. Straky byly přeci jenom poněkud hloupé. Vrány tak přes svůj chraplavý smích nikdy nepůsobily.

Když odletěla poslední vrána, Viv vypila kávu, odnesla igelitovou tašku do boudy a zapískala na psa. Cestou zpátky šla sadem a kopancem probudila starou krávu, pak šla do domu a poklidila po snídani. Než domyla nádobí, kráva už bučela u dveří maštale a chtěla podojit.

Když dojila zase večer, často vídala oknem maštale vrány, vracející se z klání s prasaty; některé byly občas nápadně zohavené nebo dokonce chyběly. Nevěděla, jaká ta prasata jsou, co pro ně ta soutěž znamená, ale bez ohledu na to, kdo zvítězil, vrány se vždycky smály - drsným, otupělým smíchem, který měl svůj původ v pohledu na svět černým a zkušeným okem. Smích těch méně šikovných mohl svědčit o zoufalství nebo hlouposti, podobně jako smích straky, ale vrány byly vždycky mistry sarkasmu, a kdykoli je Viv slyšela, neodolala a musela se smát s nimi - znaly tajemství černé, věděly, že nemůže být černější, a pokud nemohla být světlejší, mohla být alespoň veselejší.

"Čemu se hihňáš?" chtěl vědět Hank, když přinesla ze stáje plátno na cezení mléka, aby ho vyprala na verandě.

"Ale, mám takové tajemství," odpověděla pobaveně nad jeho zvědavostí. "Jenom moje tajemství."

"Ve chlívě? Ach tak. Ty se scházíš potají na seníku s nějakým chlapem, co?"

Tajemně zamumlala, zatímco ždímala plátno a věšela je na šňůru. "Jakého chlapa? Celé dny trčím tady za tím vodním příkopem jako ve vězení, opuštěná, osamělá -"

"Hohó! Takže je to jedno z těch zvířat? Že by kocour? Já tomu hajzlovi zakroutím krkem. Kterej prevít mi obskakuje ženu, co? Musím vědět...."

Usmála se a zamířila ke dveřím do kuchyně. "Budeš si muset počkat ještě asi tak dva měsíce, pak se uvidí."

Chytil ji za cíp trička a přitáhl si ji k sobě, až se mu přitiskla hýžděmi na kalhoty. Objal ji kolem pasu a sklouzl jí dlaní po džínách přes zapínání a tvrdé, nafouklé břicho. "Myslím, že bude úplně v pořádku," řekl jejímu zátylku, "hlavně aby nebyl černej; Henry nás všechny utopí jako koťata, jestli bude černej."

Naklonila se k němu a v duchu si říkala, jak je to hezké být mladá a těhotná a zamilovaná. Měla dojem, že má obrovské štěstí. Měla téměř všechno, co chtěla. Spokojeně vrněla a tiskla se k němu. A on jí bořil obličej do vlasů. Pak ji od sebe odstrčil na vzdálenost paží a otočil ji, aby si ji přimhouřenýma očima prohlédl. "Tak mě napadá - jakou budou mít barvu, černou?"

"Naše děti?"

"Ale ne." Zasmál se. "Tvoje vlasy."

A přes tmavnoucí síť na verandě zaslechla vrány, usazující se na vrcholcích stromů.

S blížícím se termínem porodu přestala chodit na kopec, i když doktor říkal, že jí procházky

pravděpodobně prospívají. Ani nevěděla, proč toho nechala; nejdřív ji napadlo, že to bude nejspíš tím, jak začala pozorovat pohyby uvnitř, ale později usoudila, že to nebyl ten pravý důvod, jinak by začala chodit znovu, když pohyby ustaly a ona věděla, že ta věc uvnitř je mrtvá. Když byla o několik měsíců později na prohlídce a dověděla se, že operace byla úspěšná a že může znovu vykonávat obvyklou činnost, vydala se opět k boudě. Venku však mrholilo a z ptáků viděla jenom hejno divokých hus, které se stěhovaly na jih z Puget Soundu a chechtaly se nesrozumitelným smíchem, a tak se vrátila ke čtení. Od té doby se tam vypravila jenom několikrát, a když po té pěšině kráčela teď, s překvapením zjistila, že si ji i po tolika letech vybavuje do nejmenších podrobností. Vlastně si přála jít první, aby mohla nasadit volnější tempo. Henry se musel řítit plnou rychlostí vpřed, aby jim dokázal, že umí chodit stejně rychle jako ostatní bez ohledu na to, jestli má na noze sádru nebo ne. Nešlo ani tak o to, že by mu nestačila - to nebyl ten pravý důvod, proč si přála, aby zpomalil - ale Lee měl v té nehostinné tmě co dělat, aby nezabloudil. Slyšela ho, jak se někde vzadu prodírá houštím a ostružiním podél pěšiny. Napadlo ji, že na něj počká a vezme ho za ruku, ale pak si to rozmyslela, podobně jako si rozmyslela, že neřekne otci, aby ji nechal jít první.

Časem se ti tři stále více vzdalovali jeden druhému. Zatímco Henry uháněl daleko vpředu a Lee zůstával pozadu, Viv se ocitla v té tmě úplně sama.

Po chvíli začala rozeznávat povědomé tvary podél pěšiny a zkoušela uhodnout, o které jde. Tady byla řada lískových keřů, rostoucích podél plotu kolem sadu, támhle svída krvavá, a letitý osamělý buk, který tam stál proti purpurově rudé obloze celý černý a nesvůj, jako nějaký starý shrbený tulák daleko od domova, čekající na svatého Vincenta de Paula, až mu přinese oblek ze spadaného listí. Cítila, jak se jejích kotníků dotýká vlhkými prsty kapradina, a občas zaslechla suchý chřestot semen hrachoru v drobných zakroucených tobolkách. Z nížiny podél řeky, kde se stromy rozezvučely veselým štěkotem psů, se táhl pronikavý zápach aronu - Hank mu říkal smrdutec - a sladkokyselá vůně přezrálých ostružin. A nad tím vším se jako představitel vyššího řádu rostlin tyčil smrk - zaplňující oblohu strmými vrcholky a osvěžující temné větry ostrou, jasně zelenou vůní.

Viv cítila, jak se s rostoucí vzdáleností mezi ní a oběma muži uvolňuje; do té doby nevnímala napětím strnulá ramena a sevřený hrudník. Protáhla si ztuhlé lokty a začala zhluboka dýchat s pažemi mírně od těla. V jedné lísce zazpíval střízlík a Viv zvedla ruce výš a představovala si, že má křídla. Zkusila dělat, že létá, ale už to nedokázala tak přesvědčivě jako kdysi, když byla malá; kdyby jenom neměla na nohou ty těžké boty! Každá musí vážit alespoň metrák. Nebýt těch bot, mohla bych létat!

Hank ji navlékl do těžkých bot pokaždé, když šli na lov; les byl pro něho bojištěm, kam se člověk musel vyzbrojit plechovou helmou, koženými rukavicemi a okovanými botami proti armádě trnů. Pak se hlučně prodíral lesem. Viv by jím raději proletěla; ne vysoko nad korunami stromů jako jestřáb, nejraději by poletovala pár centimetrů nad zemí, z kamene na keř a na strom jako ten střízlík v lísce. A k létání bylo nutné mít křídla, ne okované boty; tenisky a ne metráková bagančata.

Pár metrů za sebou uslyšela přidušený výkřik. Zastavila se. Lee sešel z cesty do kapradí. Ruka se mu třásla, když ho vedla zpátky.

"Něco do mě naletělo a já zakopnul," vysvětloval šeptem spíš sám sobě než Viv. "Asi to byla můra..." Přerušilo ho zachvění. Samotné slovo můra, tak potichu zašeptané v té tmě, se otřelo Viv o tvář. "Já vím," odpověděla šeptem, "v téhle roční době lítá hodně lišajů. V noci mě dokážou vyděsit k smrti." Vedla ho za ruku dál po pěšině. "To proto, že jsou bílí," pokračovala. "Vždycky mi z nich jde mráz po zádech. Já vím, že jsou bílí, chápeš? Ale mám z nich dojem, jako by byli tmaví."

"Jo, to je ono," zašeptal Lee. "Přesně tak."

"Hank si kvůli tomu ze mě utahuje, ale někdy mi vážně dokážou nahnat hrůzu. Brrr. A víš co?" pokračovala potichu. "Už seš na některýho lišaje podíval zblízka? Na zádech mají nakreslenou - já si nedělám legraci - lebku."

Tentokrát se oba zachvěli jako děti, které přivolaly strašidlo.

Pěšina se začala zvedat a oni před sebou uslyšeli ztěžka oddychovat a nadávat otce, hledajícího oporu pro gumové kopyto. "Pomůžeme mu?" zeptal se Lee.

"Ne. Už to není daleko. Zvládne to sám."

"Určitě? Vážně mu nemůžeme pomoct? Mám dojem, že mu to dává-"

"Kdepak. Viděls ho s Hankem a tím kabátem. Jen ať si pomůže sám. Proto šel taky s námi."

"Proč šel s náma?"

"Aby udělal, pro co se rozhodl. Bez pomoci. Stejně jako tys chtěl pro něj dojet sám."

Lee byl ohromen. "Madam," řekl zadýchaně. "Nemohu mluvit za generaci středního věku, ale musím říct, že jste velice - citlivá k potřebám postižených starců a vyděšených chlapečků."

"Proč si pořád myslíš, že jsi na obtíž nebo malej kluk?"

"Už si to nemyslím. Byl jsem na obtíž, když jsem přijel. Už si tak ale nepřipadám. Ale malej kluk jsem pořád. Stejně jako ty jsi malá holka."

V dálce štěkali psi. "Já už dávno nejsem malá holka," řekla Viv prostě a Lee litoval, že tak nejapně vtipkoval.

Před srubem bez přední stěny praskal jasný ohýnek. Batoh s lákavou vůní obložených chlebů s tuňákem a vejci na kyselo visel na kolíku, kam jej Hank pověsil, a černými tlapkami se po něm natahoval velký mýval stojící na zadních nohách, zatímco jeho stín se líně kymácel na zadní stěně srubu. Když se Henry objevil v záři ohně, mýval naříkavě zakňučel, jako by chtěl vědět, co tam vetřelec pohledává. Padl na všechny čtyři.

"Ty seš ale číslo," řekl Henry. Mýval ho pozoroval a tvářil se, jako by ho vyrušení vyvedlo z míry. "Neměls náhodou dole u řeky prohánět psy, místo abys nám tady očuchával jídlo - co ty na to?"

O takovém ujednání neměl mýval ani potuchy. Začal hrabat tlapkami v hlíně a předstíral živý zájem o neexistujícího brouka.

"Cha. Podívejte se na něj, mládeži; on nás má na háku. Akorát nám dá vědět, co si myslí, když jsme ho vyrušili."

Zvíře hrabalo ještě chvíli, a když vidělo, že ti tři o trávové nic nepochopili, naježilo se, nahrbilo a naoko zaútočilo na Henryho. Henry se rozesmál a kopl mu prach do obličeje. Mýval si několikrát vztekle odfrkl. "Máš vztek, co? Pročpak? Protože tě nenecháme na pokoji, aby sis tu moh v klidu čmuchat?" Henry se znovu rozřehtal a kopl ještě jednou do prachu. Jak se ukázalo, na šlechtice z rodu mývalů toho bylo příliš. Strnulým skokem se na Henryho vrhl a všemi čtyřmi mu sevřel sádru, jako by ji chtěl rozdrtit v objetí; Henry zaječel a začal tlouct zvíře kloboukem. Mýval se několikrát pokusil do sádry zakousnout, pak toho nechal a s rozhořčeným vrčením odběhl do tmy.

"Hergot." Henry se sehnul a prohlížel si škrábance na sádře. "Podívejte se na to. Alespoň bude mít ten prevít co vykládat kámošům o tom, z čeho jsou lidi udělaný." Strnule pokýval hlavou. "Mám takovej dojem, Lee, že přiložíme na oheň."

"Abysme předešli dalšímu útoku?" zeptal se Lee. "Přesně tak. Má na nás takovej vztek, že se nejspíš vrátí s nejrůznějšíma potvorama. Hrozí nám smrtelný nebezpečí."

Viv ho vzala za ruku. "Zdá se, že na tu tvoji nohu mají pořád zálusk nějaká zvířata, viď, táti?"

"Smradí mizerný! Vy si prostě nedáte pokoj a pořád si budete koledovat, co? Hlavně si dejte bacha, abyste nepřišli k úrazu."

V pětilitrové konvi na mléko našla vodu a začala vařit kávu, zatímco Henry a Lee vytáhli ze srubu dva jutové pytle plné gumových ptačích atrap a položili je k ohni. Když Viv postavila konvici na oheň, došla si pro igelitovou tašku a položila si ji na zem. Posadila se a opřela se o pytel, na kterém seděl Lee. Za celou dobu nikdo nepromluvil; Henry si dal do pusy tabák, podrbal se a naklonil hlavu dopředu, aby mohl soustředěně naslouchat psům. Odkašlal si jako sportovní hlasatel před začátkem zápasu. "Slyšíte to?" Oheň vyřezal ze tmy cedrový reliéf jeho obličeje, který vypadal chvílemi vydutě a chvílemi vypoukle. Při řeči si nervózně projížděl rukou vlasy.

"Ne ty čokly tam nahoře, ale... poslouchejte... jak štěká stará Molly. Slyšíte to?"

Viv se zabořila ještě hlouběji do měkkého pytle a čekala na nadcházející proslov. A když se usadí, uvědomí si, že jí na šíji pod vlasy zlehka spočinul hřbet čísi ruky.

"...No ne, poslouchejte... ona neříká liška, ani mýval... já ne vím, co ti ostatní blbouni, ale můžeš si s klidem zapsat do ty tvojí černý knížečky, že Molly nemluví o lišce ani o mývalovi; ani o jelenovi, ty ona nikdy nehoní. Aha! Hergot!" V nenadálém návalu radosti se Henry plácl dlaní do sádry - "ona říká medvěd!" - a praštil holí do ohně, až se zvedl roj jisker. "Kurva... medvěd!"

Naklonil se dopředu a zelenýma očima upřeně pozoroval tmu za ohněm. Pod nimi, po proudu řeky

směrem na západ, štěkala smečka ostatních psů; z druhé strany se od horského pásma ozýval zřetelný a rozvážný štěkot, zpočátku hluboký, který se rázem změnil - najednou byl vysoký, pronikavý a čistý, jako by vycházel ze stříbrné trubky.

"A Molly je sama. Ostatní psi budou asi se starým Strejdou. Většinou jdou spíš za Molly než za Strejdou, ale rozhodně ne, když je v tom medvěd. A Strejda už nechce mít s medvědama nic společnýho, protože se s jedním loni zaplet a přišel o oko, a teď říká, že pokud jde o něj, Molly si toho medvěda může nechat jenom pro sebe!" Zasmál se a znovu se plácl do sádry. "Poslouchej, chlapče, tohle se nese od bažiny -" Šťouchl Leea holí do boku. "Slyšíš, jak tam ta smečka štěká a povykuje? Slyšíš ten kravál? Víš, koho voděj za nos? fééé, he he he. Oni to věděj moc dobře. Neříkej mi, že to nevěděj, sakra. Běžej za Strejdou - nejspíš honěj lišku - ale poslechni si, jak si při tom připadaj. Poslechni si, jak kvůli ty lišce vyváděj, a co dělá s Molly medvěd...."

Všichni poslouchali. Skutečně, jejich uječený, hysterický štěkot v sobě skrýval hanbu, což se o štěkotu osamělého psa říct nedalo.

"Kde je Hank a Joe Ben?" zeptal se Lee. Viv cítí lehký pohyb zápěstí.

"Jak to mám vědět? Myslel jsem, že tady budou čekat. Ale... mám takovej dojem, že ta smečka štěká, jako by to jednou zkusila a pak zase běžela jinam." Svraštil obočí a podrbal se na špičce nosu. „Jo... Molly je nejspíš odvedla přímo k tomu medvědovi -hni, no jo, slyšíte to? liška se obrací - a sotva Strejc uviděl, do čeho se zaplet, povídá, .Klidíme se, kluci. Ať si tady ta pitomá Molly zůstane, když si to chce rozdat s medvědem. My si proženem nějakou tu lišku.' Jasně - a to byl ten první řev, když přiběhli ke stromu, na kterej vylez ten medvěd. Podle mě šli Hank s Joem - poslouchejte - k tomu stromu, ale když smečka utekla, Molly na toho medvěda sama nestačila... takže když tam Hank s Joem přišli..."

Ztratil se v myšlenkách a začal si něco mumlat a pokyvovat hlavou, pak chtěl něco říct, ale na poslední chvíli se zarazil a s přivřenýma očima, zeleně světélkujícíma ve tmě, odezíral probíhající lov. V ohni to zapraskalo a zasyčelo, když začala z dříví vytékat smůla. Štěkot psů se vrhal po stínech. A Viv pozoruje koutkem oka, jak se stíny s černým peřím a zobáky třepetají. A naslouchá jejich vzrušenému šepotu. A najednou cítí, jak se ruka zvolna otáčí, až se špičky prstů dotýkají jejího krku. A ani se nehne.

"Co se děje teď?" zeptal se Lee jakoby mimochodem.

"Cože? Hmm, liška - podle toho, jak běhaj kolem, to bude určitě liška - běhá sem a tam a snaží se běžet zpátky po vlastní stopě, aby ji nesevřeli mezi řekou a ústím močálu. Když se jim to podaří, bude muset vylézt na strom nebo plavat, ale tím směrem nejsou žádný díry nebo nory a kromě toho strašně nerada plave. Kdyby to byl mýval, už by to vzal dávno přes močál, ale lišky nenáviděj vodu. A na druhý straně, Molly... hm... vrátila se kolem močálu a teď běží ke skalám. Hm. To nevypadá dobře. Ale moment, poslouchejte..."

A ona se na ty zvuky soustředí a slyší mnohem víc než stařec. Slyší močál, troubení a vyzvánění bojí, poslední z květin na svahu umírající ve vánku - po kapkách krvácející srdce, chřestění hra-choru, sykot hadího jazyka. V dálce si blesk dělá snímek Mariina štítu. Čeká, ale hrom nepřichází. Zvědavý vánek vylézá z temných smrků, chvilku prohledává oheň a pak jí odvane vlasy z Leeovy ruky. Pár pramínků jí spadne do úst a ona je zamyšleně převaluje mezi předními zuby. Posune od ohně mokré boty, z nichž začíná stoupat pára. Obejme rukama kolena. Studené prsty na jejím krku se pohnou a rozpálí se.

"Ehm... co se stane, když liška plave?" zeptal se Lee otce.

"Když bude plavat v močálu a ne v řece, tak je v pohodě, ale většinou to dělaj naopak. Většinou se vrhne rovnou do řeky; a to není dobrý ani pro lišku, ani pro psy."

"Je to na ně moc daleko?" ptá se Viv.

"O to nejde, děvenko. Tak daleko to není. Jenomže když se ocitnou ve vodě a je tma, neplavou na druhej břeh, ale po proudu, a plavou pořád dál a dál a přes řeku se nikdy nedostanou, jenom plavou pořád dál. Poslouchejte... ona se jim snaží utýct, vrací se zase na sever. To znamená, že jí odřízli cestu k močálu a ona teď běží k řece. Dostanou ji, jestli nebude plavat."

Hysterický štěkot smečky zdaleka neodpovídal velikosti pronásledovaného zvířete - zvlášť ve srovnání s vytrvalým štěkotem osamělého psa, který šel po nesrovnatelně větší kořisti.

"Kam doplavou?" zeptal se Lee.

"Do oceánu," odpověděl Henry, "do moře. Kurva! Slyšíte, jak se můžou pominout z jedny pitomý

lišky? Poserové!"

Cítí, že by měla před tím dotykem uhnout - připravit kávu nebo tak něco -, ale zůstane bez hnutí sedět. Henry naslouchal stopování smečky s nelibostí; nelíbilo se mu, když slyšel psy takhle vyvádět. Člověk měl dojem, že místo ubohé malé lišky pronásledují nějakou obludu. Naklonil se dopředu a vyplivl do žhavých uhlíků žvanec tabáku, jako by mu najednou zhořkl. Díval se, jak se žmolek smaží a nadýmá. "Lovci lososů," přemítal s pohledem upřeným do ohně, "občas vytáhnou z moře zvířata několik kilometrů od břehu; jeleny, psy, kočky, hodně lišek - prostě si tam jen tak plavou." Zvedl ze země klacek a zamyšleně prohraboval uhlíky, jako by úplně zapomněl na lov. "Kdysi - bude to tak třicet let, dobrejch třicet let - jsem lovil kraby. Vstával jsem ve tři ráno a chodil jsem pomáhat jednomu starýmu Švédovi vytahovat koše s krabama." Podržel ruku u ohně. "Vidíte ty jizvy na malíčku? To mám od těch potvor. Ať mi nikdo netvrdí, že krabi nekoušou. Venku na moři jsme každou chvíli viděli plavat zvířata. Skoro samý lišky, ale byli tam i jeleni. Ten Sved většinou řek, nech je bejt, vyprdni se na ně;,Nemáme čas se s nima zahazovat, nestojí to za to, hergot.' Ale jednou jsme uviděli obrovskýho jelena, výstavní kus s nádherným parožím. A on povídá, vytáhnem ho nahoru. Tak jsme ho chytili do lana a vytáhli z vody. Bylo mi jasný, že Švédovi za to ten jelen stojí, poněvadž jsme ho mohli sníst, a tak jsme mu hodili kolem hlavy lano a vytáhli ho na loď. A on tam jenom tak ležel. Bylo skoro po něm. Sotva dech popadal a vyděšeně koulel očima, jak to jeleni dělávaj. Ale já nevím - nebyl jen tak vyděšenej. Totiž, nebyl vyděšenej jenom z toho, že se málem utopil; ani z toho, že ho lidi vytáhli na loď. Já v těch jeho očích neviděl obyčejnej strach, ale čirou hrůzu."

Prohrábl oheň a do tmy vyletěl další gejzír jisker. Viv a Lee ho pozorovali a čekali, až bude pokračovat. Ty jiskry cítila v hrudi.

"No, byl tak hotovej, že jsme ho ani nesvázali. Ležel tam úplně odevzdaně a byl tak vyřízenej, až jste měli pocit, že se nezmátoří. Ležel tam, a než jsme dopluli ke břehu, ani se nehnul; a pak zničehonic vyskočil na nohy, jako by do něj něco vjelo, a vrhnul se do moře. Nejdřív jsem myslel, že ten chudák dělá mrtvýho, dokud nebudem dost blízko u břehu, aby tam doplaval. Omyl, vážení. On se otočil na druhou stranu, přímo proti přílivu, a celej bez sebe se pustil zpátky na moře. Já vám z toho byl úplně hotovej! Slyšel jsem, že se jeleni a jiný zvířata vrhaj do příboje, aby se ve slaný vodě zbavili klíšťat a vší, a pak se zase vrátěj na břeh, ale když jsem viděl toho jelena, napadlo mě, že v tom bude něco jiný-ho než ty malý potvory."

"Co jinýho?" zeptal se Lee nedočkavě. "Proč? Myslíš -"

"Hergot, chlapče, já vůbec netuším proč." Hodil klacík do ohně. "Ty máš vzdělání, já jsem jenom negramotnej dřevorubec. Vím jenom, že mi přišlo divný, proč by se jelen nebo medvěd - nebo třeba liška, a ta dokáže bejt zatraceně prohnaná - proč by se utopili jenom proto, aby se zbavili blech. To mi přijde docela drsný." Postavil se, otřel si vpředu kalhoty a odešel několik kroků od ohně. "Hele, poslouchejte... už ji odřízli. Teď tu mrchu dostanou, jestli nebude plavat."

"Co myslíš, Viv?"

Znovu cítí na krku lehký stisk prstů. "Jako co?" Hledí dál zamyšleně do ohně a tváří se, jako by ji starcovo vyprávění zcela uchvátilo.

"O tom sebevražedným instinktu některých zvířat. Proč by se měla liška chtít utopit?"

"Já netvrdil, že se ty zvířata chtěly utopit," poznamenal Henry, aniž otočil hlavu. Mluvil směrem ke štěkajícím psům. "Kdyby se chtěly jenom utopit, tak by si vystačily s nějakou louží. Jenomže oni se netopily; oni plavaly."

"Plavaly vstříc jistý smrti," připomněl mu Lee.

"Možná. Ale to není utopení."

"A co jinýho by to mohlo bejt? I lidská bytost je natolik inteligentní, aby si uvědomila, že když schválně plave pryč- od břehu - tak je jasný -" Zarazil se uprostřed slova. Viv cítí, jak ruka na jejím krku ztuhla a znecitlivěla; polekaně se otáčí, aby mu viděla do obličeje. Je zcela bez výrazu. Lee se na okamžik ztrácí z obličeje, jako by se propadl někam dovnitř, daleko od ní a od otce a ohně, do nějaké odlehlé jeskyně vlastního já (Jak se ovšem ukázalo, tu noc mi všechno hrálo do noty, a já si z té zkušenosti odnesl řadu užitečných informací, které mi přišly docela vhod později...), dokud ho Henry nevyrušil.

"Co je jasný?"

"Cože? Je jasný, že se nechce vrátit... na břeh." (... první informace se týkala mě...) "Ať je to liška, jelen nebo nějakej zoufalej alkoholik, musí do toho jít s tím, že se chce utopit."

"Možná, ale stejně: pochopil bych, kdyby to udělal nějakej ochlasta, ale co může rozhodit lišku natolik, aby se zasebevraždila?"

"To samý! úplně stejná věc!" (... a nevědomé hlubiny, do níž jsem se nechal ukolébat od té doby, co jsem odjel z Východu...) "Myslíš, že to ubohý zvíře nevnímá, jak dokáže bejt svět krutej? Nemyslíš, že tu lišku pronásledujou stejný strašidla jako toho opilce? Poslechni si ty její démony...."

Henry pohlédl nechápavě na syna. "Ale to snad neznamená, že se musí utopit. Může s nima bojovat."

"Se všema? Není to stejný, jako kdyby se utopila? A mnohem bolestivější?"

"Možná," odpověděl pomalu Henry s přesvědčením, že bude alespoň nějaká legrace, když už se v tom potrhlém chlapci ani za mák nevyzná. "Na tom něco bude. Ty seš študovanej. Slyšel jsem, že ti to pálí. Ale -" a hbitě píchl Leea holí do žeber - "to samý se povídá o liškách! Jéé he he he..." Usadil se zpátky na pytel a řval smíchy nad tím, jak sebou Lee trhl, když ho rýpl holí. "Jéé he he he! Podívej, Viv, stačí do něj trošku rejpnout a hned ho přejdou chmury. Vidělas, jak sebou škubnul? To se povedlo: ‚To samý se povídá o liškách.' Jéé he he he héé!"

... Fenka Molly, osamělá pod gobelínovou oblohou podepřenou mohutnými sloupy borovic a smrků, proběhla úzkou strouhou, kterou začínala po krajích zdobit krajková námraza. Vyškrábala se na břeh, vrazila čenich do kapradiní a lebedy a horečně pobíhala sem a tam, jestli nenajde ztracenou stopu; MYŠ MYŠ JELEN MÝVAL? MYŠ a pak medvěd, MEDVĚD...! Lee přemítá ve svém pokoji, jak zasvětit Peterse do všech souvislostí, aby se v celé situaci vyznal

Tolik se toho... A omlouval bych se, že píšu tak pozdě, kdybych nebyl přesvědčen o tom, že by se ti mnohem víc než omluva líbilo poutavé vysvětlení tohoto dopisu a událostí, jež vedly k jeho sepsání. Za prvé se konal velký hon na lišku, během něhož jsem učinil pokus navázat styk s manželkou mého bratra (proč, to pochopíš později, pokud jsi to ještě neuhodl), což mě poněkud rozhodilo....

A Viv, sama poněkud rozhozená, sedí opřená o pytel s vábničkami, zatímco Leeova ruka opět ožívá, a přemýšlí, jak to kradmé hlazení zarazit, aniž by si toho stařec všiml, přemýšlí, jestli to chce vůbec zarazit -

"A víte co?" Henry si protahoval ramena a přimhouřenýma očima pozoroval spletené plameny. "Když mluvíme o liškách, vzpomínám si - tehda mohlo bejt Hankovi tak deset jedenáct - jak jsme ho s Benem vzali do Lane County na lov, kterej se setsakra vydařil. Měli jsme tam známýho a ten tvrdil, že mu tam řádí jedna hodně podšitá liška, kterou se mu nedařilo otrávit ani chytit do pasti, ani odprásknout. Slíbil nám pět babek na ruku, když ho ty mrchy zbavíme, aby jeho drůbež měla v noci trochu klidu..."

- cítí, jak se ruka pomalu sune pod vlasy a chytá ji kolem krku tenkými a měkkými prsty potaženými novou slupkou mozolů, a Lee se naklání dopředu a šeptá jí těsně u tváře: "Pamatuješ, jak jsme se viděli poprvé? brečelas -" "Pssst!" "- a pořád tě v noci občas slyším brečet..." Ach! on cítí tu žilku -

"Vzpomínám si, že malej Hank tehda vypiplal ze štěněte tu černobílou čubu - byla asi šest nebo osm měsíců stará, moc pěknej pes - a na nic jinýho nemyslel. Párkrát ji vzal sám na lov, ale nikdy s celou smečkou, aby ukázala, co v ní doopravdy je. A on si myslel, že s touhle prohnanou liškou..."

- jistě cítí, jak pulsuje; proč s tím nepřestane? "Nech toho, Lee;

Henry si toho všimne. Já tě taky občas v noci slyším brečet." Jis kry letí vzhůru do tmy! Jako ohniví noční ptáčci - "Vážně? asi bych ti měl vysvětlit..." - stále vzhůru a vzhůru a pak zmizí, jako noční ptáčci -

"Jenomže zrovna když ten chlap chtěl, abysme přišli tu lišku odchytit, Hankova čuba hárala a musela bejt zavřená ve stodole, protože po ní jeli všichni čoklové z okolí. Hank ji chtěl ale přesto vzít a pořád říkal, že si jí ostatní přestanou všímat, až bude lov v plným proudu. Ale Ben povídá: ‚Do prdele, chlapče, strejdovi Benovi nemusíš vykládat, čeho si nějaký zkurvený zvíře bude všímat a čeho ne: ti čoklové nechaj plavat třeba celou smečku lišek, jenom aby mohli tu tvojí čubu obskočit... o těchhle věcech vím náhodou svý....' a Hank na to, že si nemusíme dělat starosti, jeho čubu přej žádnej pes neobskočí, že běhá rychlejc než všechno, co má čtyři nohy, a je mu ukradený, jestli si jí někdo všímá..."

- Henry sedí u ohně a zezadu vypadá jako nějaký noční pták.

"Psst, Lee." "Nedělej si s ním starosti, Viv-" Copak je mu jedno, jestli Henry slyší? "- on nás neslyší; je

úplně zabranej do ty svý historky." Nebo se mu nechce jen tak pozorovat jiskry nebo pošlou chat vzdálený štěkot toho samotného psa (boří se do hlíny, klouže, chystá se přeskočit pařez, kládu, jediným plavným skokem se Molly přenese přes padlý kmen, přední tlapky má přitažené na rozedrané a krvácející hrudi, uši roztažené ke skoku jako zubatá křídla; na vrcholu skoku přes nehmotnou masu houští ho spatřila poprvé od okamžiku, kdy se vřítil do smečky - neohrabaná černá koule, potřísněná měsíčním třpytem, prodírající se kolébavou chůzí vlhkým kapradiním: MEDVĚD! - pak tlapky natáhla, přistála na pevné zemi a běžela dál) toho štěkajícího psa, tak vzdáleného a tak krásného... nechce se mu? "Prosím tě, Viv, poslouchej mě." "Pssst, poslouchám Henryho."

"Ale Ben povídá: ‚Henry, já bych mu nedovolil, aby tu Jezabel bral s sebou - místo lovu se budem dívat, jak ji jeden za druhým oklátěj.' Jenže Hank spustí povyk, že mu to musíme dovolit, protože takovej hon na lišku nebejvá pořád a co když si to přej už nikdy nezkusí!"

- ruka ji lehce, zoufale svírá: "Ale já s tebou musím mluvit - s někým... prosím. A jinou možnost už možná mít nebudu." Co pak necítí ten tep? "Ne, Lee, nech..."

"Ještě chvíli jsme se dohadovali, ale Hank stejně nakonec Bena ukecal, aby ji moh vzít aspoň na cestu tam, aby se mohla na ten lov aspoň dívat - a Ben kejvnul, že jo. ‚Ale poslouchej,' povídá Ben, ‚až tam pojedeni, vezmeš si tu čubu k nám do kabiny - můžeš si ji posadit třeba na klín, ale hlavně ji nepouštěj k ostatním psům na korbu; než tam dojedem, byli by z toho píchání tak vyřízený, že by neviděli nic jinýho než ohon nebo by stopovali jenom její prcinu! Pokud by vůbec ještě měli sílu stopovat....'"

- snaží se zavřít uši před slovy, které jí dopadají na tváře - "Musím ti něco říct, Viv. O Hankovi, co jsem měl v plánu udělat.

A proč" - před drápem bolesti ostrým jako jehla, který číhá za slovy a zabodává se jí do masa; "Všechno to začlo dávno..." Ale i přes snahu zastavit slova cítí, jak do ní něco z té naléhavosti proniká: tak moc mé nepotřebuje, nemohl by -

"Takže ta čuba seděla celou cestu Hankovi na klíně. Vzpomínám si, že se právě rozednívalo, když jsme tam dorazili, vycházelo slunce. A byl tam ještě jeden chlap a ten měl s sebou asi šest nebo sedm psů. A když viděli, jak se všichni točíme kolem Hankovy čuby - on jí totiž pořád držel v náručí - hned chtěli vědět, copak je to sakra za zvíře, že mu věnujem takovou péči. Hank povídá, 'To je sakra nejlepší zvíře svýho druhu ve státě.' A ten chlap s těma čoklama na mě mrkne a povídá: ‚To bych se na to podíval!" A vytáhne z kapsy šrajtofli, položí na blatník desetidolarovku a povídá: 'Fajn, tak jdem do toho, kámo. Sázím deset babek ku jedny, že můj křivonohej pidlovokej vořech najde tu lišku dřív, než ten tvůj ušlechtilej krasavec.' A ukáže na toho svýho čokla, což byl nejhezčí stopař, jakýho jsem v životě viděl. Na obojku měl tři nebo čtyři odznaky Kennel Clubu ze zkoušek loveckých psů. Hank začne couvat a povídá, že nemůže nechat svýho psa běhat, protože má chromou nohu nebo něco takovýho, a ten chlap se rozchechtá, vytáhne další desetidolarovku, připlácne ji k ty první a povídá: 'Tak dobrá, dvacet ku jedny a ještě vám dáme náskok, než napočítám do padesáti.' Hank se na mě podívá a já jenom krčím ramenama, protože to je Benova dodávka a Benův hon, a než stačí Hank něco breptnout, Ben položí na blatník dolar a povídá: ‚Platí, kámo.' Tomu chlapovi málem vypadla protéza z huby. Ani se nedivím, že ho to tak sebralo. Do padesáti! Za tu dobu mohla Hankova čuba uběhnout pěknej kus cesty, i když hárá a je nezkušená! Ten frajer si pěkně nadrobil. A tak několikrát polkne, ale nechce se shodit, a tak se na Bena zadívá a kejvne..."

- a zároveň s naléhavostí sílí i dojem pohybu, blížícího se chvatu, prohlášení- "Minulost je zvláštní, Viv; jako by nenechala věci tak, jak se staly, hotový. Jako by nechtěla zůstat tam, kam patří" - až má pocit, že běží ze stále prudšího svahu a musí zastavit dřív, než bude příliš strmý, a ona běží moc rychle a nedokáže zastavit:

Ach. Podívej! Srpek měsíce; to je krása -

"A tak jedeme za plot ke stodole toho druhýho chlapa, toho farmáře, a on povídá, že můžeme jet skoro celou cestu roklí, jestli tam ta liška poběží, což přej dělává. A ještě povídá, abysme nehledali její stopu, protože se každou noc motá kolem kurníku. Hank teda vezme svoji čubu k plotu, dá jí čuchnout k zemi a ona hned zavětří a žene se pryč jako namydlenej blesk. Ten chlap zavede k plotu toho svýho čokla a nažhavuje ho, zatímco Hank počítá. Pak ten čokl vystřelí a chvíli po něm pustíme všechny ostatní psy, abysme je měli z krku. Ten chlap si vlez k nám do auta a hned jsme vyrazili, a nebudeš mi to věřit,

ale my jsme ty psy honili několik hodin, a to ten kaňon nebyl o moc větší než náš dvorek. Jezdili jsme sem a tam a nahoru a dolů jak magoři. A já povídám Benovi: ‚To je fakt nejprohnanější liška, jakou jsem kdy viděl. Jak to, že jim ta mrcha utíká tak dlouho a ani před nima nevyleze na strom - vždyť to tady není tak velký - pár akrů a jeden potůček - a ona pořád běžela!"

- Viv rozostří oči. Podívej. Ta smrková větvička je celá zahalená ohnivým peřím. "A některý věci z minulosti zasahovaly do přítomnosti, mojí přítomnosti... až jsem přišel na to, že musím minulost zrušit, zničit. To je jeden z důvodů, proč v noci brečím." Ale pláč se zas až tolik neliší od zpěvu. Určitě ne. Nebo od štěkotu toho psa. (Molly se škrábala na roztažených nohou po skále k černé díře, kam medvěd zmizel. Spadla dolů, protože nedosáhla na okraj jeskyně jako on. Zaštěkala a skočila znovu, ale tentokrát se svalila na stranu mezi velký balvan a skalní stěnu, do úzké, temné skalní štěrbiny. Se štěkotem se vysoukala ven a znovu se vrhla na skálu. Znenadání ucítila na boku palčivou tíhu, která ji táhla dolů, strhávala ji ze skály, jako by jí kyčelní kost sevřel rozžhavený drát.) A pláč nemusí vždycky znamenat naléhavost -

"A ta liška se samozřejmě hnala přímo k němu. Byli jsme zrovna na konci kaňonu, když jsme uslyšeli psy, jak se otočili a uháněli kolem nás zpátky k farmě. Ben otočil dodávku a mastil to za nima na plnej plyn. Věděli jsme, že je nesmíme ztratit, že vyběhnou na konci kaňonu, kde byla farma, protože dál už byly samý potoky a silnice a tam by mohli lítat celý dni. Sotva jsme dojeli k farmě na dolním konci kaňonu a zahnuli k plotu, vidíme toho starýho farmáře, co mu to tam patřilo, jak se dívá za tou smečkou, jak se žene po cestě jako namydlenej blesk...." Ale, ach, kdyby mě tak nechal na pokoji.... "A sotva zastavíme, Ben vyskočí z auta a huláká na toho farmáře: .Poslyšte! byli to oni, co se tudy teď přehnalo?' A ten dědek, ten farmář, povídá: ‚No jasně!' A Ben skočí zpátky do auta a chce jet hned za nima, ale , najednou slyšíme Hanka - asi byl vzadu na korbě; určitě tam byl, protože ten druhej chlap, co jsme se s ním vsadili, seděl se mnou a s Benem vepředu -jak říká, abysme počkali, a křičí: ‚Kde byl můj pes? Ta černobílá fenka?' Ten farmář se zašklebí a povídá: ‚Ta běžela samozřejmě jako první.' Ten druhej chlap se namíchne - má vítr, že přijde o těch padesát babek, který vsadil - a hned se ptá, ‚A viděls, kolikátej byl můj ohař?' A ten farmář pokejvá hlavou a povídá: ‚Aby ne. Byl třetí, běžel hned vedle ty lišky!' Vedle lišky! Jéé he he he..." Stařec se zaklonil a znovu praštil klackem do ohně. "Jéé he he he... těsně vedle ty pitomý lišky, chápeš? Ben měl pravdu: psi, liška, všichni byli tak hotový z toho, že by si mohli vrznout, že tu čubku honili celou noc! Jéé húúú! Ben si pak pořád utahoval z Hanka, že ta jeho čuba bude mít štěňata s obrovskejma rudejma liščíma ohonama! Mě z toho snad vomejou... jůůů he he he!"

Stařec zavrtěl hlavou, opřel se o hůl a postavil se. Odešel stranou, kam ještě dosahovala záře plamenů, a pořád se řehtal svému vtipu; když Lee slyšel, jak močí do suchého hrachoru, pokračoval se svým tajnůstkářským šepotem.

"Vidíš to, Viv? Takhle to mám celej život. Odjakživa mě dusil. Nakonec jsem neviděl žádnej důvod, proč - proč bych se měl snažit dejchat. Nechci tvrdit, že by za všechno mohl on, ale měl jsem pocit, že se nebudu moct pořádně nadechnout, dokud nad ním nebudu mít aspoň jednou navrch, dokud ho v něčem netrumfnu. A tehdy jsem se rozhodl -"

Lee se náhle odmlčel. Všiml si, že ho ani neposlouchá - možná ho vůbec neposlouchala! - a místo toho zírá do tmy jako u vytržení. - co se stalo? Vážně to potřebuje? Ach, to je ten pes (... Molly otevřela tlamu, aby zaštěkala, ale rozpálený jazyk měla přilepený k zubům, a znovu spadla dolů); přestala štěkat - Vůbec ho neposlouchá! Neslyšela jediné slovo! Ze samého vzteku a ponížení jí strhl ruku z krku, kde ho - kde, jak se domníval, mu dodávala odvahu, když nechala jeho prsty sklouznout hluboko za výstřih košile... jenom proto, aby ze sebe udělal blbečka!

Viv jeho prudký pohyb vylekal, a když na něj tázavě pohlédla, Henry se právě vrátil do kruhu, vyznačeného září plamenů.

"Poslouchejte: Molly, všimli jste si? Přestala štěkat. Už jsem ji pěkně dlouho neslyšel." Chvíli mlčel, aby mohli poslouchat, protože na svůj sluch už tolik nespoléhal. (Ve svitu měsíce nad skálou se vynořily lesklé černé oči. Medvěd hleděl na psa tázavě, téměř lítostivě. S pocitem panické žízně se vrhla ze skalní římsy a běžela hledat strouhu, kterou si pamatovala.) S přesvědčením, že neslyšeli nic, co neslyšel on, Henry pohlédl zkušeným okem ze svahu a prohlásil: "Ten medvěd ji buď setřás, nebo odehnal, jedno nebo druhý." Vytáhl z kapsy hodinky, natočil je směrem k ohni a dělal, že na ně vidí. "Tak. Pokud jde o tu

čubu, představení skončilo. Nebudu tady dřepět a poslouchat, jak ti zoufalci vyváděj kvůli jedny lišce. Stejně to vypadá, že ji už dostali. Jdu zpátky. Co vy dva, jdete taky, nebo tady ještě zůstanete?"

"Ještě chvíli tady zůstaneme," odpověděl Lee za oba a dodal: "Počkáme na Hanka a Joe Bena."

"Jak chcete." Vzal si hůl. "Ale počítám, že budou pěkně daleko. Dobrou." Vypotácel se strnulým krokem ze světla jako starý duch nějakého stromu, hledající v půlnočním lese svůj pařez.

Lee se za ním díval, nervózně přitom okusoval nožičky brýlí - skvěle; už nebylo proč šeptat jako v nějakém špionážním filmu; mohli si normálně povídat... Panebože, teď, když odešel, budu muset mluvit! - a čekal, dokud nebude úplné ticho.

Molly zpola seskočila a zpola se svalila ze skalní římsy. Než našla strouhu, srst měla v jednom plameni a jazyk se jí v tlamě rozpouštěl - HORKO HORKO MĚSÍC HORKO -a ta věc, co ji měla zaseknutou do zadní nohy, byla velká jako noha samotná. Větší. Větší než celé její žhnoucí tělo. - Jakmile starcovy kroky a nadávky zmizí v temném svahu, Viv se otočí k Leemu s tím polekaným, nechápavým výrazem a čeká, až jí vysvětlí, proč odtáhl ruku tak prudce. A hlavně proč se jí vůbec dotýkal. Jeho tvář je nehybná. Přestal okusovat brýle a fouká do žhavého konce větve, kterou vytáhl z ohně. Jeho obličej. Dlaň zakrývá žhnoucí uhlík, ale stejně... pokaždé, když foukne, obličej mu zevnitř ozáří něco mnohem žhavějšího než pouhá jiskra na větvi. Jako by tam uvnitř žhnulo něco, co se zoufale potřebuje dostat ven. "Co se děje?" Natáhne se, aby se dotkla jeho paže; on se trpce zasměje a hodí větev zpátky do ohně.

"Ale nic. Omlovám se. Za to, jak jsem se choval. Zapomeň, co jsem říkal. Občas mám potřebu se vykecat. Ale jak říká lady Macbeth: Je to jen chvilkový záchvat.' Zapomeň na to. Ty za to nemůžeš."

"Za co nemůžu? Cos mi to chtěl říct, Lee, než Henry odešel? Já nechápu..."

Na ta slova se k ní otočí, pozoruje ji s pobaveným údivem a usmívá se nad svými vlastními myšlenkami. "No jasně. Já nevím, na co jsem myslel. Ty za to přece nemůžeš." (Jak se ovšem ukázalo, měla na tom svůj podíl viny-) Lehce se dotýká její tváře a krku, kde předtím spočívaly jeho prsty, jako by se o něčem ujišťoval.... "Tys to nevěděla; jak bys to taky mohla vědět?" (- i když jsem to tehdy nemohl tušit.) "Ale co jsem nevěděla?" Má pocit, že by se na něj měla zlobit za to, jak s ní mluví a za - za jiné věci.... Ale ten děsivý spalující hlad za jeho očima! "Lee, prosím tě, vysvětli -" Nic nevysvětluj!

Nech mě na pokoji; nemůžu se nechat takhle uzurpovat! "S čím seš mi to začal svěřovat?" Lee si šel sednout k ohni.... Molly se dovlekla do zurčící vody. Chtěla se napít, ale znovu dávila. Nakonec si lehla na břicho a nad hladinou zůstaly jenom její oči a oddychující čumák: HORKO HORKO ZIMA chladný měsíc MĚSÍCE HORKO HORKO HORKO HORKO... Usadil se na pytel proti ní a vzal ji za ruce. "Já se ti to pokusím vysvětlit, Viv; potřebuju to někomu vysvětlit."

Mluvil pomalu a nespouštěl z ní oči.

"Když jsem tady žil jako malej kluk, myslel jsem si, že Hank je nejlepší chlap na světě. Myslel jsem, že ví všechno, je všechno, má všechno v tomhle rozbahnělým světě... až na jednu jedinou věc, která patřila jenom mně. Nezáleží na tom, co to je, nebo bylo - zkus si to představit jako něco abstraktního, jako pocit důležitosti, vědomí svého já - jde jenom o to, že jsem to potřeboval, stejně jako každý dítě potřebuje něco, co patří jenom jemu, a já myslel, že to mám jednou provždy a že o to nikdy nepřijdu... a pak jsem měl dojem, že mi to vzal. Chápeš?"

Čekal, dokud nekývla, že rozumí - oči mají najednou mírnější, něžnější výraz, jako ruce předtím; ale pořád ten žár - a pak pokračoval.

"A tak jsem se pokusil znovu to získat - tu věc. Já jsem to totiž potřeboval víc než on, Viv. Jenomže jsem zjistil... dokonce i potom, když jsem to měl... že na něj nemám. Už jsem to nikdy znovu neměl, nikdy mi to nepatřilo celý. Protože jsem nemohl... nikdy zaujmout jeho místo. Chápeš? Nebyl jsem dost velkej na to, abych zaujal jeho místo." Pustil jí ruce, sundal si brýle z očí a palcem a ukazovákem si mnul kořen nosu (za to, že jsem se ten večer nedokázal Očistit, mohl pochopitelně Hank -) a dlouho seděl bez jediného slova, než pokračoval. (- i když bylo zřejmé, že na tom měla stejný podíl viny jako můj bratr nebo já nebo každý z půltuctů dalších viníků, ať byli po smrti, nebo dosud žili, kteří se na celém spiknutí podíleli. V té době jsem si ovšem nedokázal něco tak bolestivého přiznat, a obrat, který jsem udělal během svého pochodu vstříc Bratrské Lásce, jsem kladl za vinu bratrovi, kterého jsem si předsevzal milovat, svému bratrovi a měsíci nad Broadwayí a jeho vyčichlému kouzlu...) "A protože jsem nikdy nemoh bejt dost velkej na to, abych zaujal jeho místo, neměl jsem žádný místo pro sebe, neměl jsem, čím

bych byl. Chtěl jsem někým být, Viv, a připadalo mi, že existuje jenom jeden způsob, jak to udělat -"

"Proč mi to všechno vykládáš, Lee?" zeptala se Viv najednou ustrašeným hlasem, sotva hlasitějším než vánek šelestící v uschlých květinách za jejími zády. Její hlas jako by vycházel z obrovské prázdné jeskyně. Vzpomněla si na tu prázdnou tíhu, která v ní vyrostla, když chtěla dát Hankovi živé dítě. Až se jí z té vzpomínky udělalo špatně. - Něco ode mě chce. Ani netuší, že to jediné, co mi ještě zbývá, je prázdnota po něčem, co už není - "Proč mi to říkáš?"

Podíval se zase na ni, aniž si nasadil brýle. Chtěl pokračovat a povědět jí o tom, jak jeho návrat domů vyvolala touha po pomstě, jak ji chtěl zneužít jako nástroj, jak si uvědomil, jakou dělá chybu, protože je měl všechny čím dál raději... ale její otázka ho přivedla do rozpaků: Proč jí o tom vykládal? jaký měl důvod to vůbec někomu vykládat kromě toho, že, "Já nevím, Viv; prostě jsem si potřeboval s někým promluvit...." (Ne že by mi něco udělala - v tom to nebylo -, její vina spočívá v tom, jak si odhazovala vlasy z obličeje, v jejím hebkém krku a záři plamenů na jejích lícních kostech...) "Ale vždyť se skoro neznáme, Lee; máš tady Hanka nebo Joe Bena -"

"Já jsem potřeboval tebe, Viv, ne Hanka nebo Joe Bena. Já nemůžu... já bych jim nemoh říct věci, který můžu -"

Ve tmě se ozval nějaký zvuk. Lee se zarazil a na okamžik se mu tím vyrušením ulevilo. Pak se ve směru od močálu ozvalo táhlé "Hééééj..." a jeho úleva se proměnila v zklamání. "Sakra. To je Joe Ben. Už jdou zpátky." Udělal zoufalý pokus. "Prosím tě, Viv; chtěl bych se s tebou vidět a dokončit to. Chtěl bych si s tebou promluvit zejtra někde o samotě."

"Co tím myslíš?"

"Počkej! Tvoje pozvání už mám, nezapomnělas? Na sběr škeblí."

"Ústřic. Ale já to myslela z legrace."

"Ale já to teď myslím vážně. Měli jsme se setkat... kde? Na pláži na molu, ne?"

"Ale proč, Lee? Ještě jsi mi nevysvětlil proč."

"Protože. Potřebuju s někým mluvit. S tebou. Prosím tě..."

Šibalsky se na něj zatvářila. "A pročpak zrovna s ženskou postavení -"

"Viv! Já tě o to prosím... já tě potřebuju!"

Ruka jí žádostivě sevřela zápěstí a otočila ji čelem k němu; tentokrát se však její pozornost nesoustředila na jeho prsty, dokonce ani na oči, které ji tak žádostivě pozorovaly, ale za prsty, za oči, kde... vidí soustředěnou snahu, touhu být, vidí mučivou a vyčerpávající námahu, s níž se snaží rozvinout, otevřít, prohlásit: To jsem já! "Viv, prosím tě." - jako úsilí tmavého, nemocného květu příliš dlouho uzavřeného v poupěti, které se snaží rozvinout chromé korunní plátky, dokud ještě svítí slunce. Pozoruje ho a cítí, jak to zoufalé poupě, její dar, lační po vzduchu, vodě a světlu, cítí, jak se zvětšuje, aby se pokusilo vyplnit tu ledovou bublinu pod jejími prsy. - Možná. Třeba je to tak. Co když ta prázdnota neznamená něco ztraceného, ale něco, co nebylo darováno? "Honem, Viv... sejdeme se?" To jsem já, prosí naléhavě květ, a ona cítí, jak se pomalu chystá na tu prosbu odpovědět, když ve tmě za jejich zády zachřestí lusky hrachoru a Hank křikne: "Tady je to; ozdoba na anténu!" - a ona vyskočila a vrhla se kolem krku Hankovi se zakrváceným liščím ohonem v ruce. "Hanku! Ach, konečně jsi tady!"

"Jo, už jsem tady. Uklidni se, děláš, jako bych byl pryč celej měsíc."

Lee zatím poklekl u ohně a skrýval své zklamání přípravou kávy. Kousal se do tváří nad rozmazaným pohledem na dívku, která ho tak rychle opustila, aby vyběhla vstříc mocnému lovci - (Kráva jedna blbá! Jak mě vůbec mohlo napadnout, že by dokázala myslet na něco jinýho než na toho svýho hřebce) - a proklínal kouř, který ho štípal do očí. (Když se to vezme kolem a kolem, pořád si myslím, že to byl nadmíru zajímavý večer s několika zajímavými výsledky: za prvé, zatímco táta mumlal a přežvykoval vedle nás a Hank s Joe Benem naháněli v močálu menší zvěř, Viv a já jsme si moc příjemně popovídali a navázali jsme vztah, který byl předurčen k tomu, aby mi později přinesl velmi chutné plody; a za druhé, bratr Hank se po vzrušujícím honu opil tu noc ještě víc, dost na to, aby se přestal ovládat a odhalil své podlé sklony, které od mého příjezdu skrýval (navíc mám dojem, že nám s Viv bylo na jeho vkus u ohně až moc útulně), a sotva jsme se vrátili domů, chtěl si to se mnou rozdat, ale když jsem se nenechal vyprovokovat, prohlásil, že jsem "baba", a častoval mě ještě jinými lichotkami, což stačilo k tomu, aby mě probral z mé sentimentální dřímoty a po zbytečně promarněném čase tak obnovil mé tažení k odplatě;

a nakonec se ukázalo - to především - že podrobný plán, přichystaný pro mé Doznání, je právě to, co hledám. Plán vyhovující všem požadavkům: dost bezpečný, aby vyhověl bezpečnostním opatřením mého Rádce, jako například MĚJ SE NEUSTÁLE NA POZORU; dost sebejistý, aby poskytl mému udřenému tělu trpělivost vydržet těch pár týdnů potřebných k jeho zdárnému završení; dost ďábelský, aby ukoptil sazemi každou moji překroucenou vzpomínku a ospravedlnil všechny moje rozhořčené představy; a dost účinný, aby vyvolal kouzlo, které by dokázalo proměnit obra ve vrnící nemluvně... a naopak.) Viv si uvědomila příliš pozdě, jak přehnané bylo její uvítání, a nenápadně pozorovala Hanka, jestli něco netuší - Stejně nemá co; Lee jenom mluvil, a navíc úplně z cesty; sotva jsem ho slyšela - Hank se zaraženě rozhlížel kolem ohně.

"Já myslel, že tu je táta taky," poznamenal a nervózně ji pozoroval.

"Henry před chvilkou odešel," řekla Viv.

"Většina psů je ještě dole," řekl Hank a šel si ohřát ruce k ohni. "Vypadá to, že honěj další lišku. Ale napadlo mě, že se sem ještě mrknu, než něco podnikneme. Molly se tady neukázala?"

"Hankovi dělá starosti, že tak najednou zmlkla," vysvětloval Joe Ben vážným hlasem.

"Neukázala," odpověděl Lee. "Henry si myslí, že ji ten medvěd buď odehnal, nebo setřásl."

"Henry toho nakecá. Molly žádný zvíře neodežene. A stejně nepravděpodobný mi připadá, že by ztratila tak horkou stopu. Proto mi taky dělá starosti, že tak najednou přestala štěkat. Kdyby to udělal některej z ostatních psů, tak bych zůstal klidnej. Ale Molly by nikdy takhle nezmlkla, kdyby k tomu neměla důvod."

Ozval se šelest. "Jsou tady Strejc a Dollyino štěně," oznámil Joe Ben a k ohni se provinile přikradli dva psi jako zločinci, kteří se vydali na milost soudu. "Že se nestydíte," vyčinil jim Joe s rukama v bok. "Honit mrňavou lišku... Proč jste nepomáhali Molly s tím medvědem? Co?"

Strejc se odplížil do boudy a mladá fenka se svalila na záda, jako by její odhalené břicho všechno vysvětlovalo.

"Co chcete dělat?" zeptala se Viv.

"Někdo by se po ní měl jít podívat," řekl Hank bez sebemenšího nadšení. Právě se vraceli další psi. "Všechny psy kromě Strejce odveďte domů; vezmu ho na vodítko a půjdeme ke skalám."

"Ne!" vyhrkla Viv a sevřela mu paži. Všichni se na ni překvapeně podívali. "Budeš pryč celou noc. Nic se jí nestane. Pojď domů."

"Cože...?"

Všichni stojí v záři plamená. Tráva se vlní ve vánku; a Lee se chvěje, nenávidí ji, nenávidí je všechny do jednoho.

"Tak pojď.... Prosím."

"Já se po ní mrknu," přihlásil se Joe Ben. "Ještě nejsem unavenej a Jan stejně spí. Klidně běžte, já tu čubu najdu."

Hank se netvářil nijak nadšeně. "Naposledy jsem ji slyšel z východu, někde od Stamperovic potoka; určitě se tam chceš vláčet sám?"

"Ty mluvíš, jako bych měl vítr z duchů nebo co."

"Nemáš?"

"To tedy ne. Jdeme, Strejci; ukážeme jim, kdo má pro strach uděláno."

Hank se zakřenil. "Nerozmyslíš si to? Je strašná tma a nezapomeň, co je dneska za den... posledního října..."

"Pche. Myji najdeme. Jen běžte domů."

Hank si začal z bratrance znovu utahovat, ale zarazil se, když mu Viv zaryla nehty do paže. "Tak dobrá," souhlasil váhavě, načež mrkl na Joea. "Já nechápu, jak je to možný, ale pokaždý, když si tahle ženská přihne, hned by něco oslavovala."

Joe si vzal z batohu obložený chléb a hrnek. "No jo." Pohodil hlavou směrem do tmy mimo dosah ohně. "Bůhví, co tam venku v předvečer Všech svatých na citlivýho člověka čeká. Nejrůznější věci."

Sotva však ostatní odešli, jeho nadšení rychle opadlo. "Pořádná tma, Strejci," svěřil se psu přivázanému u boudy. "Tak vyrazíme?" Když pes neodpověděl, Joe usoudil, že si dá ještě hrnek připálené kávy, a dřepl si k dohořívajícímu ohni s kouřícím plecháčkem v rukou. "A ticho..."

Nebyla ovšem úplná tma ani ticho. Pohotový měsíc si našel skuliny v mracích a celý les se zatřpytil jinovatkou, a noční zvěř, jako by vycítila svou poslední šanci v roce, si užívala, jak se na tu významnou příležitost patřilo. Rosničky se loučily ostrým skřehotá-ním, aby se zanedlouho zavrtaly do svého příjemného bahýnka; rejskové cupitali po cestičkách a pronikavě pištěli hlady; kulici létali trhavým pohybem z louky na louku a opěvovali s průzračným, roztomilým, uklidňujícím optimismem překrásnou mrazivou noc.

Joe Ben však klidný nebyl; i když ze sebe před Hankem dělal hrdinu, byl to přeci jen denní pták, ať venku svítilo slunce, nebo pršelo, ať bylo krásně, nebo pod psa. A les mohl být v noci krásný, ale jak to má člověk potmě vědět?

A tak odkládal pátrání po chybějícím psu o další a další hrnek kávy. Ne že by se bál po setmění v lese - v celé severní divočině neexistovalo zvíře, kterému by se váhal postavit s holýma rukama a přesvědčením o svém vítězství, ať byla jakákoli denní, nebo noční hodina - ale jak tam tak čekal sám s vyhlídkou na cestu ke Stamperovic potoku, najednou si vzpomněl na svého otce....

Po dlouhé době se Molly pohne a pokusí se v mělké vodě postavit. Oheň v jejích bocích už prakticky vyhasl. A bolest utišil chlad. A už není vůbec nepříjemné ležet ve vodě. Ale pokud nepůjde domů hned, dobře ví, že už se nevrátí nikdy. Zpočátku každou chvíli spadne. Postupně začne znovu cítit nohy a přestane padat. Cestou vyplaší vačici. Zvíře zasyčí a trhavými pohyby se odkulí stranou. Molly projde kolem, aniž ji očichá...

Joe byl přesvědčen o tom, že pokud na světě vůbec existují duchové, pak okolními lesy právě obcházel duch Bena Stampera. Nezáleželo na tom, jestli byl ten duch hmotný nebo ne - Joe z otce neměl nikdy strach, pokud šlo o jeho fyzickou schránku, a to ani když byl ten muž naživu. Ben nikdy nehrozil svým dětem fyzickým trestem. Možná by bylo lépe, kdyby to dělal; hrozbě fyzického násilí je možné uniknout jednoduše útěkem z jeho dosahu... ale hrozba, které Joe musel uniknout, bylo temné znamení, vyražené do otcova obličeje - jako razítko s datem ve vypůjčené knize-a protože Joe měl stejný obličej, měl pocit, že na něm má totéž znamení; jediný způsob, jak změnit znamení, bylo změnit obličej. "No tak, Strejci, přestaň kňučet; ještě jeden hrnek a vyrazíme." Nebyla by škoda bloudit v takové tmě, že by ta změna ani nebyla vidět?

... Přišla ke kmeni, který předtím přeskočila s takovou lehkostí; teď přes něj táhne své tělo jako by bylo celé z olova: CHLAD. Studený měsíček. Chlad a horko a daleká cesta....

Joe si usekl pěkně rozvětvenou větev borovice a hodil ji na oheň. Když se vzňala jasným plamenem, odvázal psa a vydal se po stopě; Strejc ho táhl kupředu, až se musel zaklánět. Jenomže ty borovicové větve nehoří jako ve filmu, když se stovky vesničanů prohánějí po lese a hledají nějakého netvora, který popadne prvního chlápka bez louče a rozmačká mu hlavu jako hrozen vína! Za deset minut byl Joe zpátky a zapaloval pochodeň znovu...

Tvrdé a chladné a malé jako kámen. Nejruději by si lehla. Támhle na ten měkký mech. A spala. Ne...

Tentokrát si přivázal Strejcův provaz k opasku a do každé ruky vzal větev. Vydržely mu dvacet minut.

Nebo pod tím stromem v jehličí. Únava a chlad a horko. Dlouhý spánek... Ne...

Na třetí pokus se Joe se Strejcem dostali až k močálu. Měsíc kličkoval sem a tam, jak se snažil proniknout mezi mraky. Paprsek světla se spustil mezi stromy na zem a našel rejska, trhajícího na kusy žábu dvakrát větší než on sám, a osvětloval je jako hlavní hvězdy večera. Sotva je Strejc uviděl, vyrazil kupředu, až Joe Benovi vypadly louče z rukou. Zasyčely a zhasly v hlubokém vlhkém kapradiní... ulehnout na borovém jehličí, spát a necítit ten chlad a HORKO. Ne... A je tma. V domě vzlyká Viv s pocitem děsivého a nepochopitelného uvolnění a snaží se pochopit, co se právě stalo dole mezi Hankem a Leem. Hank soptí v kuchyni nad pivem. Lee stojí u okna ve svém pokoji a dívá se přes řeku. "Kde jsi, měsíci? Kam jsi zmizel s těmi svými nesmysly o kouzelných makrónkách? Rád bych si s tebou promluvil, jestli proti tomu nic nemáš...."

"Strejci! Táto! Kristepane!" Joe Ben zůstal stát jako opařený, zatímco Strejc pořádal rejska i s žábou. Zkusil citát z písma - "Buď světlem mé lampy," - ale nezabralo to. Rozhodně ne ve chvíli, kdy na vás číhá... támhle něco je! něco velkého a černého a chystá se vás to stáhnout... kde MĚSÍC už nebude pálit a CHLAD a ztěžklé boky neochromí. Ne... Ne! Viv přestane plakat a otočí se směrem do pokoje, odkud jako by se ozýval nakřáplý smích nějaké potměšilé vrány. Je tam jenom prázdná klec. Henry sedí

na posteli a snaží se zasáhnout nožem z boty nějaký stín, mladý, mrštný a dvakrát prchavější než obvykle, přeskakující z jednoho roku do druhého, z minulosti do budoucnosti, kde Henry toho prohnaného mladého hajzla ani nevidí! A Lee vidí, jak se jeho ubohý kouzelný měsíc schovává ustrašeně za praskající mrak: vychrlil jsem směrem k němu opovržlivou nadávku: za ty tvoje kecy o srdcích a květech a válečné sekyře! A za tu tvojí dávku prášků na povzbuzení od Alice, kterých jsem na tvojí radu zapil smetanou celou hrst - byl to jenom pouťový podfuk, podvodná estráda s léky, po kterých se člověku akorát přitíží!

Strejc začal nespokojeně kňučet, že stojí tak dlouho, a Joe ho kopl do zadku, aby se utišil. Měsíc tu a tam probleskl mezi mraky, jako by dával znamení; v horách na východě odpověděl mlčky blesk. Strejc zakňučel znovu. "Buď zticha, pse jeden! Jedeme v tom spolu, jeden jako druhej. Je tam!" TÍHA tíha CHLAD chlad únava klesnout na borové jehličí a už nikdy necítit chlad. Ne! Ano; odpočinek... a Joe stál a naslouchal svému strachu, aby uslyšel těžký krok muže, který nikdy neuměl chodit po lese potichu - "Ale ten ďábel si pro mě nepřijde; on to ví; čeká, až dojdu já k němu!"

- a slyšel jenom vítr, prohánějící se mezi prokřehlými listy olše.

Lee se otočil od okna a zanechal měsíc i s jeho medicínou svému osudu: vracel jsem se k starému dobrému zaklínadlu Šazam nebo nějaké jeho variantě. Možná bylo těžší nalézt to pravé kouzelné slovo než pravou kouzelnou makrónku, co ty na to, měsíci; uhlovodany a mastné kyseliny mohou zvýšit váhu a zlepšit náladu, ale ještě se nestalo, že by po nich někomu okamžitě narostly bicepsy jako ze železa. Já chci od svého kouzla moc, žádné nakynuté panděro. A blesk je mnohem mocnější než kvasnice.

Po blesku zůstala ve vzduchu vůně mincí a slabé zvonění. Joe nasál vůni a naklonil hlavu, aby slyšel zvonění lépe. "Strejci! Slyšíš to? Neslyšels něco?"... a tíha tíha chlad odpočinek ano CO? ano odpočinek... slyšel CO?

Znovu se to ozvalo seshora z kopce. Bylo to vysoké, pronikavé pískání, které se na konci zvedalo jako čepel zakřiveného nože.

"To je Hank v boudě!" zvolal Joe. "Jdeme za ním, Strejci, pojď!" Radostně klusali po pěšině do kopce směrem, odkud se ozval pískot, jako by cestu znenadání zaplavilo světlo reflektorů... no vážně, CO? Molly zvedá čenich z tlapek a pomalu otáčí hlavu směrem k Hankovu PÍSKÁNÍ CO? Ve vzduchu je silné cítit MEDVĚD, ale není to čerstvý zápach. Tady se jí MEDVĚD poprvé POSTAVIL. Přímo tady. A ona ho odehnala. PÍSKOT se k ní znovu donese tmou CO? ON? zvedá přední polovinu těla a zdravou zadní nohu a JDE dál ON ANO... JDE. Zatímco Lee si chystá psací stolek a balí tři tenké cigarety: "Milý Petersi..." a Viv nechápe, nerozumí...

Hank seděl na pytli s návnadami a kouřil, když se Joe Ben objevil v záři ohně. "V životě by mě nenapadlo, že tě uslyším pískat v noci," zvolal Joe vesele. "Myslel jsem, že už dávno zařezáváš. Alespoň já bych zařezával. Málem jsem usnul i při chůzi..."

"Po Molly ani stopa?" Hank se dál díval do žhavých uhlíků.

"Ani chlup. A to jsem pročesal pořádnej kus lesa kolem Stamperovic potoka." Zhluboka se nadechl, aby se uklidnil a aby Hank nepoznal, že celou cestu až k ohni běžel, a šel uvázat Strejce do boudy, zatímco po očku sledoval Hanka, jak zírá do ohně.... "Co tě žere?" zajímal se.

Hank se zaklonil a propletl si prsty kolem kolena. Přimhouřil oči před dýmem z cigarety. "Ale... trošku jsme se s mladým porafali."

"Ale ne... Proč?" zeptal se Joe vyčítavě a vzápětí si vzpomněl, jak rychle od sebe Viv a ten kluk odskočili, když se objevili, a zeptal se: "Kvůli čemu...?"

"Na tom nesejde. Kurva. Chytli jsme se kvůli muzice. V tom to není."

"To je špatný, moc špatný. Víš to? Vždyť jste spolu tak hezky vycházeli. Po tom prvním dnu jsem si říkal: ‚To nebylo moc povedený.' Jenomže pak se to srovnalo a všichni byli spokojený a -"

"Kdepak," řekl Hank směrem k ohni. "Zas tak dobře jsme spolu nevycházeli. Spíš naopak. Akorát jsme se nervali...."

"Snad jste se nepopřáli?" zeptal se Joe starostlivě, jestli o něco nepřišel. "Pustili jste se do sebe naostro?"

Hank se dál díval do pohasínajícího ohně. "Vůbec ne. Jenom jsme na sebe trochu řvali." Narovnal se a vyplivl cigaretu do ohně.

"Ale mám takovej pocit, že právě tohle nám oběma leží v žaludku. Možná právě proto jsme spolu

nikdy nevycházeli...."

"Jo?" Joe Ben zívl a šel blíž k ohni. "A proč?" Zívl ještě jednou; Joe měl za sebou náročný den a ještě náročnější noc.

"Protože jsme se nepopřáli. Protože on se prát nechce, a víme to oba. Možná právě proto nemůžem jeden druhýho vystát."

"Život na Východě z něho udělal poseru." Joeovi poklesla víčka, ale Hank jako by si toho ani nevšiml.

"On není žádnej posera. Jinak by nejezdil někam, kde mu jednou někdo zpřeráží kosti. Ne, v tom to není... i když si třeba myslí, že posera je. Už je dost velkej, aby věděl, že to nebude tak hrozný, když dostane nakládačku. Na základce měl vítr z kluků, který mu nesahali ani po ramena, o kterých věděl, že na něj nemaj.... Ale i když ví, že nedostane po hubě, chová se, jako by věděl, že nemůže vyhrát!"

"No jo, na tom něco je...." Joeovi začala padat hlava.

"Chová se jako... jako by v životě neměl důvod se rvát."

"Třeba nemá."

"Jestli ho nemá Lee" - Hank hleděl upřeně do ohně - "tak nikdo. "

Hrachor zachřestil a Strejc zavrčel. Nedaleko ohně se něco pohnulo. Hank vyskočil na nohy. ÚNAVA únava chlad ale ON! Pes vypadal, jako by měl dva ocasy, vycházející ze zadku oteklého natolik, že by se tam vešly další dva.

"Proboha! Uštknul ji had!"

Chce po nich chňapnout, když ji zvednou. Nepamatuje si, kdo jsou. Všichni teď patří do jednoho pytle. Stejně jako MĚSÍC a OHEŇ a KMEN a MEDVĚD, v tom horečnatém pomatení jsou všichni HORKO CHLAD TMA, jsou jedním velkým NEPŘÍTELEM, podobně jako se jím stala VODA, a ODPOČINEK; dokonce i SPÁNEK...

Je pozdě. Velké hodiny ve tvaru koně oduševněle tikají. Stanice přestala vysílat a otci Indiánky Jenny nezbývá než sedět a zírat na prázdnou obrazovku, která před ním pulsuje jako nafilmované modrobílé oko. Časem z toho oka vychází neuspořádaný zástup zmatených vzpomínek a mýtů. Začínají kroužit kolem ohně z borového dřeva, hořícího šedesát let. Nakonec se usadí, kam je napadne, překrývají se jako průhledné roky odstřižené z celofánového kalendáře. "Kdysi, dávno tomu," říká mléčné oko, a všichni se zaposlouchají...

Henry se křečovitě přetahuje s mladým stínem z minulosti. Lee škrtá užasle sirkou. Molly nesouvisle kňučí, něco ji nese na rukou. Ray a Rod se ve společném pokoji v hotelu Wakonda dohadují po půlnoci o výdajích, které mají během svého působení u Teddyho. Ray se pokouší zapískat kytarovou předehru Hanka Thompsona ke skladbě "A Jewel Here on Earth", ale nedaří se mu chytit melodii, protože je ospalý a nabroušený, a v žaludku ho tlačí párky, které Rod ohřál k večeři na stolním vařiči. Najednou přestane pískat a hromádku papírů, které četl, hodí do koše.

"Kurva! Já se na to můžu fakt vysrat!"

"Neblbni! Za to může ta stávka." Rod se snaží přítele uklidnit. "Teď s tím stejně nic nenaděláš. Ale než skončí ta idiotská stávka a lidi budou mít víc prachů, můžeme odjet do Eureky a trochu si přivydělat na parkovišti tvýho bráchy. Co ty na to?"

Ray se zadívá na otlučené pouzdro na kytaru, které je vidět pod postelí. Nakonec zvedne ruce a prohlíží si je. "Já ti nevím," říká. "Víš dobře, že už nejsme nejmladší. Občas mám pocit, že... ale, do hajzlu!"

Na molu před starým domem pokládá Hank psa v bezvědomí do člunu a postaví se. "Udělej pro mně něco, Joby; zajeď s ní k veterináři místo mě...."

Joe je zaskočený a ihned ho přejde ospalost. "Cože? Totiž, já tam s ní klidně zajedu, ale -"

"Chtěl bych dneska v noci omrknout základy na břehu."

"Zase? Ty si s nima do smrti nedáš pokoj."

"Ale ne. Já jen... Ty mraky mi dělaj starosti."

"No... tak dobře." Nechá stát Hanka na molu a zamíří ve člunu přes temnou řeku se zamračeným výrazem na tváři, který vypadá jako jizva překrývající jiné jizvy... a uvědomí si, že mu taky něco dělá starosti, něco důležitějšího než mraky, ale není si jistý, co to je.

Henry sebou hází na rozvrzané posteli, převaluje se a mluví s bývalými kráskami, zatímco jeho umělý

chrup přihlíží ze sklenice vody na nočním stolku. Viv objímá ve tmě polštář a v duchu si říká, proč si k ní nejde lehnout - dnes v noci! k ní! teď! - a vzpomíná, jak trávila noc co noc sama v posteli plné panenek "Tam nahoře, na obloze...", zatímco její rodiče prodávali v Denveru nebo v Colorado Springs ovoce a zeleninu, a tmavý pokoj plný panenek, poslouchajících každou notu: "... žije modrá sojka ve stříbrném oku." Joe stoupá po schodech a už spí a zdají se mu sny. Jan čeká jako buchta v pokoji plném naducaných spacích pytlů, příliš ostýchavá ve své flanelové noční košili, aby si nechala zdát i ty nejmatnější sny. Hank stojí na molu, rty má pevně sevřené a tře si nervózně dlaně o stehna. Lee sedí bez bot na posteli, znovu si zapaluje tenkou cigaretu a hledí na své dlouhé výplody na papíře...

Omluvil bych se, že mi to trvalo tak dlouho, kdybych nebyl přesvědčen o tom, že daleko víc než omluvu oceníš poutavý popis okolností, které mě přiměly sesmolit tenhle dopis: právě jsem přišel do svého pokoje po nechutné hádce s Bratrem Hankem (nezapomněls? mám dojem, že seš seznámil s jeho ektoplazmickým protějškem v jedné kavárně ve Village), a rozhodl jsem se, že udělám nejlíp, když svá nervová zakončení utěším jointem. Tráva zůstala v pořádku, kam jsem ji schoval - schoulená ve studené dóziče od krému na dně holicí soupravy od Mony -, ale kam se poděly ty idiotský papírky: tráva bez papírků, co je to za krávovinu? To máš stejný jako lahváč bez otvíráku. Nebo opium bez dýmky. Náš izolovaný život je přinejlepším z devíti desetin vyplněný vzduchoprázdnem a neprodyšně uzavřený postříbřeným křemíkem, ale přes veškerou jeho strojenost zpravidla dokážeme tu a tam najít prostředky, jak ho otevřít a užít si alespoň trochu pomatené svobody. Nebo ne? Chci říct, že i ten nejposlušnější, nejmorálnější a nejprůměrnější občan se občas dokáže zlískat natolik, aby se odzátkoval a s chutí se vyválel v záhonu petrklíčů. A stačí mu k tomu sprostej chlast. Jak může tedy nedostatek papírků dohnat k zoufalství něco tak svobodomyslného, jako je krabička od Pondu plná marjány?

Šílím, už nevím, co bych. Dokonce mě napadá, že si ji ubalím do novinového papíru. A pak... se mi rozsvítí; moje peněženka! No jasně; copak jsem si neschoval sešitek pogumovaných papírků na trávu do peněženky tu noc, kdy jsme se u Jan všichni tři tak zhulili a sepsali klasické dílo dětské literatury Tesák a velryba? Vrhám se po kalhotách a hledám peněženku. Uf. Je tam. Uvnitř jsou papírky, zabalený v tom slavným strojopisu - "Nadržený Bílý tesák zaťal velrybě drápy do hřbetu. To byla ovšem osudová chyba, neboť Bílá velryba byla kolem otvoru lechtivá. Mohutný gejzír vody vynesl ubohého lesáka do výše a jeho sperma skrápělo velrybě oko." - a co ještě vypadne z toho malého balíčku a snáší se třepotavě k zemi jako umírající můra? Kousek papírovýho kapesníčku od rtěnky s Petersovým telefonem na katedru. Vzdychám. Topím se ve vzpomínkách. Starej brach Peters... užívá si akademickýho života. Hmm... víš co, potěš utrápenou duši a důvěrně s ní pohovoř. Asi mu napíšu pár řádek.

Tak tady smolím těch pár řádek (pokud mi ta pitomá nespolehlivá propiska zrovna nevynechává) a kouřím všechny tři jointy, které jsem si mezitím ubalil. Tři, vyjekne překvapeně, tři jointy? Sám ve svým pokoji? Tři?

Jo, tři, odvětím s klidem. Zrovna po dnešku mám totiž nezadatelné právo na prvního, chci druhýho a strašně potřebuju třetího! Ten první je spravedlivá odměna za slušné chování a dobře odvedenou práci. Druhý je pro potěšení. A třetí mi připomene, abych se už nikdy nikdy nikdy nenechal napálit a jednou provždy si myslel o příbuznejch jenom to nejhorší. Jako variaci na věčnou pravdu W.C. Fieldse: Jak může být člověk, který má rád psy a malé děti, jiný než skrznaskrz zlý?

Zapaluju si číslo jedna a ze všeho nejdřív se ti pokusím stručně vylíčit, co všechno se udalo: od okamžiku, kdy jsem přeběhl ze sféry ducha do sféry těla, musím jako za trest věnovat neustálou pozornost oběma: co se mé fyzické schránky týče, jsem nucen nelidských deset hodin denně šest dní v týdnu vystavovat své šlachy doslova sadistické zátěži, kdy chodím, běhám, klopýtám, škobrtám, padám a vstávám a zase chodím a celou dobu za sebou vláčím rezavý ocelový kabel, jehož umíněnosti se vyrovná pouze umíněnost gargantuovské klády, na kterou je mým úkolem výše zmíněné lano navléknout. O každý kámen pařez kořen kmen v okruhu dvaceti metrů si odírám, otloukám, přerážím a lámu kosti, když prchám z dosahu klády, aby ji na mě lano nestáhlo; musím tam stát bez dechu a v mdlobách, bez ohledu na ostružiny, kopřivy, úpal, puchýře, komáry, přízraky a nesnesitelné vedro, a chvilku odpočívám a čekám, než lano kládu o nějakých sto metrů dál pustí a se syčením a praskáním znovu zaútočí (trochu jako Dante, co?). Chci jen říct, že v téhle zemi, kam jsem přijel své mysli dopřát klidu, netrpím jenom fyzicky, ale předně a především psychicky! (Omluv tu nepovedenou aliteraci a chvilku posečkej, než si

hmm mmm baf baf znovu zapálím prvního jointa... a je to.) Nejdražší příteli, takhle rozvlekle se rozepisuju jenom proto, abys věděl, že toho je na mě zkrátka a dobře moc, a proto mi taky trvalo tak dlouho, než jsem se dokopal k tomu, abych oplatil vítanou návštěvu tvého úchvatného dopisu v tomhle zapadákově. Kromě toho musím otevřeně přiznat, že jsem se poslední dobou dostal víc než kdy jindy pod soustředěnou palbu zuřivého sebepozorování... dokonce víc, než tomu bylo před měsícem. (Co říkal Pearson na ten byt? Ve druhém dopise seš o tom ani nezmínil.) A existují i důvody, kterým bych se dřív vysmál: po několika děsivých týdnech strávených v tomhle baráku, který jsem přijel srovnat se zemí, ve společnosti obludných zrůd, které jsem přijel sprovodit ze světa, jsem chytil chorobu, proti níž jsem byl vždycky naprosto imunní, nebo jsem si to alespoň myslel; onemocněl jsem těžkou Shovívavostí, komplikovanou Důvěřivostí a Zvýšeným Soucitem. Směješ se? Pochechtáváš se pod svým afektovaným knírem, že jsem ve svém odporu polevil natolik, až jsem se stal obětí tohoto viru? Jestli se hihňáš, můžu akorát upozornit na vedlejší pokoj a samolibě poznamenat: "Fajn, posměváčku, zkus s tou holkou bydlet pod stejnou střechou tři tejdny a pak mi ukaž, jak si s tím poradíš ty!"

Jsem totiž přesvědčen, že to byla ona, ta holka, ten lesní kvítek, manželka nenáviděného Bratra, kdo zadržel moji pomstychtivou ruku a až dosud držela můj hněv na uzdě. Můj plán se zpozdil o tři týdny. Abys tomu rozuměl, právě ';' si má mysl vyhledala jako nedotčenou Achillovu patu mého bratra a právě ona byla v tom baráku jediná, komu jsem nechtěl ublížit. Celé to ještě zkomplikovala skutečnost, že se ke mně bratr choval mimořádně hezky; nemohl jsem ho nenávidět dost na to, abych vyvážil svou náklonnost k té dívce. Bylo to nerozhodně. Až do dnešní noci.

Tak, Petersi, teď už bys mohl začít tušit, jaká je zápletka, i když seš ponořil do příběhu samotného až na straně sto. Abych to shrnul, protože jsi přišel o první čtyři části, zbývá uvést jenom následující fakta: rozhořčený Leland Stanford Stamper se vrací domů, aby svému nevlastnímu bratrovi provedl něco nepředstavitelně strašného za to, že mu píchal mámu, ale i přes nejlepší úmysly se nechá postupně oklamat a ke svému úhlavnímu nevlastnímu ďáblu pocítí sympatie: potkáváme Lelanda na začátku téhle epizody, žalostně zlitého a apatického po celovečerním nasávání téhle sympatie. Situace je vážná. Vypadá, jako by se měl každým okamžikem sesypat. Jak se ovšem ukáže, našeho hrdinu přivede k životu neobvyklá událost, přímo zázrak. Právě za tenhle zázrak vzdávám díky a zapaluju druhého jointa na oltáři Velkého Boha Trávy....

Právě jsme se vrátili z menšího loupežného nájezdu do lesa, dojedli zbytky Viviny báječné večeře a já si s přibývajícím večerem připadal čím dál banálnější a najednou se hovor mezi mnou a bratrem stočil vrávoravým krokem na školu - "Cos to vlastně studoval?" -, dokončení studií - "A jak-si s tím chceš vydělávat?" - a na nejrůznější věci, a nakonec jsme se bavili o muzice, chápeš to, Petersi, o muzice! Po pravdě řečeno, už si nevzpomínám, jak jsme se k tomu dostali - alkohol, únava a tráva otupily hrany v mé paměti -, ale mám dojem, že jsme diskutovali (to slovo stojí za vsuvku; dostali jsme se tak daleko, že jsme spolu dokázali diskutovat... od temných úkladů před třemi týdny to není málo) o přednostech života na překrásném, ale provinčním západním pobřeží ve srovnání s moderním, ale ošklivým východním pobřežím, když jsem právě hájil Východ a poznamenal jsem, že v jednom má Východ nad Západem navrch, totiž že nabízí mnohem víc možností slyšet dobrou muziku. Něco takového ovšem Hank nebyl ochoten připustit... poslouchej:

"Tak moment," řekl svým zvláštním způsobem, "nebereš to náhodou podle svýho metru? Co považuješ za dobrou muziku ty a co se líbí mně... nemusí odpovídat stejnýmu vkusu. Co je podle tebe ‚dobrá muzika'?"

Nacházel jsem se právě v lidumilném rozpoložení, a tak jsem s ohledem na naši diskusi souhlasil, že se s ním střetnu za rovnocenných podmínek; vzpomněl jsem si na staré rhythm and bluesové desky s Joe Turnerem a Fats Dominem, které do mě Hank nemilosrdně hustil snad každou noc, když jsem byl malý, a souhlasil jsem, že budeme mluvit jenom o jazzu. Jako obvykle jsme chvíli rozpačitě pokašlávali a chodili kolem horké kaše, než jsme se dostali tam, kam se diskuse všech jazzových nadšenců vždycky ubírají; šli jsme pro své desky. Hank začal prohledávat zásuvky a krabice. Já jsem z kufru ve svém pokoji vytáhl zamčený příruční kufřík s mými oblíbenci. Jak jsme ovšem velice brzy zjistili, naše představy o Dobrém Jazzu si byly na hony vzdálené, ačkoliv jsme se předem dohodli na tom, že Dobrá Muzika rovná se Jazz.

(Seděli dlouho, každý na opačném konci místnosti, s lokty opřenými o kolena a hlavami svěšenými... a jako při hře v šach vyráželi do protiútoku pokaždé, když dohrála soupeřova kapela: Lee pustil ukázku z Brubecka; Hank Joea Williamse a jeho skladbu " Red Sails in the Sunset"; Lee pustil Freda Katze; Hank kontroval Fatsem Dominem...)

"Z těch tvejch věcí má člověk dojem," řekl Hank, "jako by všichni muzikanti sborem chcali. Či číí či číí či číí."

"Když tak poslouchám ty tvoje," poznamenal jsem, "skoro mi připadá, jako by všichni muzikanti měli záchvat padoucnice. Bum bum bum bum, epileptickej rytmus jak vyšitej -"

("Hele, počkej chvilku," řekl Hank a namířil prstem na Leea, "proč myslíš, že se ti chlapi učej hrát na trubku? Proč se učej zpívat? Co? Nejen proto, aby mohli předvádět, jak jim kmitaj prsty po klapkách. Nebo aby ukázali, jaký dokážou vymyslet sóla, kudrlinky, přesný... nějaký, ehm, přesný oranže; dá dap dý dap tap; dá dap dý dap tap... takový věci. Něco takovýho může bavit akorát tak nějakýho bílýho pianistu, kterej vystudoval konzervátora může si to vymyslet jako nějakou křížovku, ale muzikanta, kterej se učí hrát, aby moh hrát jazz, takovýho muzikanta nezajímá, jakou známku dostane od nějakýho profesora."

"No ne, poslechni si ho, Viv," řekl Lee. "Bratr Hank vyložil karty na stůl; dokáže se bavit i o jinejch věcech než o cenách řezaný borovice za kubík nebo o tom, jak je ten náš naviják zhuntovanej, nebo o těch ‚zkurvenejch' odborech! Dokáže se vyžvejknout, i když se o něm vykládá ledacos."

Hank sklonil hlavu a usmál se. "Sakra " - kloubem palce si otřel špičku nosu - "nějak jsem se nechal unýst. Ale když na to přijde, máš docela pravdu; jestli mě kdy něco dokázalo přivýst do varu -kromě těch ‚zkurvenejch' odborů -, tak to byla muzika. Dokázali jsme-já a Mel Sorenson a Henderson a tahle parta... dokonce i Joe Ben, než se obrátil na víru - dokázali jsme sedět celý hodiny v Coos Bay u Harveyho v kšeftu s kolárna a poslouchat jeho sbírku desek, který pouštěl pořád dokola... měls nás slyšet tehdy! Mysleli jsme, že nám Joea Turnéra seslalo samo nebe, jak nás sebral. Jako by nám někdo konečně hrál NAŠI muziku - do ty doby jsme do úmoru poslouchali country. Najednou se lidi rozdělili na dva tábory: jedni nedali dopustit na country a druhý poslouchali jenom rhythm and blues... a párkrát jsme se kvůli muzice pořádně servali! Stejně jsme jsme se na něčem potřebovali vybít; jednou mi došlo, že většina s nás byla vzteky bez sebe, protože jsme nemohli bojovat proti Japoncům a Nácků, a ještě jsme netušili, že nás čeká Korea. Takže ty první jazzový desky nám aspoň poskytly dobrou záminku." Hank si položil hlavu na opěradlo židle, zavřel zasněné oči a několik minut se oddával vzpomínkám na neznámé tenorsaxofonisty a bubeníky a vůbec nevnímal zběsilý tanec Jimmyho Giuffreho na gramofonu...

"Ale třeba máš pravdu, "připustil zároveň s posledními takty Leeovy desky s Giuffrem; "asi jsem propás, co se od ty doby udalo. Ale jedno vím jisté: že starý blues a boogie a bebop měly svý koně.")

A Hank povídá: "Ty sračky, co mi pouštíš, nemaj žádnej rytmus, natož šťávu. Já mám radši muziku, kterou dělaj pořádný chlapi."

A já povídám: "Taková zaujatost tě musí strašně omezovat."

A on na to: "Tak ty si nedáš pokoj?"

"Já věděl, že z takovýho paušálního tvrzení budeš chtít přinejmenším vynechat takový věci, jako je ženské pohlaví," povídám.

A on: "Já věděl, že aspoň s ohledem na tu prdelku, co se tady ke mně tiskne, budou takový soudy úplně zbytečný, ale když jinak nedáš..."

Ale já to odmávnul (vidíš: pořád ještě slušně, jako Klaďas) a povídám: "Promiň, Hanku, omlouvám se." A pak, příteli - to jenom abys viděl, jak vážná byla moje choroba, jak hluboko se ta rakovina uchytila - jsem zašel dokonce tak daleko, že jsem se pokusil opravit onu trhlinu, kterou můj jazyk způsobil našemu novému křehkému přátelství. Řekl jsem, že to byla jenom legrace, a že, Jasně, brácho, chápu, o čem jsi mluvil a k čemu má muzika sloužit. Pověděl jsem mu, že ve skutečnosti existujou dvě uznávaný jazzový školy, Černej jazz a Bílej jazz, a že muzika, kterou označil jako mužná, patřila bezpochyby do školy Černýho jazzu. Upozornil jsem ho, že jsem zatím pouštěl jenom Brubecka, Giuffreho a Tjadera. Ale počkej, poslechni si kousek tohodle Černýho jazzu: dávej bacha!

(Lee prolistoval alba v kufříku, a když našel, které hledal, opatrně, takřka uctivě je vytáhl, "Děláš, jako by to byla bomba, "poznamenal Hank. "Klidně by mohla... poslouchej.")

A co jsem pustil? No ovšem. Johna Coltranea. "Africa Brass". Nevzpomínám si, že by v tom byl nějaký zlý úmysl, ale kdo ví? Může člověk pustit Coltranea nezasvěceným, aniž by podvědomě doufal v nejhorší? Pokud jsem si něco takového přál, moje podvědomí muselo vrnět blahem, protože po několika minutách toho koule drásajícího tenorsaxofonu Hank zareagoval přesně podle plánu. "Co je zase tohle, proboha?" (Vztek, frustrace, mocné skřípění zubů; samé typické reakce.) "Co je to za sračku?"

"Tohle? Na co se ptáš? Tohle je Jazz černej jak saze, má černý koule jak tenisáky..."

"Jo, ale... moment-"

"Nemám pravdu? Poslouchej; není to přesně ty dap tap?"

"Já nevím, jestli -"

"Tak poslouchej; není to ono?"

"Že to hraje chlap? Asi jo... jo, ale já nemluvím o -"

("Je docela možný, brácho, že si budeš muset pro tu tvoji zaujatost najít jiný důvody."

"Slyšíš vůbec, co je to za sračku? Ten chlap má možná koule, ale hraje, jako by mu na ně někdo šlapal!"

"Přesně tak! Tys to vyhmátnul! Stovky let mu po nich někdo šlape; začali s tím otrokáři. A přesně o tom on vypráví! Ne o tom, jak by to bylo pěkný... ale o tom, jak to JE! Jak JE to strašný a úděsný, když víš, že máš černou kůži! A tu kůži máme všichni a on se nám snaží ukázat, že na tom může bejt taky něco pěknýho. Jestli tě to popudilo, tak jenom proto, že nic z toho neskrejvá, že otevřeně popisuje, jaký to je, když seš černej a věčně ti někdo dupe na koule, místo toho, aby kňoural jako všichni ti Strejdové Tomové před ním." "Bug, Joe Williams, Fats Waller, Gaillard a tahle parta... to nebyli žádný ukňouraný jazzmani. Možná se vztekali, ale dělali to s radostí. Ale rozhodně nikdy nekňourali. A nikdy si nestěžovali na to, že... že jsou černý a někdo jim šlape na koule - ještě aby tvrdili, že na tom je něco pěknýho, kurva -protože pěknýho na tom nic není. Je to pěkně hnusný!")

Bratr Hank potom sklapnul zobák a nepromluvil, dokud deska nedohrála, zatímco jsem nenápadně pozoroval kamenný úsměv na jeho zarputilém obličeji. Počkat, Petersi! Přehodnotil jsem svůj názor na pomstu při tom napjatém poslouchání? Co myslíš? Kdepak. Nepřehodnotil. Zatím... Ach jo. Bylo to - ne... ano; - kápni božskou! - bylo to, přišlo to hned po Coltraneovi, když se Viv docela nevinně na něco zeptala, jen tak, aby uvolnila to napětí. Ano, přesně potom... "Odkud máš tu desku, Lee?" bylo to nejlepší, co mohla ta holka udělat. Aby uvolnila napětí. Naprosto nevinně. Copak bych mohl odpovědět a nemyslet na to, co říkám, kdyby ta otázka nebyla tak nevinná? "Dostal jsem ji od mámy, Viv. Ona vždycky -"

Nemyslel jsem na to, co říkám, a ani mi v tu chvíli nedošlo, že jsem udělal pěknou botu, dokud neřekl, No jasně, to jsem si moh myslet. Moh jsem to tušit hned, protože to je přesně taková bezútěšná sračka, jakou by poslouchala, co? To víš, že jo, jen si to poslechni - přesně takovou sračku by matka -

Lee přestane psát a náhle zvedne hlavu od stránky. S propiskou v ruce a s vyhaslou cigaretou v puse sedí nehnutě jako socha a naslouchá, jak o drátěnou síť v okně drhne ve větru větev borovice. Ten zvuk k němu tajemně doléhá klikatými kanálky. Zpočátku si ho s ničím nespojuje a považuje ho jenom za obyčejný zvuk, který nevychází z žádného zdroje; pak zahlédne temný pohyb větve a pochopí; s pocitem úlevy, že je to jenom větev, si znovu zapálí cigaretu a skloní se nad papír...

Ale měl bych sebou hodit, než se připozdí a já budu moc ospalej a zhulenej. Chtěl bych ti to všechno podrobně vylíčit, protože dobře vím, že bys uvítal jemné nuance, jedovaté spodní tóny, stopy nepřátelství, ale už - holá hej! - jsem nějak moc mimo, abych těmhle drobnostem věnoval pozornost, jakou si zaslouží.

Ale co. Jedem dál. Hank se naváží do mojí matky. Moje podnapilá shovívavost se otřásá v základech. Nepříjemmně studené světlo rozumu začíná probleskovat ven. Příměří očividně skončilo. Nastal čas

chystat se do bitvy. Vymýšlím plán, jak se chopit předem připravené zbraně, a okamžitě vyrážím do útoku....

"Víš, Hanku," říkám jízlivě, "docela dost lidí, který se vyznaj v muzice, by s tím, co říkáš o současných jazzmanech, nejspíš nesouhlasilo. Nebudeš ty trochu zabedněnej? omezenej?"

Oběť nad podrážděným tónem Malého Bratra překvapeně zamrká. Že by si Malý Bratr koledoval o nakládačku? "Jo..." říká pomalu, "nejspíš to tak bude." Skočím mu do řeči a pokračuju bezstarostně dál....

"Na druhou stranu, omezenost může být zavádějící označení. Může naznačovat nepřítomnost určité vlastnosti. Ale o to tady nejde. Mluvili jsme o koulích, ne? O koulích jako symbolu - v rámci naší diskuse - mužnosti, síly, statečnosti, atd. Myslíš, bratře, že je nemožný, aby chlap dokázal zahrát něco víc než nějakou odrhovačku na tři akordy a s půltuctem not - že je nemožný, aby měl zároveň koule? Nebo snad přítomnost jednoho vylučuje druhé?"

"Tak moment." Oběť popotáhne, přimhouří oči. "Počkat." Třeba dokáže vycítit past jako zvíře. Netuší ovšem, že past je nastražena naopak, na lovce.

"Podívej se na to takhle," pokračuju a předkládám mu další, ještě podlejší důvody, "a co tohle," naléhám, "a nezapomeň alespoň na tohle," dovolím si ho upozornit. Začínám tlačit na pilu a sypu ze sebe jeden sarkasmus za druhým. Nevyvolávám nepřátelství otevřeně, aby si toho nevšimla Viv, chápeš, ale nenápadně, mazaně, v narážkách a odkazech na události, které dávají smysl jenom Hankovi a mně. Takže když začnu mávat návnadou, je připravenej.

"Cos myslel tím, že Jack Dupree je přihřátej?" reaguje na jeden náhodný výrok. "A když jsme u toho, jak jsi to myslel s tím Elvisem? Já vím, co se o něm vykládá, ale to mi je ukradený. Když Elvis začal hrát, měl v sobě něco -"

"Flašku kořalky? Padoucnici?"

"- měl v sobě mnohem víc, než tady ten kretén, co pořád předvádí, jak má rychlý prsty. Já to vypnu. Hergot, tys už hrál deset stran, pusť mě taky na chvíli ke slovu."

"Ne! Nesahej na tu desku! Já ji sundám."

"Jen si poslož."

A tak dál se zaťatými pěstmi a rudýma očima a mám ho. "Víš co, já tam dám ještě druhou stranu, třeba se ti..."

"Zkus tam dát tu desku znovu a uvidíš ten -" "Ruce pryč! Máš je celý zasviněný!" "Do prdele, já na ni -" "Nesnáším, když mi někdo sahána desky!" "Hele... jestli se ti to nelíbí-" Křičí. Zvedá se. Sleduj: Bratr Hank se začíná vybarvovat. Podobně jako Les Gibbons ukázal, co v něm skutečně je. Je to Bratr Hank, vybalenej ze svýho alobalu. Podívej, Viv, jak řve na chudáka Leea, když se hádáme. Dívej, jak se naparuje. "- tak se třeba poser!"

Vidíš, jak je nespravedlivej, Viv? A podívej, jak se Lee snaží zachovat vůči Hankově vzteku klid. Fajn! křičí jako nějakej frajírek na základce. Když na to přijde, tak možná nejsem v právu! Sleduj: Je větší a silnější, vidíš to, Viv, a jestli se ti to nelíbí, brácho, tak se o tom něco nauč!"

No řekni, Viv, co může Lee udělat? Jakou má šanci proti téhle bestii skřípající zuby, hospodskému rváči s vojenským výcvikem z Koreje, gorile, Viv? Co? Ani si proti němu neškrtne a ten chudák kluk to ví. On dobře ví, Viv, že jakákoli reakce na Hankův výpad by byla zničující. Ach, Viv, vidíš, jak strašné to musí být? když ten kluk musí vytrpět hanbu zbabělce, ponížení? On moc dobře ví, že je zbabělec KOUKEJ ale nemůže jinak. Ach, podívej, Viv, on to ví! Ví to. Bojí se a ví to! Jak trapné, vidíš? Jak ubohé! Jak strašné (ale ty, příteli, jistě vidíš, jak prohnané), když sklání pokorně hlavu, poníženě mumlá omluvu a přitom všem ví, že má pravdu!

Jenomže, ach, Viv, mít pravdu neznamená mít moc.

Hank odchází vítězně ven, neoblomný (lapený) Lee stojí zahanbený, poražený (prohnaný), Viv pozoruje (okukuje) toho nešťastného poraženého ubožáka, dvakrát nešťastného, protože byl poražen bez boje. Zbabělce! Slabochu! Posero! (lišáku...) "Moc mě to mrzí, Lee. Hank... občas takhle vyvádí, když se napije. Měla jsem ho poslat do postele dřív. Ale on vypadal, že má dobrou náladu."

"Ale ne, Viv. Měl pravdu. Měl pravdu ve všem, co řekl."

"To tedy neměl!"

"Ale měl. Měl pravdu a dokázal ji. Nejde o muziku. To nestojí za řeč. Měl pravdu v tom... co řekl."

"Ale Lee, on to tak ve skutečnosti nemyslí."

"Je to pravda, ať si to myslí nebo ne." Podívej, Viv, dívej, kolik toho Lee potřebuje. Koukni na toho chudáka. "Je to pravda."

"Není to pravda, Lee. Věř mi. Ty nejsi... ach jo, kdyby tě tak někdo dokázal přesvědčit -"

"Zítra."

"Co."

"Na naší zítřejší schůzce. Pokud to ještě platí?"

"Žádná schůzka není. Já jsem jen -"

"Já to věděl..."

"Nech toho, Lee, prosím tě...."

"Čeho mám nechat? Nejdřív řekneš -"

"Tak dobře. Zítra." Vidíš, jak se tváří, Viv? "Když myslíš, že potřebuješ..." Vidíš, kolik toho potřebuje? "Kdybych toho aspoň věděla víc, kdybych jenom věděla, proč se vy dva..." Je toho hodně, co o něm nevíš, Viv. Z toho si připadá ještě menší. Nevíš, jak moc se stydí, ještě to ani netušíš. Jeho hanba ho dusí.

Ne, tak moc se nikdo nestydí.

Ale stydí! to nemůžeš vědět. Ty vidíš jenom hanbu na povrchu. Právě teď se druhá vrstva stydí za tu první, stydí se za to, že je natolik slabá, že se za tu hanbu musí skrývat, stydí se za svou potřebu hanby. A z téhle hanby pochází všechen jeho vztek, vzešla z ní jeho chytrost, jeho nenávist... ach, jeho nenávist... jako před lety? nenávist? když se díval dírou po suku? on se totiž díval mnohem častěji, než to jeho nenávist vyžadovala... Přišel poprvé a díval se a pocítil nenávist a pak přišel podruhé a styděl se protože i když díky nenávisti vyrostl natolik aby se díval na to co musel zhlédnout poprvé jeho nenávist se už podruhé neznásobila neboť nemohl nenávidět nebo vidět víc než poprvé a ještě míň toho viděl potřetí a ještě míň při každé další příležitosti ale nenávist už to nevyžadovala. Potřetí už to potřebovala Hanba. Slabost to potřebovala. Zvrhlost. A nad tím vším se klenula nenávist. Chápeš? Tak to všechno je. Potřeba Hanba Slabost všechno to uvnitř vře dusím se ten poklop nenávist a já musím musím musím -"

Propiska uprostřed věty dopsala, ale Lee píše až k okraji stránky, než si všimne, že došla náplň. Pak zavře oči a začne se smát, až se za břicho popadá. Směje se dlouho, a když se jeho plíce vyprázdní, ozvěny smíchu se s dřevěným rachotem odráží od borovicových stěn. Zhluboka se nadechne a znovu se rozesměje, a ještě jednou, dokud smích nakonec nepřejde ve vyčerpaný, ochraptělý sípot.

Otevře oči a nepřítomně se rozhlíží po posteli, dokud jeho pohled nepadne na třetí cigaretu. Opatrně ji vezme mezi palec a ukazovák a pomalu si ji vloží mezi rty, jako by se mohla při sebemenším otřesu vysypat. Po menších obtížích najde zápalky. Zapálí si a zvolna potáhne. Stěny místnosti se vtahují dovnitř zároveň s kouřem. Zadrží dech, jak nejdéle to svede, pak s tichým pískotem vydechne a místnost se znovu roztáhne. Dá si dalšího sluka. Zatímco kouří, snaží se znovu rozepsat propisku. Několikrát s ní klepne o papír, zkusí hrotem přejet po dlani. Nakonec si vzpomene na fígl, který ho naučila Mona, a na chvilku podrží hrot nad plamenem zápalky. Tentokrát mu zůstane na dlani čára.

Dokouří cigaretu a opět se skloní nad blok, ale nemůže si vzpomenout, co chtěl psát, a z několika posledních řádek není dvakrát moudrý. Pokrčí rameny a usměje se. Sedí bez hnutí, dokud se ke škrábání borové větve o okno nepřidá nějaký další zvuk, přicházející zdaleka i zblízka zároveň. Jako by někdo brnkal na obrovskou basu. A to škrábání... Začne se kývat do rytmu. Za několik minut propiska svižně pobíhá po papíře:

bubny bubny bubny jsou smrt bubny vú bubny dú bubny chá-á-á-á vedou rachotivý rej koster matně zelenými saxofony napříč vřískající džunglí. Hrůza, naprostá - on má pravdu - hrůza. A má pravdu, přesně takovou sračku by si matka koupila. Má pravdu hajzl pravdu ať se jde vycpat ať zhebne parchant! bubny bubny zkurvený bubny mazlavý bahno, rozpukaný a sténající kamení na slunci, něco se mihne vzduchem a ječí na tebe mosazným zobákem nabroušeným jako břitva chá-á-á... a to je Coltrane,

a to je Pravda... a to je pravda tohle byla matka a tohle jsem já a Hank má pravdu ať jde do hajzlu kurva kurva kurva... bum... bum... bum bum ÍÍchá-á-á-á to jeho hraní je černý, černý jako tma rozříznutá červení. Je tam bezútěšná a nesmyslná bolest. Zkroucený a rozervaný a za-á-á-jíkavě krásný a jo taky taky hnusný, komický, ale pak je všechno krásnější, když nás přesvědčí, že je to pravdivý. Zběsilý a děsivý, černý rozčísnutý červenou, ale tak to skutečně vypadá. A krása musí vzniknout z něčeho co je skutečně musí musí vzniknout

Opět se zastaví, když Hank přestane bušit do velkého kabelu na molu. Nepřítomně se po něm rozhlíží a mlaská, jako by si chtěl na něco vzpomenout. Pak začne Hank znovu tlouct do kabelu, tentokrát o poznání pomaleji. Leeova hlava se začíná kývat nad stránkou do rytmu hudby, vířící k němu přerušovaně a nesouvisle nocí...

Černý vrány. Černý vrány. Nad kukuřičným polem. No a co to hrajou. No a co je to za skladbu já ji znám už to mám. Poslouchej je. Temný vyslanci No a co! Tři vysavače s čokoládovou polevou řvou na celý kolo No a co!

Všechno otravové, všechno rváči, všechno až moc zdaleka ne dost něco úplně jinýho vůbec nic No a co!

Všichni tři se ptají najednou, pak jeden za druhým, pak zase najednou. NO A CO? NO NO NO A CO no no no a co? Všichni najednou, pak trubka, tenor, altka, pak zase všichni najednou NO A CÓÓÓ?

Všechny tři vysavače s průhlednými rty přitisknutými ke skleněným mosazným troubám tří mosazných trumpet sají tři mosazné trouby, prsty hrají pozpátku dovnitř obrácenou hudbu zoufalství, hrají obrázky na poušti NO a co? zkouší štěstí a vrhá kostěné kostky přes duny přesýpající rzi... sežehlá země, sežehlá obloha, sežehlý černý měsíc...
sežehlá města vítr roznášející horké papíry s poznámkami nikdo je nebude číst NO a cóóó? v domech roztržených obrovským pohledem a NO a cóóó?... usmaž se žádná škoda ztratˇ se horko jak je NO a libo co? heleď kde je padej prázdnej tak prázdnej horko mráz co a kdo

Propiska dosáhne spodního okraje stránky, ale on další papír z bloku nevytrhne. Sedí, zírá na drobnou světelnou skvrnu ve tvaru přesýpacích hodin, kterou vrhá na stěnu prasklinou ve stínítku lampa, sedí bez hnutí, jenom jeho prsty se pohybují, když vyťukává pomalý rytmus na papíře. Sedí, dokud mu nezačnou slzet oči, pak posbírá popsané papíry a soustředěně je jeden po druhém trhá na kousky velikosti poštovních známek, dokud nemá klín plný konfet. Vyhodí roztrhaný papír z okna do říjnového vánku a vrátí se do postele. Usíná s pohledem upřeným na tu drobnou skvrnu světla chvějící se na stěně a v duchu si říká, jak účelnější by bylo naplnit přesýpací hodiny fotony místo těch neukázněných zrnek písku.

Když půjdete od Stamperovic domu proti proudu řeky, pak se dáte zpátky na jih směrem k nečekanému horskému výběžku a vystoupíte hlubokým žulovým kaňonem jižního ramene řeky Wakonda Auga, přijdete na místo, kde si můžete zazpívat sami se sebou, když víte, jak na to. Postavíte se na zalesněný svah s výhledem na křivolakou temně zelenou říčku hluboko pod vámi a zazpíváte směrem k vznosnému amfiteátru, vyhloubenému ve strmé skále na druhé straně: "Hou, hou, houpy hou, plujem s dobrou náladou..." -a právě když chcete pokračovat s druhým veršem, přižene se ozvěna, "Hou, hou, houpy hou... "A tak zpíváte s ozvěnou. Musíte si ale opatrně zvolit polohu hlasu a tempo; nemůžete změnit

výšku hlasu, když začnete příliš vysoko, ani zpomalit tempo, když se na začátku moc rozjedete... protože ozvěna je neúprosná a nemilosrdná: zpíváte podle ozvěny, protože ona rozhodně nebude zpívat podle vás. A dokonce ani potom, co opustíte tenhle mechový akustický úkaz a pokračujete v túře, nebo jdete na ryby, ještě dlouho potom se nemůžete zbavit pocitu, že každý popěvek, který si zapískáte, každý chvalozpěv, který si zabroukáte, nebo každá píseň, kterou si zazpíváte, je tak nějak nezměnitelně naladěná na neslyšnou ozvěnu, nebo vytrvale odráží dávno zapomenutou melodii -

A starý šindelář, který žije v takovém světě nedaleko onoho žulového útesu a vyřezává své šindele ze zbytků dřeva na vykácených svazích na břehu křivolakého ramene Wakondy, vydatně popíjí, aby oslavil nadcházející jedenatřicátý říjen (podobně vzdal hold i ostatním třiceti dnům) a tráví noc ve snu o ptáku bouřliváku, mísí ozvěny v naprosto antifonické sbory, zpívá proti vyhloubené skále svých šedesáti let za temně zelenou řekou vína a budí se před rozbřeskem s hučením v uších. Jenom pár minut předtím, než Viv konečně usne po několika bezesných hodinách, kdy se převalovala a snažila si vybavit text jedné písničky z dětství: "Na obloze žije sojka..." Šindelář chvíli kašle, pak se posadí na posteli a přenechává své písně muzeální tmě: "Pořád ty samý kecy." A Viv ve snu dokončuje verš: ",... ve stříbrném očíčku. Spinkej, malá, budeš u ní za maličkou chviličku.' Ukolébavka, matka mi ji zpívá, když jsem malá. Komu ji zpívám já, tam nahoře na obloze? Nevím. Nechápu..."

Hank, zhluboka oddychující vedle ní, zrcadlí představu často opakovaného snu středoškoláků - jít na vysokou a ukázat těm kreténům, kdo je natvrdlej a kdo ne - a na konci chodby, pořád ještě v rauši, i když tvrdě spí, Lee kolem sebe tluče v posteli plné marihuanových vajglů s držátky a vypálených papírových zápalek, a teď, když konečně odříkal svůj vlastní výslech, uznal se vinným a vyřkl nad sebou trest - smrt... scvrknutím - chystá se složit baladu, která ho bude opěvovat, až zemře: rozsáhlou hudební báseň, připomínající všechna jeho hrdinská vítězství na bitevním poli a všechny jeho udatné skutky v aréně lásky... za strhujícího rytmu bubnů bubnů bubnů...

- A občas se při tom zpěvu neubráníte pocitu, že ty neslyšné ozvěny a zapomenuté melodie jsou ozvěnami jiných hlasů a melodiemi jiných zpěváků... v takovém světě.

Zástup černých mraků, které se přikradly do města pod pláštíkem tmy, okouní při úsvitu na obzoru jako nezaměstnané přízraky, které se nemohou dočkat, až se v předvečer Všech svatých vydovádí. Blesk z předešlé noci teď visí hlavou dolů mezi smrky vysoko v horách a tráví den v elektrickém spánku jako netopýr, který se dobíjí. A metař vítr, ošuntělý a s vystouplými žebry, pobíhá po ojíněných loukách, kňučí hlady a zimou, je celý ztuhlý a strašně se mu stýská po kamarádovi netopýrovi, který tam nahoře, v korunách stromů, chrápe a srší jiskry... v takovém světě. Pobíhá a kňučí a cvaká mrazivými zuby.

Zatímco stárnoucí a vetché slunce klouže vzhůru (opatrně, pochopitelně, v takovém světě), a protože se blíží předvečer Všech svatých, Indiánka Jenny otevírá ještě opatrněji zarudlé oči. Celá zpomalená a přepadlá, protože uplynulou noc věnovala očarování Hanka Stampera za to, že nesouhlasil, aby se jeho otec oženil s jednou Indiánkou... vstává z čerstvě povlečeného lůžka, obezřetně se pokřižuje, a zahalená pouze do tkaných vlněných přikrývek, které vláda loni přidělila jejímu kmeni (jež tvoří jenom ona, její otec a půl tuctu bratrů míšenců, neustále přibírajících na váze kdesi ve vedlejším okrese; přikrývky jsou z vlny, rovněž míchané, ale čím dál tenčí), cupitá přes bahnitý nános konzistence čokoládového pudinku, aby vzdala hold novému dni čtením z Bible, čekající vedle hladce vyříznutého otvoru v překližce, která jí slouží jako toaleta. Bible přišla s přikrývkami a byla to svátost, podobně jako plastikový Ježíš, kterého ukradla z přístrojové desky Simonina studebakera, nebo láhev akvavitu, která se jí jednou v noci zhmotnila na stole poté, co hlasitě pronesla mystická slova ze sna o svém otci: ta slova odříkala s hrůzou a v nesmělé naději, ale pak přišlo ráno a na stole stála láhev, talisman s nálepkou v magickém jazyce, který nikdy nedokázala přečíst. A nikdy už nedokázala zopakovat ta kouzelná slova.

Podobně jako láhev, kterou se přinutila pít na příděl po zbožných doušcích řadu měsíců, i Bible si užívala dlouhého trvání; Jenny se zavázala, že bez ohledu na chladný vlhký vzduch v zálivu a nepohodlné ostré hrany překližky nevytrhne žádnou stránku dřív, než ji přečte. Náboženská disciplína přinesla své ovoce. Když si upravila přikrývky kolem mohutných snědých boků a vzala knihu do rukou, měla dojem,

že kdesi hluboko v sobě objevila nepochybné známky zjevení, které bylo něčím víc než klobásou z předešlé noci. Nechtěla však dělat ukvapené závěry. Ačkoliv to byla bezpochyby zbožná žena a vyznávala nejrůznější božstva, při svých duchovních experimentech zažila nejedno zklamání, a proto příliš nespoléhala na to, že by její čtenářské aktivity přinesly nějaký hmatatelný výsledek. Smlouvu s Knihou uzavřela především proto, že jí vypršelo předplatné časopisu Horoskop, a láhev Svatého akvavitu - celkem pochopitelně a bez ohledu na ta nejlepší z nejhorších zaklínadel, jaká mohl poskytnout Alistair Crowley - byla prázdná. "Každé ráno hned po probuzení si přečtěte kousek téhle knihy," řekl jí člověk, který přinesl přikrývky. "Ctěte ji zbožně, od začátku do konce, a ona zasáhne vaši duši." Hm, proč ne. Jistě to nebude takový nesmysl jako ten léčivý modlitební šál, který si objednala ze San Diega, a rozhodně to nebude ani tak strašné jako dávka peyotlu, který si objednala v Laredu ("Stačí osm kousků, příteli, a jsi v Ráji," zněla strojem psaná instrukce vyznavačů tohoto kultu.). Tak dobře, přikývla a vzala si od muže knihu s vlažným projevem vděčnosti; byla ochotná zkusit cokoliv. Nedostatek nadšení však nahradila vytrvalostí a její zbožnost konečně začínala nést ovoce. Teď právě valila oči na stránku a třásla se úpornou snahou zbavit se hříchu, když znenadání ucítila bodavou bolest a spatřila - v té maličké budce! - překrásný obraz hvězd stoupajících ve spirále. No ne, žasla a znovu se otřásla, to snad není možné: teprve dvanáctý den četla pátou knihu Mojžíšovu a už se dotkla své duše! Teď už by jenom stačilo vymyslet, jak dostat ty hvězdy do svých čárů...

Barman Teddy se chystá na předvečer Všech svatých, péřovou prachovkou opražuje svůj neon a drátěnkou na nádobí odstraňuje připeklé mouchy z elektrické sítě na dveřích. Floyd Evenwrite si před zrcadlem nacvičuje hlasitý přednes preambule Mezinárodního svazu dřevařů před odpolední schůzkou s Johnnym Draegerem a výborem pro stížnosti. Realitní agent, ten vychcánek, si po ránu maluje mýdlem na okno neškodná úsloví, jak to ostatně dělá v předvečer Všech svatých už řadu let: "Vždycky buď o krok napřed." Řehtá se a roztírá mýdlo. "Když se ostatní troubové staví na startovní čáru, musíš už běžet." Tenhle zvyk si osvojil, když zjistil, že mu v noci o Všech svatých někdo pomaloval okno nějakým zvláštním parafínem - "s jeho výrobou bude mít určitě co dělat vláda" -, protože ať okno drhnul sebevíc, nikdy nedokázal ten večer vymazat z paměti. Saponát nezabral; benzín to jenom na chvíli zahladil; a dokonce i po těch letech, když bylo venku příhodné světlo, vrhalo jinak čisté okno nevýrazný, ale čitelný stín na podlahu vedle jeho psacího stolu.

Po nezanedbatelném zkoumání dospěl k závěru, že vandalové, kteří řádili tuhle nejďábelštější říjnovou noc, měli nepopiratelnou zálibu v neposkvrněných okenních tabulích a prakticky bez povšimnutí míjeli okna pomalovaná mýdlem. Byl to jistě takový nepsaný zákon: nekaž práci ostatních. Rozhodl se tedy, že předběhne s mýdlem ostatní trouby dřív, než přijdou na startovní čáru s dalšími zásobami toho jejich parafínu. Když agent druhý den ráno zjistil, že má okna pomalovaná jenom svými vlastními výtvory, v návalu nebývalého uspokojení mu tak nějak uniklo, že v celé ulici má takhle zřízené okno jenom on; parafín, mýdlo a malování po oknech vyšly z módy - teď letěly mejdany a společenské hry, s kterými začali dospělí, zkrocení vandalové z minula, aby ochránili své potomky před nepravostmi. I když ho na tuhle okolnost upozornili, odmítal svého opatření zanechat. "Nemocem je lepší předcházet" - vzpomněl si na jednu z životních moudrostí Joe Bena Stampera, zatímco čmáral rozmáchlým písmem na sklo. "A kromě toho se ptám: vám by nevadil dva centimetry tlustej nápis parafínem ‚Zorro padej domů' na okně kšeftu?"

Joe Ben skáče z postele a staví se tváří v tvář sváteční sobotě, podobně jako se stavěl kterékoli sobotě, když měli bohoslužbu Letniční církve Boží a Metafyzické Vědy. Joe byl totiž přesvědčen o tom, že svátek Všech svatých může být každý den, pokud se člověk správně tváří. A Joe se křenil jako vydlabaná tykev. A na rozdíl od svíčky v tykvi, kterou utrhl a vydlabal pro děti, svíčka za jeho vydlabaným obličejem nemusela planout jen při mimořádné příležitosti, nevyžadovala žádný oficiální den vyhrazený vlkodlakům a skřítkům; zapálit ji dokázalo cokoliv. Například... cvrček v jeho sklence ve dřezu ("To je dobrý znamení! Určitě. Číňané říkají, že cvrček přináší štěstí.")... počet rýžových lupínků, které mu při snídani zašustily, zapraskaly a vyskočily z misky na stůl ("Čtyři! Vidíte? Je čtvrtý měsíc, tohle je moje čtvrtá miska lupínků a každej mi říká Joby a to jsou čtyři písmena, jestli se nepletu!"), nebo se rozhořela hřejivým plamenem při pohledu na něco prostého, co potěšilo jeho prostou duši... jako například kouzelná růžová záře jitřního slunce, dopadající oknem na spící tváře jeho dětí.

Děti obvykle spaly na podlaze jeho pokoje ve spacích pytlích, kde je právě napadlo, ale tuhle noc se docela mimovolně natáhly do řady, takže jediný sluneční paprsek, pronikající do místnosti jedinou trhlinou v žaluzii, přeskakoval z jednoho planoucího čela na druhé. A vzhledem k tomu, že Joe Benův šťastný svět nekazily žádné náhody, tohle úchvatné uspořádání tvářiček, navlečených jako růžové perly na tenoučkém slunečním paprsku, představovalo právě onen druh veličiny, kterou obyčejně používal k věštění, ale tentokrát ho prostá krása toho pohledu uchvátila natolik, že nedokázal vnímat jeho metafyzický význam. Sevřel si hlavu do dlaní, jako by se snažil udržet pohromadě lebku příliš tenkou na to, aby vydržela tak vysoké napětí. Hrozilo, že se rozletí na kusy. "Panebože," zasténal hlasitě a zavřel oči. "Ach, Bože můj." Téměř stejně rychle se vzpamatoval, jenom ve spodkách začal chodit potichu po místnosti a nasliněným prstem se dotknul každého z pěti dětí, podobně jako to viděl dělat bratra Walkera při křtech. "Žádné jiné tekutiny na světě" - parafrázoval Joe filosofii bratra Walkera - "si náš Spasitel nepovažuje tolik jako staré dobré lidské sliny."

Jakmile byl Joe s neplánovaným křtem hotov, skrčil se a zamířil co možná nejtišeji zpátky, přičemž vysoko zvedal kolena a opatrně našlapoval na špičky s lokty přitisknutými k žebrům jako nějaké oškubané svalnaté kuře se složenými křídly, které se plíží přes kuchyň za kuchařovými zády. Vytáhl roletu, zůstal stát u okna s rukou na pupku a usmíval se na nadcházející den. Zvedl paže nad hlavu s rukama sevřenýma v pěsti, protáhl se, jak nejvýš mohl, a zívl.

Ať se však Joe přikrčil nebo napřímil, pořád vypadal jako nějaký špatně oškubaný uprchlík z řezníkova stolu. Jeho křivé nohy byly neforemné, se svaly natěsnanými příliš těsně ke svalům stlačeným příliš těsně k jiným svalům; záda měl shrbená a šlachovitá, a jeho krátké silné paže visely z ramen, která by byla ozdobou pro metr osmdesát vysokého muže, ale u menšího působila rušivě.

Kdykoli přijela do Wakondy pouť, Joe se nemohl dočkat, až tam poběží a dopálí každého, kdo se pokusí uhodnout, kolik váží; tipy přecenily nebo podcenily skutečných sedmdesát občas až o dvacet kilo. Vypadal, jako by měl být větší nebo menší, a leckdy se nedalo říct, co z toho. Když tak běhal po lese s tranzistorákem zavěšeným na prsou jako nějakým elektronickým medailonem, člověka by hned napadlo, že mu chybí ještě anténa, průhledná helma a kosmický skafandr velikosti číslo čtyři.

Před lety, když byl ještě rovný a ztepilý jako mladá borovice, když se ještě pyšnil tváří mladičkého Adonise, jste ho mohli považovat za jednoho z nekrásnějších mladíků na světě; co se s tím Adonisem stalo, bylo vítězstvím nezdolné vůle a příkladem vytrvalosti. Vypadal, jako by dostal kůži o několik čísel menší a příliš velký hrudník a ramena. Bez košile působil dojmem, že nemá krk; když si ji oblékl, vypadal, že má vycpávky na ramenou. Když proti vám tenhle zjev v kalhotách ustřižených pod koleny a ve třech tričkách supěl po ulici s vystrčenými lokty, rukama sevřenýma v pěsti ve výši prsou, roztaženýma nohama vrážejícíma rozšmajdané boty do měkké hlíny, klidně jste mohli mít za to, že vidíte rozjetého záložníka s míčem... nebýt té tykve, usazené mezi ramenními vycpávkami, z níž bylo jasně patrné, že nejde o americký fotbal, ale o nějaký prapodivný žert...

Nebylo už tak jasné, kdo se stal obětí toho žertu.

Opět roletu stáhl. Paprsek světla přeletěl opět přímo přes spící obličeje a na okamžik se zastavil na každém z čelíček, aby prozkoumal kapku staré dobré lidské sliny, Joe se soukal do studeného oblečení a zbožným šepotem odříkával kamsi směrem k prádelníku děkovnou modlitbu, zatímco tykev hleděla dál s nechápavýma, začazenýma očima a plesnivým šklebem: budiž, zřejmě to byl nějaký žert. To bylo celkem jasné. A dalo by se snadněji pochopit, kdo se stal obětí onoho žertu, kdyby se přestal šklebit i sám Joe.

O sobotách měl Joe plné ruce práce. Tehdy si odpracovával dluh za nájemné. Ve starém domě za Wakondou žil víceméně celý život, v dětství tam zůstával šest nebo osm měsíců najednou, zatímco se jeho otec potuloval po pobřeží a vedl zběsilý, rozmařilý život, jako by ho chtěl mít co nejdřív za sebou. O penězích za nájem se nikdy nemluvilo ani neuvažovalo; Joe věděl, že zaplatil Henrymu desetkrát víc nesčetnými přesčasy v lese nebo na pile, platil za byt a stravu za sebe a ženu a děti a ještě něco navíc. V tom to nebylo. Henrymu nedlužil nic, ale domu, domu samotnému, skutečnému tělu z masa barvy a dřevěných kostí onoho starého domu dlužil víc, než byl kdy schopen splatit. Byl to dluh, který by nedokázal splatit ani za tisíc let! A jak se blížil den, kdy se měl nastěhovat do vlastního domu, byl čím dál posedlejší opravami, jako by se rozhodl být se vším hotov do onoho nedosažitelného termínu a splatit ten nesplatitelný dluh. Radostně natíral, spároval praskliny, honil se, aby vyrovnal dluhy s tou hromadou

dřeva, která mu řadu let tak nezištně poskytovala přístřeší, a byl skálopevně přesvědčen, podobně jako byl téměř vždycky přesvědčen prakticky o všem, co mu za to stálo, že nějakým způsobem, na poslední chvíli, v závěrečném záchvatu stloukání a kytování a spárování, všechno nakonec přece jen v tom nemožném termínu zvládne a splatí dluh, který už dávno považoval za nesplatitelný.

"Starý domku, starý domku," pobrukoval si usazený rozkročmo na hřebeni střechy s kladivem v ruce a hřebíky vyčnívajícími z úst, "než odtud odejdu, budeš svítit novotou. To dobře víš. Budeš stát ještě tisíc let!"

Poplácal láskyplně mechem porostlý hřbet střechy. "Tisíc let" - o tom byl přesvědčen. Za ty tři čtyři týdny, než se měl odstěhovat, musel pokrýt šindeli velký kus střechy a vyspárovat trhliny ve stěnách, ale zvládne to, hergot, sakra a - i kdyby si měl vyprosit pomoc shůry - jako že je Bůh nade mnou!

Při té myšlence jím projelo jemné vzrušení; i když se k tomu několikrát chystal, ještě nikdy nedospěl k okamžiku, aby si pomoc vyprosil. Ach, ano, modlil se, ale to je něco jiného, to není jako když si člověk něco vyprosí. Můžete se modlit za cokoliv, ale vyprosit si pomoc Shůry! - hmm... to není jako objednat si něco v obchoďáku. Pomoc přijde, o tom není pochyb - určitě - ale budeš si muset počkat na něco pořádného, ne jenom přervaný kabel navijáku nebo kořen uvízlý v - včera v noci, moment, včera v noci, když Hanka tak sebrala ta hádka s Leem, jsem si málem vyprosil - ale jsem rád, že k tomu nedošlo. Hank to musí pustit z hlavy a jít za svým a udělat to, co stejně ví, že udělá - stejně jako jsem věděl, že ví, že se vrátí do lesa hledat Molly, protože to jednoduše musel udělat.... Jo, jsem rád, že jsem nevyprosil - protože to zvládne, i když nevěří, i když jsem ho ještě nikdy neviděl tak rozhozeného, jako když se chytli s Lelandem. Kdyby alespoň přestal hrát ty své hry a smířil se s tím, co už stejně ví: že se nedá dělat nic jiného než jít za svým a srovnat toho kluka do latě, když dělá hlouposti, a Hank určitě nepotřebuje, aby za něj někdo vyprošoval pomoc, když jde o takovou - Ale nějakou dobu, asi tak rok, od ty doby, co jsme se dověděli, že se zabila - Ne, to nebude ono, je to - ach - to jen ten humbuk kolem odborů, a k tomu Lee, prostě není ve své kůži. Zase bude v pořádku, kdyby si jenom - jako každý, kdo cítí odpovědnost, jako každý z vyvoleného národa - uvědomil, že musí pochopit, co už ví, že všechno bude zase v pořádku - určitě - všechno bude skvělé...

Všechny tyhle prosté úvahy, zatímco říjnové slunce proplouvalo kouřově modrými vrstvami říjnové oblohy, aby statečně hledělo k listopadu... a to černé hejno mraků, skrývající se na obzoru, vypadalo stejně vzdálené jako leden.

Joe Ben zvolna postupoval po hřebeni střechy s obličejem rozzářeným jako pomeranč, jasně zelenýma očima, jejichž panenky byly obehnané bělmem, a jak se trhaně posunoval a přibíjel nové cedrové šindele, občas se s potěšením zadíval na kontrast nového a starého dřeva - zubatou a nerovnou, ale přesto ostrou linii. Chvíli si linii prohlížel, pak se zase otočil a přitloukal nahrubo ořízнuté šindele a dál rozumoval s přesvědčením, že všechno bude v pořádku, bezva, skvělé... když bude své věci dělat pořádně a smíří se s tím, že bude muset udělat to, co už ví. A taky že to udělá! Pokud se terčem toho žertu měl stát Joe, rozhodl se, že se bude smát jako první a přizná to jako poslední.

Když Viv volala k obědu, Joe slezl po žebříku s pocitem uspokojení, že spravil střechu a zároveň přišel na to, jak zahnat Hankovy obavy. Nic na tom nebylo; stačilo, aby se Hank a ten kluk dali dohromady a všechno si vyříkali. Ať ty dva trápilo cokoliv, byl přesvědčen o tom, že si v tom jenom potřebují udělat jasno. Nebyli to žádní blbečkové. Muselo jim být jasné, že to nikam nevede, když kolem sebe chodí jako dva naježení kohouti, to přece museli vědět. Nic se tím nedalo získat, a pokud by to tak pokračovalo dál, Hank si akorát koledoval o to, že nebude moct spát a v práci pak nebude stát za nic. Lee si zase koledoval o to, že přijde o zuby. To bylo asi tak všechno. Ukáže jim, jak se věci mají.

Když ovšem zjistil, jaká je situace u stolu, rozhodl se, že se svým návrhem na meditaci ještě pár dnů posečká. Hank seděl v tíživém, temném tichu za otevřenými novinami a Lee, který kouřil a hleděl z okna s tragickýma, poraženeckýma očima a nezdravě bledými tvářemi, vypadal, že by nevydržel, kdyby měl přijít o vlasy, natož o pár zubů. Když tak Joe pozoroval Leea, nechápal, jak mohl ten samý člověk ještě včera běhat do patnáctistupňového svahu s kabelem v ruce. Vypadal zbědované a ztrápeně, to se musí nechat...

Lee hledí na svůj talíř, a talíř jeho pohled opětuje dvěma divokýma volskýma očima a šklebí se na něj zkroucenou slaninou; vypadá jako maska lebky... a připomíná mu jinou masku (malý chlapec zíral na

masku a snažil se potlačit slzy) a ještě jednu, z oslavy svátku Všech svatých (dívá se žalostně z masky na matku: "Já nechápu, proč ji musím mít na sobě - já ani nechápu, proč tam vůbec musím chodit!" Hank si od ní masku vzal a zašklebil se na ni. "Docela dobrá," řekl.) Lee nabodne bílek jednoho oka a zakryje jím slaninu...

"Měl bys ty vajíčka sníst, Lelande," poradil mu Joe, "nebo nám tady umřeš. Já vím, co máš za problém; spíš moc dlouho. Měls být ráno se mnou na střeše, aby na tebe trochu zavanulo nebe."

Lee se pomalu otáčí k Joeovi s kousavým úsměvem. "Byl jsem tam nahoře s tebou, Josefe. V duchu." Ještě před snídaní jsem se rozhodl, že udělám nejlíp, pokud chci získat Vivinu náklonnost, když se budu chovat zahořkle a uraženě za to, jak neomaleně se ke mně Hank předešlou noc choval. "Ano, v duchu jsem tam byl už od rozbřesku a prvního denního shonu. Byl jsem tam s tebou s každým úderem kladiva."

Joe se plácl do tváře. "To mě vůbec nenapadlo! A ty máš pokoj přímo pod střechou, viď? Člověče, tys musel mít pocit, že se barák každou chvíli rozpadne. Myslíš, že se z toho vzpamatuješ? Ještě se z toho třeseš, sice jenom maličko, ale stejně...."

"Už jsem vážně myslel, že vyletím komínem," zasmál jsem se. I přes mou nesmlouvavou zahořklost mě Joe Ben pobavil. "Ale mám pocit, že se z toho vzpamatuju, i když jsem utrpěl nervovej otřes."

"Je mi to fakt líto," omlouval se Joe. "Dokážu si představit, jaký to asi je, když se člověk musí nechat budit přes tejden, a pak si nemůže pospat ani o víkendu."

"Omluva se přijímá" - a v duchu jsem si říkal: Ale jak si to můžeš představit, Joe? Jak můžeš vůbec tušit, jaký to je, Joe, když ty sám nejspíš vstáváš celej život před svítáním?

Joe Ben pro mě představoval zvláštní jev v několika ohledech; nehledě na své vzezření to byla jedna z těch mimořádně pozoruhodných bytostí, jejichž srdce ženou čistý elixír benzedrinu do těla z gumy. Měl věčně dobrou náladu, věčně něco kutil, a přitom všem, co toho spořádal, vypadal vždycky blahobytně a podvyživeně zároveň. Jedl s takovou energií, až člověk žasl, jak to dělá, že při samotném jídle nezkolabuje jako to auto, které zemřelo u čerpací stanice, protože spalovalo benzín rychleji, než ho dokázala pumpa načerpat.

Sotva Lee zničí lebku, odsune talíř stranou a zachvěje se... (Malý chlapec se snažil nevnímat Hankův názor na masku: "Mně se nechce jít koledovat, mami. Proč musím, když se mi nechce -" Hank ho zvedl do vzduchu dřív, než stačil dokončit větu, a posadil si ho na rameno. "Protože, prcku, jak z tebe vyroste chlap, když se budeš bát jít ven a postavit se Vzadákovi na jeho vlastním území? Chce to trochu odvahy a elánu, ale udělat se to musí, jinak budeš celej život zalezlej v díře jako sysel. Na, nasaď si tu masku; až tě uviděj lidi ve městě, všichni se strachy rozutečou.") a snaží se nevnímat nevysvětlenou hrozbu z talíře vajec....

"Joe," řekl jsem nenucené po krátké odmlce, "víš... mám docela chuť využít tu tvoji nabídku."

"Beze všeho." Pak se nenuceně zeptal, jakmile zpracoval plnou pusu toastu: "A jakou nabídku?"

"Že mi poskytneš příležitost, abych se na vlastní oči přesvědčil, jak je tvá víra mocná v akci, a zašel do tvého kostela na sobotní bohoslužbu... pamatuješ?"

"No jasně! kostel! to se ví! jen pojď! Ale on to není kostel, totiž je to kostel, ale ne tak docela - víš, co myslím, s věžema a vitrážema a kazatelnou... on je to spíš takovej stan, víš. Stan. Chápeš?" Krátce se zasmál, jako by nad tím sám žasnul. "Jo, to je ono - stan - co ty na to?"

"Jak se zdá, architektura tvé katedrály na tebe ještě nikdy takhle nezapůsobila."

"Počkej, Lee, ještě něco. Říkali jsme si s Jan, že se nebudeme hned vracet. Dneska je předvečer Všech svatých; chtěl bych, aby děti mohly jít večer trochu koledovat."

"To je pravda, Lelande," dosvědčila Jan potichu, "po bohoslužbě půjdeme do našeho nového domu. Chtěli jsme vymalovat v kuchyni. Ale jestli chceš, můžeš jet samozřejmě s námi. Vrátíme se večer."

"No jo! Já zapomněl!" Joe Ben luskl prsty. "Už jsi někdy maloval, Lee? To je sranda! Úplná hračka. Rozmáchneš se rukou a hned máš stěnu zářivě červenou! oranžovou! zelenou...!"

"Šedobílou a ranní mlhu a pastelově zelenou, Joe." Jan změkčila jeho křiklavé odstíny.

"Jasně! Co ty na to, Lee? Umíš zacházet se štětkou? Můžeš si to zkusit, ale jestli... aspoň budeš mít čím zabít čekání."

Vysvětlil jsem mu, že po setkání s bratrem Walkerem budu možná poněkud nejistý a nejspíš se mi bude třást ruka, ale doporučil jsem mu několik známých, kteří by mohli mít zájem....

"Joe Harper? Kterej Buck? To jsou kluci z města, Lee?"

"To byl jen takovej vtip, Joe. Zapomeň na to."

Což okamžitě udělal a začal nadšeně popisovat svou představu o barevném motivu toalety: "Určitě se mnou budete souhlasit, že se člověk potřebuje dívat taky na něco jinýho než na bílej porcelán, ne? Na něco divokýho, veselýho?"

Joe Ben a jeho žena probírali vybavení toalety, zatímco já dojídal vejce...

... Hrozbu, kterou si nakonec vysvětlí strachem z dětství, že ho budou nutit sníst syrové vejce... (z Hankova ramene malý klučina naposledy pohlédl prosebně na matku, ale ona jenom řekla: "Hezky si to užij, Lelande.") a skutečností, že Hank je očividně pořád ještě dopálený....

Joe měl příliš povznesenou náladu dokonce i na samotného Joea. Nevnímal zlovolné poznámky minulé noci a šel spát, aniž si všiml, že mezi Hankem a mnou opět vypukla studená válka, a celou noc se mu zdály vizionářské sny o bratrství, zatímco jeho příbuzní se hádali pod Joeovou Utopií: barevným světem girland a májek, salašníků a měsíčků, kde Člověk Je Hodný Na Svého Bratra Jednoduše Proto, Že Je To Větší Zábava. Hlupáčku Joe, ten tvůj jednoduchý rozum a pomatený svět... Vypráví se, že když byl Joe malý, bratranci mu vytáhli z vánoční punčochy dárky a naplnili mu ji koňským hnojem. Joeovi stačil jediný pohled a hned upaloval ke dveřím s očima rozzářenýma rozrušením. "Počkej, Joe, kam letíš? Co ti Ježíšek nadělil?" Joe se prý zastavil u dveří pro kousek provazu. "Novýho poníka, ale on mi utek. Když sebou hodím, tak ho chytím."

A od té doby se zdálo, že Joe přijímá víc než svůj podíl utrpení jako štěstí, a víc než svůj podíl hnoje jako znamení, že na něj za nejbližším rohem čekají shetlandští poníci a kousek dál, na cestě, plnokrevní hřebci. Kdyby mu někdo ukázal, že ti koně neexistují a nikdy neexistovali, že to byl jenom vtip, sračky, poděkoval by dárci za hnojivo a zřídil by si zeleninový záhon. Kdybych mu řekl, že s ním chci jet do kostela jenom proto, abych se konečně viděl o samotě s Viv, zaradoval by se, že se s ní chci spřátelit a upevnit tak svůj vztah s Hankem.

Lee si všimne, jak na něj Hank z druhé strany novin letmo pohlédne s očima ustaraným a ústy hledajícími nějakou opatrnou konverzační frázi, která všechno zase napraví. Žádná ho nenapadá. Ústa se poraženecky zavírají a ještě dřív, než se noviny opět zvednou, Lee zahlédne výraz bezmoci, který ho naplní radostí a zároveň ho trochu trápí....

Jenomže já měl toho skřítka příliš rád na to, abych riskoval, že mu povím pravdu. Co jsem mu řekl: "Mně nevadí, že budu čekat až do večera, Joe. A kromě toho jsem slyšel - neříkalas, Viv, že bys chtěla jet odpoledne na škeble, až bude odliv?"

Viv seděla na chromované kuchyňské stoličce se špičkami tenisek zaháknutými o lesklou trnož a látala ponožku, nataženou na žárovce. Provlékla jehlu okem a přiložila nit k řadě zářivých ostrých zoubků Cvak! "Ne škeble, Lee" - opatrně, a hledala v krabici s látáním další ponožku - "ústřice. Ano. Říkala jsem, že bych možná jela, ale ještě nevím..." Podívala se směrem k Hankovi. Noviny za stolem zašustily a napnuly své papírové ušní bubínky.

"Můžu se s tebou svézt? Když pojedeš?"

"Kde tě mám vyzvednout? V novém domě Joea a Jan? Když pojedu?"

"To by bylo prima."

Navlékla na žárovku další ponožku; z vlněného okraje na mě lišácky zamrkalo svůdné oko.

"Takže..." Měl jsem domluvené rande. Vstal jsem od stolu. "Pokud jde o mě, můžeme vyrazit, Joe."

"Prima. Děti! Pišťo, odveď je všechny do člunu. A nezapomeňte si tady nic. Tak šup!"

Mrk. Oko bylo pozvolna zalátáno bílými vlněnými řasami. Cvak. "Takže se asi uvidíme, Lee?" zeptala se s napjatou lhostejností a bílou nití visící ze rtu.

"Jo, asi se uvidíme." Zívl jsem přes rameno, když jsem vycházel za Joem z kuchyně. "Tak zatím" - zívl jsem znovu; dokázal jsem se tvářit neobyčejně lhostejně.

Na okamžik, když se Hank vrátí k novinám, neschopen vypravit ze sebe kloudného slova, Lee zatouží vrhnout se k bratrovi a požádat ho o odpuštění a o pomoc: Hanku, vytáhni mě z ty bryndy! zachraň mě! nenechávej mě tady umřít jako nějakej hmyz! (Chlapec se odvrátil od matky. "Hanku, já jsem strašně unavenej -" Hank pleskl chlapce do hlavy. "Nebuď padavka, brácho - Hankus dá bacha, aby ti žádný temný síly neublížily.") - ale místo toho se rozhodne: k čertu s ním; může mu to být ukradené; a

rozhořčeně zatne zuby...

V předním pokoji se Hank zeptal, jestli hodlám zůstat chvíli ve městě a po bohoslužbě se trochu poveselím se strašáky. Odpověděl jsem, že možná ano; zakřenil se - "Trošku si užít Boha a pak si to rozdat s duchama, je to tak, brácho?" jako by naše nešťastná hádka byla zapomenuta. "Hm... tak se drž."

Mimochodem, napadlo mě cestou ven, když jde o to být napjatě lhostejný, všichni tři to válíme docela obstojně...

Na dopolední obloze spatří Lee měsíc, který tam čeká jako někdo, kdo zůstal celou noc vzhůru, aby viděl, co se bude dít, a teď si to rozhodně nechce nechat ujít ("Jestli se chceš někdy protlouct tímhle světem," řekl Hank děcku, když odcházeli z domu, "budeš muset bejt dost velkej, aby sis poradil s temnýma silama.") - denní měsíc, vrhající na něj dokonce plamennější pohled než ten talíř vajec - a jeho rozhořčenost rychle mizí...

Joe byl cestou do města natolik nadšený vyhlídkou na konvertitu, že mi začal vyprávět příběh o svém spasení.... "Přišlo to na mě jednou v noci ve snu!" snažil se překřičet hluk dodávky; i když ten randál - drncání pneumatik o silnici, houkání dětských houkaček a vytrvalý rachot řehtaček - jeho vyprávění ještě víc podbarvil. "Stejně jako se to stalo Davidovi a dalším. Celej den, celej tejden jsme tehdy dělali na jedny bažině pěkněj kus na sever odsaď - moment, ono už to bude dobrejch sedm osm let, viď, Jan? Co jsem dostal znamení, abych vstoupil do církve? Bylo to začátkem jara - byl takovej vítr, až měl člověk strach, že mu to odnese vlasy. Kácet ve větru není tak nebezpečný, jak se občas povídá, zvlášť když myslíš na to, co děláš... když si dáváš bacha na uschlý stromy s větvema vysoko v korunách, který by mohly spadnout, a podobný věci - vyprávěl jsem ti někdy o Judy Stamperový? O Aaronově vnučce? Tak ta se ti jednou procházela po národním parku kousek odsaď proti proudu a rozmačkala ji smrková větev. V národním parku, chápeš to? Její máma a táta odešli a víckrát se tady neukázali. Starej Aaron z toho měl málem smrt. Ani nefoukal vítr, byl pěkněj letní den - pořádali zrovna piknik - a ona si jenom na chvilku odběhla do křoví a najednou prásk, jakoby se nechumelilo, a bylo po ní... Chápeš to?"

Zamyšleně kroutil hlavou nad tou tragédií, dokud si neuvědomil, že chtěl vyprávět něco docela jiného. "No jo!" Přes oranžový obličej se mu mihl široký bílý úsměv a vzápětí pokračoval ve svém příběhu.

"Foukal silnej vítr, jak jsem říkal, a mně se v noci zdálo, jak stojím vysoko na stromě a uřezávám vrcholek a vítr pořád fouká a fouká a nic nešetří; všechno se točí a víří a najednou nějakej mohutnej... hromovej... hlas zaburácí Joe Bene... Joe Bene, musíš být spasen, a já povídám jistě, půjdu, vždyť jsem se na to celou dobu chystal! ale nejdřív musím dodělat tenhle strom, máme skluz a už je březen! A tak začnu zase sekat... a vítr ještě zesílí. A ten hlas promluví znovu: Joe Bene, Joe Bene, běž se nechat spasit, a já na to, dobrá, ale můžeš ještě chvilku počkat, krucinál? Copak nevidíš, jak kvaltuju? A tak se vrátím k práci. A vítr najednou jako by chytil druhej dech. Jestli předtím foukal, tak se jenom zahříval. Stromy se vyvrátily z kořenů a začaly poskakovat kolem jako nějaký tanečníci; vzduchem lítaly baráky; kolem se přehnala stará husa, pozpátku... A já visím na tom nakloněným stromě, držím se jenom nehtama a vlaju jako prapor, Joe Bene, Joe Bene - běž - Ale už jsem toho měl dost. Okamžitě jsem se v posteli posadil." "To je pravda," přikývla Jan. "Najednou se posadil. V březnu." "A já povídám: ‚Vstaň a obleč se, Jan. Budeme spasený!'" "Ano, přesně takhle to řekl. Abych vstala a -" "Jo, tak to bylo. Bydleli jsme tehdy v tom starým Atkinsově baráku u řeky - zrovna jsme za něj zaplatili zálohu, pamatuješ, Jan? Pár měsíců na to skočila ta krabice do řeky jako žába. Jednoho dne prostě ten barák udělal žbluňkl a bylo to. V životě by mě nenapadlo, že by se mohl vznést do vzduchu, natož aby se takhle zřítil! Ale on se zřítil. Jan tehdy přišla o pianino, co měla po mamince."

"Zřítil. Já na to docela zapomněla. Skočil jako žába -" "A hned druhej den jsme šli za bratrem Walkerem." "Potom, co jste přišli o dům?" Přestával jsem se orientovat v časové posloupnosti jeho vyprávění. "Nebo potom -"

"Ale ne, po tom Snu! Něco ti povím. Chceš slyšet něco, z čeho se ti postaví vlasy na hlavě? Přesně v okamžiku, kdy jsem se zaslíbil Bohu, v okamžiku, kdy jsem se zaslíbil Bohu a vypil zředěnou vodu přímo z řeky Jordánu, víš co se stalo? Víš to?" Zasmál jsem se a povídám, že se neodvážím hádat. "Jan otěhotněla s naším prvorozeným, to se stalo!"

"Máš pravdu. Otěhotněla jsem. Hned potom."

"Hned potom," zdůraznil.

"To snad není možný," žasl jsem. "Elixír takový síly si ani nedokážu představit. Ona otěhotněla hned potom, cos vypil tu zředěnou vodu?"

"Přesně tak! Hned potom."

"Dal bych nevímco, kdybych u toho moh bejt."

"Jo, chlapče, Moc Boží je Záruka." Joe pokýval uctivě hlavou. "Jak říká bratr Walker: ‚Bůh je Sekáč na Nebesích.' Abys tomu rozuměl, sekáč se dřív říkávalo mezi dřevařema tomu, kdo pokácel dvakrát tolik stromů co ostatní. ‚Sekáč na Nebesích a Flákač v Pekle!' Tak takhle mluví bratr Walker, Lelande; nepoužívá takový ty nabubřelý řeči jako jiný kazatelé. Mluví jak mu zobák narost!"

"To je ono. Jak mu zobák narost."

Bledý denní měsíc se míhá mezi stromy a nepouští je z očí. Ty žvásty o tom, že úplněk působí na lidi - že je může uhranout -jsou nesmysly, naprostý nesmysly...

Joe a jeho žena si povídali o církvi celou cestu až do Wakondy. Chtěl jsem se vykroutit z bohoslužby tím, že mě začne bolet hlava, ale Joe byl tak natěšený, že jsem ho nemohl zklamat, a chtě nechtě jsem ho následoval na pouťový plácek, kde stál obrovský kaštanově hnědý stan se dvěma stožáry, v němž sídlila jeho verze Boha. Přijeli jsme brzy. Skládací židle, rozestavěné v úhledných řadách na zemi vysypané čerstvými pilinami, byly jenom zčásti obsazené stárnoucími rybáři a dřevaři, které pronásledovaly sny o bouřlivé smrti. Joe a Jan trvali na tom, že si sednou na svá obvyklá místa v první řadě. "Tam se do tebe může bratr Walker pořádně zakousnout, Lelande; pojď." Odmítl jsem s vysvětlením, že bych si připadal moc nápadný. "A protože jsem ve stanu Páně poprvé, Joe, myslím, že by bylo nejlepší, kdybych okusil první vzorek téhle silné nové víry ze zadní řady, z dosahu stoliček úctyhodného bratra, jo?"

Z téhle výhodné pozice se mi podařilo pár minut po začátku bohoslužby vykrást uličkou, aniž bych narušil pobožnost brunátných věřících nebo rock'n'rollovy katechismus, který slepá manželka bratra Walkera vypalovala na elektrické havajské kytaře. Dostal jsem se ze stanu právě včas.

Naprostý nesmysly. Jindy, když byl měsíc v úplňku, docházelo jenom k náhodám; nedělo se nic než náhody. Říkám právě včas, protože když jsem vyšel ven, zjistil jsem, že na mě z rozmazané oblohy padá taková zvláštní závrať a z puklé země ke mně vzlíná nutkání k smíchu. Najednou mi to došlo: Vždyť to máš z ty trávy, vole. Peters tomu říkal "travní kocovina". Taková doznívající zhulenost, přicházející kolem poledne den poté, co člověk předešlé noci vykouří nadměrné množství mexické chechtavé marihuany. Není to nic strašného. Ve srovnání s živoucím peklem kocoviny z alkoholu je taková doznívající zhulenost jenom malou obětí za povyražení předešlé noci. Není vám špatně; nebolí vás hlava; nemáte šakalí dech ani zarudlé oči jako po pitce - nacházíte se v lehké euforii, ve snivém, povzneseném, bezčasovém stavu, který bývá obvykle velice příjemný. Je však také možné, že vám svět bude připadat poněkud potrhlý, a pokud se ocitnete v potrhlé situaci - jste-li například přítomni na rhythm-and-bluesové bohoslužbě - všechno se tím ještě znásobí.

Říkám tedy právě včas, protože když se mi ten rauš začal vracet - do melodie písně "Vpřed, Kristovi bojovníci", hrané v tanečním rytmu na havajskou kytaru, zatímco bratr Walker ječel na konvertity, aby povstali a hledali spásu -, nespojil jsem si ho se zhuleností z předešlé noci a několik nesnesitelných okamžiků jsem trnul, jestli se nezvednu a nevydám se na pilinami vysypanou cestu k metafyzické blaženosti.

Na parkovišti jsem naškrabal vzkaz Joeovi a zastrčil jej za stěrač jeho dodávky s tím, aby omluvil můj časný odchod, že bych zůstal déle, ale "dokonce i v zadní řadě jsem cítil mohutný skus bratra Walkera; taková svátost se musí brát zpočátku po malých dávkách." Opět spatří měsíc, odrážející se v okně dodávky: Nevyděsíš mě. Ani trochu. Vlastně jsem na tom líp, než když jsi ve čtvrti nebo půli... ("Tady se dá začít stejně dobře jako kdekoli jinde." Hank zastavil dodávku a ukázal na dvůr, který už se utápěl v soumraku. "Stačí zaklepat a koledovat... nic na tom není, brácho... hlavu vzhůru.")... protože mi poprvé v životě všechno hraje do ruky...

Vydal jsem se do města, které vypadalo, že leží stovky kilometrů na sever za liduprázdnou plochou. V naději, že se vyhnu městskému ruchu, jsem z náhlého popudu zahnul z Alagaea Street na dlouhou přerušovanou páteř Švédské uličky, a lehkým krokem jsem plul po starém chodníku z dřevěných obratlů, přejížděje klouby na ruce po vybíleném žebroví plotů kolem skandinávských dvorků. Dívá se, jak ho

zlověstně sleduje přes opelichané koruny javorů.... (Dítě si sňalo masku a vytřeštilo oči na dům. "Ale tohle je Švédská ulička, Hanku! To je Švédská ulička!") Vidí, jak vklouzne za mraky.... Kristovi bojovníci stále kráčeli Vpřed po mojí pilinami vysypané lebce zakryté stanem, ale z pohanských nordických dvorků po mně pokukovala vyhublá plavovlasá děcka s koleny jako knoflíky u dveří a s bezbožnými vikingskými maskami na obličejích. "Koukněte na toho chlapa! Vidíte, jakej z nás má vítr? Hej hej hej!" Běžte se s těma vašima makrónkama a vlkodlakama vycpat. Mně je skvěle; poprvé v životě vane mým směrem jemná vůně vzdáleného vítězství (Hank se zasmál. "Švédové jsou stejný lidi jako my. Tak se vzchop; támhle jdou kluci z tvojí třídy."); jak po mně tedy můžete chtít, abych podlehl polednímu měsíci, navíc takovýmu bledýmu měsíci?

Přidal jsem do svého zasněného kroku, abych co nejrychleji unikl hluku, zmatku, reji kostí a celému tomu mýtickému severskému karnevalu, a těšil se na dlouhé, ustupující burácení osvěžujícího slaného moře, kde měla čekat Viv s otevřenou náručí a zavřenýma očima. Lee jde stále rychleji a nakonec téměř běží a dech se mu zrychluje. (Chlapec stál u branky a hleděl na potemnělý, plevelem zarostlý dvůr. Před vedlejším domem stáli zhruba stejně staří Mickey Mouse a maskovaný kovboj s vaky na kořist. Když to dokázali oni, svedl by to i on. Neměl strach z toho temného dvorku, i když si to Hank myslel, ani z toho, co se skrývalo za dveřmi - nejspíš nějaká stará tlustá švédská prodavačka ryb. Ne, ze Švédské uličky strach neměl... ale za nic na světě by nezvedl tu ručně vyřezávanou závoru na brance.) Scéna ve městě byla stejně chaotická jako na předměstí. Rozjívený realitní agent kreslící po svých oknech na mě mrkl přes kostku značkového mýdla s přáním příjemného pobytu ve městě, a nějaký olysalý žlutý zoufalec se mě snažil vylákat do postranní uličky, aby mi ukázal sbírku oplzlých fotografií. Boney Stokes odvedl svůj stín z holičství do baru, kde mu koupil sklenku. Grissom se zamračil, když jsem se přiblížil - "Přichází ten Stamperovic kluk, aby si jen tak pro nic za nic četl moje knihy" - mračil se, když jsem procházel kolem - "Tak moje knížky nejsou pro jeho študovanej vkus dost dobrý!" - a miniaturní vlkodlak se opíral o futro a zabíjel čas s jojem, než se setmí.

Slunce je studené, ačkoliv svítí jasně a ostře; chromované díly automobilů připomínají lesklé reliéfy; izolace na telefonních sloupech září svým vlastním smaragdovým třpytem... ale Lee kráčí s očima dokořán, jako by byla hluboká tma (Nakonec se chlapci podařilo projít brankou a přes dvůr, a u dveří se znovu zastavil. Prsty mu opět ochrnuly strachy, ale tentokrát věděl, že ona věc, která mu nahání takový strach, se neskrývá za dveřmi, nýbrž za jeho zády! za dvorem! v dodávce! Bez dalšího přemýšlení seskočil z verandy a upaloval. "Počkej, brácho! Kam -?"Za roh domu. "Brácho! Prcku! Počkej; vždyť se nic neděje!" Do vysokého plevele, kde se skrýval, dokud ho Hank neminul. "Lee! Leelande. kde jsi?" Pak vyskočil a běžel dál, a běžel a běžel a běžel.) a v odpoledním větru cítí večerní chlad.

Znovu jsem přidal do kroku, a když jsem se podíval přes rameno, zjistil jsem, že jsem setřásl Křesťanskou armádu a utekl Vikingům a realitnímu agentovi; žlutý uchyl mě stále sledoval, ale rozpustilý výraz chlípné touhy se začínal z jeho tváře vytrácet. Spěšně jsem zahnul z hlavní ulice na Ocean Way a právě jsem si gratuloval, jak snadno jsem utekl všem svým démonům, když u krajnice zastavil nějaký vůz, až kolem mě rozmetal štěrk jako nějaký rozvášněný drak.

"Hej, strejdo, můžeme tě někam hodit?"

Holobrádek, kterému by ještě nenalili v baru, po mně šlehl onyxovýma očima, jejichž paměť sahala daleko před dobu, kdy Evropu zachvátila Černá smrt.

"Jedeme do baru A and W, strejci. Můžeš se svýzt s náma. Nastup si."

Tvarované bílé přední dveře se otevřely a mně se naskytl pohled na hrozivě vyhlížející bandu, vedle níž by maskovaný Viking vypadal jako uchazeč o řád za zásluhy a vlkodlak jako nějaký starý dobromyslný ratlík. Vypadali o to hrozivěji, že na sobě neměli žádné masky ani kostýmy. Dospívající sign ve svých nejlepších všedních ohozech na svátek Všech svatých; půl tuctu rozjívenců, kteří bez ustání přežvykovali, pohrávali si s párátky v puse a olizovali si rtěnky, vymódění jako kterýkoli jiný všední den s partou. Vůz plný mladých Američanů v živých barvách, chemických zrůd stvořených du Pontem, s nylonovým masem skrývajícím neónové žíly vhánějící umělou krev do polyesterových srdcí. "Co tě žere, kámo? Vypadáš strašně. No fakt, je na tebe strašnej pohled!"

"Ale nic. Utíkám."

"Vážně? Co se stalo?"

"Cestou přes město mě přepadla skupina cizinců."

"Fakt? Fidži? Frajeři z Floridy? Fakani? Který?"

Hromadný chichot prošpikovaný praskotem žvýkačkové střelby mě poněkud rozladil, ale přesto jsem dokázal dešifrovat jejich kód.

"Fakani jako vy," odpověděl jsem. "Jasný...?"

Chichot ustal a s ním i praskání bublin. "Jo... a jak se jinak máš?" zajímal se řidič, když ustalo nepřátelské ticho.

"Že se ptáš," odpověděl jsem, tentokrát s menším nadšením. Moje kódovaná duchaplná poznámka narazila podruhé na hradbu mlčení, z jehož tónu jsem pochopil, že se mým společníkům nelíbí, když nějaký strejc obrací jejich vlastní slang proti nim. A tak jsem mlčel, aby se moji dobrodinci mohli soustředit na cestu a žvýkačky (Utekl a schoval se, a znovu běžel z jedné uličky do druhé a od stínu ke stínu, dokud nenarazil na reflektory osvětlenou asfaltovou silnici.) Po chvilce přežvykování se řidič dotknul mého rukávu.

"Hele, podej mi ten otvírák."

Podal jsem mu otvírák. Bez jediného slova si ho vzal a začal se s jeho špičatým pochromovaným koncem šťourat v zubech. Zneklidněl jsem. Vzduch byl nabitý sadismem příliš zjevným na to, aby ponechal prostor představivosti; tentokrát jsem byl v pěkné bryndě, o tom nebylo pochyb. Existuje jistý druh hrozícího nebezpečí, který si člověk nemůže splést, ať má jakkoli bujnou představivost. Ale právě když jsem se chystal otevřít dveře a vyskočit z uhánějícího vozu, naklonila se ze zadního sedadla dívka a pošeptala něco řidiči, který se na mě podíval, zbledl a jeho nepříčetný potměšilý škleb se změnil v milý úsměv poslušného chlapce. "Ach... ehm... počkat, pane... pokud nemáte chuť na zázvorový pivo, myslím hned teď, v baru A and W, kam vás můžeme hodit? Na elektrický křeslo? Do lednice?"

"Támhle!" Ukázal jsem na vyježděné koleje vedoucí na západ od silnice do bujné zeleně. "Přesně tam!" (Chlapec ležel ve škarpě, dokud se nevydýchal; pak se pustil po soukromé polní cestě, lemované po obou stranách neproniknutelným houštím.) Znovu z náhlého popudu a kromě toho ve snaze utéct mým novým přátelům: "Tam to bude ono, díky...."

"Tam? To je co říct. Kolem ty cesty není nic než cedrový háje a písečný duny plný mývalů. Je tam divočina." Zpomalil a zastavil.

"Tady je divočina," poznamenal jsem, načež osazenstvo automobilu znovu vyprsklo, a já otevřel dveře, abych vystoupil. "Tak díky..."

"Hele, počkejte. Vy přej sté brácha Hanka Stampera? Co? Ale to je jedno, tady ste chtěl vysadit."

Řidič zamával nedbalým zvednutím ruky a významně se zakřenil, aby mi dal najevo, že mám jako bratr Hanka Stampera - z důvodů mně neznámých - buď obrovské štěstí, nebo smůlu.

"Ftáky," zavolal významně.

"Sbohem."

Pneumatiky nadskočily a zasypaly mě štěrkem, když se vůz znovu rozjel po silnici, a já se honem ztratil v houští, než se objeví další auto plné milosrdných samaritánů.

Jakmile se Lee vymaní ze zhoubné atmosféry ve voze, snaží se znovu uklidnit: Nač ten spěch? Zbývá mi ještě nejmíň hodina, než se s ní uvidím... to je spousta času (Chlapec kráčel tmou a poprvé za celou dobu se dokázal zamyslet nad svým útěkem; z toho domu strach neměl a bratra se ve skutečnosti nebál - Hank by mu nikdy neublížil a nedovolil by, aby mu ublížil kdokoliv jiný - tak před čím tedy utekl? Šel dál a snažil se pochopit své konání, až se mu na dětském čele dělaly vrásky...) Ale teď vážně, nač ten spěch?

Pokud jsem čekal, že v bujné zelené náruči Matky Přírody naleznu dočasnou úlevu, dočkal jsem se jenom zklamání. Hrbolatá cesta se po několika minutách docela ztratila a já se otočil zády k poslední výspě civilizace s několika nenatřenými chatrčemi a pelargóniemi v plechovkách od kávy, a vstoupil jsem do neproniknutelné džungle, která se táhne podél oregonského pobřeží všude tam, kde se pískové duny, naváté od moře, promíchají s dostatečným množstvím organického materiálu a poskytnou vhodné prostředí pro život. Džungle, kterou jsem procházel, byla pouhých třicet nebo čtyřicet metrů hluboká, ale cesta mi trvala stejný počet minut, a zakrslé javory se svými hladkými větvemi a vybledlým podzimním listím, očištěným sluncem a deštěm, na mě nepůsobily o nic přirozeněji než ta pubertální laboratorní směs,

která mě dopravila do lesa.

Tak dost, kam se ženeš? Ještě není tak pozdě. Jenomže... proč se mi třese brada? To není zimou (Proč jsem utekl? Těch Švédů se nebojím. A Hanka taky ne. Měl jsem strach jenom z toho, že by se mohl dívat, až se leknu a budu křičet nebo něco...) Přestože bylo ještě brzo, začínalo se pomalu stmívat. Oblohu zakryly mraky a vzaly mi slunce. Klopýtal jsem dál směrem k obdélníku matného světla, prosvítajícího listím. Jednou jsem proletěl zahradou rododendronů a borůvek do olejovitého, purpurově černého močálu, nepřirozeně lesklého v místech, kde mělkou vodu pokrývala silná vrstva hniloby. Tu a tam plavaly na hladině listy leknínu a z mimořádně zlověstné masy rašeliny a odpadků zaskřehotal zoufalý skokan, "KVÁK! KVÁK!" - se vší naléhavostí někoho, kdo volá "Vražda" nebo "Hoří".

Snažil jsem se močálu vyhnout a zatočil jsem doleva, a na konci, nedaleko místa, odkud žába oznamovala světu svůj bezútěšný stav, jsem narazil na společenstvo neobvyklých rostlin trubkovitého tvaru, vydávajících nasládlou vůni. Vyrůstaly v trsech po šesti či osmi jako takové zelené rodinky, jejichž nejstarší členové dosahovali výšky bezmála jednoho metru a nejmladší nebyli větší než ohnutý dětský prstík. Bez ohledu na velikost a s výjimkou nalomených nešťastníků měly všechny stejný tvar; u země byly tenké u směrem k vrcholku se rozšiřovaly jako trouba s tím rozdílem, že se na konci nerozvinuly do zvonu, ale na poslední chvíli sklonily krky dolů k zemi. Představte si protaženou čárku za slovem, tenkou, zelenou, zaraženou do purpurového bahna napřímeným hrotem; nebo půlové noty pro rostlinné hudebníky, silnější v krčku než u patky, s oválnou hlavou, přecházející plynule v linii šíje; a stejně není pravděpodobné, že byste si ty květiny dokázali představit. Dejme tomu, že to byly chlorofylové bytosti z jiné planety, jak si je představoval nějaký umělec, stylizované, napůl komické a napůl zlověstné postavy. Dokonalé rekvizity pro předvečer Všech svatých.

(Tehdy ve Švédské uličce jsem měl tedy strach jenom z toho, že Hank uvidí, jaký mám strach. No není to k smíchu? Jistě... Chlapec se smál, když zjistil, jak je jeho strach směšný, ale stejně kráčel pořád dál, pryč z města; věděl, že to, co udělal, jej navždy vykázalo z domova; věděl, co si Henry a ostatní myslí o srabech, i když jde o sraby, kteří mají největší strach z toho, že jsou srabové.) Vytrhl jsem jednu rostlinu z její rodiny, abych si ji prohlédl zblízka, a zjistil jsem, že pod smyčkou čárky se skrývá kulatý otvor připomínající ústa, a na dně úzkého konce trubice jsem spatřil lepkavou tekutinu, v níž plavaly mrtvolky dvou much a včely, a uvědomil jsem si, že tyhle podivné bažinaté květiny jsou oregonským příspěvkem do oddělení kuriozit a neobvyklých životních forem. Tenhle tvor, uvězněný v zemi nikoho na půl cesty mezi rostlinami a zvířaty spolu s popínavými rostlinami a trepkami, tahle milá a elegantní masožravá rostlinka si dopřávala vyváženou stravu sestávající ze slunce a much, minerálů a masa. Zíral jsem na stonek v mé ruce a on hleděl netečně na mě.

"Nazdar," řekl jsem zdvořile do oválných úst vonících po medu. „Jak se máš?"

"KVÁK!" napověděl skokan a já pustil květinu na zem, jako by mě uštkla, a utíkal znovu na západ.

Když Lee vystoupí na vrchol dun, přeběhne mu mráz po zádech: pár set metrů odtud leží oceán, klidný a šedivý, s krajkovým okrajem přetaženým přes pláž jako žinylkový přehoz na posteli (Měsíc vedl chlapce přes duny. Nepatrný srpek měsíce, který matně osvětloval vábivý příboj.); aleje tam samý písek...

Nakonec jsem se vynořil pod příkrým břehem ze zlatého písku a po čtyřech jsem se vyškrábal nahoru, až jsem měl kapsy a boty plné. Oregonské duny tvoří ten nejjemnější, nejčistší a nejjednotvárnější písek v Americe; jsou neustále v pohybu, donekonečna je přesívají letní větry a promývají zimní deště, v některých oblastech se táhnou celé kilometry bez jediného stromu nebo květiny, jsou příliš uspořádané, aby byly nahodilým dílem přírody, a příliš rozlehlé, aby je dokázal vytvořit člověk, a dokonce i náhodný pozorovatel má dojem, že se ocitl v neskutečném světě - když jsem vystoupil na hřeben břehu, mému zmoženému zraku se duny jevily jako nanejvýš odpudivý terén.

Vleče se k onomu vyšívanému přehozu, jde jako v transu, ani nevnímá nohy (Napůl cesty k moři chlapec zmizel, docela sám na holé, nekonečné rozloze písku...), a když dojde na kraj dun, cítí zklamání: Co jsem čekal, že se stane za bílého dne na naprosto jednotvárném písečném poli? (zmizel - v těsné a páchnoucí tmě, propadl se do země, černočerné a bezměsíčné!) Na kraji dun, kde začíná pláž, oddělovala hromada sluncem vybělených klád území moře od souše jako nějaká absurdní dřevěná stěna. Přelezl jsem ji a přemítal, co udělám, abych se rozptýlil, dokud nepřijde čas setkání s Viv... Dojde na

pláž a doufá, že pomine hrůza, kterou v něm vyvolaly duny, ale ona se ho drží a následuje ho po pláži jako chuchvalec černých mraků, praskající a syčící kousek nad jeho hlavou. To ta kocovina z trávy, říká si znovu. Nic víc. Stačí přivolat náladu, jakou měl předtím. No tak, chlape, děláš, jako bys hulil poprvé... Abych si ukrátil čekání, házel jsem oblázky na hejna vodoušů, stojících bez hnutí na břehu moře se zobáky nastavenými proti větru jako maličkými korouhvičkami nasazenými na tenké tyčce. Hrabal jsem z písku drobné mořské kraby s růžovými krunýři a házel je poletujícím rackům. Odhrnoval jsem hromady chaluh a pozoroval hmyz, který rázem ožil. Běhal jsem plnou rychlostí podél zpěněného okraje vln, dokud mi dehtem zanesené plíce stačily; zkoušel jsem, jestli dokážu překřičet racky; vyhrnul jsem si kalhoty a s botami přivázanými k pásku jsem se brodil příbojem, až mi natekly a znecitlivěly kotníky... ale každé slovo, které zazpívá, každý skok a gesto vypadají, jako by tvořily rituál, který má vyvolat z hlubin země nějakého zlého ducha, rituál, který nedokáže zastavit, protože zjistí, že každý akt, zamýšlený jako překážka proti jeho cestě k úspěchu, je jenom další součástí nějakého podvědomého obřadu, nezbytného k dosažení tohoto úspěchu. Jak se blíží k vyvrcholení toho mystéria na břehu oceánu, uvědomí si, že jeho divoké manévry by mohly být znovu-prožitím dětského skotačení: Ani se nedivím, že s tím mám honičku; proč ne, krucinál? Řítím se jako šílenec zpátky. Skáču s rozběhem do lůna. To je asi tak všechno. Kromě kocoviny z trávy. To je všechno (Časem, když opadl šok z pádu, se chlapec pokusil pohnout. Podíval se přímo nad sebe a zjistil, že může sledovat dráhu hvězd kulatým otvorem vysoko nad hlavou, a když se vítr stočil a vál od skalnatých útesů na sever směrem k ústi Wakondy, uvědomil si, že slyší rozzuřený dusot oceánu nepříčetného vzteky, že mu oprávněnou cenu vyfoukla před nosem díra v zemi.) a teď mi zbývá už jenom zachytit trochu téhle melodie, abych měl nějaké vodítko. Horečně se rozhlíží po němé pláži... a v ten okamžik se mému zraku naskytlo skvělé rozptýlení: automobil uvízlý v písku na pláži asi pět set metrů ode mne nedaleko velké přístavní hráze, kde jsem se měl setkat s Viv. Jeho základní barva a různé doplňky mi byly povědomé. Velice povědomé. Skvělá příležitost, jak zabít čas. (Chlapec ležel na dně obrovské trubky. Trubky do země. To bude asi jeden z těch komínů do pekla! říkal si v duchu, když vzpomínal, jak ho Henry varoval před těmi ďábelskými rourami v dunách, do kterých člověk spadne, ani nemrkne. Rovnou do pekla! slyšel znovu a rozplakal se.) Tak jsem si sroloval nohavice, obul boty a spěchal po pláži. Měl jsem pravdu; bylo to auto plné samaritánů. Můj dobrý přítel řidič stál, v klidu pokuřoval a nevnímal zoufale prosebný a zlověstný pohled svého vozu, zapadlého v písku a omývaného vlnami. Při mém příchodu vzdychl. V rukávu polyamidového svetru měl zarolovanou krabičku cigaret a ruce měl vražené v zadních kapsách levisek. Stopy po pneumatikách prokluzujících v písku byly výmluvné: kolem stanice pobřežní hlídky sjeli dolů na pláž, rozjetí zázvorovým pivem a dychtiví pořádně to roztočit. Kousek po kousku se přibližovali k oceánu, pokoušeli příliv, troufali si na vlny, kopali pláž do zářivých zubů, jako by to byl nějaký padesátikilový střízlík. A schytali to. Prkna a větve svědčily o bezvýsledných a zoufalých pokusech uvolnit kola. Marně, písek nepovolil. Teď se ovšem zvedl příliv a přišla řada na oceán, aby s nesnesitelnou trpělivostí předvedl, jak umí pokoušet. Po pláži vedly stopy utíkající pro pomoc, ale pokud by pomoc nedorazila během několika minut, mohlo být pozdě. Při každém chichotavém plesknutí vody se pravá strana vozu propadla ještě hlouběji do písku. Stačilo pět minut, aby se pěna spokojeně usmívala na diferenciál. Za deset minut by se smála na dveře. Do půl hodiny by se vlny valily s vítězným řevem přes motor, naleptávaly solí elektroinstalaci, trhaly čalounění ze zebří kůže, rozbíjely okna a pohazovaly si s chlupatou kostkou, zavěšenou na zpětném zrcátku. A do hodiny by si pohrávaly s celým autem jako s hračkou. Lee dojatě sleduje, s jakou odevzdaností vůz přijímá svůj osud. Stoická moudrost kovu. Přeje si, aby dokázal být také tak klidný (Nad dunami se zvedl vítr. Prohánělse nad jámou s přerývaným kvílením, jako by hrál na nějakou strašidelnou píšťalu do rytmu příboje, který jako by přicházel z jiného světa. Chlapec přestal plakat; usoudil, že to nemůže být pekelný komín; byla v něm moc velká zima na to, aby vedl z pekla.) - tak klidný a odevzdaný: kola uvízlá v čekajícím hrobu, a navíc s měsícem v úplňku... Kráčí přímo k vozu...

Řidič mlčky sledoval, jak se blížím. "Hej!" zavolal jsem, "máte nějakej emblém?" Řekni problém, zapřísahá Lee potichu chlapce. "Co se zdálo?" Řekni stalo, prosím tě, žadoní Lee stejně úpěnlivě jako automobil odsouzený k záhubě, řekni něco přívětivýho. Zastavil jsem se. Jeho přátelé, postávající asi deset metrů za ním na pláži uprostřed výbavy ze zavazadlového prostoru - heveru, náhradní pneumatiky,

přikrývek, golfových holí - pohlédli pomalu na svého vůdce.

"Pane Stampere," zahučel, když se oceán na chviličku odmlčel. "Vy k nám přicházíte jako hrdina. Slyšel jsem, že všichni Stamperové jsou hrdinové. Tak co, nesete s sebou lopatu? Nebo snad řetěz? Nebo jste nám objednal tahač? Neobjednal jste nám náhodou tahač, pane Stampere? Nebo nám vedete pomoc?"

"Kdepak. Jenom se tak procházím a užívám si o samotě pláže."

V tónu jeho hlasu se skrýval cukr a bič, a já si uvědomil, že by z té situace mohlo vzejít větší rozptýlení, než jsem očekával. "Je po ftákách," řekl jsem dobromyslně a chtěl pokračovat v cestě. Lee stojí a hledí přes mladíkovo rameno z polyamidu směrem k bójce, žalostně naříkající v temné vodě (Malý chlapec občas zaslechl bójky v ústí zálivu nebo zvuk motoru, když po silnici projel nákladňák... ale časem začal upínat veškerou svoji pozornost na hvězdami posetou minci oblohy nahoře: vypadalo to, jako by byla z jedné strany světlejší...) Když jsem ho míjel, s obličejem stále odvráceným na stranu mi položil pihovatou ruku na paži, aby mě zastavil; jeho narůžovělou tvář zdobily jasné oděrky od pneumatiky. Když promluvil, všiml jsem si, že v jeho chování došlo od našeho prvního setkání k výrazné změně. Krutost, kterou jsem v něm cítil dřív, se nějakým způsobem proměnila v nenávist.

"Kampak, kampak, pane Stampere? Není to tak dlouho, co jsme vám pomohli v nouzi. Nemyslíte, že byste nám to mohl oplatit?"

"Určitě" - pohotově, radostně. "Určitě, co pro vás můžu udělat? Nemám zavolat nějakej tahač? Jdu vstříc civilizaci...." Pokynul jsem neurčitě směrem k městu. "Někoho sem pošlu."

"To myslím nebude nutný," zahučel polyamid. "Už jsme někoho poslali telefonovat. Ale nemůžete nám pomoct nějak jinak? Jste přeci Stamper?" Prsty mi jemně přejížděl po rukávu bundy. "Ale ovšem!" zvolal jsem. "No jasně, udělám, co bude v mých silách -" Příliš ochotně, až moc radostně. Nervózně jsem se zasmál a prsty na mé paži ztuhly.

"Vy máte z něčeho nebývalou radost, pane Stampere. Co vás tak rozveselilo?"

Pokrčil jsem rameny s vědomím, že jakákoli odpověď bude v tuhle chvíli bezpochyby špatná... Kolem Leeovy hlavy se třepetá roj vodoušů jako listí ve vzdušném víru; s vlažným zájmem sleduje, jak prudce zatáčejí a všichni usedají u vody pár metrů od vozu. (No jo! volá chlapec. Světlo! Teď o tom byl přesvědčen... nahoře, nad trubkou, hned za okrajem jeho kulaté výseče oblohy: světlo! Nebeské světlo! zastiňující jeho příděl hvězd, velice zvolna přicházející po obloze.... Světlo se blížilo a chystalo se zastavit přímo nad jeho jámou, jenom pro něho! "Pomoz mi, nebeský Otče, Bože můj. Ty to zvládneš, určitě. Pomoz mi...") Tak jsem se zařekl, že budu mlčet, ale znovu mi unikl ten slabý nervózní chichot.

"No ne, tady pan Stamper doslova hýří vtipem při pohledu na naše auto v nesnázích!" A já cítil, jak mi ruka svírá paži ještě silněji.... Lee ruku téměř nevnímá a pozoruje drobné ptáky, ťapkající po pláži zbrázděné stružkami: jak jsou jejich svázané životy předem nalinkované... navěky naladěné na nemilosrdné moře, jednou provždy načasované na rytmickou ozvěnu vln. "Víte co, kluci? Já si nemůžu pomoct, ale mám takovej dojem, že chlapík, jako je tady pan Stamper, kterýmu připadá naše situace zábavná, by si s tím měl umět poradit."

Já s ním sice jeho přesvědčení nesdílel, ale své námitky jsem si nechal pro sebe. Natočil jsem se, abych změřil vzdálenost k přístavní hrázi, ale řidičovi žvýkající nohsledi pochopili můj záměr a přesunuli se k nám, aby předešli nenadálému pokusu o útěk, a já si rázem připadal jako v pasti (Chlapcovy oči žhnuly na dně jámy celé minuty bez mrknutí. Jeho prokřehlé nohy vypověděly mimovolně poslušnost a pomačkaná maska mu visela na krku jako amulet. Bolestivý chlad v jeho prstech ustoupil do pozadí, zatímco sledoval, jak se světlo nahoře na obloze přibližuje k jeho vymezenému zornému poli. "Jsem připraven, Nebeský Otče. Pojď si pro mě. Prosím tě. Já nechci umřít v téhle díře. Už se nechci nikdy vrátit domů. Pojď a vem si mě, Bože můj...") a navíc jsem poprvé dostal strach; slyšel jsem, jaké mají tyhle party plážových chuligánů představy o zábavě.... Lee se vytrhne z řidičova sevření a popojde o několik kroků k moři. Cítí se unavený, téměř ospalý. Vyhlíží denní měsíc, ale ten zakryly mraky. Dívá se znovu na činorodou ptačí drobotinu, skotačící v nebezpečném příboji; když vidí, jak hekticky zobají a loví, padá na něj ještě větší únava... "Abyste tomu rozuměl, jste přece Stamper, pan Stamper; Stamper by měl vědět, jak na to."... Ti ptáci mu připadají jako otroci, otroci převalujících se vln. "Chci říct, že například takovej Hank Stamper by se o to auto pořádně opřel a bylo by po flákách." Otroci, ptáci v

područí vln. Honem honem honem hned za ustupující vlnu zob zob zob blešivce otočit se a honem honem honem zpátky, než přes vás další vlna převalí slanou smrt... a další a další a další. (Chlapec se horoucně modlil v sevření tmy, zatímco vítr nad dírou pěl chvalozpěv a světlo se blížilo a sílilo...) "A kdyby to zvládnul Hank, svedl byste to jistě taky, ne? Tak se do něj opřete a zkuste to. No tak, nenechte se přemlouvat."

Pochopil jsem, že mi nezbývá nic jiného než svým mučitelům vyhovět a doufat, že je ta hra přestane bavit; a tak jsem si znovu vyhrnul nohavice a obešel vůz z druhé strany, od oceánu. Měl jsem pocit, jako by mě ve vodě bodaly do kotníků ledové jehličky. Opřel jsem se ramenem o zadní blatník a předstíral, že tlačím.... Otroci vln; zobe příliš dlouho chutná sousta z tekoucího písku a POZOR všichni ostatní se otočí a běží běží běží zpátky až na jednoho neopatrného opozdilce a když se vlny odvalí zpátky, drobeček s šedivými léčkami sebou zoufale škube a snaží se uvolnit křídlo z písku dříve, než se přivalí přivalí přivalí další vlna obrátí se a odvalí odvalí odvalí se zpátky ("Ach, Otče na nebesích, vidím, že přicházíš, čekám, čekám na tebe!") obrátí se přivalí přivalí přivalí... "Takhle by to nešlo, pane Stampere; Hank Stamper by se na vašem místě styděl, takhle se s tím párat. Podívejte, kam už voda dosahuje."... Jeden z ptáků narazí na utopenou hromádku peří a na zlomek vteřiny se zastaví, načež pokračuje ve své nekonečné hře s vlnami; nezastavovat se! není čas truchlit! blešivci, nebo smrt hladem! Čas letí! Nezastavovat se! (Světlo se rozjasnilo. Chlapec už z něj viděl okraj, jako by to byla špička obrovského žhnoucího prstu, sklánějícího se k němu z nebe!") "Pane Stampere, vždyť vy se ani nesnažíte! Budeme vám muset píchnout." Cítil jsem, jak mi ledová rašple slané vody přejíždí po hrdle, a poprvé podlehl panice. "Jen to pojďte zkusit!"... Cítí, jak mu únava stoupá tělem jako chlad; pohodí hlavou a vyplivne plnou pusu vody. Ti ptáci, proč to vůbec dělají? Vzpomíná na pozoruhodnou květinu, kterou před chvílí utrhl. Ty nejsou jako ptáci, mohou si dovolit přepych trpělivosti. Mohou čekat. A pokud některá nepřiláká svůj příděl much a hladoví, může se přinejhorším stát, že jí opadají listy. Rostlina stále žije, kořeny stále žijí. Ten drobný pták byl jedinečný, a když se utopil, bylo po všem, jednou provždy. Prohrál. Vlna vyhrává, pták prohrává.

A vlny nakonec vždycky vyhrávají. Pokud...

"Přímo tady, pane Stampere, vaše rameno." Hlavou se mi honily zoufalé myšlenky, když jsem na sobě ucítil další ruce.... Pokud na to nejdete chytře, pokud si nepřiznáte svůj osud a nepřijmete ho. Jako tohle auto.... "To rameno si posuňte sem, pane Stampere."

"Radši byste neměli... můj bratr..."

"Váš bratr co, pane Stampere? Váš bratr tady není. Říkal jste, že tu jste sám."... Nebojuje s nimi; zábava bez boje je přestává bavit... "Hergot, vy jste ale mokrej, pane Stampere."... A když od něj poodstoupí, ani se nesnaží vylézt z vody, která mu už sahá po pás... "Vy máte vodu zřejmě hodně rád, pane Stampere."... On se však otočí směrem k zpěněným vlnám a hledí na překrásnou linii horizontu, pak na horečné úsilí hloupých ptáků. Těm ubohým hloupým ďáblíkům stačí, aby běželi běželi běželi a čekali... a poslední studené prásknutí učiní celému tomu nesnesitelnému boji přítrž. Stačí pár kroků a ukončíte tu hektickou hru. Nevyhrajete, ale ani neprohrajete. To nejlepší, v co můžete doufat, je pat, copak to nevidíte? Ze všeho nejlepší...

"Hele."

"Kdo to je?"

"Do prdele. To je fakt on...."

"Padáme! Honem!"

Řidič běží první a ostatního následují k dunám. Lee si nevšímá, že utíkají. Smetla ho vlna. Na okamžik se ocitá pod vodou, a když se jeho vyrovnaný a zamyšlený obličej opět vynoří nad hladinu, hledí znovu na klidný obzor: přijdeš na tuhle scénu žebrat o čtvrťák. Hlupáčku. Celou dobu vykřikuješ, že nehraješ, a doufáš, že hru dočasně zastavíš. Mohl by ses něco přiučit od lišky a jejích prohnaných triků. Vykašli se na to. Zapomeň na nějaké 'Já nehraju!'. Skonči tu hru úplně, zastav ten zoufalý zápas. Ber remízu, dokud ještě můžeš. POZOR. Ne; přiznej porážku. POZOR! POZOR! POZOR! TO MI NEMŮŽEŠ UDĚLAT! To bych se na to podíval. Vzdávám se... "Lee!" Já tomu říkám remíza... "Brácho!" - a kráčí k obzoru, vstříc zvedající se bílé náruči vody... "Kurva, já se na to -"... do převalující se šedivé Cože? "Lee!"

"Cože? Hanku?" Odrazil jsem se od písku, kam mě hodil polyamidový gang. "Hanku?" A skrze krajku pěny, ztuhlé na zlomek vteřiny ve vzduchu, jsem ho uviděl, jak přichází po molu. Ještě neběžel; kráčel rychle, ale neběžel. Pěsti měl sevřené, kýval pažemi a botami rozstřikoval písek, ale neběžel. Oni běželi, ti Plastikoví výrostci, všech pět, běželi, jako by jim hořela koudel u zadku. Ale Hank jenom šel. Ani na okamžik se nenechal vyvést z míry.... Na tu dálku a s brýlemi potřísněnými pěnou pozoruje Lee scénu na pláži. Dívá se, jak puberťáci utíkají, zatímco Hank zkracuje vzdálenost ("Ach, nebeský Otče, tvé věčné světlo přichází!"). Vlny s ním stále ještě smýkají podél automobilu, když spatří přicházejícího Hanka. Nemíří do hlubiny ani na mělčinu - ale moment! co tady dělá Bratr Hank místo své lesní manželky? - nečiní žádné rozhodnutí, dokud ho neodolatelná zvědavost nakonec nevytrhne z mrtvého bodu a on se začne nemotorně plácat sněhovou pěnou směrem ke břehu, kde Hank čeká s rukama v kapsách. Dobrá, může to být zoufalý zápas, ale někdy jindy tomu můžeš říkat remíza... nenechal se vyvést z míry dokonce ani proto, aby mi skočil do vody na pomoc; ale moment: co tady dělá místo... jen tak stál na břehu s rukama v kapsách a díval se, jak se snažím dostat z příboje. "Hergot, Lee," povzbuzoval mě, když jsem byl dost blízko, "já fakt sežeru vlastní klobouk, jestli ty nejsi ta nejubožejší náhražka za plavce, jakou jsem kdy viděl."

Nezmohl jsem se ani na to, abych mu odpověděl něco chytrého. Svalil jsem se bez dechu na pláž, byl jsem vyčerpaný a měl jsem pocit, jako bych spolykal tolik slané vody, kolik sám vážím. "Mohls... aspoň-"

"Já ti povím, co by ti pomohlo," řekl Hank a křenil se na mě; "až si půjdeš příště s kamarádama zaplavat, měl by sis vzít místo manšestráků a bundy plavky."

"Kamarádama?" zasípal jsem. "Byla to banda chuligánů... chtěli mě zabít. Málem jsi přišel pozdě... mohli mě... utopit!"

"Příště si přinesu polnici a zatroubím k útoku kavalerie. Mimochodem, proč tě vůbec chtěli utopit?"

"Důvod měli dobrej... pokud si vzpomínám." Ležel jsem pořád ještě na boku, vlny mi hladově omývaly nohy a na chvilku jsem se musel zamyslet, než jsem si vzpomněl, jaký důvod to vůbec byl. "Jo... protože jsem Stamper. Proto."

"To vypadá na dostatečnej důvod," řekl a konečně se uráčil sehnout a pomohl mi vstát. "Zajdeme k Jobymu, musíš se převlíknout do suchýho. No potěš pánbůh. Ty vypadáš. Já nechápu, jak je možný, aby člověku zůstaly brejle, když ho málem utopila banda chuligánů. To je vážně neskutečný."

"Na tom nesejde. Co tady děláš? Co je s Viv - s ústřicema?"

"Mám zaparkovanýho džípa hned u toho naplaveného dříví. Pojď. Pozor, vem si ty boty! Odnese ti je vlna..."

Než Lee popadl boty, Hank už pospíchal pryč přes pláž: Odkud jsi přišel, bratře, jako Mefisto v dřevorubeckých botách? (V díře uprostřed tmavých dun se ukazovalo stále víc a víc světla; chlapec se tloukl do ztuhlých nohou s rostoucím očekáváním: "Ano! Ano! Ano, Bože, ano!" - víc a víc, stále jasnější a bližší, pomalu...) Proč jsi přišel místo ní? "Co tady děláš?" opakoval jsem v běhu, abych ho dohonil.

"Něco se semlelo. Joe Ben se tě snažil po bohoslužbě najít, ale tys zmizel. Telefonoval mi...."

"Kde je Viv?"

"Cože? Viv to nestihla. Poprosil jsem ji, jestli by nepomohla Andymu spočítat naplavený dřevo... protože najednou začíná jít do tuhýho. Joe povídal, že se chystá schůze, na který se má Evenwrite s ostatníma chlapama sejít s největším odborovým zvířetem v zemi. Dověděli se o naší smlouvě s WP. Už to ví každej. Celý město je z toho úplně paf."... Žárlil jsi, uvažuje Lee vítězoslavně; měls pochybnosti, jestli ji máš ke mně pustit! (Pomalu ale jistě jasnější a bližší...) "Tak jsi přišel ty?" zeptal jsem se a cítil jsem, jak se mé zklamání mění v skrytou euforii.... A tvá žárlivost mi dala sílu, abych přinutit měsíc ještě měsíc počkat. "Místo Viv?"

"No jasně, kurva, místo Viv," odpověděl, zatímco si oklepával o kalhoty ruce, které si umazal pískem, když mi pomáhal vstát. "Už jsem ti to řek jednou. Co je to s tebou? Natáhnul ti snad jeden z nich jednu nebo co? No tak! Pojď, ať už sedíme v džípu; chci se mrknout do Kůlu a zjistit, jak jsme na tom."

"Jasně, brácho." Zařadil jsem se za něj. "Jdeme."

Moje kocovina z trávy zmizela, a přestože mi byla zima, najednou jsem doslova překypoval nadšením: přišel místo ní! On už se potí hrůzou, že by mohlo k něčemu dojít! Můj plán, chabý jako embryo, se

vyvíjel líp, než jsem doufal... Jdou přes pláž. Hank vpředu a Lee se zachmuřeně klepe za ním: jsme spojení, bratře, jednou provždy k sobě spoutáni podobně jako ti ptáci a vlny, naladění na nekonečnou melodii trpělivosti a zmatku. My jsme byli takhle naladění řadu let, já zpíval a zobal, a tys bouřil a burácel (Bližší a jasnější, už je skoro tam; chlapec zatajil dech, když se přiblížila záře spásy...), ale teď, bratře, se naše role vyměnily, a ty začínáš žalostně zpívat melodii zmatku a ve mně propuká melancholická, nekonečná bouře trpělivosti... a já hleděl vstříc budoucnosti se sebejistým úšklebkem.

"Jdu za tebou, bratře. Veď mě dál...."

Lee natahuje kroky, aby Hankovi stačil. Indiánka Jenny připravuje svoji duši k dalšímu útoku na svět bez mužů. Starý šindelář vyprazdňuje poslední láhev Ptáka bouřliváka a vyráží do města dřív, než bude úplná tma. Od moře se stahují mraky v černých bagančatech, kterým nadcházející noc dodává odvahy. Z močálů se zvedá vítr. Duny tmavnou (chlapec pozoruje světlo). V horách za městem, kde bystřiny žízní po zimě, se rozvine blesk a začíná se třepetat mezi smrky, bíle, oranžově a černě vymóděný na předvečer svátku Všech svatých... (A nakonec, po mrazivých minutách nebo hodinách nebo týdnech - nemá ponětí o čase - země nad čekajícím chlapcem uzrazila dost velký kus cesty. Světlo je vidět celé. A záře spásy není nic jiného než tentýž měsíc, který ho vedl přes duny, tenká slupka měsíce, který se konečně usadil uprostřed skrovného výřezu vzdáleně oblohy)... na takové obloze... ("Lee-lan-de...") v takovém světě.

"Leeee-lande; no tak, Leeee-lande..." Chlapec neslyší; zírá na měsíc, na tenoučký srpek, zavěšený mezi hvězdami jako poslední zbytek vybledlého úsměvu - zůstala jenom černá připomínka a jízlivý úšklebek... a chlapcův pláč tentokrát nevyvolala zima ani hrůza z pádu do černé jámy, ani cokoliv z toho, kvůli čemu v životě plakal...

"Leeeelande, brácho, ozvi se...!" Volání se ozývá znovu, zblízka, ale on neodpovídá. Má pocit, jako by měl hlas uvězněný stejně jako pláč, pod chladným víkem větru. Ven se nikdy nic nedostane.

"Lelande? Brácho...?"

Díra se propadá stále hlouběji do země a právě mu začíná přiškrcovat vědomí, když ucítí, jak se mu něco sype za krk. Písek. Zvedá oči k otvoru: úšklebek zmizel! Je tam nějaký obličej!

"Seš to ty, brácho? Není ti nic?" A svítilna! "Sakra, prcku, tys mi teda nahnal, to ti povím!"

Bez jediného nástroje, jenom s kapesním nožem trvá Hankovi bezmála hodinu, než ořeže větve ze zakrslé borovice, kterou přitáhl na duny. Pracuje co nejblíž u otvoru do jámy, aby ho chlapec slyšel. Celou dobu se snaží bez ustání mluvit, valí se z něj na první poslech bezstarostný proud vtipů a historek a povelů psovi - "Okamžitě se vrať a ty králíky pusť z hlavy, ty psisko jedno!" - který nechápavě poslouchá na místě, kde ho Hank uvázal, než začal. "K čertu s tím toulavým čoklem." Hlasitě mlaskne jazykem, pak si znovu lehne k otvoru na břicho, aby zkontroloval chlapce, a šeptá: "Hodnej kluk. Jenom hezky seď a ani se nehni. Neboj se. Ale ani se neplaš víc, než je nutný."

Zvedne se od díry a vrací se k práci na borovici; jeho nenucené a nesouvislé vyprávění tvoří pravý opak horečnému řezání a pižlání.

"Víš co, brácho? Tak ti mě celou dobu napadá... že mi tahle situace něco připomíná. A teprve teď mi došlo, co to je. Bylo mi tehdy asi jako tobě - jeli jsme s Henrym a strejdou Benem pomoct strejdovi Aaronovi do Mapletonu vykopat obrovskou jámu pro záchod...."

Pracuje rychle, ale opatrně; mohl odstranit větve rychleji, kdyby je ulámal, ale to by se ulámaly těsně u kmene... musel nechat dost dlouhé příčky, aby se měl chlapec čeho chytit, ale zase nesměly být moc dlouhé, aby nedrhly o stěny jámy - stačil sebemenší náraz a stěny by se sesypaly.

"Tvýmu strejdovi Aaronovi totiž nestačila metr a půl hluboká díra pod hajzlem - on ji musel mít hlubokou. Vzal si do hlavy, že když nebude dost hluboká, prorostou do ní kořeny ze zahrady a mrkev mu bude chutnat po hovnech. Tak. Vydrž ještě chvilku; přinesu žebřík a zkusím ho spustit dolů."

Znovu se připlazí k díře a strom táhne za sebou; chybějí mu všechny větve kromě protilehlých, které uřezal několik centimetrů od tenkého kmene. Výsledkem je asi desetimetrový vratký žebřík. Vleže strom vztyčí a začne ho opatrně spouštět dolů, aniž přestane mluvit.

"A tak jsme se do ty jámy pustili a hlína doslova lítala ven, protože byla plná písku a dobře se v ní kopalo - už máš ten žebřík, brácho? zakřič, až na něj dosáhneš - a za chvilku jsme měli vykopáno asi pět metrů - Ještě na něj nesahej, prosím tě! Na něco jsem narazil."

Vytáhne z kapsy baterku a posvítí si dolů; kmen stojí na chlapcově noze. "Je mi strašná zima na nohy,

Hanku, nic jsem necejtil."

"Chceš říct, že nedokážeš vylízt nahoru?"

Chlapec vrtí hlavou. "Ne," říká apaticky. "Necejtím nohy."

Hank si ve světle baterky prohlíží díru; mohla by vydržet ještě sto let, nebo se do deseti minut zavalit. Spíš těch deset minut. Pro pomoc jít nemůže; bude muset slézt dolů a vytáhnout ho sám. Odvalí se od díry, obrátí se na záda a nohama napřed se k ní vrátí. Kousek po kousku se noří otvorem dolů.

"Vykopali jsme pět metrů... strejda Ben a strejda Aaron byli dole a my jsme s Henrym nahoře odváželi hlínu... jde to jako po másle... a strejda Ben najednou povídá, že si musí skočit do baráku pro trochu vody, že se hned vrátí, povídá. Tak, a mám tě, brácho. Můžeš se mě chytit za pásek?"

"Necejtím prsty, Hanku. Asi mi odumřely."

"Ty si prostě jednou za čas potřebuješ trošku umřít, co?"

"Prsty a nohy, Hanku," odvětí chlapec energicky. "Ty umřely první."

"Seš jenom prochladlej. Tak co s tebou uděláme...."

Po chvíli se mu podaří vytáhnout pásek a provléknout ho chlapci pod rameny; konec protáhne koženou nášivkou vzadu na džínách a začne pomalu stoupat úzkou jámou; jenom během tohoto výstupu jeho nenucený tón znejistí. "Prima. Teď poslouchej, Lee: nepočítal jsem s tím, že bysme po ty borovici lezli spolu. Tak mi zkus cestou trochu pomáhat, jestli můžeš. Ale jestli nemůžeš, tak sebou aspoň proboha živýho neházej a nekopej. Lezeme...."

Vynoří se do větru a postaví se rozkročmo na díru. Když vytahuje chlapce za pásek k sobě, cítí, jak se písek kolem díry začíná drolit. Zhluboka se nadechne a zakloní se, až se svalí na záda a chlapce vytáhne na sebe. Z jámy je slyšet tiché buck a nad pískem chvíli visí prašný mrak zápachu shnilého dřeva, než ho odežene vytrvalý vítr, metající svými kopyty písek do všech stran. "Radši odsaď co nejdřív vypadneme," říká Hank prázdným hlasem a zamíří zpátky přes duny se psem u nohy a chlapcem na zádech.

"Víš vůbec, kam jsi to zahučel?" zeptá se po několika minutách ticha.

"Asi do čertova komína."

"Jo. Táta jim tak říká. Já ani netušil, že tu ještě nějaký jsou. Víš, brácho, tohle byl kdysi dávno borovej les. Žádný duny tady tehdy nebyly, jenom samý stromy. Jenomže vítr kupil písek pořád výš a výš a nakonec celej les zasypal. Až k vrcholkům stromů. A stromy časem vyhnily a místo nich tady zůstaly díry. Některý byly nahoře sotva zakrytý a tys do jedny z nich zahučel. A musím říct, žes měl kliku, vybral sis docela dobře, protože většinu lidí to zavalí, když spadnou dolů... Ale já bych rád věděl, cos tady vůbec pohledával, kurva. Proč jsi šel takhle v noci přes duny k oceánu? Co? To mi vysvětli."

Chlapec neodpovídá; studený a vlhký obličej má opřený o Hankův krk a polorozpadlá maska kolem nich třepotá na gumičce. Hank už se ho neptá.

"Sem už každopádně nikdy ani nepáchneš, jasný? Čertův komín není zrovna to pravý místo, kde strávit noc, i když je předvečer Všech svatých. Ještě štěstí, že jsem s sebou vzal tady toho starýho psa, protože vítr zavál všechny tvý stopy.... Teď jsem si vzpomněl - ani jsem ti nedopověděl, co se stalo strejdovi Aaronovi, když se dostal do maléru v ty díře. No, a na tom dvoře, kde jsme kopali tu díru, měl Aaron takovýho starýho koně, aby měly jeho děti na čem jezdit, slepýho, nejmíň dvacetiletýho valacha. Aaron měl toho koně celej jeho bídnej život a za nic na světě se ho nechtěl zbavit. A ten starej kůň znal z toho dvora každou píď, od baráku k plotu a od stodoly k prasečinci. Jako děti jsme si vždycky zavázali oči a hnali jsme ho tryskem, abysme se vyděsili, ale on nikdy do ničeho nevrazil. No a jak jsme tak kopali tu jámu na záchod, nikdo si na toho koně ani nevzpomněl. Kromě strejdy Bena. A něco takovýho mohlo napadnout vážně jenom Bena. Když vylez z ty díry, aby se napil vody, křiknul dolů na Aarona a povídá: ‚Henry a ten malej se půjdou se mnou napít, Aarone; hned budem zpátky!' Odvedl nás kousek stranou, přiložil si prst na rty a zašeptal: 'Pst! Buďte zticha a koukejte.' 'Koukejte na co, ty magore?' ptá se táta, a Ben povídá, 'Hlavně buď zticha a dávej bacha...' A tak jsme tam s tátou stáli. Ben začal běhat po dvoře až k jámě, dupal těžkýma botama po zemi a frkal jako kůň. Vždycky se ale držel stranou, aby ho Aaron neviděl. Dokonce shodil dolů pár hrud hlíny.

'Prrr!' křičel Aaron. 'Prrr! Padej zpátky, povídám, zpátky! Vždyť na mě spadneš! 'Běž pryč.' Ben ještě přidal a kopal dolů další hroudy hlíny. Aaron křičel čím dál hlasitějc. A pak se stalo něco neuvěřitelnýho; zezdola byl slyšet šramot a štrachání a najednou tam s náma stojí Aaron! Pět metrů kolmý hliněný stěny,

bez lana nebo žebříku, a on z ty jámy vystřelil jako balón z vody! A vůbec netušil, jak se mu to podařilo. Táta s Benem si z něho utahovali celou cestu do baráku a zpátky. A víš, co se stalo, když jsme se vrátili? Na dně ty jámy ležel ten starej šlépěj kůň, mrtvěj."

Když jsem Leeovi dovyprávěl tu historku s koněm, čekal jsem, že se zasměje, vynadá mi do lhářů nebo něco. On ale nehnul ani brvou. A když jsem ho vytáhnul z ty díry, čekal jsem, že bude k smrti vyděšenej, ale i tam mě převezl. Vůbec nevypadal vyděšeně. Byl vláčnej a uvolněnej - v pohodě.... Když jsem se ho zeptal, jestli je v pořádku, řekl, že mu nic není. Zeptal jsem se, jestli se tam dole bál, a on se přiznal, že chvilku, pak už ne. Jak je to možný? Povídám: "To já byl podělanej strachy od chvíle, kdy jsem se pustil po tom borovým žebříku dolů, a nepřešlo mě to, dokud jsem nevylez ven." On se na chvíli zamyslel a pak povídá: "Pamatuješ na toho mojeho kanára? Bál jsem se, že někdo nechá otevřený okno a zabije ho ledověj průvan. A pak z průvanu doopravdy umřel a já už se nikdy nebál." A zdálo se, že z toho má opravdu radost. A teď, když se ho ptám, jestli se nebál těch puberťáků, kteří ho obtěžovali na pláži, chová se úplně stejně, motá se jako nalitej. Ptám se ho: "Copak ty kreténi nevěděli, že se v tom příboji na tebe může to auto převrátit?"

"Já nevím. Možná. Mám dojem, že si s tím nedělali hlavu."

"A ty?" ptám se.

"Zdaleka ne tolik, co ty," povídá a kření se a zuby mu drkotaj zimou, zatímco ho vezu k Joe Benovi; vypadá, jako by měl z něčeho radost. Ale přes všechen jeho úsměv a dobrou náladu se nemůžu zbavit pocitu, že si to namířil k oceánu ze stejnýho důvodu jako kdysi, když byl ještě malej, a že s tím mám tentokrát taky něco společnýho. Třeba je to tím, jak jsme se včera v noci po honu porafali, třeba něčím jiným. Čert ví.

Cestou mu trochu vykládám, co všechno se od rána stalo, jak se Evenwrite vrátil s další zprávou, takže všichni lidi teď věděj, kde je zakopanej pes. "To bude asi jeden z důvodů, proč se do tebe ty ksindlové tak naváželi."

"A taky to vysvětluje změnu v jejich chování," povídá. "Po poledni mě svezli a nebyli na mě sice nijak milý, ale ani se mě nesnažili utopit - určitě se to dověděli v tom baru, kam jeli na zázvorový pivo. Možná proto taky přijeli na pláž, aby si mě našli."

Řekl jsem, že to je docela možný. "Ve městě nás teď moc rádi nemaj. Ani bych se nedivil, kdyby po nás začal na Main Street někdo jen tak z plezíru střílet," řekl jsem jenom napůl žertem.

"Takže míříme pochopitelně přímo tam: na Main Street."

"Správně," povídám. "Na Main Street, jakmile budeme hotový u Joe Bena."

"Můžu se zeptat proč?"

"Proč? To bych se na to podíval, aby za mě nějaký křupani rozhodovali, jestli můžu jít do města nebo ne, a je mi jedno, jak jsou na mě dopálený - jestli si můžu v sobotu večer dát něco k pití v baru."

"I když sis v sobotu večer původně nic k pití dát nechtěl?"

"Jo," přikyvuju; z jeho afektovanýho tónu mám dojem, že nechápe způsob mýho uvažování, stejně jako já nechápu, proč si chtěl jít zaplavat do ledovýho oceánu "- i přesto."

"To je zvláštní," povídá. "A proto ti zavolal Joe Ben? Protože věděl, že by sis nechtěl nechat ujít možnost zajet do města a využít nepřátelsky naladěný veřejnosti?"

"Přesně tak," říkám a jsem trochu nesvůj. "Neznám nic lepšího než někam vejít a vědět, že se všichni jenom třesou, aby si po mně mohli vystřelit. To si piš. Fakt je, že rád využiju každý příležitosti," povídám a je mi jasný, že to stejně nepochopí.

"Je mi to úplně jasný; je to jako ten šílenec, co skáče z Niagary v plechovce od kafe, protože je to stejně dobrej způsob, jak se zabít, jako kterejkoliv jinej."

"Máš pravdu," souhlasím a vidím, že vůbec nic nepochopil - že v tom je něco víc, protože to je stejně dobrej způsob, jak zůstat naživu, jako kterejkoliv jinej....

A zatímco chvátají přes duny k městu a ve spěchu srovnávají kroky - Hank jde první a Lee v těsném závěsu za ním (a němý blesk se potichu třepetá daleko vpředu) -, první kapky deště dopadají s mrkáním na zem, jako kdyby se na bílé masce z písku otevíraly tisíce očí, a zákruticha se kývá do neslyšné melodie....

Což mi připomíná, že bych mohl pasáž o Zpěvácích ozvěn a Ozvěnách zpěvu doplnit ještě o něco: o Tanec. Nemyslím tanec na sobotní zábavě, kde tančíte twostep na muziku, kterou už jste slyšeli, a vždycky víte - i kdyby jen podvědomě - jaký bude váš následující krok... ale Každodenní Tanec s nevypočitatelným krokem, na melodii stejně neslyšnou, jako je melodie zákrutichy, na ozvěnu písně nebo píseň dosud bez ozvěny. Tanec, při kterém si nikdy nejste zcela jisti, jaký bude váš následující krok. Můžete dojít na místa tak divoká a neuvěřitelná, že nebudete vědět, kde jste, dokud se nevrátíte.

A občas nebudete ani tušit, že jste sešli z cesty, protože se nikdy nevrátíte a neuvědomíte si, že jste odešli...

A když Bratr Walker vytáhl ze zásuvky přívodní šňůru od varhan, vypnul přívod energie k elektrické kytaře své ženy a konečně dospěl s bouřlivým kázáním k upocenému konci, všichni roztančení a omámení věřící zamrkali a vzdychali a smutně se vrátili do světa svých všedních já... kromě Joe Bena, který si to vykračoval naslepo s pohledem upřeným k nebi, se zelenými duhovkami kolem dokola obklopenými bělmem a duší, vznášející se k všudypřítomné hudbě od neděle do soboty. A který se nikdy nedověděl, že se proti němu něco chystá.

Když vyšel s rodinou v závěsu ze stanu, zamířil k dodávce, kde našel Leeův vzkaz, ale než se stačil rozhodnout, co si o něm má myslet, jeden ze souvěrců byl unesen bohoslužbou natolik, že se cítil povolán odhodit přirozený odpor ke Stamperům a upozornit bratra Joe Bena na jistou schůzi, která se měla zanedlouho konat ve společenském sále farmářského sdružení: "Vsadím se, že to dneska odpoledne pěkně schytáte, Stamperové jedny zasraný - na schůzi bude Evenwrite a stávkovej výbor a sám Jonathan B. Draeger!" informoval Joea. "A jestli během ty schůze vyjde najevo, co si všichni myslíme, bratře Stampere, tak byste měli počítat s tím, že ponesete následky, vy bezcitný hajzlové!"

Když muž odkráčel, Joe zůstal chvíli bez hnutí stát a nechával si informaci projít hlavou. Pokud by on a jeho rodina mohli opravdu nést "následky" toho, co na schůzi ve společenském sále vyjde najevo, tak by se měl té schůze nejspíš zúčastnit osobně.... Měl pocit, že to je to nejmenší, co může udělat, když už měl onen církevní bratr tolik slušnosti, aby ho o tom tak neslušně informoval.

Rozhlédl se, jestli neuvidí Leea, pak naskládal Jan a děti do dodávky a odvezl je k novému domu, kde je zanechal s podrobnými instrukcemi ohledně malování, a zamířil zpátky do města. Do Wakondy se vrátil obdivuhodně křivolakou oklikou; přibližoval se kousek po kousku s úzkostlivou opatrností, dokud se nevynořil na Main Street ze strany od zálivu, aniž zjistil cokoli bližšího. Zaparkoval dodávku v janovcovém houští za konzervárnou a vychutnával si poslední cigaretu, zatímco pukající tobolky pálily salvy proti přednímu oknu. Dokouřil, vyšel do kalného odpoledne, ohrnul si límec kožené bundy a začal se plížit po Main Street, jako by sledoval divoké a raněné zvíře, které se mohlo každou chvíli otočit a zaútočit.

Janovec mu poskytl úkryt až k molu pod konzervárnou, posetém rybími kostmi. To ho skrylo až k požární zbrojnici na rohu. Dál už nebylo kde se schovat; do dálky se před ním prostírala Main Street.

Povytáhl si kalhoty, začal si vesele pískat a vstoupil na chodník jako člověk, který se jen tak bezcílně prochází. Našel dokonce plechovku od piva, do které si mohl kopat.

Bezpečně minul kavárnu Mořský vánek, mýdlem pomalované okno realitní kanceláře, jednotkový obchod, odkud jeho nenucenou, kradmou chůzi pozorovaly oranžovýma očima černé kočky z papíru a štětiček na čištění dýmek. Přešel na druhou stranu ulice, aby byl naproti Kůlu, a pokračoval dál s rukama v kapsách odřené kožené bundy a s vyděšeným pohledem skloněným k popraskanému chodníku. Kráčel nápadně pomalu, což zvýrazňovalo spíš než skrývalo jeho spěch. Když minul výlohu Kůlu a dostal se z dohledu, rozhlédl se nenápadně po ulici a rychle přeběhl na druhou stranu. Opět se vrátil k pomalé, nenucené chůzi se shrbenými zády a v mírném předklonu a s nohama do O ztrnulýma napětím. Když došel k místu, odkud se kolem společenského sálu stáčela postranní ulička, zastavil se, sestoupil z chodníku až na silnici, nenápadně se podíval uličkou jako nadhazovač okresního baseballového mužstva, vyhlížející signály od chytače... podíval se přes levé rameno, pak přes pravé, aby zkontroloval Kůl na třetí metě a oblaka odplouvající z první mety na druhém konci ulice, a nakonec uskočil z dohledu do úzké uličky, jako by se nadhazovač najednou rozhodl, že dokáže nepozorovaně proklouznout s míčem v ruce kolem pálkaře.

Celkem vzato poutal svým chováním větší pozornost, než kdyby mával praporky a pálil salvy z děla, ale naštěstí se blížila doba oběda, v televizi běžel přímý přenos baseballového utkání, obloha byla zamračená a na ulici stejně nebyl nikdo, kdo by si ho všímal. Přesto na chvíli zůstal stát u dřevem obité stěny společenského sálu a poslouchal, jestli neuslyší nějaké kroky. Jediný zvuk vydávala houkající boje v zálivu a hladový vítr šramotící mezi odpadky. Spokojený Joe přeběhl na druhý konec budovy, potichu vyskočil na dřevěnou bednu a přešel až k oknu. Podíval se dovnitř na potemnělé řady skládacích židlí a pak spodní část okna opatrně vytáhl kousek nahoru. Chvilku se zkoušel pod otevřeným oknem pohodlně usadit, ale pak si to rozmyslel, seskočil z bedny na zem a zvedl velký špalek na štípání dřeva. Špalek dopadl s mohutným zaduněním na bednu a otevřené okno se zavřelo. Vylezl zpátky na bednu, znovu okno otevřel, posunul špalek přímo pod něj a posadil se s koženými lokty opřenými o kolena a bradou v dlaních. Vzdychl a poprvé za celou dobu uvažoval, proč to všechno pro lásku Boží vůbec dělá, proč tam sedí a čeká, až uslyší všechno, co s Hankem už několik měsíců tušili? Proč? A proč si dělat starosti s tím, jak to říct Hankovi? nebo co Hank udělá? Hank se prostě bude muset vzchopit a povědět jim: "Víte, co mi můžete," což Joe věděl předem. Stejně jako Hank ví předem, že jim to bude muset říct, až přestanou s těmi špinavostmi a obhroublými řečmi, které tam uvnitř zaznějí. Stejně jako to Hank vždycky musel udělat, když se všechno řeklo a udělalo, aby jim připomněl, že tam patří bez ohledu na to, jestli se mu tam líbí nebo ne. Tak proč Hank ztrácí čas a dělá si s tím hlavu?

Vždycky mu říkám, že je naším údělem smířit se s vlastním osudem a že nejlepší způsob, jak se s osudem smířit, je kousek poodstoupit a podívat se, jaká je to legrace, povídám mu, stačí, když se stáhneš a podíváš se, jaká je to všechno komedie! Protože ona to je vážně legrace, když se stáhneš a podíváš se na to střízlivýma očima. A Hanka tenhle osud dokáže nadchnout, vážně, stejně jako když musí jít občas podojit krávu. Jako bych mu to neříkal stokrát za den. Buď nadšenej a štastnej a činorodej a měj to všechno rád, dokonce i nepříjemný věci jako je tohle, ale hlavně si stůj za svým, Hanku. Nechci od tebe, abys věřil jako já, že Spasitel žije, ale ty víš, k čemu se schyluje tady na zemi, protože ti vždycky vidím na očích, že už to předem vidíš. Když tedy vidíš, co se blíží, a předem víš, co s tím budeš muset udělat, proč si neušetříš všechny ty nervy a nejdeš přímo k tomu, co vidíš přicházet, a neuděláš rovnou to, na co stejně dřív nebo později dojde...?

Jenomže tím si taky nejsem jistý. Součástí osudu, který člověk musí přijmout, může být neschopnost jít přímo k tomu, co už vidí. Vzpomínám si totiž, co se jednou málem stalo, když nám bylo asi šestnáct nebo sedmnáct a chodili jsme na střední školu, a on šel málem přímo k tomu, co už viděl, místo toho, aby to vzal oklikou. Sedmnáct. Stalo se to během prvních školních dnů, když jsme se zapisovali do posledního ročníku. Přijedeme a zaparkujeme jeho motorku před hlavním vchodem, kde všichni postávají a čekají, až v osm hodin zazvoní. Jsou tam kluci v modrobílých školních svetrech, jejichž hustě tkaná vlna je posetá iniciálami a číslicemi a odznaky a emblémy tří zlatých koulí a jinými ozdobami, které se dají přišít nebo přišpendlit. Stojí tam a vypadají jako generálové nějaké armády mamlasů, kteří se zakloněnými hlavami přehlížejí pochodující jednotky. Stojí tam s nimi také nějaký nový kluk, hostující generál, ve žlutočerveném svetru Lebanonské střední školy s jednou jedinou ozdobou, alespoň s párem maličkých boxerských rukavic z mosazi. Ve Wakondě je boxování zakázané, a tak se tam s tou jedinou ozdobou vyjímá.

Hank svůj svetr nemá. Tvrdí, že si v něm připadá moc staromódní.

Guy Wieland mává uhozeně na Hanka, jak to okoukal z fotografií puberťáků v časopisu Life. Na mě nikdo nemává. Nevědí, proč se Hank se mnou otravuje. Guy mává. Tak co, Hanku? Nic moc, Guyi. Jééé, sáhni si na to kolo; neuchází ti? Možná, Guyi. To bych asi nesnes. A jaký bylo léto, Hanku? Jaký? Už sis sáhnul? Uchází ti.... To si myslím, Hanku; páni, sáhni si na to kolo; vsadím se, žes celý léto nic nedělal. Určitě jste s tou tvojí rozpálenou nevlastní mámou celý léto -"

Hank pohlédne Guyovi do očí a usměje se na něj. Je to nepatrný úsměv, není v něm ani stopy po uraženosti nebo výhrůžce. Sotva znatelný úsměv, popravdě řečeno naléhající na Guye, aby si nechal ty řeči, protože je unavený, vždyť celé léto nedělal nic jiného a ještě se kvůli tomu pral. Mírný a naléhavý. Ale ať je ten úsměv jakkoliv naléhavý, je v něm dost hrozby, aby zapůsobil na Guye jako ledová sprcha. A Guy se pomalu vytrácí z cesty. Asi minutu nikdo nemluví a Hank se znovu usmívá, jako kdyby se měl samým studem na místě propadnout, a pak ten nový kluk z Lebanonské školy zničehonic zaujme místo,

které uvolnil Guy. Tak ty seš Hank Stamper? Usmívá se, jako v nějakém westernu. Hank zvedne oči a povídá stejným hlasem: jo. Jo, povídá Hank, a já si říkám přesně v tom okamžiku, že Hank už ví, co se bude muset v nejbližších dnech stát. Hank se kření na toho nového kluka. A usmívá se stejně unaveně a naléhavě a stydlivě jako na Guye Wielanda, a je mi jasné, že už to ví.

Stojíme kolem. Za námi na hřišti cvičí letošní družstvo povzbuzovaček.

Guy se vrací a povídá Hankovi, tohle je Tommy Osterhaust z Lebanonu. Hank si s ním potřese rukou. Těší mě, Tommy. Mě taky. Tommy - víš to, Hanku, nebo ne? - vyhrál loni v Lebanonu okresní přebor. Nekecej, Guyi, vážně? Fakt, nekecám; takže teď tam seš ty a Cyrus Layman a Lord a Evenwrite a já a teď ještě Tommy - to bude mančaft! Co říkáš?

Opírám se o chladnoucí, tikající motorku, poslouchám, jak si povídají o americkém fotbalu, a dívám se, jak si ten Tommy Osterhaust prohlíží Hankova předloktí. Ze hřiště doléhají jednotlivé hlasy: nefaulovat, držet se zpátky, a skandování povzbuzovaček jeden dva tři čtyři pět, porazíme celý svět. Opírám se, čekám a dívám se, jak všichni kolem taky čekají. Chvíli jenom tak okouní. Guy si odkašle a nakonec spustí. Cvrnkne prstem do boxerských rukaviček na Tommyho bundě. Víš, Hanku, že Tommy skvěle boxuje? Nekecám, je to pravda, Tommy? Trochu boxuju, Hanku. Musíš bejt docela třída, když máš tu medaili, Tommy. Jo, sem tam si trochu zaboxuju... v Lebanonu jsme měli mistrovský mužstvo. Tommy byl kapitán, Hanku. Vy neboxujete? Je to proti pravidlům, Tommy. Víš, Hanku, že tady Tommy vyhrál okresní a státní přebor a - kolikátej jsi skončil? - byl buď třetí, nebo druhej na Zlatý rukavici celýho Severozápadu! Třetí, Guyi, jenom třetí; dostal jsem pořádnou nakládačku, když jsem narazil na ty vojáky z Fort Lewis. Hank - víš to, Tommy? - Hank vyhrál loni v Corvallisu státní přebor v zápase do sedmdesáti kilo. Jo, mám dojem, žes mi to už povídal, Guyi. Vsadím se, že letošní sezónu s Marshfieldem pěkně zatočíme; mistr boxu! - Guy bere Tommyho za rukáv - a mistr zápasu! Chytí za rukáv Hanka a přitáhne je k sobě. Jinak to nevidím!

Chci říct: běžte do svých koutů a začneme boj. Jenomže vidím Hankův obličej a nic neříkám, vidím jeho obličej a zmlknu. Protože tam to bylo všechno. Já ten pohled znám. Úsměv mu na obou koncích zbělal, jak mu svaly na obličeji natahují koutky úst a ždímají z nich krev. Ten pohled znám, vím dobře, co znamená, a znehybním. Hank se pořád usmívá a pozoruje Tommyho; už si to všechno projel, těch pár ignorovaných poznámek a rány na chodbě a fauly na hřišti a poslední urážku, ať je jakákoliv, až k tomu, co už ví, co už všichni vědí, že se musí stát. A Hank už to chce mít z krku. Protože musí celé léto snášet nejapné poznámky a prát se, a už toho má dost, už toho všeho má plné zuby, a je rád, kdykoliv se něčemu podobnému vyhne. Usmívá se na Tommyho a já vidím, jak mu provazy na krku začínají zvedat paže. Za námi ty pitomé holky řvou jedna dva tři čtyři pět a Tommy se na zlomek vteřiny otočí a poslouchá, a nemá sebemenší tušení, že právě tuhle minutu ohlašuje gong první kolo zápasu bez kvalifikace, na který se chystá za tři čtyři týdny. A já se opírám a dívám se, jak provazy zvedají Hankovy paže jako desítky kabely zvedající kládu na tahač. Jenom já vím, co tohle všechno znamená. Vím, jak nepřirozenou má Hank sílu. Dokáže udržet dvousečnou sekyru v natažených rukou osm minut a šestatřicet vteřin. Na vlastní oči jsem viděl pětatřicetiletého dřevorubce, který to vydržel čtyři minuty deset vteřin, a to byl chlap jak hora. Henry říká, že Hank má takovou sílu, protože mu udělala něco zvláštního se svalovou tkání síra, kterou jedla jeho žena, Hankova máma, když byla těhotná. Hank se vždycky usmívá, když to Henry říká, a povídá, že to tak nejspíš bude. Já si ale myslím, že to tak není. Myslím, že v tom je ještě něco jiného. Hank totiž dosáhl toho rekordního času osmi minut a šestatřiceti vteřin, teprve když ho strýček Aaron provokoval, že nějaký dřevorubec ve Wisconsinu udržel dvousečnou sekyru v natažených rukou osm minut. Pak to Hank dokázal. Osm minut šestatřicet vteřin podle stopek. A bez síry, takže v tom to není. Ať je to jakkoliv, já vím, že má obrovskou sílu, a když Tommymu Osterhaustovi jednu vrazí v okamžiku, kdy se Tommy dívá na povzbuzovačky, rozpoltí mu palici, jako když mezek rozkopne meloun, ale nic neříkám, přestože je ještě čas. Možná nic neříkám proto, že už mě nebaví pořád se jenom dívat, jak se Hank brodí vším tím koňským hnojem. Protože v té době ještě nepřijímám svůj osud, neužívám si ho a nemám z něho legrací. Každopádně nic neříkám.

Takže kdyby v tu chvíli nezvonilo, Hank by se nerozpakoval a vrazil by jednu Tommymu Osterhaustovi z nechráněné strany, jako když kopne mezek, a určitě by mu roztříštil lebku jako přezrálý meloun.

Hank taky ví, jak blízko se ocitl. Když ho zvonění zastaví, svěsí ramena a podívá se na mě. Ruce se mu

třesou. Jdeme do třídy a on neřekne jediné slovo až do oběda. Stojí v jídelně u fontány a pozoruje tekoucí vodu, když přijdu za ním. Nejdeš si stoupnout do fronty na jídlo? Já to pro dnešek balím, Joby. Dostaneš se nějak domů? Ale Hanku - Nebo víš co, já ti tady nechám motorku a někoho si stopnu, jestli - Hanku, mně je ta motorka ukradená; ale ty - Neviděls to snad ráno? Neviděls, co se málem stalo? Člověče; já ti nevím, co se to se mnou děje. Poslouchej, Hanku. Ne, Joe, já nevím, co se děje... copak blbnu? Počkej, Hanku. Já bych mu dal nakládačku, je ti to jasný, Joby? Hanku. Poslouchej. Poslouchej, ach jo, poslouchej.

Stojí tam, ale já nemůžu říct, co chci. Přišel jsem tehdy do školy poprvé s novým obličejem, a navenek jsem se změnil, ale uvnitř se ještě nic nestalo. Proto jsem nemohl najít slova, abych mu pověděl, co vím. Nebo tehdy možná ještě nevím. Ale nemohl jsem mu říct, že, poslyš, Hanku: možná kdokoli věří, že Ježíš je Kristus, je narozen z Boha, a každý, kdo jej miluje, z něj pochází. Že ranní hvězdy budou možná jednou zpívat spolu a všichni synové Boží budou křičet radostí a vlk bude přebývat s beránkem a levhart ulehne jako malé dítě a jednou možná všichni ukovají ze svých mečů pluhy a z kopí rybářské háky a podobné věci, ale do té doby si můžeš klidně brát to, co ti Pán přisoudil, a dělat, o čem Pán rozhodl, že dělat máš, a užívat si to! Věděl jsem to tehdy? Možná. Někde hluboko ve svém srdci možná. Ale nevím to, abych mu to pověděl. Takže jediné, co můžu říct, je: No tak poslouchej Hanku, poslouchej Hanku, zatímco pozoruje tekoucí vodu.

A tak jde domů a nepřijde do školy druhý den ani pozítří, a na tréninku chce trenér Lewellyn vědět, kde je ta velká hvězda, a já povídám, že má teplotu, a Guy Wieland povídá, že má spíš vítr, a všichni kromě trenéra se smějí. A po tréninku jedu autobusem místo toho, abych šel pěšky do motelu, kde v té době s tátou bydlíme. Autobus míjí motel, ale mně se nechce říkat řidiči, aby mi zastavil. Když proletíme kolem, oknem zahlédnu otce v kuchyni; hlavou má zakloněnou a zuby se mu ve světle lampy třpytí jako rtuť, jak se na někoho usmívá, Bůh ví, na koho tentokrát. Ale mám aspoň o čem přemýšlet. Když seješ vítr, budeš muset sklízet bouři. Tomu se nikdo nevyhne, táta, já ani kdokoli jiný, ani Hank, a ten s tou ženskou určitě seje dost větru na to, aby nereptal, až zjistí, kolik toho musí sklidit. Možná mu to povím.

Na odpočívadle stojím a hulákám, dokud se v kůlně na čluny neobjeví světlo a on pro mě nepřijede ve člunu. No ne, seš to ty, Joby? Jo, přišel jsem se podívat, jestli ještě žiješ. To se ví, že žiju, akorát musím bejt doma, než se Henry vrátí z Tacomy. Jel sjednat nějakou smlouvu. Hanku, trenér Lewellyn se ptal, jestli - To bych řek, že se ptal. Řekl jsem mu, že seš nemocnej. A cos řek tomu Tommymu Osterhaustovi? Hm? Nevadí.

Sehne se k zemi, sebere hrst plochých oblázků a začne v té tmě házet žabky. V domě za řekou blikají světla. Shýbám se pro pár kamenů a chvilku je házím do vody. Přišel jsem si s ním popovídat, ale ještě než jsem vystoupil z autobusu, jsem věděl, že si povídat nebudeme, protože to neděláme nikdy. V životě jsme si nepovídali. Možná proto, že jsme nemuseli. Vyrůstali jsme spolu a vždycky jsme věděli, co se děje. On ví, že jsem mu přišel říct, můžeš se klidně vrátit do školy a vypořádat se s tím, protože si to s Tommym Osterhaustem dříve nebo později rozdáte. A já vím, že už odpovídá, jasně, ale všiml sis tehdy, že to nemůžu udělat dřív a nesnesu všechny ty kecy, než k tomu dojde pozdějc. Mně je ta rvačka ukradená. Vlastně není. Totiž chci říct, že mi ani tak nezáleží na tom, jestli mu nějakou vlepím nebo jich pár dostanu, spíš mi vadí, že vždycky musím dělat všechno pro to, abych se s někým porval!

(A vždycky pro to všechno uděláš, Hanku, od narození až do soudného dne, takže bys mohl s klidem přijmout to, co už víš, a zjistit, co tě na tom baví. Vždycky pro to všechno uděláš, ať se to týká Tommyho Osterhausta nebo Floyda Evenwritea nebo Biggyho Newtona nebo porouchaného navijáku nebo ostružiní nebo řeky, protože je to tvůj osud a ty to dobře víš. A kromě toho dobře víš, že to musíš dělat férově, protože kdybys Tommyho Osterhausta praštil, když tehdy pokukoval po těch holkách, tak bys ho přizabil jen tak pro nic za nic.) Ale nic neříkám. Ještě chvíli házíme kameny a pak mě odveze na motorce domů. Den na to přijde do školy. Po vyučování si obleče tepláky a všichni jdeme na hřiště a posadíme se na zem, zatímco nám trenér Lewellyn přinejmenším po desáté vykládá o svých studiích na vysoké škole. Hank neposlouchá, alespoň to tak vypadá. Šťourá si klackem z podrážek hlínu a je z Lewellynových řečí otrávený. Všichni ostatní poslouchají, jaká jsme bezva parta mladých kluků a že na nás bude pyšný, ať následující sezóna přinese cokoliv, protože ať vyhrajeme, prohrajeme nebo uhrajeme remízu, vždycky budeme fajn kluci, kteří budou dělat čest Wakondské střední škole. Tommy Osterhaust,

který to ještě nikdy nezažil, poslouchá s otevřenou pusou, jako by jeho slova ochutnával, a přikývne pokaždé, když trenér řekne něco, co se mu líbí. Hank se přestane šťourat v podrážce a zahodí dřívko od nanuka. Pak se otočí a všimne si, jak Tommy hltá všechno, co Lewellyn vykládá. Mládenci, povídá trenér, mládenci... byl bych moc rád, abyste nezapomněli na tohle: jste jako moji vlastní synové. Ať vyhrajete, prohrajete nebo skončíte s remízou, mám vás rád. Mám vás rád jako vlastní, bez ohledu na výsledek. A přál bych si, abyste si pamatovali tohle: co řekl o fotbalu ten slavný stařec. Grantland Rice. Pamatujte si tuhle báseň. Pamatujte si ji.

Načež zavře opuchlé oči, jako by se chystal k modlitbě. Nikdo ani nedutá. Trenér mluví jako slepý bratr bratra Walkera, bratr Leonard Vizionář, když se chystá promluvit. Zapamatujte si to, mládenci, zapamatujte si to:

Když se Velký Zapisovač hotoví,
aby k tvému jménu něco připsal,
napíše - ne tvé výhry ani prohry - ale
[trenér se nadechne]
Ale jak... jak jsi vůbec hrál!

A Hank pronese, aby to bylo slyšet, kecy.

Trenér se tváří, jako by nic neslyšel. Dělá to tak vždycky. Přímo za jeho hlavou je totiž velká světelná tabule, kterou škole věnovali rotariáni a na níž je jako držitel téměř všech rekordů uveden Hank Stamper, rekordman v tomhle, přeborník v onom, takže si dobře rozmyslí, než aby se o tom dohadoval. Tommy Osterhaust se však otočí, sežehne Hanka pohledem a poznamená, to nebylo moc vtipný, Stampere. A Hank povídá, já ti seru na to, co si myslíš, Osterhauste. A tak to pokračuje pořád dál, dokud trenér neskončí a nezačne s tréninkem.

Po sprše jsou všichni připraveni. Tommy Osterhaust si potichu povídá s kroužkem kluků u misky s pudrem na nohy. Já s Hankem se oblékáme mlčky sami. Když jsme hotovi, Hank se učeše a všichni se vyvalíme ven a oni se do sebe pustí na štěrku u autobusové zastávky. Celý rok pak všichni dávají Hankovi za vinu, že Wakondská střední škola nevyhrála okresní přebor a možná ani státní, což by se nemohlo stát, kdyby za nás Tommy mohl nastoupit. A ještě dlouho potom se v Kůlu vykládalo, že Hank Stamper by se nedostal do týmu hvězd, kdyby Osterhaust mohl být na hřišti, aby ukázal, co v něm je. Hank na to nikdy nic neříká, dokonce ani když mu to řeknou přímo do očí. Jenom se usmívá a zašoupe nohama. Až na jednu výjimku. To takhle s Janice a Leotou Nielsenovou popíjíme na dunách víno a Leota o té rváčce začne mluvit, protože tehdy chodila s Tommym. Všichni si myslíme, že Hank spí, jak leží na dece s rukou na očích. Snažím se jí vysvětlit, co se doopravdy stalo, že Tommy se chtěl bít od okamžiku, kdy spatřil Hanka poprvé, a že to byl vážně on a ne Hank, jak všichni tvrdí, že tu rvačku skutečně vyprovokoval Tommy. Ano, ale já nechápu, proč jenom kvůli tomu, že se Tommy chtěl prát... ale jestli to Hank opravdu nechtěl udělat, proč ho tak zřídil?

Začínám právě něco říkat, ale Hank je rychlejší. Dokonce si ani nesundal ruku z očí. Povídá, Leoto, kočičko, když za mnou přijdeš, abych ti to udělal, tak taky nechceš, abych tě odbyl, ne? Leota povídá cože! A Hank to zopakuje - chceš, abych ze sebe vydal všechno, ne? Leota je z toho tak rozčilená, že ji musíme odvést domů. Ve dveřích se otočí a ječí na něj, co si myslíš? Že tě ženským seslal sám Pánbůh? Hank neodpovídá, zato já na ni křičím věci, kterým nerozumí. Že je stejná jako Tommy Osterhaust, akorát se nebije tak čestně. Měl bych se držet zpátky. Za to může to víno. Ještě chvíli na sebe křičíme a ječíme, dokud se na verandě neobjeví její starší brácha a nezačne taky povykovat. Je to jeden z Hankových kámošů přes motorky. Jednou spolu dojeli až ke Grand Canyonu. Teď mě poslouchej, povídá. Poslouchej, ty zkurvenej Stampere! Nic nechápe. Hank povídá, abych jel proboha dál. Odjíždíme. S tím jejím bráchou už mu to je jasné, ale ještě na to nechce myslet. Ještě na to nemůže myslet, i když dávno ví, že se schyluje k další rvačce. Ale musí to nechat uzrát, nebo ho budou všichni považovat za větší postrach než doposud.

Takže... mám dojem... asi bych neměl čekat, že to bude mít s Lelandem jinak. Nezamíří rovnou tam, kde bude muset dát mladýmu výprask, což ví předem. Protože někde uvnitř pořád doufá, že to přejde.

Nezbývá mu než doufat, že to přejde. Nebo bude osamělý a zatrpklý jako nějaký starý pes.

Ach, Hanku... Hanku... pořád ti říkám, že musíš přijmout svůj osud. Ale když se nad tím zamyslím, je to naprostá blbost. Protože ty se nedokážeš smířit s tím, že nemůžeš ustoupit, ani s tím, že můžeš, podobně jako nedokážeš zamířit přímo k tomu, co předem tušíš, a zároveň nepřestáváš doufat, že to, co vidíš přicházet, nikdy nepřijde. Protože je to totéž, jedno a totéž....

"Musíme si tady zjednat pořádek! Teď se každý postaví a zaváže se k věrnosti..."

Zaskřípal štěrk. Joe Ben se zvedl ze špalku a naklonil se zpátky k pootevřenému oknu. V sále už se svítilo a většina židlí byla obsazena. Howie Evans poklepal na řečnický pult a opakoval: "Musíme si tady zjednat pořádek!" Pokýval hlavou a ze židle za ním se zvedl Floyd Evenwrite se žlutými papíry v rukou. Floyd odstrčil Howie Evanse stranou a rozložil papíry na pult.

"Jde o tohle," řekl. Joe Ben za oknem si zapnul koženou bundu až ke krku a ucítil první vzdálené kapky deště...

Starý šindelář právě složil náklad šindelů u pily a zjistil, že se musí posadit na stupačku a na chvilku si odpočinout, než si dojde zbývajících pár metrů do kanceláře za předákem pro peníze. Z domu za pilou, kde žije předák se ženou, se k němu nese vůně jater na cibulce. Přeje si ženu, aby mu v domku na konci kaňonu voněly například játra s cibulkou. Takové přání měl už pochopitelně nejednou; dokonce i v opilosti se zabýval myšlenkou na sňatek... Ale teď, když se pokouší vstát, jeho léta ho zasáhla plnou silou do kříže jako dvacetikilová palice, a poprvé si přiznává, že je to beznadějné přání: takovou ženu nikdy mít nebude: už je moc starý - "Stejně je lepší bejt sám" - příliš starý a bezcenný.

Mraky se ženou kolem. Zvedá se vítr. Lee se plahočí bažinou plnou žab směrem k moři. Jenny uvažuje, že podnikne ještě jednu cestu k Bibli. Jonathan Draeger naslouchá přehnaným reakcím mužů na zprávu o Stamperovic smlouvě se společností Wakonda Pacific a píše: "Nejpodlejší zločinec pozvedne člověka do závratnějších výšin než největší hrdina."

A než se Floyd Evenwrite pustí do závěrečné řeči ve svém vyčerpávajícím výpadu proti Stamperovým, nepřátelský zvěd odhazuje veškerou opatrnost v uličce mezi odpadky a uhání po chodníku, aby podal zprávu do hlavního stanu. Musí zatelefonovat Hankovi a rychle mu všechno povědět - ale potichu.... Jeho výzvědná činnost jim mohla poskytnout nad odbory výhodu jenom v případě, že všechno udrží v tajnosti; odbory nebudou vědět, že to vědí.... Ale musí zavolat hned teď! A telefon v Kůlu, ačkoliv neposkytoval ideální soukromí, byl bezpochyby nejbližší....

"Evenwrite pověděl všechno a ještě něco navíc," informoval Joe v baru Hanka a všechny, kdo tam právě byli. "A všichni, kdo vydrželi poslouchat ty Floydovy kecy a pochopili, o co tady jde, si zrovna nebrali servítky. Povídali, že když budeš dál vysávat městu krev jako pijavice, město s tebou bude muset zacházet jako s pijavicí. Nijak se nežinýrovali. Přej bys jim měl napříště uhejbat z cesty. Co budeš dělat?"

A když zavěsil, měl dojem, jako by se někdo v baru zeptal, co odpověděl.

"Možná přijde večer do města a pak uvidí," oznámil Joe útočně. "Jen se připravte; každýho, kdo si myslí, že Hank Stamper dostane vítr a poběží se schovat do hor jenom proto, že mu pár lidí vyhrožuje, může čekat další překvapení."

Ray, talentovaná polovička Taneční kapely sobotní noci, sotva vzhlédl od své skotské - "To je toho" -, ale Boney Stokes na druhém konci baru měl co říct. "Věčná škoda... že Hanka zkazila výchova toho jeho nafoukanýho tatíka; s tou svojí energií by moh znamenat skutečnej přínos pro společnost a ne skončit jako nějakej asocial...."

"Pozor na jazyk, pane Stokesi," varoval ho Joe. "Hank není žádnej asocial."

Boney však na žádná varování nedbal; měl pohled upřený na tragédie za zdmi. ",A proto nikdy neříkej, komu zvoní hrana,'" prohlásil zvonivým hlasem přes špinavý kapesník; ",zvoní tobě.'"

"Velký kulový zvoní," opáčil poněkud tenčí hlas z prošedivělého plnovousu na konci baru, přemítající o játrech na cibulce. "To sou jenom kecy. Já odjakživa tvrdím, že seš celej život sám a sám taky zhebneš."

Když se Joe vrátil k Jan a dětem, dokázal potlačit své rozrušení jenom pomocí malířské štětky; i tak se každá minuta vlekla jako kotva tažená hustým lepkavým bahnem. A než se objevil Hank s roztřeseným Leem v patách, Joe stihl natřít dvakrát rámy oken mlhavě bílou barvou a právě si chystal třetí nátěr.

Pro Leea se nenašlo žádné oblečení, a tak zatímco Joe vodil děti s maskami a papírovými pytlíky po okolí a Hank odjel do města pro hamburgery, Lee seděl před radiátorem zabalený v závěsu potřísněném od barvy a litoval, že neleží doma v posteli; bylo mu záhadou, proč po něm Hank chtěl, aby je doprovodil na večerní zkoušku síly do OK Saloonu, Já jsem křehká květinka, opakoval si sarkasticky; třeba mě tam chce pro případ, že se něco semele, a v naději, že mě roznesou na kopytech - z jakého jiného důvodu by trval na tom, abych šel s nimi?

Samotný Hank by stěží dokázal uvést nějaký důvod, ačkoliv dobře věděl, že mu na Leeově přítomnosti v Kůlu záleží... možná proto, že se ten kluk potřeboval na vlastní oči přesvědčit, jaký svět se celou dobu točí kolem jeho hlavy, aniž by ho kdy vzal na vědomí, skutečný svět se skutečnými potížemi a ne ten jeho pohádkový svět, v němž přebývá většinu času jako v nějakém zlém snu, který si on a jemu podobní vymysleli, aby se měli čím strašit. Jako ty příšernosti, které pouštěl předchozí noc a kterým říkal hudba, i když ostatní slyšeli, že nemají melodii, natož aby dávaly nějaký smysl. Možná je to jeden z důvodů, proč ho s sebou vláčíme do Kůlu...

"Tady máš hamburgra, brácho. Nech si chutnat." Chytil bílý papírový sáček, který mu Hank hodil - "Chci, abys viděl, jak tady dřevaři řeší svoje problémy" - a pustil se do jídla, zatímco pozoroval Hanka se zmatenou ostražitostí (jaké problémy?).

... Nebo jsem chtěl, aby si ten kluk se mnou zkusil alespoň jednou sjet tuhle Niagaru v plechovce od kafe, aby se přesvědčil, že ten cvok, o kterým pořád mluvil, dokáže mnohem víc než vylézt ven živý - že se při tom všem ještě od srdce zasměje. (O jakých problémech to mluvíš, bratře? vrtalo mi hlavou, zatímco se můj sebevědomý úšklebek změnil v mdlý a ustaraný úsměv. Nespočívá ten problém čirou náhodou v tom, že se někdo chce vetřít do přízně manželky jistého dřevaře?) Než dojíme hamburgery a hranolky, Leeovy šaty jsou už téměř suché a Joe Ben začíná být jako na trní, abychom co nejdřív vyrazili. Joe se právě vrátil zvenku s Pišťou, s dvojčaty a Johnnym, a chystá se sám vyvádět nějaké skopičiny. Joe vždycky dokázal předvídat potíže, když se týkaly mě.

Do Kůlu jsme jeli dodávkou, protože džíp neměl střechu a noc byla na jízdu v otevřeném voze trochu divoká, protože jednu chvíli bylo jasno a na obloze se třpytil krásný srpek měsíce, a vzápětí ji křižovaly blesky a k zemi se snášely přívaly zmrzlého deště. (Tyhle otázky se nijak nedotkly mých dřívějších pocitů malého vítězství, dokud Hank nezačal trvat na tom, že musím jet do Kůlu s nimi... tehdy jsem se začal snášet ze svého obláčku a přepadly mě chmury.) Na Main Street je tolik aut, že musíme zaparkovat až u požární zbrojnice a do Kůlu dojít pěšky. Uvnitř to vře, všude je plno světla a hluku a lidé přetékají přes chodník až na silnici. Dva kytaristé hrají "Under the Double Eagle" se zesilovači puštěnými naplno. V životě jsem to tam neviděl tak našlapané. Stoličky u dlouhého barového pultu jsou obsazené a v úzkých mezerách mezi nimi stojí bokem další lidé. Boxy jsou plné a Teddymu pomáhá servírka z Mořského vánku. Hosté stojí na parketu, ve dveřích na toaletu a na pódiu a hlučné skupinky mužů popíjejících pivo zaplňují každý zakouřený kout a mezeru až k autobusovému nádraží. (A bratr Hank se usmívá tak zlověstně, až se mé chmury mění v strach.) Tušil jsem, že bude plno, a byl jsem připraven na to, že to bude divoké, ale přijetí, kterého se mi dostane, když s Jobym a Leem vstoupíme dovnitř, mě trochu vyvádí z míry. Čekal jsem, že vzduchem začnou lítat židle a stoly, ale když všichni začnou mávat, usmívat se a dokonce zdravit, na chvíli vůbec netuším, která bije.

Jdu kolem parketu a chlapi, které ani neznám, na mě volají slova uznání jako na příbuzného, který přijel na návštěvu. U baru se pro nás tři uvolní místo a hned objednávám pivo.

(Nejdřív mě napadlo, že mě Hank chtěl vylákat ven a ponížit před tím davem, uštědřit mi na veřejnosti slovní výprask za mé sklony k cizoložství...) Dávní kamarádi mě přicházejí poplácat po zádech a vyzkoušet pružnost mých šlí. Motorkáři se přicházejí zeptat, jak se mi daří. Mariňáci, o kterých jsem léta neslyšel, se u mě zastavují a podivují se, jak ten čas letí. Desítky známých: "Nazdar Hanku, jak se máš, ty starej lišáku? Hergot, to to letí. Jak se vede?" Potřásám si rukama a směju se vtipům a pozoruju tváře, poskakující v zrcadle za řadou demonstrujících lahví.

Nikdo se jediným slovem nezmíní o naší smlouvě se společností Wakonda Pacific. Vůbec nikdo!

(Ale když uplynulo několik minut bez jediného incidentu, usoudil jsem, že v tom bude něco jiného. Bratr Hank bude mít v plánu něco horšího.)

Po chvíli vítání vázne a já se konečně můžu rozhlédnout kolem sebe. Hergot! Na to, že je sobota

večer, navíc sobota večer v Kůlu ve Wakondě, je to pořádný hukot. U každého stolu sedí přinejmenším náklaďák chlapů, kteří hulákají, smějí se a popíjejí pivo. A, což je k nevíře, je tam přinejmenším pětadvacet ženských! To je víc, než jsem kdy v Kůlu viděl. Obvykle máte štěstí, když je tam v sobotu jedna ženská na deset chlapů, ale dneska večer to bude tak jedna ku čtyřem.

A tím se dostávám k jádru pudla: ženské chodí takhle houfně do baru jenom v případě, když hraje dobrá kapela, pořádá se tombola nebo se schyluje k rvačce. Zvlášť pokud jde o tu rvačku. Dámy nepřiláká nic jako možnost zhlédnout pěknou bitku. Viděl jsem nejrůznější ženské, jak celé vyšňořené ječí, piští, křičí a řvou a vrhají se na nějakého nadrátovaného ranaře v přílbě, který právě zmlátil jejich starýho, na frajera dvakrát vražednějšího než ten jejich. Stejně jako na zápase. Už jste si někdy všimli, že první tři řady kolem ringu ve zbrojnici jsou vždycky plné rudých úst, z nichž se linou nemilosrdné verdikty požadující zardousit toho bídáka, urazit mu palici?

(Něco mnohem víc povznášejícího než ponížení POZOR! mnohem kousavějšího než slovní výprask! Hank, Joe Ben, všichni v baru vypadali, jako by čekali příchod lva, jemuž jsem měl být předhozen UTÍKEJ DOKUD JE ČAS!) Být zápasníkem, určitě by se mi o těch prvních třech řadách zdály samé nechutnosti. Mimochodem, je docela možné, že se mi budou zdát nechutnosti o téhle skupince ženských ještě dřív, než večer skončí.

Objednávám si ještě něco k pití, tentokrát whisky, Johnnyho Walkera. Proč, napadá mě, proč si objednávám dobrý chlast vždycky, když tuším nějaké potíže? Většinou je to pivo pivo pivo, jedno za druhým, pěkně v klídku až do nálady.

(PRÁSKNI DO BOT!) Možná je to proto, že pivo funguje pomalu; a protože potřebuju něco rychlejšího.

(UTÍKEJ! UTÍKEJ, TY PITOMČE! COPAK NECÍTÍŠ, JAK TEN DAV TOUŽÍ PO KRVI?) Hergot, tady je ale dneska nařacháno! Že by všichni tihle rozverní hrdinové přišli jenom proto, aby se podívali, jak mi někdo zpřeráží kosti? Pravda ovšem je, že je pak člověk pokornější a krápět povznesenější.

(Ale právě když jsem chtěl vyrazit ke dveřím TEĎ, TY VOLE, Hankovi se podařilo ještě jednou otřást mojí jistotou...) Nakláním se k Jobymu, který se pořád nemůže vzpamatovat z našeho přijetí. "Už ti to došlo?"

"Co? Tohle? Mně? Kdepak, ani náhodou."

"Sázím můj starej naviják proti tomu tvýmu novýmu, že nás dneska večer poctí svojí návštěvou Biggy Newton."

"Cože," povídá Joby. "To ne!"

(... když řekl Joe Benovi, že ten dav nelační po mojí krvi, ale po jeho...) Najednou se u nás zjeví Les Gibbons s pusou zamazanou od jahodovýho džemu. Jsem zvědav, kdo ho převezl přes řeku, aby o nic nepřišel. Se všemi kolem si podává ruku a objednává si pivo.

(... a vysvětlil tak, že očekávaným lvem je onen zapřísáhlý soupeř, o němž jsem už tolikrát slyšel: slavný Biggy Newton.) "Hanku," ptá se mě Lee, "jakej konkrétně je tvůj vztah k tomu slavnýmu panu Bignewtonovi?"

"To je těžký říct, brácho... abys to pochopil."

Vetře se mezi nás Les. "Big povídal, že až Hank -"

"Lesi," povídá Joe, "nikdo se tě na nic neptal" - což ho uzemní. Joby neměl Gibbonse nikdy v lásce, ale poslední dobou ho nemůže vystát.

"Dalo by se říct," vysvětluju Leeovi, "že náš vztah odráží skutečnost, že tohle město není dost velký pro oba."

(Takže jsem opět postrádal jakékoli logické vysvětlení své přítomnosti v baru - byl jsem zmatený a rozrušený a zoufale jsem se snažil pochopit, z čeho pramení moje očividně nesmyslná paranoia.) Řada lidí postávajících kolem na ta slova vyprskne smíchy a povykuje. Les však zachovává vážnou tvář. Otočí se k Leeovi a povídá: "Big říkal, že tady tvůj brácha podváděl při závodě na motorkách."

"V tom to není," namítne Joe Ben. "Big je cvok, Lee. Tvrdí, že mu Hank asi před čtyřma nebo pěti rokama znásilnil holku, což je podle mýho názoru holej nesmysl, protože ta holka byla znásilněná dávno předtím."

"Slyšíš to, Lee? Proboha, Joe, proč se mi snažíš zdiskreditovat jednu z mých nejlepších trofejí? Pokud" - mrknu na Leea - "pokud ovšem nevíš z první ruky, kdo připravil malou Judy o věneček?"

Joe v tu ránu zrudne jako rak, což je dohromady s jeho obličejem pohled pro bohy. Vždycky si z něj kvůli Judy utahuju, protože do něj byla na střední škole blázen, než se mu stalo to s tím obličejem Všichni se řehtají ještě víc, když slyší, co říkám Joeovi.

Začínám Leeovi vážným hlasem vysvětlovat skutečný a zásadní důvod, proč po mně Biggy Newton jede, když uprostřed mé třetí whisky a docela upřímného a výmluvného vysvětlování napochoduje do lokálu sám Big.

(Bylo pár minut předtím, než se objevil sám klíč k řešení téhle hádanky.) Ray a Rod končí nějakou skladbu.

(Ten klíč vstoupil do baru...) Bar trošku ztichne, ale ne moc.

(... nebo abych byl přesnější, napochodoval dovnitř - jako nějaký medvěd z Aljašky, kterého se někomu podařilo částečně oholit a navléknout do špinavého trička...) Všichni do jednoho v baru vědí, že přišel Biggy, a konečně nadešla ona dlouho očekávaná chvíle, kvůli které jim stálo za to vypravit se v tom počasí ven a vybrat drobné z hrnku, kam je ukládá jejich stará, a všichni vědí, že to každý ví. Myslíte snad, že by se vůbec někdy svěřili ostatním, že se jim honí hlavou něco jiného než sklenice piva a možná tak ještě hra v dámu? Že přišli s těmi nejlepšími úmysly? Kdepak, ani náhodou.

Hudba začíná hrát.

Sladké polibky v papírku
jsou pro tebe vším, pro mě ne....

Objednávám si dalšího panáka. Čtyři jsou tak akorát.

Přichází Evenwrite a tváří se, jako by měl zácpu; je s ním ještě jeden chlap, v obleku a hladce oholen, s inteligentním výrazem na tváři, jako člověk, který se vypravil na koncert smyčcového kvarteta.

Big se jako vždycky chvíli rozhlíží a zjišťuje, jaká je situace. I on tu hru hraje. Ani náhodou nedá najevo, co se mu honí hlavou. Jediný, kdo v celém baru vůbec něco říká o tom, co se chystá, je ten chlapík, který si ze mě utahuje ze zrcadla za láhvemi - násoska. Chce ještě jednu whisky, ale já vím své. Čtyři stačí, povídám mu. Čtyři jsou tak akorát.

Pozoruju Biga. Je celý černý a zmazaný z práce na stavbě a udělaný je, jen co je pravda. Je to hromotluk s rozložitými rameny a postavou jako Andy, akorát větší. Je vysoký asi tak metr osmdesát pět, má husté obočí plné prachu ze silnice, mohutný plnovous a lesklé černé chlupy mu rostou snad všude kromě dlaní. Pomalu se rozhlíží Ale ne tak, jak to dělával vykračuje si v těžkých botách Dej si na ně bacha; vzal si je schválně; korkáče na stavbu nikdy nenosí ve vatových kalhotách a přílbě Omyl, milej Bigu; já tě nechci zmalovat, ale mohl bych ti ten tvůj tvrďák přetáhnout krápět přes oči a ze zubů mu trčí jedno z Teddyho rumem nasáklých párátek.

(Než se ten prehistorický dvounožec v tričku postavil tváří v tvář Hankovi, udělal přípravné kolečko kolem ringu. Hank pokračoval v pití i po vstupu soupeře - prehistorického dvounožce a na pohled zdatného rohovníka.) Jo; čtyři panáky budou stačit. (Bratr Hank se neotočil směrem k té bestii, ani se nepodíval, jak se nemotorně vleče kolem arény.) Zanedlouho se Big loudá přímo k nám.... (A dokonce i potom, co se u nás vyzývavě zastavil, se Hank tvářil překvapeně.) "Heleme se! Biggy Newton! Jak se vede, kámo? Ani jsem si nevšim, kdys přišel...." Sakra, já viděl z ty hory masa každičkej centimetr... a chvíli jen tak klábosíme jako spolužáci ze střední školy. (Přivítali se vřelými úsměvy a pozdravy a tvářili se přívětivě asi jako vzteklí vlci.) "Neviděl jsem tě celou věčnost, Bigu; jak se daří v Reedsportu?" Tak mě napadá... vidí to ten kluk? (A pak, ještě před vypuknutím samotného souboje, jsem si všiml, jak se Hank dívá směrem ke mně.) "Ale, docela to ujde, Bigu, a co ty? Jak se daří tátovi?" Vidí to, říkám si v duchu, vidí, že Big je alespoň o dvacet kilo těžší než já? (Hank měl na tváři nepatrný náznak úsměvu a v jeho zelených očích se znovu zračila otázka: Chceš vidět, jak dřevaři řeší svoje problémy?) "Jo, vypadáš fakt dobře, Biggy."

(A najednou je mi všechno jasné: Hank chtěl, abych na vlastní oči viděl, jaký trest bude následovat, když budu pokračovat v pokusech získat si náklonnost jeho ženy. VIDÍŠ? ŘÍKAL JSEM TI TO.

UTEČ, DOKUD JE ČAS! Má paranoia našla své ospravedlnění.)

Popíjím a klábosím s Biggym, jako kdybysme byli nejlepší kámoši. "Zaskočíš někdy do Harveyho kšeftu, Bigu?" Big není špatnej kluk. Vidíš, Lee? Když na to přijde, vlastně o něm mám mnohem lepší mínění než o dobrých třech čtvrtinách ostatních chlapů tady v baru. "Poslední dobou se skoro nezastavím, Biggy, možná už jsi něco zaslech... ani jsem si nenašel čas na motorku." Vidíš, Lee? Vidíš to? Je nesrovnatelné větší než ten parchant, co se do tebe dneska odpoledne navážel na pláži... "Jo, mám práce až nad hlavu, Bigu. Ale těší mě, že tě vidím. Fakt." Hm. Zase ten zatracenej pocit; nějakej šupák se mi chystá vymlátit mozek z hlavy a já bych si s ním nejradši pokecal. "Nevím, kam dřív skočit, Bigu, furt je co kácet a řezat."... Ale vidíš to, Lee? Neutíkám před ním do moře, je mi ukradený, jak je velkej: ať mi klidně natrhne prdel, ale do moře mě nezažene!" "Ale no tak, Bigu, nebuď takovej...." Ten šílenej pocit; musím si pořád opakovat, že jenom čeká, až mi bude moct vymlátit duši z těla, jinak bych ho vzal kolem ramen jako nejlepšího kámoše. "Víš dobře, jak starej Floyd všechno nafukuje; já tě nepřipravuju o práci. Mimochodem, slyšel jsem, že ve společnosti Wakonda Pacific nabíraj lidi. Přej tam šla parta chlapů do stávky, nevíš o tom něco?" Podívej, Lee; ty si myslíš, že se od něj nechám převálcovat, že mi je u prdele, jak je velkej? Myslíš, že by se mi chtělo zpřerážet mu hnáty, i kdyby to byl můj nejlepší kámoš? Copak nechce on zpřerážet moje? "Takže kdybys měl zájem, Bigu, práce na pile by byla." Nečekaj snad všichni na to Podivej, Lee až mi zmaluje ciferník? "Samozřejmě, jestli se chceš ohánět krumpáčem..." Tak ty si myslíš, že mám chuť vymlátit někomu zuby Podívej, Lee, může mě zpráskat jako psa, ale nedonutí mě utýct! abych si uchránil svoje vlastní? Dokonce i mýmu nejlepšímu kámošovi? "Co to povídáš, Bigu. Sakra, ale to je škoda...." Musím si pořád připomínat A když mě nedonutí utýct, tak mě nikdy doopravdy nesrazí na kolena, chápeš? Myslíš, že si dělám hlavu, jestli přitom ty kretény nezabiju? I když to jsou my nejlepší kámoši? Musím se tvářit, že mi to je u prdele, chápeš? Všichni sem přišli natěšený ,že uviděj, jak dostanu po hubě, jak mě zabije! "... jestli to cejtíš takhle, Bigu, tak jsem kdykoliv připravenej."

(Díval jsem se na Hanka, jak stojí s nezvyklým klidem a nechává na soupeři, aby udeřil první. Byl to málem jeho konec. Otočil se kolem své osy a dopadl na bar; hlavou narazil na dřevěný pult, až to zadunělo, a svezl se na kolena UTÍKEJ, PITOMČE! POZOR! a než se mohl zvednout, Big Newton už na něm seděl...) Vidíš, Lee? Všichni ti všiví ukňouraní usmrkaní čuráci nechutný píči v červených svetrech, všechny ty odporný ksichty, na který si vzpomenu, svalujou vinu na mě Na mě, Lee, chápeš? (tentokrát ho zasáhl do lícní kosti a srazil obličejem na podlahu) poserové který jsou podělaný až za ušima tvrdí že za to můžu já - Kristepane, Lee, copak to nevidíš? (a z téhle polohy se ke mně otočil POZOR! POZOR! jako by se chtěl přesvědčit, že tam ještě jsem) všichni hulákají zašlápni ho zkopej toho prašivýho kripla - Krucinál, Lee! (Otočil se ke mně z podlahy a jedním zeleným okem se na mě tázavě podíval POZOR! UTÍKEJ! druhé měl zalité krví...) všichni ječí zabij ho protože neuteču hajzlové Lee! ty parchante! (... a než jsem se stačil vzpamatovat - díky tomu hluku, vypitému pivu a možná protože jsem chtěl, aby dostal ještě víc - POZOR, HANKU! slyšel jsem se, jak ho povzbuzuju spolu s Joe Benem VSTAŇ, HANKU, VSTAŇ VSTAŇ VSTAŇ!) hajzlové myslíš že mi stojí za to prosím tě abych je nenáviděl Vidíš, že to dokážu, Lee (a jako by čekal na můj signál, zvedl se VSTAŇ celý od krve HANKU HANKU a spustil strašlivý válečný pokřik...) TY ty si myslíš že mi za to stojí prosím nenávidět je! nesmím jim dopřát tu radost a utéct (... aby ukázal HANKU VÝBORNĚ HANKU HANKU! že je primitiv každým coulem...) prosím tě nenávidět! stojí ti za to? ty hajzly! (jako ten prehistorický dvounožec...) NENÁVIDĚT JE? prosím tě ZABÍT JE! (a ještě lepší DO TOHO HANKU rohovník!) dovol abych záleží ti na tom JE zabil TEĎ TEĎ TEĎ...!

Blesk zmizel a zanechal po sobě křečovitou černou mlhu těkající trhaně mezi vrcholkem hory a údolím. Starý šindelář kráčí zachmuřeně po cestičce od garáže ke své chatrči; dokonce se ani nenamáhá vzít s sebou kartón vína...

Lee se veze domů na zadním sedadle džípu, zatímco Joe mlčky řídí. Dodávku nechali Jan u Joeova domu. Bičují je poryvy deště a Lee nastavuje tvář zbytkům větru z předvečera Všech svatých v naději, že vyžene z hlavy pivo a whisky, které vypil po bitce. Sedí vzadu vedle Hanka a podpírá ho, když se kácí k podlaze. Hank od chvíle, kdy odešli z baru, nepromluvil jediné slovo, a přestože má zavřené oči,

nedá se s jistotou říci, jestli ztratil vědomí, protože v blikajícím světle připevněném na palubní desce džípu vypadá jeho tvář jako živá - chvilku je bez výrazu a vzápětí se usmívá nad nějakou veselou vzpomínkou. Lee si ten záhadný výraz prohlíží a říká si: Usmívá se vědomě nebo mu otékají rty?... To bylo těžké odhadhout vzhledem ke stavu, v jakém se nacházel zbytek Hankova obličeje - bylo to podobné, jako kdyby se snažil číst dopis očištěný od blátivé šplápoty.

Spatně čitelný byl vlastně celý večer. Ještě pořád jsem nechápal, čeho chtěl dosáhnout tím, že uvidím ten debakl. Jedna věc byla však jistá: pokud mi chtěl naznačit - jak jsem napůl tušil -, že bych si měl dát pozor ve vztahu k jistým osobám ženského pohlaví, protože by mohl být schopen násilí v případě, že ho k tomu někdo vyprovokuje... tak se mu podařilo velice zdařile prokázat své schopnosti.

"Ještě nikdy," řekl jsem jen tak do vzduchu, "v životě jsem neviděl něco tak podlýho, tak surovýho..."

Hank se ani nepohnul a Joe Ben jenom poznamenal: "Byla to jen rvačka, obyčejná rvačka, a Hank mu dal za vyučenou."

"Ale ne, já neviděl rvačku poprvý. V tom to není...." Odmlčel jsem se, abych si pročistil hlavu a dokázal vyjádřit, co cítím. Po té rvačce jsem vypil víc, než jsem původně chtěl, protože jsem se snažil ten výjev vymazat z vědomí. "Bylo to takový... když ho ten chlap přehodil přes tu židli, měl jsem pocit, že Hank zešílel, jako by ho chytil amok!"

"Big je chlap jako hora, Lelande. Hank musel sebrat všechny síly, aby ho dostal...."

"Choval se jako šílenec... jako nějaký zvíře!" A litoval jsem, že jsem nepil víc.

Vůz drnčí temnou nocí. Joe Ben má oči upřené před sebe. Hank klesá Leeovi na rameno a vypadá, jako by usnul. Lee pozoruje zpomalené záběry promítané na tmavé, deštěm překypující mraky uhánějící nad hlavou a lituje víc než kdy jindy, že nezůstal v posteli.

Joe Ben zastavuje s džípem na štěrkové cestě před garáží, aby to měli s opilým Hankem ke člunu blíž. Cestou ke břehu Hank mumlá a sténá. Na molu před domem se vzchopí natolik, aby nemotorně odkopl stranou smečku psů a došel na konec dřevěné lávky. Tam škrtne sirkou a nakloní se nad olejově černou vodu, aby se podíval na hloubkoměr na sloupu....

"Dneska ne, Hanku." Joe ho chytil za předloktí. "Necháme to na zítra...."

"Počkej, Joby... vždyť začalo pršet. Víš dobře, že musíme bejt ve střehu. Chce to jen vnitřní ostražitost." Schoval vyděšený plamen svíčky do dlaně a sklonil se ještě blíž k tmavé značce nejvyššího stavu hladiny. "Je to dobrý. Od včerejší noci jenom pět cenťáků. Pánbůh nad náma drží ochrannou ruku. Jdeme."

Když ho vedli po můstku, kopal do rozjívených psů a křičel na ně....

Šindelář leze do postele, aniž by si svlékl promočené oblečení. Začalo pršet. Slyší šumění deště na střeše, jako by někdo zatloukal do ztrouchnivělého dřeva měkké hřebíky. Začalo, dobrá. A takhle to potrvá půl roku.

Indiánka Jenny si vybavuje jedno proroctví a považuje déšť za osudové znamení, ale usne dřív, než si stihne celé proroctví vybavit nebo vyložit význam znamení...

Henry leží ve svém studeném pokoji na konci dlouhé klikaté chodby pod příkrovem starých pachů potu a plísně, mastí a kyselého dechu - "Člověk se o sebe dokáže postarat" - skřípe ve spánku dvěma osamělými zuby. Vyrušili ho svým štěkotem psi. Bručí a rozčiluje se, snaží se spát dál a zapudit bolest, dorážející celý den jako příboj na zdrevěnělý břeh jeho těla. Zarputile si odmítá vzít prášky na spaní, které mu předepsal doktor - "Vidím po nich rozmazaně" - a občas je vzhůru celý týden, než usne. Právě teď reptá a kleje v jakési mlze, která se rozprostírá kdesi mezi spánkem a bděním.

"Kurvafix," zaklel potichu.

"Neser se s tím," řekl.

Štěkání ustalo a on zůstal pod zelenými přikrývkami ležet mlčky, bez hnutí a strnule, jako padlý kmen pokrytý mechem...

Joe Ben stojí sám ve svém pokoji a přemýšlí, jestli má zůstat přes noc, nebo se vrátit k Jan a dětem; nerozhodnost mu křiví obličej. Přeje si, aby mu někdo s těmito těžkými otázkami pomohl.

Vydlabaná tykev na komodě, zpola zakrytá hebkými zelenými vlasy, se propadla do kaluže průzračné, lepkavé tekutiny. Pozoruje s plesnivým úsměvem Joea, který se potýká se svými problémy, a tváří se jako šťastný opilec vyčerpaný hýřením, ale dosud při vědomí; pokud tykev nějakou radu má, je příliš

grogy na to, aby ji poskytla.

Lee leží ve svém pokoji a doufá, že mu nebude zle. Poslední tři týdny krouží kolem jeho postele jako splašený kolotoč. "Závratě," určuje diagnózu, "kocovina z trávy." Každá událost, každá modřina, škrábnutí a puchýř poskakují dovádivě kolem něho a všechny jsou vyvedeny do nejmenších podrobností rukou nějakého zručného švýcarského dřevorytce. Defilují před ním jako vyřezávané jezdectvo. Leží v polospánku uprostřed té kroužící přehlídky a snaží se rozhodnout, na čem se sveze tentokrát. Po několika minutách pečlivého pozorování si vybere "Támhletu!" - vzpínající se kobylku s útlými boky, elegantním kohoutkem a povlávající zlatou hřívou. Nakloní se, aby jí pošeptal do ucha: "Mělas ho vidět... choval se jako primitivní zvíře... brutální a krásné zároveň."

A na opačném konci chodby sedí na židli s rovným opěradlem skleslý Hank bez košile a bosý a ztěžka oddychuje krví zaneseným nosem, zatímco Viv se zlehka dotýká jeho šrámů vatou namočenou v alkoholu. Kroutí se a trhá sebou a chichotá se při každém dotyku studené vaty a po tvářích mu stékají červené slzy. Viv utírá krvavé slzy vatou.

"Já vím, lásko, já vím," utišuje ho zpěvavým hlasem a přejíždí mu štíhlými prsty po pažích, "já vím" - hladí ho a tře, dokud slzy nepřestanou téct a on se vrávoravě nezvedne. Na okamžik se nepřítomně rozhlíží. Pak se jeho pohled rozjasní a on se plácne do břicha.

"No ne." Zašklebí se. "Podívejme, koho tady máme." Cvrnkne se do přezky opasku a nateklýma rukama si začíná rozepínat knoflíky. Viv ho pozoruje a touží těm opilým neohrabaným prstům pomoci. "Asi jsem se dneska krápět zřídil, už ti o tom Joe Ben povídal? Musel jsem zase vymlátit duši z Biggyho Newtona. Ach jo... udělali jste s Andym inventuru těch vorů? Prima. Páni, já jsem docela hotovej." Pustí kalhoty na podlahu a svalí se na postel. "Promiň, zlato, jestli jsem ti přidělal starosti...."

Usměje se na něj - "Nebuď bláhový" - a zavrtí hlavou. Vlasy poskočí a do rtů se jí zachytí tenký pramínek. Stojí tam a láskyplně ho pozoruje, dívá se, jak mu spánek povoluje čelist a uvolňuje rty, dokud se místo obličeje Hanka Stampera neobjeví tvář někoho dávno ztraceného - někoho, do koho se zamilovala, zakrvácenou tvář, kterou viděla ležet v bezvědomí na špinavé pryčně ve vězení svého strýčka - unavenou, něžnou a velice zranitelnou tvář.

Odhrne si neposlušný pramen vlasů z obličeje a nakloní se těsně k spícímu cizinci. "Miláčku," šeptá podobně jako dítě, které něco šeptá své panně a nechce, aby je někdo slyšel, protože je na takové pošetilosti příliš staré.... "Víš, co se mi dneska stalo? Snažila jsem si vzpomenout na slova jedny písničky, ale vůbec mi to nešlo. Začíná to: ‚Na obloze žije sojka...' a dál si nemůžu vzpomenout. Nevíš, jak je to dál?"

Jedinou odpovědí jí je namáhavé oddychování. Zavře oči a přitiskne si špičky prstů na víčka, dokud se tma nezaplní vířivými jiskřičkami, ale ta bublina pod jejími prsy zůstává chladná a prázdná. Zatlačí silněji, až jí očima projede bodavá bolest, a ještě silněji...

Hankovi se zatím zdá, že stojí z celé třídy nejvýš a nikdo se ho nesnaží shodit, nikdo se ho nesnaží odstrčit, nikdo kromě něho samotného ani netuší, že je nahoře.

Bývalý profesor anatomie, podivín, dost zvláštní týpek a diabetik, který vlastní dost zvláštní obchod s kuriozitami u silnice na pobřeží nedaleko Reedsportu, nahrazuje zakázané ingredience do lihovin drobnými šedomodrými mrtvolně modrými bobulemi rulíku zlomocného, rostoucího nedaleko jeho obchodu, aby prodal svůj vlastní typ ručně vyřezávaného anatomického modelu lidského těla z myrtového dřeva.... "Je to takový beladonový koktejl," uklidňuje své vyděšené pivní přátele. "Pro někoho jed, pro jiného rauš."

Teddy, barman na částečný a vlastník baru Kůl na plný úvazek, snad mohl otevřeně nesouhlasit s dřevorytcovým výběrem koktejlů, ale ze všech mužů ve Wakondě mohl jako jediný věřit jeho teorii. Nejhubenější dny ve městě totiž patřily k Teddyho nezřízeně nejtučnějším, nejtemnější noci města k jeho nejsvětlejším. V předvečer svátku Všech svatých nalil zklamanému davu mnohem víc lihovin, než by tomu tak bylo v případě, kdyby Big Newton zpřerážel Hankovi Stamperovi kosti... a sváteční déšť, který den nato přinesl stávkujícím dřevařům záplavu zoufalství, rozehrál v Teddyho pokladně veselý cinkot.

Reakce Floyda Evenwritea na déšť byla poněkud odlišná. "Panebože! To snad ne!" Probudil se druhý den dopoledne s kocovinou a jistým podezřením ohledně následků uplynulé noci na stav jeho vnitřností. "Zase chčije. Zkurvenej déšť! Co se mi to zdálo? Schylovalo se k něčemu hroznýmu..."

"V téhle zemi člověk shnije zaživa," zněla reakce Jonathana Draegera, když pohlédl z okna svého hotelového pokoje na Main Street, po níž se valilo několik centimetrů černé vody.

"Prší," zněl Teddyho stručný komentář, když pozoroval přes krajkový závěs u lůžka padající tkanivo oblohy. "Prší."

Sváteční oblaka se valila od moře celou bouřlivou noc - byla to rozmrzelá masa, nepříčetná vzteky, že musela tak dlouho čekat, a plná mrzutého odhodlání vynahradit si ztracený čas. Cestou přes pláže a město, pastviny a nízké kopce vypouštěla přívaly deště, a nakonec se s měkkou, pozoruhodnou netečností bez rozmyslu vršila ke stěně Pobřežního pásma. Celou noc. Několik mraků se s těžkým nákladem deště přehouplo přes vrcholky hor do Willamelteského údolí, ale převážná většina té obrovské masy shromážděné a přiváté ze vzdálených koutů moře se ztěžka odrážela zpátky nad město, kde se srážela s dalšími mraky a vybuchovala, jako když se srazí dvě jezera.

Posádku pýru, střežící okraje dun, převálcoval předvoj mraků; padlé hroty ukazovaly směrem, kudy se útok do šedivějícího svítání odebral.

Přívaly vody, řinoucí se z písečných převisů zpátky do moře v odměřených poryvech, jako by se hluboko ve vnitrozemí tříštily a lámaly obrovské vlny... odplavily do šedivého ranního světla veškerý letní odpad.

A podél oregonského pobřeží rostou skupinky přímořských stromů, natrvalo ohnutých větry neustále vanoucími od moře přes všechny pláže v Oregonu - celé háje přiškrcených cedrů a smrků strnulých v postoji paralyzovaného odporu, jako by znehybnělých pohledem na strašlivou Medúzu, která se před staletími zjevila bleskem... a během dopoledne onoho prvního listopadového dne vylezly z děr mezi kořeny stromů drobné myšky s krátkými ocásky, a poprvé, kam až paměť místních obyvatel sahá, zamířily v obrovských hejnech k výše položeným místům na východě ze strachu, že takový déšť bezpochyby zvedne hladinu moře a zaplaví jejich obydlí....

"Už je to tady; myši vylézají z děr. Čekají nás těžké časy," byl způsob, jakým Evenwrite pohlížel na náhlou migraci.

"Hlodavci se stěhují do města, aby přezimovali s lůzou," poznamenal Draeger mrzutě a zapsal si do diáře: "Člověka poznáš podle jeho myší."

"Asi bych měl tuhle neděli otevřít dřív," rozhodl se Teddy a běžel se podívat do zrcadla na toaletě, jestli se tenhle týden nepotřebuje oholit.

Skandinávští rybáři pozorovali onoho prvního dne u kotviště zlověstná černá oblaka a nakládali do svých člunů další vlečná lana. Indiánka Jenny ve své chatrči na mělčině rozpustila v rendlíku na kamnech smůlu, vosk ze svíčky a starý kapesní hřebínek a vzniklou hmotou obkreslovala mokré skvrny na stropě, širokým palcem s mozolem od lopaty zatlačovala připálenou klovatinu do spár a děr a potichu si pobrukovala s osamělým šuměním deště. Po Main Street přebíhali lidé z města se skloněnými hlavami od markýzy k markýze, přeskakovali louže a vyhýbali se vodopádům řinoucím se z okapů. Pohybovali se stejně horečnatě a zmateně jako zmáčené myši prchající z bezpečí svých děr; dokonce i ti nejstarší z mechem obrostlých obyvatel byli zmatení, i ten nejkovanější dřevorubec, obvykle hrdý na to, jak lakonicky přijímá rozmary počasí - "Když na to přijde, nikdy nebude dost mokro!" -a jak snadno snášel pověstné přívaly deště v minulosti, dokonce i tihle veteráni vypadali, jako by je déšť onoho prvního dne zaskočil svou nenadálou, nesmlouvavou dravostí.

"Lije, jako když kráva chčije na placatej šutr," pokřikovali na sebe. "Jako deset krav. Co povídám, jako sto krav!" povykovali, když přebíhali od markýzy ke vchodu a od vchodu k markýze.

"Přej to je rekord," ujišťovali jeden druhého celé odpoledne v Kůlu, "pěkně pitoměj rekord."

Když však na konci dne Teddyho rádio nad barovým pultem hlásilo zprávy o počasí, objem srážek nebyl ani zdaleka rekordní. "Od půlnoci bylo naměřeno sto milimetrů." Toto číslo nebylo nijak mimořádné. Jenom sto milimetrů? To je všechno? Ne že by to bylo málo, ale když si vezmeš, jak celej den lilo, tak máš dojem, že napršel přinejmenším jeden metr!"

Jenom sto milimetrů, pomyslel si Teddy sarkasticky, ubohých sto milimetrů.

"Mám dojem, že někdo někde udělal chybu," usoudil Evenwrite mrzutě. "Kde ti chytráci na stanici pobřežní hlídky sebrali takový nesmyslný číslo? Vytáhli ho snad z klobouku? Ve škarpě za barákem bylo v poledne dobrých třicet čísel vody, do prdele! Proč si ti idioti myslej, že dokážou změřit vodu líp než kdokoliv jinej?"

Stačí sto milimetrů deště - Teddy se uculoval - a strach skrytý celé léto vypučí a vykvete přes jedinou noc. Neslyšně proplouval zšeřelými uličkami svého baru jako kulaťoučký vodní pavouk v bílé zástěře a košili, černých kalhotách a špičatých polobotkách s podrážkou ze surové gumy, Květy směšných barev a nejrůznějších tvarů, a pečoval o svou pavučinu s odtažitou úslužností. Všechny barvy a tvary však pocházejí ze stejného býlí strachu.... Jeho drobné tmavé rty se špulily v profesionálním úsměvu a černá očka zaznamenávala všechno v celém omšelém prostoru uvnitř baru - muže prohledávajícího přihrádku na vrácené mince v hrací skříni, trojici v boxu na konci zhášející cigarety o desku stolu, těžknoucí nohy, umdlévající jazyky... a viděla všechno kromě fládrovaného pultu nebo řad sklenic, které neustále leštil. A ten plevel v sobě máme zakořeněný všichni. Já stejně jako Floyd Evenwrite nebo Lester Gibbons. Ale se mnou je to něco jiného. Já vím, že ho nevyhnal do květu déšť. Nevyhnalo ho do květu nic jiného než blbost. A rodná půda je tady na blbost bohatá.

Teddy se považoval za jakéhosi experta na strach a blbost; obojí studoval dlouhá léta. Měl neustálý přísun exemplářů. Tentokrát věnoval skrytý pohled Jonathanu Draegerovi, odborářskému funkcionáři, jehož přivolal Evenwrite, aby pomohl urovnat to stávkové běsnění, a který právě procházel pod neónovým obloukem v klobouku a zářivém světlemodrém plášti. Teddyho oči sledovaly onoho muže, jak si sebejistě a s dobře živenými pohyby odkládá klobouk a svléká plášť. Všiml si ho už předešlého večera, kdy ho zaujal jeho chladný zájem o rvačku. Podobně jako Teddy - a možná ještě Hank Stamper - ani tenhle pan Draeger očividně nezapadal do stejné kategorie jako ostatní exempláře. Jako by v něm dřímalo něco zvláštního, co ho oddělovalo od ostatních. Sám Teddy si připadal jiný než ostatní, protože v sobě sice možná nosil přirozené semínko strachu jako ostatní, ale na rozdíl od nich oplýval dostatečně prohnanou trpělivostí a pronikavou inteligencí, aby ho nenechal vyrašit. Hank Stamper nebyl prohnaný ani inteligentní, ale díky nějakému vrtochu přírody neměl vůbec strach. V tomhle Draegerovi toho jistě dřímalo ještě mnohem víc.... "Dobrý večer, chlapci," pozdravil Draeger sešlost občanů u největšího stolu. "To máme ale počasí. V novinách psali, že už napršelo sto milimetrů...."

"Kde ty čísla vzali," chtěl vědět Evenwrite, "těch 'sto milimetrů'?"

Draeger si pověsil plášť a klobouk, a ještě než odpověděl, setřásl si z nohavic opatrně kapky deště. "Na Meteorologickém úřadu Spojených států, Floyde," vysvětloval a věnoval Evenwriteovi chápavý úsměv. Ten pan Draeger je prohnaný. Navíc vypadá, že je inteligentní; to ho nepochybně vyděluje. Možná ani nemá strach... "Proč se ptáte, Floyde? Čekal jste, že to bude víc?"... ale rozhodně je v tom ještě něco víc.

"Ehm..." odsekl Evenwrite a rozmrzele pokrčil rameny. Měl ještě kocovinu. A kromě toho si nebyl tak docela jistý, jestli se mu zamlouvá, jak tenhle velkoměstský, do bronzova opálený tupoun v těch svých kalhotách reaguje na vážnost situace. "... já neříkal nic o tom, že bych něco čekal, pane Draegere."

"Jistě. To byl jen vtip."

Něco, čím se liší od těch primitivů, ale i ode mě a Hanka Stampera.

"Ono to skutečně vypadalo na víc než sto milimetrů," připustí realitní agent. "Ale víš, jak bych to nazval já, Floyde? Chceš to vědět? Byl to šok, tak je to. To krásné, slunečné počasí, které panovalo až do listopadu, svým způsobem působilo jako uspávací prostředek, chápeš? A pak prásk ho! zhroutil se nám celej svět." Opřel se dozadu a z hrdla se mu vydral uvolněný, přívětivý rotariánský smích - "A tak všichni pobíháme jako kuřata s useknutou hlavou.... He he he." Smích, který měl rozehřát všechna vychladlá a zmoklá srdce kolem; a možná dodat trochu sebejistoty v situaci, kdy raší naděje na koupi pozemků. "To

je všechno. Není se čeho obávat. Zmateně jsme pobíhali a říkali si, že se nám hroutí svět. He he he." Všichni se rozesmáli a souhlasili s chytrým vysvětlením; to bylo jistě ono, ten šok, to překvapení... pak smích utichl a Teddy sledoval, jak se všichni tázavě otáčejí na usměvavého Draegera. "Nenazval byste to taky tak, pane Draegere?"

"Přesně tak to nepochybně bylo," ujišťoval je, zatímco Teddy přihlížel. Všichni ostatní mají strach z noci, ze tmy venku; já to vím...

"Já si nejsem jistej, že to bylo právě takhle," prohlásil podrážděně Evenwrite s pohledem upřeným na Draegera; jeho ruce s pečlivě zastřiženými nehty se k sobě tulily na stole jako dva nafoukaní, čistokrevní výstavní psi. Pohlédl na své vlastní šlachovité a špinavé ruce, které připomínaly spíš dva vořechy, růžové a olysalé prašivinou - "Ne, to teda nejsem" -, ale ať vypadaly jako vořeši nebo ne, ani ho nenapadlo je schovávat pod stůl!

"Ne? A máte pro to lepší vysvětlení, Floyde?" Já znám ta zvířata, roztřesená hrůzou ze sil dřímajících ve tmě; proto si kupují televizory, buicky s červenými a zelenými světly blikajícími v dírách v kapotě... proto se stahují k mým neonům. Jako hmyz, přitahovaný k pouličním lampám, k ohni. Jsou ochotní udělat cokoliv, jenom aby unikli ze tmy...

"Jo, Floyde; vypadáš, jako bys měl něco na srdci."

"Jo, Floyde..."

Evenwrite svraštil obličej do strhaného labyrintu urputného soustředění. Měl lepší vysvětlení, krucinál, jenom kdyby ho dokázal správně podat. Mořil se s ním celou noc. Bylo v tom zatraceně mnohem víc než moment překvapení, a rozhodně bylo čím se zneklidňovat. Celou noc se tím pocitem zabýval - jakmile mu vybledl z paměti pohled na Stampera drtícího toho neandrtálce Newtona - v polospánku a přiopilý ve svém černočerném pokoji se snažil naslouchat onomu neodbytnému a zlověstnému neklidu, zaslechnout ono varování, které mu déšť svými studenými vlhkými rty šeptal do ucha - co to bylo za sen? co když někdo jen tak šeptal? - a do oběda, než vylezl z postele, to vlhké varování rozluštil.

"Heleďte," začal se zjevnou snahou pečlivě volit slova. "Za tím, že tenhle déšť přišel tak, jak přišel, a... všechny rozladil, se skrývá mnohem víc než nenadálá změna počasí. Pokud jde o nás dřevaře - a vás ostatní, kterým les taky poskytuje obživu -, tenhle liják mohla bejt stejně dobře atomovka."

Přinutil se nepohlédnout na Draegera. Přejel si rty jazykem a pokračoval.

"Tenhle déšť mohlo bejt stejně dobře tornádo nebo zemětřesení, pokud jde o nás dřevaře. A bude stejně těžký ho přežít." Nechci přehánět, ale musejí to přece pochopit, hergot... on to musí pochopit! "Nechte si to chvilku projít hlavou a pochopíte, o čem mluvím." Musí pochopit, že tohle není jeden z těch jeho nóbl dýchánků, na kterých obvykle vysedává a pořád si něco zapisuje do notýsku, jako kdyby nevěděl roupama co by. "A pochopíte, proč jsem se snažil vyhecovat vás dřív, než bude pozdě."

Všichni se napili, aby se posilnili proti jakékoli události, kterou podle Evenwriteova zlověstného výroku možná nepřežijí. Ano; všichni do jednoho prchají ze stínu na světlo. Někteří více, někteří méně... A pak, právě když Evenwrite otevřel ústa, aby se rozpovídal naplno, zarachotily skleněné dveře a dovnitř vstoupil jako na něčí pokyn Les Gibbons. Všichni se otočili a pozorovali Lesův hřmotný tanec, když ze sebe setřásal déšť. Evenwrite z toho vyrušení zasténal, ale Les narážku nepochopil; oklepával si klobouk o nohu a měl radost z pozornosti, jakou jeho příchod vyvolal. "Teda chlapi, ta řeka stoupá jako blázen. To je strašný! Málem jsem se nedostal na druhej břeh. Řek jsem starý, že se možná vrátím až ráno, jestli se to ještě zhorší. Doufám, že mě u sebe někdo nechá přespat. Co? Když se nedostanu domů?"

Evenwriteova zachmuřená tvář se znenadání rozjasnila, protože spatřil způsob, jak se vrátit k svému tématu. "Přijels autem, Lesi? Až ke Scalerovu mostu a pak přes řeku?"

"Prdlajs přijel! Auťák mi nejede od ty doby, co jsem ho půjčil švárovi. Úplně ho rozmlátil. Málem bych se sem nedostal: musel jsem volat Stamperovi, aby pro mě přijel a převez mě ve člunu na druhou stranu. Chvíli jsem dokonce myslel, že to ta svině pro mě neudělá. Pak místo sebe poslal Joe Bena, jakože on se mnou nebude ztrácet čas."

Evenwrite to zkusil znovu. "Ale včera večer tě někdo odvezl domů přes Scalerův most, Lesi... proč jsi nezavolal tomu, kdo tě vezl?"

"Měl jsem dojem, že by to nebylo bezpečný, Floyde! Mám úplně zatopenej dvůr. To se ještě nikdy nestalo, dokonce ani v devětačtyřicátým. Tak mě napadlo, že cesta ode mě ke Scalerovu mostu nebude

dvakrát bezpečná. Voda totiž nemá čas se vsáknout, pánové; takovýho deště po tak dlouhým suchu -"

"Přesně tak!" Evenwrite udeřil oběma rukama do stolu tak náhle a prudce, až Les zakopl o židli za zády. "Právě tohle jsem se vám snažil říct, chlapi!" Tak to zkusíme ještě jednou, a líp. "Vy o tom zřejmě nebudete vědět, pane Draegere, ale vy, chlapi, víte stejně dobře jako já, co dokáže takovej příval deště na vyprahlý zemi! Co udělá s taháním dřeva, vůbec s veškerou prací v lese, jestli sebou nehodíme a nezačneme s tím něco dělat. Myslím skutečně něco dělat!"

Přikývl a nechal je o tom přemýšlet. Les zůstal strnule a nepohodlně stát, jako by mu nohy převrácené židle a náruživost v Evenwriteových slovech zabránily v pohybu. Ještě nikdy neviděl Floydá tak rozohněného. Nikdo ho tak ještě nezažil. Všichni na něj nechápavě zírali; ještě než pokračoval, protáhl obličej podobně, jako když si někteří lidé odkašlají:

"Protože tohle není obyčejnej liják, chlapi... je to spíš začátek popravy." Postavil se, poodstoupil od stolu a podrbal se na mohutné šíji. U baru se zastavil. "Popravy! Jako nějakej popravčí nůž, kterej se zařezává do všech pitomejch silnic na tyhle straně údolí! Kdo sází na mejch deset dolarů, že silnice na Breakleg Spur je po ty propršelý noci ještě sjízdná? Nebo se někdo chce zkusit projet k Pacifickýmu kempu nebo Feeny Creek po Devatenáctce? Už jsem vám to říkal, vy palice zabedněný" - jednoho za druhým přelétl pohledem - "a řeknu vám to ještě jednou, že když nezpevníme ty svahy tenhle tejden! ještě tenhle zkurvenej tejden bez ohledu na stávku a stávkokazy, můžete se spolehnout, že si budeme zbytek tyhle posraný zimy jezdit každý pondělí dopoledne do Eugene pro podporu!"

Otočil se zády k mužům a chvíli jen tak stál a cítil, jak ho pozorují, zatímco Draeger je sledoval všechny. To by jim mělo na vysvětlenou stačit.

Čekal, jestli k tomu Draeger něco neřekne, ale ticho, které nastolil, přetrvávalo, a tak je napínal, jak jen to bylo možné. S hlubokým povzdechem vytáhl ramena a zase je nechal klesnout. Znovu se podrbal na krku. A když se zase otočil, brunátný gumový obličej mu zdobily stopy únavy a sebeobětování. Teddy sledoval v zrcadle za barem Všichni jsou podělaní strachy jak se Evenwrite vrací ke stolu a Evenwrite je z nich podělaný nejvíc.

"Chlapi... hergot... vy přece víte, o co tady kráčí, ne? Víte dobře, o čem mluvím, o čem vám do prdele vykládám celej tejden! A dokonce už předtím jsem je varoval, pane Draegere, pověděl jsem jim o svým podezření..."

Ten, kdo se chová jako nejdrsnější a nejneohroženější z nich a kdo má největší strach z temných sil... je Evenwrite.

"Do včerejška jsem tu zprávu držel v tajnosti, dokud nebudu mít jistotu, že dostanu ještě jednu kopii..."

Támhle Gibbons vypadá, jako by měl největší strach, ale ten je příliš zabedněný na to, aby se bál tak, jak vypadá.

"Až do včerejška jste si mysleli, mládenci, že si vedeme docela dobře. Všechno, co jsem vám vykládal o Stamperech, jste brali na lehkou váhu, nebo ne? Mysleli jste si: Ještě chvíli počkáme.' Říkali jste si: 'Společnost Wakonda Pacific už dlouho nevydrží; dojde jím dřevo. Potřebujou mít na jaro připravený zásoby.' Mysleli jste, že je máme v hrsti, co? Protože taková dřevařská společnost prostě nebude vydělávat, když nebude mít dřevo na prodej! Říkali jste si: 'Jen ať si Hank Stamper kuje železo, dokavad je žhavý - nás se to netýká. Žij a nech žít. Přece nebudeme někomu bránit, aby si poctivě vydělával na živobytí.' Nebo snad ne?" Odmlčel se, aby se rozhlédl po mužích; doufal, že si Draeger všiml, jak pod jeho vyčítavým pohledem všichni do jednoho sklopili oči - dokonce i realitní agent a ten jeho švagr. Willard Eggleston, co sedí naproti Lesu Gibbonsovi, bude nejspíš stejně podělaný jako Floyd Evenwrite, i když nedělá takový rozruch. "Jo, pánové... 'Přece nebudeme někomu bránit, aby si poctivě vydělal,' přesně tak jste to říkali."

Floyd si začal sedat zpátky na židli. Najednou znovu vyskočil na nohy. "Ale to je právě to, hergot! On si celou dobu nevydělává poctivě. Zatímco se na nás usmíval a podával si s náma ruce, podřezával nám hrdla, stejně jako nám teď ten liják ukrajuje cesty, po kterých vozíme klády!"

Všichni vykládají o dešti a cestách a venku se zatím úplně setmělo; kdybych tady najednou zhasnul, všichni by se určitě podělali hrůzou...

Evenwrite se blížil k vrcholu svého vystoupení; mírně se předklonil a promluvil tichým hlasem, jak to dělal Spencer Tracy, když chtěl přinutit honáky dobytka k činu. "Něco vám povím, chlapi, a můžete si to

zapsat za uši: když se nám nepodaří toho mezka přemluvit, aby zrušil tu... podvodnou smlouvu se společností Wakonda Pacific, jestliže nepoložíme nůž na krk těm nařvanejm majitelům, což byl mimochodem účel naší stávky - aby jim ve Frisku a v LA konečně došlo, že budou na jaro potřebovat klády a stavební dřevo a že nemůžou přestat smlouvat o ceně, kterou za ně zaplatí - a jestliže to co nejdřív neuděláme, déšť rozmáčí naše cesty natolik, že už nepůjdou spravit, a vy můžete klidně říct manželkám, aby si zvykly na dvaapadesát dolarů čtyřicet centů podpory tejdně nebo se vám poohlídly po jiný práci!" Zachmuřeně kývl na své posluchače a nakonec se vítězně otočil stranou od ostatních, kde seděl Draeger jako odtažitý režisér u konkursu. "Nevidíte to taky tak, Jonny?" - překypující sebejistotou a zplavený potem z toho vedra u kamen. "Neshrnul byste naše postavení podobně?"

Teddy se díval. Draeger se přívětivě usmál, aniž by dal jakkoli najevo, co si o Evenwriteově vystoupení myslí. Všichni do jednoho až na pana Draegera. Podíval se zamyšleně do své dýmky. "Co navrhujete, Floyde," Tenhle pan Draeger je vážně jiný než ostatní. "Máte nějaký nápad?"

"Protestní hlídku! Navrhuju, abysme postavili protestní hlídky kolem jejich pily. Měli jsme to udělat už před tejdnem, ale chtěl jsem počkat, až sem dorazíte."

"A proti čemu budeme protestovat?" zeptal se Draeger. "Podle zákona nemůžeme -"

"Na zákon kašlu!" Evenwrite nekontrolovaně vybuchl - ne tak nekontrolovaně, jak by nasvědčoval jeho tón, ale, krucinál, už je načase něco s tím udělat! "Zákon mi je u prdele!" Draeger vypadal, že ho ten výbuch poněkud překvapil, a podržel hořící zápalku nad kalíškem dýmky, "Já chci jenom říct, že musíme zase začít pracovat, Jonathane!"

"Ano, jistě..."

"A musíme s tím něco udělat!"

"Možná..." Když Draeger potahoval z dýmky, aby se rozhořela, nepatrně se zamračil. "Máte vůbec muže, kteří budou ochotní stát venku celý den v tomhle počasí?"

"Jasně že mám! Lesi! Co ty, Arthure? Sitkinsovic kluci tady nejsou, ale ručím za to, že si tam půjdou stoupnout. A já."

"Ještě než se pustíte do takového nevlídného - a nezákonného - podniku, měl bych pro vás s dovolením jeden návrh."

"Kristepane -!" Vždyť celej tejden čekám jenom na to, až něco uděláš, aby sis zasloužil svoje prachy. "Sem s ním! Teď je nám každá rada drahá."

"Co kdybychom si nejdřív pohovořili s panem Stamperem? Možná byste si ušetřili zbytečné postávání v dešti."

"Pohovořit? S Hankem Stamperem? Copak jste včera večer neviděl, jak jsou Stamperové zvyklý řešit svý záležitosti? Jako nějaký divoši...."

"Včera večer jsem viděl, jak se jeden muž nakonec nechal vyprovokovat a dal lekci nějakému rváči; to, co udělal, mi nepřipadalo nijak zvlášť nerozumné...."

"Nerozumné je slovo, kterým je Hank Stamper odkojenej, Jonathane; člověk má pocit, že mluví do dubu... copak jsem za ním nešel, sotva jsem měl v ruce tu první zprávu? A čeho jsem se dočkal? Házeli po mně dynamit!"

"Ale já si přesto myslím, že by stálo za to udělat si malou projížďku a zeptat se toho muže, jestli by byl ochoten ještě jednou zvážit svoji situaci. Vy a já, Floyde..."

"Vy a já? Dneska večer tam v žádným případě nejedu."

"Ale no tak, Floyde; chlapi si budou myslet, že se bojíte venku po setmění...."

"Jonathane... vy nevíte, o čem mluvíte. On žije na druhý straně řeky, to za prvý, nevede tam žádná silnice."

"Nepůjčil by nám někdo člun?" zeptal se Draeger na celou místnost.

"Máma Olsonová," odpověděl Teddy pohotově a vyhnul se Evenwriteovu temnému pohledu. "Máma Olsonová, co žije u konzervárny, vám půjčí motorový člun."

"Ale vždyť venku prší!" zaúpěl Evenwrite.

"Půjčí vám i výstroj do deště," dodal Teddy, poněkud užaslý svými přímočarými návrhy. Vyplul z druhé strany baru a sklopil páčku na zadní straně telefonního automatu. Zvedl sluchátko s vyzvánějícím tónem a netečně se usmíval. "Můžete jí hned zavolat."

Pozoroval Draegera, který mu kývnutím hlavy slušně poděkoval a zvedl se ze židle. Podal mu sluchátko a málem se přitom uklonil. Ano. Ještě nechápu proč. Ale už vím, že tenhle pan Draeger není obyčejný člověk. Rozhodně je inteligentní a velice citlivý, o tom nepochybuji. A možná bude i neohrožený. Teddy poodstoupil od telefonu a s drobnýma ručkama pod zástěrou sledoval, jak ostatní v uctivém tichu čekají, až Draeger zjistí od spojovatelky číslo na Mámu Olsonovou a zavolá jí. Jako psi čekající s němou a slepou poslušností na další krok svého pána. Ale on je ještě něco víc; ano, je v něm něco úžasně neobyčejného...

K tvrzení o tom, že co je pro jednoho člověka jed, může být pro druhého rauš, bychom mohli dodat, že co je pro jednoho svaté, může být pro druhého trnem v oku, a kdo je pro někoho hrdina, může se stát jeho největším problémem.

A Evenwrite začal mít pocit, že onen hrdina, který se konečně uvolil přijet, aby urovnal ten spor se Stampery, začíná představovat stejný problém jako ten, který přišel vyřešit.

Spolu s Draegerem se potýkali s říčním proudem ve člunu, který nevypadal příliš spolehlivě, a s motorem, vzbuzujícím ještě větší nedůvěru. Déšť polevil a ustálil se na své obvyklé zimní intenzitě... nebyl to ani tak déšť jako spíš nějaká šedomodrá snová šmouha, která se přežene přes krajinu místo toho, aby se na ni snesla, mění kmeny stromů v trpělivé přízračné stíny a vydává dojemné, tiché a srdečné vzdychání táhnoucí se nad řekou. Dokonce přátelské vzdychání. Nakonec na tom nebylo nic strašného. Byl to obyčejný déšť, a pokud nebyl vítán, byl přinejmenším trpěn - stará šedivá tetička, která přijížděla každou zimu a zůstávala až do jara. Naučíte se s ní žít. Časem se dokážete s drobnými nepříjemnostmi smířit a nenecháte se rozladit. Budete si připomínat, že je jen málokdy vzteklá nebo protivná, a nemusíte se kvůli ní zneklidňovat, a když je otravná a zdrží se déle, než původně zamýšlela, můžete se cvičit v nevšímavosti nebo přinejmenším klidu.

Právě o něco takového se snažil Evenwrite, když se s Draegerem plavili proti proudu řeky v motorovém člunu, který si pronajali od Mámy Olsonové. Podařilo se mu ignorovat jednotlivé kapky deště a částečně uspěl i s pokusem nenechat se vyvést z míry vlhkým větrem, ale ať se snažil sebevíc, nedokázal nevnímat proudy vody, stékající mu za krk a do kalhot. Ke Stamperovic domu jim to od kotviště na molu Mámy Olsonové za konzervárnou trvalo dobrou hodinu, což bylo dvakrát déle, než by jim trvalo za normálních okolností, protože ho nenapadlo využít přílivu, kdy řeka teče opačným směrem.

Evenwrite se krčil u motoru v mrazivém tichu; zpočátku měl na Draegera vztek, že vůbec navrhl podniknout tuhle nesmyslnou společenskou návštěvu u pana Stampera; pak dostal vztek na sebe, nejen kvůli tomu, že zapomněl na příliv, ale proto, že přesvědčil Draegera, aby pluli v pronajatém člunu, i když mohli jet autem a u garáže zatroubit na Stampera, aby je převezl na druhou stranu. ("Taky pro nás nemusí přijet, až tam dojedeme," řekl Draegerovi, když se ho zeptal, jestli ke Stamperům pojedou autem, "a i když přijede, nemusí nás převézt" - přestože věděl, že by Hank s chutí využil příležitosti zachovat se přátelsky a nápomocně, že by se samou ochotou přetrhl, zmetek jeden!) - a nakonec se doslova rozzuřil na Mámu Olsonovou za to, že mu půjčila pláštěnku samou díru, takže na něm za chvilku nezbyla suchá nitka a navíc měl úplně rozmáčené cigarety. (To bych se na to podíval, abyste přistihli Floyda Evenwritea, jak žebrá o cokoliv, ať by to byly třeba jen cigarety, zápalky nebo nepromokavá plachta, na které si pohodlně sedí, zatímco já jsem promočený na kůži!) Draeger nebyl skoro vidět ve vířící tmě na přídi člunu, kde seděl s kalíškem dýmky obráceným vzhůru nohama proti dešti a neříkal nic, co by plavbu alespoň trochu zpříjemnilo. (Popravdě řečeno ten hajzl neříká nikdy nic! kromě toho jeho věčného "Co kdybychom to probrali?" A toho už mám po krk.) Ať se Evenwrite snažil sebevíc, pořád mu nešlo na rozum, jak se Draeger vyšplhal mezi odborářské špičky. Měl dojem, že ten člověk není nic než fasáda. Vypadalo to, že za celou dobu, kdy byl ve městě, neudělal na podporu stávky ani to nejmenší, a to ještě přijel o týden později - pořád jenom chodil a pokyvoval hlavou a usmíval se jako slabomyslný. (Až na to - což je zvláštní - až na to, že si celou dobu něco zapisuje do toho malého notýsku.) Ani se nezeptal na zápis ze schůze (ale zvláštní je, že máte pocit, jako by to měl už napsané) nebo na morálku odborářů po takové dlouhé stávce nebo na ubývající stávkový fond nebo na cokoliv z toho, co byl Evenwrite připraven objasnit. (Nejspíš si myslí, že toho ví zatraceně dost na to, aby se nemusel vyptávat takových

tupců jako jsme my!) Jedno mu však Evenwrite upřít nemohl (a ještě by si mohl myslet, že mu budeme samou vděčností líbat nohy jenom proto, že má ve Washingtonu nějakého pitomého přítele s vysokoškolským titulem nebo co...) totiž jak působivě a s jakým klidem jednal s odboráři (... ale ještě uvidí, že toho bude mít k přemýšlení dost). Floydovi se také zamlouvalo, jak si je dokáže udržet od těla, jak jim dokáže dát najevo, že o všem rozhoduje právě on (budu se to muset naučit) a že oni jsou jenom řadoví členové (to je jediný způsob, jak u té bandy primitivů vzbudit vůbec nějaký respekt a přivést je vůbec k nějaké poslušnosti).

A tak Evenwrite během té mlčenlivé plavby po řece soptil a užíral se, zbožňoval a nenáviděl a ze všeho nejvíc si přál, aby Draeger něco řekl a on mohl místo odpovědi zavrčet, aby mu ukázal, že Floyd Evenwrite na nějakého Draegera kašle, i kdyby to byl samotný president Spojených států!

V dálce zazářila světla v oknech toho domu. "Kurva," prohlásil nakonec Evenwrite na znamení všeobeného, všezahrnujícího opovržení, aniž byl tázán. Ztěžka polkl: byla mu zima, vůbec se na to setkání netěšil a měl takovou chuť na cigaretu, že ho dým z Draegerovy dýmky přiváděl k pláči.

Přivázali člun k ukazateli výšky hladiny u doku a vystoupili do dusivé tmy, která mu připomněla svítilnu, ležící na předním sedadle jeho vozu. "Ještě jednou kurva," poznamenal Evenwrite o poznání tišeji. Draeger uvažoval, jestli by neměli zavolat, aby někdo přinesl lampu, ale Evenwrite jeho nápad rozhodně zamítl: "Ani mě nenapadne říkat jim o lampu," a napjatým šeptem dodal, "Stejně by žádnou nepřinesli."

Kolem panovala děsivá tma, protože provozní světla na člunu zhasla a okno do kuchyně zakrýval hustý živý plot. Každá zápalka při škrtnutí ihned zasyčela, jako by ji zamáčkly nějaké neviditelné mokré prsty; vzdali se veškeré naděje na světlo a začali se poslepu sunout po kluzkém dřevěném můstku pár centimetrů nad hučící řekou. Jako první se sunul kousek po kousku Evenwrite s oběma rukama nataženýma před sebou. Oba mlčeli, jako by je uhranulo šumění deště, dokud Evenwrite nenarazil čelem do kůlu; nedokázal pochopit, že by jeho nataženým rukám mohl uniknout nějaký nevinný noční předmět, a byl přesvědčen, že dostal pěstí. "Ty svině!" zařval a vrhl se na neznámého útočníka. Ten byl oděn v studeném mokrém slizu, zdobeném drobnými ulitami vilejše. "Ale ne!" vykřikl znovu poněkud hlasitěji, a z nějaké skrýše pod domem se najednou vyvalila spousta rozdivočelých zvířat, která na ně nelítostně řvala. "Panebože!" zašeptal, když naslouchal rachocení drápů o dřevěný můstek, štěkotu a vrčení té neviditelné smečky. "Kristepane."

Pustil kůl, místo něj objal Draegera a držel se ho v nestoudné hrůze. "Panebože! Smiluj se nade mnou!"

V takovém prekérním objetí, kymácející se v dešti uprostřed rozjařených, vítajících psů, je spatřil ve světle baterky Joe Ben. "No ne, to jsou k nám hosti," zvolal Joe dobrosrdečně. "To bude asi Floyd Evenwrite s nějakou slečnou. Pojďte dovnitř, lidičky, máme tam příjemně teplo."

Evenwrite mrkal tupě do světla a byl čím dál víc přesvědčen, že jeho výhrady k tomuhle výletu byly oprávněné.

"Jen pojďte!" zavolal Joe ještě jednou. "Uvnitř se zahřejete líp."

Draeger se vyprostil s Evenwriteova sevření a usmál se na Joea. "Děkujeme, myslím, že máte pravdu." Přijal pozvání stejně přívětivě, jako bylo nabízeno.

Viv jim přinesla do.obýváku kávu. Stařec řízl kávu bourbonem a nabídl jim doutník. Joeova nejstarší dcera jim postavila židle ke kamnům a Joe jim přinesl hromadu přikrývek, aby z toho neměli smrt. "Mrzli tam venku a objímali se, aby se trochu zahřáli," nezapomněl podotknout.

Evenwrite vše odmítl a mlčky trpěl ponížení výsměšné pohostinnosti. Draeger netrpěl ani trochu; vzal si kávu s bourbonem i doutník, pochválil Joe Benovi roztomilé děti a Henrymu kvalitní kuřivo a pokorně požádal Viv, jestli by mu laskavě nepřinesla lžičku sody rozpuštěnou ve sklence vlažné vody: "Na rozhašený žaludek."

Když Draeger dopil vodu se sodou, zeptal se, jestli by mohli na okamžik obtěžovat Hanka Stampera - měli pro něj jistou nabídku. Joe odpověděl, že Hank právě kontroluje na břehu základy. "Chcete na něj počkat vevnitř, pánové? Ještě tam nějakou chvíli bude - nebo s ním tu nabídku proberete na dešti?"

"Prokristapána, Joe!" okřikla ho Viv. "V takovém počasí. Vždyť může přijít na chvilku dovnitř. Zavolám ho...."

Draeger zvedl ruku. "Nevolejte ho, paní Stamperová. Popovídáme si s ním venku." Evenwrite zalapal po dechu, jako by nevěřil vlastním uším. "Nerad někoho vyrušuji při práci."

"To snad nemyslíte vážně, Draegere?"

"Floyde..."

"Ježíšmarjá, ty kamna... a vy se chcete zvednout a -"

"Floyde."

Šli ven a Joe Ben jim jako uvaděč mával na cestu baterkou za doprovodu frenetického monologu o nenadálém dešti, sesuvech půdy, stoupající hladině řeky, a jestli si prý Floyd někdy v poslední době nehrál s dynamitem? Zahnuli na lomenou prkennou lávku a spatřili Hanka v pláštěnce a nepromokavých kalhotách, jak s lampou zavěšenou v zubech přivazuje silný trám k něčemu, co vypadalo jako nedávno vyplavený pražec, který byl právě začleňován do beztvaré výztuže základů domu. Polovinu obličeje měl ještě oteklou a zbarvenou do modra z bitky a pod tržnou ránou na bradě mu visela odlepená náplast. Evenwrite představil Draegera a Hank si s ním podal ruku. Evenwrite chvíli čekal, až Draeger přednese svůj návrh, ale ten ustoupil ze světla a Floyd si uvědomil, že je na něm, aby se zeptal! Ztěžka polkl a spustil. Hank poslouchal a vytáhl lampu z pusy.

"Doufám, že jsem to pochopil správně," řekl, když Evenwrite domluvil. "Vy po mně chcete, abych šel dovnitř, zavolal do společnosti Wakonda Pacific a pověděl jim, že neuviděj ani píď z těch sto tisíc kubíků, který pro ně kácím, a ještě vám byl vděčnej za to, že mi pomůžete rozprodat moje dřevo někde jinde?"

"Nebo," navrhl Draeger, "ho od vás koupíme my."

"Kdo? Odbory?"

"A někteří občané z města."

"No já zírám. Jenomže věc se má tak, pane Draegere - a ty to víš, Floyde - já něco takovýho udělat nemůžu. To dřevo není jenom moje. Je nás pěkná řádka."

Evenwrite začal odpovídat, ale Draeger ho přerušil. "Nechtě si to projít hlavou, Hanku." Draegerův hlas zněl prázdně, neskrýval v sobě hrozbu ani naléhavou prosbu: Evenwrite si všiml, že Hank toho muže soustředěně pozoruje. "Lidé z města jsou na té pile závislí, a není jich málo."

"Jo!" vložil se do řeči Evenwrite. "Právě jsem o tom chtěl mluvit. Dobře vím, že něco takovýho nemůžeš udělat, Hanku - nemůžeš, a přesto si říkáš křesťan. Závisí na tobě celý město. Celý město, tvoje rodný město, lidi, s kterýma jsi vyrůstal, prohánělmičudu... a jejich manželky a děti! Já tě znám, Hanku; pamatuješ na starýho kámoše Floyda? Já vím, že nejsi jako ti špekouni ve Frisku nebo v LA, abys vydíral svoje bližní. Vím dobře, že bys nesnesl, aby celý město, chlapi, ženské a děti hladověli celou zimu jenom proto, aby seš mohl napakovat ty."

Hank sklopil oči. Evenwriteova výřečnost ho pobavila a uvedla do rozpaků. Zavrtěl hlavou, usmál se a pokrčil rameny. "Oni nebudou hladovět, Floyde. Některý z nich možná nebudou mít na pár splátek za televizi nebo -"

"Běž se vycpat, Stampere -!" Evenwrite se vsunul mezi Draegera a Hanka. "Víš dobře, v jaký jsme bryndě. Ale my se už od tebe nenecháme ponižovat."

"Já ti fakt nevím, Floyde." Hank dál vrtěl hlavou a díval se na volné konce drátu, omotaného kolem trámu. Z jednoho prstu mu po paži pomalu tekla krev. "Nevím, co by se s tím dalo dělat. Já jsem taky v bryndě. Celej náš podnik, celej ten krám stojí a padá s těma vorama klád, co máme u pily."

"Nemohl byste s prodejem nějaký čas počkat, Hanku?" zeptal se Draeger. "Alespoň dokud trvá stávka?" Skutečně zvláštní hlas, musel připustit Evenwrite, takový čistý a bez chuti, jako když člověk jí sníh nebo pije dešťovou vodu....

"Ne, pane Draegere, to bych nemoh; copak vám tady Floyd neukázal výsledky toho svýho výzkumu? Já s tím taky nemůžu nic dělat. Smlouva jasně říká, že termín dodávky je Den díkůvzdání; buď jim ty klády dodáme do Dne díkůvzdání, nebo je smlouva neplatná. Když nedodržíme termín, můžou nám zaplatit, co budou chtít. Taky by nám nemuseli zaplatit vůbec, kdyby nám chtěli dělat problémy - klidně by nás mohli žalovat pro podvod a dřevo si nechat."

"Klády by vám vzít nemohli! To víš zatraceně dobře -"

"Mohli, Floyde."

"Žádnej soudce ani porota by to pro ně neudělali!"

"Mohli by. Člověk nikdy neví. A i kdyby nemohli, co budu dělat s dvaceti akrama klád v řece? Ta naše

mrňavá pila by nezvládla ani čtvrtinu, i kdybysme makali ve dne v noci celou zimu... a i kdyby zvládla, i kdyby jsme to dřevo nařezali, stejně bysme ho neprodali."

"Prodali." Floyd si byl jistý.

"Jak? Velký společnosti už maj všechny stavební smlouvy sjednaný."

"Do prdele, Hanku, mysli hlavou." Evenwrite byl najednou plný nadšení. "Mohli byste to dřevo prodat společnostem, kterým ho chtěla prodat Wakonda Pacific. Chápeš? To se ví, že chápeš. Ty společnosti budou potřebovat stavební materiál hned na jaře, a vy se budete moct napakovat! Zrušíte smlouvu s WP, a protože nebudou mít dřevo, nebudou schopný splnit svoje vlastní smlouvy a vy ho prodáte smluvním stranám s dvojnásobným ziskem! Je to docela jednoduchý." Otočil se k Draegerovi s vítězným úsměvem. "Co vy na to, Jonny? To je naše odpověď. Proč mě to jenom nenapadlo dřív? Jak to, že mě to nenapadlo?"

Draeger jeho otázku raději ignoroval, ale Hank si přestal prohlížet krvácející prst a pobaveně pohlédl na Evenwriteův nadšený výraz. "Já bych řek, Floyde, že tě to nejspíš nenapadlo ze stejnýho důvodu, jako tě teď nenapadlo, že když nechám WP rozjet výrobu, tak budou moct splnit svoje smlouvy sami."

"Cože?"

"Poslouchej ušima, Floyde. Ty nechceš, abysme prodali dřevo WP, protože oni pak budou muset rozjet výrobu. Nemám pravdu? Budou muset řezat vlastní dřevo, aby splnili svoje vlastní smlouvy."

"Já nechápu..." Evenwrite svraštil čelo a rýhou mezi obočím a po nose mu stékal pramínek vody.

"Věc se má asi takhle, Floyde," zkusil to Hank trpělivě ještě jednou. "Já nemůžu prodávat společnostem, kterým WP nesplnila smlouvy, protože když se vrátíte do práce a -"

"Panebože, copak to nechápeš, Floyde?" Joe Ben už nevydržel zůstat stranou. "Nechápeš to? Nechápeš. Tak poslouchej. Když my nedodržíme naši smlouvu, abyste vy dostali vaši smlouvu, tak oni dodržej svoje smlouvy se společnostma, se kterýma, jak říkáš, my můžeme uzavřít smlouvu, pokud -"

"Cože? Počkej chvíli -"

Hank se snažil nedat své pobavení příliš najevo. "Joe Ben chce jenom říct, Floyde, že když vás necháme jít do práce, tak přijdeme o odběratele."

"Jo, už to chápeš, Floyde? Chápu, že to je trochu zamotaný. Když vás necháme řezat jejich dřevo, tak naše dřevo, který jim chceme prodat..." Nadechl se a chtěl začít znovu, ale místo toho vybuchl na celé kolo smíchy.

"Vyser se na to," zavrčel Floyd.

"... nebo když necháme naše dřevo vám" - na takové téma by Joe vydržel vykládat několik dní - "aby nepřipadlo jim, aby naopak oni získali vaše dřevo -"

"Nech si ty kecy." Floyd nahrbil ramena proti světlu lampy a zatnul zuby. "Prostě se na to vyser, buď tak laskavěj."

"Dřevo se dá vždycky prodat," prohlásil Draeger suše.

"Správně!" Evenwrite vycítil příležitost, jak získat ztracenou pozici. Chytil Hanka za paži. "Proto říkám, aby se na to vysral. Dřevo můžete prodat vždycky."

"Možná..."

"Hergot, Hanku, měj rozum...." Zhluboka se nadechl, aby se připravil k dalšímu výpadu proti Hankově umíněnosti, ale Draeger ho náhle přerušil. "Co máme říct lidem ve městě?"

Hank se odvrátil od Evenwritea; cosi v tónu Draegerovy otázky vrátilo situaci do vážné polohy. "Co máte říct komu?"

"Co máme říct lidem ve městě?" zeptal se Draeger znovu.

"Mě nezajímá, co jim řeknete. Já nechápu -"

"Uvědomujete si, Hanku, že společnost Wakonda Pacific vlastní jedna firma v San Francisku? Uvědomujete si, že jenom z vaší obce měla loni čistý zisk ve výši devět set padesáti tisíc dolarů?"

"Já nechápu, co to má -"

"Jsou to vaši přátelé, Hanku, vaši sousedé a známí. Floyd říkal, že jste sloužil v Koreji." Draegerův hlas byl klidný... " Už vás někdy napadlo, že stejnou věrnost, kterou od vás očekávala naše země v zámoří, od vás očekávají tady doma? Věrnost přátelům a sousedům ve chvíli, kdy jim hrozí cizí nepřítel? Věrnost -?

"Věrnost, prokristapána... věrnost?"

"Přesně tak, Hanku. Mám dojem, že víte, o čem mluvím." Konejšivá trpělivost toho hlasu měla téměř hypnotický účinek. "Mám na mysli základní věrnost, opravdové vlastenectví, nezištný, upřímný, lidský zájem, který vždycky tryská odněkud zevnitř - zájem, na který jste už možná zapomněl - když vidíte lidskou bytost, která potřebuje vaši pomoc...."

"Počkat, váženej pane... teď poslouchejte chvilku vy mě," přerušil ho Hank nervózním hlasem. Protáhl se kolem Evenwritea a podržel lampu těsně před jemnými rysy Draegerova obličeje. "Já mám stejnej zájem jako každej druhej, stejnou věrnost. Kdybysme se do sebe pustili s Ruskem, bil bych se do posledního dechu. A kdyby se do sebe pustil Oregon s Kalifornií, bil bych se za Oregon. Ale když se někdo - Biggy Newton nebo dřevařský odbory nebo kdokoliv jinej - pustí do mě, tak se biju za sebe! Když jde do tuhýho, jsem svůj vlastní vlastenec. Je mi ukradený, jestli ten, kdo mává americkou vlajkou a zpívá nějakou posranou americkou hymnu, je můj brácha!"

Draeger se smutně usmál. "A co sebeobětování, skutečná zkouška každého vlastence? Jestliže opravdu věříte tomu, co o sobě říkáte, Hanku, tak vyznáváte docela povrchní vlastenectví, sobeckou věrnost -"

"Říkejte tomu, jak chcete, ale tak to prostě mám. Můžete klidně vykládat mým dobrým známým a sousedům, že Hank Stamper je bezcitnej jako kus šutru, jestli chcete. Můžete jim povědět, že mi na nich záleží asi tak stejně jako jim na mně, když jsem včera večer ležel v baru na podlaze."

Oba muži si hleděli upřeně do očí. "To bychom jim klidně mohli povědět," řekl Draeger a stále se smutně usmíval na Hanka, "ale oba dobře víme, že by to byla lež."

"Jo, lež!" vybuchl Evenwrite ze svého rozvztekaného snění. "Protože ty můžeš dřevo prodávat pořád, krucinál!"

"No vidíš, Floyde, pro Kristovy rány!" Hank se otočil na Evenwritea s jistou úlevou, že má zase na koho křičet. "Můžu přece prodávat dřevo. Probuď se a rozhlídni se kolem sebe! Přemejšlej trochu! Podívej!" Vytrhl svítilnu Joe Benovi, který se ještě nepřestal smát, a posvítil na burácející řeku; černá voda vířila kolem kužele světla, jako by omývala skutečný sloup. "Podívej na ten proud! Vidíš to? A to prší teprve jeden den! Ty si myslíš, že s těma svejma kládama můžu do jara něco dělat? Tak já ti něco povím, milej Floyde, abys neměl pocit, že ses sem trmácel jen tak pro nic za nic. Povím ti něco, z čeho se ti to tvý připosraný srdíčko zaletěli blahem. Je docela možný, že to nestihnem do termínu, co na to říkáš? Zbejvá nám ještě dobrá polovina voru, než s tím budeme hotový. To znamená ještě aspoň tři tejdny, a to nás čeká ta nejhorší dřevařská rasovina; a víš kde? V národním parku! Samý strmý kopce a veškerá práce rukama! Stejně jako před šedesáti nebo sedmdesáti rokama, protože traktorama nebo navijákama bysme mohli tu zkurvenou horskou zeleň poničit. Tři tejdny rozvodněný řeky a primitivní dřevařiny, a to ještě nemáme jistý, jestli to vůbec zvládnem. Ale jdeme do toho, i kdybysme se na tom měli strhat, viď Joby? A vy, mládenci, tam můžete klidně přijít a vykládat nám o mužských, ženských, děckách, přátelích a sousedech a věrnosti a podobnejch hovadinách třeba do aleluja, můžete si tam pro mě za mě kvátkat o tom, jak tuhle zimu přijdou o svý televize a jak ti chudáci potřebujou jíst... a jestli budou mít co jíst, tak rozhodně ne díky mně nebo Joe Benovi nebo ostatním! My nikomu nebudeme dělat zaopatřovací ústav! Protože mně je u prdele! co bude s mejma kamarádama a sousedama ve městě; stejně jako jsem jim u prdele já." Odmlčel se. Rána na rtu se mu znovu otevřela a on si ji opatrně olizoval. Muži stáli v šafránově žlutém světle lampy a chvíli čekali. Nikdo nezvedl oči, aby pohlédl na ostatní.

Pak Draeger řekl: "Jdeme," a Floyd Evenwrite dodal, "Někam, kde k sobě lidi ještě cítí nějakou sounáležitost," a oba zamířili po dřevěném můstku do tmy. Evenwrite uslyšel za svými zády ten přidušený smích - "Zrušit naši smlouvu, abyste splnili vaši smlouvu, abysme mohli prodávat" - a Hanka, jak se k němu přidává. "Jen ať se naparuje, čurák jeden," poznamenal. "Ještě to neví, ale brzy mu sklapne."

"Hmmm," souhlasil Draeger, ale myšlenkami byl očividně někde jinde.

U člunu Evenwrite luskl prsty. "Sakra. Měli jsme se ho zeptat-" Najednou se odmlčel. "A ne; ani mě nenapadne se ho doprošovat."

"Na co jsme se ho měli zeptat, Floyde?" "Ale na nic."

"Na nic?" Draeger se tvářil pobaveně a vypadal, že má ještě lepší náladu než před tím nepovedeným výletem. "Ptát se na nic?"

"Myslím, že na nic. Já věděl, že to bude k ničemu. Tušil jsem, že s ním nic nehne. Vůbec jsme sem neměli jezdit. Mohli jsme to tušit. To je ono: na nic jsme se ho neměli ptát."

Evenwrite odvázal prokřehlými a ztuhlými prsty lano a vlezl do člunu. "Kurva," zaklel sám pro sebe, když se potmě sunul směrem k zádi. "Stejně jsem se ho měl zeptat; mohl mě tak akorát poslat do prdele. A stejně dobře mi mohl vyhovět; jen tak, najust. Aspoň by ten výlet nedopadnul tak blbě..."

Draeger se vrátil na své místo na přídi. "Ale ten výlet vůbec nedopadl špatně, Floyde," přemítal nahlas, "právě naopak." A potom, jako by si na něco vzpomněl: "Na co jsme se ho měli zeptat?" Evenwrite zatáhl zuřivě za lanko motoru. "Jestli by nám nedal cigarety! Měli jsme si mu říct o kuřivo."

Nahodil motor, otočil malý světlomet ze tmy do hustého mlhavého deště a s povzdechem si uvědomil, že zamířili s člunem po proudu řeky právě v době, kdy se zvedal příliv.

Když Teddy spatřil Evenwrita a Draegera, jak přes ulici přicházejí do Kůlu, ostatní muži už odešli dávno domů. Jakmile vešli do baru, sledoval ze svého doupěte z barevného světla u předního okna jejich pohyby a se skrytou náruživostí je analyzoval: Floyd je nesvůj. Evenwrite si prohlížel promoklé zbytky svých šatů a podrážděně si za ně tahal. Docela se změnil od té doby, co odešel z lesa do světa bílých límečků, jako pelichající kuře, které si zoufale toužilo vyškubat nesnesitelně svědící peří, a zároveň mělo strach, aby nebylo holé. Když sem Floyd chodíval z práce, připomínal úplně stejné zvíře, zmáčené a utrmácené, a přesto si s tím nedělal hlavu; tupé zvíře, ale celkem spokojené... Nakonec vzdychl a povolil si opasek, aby se mu promočené kalhoty nezařízly do rozkroku, až se posadí... Teď je jenom tupé. A vyděšené. Floyd přidal k obyčejnému strachu ze tmy ještě jeden, mnohem horší strach: strach z pádu. Jakmile si Evenwrite založil mohutné ruce na břiše, vytrvale rostoucím od té doby, kdy byl zvolen do onoho světa bílých límečků, rozladěně vzdychl a zamračil se přes stůl, kde si Draeger stále opatrně věšel plášť. "Tak co, Jonathane... co teď?" A nejhorší je, že je až příliš zabedněný na to, aby si uvědomil, že nestojí dost vysoko na to, aby dopadl dost daleko.

Draeger konečně pověsil plášť a beze spěchu si setřásl déšť z nohavic; když byl s výsledkem spokojen, přitáhl si židli, posadil se a položil ruce na stůl. "Co teď?" řekl. Zato tenhle pan Draeger si sedí pěkně vysoko a byl stejně upravený a vyrovnaný, jako byl Evenwrite rozhozený. "Co jako, Floyde?" Tak proč nevypadá, že má strach z pádu?

"Co? Tak co teď budeme kurva dělat, to jako! Chci říct, že čekám, Jonathane. Čekám už celej tejden, až začnete něco dělat, abyste si zasloužil svoji vejplatu.... Čekal jsem včera, když jste říkal, abych měl strpení, dokud si neobhlídnete situaci, a čekal jsem dneska, zatímco jste se vypravil na výlet ke Stamperům, a teď čekám, abych se dověděl, co hodláte dělat!"

Draeger sáhl do náprsní kapsy u saka pro pytlík s tabákem. "Myslíte, že byste to mohl vydržet ještě chvilku, než si naplním dýmku?" zeptal se přívětivým hlasem. "A než si objednám něco k pití?" Floyd zakoulel očima a znovu vzdychl. Teddy se nepozorovaně vynořil ze svého hnízda a postavil se úslužně ke stolu. "Dal bych si whisky, jestli mohu," řekl Draeger a usmál se na něho, "abych se po tom výletu trošku rozehřál. Co si dáte vy, Floyde?"

"Já si nic nedám," odpověděl Evenwrite. Draeger řekl "jednou," jeho rty dodaly "I. W. Harper's" a Teddy se opět rozpustil v pulsujícím světle. Nemá strach ze tmy, nemá strach z pádu... jako by věděl něco, co my ostatní nevíme.

"Dobrá, Floyde." Draeger bafal z dýmky, dokud se nerozhořela. "Co konkrétně bych podle vás měl udělat? Mám takový dojem, jako byste čekal, že si najmu partu chlapů, vrátím se zpátky ke Stamperům a podpálím jim barák." Potichu se zasmál.

"To nezní zas tak špatně. Klidně jim podpalte celej ten jejich zatracenej krám, pilu, tahače, prostě všechno."

"Vaše myšlení se zastavilo ve třicátých letech, Floyde. Už jsme se od té doby pár věcí naučili."

"Vážně? Tak to mám co dohánět. Chlapi ve třicátých letech aspoň něčeho dosáhli, když už nic...."

"Ani bych neřekl. Rozhodně ne to, po čem toužili. Těm chlapům se často podařilo dosáhnout jenom toho, že se opozice zatvrdila a nebyla s ní už vůbec žádná domluva - á, už se to nese...." Odsunul ruku, aby před něj mohl Teddy postavit sklenku whisky. "Díky - ehm, Teddy - mohl bych dostat ještě sklenici vody?" Otočil se zpátky k Evenwriteovi a pokračoval. "A pokud jde o tenhle konkrétní případ, Floyde - jestli se ovšem zcela nemýlím, pokud jde o Hanka Stampera - nenapadá mě nic, co by mohlo opozici

zatvrdit víc, než podpálit jim 'ten jejich zatracenej krám'...." Zvedl sklenku a zadumaně se usmál do jejího jantarově žlutého obsahu. "Ne, mám dojem, že proti tomu muži bychom nemohli zvolit horší způsob...."

"Já vám nerozumím."

"Já myslím, že mi rozumíte. Znáte ho líp než já. Kdybyste chtěl, aby jel na východ, zatímco on si vzal do hlavy, že pojede na západ, zkusil byste ho hnát bičem, aby jel, kam byste si přál vy?"

Evenwrite se na okamžik zamyslel a pleskl dlaní do stolu. "To se ví, že bych ho hnal! Kdyby si to namířil na západ přímo proti mně a nekoukal napravo ani nalevo. No jasně! Hnal bych ho, i kdyby to mělo znamenat - dokonce i kdyby to mělo znamenat, že z toho bude boj..."

"A ne jen tak ledajaký boj, nemám pravdu? Dlouhý a nákladný boj, na to můžete vzít jed. I kdybyste nakonec prosadil svou. Protože tenhle chlapík očividně vyhledává fyzickou opozici. Vyzná se v tom. Je zvyklý reagovat jako boxer. Když mu dáte ránu, vrátí vám ji."

"No dobře, dobře! Už mě nebaví poslouchat, co by udělal Hank Stamper. Spíš by mě zajímalo, co hodláte udělat teď, když jste ho tak pěkně prokouknul."

Teddy postavil před Draegera na tácek sklenici vody, ustoupil stranou a pozoroval je, aniž by zaznamenali jeho přítomnost. Co máte za lubem? "Abych řekl pravdu, Floyde, myslím, že nám nezbývá než čekat," odpověděl - Jaké máte před námi tajnosti? - obrátil do sebe panáka whisky.

"Na to vám seru!" vybuchl Evenwrite. "Dobře víte, že už takhle čekáme dost dlouho! Copak to nechápete, Draegere? Pamatujete, co jsem vám říkal o tom dešti? Už nemůžeme moc dlouho čekat, nebo nebude už vůbec žádná práce! Je to tak těžký pochopit?"

Evenwrite vypadal, že mu každým okamžikem vytrysknou slzy vzteku a zoufalství. S takovým člověkem ještě v životě nemusel jednat! Co je to, pane Draegere? Za celá ta léta, kdy se musel v lese otravovat s opilými dřevorubci, línými vazači, vládními vyměřovači dřeva, kteří mysleli jenom na to, jak člověka okrást, s majiteli, kteří chtěli mít včera hotové, co nebylo v lidských silách udělat zítra - V čem máte navrch proti tomu ubohému břídilovi Floydovi, pane Draegere? - za celou tu dobu, kdy dělal předáka všem těm idiotům, nepoznal nikoho tak zaťatého! Co víte? Nebo přinejmenším nikoho, kdo dokázal člověka takle vytočit. "Vážně to nedokážete pochopit?" Možná to bylo prostředím; s těmi idioty v lese si přece vždycky nějak poradil.

Draeger se napil vody a postavil sklenici na stůl. "Ten problém s počasím chápu, Floyde; mrzí mě, jestli působím dojmem, že se nemá dělat vůbec nic; vím, že stojíte zády ke zdi, abych tak řekl... ale když jsem řekl, aby se ještě počkalo, myslel jsem tím, že by bylo dobré zdržet se jakékoli akce, která by pana Stampera ještě víc zatvrdila."

"Zdržet se do kdy? Do jara? Do léta?"

"Dokud nepřijdeme na způsob, jak mu vysvětlit, že svým postojem škodí svým přátelům." Vytáhl z kapsy propisku a prohlížel si její špičku.

"Hank Stamper nemá žádný přátele," zamumlal Evenwrite; pak nasadil tón jako v době, kdy dělal v lese předáka, a s opovržením se zeptal: "Chcete říct, že nemáte připravenej ani žádnej plán, jak to celý urovnat?"

"Neřekl bych plán," odpověděl Draeger. "Alespoň zatím ne."

"Takže nám nezbejvá než čekat, co? Je to tak? Jenom čekat?"

Draeger, pohroužený v myšlenkách, si něco čmáral na tácek: "Prozatím ano," řekl.

"Co vy o tom vůbec můžete vědět Jako bysme nemohli čekat sami, bez pomoci nějakýho vysokoškoláka, kterej si z našich prachů přijde na deset tisíc ročně... co vy na to?" Když Draeger nedal najevo, že by slyšel, Evenwrite pokračoval. "Ale jestli vám to je ukradený, myslím, že si s chlapama pořídíme pořádnej bič a přinutíme toho koně, aby se otočil a klusal, kudy chceme my, zatímco budete čekat."

Draeger vzhlédl od svých čmáranic. "Pardon?"

"Řekl jsem, že se do toho s chlapama pustíme a vyřídíme si to sami. Nebudeme se s tím párat. Půjdeme na to s obyčejným selským rozumem a nebudeme s tím dělat žádný cavyky."

"To znamená?"

"Uspořádáme hlídku proti stávkokazům, což jsme měli udělat hned na začátku..."

"Ale to je nezákonné -"

"Na zákon se vám můžu vykašlat!" přerušil ho Evenwrite, který na okamžik ztratil nervy. "Myslíte, že na nás Hank Stamper zavolá policajty? Nebo že by se vůbec namáhali přijít, kdyby je zavolal? Co?" Cítil, jak v něm znovu sílí pocit marnosti, ale tentokrát zavřel oči a zhluboka se nadechnul, aby se pokusil zastavit výbuch vzteku; nemělo význam, aby ten kretén poznal, že má navrch. "Prostě začneme... třeba hned zejtra... hlídkou proti stávkokazům." Nemělo cenu chovat se jako nějaký primitivní barbar... rozhodl se ukázat jim, že i Floyd Evenwrite dokáže být vyrovnaný a klidný, bez ohledu na to, kde právě je! "Pak se uvidí."

Draeger ho chvíli pozoroval se smutným úsměvem na tváři a pak zavrtěl hlavou. "Předpokládám, že už k tomu nemám co říct -"

"Abyste mě přinutil ještě počkat? Ne." Tentokrát zavrtěl hlavou on, neobyčejně klidně a rezervovaně. "Předpokládám, že nemáte." Jo, pane, vyrovnaný jako nejlepší z nich... až na to, že ho trochu škrábalo v krku; nejspíš na tom zpropadeném idiotském výletě po řece nastydnul.

"Myslíte," chtěl vědět Draeger, "že budete dělat ještě něco jiného než paralyzovat své přirozené destruktivní sklony?"

Evenwrite si odkašlal. "Já myslím, že, sakra -" začal tomu parchantovi vysvětlovat - zcela rezervovaně a vyrovnaně - co si ksakru skutečně myslí, když si uvědomil, že nikdy s jistotou nevěděl, jestli 'destruktivní' má něco společného s ničením nebo se struky a nasáváním. "Já myslím, že" - a co to vůbec znamená 'paralyzovat', kristepane? - "v tom případě..."

Přesto zachovával klid; nezmatkoval. Zavřel oči, zhluboka se nadechl a vzdychl, aby bylo všem přítomným zřejmé, jak je celou touhle konverzací znechucen... ale uprostřed toho vzdechu ho zarazilo ono důvěrně známé šimrání v krku: ach ne! Hlavně ne tady; ne teď! Nemohl kýchnout právě teď, když začal mít celou situaci tak pěkně pod kontrolou! Zatnul zuby. Pevně sevřel rty. Zarudlý a zoufalý obličej mu vyhřezl z mokrého límce jako předválečná duše, vylézající dírou v pneumatice zlomek vteřiny předtím, než praskne - teď ne!

Nesnášel totiž, když musel kýchat v uzavřené místnosti. Evenwrite už od dětství kýchal tak mocně, že jenom samotná hlasitost přiměla lidi na vzdálenost několika bloků, aby se otočili jeho směrem, ale jeho kýchnutí - kromě mohutného zvuku - vynikala rovněž předávaným poselstvím, vždy stejným poselstvím, působivým a neměnným; jako by zanechal všeho, co právě dělal, a vykřikl-ze všech sil -he... he... PIČI! V lese vyvolalo takové pronikavé prohlášení všeobecné veselí a dokonce i špetku nepřiznané pýchy. V lese. V jiném prostředí však nemělo zdaleka takový úspěch. Když cítil, že na něj přichází kýchnutí v kostele nebo na schůzi, nevěděl, jestli mu má dát volný průběh - v naději, že přítomní buď poselství nezachytí, nebo je omluví -, nebo je potlačit v ústech. Obě možnosti měly pochopitelně své stinné stránky. S tím se dalo počítat. Tentokrát však pocítil stinné stránky obou: přestože se mu podařilo udržet první polovinu s "he" za vydutými rty, druhá polovina, neboli "PIČI", vyletěla zřetelně a zvučně v oblaku slin, který zahalil jako mlha celý stůl.

Teddy se cestou za bar zastavil, aby se podíval, jak si Draeger poradí s nastalou situací. Muž se tázavě podíval na Evenwritea, strčil si propisku zpátky do kapsy a ubrouskem si opatrně utřel rukáv pláště. "Jistě," pokračoval Draeger přívětivým hlasem, "každý má právo na svůj názor, Floyde" - jako by se vůbec nic nestalo.

Teddy pokýval uznale hlavou a pokračoval v cestě za bar - Co ví jiného než ostatní, že se vznáší tak vysoko nad nimi? - a Evenwrite si zatím utíral slzící oko kloubem palce, přál si zmizet a být doma, krucinál, kde ho oblečení tolik neškrtí a člověk si tam může bez obav kýchnout.

"A ještě něco, Floyde." Draeger odložil ubrousek a zlehka na Floyda kývnul, aby ho ujistil o vážnosti svých slov. "Je vám doufám jasné, že vám i vašim 'chlapům' z celého srdce přeju, abyste měli s hlídkou proti stávkokazům úspěch. Abych řekl pravdu, nepřeju si nic jiného než to tady zabalit a vrátit se na Jih; víte," svěřil se naoko důvěrným šeptem, "vždycky tady dostanu dermatomykózu. Ale vzhledem k tomu, že mám hotel zaplacený na týden dopředu, a pro případ, že vaše snaha nebude korunována úspěchem, ještě tady nejspíš zůstanu.... Nebude vám to vadit?"

Evenwrite zavrtěl hlavou. "Bez obav," odpověděl nevýrazným hlasem, aniž se snažil působit tak nekompromisně jako předtím. Vypadalo to, jako by předčasné kýchnutí vysálo z Floyda veškeré síly. Oči mu slzely a teď už s jistotou zaznamenal hluboko v plicích neklamné známky nastuzení; ze všeho

nejraději by šel domů a dal si horkou koupel s eukalyptovým olejem. To bylo jediné, co si přál. Ten večer chtěl hodit všechny starosti za hlavu a na všechno zapomenout.... "Bez obav, Draegere. A jak říkáte, pokud naše snaha nebude korunována úspěchem, nejspíš vás přijdeme požádat o radu."... Ale počkej zítra, až bude zase ve své kůži; pak těm hajzlům ukáže!

Draeger se postavil. Zvedl tácek, na který celou dobu čmáral, s úsměvem si jej prohlédl, položil ho zpátky na stůl a vytáhl z kapsy peněženku. "Pořád prší; jste tady autem? Mohu vás svézt domů mým...."

"To nebude třeba. Mám to jen pár bloků."

"Opravdu? Mně to vážně nebude vadit. Vypadáte, že by vám prospělo -"

"Opravdu."

"Tak dobrá." Draeger si oblékl plášť a ohrnul si límec. "Uvidíme se nejspíš zítra?"

"Nejspíš. Pokud budu mít o čem referovat. Jo, zejtra."

Na odchodu Draeger podal Teddymu dolarovou bankovku za pití a řekl mu, aby si drobné nechal. Evenwrite zavrčel "Dobrou" a zavřel za sebou dveře. Teddy se přesunul na konec baru u okna. Sledoval, jak se muži rozcházejí různými směry a na zádech jim září barevné cákance jeho neonů. Když tmavý déšť smyl cákance a záře vybledla, Teddy obešel bar, zamkl dveře a stáhl roletu s nápisem "Máme bohužel ZAVŘENO". Zhasl tři začazená světla u stropu a většinu neonů; některé nechal svítit přes noc. V nastalém podmořském přítmí obešel mlčky svůj hostinec a vytáhl ze zásuvky hrací automaty a kuželky, vypnul zurčící hrací skříň, utřel stoly a vysypal popelníky do velké plechovky od kávy. Za barem si odvázal zástěru a hodil ji do pytle na špinavé prádlo, které pomocnice Willarda Egglestona odnášela každé pondělí. Vytáhl z kasy všechny účty a přidal je k ruličce do stínidla lampy z velké lastury, kde zůstaly ještě celý týden do dalšího pondělka, kdy ho čekaly tržby. Ťukl do vypínače pod barem, který uvedl do stavu pohotovosti mlčenlivého strážce poplašného zařízení, střežícího dveře, okna a mříže. Podél podlahové lišty nastříkal prášek proti švábům. Vypnul ventilátory na petrolejových kamnech a stáhl proud petroleje na malý pramínek....

A teprve když se v rudém a jantarově žlutém světle světle rozhlédl kolem sebe a všechno přejel pohledem, aby se přesvědčil, že nezapomněl vykonat vše potřebné, teprve pak zamířil ke stolu, kde seděli, aby se podíval, co si Draeger čmáral na tácek.

V Kůlu byly tácky z vlnitého papíru s vytlačenou siluetou dřevorubce, uřezávajícího kotevní strom, jehož vršek se začíná kácet, zatímco dřevorubec se naklání dozadu a pevně svírá lano. Teddy si podržel tácek na světle. Draegerovy čmáranice vypadaly na první pohled docela obyčejně: strom byl spirálovitě pruhovaný jako tyč, představující znak holičského řemesla - kolikrát už v životě takovou tyč viděl? - dřevorubec měl začerněné oči a přimalované vousy; na papírové obloze přibylo několik neumělých předmětů ve tvaru pražené kukuřice, představujících mraky.... Úplně dole pak uviděl tři řádky textu psaného ostrým, přesným rukopisem, tak malé, že je málem přehlédl:

Teddy, obávám se, že jste mi místo I. W. Harpera omylem přinesl Bourbon De Luxe. Napadlo mě, že byste to rád věděl.

Teddy zíral na text v rozechvělém úžasu, aniž hnul brvou, Co to je? co to ve vás je? dokud ho z toho vypětí nezačaly pálit oči a tácek v jeho rukou se začal na světle třepetat, jako by se prázdným barem prohánět rudý vichr.

Evenwrite seděl v trenýrkách a nátělníku doma v koupelně na koši se špinavým prádlem a čekal, až bude vana plná. V té době trvalo hodiny, než si člověk mohl dát horkou koupel. Potřebovali nový bojler, tenhle už měl pomalu dosloužen. Vlastně - vzdychl a rozhlédl se kolem sebe - potřebovali hodně nových věcí; dokonce i sklenička s eukalyptovým olejem byla prázdná.

Když přijal vedoucí místo v odborech, šel s platem výrazně dolů; nevydělal si ani zdaleka tolik, co bral jako předák u společnosti Wakonda Pacific. Musel by být blázen, kdyby se pokusil udržet zároveň práci v odborech i v lese, jak to dělávala řada místních funkcionářů. Člověk pak nemohl dělat ani jedno ani druhé pořádně. A to si nemohl dovolit.

Byl pyšný na to, že mu v krvi koluje dřevařina i odbory, přestože daň za takovou pýchu byla vysoká.

Jeho dědeček zastával významné místo na samém počátku hnutí zvaného Průmysloví dělníci světa. Osobně se přátelil s Velkým Billem Haywoodem; jejich společná fotografie visela na stěně ve Floydově ložnici: dva muži s kníry a velkými bílými plackami s nápisem "JSEM NEŽÁDOUCÍ OBČAN" připíchnutými na tříčtvrtečních kabátech mezi sebou drželi kulatý obrázek rozšklebené černé kočky, symbolu sabotáže. Jeho dědeček položil za dělnické hnutí život: po letech organizační práce byl zabit v roce 1916 při Everettském masakru, když v onom washingtonském dřevařském městečku prosazoval právo odborářů na svobodu slova. Jeho babička se bez jediného centu vrátila se synem, Floydovým otcem, ke své rodině do Michiganu. Syn odboráře zemřelého mučednickou smrtí se však nehodlal usadit v nudném Michiganu; rozhodně ne v době, kdy boj ještě zuřil. Po několika měsících chlapec utekl zpátky do lesů na Severu, k práci, za kterou se jeho otec tak obětoval.

V jedenadvaceti letech si tenhle podsaditý, mohutný zrzek - zvaný Suk vzhledem k výraznému rysu všech Evenwriteů, jejichž hlava spočívá přímo na rozložitých, kulatých ramenech - vysloužil pověst jednoho z nejdravějších, nejdrsnějších a nejnesmiřitelnějších mužů v lese, neúnavného dřevorubce a hlučného, velkohubého dělnického vizionáře, odboráře, na něhož by byl jeho dědeček - možná i sám Velký Bill Haywood - právem pyšný.

V jedenačtyřiceti byl ze zrzka notorický alkoholik se zkaženými játry a zlomeným srdcem a nikdo na světě na něj pyšný nebyl.

Dělníci světa zanikli, zmizeli, rozdrceni uprostřed bouřlivých střetů mezi Americkou dělnickou federací a Svazem průmyslových odborů, zdiskreditováni jako komunisté (přestože bojovali proti "Rudému úsvitu" mnohem urputněji, než druhé dva odborové svazy dohromady), a lesy, které Suk Evenwrite tolik miloval, se nezadržitelně plnily výfukovými plyny v místech, kde byl kdysi jen čistý vzduch provoněný borovicemi, a drsné; neúnavné dřevorubce, za které bojoval, nahradili holobrádkové, kteří znali dřevorubecké řemeslo jenom z učebnic, tabák místo žvýkání kouřili a spali v čistém povlečení, jako kdyby to byl starý dřevorubecký zvyk.

Vypadalo to, že mu nezbývá nic jiného než se oženit a nešťastné vzpomínky pohřbít.

Floyd nikdy nepoznal onoho mladého, nezdolného, radikálního Suka, alespoň ne osobně, ačkoliv měl často pocit, že toho mladíka zná lépe než ten sklíčený přízrak v radikálově odložené kůži, který se ploužil mezi zbídačenými stíny jejich třípokojovým bytem ve Florenci, pil a umíral zaživa. Občas, když se jeho otec vrátil z pily, kde pracoval jako topič, se v noci věnoval i jiným věcem než pití a umírání. Je docela možné, že o takových nocích cosi vytrhlo nějakou starou vzpomínku ze dna otcovy minulosti, nebo byl na pile svědkem nějakého kapitalistického příkoří, které v něm opět probudilo bývalého radikála, a on pak vždycky sedával v kuchyni a vyprávěl mladému Floydovi, jaké to kdysi bývalo, jak by si k sakru s takovou nespravedlností poradili v dobách, kdy byl vzduch ještě čistý a dělníci světa ještě chodívali po lese! Laciná kořalka, která obvykle přivolala mlčení a nakonec spánek, o takových příležitostech probudila k životu dřímajícího nadšence uvězněného za mřížovím modrých žil neduživého těla a Floyd viděl, jak Suk Evenwrite vstává z té hromady smetí a kráčí vpřed, aby vrhl planoucí pohled z obou kukátek své cely, a třese těmi ďábelsky modrými mřížemi jako rozzuřený lev.

"Víš, chlapče, věc se má asi takhle," shrnul lev situaci. "Na světě jsou Velký zvířata jako oni, a Malý zvířata jako my. Není těžký říct, kdo je kdo. Existuje jenom pár Velkých zvířat; patří jim svět a všechna kukuřice. Malých zvířat jsou milióny; pěstujou kukuřici a hladověj. Velký zvířata si myslej, že jim to projde, protože se považujou něco lepšího než Malý zvířata - jenom díky tomu, že třeba někdo umřel a odkázal jim hromadu prachů, takže můžou platit Malým zvířatům, aby jim pěstovali kukuřici, a platěj jim, kolik sami uznaj za vhodný. To jim musíme zatrhnout, chápeš? Musíme jim ukázat, že jsme stejně důležitý jako oni! Všichni jsou důležitý jako oni! Všichni pěstujou kukuřici! Všichni ji žerou! Je to docela prostý!"

Pak vyskočil na nohy, potácel se po místnosti a mocně řval:

"Na čí straně stojíš?
Na čí straně stojíš?
Když vyrazíme do boje...
Pověz mi, na čí straně stojíš?"

Floydova matka a jeho dvě sestry se před vzácnými návštěvami řvoucího lva krčily. Sestry měly za to, že tyhle záchvaty ničivé nostalgie přivolává sám ďábel; podle jeho matky to byl ďábel sám, ano, ďábel v láhvi bez viněty! Mladý Floyd však věděl, že to bylo něco mnohem silnějšího než nějaký pekelník, ať už z Bible nebo z láhve; věděl, že když minulost jeho otce křičela ze starých historek o nespravedlnostech, překonaných v jejich boji za kratší pracovní dobu a delší život, a ze starých písní o neskutečných utopiích, které chtěli uskutečnit, ve své vlastní mladické krvi cítil ohlušující volání po spravedlnosti a opět spatřil v dálce stoupat ty zářivé vize, které viděly zarudlé oči jeho otce - přestože chlapec nepozřel jedinou kapku whisky.

Takové noci plné vášně se pochopitelně vyskytly jenom zřídka. A Floyd mohl podobně jako jeho matka a sestry opovrhovat tím unaveným fanatikem, který je věznil v chudobě, tím zoufalcem, který se den co den opíjel do bezvědomí, aby nemusel čelit všem těm pomateným, tápajícím přízrakům svých nevydařených snů a zašlých ideálů, ale stejně jako mohl otce nenávidět, mohl i milovat toho drsného vizionáře, který snil své sny a koval své ideály - ačkoliv věděl, že ten mladý vizionář byl zodpovědný za toho zoufalého, sešlého fanatika, jehož tolik nesnášel.

Jeho otec zemřel, když Floyd chodil prvním rokem na střední školu - uhořel na vrcholu hory. Jeho pití nakonec dosáhlo takové míry, že už ani nedokázal obsluhovat kotel. Po dlouhé zimě bez zaměstnání mu několik starých přátel našlo práci hlídače požárů na nejvyšší hoře v kraji. Když odjížděl, byl nadšením celý bez sebe. Všichni doufali, že velebná samota a dlouhá období bez přísunu jakéhokoliv druhu alkoholu ulehčí starému Sukovi od jeho úzkostí a možná mu napomohou v cestě k nápravě. Když ale skupina hasičů dorazila k doutnajícím zbytkům hlídací boudy, zjistili nejen to, jak se ti přátelé mýlili, ale i příčinu požáru: v hromadě popela našli vybuchlé zbytky podomácku vyrobeného destilačního zařízení. Všechny dostupné nádoby - od kávové konvice až po chemický záchod - byly naplněny zkvašenou břečkou smíchanou z bramborových slupek, moruší, planého ječmene a tuctu dalších druhů rostlin. Za kondenzační trubici posloužily pracně spojené prázdné nábojnice s vytrženými roznětkami. Topeniště bylo postaveno z kamení a hlíny. K výrobě kotle posloužily zohýbané trouby od kamen. Celé zařízení pak bylo snýtováno hřebíky, skobičkami a bezútěšným, nepředstavitelným zoufalstvím....

Vypadalo to, že opuštění duchové starých snů a ideálů, jakkoli zmatených, si dokážou najít cestu ven dokonce i na nejvyšší hoře v kraji.

Obě sestry odešly po pohřbu z domova v naději, že naleznou svatější zemi, a matka, která před manželem posledních deset let jeho života ukrývala láhve bez vinět, je nyní začala vytahovat z úkrytů a pokračovala přesně tam, kde starý Suk skončil. Floyd dokázal jak podporovat matčin žal, tak se protlouct střední školou (vlastně do poloviny posledního ročníku, kdy skončila jeho poslední fotbalová sezóna). Jediné zaměstnání, které mu k tomu poskytovalo čas a peníze, byla pochybná dohoda s firmou, jejíž vysloužilé nákladní vozy převážely tak obrovské náklady, že by se jich žádný odborář ani nedotkl a žádný policista by je nenechal projet bez povšimnutí, takže jízdy musely probíhat potají, napříč odlehlými oblastmi ze sídla firmy až k pile, a to především v noci.

"Stávkokaz!" volával Floyd do noci, když sjížděl s přetíženým nákladákem a zhasnutými světly po horské silnici, kde mohli na kterékoli vedlejší silnici číhat policajti a černá smrt kdekoliv nad úzkou krajnicí. "Jsem stávkokaz! Makám pro jednu zasranou firmu, která kašle na odbory! Jak se ti to líbí, fotře, ty Malý zvíře?" Doufal, že ho otec slyší. Doufal, že se ten parchant obrací v tom svém opileckém hrobě, když slyší, jak se jeho syn rouhá. Nebyla to snad vina toho hajzla - a pochopitelně i odborů -, že musel každou druhou noc riskovat zdraví a život? Ostatní kluci, jejichž tátové byli rozumní a stáli nohama na pevné zemi - dokonce i ti, jejichž tátové zahynuli při nehodách -, nemuseli takhle riskovat, aby vyšli s penězi, protože žádný z nich neměl fanatického otce. Nebyla to snad vina toho starého fanatika, že trávil tři hodiny v noci se zhasnutými světly na hadovité silnici plné zrádných serpentin místo toho, aby odpočíval před důležitým zápasem, který měl druhý den hrát?

Jednu otázku si však nikdy nepoložil, a totiž proč nenechal fotbalu a nenašel si po škole normální brigádu. Nikdy se sám sebe nezeptal, proč bylo tak důležité, aby trávil každý den tři hodiny na nějakém páchnoucím rozbahněném hřišti a snažil se rozcupovat všechny ostatní blbečky a idioty, kteří se tvářili, jako by byl federální zločin mít tátu alkoholika.... Na to se sám sebe nikdy nezeptal.

Ihned po střední škole šel Floyd pracovat do lesa. Ve dne! Floyd Evenwrite už nemusel dřít za svitu

měsíce! A vzhledem k tomu, že nehodlal vstoupit do Svazu profesionálních řidičů nákladních vozů nebo do jiné stejně přiblblé odborové organizace jenom proto, aby mohl jezdit s naklaďákem, na vybranou mu zbyla jenom práce v lese. A protože nebyl v odborech, musel dřít dvakrát víc než ostatní, aby přežil období, kdy nebyla práce. Jeho zášť vůči odborům byla ve skutečnosti tak silná, že si ho brzy všimli nejvyšší hlavouni - staří dřevorubci, kteří si pořád ještě mysleli, že člověk má být svým vlastním pánem a žádná organizace ho nemá právo zastupovat! - a těmhle starým gardám netrvalo příliš dlouho, aby v tomhle mladém rozložitém zrzkovi rozpoznali hlavního kandidáta na místo předáka. Za dva roky to dotáhl na mistra dřevorubců, z navlékače kabelů mistrem dřevorubců za dva roky, a za další rok se stal nejvyšším předákem v lese.

Všechno vypadalo slibně. Oženil se s dívkou z jedné z politicky nejvlivnějších rodin v okrese. Koupil si dům a dobrý vůz. Významní muži ve městě, majitelé pil a presidenti bank mu začali říkat "příteli" a "komouši", zvali ho, aby vstoupil do společenských organizací a podílel se na kampaních, jejichž cílem bylo získat peníze na slušná obydlí pro Indiány. Situace se nepochybně vyvíjela k lepšímu.

Byly ovšem noci... kdy mu spánek rušil ohlušující řev, a dny, kdy s některým z jeho dělníků zacházel jako s onucí některý z těch špekounů, co nevytáhli paty z kanceláře kromě cesty do banky, kdy Floyd zjistil, že se jeho mohutné zarudlé pěsti zatínají a otevírají ochromujícím vztekem a v jeho silných rudých uších se ozývají staré bojovné popěvky:

Na čí straně stojíš?
Na čí straně stojíš?
V téhle bitvě za život a svobodu,
na čí straně stojíš?

Časem zjistil, že je stále méně na straně vedení a stále více sympatizuje s dělníky. A proč ne, krucinál? Předák nepředák, když na to přišlo, byl přeci taky dělník, ne? Navíc syn syna dělníka? Neměl z toho nic, když poháněl chlapy k vyššímu výkonu; neměl s tím vůbec nic společného, když se na konci roku dělily zisky; odpracoval si své hodiny, vyzvedl si své výplaty a cítil, jak dřevorubecká dřina zanechává pomalu ale jistě stopy na jeho těle, na jeho jediném způsobilém nástroji, který měl podobně jako těla ostatních nádeníků pro majitele vůbec nějakou cenu. Tak proč by ksakru neměl pocítit úděl dělníka? Rozhodně nehodlal spojit svůj osud s odbory - těch nesmyslů si užil až až, tisíceré díky, a tak sem tam zaplatil nějaký příspěvek, podepsal nějaký papír a do ničeho se nemíchal - ale dokázalo ho přivést téměř k nepříčetnosti, když viděl, jak starého vazače klád, chlapa, který dřel patnáct mizerných let u jedné mizerné společnosti! připraví bez milosti o práci nějaká nová mašina... to mu tedy vážně dokázalo hnout žlučí!

Ten lví řev mu začal burácet v hlavě stále hlasitěji a jemu se nedařilo skrývat jej před majiteli. Na to, že by ho propustili, ani nepomýšleli - o tak dobrého předáka by byla škoda přijít -, ale jejich vztah k němu mohl po tolika tirádách proti nespravedlivému zacházení s dělníky bezpochyby ochladnout; už žádné "příteli" nebo "komouši", a společenské kluby vyškrtly jeho jméno ze svých seznamů. Ale i ostatní ten řev vnímali. Jednou v poledne za ním přišli chlapi k osamělému stromu, kde právě jedl svůj osamělý předácký oběd - šest jich přišlo z mýtiny dole na svahu, kde všichni ostatní vtipkovali a povykovali během sendvičů a termosek s kávou -, aby mu oznámili, že oni, celá jejich parta, která byla dost početná na to, aby tvořila tři čtvrtiny místního obyvatelstva, si o všem promluvili a hodlali ho na příští schůzi zvolit předsedou místních odborů, pokud by o to stál. Evenwrite zůstal sedět jako opařený a dlouho nebyl schopen ze sebe vypravit kloudné slovo: zvolit ho, předáka, jejich předáka, místním předsedou? Pak se postavil, smekl svou erární ochrannou přílbu, odhodil ji na zem a se slzami v očích prohlásil, že o tom bude nejen uvažovat, ale že dává okamžitě výpověď!

"Výpověď?" ptali se ho později majitelé pily. "Já to nechápu, Floyde, proč výpověď?"

"Chlapi chtějí, aby se stal jejich místním předsedou."

"Ovšem. To bych pochopil. Ale není mi jasné, proč bys nemohl dál dělat předáka; nemáš proč dávat výpověď...."

"Tak dobře. Výpověď ne, jestli se vám to slovo nelíbí. Řekněme, že odcházím z vašich řad, abych

mohl konečně začít pracovat pro svý lidi!"

Dokonce i teď, když si na tu událost vzpomněl, začal slzet. Nikdy v životě na sebe nebyl tak pyšný. Na první schůzi šel vzpřímený a s hlavou vztyčenou a v duchu si připomínal, jak dá na frak těm, kdo zastřelili jeho dědečka za to, že hájil svá americká práva, kdo ve 30. letech vytlačili dělníky světa na podřadná zadní sedadla, kdo dohnali jeho rozčarovaného otce k hanebnému životu a ponižující smrti, kdo ho posadili - středoškoláka! - za volant přetíženého a dávno vysloužilého náklaďáku, aby se mohli celý rok prohánět v novém kabrioletu pořízeném za peníze, které jim vyďělal s nasazením života! Těm, kdo si mysleli, že jsou něco lepšího, Velký zvířata... to by v tom byl čert, kdyby jim neukázal, zač je toho loket!

Co však dokázal po více než roce ve funkci? Na co mohl ukázat? Oči mu začaly slzet rychleji a cítil, jak ho varovně škrábe v krku. Seskočil ztěžka z koše na prádlo a napil se vody, aby zmírnil škrábání, pak si stáhl trenýrky a nátělník a vlezl do vany. Nebyla zdaleka tak horká ani plná, jak by si přál - a chyběl v ní eukalyptový olej -, ale s tím se musel spokojit. Vzdychl, pohodlně se rozvalil a hledal úlevu, která přicházela po dlouhých dnech strávených v lese. Voda však nebyla dost teplá.

Jak tak ležel se zavřenýma očima, najednou se mu vybavila scéna v Kůlu. Draeger. V tom chlapovi bylo zatraceně těžké se vyznat. Floydovi připadalo zvláštní, že oba stojí na straně dělníků. Ať se snažil sebevíc, nedokázal si představit Jonathana Baileyho Draegera uprostřed víru oněch událostí, kdy dělníci dosáhli svých prvních děsivých a drahých vítězství... představit si ho tam s letáky a v dřevákách na nohou, jak kolem sebe mlátí hlava nehlava topůrkem ze sekyry nebo tyčí z obracáku a riskuje vlastní život za právo postavit se v sídelním městě společnosti na bednu a říct nahlas, co si myslí, nebo za zařízení dostatečně bezpečné, aby člověka nezabilo dřív, než stihne dát výpověď, a nedokázal si ani představit, že by ten muž provedl něco tak lehkomyslného a vyzývavě vzpurného a připjal si placku, jejíž prostřednictvím by se hrdě hlásil mezi občany, které president Teddy Roosevelt prohlásil s ohledem na zájmy Spojených států amerických za "nežádoucí", ačkoliv nespáchali žádný trestný čin. Ne, rozhodně ne Draeger, ten vybíravý rozumbrada, který očividně neměl jedinkrát v životě na nohou těžké pracovní boty, ani se neoháněl dvousečnou sekyrou, která jako by se s každým seknutím nořila dobrých deset čísel do hlavy naběhlé po pitce z předešlé noci, ani neseděl na konci šichty pod ostrým světlem a nevytahoval si z unavených prstů jehlou ostny a trny a cedrové třísky.... Jonathan Bailey Draeger rozhodně ne.

Bez sebemenšího varování ho znovu palčivě a praskavě zaškrábalo v krku. Tentokrát se však nesnažil kýchnutí potlačit. Nechal ho zaburácet domem ve vší jeho ohlušující nádheře; mohl probudit rodinu, ale alespoň by věděli, kdo je v tuhle hodinu vzhůru a štrachá po bytě; věděli by, že táta přišel domů. Celým tělem mu projelo vzrušení. Když si člověk dobře kýchne, je to téměř jako když má ejakulaci. Připadá si pak jako po dobře vykonané práci.

Za chvilku se ve dveřích do koupelny objevil jeho čtyřletý syn Larry a drbal si rozcuchané zrzavé vlasy v místě, kde si je přeležel. Evenwrite na něj vrhl zamračený pohled.

"Ty pacholku jeden... jaktože nespíš?"

"Ahoj, táto," řekl chlapec ospalým hlasem. Přistoupil k vaně a pozoroval bublinky v tuhých chlupech, táhnoucích se z rozložitých ramen jeho otce přes hrudník a břicho jako pokrývka z hustého oranžového mechu. "Slyšel jsem tě a probudil jsem se," vysvětloval chlapec.

"Potřebuješ čůrat?" zeptal se Evenwrite.

Chlapec se s pohledem upřeným na chlupy na okamžik zamyslel a pak zavrtěl hlavou. "Ne."

"Určitě?"

"Už jsem jednou byl."

"Hodnej kluk."

"Kde jsi byl, táto?"

"Musel jsem jít za jedním pánem."

"Vyhrál jsi?"

"Dneska jsem nehrál poker, ty rozumbrado. A teď běž zpátky do postele."

"Čůral jsem, než jsem si šel lehnout."

"Prima, hodnej kluk. Tak upaluj."

"Dobrou noc, táto."

Chlapec se odšoural z koupelny krátkými vrávoravými kroky a kulatá ramínka se mu při chůzi

pohupovala: byla to dětská parodie na Evenwriteovy medvědí pohyby. Když Evenwrite uslyšel vrzání matrace, natáhl se a zavřel dveře do koupelny, aby světlo nebo další kýchnutí neprobudilo chlapcovy bratry nebo sestru. Vklouzl znovu do vany, dokud mu voda nesahala přes rty. Uši měl ponořené. Nechal vyčnívat nos tak akorát, aby mohl dýchat. Opět zavřel oči. Vyhrál jsem, pomyslel si a v duchu se laskavě zasmál nad tím, jak chlapec napodobil matčinu popudlivou otázku: nejspíš má za to, že veškerý můj život mimo domov je jedna velká hra o drobné. Když na to přijde, ona to je vlastně taková hra s mizernými kartami, které člověk dostane, a sázky na lepší. Blufuje a dělá kola, když má špatné karty, a drží se zpátky, když má dobré....

Zatímco podřimoval, v myšlenkách se vrátil k Draegerovi. Ale jednu věc, zařekl se, jednu věc: děckám nebudu nic vysvětlovat... protože už se pomalu nedá říct... kdo je Velký zvíře a kdo Malý zvíře... kdo je na čí straně... nebo kdo vyhrává... s jistotou... dokonce ani komu člověk fandí...

Před polednem následujícího dne, což bylo pondělí, zavolal Evenwrite němým Sitkinovic sourozencům, Howie Evansovi, Melu Sorensonovi a Lesi Gibbonsovi. Všichni až na Lese přijeli právě včas na srnčí s bramborem. Hesla, která Evenwrite vyrobil, stála opřená o zeď jako zbraně připravené před bitvou.

"Posaďte se, mládenci," vyzval Evenwrite čtyři muže. "Zakousněte si. Ještě chvíli počkáme na Lese a vyrazíme. Páni" - mrkl na ně přes maso - "bůhví, kde bysme během tyhle stávky byli, nebýt těch lesních lososů, co jsem nachytal."

Nikdo se nezasmál. "Draeger o ty demonstraci určitě ví?" zeptal se Howie.

"No jasně," odpověděl Evenwrite pohotově. "Včera večer jsem mu pověděl, že si dokážeme ve svých věcech udělat pořádek sami, jestli nezačne něco dělat...."

"Já nevím," vytáčel se Howie. "Starý se nebude líbit, když budu dělat něco nezákonnýho -"

"Zákon nám může bejt ukradenej! Děláme správnou věc, aby se něco změnilo, a zákon nám může políbit prdel!"

"Ale co Hank?"

"Co je s ním? Co může dělat? Může vůbec s demonstrací něco dělat?"

"Já nevím," zamumlal Howie a postavil se. "Člověk nikdy neví..."

O hodinu a půl později se demonstranti ploužili sem a tam před kanceláří pily. Orland Stamper vyšel ven, chvíli je pozoroval a znovu se vrátil do rachotu uvnitř.

"Šel o tom povědět Hankovi," poznamenal Howie nešťastně.

"No a?" zeptal se Evenwrite. "Howie, ty máš z toho parchanta zbytečnej vítr..."

Když přijel další tahač z lesa, Hank a Joe Ben vyskočili z kabiny, ještě než si najel, aby shodil klády do řeky. Pochodující muži s kovovými přilbami na hlavách pozorně sledovali, jak si Hank a jeho malý společník sedají na lavičku pod zastřešenou verandu pily a pozorují jejich průvod. Minula půlhodina. Hank kouřil, šklebil se, předkláněl se s lokty opřenými o kolena a s rukama svěšenýma mezi nohama; Joe Ben zajistil trochu pochodové hudby ze svého malého tranzistoráku. Nakonec si k Howieho úlevě všimli, jak se Hank naklání k Joe Benovi a něco mu šeptá, načež se Joe rozesmál, rozeběhl se z verandy k otlučené dodávce a odjel do města. Když se tahač vrátil, Hank jim všem popřál příjemné odpoledne a vylezl do kabiny. Ten den už ho neviděli.

"Dostali jsme ho," chvástal se Evenwrite, když se večer vrátil domů s novou lahvičkou eukalyptového oleje. "Potřebujou zásoby. Bez nich budou muset zastavit výrobu. A kterej dodavatel, kterej dobrej řidič to napálí do demonstrantů s nákladňákem plným benzínu, nafty nebo náhradních dílů? Zejtra nebo pozejtří se uvidí."

Uvidělo se zítra. Když druhý den dorazil Floyd se svými demonstranty, uviděli na místě televizní štáb z Eugene, dva fotografy z Register Guardu a Indiánku Jenny. A večer vyšly noviny s titulkem na první straně: DEMONSTRANTY ZMÁTL ZÁHADNÝ SŇATEK - kdo je šťastným ženichem? A podvečerní televizní zprávy přinesly záběry ženy tvarů mlýnského kamene a s obličejem připomínajícím pečený brambor, která kráčela v pláštěnce a gumácích podél řady demonstrujících prakticky stejně vymóděných a v rukou nesla podobně jako oni transparent na tyči. Jejich hesla zněla: NESPRAVEDLNOST. Její transparent dodával: NOVOMANŽELKA. Následující den žádní demonstranti nepřišli.

Tentokrát se sešli v Kůlu. Teddy, který byl za barem zcela pohroužen do leštění skleničky, jako by ani nevnímal jejich objednávku.

"Jakou taktiku navrhujete teď, Floyde?" Draeger vstoupil, aniž si ho kdokoli všiml; postavil se k baru a otevřel noviny. "Doufám, že nechystáte žádný požár."

"Uvidíte, sakra. Už máme toho poflakování po krk. Uvidíte."

"Prima," poznamenal Draeger přívětivým hlasem a posadil se. "Dejte mi vědět, jak se to vyvrbí." Srovnal si před sebou noviny a naklonil se nad ně. "Jeden bourbon," řekl, aniž vzhlédl. "I. W. Harper's." Teddy už ho měl nalitý.

"Fajn," zašeptal Evenwrite stručně u svého stolu. "Kolem desátý. Já zavolám Sitkinsům. Ty brnkni Howiemu, Mele. Tak v deset." Muži pokyvovali hlavami v ponurém tichu vznášejícím se nad stolem, okusovali nožičky brýlí a vážnou atmosféru nadcházejícího večera se neodvážili narušit dokonce ani jedovatými poznámkami na adresu Teddyho nápojů ředěných vodou. Hovor pokračoval, dokud nebyl čas jít na večeři.

Půl tuctu rozhodných a nebojácných mužů se ten večer sešlo v Evenwriteově obýváku nad bednou piva značky Olympia a osnovali plán, jak se vykrást ke Stamperovic pile a přeřezat kabely, spojující klády, které držely vory pohromadě. "Pustíme jim ty klády po proudu jako splašený koně!" zvolal Les Gibbons a udeřil lahví piva do podlahy. "A když budem mít štěstí, tak těm hajzlům cestou vyrvou celý to jejich krysí hnízdo!"

"A aby se ty klády pořádně rozjely, můžeme mezi ně hodit pár kousků dynamitu." Evenwrite cítil, jak mu začíná bušit srdce.

"Paráda! Tak se mi to líbí!"

"Možná bysme mohli hodit jeden dva přímo do pily." Jo, pane, takhle se na ně musí jít, ať je tahle metoda zastaralá nebo ne!

"Konečně mluvíme jako chlapi!"

Gibbons znovu uhodil do podlahy. "Budem o tom akorát kvákat, nebo to provedem, hergot?"

"To se ví, že to provedem, kurva! Jako přepadovej oddíl. Jdem na to! Pojďte!"

Podařilo se jim uvolnit jeden kmen, když se Evenwrite a další dva muži svalili z kluzkých rozhoupaných klád do ledové černé vody. Tihle tři členové přepadového oddílu byli strženi do tmy a po chvíli je bylo slyšet, jak nadávají a hulákají ze zaplavené skupinky stromků, kde uvízli, což bylo příliš daleko od břehu, aby se pokusili plavat, a kromě toho jim byla příliš velká zima na to, aby čekali, až někdo ze zbývajících mužů dojede do města pro motorový člun. Nezbývalo než zajít na pilu a přivolat o pomoc nejbližší člun.

"Co mu řekneme?" šeptal Howie Evans, když celý shrbený a roztřesený zimou vytáčel číslo na baterkou osvětleném nástěnném telefonu na pile.

"Řekni mu, že potřebujeme rychlou pomoc, nebo zemřou tři chlapi."

"Ale já myslel... co s těma kládama?" šeptal Howie s dlaní na sluchátku.

"McElroy právě navazuje ten přeřezanej kabel. V ty tmě si snad nikdo nevšimne, že pár klád chybí."

Hank přijel a byl ochoten pomoci jako nikdy předtím. Když si s Joe Benem posvítili baterkou do vody, objevili všechny tři muže ve změti větví. Tenké stromky chřestily a klapaly, jak se proud valil mezi jejich holými kmeny, a vypadaly, že jsou stejně prokřehlé a zoufalé jako roztřesení muži, kteří se jich drželi jako klíšťata. Všichni tři byli připraveni mluvit, jakmile člun dosáhne bezpečí pevniny; každý měl připravené své vlastní podrobné a logicky znějící vysvětlení, co dělá venku tak pozdě večer, tak daleko od města a tak blízko majetku svého nepřítele, ale když se Hank nezeptal na důvod, když ani nevypadal, že by ho jejich důvod zajímal, zůstali moudře zticha, protože jim bylo jasné, že jakékoli alibi nebo výmluva by se sice nesetkaly s jedinou otázkou, možná ani s jedinou poznámkou, ale bezpochyby s nedůvěrou.

"Vypadáte nějak prokřehle.... Víte co, půjdeme na pilu a uvaříme si kafe."

"Ne," odmítl Evenwrite. "Ne, díky. Musíme -" "Nabídl bych vám něco tvrdšího, kdyby bylo co. To je ale ostuda. Joby, nemáme tady náhodou trochu brandy nebo bourbonu?" "Obávám se, že ne. Tady určitě ne. Ale doma by trochu bylo, kdybys chtěl -"

"To je v pořádku. My už musíme jít."

"Škoda. Nemám rád, když jsem špatným hostitelem. Ale víte co? Přijďte zase zejtra večer a my se na

to zkusíme připravit líp." Tři muži stáli v řadě vedle sebe a čekali jako školáci na koberečku před ředitelem. "N-n-ne, díky, Hanku," zadrkotal Les. "Ehm - ehm - my bysme tě nechtěli obtěžovat."

"Lesi, proboha, vždyť ty bys už měl bejt na tu vodu zvyklej." "No jo, máš pravdu, Hanku. Kurva. Ani ti nemusím povídat, jak jsem ti zavázanej. Ale co. Asi už bysme měli jít."

"Kdo to čeká v tom autě na silnici? Další chlapi? Buď tak hodnej, Floyde, a vyřiď jim, jak mě mrzí, že jsem nebyl líp připravenej. Vyřídíš jim to? A ještě jim řekni, že tady pro příště budeme určitě mít trochu brandy nebo něčeho podobnýho."

Celý následující den strávil Floyd ve vaně a vypotřeboval celou lahvičku eukalyptového oleje. K dalšímu pokusu odradit Hanka se odhodlal až ve čtvrtek. Tentokrát dojel docela sám ke Scalerovu mostu a vůz nechal schovaný na jedné vedlejší silnici; zatímco s Johnem Stamperem hovořili policisté v malé boudě, vykradl se na nechráněnou stranu s kladivem a pytlem hřebů po deseti centech za kus. Podařilo se mu nepozorovaně zatlouct čtyři hřeby pod kůru kmenů, když ho zvuk otevíraných dveří boudy přiměl k útěku do houští. Čekal tam na dešti, třásl se zimou a kousal se do rtů, dokud tahač neodjel a nevrátil se s novým nákladem; pak znovu vyskočil z úkrytu, aby zatloukl několik dalších hřebů. Věděl dobře, že by musel takhle zaminovat stovky klád, aby měl jistotu, že se alespoň jeden dostane do zubů hlavní pily, protože většina klád tvořila vory, které měly být prodány společnosti Wakonda Pacific. A když WP přijde taky o pár listů na pile? Dobře jim tak oběma, hajzlům.

Činil se celý den, a když padl soumrak, musel sám sebe pochválit za vykonanou práci. Odvlekl se zpátky do auta a zamířil do města. Snědl studené zbytky v kuchyni a jel se podívat, jestli už se zpráva o Stamperovic krachu donesla do Kůlu. Donesla. Spolu s informací, že všichni dělníci na Stamperovic pile byli do konce roku převedeni na práci v lese. "McElroy říkal, že mu Joe Ben povídal," oznámil Floydovi první muž, kterého potkal, "že Hank má dřeva nařezanýho dost a akorát hledá nějakou výmluvu, aby moh všechny svý lidi poslat do lesa a splnit tak smlouvu s WP."

Evenwrite neřekl ani slovo; stál tam zamlklý a celý prochladlý a přemítal, proč ho ta zpráva nepřekvapila víc.

"A víš co?" pokračoval muž. "Víš, co si s chlapama a dalšíma lidma myslíme?"

Pomalu zavrtěl hlavou. "Ne. Co si s chlapama myslíte?"

"Že si právě proto Hank Stamper tu sabotáž vymyslel. Docela se mu to podobá, provýst takovej fígl."

Evenwrite přikývl a otočil se k odchodu. Byl už téměř u dveří, když zaslechl, jak za ním někdo volá. Draeger vycházel z toalety a zapínal si sako. "Počkejte, Floyde...." Bez jediného slova a sebemenší známky překvapení pozoroval, jak se k němu mužův přátelský obličej blíží mezi řadami boxů a zvětšuje se. "Počkejte chvilku." Jako ve filmu, když kamera ležící mezi kolejemi snímá přijíždějící vlak. "Něco pro vás mám." Na okamžik se zastavil u jednoho boxu, něco zvedl, a znovu se sunul dopředu, jako by se ani skutečně nepřibližoval, jako vlak promítaný na plátno, který se nezadržitelně zvětšuje, aniž by se přitom pohnul o jediný centimetr. "Hledal vás tady Hank Stamper...." Dokud není přímo nad vámi, dokud nezatemní celé plátno svým ohlušujícím rachotem, přímo nad vámi a přitom se ani o píď nepohne; ani jste ho necítili. "Nechal vám tady dárek."

"Cože?" Probral se ze svého snění. "Dárek?"

"Tady. Hank Stamper mě poprosil, jestli bych vám nepředal tohle. Povídal, že vás hledal doma, ale nebyl jste tam, a tak se stavil tady. Prosím."

Vzal si od Draegera hnědý papírový sáček tvaru láhve a podíval se na zakroucený vršek.

"Neotevřete to? Musím říct, že se umíte ovládat víc než já. Neměl bych klid, dokud bych ten dárek neotevřel. To bude zřejmě rozdíl mezi ženatým chlapem s rodinou a starým mládencem...."

"Já vím, co je uvnitř," řekl Floyd suše. "Flaška. To je všechno. Hank Stamper prostě přišel a řek: 'Dejte to Floydu Evenwriteovi?' Bylo to tak?"

"Ne. Řekl mi, abych vám vyřídil - co to jenom říkal? Už jsem zapomněl, jak to bylo, ale řekl něco v tom smyslu - budete překvapený -"

Floyd čekal, než si Draeger vybaví vzkaz, který nezapomněl a který pro něj nebude žádným překvapením. "Už to mám, Hank povídal:'Dejte Floydovi tuhle flašku brandy a vyřiďte mu moje tisíceré díky.' Nebo něco v tom smyslu. Neotevřete to? V tom pytlíku je ještě něco jiného. Slyšel jsem, jak to cinká...."

"Asi neotevřu. Vím, co v tom je. Hřebíky."

"Hřebíky? Jako tesařské hřeby?"

"Přesně tak."

Draeger se usmál, zavrtěl hlavou a nechápavě, ale pobaveně mrkl na Teddyho. "Zdejším chlapům je občas zatraceně těžké porozumět, viďte, Teddy?"

"Ano, pane." Pochybuju, že by pro vás bylo těžký porozumět chlapům kdekoliv, pane Draegere....

-Následující sobotní večer bylo opět nebývalé plno. Dlouhá místnost pulsovala lehkým namodralým kouřem a těžkým blues Rodový kytary (Teddy byl nucen nabídnout každému členu kapely další tři a půl dolaru, aby přišli zahrát; ačkoliv záplava zoufalství nezkrátila tržby z alkoholu, zcela zastavila takové lehkomyslnosti jako spropitné, které obvykle dosahovalo výše příjmu kapely); hudba plynula melancholicky a zvolna jako tmavé čepované pivo. Od chvíle, kdy listopadová tma sestoupila z oblaků, se muži slétali k blikající návnadě jeho neonů jako můry za červencového soumraku. Teddy poletoval od stolů k boxům a k baru na podrážkách ze surové gumy - jeho měkké, neslyšné cupitání ve skutečnosti působilo jako pravý opak pohybu -, vyprazdňoval popelníky, naléval sklenice, nechal mizet volně ležící drobné se skrytou dovedností, a tentokrát ani nevnímal staré obvinění, že zase plní prázdné lahve od Jacka Danielse lacinou kořalkou. Toto obvinění bylo proti němu vznášeno s takovou pravidelností - "Běž do hajzlu, Teddy, co nám to zase nalejváš za patoky!" -, až ho občas přepadl strach, že ztratí nervy a křikne na celé kolo, kolik pravdy je na tom, co ti idioti považovali za pouhé škádlení.

"... Víš, Teddy, já si nestěžuju ani tak na to, že pajcuješ drahej chlast laciným - to dobře víš; já sem celkem nenáročnej, nemám žádný vybraný chutě, a takový lidi najdeš v každým lokále -, ale může mě trefit šlak, když v bourbonu ucejtím vodu po holení!"

Na ta slova chlapi vybuchnou smíchy, vyklánějí se z boxů a pokukují k baru, aby si vychutnali Teddyho rozpačitou reakci. Stal se z toho rituál, opakující se jednou, občas i dvakrát za večer. Poslední dobou byl z toho obvinění tak otrávený, až začal vážně uvažovat o tom, že začne vodu po holení do dražších lihovin přidávat. Ne že by to nějak zásadně změnilo situaci: věděl, že mezi nimi není jediný chlap s dostatečně vybranou chutí, aby dokázal posoudit víc než teplotu jakékoli tekutiny, a stejně dobře věděl, že nikdo z nich netuší, jak mají jejich poznámky blízko k pravdě. Když mu to někdo připomněl, rozlítil se (Nemají právo vznášet proti němu taková nactiutrhačná obvinění bez sebemenšího důkazu!) a zároveň pocítil opovržení, které mu umožnilo vztek ovládnout (Kdyby tak věděli, blbečkové...) Poslední dobou ho však takové obvinění přivádělo téměř k nepříčetnosti: víčka se mu rozechvěla, zrudl, ustrašeně ze sebe vypravil nějakou výmluvu a za svým servilním koktáním se zapřísahal: ti idioti už v životě neuvidí Ten High. Nezaslouží si ho! Ani Bourbon De Luxe. Ode dneška budu těm primitivům nalévat Jacka Danielse přímo ze sklenice od kompotu, a doufám jenom, že všichni oslepnou! - a zatím se pochopitelně omlouval: 'Je mi to moc líto, pane," a nabízel postiženému ještě jednu sklenku na účet podniku. "Dovolte, pane, abych -"

Onen blbeček obvykle nabídku odmítl mávnutím ruky - "Ale, zapomeň na to, Teddy, pusť to z hlavy. Vem to čert: klidně do sebe kopnu kolínskou, jenom když uvidím, jak rozkošně rudneš" - a nezřídka s jakousi nervózní velkomyslností hodil na bar pár drobných. "Na... tohle si nech."

A chlapi vyprskli smíchy. A Teddy ve svých lehkých polobotkách, s šedesáticentovým spropitným a mdlým úsměvem zataženým jako závěs přes nenávistná slova, odcupital až na samotný konec baru, kde uraženě trucoval, potichu zuřil a čekal, až mu hojivé světlo jeho neonů přinese úlevu. Tam měl svůj klid, útočiště, jedinou útěchu ve svém osamělém světě bez přátel. A poslední dobou, přestože měl tržby větší než kdy jindy, a ačkoliv byl nade vši pochybnost přesvědčen o své nadřazenosti ve světě vyděšených pitomečků, potřeboval tuhle syčící útěchu stále více: když čas od času vytrpěl pokorně a s hlavou sklopenou opileckou sprškou některého ze svých komických štamgastů, zjistil, že se na tomhle konci baru zotavuje půl hodiny i déle, usmívá se s jednou rukou lehce opřenou o barový pult jako živočich, který potřebuje ochrannou ulitu - půl hodiny, než pulsující světla rozmasírovala rozhořčení. V těch okamžicích vypadal docela normálně, každého nového hosta vítal svým obvyklým formálním způsobem, pohrával si s dlouhým řetízkem na klíče vinoucím se přes vyboulenou zástěru, odpovídal přes celý lokál, když se ho někdo zeptal, kolik je hodin... a dokonce i když se některý z hostů náhodou upřeně zadíval, jak tam stojí a tvář mu hraje nejrůznějšími odstíny červené, oranžové a purpurové barvy -

"Teddy, ty jezevče jeden zatracenej, můžeš laskavě vylézt z ty svý nory a nalejt mi trochu ty průzračný tekutiny, co máš ve flašce od Gilbey's ginu? Hodnej kluk..." - i tak by měli za to, že tu barvu mají na svědomí jenom pulsující neony.

Bez ohledu na nebývalou sbírku trpkých urážek však Teddy tento večer sbíral síly pod světlem neonů jenom velmi krátce. Především byl příliš zaneprázdněný: poté, co se roznesla skličující zpráva o převedení dělníků ze Stamperovic pily na práci v lese, musel naléval alkohol téměř tak rychle jako při bitce mezi Stamperem a Newtonem o týden dříve; a tentokrát ani nezavolal servírce z Mořského vánku, aby mu přišla pomoci. Měl tedy plné ruce práce na place, aby si mohl dopřát ten přepych a šel trucovat pod své lampy pokaždé, když některý z těch kreténů pronesl nějakou nejapnou poznámku. To především.

A za druhé, útěchu svých světel ve skutečnosti nepotřeboval jako jindy: kupodivu ho uklidňoval tlumený ustrašený hovor, který se zvedal od každého stolu, mísil se s dýmem - "Teddy, ksakru, já ti povím... tady se něco zvrtlo...." "Ovšem, pane Evenwrite." "Něco se posralo..." - a bez hnutí se vznášel jako modravý mrak po celé místnosti... a navíc se nacházel v nádherném stavu vzrušujícího očekávání díky odpolednímu telefonátu od Jonathana Draegera: když mu Draeger vysvětlil, že jde o meziměstský hovor z Eugene, a požádal ho o laskavost - "Přijdu dnes večer; mohl byste laskavě dohlédnout na to, aby Floyd Evenwrite zůstal uvnitř a do ničeho se nezapletl, než přijedu?" - a doslova Teddymu vyrazil dech slovy: "My těm zabedněncům ukážeme, co dokáže trocha uvážlivé trpělivosti, viďte, Tede?"

Celý zbytek odpoledne a večer hřál Teddyho na prsou ten nepatrný projev důvěrnosti. My, řekl Draeger; my! Takové slovo, vzešlé z úst takového člověka, dokázalo zastínil všechny neony v Oregonu!

Evenwrite přišel po večeři, krátce před sedmou, s obličejem zarudlejším než jindy a dechem osvěženým nasládlou vůní brandy. "Jo, něco se zvrtlo..." oznámil znovu a strašlivě se zašklebil.

"Copak, copak, pane Evenwrite?"

"Jakže?" Evenwrite vzhlédl a tupě zamrkal.

"Říkal jste, že se něco zvrtlo..."

"No jasně, něco se zvrtlo. S tím tvým chlastem! O čem jsi myslel, že jsem mluvil?"

Teddy místo odpovědi sklopil oči a hleděl na ruku s buřtovitými prsty a zničenými klouby, spočívající na bohatě fládrované desce baru. Vedle téhle obludnosti vypadala jeho vlastní pokroucená ruka - věčně namodralá tolika hodinami strávenými mytím skla ve dřezu, že vzhledem skoro připomínala naložené maso - mnohem modřejší a drobnější než obvykle. Váhavě čekal s výrazem hlubokých a úporných rozpaků na tváři. "Co je s ním, pane? S pitím...?"

"Právě teď mám prázdnou sklenici, to je s ním. Pro začátek bys mi ji mohl znovu naplnit. To by pomohlo."

Teddy vytáhl láhev a naplnil sklenici; Evenwrite ji zvedl a zamířil ke stolu.

"Ale dostanu padesát centů, pane Evenwrite."

"Padesát centů! Chceš říct, že ti za to mám ještě platit? Ale já to nechtěl pít, Teddy, šel jsem si s tím na hajzl umejt hlavu."

Teddy opět sklopil pohled. Chlapi u Evenwriteova stolu se rozesmáli; komickou mezihru, kterou Teddy vnesl do jejich vážného, ponurého hovoru o pracovních problémech, vždycky s nadšením uvítali. Nato se Evenwrite rozřehtal a pleskl o barový pult padesáticentovou mincí, jako by rozplácl nějakého brouka. Teddy minci opatrně zvedl a cestou ke kase si vychutnával jemný a zvláštní, nový strach, který si právě odnesl ze změti emocí na Evenwriteově obličeji, Tohle je to jediné, pane Draegere, čím se lišíte ode mě a od těch zabedněnců: pečlivě si nový exemplář prohlížel ze všech stran se zaujetím zkušeného znalce.... já strachu dokážu uniknout; vy ho umíte vytvořit.

U všech stolů rozestavěných kolem stolu, kde řečnil Evenwrite, se konverzace v zásadě ubírala stejným směrem, počínaje tím, že by v životě neřekli do Hanka Stampera, že by dokázal podrazit své sousedy - "Starej Henry možná, ale Hank bejval odjakživa férovej chlap" - přes "Co se divíš? Snad si nepyslíš, že malvička bude rodit broskve? Hank sice není věčně zlitej jako jeho fotr a nevykládá vám jako on, že musíte mít hroší kůži; abyste to dokázali dotáhnout do úspěšnýho konce, ale to neznamená, v něm nekoluje Stamperovic krev," až po "Já to jinak nevidím: Hank Stamper dal jasně najevo, za čím si stojí, a je třeba mu ukázat, že se šeredně mejlí."

Evenwrite vedl útok při tomto posledním manévru. "Pokud jde o mě," zařval, vyskočil na nohy a s očima lesklýma a rudýma jako cucavý bonbón a nosem ucpaným k prasknutí upoutal na okamžik pozornost všech přítomných, "tak bysme se měli všichni z fleku sebrat a jít váženýmu Panu Stamperovi ukázat, zač je toho loket!" Utřel si nos do rukávu a dodal, "Hned teď, kurva!"

Barem to souhlasně zašumělo. "Jo, ukázat mu... hned teď..." ale Teddy věděl, že v baru je až moc útulno a světlo a venku příliš lezavo a mokro na to, aby někdo podpořil souhlas činem. Vyžadovalo by to mnohem víc řečí a panáků, než by Evenwrite dokázal vyvést jakýkoli dav do deště. Ale přesto, když viděl, jak se věci vyvíjejí, skutečné si přál -

Dveře se otevřely a jako v odpověď na Teddyho nedokončené přání vstoupil Draeger. Kromě Teddyho si jeho příchodu téměř nikdo nevšiml, neboť ostatní věnovali pozornost Evenwriteovým krví podlitým očím a ucpanému nosu. Draeger si svlékl plášť a klobouk, pověsil je u dveří a posadil se k prázdnému stolku u kamen. Zvedl prst, zašeptal Teddymu: "Jednu," a pak se otočil a sledoval, jak se Evenwriteovi zvedá a nadýmá krk, zatímco se dovolává okamžité akce.

"Pořád jed chodíbe koleb horký kaše, snažíbe se dodržovat zákony, chovat se slušně... a teď bi řekněte, chovaj se oni slušně k náb? Co?"

Zazněly další výkřiky a ozvalo se šoupání židlí. Teddy, který právě nesl whisky a vodu, však po očku pozoroval Draegerův uvolněný, chápavý výraz, a okamžitě pochopil, že si nedělá o nic větší starosti než on, aby nebyl ušlapán během nějakých nepokojů. Pokud tady někdo rozpoutá nějakou bouři, pak to rozhodně nebude Floyd Evenwrite. Postavil sklenice na stolek; Draeger ochutnal z menší sklenky a usmál se na Teddyho.

"Můj táta," hřímal Evenwrite, "vždycky říkal, že když dělník něco chce, tak si to buší vybojovat.... Je to tak? No jasně..."

Draeger dopil zbytek panáka a se zájmem si prohlížel odraz barevných světel ve sklence, zatímco Evenwrite, rudý v obličeji ředěným alkoholem a plný domnělé síly, mlátil do stolů, nadával ostatním mužům a posmíval se jim.

"Co vy na to? Jdeb do toho? Co? Hm?" Většina z nich řekla, jo, jdem do toho, ale nikdo se nepohnul. "Tak co? Co říkáte? Hneď teď se sebereb a -" Mrkal a úporně se soustředil, k čertu s tím, už to měl skoro na jazyku! "A všichni co tady sedíbe, bůžeb -"

"Přeplavat řeku jako bobři?" Všichni se otočili od Evenwritea k Draegerovi. "Stát na břehu a házet kamením? Mluvíte, jako byste někde nastydl, Floyde."

Evenwrite se nehodlal otočit po tom hlase. Chtěl ho teď ignorovat stejně, jako jej celý večer očekával. Popadl svou prázdnou sklenku a zíral na ni, jako by ta klidná, hluboká slova vycházela z jejích křišťálových úst.

"Přemýšlejte trochu, Floyde," pokračoval Draeger. "Tyhle lidi nevyburcujete k tomu, aby běželi k tomu baráku jako nějaká banda pitomců z westernu, dokonce i kdybychom našli zákonný způsob, jak to provést, protože -"

"Zas ten zákon!" zařval Evenwrite do sklenky. "Co s tíb bá co dělat zákon?"

"- protože," pokračoval Draeger, "bychom se na druhý břeh nedostali všichni, to v první řadě. Pokud si ovšem nemyslíte, že by nás pan Stamper nepřevezl po dvou nebo po třech. Já toho muže vlastně ani neznám" - usmál se na všechny přítomné - "ale z toho, co jsem slyšel, bych se ani nenamáhal jet na druhou stranu jako vyslanec a požádat ho, jestli by nás nedopravil přes řeku, abychom se tam dostali všichni. Ovšem, Floyd může mít chuť to tak udělat. Prý je v takových záležitostech mnohem šikovnější než já."

Chlapi se nejistě zasmáli. Chladný takt toho muže je přivedl do rozpaků. Čekali a dívali se, jak si u svého osamělého stolku pohrává se sklenkou. Když ale nepokračoval, všichni upřeli pozornost zpět na Evenwritea, který stál bez hnutí u stolu a stále svíral prázdnou sklenici. Evenwrite cítil, jak ho jejich pozornost pálí v zádech: sakra. Šlo mu to výborně, dokud se neobjevil ten parchant; fakt báječně. Jenomže Draeger z něho zase udělal pitomce, i když skoro netušil jak. Snažil se nad tím chvíli přemítat, pak to vzdal a vybil si svou rozladěnost na Teddym, když po něm požadoval panáka zdarma, protože kurvafix- kdyby všechen ten chlast, co ten večer do sebe nalil, byl pravej, tak by se dávno válel pod stolem, no není to tak? Teddy mu bez jediného slova znovu nalil. Evenwrite do sebe sklenku bez

jediného mrknutí obrátil a zamyšleně mlaskl rty. "Holubí chcanky," usoudil a plivl směrem k plivátku. Zvedla se vlna smíchu, stále ještě nejistého. Muži se dívali z předsedy na jejich zástupce a čekali, co se bude dít dál. Draeger vypadal, že si není vědom ticha, které se rozhostilo po jeho příchodu; díval se skrze skleničku, kterou otáčel v prstech, a oči měl stejně trpělivé jako úsměv. Evenwrite se opřel o barový pult. Věděl, že se musí rozhodnout. Draeger už svůj krok udělal. Evenwrite se podrbal na krku a nakonec přerušil ticho, když hodil skleničku na mosazný džbán, přidrátovaný k rohu baru, a ještě jednou křikl: "To není whisky, ale stoprocentně čistý holubí chcanky!" Ozval se další smích a Evenwrite se s nově nabytou sebedůvěrou otočil k Draegerovi. Mírně se kymácel a oči mu svítily jako lucerny. "Tak dobrá, když jste tak kurevsky chytrej, Jonathane Bailey Draegere, rádi si poslechneme, co máme udělat. Tuhle stávku jste mimochodem svolal vy, jestli se nemejlím. A když jste takovej chytrák, tak nám povězte, co uděláte, abysme se z ty mizérie vybabrali. Já jsem jenom obyčejnéj natvrdlej dřevák! Chci říct, že nám slaboduchejm nikdo neplatí, abysme mysleli. A když jste takovej inteligent -"

Draeger postavil skleničku na ubrousek ležící na umakartové desce stolku; ozvalo se tlumené, ale přesto zřetelné ťuknutí, znějící, jako by přicházelo zdaleka i zblízka zároveň, jako ťuknutí pod vodou. "Kdybyste se posadil a uklidnil, Floyde -"

"Hohó! Nechtě si laskavě ty důvěrnosti, Jonathane Bailey Draegere. Zákon? Dobrá, jestli chcete, abysme postupovali podle zákona, víte stejně dobře jako já, co musíme udělat. Možná tady budem zbytek večera mlátit hubou, ale my víme svý! A jak jsem hulákal, aby se šlo na Stampery, to bylo blbý, uznávám... ale nebylo to o nic blbější, než když jste nás navez do stávky, kterou nikdo z nás nechtěl!"

"Kdybyste něco takového řekl loni v srpnu, tak všichni pomřete hlady, Floyde."

"Loni v srpnu jste nám říkal, že se to srovná bez stávky!"

"Máte strach dotáhnout to až do konce, Floyde? Bojíte se, že byste mohl přijít o pár výplat?"

Draeger hovořil stále tak potichu, že bylo obtížné poznat, jestli hlas vychází z něj nebo ne. Evenwriteův hlas zesílil, aby přehlušil ticho, které Draeger v místnosti nastolil. "Ne, vůbec se nebojím, že přijdu o pár vejplat! Taková věc už se mi stala. Každýmu z nás už se to stalo. Už jsme dřív stávkovali a taky jsme to dotáhli až do konce. A museli jsme si s tím poradit dávno předtím, než přišli dělníci světa, aby se nás zastali. A uděláme to znovu, co chlapi?" Rozhlédl se po mužích a pokýval hlavou. Muži kývali s ním a pozorovali přitom Draegera. "Vy jste na to kápnul. Nebojíme se to dotáhnout do konce nebo přijít o pár vejplat, ale ani se nebojíme vzepřít, když nás někdo drtí!"

"Floyde, vy -"

"A když se na to chcete mermomocí dívat podle zákona, tak nás drtěj! S menšíma přestávkama, ale drtěj." Přestal mluvit k Draegerovi a otočil se opět k mužům, zatímco si utíral nos. "Už to chci rozetnout dlouho. Vybrali jsme si na stávku tu nejhorší roční dobu; věděli jsme to všichni - hergot, uprostřed zimy, když byl stávkovej fond úplně vymetenej -, ale váženej pan Draeger usoudil, že když mu to tentokrát vyjde, bude mít vyhlídku na lepšího fleka, bude z něj král nebo co... a tak nás dostal -"

"Floyde..."

"Jestli jste tak kurevsky chytrej, Draegere -"

"Floyde."

Cvak. Opět to tiché, mírné ťuknutí skleničky o stůl, lehké jako natažení kohoutku pistole. Všichni se otočili zpátky k Draegerovi. Aha; už to chápu.... Teddy za barovým pultem žasl nad tím, jakou má ten muž moc a schopnost načasovat.... Umíte čekat. Jakmile jste začal mluvit... podívejte, jak se k vám ti idioti tlačí, aniž by se zvedli ze židlí, jak je to táhne bez jediného pohybu k vašemu hlasu, jako kovová smítka k magnetu...

"Floyde... nebydlí vedle vás Orland Stamper, ten předák ze Stamperovic pily?"

... Lepí se na vás a ani se nehnou; ani nesejde na tom, co říkáte. Vy sám jste totiž jednou z těch sil, a o to tady jde. Ne o to, co říkáte. Léčivý kazatel Walker je taky občas taková síla. Ale to taky není ono, protože vy toho víte víc než bratr Walker a jeho Bůh dohromady...

"Sitkinsi, vy i váš bratr, vaše děcka prý chodí do stejné třídy jako. některé Stamperovic děti. Mám dojem, že jsem to někde slyšel. Ty děti jsou jenom děti, jako ty vaše, nebo ne?"

... Dobře víte, co to je - chladná síla ve tmě-, co dokáže lidi rozpohybovat. A že nepotřebujete všechny ty bubny a kytary a varhanní hudbu, aby ti blbečkové začali tančit. Víte, že Bůh bratra Wolkera

je jenom taková provizorní loutka, se kterou se ohání před skutečným Všemocným....

"A Stamperovic manželky, copak to nejsou ženské jako každá jiná? Copak si nedělají starosti s tím, jak to vypadá u nich doma, když má přijít návštěva? Nedělají si hlavu s novým účesem? - panenko skákavá, už jste viděli některé z těch účesů, chlapi? - jako každá jiná ženská, Stamperovic manželky?"

... Provizorní božská loutka, která se svou mocí nevyrovná ani ostatním provizorním bohům, jako je například Co Si Ten Blbec Odvedle Myslí nebo jednou To Vyjde... žádný z nich není zdaleka tak mocný nebo děsivý jako Síla, která je stvořila, Strach, který je stvořil.

"Chlapi... Floyde... nesmíme zapomenout na jedno: že nezáleží na tom, jak se jmenují - oni chtějí od života to samé, co vy, totéž, za co jste bojovali, když jsme založili tyhle odbory, totéž, co chcete teď vy... protože tak je to přirozené."

... Přirozené pro zvířata houfovat se kvůli ochraně. K tomu nejsou třeba bubny ani kytary. Ani v nejmenším. Stačí mít kolem sebe lidi, kteří mají přirozený strach, podobně jako magnetu, aby měl sílu, stačí mít kousky železa, které k sobě bude přitahovat.

"Já stojím na straně lidského srdce, ne násilí..."

... Nejde o to, jestli má pravdu nebo ne, jestli je dobrý nebo zlý, stačí, když táhne. Za chvilku nebudou ti idioti ani poslouchat, budou jenom táhnout. Oni nepotřebují myslet. Stačí, když budou mít přirozený strach a potáhnou za jeden provaz. Jako kuličky rtuti, spojující se do větších a ještě větších kuliček, až zbyde jenom jedna jediná, a pak už nebude čeho se bát nebo kvůli čemu trpět, protože jste jenom kousek většího kousku, který roste zároveň s tím, jak se valí přes celou zemi až do oceánu rtuti...

"Co jsem tedy dělal poslední čtyři dny v Eugene - ku prospěchu všech, s vyloučením násilí a krveprolití... vybíral jsem finanční prostředky z odborové pokladny..."

... A vy to všechno víte, pane Draegere. To je právě to, proč jste jiný než ostatní. A navíc máte odvahu to použít. Já můžu před skutečným Všemocným cítit tak akorát posvátnou úctu; vy ho umíte použít. Jste úchvatný...

"Kam tím míříte, Draegere?" zeptal se Evenwrite, který najednou opět pocítil únavu.

"Možná to nebude stačit," pokračoval Draeger, jako by Evenwritea neslyšel, "ale nepochybuji o tom, že některý z místních podnikatelů s menším kapitálem a čichem na investice dokáže chybějící peníze sehnat...."

"Prachy na co, Draegere?"

Draeger se na Floyda smutně usmál. "Vy máte špičku, viďte, Floyde? To není dobré; zvlášť když se musíme vypravit na další výlet po řece a ještě jednou si promluvit s panem Stamperem."

"Co to má znamenat, ksakru? Já toho chlapa znám. Když s ním nebyla řeč před tejdnem, teď už vůbec -" Evenwrite přimhouřil na Draegera oči. "Ptal jsem se, na co prachy!"

"Koupíme Stamperovy podniky, Floyde, se vším všudy, tak, jak stojí a leží -"

"Nic neprodá," řekl Evenwrite poněkud zoufale. "Hank Stamper? Ani náhodou..."

"Já myslím, že prodá. Mluvil jsem s ním po telefonu. Řekl jsem mu nějaké cifry, které by odmítl jenom blázen -"

"On kejvnul? Hank Stamper?"

"Ne tak docela, to ne, ale já nechápu, proč by nemohl. Lepší nabídku nikdy nedostane." Draeger se otočil k ostatním a pokrčil rameny. "Ta cena bude trochu přemrštěná, chlapi, ale on nás má v hrsti, jak říká Floyd. I tak to pro nás bude výhodné: podnik bude patřit městu spolu s odbory; investoři budou mít podíl na zisku; společnost Wakonda Pacific bude bezmocná...."

Teddy naslouchal přes své myšlenky tlumenému, vzdálenému hlasu a zamiloval se z druhé strany své duhové barikády.

Evenwrite se opřel o barový pult, ohromením docela vystřízlivělý. Nenaslouchal dalším vzrušeným otázkám ani Draegerovým optimistickým plánům. Představa další cesty po řece ho na okamžik vytrhla z otupělosti, ale když zvedl hlavu, aby protestoval, zjistil, že ostatní muži poslouchají s takovým nadšením, že ze sebe nedokázal vypravit jediné slovo. A když Draeger odešel směrem k Mámě Olsonové, oblékl si kabát a poslušně jej následoval.

Venku na ulici zavrtěl hlavou a opakoval: "Hank Stamper... nic neprodá."

"Záleží na tom?" poznamenal Draeger vesele. "My mu ani nic nenabídneme."

"A kam tedy jdeme?"

"Jen tak na procházku, Floyde. Na špacír. Napadlo mě, že lidi spíš uvěří tomu, že jsme tu nabídku učinili, když odejdeme směrem k molu...."

"Uvěří? O čem to mluvíte? Hank Stamper nikdy neuvěří, že jsme k němu jeli jenom proto -"

"Ale on bude jediný, kdo tomu neuvěří, Floyde." Sebevědomě se zasmál. "Mimochodem, hrajete cribbage? Je to báječná hra pro dva. Pojďte; mám v pokoji hrací desku.... Měli bychom mít tak akorát čas na to, abyste se naučil pravidla, zatímco budeme údajně absolvovat další 'výlet'."

A Teddy, stojící na svém místě u okna, je jediný, kdo vidí, jak se vracejí od mola a mizejí postranními dveřmi v hotelu. Vy jste síla, síla. Zlehka pokyvuje hlavou, když se v jednom hotelovém pokoji rozsvítí. Skoro to vypadá, jako by si pan Draeger přál, aby Teddy jeho lest prohlédl; Vždyť víte, že věčně stojím u okna... to je opravdová důvěra! "My," řekl jste mi... "my"-a cítí, jak se jeho zaoblené malé tělo nadouvá téměř k prasknutí, když se jeho původní obdiv a úcta vzedme k lásce a ještě výš - k pochlebování, uctívání.

Když otce v roce 1945 propustili z vojenského námořnictva, přestěhovali jsme se z celkem velkého městečka nedaleko Mare Islandu, kam ho před lety umístili, na "Jarnagganovu farmu" do Willametteského údolí - což byl jednopatrový farmářský dům ležící asi padesát kilometrů od Eugene, kde táta pracoval, pětadvacet kilometrů od Coburgu, kde jsem začal chodit do třetí třídy, a dobrý milión světelných let od silnice, kde jste mohli potkat nejbližší lidskou bytost. Elektřina pronikla až do kuchyně a obýváku, ale aby bylo možné osvětlit zbytek domu, museli jste nejdřív zprovoznit lampu značky Coleman, plnou zuhelnatělých punčošek, a pomocí poniklované ruční pumpy ji naplnit petrolejem, což bylo údajně příliš nebezpečné pro třeťáka, který už měl být dost starý na to, aby spal ve tmě, proboha živého! A v mém pokoji v prvním patře je pořádná tma. Neuvěřitelná tma. V noci, když lije jako z konve, v divočině, v pokoji s jedním oknem, panuje taková tma, že se vůbec nic nestane, když otevřete a zavřete oči. Není tam prostě žádné světlo. A podobně jako voda, i tahle hustá tma působí jako vynikající vodič zvuků neznámého původu. A když jsem tam první noc ležel s vykulenýma očima na nové posteli dobré tři čtyři hodiny, začal jsem vnímat právě takový zvuk: bylo to něco tvrdého, těžkého a strašlivého, nepříčetně rachotícího a dupajícího z jedné strany chodby na druhou, a pořád se to blížilo. Zvedl jsem hlavu z polštáře. Civěl jsem směrem ke dveřím a vyplňoval prázdno obrovskými kraby a opilými roboty, zatímco ten hluk pronikal neoblomně dveřmi do mého pokoje.... (Vzpomínám si, že když jsem pár let nato objevil svět Edgara Alana Poea, napadlo mě: jo, takhle to fakt někdy bejvá!) Ležel jsem s hlavou zvednutou. Nekřičel jsem; měl jsem pocit, jako bych úplně ztratil hlas, jako když se snažíte zakřičet ze zajetí snu. A jak jsem tak čekal, oknem mi začalo do pokoje proudit zvláštní, přerušované světlo-krátký, rychlý výboj, přerušovaný dlouhými intervaly stejně načasované tmy. Déšť ustal, mraky se zvedly, a umožnily tak kroužícímu kuželu světla z věže na letišti pro práškovací letadla, aby se přehnal přes mé okno v prvním patře (tohle záhadné světlo jsem objevil o několik týdnů později); ze stroboskopických dojmů, vyvolaných tím pravidelným zábleskem, jsem dokázal svou záhadu rozluštit: malá myška ukořistila ze spíže na konci chodby vlašský ořech a snažila se ho opřít o něco pevného, aby mohla hryzat do jeho nepoddajné skořápky. Ořech neustále odskakoval od jejích zubů a myška ho bez ustání honila a kutálela podél dřevěné stěny, která zesílila myší hryzáni jako ozvučná deska. Oba dva se tak propracovali ze spíže podél podlahové lišty až do mých otevřených dveří. Ve světle jsem uviděl, že je to jenom myš, obyčejná polní myška. Vydechl jsem a nechal hlavu klesnout zpátky na polštář: jenom myška hryzající ořech. To je všechno. Nic víc na tom není - Ale co to světlo, blikající za oknem, jako kdyby kolem domu létal nějaký přízrak nebo já nevím co a hledal, kudy dovnitř?... Co je to děsivé světlo?

Tentýž listopadový déšť, který vyhnal myši z děr a pomlátil zákrutichy, vyplašil největší hejno stěhovavých hus, jaké bylo na pobřeží po staletích spatřeno. Nad monotónním šuměním deště a větru se v noci neslo zvonění jejich hlasů, svobodné, zřetelné, jódlující vyzvánění severoamerických divokých hus. Prchaly na jih před bouří až od Dawsonovy řeky, přes den se živily na ovesných strništích a v noci letěly dál na jih; a hlasité vyzvánění vyvolané tím nočním letem se neslo jako horské zvony z vrcholků větru, přes oblaka a do zablácených městeček, lemujících pobřežní trasu stěhovavých ptáků.

Když se většina obyvatel těchto městeček probudila a zaposlouchala do vyzvánění nad střechami, bylo slyšet jenom "Zima je tady, zima je tady", jako posměšný, zlomyslný, stále se opakující zpěv; "Zima je tady, zima je tady..."

Willard Eggleston, holohlavý a obrýlený švagr realitního agenta z Wakondy, naslouchá jednu noc mnohem pozorněji skrze kulaté okénko pokladny vedoucí přímo na ulici, mokrou a lesknoucí se ve světle markýzy biografu, a pronese sám pro sebe a prázdné ulici: "Ty husy mají určitě svá tajemství. Zpívají všechna tajemství tmy a kromě mě nikdo neposlouchá."

A když Lee zaslechne malé hejno letící nad dodávkou zaparkovanou na okraji vykáceného lesa se zbytky pařezů, v níž sedí a čeká, až Hank s Joe Benem a Andym spálí klestí, ten zvuk ho přiměje, aby poznamenal v dopise, který píše Petersovi do staré účetní knihy, již objevil pod sedadlem:

V pohybu nás neustále udržují signály pokročilé doby, Petersi: příroda nám dává rozličná znamení, že bychom sebou měli hodit, dokud můžeme, protože léto nepotrvá věčně, drahoušci, s tím nepočítejte. Právě teď na mě volá hejno hus, letících kolem: "Leť na jih! Běž za sluncem! Jestli budeš moc dlouho čekat, bude pozdě." A já se můžu pominout jenom z toho, když je slyším....

Ale Hank slyší, jak husy vykřikují desítky různých myšlenek, vyvolávajících desítky a desítky pocitů - závisti a zášti, úcty a hořkosti - a on se touží připojit k jejich zpěvu, odvíjejícímu se směrem na jih, utéct, sebrat se a odejít! Nejrůznější myšlenky a pocity, plynoucí a splývající a rozpadávající se v náhlé oktávy jako zvuk, který je vyvolal...

Města naslouchala husám, které jim ten první týden oznamovaly: "Zima je tady," a bylo jim protivné, že jim to neustále připomínají. Všechna městečka na pobřeží naslouchala a všechna během těch prvních ponurých listopadových dnů husy nesnášela. Protože neodvratná skutečnost zimy nikdy nevěští zrovna slibnou budoucnost (Ale tahle zima, tady ve Wakondě, bude ještě horší než ta poslední.), a tyhle první listopadové noci bývají vždycky nevlídné, protože naznačují, jak bude vypadat příštích sto nocí (Jo, ale tentokrát je to něco mimořádného, protože tentokrát nemáme práci, příjem ani žádné prachy ulité pro strýčka Příhodu... tady ve Wakondě)... copak vůbec někdo může vítat posly takových zpráv?

A zima už bezpochyby přišla. Zatímco husy táhly onen první listopadový týden hlučně ze severu, po celém pobřeží se od mořského horizontu na západě táhla hrozivá mračna. Mraky se hnaly po obloze a lámaly se o horské pásmo jako vlny, a voda stékala zpátky k moři... mraky se lámaly jako vlny nebo jako pařáty sahající z hlubin, aby zvrásnily zemi šedivými drápy. Jako ruce nějakého uvězněného monstra, rozhodnutého vyškrábat se nahoru na zem nebo ji stáhnout do moře. Ruce se natahovaly stále výš a dál, k Breaklegu a Breakribu, k Maryinu vrcholu a Tillamooku a Nahamishi, k západním svahům hor táhnoucích se podél pobřeží, a neviditelné prsty vrývaly na úbočí krvácející strouhy. Tyhle strouhy krvácely do větších struh, větší strouhy do koryt, která byla celé léto suchá, koryta do kanálů ucpaných bodláčím a trávou, a ty se vlévaly do Losího potoka a Lorainova potoka a Wildmanova potoka a Tyeeova potoka a Desetimílového potoka; byly to samé divoké, prudké, nespoutané potoky, které vypadaly na mapě jako zuby pily. A tyhle potoky se bouřlivě vlévaly do Nehalemu a Siletzu a Alsey a Smithe a Longtomu a Sieslawu a Umpquy a Wakondy Augy, a tyhle řeky vtékaly do moře celé hnědé a pokryté chuchvalci vířící žluté pěny, lnoucí k jejich hladinám, vtékaly do moře jako pěnová zvířata.

"Zima je tady," oznamovaly husy, letící od řeky k řece nad městečky, "zima je tady." Zima stejně jako loni (Jenomže loni jsme to mohli svést na bolševiky a jejich atomové zkoušky, které rozesraly počasí.), a stejně jako zima předloni (Jenomže tehdy, pokud si vzpomínám, zuřily na Floridě ty hurikány, který nám

přihnaly víc deště, než jsme si zasloužili.), a stejně jako zimy tisíce let předtím, než tahle pobřežní městečka vůbec existovala. (Ale tehdy byly jenom zimy a ty městečka byly jenom obyčejný městečka... tenhle rok, to vám teda povím, je ve Wakondě všechno úplně jinak!) V barech a kuželkářských hernách si muži z těchhle městeček cpali tabák pod flekaté rty a šťourali se sirkami v uších a upjatě a znalecky na sebe pokyvovali, zatímco pozorovali, jak po ulici poskakuje déšť, a naslouchali husám. "Takovýho deště. Poslouchejte, jak si to tam nahoře ty svině šinou - oni věděj, že nás čekaj lijáky. Za to můžou ty zkurvený satelity, který vláda věčně vystřeluje do vzduchu. To je stejný, jako když vystřelíš z kanónu do mraků, aby pršelo. Za to můžou ti zabedněnci v Pentagonu!"

Husy mohly tvrdit, že to byla stejná zima jako loni, jako před tisíci lety, ale městečka zjistila, že je snadnější přečkat jakoukoli nepříjemnou nevyhnutelnost osudu, pokud ji považujete za kiks a najdete něco, čemu se dá přišít. Člověku se trošku uleví, když má obětního beránka, na kterého může ukázat prstem: bolševiky, satelity, hurikány na jihu....

Dřevorubci v těchhle městečkách mohli vinit stavaře: "Těma svejma idiotskejma silnicema, co stavíte, uvolňujete půdu!" Stavaři mohli vinit dřevorubce: "Vy, vy sekyráři zasraný, umíte akorát vyrvat všechno křoví ze struh, až zůstanou všechny svahy holý... co jinýho můžete čekat?"

Ti mladší vždycky věděli, jak svalit vinu na starší generaci, která je přivedla do téhle šlamastyky; starší lidé svalovali vinu na církev. Církev, aby měla navrch, to všechno hodila k nohám Páně: "No vida! Jako kdybych to neříkal! Copak jsem vám bez ustání nekladl na srdce, abyste stanuli v Jeho světle, abyste žili podle Jeho zákonů a nepokoušeli Jeho strašlivý hněv? Ovšemže říkal! A teď to tady máte: Ruka Páně se blíží; za trest vás čekají záplavy!"

Což je jenom další způsob, jak svést na někoho vinu, a možná ten nejlepší, protože je v tom útěcha a jistý stoický klid, když se všechno svádí na déšť, a pak se něco tak nekontrolovatelného jako déšť svede na něco tak lhostejného jako je Ruka Páně.

Protože s deštěm se nedá dělat nic jiného, než se na něj vymlouvat. A pokud se s ním nedá nic dělat, proč se kvůli němu vzrušovat? Když na to přijde, může být déšť docela příhodný. Máte problémy se starou? To ten déšť. Děsí a rozčiluje vás, jak se pod vámi doslova rozpadá na kusy vaše vysloužilá kraksna? Za to může ten zatracený déšť. Užírá vás hluboko ve skrytu vaší duše prázdná, krvácející bolest z toho, že vám toho v životě tolik nevyšlo? máte za sebou příliš mnoho nocí s vaší ženuškou, aniž by se vám postavil? moc trpkého a málo sladkého? Ano? Za to může taky déšť, vážení; padá stejným dílem na spravedlivé i na nespravedlivé, padá celý den celou zimu každou zimu každý rok a vy to můžete s klidem vzdát a smířit se s tím, že to tak halt zůstane, a jít si schrupnout. Nebo si můžete strčit do pusy hlaveň dvanáctky, jak to loni udělal Evert Peterson z Mapletonu, nebo ochutnat jed na hlemýždě jako oba Meirwoldovi kluci. Svézt se s proudem, tak je to nejjednodušší, svést to na déšť a nechat se unášet větrem, pohodlně se uvelebit a dát si dvacet - usnete opravdu tvrdě, když vás uspí déšť (Ale letos je ve Wakondě všechno jinak) jako nemluvňata, tvrdě... (protože husy nás nenechaj spát, a Pán na sebe nebere žádnou vinu, rozhodně ne letos, ve Wakondě...) Neboť toho roku nebylo občanům Wakondy skutečně dopřáno jen tak se z toho vyvléknout. Nebylo jim dopřáno pohodlně se uvelebit, zatímco dny míjely a noci uplývaly. Nebylo jim dopřáno udělat si pohodlí a svést to na déšť, nebo na Pána, nebo na komunisty, nebo na satelity.

Rozhodně ne v případě, kdy bylo tak zatraceně jasné, tak do očí bijící, že ve Wakondě nemá starosti a strasti města toho roku na svědomí nikdo jiný, než ten zatracený paličák od řeky! Déšť je jedna věc a s počasím se zřejmě nedá dělat nic jiného než na něj nadávat, budiž, ale Hank Stamper - to je jiná! Můžete vinit Ruku Páně v letech, kdy ta ruka uvrhne les do mrazivého sevření, že skrznaskrz promrzne až k vaší výplatě, můžete se třeba nechat unášet nárazy větru, pokud kromě něj neexistuje nic jiného... ale když váš příjem rdousí ruka Hanka Stampera, a vy zatraceně dobře víte, že do vás buší pěst právě téhle ruky, pak zjistíte, že ani při nejlepší vůli nedokážete svalit vinu za vaše starosti na nic jiného než na tuhle ruku!

A jsou ještě horší časy, kdy se nemůžete pohodlně uvelebit a dát si dvacet, kdy vám od rána do večera létají nad hlavou husy a oznamují: "Zima je tady a vy byste měli pohnout kostrou a něco s tou rukou udělat...!"

Willard Eggleston se sice chystá něco udělat, ale neříká co. Nakonec zavře okénko pokladny, zhasne markýzu, oznámí promítači, že pro dnešek končí, a vystoupí po schodech na balkón, aby sdělil

osamělému mladému páru, že film skončil. Ve foyeru si natáhne plášť a holínky, otevře deštník a vyjde do deště. Husy mu opět připomenou tajemství, které si nechává pro sebe, a on se na okamžik zastaví, aby roztouženě nahlédl oknem vedle svého biografu do své prádelny, a přeje si, aby tam byla jeho důvěrná přítelkyně (ačkoliv by jí to nedokázal říci) jako kdysi. Ach, to byly doby plné tajemství, ta šťastná léta před tím, než jeho život změnily samoobslužné prádelny a než ho manželka se švagrem dohnali k tomu, aby koupil ten barák s biografem ze "skutečně rozumných nemovitých důvodů, Willarde; stojí hned vedle, a ty bys jistě nechtěl, aby po něm hrábl nějaký koncern s pradlenkami, ne?"

Při té vzpomínce se musel pousmát. Když o tom mluvíte, pomyslel si, zatímco přejížděl prsty po důvěrně známých skleněných dveřích staré prádelny, ani bych neřekl, že by mi to nějak zvlášť vadilo. I kdyby to bylo pravděpodobné. Moc dobře věděl, že to nebyl ten pravý důvod, proč ho nutili do té koupě. V té době už věděl své: bratr jeho ženy se chtěl jednoduše zbavit bezcenného baráku a jeho manželka se prostě chtěla zbavit Willarda. Po deseti letech jí nakonec začalo být podezřelé, proč tráví tolik času po nocích v prádelně s Julianou Shellyovou - "s tou černou myškou, který říkáš 'pomocnice'. Moc ráda bych věděla, s čím ti pomáhá, že to vždycky zabere celou noc?"

"Jenom s Liánou třídíme prádlo a povídáme si -"

"Jak jí to říkáš? Liáno? Nebyla by lepší třeba Melasa? Nebo Tér... proč jí neříkáš Térka?"

To je zvláštní, pomyslel si Willard, protože to byla právě jeho žena, kdo se o dívce poprvé zmínil jako o "Liáně" - nepochyboval o tom, že to měla být spíš sarkastická narážka na dívčinu vyzáblou postavu než zkomolené jméno. Nikdy předtím jí neřekl jinak než slečno Shellyová, podobně jako mu nepřišlo na mysl dát se v noci při práci s dívkou do řeči, dokud ho z toho manželka neobvinila. Teď dokonce litoval, že ho neobvinila mnohem dřív a z mnohem více věcí; jenom se podívejte na všechna ta promarněná léta, kdy v ní neviděl víc než nějakou vychrtlou mladou černošku s vyčnívajícími koleny a lokty a zuby... proč si nevšiml jejích předností dřív, než ho na ně upozornila jeho žena?

"Už mě to nebaví, rozumíš? Myslíš si, že nevím, co se děje vzadu uprostřed ty haldy špinavýho prádla?

Možná právě proto, že jeho žena tolik trvala na své panovačné roli, pro něj bylo snazší hrát ušlápnutého manžela a čekat, až co ona. Tím si nebyl jistý. Ale dokud s tím nepřišla jeho žena, neměli s tou dívkou uprostřed špinavého prádla pranic společného kromě špinavého prádla a pošetilých tajemství.

I když teď, kdy už bylo po všem, mu to nepřipadalo tak málo; na špinavé prádlo a pošetilá tajemství vzpomínal nejraději. Začalo to tím, že si navzájem ukazovali drobné poklady, které objevili ve špinavém prádle z města, a pak spolu své objevy interpretovali. Nakonec už uměli přečíst uválený útržek papíru, jako by to byl výstřižek ze společenské rubriky novin. "Podívej, co jsem našla, Wille...." Pyšně mu ukazovala recept na hormonální antikoncepci, který našla v kapse pláště Pucker Pringleové. "Kdo by to tušil? Taková vzorná katolička."

On mohl odpovědět skvrnou od rtěnky na nátělníku Howie Evanse, a ona zase záložkou nových kalhot Floyda Evenwritea, slepenou namodralým blátem, jako kdyby zapadl do bažiny u chatrče Indiánky Jenny...

No, možná to nebyly ty nejlepší noci, připustil, ale vzpomínal na ně nejraději. Bylo to sice zvláštní, ale jak tak nahlížel oknem podniku, který stále vlastnil, ale už v něm nepracoval, na hromady prádla bez zájmu roztříděného nějakýma bezcitnýma a netečnýma rukama, vzpomínka na ty dávné noci plné chichotu nad výmluvnými skvrnami obyvatel města ho hřála nesrovnatelně víc než vzpomínka na nedávné a mnohem hřejivější noci. Ty dávné noci byly jeho. Nikdo nepřišel s tím, aby ty skvrny spolu studovali. Téměř pět let s tou dívkou skládali povlečení a přišívali knoflíky, házeli mincemi, kdo půjde pro colu do Mořského vánku, a uspokojovali se důvěrnostmi, které si mohli předčítat nahlas z dopisů, nalezených po kapsách cizích lidí.

A nikdy se nepodělili o svá vlastní tajemství, dokud ho k tomu jeho žena prakticky nepřiměla.

Několik nádherných, horečných měsíců pak sdíleli dvě tajemství: první na hromadě vypraného povlečení, které noc co noc vytahovali ze sušáku, voňavé a nadýchané a bílé, jako na obrovské posteli z hřejivého sněhu... a druhé pod tmavou přikrývkou dívčiny kůže, teplejší než hromada povlečení, a stále rostoucí.

"A až budeš mít ten biograf, Willarde, bylo by myslím velice moudré, kdyby sis sehnal novou pomocnici; zaměstnávat jedinou černou hubu ve městě rozhodně nebyl nejlepší způsob, jak přilákat nové

zákazníky; a taky mě napadlo, že by chtěla být chvíli mezi svými. Co kdybys zkusil zjistit, jestli se nechce vrátit, odkud přišla - musí mít přece rodinu?"

Znovu to vypadalo, že jeho žena přišla s pravým návrhem v pravý čas. Liána se smíchem souhlasila, že to je od ní vlastně ohleduplné a že by skutečně stálo za úvahu strávit pár měsíců v Portlandu u příbuzných, "alespoň tak dlouho, abych po návratu sem mohla každému vykládat o tom neuváženém manželství s námořníkem, který se utopil na moři ve chvíli, kdy jsem tomu nebožákovi přivedla na svět dítě. Jasně; všechno dopadne báječně. Tvoje manželka vždycky přijde s nějakým chytrým nápadem."

Všechno dopadlo báječně. Ve městě nikdo nepojal sebemenší podezření, nikdo nebyl překvapen: "Willard Eggleston? A to čokoládový pískle, co u něj pracovalo? Nesmysl, holý nesmysl..."

A přestože jeho manželka netušila, kam Liána odjela, byl to opět její nápad, aby jezdil jednou za měsíc nebo za dva do Portlandu a prohlédl si filmy, které chtěl promítat v biografu. Nic lepšího si ani nemohl přát. Nevyskytl se sebemenší zádrhel, jako by pro něj celé spiknutí někdo naplánoval a vypracoval do nejmenších podrobností.

Liána byla dokonce tak uznalá, že naplánovala narození dítěte utonulého námořníka tak, aby vyšlo na jeden z jeho pracovních výletů do Portlandu: když Willard přijel do Burnsideovy nemocnice a zeptal se na slečnu Shellyovou, sestra tmavé pleti ho informovala, že je v pořádku, a ukázala na skleněnou vitrínu, kterou právě odváželi z porodního sálu. Naklonil se a za sklem spatřil novorozeně tak divoké a nespoutané, tak jedinečné svým konglomerátem rysů a vlastností, že se zmohl - aby všechno nepokazil - pouze na slova: "To je můj kluk!"

Teď, ani ne rok po jeho narození, dokázal najít jenom nejslabší odvar onoho momentu nebývalé pýchy. Zjistil, že se dokáže jenom s obtížemi přinutit k tomu, aby připustil, že se to vůbec kdy stalo, že tihle dva nejdůležitější lidé v jeho životě vůbec existují. Zvlášť od té doby, co trvá ta stávka; zpočátku je vídal téměř každý týden, když se mu ještě dařilo dost na to, aby posílal tři stovky měsíčně, aniž to bylo někde znát. Pak otevřela další pradlenka a on se při nejlepší vůli zmohl na dvě stě padesát, pak na dvě stě. A od stávky si musel půjčovat z biografu i prádelny, aby jim mohl posílat sto padesát. Nemohl se podívat do očí tak divokému a nespoutanému synovi, když se jako otec zmohl nejvýš na sto padesát.

A dnes dostal dopis, v němž mu Liána píše, že si uvědomuje, jak těžké to pro něj musí být, dávat jí peníze za takových podmínek... a tak ji napadlo, že by se vdala. "Námořník na obchodní lodi, Wille, většinu času je na moři a vůbec nemusí vědět, co spolu děláme, když je pryč. Aspoň pro tebe nebudeme znamenat takovou přítěž, chápeš?"

Chápal. Všechno vycházelo báječně, pokud šlo o jeho ochranu. Svůj svět si držel v tajnosti takovou dobu, že si zanedlouho nikdo nemusel dělat starosti s tím, jestli na to někdo přijde; pomalu tam už nebylo co hledat. Kdyby neučinil žádná opatření, nikdy by k tomu nedošlo, podobně jako zvuk, který neudělá strom padající v lese, když není, kdo by ho poslouchal.

Willard poodstoupil od výlohy prádelny a chystal se pokračovat v cestě, ale zastavil ho jeho nejasný odraz ve skle: téměř nepřítomný, drobný podivín s ustupující bradou a krátkozrakýma očima plovoucíma za staromódními brýlemi, karikatura ušlápnutého manžela s velkým U, dvojrozměrná figurka, na první pohled vystihující dvojrozměrnou osobnost, kterou každý prohlédne dřív, než stačí otevřít svá jednoduchá ústa. Willarda ten obraz nepřekvapil; věděl o něm už dlouho. Když byl mladší, v duchu se posmíval každému, kdo s ním jednal, jako by byl skutečně tím obrazem, který promítal - "Záleží mi snad na tom, co uvidí? Oni jsou přesvědčení, že poznají knihu podle obalu, ale kniha ví sama, jaká je uvnitř." Teď byl chytřejší; pokud se kniha nikdy neotevře a nevydá své tajemství, může být zabalená tak, aby odpovídala obrazu, jaký vidí ostatní. Vzpomněl si, jak mu Liána vyprávěla o svém otci... býval to plachý a jemný muž, dokud mu čelní sklo jednoho automobilu nezanechalo jizvu od brady k uchu, která dokázala přivést k nepříčetnosti každého cizího černocha v baru, a provokovala policisty, aby si ho podali, kdykoliv se jim naskytla možnost: takový jemný muž to byl, a teď si odpykával dvacet let až doživotí za to, že podřízl jednoho starého přítele břitvou. Kdepak, žádná kniha není bezbranná vůči vzezření svého obalu, žádná.

Rozloučil se pohledem se svým odrazem - ta postava nebyla stavěná na to, aby nesla nějaké břímě nebo zátěž, o tom nebylo pochyb - a zamířil k pouliční lampě na rohu. Ta postavička z humoristického časopisu je tak dokonalá a důsledná, říkal si v duchu, až je s podivem, že mě ten déšť nespláchne do

kanálu jako nějakou papírovou figurku. Je to vlastně hotový zázrak... že mě to už dávno nespláchlo.

Když ale na rohu zahnul a kráčel od lampy pryč, táhl se před ním jeho černý a téměř hmatatelný stín. Nebyl tedy tak docela oproštěn od tohoto světa. Ještě pořád něco existovalo. Věděl, že jeho dvojrozměrnou dokonalost pořád ještě kazí vzpomínka na hubenou černošskou dívku a ošklivé, rozhořčené dítě: byli krví, srdcem a kostmi, které ho držely pohromadě. Jenomže ta krev řídla, kosti průhledněly a srdce se zcvrkávalo a děravělo jako květina, která živoří příliš dlouho bez péče a světla.

A teď mu píše, že se chystá provdat za svého námořnická, jak o tom básnila ve svých šeptem pronášených představách, takže ho s malým nebudou potřebovat zdaleka tolik jako dřív. Odepsal jí a zapřísahal ji, aby ještě počkala: mohl něco udělat; nějaký čas o tom bude přemýšlet, ještě přesně neví, ale spolehni se na mě, prosím tě, počkej ještě pár dní!

Jak se jeho stín protáhl na mokrém chodníku do nekonečna, znovu si vzpomněl na husy. Sklonil deštník, aby je lépe slyšel, a nastavil obličej dešti: ptáci... nejste jediní, kdo má nějaké tajemství.

Přesto měl pocit, že to je strašná škoda, že nedokáže najít živou duši, s kterou by se podělil o své největší tajemství. Jediného člověka, který by nic nevyzradil. Je to vážně škoda, pomyslel si, když znovu zvedl deštník a kráčel dál s obličejem zmáčeným deštěm a záviděl husám jejich neviditelné důvěrníky v načechrané tmě nad hlavou.

A Lee, který má důvěrníků dostatek, ale zato se mu nedostává odvahy, jim závidí jejich otevřenou a jadrnou upřímnost

.

"Leť! Váhat můžeš potom!" oznamují mi, Petersi, až z toho mám pocit, že když tu zůstanu trčet moc dlouho, začnu tady zapouštět kořeny i přes sešlapané podrážky. "Leť! Leť!" pokřikují na mě, a já zvedám nohy ze zablácené podlahy téhle rachotiny, abych nic neriskoval.... Co je s tou naší generací, člověče, že nám ty naše kořeny dávaj takovej záhul? Jen se na to podívej: touláme se po Americe v oddaných houfech s licousy a sandály a kytarami a vytrvale hledáme svoje ztracené kořeny... a přesto se pořád máme na pozoru, aby nás nepotkal konec z nejpotupnějších: aby se z nás nestali hledači kořenů. Vysvětli mi, co to je, co chceme udělat s předmětem našeho hledání, když uspějeme? K čemu nám ty kořeny budou, jestliže se k nim nehodláme přimknout? Budeme si z nich vařit čaj, jako z kořenů sassafrasu, jako projímadlo? Schováme si je do truhly z cedrového dřeva k maturitnímu vysvědčení a programům ze školních plesů? Vždycky to pro mě byla záhada...

Přilétlo další roztažené hejno a bylo slyšet docela zblízka. Vzhlédl jsem od účetní knihy a přiložil oko ke kukátku, které jsem si udělal na zamlženém okně; oblohu zahaloval tentýž závoj deště a dýmu, který visel nad náklaďákem jako nějaký netrpělivý soumrak už od oběda. Husy musely proletět pár metrů nade mnou, ale ten soumračný závoj se ani trošku nezavinil. Sílily ve mně podivné pochyby o těchhle neviditelných ptácích, podobné pocitům, jaké člověk zažívá, když slyší v televizi umělý potlesk: za ty dny, kdy slyším, jak jich kolem přelétávají tisíce a tisíce, jsem zatím viděl jenom jednu jedinou.

Kejhání odeznělo směrem, kde pracoval Hank s Joem a Andym. Pozoroval jsem Hanka, jak se zastavuje, naslouchá, míří k navijáku pro brokovnici, rozmýšlí si to, znovu se zastavuje a čeká, až je spatří, s holýma rukama a krutým výrazem na kouřem zčernalém obličeji, zahaleném v kapuci: Pozor; teď vyskočí do vzduchu a v letu jednu popadne jako ta opice v newyorské zoologické zahradě, která chytala holuby... a roztrhla je vejpůl dřív, než dopadla na zem!

Hank se ale uklidnil a uvolnil; ani on je nespatřil. Možná uměl skákat nebývalé vysoko, ale jeho pohled nedokázal proniknout tím oregonským závojem o nic dál než můj.

Podíval jsem se na své nečitelné, tužkou psané výplody v účetní knize; chodil jsem kolem horké kaše na dobrých pěti šesti stránkách diskursivní filosofie a jalových úvah a snažil jsem se Petersovi vysvětlit, proč trčím v Oregonu mnohem déle, než jsem původně zamýšlel. Celé dni mě sužovala nerozhodnost a dost jsem si užil, když jsem to chtěl vysvětlit Petersovi, aniž bych si dal tu práci a pochopil to sám. Zárodky, které vyvolaly tenhle současný záchvat váhavosti, bylo nesrovnatelně těžší izolovat než ty, které byly nakonec zlikvidovány během oné hádky po honu na lišku. Určit diagnózu toho dřívějšího záchvatu bylo mnohem jednodušší; už před honem jsem víceméně tušil, proč jsem zpomalil a zůstal trčet na místě: v té době jsem pochyboval o sobě, své situaci a vůbec celém svém plánu, a zastavení svědčilo především

o tom, že nemám sebemenší ponětí o tom, kam se ubírám. Ale tentokrát, tentokrát to bylo docela jinak...

Na rozdíl od mého předešlého ochrnutí jsem tentokrát věděl přesně, kam mířím, jak se tam dostanu, a hlavně - tentokrát jsem měl jasnou představu o tom, co to všechno bude obnášet.

Podobně jako všichni intrikáni jsem se i já těšil představami víc než hotovým dílem, a proto jsem se namáhal příliš dlouho a vychutnával si své mistrovství (vím dobře, že jsem to dělal; nevěřím, že si můžeme dovolit jen tak přejít radosti, které nám naše fantazie nabízí), ale plán samotný už byl dávno dokončen a uveden v činnost; vlastně se chýlilo ke konci i samotné tažení. Všechno bylo hotové. Byla učiněna všechna předběžná opatření, všechny přípravy. Všechny plastikové bomby byly položeny a čekaly na moji ruku na spínači. A čekaly už pěknou řádku dní. Přesto jsem váhal. Proč, ptal jsem se sám sebe řečnicky, proč vůbec čekat...?

Husí kejhání leze Leeovi na nervy, ale Hank poslouchá jinak. Celý život poslouchal zpěv ptáků, lovil a pozoroval a spojoval si jejich zpěv s jinými událostmi, až dokázal odhadnout, jaký pocit přijde předtím, než pták zakřičí, ale žádný pták žijící v kopcích, žádný vodní pták a jejich nesčetné zvuky při migraci v něm ani vzdáleně nevyvolaly dojem, který by se blížil onomu pocitu povznesenosti, čistoty a osamělosti, který zažíval, kdykoliv slyšel divoké husy.

Například hvízdáci, když přiletěli nízko, před svítáním - v roztažených skupinkách po šesti nebo sedmi - z jejich melancholického hvízdání mohl člověk pocítit lítost nad těmi ubohými, hloupými ptáky, které výstřel z brokovnice tak vyplaší, až létají pořád dokola nad vaším posedem a sledují, jak jich s každým obletem ubývá... jenomže to bylo asi tak všechno: trocha lítosti. K divokým kachnám jste cítili víc. Divoká kachna je chytřejší než hvízdák. A hezčí. A když opatrně přiletí za soumraku, kvákají a krafají a pokřikují na váš roj vábniček, aby z nich vyloudily vábící znamení, s oranžovýma nohama připravenýma zachytit náraz vodní hladiny, s hlavami odrážejícími poslední záchvěv denního světla, ne purpurový, ani zelený, ani acetylénově modrý jako plamen autogenu, barvu téměř přecházející ve zvuk, jak je jasná; cinkání úlomků barevného skla ve větru... Když se blíží divoká kachna, máte stejný pocit, jako když pozorujete ohňostroj protkávající oblohu barvami. Jako když se díváte na něco hezkého. Stejný pocit, jako když pozorujete bažanta, který odpoledne vystřelí z kukuřičného pole, a podobně jako když sestřelíte lesní kachnu, která je obvykle mnohem krásnější než kachna divoká, ale její krásu nespatříte ve vzduchu, protože lesní kachnu vždycky jenom zahlédnete, jak se mihne mezi stromy; většinou ani netušíte, že je to lesní kachna, dokud ji nevytáhnete z vody. Pak je krásná, celá šarlatová a purpurová a bila, jako nějaký opeřený klaun, jenomže to už je mrtvá.

Podaří-li se vám trefit čírku, budete si připadat náramně prohnaně, a minete-li ji, jako hlupáci, protože čírky jsou drobné a mazané a mají zlomyslný zvyk prosvištět kolem vás půl metru nad zemí rychlostí alespoň tři sta kilometrů za hodinu. Lysky vás doženou k tomu, že se budete stydět, protože jste jich postříleli na vodě dobrý tucet, když jste měli plné zuby toho, jak kolem vás bez ustání poletují; berneška vás může rozesmát, když uslyšíte, jak ochraptěle a tence takový velký pták pští; a křik potáplice, když jste v noci venku se psy a uslyšíte tu mrchu volat nad temným močálem - zvuk tvora ztraceného a osamělého a dočista vyšinutého v nehostinném starém světě, kam přece nikdy nepatřil - ten zvuk vás může natolik vyděsit, že nebudete vědět, jestli máte do toho nehostinného světa vůbec ještě někdy chodit.

Neexistuje však nic, jediný z ptáků ani jejich hvizdů a pískotu a kvákání, co by vás zasáhlo podobně, jako když slyšíte severoamerickou divokou husu letící v bouři nad vaší střechou. Především vám to nedá, aby vám nebylo alespoň trošku líto, jak se ten chudák snaží prodrat tím nečasem. A navíc si nemůžete pomoct, aby vám nebylo trošku líto i vás samotných, protože dobře víte, že když se počasí zhorší natolik, aby vyhnalo tak velkého ptáka, jako je divoká husa, zima už klepe na dveře...

Ale hlavně - kromě čiré radosti - myslím, že si připadáte tak trochu podvedení, když slyšíte divokou husu. Protože prese všechno, co máte jako člověk k dispozici - teplou postel, suché místo k bydlení, dostatek jídla, řadu věcí pro zábavu - přes to všechno ještě pořád neumíte létat; ne letadlem, myslím vy sami, vznést se do vzduchu, roztáhnout křídla a letět!

Rozhodně jsem měl radost, když jsem je uslyšel. První skupinu tahu jsem zaslechl, když jsem venku přitloukal k základům několik zbylých trámů, které jsem přivezl z pily, protože byly plné suků a neprodaly by se... letěly asi patnáct metrů nad řekou - dost nízko, abych jich pár zahlédl ve světle

baterky, kterou mi venku nechal Joe Ben - a měl jsem takovou radost, že je slyším, že jsem zahulákal a pověděl jim to.

Když přilétají husy, vždycky to člověka nějak překvapí. Možná proto, že jsou tak dlouho pryč, a když se konečně objeví, jsou vidět jenom chvíli; jejich tah trvá nanejvýš pár týdnů, což je nic ve srovnání s tím, jak dlouho trvají jiné věci, je to tak krátká doba, že by mě v životě nenapadlo, že by mě jejich kejhání mohlo omrzet. Prostě mi to připadá nemožné. Je to stejné, jako kdybych si měl představit, že mě omrzí květy rododendronů za těch deset dvanáct dní do roka, kdy kvetou, nebo že mě omrzí jeden z těch magických dní, kdy jednou za deset let promění jinovatka špinavý starý svět od zrezivělých tažných řetězů až po borové jehličí v jediný zářivý, zvonivý krystal.... Copak je možné, aby člověk získal návyk na takovou pomíjivou radost?

První hejno přeletělo proti proudu řeky a já usoudil, že je načase, abych se taky přesunul. Na nábřeží jsem zůstal tak dlouho jenom proto, že jsem chtěl trochu vychladnout po tom, co mě Evenwrite a ten Draeger dopálili, když za mnou přišli a přívětivě mě požádali, jestli bych nezvážil možnost zrušit smlouvu s WP, abych se nechoval k odborům jako nějaký gauner... jednoduše přišli a hned to na mě vybalili, a Evenwrite se pak tvářil, jako by byl zklamaný, že jsem neřekl ano! Docela mě to na chvíli dopálilo. Dokonce jsem se bál, že se do sebe s Floydem na té lávce co nevidět pustíme, a to vám povím: abych pravdu řekl, neměl jsem zrovna náladu a ani jsem nebyl ve stavu absolvovat další rvačku, rozhodně ne den po bitce s Bigem Newtonem v Kůlu....

Sbalil jsem nářadí a odnesl ho do dílny. Cestou k baráku jsem uslyšel další husy. A když jsem zhasnul a vlezl do postele, uslyšel jsem pořádné hejno. Předsunutá hlídka, napadlo mě; první, které vyžene bouře ze státu Washington. Hlavní tah z Kanady tady bude nejdřív ve čtvrtek nebo v pátek, řekl jsem si a usnul. Ale kolem jedné nebo druhé v noci - vlastně už v pondělí ráno - kolem letělo obrovské hejno! Znělo to, jako by jich byly tisíce. A tehdy mě napadlo, třeba je to všechny vyhnalo najednou! To je zlý. Znamená to, že letos všechny poletí v jednom hejnu a za jednu noc budou pryč... protože právě teď letí kolem přinejmenším polovina všech hus na světě.

Jenomže zase jsem byl vedle; létaly kolem stejnou rychlostí a po stejných nebo dokonce větších hejnech, noc co noc, od toho prvního listopadového pondělka, a přestaly až těsně před Dnem díkůvzdání. Měl jsem z toho pár neklidných nocí. Jako ten první týden, když se Evenwrite rozhodl vyhlásit nám regulérní válku protestními hlídkami a nočními sabotážemi a bůhví čím ještě, a já si potřeboval orazit každou hodinu, kterou jsem mohl urvat, a už jsem pomalu usínal, když jedno hejno přiletělo tak hlasitě a tak nízko, že mě to okamžitě vytáhlo z postele.

Přesto mi asi po týdnu toho jejich řevu přišlo trošku líto, když se Joby konečně probral a vzal jejich přítomnost na vědomí (Jobyho by neprobudil ani plnej dělostřeleckej útok, za to dám krk!), a přiběhl na snídani celý divý, že nám sestřelí k večeři divokou husu. "Vážně, Hanku; letělo kolem šíleně velký hejno... obrovský hejno."

Pověděl jsem mu, že se celý týden pokouším v noci usnout, protože kolem lítají podobně obrovský hejna.

"No vidíš! Nemyslíš, že už ses jich po nocích naposlouchal dost na to, aby sis jednu zasloužil k večeři?" Poskakoval dál po kuchyni v ponožkách a držel se za hlavu. "To se ví, Hanku; už na to myslím dlouho, a dneska je ten právej den; takovej vichr, co foukal v noci, určitě některý hejna rozpráší, co myslíš? Vsadím se, že tam teď poletuje dobrejch deset ubohejch zmatenejch hus.... Co ty na to?"

Otočil se a křenil se na mě přes celou kuchyni a pořád poskakoval z nohy na nohu a držel se za hlavu jako nějaký rozjívený kluk. (Joe tam stojí a kouká...) Bylo mu jasné, jak to mám se střílením hus; i když jsem to nikdy neřekl nahlas, dobře věděl, že nijak nestojím o to, vidět je mrtvé, (Joe tam stojí a dívá se na mě. Dělá mu starosti něco jiného než jenom vzít s sebou brokovnici do práce. Něco podivného.) Ne že bych měl nějaké zvláštní pochopení pro zženštilce, kteří říkají: "Proboha, jak můžeš zabít takového roztomilého jelínka? Jak můžeš být takový necita a zbabělec?"

... Takové naivní myšlení nemám moc v oblibě, protože mi vždycky připadalo mnohem zbabělejší, když si člověk své maso k jídlo akorát vybere v supermarketu, nakrájené, vykostěné a zabalené v celofánu, že se ani nedá říct, jestli je to vepřové, jehněčí nebo brambor.... Chci jenom říct, že když máte jíst jiné živé stvoření, měli byste snad přinejmenším vědět, že taky jednou žilo a že to ubohé stvoření musel někdo

zabít a rozporcovat...

(Viv přichází seshora do kuchyně. Joe na ni letmo pohlédne a podívá se zpátky na mě.) Jenomže lidi takhle o lovu nikdy neuvažují; lovci jsou vždycky "necitové a zbabělci" pro nějakého pitomečka z Východu, který si myslí, že bažanta najdete v mrazicím boxu, oškubaného a naplněného nádivkou. (Něco zvláštního je ve vzduchu...) "Co ty na to, Hanku?" zeptal se Joby znovu. Posadil jsem se a protahoval jsem to, abych ho trochu potrápil. Řekl jsem mu, že si především myslím, že vypadá, jako by stál na pomezní čáře a chystal se vrhnout palici do dálky, jak se držel za hlavu. Svěsil ruce. "Chci říct, mám si vzít brokovnici?" naléhal.

"No jasně, proč ne," odpověděl jsem. "Za dvacet let lovu jsi nevyrušil jediný husí péro, takže nepředpokládám, že bych dneska musel aportovat." A on na to: "Počkej a uvidíš... mám takovej pocit..."

Jak se ukázalo, což nebylo v případě Jobyho předpovědí nic neobvyklého, přeci jen neměl svůj den: neviděli jsme jedinou husu. Svůj den jsem neměl ani já: právě ten den nám Evenwrite zatloukl do klád hřeby a zničil mi dvoucestnou pásovou pilu za šest set dolarů. Mimochodem, ani Evenwrite neměl svůj den: ta pila mi alespoň poskytla důvod, na který jsem čekal, dobrý důvod, abych poslal dělníky z pily do lesa. Tehdy jsem jim ale nic nevysvětloval. Na zbytek dne jsem je poslal domů s tím, že do práce přijdou v pondělí. Moc jim to nevadilo.

Takže ten den se nám nikomu nevyvedl, snad až na tu husu, kterou se Joby chystal ulovit k večeři; ať byla kdekoliv, měla kliku. Joby večer u stolu vysvětloval, proč jeho předpověď nevyšla. "V té mlze toho nebylo moc vidět. Netušil jsem, že bude mlha!"

"Moje řeč, mě ta mrcha taky vždycky doběhne." Otec přispěl se svou troškou. "Dokážu počítat s větrem i deštěm, ale na mlhu pokaždý zapomenu!"

Chvíli jsme si kvůli tomu z Jobyho utahovali. Říkal na to dobrá, jen počkejte zítra... "Zítra ráno, pokud si všechna znamení vysvětluju správně, bude větší zima! Jo... v noci bude dost silnej vítr, aby rozehnal hejno, a ráno bude dost velká zima, aby nepadla mlha.... Zítra nějakou husu sestřelím!"

Druhý den byla sice zima, že by člověk promrzl až na spodní prádlo, ale Jobymu se stejně nevyvedl. Mlha nepadla, ale husy se někam schovaly před mrazem. Celou noc se ozývalo kejhání, ale ten den jsme neslyšeli jedinou husu. Ochladilo se. V noci už byla taková zima, že byly místy vidět hvězdy. Když jsem říkal Viv, aby obvolala příbuzné a pozvala je na nedělní oběd, kladl jsem jí na srdce, aby je upozornila, že si mají všichni nalít do auťáků nemrznoucí směs, když teplota tak klesá. Rozhodně jsem nechtěl, aby někdo z nich na sešlosti chyběl; všichni už stejně věděli, co se chystá, že jim chci oznámit, že všichni půjdou pracovat do lesa. "A protože vím, jak moc většina z nich nesnáší práci venku," řekl jsem jí, "nechci jim dát záminku, aby se mohli vymlouvat, že jim zamrzlo topení.... Byl bych aspoň rád, aby tady parkovalo dost auťáků a ten parchant Evenwrite viděl, do čeho se žene."

V tu neděli jsme s Jobym po obědě vzali pušky a šli se podívat k močálu, jestli se tam nesnesla nějaká husa. Zahlédl jsem několik hvízdáků, ale to bylo všechno. Domů jsme dorazili kolem čtvrté, a když jsem zahnul kolem stodoly a podíval se na plac, nemohl jsem uvěřit svým očím: už dlouho jsem tam neviděl parkovat tolik auťáků, a další přijížděly. Přijela většina Stamperů žijících v okruhu osmdesáti kilometrů bez ohledu na to, jestli měli co do činění s naším dřevem. Byl jsem překvapen, že se jich objevilo tolik, přestože měli tak málo času na rozmyšlenou, a ještě víc mě udivilo, jak byli všichni přátelsky naladění a bezstarostní. To mi vážně vyrazilo dech! Věděl jsem, že musejí přinejmenším tušit, co chystám, ale všichni se tvářili, jako by jim práce na pile stejně lezla krkem a oni se těšili, až se trochu protáhnou na čerstvém vzduchu.

Dokonce i počasí se najednou umoudřilo: déšť polevil, ačkoliv rtuť na teploměru od rána stoupla o pěkný kus. A slunce chvílemi probleskovalo, jak to občas dělává na začátku období dešťů, zazářilo mezi mraky, až se kopce třpytily jako pocukrované. Do večera déšť ustal a já čas od času zahlédl srpek zmáčeného měsíce. Vítr se utišil a spolu s lidmi se začali objevovat brouci. Nikdo se neptal, proč ta sešlost, a tak jsem nic nevysvětloval. Všichni jsme jen tak postávali na verandě, zatímco přijížděli další, vykládali jsme si o psech, vzpomínali na slavné noční lovy a řezali bílé třísky z dříví na podpal; kdo neřezal, postával u závětrné zdi a pozoroval, jak se děti točí na houpačce z pneumatiky, kterou Joe postavil v kůlně, aby na ni nepršelo. Šel jsem ven a rozsvítil světlo na verandě s velkou třísetwattovou žárovkou a muži stojící na břehu u lávky vrhali stíny až na kamenný val nad kolejemi za řekou. Kdykoliv

na štěrkové cestě na protějším břehu zastavilo další auto plné lidí, stíny se nad ním sklonily, aby se podívaly, kdo právě přijel.

"To je Jimmy! Je to možný?" hulákaly stíny přes řeku. "Jimmy, Jimmy... seš to ty?"

Po řece k nim připlul něčí hlas. "Převeze mě někdo na druhou stranu, nebo se mám přebrodit?"

Někdo z nás se pak zvedl, seběhl po lávce ke člunu, zajel pro nového příchozího a přivezl ho, aby mohl postávat na verandě a klábosit o psech a řezat třísky na podpal a hádat, kdo přijel dalším autem.

"Kdopak je tohle? Martin? Hej, Martine, seš to ty?"

Já jsem tam jen tak postával a bavil se. Hlasy se natahovaly jako stíny, které s padajícím soumrakem přibývaly na velikosti. Připomnělo mi to Vánoce a jiné rodinné sešlosti, kdy jsme jako děti sedávali na oknech na verandě a poslouchali, jak se muži smějí a vymýšlejí hlouposti a povykují přes řeku. V dobách, kdy stíny byly vždycky obrovské a panovala bezstarostná nálada.

Neustále přijížděli. Všichni se vítali a byli samý smích. Nikdo se neptal, co se děje, a já jim sám od sebe nic nepověděl. Pozdržel jsem dokonce začátek schůze, kdyby se objevili opozdilci, jak jsem vysvětloval, ale ve skutečnosti proto, že se mi nechtělo začít a zkazit celý večer. Po nějaké době mi to začalo být divné, a tak jsem se šel nahoru zeptat Viv, co těm lidem vykládala do telefonu, že mají všichni takovou dobrou náladu.

Mladej ležel do pasu svlečený na břiše na její pohovce; Viv mu ošetřovala obrovskou temně modrou podlitinu pod pravou lopatkou, kde se uhodil pár dní předtím. (V pokoji je horko a páchne to tam libavkou. Připomíná mi to šatnu.... "Co dělaj záda, mladej?" povídám.

"Já nevím," on na to. Tvář má položenou na paži a obličej otočený ke zdi. "Asi je to lepší. Myslel jsem, že je se mnou amen, než mi Viv dala pomazání a masáž; ale teď myslím, že budu mít páteř v pořádku. "

"No vidíš, "povídám mu, "když si budeš v lese dávat bacha, tak tě nebudou mrzačit zbloudilý větve." Nic na to neříká. Chvíli nevím, co mám říkat. V pokoji je těsno a panuje tam podivná atmosféra. "Zejtra... víš co, mladej? Zejtra budeme mít v lese plno chlapů navíc, tak se nemusíš moc přepínat. Můžeš nějakou dobu jezdit, dokud tě to nepřestane bolet," povídám. Rozepínám si bundu a nejde mi na rozum, proč je vždycky v každé místnosti, kde právě je, takové vedro? Třeba je chudokrevnej...) Přistoupil jsem k Viv a zeptal jsem se jí: "Pamatuješ si, zlato, co jsi těm našim příbuznejm řekla, když jsi jim včera večer volala?" Podívala se na mě a zvedla obočí, jak to dělávala, když jí něco vrtalo hlavou, a oči měla najednou tak velké, že by se v nich jeden utopil. (Má na sobě levisky a přiléhavý svetr se žlutozelenými pruhy, který mi bůhvíproč připomíná vrby za slunečného podzimního rána. Má ruce červené od hojivé masti. Lee má červená záda...) "Moment, miláčku," řekla zamyšleně. "Už si nevzpomínám přesně. Myslím, že jenom to, cos chtěl, abych jim řekla: aby všichni přijeli kolem večeře, protože s nima chceš probrat pár věcí, když se rozbila ta pila. A aby si dolili nemrznoucí směs..."

"Kolik jsi jich obvolala?"

"Já nevím, asi čtyři nebo pět. Orlandovu ženu... Netty... Lou... a poprosila jsem je, jestli by to nevyřídili dál. Proč se ptáš?"

"Kdyby ses mrkla dolů, věděla bys proč; sjeli se k nám všichni bratranci a sestřenky, co jich máme. A každej vypadá, jako by sem přijel slavit vlastní narozeniny."

"Všichni?" To ji dostalo. Postavila se a předloktím si odsunula z čela vlasy. "Mám nakoupeno nejvýš tak pro patnáct lidí... co tím myslíš všichni?"

"Je jich dobrých čtyřicet padesát včetně dětí."

Nevěřila vlastním uším. "Padesát?" řekla. "Tolik lidí jsme tady nikdy neměli, ani o Vánocích ne!"

"Já vím, ale teď máme. A všichni jsou šťastní jako blechy - to je právě to, co si neumím vysvětlit..."

Pak řekl Lee: "Já ti to vysvětlím."

"Co mi vysvětlíš?" zeptal jsem se. "Proč přijeli všichni? Nebo proč jsou všichni tak veselý?"

"Oboje." Ležel s obličejem otočeným ke zdi na tom Vivině gauči. (Nehtem škrábe do omítky.) "Je to proto," řekl a ani se neotočil, "že mají všichni dojem, že jsi prodal podnik -"

"Prodal?"

"Přesně tak," pokračoval, "a jako akcionáři -"

"Akcionáři?"

"Jasně, Hanku. Copak jsi mi neříkal, že jsi udělal akcionáře z každýho, kdo pro tebe kdy pracoval?

Aby -"

"Ale prodal? Počkej moment. Co tím myslíš prodal? Kdes to slyšel?"

"U Grissomů. Včera večer."

(Leží tam otočenej ke zdi a ani se nepohne. Nevidím mu do obličeje. Když mluví, jeho hlas jako by přicházel odevšad a odnikud zároveň.) "O čem to sakra mluvíš?" (Mám sto chutí ho popadnout a otočit k sobě, až se mi třesou ruce.) "Pokud si to pamatuju správně," řekl, "Floyd Evenwrite a ten druhej chlap -"

"Draeger?"

"Jo, Draeger, se za tebou včera večer vypravili s -"

"Včera večer tady nikdo nebyl! Počkej -"

"- s nabídkou, že za odborářský peníze a s pomocí některých místních podnikatelů celej podnik koupí -"

"Počkej. Sakra, už to chápu... ty hajzlové!"

"- a ty přej jsi šel bezohledně za svým a dostals skvělou cenu."

"Ty zkurvený parchanti! Jo, už mi to je jasný. To musel vymyslet ten Draeger - Evenwrite by na něco takovýho nepřišel„.." Chvíli jsem nepříčetně pobíhal po pokoji a pak jsem se otočil k Leeovi, který pořád čučel do zdi. Z nějakého záhadného důvodu mě to rozhodilo víc než kdykoliv jindy. (Za celou dobu se ani nepohnul. Kurva. A Viv tady má takovej hic a elektrický kamínka hučí. A ta vůně libavky. Kurva. Mám sto chutí ho poleji ledovou vodou. Chci, aby zařval, vyletěl, probudil se, ožil....) "Do prdele," utrhl jsem se na něj, "proč jsi mi o tom neřekl dřív?"

"Nejspíš jsem měl za to," odvětil, "že pokud jsi ten podnik prodal, už bys to dávno věděl."

"A pokud jsem ho neprodal?"

"Připadalo mi, že bys to pravděpodobně taky věděl."

"Sakra!"

Viv natáhla ruku a dotkla se mé paže. "Co se děje, lásko?" zeptala se. Zmohl jsem se jenom na "Krucinál!" a znovu jsem nepříčetně pobíhal po pokoji. Co jsem jí měl vykládat? (Lee leží otočený ke zdi a sirkou přejíždí po okraji svého stínu. Já nevím.) Co jsem měl říct všem ostatním? "Co se děje, miláčku?" zeptala se Viv znovu. "Ale nic," odsekl jsem. "Nic... Já jen... co si máš myslet o člověku, kterej ti má dát velký červený jabko a místo toho tě nechá prořezat jabloň? Co?" Šel jsem ke dveřím, pootevřel jsem je a poslouchal a pak jsem se vrátil. (Slyším je, jak dole čekají. Je tu takové vedro, a ten puch...) "No? Co byste cítili k člověku, kterej vás takhle převeze?" (Já fakt nevím. On si tady jen tak leží. Elektrická kamínka předou.) "Ne, Evenwrite nemá pro něco takovýho cit...." (Chci ho jenom probudit, je tu takový protivný vedro...) "To ten Draeger...." (Nebo bych se nejradši natáhnul sám. Nevím.) Když jsem se dosyta vyvztekal, nakonec jsem udělal to, co jsem věděl od samého začátku, že udělám: šel jsem na chodbu ke schodům a zavolal jsem Joe Bena, aby přišel na chvilku nahoru.

"Co se děje?" slyšel jsem ho volat ze zadní verandy, kde byly děti.

"To tě nemusí zajímat, pojď nahoru!"

Počkal jsem na něj na chodbě a hned jsme šli do pracovny. Jedl dýňová semínka, vydlabaná z masky, a byl celý vykulený a zvědavý, proč ho volám. Vzal si na tu slávu obrovitou modrou hedvábnou kravatu s ručně malovanou kachnou, kterou měl od střední školy a byl na ni patřičně hrdý; kravata byla celá pomačkaná a na bílé košili mu chyběly dva knoflíky, jak venku dováděl s dětmi. Stačilo, abych se na něj podíval, jak tam stojí s tou přišernou kravatou, ze rtů mu trčí slupka z dýňového semínka a pod košilí se drbe na pupku, a měl jsem ihned o stupínek lepší náladu. A kromě toho, když už jsem ho zavolal nahoru, co jsem od něj vůbec chtěl? Nevím přesně, co jsem čekal, že by mohl pořídit s tím davem dole, ale když už byl nahoře, bylo mi jasné, jak by mohl pomoct mně.

"Pamatuješ," řekl jsem, "jak jsme koukali na ty auťáky a já ti říkal, že nechápu, co to má znamenat?"

Přikývl. "Jo; a já ti řekl, že to jsou ty jointy, který se nahromaděj v atmosféře, když se ochladí, a lidi pak dostanou lepší náladu."

"Ionty," opravil jsem ho a pokračoval jsem. "Ale já mám dojem, že to nevysvětluje všechno." Šel jsem ke stolu a vytáhl láhev, kterou tam mám pro případ, že budu muset dělat účetnictví. "Alespoň ne úplně," řekl jsem.

"Vážně? A co jinýho?"

Dal jsem si hlt a podal jsem mu láhev. "Přijelo jich tolik, protože si myslej, že jsem prodal podnik," řekl jsem. Pověděl jsem mu, co mi vykládal Lee a jak jsem usoudil, že s tím začali Evenwrite a ten druhý frajer. "Takže všichni ti naši dobromyslní příbuzní si myslej, že se bude dělit koláč; proto se všichni celý odpoledne usmívaj jako andílci a poplácáváj se po ramenou. Žádný jointy ani ionty s tím nemaj nic společnýho."

"Ale proč?" zeptal se a zamrkal. "Chci říct, proč by Evenwrite -?"

"Evenwrite ne," přerušil jsem ho. "Evenwrite by na to neměl. Evenwrite umí mnohem líp zatloukat hřeby než šířit pověsti. Ne; byl to ten Draeger."

"Hmmm," zamumlal, udeřil se pěstí do dlaně a přikývl; pak znovu zamrkal. "Ale já pořád nechápu, co si od toho slibovali...?"

Vzal jsem si od něj láhev, protože mu nebyla k ničemu. Dal jsem si další hlt a zašrouboval uzávěr, "ještě větší tlak," řekl jsem. "Chtějí mě dostat do kouta... abych vypadal jako větší zločinec než dřív, dokonce i před vlastníma příbuznýma."

Ještě chvíli se drbal na pupku a přemýšlel o mých slovech. "Dobře. To bych pochopil; dokážu si představit, jak to některý z nich rozladí, až zjistěj, že budou převedený na práci v lese, zvlášť když si mysleli, že je konec... a jak ti některý z nich budou znepříjemňovat život.... Ale já ještě pořád nechápu, co si od toho slibovali Evenwrite s Draegerem."

Usmál jsem se na něj, když jsem láhev vracel do zásuvky. "Ani já to nechápu, Joby," uklidnil jsem ho a utřel jsem si pusu. "Vůbec netuším, co by tím mohli získat. Pojď radši dolů a uvidíme, jak se dokážeme vyrovnat s drobnou nepříjemností. Ukážeme těm ubožákům, kdo je jeden z Deseti Nejtvrdších Chlapů Na Tyhle Straně Skalistých Hor."

Šel za mnou z místnosti a pořád vrtěl hlavou. Dobrák Joby. Nedokázal pochopit, proč by se někomu mělo ukazovat něco tak zjevného, ať to byli ubožáci, nebo ne. (Míjím ty dveře a teplomet pořád hučí. Viv pomáhá v kuchyni Jan. Ale Lee je pořád nahoře. Sedí na gauči s teploměrem v puse, jedním z jejích hedvábných kapesníků si čistí sklíčka a civí na mě tím nevinným pohledem jako všichni krátkozraký lidi, když si sundaj brejle....) Nikdo z příbuzných nebyl z té zprávy nadšený, ale Orlando a jeho žena dělali, co mohli, aby mi ztrpčili život. Ostatní jenom přecházeli sem a tam a kouřili, ale Orlando vykřikoval, že by moc rád věděl, jak se vůbec opovažuju něco diktovat celýmu okresu, a jeho stará pořád štěkala Správně! Správně! jako nějaká hysterická čuba.

"Ty si žiješ v tyhle divočině jako nějakej poustevník a nemusíš se ohlížet na sousedy!" hučel do mě. "Nemáš dospívající dceru, která přijde domů ze školy a brečí, že s ní spolužáci nechtěj nic mít!"

"Správně!" vyštěkla jeho manželka. "Správně! Správně!" Byla to jedna z těch mrňavých ženských s vyboulenýma pronikavýma očima a příliš velkými zuby, které jí trčely z pusy, jako by se do vás chystaly zakousnout.

"My v tomhle podniku máme taky podíl," prohlásil Orlando a mávl rukou na ostatní. "My taky vlastníme akcie! Podíly! Ale máme taky právo volit jako ostatní akcionáři? Nevím, jak ostatní, Hanku, ale já si určitě nepamatuju, že bych někdy hlasoval pro tu smlouvu se společností Wakonda Pacific. Nebo pro to, aby se šlo do lesa a pracovalo na ní!"

"Správně! Správně!"

"Akcie znamená hlas; tak by to mělo být. A moje akcie hlasuje, abysme přijali tu nabídku, kterou nám nabízí Evenwrite a tihle lidi."

"Já si tu nabídku, kterou nám nabízí Evenwrite a jeho lidi, musím nejdřív vyslechnout, Orlande," řekl jsem mu.

"Vážně? Možná máš pravdu, a možná ne. Ale velká většina nás ostatních ji už slyšela, a připadá nám nesrovnatelně lepší než všechno, cos nám nabídl ty."

"Správně!" štěkla jeho žena. "Správně!"

"Orlande, já mám takovej pocit, že bys - a velká většina vás ostatních - že byste tolik nespěchali, kdybyste chtěli prodat svoje místa."

"My bysme o svoje místa nepřišli. Odbory nechtějí nasazovat lidi na naše místa, chtějí jenom, aby se vrátili na svoje. My si naše místa udržíme, jim bude patřit jenom provoz."

"To je pro mě překvapení, že by odbory nechtěly nasadit lidi na naše místa - zvlášť když uvážím, kolik let se mě snažej přemluvit, abych přijal taky někoho jinýho než příbuzný -, ale musím uznat, že to maj dokonale připravený, když garantujou práci. Říkal ti to Floyd? To jsou mi věci; v životě by mě nenapadlo, že by se s náma takhle zaobíral. Slyšel jsi to přímo od něj? Od Floyda Evenwritea?"

"Na tom nezáleží, od koho jsem to slyšel, já těm lidem prostě věřím."

"Taky si to můžeš dovolit. Je docela nepravděpodobný, že by tě propustili a museli pak zaučovat dalšího pilaře.... Ale některý z nás by se bez toho docela rádi obešli. A kromě toho bys přece nechtěl prodávat starou Stamperovic pilu, když nám tolik let věrně sloužila, nebo snad chtěl?"

"Chceš říct, když jsme tolik let my sloužili pile, ne? Vysloužilý mašiny, polorozpadlý baráky... vždyť my děláme na rizikovým pracovišti, panebože! Udělali bysme nejlíp, kdybysme tam odtud vypadli, dokud je čas -"

"Správně!"

"- a já dávám svůj hlas pro to, aby se prodala!"

"Já taky! Já taky!"

Někteří další ožili, začali mluvit o hlasování, a já chtěl právě něco říct, když se najednou objevil otec. "S kolika akciema chceš volit, Orlande?"

Stál ve dveřích do kuchyně a okusoval kuřecí stehno. Ani jsem si nevšiml, kdy se vrátil z města; někdo ho musel přivézt ve člunu, když jsem byl nahoře. Měl na sobě košili, kterou kdysi vyhrál v dominu na kytaristovi Rodoví, černou, hedvábnou, celou protkanou stříbrnou nití, a kdykoliv se pohnul, roztančila se mu na malém tvrdém břiše jako nějaký kabaretní kostým. Všiml jsem si, že si znovu zkrátil sádrový obvaz na ruce, aby mohl snadněji manipulovat s lahví, a že si připadá nějak moc důležitý. Znovu se zakousl do stehna a zeptal se: "Kolik akcií máte vy ostatní smradí? Co? No tak? Počítám tak sto dohromady? Dvě stě? Moc bych se divil, kdybyste měli víc než dvě stě padesát. Jo, panstvo, to bych se vážně moc divil. Já si takhle z fleku nevzpomenu - uznávám, že už mi paměť neslouží jako dřív-, ale celkem neexistuje víc než nějakejch dva a půl tisíce akcií, a pokavad si vzpomínám, za poslední rok dva jsem se nezbavil jediný z mejch dvou tisíc sto akcií.... Hanku, tys prodal nějaký z těch sto akcií, cos měl? Ne? Co ty, Joe Bene?" Pokrčil rameny, ukousl poslední sousto ze stehna a zamračil se na kost. "Hergot, to je ale dobrý kuře," poznamenal a zavrtěl hlavou. "Ale pro takovej dav jsme jich měli koupit víc. Na někoho se totiž nedostane."

Moc jich ale na jidlo nezůstalo, jenom Andy a John a pár dalších. Ostatní sebrali kabáty a děcka a bez jediného slova se vydali za Orlandem k doku. Doprovodil jsem je a všem, kdo pracovali na pile, jsem řekl, že se sejdeme v šest ráno u Scalerova mostu a do lesa že se můžou svézt v Johnově nákladňáku. To zase dopálilo Orlanda; to prý by se na to podíval, jestli pojede na korbě nákladňáku v tom zatraceném dešti!... Ale já mluvil dál, jako bych ho neslyšel, vysvětloval jsem mu, kolik toho musíme udělat a kde a do kdy, dodal jsem, že se blíží konec roku a že chlapi, kteří zůstanou se mnou a nevynechají žádnou směnu - pokud nebudou nemocní nebo podobně -, můžou čekat o Vánocích tučnou odměnu. Nikdo na to nic neřekl. Dokonce i Orlando mlčel jako zařezaný. Stáli na molu, zatímco Velkej Lou nahazoval motor člunu... bez jediného slova tam stáli a dívali se, jak okouni oťukávají odpadky proplouvající kruhem světla, které dopadalo na hladinu. Motor naskočil, já jim popřál dobrou noc a vrátil jsem se po lávce na dvůr. A pak, právě když jsem došel ke dveřím, jsem měl dojem, jako bych zaslechl vzdálené kejhání. Zastavil jsem se a nastražil uši, jestli jsem se nespletl, a nakonec jsem bezpečně uslyšel obrovské hejno někde na severovýchodě za horami. Joby bude mít radost, napadlo mě, a chystal jsem se vejít do dveří. Už jsem je měl otevřené, když jsem zaslechl, jak se dav na molu rozpovídal. Měli za to, že čekali už dost dlouho, že jsem už vevnitř - byl jsem schovaný za živým plotem a oni netušili, že bych je mohl slyšet. Nejen Orlanda a jeho starou, všechny. Chvíli jsem poslouchal, jak v té zimě melou jeden přes druhého vzrušenými a nabroušenými hlasy a každý vykládá něco jiného, ale celé to nějak vyšlo nastejno. Jako směs zvučného hovoru a zpěvu. Slyšel jsem, jak si jeden z nich začal stěžovat na to, jak se s ním zacházelo a jak se nebude moct podívat do očí lidem v kostele, a pak se přidali všichni sborem. A pokračovali v tom tak dlouho, dokud někdo jiný nepřišel s dalším tématem, kterého se ostatní okamžitě chytli. A hlas Orlandovy manželky se vznášel čistě a vysoko nad ostatními jako kolovrátek: "Správně! Správně! Správně!"

Vlastně mě ani tolik nepřekvapilo, co říkali - jak jsem tušil, stejně mluvili o tom, na co celou dobu mysleli -, ale čím déle jsem poslouchal, tím méně to znělo, jako by mluvili, nemluvě o tom, že by něco říkali. Čím déle jsem poslouchal, tím podivnější byl ten zvuk. Když posloucháte, jak si lidi povídají, obvykle vidíte, co vychází z koho. Svým způsobem si spojíte hlasy s obličeji a už vám tak zůstanou, Jenomže když nevidíte obličeje, všechny hlasy se pomíchají a hovor už vlastně není hovor, dokonce ani spleť hlasů... to se pak na vás valí nesourodý hluk bez jediné individuality a prakticky bez jakéhokoli zdroje. Je to jenom zvuk, který vyvolává sám sebe, jako když mikrofon snímá to, co vysílá, takže to celé krouží stále rychleji a rychleji a nakonec z toho zbyde jenom vysoký, táhlý pískot.

Špiclování mě vždycky přivádělo k nepříčetnosti, ale tohle mi tak ani nepřipadalo, protože to vážně nevypadalo, jako bych potají poslouchal hovor tolika lidí. Byl to jenom jeden zvuk, ne houf lidí, prostě jeden sílící zvuk; a já si najednou uvědomil, že je s každým okamžikem hlasitější!

Pak mi došlo, co se děje: ty zatracené husy! Zatímco jsem naslouchal davu na molu, dočista jsem zapomněl na husy. Letěly právě přímo nad domem a dělaly takový kravál, že jsem ty lidi ani neslyšel. Všude byly najednou husy.

Potichu jsem se zasmál a vstoupil do dveří; vzpomněl jsem si, co říkával Jobyho otec o rozptýlení, a jak spolehlivě takové kouzlo rozptýlení působí na ženské. (Jdu do kuchyně. Už se začalo jíst...) Ben vždycky tvrdil, že žena je zvíře, které se dá nejsnadněji rozptýlit. Dokázal prý přijít k ženské a začít s ní mluvit, rozptýlit ji, "a nachytat ji na ten hluk, kterej jsem vydával, že ani nevěděla, že jsem v ní, dokud jsem nezačal šeptat!" (Lee u stolu nesedí. Ptám se, jestli bude dneska večer jíst. Viv říká, že dostal zase horečku.) Nevím sice, jestli se dá Benovým slovům věřit, ale vzhledem k tomu, že jsem si toho husího hejna všiml teprve ve chvíli, kdy mi letěly přímo nad hlavou, přesvědčil jsem se o účinku rozptýlení vůbec i o tom, že působí na chlapy stejně jako na ženské. Přišlo mi jenom škoda, že ty husy odvedly moji pozornost od Orlanda a jeho starý a ostatních chamtivých příbuzných místo toho, aby tomu bylo naopak. (Povídám, že dneska večer mají horečku všichni, a Lee by si neměl myslet, že je něco zvláštního nebo že by kvůli tomu neměl jíst. Ona povídá, že mu dala jídlo stranou a odnese mu ho nahoru...) Vzpomínám, jak jsem si přál, aby se mnou ty husy udělaly něco víc, než mě jen rozptýlily; byl jsem právě tak namíchnutý na příbuzné, že jsem si přál, aby je ty husy překřičely! Ale to bylo pořád ještě předtím, než hejna dosáhla vrcholu; bylo to předtím, než mě husy začaly štvát stejně jako lidi, než jsem si začal přát, aby sklapli zobáky všichni.

(... Sedám si a nakládám si na talíř. Prosím Joea, aby mi podal tác s kuřaty. Zvedá ho a začíná mi ho podávat. Už je tam jenom jeden hřbet. Uvědomí si to, pokládá tác zpátky na stůl a povídá Na, Hanku, vem si tohle prso, já ho vážně nechci, šetřím se na tu husu, co zejtra zastřelím, tak si ho klidně vem - Zmlkne příliš pozdě; rozhlížím se, abych zjistil, co se děje. Hned mi je všechno jasné. Ten talíř, kterej pro něj schovala na kamnech, je samé kuře. Beru si hřbet a pouštím se do jídla. Všichni začnou znovu jíst a civí do svých talířů. Než se zase rozmluví, dlouho není slyšet nic jiného než cinkot příborů.)

Druhý týden v listopadu toho roku se obyvatelé všech městeček podél pobřeží klidně smířili s deštěm: hlasovali, vynášeli soudy a usoudili, že je zodpovědný za většinu jejich problémů, a vinu za samotný déšť svalili na takové obětní beránky jako jsou družice, Sověti nebo jejich vlastní tajemství a hříchy; mohli klást vinu na něco nedosažitelného a najednou jim přestaly vadit husy, které jim připomínaly, že "Zima je tady, občané, zima už je opravdu tady".

Obyvatelé všech městeček kromě Wakondy.

Wakonda ten rok husy za jejich příšerné noční popichování, že přichází zima, nesnášela víc než kdy jindy. Její obyvatelé si nemohli dopřát klidu jako ostatní městečka a hledat viníka jinde. Třebaže obyvatelé Wakondy soudili a označili svého obětního beránka naprosto stejně zodpovědným jako obětní beránky v ostatních městech, z nějakého důvodu si toho svého nemohli vybírat; a konkrétní uchazeč, který jim byl onoho roku vnucen - kvůli své nadutosti a úporné zatvrzelosti -, byl prostě příliš blízko na to, aby mohl být označen za nedosažitelného a považován za nepřístupného.

Druhý týden deště tedy nepřinesl do Wakondy tradiční zamženost, která postihla Coos Bay, Winchester Bay, Yachats a Florence a ostatní rozbahněná městečka na pobřeží, kde obyvatelé s ospalýma, ale bezesnýma očima prožívají rok co rok mátožně své zimy ve stavu připomínajícím zimní

spánek. Do Wakondy ne, alespoň ne toho listopadu.

Místo toho přinesl do města nespavost s očima široce otevřenýma, nesmírně protivné husy a jakéhosi divoce neochvějného a nepříčetného ducha oddanosti Společnému Dobru města - ducha, jaký na pobřeží nepanoval od války, když ve dvaačtyřicátém všichni sledovali oblohu a prohledávali moře poté, co jediné japonské letadlo svrhlo bomby do lesa nedaleko Brookingsu a zajistilo tak celé oblasti pověst jediného amerického pobřeží, které se kdy stalo terčem nepřátelského náletu. Taková pověst zákonitě vyvolá určitý stupeň pocitu vzájemnosti; přestože bombardování a stávka měly navenek jenom málo společného, panovala mezi nimi jistá podobnost v tom, že následkem obou událostí se obyvatelé cítili, dajme tomu, alespoň trošku... zvláštní? Ne; víc než jen zvláštní; řekněme to otevřeně: připadali si vyloženě odlišní!

A nic než pocit zvláštnosti nedokáže přimět občana, aby shromáždil všechny ostatní soudruhy s podobným pocitem; nic než pocit odlišnosti nedokáže postavit člověka bok po boku s každým, kdo je podobně odlišný, v oddaném tažení za Společné Dobro; což znamená buď tažení s cílem vtlouci takovou odlišnost do hlavy nevědomému, podřadnému a zkaženému světu - to ovšem platí jenom v případě dobře míněné svaté odlišnosti - nebo naopak tažení, jehož cílem je potlačení všeho, co tu zatracenou odlišnost vyvolalo.

Všude, kde byl dostatek místa a tepla, se konaly schůze, doslova se rojily jako houby po řadě měsíců vegetačního klidu, čekající na vhodné podmínky k růstu. Chodili všichni. Po dobu tažení byly zapomenuty staré spory. Mladí si rozuměli se starými, ženy stály neochvějně za svými muži. Dřevorubci se družili s cestáři (přestože silnice stále hyzdily svahy dřevorubců) a cestáři s dřevorubci (ačkoliv nedostatek stromů stále vystavoval snahu cestářů nebezpečí sesuvů a usazenin), a církve byly shovívavé k hříšníkům. Lidé se museli pevně semknout! Bylo třeba něco udělat! Nějaký neohrožený čin!

A Jonathan Draeger, který v těch dnech krize a nespavosti zdánlivě nedělal nic jiného než mile tlachal, zručně pomáhal všem lidem, aby se dokázali pevně semknout, a jemně je navigoval k vykonání onoho neohroženého činu.

Všichni kromě Willarda Egglestona. Willard byl příliš zaujat přípravami na vykonání svého vlastního neohroženého činu, aby se dalo očekávat, že zachytí Draegerovy jemné, nenápadné narážky, jejichž cílem bylo vyvinout tlak na Hanka; Willard si během oněch prvních listopadových týdnů hleděl příliš mnoha vlastních cílů, musel připravovat v soukromí příliš mnoho dokumentů a na poslední chvíli tajně podepisovat příliš mnoho listin, aby si udělal čas a psal hanlivé dopisy nebo se překonal a pokřikoval urážky na Hankovu ženu, když přijela do města. Ne; jakkoli by se Willard s chutí připojil ke kampani, musel se vyhnout své občanské zodpovědnosti. Měl pocit, že jeho čas je příliš vzácný, příliš osobní a drahocenný; při nejlepší vůli by nemohl Společnému Dobru věnovat více než pár ubohých vteřin, i když věděl, že se jedná o spravedlivou věc, která si zaslouží pozornost. Škoda, věčná škoda... Moc rád by byl pomohl.

Přesto Willard udělal za pár vteřin nevědomky pro ono dobro víc, než všechny oddané hodiny všech ostatních občanů dohromady.

Když došel ke svému domu, husy na sebe v té tmě nahoře stále pokřikovaly, hlasitěji než kdy jindy. Déšť zesílil. Vítr byl najednou troufalejší, silnější, a opíral se do něj z postranních uliček tak prudce, že mu nezbývalo než složit deštník, aby o něj nepřišel.

Zavřel za sebou laťkovou branku a zamířil přes dvůr ke garáži, postranním vchodem vešel dovnitř, protáhl se podél mlčenlivého černého automobilu a přes kuchyni se vplížil do domu, aby neprobudil manželku. Přešel po špičkách do komory, která sloužila jako jeho kancelář, a opatrně za sebou zavřel dveře. Chvíli poslouchal, a když neslyšel žádné zvuky kromě vody odkapávající z jeho pláště na linoleum, rozsvítil a šel postavit deštník do koše na prádlo. Posadil se ke stolu a čekal, až mu přestane tlouci ve spáncích. Byl rád, že ji dokázal neprobudit. Ne že by jeho žena všechno zkazila, kdyby se probudila - takhle pozdě už přišel nejednou; na tom nebylo nic zvláštního -, ale někdy vstala a přišla v tom příšerném odrbaném županu, posadila se na stoličku u radiátoru s prsty propletenými kolem kolen a celá se naklonila dopředu jako nějaký urousaný plameňák a pozorovala ho, jak v účetní knize počítá příjmy a výdaje, a přitom popotahovala a mračila se a chtěla vědět, co hodlá udělat, aby neskončili v chudobinci.

Dnes v noci měl strach právě z toho, jak by odpověděl na její nevyhnutelné přání vědět, co hodlá udělat. Obvykle jenom ušlápnutě pokrčil rameny a čekal, až odpoví za něj, ale tentokrát jí mohl něco říci - a obával se, že by to udělal, protože zoufale potřeboval někoho, kdo by mu naslouchal.

Ze zásuvky stolu vytáhl účetní knihu, zapsal do ní skrovný příjem za ten večer a dával přitom pozor, aby nepomíchal tržbu za vstupenky a daň. Zavřel knihu a místo ní vytáhl hnědou manilovou obálku plnou pojistek a právních dokumentů; bezmála půl hodiny do nich upřeně zíral a pak je vrátil do obálky, kterou hodil dozadu do spodní zásuvky a zaházel hromadou jiných papírů. Vytrhl z bloku dopisní papír a napsal krátký dopis Liáně, v němž vysvětloval, že se s ní a malým uvidí až po Dni díkůvzdání a ne pozítří, protože se spletl s tou schůzí Nezávislých majitelů biografů, která se konala ráno v Astorii a ne v Portlandu. Složil dopis, vložil jej do obálky a nadepsal na ni adresu. Opatřil ji známkou, zalepil a vložil do účetní knihy, aby to vypadalo, jako by ji zapomněl poslat (ten dopis měl v příhodné chvíli ukázat tomu starému plameňákovi, že její manžel není taková bezpáteřná ústřice, jak ho neustále nazývala); pak vytáhl další list papíru a informoval manželku, že už není zdaleka tak nastydlý a že přemýšlel o tom, že pojede do Astorie ještě v noci, protože by stejně spal jenom pár hodin a musel by brzo vstávat. Byl bych ti kvůli té schůzi zavolal, ale nechtěl jsem tě budit. Jak to tak vypadá, počasí se do rána zhorší. Takže nejlíp udělám, když pojedu hned. Zítra zavolám. Všechno se určitě mění k lepšímu. Líbá, atd.

Opřel vzkaz o kalamář a vrátil blok do zásuvky. Hlasitě vzdychl. Složil ruce v klíně. A do osamělého klofání vody odkapávající z jeho pláště na linoleum se rozplakal. Úplně potichu. Drobná brada se mu chvěla a ramena sebou trhala, ale on nevydal ani hlásku. Z toho ticha plakal usedavěji než kdy jindy - vypadalo to, jako by plakal potají celá léta -, ale věděl, že nedopustí, aby byl slyšet. Zvlášť teď, bez ohledu na to, jak trpěl, aby zůstal zticha. Uměl se příliš dobře skrývat v černých konturách svého vzhledu, než aby všem ukázal, že umí plakat, a tím všechno pokazil. Bylo to tak naplánované, aby byl zticha. Všechno - zahleděl se na úpravný vzkaz, uklizený stůl, deštník v koši na prádlo - všechno bylo vlastně vždycky tak naplánované, tak vypočítané. Přál si být buď méně, nebo naopak více důsledný. Litoval, že to celé nenaplánoval tak, aby měl alespoň jednoho člověka, kterému by se mohl dosyta vybrečet, alespoň jednoho člověka, kterému by mohl svěřit svá tajemství. Jenomže na to nebyl nikdy čas. Kdyby si tak býval mohl dát načas a všechno důkladněji promyslel, mohl vypracovat plán, který by fungoval stejně dobře jako tenhle, a navíc by lidi věděli, co dělá! alespoň někdo by věděl, jaký skutečně je.... Jenomže pak přišla ta stávka a Stamper ji pořád prodlužoval, až se všechny peníze rozkutálely... něco takového prostě nebylo kdy vymyslet. Nezbývalo mu než využít svých přirozených zdrojů, svého nerozhodného výrazu, manželčina přesvědčení o jeho zbabělosti a především představy, jakou si o něm udělalo celé město: měkkýš, měkké, bílé stvoření žijící v živém kameni, který je živější než jeho obyvatel... měl čas použít jenom tuhle představu a nikdy nikomu neprozradit, jaký ve skutečnosti-

Zanechal tichého pláče a zvedl hlavu: Stamper! Mohl by to povědět Stamperovi! Hank Stamper byl kromě toho zčásti zodpovědný za to - hodně zodpovědný! Ano! Kdo mohl za to, že lidi mají málo peněz a nemohou utrácet za čistírnu nebo biograf? Ano; zatraceně zodpovědný! natolik, že si zaslouží, aby mu někdo řekl, do jakých krajností může ta jeho úporná zatvrzelost člověka dohnat! natolik, aby se mu to dalo říct v důvěře, že si to nechá pro sebe! protože Stamper nemůže říct nikomu, co se skutečně stalo! protože za to, co se stalo, je zodpovědný on! Ano! Hank Stamper! To je ten pravý člověk! - protože za to může Hank Stamper, a ostatní by se to dověděli, kdyby to někomu pověděl; dalo se spolehnout, že zachová tajemství... musel ho zachovat.

Willard vyskočil ze židle s představou telefonního rozhovoru a zamířil zpátky do garáže, a z pláště dál odkapávala voda. Přestal myslet na to, jestli dělá hluk, vytáhl dveře od garáže a sotva usedl za volant, co nejhlasitěji za sebou třískl dveřmi. Rozčilením se mu tolik třásly ruce, že při startování přetrhl řetízek na klíče, a když couval z garáže, přejel okrasný keřík své manželky. Byl celý bez sebe z představy, že to někomu řekne, a hořel nadšením pro svůj plán. Když zastavil na ulici, všiml si, že se v ložnici rozsvítilo - ještě že se rozhodl zavolat z automatu a ne z domova -, a když s rozsvícenými reflektory zatáčel kolem překvapeného okna manželčiny ložnice na ulici bičovanou deštěm, neodolal, aby tomu starému plameňákovi nezatroubil na rozloučenou známou melodii z jedné reklamy, která časem získala lechtivý podtón... Možná to nebylo vše osvětlující rozloučení, jak by si býval přál, ale spolu s dopisem v účetní knize stačilo k tomu, aby jí nasadil brouka do hlavy, aby ji navždy pronásledovaly pochyby o černobílé,

zjednodušené představě o muži, kterého, jak se domnívala, znala celých devatenáct komiksových let, a možná to stačilo dokonce k tomu, aby získala tušení, co si naopak ten muž ve skutečnosti myslel o ní.

Lee se ve svém vlastním dopise v účetní knize nahoře v lesích potýká se špačkem tužky, aby osvětlil svou vlastní skutečnost někomu jinému - "Ještě než se pustím do širšího vysvětlování, Petersi..." - a v skrytu duše doufá, že se mu tak podaří alespoň zčásti rozluštit nejasnou hádanku svého života:

Vzpomínáš si, Petersi, jak jsem ti představoval to zjevení? Mám dojem, že jsem o něm mluvil jako o "Rádci", jak je mým zvykem, když ho přivedu do společnosti a představuju přátelům: "Rádce, Strážce mé Obléhané Psýchy." Pamatuješ? Psal jsem ti, že to je můj věrný a stálý pozorovatel, který vyhlíží nebezpečí z nejvyššího stěžně mojí duše a po celém obzoru hledá sebemenší známky blížící se pohromy... a tys říkal, že to nejspíš vypadá na obyčejnou paranoiu? Musím přiznat, že už jsem o něm taky takhle párkrát mluvil, ale nadávky nechme stranou, zkušenost mě totiž naučila, abych na to volání POZOR spoléhal jako na neomylný radar. Ať používá jakékoli vnímání, musí být citlivý i na ty nejslabší paprsky rizika jako Geigerův počítač, protože když mi dá znamení POZOR, vždycky se ukáže, že vychází ze skutečných faktů. Ale teď, když chystám svůj plán, pořád nevidím riziko, před kterým mě varuje, ať se snažím sebevíc. POZOR, volá na mě z té výšky, ale když se ho zeptám "Pozor na co, příteli? Nemůžeš mi to nebezpečí ukázat? Nemůžeš mi naznačit, kde jsem nechal prostor pro ten nejmenší náznak rizika? Vždycky jsi dokázal poznat léčku dřív.... Kde se skrývá to nebezpečí, před kterým mě tak rozhodně varuješ?" Místo odpovědi ječí pořád dokola POZOR! POZOR! jako nějaký hysterický inteligentní stroj, který nedokáže na nic ukázat. Mám se snad takovou pochybnou radou řídit donekonečna? Třeba se ten můj přítel zcvoknul; třeba nehrozí žádné konkrétní nebezpečí, ale celkové záření zdejší oblasti stouplo natolik, že mu spálilo obvody a on teď blouzní o hrůzách, které nikdy neexistovaly....

Ale stejně, Petersi, pořád mě straší natolik, abych váhal: přestože můj strážce tentokrát nedokázal ukázat konkrétní nebezpečí, ještě musím počkat, až se bude mýlit v samotné existenci nějaké hrozby. A tak se dohaduju sám; říkám si: "Co se mi může stát, když se do toho pustím?" A jediná pravdivá odpověď, která mě napadá, zní: "Viv. Viv se ti může stát...."

Jenomže na rozdíl od minule, kdy jsem jí nechtěl ublížit, tentokrát jsem posedlý možností pomocí jí a vděčností, která by z toho mohla vzejít. Proto jsem začal o kořenech a o odporu naší generace jakkoliv se vázat třeba jsem si tu holku natolik oblíbil (nebo se mi tak zalíbila její potřeba toho, co jí mohu nabídnout), že mám šanci nechat se chytit. Třeba mě můj Rádce varuje před zrádnou přičmoudlou návnadou, třeba je Viv přilnavá sentimentální holka, která jenom čeká, aby mohla něžný dotyk proměnit ve svazek tak temný a nerozpojitelný, že by si v něm člověk vždycky připadal strašně a věčně -

Tuha se téměř ztrácela v okousaném dřevě tužky; přestal jsem psát, přečetl jsem si ještě jednou poslední řádky dopisu a čmáral jsem mezi nimi vzteky a studem a posledním špačkem tuhy, a říkal jsem si, že ani Peters - třebaže tvrdí, že mu vtipné poznámky týkající se barvy kůže ani trochu nevadí - si nezaslouží, aby byl vystaven takovým nechutným rasistickým metaforám: "Není proč riskovat, že urazím přítele," řekl jsem si, ale bylo mi jasné, že jsem ten výrok škrtl spíš z poctivosti než taktiky. Především jsem věděl, že nic není tak vzdálené pravdě než portrét představující Viv jako nějakou ženskou, která se na člověka přilepí jako klíh, a že existuje dokonce důvodné podezření, že jakýkoli svazek mezi námi, byť temný a nerozpojitelný, by ve mně vyvolal zcela opačné než strašné pocity.

Okousal jsem špačka, až se objevila tuha, otočil jsem další stránku mé zatuchlé účetní knihy, a zkusil jsem to znovu:

Ta holka je vážně mimořádný stvoření, Petersi, i když ji tady popisuju jako nějakou mrchu. Pověděla mi například, že její rodiče měli vysokou (zemřeli při autonehodě, když byla ve druháku na střední škole) a že její máti několik let vyučovala hru na klavír. Na Juilliard College, považ.

Znovu jsem přestal psát a zhnuseně jsem zaklapl účetní knihu i s tužkou, až se zlomila tuha; přestože tvrzení o jejích rodičích bylo přinejmenším přesné, pořád jsem měl pocit, že zdaleka neříká nic o dívce,

kterou jsem poznal. Pořád to bylo jenom takové intelektuální mlžení, které mělo zakrýt skutečnou situaci a skutečné pocity, sílící od oné noci, kdy okolnosti - a volání SOS od nějakých nešťastných sabotérů u řeky - poskytly Viv a mně možnost být spolu o samotě poprvé od honu na lišku.

Možná jsem byl jediný, kdo v tom starém, deštěm ošlehaném domě ještě nespal, když zazvonil telefon. Nemohl jsem usnout díky hektolitrům horkého čaje s citrónem, který jsem do sebe lil, abych utišil podrážděný krk, a ty bezesné hodiny jsem trávil podepřený na loktech pod dekou vedle lampičky na nočním stolku a snažil jsem se posbírat nějaké nové významy z hlubin starší poezie Wallace Stevense (čím jsme vzdělanější, jako bychom duševně zráli v našem sběratelství od dětských známek a obalů od žvýkaček a motýlů až k dospělejším předmětům, jako jsou například "hlubší významy"), když jsem uslyšel, jak se v přízemí rozléhá telefon. Asi po deseti pronikavých zazvoněních jsem uslyšel nezaměnitelný humpolácký dupot bosých Hankových nohou, když se potácel chodbou a dolů po schodech. Zanedlouho se kroky vracely po schodech nahoru a přešly kolem mých dveří k pokoji, kde spal Joe s Jan, a pak se vracely, doprovázeny nepravidelnými poskoky, kroky a škobrtáním Joe Benovy chůze. Nohy seběhly dolů a natáhly si boty; poslouchal jsem a uvažoval, jaké podivné půlnoční události se dávají do pohybu a odplouvají - když jsem zaslechl, jak venku nastartoval člun - na druhý břeh.

Měl jsem pocit, jako by všechna ta podivná a nenadálá činnost v sobě skrývala víc pravděpodobných hlubších významů než Stevensova poezie, a tak jsem zhasl lampičku a ulehl, abych se pokusil prozkoumat hlubiny oněch půlnočních událostí. Co měl znamenat všechen ten dupot bosých nohou? Kam se ty nohy v tuhle dobu ubíraly ve člunu? A jak jsem se zvolna propadal do spánku, právě jsem si zavazoval boty na nohách mých vlastních fantazií - "Co když ten telefonát přinesl zprávu o velkém lesním požáru a Hank s Joe Benem... ne; na to je moc mokro; ... záplavy, to je ono. Andy volal, že krajinu ostřeluje strašlivá bouře ráže čtyřicet, tříští stromy a stroje trhá cucky!" - když mi znovu otevřelo oči tiché cvaknutí a do postele se mi zavrtal tenký paprsek světla, který svědčil o tom, že ve vedlejším pokoji rozsvítila Viv světlo.... Bude si číst, dokud se nevrátí, usoudil jsem. To znamená, že bude pryč jenom krátce a není proč se znepokojovat, nebo se vrátí za dlouho a ona by měla raději čekat.

Chvíli jsem zápasil se svou zvědavostí, pak jsem vylezl z postele a místo županu jsem si oblékl starý vojenský nepromokavý plášť; nebyl to příliš padnoucí ani stylový oděv na návštěvu v dívčím pokoji, ale vzhledem k tomu, že jsem si mohl vybrat mezi pláštěm, vlhkými pracovními kalhotami schnoucími před teplometem nebo vyžehlenými kalhotami pověšenými ve skříni na ramínku, plášť mi připadal ze všech nejméně směšný.

Jak se ukázalo, nemohl jsem si vybrat lépe; když na mé zaklepání odpověděla "Ano?", otevřel jsem dveře a zjistil, že máme prakticky shodný oděv: seděla na pohovce ve světle lampy, zahalená polštáři a pláštěm dokonce ještě větším a obnošenějším než byl můj. A mnohem tlustším. Černým vlněným pláštěm pochybného původu; měl jsem podezření, že kdysi patřil Henrymu nebo někomu ještě vyššímu; jeho záhyby a látka byly tak tmavé, že ztratil veškerou fazónu a stala se z něj černá beztvará hmota, z níž trčel ozářený obličej a dvě drobné bílé ruce svírající nějaký paperback.

Ta shoda okolností nám dala možnost, abychom se zasmáli, možnost překonat vzdálenosti, které se obvykle překonávají hodiny, než ucítíte něco společného. Pláště nám od samého začátku umožnily něco sdílet. "Jak vidím, držíš krok s nejnovějšími směry neformálního oblékání," řekl jsem, když jsme se přestali smát, "ale mám takový dojem, že - ehm - by sis měla nechat něco udělat s tím střihem," řekl jsem a vklouzl jsem asi metr do místnosti.

Zvedla ruce a prohlížela si obrovské rukávy. "Myslíš? Nebo mám počkat, až ho vyperu, jestli se nesrazí?"

"Jasně. Radši počkej; co kdyby ti pak byl zas moc malý?"

Opět jsme se rozesmáli a já se posunul o další krok. "Já sice župan mám," vysvětlovala, "ale nenosím ho. Myslím, že jsem ho dostala jako dárek - určitě to byl dárek - od Hanka k narozeninám nebo k něčemu takovému krátce po tom, co jsem sem přijela."

"To musí být ale dárek k pohledání, když místo něj nosíš tenhle stan...."

"Ale ne," řekla. "Docela ujde. Ale, víš... já jsem měla tetu, která chodila v županu celý den, od rána do večera, a nikdy na sebe nevzala nic jiného, až večer, když se nastrojila, než odešla do Puebla nebo někam jinam... a tehdy jsem se zařekla, Vivian, holka zlatá, až vyrosteš, budeš radši chodit nahá než v

nějakým starým županu!"

"Pravé proto," odvětil jsem, "taky nenosím krátký pánský župany." Přimhouřil jsem oči a zatvářil jsem se zasněně. "Jo. Měl jsem jednoho strejdu. S jeho oblíkáním to bylo úplně stejný. Věčně chodil v tom svým nechutným tvídovým županu a popel z doutníku mu padal do sherry; vždycky zasmradil celej barák; strašně páchnul. Nedalo se s ním vydržet."

"Mojí tetě strašně páchlo z pusy..."

"To můj strejda dokázal občas zamořit celé místnosti plné chudáků, kteří nebyli na jeho zápach zvyklí."

"Nechával si v očích ospalky?"

"Nikdy si je nečistil; pěstoval si je v koutcích očí celé týdny, dokud nedosáhly velikosti vlašských ořechů a neodpadly vlastní vahou."

"Kdybychom tak mohli moji tetu a toho tvého strejdu svést dohromady; jako by byli stvořeni jeden pro druhého, nemáš ten pocit? Škoda, že si nemohla vzít takového mužského. I s těmi jeho doutníky," poznamenala melancholicky. "Moje teta používala parfém, který by se k těm doutníkům dokonale hodil. Jak budeme říkat tvému strejdovi?"

"Puch. Strejda Puch. A tvojí tetě?"

"Jmenovala se Minnie, ale já jsem jí vždycky říkala - myslím pro sebe - Šminka... protože byla věčně zmalovaná."

"Strejdo Puchu...? představuji ti Šminku. Co kdybyste se vy dva teď sebrali a šli se někam seznámit? Hodný děcka..."

Chechtali jsme se jako malé děti. Mávali jsme té neviditelné dvojici na rozloučenou, kladli jsme jim na srdce, aby nespěchali, a pak - "Podívejte, jak jim to sluší," - jsme za nimi vítězoslavně zavřeli dveře.

Když scénka skončila, chvíli jsme oba mlčeli. Posadil jsem se na kus naplaveného dřeva. Viv zavřela knihu. "Tak," řekl jsem, "konečně sami" - pokusil jsem se navázat na předešlé vtipkování. Tentokrát byla však reakce křečovitá, chichot nepůsobil zdaleka tak dětsky a vtip tak praštěně. Měli jsme s Viv štěstí, že jsme spolu dokázali žertovat; humor a hra nám, podobně jako s Petersem, do jisté míry poskytovaly možnost smát se a vtipkovat, zbavit se rozpaků předstíráním; díky tomu jsme si mohli nezávazně užívat jeden druhého. Jenomže v systému zajištěném ochranným pláštěm humoru a předstírání hrozí nebezpečí, že se vám taková ochrana vymkne z rukou. Vztah založený na vtipech si žádá vtipy; vtipy o čemkoliv - "Ano," řekla Viv ve snaze podpořit mou snahu, "nakonec přece jenom sami," - a vtipy o čemkoliv musí zákonitě čas od času tnout do živého.

Před rozpačitým okusováním záděr a studováním rukou jsem nás zachránil, když jsem si vzpomněl, na co jsem se vlastně přišel původně zeptat. Odpověděla, že ten telefonát je pro ni stejná záhada jako pro mě. Hank vrazil hlavu do dveří a oznámil jí, že musí jet na pilu, aby vylovil z řeky některé známé a sousedy, ale neříkal koho ani co dělají v takovou hodinu na pile. Zeptal jsem se, jestli netuší, co to má všechno znamenat. Odpověděla, že netuší. Řekl jsem, že to je zvláštní. Ona na to, že to tedy je. A já povídám zvlášť takhle v noci. A ona povídá a ten liják k tomu a vůbec. A já na to ráno budem vědět víc. A ona pokývala hlavou ano, ráno, nebo až se Hank a Joby vrátí. A já souhlasil, jo....

A po další krátké odmlce jsem poznamenal, že se to počasí pořád nelepší. A ona dodala, že v rádiu hlásili, že se blíží tlaková níže z Kanady, a takhle prý bude ještě týden. A já povídám to jsou tedy povzbudivý zprávy. A ona pokývala hlavou viď....?

A pak jsme jen tak seděli. Litovali jsme, že jsme tak plýtvali s tématy, věděli jsme, že jsme vyčerpali všechny naše výmluvy a pokud bychom měli mluvit, museli bychom se vrhnout na téma nás samotných - což bylo jediné společné téma, které nám zůstalo - nebo nemluvit vůbec. Postavil jsem se a sunul jsem se pozpátku ke dveřím, protože jsem v tu chvíli zvolil druhou možnost nemluvit vůbec, ale než jsem se stačil rozloučit, Viv do toho skočila rovnýma nohama.

"Lee..." Na okamžik se odmlčela, aby si něco promyslela, zatímco mě se zakloněnou hlavou pozorovala jedním modrým okem, vykukujícím nad černým límcem pláště. Pak se mě najednou bez obalu zeptala "... co tady vůbec děláš? s veškerou tvojí učeností... vzděláním, proč se tady zahazuješ navlíkáním nějakýho nudnýho kabelu na nějaký nudný klády?"

"Ten kabel ani klády nejsou zas tak nezajímavý" - snažil jsem se dělat ze sebe šaška - "rozhodně ne, když se na ně podíváš v jejich skutečnějším, hlubším významu, jako na sexuální symboly. Jo. Musíš to

pochopitelně udržet v tajnosti, ale já tady díky stipendiu Kinseyovy nadace provádím výzkum ke knize o Kastračním komplexu navlékače kabelů. Úžasná studie..." Jenomže ona se zeptala z upřímného zájmu a čekala upřímnou odpověď.

"Ne, já to myslím vážně, Lee," řekla. "Co tady děláš?"

V duchu jsem se začal proklínat a pohlavkovat za to, že jsem téhle nevyhnutelné otázce nepředešel nějakou dobrou, pohotovou a logicky znějící lží. Zatracené opomenutí! A to proklínání nebo pohlavkování, nebo obojí, muselo na mém obličeji vyvolat povážlivě zmučený výraz, protože Viv okamžitě napřímila tázavě nachýlenou hlavu a její tvář se naplnila soucitem. "Ach. Já jsem se nechtěla ptát na něco... co by -"

"To nic. O to nejde. Já jen -"

"Ne; o to jde. Já to věděla. Moc mě to mrzí, Lee; občas to udělám bez přemýšlení. Prostě se mi to honilo hlavou, a tak mě napadlo, že se zeptám; nechtěla jsem se dotknout žádného zaníceného místa...."

"Zaníceného místa?"

"Nějaké bolesti, kterou nechceš připomínat, chápeš? Víš... můj strejda v Rocky Fordu byl správcem vězení... a on mi říkával, že bych si měla s vězni trošku popovídat, když jim přinesu jídlo, protože - na tohle on byl dobrej - protože ti chudáci na tom byli už tak dost bídně, abych se ještě chovala jako nějaká fajnovka. Většinou to byli samí ztroskotanci, tuláci a opilci; Rocky Ford bylo kdysi velké železniční město. A strejda měl pravdu, když říkal, že jsou na tom už tak dost bídně. Poslouchala jsem je, jejich historky a jak se dostali do vězení a jaké měli plány do budoucna, a získala jsem k nim opravdový vztah, chápeš? A pak si toho všimla teta a jednou večer se ke mně posadila na postel a řekla mi, že si s těmi chudáky nebo se strejdou možná pohrávám, ale ona že mě má prokouknutou. Ona ví, co jsem zač, povídala - seděla potmě na mojí posteli a šeptala - že prý jsem jako ti mrchožrouti. Jako straka nebo havran. Jako někdo... kdo pořád drásá zanícená místa v minulosti ostatních, povídala, kdo se nezajímá o jejich zdravá místa, ale o bolestivá... že mě má prokouknutou a abych si prý dala pozor." Viv se na okamžik zadívala na své ruce. "A častokrát - pořád si nejsem jistá - jsem si myslela, že měla pravdu." Pak se podívala zpátky na mě: "Už chápeš, co tím myslím? těmi zanícenými místy?"

"Ne. Ano. Chci říct ano, chápu, co znamená zanícené místo, a ne, žádného ses tou otázkou nedotkla... stačí? Proč jsem ti nedokázal odpovědět, Viv... já vlastně nevím, co tady dělám, proč se otravuju s těma pitomýma kládama. Jenomže já nevěděl, co dělám na škole, proč se otravuju s nějakýma přiblblýma básničkama a divadelníma hrama, který napsali nějaký přiblblí Angličani... proč předstírám, že mě to všechno strašně zajímá, aby mi komise nějakých přiblblých profesorů udělila oprávnění učit stejný krávoviny další mladý lidi, který předstíraj, aby jim další komise udělily oprávnění učit další lidi, a tak dál až do skonání světa... Nevadilo ti to? že tě teta obviňovala z toho, že tyješ z těch kriminálníků?"

"Strašně," odpověděla, "alespoň nějakou dobu."

Znovu jsem se posadil na kus naplaveného dřeva. "To je totiž jedna z nejhorších situací, do kterých se můžeš dostat, víš," informoval jsem ji hlasem, který musel znít, jako by ze mě rekordní počet podobných situací udělal předního odborníka na potíže z nich vyplývající. "Když je všechno špatně, ať uděláš cokoliv. Ty sis měla například připadat provinile bez ohledu na to, jestli se s těma vězněma bavíš, nebo ne."

Trpělivě naslouchala, ale nevypadala, že by na ni má diagnóza nějak zapůsobila. "Myslím, že jsem něco takového cítila," řekla a usmála se, "ale dlouho jsem si s tím hlavu nedělala. Na něco jsem totiž přišla. Časem jsem totiž zjistila, že ať se mnou měli teta nebo strejda jakékoliv plány, neznamenalo to nic jiného, než že už kvůli tomu byli dávno v sobě. Ta moje teta; panebože, ta ti na sobě měla celý týden takovou vrstvu mejkapu - asi tak ve středu ho na sebe začala nanášet, a nikdy se nemyla, a každý den si naplácala další vrstvu. Až do neděle. V neděli to celé tak nějak sloupala, aby mohla jít do kostela. Když se vrátila, byla tak zbožná, že mě nekonečné hodiny sledovala, aby mě přistihla, jak si maluju rty, a mohla kolem toho udělat virvál." Viv se při té vzpomínce usmála. "To byl ale případ; vždycky jsem doufala, že přeskočí neděli - že bude spát až do pondělka nebo něco - protože jsem věděla, že po dvou týdnech mejkapu ztvrdne jako socha. Zvlášť v tom vedru, jaké tam panovalo. Panebože." Zavrtěla hlavou a usmála se. Pak zívla, protáhla se a najednou se celá vytáhla a její dlouhé kovbojské paže trčely z rukávů. S rukama pořád nataženýma řekla:

"Jestli to vážně nevadí, Lee... byly ty tvoje studia vždycky tak přiblblý? Nebo se něco stalo, že tě to na škole přestalo bavit?"

Ten plachý výlev z jejího světa mě upoutal natolik, že mě ta nenadálá otázka znovu zaskočila; a já vykoktal první odpověď, která mě napadla. "Ano," řekl jsem. "Ne," řekl jsem. "Ne, nebyly vždycky tak přiblblý. Alespoň ne od začátku. Když jsem poprvý objevil světy, který existovaly před naším světem, jiný scény v jiných dobách, připadalo mi to všechno tak skvělý a báječný, že jsem chtěl přečíst všechno, co o těch světech kdy bylo napsaný, v těch světech. Chtěl jsem se to nejdřív nechat naučit a pak to učit ostatní. Jenomže čím víc jsem četl... tím víc... jsem začal zjišťovat, že všichni píšou o tom samým, o stejný přiblblý scéně, která dneska je a zejtra už nebude... Shakespeare, Milton, Matthew Arnold, dokonce i Baudelaire, dokonce i ten maník, co napsal Beowulfa... o ty samý scéně ze stejných důvodů a se stejným koncem, ať to byl Dante s tím svým peklem nebo Baudelaire se svojí trávou:... pořád to samý..."

"O jaký scéně? Já tomu nerozumím."

"Cože? Ach, promiň; nechtěl to ze sebe takhle vychrlit. O jaký scéně? O tyhle, o tomhle dešti, těch husách nahoře s těma jejich smutnejma historkama... o tomhle, o stejným světě. Všichni se s tím snažili něco udělat. Dante dělal všechno, co mohl, aby si vystavěl peklo, protože peklo předpokládá existenci nebe. Baudelaire hulil hašiš a díval se do svýho nitra. Nic tam nenašel. Nic než sny a přeludy. Všechny je hnala potřeba něčeho jinýho. Ale když bylo po všem, když ty sny a přeludy vyčpěly, všichni skončili se stejnou přiblblou scénou. Ale abys tomu rozuměla, Viv, oni měli s tou jejich scénou výhodu, měli něco, co my už nemáme..."

Čekal jsem, až se zeptá, co že to bylo, ale ona jen mlčky seděla s rukama složenýma na černém plášti.

"... Mohli pracovat s neomezenou zásobou zítřků. Když jsi svůj sen neuskutečnila dneska, vždycky jsi na to měla další dny, další sny plný dalších zvuků a vzteku a budoucnosti: co kdyby dneska byla válka? Vždycky se dal najít nějakej zejtřek v řece Jordánu, ve Valhalle, nebo ta zvláštní prozřetelnost v pádu vrabce... mohli jsme věřit, že jednou přijde to Velký Probuzení, protože když nepřišlo dneska, vždycky byl nějakej zejtřek."

"A dneska už není?"

Pohlédl jsem na ni a usmál jsem se. "Co myslíš?"

"Já bych řekla, že je celkem pravděpodobný... že v půl páté zazvoní budík a já půjdu přichystat palačinky a kafe jako včera."

"Jo, to je celkem pravděpodobný. Ale řekněme, že Jack přijde neočekávaně domů, naštvanej na ocelářský magnáty, s bolavýma zádama a bez špetky energie, a načape Jackie a Barryho, jak to dělaj v jeho houpacím křesle... co pak? Nebo jinej příklad: Nikita si dá o jednu vodku navíc a řekne si, ale co, co pak? Já ti to povím. Prásk; nic víc. Malej červenej knoflík a prásk. Je to tak? A tenhle malej knoflík mění dost podstatně celou situaci; v naší generaci, od chvíle, kdy jsme se naučili číst, jsou naše zítřky vydaný na milost a nemilost tomuhle knoflíku. No... aspoň jsme se přestali oblbovat, že 'někdy' přijde Velký Probuzení; když si nemůžeš bejt jistá ani tím, že jednou přijde 'někdy', musíš se sakra hodně snažit, abys přesvědčila sama sebe, že přijde nějaký Probuzení."

"Je to ono?" zeptala se potichu a znovu se zadívala na ruce, "že si tím 'někdy' nemůžeme být jisti? Nebo nemáme jistotu, jestli máme 'někoho'?" Její obličej se zvedl, orámovaný černým límcem pláště.

Zmohl jsem se jenom na odpověď vlastní otázkou. "Už jsi četla Wallace Stevense?" zeptal jsem se jako nějaký prvák na rande nad colou. "Počkej. Přinesu ti jednu knížku...." A odběhl jsem sebrat síly do svého pokoje. Světlo pronikající otvorem dopadalo na knihu na posteli, otevřenou na básni, kterou jsem předtím četl. Zvedl jsem ji otevřenou na místě, kde jsem přestal, ale váhal jsem, jestli se mám vrátit. Chvíli jsem tam stál, pomlaskával, a pořád jsem cítil ten žár, a pak jsem si řekl ale co, jako Nikita, když to přežene s vodkou, a rychle jsem přešel po špičkách k otvoru ve stěně.

Seděla ve stejné poloze jako předtím, ale výraz jejího obličeje tentokrát vyjadřoval zmatek a jisté obavy o toho pošuka odvedle, který přechází z pokoje do pokoje jako nějaký maniak, z povrchní sklíčenosti do zamlklé frustrace. V bezpečném úkrytu za zdí jsem zjistil, že se mi vrací klid. Stačilo chvilku počkat a mohl jsem se tam vrátit a tvářit se nevzrušeně jako Oscar Wilde při čaji. Jenomže zároveň s mým klidem se vrátil také zvuk motorového člunu. Měl jsem tak akorát čas běžet zpátky s

knihou a ukázat jí několik veršů, které si musí přečíst - "Měj se Stevensem trpělivost; nesmíš ho nutit; zkus se nechat nutit od něj" - a vrátit se do svého pokoje, když jsem na schodech opět uslyšel dusot bosých nohou se ztvrdlými patami. Dlouhé hodiny jsem ležel a doufal, že mi nějaký další telefonát poskytne příležitost uklidnit se a být s ní o samotě.

Jak dny ubíhaly a atmosféra v domě houstla, taková příležitost byla mým přičiněním stále méně pravděpodobnější a nakonec bylo nad slunce jasnější, že nenastane, dokud se o to nezasadím osobně. "Tu příležitost mám nadosah ruky," napsal jsem Petersovi do účetní knihy, když jsem okousal další špičku na špačku tužky,

a mně nezbývá než sebrat veškerou svoji odvahu a využít toho. Jenomže já pořád váhám. Že by se mi nedostávalo odvahy? Vysvětluje se tím ono POZOR mého Rádce? Je možné, že právě teď, kdy mi odvaha visí mezi nohama a dá se číst jako teploměr, váhám s uskutečněním svého plánu, protože obyčejné mužské pochyby ve mně vyvolávají strach riskovat, vrazit do toho svojí odvahu až nadoraz? Nevím, já vážné nevím....

A Viv se ve svém pokoji nad knihou veršů od Leea snaží vyznat v pocitu neurčitosti, který ji zalévá jako rozptýlené světlo. "Já tomu nerozumím," říká a mračí se na stránku. "Já tomu prostě nerozumím...."

A na svahu pod nákladákem ustupuje Hank od syčící hromady hořícího klestí, aby se zaposlouchal do oblohy. Blíží se další hejno nízko letících hus. Běží si pro brokovnici, pak se zastavuje a připadá si jako hlupák. Ale co.... Nemám sebemenší naději, že bych přes ten dým a déšť uviděl jedinou husu. Nemluvě o tom, že bych ji stejně netrefil. A vzhledem k tomu, jak šlo od toho setkání s příbuznými všechno do háje - nemluvě o každodenních starostech a nočním kejhání -, i kdybych si pro tu brokovnici došel, stejně bych kropil oblohu jako nějaký pomatenec bez ohledu na to, jestli něco vidím, nebo ne....

Den po setkání s příbuzenstvem Joe Ben už od časného rána zářil a připravoval si patrony, protože to "vypadalo, že bude mít svůj den". Otevřel několik nábojnic velkého kalibru, vysypával z nich broky střední ráže a znovu je plnil olovem, které si sám nasekal - kousky olova silnými asi jako tužka a zhruba půl centimetru dlouhými. Povídám, že dneska marní čas, když je tak mlhavo, ale on se nenechá odradit, že přej to možná večer zkusí, protože mlhu do té doby spláchne déšť a on počítá s tím, že skončíme brzy, když nám přijdou pomáhat všichni chlapi z pily. S tou mlhou měl pravdu, ale seknul se v tom, že skončíme brzy; přišly nanejvýš tak dvě třetiny chlapů z pily - ostatní byli strašně nastydlí, jak jsem se dověděl -, takže když jsme vyrazili na cestu domů, byla už tma jako v pytli.

Ten večer během jídla volalo ještě pár lidí, kteří se omlouvali, že měli horečku a nemohli přijít, a já řekl Jobymu, že druhý den může vyrazit na lov leda ráno. On jenom vzhlédl od talíře, pokrčil rameny a prohlásil, že si klidně vyjde na lov po ránu, když se všechna svatá znamení objeví v pravý čas; až ta chvíle přijde, jeho husa už bude zpola na pekáči, dodal, pak se naklonil zpátky nad talíř a začal se cpát brambory, aby se posilnil, než se objeví ta dlouhá řada svatých znamení. (Lee během večeře popotahuje nosem a mne si oči. Viv říká, že by si měl změřit teplotu. On povídá, že to nic není; přej tak jenom vypuzuje nadměrnou vlhkost, jako pes, když se mu zpotí čumák. Než jdeme spát, Viv zaběhne nahoru pro teploměr a dá mu ho. Sedí, čte si noviny a ta věc mu trčí z koutku úst jako skleněná cigareta. Viv se na teploměr dívá a říká, že to nebude nic vážného, má prý jenom zvýšenou teplotu.... Ptá se, jestli by nemohl dostat hrnek horkého čaje s citrónem, že mu matka vždycky dávala horký čaj s citrónem, když byl nastydlý. Viv mu ho jde uvařit. Přináší mu ho a on sedí v obýváku u kamen, srká tu břečku a předčítá jí nějaké básně z té knihy...) Znamení, která se druhý den Joeovi ukázala, očividně nevěštila nic dobrého; nejenže byla mlha jako jindy, ale tentokrát přišla s bídou třetina dělníků z pily. A další den to bylo ještě horší, a den na to taky, a Joby už to chtěl pustit z hlavy, když jednou v noci koncem týdne přišla další bouřka a po obloze táhly zástupy hus, a ráno byla zima a dost jasno, že jste z okna kuchyně viděli světla aut, projíždějících za řekou. Pršelo, ale ne moc, a dokonce i v té tmě byla vidět vlajka na tyči, kterou jsme dávali přes řeku znamení pojízdné prodejně.

"Dneska je to pravé ráno, Hanku, na to dám krk, jenom počkej a uvidíš. Všechno je, jak má být; bouřka, vítr, noc plná kejhání, a teď se ještě zvedla mlha.... Jo, panečku, všechno je, jak má být!"

Stál u jídelního stolu, celý nedočkavý promazával olejem brokovnici (Něco je ve vzduchu.) a čekal, až

Viv prostře ke snídani. (Už je zase něco ve vzduchu.) "No jen si to představ," drmolil dál, "nějaká chuděra ztracená husa tam někde určitě volá svoje sestřičky a prostě potřebuje ukončit své trápení...." (Otáčím se na židli a rozhlížím se po kuchyni. Viv stojí u kamen. Jan krájí šunku na chleby. Táta je někde venku, odkašlává si a plive. Skáču Joe Benovi do řeči: "Když tak mluvíš o těch husách jako o sourozencích," povídám, "kdepak je vůbec mladej?"

Chvíli nikdo nepromluví. Něco se děje. Pak Joe Ben povídá: "Já myslím, že tady Lee co nevidět bude; před chvilkou jsem na něj zahulákal, když jsem šel kolem jeho pokoje."

"On ještě nebyl vzhůru?"ptám se.

"No... právě se oblíkal, "povídá Joe Ben.

"Tak to by sebou měl hodit," říkám. "Každý ráno vstává čím dál hůř."

"Říkal mi, "povídá Viv, "že se dneska ráno necítil moc dobře...."

"Vážně? My s Joem stloukáme do půlnoci základy, a Lee se necejtí dobře! To snad není možný...."

Nikdo nic neříká. Joe Ben přichází ke stolu, sedá si a Viv přináší pánev. Vytahuje mi na talíř několik párků. Hned se do nich pouštím. V kuchyni je vedro a všechna okna jsou zamlžená. Joe Ben má puštěný tranzistorák. Bylo by fajn jen tak si tady sedět a číst noviny... pohoda.

Lee přichází do kuchyně, zrovna když vstávám od talíře. "Hoď sebou, mladej," povídám. No jo, zamručí, a já se jdu obout. Něco je ve vzduchu, ale já nevím co, nebo se něco semele, a nikdo neví jistě, co to bude....) "Hotovo!" řekl Joby a několikrát natáhl svoji starou dvanáctku značky J. C. Higgins. "Víš, jak poznám, že mám svůj den? Protože jsem přestal pít kafe. Už jsem se na to chystal dlouho, bratr Walker říkal, že je to hřích. Tak jsem si řekl, že s tím přestanu. A teď si sestřelím husu."

Tentokrát měl Joby skoro pravdu; nepochybuju o tom, že měl mít svůj den a tu husu dostat. Všechno bylo přesně tak, jak říkal. Šel jsem nastartovat člun, zatímco Lee snídal, a venku jsem pochopil, proč je tak jasno. Déšť a zima tak nějak stlačily mlhu z oblohy. Byla nadusaná na řece, hustá jako sníh a přes metr tlustá.

Ani jsem neviděl člun; musel jsem tápat, abych nahodil motor. Lee a Joe vyšli ven a za chvíli už jsme se prodírali mlhou, jako by člun plul pod hladinou a naše hlavy sloužily jako periskopy. Joe pořád žvanil o tom, jaké ho čekají zlaté časy, a ani slovem se nezmínil o huse, kterou se chystal dostat; husa podle něho patřila na pekáč, to měl už vyřešené, a on kráčel vstříc novým vítězstvím.

"Čekají nás zlaté časy," tvrdil. "Jo, panečku. V tomhle člunu už si moc nezajezdíme. Nemám pravdu, Hanku? Ještě den dva v Breaklegu, pak shrábneme peníze a tyhle jízdy ve člunu po řece v zimě a tmě skončí, uvědomujete si to? Ještě den dva a je konec, už se nebudeme muset dívat na ty džungle pařezů! A za pár dní si budeme lebedit v národním parku, budeme kácet statný starý stromy jako turisti, který sbírají borůvky."

"Až tam budeš deset hodin točit heverem, ještě si vzpomeneš na sbírání borůvek," připomněl jsem mu. "Dělat v tom parku za takových omezení bude jako vrátit se o sto let zpátky."

"No jo, ale," zavrtěl hlavou, zavřel jednoho oko a vztyčil prst do vzduchu, "ale alespoň se tam nebudeme mořit s tím navijákem; musíš uznat, že to bez něj bude báječný."

"Neuvěřím, že je něco báječný, dokud si to nevyzkouším. Jak to vidíš ty, brácho?"

Lee se otočil, chabě se na mě usmál a řekl: "Pokud jediná výhoda spočívá v tom, že se vyřadí moderní stroj... nepřipadá mi to moc báječný...."

"Moderní?" zděsil se Joe. "Tys na ty kraksně, který říkáš 'moderní stroj', nemusel jezdit; ta mašina byla opotřebovaná a stará už v době, kdy byl Henry malej kluk! Ty se na to nedíváš ze světlý stránky. Nezapomeň: 'Reptal jsem, že nemám střevíce, dokud jsem nepotkal člověka, který si stěžoval na nohy.'"

Lee zavrtěl hlavou. "Joe, kdybych neměl boty a viděl člověka s amputovanýma nohama i rukama, pořád by to neřešilo můj problém s obutím...."

"Ne; ne, je to tak; nevyřešilo by ti to žádné problémy...." Na okamžik se zamyslel a vzápětí se rozjasnil: "Ale musíš uznat, že když uvidíš bezrukýho a beznohýho člověka, aspoň trochu bys na ně zapomněl!"

Lee se zasmál a vzdal to. "Ty ses nenapravitelnej, Joe, naprosto nenapravitelnej...."

Na to mu Joe poděkoval a byl z těch lichotek tak nervózní, že zbytek cesty až k pile nepromluvil.

Kolem pily byla mlha stejně hustá jako u baráku. Už svítalo a mlha ještě víc připomínala sníh. Navedl jsem člun k místu, kde jsem tušil molo, a doufal, že se přístaviště od minule nijak nezměnilo. Stál tam

Andy, sám a napohled unavený. Držel stráž na pile každou noc od té doby, kdy se Evenwrite pokusil uvolnit kmeny. Byl to jeho nápad. Dal jsem mu spacák a baterku a starou brokovnici ráže osm, kterou Henry kdysi dávno objednal v Mexiku - ještě dřív, než bylo zakázané všecko, co mělo ráži menší než deset. Byla to ďábelská bouchačka, do které se používaly patrony velikosti plechovky od piva, a pažbu jste museli sevřít pod paží a zapřít o strom nebo skálu, aby vám zpětný ráz nepřerazil rameno; vysvětlil jsem Andymu, že jsem mu dal zrovna tuhle pušku místo třicítky nebo něčeho jednoduššího, protože nepředpokládám, že bude při hlídání pily po někom střílet, a že stačí, aby z toho děla vystřelil do vzduchu, když budou nějaké potíže, a pomoc přijde až z Pentagonu, až uslyší ten kravál.

Andy chytil lano, které mu hodil Joe, a přitáhl nás k molu. Nejdřív mě napadlo, že vypadá tak vyčerpaně, protože se v tom spacáku moc nevyspí, ale pak mi došlo, že v tom je něco jiného. Byl sám.

"Nazdar," pozdravil jsem a postavil jsem se ve člunu. "Co se děje? Kde je Orland a jeho dva kluci? Válej si šunky pěkně v suchu na pile a tebe nechaj, ať to tady vohlídáš?"

"Ne," odpověděl.

"Co udělali? Jeli s Johnem v náklaďáku?"

"Orland a ostatní dneska nepřijdou do práce," řekl. Stál tam a svíral lano utopené v mlze jako nějaké velké ostýchavé děcko, které drží něco, čemu nerozumí. "Jsem tady jenom já. A..."

"A...?" Cekal jsem, až bude pokračovat.

"Orland volal, že on i jeho kluci dostali asijskou chřipku. Povídal, že ji teď má ve městě kdekdo, Floyd Evenwrite, Howie Evans a-"

"Floyd Evenwrite a Howie Evans mi jsou ukradený," přerušil jsem ho. "A co naši? Co Malej Lou? Nevolal? A Velkej Lou? Ať si trhnou nohou, Orlandovi kluci; to snad není možný. A co John? Ten má nejpíš chřipku z whisky a nemůže se ani posadit za volant, co?"

"Já nevím," řekl Andy. "Slyšel jsem jenom na pile zvonit telefon a vyřídil jsem vzkazy. Orland povídal -"

"A co Bob? Předpokládám, že má zarostlý nehty na palcích u nohou nebo něco podobnýho...."

"Nevím, co mu je. Řekl jsem mu, že ještě musíme udělat hodně kmenů, než splníme tu smlouvu, ale Orland říkal, že po nemocných lidech nikdo nemůže chtít, aby -"

"Aby se nepředřeli," řekl jsem. "To bude asi tak všechno, ne? Nejdřív to byl Velkej Lou, pak Collins, pak ten Orlandův pitoměj pajdavej švagr, kterej nebyl stejně k ničemu. A teď Orland a jeho kluci. Za živýho Boha by mě nenapadlo, že je odrovná trocha deště a dřiny."

A Lee poznamenal: "Thénové od nás utíkaj," nebo nějakou podobnou blbost.

A Andy řekl: "To není jenom tím deštěm a dřinou, Hanku. Víš, hodně lidí ve městě povídá, že se jim nelíbí, jak -"

"Mně je u prdele, co se komu líbí nebo ne!" ucedil jsem hlasitěji, než jsem chtěl. "A jestli si lidi ve městě myslej, že takhle tu smlouvu nestihnu splnit, tak mě maj za většího blbce, než ve skutečnosti jsem. Až bude zase někdo volat, jak je nemocnej, tak jim beze všeho řekni, že to je v klidu, že jsme v pohodě, protože váš strejček Hank se splet, a že to hravě sfoukneme ve čtyřech nebo pěti."

Andy zvedl hlavu. "To bych rád věděl jak," řekl. "Musíme dodělat tenhle vor a ještě nás čekaj dva."

"Už jen jeden," řekl Joe Ben a významně na Andyho zamrkal. "Lidi by si museli pořádně přivstat, aby před náma měli náskok. Kdysi jsme s Hankem začínali vláčet klády tím močálem za barákem ještě za tmy, zapřáhli jsme je po několika za motorový člun a už to jelo. Jo, to by si museli pořádně přivstat!"

Andy se usmál a já mu řekl, aby si nastoupil do člunu. Bylo vidět, jakou má radost, že jsem ten druhý vor zatajil, že máme šanci smlouvu splnit. Opravdovou radost. A přitom mě napadlo, kolik lidí nebude mít vůbec radost. Došlo mi, že jich bude obrovská spousta. Měl jsem z toho zvláštní pocit, když jsem si poprvé uvědomil, kolik lidí to ani v nejmenším nepotěší. Chvíli jsem tam jen tak seděl, uvažoval o tom a přes mlhu jsem se díval ke kotevním kůlům za pilou, kde byly vory přivázané. A pak jsem dostal ten praštěný nápad; ani nevím, jak to vysvětlit, ale najednou jsem zjistil, že se na ty vory musím ještě podívat, že si je musím okamžitě prohlédnout, až jsem měl pocit, že jsem se zcvoknul! Sto padesát nebo dvě stě metrů, které nás dělily od kůlů, pokrývala mlha jako obrovská přikrývka špinavého sněhu. Tahle přikrývka zakrývala vory, minimálně čtyři měsíce únavné, vyčerpávající dřiny, tisíce kubíků dřeva, tisíce neviditelných klád, které do sebe v říčním proudu narážely, třely o sebe a drhly, takže byly slyšet i přes motor a déšť... byl to takový rozmrzelý, reptavý šepot, jako kdyby si něco šuškal velký dav lidí.

Nebylo vůbec nezbytně nutné ty klády zkontrolovat. To jsem si taky řekl. Přestože byly zakryté mlhou, věděl jsem, že jsou zatraceně blízko. Viděl jsem je stát jako les, když jsem se jel poprvé podívat, jestli tu zakázku vezmu, když ještě byly husté a zelené jako obrovský kus zelené vlněné látky se vzorkem rybí kosti. Viděl jsem, jak se kácí z oblohy. Porážel jsem je, navlékal na ně kabely, řezal a nakládal. Slyšel jsem, jak je rozeznělo značkovací železko, když jsem do konce každé klády vyrazil velké zakroucené S; slyšel jsem, jak se s rachotem řítí z tahače do vody.... Když jsem je ale poslouchal a neviděl je před sebou, najednou jsem zapochyboval o tom, co vím. Chtěl jsem popadnout tu vrstvu mlhy za okraj a alespoň na chvilku ji nadzdvihnout, jako když nadzdvihnete koberec, abyste viděli vzorek vespod. Chtěl jsem se na ně podívat. Alespoň na okamžik. Možná jsem je chtěl vidět, abych se přesvědčil - ne o tom, že tam ještě jsou -, ale že jsou... co? Pořád tak velké, jak jsem si je pamatoval? Možná. Třeba jsem se chtěl podívat, jak se tím věčným třením a drhnutím postupně odírají a rozpadají, až vypadají jako mladé stromky a sloupky.

Andy se usadil. Otřásl jsem se, abych se pokusil zbavit své pošetilosti, a otočil jsem se zpátky k motoru. Ale právě ve chvíli, kdy jsem začal přidávat plyn, Joe Ben zasyčel jako had, popadl mě za rukáv a ukázal směrem proti proudu řeky.

"Podívej, Hanku, támhle," šeptal. "Neříkal jsem to?"

Podíval jsem se. Osamělá husa, odloučená bouří, přesně jak říkal Joe, letěla přímo k nám. Všichni znehybněli. Dívali jsme se, jak se blíží, jak natahuje dlouhý černý krk ze strany na stranu a rozhlíží se kolem, mává křídly a opakuje pořád dokola tutéž otázku. "Gagaga?" zakejhala, pak ztichla a chvíli poslouchala, než znovu zavolala. "Gagaga?"... nedalo se říct, že by měla strach jako jiné ztracené husy, které jsem slyšel dřív. Něčím byla jiná. Ptala se skoro jako člověk. "Gagaga...? Gagaga...?"

Byl to stejný zvuk jako... vzpomínám si, jak jsem přemýšlel... zvuk docela podobný tomu, jaký dělala Joeova malá Pišťa, když přiběhla ze stodoly a ječela na celé kolo, že její oblíbená kočka je utopená na dně konve na mléko a kde je všechno? Nebrečela ani nevyváděla, jenom hulákala moje kočka se utopila kde jsou všichni? Neuklidnila se, dokud neprošla celý barák, se všemi si nepromluvila a všechno si neprohlédla. Stejný pocit jsem měl, když jsem slyšel kejhat tu ztracenou husu: že ji ani tak nezajímá, kam se podělo hejno - chtěla vědět, kde je řeka, a břeh, a všechno, co patří k jejímu životu. Kde je můj svět? chtěla vědět, a kde jsem krucinál já, když ho nedokážu najít? Ztratila cestu, létala nad řekou a hledala ji jako nepříčetná. Chtěla si všechno rychle překontrolovat a srovnat jako Pišťa, když ztratila kočku, a jako já, když jsem chtěl ty klády znovu vidět. Až na to, že já nevěděl, co jsem asi tak mohl ztratit: nenapadaly mě žádné kočky a nemám ponětí o tom, že by mi chybělo nějaké hejno... vůbec někdy. Ale ten pocit jsem znal....

Zatímco se mi tohle všechno honilo hlavou, slyšel jsem Joea, jak šeptá: "Maso na pekáč," a viděl ho, jak se natahuje do mlhy pro brokovnici. (Černá hlaveň brokovnice vylézá z mlhy. Husa nás nevidí. Letí pořád k nám.) Sledoval jsem Jobyho, jak přejíždí prstem po ústí hlavně, jestli není ucpaná blátem - což je nevědomý pohyb, na který si zvykne po letech vysedávání v rozbahněném úkrytu každý. Nadechnul se... (Husa už je blíž. Otáčím hlavu uvnitř kapuce pláštěnky, abych se podíval, jestli se mladej kouká. Ani se k huse neotočil. Dívá se na můj obličej. A kření se.)... právě když se husa přiblížila na dostřel, řekl jsem: "Zapomeň na to." "Cože?" ozval se Joby. Spodní čelist mu znatelně poklesla. "Zapomeň na to," řekl jsem ještě jednou co možná nedbale, a zamířil jsem s člunem doprostřed řeky. Husa se nad námi prudce otočila, a jak byla nízko, její křídla nad námi potichu zašuměla. Chudák Joe tam seděl s otevřenou pusou. Věděl jsem, že to pro něj bude zklamání - ulovit divokou husu, to není jen tak; v Oregonu se každý rok zabije víc jelenů než divokých hus, protože husy se nedají jen tak přilákat, a když uděláte tu chybu a začnete sledovat hejno někde na poli, budete se dobré tři dny trmácet bahnem a ty mrchy mazané se budou věčně držet o vlásek mimo dostřel... takže jedinou šanci máte vlastně jenom tehdy, když na nějakou husu náhodou narazíte, a to se stává asi tak často, jako se člověku poštěstí najít poklad pirátů. Joby měl tedy být proč zklamaný. To by byl každý, kdyby mu někdo překazil jeho první a možná jedinou příležitost sestřelit husu.

Seděl tam a díval se, jak se ten velký perleťový pták ztrácí na obloze, dokud nezmizel docela. Pak se otočil a jenom na mě civěl. "K čemu by to bylo?" řekl jsem; odvrátil jsem se od jeho pohledu a sledoval, jak příď rozřezává mlhu. "V ty pitomý mlze bysme ji stejně nenašli, i kdybys ji sestřelil, ne?"

Pořád tam jen tak seděl s otevřenou klapačkou a vypadal přesně jako Harpo Marx.

"Panebože," povídám. "Kdybych tušil, že chceš tu husu jenom zabít, tak bych ti to nepřekazil! Ale já měl takovej dojem, žes povídal, že ji chceš 'ulovit'. Jestli chceš jenom něco zabít, tak by sis moh o víkendu vzít na přístavní hráz šestku a zastřelit pár tuleňů, co si hrajou v zálivu. Co ty na to? A co takhle rozprášit dynamitem nějaký ty pstruhy ve slepých ramenech řeky?"

To ho dostalo. Les Gibbons chodíval házet dynamit do hlubokého ramene nad naším barákem a ryby sbíral do člunu. Jednou jsme se s Joem potopili na dno jedné z děr po výbuchu, kde ležely stovky mrtvých pstruhů; na hladinu vyplaval tak jeden z padesáti. Když jsem se tedy zmínil o lovu dynamitem, dost ho to sebralo. Sevřel rty a tvářil se provinile. "Já nevěděl, Hanku," řekl. "A zapomněl jsem, jak nenávidíš, když se zvířata zabijou a ztratí." Když jsem neodpověděl, dodal: "Zvlášť jak to máš s těma kanadskýma husama. Já jsem prostě neposlouchal, co mi říkáš. Když jsem ji uviděl, najednou jsem byl celý bez sebe. Vůbec jsem nepřemýšlel. Už to chápu."

Nechal jsem ho, ať si myslí, že to chápe, a napadlo mě, že sotva chápu sám sebe. Jak jsem mohl čekat, že pochopí, že mé city k huse jako druhu prodělávají pomalou, nicméně jistou změnu - není divu, když mi letky těch mrch kazí spánek - a že jsem nechtěl, aby se střílelo právě po téhle konkrétní ztracené huse, protože když kejhala, jako by se ptala Kde je všechno? Kde je všechno? ... jak jsem mohl ksakru chtít po zabedněném Jobym, aby něco takového pochopil?

Výskyt asijské chřipky ve městě jenom více stmelil obyvatele v jejich kampani: " Další kříž na naše bedra, ale když budeme v našem boji držet při sobě, jakýkoli kříž bude nepochybně snesitelný." Posmrkávali a pokašlávali a dál drželi při sobě. S očima lemovanýma utrpením a hřbety sehnutými pod celým nákladem křížů se vlekli ke Stamperům žijícím ve městě a připomínali manželkám, aby vyřídily manželům, že mají vzkázat Hankovi Stamperovi, co si lidé myslí o tom, že se snaží postavit proti svým přátelům a sousedům, proti vlastnímu rodnému městu! "Žádnej člověk není ostrov, holka," připomínali manželkám; a manželky řekly manželům: "Takovou nespravedlnost nebude žádná ženská snášet, a je mi jedno, jestli přijdeš o vánoční odměny!" a manželé telefonovali do domu za řekou, aby oznámili, že kvůli asijské chřipce nemohou přijít do práce.

A když všechny Stamperovic manželky ustanovily zákon a všichni Stamperovic manželé ve městě dostali chřipku, obyvatelé zaútočili na samotného nepřítele. "Kdepak, váženej pane, člověk není Žádnej ostrov," sdělovali Hankovi po telefonu, "ani ty, ani nikdo jinej!" -celou noc. Viv přestala během dne zvedat telefony (přestala už jezdit do Wakondy na nákupy, a chladné pohledy zaznamenala i ve vzdálenější Florenci); dokonce se zeptala, jestli by si nemohli nechat telefon odpojit. Hank se jenom usmál a řekl: "Proč? Aby mohli všichni známí a sousedi říkat: 'Stamper si musel nechat odpojit telefon; určitě mu lezem na nervy'? Nechceme přeci, aby se naši dobří známí a sousedi jen tak pro nic za nic radovali, že ne, miláčku?" Bral to všechno tak pobaveně a nenucené, až Viv pochybovala, jestli to myslí vážně. Tvářil se, jako by se ho to netýkalo. Vypadal odolnější než kdykoli jindy, dokonce i proti tomu chřipkovému viru; tu a tam pochopitelně posmrkával (jenomže kvůli přeraženému nosu posmrkával sem tam pořád) a občas chraptěl, když přišel domů (to je z toho, jak jsem hulákal na zbytek těch na smrt nemocných flákačů, vtipkoval), ale očividně nebyl zdaleka tak nemocný jako ostatní. Všichni v domě, od nemluvněte po starce, měli bolesti břicha a potíže s dýcháním. Nebylo to nic vážného - Leeovi se udělalo lépe a znovu se mu přitížilo; Joe Ben si vzal tři aspiriny, když ho bolely dutiny, a zřekl se umělých léčiv, jakmile ho přestala hlava bolet natolik, aby si vzpomněl na dogma své církve o léčivé síle víry; Jan prakticky celou noc zvracela z okna na psy dole... nic vážného, ale virus zasáhl všechny dostatečně hluboko na to, aby projevovali nějaké příznaky. Až na Hanka. Hank se prostě honil den za dnem bez jediné známky únavy. Jako nějaký stroj. Viv občas napadlo, jestli je to vůbec člověk z masa a krve a kostí jako všichni ostatní, nebo z kůže na boty a motorové nafty a zakrslého dubu impregnovaného kreozotem.

Viv se podivovala Hankově neskutečné síle; otec se tím vychloubal pokaždé, když musel jet do města; dokonce i Lee měl příležitost zapochybovat o existenci slabosti, kterou chtěl za každou cenu dokázat bratrovi i sobě:

A kromě toho je docela možné, Petersi, že odkládám rozhodující úder ze strachu, že to s Hankem nic

neudělá. Mé přesvědčení o zranitelnosti toho železného muže se dosud zakládalo na tom, že jsem matně zahlédl několik slabých míst. Co když tahle místa představují veškerou jeho slabost? Co když jsem se mýlil ve všech svých zásadách a nakonec se ukáže, že je ve skutečnosti nezranitelný? Bylo by to stejné, jako kdyby člověk léta vyvíjel dokonalou zbraň a pak zjistil, že cíl zůstal zcela neporušen. Takové vyhlídky by člověka přiměly k zamyšlení, co říkáš?

Ve skutečnosti ona slabá místa poprvé s jistotou zahlédl Joe Ben, jehož přesvědčení o Hankově nezranitelnosti bylo dlouho zdrojem všeobecného veselí. Zahlédl ta místa v tom, jak zadumaně popíjel Hank kávu po večeři, jak se utrhoval na Viv nebo na děti, v nejrůznějších situacích, Joe se snažil odvracet pohled a většinou se mu dařilo přehlušit své obavy návaly nadšení, ale tytéž návaly začaly postupně odhalovat Hankovi ony obavy, které se Joe snažil přehlušit.

Všichni byli unavení a podráždění přemírou práce. Koncem týdne už jich zůstalo v lese jenom pět: Hank a Joe, Andy, Lee a kupodivu John. John byl jediný přespolní příbuzný, který zůstal (Andy nebyl nikdy považován za "přespolního"; byl sice vzdálenější než většina příbuzných, ale jeho nepřítomnost v práci by překvapila každého stejně, jako kdyby přestal pracovat Joe Ben), a Joe si všiml, že John začíná mít chuť připojit se k ostatním odpadlíkům. Všichni dřeli ten den do úmoru, káceli a čistili těch pár stromů, které ještě stály na jejich pozemku, až byli prokřehlí zimou a únavou. Měli všechno nařezané a odtahané; zbývalo už jenom vyčistit les, jak to vyžadovala lesní správa, Joe věděl, že to nebyla práce pro řidiče náklaďáku, ale zároveň mu bylo jasné, že Hank potřebuje každou ruku včetně Johna. Všichni stáli kolem Hanka u kotevního stromu a dívali se na svahy, které pokáceli. Už se stmívalo, noc padala s deštěm. John obešel náklaďák, aby zkontroloval náklad, vylezl do kabiny a čekal. Joe sledoval Hanka, jak potahuje z cigarety, která mu visela z koutku úst.

"Zabere nám to skoro celej zejtřek, než to tady po sobě uklidíme a připravíme klestí ke spálení," řekl Hank. Jedno oko měl přimhouřené před kouřem, který se vinul z cigarety. "Mohli jsme to mít už dneska, kdyby nás bylo o jednoho víc. Znamená to, že máme jeden den zpoždění a možná budeme muset makat přes víkend."

Joe pozoroval ostatní. "Můžeš přes víkend, Andy?" zeptal se Hank s pohledem dál upřeným na svah. "Vím, že to pro tebe bude znamenat dvanáct dní v jednom kuse, ale stejně - jak to vidíš?"

Chlapec se opíral o zablácený bok tahače a špičkou boty hloubil v zemi díru. Pokrčil jedním ramenem, a aniž vzhlédl, řekl: "Zvládnu to."

"Prima." Hank se otočil k náklaďáku, kde seděl John a zíral před sebe přes stěrače, běhající po čelním skle. Dým z Johnova doutníku se táhl z otevřeného okénka a mísil se s mihotavými výfukovými plyny. Čekal, až Hank otázku zopakuje. Když na něj Hank místo toho jenom pohlédl, začal si pohrávat se sytičem a nakonec vyhrkl: "Hele, Hanku: na pálení klestí mě tady zejtra potřebovat nebudete. A já po tyhle silnici nechci jezdit víc, než je nutný, když vidím, jak je podemletá."

Motor náklaďáku běžel naprázdno; ospalý, klidný zvuk; z výfuku vycházel kouř a mísil se s deštěm a nadcházející nocí. Hank dál upřeně sledoval Johna, dokud nepokračoval. "Krucinál... podle mě budete v tom národním parku pouštět klády rovnou do řeky, když se tam nesmí s těžkou technikou." Olízl si rty. "Když to teda vezmu kolem a kolem... blíží se Den díkůvzdání a vůbec..."

Hank čekal, dokud Johnův hlas neutichl. "Dobrá, Johne," řekl nakonec. "Myslím, že to zvládnem. Jen jeď a běž se zlinkovat."

To se Johna na okamžik dotklo, pak přikývl a sevřel řadicí páku. "Přesně to bych mohl udělat." Joe Ben vylezl do tahače, nastartoval a divil se, s jakým klidem Hank Johnův útěk přijal. Proč na něj nenaléhal víc? Potřebovali každou ruku a Hank mohl tlačit mnohem víc... jak to, že netlačil? Cestou dolů Joe několikrát otevřel pusu, aby se na to nějak vtipně zeptal a odehnal tu tíživou náladu, ale pokaždé se zarazil, když si uvědomil, že ho vůbec nic vtipného nenapadá.

Viv chtěla po večeři volat Orlandovi a jeho rodině, aby se zeptala, jak se jim daří. Hank z druhé strany novin poznamenal: "Myslím, že nemusíš. Určitě se to včas dozvíme."

"Ale já mám pocit, že bychom to měli vědět hned, Hanku, kdyby..."

"Já mám dojem, že bysme volat neměli," řekl. "Ta asijská chřipka je nebezpečně nakažlivá; co kdybysme od Orlanda po telefonu něco chytli."

Krátce se zasmál a vrátil se k novinám. Viv se však nechtěla nechat odbýt. "Hanku. Miláčku, měli bychom to vědět. Kvůli dětem a Janice. A Lee měl včera v noci teplotu a dneska večer si musel jít lehnout hned po večeři, takže mu určitě není dobře -"

"Tak Lee se ještě pořád necejtí dobře? Jako Orland? A Velkej a Malej Lou a všichni ostatní? Hergot, to vypadá na epidemii."

Nebrala jeho sarkastickou poznámku na vědomí. "A myslím, že bychom měli od Olivie zjistit, jaké to má příznaky."

Joe pomáhal Jan na pohovce převléci děti do pyžama. Díval se, jak Hank odkládá noviny. "Ty chceš vědět, jaký to má příznaky? Tak já ti povím, jaký to má příznaky: jsou jasný jako facka. Za prvý prší. Pak začne bejt lezavo. Pak je všude takovýho bahna, že pomalu nevylezeš na kopec. Pak tě jednou ráno napadne, že by bylo mnohem lepší celej den se válet v pelechu a dloubat se v nose než se trmácet do toho pitomýho lesa a dřít jako mezek, až padáš na hubu! To jsou příznaky, jestli chceš něco vědět. Pokud jde o Orlanda, mám takovej dojem, že došlo k nějakým nečekaným komplikacím, jako je například sousedství Floyda Evenwritea, ale pokud jde o obvyklý příznaky, určitě si jich všimneš."

"A co teplota? Nemyslíš, že horečka přes devětatřicet může něco znamenat?"

Zasmál se a znovu se natáhl pro noviny. "Na tom, co si myslím já, nesejde, takže to mužem vynechat. Můžu si samozřejmě myslet různý věci; u mariňáků jsem si myslel, že kluci, který se dostali na marodku, protože třeli teploměr o nohavici, nebyli tak nemocný, aby jim to ostatní sežrali, ale jistej jsem si nebyl. Tak radši zapomenem na to, co si myslím, a já ti povím, co vím. Vím například, že nebudeme volat Orlandovi; vím, že si jdu nahoru do ložnice dočíst noviny, jestli myslíš, že v tom průvanu na chodbě něco nechytím; a taky vím - ale co, na tom nesejde." Stočil noviny do úzké ruličky a zamířil ke dveřím; na schodišti se zastavil, otočil se a ukázal novinami na stůl. "A taky vím tohle: ten poslední vor dodělám, i kdyby mě schválily všechny chřipky, co jich na světě je. A kdyby volal Orland nebo Lou, můžete jim to vyřídit taky!"

Pleskl novinami o stehno, otočil se a stoupal po schodech nahoru. Joe na gauči poslouchal, jak mu nad hlavou dupou bosé nohy stejně hlasitě a tvrdě jako Henryho sádra. A neznělo to trochu moc tvrdě, když nám říkal, co máme vyřídit Orlandovi? To se ví, že znělo....

Ale podobně jako Joe věděl, že ty těžké kroky nahoře jsou dílem bosých nohou, přestože znějí tvrdě jako boty, věděl také, že i tvrdá Hankova slova jsou tak nějak nahá. Jeho hlas zněl nějak obnaženě... Joe na okamžik svraštil čelo a přemýšlel, jak si má ten zvuk vysvětlit; pomohlo mu slabé zakašlání zeshora: obnaženě ne, přesvědčoval sám sebe, aby se zbavil neklidu... ne, obnaženě ne, podrážděně! Krk má celý podrážděný. Je nastydlý, proto takhle mluví. Podrážděný. To je ono. Musím dohlédnout na to, aby s tím krkem něco dělal....

Hankův pokus najít klid nahoře vyšel spíš naprázdno. Sportovní příloha novin totiž zůstala dole (A je tam ten kluk...) a po nádobí nezbylo dost horké vody, takže se nemohl ani vysprchovat. A ty zatracené husy už zase táhly v nekonečných hejnech a dělaly takový kravál, až jsem zjistil, jak moc lituju, že Joe neodstřelil nejen tu ztracenou husu, když měl ráno tu příležitost, ale i všechny ostatní pitomé husy, které od té doby letěly kolem! A pak, jako by to ještě nestačilo, začal znovu vyzvánět ten protivný telefon. To bylo ještě horší než ty husy. Husy aspoň nenaléhají jako lidi, co vám telefonují, abyste vylezli z postele a šli je až dolů pozdravit. Zkusil jsem požádat Leea, aby za mě pár telefonů vyřídil, protože byl stejně dole, ale on tvrdil, že se na to necítí (leží na gauči a z pusy mu čouhá ten pitoměj teploměr); Joe se mohl přetrhnout, aby za mě mohl některé telefony vyřídit, ale já mu řekl, že mi je líto, ale že na takové vybavování nemá. (Asi po třetí cestě dolů povídám mladýmu, jestli by mi nemohl laskavě přenechat gauč, abych to měl blíž k telefonu. Povídá jo a míří ke schodům.) Joe chtěl vědět, co umíme my a on ne, a Lee se zastavil na schodech a vysvětlil mu, že se jedná o schopnost být k někomu milý a zároveň mu podřezávat hrdlo. "Ty seš jeden z mála lidí, který tuhle schopnost ještě nemají, Joe," vysvětlil mu Lee. "Važ si toho. Nezbavuj se takové vzácné nevinnosti rychleji, než je nezbytně nutné."

"Cože?" zeptal se Joe a podíval se na mě.

"On chce říct, že neumíš lhát, Joby," řekl jsem mu. "Už vás moc nezbývá. Je to skoro stejně dobrý jako bejt 'nenapravitelnej'."

"Aha," pokýval hlavou, a pak, "aha! Hm, tak v tom případě" -hruď se mu nadmula - "bych si toho měl

vážit."

"Pokud ne vážit," dodal Lee, "tak alespoň být za to vděčný" - a pokračoval po schodech nahoru (Viv přichází z kuchyně a utírá si ruce. Ptá se, kam šel Lee s tím teploměrem. Nahoru, povídám... a ona jde za ním.), zatímco Joby tam stál a měl radost jako malý kluk.

Když telefonáty ustaly, všichni kromě mě a otce už spali (Viv nepřichází dolů. Jsou nahoře spolu. Slyším Leeův hlas, jak jí čte ty pitomý básničky...); otec spal na své židli u kamen a pokaždé, když telefon zazvonil, vyskočil, jako by ho štípla husa. (Volá dolů, že si jde lehnout. Povídám, dobrá, a co mladej? Ona odpovídá, že už leží a je mu blbě. Fajn, povídám, za chvilku přijdu.) Toho vyzvánění bylo nakonec na Henryho moc, a tak se odvlekl do svého pokoje a nechal mě tam samotného, abych se vykecával s každým, kdo volal, aby mi dal vědět, jaké dobrodiní konám pro své spoluobčany a jakou inspiraci znamenám pro tu citlivou mládež, a podobné věci. Časem telefonátů ubylo, husy se trochu utišily a já usnul. Musel jsem spát přinejmenším hodinu a vůbec jsem nevnímal, co se kolem mě děje, a najednou jsem zjistil, že stojím u stolku s telefonem otupělý, jako kdyby mě někdo přetáhl po hlavě nebo co. Vnímal jsem jenom, že mám oblečení propocené do poslední nitky z toho, jak jsem usnul tak blízko u kamen, že mě pálí oči, zvoní mi v hlavě a vytrhávám telefon ze zdi.

Nevěděl jsem jistě, co mě probudilo nebo způsobilo, že mi začalo zvonit v uších. Když to člověk nečeká a usne na nějakém neobvyklém místě, chvilku to trvá, než se zmátoří. Zvlášť když usnul pěkně v teple. Vypadalo to ale, že v tom je ještě něco jiného. Jako kdyby mi někdo volal. Něco opravdu absurdního. Nebyl jsem si ale jistý, alespoň ne do příštího večera, opravdu jistý, jestli jsem to zazvonění slyšel, nebo se mi to jenom zdálo nebo co.

Odnesl jsem telefon ke gauči, posadil jsem se, zavřel oči (nahoře se pořád svítí) a snažil se vzpomenout, jestli někdo volal a co říkal (Kolik je hodin?), ale měl jsem pocit, jako by mi slova jenom vletěla do hlavy a zase z ní vyletěla jako na kousíčky roztrhané noviny. (Zdá se, že to světlo vychází z Vivina pokoje.) Nedokázal jsem si vůbec nic vysvětlit; byl jsem prostě příliš připitomělý a vyčerpaný, abych věděl, jestli někdo volal.

Postavil jsem se, že si půjdu lehnout, a podíval jsem se na telefon. "Jo, ale jedno vím jistě," řekl jsem si, zatímco jsem omotával šňůru kolem telefonu a cestou ke schodům ho položil na televizi. "Jestli ještě někdo zavolá, tak to bude tím, že jsem se už dlouho pořádně nevyspal a každou noc mi zpříjemňovaly husy, a ne tím pitomým telefonem."

(Už je v posteli, ale v tom svým pokoji nechala rozsvíceno. Jdu dolů. Teplomet je taky zapnutý. Jdu dovnitř, vypínám ho a chystám se zhasnout. Najednou vidím ten teploměr: leží hned vedle knížky poezie, z který jí předčítá. Na kufříkovém šicím stroji. Hned na kraji. Vrážím do kufru a teploměr se kutálí... padá na podlahu a tříští se jako rampouch, když narazí na skálu. Odsouvám nohou střepy pod její postel; pak zhasínám a jdu si dolů lehnout.) "Já ti viděl věci, Petersi, zvláštní věci..."

... Lee psal dál do své účetní knihy:

A třebaže jsem prořezávala místečka onoho železného muže zahlédl jenom nejistě a letmo, připadaly by ti celkem přesvědčivé, kdybys je viděl na vlastní oči. Například obrovský význam skrývající se za takovým činem, jako je záměrné zničení nevinného malého teploměru...'

Přestal jsem psát, protože jsem si znovu uvědomil, že je prakticky nemožné popsat tak složitý výjev tak krátkou tužkou. Odehrálo se příliš mnoho věcí, které tuhle situaci vyvolaly, navenek i pod povrchem, příliš mnoho věcí, aby bylo možné je v dopise vynechat.

Když jsem dírou pozoroval Hanka a viděl ho rozbít teploměr, nechybělo mnoho, abych se vzchopil k poslednímu úderu. Druhý den ráno, když mě ze spánku vytrhl otcův válečný pokřik, jsem se probudil a pořád jsem se snažil rozhodnout. Všechno čekalo na mé znamení. To prokázala i scéna s teploměrem. Několikrát jsem cvičně zakašlal a důkladně studoval své ubohé zimničné tělo, abych zjistil, jestli jsem na tom alespoň tak dobře, abych měl energii předstírat nemoc, když se dovnitř přiřítil Joe a snažil se mě vylákat z postele příslibem lehké práce, která nás ten den čekala. "Dneska jenom pálíme, Lelande," oznámil, "nebudeme kácet, vláčet kmeny ani na ně nasazovat kabely. Akorát si uděláme několik ohýnků! Tak vstávej...."

Zasténal jsem a zavřel oči, abych se pokusil svého mučitele umlčet, ale Joe se nikdy jen tak nevzdal.

"Je to jenom ženská práce, Lelande, to by zvládla kdejaká stará bába!" Poskakoval kolem postele v tlustých vlněných ponožkách a plátěných kalhotách. "Vůbec nic na tom není! Třeba tě to bude dokonce bavit. Hele, o nic nejde. Naházíme akorát klestí na hromadu, polijeme ho naftou a zapálíme. Budeme si povídat a opékat žužu. Co by mohlo být jednodušší?"

Otevřel jsem pochybovačně oko. "Člověka by napadlo, že to takoví hrdinové jako vy dva zvládnou bez cizí pomoci, když je to tak jednoduchý. A nech mě spát, Joe, prosím tě. Umírám. Jsem celej prolezlej bacilama. Podívej" - vyplázl jsem na Joe Bena jazyk, aby si ho prohlédl - "vypadám snad, jako bych měl chuť na pečený žužu?"

Joe Ben mi palcem a ukazovákem opatrně sevřel jazyk a naklonil se blíž. "No ne, podívejme, jaký má to zvíře jazyk," žasl. "Vypadá to, jako by jedlo křídu. Hm, no ne..." Joe Ben se otočil ke dveřím. Hank přistoupil potichu blíž, aby se mohl podívat. "Co tomu říkáš, Hanku? Lee povídá, že mu je špatně, a diví se, proč nejdeme pálit bez něho. Možná bychom to my dva s Andym zvládli. Budeme jenom čistit les. Stejně se dneska nedostaneme ke kácení u řeky. Mohli bysme tady toho kluka nechat, aby načerpal síly na... mohli bysme, ehm..."

Joe Ben se náhle odmlčel, jako by znenadání uviděl něco neviditelného našim méně citlivým zrakům. Zamžikal, ještě jednou letmo pohlédl na Hanka, který se opíral o zárubeň dveří a nenucené si čistil nehty kapesním nožem, a znovu se otočil ke mně. Potom, jako by dospěl k nějakému rozhodnutí, najednou natáhl ruku a strhl ze mě přikrývku.

"Ale na druhou stranu," podotkl, "nemůžeme tě nechat trpět zavřeného v téhle cele celý den. To by tě skolilo. Moc by ses tomu poddal. Já ti něco povím, Lelande. Půjdeš s námi jako morální podpora, budeš sedět a dívat se na nás; co ty na to? No jasně, na to, aby ses mohl dívat, nepotřebuješ mít zdravý jazyk. Takže vstávat! vstávat! Nesmíme dopustit, abys nám chřadnul.'Raduj se ze svého mládí a dovol svému srdci, aby tě potěšilo,' nebo něco na ten způsob." Hodil po mně náruč oblečení. "Jdeme. Zatím ti vyhřejeme člun. Hanku, vyřiď Viv, ať mu namaže pár chlebů máslem. Stihneme to. Určitě. Bůh nad námi drží ochrannou ruku."

Zatímco jsem dojídal snídani, Hank čekal mlčky u okna v kuchyni a díval se ven otvorem, který si udělal na zamlženém skle; na druhé straně okenní tabulky se spojily sražené kapičky vody a stékaly ve zpomalené parodii zurčení deště. V kuchyni bylo teplo a ticho až na ty slaboučké zvuky deště: jednotvárné bubnování na střechu verandy, pomalé šplouchání vody řinoucí se z okapu do vymleté strouhy a dolů k řece, nekonečné cákání deště o okno... zvuky, které člověka vtáhnou do stavu ospalého okouzlení, Oregonci nazývanému "poklid" nebo, jak to označil popisněji Joe Ben, "čumění do blba". Dojedl jsem, ale zůstal jsem bez hnutí sedět, a ani Hank si ničeho nevšiml. Byl natolik pohroužený v myšlenkách, že by se nepohnul ještě dobrých dvacet minut, kdyby ho nevyrušil Henryho přízrak v lesklé pláštěnce, nesoucí ze stodoly lucernu. Hank ustoupil od okna a zívl. "Bezvadný," oznámil, "tak jdem." Zamířil ráznými kroky na chodbu a zavolal do tmavého schodiště. "Můžeš mi vzít taky brokovnici, Joby?" Vzal si z hřebíku pláštěnku. "A radši je zabal do nějakýho igeliťáku." Vrátil se do kuchyně, zvedl okované boty stojící vedle jeho židle a dopil poslední hlt studené kávy. "Tak už dojez ten dlabanec, mladej. Ať se pohnem z místa."

"Nech ho dojíst snídani," řekla Viv vesele. "Je ještě ve vývinu."

"Kdyby vstal s náma, měl by čas na tři snídaně." Vzal si sáček s obědem a vrátil se na chodbu, kde se posadil na lavici a zavazoval si boty.

Drátěná síť na zadní verandě zaskřípala a já oknem ve dveřích do kuchyně sledoval otce, který v blyštivém gumovém hábitu vypadal jako stvoření z nějakého hororu, jak se ze všech sil snaží odtáhnout z deště zablácený nylonový padák. Pozoroval jsem ten neobvyklý boj se zájmem a zvědavostí, ale jenom s nepatrnou účastí: bylo mi prakticky ukradené, že jeden z obyvatelů tohoto doupěte potřebuje padák, a ani na okamžik jsem nezapochyboval o tom, jak je důležité, aby tenhle padák nebyl nadále vystaven přírodním živlům, ale přesto jsem neměl sebemenší pocit povinnosti běžet ven a podat otci pomocnou ruku. A tak jsem se ani nepohnul. Bylo mi opravdu příliš zle na to, abych se chtěl pohnout.

Když jsem však za sebou uslyšel dupot těžkých bot a další výzvu, "ať se pohnem z místa", začal jsem se ošívat; necítil jsem sice sebemenší povinnost podílet se na tom, abychom se pohnuli z místa nebo

dostali padák na verandu, ale věděl jsem, že v takovém případě nemohu zůstat věrný své netečné nezúčastněnosti; v takovém případě bylo nutné nevypadat příliš nemocně; přinejmenším ne tak nemocně, jak jsem si připadal. Díky potřebě vytvářet dojem falešné nemoci jsem se ocitl v jakési ironické bryndě. Třebaže ostatním připadaly mé stížnosti neopodstatněné a zdravotní potíže falešné - podobně jako ty záhadné virózy ostatních příbuzných, kteří telefonovali večer co večer od rodinného setkání, aby nám oznámili, že nemohou přijít do práce, protože padají jako mouchy -, bylo mi ve skutečnosti tak bídně, že jsem se sotva hýbal, a svoji nemoc jsem ani nedokázat předstírat. Jediné východisko jsem viděl v přehánění. Tak jsem na Hankova slova bolestivě zasténal, jednou rukou jsem si třel dutiny a druhou záda. "Ach jo," vzdychl jsem, "další den, další utrpení."

"Je ti líp?" zeptala se Viv.

"Připadá mi, jako bych měl mozek na vodě." Pomalu jsem se postavil a zatřásl hlavou ze strany na stranu. "Slyšíš, jak mi tam šplouchá?"

Přistoupila blíž s pohledem upřeným na dveře na chodbu. "Řekla jsem mu," svěřila se mi šeptem, "že je blázen, když tě tam dneska táhne s sebou. Než sis šel včera večer lehnout, měls třicet osm pět. Změřila bych ti teplotu znovu, ale ztratil se teploměr."

"Třicet devět... To je všechno?" usmál jsem se na ni. "Takovej ubohej výsledek. Dneska večer to dotáhnu na čtyřicet, nebo přestanu hrát. No jen se podívej z okna; den jako stvořenej pro rekord. Tak si ten teploměr připrav" - a zároveň jsem si v duchu připomínal, abych příště nezapomněl pozorněji sledovat rtuť. Čtyřicet stupňů je na simulanta přeci jen trochu moc. Nemohl jsem dopustit, aby si myslela, že jsem na tom skutečně bídně. Takové fyzické stavy je možné léčit aspirinem a penicilinem a jinými chemickými léčivy, zatímco oblasti podobně postižené, ale rozhodně ne fyzické, reagovaly pouze na léčbu láskou.

"Tak jdeme," zazněl ode dveří Hankův hlas. Vybelhal jsem se z kuchyně a každá buňka mého těla přitom křičela na protest proti očekávanému utrpení. Dlouho to trvat nebude, uklidňoval jsem se; jestli vydržím ještě den dva, vypořádám se s tou nesnesitelnou noční můrou jednou provždy....

I přes Joeovu upřímnou snahu byla cesta do práce ještě zamlklejší než předešlý den. Andy byl zase na pile; Hank se tentokrát neptal na ostatní a Andy vypadal, že se mu ulevilo, když nemusí na nic odpovídat. Když dorazili na místo, Leeovi nikdo neřekl, aby jim pomáhal. Zůstal v kabině tahače u kotevního stromu a zdálo se, že s rukama založenýma a schovanýma v záhybech vatového kabátu a bradou hluboko ponořenou do límce z beránčí kůže okamžitě usnul. Když Hank slezl z vrcholku stromu, kde rozpojoval nosná lana, všiml si, že štěrbina v zadních dveřích je ucpaná kusem pytloviny a okna tahače zamlžená.

Andy proháněl malý traktor po svazích, mezi skalami a pařezy, a shraboval hromady kůry, větví a roští. Traktor popojížděl sem a tam monotónním deštěm, hromádky se před ním převalovaly a praskaly, a vypadal jako obrovitý žlutý krab uklízející podlahu svého podmořského domova. Joe Ben chodil za ním s postřikovačem naplněným směsí benzínu a nafty, kropil špinavým proudem hromady odpadu a zapaloval je. Pracoval se zápalem, ztěžka oddychoval, potil se a běhal od hromady k hromadě, jakmile si všiml, že v dešti některý oheň skomírá; vypadal jako nějaký hasič z grotesky, bojující na život a na smrt s nepřátelskými plameny, které nejenže vzdorovaly jeho pokusům uhasit je, ale tváří v tvář jeho titěrné hadici přímo vykřikovaly svůj vzdor. Obličej měl pod krempou klobouku zčernalý a zbrázděný čůrky potu a deště. Vypadalo to, jako by se všechny jeho jizvy otočily svisle. A se zády shrbenými pod tíhou kanystru vypadal jako lesní skřítek nebo trpaslík.

Hank se věnoval strojům, mazal všechny odkryté součásti nakladače a navijáku vazelínou a motory zakrýval plátnem. Když byl hotov, naplnil jeden z olivově hnědých kanystrů postřikovače naftou a benzínem z velkého barelu stojícího v blátě u nakladače, přivázal si kanystr na záda a šel pomoci Joeovi.

Kolem poledne se do deště vplétal dobrý tucet tenkých černých sloupců dýmu. Nad trylkujícím drmolením motoru se ozývalo šumění větru ve větvích neexistujícího lesa; neexistující vítr, prohánějící se mezi přízraky stromů, které ještě nedávno rostly na svahu; byl to zvuk deště syčícího v plamenech. Když se zdálo, že jeden z ohňů vyhasl, Andy ho obrátil radlicí traktoru, až se znovu rozhořel, a jakmile oheň opět skomíral, rozmetal ho a žhavý popel doutnal a syčel mezi pařezy.

Pracovali přes oběd, protože v poledne bylo zřejmé, že by mohli být za pár hodin hotovi - "Už to doděláme, Joby, co ty na to?" - a také proto, že Hank nezamířil ke kotevnímu stromu, kde na ně za

zamlženými okny tahače čekaly kastrůlky s obědem. Když byl úklid hotov, všichni rázem přestali bez jediného znamení nebo slova, podobně jako když na konci baseballového utkání přestanou hráči rázem hrát. Andy vypnul traktor, a motor krátce, zmateně zabafal, ještě několikrát se otočil a znovu zalapal po dechu, jako by nemohl uvěřit, že končí tak brzy. Nakonec se zastavil a zůstal netečně a trpělivě stát, a tiché syčení dešťových kapek vypařujících se na bloku motoru znělo v nastalém tichu mnohem hlasitěji než výbuchy válců. Andy zůstal bez hnutí sedět a zíral přes stoupající páru. Na svahu za kaňonem naproti kotevnímu stromu vedle sebe stáli Hank a Joe Ben s kanystry na zádech. Joe si zadumaně prohlížel pruh země, který odkryli obloze, aby se přesvědčil, jestli jsou s úklidem skutečně hotovi.

Kopce byly tmavé a rozervané. Ohně stále syčely, ale déšť začínal nabývat převahy a popel se měnil v hnědočervené bahno. Když shořely šlahouny a klestí, na svahu zůstaly stát pařezy vyrovnané v temných, překvapivě pravidelných vzorech. Joe Ben sledoval natažený prst dýmu z jednoho z ohňů až k obloze. "Nepřestává pršet?"

"Myslím, že můžeme klidně zapomenout na to, že by přestalo," řekl Hank, "a opravit naviják."

"Proč bysme ho měli opravovat?" chtěl vědět Joe. "Stejně ho na příští práci nemůžeme použít."

"Musíme ho opravit, aby se mohl vytáhnout na korbu náklaďáku, ne?"

"Asi jo... Ale proč ho musíme opravovat zrovna teď?"

"Proč ne?"

"Za chvíli bude tma." Joe uvedl jeden důvod.

"Můžeme si na to posvítit. A počítám, že Andyho nebudeme potřebovat. Řeknu mu, aby si zdřímnul v náklaďáku s Leem, jestli chce."

Joe vzdychl, zcela smířený s hladem a zimou. Odmlčeli se a oba hleděli na pokácený les. "Vždycky mi to připomene hřbitov," poznamenal Joe Ben po chvíli. "Náhrobky, víš? Tady odpočívá ten a ten, tady odpočívá douglaska, narozená v roce jedna, poražená v roce devatenáct set šedesát jedna. Zde odpočívá borovice těžká. Zde odpočívá smrk modrý." Znovu vzdychl s naléhavou lítostí. "Co si pamatuju, odjakživa se mi to spojuje."

Hank zpola lhostejně přikývl, ale Joe si všiml, že věnuje pozornost spíše kabině náklaďáku na kopci než poli pařezů v rokli pod nimi. "Podívej na Andyho." Joe ukázal koncem hadice na tmavou postavu sedící bez hnutí v kabině traktoru. "Vsadím se, že myslí na to samé, když se dívá na ten vykácený les. Určitě si říká: 'Jak mocní padli.'"

Hank opět kývnul a začal si ze zad stahovat kanystr, ale pořád nevěnoval rozhovoru náležitou pozornost, aby Joea uspokojil.

"Ale stejně... pořád si myslím, že to je jedna z věcí, který chlapy u tyhle práce drží," předpokládal Joe vážným hlasem.

"Co? Že dělaj z lesů hřbitovy?"

"Ne. Když vidí 'Jak mocní padli'. Copak sis nikdy nevšiml, jak někdo - a vůbec nesejde na tom, jak dlouho to dělá - přestane s tím, čím se právě zabývá, ať zrovna čůrá nebo vláčí kabel, aby se otočil a podíval se, jak padá strom?"

"To si piš, že všiml. Vždyť mu jde o kejhák. Jeho život závisí na tom, jestli si dává majzla."

"No jasně, to tam je taky. Ale i když je to na úplně jiným svahu, otočí se, aby se podíval. I když je to několik set metrů daleko.

I když stojí na holým kopci, kde si nemusí na žádný stromy dávat pozor, vždycky zvedne hlavu, aby se podíval. Ty to neděláš? Já vždycky. Dokonce i násoska John, když mu třeští hlava v kocovině, kdykoliv uslyší, jak někdo volá 'Strom' nebo 'Z kopce', zvedne hlavu a otočí se, aby se podíval, což by neudělal, ani kdyby někdo křičel: 'Nahatá ženská.'"

Hank položil kanystr na zem a pomohl Joe Benovi. Vzali kanystry za plátěné popruhy a vydali se. z kopce k navijáku. Hankovy dlouhé nohy se před ním hladce odvíjely jako lana, která tuhla v posledním okamžiku, aby zachytila jeho váhu; Joe Ben, který na jeden Hankův krok musel udělat dva, za ním ze svahu trhaně hopkal a křivé nohy zvedal tak rychle, jako by bláto pálilo. Mlčel a doufal, že se Hank nechá vtáhnout do hovoru o pozorování pádu mocných; byla to úrodná půda, která poskytovala Joeovi možnosti pěstovat a křížit svá zvláštní podobenství. Čekal, ale Hank vypadal nepřítomně. Joe to zkusil znovu.

"Pane jo... mám pocit, že jsem na něco přišel."

"Přišel na co?" zeptal se Hank, kterého pobavila vážnost Joeova hlasu.

"Na to, že lidi chtějí vidět, jak se kácí strom. No jo. Myslím, že na tom něco je. V Písmu je pasáž, kde se píše: 'Spravedlivý bude prospívat jako palma: bude růst jako libanonský cedr.' Je to z Žalmů, a já vím, že ji umím správně, protože jsem se na ni obzvlášť soustředil, když o ní bratr Walker mluvil. Říkal jsem si, co má k čertu společného cedr s palmou? A kromě toho si nepamatuju, že by v sousedním Lebanonu rostly cedry, natož palmy. Dlouho jsem o tom přemýšlel. Proto jsem si tím veršem jistý."

Hank mlčky čekal, až Joe dojde k tomu, co chce říci.

"Když tedy řekneme, že spravedliví jsou jako stromy a že lidi se opravdu rádi dívají, jak se kácejí stromy, tak to znamená, že lidi chtějí vidět, jak se kácejí spravedliví!" Na chvíli se odmlčel, aby se mu síla téhle logiky vryla do paměti. "Je to jasné jak facka. Pomysli jenom na tohle: dobrýho člověka se vždycky snaží někdo pošpinit. Nějaká babylónská děvka vždycky svádí Božího člověka, není to tak?" Jak se při tom kázání rozpálil, začal před sebou šermovat drobnýma špinavýma rukama a oči se mu rozjasnily. "No jo. Opravdu! Počkej, až o tom povím bratru Walkerovi. Sedí to na chlup. Pamatuješ na Ritu Hayworthovou v pořadu Sadie Thompsonový? Chtěla ten kazatelův cedr porazit, i kdyby ho měla uhryzat jako bobr. To samý ve filmu Samson a Dalila. No jasně. A dokonce i bratr Walker: pamatuješ, jak se asi před třema čtyřma rokama roznesly ty báchorky o tom, co dělá s ženskými, které chodí k němu domů přijímat Ducha svatého? Vždyť on musel s tou večerní pobožností skončit, pamatuješ? Napovídalo se tehdy takových špinavostí... netvrdím, že by na nich nemohlo být něco pravdy- ale co, já odjakživa tvrdím, že Duch svatý je Duch svatý, ať do tebe sestoupí, jak chce - ale jde o to, že ty ženské si nestěžovaly, nebo jo? Ne. Jenom lidi, lidi se snažili porazit Strom spravedlivosti. No jasně, tak je to!" Ta pozoruhodná analogie ho tak potěšila a nadchla, že se začal mlátit ukoptěnou pěstí do stehna. "Něco na tom je, nemyslíš? Že se lidi rádi dívají, jak padají stromy? Že je v lidech přirozená ďábelská touha vidět, jak se kácejí spravedliví?"

"Asi jo," souhlasil Hank s jedním okem přimhouřeným proti cigaretovému kouři.

Joe Ben měl dojem, jako by Hankův souhlas postrádal to pravé nadšení. "Nemyslíš?" trval na svém, "že lidi, kteří jsou prostě od přírody hříšníci, musejí porazit spravedlivého, aby si jako hříšníci nepřipadali... co?"

Došli na dno kaňonu; protékal jím proud kávově zbarvené vody, unášející ohořelé kusy dřeva. Hank si otřel ruku o tričko na břiše a vytáhl z kapsy balíček cigaret. Nabídl jednu Joeovi, ale ten odmítl s vysvětlením, že cigarety a kávu teď jeho církev zapovídá. Hank si vytáhl z balíčku cigaretu a připálil si z nedopalku, který pak zahodil do vody. "Joe," řekl, "já o přirozený ďábelský touze nic nevím, ale mám takovej dojem, že lidem je celkem putna, jestli je nějakej strom spravedlivej nebo ne, když ho kácej. Nikdo se zrovna nepřetrhne jenom proto, aby se díval, jak kácíš nějakej pitoměj cedr, i kdyby mu požehnal sám bratr Walker, až by z něho táhla svatost na sto honů."

Tím chtěl celou věc uzavřít, ale Joeovo uražené mlčení si žádalo ještě víc.

"A ty samý lidi by se táhli kus světa jenom proto, aby viděli, jak někdo v Astorii kácí nejvyšší strom ve státě." Přehodil si popruhy kanystru do druhé ruky a jediným skokem se přenesl přes potok. "Žádný takový" - začal stoupat do svahu k navijáku - "žádnej spravedlivej, v tom to není," prohlásil rozhodně. "Tak; co kdybysme se pustili toho mizernýho navijáku, než se nám rozpadne na hromadu šrotu?"

Joe Ben ho mlčky následoval. Nejprve byl jenom sklíčený, že takové důležité téma bylo vyřízeno tak brzy, ale čím víc při práci na navijáku přemýšlel o Hankových slovech, jeho sklíčenost se začala měnit v jakousi zmatenou úzkost, v onen pocit téměř totožný s panikou, jakou zažil ráno doma, když viděl Hanka, jak pozoruje od dveří ležícího Leea. Oba se nějaký čas mlčky potýkali s nevyhnutelným rozpadem přesluhujícího stroje a mluvili jenom tehdy, když potřebovali pronést nějaký pokyn nebo požádat o nářadí Andyho, který seděl v kabině; nakonec Joe nedokázal svoji úzkost potlačit.

"Čekají nás báječné dny," oznámil najednou. "Opravdu!" Pak se odmlčel, aby počkal na Hankovu reakci. Hank se skláněl nad bubnem navijáku, jako by neslyšel. "To si piš!" pokračoval Joe. "Ještě chvíli strpení a jsme za vodou. Budeme -"

"Joby," přerušil ho Hank potichu; přestal pracovat a bez hnutí mluvil do mastných vnitřností stroje. "Musím ti něco říct. Už mě to unavuje. Unavuje. Jako že je Bůh nade mnou."

"Ten déšť? Poruchy? Ani se nedivím, že tě to unavuje! Vždyť máš důvod -"

"Ne. Víš dobře, že nemluvím o dešti ani o poruchách. To není nic nového. Prší nám tady odjakživa a každou chvíli se posere...."

Joe Ben cítil, jak mu někde v útrobách začíná běhat něco maličkého, zpočátku pomalu a pak stále rychleji - jak to? divil se, proč tě to unavuje? - jako ještěrka nebo rejsek nebo něco podobného, něco drobného mu běhalo v útrobách pořád dokola, zatímco čekal, až bude Hank pokračovat.

"Člověka to otráví," řekl Hank. "Dokonale otráví. Když chodí po ulici a každou chvíli slyší, jak se před ním zamykají dveře jako před nějakým strašákem. Vážně mě to unavuje, chápeš?"

"Jasně," přikývl Joe. Sevřel vnitřnosti, aby ten pohyb zastavil, "ale -"

"Chci říct, že to člověka unavuje, když mu lidi po telefonu vykládaj, jakej je paličák."

"To chápu, ale..." Měl pocit, jako by se mu ze zvuku Hankových slov točila hlava, připadal si omámeně, podobně jako v ordinaci, když mu sešili obličej a on se probral z narkózy. "... To člověka určitě unaví..." Pokrčil rameny: Jak to? "Jenomže, ehm, víš..." Když bylo oběma zřejmé, že Joe nebude pokračovat, začali se opět věnovat navijáku.

Po chvíli se Hank postavil s rozdrceným prstem. S úšklebkem se díval na krev, která se začala perlit na kloubu prstu, umaštěném kolomazí. (Je tam celej den...) Rozhlédl se, jestli na promáčené zemi neleží nějaký hadr, a pak si vzpomněl, že hadry mají jenom v kabině tahače, kde byl Lee (Celej den si sedí v ty kabině. Přece ho do toho nemůžu pořád nutit. Nejen proto, aby byl pryč z baráku.), pak sevřel ruku v pěst a ponořil ránu do šedomodrého bláta zvrásněného pneumatikou traktoru. (Protože jednou přijde den...) Setmělo se a oni čekali, až Andy nastaví reflektor. (Nemůžu ho přece věčně odhánět...) Obrys stroje byl najednou zlověstný a hrozivý. Ocelová konstrukce jeřábu nakladače se tyčila proti houstnoucí obloze a vypínala svůj krk vstříc padajícímu soumraku jako nějaké prehistorické stvoření. Traktor dřepěl bez hnutí v bahně jako nějaké zvíře a pozoroval je při práci. "Já nevím," řekl Hank najednou a přestal pracovat. "Třeba si to jenom nalháváme. Třeba jsme si proti sobě poštvali celý město zbytečně. Ten déšť nepolevuje; silnice jsou podemletý; ještě musíme dodělat ty poslední vory.... A i když je doděláme, v takovýmhle počasí, bez pomoci a bez vlečný lodi, kterou nám nikdo z města nepůjčí... třeba je ani nedokážeme převézt po řece k pile."

"Proč, proboha?" Joe byl zděšený. "Posloucháš se vůbec?" Jeho skřípavý hlas trčel ostře proti tichému šumění deště. "Copak si to můžeme nechat utýct? Až do teďka jsme byli spokojený jako mimina, ne? Nemůžeme si to nechat utýct! Teď se pěkně pustíme do tyhle potvory...."

"Já nevím." Hank se napřímil a podíval se směrem k tahači. (Nemůžu pořád dávat bacha, kde zrovna je. Dřív nebo pozdějc budu muset někam odjet....) a cucal si prst. "Ještě před chvilkou ses těšil domů..."

"Já? A nechat nedodělanou práci? To musel být někdo jiný...."

Andy nakonec nastavil kabely a na konci černého drátu se znenadání rozzářilo světlo. Zavěsil lampu nad Hanka a Joe Bena; kývala se ze strany na stranu a vyvolávala hrozivý souboj stínů na žulovém skalisku za navijákem. Joe v její záři chvilku mrkal - "a pokud jde o tu smlouvu..." a pustil se do práce na stroji, "... Ne, my si to prostě nemůžeme nechat utýct. Podívej se na všechna ta znamení. No jen se podívej."

Hank vytáhl cigaretu z pusy a podíval se na tu šlachovitou postavu bez ustání drmolící při práci; Joeova nenadálá náruživost ho pobavila a poněkud zarazila. "Na co se mám podívat?" zeptal se. "Na ta znamení!" prohlásil Joe, aniž vzhlédl od práce. "Například jak se Evenwrite s tou svojí bandou vymáchal v řece, když nám chtěli rozpustit vory. Nebo jak se rozbila velká pila, právě když jsme potřebovali lidi do lesa... jo, já vím, že dlouho nevydrželi, ale ta pila praskla! To musíš uznat! - kde je ten francouzák? Shodil by náš Pán ty grázly do vody, kdyby při nás nestál? Rozbil by tu pilu? Co myslíš?" Hlas mu stoupal zároveň s tím, jak rozvíjel své téma. "Já mám prostě pocit, že si to nemůžeme nechat utýct! Jsme v Božích rukou a on dělá všechno možné, aby nám to dal vědět. Nemůžeme ho zklamat. Hele. Podívej se sem! Vidíš? Najednou ten buben sedí. Zkus ho, Andy! Paráda! Teď půjdeme domů a trochu se prospíme a ještě za tmy vyrazíme do toho národního parku a za jediný den pokácíme víc kubíků dřeva než kdokoliv předtím! Já to vím, Hanku! Vím to! Cítím to, jak jsem nikdy v životě nic podobného necítil! Já totiž - no ne, slyšíš to? Slyšíš to? Co jsem ti říkal, přede jako kotě - nech ho běžet, Andy - já totiž kromě všech ostatních znamení - počkej; posuň tu lampu blíž, Andy, abysme si mohli posbírat nářadí -

kromě těch znamení - a já už jich v životě viděl požehnaně, ale žádné z nich se nevyrovná těm, která se nám ukazují - a důležitější než ta znamení... posledních pár dní cítím, jak ve mně roste obrovská síla, jako bych dokázal ty staré smrky v parku vyrvat holýma rukama, naházet je do řeky jako oštěpy... a teprve teď začínám chápat proč!"

Hank poodstoupil stranou a usmíval se. Pozoroval toho drobného mužíka, jak spěšně skládá nářadí, jako veverka shrabující oříšky. "Proč?"

"Protože"- Joe zatajil dech - "jak stojí psáno: 'Kdokoliv poručí téhle hoře budiž přenesena do moře a' - ehm, jo - ‚a nebude pochybovat o tom, že se jeho slova vyplní, tak tenhle chlapík dosáhne přesně toho, co říká!' Páni; tys určitě nevěděl, že znám zrovna tenhle verš. Chci zkrátka říct, že ta síla existuje, protože o ní nepochybuju! Chápeš to? Chápeš? A proto taky vím, že si to nemůžeme nechat utýct. Sakra! Honem; chyť tu Andyho helmu, než odletí...." Vrhl se po roztočené hliníkové přílbě a zachytil ji zlomek vteřiny předtím, než dopadla na zem. Celý zadýchaný se vrátil k Hankovi, který stál bez hnutí a usmíval se. "Páni!" zvolal a prohlížel si kývající stromy, aby zakryl rozpaky, které v něm vyvolal Hankův nepokrytě laskavý úsměv, "dneska večer to pořádně fouká, kamaráde; fakt."

"Jindy fouká víc," poznamenal Hank a říkal si v duchu, že pokud se přátel a větrů týče, člověka můžou potkat horší věci než Joby a jeho vichřice. Mnohem horší věci. Protože i když s vámi cloumal jako vítr o rychlosti šedesát kilometrů v hodině, přesto jste se jím chtěli nechat unášet. Většina lidí, když se vás snaží rozveselit, ze sebe nedělá blázny; dokážou být mnohem rafinovanější než Joe, který věčně poskakuje a povykuje, ale nedaří se jim to zdaleka tolik jako jemu. Myslím, že to je proto, že se nesnaží být rafinovanější; je mu jedno, jestli ze sebe dělá blázna, hlavně když vás ten blázen dokáže potěšit. Zatímco jsme chvatně balili a zajišťovali stroje na noc, měl jsem takovou radost, že se mi snaží zlepšit náladu, že jsem na chvilku dočista zapomněl, co mi ji zkazilo. Alespoň do té doby, než jsme se vydali k tahači, jsem na to nemyslel (Sedí tam a je vzhůru; povídám mu, aby odpálil..); pak jsem uslyšel hejno hus, letící směrem k městu, a vzpomněl jsem si přesně, co mi vadilo (Ptám se ho, co dělal celej den. Povídá, že psal. Ptám se, jestli další básničky, a on na mě kouká, jako by ani v nejmenším netušil, o čem to mluvím.), protože když slyším husy, jako by vyzváněl telefon; dokonce i s vytrženým drátem jsou to pořád ty samé nářky, stejné otravování a přemlouvání, i když nerozumím slovům. A jak jsem poslouchal ty husy a myslel na ten vytržený drát... nakonec se mi vybavil ten pitomý telefonát z předešlé noci. Pohupoval se od té doby těsně vedle zorného pole mojí paměti jako sny, z kterých si pamatujete pocit, ale ne sen samotný. Nastartoval jsem a cestou ke člunu na úpatí kopce jsem se snažil lovit v paměti. Celý rozhovor se mi začal vybavovat jasně jako vyzvánění; nebyl jsem si tehdy ještě jistý, jestli se to skutečně stalo, nebo to byl jenom sen, ale každopádně jsem si ho pamatoval slovo od slova.

Byl to telefonát od Willarda Egglestona, toho malého legračního chlapíka, kterému kdysi patřila prádelna. Byl tak nepříčetný a rozčilený a blekotal takové nesmysly, až jsem si myslel, že ji má jak z praku. Ještě jsem se pořádně neprohrál a on se mi snažil vylíčit nějakou historku o sobě a té barevné holce, která pro něj kdysi pracovala, a o jejich děcku - proto jsem si myslel, že přebral - o děcku, které spolu ti dva měli. Chvíli jsem jenom slušně poslouchal jako u jiných telefonátů, ale když mlel dost dlouho, začalo mi být jasné, že tady jde o něco jiného; začal jsem chápat, že nevolá jenom proto, aby mi znepříjemnil život, že má za těmi nesouvislými a bezcílnými bláboly na srdci něco víc. Nechal jsem ho mluvit dál; netrvalo dlouho a on se zhluboka nadechl a řekl: "Tak je to, pane Stampere; přesně takhle se to stalo. Je to pravda a mně je ukradený, co si o tom myslíte." A já odpověděl: "Dobře, Willarde, já vám věřím, ale -" "Do posledního slova je to pravda, jako že je Bůh nade mnou. Já to zažil, osobně, takže kašlu na to, jestli mi věříte nebo ne -" "Dobře, dobře; ale vy jste mi nechtěl říct jenom to, jak jste na sebe pyšnej, že jste dokázal zplodit černouška -" "Kluka, pane Stampere, syna! a nejen zplodil; dokázal jsem ho zabezpečit tak, jak by to měl pro svého syna udělat každý chlap -" "Fajn, jak je libo; syna, ale -" "- ale díky vám nemá člověk najednou ani na režii -" "Nejdřív by mi někdo musel ukázat, jak jsem to udělal, Willarde, ale abysme neodbíhali -" "Vy jste zruinoval celé město; musí vám to snad někdo ukazovat?" "Já jenom chci, abyste se konečně dostal k tomu, proč mi vůbec voláte -" "Právě se chystám, pane Stampere -" "- protože jsou další anonymní volající, který čekaj, až přijdou na řadu; nechtěl bych se moc dlouho vykecávat s jedním, když jich tolik -" "Já nejsem anonymní, pane Stampere; byl bych rád, abyste si to uvědomil; tady Eggleston, Willard -" "Eggleston; prima, Willarde, co jste mi to vlastně chtěl říct -

když nepočítám vaše tajný lásky - ehm, dvaadvacet minut po půlnoci?" "Jenom tohle, pane Stampere: mám v úmyslu se teď hned zabít. Co? Žádná vtipná poznámka? Něco takového jste určitě nečekal, viďte? Rozhodně ne od Willarda Egglestona? Ale je to pravda, na to můžete vzít jed. Uvidíte. Ne, nesnažte se mě zastavit. A nesnažte se volat na policii, protože by stejně přijeli pozdě, a kdybyste tam volal, věděli by, že jsem já volal vám, je to tak? A věděli by, že jsem vám volal, abych vám řekl, že za to můžete vy, že jsem byl přinucen -" "Přinucen? Poslyšte, Willarde -" "Ano, přinucen, pane Stampere. Víte, já mám poměrně velkou pojistku s dvojitým výplatným v případě násilné smrti, a jako příjemce pojistné částky je uveden můj syn. Dokud mu nebude jedenadvacet, pochopitelně -" "Tyhle společnosti neplatí za sebevraždy, Willarde!" "Proto taky nesmíte nikomu nic říct, pane Stampere. Už to chápete? Umírám pro svého syna. Všechno jsem zařídil tak, aby to vypadalo jako nehoda. Ale kdybyste -" "Víte, co si myslím, Willarde?" "- o tomhle rozhovoru někomu pověděl, tak bych zemřel zbytečně, nemám pravdu? A vaše vina by pak byla dvojnásobná -" "Mám takovej dojem, že moc koukáte na ty vaše filmy." "Kdepak, pane Stapere! Počkejte! Vím dobře, že si všichni myslíte, že nemám ani špetku odvahy, že jsem jenom 'ten měkkota Willard Eggleston'. Však uvidíte. Jen počkejte. A nesnažte se mi v tom bránit, už jsem se rozhodl." "Já se vám nesnažím vůbec v ničem bránit, Willarde." "Uvidíte zítra; jo, však vy uvidíte, že tolik kuráže -" "Já se nesnažím nikomu v ničem bránit, ale abych pravdu řekl, připadá mi to jako dost ubohá výmluva pro to, aby si člověk dokazoval odvahu -" "Stejně mi to nerozmluvíte." "Pořádnej chlap by podle mě dokázal platit na svý děcko tím, že by pro něj žil, ať je to jak chce náročný -" "Je mi líto, ale namáháte se zbytečně." "- ale rozhodně ne, že by pro něj umřel. To je fakt hovadina, Willarde, umírat pro někoho." "Akorát plácáte do větru, pane Stampere." "To je jediný, co dokáže každej na světě, není to tak, Willarde? umřít... život je boj." "Máte to marný, pane Stampere, opravdu. Už jsem se rozhodl." "Tak v tom případě přeju hodně štěstí, Willarde...." "Nikdo mě nemůže - co" "Hodně štěstí", povídám." "Hodně štěstí? Hodně štěstí? Tak vy nevěříte, že to udělám!" "Ale jo... asi věřím; nejspíš tomu věřím. Ale jsem docela unavenej a moc mi to nemyslí, a 'hodně štěstí' je asi tak všechno, co vám můžu nabídnout." "Všechno, co mi můžete nabídnout? Hodně štěstí? Člověku, který -" "Kristepane, Willarde; snad po mně nechcete, abych vám přečet něco z Bible nebo co? 'Hodně štěstí' mi ve vašem případě připadá stejně dobrý jako cokoliv jinýho; rozhodně je to lepší než 'Dobrou zábavu'. Nebo 'Šťastnou cestu'. Nebo 'Sladký sny'. Nebo starý dobrý 'Sbohem'. Nechme to tak, Willarde: hodně štěstí a ještě přidám sbohem... spokojen?" "Ale já jsem ještě -" "Já se musím trochu prospat, Willarde. Takže vám přeju z celýho srdce hodně štěstí -" "- nepověděl všechno -" "- a sbohem."

"Stampere!" Willardovi bzučí telefon v uších. "Počkejte, prosím vás...." Stojí v telefonní budce, obklopen třemi matně osvětlenými odrazy sebe sama, a naslouchá tomu elektrickému bzučení. Takhle si to nepředstavoval; ani v nejmenším. Napadá ho, jestli má zavolat ještě jednou a přimět toho chlapa, aby pochopil! Ví však dobře, že by to nebylo k ničemu, protože ten člověk mu očividně věří bez ohledu na to, jestli tomu rozumí nebo ne. Ano. Všechno nasvědčuje tomu, že mu věří. Ale... vůbec nedává najevo zájem; ani náznak zájmu!

Willard vrací sluchátko na černou vidlici. Telefon mu děkuje za desetník způsobným rachocením, když pouští minci do svých vnitřností. Willard zírá nekonečně dlouho na telefon a vůbec na nic nemyslí; dokud jeho dech nezamlží obrazy ze skleněných stěn a nezačnou mu dřevěnět nohy.

Sotva usedne zpátky za volant, nastartuje vůz a pomalu vyrazí hustým deštěm po Necanicum Street směrem k pobřežní silnici. Nadšení, které cítil doma, z něj vyprchalo. Očekávání ochladlo, noční dobrodružství vybledlo. A to všechno díky krutému nezájmu toho chlapa. Jak je možné, že to toho parchanta nezajímá? Jak mohl mít to srdce a neprojevit ani náznak zájmu? Jakým právem!

U pobřeží zahýbá na sever a míří po silnici podél písečných přesypů ke strmým útesům, kde wakondský maják čeří houstnoucí oblohu. Temný rytmus příboje nalevo mu leze na nervy, a tak zapíná rádio, aby ho přehlušil, ale už je příliš pozdě na to, aby chytil místní stanice, a okolní terén začíná být moc kopcovitý, aby naladil Eugene nebo Portland; vypíná ho. Stoupá dál a sleduje blikání bílých sloupků, lemujících silnici ze strany útesů; už je příliš vysoko na to, aby slyšel příboj, ale pocit podrážděnosti ho stále neopouští.... Ten Hank Stamper a jeho řeči o odvaze; jak je vůbec možné takhle reagovat na takový zoufalý telefonát, jednoduše ho odbýt slovy hodně štěstí a sbohem?... Kdo mu dal to právo?

Když míjí vyhlídku obehnanou kamenným valem nedaleko vrcholu, třese se mu brada, a když se blíží k

zatáčce, které hazardéři říkají Natržená prdel, celý se třese rozhořčením. Projíždí zatáčku. Má sto chutí vrátit se a zavolat ještě jednou, sakra! I když ten chlap všemu nerozumí, nemá právo být tak necitelný. Zvlášť když toho tolik zavinil! on a všichni ostatní. Ne! To rozhodné nemá!

Willard zahýbá na cestu vedoucí k majáku, couvá a otáčí se. Celý bez sebe rozhořčením míří zpátky do města. Ne, krucinál; na to nemá právo! Hank Stamper není o nic lepší než kdokoliv jiný! Mám tolik kuráže jako on! A já to dokážu! Jemu! A Liáně! A všem! Ať vidí! A udělám všechno pro to, abych mu pomohl srazit hřebínek! Jo, udělám! Slibuju, přísahám, že...

A Willard, nepříčetný vzteky, překypující rozhodností a vůlí k životu, sjíždí od strmých skal po mokré klikaté vozovce, v zatáčce, kterou si zvolil týdny předem, dostává smyk a bezděčně tak plní své rozhodnutí i slib....

"Jo... něco sem zaslech... to je ten ušlápnutej skrček, co mu patřila prádelna, než si asi před rokem vzal to kino? Víte kterej? Willard Eggleston? Dneska ráno ho seškrábli ze skály nedaleko Wakondskýho mysu. Napálil to do svodidel, někdy v noci."

Otec zakončil tuto informaci hlasitým říhnutím a vrátil se k méně dramatickému hovoru o utrpení a soužení obyvatel města. Nečekal, že by té zprávě někdo z nás věnoval větší pozornost; ten člověk pro nás byl příliš neurčitou bytostí, aby někoho zajímal. Dokonce i Joe, který obvykle dokázal podrobně pojednat o kterémkoli z místních občanů, přiznal, že o té nešťastné mrtvole ví tolik, co já: že ten človíček prodával lístky do kina a v té svojí skleněné vitríně projevoval asi tolik života jako figurína za výlohou. Nikdo ho moc neznal....

Přesto zpráva o smrti téhle neživé věci přiměla Bratra Hanka, aby se předklonil, jako kdyby dostal dělovou koulí do žaludku, rozkašlal se a zbledl jako stěna.

Joeova pohotová diagnóza zněla: "Kost v krku! Zaskočila mu kost v krku!" načež vyletěl ze židle a začal bušit Hanka do zad dřív, než kdokoliv z nás ostatních stačil něco navrhnout. Otec usoudil "Nemlať do něj, krucinál... vždyť si chce jenom kejchnout" - a podržel Hankovi před nosem plechovku se šňupacím tabákem, jako kdyby tabák dokázal svou vůní zdráhavé kýchnutí přivolat. Hank odstrčil Joea i plechovku stranou.

"Hovno!" prohlásil. "Nepokouším se ani udusit, ani kejchnout! Nic mi není. Jenom jsem měl v zádech takový divný mrazení, ale Joe to zahnal."

"Určitě jsi v pořádku?" zeptala se Viv. "Co tím myslíš, divný mrazení?"

"Jo, nic mi není." Trval na tom, že je v pořádku, a k mému zklamání se neobtěžoval odpovědět na druhou otázku (já sám byl také zvědav, co to bylo za "divný mrazení") a místo toho vstal od stolu a šel k ledničce. "Nenašla by se tady plechovka studenýho piva?"

"Nenašla by se plechovka žádnýho piva." Otec zavrtěl hlavou. "Žádný pivo, víno ani whisky, a k tomu mi ještě dochází šňupací tabák, jestli chceš slyšet něco opravdu tragickýho."

"Co se děje? Já myslel, že máme u Stokese trvalej příkaz."

"Zřejmě jsi to ještě neslyšel," řekla Jan. "Henryho starý kamarád Stokes se na nás vykašlal. Zrušil rozvážku."

"Kamarád? Ten starej kretén? S tím hajzlem bych si ani nepodal ruku -"

"Zrušil rozvážku? Jak to?"

"Povídal, že jeho dodávka už nemá tímhle směrem žádné zastávky," odpověděla Jan se zavřenýma očima. "Ale skutečný důvod je -"

Hank práskl dveřmi od ledničky. "Jo; jeho skutečnej důvod je..." Vzal hodiny z kamen a díval se na ně; všichni čekali, až bude pokračovat; dokonce i děti přestaly jíst a ustrašeně po sobě pokukovaly, jako to děti dělávají, když se dospělí chovají podivně. Hank se však rozhodl, že se skutečnými důvody nebude zabývat: "Asi se půjdu nahoru natáhnout," řekl nakonec a postavil hodiny zpátky.

"A necháš si ujít Wells Fargo?" zeptala se Pišťa a nedůvěřivě zvedla jedno obočí. "Vždyť jsi Wells Fargo nikdy nevynechal, Hanku."

"Dale Robertson bude muset dneska zvládnout Wells Fargo sám, Pišťo."

Na ta slova děvčátko sešpulilo rty a zvedlo obě obočí; páni, ti dospělí se ale dneska chovají vážně podivně.

Ještě než odešel z kuchyně, Viv k němu přiběhla, aby mu sáhla na čelo, ale on prohlásil, že potřebuje

pořádný spánek bez telefonů a ne hladit po hlavě, a zamířil v botách po schodech nahoru. Viv ho mlčky starostlivě pozorovala.

A její starostlivost a zamlklost mě znepokojovaly. Zvlášť ta zamlklost, s ohledem na Hankovu obuv: bylo nemyslitelné, aby korkové boty přešly první schod a Viv nekřikla: "Boty!", podobně jako bylo nemyslitelné, aby Dale Robertson řídil dostavník Wells Fargo a Hank neseděl před televizí s Pišťou na klíně. Nechápal jsem bratrovo podivné chování o nic víc než Pišťa (věděl jsem ovšem, že takové chování nezpůsobil pouhý nedostatek spánku, natož kost v krku; jeho reakce na smrt majitele kina představovala natolik klasickou reakci na špatnou zprávu, že by se od něj mohl leccos naučit i takový Macduff), ale pohotově jsem pochopil, o co jde Viv.

"Je to opravdovější chlap než já," řekl jsem s chabou dobrosrdečností, "protože já bych se rozhodně po hlavě hladit nechal."

Zdálo se, že neslyší.

"Jo. Já obdivuju to jeho zdraví...." S úpěním jsem se postavil. "Alespoň dokázal vylézt po schodech nahoru."

"Ty si jdeš taky lehnout, Lee?" zeptala se a konečně se ke mně otočila.

"Jdu to zkusit. Držte mi všichni palce."

Znovu se otočila ke schodišti. "Za chvilku se u tebe stavím," řekla nepřítomně a dodala: "Kde jen může být ten teploměr?"

Zatímco mi v hlavě znělo záhadné POZOR, slavnostně jsem prohlásil, že nadešel ten pravý čas. Zítra bude bezpochyby Den vítězství. A přestože jsem nechápal své výčitky svědomí, bylo mi nadevše jasné, že Vivina starostlivost zmizí z dohledu, pokud nebudu jednat. Ještě pořád jsem chápal, že když chce člověk vůbec tvarovat železo, měl by ono železo kout, dokud je žhavé. K tomu jsem nepotřeboval teploměr....

Ve starém domě je hlučno i bez televize. Děti si šeptají a déšť za okny jako by šeptem odpovídal, ale husy pronikavě vřískají, zatímco Hank leží a poslouchá.... (Ani si s sebou neberu noviny. Svalím se rovnou do pelechu. Už pomalu usínám, když slyším mladýho, jak jde po schodech nahoru a do svýho pokoje. Trochu kašle a zní to asi tak opravdově jako Boney Stokes, kterej předstírá kašel už třicet let. Poslouchám, jestli nejde nahoru ještě někdo jinej, ale kolem zrovna letí tak hlučný hejno, že nic neslyším. Jsou jich tisíce a tisíce a tisíce. Létaj pořád dokola kolem baráku. Tisíce a tisíce a tisíce. Tlučou do střechy, prolítávaj stěnama, až je jich plnej barák samý šedý peří zobákama mě klovou do ucha a řvou na mě buší mě křídlama do prsou a do krku a do obličeje tisíce a tisíce hlasitější než -)

Probudil jsem se s pocitem, jako by něco bylo jinak. V domě byla tma a ticho a svítící ciferník v nohách mojí postele ukazoval kolem půl druhé. Ležel jsem a snažil se přijít na to, co mě probudilo. Venku foukal vítr a hnal déšť proti oknu tak prudce, až to každou chvíli znělo, jako by se řeka v té tmě zvedala a dorážela na dům jako nějaký obrovský kroutící se vodní had. Ale to mě neprobudilo; kdyby mě probudil každý větřík, který se opře do okna, už dávno bych zemřel vyčerpáním.

Když se tak dívám zpátky, najednou je mi jasné, co to bylo: husy najednou zmlkly. Nebyl slyšet jediný zvuk, žádné houkání ani kejhání. A díra, která v noci zůstala po jejich kejhání, připomínala obrovské řvoucí vzduchoprázdno; dost na to, aby se probudil každý. Jenomže to mi tehdy nedošlo....

Vyklouzl jsem potichu z postele, abych nevzbudil Viv, a vzal jsem si velkou baterku, kterou si nechávám v pokoji. Když jsem slyšel, jaká je tam venku divočina, napadlo mě, že bych se měl jít podívat na základy, protože jsem to neudělal, než jsem si šel lehnout. Šel jsem k oknu, přitiskl jsem obličej ke sklu a posvítil baterkou směrem ke břehu. Ani nevím, proč. Možná z lenosti. Věděl jsem dobře, že ani za jasného počasí nebyly základy z okna vidět kvůli živému plotu. Mám ale takový dojem, že jsem byl jenom dost ubitý a doufal, že tentokrát bude všechno jinak a já uvidím na břeh a všechno bude v pořádku....

Zdálo se, že venku za sklem není nic než déšť, poletující v dlouhých průsvitných pásech jako prapory ve větru. Stál jsem tam a pořád ještě v polospánku mával kuželem světla sem a tam, když tam venku najednou vidím obličej! Lidský obličej! vznášející se v dešti, s vykulenýma očima, rozcuchanými vlasy a ústy zkřivenými hrůzou, jako by v té bouři trčel celá staletí!

Ani nevím, jak dlouho jsem na něj zíral - možná pět vteřin nebo pět minut -, než jsem zařval a uskočil od okna. A viděl, jak mě ten obličej napodobuje. Ale ne! Sakra... Je to jenom odraz, obyčejný odraz....

Ale jako že je Bůh nade mnou, byla to ta nejšílenější věc, která mě kdy potkala; v životě mě takhle nic nevyděsilo. Ani v Koreji. Horší to nebylo, ani když jsem viděl, jak na mě padá strom, a přímo pod ním jsem zakopnul a svalil se k jednomu pařezu a ten strom ho trefil, jako kdyby dvoutunová palice dopadla na kůl; pařez zajel dobrých patnáct centimetrů do země, ale zachránil mě, takže se mi nestalo nic jiného, než že jsem na místě vyklopil snídani. Tenhle zážitek se mnou tak otřásl, že jsem tam ležel dobrých deset minut bez hnutí, ale povím vám, přisámbohu, nenahnalo mi to zdaleka tolik jako ten odraz.

Uslyšel jsem za sebou Viv. "Co se děje, miláčku?"

"Nic," řekl jsem. "Nic. Jenom jsem měl najednou pocit, že po mně jde nějakej bubák." Trochu jsem se zasmál. "Myslel jsem, že si pro mě přišel sám ďas. Díval jsem se oknem ven, abych omrknul základy, a najednou toho parchanta vidím, vypadal, jako kdyby vstal z mrtvejch." Znovu jsem se zasmál a nakonec jsem se otočil od okna a šel jsem se posadit na kraj postele vedle ní. "Jo, skutečnej satanáš. Vidíš ho?"

Posvítil jsem si ještě jednou zespodu na obličej, aby si Viv mohla ten odraz prohlédnout, a zašklebil jsem se na ni do okna. Oba jsme se zasmáli a ona se natáhla po mé paži a přitiskla si ji na tvář, jak to dělávala, když byla těhotná.

"Tys sebou tak házel a převaloval se; usnul jsi vůbec?"

"Usnul. Mám dojem, že to ty husy nakonec vzdaly a už se nepokoušely dostat dovnitř."

"Co tě probudilo, bouřka?"

"Jo. Rek bych, že ten déšť. A vítr. Dneska v noci se venku všichni čerti žení. Sakra. Vsadím se, že řeka stoupá. Víš, přece, co to znamená..."

"Doufám, že teď nepůjdeš kontrolovat základy. Vždyť to není tak strašné. Jenom hodně fouká. Nemohla zase o tolik stoupnout od té doby, kdys jsi tam byl po večeři."

"Jo... až na to, že jsem tam po večeři nebyl, pamatuješ? Zaskočila mi kost."

"Ale bylo to v pořádku, když ses vrátil z práce; a to bylo těsně před večeří...."

"Já nevím," řekl jsem. "Měl bych to jít zkontrolovat. Pro jistotu."

"Nechoď, miláčku," řekla a sevřela mi paži.

"Teda ten mi ale nahnal," řekl jsem a zavrtěl jsem hlavou. "Nejspíš s tím měl co dělat ten sen; jako kdyby mě na tu hrůzu naladil. Zase se mi zdálo, jak chodím na vysokou školu, víš? Jenomže tentokrát jsem neodešel proto, že jsem byl moc tupěj, abych na to stačil, ale protože umřela máma. Přišel jsem ze školy domů a našel jsem ji, mrtvou stejně jako když jsem byl malej kluk. Stalo se to úplně stejně jako ve skutečnosti: objevil jsem ji sklapnutou skoro jako zavírací nůž, s obličejem ve vaně na praní. A když jsem se jí dotknul, naklonila se na stranu a pořád ještě předkloněná se svalila na podlahu, jako by v ty poloze zmrzla, jako kus nějakýho kořenu. 'Nejspíš to byla mrtvice,' povídal doktor Layton. 'Nejspíš ji při praní ranila mrtvice, spadla do vody a utopila se dřív, než se mohla vzpamatovat.' Hmm.... Akorát v tom snu nejsem malej kluk; je mi kolem dvaceti. Hmm...." Chvíli jsem nad tím dumal a pak jsem se zeptal Viv: "Co myslíte, doktore; nehrabe mi?"

"Jsi úplný cvok. Pojď si lehnout...."

"No není to zvláštní... jak ty husy najednou zmlkly. Skoro bych řek, že mě právě to probudilo."

Když se dívám zpátky, vím zatraceně dobře, že mě probudilo právě to.

"Buď tohle, nebo to bubnování deště mi připomnělo, že jsem dneska ještě nezkontroloval základy..."

Když se člověk dívá zpátky, vždycky si dokáže najít ty nejlepší důvody, aby vysvětlil, co se stalo. Může říct, že se probudil, protože husy zmlkly; a ten odraz ho tak vyděsil proto, že se z toho svého sna probudil v takovém vyděšeném rozpoložení...

(Sedím na posteli a poslouchám, jak prší. Cítím její tvář přitisknutou na mojí paži, teplou a hladkou, a její vlasy mi padají do klína. " Určitě jsou v pořádku," povídá. "Co jako?" ptám se. "Ty základy, " odpovídá...) Může se dokonce ohlédnout a uvidí, že to, co se stalo druhý den v práci, bylo dílem těch snů a úvah, nemluvě o myšlenkách na toho blázna Willarda Egglestona, o týdnu tvrdé dřiny, a když přijdu domů, skoro se nevyspím... může se ohlédnout a říct: proto se to stalo...

(Vrtím hlavou. "Já nevím," povídám. "Vím, že bych se měl jít mrknout dolů, jenom si posvítit na hladinu, abych věděl, jak to vypadá... panebože," děsím se, "nesnáším už samotnou představu, jak si natahuju

ledový boty a jdu čvachtat do toho nečasu...") Dokonce i ten chřipkový virus, který tady řádil, i ten by se k tomu mohl přidat, když se ohlédne...

(Natahuju se pro kalhoty, přehozené přes opěradlo židle. "Zvlášť teď,"povídám, "když se můžu pominout, co mi dělaj ledviny...." "Ledviny?" ptá se. "No jo. Pamatuješ přece, jak jsem s nima měl problémy, když jsme se vzali; Layton povídal, že to mám z toho, jak jezdím po celým kraji na motorce bez opěradla; říkal tomu bludná ledvina nebo tak nějak. Poslední roky jsem si na ně ani nevzpomněl. Až dneska. Uklouznul jsem na oloupaný kládě a plácnul jsem sebou na zadek a na záda -" "Vážně?"povídá. "Je to zlý? Ukaž, podívám se." Rozsvěcí lampičku. "Nic to není," povídám. "Jistě," říká. "Jistě, tobě nikdy nic není." Sedá si, chytá mě za vlasy na zátylku a pokládá mě na postel. "Teď se obrať za břicho a já se na to podívám.") Jo, člověk se může ohlédnout a přidat všechny možné důvody a říct: "Vždyť ono není zas tak těžký přijít na to, proč jsem byl druhej den v tom národním parku tak ubitej a otupělej a neopatrnej, není divu, když se na mě sesypalo takovejch problémů; ne, vůbec to není těžký..."

(Stahuje mi tričko. "Ale ne!... máš to samou modřinu." "Jo," říkám do polštáře, "ale nemá cenu se tím obtěžovat. S naraženým zadkem stejně nemůžeš nic dělat, akorát pár dnů čůrat krev, než se to zahojí. Ale stejně: mohla bys mi trochu rozehnat ty zatuhlý místa v ramenou, když už mě tady máš... co ty na to?") Ale stejně, i když se člověk dokáže podívat zpátky a najít si nejrůznější důvody a vysvětlení, pořád má daleko k tomu, aby byl hrdý na to, k čemu právě tyhle důvody vedly. Alespoň pokud se nedokáže ohlédnout a neuvědomí si, jak tomu mohl zabránit - ne, nejde o to, jestli mohl nebo nemohl; ohlédnout se a uvědomit si, jak tomu měl zabránit, ksakru. Jsou nepříjemnosti, které člověk nedokáže nikdy vysvětlit, i když se dívá zpátky a vrší na ně haldy vysvětlení. A jsou to možná nepříjemnosti, které by neměl nikdy vysvětlovat...

(Vstává, jde pro něco k prádelníku a cestou zpátky zapíná teplomet. Má na sobě noční košili s jedním ramínkem utrženým. Cítím, že má mast, ještě než se dotkne mých zad. "Hergot," povídám, "to je dobrý. Netušil jsem, jak jsem ztuhlej." Chvilku si pobrukuje s teplometem a pak začne zpívat tím nejtišším šeptem na světě. "Pěnkava si prozpěvuje, až se štěstím zalyká " zpívá. " Černý had se plazí za ní a rázem ji polyká." "To je příjemný," povídám. "Sakra, to je ale příjemný...." Masíruje mě pořád dokola; a je to příjemný, moc příjemný...)

Hank leží na břiše, zhluboka dýchá a vlhkými rty se dotýká hřbetu předloktí. Ruce po něm klouzají jako teplý a voňavý olej. Teplomet spokojeně přede vedle postele a žhne na něj přes pokoj v temně oranžové spirále. Viv zpívá:

"Sojka táhne čtyři drožky,
vrabče, proč se nepřidá-áš?
Mám tak tenké, dlouhé nožky,
mohly by se polámat."

Otáčí se na záda. V hustém, teplém oleji. A malátně zvedá zmrzačenou ruku a přitahuje ji za utržené ramínko k sobě...

Divoké husy ladně letí
po modré obloze...

Déšť se opírá o okno a polevuje a znovu se marně opírá. Vítr brnká na čtyři izolované dráty elektrického vedení, táhnoucí se přes řeku k domu, který temně hučí v odpověď. Hank usíná, zatímco lampička svítí a teplomet přede, a štíhlé tekuté ruce opět teple proudí po jeho zádech...

Odlétají právě tam, kde žhne jižní slunce.
Tak proč ne já a ty....

Občas - po probdělých nocích - plní moji káznici poušť a do očí se mi dere dýmající písek... a já musím rozštípat tu nadmutou chatrč, abych zkontroloval svítání a zjistil: potok ještě flámuje s měsícem... bezohledná borovice a lelci ještě oslavují slunce.

Většinou to funguje a všude je klid, ale občas - když se vysekám ven - se venku kromě noci neděje nic. A takové dny upadly v zapomnění nejlépe.

Ráno Lee rozhodně odmítl vstát z postele; na novém pracovišti nebude žádný naklaďák, v němž by mohl prospat den, a to by musel být blázen, aby chodil z baráku jenom proto, aby seděl jako nějaký rudokožec od řeky v igelitovém ponču, znechucený a zmrzlý, a čekal, až déšť odplaví zbývající cáry jeho života do řeky. Byl rozhodnutý zůstat nadále v posteli; tohle ráno bylo veškeré přemlouvání ze strany Joe Bena odsouzeno k nezdaru. "Lee, chlapče, pomysli jen na tohle." Joe vztyčil významně prst. "Tentokrát nemusíš ani jezdit ve člunu. Až do práce jedeme dodávkou." Pak ten prst začal ledově a neodbytně dloubat - "No tak. Vyskoč; honem vstávej -"

"Co?" To ledové dloubnutí reality mě vytrhlo z hřejivých snů o vítězství. "Cože? Vstávat? To myslíš vážně, Joe?"

"Samozřejmě," odpověděl vážným hlasem, načež zahájil další agitační kampaň.

Přes závoj ospalosti jsem viděl Joe Benovy fanatické oči, které na mě z oranžových rámečků sršily zeleň. Šťastný Kalibán. Sliboval mi báječný výlet v dodávce. Zatímco jsem na půl ucha poslouchal, posadil jsem se a natáhl se pro další hrst aspirinů z misky u postele. Celou noc jsem je chroupal jako slané buráky, abych zmařil sebemenší pokus teploměru odhalit můj skutečný stav.

"Josefe," přerušil jsem ho, "nemůžu si pomoct, ale jízda v dodávce nemůže konkurovat jízdě, jakou právě absolvuju. Vem si hrst aspirinů. Uvidíš ten hukot." Položil jsem se na polštář a přetáhl jsem si deku přes hlavu s vědomím, že nadešel den, který jsem si zvolil k útoku, k poslednímu kroku mého plánu. Zůstat doma. Při té myšlence se mě zmocnilo vzrušení, ale přesto jsem dokázal udržet hlas náležitě slabý a tlumený-. "Ne, Joe. Nepřichází v úvahu, jsem nemocnej nemocnej nemocnej" - a zároveň dát nenápadně najevo škodolibou pobavenost, aby Joe dostal rozum. Měl jsem za to, že ho na tuhle misi do mého pokoje vyslal Bratr Hank, protože jsem byl přesvědčen, že i on chápe, jak je ten den důležitý. Všechno k němu směřovalo. To se nedalo popřít. Bylo přeci jen nevyhnutelné, abych nejezdil do práce a zůstal doma... sám... kromě otce, který většinou prospal celé dopoledne a občas i pěkný kus odpoledne, když nejel do města, a kromě Viv. Představa bratrovy úzkosti propůjčila mému skrytému vzrušení nový rozměr a rozehřála mé promrzlé končetiny. "Zapomeň na to, Joe. Ne, nejdu." Zavrtal jsem se ještě hlouběji.

"Ale Lee, chlapče, možná tě budeme potřebovat!"

"Přestaň, Joe, táhne mi na záda. A kromě toho" - zvedl jsem cíp přikrývky a významně jsem na něj pohlédl - "nechápu, proč je moje společnost tak důležitá. Mě, a potřebovat? Nevzpomínám si, že by mě někdy někdo potřeboval. Proč zrovna teď, Joe? Proč má zrovna teď chudák Hank pocit, že je nutný, aby mě měl pořád na očích? Bojí se mě nechat doma samotnýho? Že by se mi mohlo něco stát?"

"O čem to mluvíš, jaký chudák Hank?" Strhl ze mě deku; "Hank vůbec neví, že jsem tady; co je s tebou? Hankovi na tom stejně nezáleží. Myslel jsem, že by tě mohlo zajímat - jako vzdělance - zajímat, jaká bývala kdysi dřevařina. Historie, člověče, tam se odehrává historie! Tak co, jedeš s námi?"

Zasmál jsem se a snažil se Joeovi vytrhnout deku. "Vyřiď Hankovi, Joe, že pokud jde o historii, tak mi - jako vzdělanci - na ní vůbec nezáleží. Dobrou." A zatáhl jsem hlavu zpátky do teplé tmy a dělal jsem, že spím...

Joe Ben se otočil a cestou od Leeho se škrábal zlomeným nehtem na špičce nosu. Na chodbě uviděl

Viv, vycházející z Henryho pokoje. Tvář se mu rozjasnila a hned ji vzal za ruku. "Viv, zlatíčko, já - my všichni - potřebujeme, abys pro nás něco udělala! Je to vážně důležité. Starej už je vzhůru? Měl nám ještě říct pár slov o ručním kácení. Aha. Ale stejně. Poslyš, potřebujeme někoho, kdo by nás odvezl dodávkou do práce a pak zajel do města pro závlačky. Moc je potřebujeme, zlatíčko. Ty si s Lelandem rozumíš a... a vůbec! Myslím, že by si ten kluk měl skočit k doktorovi Laytonovi. Ten jeho chrapot se mi nelíbí."

Usmála se na něj. "Ty máš co povídat o chrapotu." Joeův hlas by vyděsil medvěda.

"Já? Já měl tu smůlu - neříkal jsem ti to už? - že ze mě doktor po narození nevymlátil všechen hlen. Já nejsem nemocnej. Jsem moc roztomilej na to, abych onemocněl. Ale co říkáš na Leea?"

"Já nevím, Joe," odpověděla. Mluvil dál a ona poslouchala a čekala, kam vůbec míří. Viv poznala, kdy si Joe upravuje pravdu k vlastním potřebám; obvykle to věděli všichni až na Joea. Dokonce i když důvody takových úprav byly nejasné, lidé Joeovi většinou naslouchali, protože věděli, že jeho pohnutky jsou nakonec vždycky nezištné. Když Viv viděla, že je se svým nervózním výlevem u konce, přikývla a souhlasila s tím, že s Leem promluví, třebaže jí jeho pohnutky nebyly zcela jasné. Se zamračeným výrazem na tváři a tenkým nevýrazným obočím svraštěným zamířila k Leeově pokoji a zaklepala na dveře.

"Lee?" Buch buch buch.

"Kdo je?" zamumal jsem ze svého úkrytu pod dekou. "Běžte pryč." Teď to bude muset Hank zkusit sám, říkal jsem si v duchu, protože Joe neuspěl, a možná ho mé simulování rozčílí natolik, že ztratí nervy. Buch buch? Dveře se otevřely a já se ještě víc zatvrdil. POZOR. Hodina H. Kdyby ztratil nervy, vítězství by bylo moje. Opět se blížil k návnadě; past byla připravena. Stačilo, aby se trošku rozčílil, jenom trošku, a konečně do toho praštil (do mého nosu, jak jsem doufal; prosil bych do nosu a ne do mých krásných zubů, po těch letech, kdy jsem musel nosit rovnátka, a bolesti, když mi je rovnali). Vřískal bych hrůzou. Viv by mi přiběhla na pomoc, bránila by mě proti tomu hrubiánovi a věnovala by se mému nosu, zatímco on by zuřil nad svým nezdarem... a vítězství by bylo moje, stačilo by jen odvést mu ji.

Představte si tedy mé zděšení, když jsem zjistil, že to nebyl Hank, nýbrž Viv, kdo nadzdvihl deku a nakoukl pod ni.

"Dobré ráno," zašeptala. "Ne," zasténal jsem. Nedala se odbýt. "Dobré ráno, Lee; tak vstávej, honem." "Nemůžu," zasténal jsem znovu, ale ona prohlásila, že musím vstát. A jet do města. Řekla mi, že si bude dělat starosti, dokud si s tím svým krkem a zduřelými uzlinami neskočím k doktorovi. "Tak vstávej, Lee; a nechci slyšet žádné ne nebo nemůžu. Pořádně se oblékni a já zatím řeknu Hankovi, aby počkal" - a odešla, než jsem stačil zaprotestovat.

Celý zmatený jsem se dokázal vyštrachat z vyhřáté postele a dobelhat se k další nerudné snídani do zapařené kuchyně. Plechová hudba linoucí se z Joeova tranzistoráku jenom zvýrazňovala mlčení. Jedl jsem pomalu, nepřítomně, a ani v nejmenším jsem nechápal, proč tolik trvala na návštěvě u lékaře. Byla také proti tomu, aby mě nechali doma? Měla strach zůstat sama s takovým na první pohled neškodným člověkem? Nesmysl. Přemítal jsem potají nad ovesnou kaší a už jsem se chystal provést prohnané změny v mých plánech - Viv by mě mohla odvézt; ta moje horečka, víte, trochu se mi točí hlava-, když došlo k druhé nepředvídané události, která všechno ještě víc zkomplikovala. Henry, vyšňořený v tom nejlepším na cesty do města, se s hromovým duněním přihnal po schodech dolů a vydával z ranního hrtanu děsivé zvuky podobné troubení klaksonu, zatímco se soukal do tlusté parky lemované beránkem.... "Tak jdeme, sekáči, jdeme na to." Vzdychl jsem. Tak takový den nás čekal....

"Jo, jdeme na to. Dneska s tím pořádně zatočíme, mládenci! Hm. Koukněte, jak prší. Nádherný počasí. Hergot, skoro to vypadá, jako byste chtěli odjet beze mě."

Všichni se otočili od stolu a sledovali otce, jak si obléká parku; když se otočil, viděli, že si sundal sádrový obvaz z ruky....

"Henry," povídá mi Viv, když to vidí. "Henry, to snad ne." Stojí u stolu a chystá se dát Lelandovi na talíř párky, a v tom mi ukáže vidličkou na zápěstí. "Ach jo," povídá. "Cos to udělal?"

"Ta mrcha se mi v noci svezla z ruky, jestli chceš něco vědět," povídám jí. "A když jsem tě slyšel, řekl jsem si: Henry, měl bys jet k tomu doktorovi s Lelandem, jestli není třeba načase sundat i tu sádru z nohy." Poklepal jsem kloubama prstů na nohavici, aby slyšeli, jak dutě zní. "Slyšíte? Nevím jistě, ale ta

pitomá haksna mi uvnitř úplně shnila. A tak jedu s váma, jestli to nebude nikomu moc vadit."

"Fajn," povídá Hank. "Tak padáme. Měli bysme tam bejt akorát za svítání."

Joe Ben se veze na korbě dodávky s nářadím. Hank řídí. Vedle Hanka sedí Leland, pokyvuje hlavou se zavřenýma očima, a u dveří sedím já a snažím se zkroutit do nějaké pohodlné polohy, aby mi ta idiotská sádra nepřekážela. Cestou na nový plac se snažím připravit kluky na to, co je tam dneska čeká. Vykládám jim, jak jen to svedu, o ručním kácení a jiných věcech, o tom, že by se vážně nemělo kácet v takovém větru a dešti, ale protože se s tím nedá nic dělat, tak si člověk musí víc než kdy jindy dávat bacha na to, odkud prší, na poryvy větru v dálce - jsou vidět, když kývají vrcholky stromů, jako kdyby se na vás řítil nějaký zatraceně velký neviditelný pták - a sledovat je, protože vás můžou zabít... ale hlavně si musíte dát pozor, když máte kmen na zemi a snažíte se s ním pohnout, protože tu mrchu stejně kácíte tak, aby sjela dolů, a ona není vždycky tak zdvořilá, aby čekala, až ji spustíte... a hlavně ze všeho nejvíc si musíte prohlídnout koryto, kterým by měla sjet z kopce, a právě tehdy musíte mít za ušima! , "To chce zkušenost, co?" , "No jasně! Na to musíš bejt kadet!"

Můj zkamenělý otec si vzal do hlavy, že musí jet do města s námi, a nikdo s ním nic nezmohl. Během jízdy bez ustání vykládal a kýval sem a tam levou rukou, kterou držel na prsou. Ruka byla zmodralá a vypadala velice vyzáble, spíš jako končetina čehosi vyrvaného předčasně z lůna než ruka osmdesátiletého starce. Cestou k národnímu parku rukou pohupoval a vrněl nad ní zasněným, zpěvavým hlasem. Když hovořil o nějakém zvlášť vzrušujícím aspektu dřevorubectví, ruka se neklidně pohnula. Pozoroval jsem jeho zárodečné pohyby a přemýšlel, co řeknu doktorovi v nemocnici...

"Člověk musí bejt furt ve střehu, to vám povídám..."

Dojeli na konec dlážděné silnice. Hank se podíval na místní mapu, jestli souhlasí s ukazatelem přitlučeným na stromě. "Podrž to na chvilku..." (Říkal jsem si, že to radši ještě jednou zkontroluju, než se pustíme do práce: unavený a zpomalený...) "Co je napsáno na tom ukazateli, Joe?" (Nechtěl jsem, abych ten kopec vyčistil a pak zjistil, že kácím jiný les. Joe zavolal nějaké číslo a souhlasilo to; byl to náš les. "Radši se dívej kolem, mladej," šťouchl jsem do Leea, až nadskočil. "Měl by ses probudit a dávat pozor na zatáčky, nebo netrefíš zpátky na silnici a večer pro nás nebudeš moct přijet," řekl jsem mu. Dívá se na mě. Nevím. Jsem strašně unavený.

Dodávka se zakymácela a po vyjetých kolejích plných vody se pustila do strmého stoupání, pak se vyrovnala a několik minut ujížděla podél hřebene, než jsem ji zastavil na samém okraji srázu. Otevřel jsem dveře a podíval se dolů: pod námi, pod zatraceně prudkým kopcem hustě zarostlým smrky, prosvítala řeka. Zatáhl jsem ruční brzdu a zařadil neutral. "Tohle je náš svah," řekl jsem. "Správa národního parku chce tyhle stromy vykácet, aby turisti viděli na řeku. Počítám, že z tyhle vejšky uviděj i pobřeží. Trefíš zpátky, mladej?"

"Pojedu s ním," řekl otec, než Lee stačil odpovědět, "a dokázal bych se vrátit se zavázanýma očima." Otcův hlas byl klidnější, jak jsme se blížili k novému místu. Ke konci cesty se z něj vytratil ten dětsky šaškovský tón. A když se podíval na ty kmeny, mohutné přízračné kmeny, jaké nejsou vidět jinde než v národních parcích, tvář mu ztuhla a jeho stařecká bezzubá ústa poklesla. "Ukážu mu cestu zpátky, i kdyby byla tma jako v prdeli a řádil hurikán," povídá a znovu šťouchne mladýho...) "Cože?" Znovu mě něco vytrhlo ze spánku. Přesně jak Hank předpovídal, dorazili jsme na místo zároveň s šedivým svítáním. Henry se natáhl do kabiny a dloubnul mě, abych se probudil a rozhlédl se kolem. Za oknem jsem viděl smrky, dotýkající se nekonečného růžence deště. Otec stál, něco vykládal a ukazoval dolů skrze zpustlou mýtinu. Hank vystoupil a přešel k němu, a já zůstal sedět sám v reptající dodávce. Joe Ben se po dlouhé jízdě na otevřené korbě třásl zimou a nemohl se dočkat, až se otec vykecá, aby se mohl pustit do práce a zahřát se, ale Bratr Hank byl najednou k Henrymu z nějakého důvodu nadmíru pozorný, téměř uctivý. Jejich hovor pronikal dovnitř otvory pro topení pod palubní deskou...

("Potěš pámbu; na takových krpálech jsem dělal před čtyřiceti rokama."

"Šílenej terén."

"Dělal jsem na mnohem šílenějších," oznámil mi otec.

"Slyšel jsem, jak jsi říkal, že v tomhle kraji bejvaly samý osmdesátistupňový srázy a zemětřesení a gejzíry," řekl jsem, abych ho trošku potrápil. Zamračil se a podrbal se na mokré hlavě.

"Na žádný gejzíry si zrovna nevzpomínám," řekl. "Ale pravda je, že zemětřesení nám pěkně otravovalo

život." A oba jsme se potichu zasmáli a v klidu jsme čekali, až se Lee probere natolik, aby mohl řídit Proč se neprobudí? a než Joe vyloží z dodávky vercajk...) Za dodávkou, stranou od Hanka a Henryho, Joe vykládal nářadí; pily a kanystry s benzínem už stály u blatníku a on právě vytahoval staré, dřevěné, ručně vyřezávané hevery a spěšně je skládal vedle elegantních a nablýskaných pil značky Homelite, aby už byl hotov a mohl konečně ukázat Hankovi, že to přece hravě zvládneme! Hank a Henry si povídají. Kluk vystupuje ven, ale nenabízí se, že by mi pomohl. Jen tam tak stojí a kouká a občas zakašle do dlaně, jako by měl na místě vypustit duši. Otec stojí za mnou s Hankem na kraji silnice - bezvládnou ruku chová v druhé chlupaté pazouře - dívá se z kopce - déšť se proplétá kolem stromů, zvuk vody tekoucí ve strouhách na svahu připomíná rušnou silnici někde nedaleko - Hank a já jim ještě ukážeme. Otec zvedá ruku a ukazuje na skalisko porostlé mechem. "Támhle to bude nejlepší," povídá Hankovi. "Začněte dole u řeky a pokračujte nahoru. Ty mrchy jsou pořádný. Na tu zakázku nám bude stačit tak den dva."

"A kdy máme přestat, co myslíš?" ptá se Hank. "Nechceme přece, aby Andymu ve tmě klády uplavaly?"

Otec svraští obličej a na chvíli se zamyslí. "No jo, máš pravdu, hm hm... moment, odtud k němu doplujou asi tak za půldruhý hodiny. Hladina řeky je vysoko a příliv ustupuje. Dejme tomu za hodinu, co myslíš, Joe Bene?" Povídám, že určitě, a on říká: "Tak v tom případě přestaňte kácet alespoň hodinu před setměním, než bude zase příliv." Otáčí se a vrací se k dodávce. "Dohlídnu na to, abyste tady měli ty závlačky co nejdřív." Chytá Leea za rukáv a třese s ním.

"Žiješ, chlapče? Nebo potřebuješ trochu propleskнout, aby ses probral? Nastup si. Řídíš. Ať to lítá. Mimochodem, Hanku..." Otec míří prstem na Hanka. (Když dodávka couvala a otáčela se, zatímco my s Joem jsme tam zůstali stát na dešti, Henry stáhl okénko a volal na nás: "Jak to, že máme tak málo závlaček, kurvafix? Copak mám v tomhle neschopným podniku na všechno myslet já? Jsem tady snad od toho, abych dohlídnul na každou blbost?" Pak se ztratili v dálce. Ten kluk si odjíždí. Jede si zpátky do údolí....

Joe Ben se na mě usmál, když dodávka s povykujícím otcem odjela. "To je ale mudrlant, co?" řekl Joe, odtančil ke skalisku, které nám ukázal Henry, a natahoval se, aby na ně vylezl. Jdu za řevem Joeova tranzistoráku, připadám si jako ve snu. Jako bych nedokázal zapomenout na tu dodávku a myslet na práci. A vyrazili jsme...) Na Main Street zaskočil Henry do Stokesova železářství - tak nějak jsem doufal, že toho strašáka uvidím - pro závlačky. Leland zůstal sedět v dodávce a čeká na mě. Stokes uvnitř není, ale ten pacholek za pultem je celý bez sebe, když mě vidí. Jako by se zachvěl, když se ptám na závlačky, a začne se omlouvat je mi líto, pane Stampere, ale pan Stokes říkal, že nebude... a tak povídám, ať jde do hajzlu, obsloužím se sám, a rozhlídnu se a vidím velikost, kterou potřebuju, a beru si je z police, než se majitel zmůže na pořádnou odpověď. "Mockrát děkuju," povídám přívětivě. "Stačí, když je napíšete na Stamperovic účet." A jdu ven a nasedám do dodávky, kde čeká kluk. "Jedeme, synu. Než nám přišijou loupež."

Ve městě, po krátké zastávce pro náhradní díly, mě Henry vysadil u doktora a pokračoval dál do Kůlu, kde mohl "strávit čekání užitečně". Řekl jsem mu, že počkám v čekárně, když se nevrátí, než se mnou bude doktor hotov, a zamířil jsem do přijímací kanceláře; statná čtyřicátnice v bílém mě informovala, že budu muset čekat, a požádala mě, abych se posadil, a pak na mě hodinu nasupeně civěla přes nějaký časopis, zatímco já vzdoroval spánku na pohovce páchnoucí dezinfekcí a litoval jsem, že nemohu být se svým letitým otcem tam, kde se dá tak užitečně čekat...

Sotva vysadím kluka u doktora, říkám si, že si zajedu do Kůlu na skleničku. Abych zjistil, co je nového. Vypadá to, že nejspíš já. Můj příchod vyvolá menší rozruch, ale já je posílám do hajzlu a mířím rovnou k baru. Dávám si dvě whisky a pročítám si lístky, připíchnuté vedle dveří, nabízející nejrůznější věci, a zrovna si chci objednat třetí, když se do dveří valí Indiánka Jenny jako obrovitá stará buvolí kráva. Mžourá kolem, pak mě uvidí a přižene se ke mně s plamennýma očima.

"Ty!" říká mi, "vy všichni, celá tvoje rodina, nám tou vaší zaťatostí moc ubližujete."

"Jenny! Jak se daří, dáš si panáka? Teddy, přines Jenny, co si bude přát." Dělám jakoby nic, stejně jako u Stokese. Ať se propadnu, jestli poznaj, že něco vím. Možná už neslyším tak dobře, ale pořád dokážu zachovat dekorum. Jenny zvedá sklenku, kterou jí Teddy přinesl, ale nijak se tím nenechá uklidnit. Kopne ji do sebe, aniž ze mě spustí oči. Připadá mi, že je v něčem tak strašně zabředlá, že to na

ni vůbec nepůsobí. Na druhou stranu, ona ze mě nikdy nebyla u vytržení. Když dopije whisky, položí sklenku na pult a povídá: "Stejně to nestihnete. Rozhodně ne do Dne díkůvzdání. To nesvede nikdo."

Jenom se na ni křením a krčím rameny, jako bych neměl šajna, co tím Dnem díkůvzdání myslí. Co ji jenom proboha může žrát? Třeba horko těžko shání oběti, když je všude tak málo peněz a ti násoskové tady se ani nedokážou zlinkovat. Možná. Dopadá to nejspíš na každýho. A Jenny je z toho nejspíš celá říčná. Pořád na mě nasupeně civí; pak řekne, že to do Dne díkůvzdání nemůže nikdo stihnout, a já povídám, že mi je moc líto, ale prostě nechápu, kam míří. Ještě jednou obrátí sklenku a postaví ji zpátky na pult. A pak znovu povídá: "Ne, nezvládneš to." Tentokrát to říká tak nějak strašidelně a mně to nějak vrtá hlavou, krucinál. Dost na to, že se musím zeptat: "Co tím myslíš, že to nezvládnu? Nechápu, o čem mluvíš. A vůbec, co by mě mohlo zastavit?"

A ona povídá: "Mám na tebe přichystanou pomstu, Henry Stampere... celej tejden jsem čarovala s netopýříma kostma...."

"Tak netopýří kosti mě zastaví? No to je povedený, a vy Indiáni -"

"Ne. Nejen netopýří kosti, ne jenom...."

"Co ještě?" ptám se a už mi to začíná lézt na nervy. "Co za tebe tak mocně pracuje?"

"Měsíc," říká jenom, "měsíc," a odchází dozadu směrem k dámské toaletě a nechává mě tam nad tím dumat...

Ostatní občané v baru se zklamaně vrátili ke svým sklenicím a hovorům; chvíli si mysleli, že se Jenny do svého bývalého milence skutečně pustí. Ale ne, usoudili, když odešla, jenom další kecy o měsíci a hvězdách.... A tak ji pustili z hlavy a kreslili prsty na umakartové stolní desky sraženou vodou z orosených sklenic a přáli si, aby se něco stalo.

Jenom Henry, otočený svými hubenými a shrbenými zády do místnosti, vážně přemýšlel o Jenniných slovech. Měsíc? Pomalu dopil.... "Tak měsíc?" opakoval znovu sám pro sebe a zamračil se. Pak pomalu sáhnul do kapsy pro peněženku. "Co když...?" Z jedné přihrádky vytáhl malý notýsek, listoval jím, zastavil se a zlomeným černým nehtem přejel po sloupci drobných čísel. "Tak se na to podíváme. Listopad; co když -" Pak náhle strčil peněženku a notýsek do kapsy a vypotácel se ze dveří k dodávce. "Kristepane... co když si něco nechala pro sebe?" Jel na východ, ven z města, aniž zastavoval na značkách nebo dokonce uvažoval o tom, že by se vrátil a vyzvedl Leea u doktora. Když míjel pilu, zajel ke kraji silnice a zavolal na Andyho. "Tak jak si vedou?"

Andy vlekl mohutný kmen obracákem; malý motorový člun, s kterým chytal kmeny, jak postupně připlouvaly po řece, proplul s bafáním otevřeným koncem voru. "Docela dobře," zavolal chlapec zpátky. "Je jich asi deset. V životě jsem tak velký neviděl." "Co hladina řeky? Stoupá, viď?"

"Jo, trošku; proč? Nestojí to za řeč, nemusíme si s tím dělat hlavu..."

"Ale příliv pořád ustupuje, ne? I když hladina stoupá? No jasně, příliv ustupuje."

Než stačil Andy odpovědět, postavil se ve člunu, aby se podíval na hladinu řeky; proud skutečně pořád unášel kusy kůry a dřeva rychle k moři. Poněkud zmatený otočil člun a odplul zkontrolovat ukazatel výšky hladiny na jednom z kůlů, aby se ujistil, že se nespletl. Ne; měl pravdu. Hladina stoupala, a celkem rychle, přestože byl pořád odliv. "Jo," zavolal pomalu přes rameno, "je odliv a zároveň, voda stoupá. Co to má znamenat, strejdo Henry? Že hladina stoupá, i když řeka teče do moře?"

Ale stařec mezitím zařadil rychlost a ujížděl po silnici proti proudu řeky. Měsíc. Tak měsíc? Hm, možná měsíc. Dobrá, měsíc. Ale tomu to taky nandám. S měsícem si přece taky dokážu poradit, hergot....

Když mě Amazonka v sesterské uniformě zavedla do ordinace na vyšetření, doktor nejevil o moji zubožênou, horečkami souženou tělesnou schránku ani takový zájem, aby byl fyzicky přítomen; ve skutečnosti mě vyšetřovala sama Amazonka, a já spatřil milého doktora, teprve když skončila s vyšetřením a zavedla mě do další místnosti, kde na starobylé točící židli hvízdala a vzdychala hora masa sevřená v bílém plášti.

"Leland Stamper? Já jsem doktor Layton. Máš chvilku? Posaď se."

"Mám chvilku, vlastně možná i víc; čekám na otce, až mě tady vyzvedne, ale jestli vám to nebude vadit, asi zůstanu stát. Vzdávám hold injekci penicilinu."

Doktor se na mě přes nachová lička usmál a nabídl mi zlaté pouzdro na cigarety. "Kouříš?" Vzal jsem si jednu a poděkoval. Zatímco jsem si cigaretu zapaloval, klesl zpátky do židle a sledoval mě pohledem,

jaký si děkan obvykle vyhrazuje pro svévolné studenty druhého ročníku. Čekal jsem, až spustí se svou chystanou přednáškou, ať už měla být o čemkoliv, a napadlo mě, jestli nemá nic lepšího na práci než věnovat svůj drahocenný čas mladému cizinci směřujícímu k cizoložství. Nemotorně si zapálil cigaretu a opřel se jako bílý měkký balón vypouštějící kouř. Snažil jsem se tvářit podrážděně a netrpělivě, jak jsem to jen svedl, ale něco v jeho chování, v tom, jak si vychutnával pauzu, proměnilo moji netrpělivost v rozpaky.

Přirozeně jsem předpokládal, že si mě zavolal, aby skrze mne apeloval za občany města na Bratra Hanka, jak to dělala většina ostatních občanů postižených stávkou každému Stamperovi v dohledu, ale on vytáhl cigaretu z tlustých červených rtů a místo toho řekl: "Chtěl jsem si jenom prohlédnout tvoji tvář. Tvá zadnice v sobě totiž skrývá jistou nostalgii; byla jednou z prvních v dlouhé řadě zadnic, které jsem měl možnost plesknout. Narodil ses totiž v prvním roce mojí praxe, víš?"

Řekl jsem mu, že si mohl dotyčnou část těla prohlédnout před chvilkou, kdyby byl na nohou.

"Ach, zadnice se příliš nemění. Rozhodně ne jako obličeje. Mimochodem, jak se daří matce? Velice nerad jsem viděl, jak oba odcházíte, když -"

"Je mrtvá," řekl jsem suše. "Vy jste to neslyšel? Ještě to ani není rok. Máte ještě něco?"

Židle zaskřípala a zasténala, když se opět naklonil dopředu.

"To je mi líto," řekl a odklepl popel do koše na papír. "Ne, to je vše." Podíval se na kartu, kterou mu předtím sestra přinesla. "Za tři dny přijď na kontrolu. A dávej si pozor. Abych nezapomněl - pozdravuj ode mne Hanka, až -"

"Abych si dával pozor?" vytřeštil jsem na něj oči. Tlustý obličej prodělal před mýma očima náhlou změnu od přitroublého doktora k největšímu zločinci v bílém. "Pozor?"

"Ovšem, však to znáš," řekl; pak významně zamrkal a dodal: "na vyčerpání, prochladnutí a podobně." Zakašlal, zamračil se na cigaretu a zahodil ji do koše, zatímco já se snažil odhadnout, kolik se toho za jeho mrknutím skrývalo. "Ano, myslím, že si s tím poradíš," pronesl významným hlasem, "když se nenecháš nachytat na hruškách."

"S čím?"

"S tou asijskou chřipkou, o čem sis myslel, že mluvím?" Pozoroval mě nevinně a odulá víčka mu zjevně poklesávala zlomyslností. Byl jsem najednou přesvědčen, že všechno ví, že zná celý plán, celou zamýšlenou pomstu, všechno! Jako nějaký soukromý detektiv shromáždil veškeré informace o mé činnosti.... "Mohli bychom si popovídat, až přijdeš příště, co ty na to?" zavrněl a ze rtů mu odkapávaly narážky. "Do té doby, jak už jsem říkal, na sebe dávej pozor."

Celý zděšený jsem vyběhl do čekárny a jeho ozvěna mě pronásledovala jako lovecký pes štěkající dávej POZOR... POZOR... POZOR.... Co se to dělo? Sevřel jsem pěsti. Kde se stala chyba? Jak se to dověděl? A kam jel otec...?

Na svahu Hank zastavil ostrý hvizd své pily a posunul si kovový okraj přílby dozadu, aby se zájmem a pobaveně sledoval hubenou a topornou postavu Henryho, sestupující po klikaté jelení stezce. (Ale vlastně mě ani nepřekvapilo, že se otec vrací. Napůl jsem to tušil, když jsem ho viděl, jak si prohlíží svah a sleduje Joe Bena, který vykládal vysloužilé nářadí. V duchu jsem počítal s tím, že se ve městě lehce lízne a pak se vrátí, aby nám ukázal, jak se dělala dřevařina za starých časů. Když byl ale blíž, všiml jsem si, že se tváří nezvykle rozvážně, jako kdyby myslel ještě na něco jiného než na to, jak se bude motat okolo, vykládat nesmysly a překážet. Z jeho chůze, z toho, jak spěchal, jak škubal krkem a pohazoval hřívou bílých vlasů, které mu bez ustání padaly do očí, čišel strach a radost a rozrušení. Připomnělo mi to bezhlavou jankovitost, kterou jsem u něj neviděl bůhví jak dlouho, řadu let, ale poznal jsem ji okamžitě, přestože byl padesát metrů daleko a měl nohu v sádře.

Přestal jsem řezat. Položil jsem pilu na zem, zapálil si novou cigaretu od špačku a díval se, jak přichází... cestou se oháněl rukama, chytal se šlahounů a kořenů, jak před sebou zvedal ztuhlou nohu - zvedl ji, pak se naklonil dopředu, jako o tyči se přenesl přes zablácenou sádru, našlápl zdravou nohou v těžké pracovní botě, a znovu před sebe vrhl sádru - zarytý a zlověstný a komický zároveň.

"Prrr, kroť se trochu!" hulákal jsem na něj do kopce. "Srazíš si vaz, ty blázne. Zpomal. Nikdo tě nehoní."

Neodpověděl. Ani jsem nečekal, že odpoví, když jsem viděl, jak funí a lapá po dechu. Kde je mladej?

Stejně nezpomalil. Co udělal s tím klukem?

"Lee zůstal v dodávce?" zavolal jsem znovu a začal jsem mu stoupat naproti. "Nebo byl tak marod, že nemoh jet zpátky s pár závlačkama?"

"Zůstal," řekl zadýchaně. "Ve městě." Neřekl jediné slovo, dokud nedošel ke kmeni, z něhož jsem ořezával větve, a opřel se o něj bokem, aby si odpočinul. "Panebože," vydechl ztěžka. "Kurva." Chvíli jsem si o něj dělal starost: koulel očima; obličej měl bílý jako vlasy; krk jako by měl ucpaný... nastavil stará růžová bezzubá ústa dešti a zhluboka vdechoval vlhký vzduch. "Do prdele," řekl, když se končeně vydýchal. Jazykem, který vypadal jako jazyk u boty, si přejel rty. "Pche! Jsem tady rychlejc, než jsem myslel. Pché!"

"No to je dost," řekl jsem s úlevou a trochu nesvůj z toho, že jsem si dělal takové starosti. "Co to má sakra znamenat, proč se řítíš z toho kopce jako splašenej kůň? Myslíš, že čekám akorát na to, jak sebou praštíš a já tě budu muset tahat zpátky do auta? S tím tvým nákladem budeš pěkně těžkej." Z barvy jeho obličeje bylo znát, že si dal pár skleniček, ale zdaleka nebyl opilý.

"Nechal jsem kluka ve městě," řekl, postavil se a rozhlédl se kolem. "Kde je Joe Benjamin? Přiveď ho sem."

"Je za tím skaliskem - co se s tebou děje, prosím tě?" Viděl jsem, že ho rozehřálo něco víc než Teddyho whisky. "Co se stalo ve městě?"

"Zapískej na něj," řekl mi. Odešel pár kroků od kmene a znalecky si prohlížel svah. "Tady je moc malej sklon. Teď je to na nic. Stojí to moc námahy, než se ty mrchy pohnou. Posuneme se o kus dolů, až pod ten malej močál, tam je svah prudší. Je to vo hubu, ale nic jinýho nám nezbejvá. Tak kde je Joe Ben, kurva!"

Zapískal jsem na Joea ještě jednou. "Teď se zklidni a pověz mi, co tě tak rozparádilo?"

"Počkej ještě," řekl. Dosud popadal dech. "Až tu bude Joe Ben. Tady máš ty závlačky. Spěchal jsem. Neměl jsem čas mladýho vyzvednout. Uff! Plíce už mi neslouží jako dřív...." A bylo mi jasné, že nemá smysl dělat nic jiného než čekat....)

Po další hodině strávené pod dohledem sestry v páchnoucí čekárně, po hodině učiněné hrůzy a paranoického strachu, kdy jsem předstíral, že si pročítám stará čísla časopisů McCall's a True Romance, a přemítal nad tím, kolik toho ten ďábelský doktor ví, jsem se smířil s tím, že se pro mě otec nevrátí a doktor možná vůbec nic neví. Dělal jsem, že zívám. Postavil jsem se a hlučně se vysmrkal do tak špinavého kapesníku, až sebou Amazonka trhla odporem z té nechutnosti. "Můžete si vzít papír na toaletě," poradila mi přes časopis, "a ten nehygienický hadr vyhodit."

Když jsem si oblékal bundu, hlavou se mi honilo několik odpovědí na rozloučenou, ale byl jsem pořád ještě příliš rozrušený z mého nedávného zážitku s tou ženou a její injekční stříkačkou, abych je dokázal vyslovit nahlas. Místo toho jsem se zastavil u dveří a mírně jsem oznámil, že jdu pěšky do města. "Kdyby se vrátil otec, mohla byste mu laskavě vyřídit, že budu nejspíš u Grissoma?"

Čekal jsem na odpověď. Nejdřív to vypadalo, že neslyšela. Nezvedla obličej od časopisu, ale jak jsem tam stál jako školák, který čeká, až bude propuštěn, křivka splývavého hlasu dokonale sledovala linii jejího rtu. "Jste si jistý, že se vám cestou neudělá zle?" Olízla si palec, aby obrátila stránku. "A dejte pozor, ať netřísknou dveře."

Mezi zaťatými zuby jsem ji pořádně proklel, i tu podkožní injekci, doktora a mého lehkomyslného otce, proklel jsem je všechny a všem jsem pohrozil strašlivou odplatou... a poslušně jsem za sebou zavřel dveře.

Stál jsem před nemocnicí na chodníku plném louží, přemýšlel, co mám dělat, a připadal jsem si úplně ochromený. Možnost, že budu s Viv o samotě, se ztrácela v nedohlednu. Jak se tam bez Henryho dostanu? A přesto, aniž bych na to myslel, když jsem zamířil do města, vyhnul jsem se jediné ulici, po které by jel, kdyby mě hledal, a místo toho jsem se vydal, "z nostalgie po starých časech", po starém rozbitém chodníku, který vedl kolem školy... "kdyby se doktor náhodou díval".

Ve špatné náladě, pokradmu, ostražitě - prokřehlé a zaťaté ruce mi visely podél těla místo toho, aby se hřály v kapsách - jsem opatrně kráčel přívaly deště podél dlouhé řady vzpomínek a byl jsem připraven na všechno. Vratká, kluzká dřevěná lávka mě vedla kolem bezútěšných rybářských chatrčí, zlověstných, začazených a záplatovaných nejrůznějšími záplatami z víček plechovek od šňupacího tabáku a

vyklepaných krabiček od doutníků značky Prince Albert: tam bydlí Šílenej Skandinávec; "ten, co žere děti", říkávali spolužáci, když mu házeli jablka do oken; "bojíš se, Lelande?"... kolem domku, kde bydlel školník, o kterém se vykládaly všechny historky, jaké se vykládají o všech školnících, kolem skrčené cihlové školní kotelny, kolem hrubé stěny naskládaného odpadního dřeva, kterým se v kotelně topilo... a, což bylo zvláštní, prakticky celou cestu jsem nepolevil ve své pozornosti. A potom, když mě mé bezdůvodné obavy téměř rázem opustily - nač takový strach? Jak jsem si já pitomec mohl myslet, že ten šašek s podbradkem něco ví; takový nesmyslný strach! - uvědomil jsem si, že stojím před školou, před mojí prastarou baštou Vzdělanosti, Pravdy, před mojí svatyní. Strach však nenahradil žádný klid: kráčel jsem po chodníku kolem hřiště mé svatyně, a zatímco jsem přejížděl klouby prstů po bytelném plotě kolem školy, ke které jsem nikdy nepatřil, kolem hřiště, hlučícího poledními vzpomínkami na mužstva, v nichž jsem nikdy nehrál, moje ostražitost se proměnila v přikrčenou skleslost a lítost. Přes plot jsem viděl, že míjím baseballové hřiště. Kde hráli "velký kluci", když jsem byl prvňák, a kde hráli "malý kluci", když jsem chodil do čtvrté třídy... "Malý kluci?" zeptal se jednou Hank. "Jo, víš, to jsou zabedněný kluci, tupci, který v životě nepřečtou jedinou knížku." Tohle staré rozumné vysvětlení mi připadalo žalostně chabé; velký kluk nebo malý, prvňák nebo čtvrťák, Lelande, kamaráde, víš dobře, že bys býval dal všechny knížky Edgara Rice Burroughse za to, kdybys mohl patřit do té hlučné, rozvrácené party. Je to tak? Je to tak! Díval jsem se přes drátěný plot na hřiště protkané potůčky deště a zjistil jsem, že se sarkasticky ptám Kdy si zahraju, kluci, kdy mě vyberete? Všichni už hráli, jenom já ne. No tak. Vyberte si taky jednou mě.

Klukům se nechtělo. Nepřiběhl žádný devítiletý baseballový demagog, pocákaný starým dobrým americkým sluncem, jak je to možné jenom na baseballovém plácku, aby ukázal umaštěným prstem baseballové rukavice polaře a oznámil: "Vybírám si tě do mýho mužstva." Nikdo nezavolal: "Potřebujeme tě, Lelande, spoléháme na tebe, až půjde do tuhýho."

Ale kluci, žadonil jsem do spirálovitého ucha deště, spravedlnost musí být, nebo ne? Spravedlnost musí být.

Přesto, dokonce i tváří v tvář téhle uznávané pravdě, se přízraky zdráhaly; jasně, spravedlnost musí být, proti tomu by nic neměli, ale pokud šlo o první chytače - nebo druhé nebo třetí -, chtěli chladnou hlavu a odvážné srdce, ne nějakého ustrašeného začátečníka, který zvedá pěst před brýle pokaždé, když jeho směrem letí odražený míček.

Ale kluci...

Ne nějakou roztřesenou padavku, která se sotva drží na nohou, je nervózní a nakonec omdlí a za pět minut se probudí se staženýma kalhotama a kapslí čpavku pod nosem - jenom proto, že mu sestra píchla do zadku trochu penicilinu.

Počkejte, kluci; to nebyla obyčejná injekce. Ta jehla byla takhle dlouhá!

Takhle dlouhá, povídá padavka. Takhle dlouhá. Slyšíte ho?

Opravdu! Prosím vás, kluci... aspoň na domácí metu!

Na domácí metu. Slyšíte tu bábovku.... Konec řečí; jdem hrát...

Vrátili se do minulosti a já pokračoval dál kolem baseballového hřiště, zatímco vítr hvízdal nelibostí a déšť šuměl přes ochrannou síť z drátěného pletiva a kompletní mužstvo bránilo nasáklou domácí metu proti všem nováčkům. Zahnul jsem směrem k městu, pryč od školy, kde jsem dostával samé jedničky ze všeho kromě přestávek. Povedená svatyně. Ach ano, jistě, můj strach zmírnil pohled na tu vzdělávací instituci - alespoň už jsem nečekal, že se na mě doktor vrhne jako nějaký vypasený upír; podobně jako kostel, i škola mě totiž chránila před takovými démony - jenomže místo démona se rozhostila děsivá prázdnota, obrovské zlověstné vzduchoprázdno. Žádní démoni, ale ani žádní spoluhráči. Vypadalo to, jako by to tak bylo odjakživa.

Člověk by si skoro myslel, že jsou oba totéž....

Na svahu kouřil Hank v trpělivém tichu vedle svého otce a poslouchal, jak se mezi okapávajícími smrky blíží skřípavý jekot Joe Benova tranzistoráku. (Otec se pořád ve stoje opíral o kmen a zamyšleně pohyboval čelistí; bílé vlasy se mu teď lepily ke kostnaté lebce a visely mu v pramínkách ze zátylku jako mokré pavučiny. "Na takovým prudkým svahu," mumlal si pořád dokola. "Hm. Jo. Na takovým svahu toho můžeme pokácet o polovinu víc. Hm, hm. To si piš...."

Změna, která se s tím starým lišákem udala, mi trochu nahnala strach; vypadalo to, jako by se ta sádra zlomila, aby odhalila mladšího a zároveň zralejšího člověka. Pozoroval jsem Henryho, jak odhaduje terén a oznamuje, které stromy pokácíme, jak a v jakém pořadí a tak dále... a najednou jsem měl pocit, že vidím kdysi důvěrně známého, ale téměř zapomenutého muže. Chci říct... tohle nebyl ten starý podivín, který bez ustání mlel pantem a posledního půl roku burácel téměř bez povšimnutí po domě a místních barech. Ani ten hlučný vtipálek z doby před rokem. Ne, uvědomil jsem si postupně, tohle je ten nadšenec, s kterým jsem před dvaceti lety chodíval dělat odhad stojícího dřeva, ten klidný chlap, pevný jako skála, který mě naučil, jak mám vázat napínací lano jednou rukou a jak vložit klín do zářezu, aby strom padl tak kurevsky dokonale, že mohl zabodnout kůl na místo, kam chtěl nechat strom padnout, a pak ho tím stromem zarazit do země!

Mlčím a dívám se na něj. Jako bych měl strach, že ten přelud zmizí, když něco řeknu. A zatímco Henry mluvil - váhavě, ale přesto rozvážně a s jistotou -, cítil jsem, jak se sám začínám uvolňovat. Jako kdybych v sobě měl několik piv. Natahoval jsem vzduch do plic zhluboka a snadno a cítil jsem, jak mi tělem proudí takový poklid, skoro jako spánek. Bylo to příjemné. Uvědomil jsem si, že si ani nevzpomenu, kdy jsem se naposledy cítil takhle uvolněný - snad kromě předešlé noci, když mi Viv masírovala záda. Hergot, řekl jsem si; Henry je zpátky; jen ať na chvíli převezme otěže, než si trochu dáchnu.

A tak jsem mlčel, dokud Joby nebyl skoro u nás. Nechal jsem ho chvíli pokračovat s jeho instrukcema a pak jsem mu připomněl, že ten svah, na kterém jsme s Jobym dělali, byl přesně ten, na který nás ráno poslal. "Pamatuješ?" usmál jsem se na něj. "Neříkals, že máme dělat od toho skaliska dolů?"

"Jasně, to je všecko pravda," řekl bez sebemenšího zájmu, a pokračoval, "ale povídal jsem to proto, že to tam je nejbezpečnější. A to bylo ráno. Jenomže teď už na to nemáme čas. Tam dole to bude krápět složitější, ale můžeme tam těch smradů pokácet o polovinu víc. Povím ti to, až tady bude Joe. Teď buď zticha a nech mě chvíli přemejšlet."

A tak jsem mlčel a nechal ho přemýšlet a uvažoval jsem, kdy jsem něco takového dokázal udělat naposledy...)

Odešel jsem od školy a hřiště a většinu toho osamělého dopoledne jsem strávil nad bezútěšnými kelímky břečkovité kávy od zarytého Grissoma, který se tvářil, jako bych za jeho stagnující obchody mohl jenom já. Za tu dobu jsem přepracoval a vylepšil svoji teorii o démonu-spoluhráči - zdokonaloval jsem symboliku, zvyšoval účinek, natahoval jsem ji, aby pokryla všechny možné strasti.... Mohl jsem ji natáhnout daleko za základní školu. Po celou dobu soukromé přípravky jsem se tomu hřišti vyhýbal, na vysoké jsem jsem zůstával v bezpečí učebny za hradbou z knih, a venku na hřišti jsem nehrál na žádné metě. Na první, na druhé, ani na třetí. Rozhodně ne na domácí. V bezpečí, ale bez domova. Bezdomovec dokonce i ve městě svého domácího mužstva, a nikde žádná meta, na které bych hrál. Žádné ruce, které by mě v tom zmáčeném světě objaly, žádné křeslo u hřejivého krbu, které by mě neslo. A teď, jako by to nestačilo, mě opustil můj vlastní necitelný otec, opustil mě v nemocnici a vydal na pospas nemilosrdným kopytům tryskem uhánějícího zápalu plic. Ach, otče, otče, kde můžeš být...?

"Teče nám do bot," povídám Hankovi. "V takovýmhle počasí jsem měl vzít lepší nářadí." Opírám se znovu nemocným bokem o kmen, aby mě ta sádra tolik netížila, vytahuju si z kapsy pletenou čepičku a nasazuju si ji na hlavu. Vlasy mi pod ní neuschnou, ale aspoň vsákne dost deště, aby mi nestejkal do očí. Joe Ben se drápe do kopce prakticky na všech čtyřech a vypadá jako nějaký zvíře, který někdo vyhnal z doupěte. "Co se děje? Co se děje?" Podívá se na Hanka, na mě, pak se usadí na kládě a dívá se směrem, kam se díváme my. Šije to s ním nedočkavostí, ale ví dobře, že se všechno dozví, až budu připraven mu to povědět, a tak se dál neptá.

"Tak, pánové." Upravuju si čepici a odplivuju si. "Musíme skončit s kácením," povídám jim, "a to dneska." Jako by se nechumelilo. Hank a Joe Ben si zapalujou cigarety a čekaj, co se z toho vyklube. Povídám: "Je úplněk, horší čas jsme si nemohli vybrat. Vsadím se, že ráno byl odliv dobrý mínus jeden a půl nebo mínus dva stupně. Zatraceně nízkej. Když jsme ráno odcházeli z baráku, řeka měla bejt dost nízko na to, aby byli vidět vilejši na sloupech, ne? Když je tak nízkej odliv? Co? A viděli jsme nějaký vilejše? Nebo se někdo díval...?" Koukám přímo na Hanka. "Porovnals ráno vodoznak na baráku s mapou přílivů?" Vrtí hlavou. Odplivnu si a znechuceně se na něho dívám. Joe povídá: "A co to má vůbec

znamenat?" "Znamená to," povídám, "že je konec, máme po ptákách, že se z tyhle hry budou radovat Evenwrite a Draeger a celá ta socialistická chamraď! Pokavad sebou opravdu pořádně nehodíme. Znamená to... že někde na horním toku musí bejt fakt pořádnej slejvák; z horních ramen přitejká víc vody, než si dovedete představit. Možná nás čeká pořádná povodeň! Dneska v noci snad ještě ne, o tom pochybuju. Pokavad se nespustí průtrž mračen. Mohla by, ale dejme tomu, že ne. Dejme tomu, že to vydrží takhle. Zejtra nebo pozejtří nikdo neudrží jedinej vor, ani my, ani WP. Musíme je teda odplavit dřív, než řeka stoupne. Tak. Dejme tomu, že, ehm, teď máme asi půl jedenáctý, takže to znamená jedenáct, dvanáct, jedna, dvě... když se do toho pustíme, za hodinu uděláme tak dva...." Prohlížím si jeden z těch smrků, co tam stojí. Je pořádnej. Jako bejvaly dřív. "To máme sedmnáct palubních stop krát dva, krát - kolik jsem to říkal? pět hodin kácení? - krát pět hodin, řekněme šest hodin; Andy může zůstat celou noc na pile a se člunem a světlometem čekat na opozdilce... jo, to bysme mohli zvládnout. Tak. Když budeme šest hodin makat jako zjednaný, a nic se neposere, tak - kolik to máme... hmm..."

Stařec mluvil dál, přejížděl si zahnědlou špičkou jazyka rty a občas se odmlčel, aby si odplivl. Hovořil spíš k sobě než k ostatním. Hank dokouřil cigaretu, zapálil si další, a zatímco poslouchal, občas pokýval hlavou. (S radostí jsem nechal starého, ať se toho ujme a šéfuje nám. S obrovskou radostí, abych byl upřímný.

Henry vykládal dál. Když Joeovi a mně vysvětlil všechny podrobnosti a předeslal nám všechna nebezpečí a nástrahy, nakonec přeci jen připustil: "Ale můžeme to zvládnout, pánové," což se dalo čekat. "Dokonce o něco víc, když sebou hodíme. A zejtra si musíme pronajmout remorkér a odplavit klády do WP, čím dřív, tím líp. Nečekat do Dne díkůvzdání. Musíme se jich zbavit dřív, než o ně přijdeme. No... bude to zápřah, ale zvládneme to."

"To si piš!" prohlásil Joe. "Zvládneme!" Taková práce, to bylo něco pro něj.

"Takže...?" zeptal se otec rovnou. "Co ty na to?"

Věděl jsem, že se ptá mě. "Bude to dřina," povídám, "zvlášť když Orlanda a Laytona a ostatní zastrašil Evenwrite a zbytek města. Chci říct, že to nebude lehký, plavit tolik dřeva po vzedmutý řece, když je nás tak málo...."

"Já vím, že to bude dřina, sakra! Na to jsem se neptal...."

"Počkejte!" Joby luskl prsty. "Už vím: můžeme si vzít několik předáků z WP!" Je celý bez sebe a hoří nedočkavostí. "Oni nám přece musejí pomoct, ne? Nechtějí přijít o dřevo na zimu. Remorkér Mámy Olsonový a pár předáků z WP stačí, a Pán nad náma bude držet ochrannou ruku."

"Takovou nabídku přijmeme," povídá otec a zvedá se z kmene, "až se objeví. Teď právě se ptám, jestli dokážeme za dnešek pokácet, co máme ve smlouvě. Všechno. Jenom my tři?"

"Určitě! Určitě to dokážeme, co by nám -"

"Já jsem se ptal tebe, Hanku...."

To jsem věděl. Přes modrý závoj cigaretového kouře jsem se přimhouřenýma očima díval přes kapradí a libovku a ostružiní, skrze mohutné černé rovné kmeny těch stromů až k řece, a ptal jsem se sám sebe: Dokážeme nebo nedokážeme? To jsem nevěděl; prostě jsem nevěděl. Říkal jenom my tři. Což znamená dva a jeden stařec. Dva urvaný dřevorubci a jeden starý mrzák. To je šílenství, řekl jsem si, a věděl jsem, že bych měl otci odpovědět Ani náhodou, říct mu, že je to moc nebezpečný, ať na to zapomene, ať to pustí z hlavy....

Jenomže on mi v tu chvíli nepřipadal jako starý mrzák. Jako bych si tam už nepovídal s tím neotesaným podivínem z města, ale s dravým mladým dřevorubcem, který se vynořil z minulosti a nemůže se dočkat, až si plivne do dlaní a pustí se zase do práce.

Díval jsem se na něj a čekal. Co jsem mu mohl říct? Když povídá, že to zvládneme, tak to zvládneme, třeba ví svoje, jen ať to řídí. "Ptám se tebe, chlapče...." Moc dobře totiž vím, že v tom, aby se to tenhle dřevorubec z minulosti pokusil zvládnout, bych mu mohl zabránit leda tak býkovcem, a tak povídám dobrá. "Dobrá, Henry, zkusíme to." O takovýhle dřevařině toho víš zřejmě víc než já a Joby dohromady. Tak dobrá, do toho. Ty tomu šéfuješ. Mě už to nebaví táhnout. Honí se mi hlavou jiný věci. Vem si to na starost. Mě jenom zapni a nasměruj. Tak by se mi to stejně líbilo nejvíc. Jsem unavenej, ale budu dělat. Když to vezmeš za mě. Když mě jenom zapneš a nasměruješ, tak budu naprosto spokojenej...)

Když se Grissom opovážil po mně chtít, abych zaplatil časopis, který jsem polil kávou, rozhodl jsem se

změnit lokál. Přešel jsem ulici a vešel do grillbaru Mořský vánek, dokonalého prototypu rychlého stravování v Americe: dvě servírky v pomačkaných uniformách hovořící u kasy; na hrncích na kávu otisk rtěnky; bezútěšná sbírka sladkostí; mouchy trpící nespavostí, které čekají, až přestane pršet; umělohmotný kotec plný koblih; na zdi nahoře kalendář Coca-Cola a soustavné skřípění ohnuté vteřinové ručičky na ciferníku hodin Dr. Peppera... dokonalé místo, kde může člověk spočinout a obcovat s přírodou.

Posadil jsem se na jednu ze stoliček potažených koženkou, objednal si kávu a zakoupil právo na jednu z koblih v kotci. Menší ze servírek mi přinesla kávu, vzala si peníze, vrátila mi drobné a vrátila se ke kase, aby dál natahovala krk ke své znuděné kolegyni... aniž by mě vůbec vnímala. Jedl jsem koblihu, opakoval své strasti s čerstvou kávou a snažil se nemyslet dopředu, neptat se sám sebe: Na co čekám? Vteřinová ručička skřípala nesmyslný žalozpěv. V zaneřáděné kuchyni lamentovala předpotopní chladnička a vteřinová ručička chrlila bezútěšnou nabídku rychlého občerstvení - vlažné vteřiny, vyčpělé minuty, jednotvárný jídelníček, s nímž se váhavý střelec musí vždycky spokojit...

Zatímco déšť na svazích houstl, všichni tři se pustili do práce. Hank zatáhl za lanko a nešlo mu do hlavy, proč mu pila připadá lehká jako peříčko (vem to za mě a já budu naprosto spokojenej), když má ruce jako z olova. Henry kráčel podél kmene a hledal místo, kam by vyrazil značku, a litoval, že si nevzal alespoň igelitovou tašku nebo něco, čím by si zakryl sádru, aby nenasávala vodu a netížila ho ještě víc než obvykle. Joe Ben, který skákal z kopce zpátky ke kmeni, na kterém pracoval, než ho vyrušilo Hankovo zahvízdání, měl naopak pocit, jako by bahno obalující jeho boty bylo ve skutečnosti lehčí. Cítil se dokonce čipernější a pohotovější než jindy. Všechno šlo jako na drátku. Ráno si s něčím dělal hlavu - už ani nevím, co to bylo -, ale všechno se vyvíjelo přesně tak, jak to měl rád: Henryho dramatický příchod, zpráva o přílivu, taktická porada, tlumené hlasy, ten pocit, jako kdyby jim vyhrávala dechová kapela, musíme je porazit, musíme, a ty mě kryj, Joby, a já je roztrhám na kusy! Paráda! Ten břeský rytmus středoškolského idealismu a rozhodnosti, který měl ze všeho nejraději: vyřvávající musíme, musíme, musíme! pořád dokola, až se slova změní na porazíme, porazíme, porazíme! - a když položím ruku na kmen a přehoupnu se přes něj, mám pocit, že když se nezadržím, vyletím rovnou do oblak - kmen je připravený - byl připravený, už když Hank zapískal - ta potvora potřebuje už jenom trochu nadzdvihnout, aby se dostala přes skálu, o kterou byla opřená. Tak se ukaž...

Joe obešel konec kmene a prohlédl si hever. Byl vyšroubovaný na maximum, jeden konec opřený o skálu a druhý zakousnutý do kůry kmene. Stáhnout ho dolů znamenalo, že kmen poklesne o několik centimetrů, než opře hever o jiný kámen. "Na to prdím," řekl nahlas se smíchem a dodal sám pro sebe: "Neustupuj ani o krok!" Své podsadité drobné tělo posadil na hever, rameny se opřel o skálu a nohama o kmen. Opřu se ááách spusť se no tak do moře! A je to! Přehoupne se přes skálu, s rostoucí rychlostí se valí k pařezu, odrazí se od něj a letí jako šíp, joj! z kopce a zastaví se těsně u řeky! Dobrá práce, řekl bych. "Hej..." Joe se postavil a zavolal přes rameno na Hanka a Henryho, kteří ho pozorovali. "Viděli jste to? Páni; podle mě nemá cenu se s tím moc párat. Co kdybych vám shodil z kopce tenhle, abych vám ušetřil námahu?"

Se smíchem klouzal ze svahu s heverem v podpaží lehkým jako peříčko a boty jako by pod ním létaly. A ten malý tranzistorák mu poskakoval a vřískal na krku...

Vím, že mě miluješ
a můžeme být šťastní
když nás lidi nechaj bejt....

Tak do toho - stáhnu hever zase zpátky a vrážím ho pod kmen a točím! Díval se, jak se rameno heveru zakusuje do mokré kůry. Dřevěný šroub se vysouval. Kmen se odkulil a na okamžik znehybněl - tentokrát se prodírá kapradím a ostružiním a letí přímo do řeky. Paráda, je tam! Zvedl hever, pověsil si ho za popruh na rameno a drápal se do kopce na všech čtyřech - kdo to kdy viděl! - a cestou odfrkoval a sípal jako krab prchající na břeh. S poškrábaným a rudým obličejem se dotrmácel k druhému kmeni, kde se Hank oháněl s pilou. "Tys ho ještě nepořezal? Tak se mi zdá, Henry, že my dva budeme muset dřít i za tohohle flákače!"

Pak se přehoupl přes kmen a z bahna na botách mu vyrostla křídla: a kdokoliv nebude ve svém srdci pochybovat, bude, Bože můj, bude...!

Indiánka Jenny si ve své chatrči pobrukovala nad horoskopem se skleněnými kroužky, které se protínaly a vytvářely záhadné vzory! Lee popíjel kávu v Mořském vánku. Viv domyla nádobí a přemýšlela, do čeho se pustí teď. Není kam spěchat, když Jan zůstala s dětmi v novém domě. Alespoň si můžu nasadit vlastní tempo. Jsem ráda, když je Jan s dětmi tady, a budou mi chybět, až se odstěhují do nového, ale když to jde, dělám si raději všechno po svém. Páni, jak je tady ticho, když jsem tu sama...

Stojím uprostřed velkého obýváku, dívám se na řeku a jsem nějaká nesvá, neklidná, téměř znepokojená... jako bych čekala, že se něco stane. Že zakřičí některé z dětí, napadá mě. Už vím, co mě uklidní; naložím se do horké vany. Nejste vy náhodou slečna Lenora? Ale stejně, je tady nádherný klid a ticho...

Hank si utřel nos mokrým rukávem bavlněné mikiny, který mu čouhal z pláštěnky, znovu popadl pilu a zajel do kmene stromu před sebou a cítil, jak se mu po těle rozlévá jako teplá tekutina uvolnění z práce, z prosté nekomplikované práce.... (Je to trochu jako spánek. Mnohem víc uklidňující než leckterý spánek. Nikdy mi nevadilo tak těžce pracovat. Klidně bych se spokojil s tím, že budu řezat obyčejný trámy, když mi parťák řekne, co mám dělat a kde to mám dělat. Kdyby to byl slušnej parťák, aby člověk věděl, na čem je. Jo, klidně bych....) Všechno šlo jako na drátku. Stromy padaly dobře a vítr nefoukal. Henry pomáhal, kde bylo třeba, vybíral stromy, odhadoval dráhy koryt, připravoval hevery, to vše spíš s použitím zkušeností než kostí, které měl beztak křehké jako křída... ztěžka oddychoval, odplivoval si a v duchu si říkal, to člověk zvládne, i když mu nezbylo nic než zkušenosti, i když má nohy jako z gumy a ruce jako ze skla a nezůstalo mu nic jiného než zkušenosti - pořád může být k něčemu platný! Dole na svahu Joe Ben odměřil pětadvacet kroků a začal řezat a cítil, jak mu ječící chvění řetězové pily stoupá pažemi vzhůru a hromadí se v zádových svalech jako elektrický náboj... mohutní, ach, stoupá ach ano a ještě chvilku a já ten kmen popadnu a přerazím ho o koleno! Schválně, dívejte se....

Na pultě grillbaru Mořský vánek stála hrací skříň s výběrem hudby pro mládež. Abych si zkrátil čekání (řekl jsem si, že počkám, až se otec objeví v Kůlu naproti přes ulici), podíval jsem se, co u mladých Američanů letí. Tak se podívejme... tady je "Corning with Summer" od Terryho Kellera - nádherná věc - "Stranger on the Shore" od člověka jménem - kruci - Mister Acker Bilk. Earl Grant a jeho "Swinging Gently"; Sam Cook a "Twistin' the Night Away"; Kingston Trio a "Jane Jane Janing"... Brothers Four... Highwaymen (s baladou "Birdman of Alcatraz", inspirovanou filmem, natočeném podle knihy, založené na životě odsouzence k doživotnímu vězení, který o skupině Highwaymen patrně nikdy neslyšel...) the Skyliners... Joey Dee and the Starlighters... Pete Hanly a jeho "Dardanella" (jak se to sem dostalo?), Clyde McTenaten s výzvou "Zapomenem na minulost"... a největší hit současnosti, přinejmenším v grillbaru Mořský vánek, silně napudrovaná servírka s mohutným nosem, která se doprovází na dřez s nádobím a zpívá "Proč tu musím tvrdnout?"

Zabručel jsem do hrnku s kávou. "Protože čekám, až pro mě přijde táta." Což nikoho nepřesvědčilo....

Na svahu se rozléhalo vysoké ječeni pil; zvuk práce v lese připomínal bzučení hmyzu pod omítkou. Prokřehlé pahýly nohou vnímaly náraz o studenou zem jenom jako bolestivý otřes v kostech. Henry táhl hever k dalšímu kmeni. Joe Ben si prozpěvoval s rádiem:

Vznáším se, vznáším,
ve věčném klidu a bezpečí..."

Les vzdoroval útoku na své prastaré panství všemi prastarými prostředky, jaké příroda dokázala shromáždit: ostružiní roztáhlo ostnaté dráty; vítr shazoval zákeřné suché větve ze ztrouchnivělých stromů; ze země potichu trčely balvany, aby zastavily kmen, který se ještě před chvilkou řítil ze svahu jako po másle; proudy vody proměnily pevné stopy v koryta plná ledově hnědé lávy.... A ve vrcholcích těch mohutných stromů jako by tentýž déšť bránil stromy před poražením, když se navlékal do milionů zelených jehel a snažil se je přišít k obloze.

Stromy však padaly jeden za druhým, dlouze vzdychaly a pleskavě se kácely na houbovitou zem. Aby byly okleštěný a rozřezány na klády. Aby byly s přemlouváním a s lichotkami odesílány s nepolevující

pravidelností ze svahu do řeky. Navzdory všemu, co proti tomu mohla příroda udělat.

Vznáším se ve věčné náruči.

Jak stromy padaly a hodiny míjely, všichni tři si zvykali na své schopnosti a nedostatky. Vyměnili si vlastně jenom pár slov; domlouvali se spolu tichou řečí práce ke společnému cíli, a jak si razili cestu po strmých svazích, byla z nich stále výkonnější, sehranější parta; stal se z nich jediný muž, jediný dělník, který znal své tělo a dovednosti a věděl, jak je účinně použít.

Henry vybíral stromy, rozhodoval, do kterých koryt mají padnout, pokládal hevery na místa, kde byly nejužitečnější. A držel se stranou. A už jede! Vidíte? Dá se to zvládnout, hergot, stačí, když má člověk zkušenosti a výdrž, to by v tom byl čert, aby se to ne.... Hank kácel a ořezával větve a s vytrvalostí nějakého stroje svíral těžkou řetězovou pilu v dlouhých silných pažích; nepracoval rychle, ale zato plynule, mechanicky, rozhodně ještě dlouho potom, kdy by si ostatní dřevorubci odpočinuli, dělal přestávky jenom proto, aby naplnil pilu nebo si dal do koutku úst novou cigaretu, když cítil, že mu ta dohořívající začíná pálit rty - vytáhl krabičku z kapsy mikiny, zatřepal s ní, až se objevila cigareta, a pusou ji vytáhl... staré cigarety se poprvé dotknul zablácenými rukavicemi teprve tehdy, když ji vytáhl, aby si s ní připálil novou. Takové přestávky netrvaly dlouho a málem se v té nekonečné dřině ztrácely, ale on se přesto skoro těšil, až začne znovu pracovat, až se vrátí do tempa, vypne myšlení a bude jenom pracovat, jako kdyby dělal od osmi do pěti a s ničím jiným si nezatěžoval hlavu, prostě se nechám nahodit a nastavit na to, co a kde, tak to mám nejradši. Jak to bývalo kdysi. Klid. Žádné komplikace. (A na mladýho si ani nevzpomenu, už kolik hodin mě nenapadlo, kde vůbec je.)... A Joe Ben zastal většinu práce s hevery, přebíhal od jednoho k druhému, tam trochu zatočil, jinde trochu popostrčil, a hop! kmen se obrací, naklání, řítí se z kopce! Prima - a teď seběhnout dolů a znovu nastavit hevery, zvednout a hned zase spustit a tak pořád dokola. No jo, tenhle sjede bez problémů. Zzzzum, až dolů, a už jede další, Andy kamaráde, velký jako archa... cítí, jak se mu ve svalech na zádech hromadí radostná síla, jak s pádem každého kmene do řeky sílí rozjařenost víry. Kdokoli věří ve svém srdci, bude vrhat hory do moře a Bůh ví, co všechno ještě... pak se vrací nahoru k dalšímu kmeni - běží a poskakuje jako nějaký pták bez křídel, opeřený v kůži a hliníku a blátě, s tranzistorákem poskakujícím a vřeštícím pod krkem:

Opírám se o Ježíše,
ve věčném klidu a bezpečí...

Až se všichni tři spojili, splynuli... v jednom z těch vzácných a krásných okamžiků, které se občas vidí, když to nějaké jazzové kapele šlape, když je dokonale sehraná, nebo když domácí basketbalové mužstvo na pokraji prohry zapne všechny síly, aby porazilo silnějšího soupeře v poslední minutě zápasu... a domácí nesmí ztratit ani bod; protože všechno - přihrávky, driblování, součinnost - všechno dokonale klape. Když taková situace nastane, všichni přihlížející vědí... že tahle parta, ať pět chlapů hraje basketbal, nebo čtyři jazz, nebo tři kácejí stromy, že tahle parta - právě teď, v tuhle chvíli - je nejlepší svého druhu na světě! Jenomže aby se z nějakého mužstva stala taková sehraná parta, musí použít všechny své prostředky, použít je v těch nejvhodnějších místech s veškerou nemilosrdnou touhou po vítězství, která je vynese k jejich nejvyššímu vrcholu, a ještě výš.

Joe tu souhru cítil. I Henry. A Hank sledoval, jak jeho tým šlape, vnímal jenom krásu té souhry a nevázané nadšení z toho, že může být při tom. Ne to nemilosrdné tempo. Nevnímal, že všichni tři směřují k vrcholu podobně jako nějaký stroj, běžící příliš rychle a příliš dlouho, který zvýší otáčky, aniž ve skutečnosti zrychlí, když dosáhne kritického bodu, jehož si nemůže být vědom, a pokračuje dál, zrychluje za ním a k němu zároveň neměnnou rychlostí. Zatímco stromy padaly a tranzistorák vyplňoval mezery mezi pády:

Opírám se o Ježíí-šéé,
v jeho věčné náruči.

Zamlžené skleněné dveře grillbaru Mořský vánek se otevřely a z deště vešel dovnitř uhrovitý Adonis, posadil se o kus dál k pultu a nepokrytě pomýšlel na krádež jedné ze tří týdnů starých tabulek Hersheyho čokolády vedle kasy - což by stačilo k tomu, aby dostal dva měsíce za drobnou krádež a nové uhry.

"Paní Carlesonová... asi se pojedu podívat nahoru do Swedesgapu za Lily, a kdybyste chtěla navštívit maminku, moh bych vás cestou vyhodit u Montgomeryů" - jedním okem sleduje starou čokoládu, druhým ještě starší servírku.

"Ne, teď hned asi nepojedu, Larkine; ale stejně děkuju."

"Není zač." Šup! "Tak nashle."

Naše pohledy se setkaly, když se otočil od pultu, a oba jsme se na sebe rozpačitě usmáli a podělili se o naše vzájemné tajné viny. Běžel do svého auta, kde ještě několik minut váhal, dělal si hlavu s mojí zdrženlivostí a přemýšlel, jestli se nemá vrátit a zaplatit za štípnutou čokoládu dřív, než to na něj prásknu. A v lese padají stromy, a déšť krají oblohu... zatímco já váhal uvnitř, v bistru, dělal si hlavu s vlastní zdrženlivostí a přemýšlel, proč si namlouvám, že čekám na svého nezvěstného otce... V lese, skloněný nad kmenem, Henry zručné vráží hever mezi pařez a kmen hergot přesně jak sem to dělával i když už možná nejsem tak čipernej jako tehda... a taky o tom, proč jsem se nezvedl a nešel za tím podobaným zlodějíčkem, jestli by mě nesvezl. Proč ne? Jede k Montgomeryům, přímo kolem nás; mám toho na něj tolik, musel by mi vyhovět! Joe Ben běží z kopce, přeskakuje kapradí těsně za klouzající kládou a nastavuje hever málem dřív, než se zastaví, protože nemá smysl vzdávat se, když nemáte pochyby, protože už jenom tím, že nepochybujete, jste v Božích rukou... A tak jsem slezl z koženkové stoličky, vylovil z kapsy hrst drobných, abych zaplatil, a spěchal jsem ke dveřím - se záměrem udělat ten krok, než mé nažhavené rozhodnutí ochladne... A Hank vytahuje pilu z mohutného, mechem porostlého kmene právě v okamžiku, kdy se začíná naklánět, ustoupí, aby se podíval, jak se vrcholek stromu vysoko nad ním kácí, mává, nabírá rychlost, vzdychá a hvízdá, saje za sebou šedivý déšť - prostě radost pohledět, prostě a přímo a Plesk! Kdo zná lepší život?... a cestou ven jsem si v duchu říkal, Viv, jsem tady, ať se ti to líbí nebo ne! "Cože?" říká Viv, ale jsou to jenom psi, škemrající u dveří na verandu o večeři. Pokládá koště a odhazuje si vlasy z čela. Lee vchází do deště a ohrnuje si límec. Podobaný výrostek při jeho příchodu panikaří a vyráží na plný plyn. Hank vypíná pilu, aby dolil benzín. Zapaluje si další cigaretu a znovu nahazuje silný motor. Henry se prokřehlýma a ztuhlýma rukama potýká s plechovkou na tabák. Joe skáče, škobrtá, padá, o vroubkovaný knoflík na tranzistoráku si strhává kus kůže na bradě a hudba dohraje. Po mokré obloze přejede okamžik ticha, jako když prasknou pojistky. Všichni se zastavují a naslouchají tomu naléhavému tichu, pak se chystají opět k pohybu a pouštějí to z hlavy. Lee se vydává na východ po štěrkové cestě. Viv krmí psy. Hank tiskne knoflík pro mazání řetězu. Henry žmoulá kousek tabáku, ztěžka oddychuje a odplivuje si. Joe Ben opět zapíná rádio v přesvědčení, že pád panečku zlepšil příjem... Burla Ivese:

Všechno bude jednodušší,
když půjdeš za nosem a nebudeš nic řešit.

A v tu chvíli, jako kdyby pojistka vyhořela, les krátký okamžik ticha ukončil.

A vítr, obtěžkaný deštěm, stoupal od řeky kapradím a ostružiním jako jedno hluboké nadechnutí; a "to bude tvůj životní cíl..." a Hank cítí, jak se vzduch kolem něj nadýmá větrem, jak se nadouvá, právě když vytahuje pilu z větve, kterou odřezává z poraženého smrku, dívá se vzhůru a mračí se ještě dřív, než ho skutečně uslyší! nepříčetné praskání kůry pohybující se někde opodál, otáčí se zpátky ke kmeni právě v okamžiku, kdy na něj mechem porostlé rty vycení řadu zářivých žlutobílých zubů, vytrhnou mu pilu z rukou odmrští ji rozlíceně na zem chňape kolem sebe ječí strojovou zuřivostí a hrůzou jak se snaží zoufale uniknout pomstychtivému dřevu těsně nad místem kde Henry pouští na zem hever kurva když se na něj snáší bahno a jehličí jako černý sakra! déšť a i když nevidím tak ostře jako kdysi pořád je čas seběhnout dolů pod kopcem Joe Ben slyší jekot kovu za závojem kapradí ale když nikdy nepochybujete kde je Hank uskakuje stranou od kmene a zapni mě a nastav to je všechno co mi stačí abych měl klid a pohodu jako ve spánku od osmi do pěti bez přemýšlení nebo bych řekl Nedá se nic dělat když vidím jak se mohutná kláda najednou vztyčuje otáčí se kolem své osy na Henryho PAŽI BOŽE krucinál můj dobrý

BOŽE BOŽE hlavně toho dědka ušetři aby to zvládnul paže kterou nasazoval hever sebou bezvládně zamává a na vteřinu zmizí pod řadou zubů než kláda odskočí z kopce staví se na zadní jako by se ta mrcha snažila znovu postavit a najít svůj pařez! rozmáchnutá zelená pěst praští Hanka do ramene dělá přemet staví se jako kdyby ta mrcha měla takový vztek že je poražená skáče do vzduchu ukousne tátovi paži vrazí mi jednu a teď se řítí ze svahu za "Joe! Joby!" posledním z nás a Joe Benova ruka odhrnuje kapradí tupý bílý kruh zubatý roztřepený blíží se k němu bahnitým korytem a zvětšuje se ajaj uskakuje od kapradí přes břeh vlastně není vyděšený ani polekaný ani nic podobného ale lehký jako by se bláto na jeho botách proměnilo v křídla... a na okamžik se zastavuje ve vzduchu nad břehem... čertík, pohupující se na pružince... vymrštěný z krabičky kývá se nad spletí popínavých rostlin... obličej náhle šaškovsky červený barvy starcovy paže teď už rozdrcené prýštící celou dobu až na tu idiotskou kost... na okamžik se zastavuje ve vzduchu ten ošklivý drobný skřetí obličej celý rudý a pořád se na mě radostně kření že to je v pořádku Hanku to nic nemohls tušit že ta větev cos uříznul vyvolá tohle pak padne a plácne sebou na bahnitý břeh pryč z cesty nebýt toho "Pozor!" heveru "Pozor!" neboj Hanku obličej stále červený jako tátova BOŽE ty hajzle nech mi něco s čím bych se moh bít RUKU BOŽE moji zdravou RUKU Pozor! neboj se Hanku hlavně nikdy nepochybuj plácne sebou do rozbahněného břehu přímo do cesty POZOR JOBY plácne sebou a kutálí se zatímco ten splašený kmen narazí do kmene který zvedal heverem otočí se napříč vypíná se nad ním KUTÁLEJ SE kutálí se pořád s pocitem lehkosti sebejistý téměř v bezpečí zpola do řeky téměř ale kmen mu přistane na nohou a zastaví se.

Život bude jednodušší,
když půjdeš za nosem a nebudeš nic řešit...

Opět nastalo ono téměř, víc než ticho: tranzistorák; šumění deště v jehličí, řeka sající své břehy.... Hank stál, kymácel se, což byl jediný pohyb v kapradí, točila se mu hlava po úderu - čeká - do zad. Všechno teď bylo nehybné - čeká - krystalické a zasazené v naprostém tichu bez jediného zvuku, jako nějaký snový drahokam zasazený ve snovém prstenu. "To bude tvůj životní cíl." (Až na to, že to nebyl sen, jenom krystalizované ticho. Protože jsem probuzený, tak probuzený, že mi utekl mozek a nechal čas za sebou. Čas začne za chvilku; čas, začne, za chvilku....) Ta myšlenka se dál potichu ozývala. "Dívej se na koblihu, ne na díru v ní." (Za chvilku, za chvilku. Spal jsem. Zrovna jsem se probudil, ale čas ještě nezačal. Za chvíli se támhleta větev vymrští zpátky a ty kachny znehybnělé ve vzduchu poletí dál a tátova ruka bude krvácet a já budu hulákat jako na lesy. Za chvilku. Kdybych se jen mohl pohnout, tak za chvilku.) "Joe!" (za chvilku) "Joby! Vydrž, hned jsem u tebe!"

Seběhl vyrytou kolejí plnou bahna a přeskočil hradbu ostružiní a uviděl Joe Bena, který seděl po ramena ve vodě a vypadal, jako by držel kmen na klíně. Úzká záda měl otočená k rozrytému břehu a usmíval se přes řeku směrem k horám. Bradu měl opřenou o kůru a nedával najevo žádnou bolest. "Kruci, ten na mě ale vletěl, co?" Potichu, nezvykle klidně se zasmál. Jako já, napadlo Hanka; čas mu ještě nezačal. Ještě neví, v jakým je maléru....

"Je to špatný, Joby?"

"Myslím, že ani ne. Padnul mi na nohy, ale pode mnou je měkký bahno. Necítím nic zlomenýho. Ani rádio mi nerozbil." Otočil knoflíkem; Burl Ives stále brnkal nad hladinou:

... zlatým písmem metr vysokým
je tahle filosofie.

Nastala - zatímco oba čekali - zvláštní a nelíčená chvíle, kdy ani jeden nepromluvil.

Všechno bude jednodušší,
když půjdeš za nosem a nebudeš nic řešit...

Pak... se Hank najednou pohnul. "Vydrž," řekl. "Skočím pro pilu."

"A co táta? Slyšel jsem ho křičet."

"Utrhlo mu to ruku. Omdlel. Hned přinesu tu pilu."

"Běž se na něj podívat, Hanku. Mě nic nebolí. Nedělej si se mnou hlavu; pamatuješ, co jsem ti říkal? Dostal jsem slib, že se dožiju osmdesáti let a zplodím pětadvacet dětí. Podívej se na něj, až půjdeš pro tu pilu. A dej na sebe pozor."

"Pozor?" Poslechněte si toho cvoka. "On má pět dětí a bude mi říkat, abych na sebe dával pozor. To si piš," řekl jsem a zamířil zpátky na kopec. Když jsem se vydrápal k Henrymu, byl jsem tak zadýchaný, že to se mnou málem seklo. "No nazdar; to je šílený..." Řekl jsem si, že se musím uklidnit, že jsme sice v pěkné bryndě, ale dostaneme se ze toho. Uvolni se a ber to s klidem jako Joe. Nutil jsem se dýchat zhluboka a pomalu a snažil se udělat něco s rukama, aby se mi přestaly třást. "To snad ne..." Klid, hlavně se uklidni a zvolni tempo. Nezmatkuj. Pěkně pomalu....

Zvonilo mu v hlavě a srdce drnčelo kód, který se pořád ještě - čeká - snažil považovat za nesmysl, za panický nesmysl.

Otec ležel na hromadě jehličí a bláta jako raněný racek. Poklekl jsem a podíval se mu na rozdrcenou paží. No... vypadala zle, ale nekrvácela tolik. Vytáhl jsem z kapsy kapesník, stáhl jsem mu podpaží a krev už se tak neřinula. To mohlo vydržet, než ho budu moct vytáhnout k dodávce. Bude to pořádná fuška, vláčet ho do toho krpálu. Ale třeba má Joby nohy v pořádku a podaří se nám udělat nosítka a odnést ho nahoru, jen co přeříznu ten kmen. "Ten kmen." Za chvilku poběžím dolů a přeříznu ten - "ale ten kmen!" Za chvilku - "Ten kmen na Joeovi... ve vodě!"

Hankova hlava sebou trhla. To drnčení bylo jako šílený telegraf. Ta zpráva ještě jednou zkrystalizovala všechno - čekání skončilo - před jeho zraky: Proto jsem se nemohl uklidnit! Já to věděl už tam dole. Věděl jsem to. Podobně jako jsem věděl dřív, než ten kmen vyletěl do vzduchu, že nastal problém. Podobně jako jsem moc dobře věděl předešlou noc, že - Kristepane, ten kmen, jak tam leží!

S výkřikem popadl řetězovou pilu a znovu klopýtal vyrytým korytem, prodíral se ostružiním a přeskakoval kapradí ke břehu, kde byl Joe Ben uvězněný...

Kráčel jsem po kraji štěrkové cesty z restaurace na východ ke starému domu. Byl jsem rozhodnutý jít vpřed vlastními silami, když jsem se dal konečně do pohybu, třebaže to znamenalo jít pěšky celých třináct kilometrů, a uvědomil jsem si, že si užívám uspokojivé symbiózy s deštěm: šel jsem před deštěm, spolu s ním. Skrovná pomoc vody opírající se do mého krku se dotkla mojí rozhodnosti: můžu to zvládnout, řekl jsem si nekompromisně, zvládnu to. A takhle jsem alespoň nemusel myslet na muka ležící přede mnou, ale jenom na to, jak se tam dostanu. Plahočil jsem se vpřed proti proudu řeky, rozhodně a vytrvale, a ani jedinkrát jsem nezvedl ruku, abych stopnul nějaké auto: zvládnu to, sakra, a - když nepočítám ten déšť - úplně sám, hergot....

Hank proskočil houštím na břehu přímo na kmen; všiml si, že hladina stoupla Joeovi o několik centimetrů po krku.

"To jsem rád, že jsi tady," přivítal mě Joby. "Najednou se nějak potápím -"

"Joe! Já nemůžu! Ten kmen!" Zápolil jsem s lankem pily jako smyslů zbavený. Ruce se mi zase třesou. "Chci říct že ho nedokážu přeříznout - podívej na tu pitomou hladinu, kde musím -" Pila se rozkvílela. Joe potemněl v obličeji, když pochopil, co mám na mysli. Kmen ležel tak hluboko ve vodě, že jsem ho nemohl přeříznout, aniž bych neponořil motor pily pod hladinu. Právě proto jsem se nemohl uklidnit. Věděl jsem to už na svahu, že nepůjde přeříznout. Možná dokonce ještě dřív. "Dávej pozor," řekl jsem přesto. "Podívám se, co s tím můžeme -"

Ještě jednou zabodl Hank do kůry ochranné hroty pily a naklonil svištící zuby. Joe zavřel oči, když do ostružiní za jeho zády začaly odletovat třísky a piliny. Cítil, jak ho kousíčky kůry chvilku štípají do tváře, pak uslyšel, jak pila prská a bublá a zastavuje se. Znovu se rozhostilo ticho; déšť a rádio -Život bude jednodušší- Joe otevřel oči; za řekou viděl Mariin štít, zastřený deštěm a rychle padajícím soumrakem. Ale stejně. Kdokoliv nepochybuje - nemusí se strachovat. Hank se snažil uvolnit pilu a začít znovu, ale nešla vytáhnout.

"Je to marný. Nejde to, Joe."

"To je dobrý, Hanku." Kdokoliv to ví ve svém srdci. "Já vím, je to dobrý... protože podívej: nezbývá nám než čekat. A mít trošku víry. Víš, ono je to asi takhle: o všechno už je postaráno. Tu potvoru ze mě za chvilku zvedne příliv, ne? No řekni, nemám pravdu?"

Hank se podíval na kmen. "Já nevím... když vidím, jak leží. Řeka bude muset stoupnout o pořádnej kus, než se zvedne."

"Tak budeme čekat," řekl Joe Ben sebejistě. "Škoda jen, že jsem nepočkal ještě jeden den, abych přestal s kouřením. Ale já to zvládnu."

"Jasně," řekl Hank.

"Jasně. Budeme čekat."

A čekali. Zatímco obloha před nimi, za řekou, houstla deštěm, a les za nimi utišoval vítr, aby naslouchal plechové hudbě linoucí se od řeky. Zatímco proudy dešťové vody hnaly ledové bahno do struh, strouhy do potoků, podél břehů vymletých erozí.

Zatímco vlny na pobřeží u Čertova vězení se zvedaly stále výš, aby unikly po rozeklané skalní stěně, a oblaka se hnala od moře přes příboj a tříštila se o vysoké svahy, aby odtáhla tam, odkud přišla.

Viv vstala z horké vany a s pobrukováním se osušila před teplometem v místnosti provoněné růžovým olejem.

A zatímco vzdálenost mezi starým domem a mými promočenými a houževnatými botami plynule odpleskávala, mé rozhodnutí sílilo: třináct kilometrů tímhle deštěm, třináct mizerných kilometrů... když zvládnu tohle, zvládnu cokoliv...

Hank se pokusil podložit kmen hevery, aby s ním pohnul, ale jenom se zabořily do bahna.

"Potřebujeme koně," řekl Hank a proklínal hevery.

"A co s ním?" zeptal se Joe pobaveně, když viděl, jak kmen přivádí Hanka k zoufalství. "Zapřáhnout ho a vytáhnout kmen na břeh? Ne, potřebujeme velrybu, aby ho odtáhla do řeky. Určitě. Nevíš, kde bysme si mohli pronajmout nějakou statnou velrybu zvyklou na postroj?"

"Jak ti je? Nenadlehčuje se trochu?"

"Možná. Já nevím. Jsem totiž zmrzlej jak rampouch, jestli chceš něco vědět. O kolik stoupla hladina?"

"Jenom o pár centáků," zalhal Hank a zapálil si další cigaretu. Chtěl nechat Joea potáhnout, ale ten, když uviděl kouř, přiznal, že by za daného stavu věcí raději dodržel svůj slib Pánu. Hank mlčky kouřil.

Ledňáčci čekali obřadně na větvích nad řekou.

... dívej se na koblihu, ne na díru.

Když voda dosáhla Joeova krku, Hank se ponořil pod hladinu, zapřel se ramenem o kůru a snažil se kmenem pohnout. Takovou tíhou by však dokázal pohnout jenom motor o výkonu dvou set koňských sil, a on to dobře věděl. Věděl také, že hladina řeky bude muset stoupnout o pořádný kus, aby odplavila kmen jedním koncem spočívající na břehu. A že když už se kmen pohne, pravděpodobně se převalí na břeh, přes Joea.

Občas se některý z ledňáčků snesl střemhlav dolů, načež se vrátil na větev, aniž se dotknul hladiny.

Joe vypnul rádio a oba si teď povídali. O starci, ležícím na svahu pod Hankovou parkou, o práci a o tom, jak zavolají J. J. Bismarckovi, předákovi společnosti Wakonda Pacific, jakmile se dostanou k telefonu, a zajistí si na druhý den posily stojící mimo odbory.

"Třeba nám to odjezdí na řece sám Jerome Bismarck v korkáčích - no nebyl by to pohled? Na J. J. Bismarcka, jak sebou ty dva metráky plácaj ve vodě? Panebože..."

Hank se při té představě neubránil smíchu. "Jo, panáčku, ale dovol, abych ti připomněl, jak ses poprvé pokoušel plavit kmeny ty. Pamatuješ? V polovině ledna, když byly zamrzlý v ledu?"

"Ne, ne, nic takového si nepamatuju. Vůbec."

"Nepamatuješ? Tak to ti budu muset trochu osvěžit paměť. Měls na sobě asi deset triček a gumový kalhoty a velikej vlněnej kabát -"

"Kdepak. To jsem nebyl já. Žádný vlněný kabát jsem nikdy neměl. S někým sis mě spletl..."

"A sotva jsi tam vlezl, zahučels do vody a klesal ke dnu jako šutr. Akorát jsi stačil křiknout. A byls tak těžkej, že tě musela tahat ven polovina lidí z pily. Málem jsem z toho chcípnul smíchy."

"To byl někdo jinej. Já jsem vždycky lehkej a hbitej. A pamatuješ na tu šálu, co ti upletla Barbara, jak se ti chytila do řetězový pily - chvilku jsme nevěděli, jestli skončíš oběšením, nebo přijdeš o hlavu! Nezapomněls?"

"A když už mluvíme o hadrech - pamatuješ, jak jelo naše zápasnický mužstvo do Bendu na rozhodující utkání a velkej Bruce Shaw přišel ve smokingu, protože mu trenér řek, aby se slušně oblíknul."

"Bože můj - Bruce Shaw..."

"Bruce, to byl pořízek - on pořád jenom rostl."

"No jo, máš pravdu! Nějakou dobu chodil do našeho shromáždění, říkal jsem ti to? Padal k zemi a nesrozumitelně křičel jako u vytržení. Bylo nebezpečný se k němu přiblížit; byl ještě větší než na střední škole."

"Odjakživa to byl kus chlapa. Už tehdy vážil dobře přes metrák...."

"Neslyšel jsem o něm od té doby, co přestal chodit na bohoslužby. Nevíš náhodou, co s ním vůbec je?"

"Asi před sedmi lety měl ošklivou bouračku... Už jsem ti to někdy vykládal? Potkal jsem ho, myslím, že to nebylo dlouho po ty bouračce, v Eugene na Melody Ranch. Viděl jsem ho tam na zábavě a docela přátelsky mu povídám nazdar, Bruce, ale on byl nějakej nenaloženej, jenom po mně šlehnul očima, jako by mě chtěl přetrhnout vejpůl. A - poslouchej, to jsem ti ještě nikdy nevyprávěl - ten večer jsem byl nalitej jak slíva, snad nejvíc, co pamatuju. To léto jsem se zrovna vrátil z vojny. Měl jsem ji vážně jak z praku. Měl jsem ztuhnout, ale bůhví proč jsem si vzal do hlavy, že se půjdu projít. A tak jsem šel ven a začal jsem se procházet, a najednou ti na mě promluvil strom, chápeš to, a na několik hodin mě úplně zrušil. Protože mám fakt nakoupíno a... je pozdě a tma... a jen tak se procházím a najednou přijdu k tomu stromu - teče po něm míza a jen tak tam stojí. Je to sám Shaw, v životní velikosti a dvakrát tak ohavnej. Shaw, o tom nepochybuju; Bruce, to je pořez... a člověče, a tváří se děsivě! Košili má svlíknutou a ruce natažený před sebou a zepředu je samej strup. Stojím tam a povídám: 'Nazdar, Shawe, jak se vede?' Nic. 'Co pořád děláš, kámo?' Pořád mlčí jako zařezanéj, ale tváří se příšerně. Ptám se, jaký to je na přehradě, kde zrovna makal, a co jeho holka, a máma a já nevím co ještě, a on tam jenom stojí - obrovitej a hrozívej. Nakonec - celou dobu jsem se před ním třas jako ratlík, protože jsem si myslel, že má na mě pifku, ani nevím kvůli čemu - se začnu sunout kolem něj. Potichu jako myška se kolem něj proplížím a hasím si to po ulici pryč, a když ho tam ráno vidím pořád stát, koukám, že Shaw je strom."

"Vážně? Tos mi nikdy nevykládal."

"Přísahám, že to je pravda."

"Kristepane. Znehybněnej stromem."

Zatímco se smáli, vřískot tranzistoráku znenadání ustal. "Zatraceně; zapomněl jsem si sundat rádio z krku. Kruci... je po něm. Nesměj se, slyšíš, sakra. Mně to rádio přirostlo k srdci." Načež se sám začal chichotat.

Bez rádia se však Joeův smích rozplynul v jektání. Hank se rozesmál ještě víc. "To snad není pravda! Nejdřív se chlubí, že se mu nerozbilo, když na něj padnul kmen; a pak ho utopí... ježíšmarjá, já se z něj pominu...." Joe se k němu snažil přidat, Jejich smích se táhl nad řekou. Ledňáčci přihlíželi s pochmurně schoulenými rameny. A jak se smáli, náhlý poryv větru přihnal do Joe Benových úst malou vlnku. Joe se zakuckal, plival a ještě chvíli se smál... pak se otočil k Hankovi, aby se ho zeptal až přehnaně žertovným hlasem: "Doufám, že se nebudeš jen koukat, jak řeka stoupá a utopí mě?"

"Tahle řeka? Blázníš? Snad nemá Joe Ben Stamper strach z tyhle řeky? To je směšný. Já jsem si totiž myslel, že stačí, když zavoláš na toho svýho Velkýho Kámoše a on jenom namíří prstem a voda rázem halelujá opadne."

"Jo, ale já si říkám jedno: hrozně nerad ho obtěžuju, když si s tím může poradit někdo z nás. Nerad do toho někoho zatahuju, zvlášť jeho."

"Jasně; to bych pochopil; on toho bude mít asi hodně."

"Na to vem jed. Je to rušný období, blíží se Vánoce. A navíc všechny ty nepokoje v Laosu, Vietnamu..."

"A těch grázlů, co dělaj virvál v Oklahomě. Už chápu, proč váháš..."

"Přesně tak. Správně. Oklahoma ho letos obzvlášť potřebuje.

Oral Roberts už ho tam určitě zaměstnal při natáčení těch televizních seriálů. Jenomže" - Joe zvedl bradu, aby se vyhnul další vlnce - "ta zatracená voda mi pořád leze do nosu. Já ti něco povím, Hanku: asi

bys měl radši skočit do dodávky pro nějakou hadici... možná bude chvíli trvat, než se ten kmen zvedne."

V životě by mě to nenapadlo, ale Joe začal mluvit ustrašeným tónem. "Co to slyším?" ptám se ho. "Že by ten malej kluk, kterej říká: 'Musíš přijmout svůj osud a nekřivit se!'... měl vítr z trochy vody? A kromě toho, Joby, k dodávce je to přes kilometr do toho krpálu; chceš tady zatím zůstat sám?"

"Ne," říká rychle a cituje: "'Není dobře člověku samotnému.' Genesis. Těsně předtím, než uplácal Evu. Ale stejně bys pro tu hadici mohl možná zaběhnout...." v Skočil jsem do vody vedle Joea a stál jsem tam s rukou na jeho rameni.

"Ne," řekl jsem. "K dodávce by to trvalo čtvrt hodiny a zpátky taky, a když se podíváš, jak rychle - ale hlavně; já jsem prostě moc urvanej, abych běhal sem a tam a nahoru a dolů pokaždý, když si vzpomeneš. A krk už taky nemůžeš donekonečna natahovat. Pamatuješ na tu želvu kožatku, co jsme jednou chytili v bahně? Jak jsme ji dali do vany, kde bylo moc vody - pět osm centimetrů - a nic, po čem by mohla vylézt nahoru? Neutopila se, pamatuješ? Stála na dně vany a natahovala krk tak dlouho a tak daleko, aby mohla dejchat, že se natáhla k smrti.... Nemám sice strach, že se utopíš, ale není vyloučený, že by ses mohl natáhnout k smrti." Joe se pokusil zasmát, ale vzápětí zavřel pusu, než ho zasáhla další vlna. "A ten kmen by se měl stejně každou chvíli zvednout. A kdyby došlo na nejhorší, můžu ti dávat dejchání z úst do úst, dokud se nezvedne."

"No jo, jasně; máš pravdu," řekl. "To mě nenapadlo." Na okamžik sevřel rty, když mu voda šplouchla do obličeje. "To je fakt; můžeš mi dát dýchání z úst do úst."

"Hlavně se tím moc netrap..."

"Já a trápit se? Je mi jenom zima. Vím dobře, že něco uděláš."

"To víš, že udělám."

"Jako když jsme se ve vodě vždycky střídali o dýchací přístroj."

"Jasně. To je to samý."

"Úplně."

Stál jsem ve vodě vedle kmenu a třásl jsem se jako osika.

"Člověk musí hlavně dávat pozor na to, co říká, a věřit. A čekat..." honem zavřel pusu.

"Jasně," dokončil jsem za něj, než se vlna přehnala. "Hlavně čekat. A myslet na to, co ho čeká pěknýho."

"Přesně tak! A - panečku - za pár dní máme Den díkůvzdání," vzpomněl si Joe a mlaskl rty. "To je něco, to se pomějeme. A tohle už budeme mít z krku. Na Den díkůvzdání musíme připravit něco skutečně pořádnýho."

"To si piš."

Jen jsem tam stál a třásl se a měl jsem pocit, jako by čas, kdy se dalo udělat něco pořádného, dávno minul...

Ledňáčci čekali.... Déšť zamyšleně šuměl do řeky a přidával kapku za kapkou... zatímco Hank se poslední hodiny před setměním držel kůry kmene, ostré hnědé pařáty proudu ho tahaly za nohy - zpočátku se třásl, pak mu byla taková zima, že ji ani necítil a přestal se třást- a on nosil plné plíce vzduchu neviditelnému obličeji pod vodou.... Joe hlavně nesmí zpanikařit, říkal si v duchu, musí si zachovat dobrou náladu.

Vypadalo to, že se Joe ohromně baví. Dokonce i poté, kdy se jeho vyděšený obličej ponořil pod hladinu, Hank slyšel, jak prská smíchy, a když se potopil, pořád cítil na Joeových rtech ten potrhlý, idiotský škleb. Celá situace jim oběma připadala tak bizarní, že si chvíli připadali hloupě a nepatřičně, a nedokázali odolat smíchu, i když věděli, že předávat vzduch je pak mnohem obtížnější a nebezpečnější.

Nějaký čas nedokázali myslet na nic jiného než do prdele teď určitě vypadáme jako dva blbci; kdyby Henry nahoře přišel k sobě a viděl to, do smrti by si z nás utahoval. A nějaký čas, dokonce i poté, kdy se veškerý absurdní humor celé situace pro Hanka vyčerpal, ještě cítil pod vodou pobavení. To mu dodávalo naději; pokud se tam ten skřet bude smát, tak je to dobrý. Můžu mu nosit vzduch celou noc, když na to přijde. Pokud bude mít dost víry, aby mu to připadalo veselý. Pokud budu cítit, jak se kření. To mu zachrání kejhák, když dokáže mít legraci z toho, že je v loji; když se bude tvářit jakoby nic....

Ale pod vodou, v těsné ledové tmě, to nebylo o nic lepší než nahoře. A o nic veselejší. Spíš naopak. Přesto... na tom bylo něco legračního. Ne tak, jak to měl Joe rád, ale jako by to byl vtip někoho jiného.

A smích už mu nepatřil o nic víc než jeho úsměv. Patřily někomu jinému. Začaly ho přepadat, jakmile mu voda úplně zakryla obličej. Tma a chlad. Úlek a zděšení, a pak... se z hlubiny vynořila tahle legrační věc. Jako by tam něco bylo celou dobu a jenom čekalo, až se dost setmí. A teď, v tom těsném tichu pod vodou Joe cítí, jak se to snaží vtěsnat do jeho kůže, jak se to snaží rozežrat všechno, čím je uvnitř, a vtěsnat se do jeho kůže. Takový černý chechtavý rak, který si chce přivlastnit jeho krunýř. Nelíbí se mu to. Snaží se myslet na příjemnější věci, aby to zastavil. Například na Den díkůvzdání, který bude za pár dní. Pokaždé je to významný svátek, a tentokrát to má být jeden z nejlepších, co vůbec kdy byly. Protože ta zakázka pro WP už bude hotová; konečně si dáme pauzu. Domem se budou celé dopoledne linout neodolatelné vůně. Krocan s cibulovou a šalvějovou nádivkou. Dýňový koláč s jamajským pepřem. Dívej se na koblihu. Pak posedávat u kamen v obýváku, prdět a říhat, prdět a říhat jako kdysi. Koukat se na baseball v televizi a popíjet pivo a kouřit doutníky. Ne, žádné pivo ani doutníky. Já zapomněl. Ne na díru. Ani kafe. Nesměj se. Protože člověk, jak říká bratr Walker, si staví svůj dům na nebesích ze dřeva Dobrého života, které si připravuje tady na zemi. Střádá si své bohatství na nebesích tím, že se nepodílí na - nesměj se a všechno bude jednodušší - že se neoddává - nesměj se, protože začínáš moc rychle a já se zakuckám a už tě nedoženu... A kromě toho. Tady není nic k smíchu. Rozhodně ne tady dole. Hele: mám trochu strach - když nebudeš nic řešit - a je mi zima; a mám bolesti. To není k smíchu. Chci domů. Chci do našeho nového domu, obléknout si čisté pláťáky, které mi Jan žehlí, a posadit si dvojčata na břicho a dívat se, co Pišťa dneska nakreslila ve škole. A ostatní věci. Chci... klikve a biskupský chlebíček. No jo! A sladké brambory s ibiškovými bonbóny - nesměj se - s ibiškovými bonbóny rozpečenými navrchu a krocana... Nesměj se, já to chci znovu! Nesměj se na tom není nic k smíchu už nikdy neochutnat sladký brambory pečený s ibiškovými bonbóny navrchu! A nechceš dívej se na koblihu i ten doutník? Chci! ale zatraceně člověk si musí vystavět dům! Jistě ale pověz mi - nesměj se! - nedal by sis teď ten hrnek horké kávy kterou jsi - nech toho, krucinál! - kterou jsi neměl ráno? Ne! Ne díru. A nesměj se já tě znám a teď vypadni - nebo tu roztomilou Judy která vždycky - zmiz, Ďáble! - která na tebe při matice posílala prasátko? Ďáble! Pekelníku! Já tě znám nesměj se - ty mě znáš - Čerte jeden černej - a taky si nenecháš nic namluvit - Ďáble! Dobrý Pán mě ve své laskavosti vede údolím stínu smrti! Ale no tak, synku, nechtěj mě rozesmát; snad si nechceš namlouvat takový hovadiny? To není k smíchu! Ani žádné hovadiny. Dostanu se z toho, hlavně abych nezačal pochybovat. To se ví, že se z toho dostaneš... Dostanu! Kdokoli tomu věří, nesměje se! Dostaneš se z toho stejně jako jsi mě tehdy dostal s tím zahradnickým nožem to není k smíchu to není, ale aspoň je přitom legrace nesměj se ty tys mě podvedl ne to tys podvedl mě ne ne ne oni jo jo tak to myslím byl to On a oni jo to je na tom právě tak nech toho! nesmyslný tak Ach ach ach ne tak co na tom záleží? Aha? Už to chápeš? Když jsme všichni podvedený? Ale ty doutníky! No jo, já zapomněl na kouření ale A bože můj jak já měl rád kafe no jo já taky ale to je na tom tak zatraceně legrační tak sakramentsky legrační tak ach ach... ach...

Bublinky hysterického smíchu se vyrojily Hankovi do obličeje právě ve chvíli, kdy se předkláněl, aby donesl Joeovi další dávku vzduchu. Vylekalo ho to natolik, že vypustil všechen vzduch z plic. Hleděl zamračeně na klidné místo, kde ten podivný smích vybuchl. Pak se zhluboka nadechnul, ponořil obličej do vody a hledal Joeova ústa... v té tmě otevřená, široce otevřená smíchy. A obrovská; jako nějaká podvodní jeskyně, jsou tak obrovská, jako výlevka v nejhlubším místě světa, se studeným masem po kraji... tak obrovská, že by mohla vyprázdnit moře.

A vodní proud vířil dolů po černé spirále a naplňoval je, aby se opět smála.

Ani se nesnažil vypustit svůj náklad do toho neživého otvoru. Pomalu zvedl obličej a zíral na hladkou hladinu bez jediné vlnky nad Joem. Nijak se nelišila od okolní hladiny směrem na druhý břeh řeky ani k moři. (Ale Joe Ben je mrtvěj, copak to nechápeš?) Mlaskání se ozývalo znovu - čeká - hlasitěji a silněji. A zmatenost, a nevolnost. (Ten malej parchant je mrtvěj. A přesto, ten skřet je mrtvěj, nevidíš? i přes náhlou vlnu nevolnosti, přes rostoucí pocit ztráty, jaký máte vždycky, když někdo blízký zemře ale on je mrtvěj, Joe Ben je mrtvěj, copak to nechápeš, zažil jsem cosi jako pocit úlevy. Byl jsem unavený, a už bylo skoro po všem, a já si s úlevou uvědomil, že si co nevidět konečně odpočinu. Čekal jsem. Už jsem dlouho unavenej. Ještě chvíli, už jenom dostat tátu do dodávky a do města, aby mu někdo pomohl, a pak už snad bude po všem. Konečně po všem. Jak dlouho krucinál to trvalo? přinejmenším... od ty doby, co

jsem dopoledne viděl tátu přicházet ze svahu od dodávky, když vypadal, jako by ho něco tížilo. Ne. Ještě dýl. Už od rána, nebo od minulý noci, když jsem se probudil a viděl svůj odraz. Ne. Mnohem dýl. Od ty doby, kdy mě Joby vytáhl poprvé na fotbal a udělal si ze mě svýho hrdinu. Od ty doby, kdy poprvé skočil do oceánu, abych ho předhonil. Od ty doby, kdy mi táta pověsil na zeď tu plaketu. Od ty doby, kdy se Boney Stokes začal navážet do Henryho kvůli jeho tátovi. Od ty doby...) dokud - stál tam, čekal a pořád se díval na to místo na vodě - mu pálení v plicích nepřerušilo zpětný proud myšlenek, "Ale ty seš mrtvěj, Joby, ty kreténe kurva dyť ty seš mrtvěj" - a vypustil vydýchaný vzduch s hlasitým, udýchaným vzlykem...

Jak na silnici padal soumrak, stále více spřízněných duší jedoucích mým směrem proti proudu řeky zastavovalo a ptalo se, jestli mě mohou svézt. S díky jsem odmítal a pokračoval stoicky dál s nádherným pocitem mučedníka. Cesta pro mě měla stále větší náboženský význam; byla to taková pouť spojená s pokáním, pouť, která mě vedla do mé mešity, do mojí svatyně spásy, a zároveň mě trestala deštěm a zimou za hřích, který jsem se chystal spáchat, až dorazím k cíli. A věřte tomu nebo ne, jak jsem se blížil k domu, déšť polevoval a začalo se oteplovat. Příjemná změna, říkal jsem si v duchu, ve srovnání s ulicemi plnými plískanice a ďábelských doktorů...

(Když jsem vylezl na konec kmene, který pořád vyčníval z vody, všiml jsem si vůbec poprvé od té nešťastné události, že se počasí trochu vybírá; vítr se skoro úplně utišil a déšť pomalu ustával. Chvilku jsem na kmeni odpočíval; pak jsem vytáhl ze zadní kapsy několik velkých skob na kabely a hasák. Našel jsem Joe Benovu paži vznášející se ve tmě. Přetáhl jsem rukáv přes bezvládnou ruku a ohrnul ho zpátky, až vznikla silná manžeta. Pak jsem ji přitloukl ke kmeni. Našel jsem druhou ruku a udělal s ní to samé; zatloukat velké skoby do silné látky hasákem, navíc po pás ve vodě, nebyla žádná sranda. Vytáhl jsem kapesník a uvázal ho na větev, na tu, která mě přetáhla. Když jsem skončil, postavil jsem se a hned jsem ucítil nepatrný pohyb pod nohama, jak stoupající proud zvedal kmen. "Kdyby Joe vydržel ještě dvacet minut nebo..." Pak jsem seskočil z kmene do spleti ostružiní a začal šplhat do svahu na místo, kde jsem nechal otce.

Cesta do svahu k dodávce přivedla otce k vědomí. Zatímco jsem startoval, otáčel v té tmě svojí nešťastnou hlavu ze strany na stranu a ptal se: "Cože? Co se to děje, do prdele?" a "Máš tu sádru na blbý straně nebo co?"

Cítil jsem, že bych měl něco říct, abych ho uklidnil, ale nedokázal jsem ze sebe vypravit jediné slovo. Jenom jsem pořád dokola opakoval: "Vydrž to, vydrž." Jel jsem z kopce a naslouchal těm ukňouraným otázkám, jako by přicházely odněkud zdaleka. Když jsem přijel na silnici, otázky ustaly a podle dechu jsem usoudil, že zase upadl do bezvědomí. Poděkoval jsem Bohu za drobné laskavosti a zamířil na západ. Sáhnul jsem do náprsní kapsy pro cigarety, ale místo nich jsem tam měl ten idiotský tranzistorák. Pořádně ve mně hrklo, protože v něm zapípalo, sotva jsem se ho dotknul. Odhodil jsem ho ke dveřím, kde zůstal ležet a přehrával útržky country. "Jeď dál -" "Když tě dostanou do varu, tak tě nepustí." řekl jsem nahlas. Otec odpověděl: "Popadni kořen a kopej," - a pořádně jsem na to dupnul. Nechtěl jsem toho snášet víc, než bylo nezbytně nutné.

Déšť přešel v mžení, a než jsem zatočil na dvůr pily, ustal docela. Mraky se začaly trhat a v bledém svitu měsíce jsem uviděl Andyho, který se opíral o obracák jako spící volavka. Vystoupil jsem a podal mu dvě čokolády, které jsem našel v přihrádce na palubní desce.

"Musíš tady zůstat přes noc," řekl jsem mu. Hlas mi zněl, jako by vycházel z někoho stojícího ve stínu vedle mě. "Většina kmenů plula proti proudu. Takový tři čtyři hodiny se žádnej neobjeví, dokud nenastane odliv. A chyť každej kmen, kterej popluje kolem. Všechny do jednoho, slyšíš? A dej bacha na ten s praporkem. Je na něm přibitej Joe Ben. Utopil se."

Andy s vykulenýma očima přikývl, ale nic na to neřekl. Chvíli jsem tam stál. Oblaka prořídla a roztrhla se nad námi a začínala se svinovat a rozpadat na tmavé chomáče; tu a tam se mezi chomáči objevil plný bílý kotouč měsíce. Mokré ostružiní rostoucí podél dřevěné lávky, která vedla od pily k molu, vypadalo jako hradby ze zmuchlaného staniolu. Všiml jsem si, jak se Andy dívá na zakrvácené rukávy mého trička a chtěl by vědět, co se stalo, ale - stejně jako předtím na svahu - já jsem ze sebe nedokázal vypravit kloudné slovo. Otočil jsem se a mlčky jsem šel po lávce k dodávce s běžícím motorem. Chtěl jsem být hlavně pryč od lidí. Nechtěl jsem, abych se musel vyhýbat odpovědím na otázky k tomu, co se stalo.

Nechtěl jsem slyšet žádné otázky.

Moc jsem nezpomalil, když jsem se blížil k baráku. Jenom tolik, abych se podíval a viděl, že v pokoji Viv se ještě svítí. Radši jí zavolám, až se dostanu do města, říkal jsem si v duchu. Jan taky; zavolám jim z nemocnice. Ale věděl jsem, že nezavolám.

Tranzistorák nakonec přestal hrát. V kabině dodávky teď bylo teplo a ticho; jenom pneumatiky svištěly po silnici, když jsem míjel naši garáž, a otec vedle mě vydával zvuk větru vanoucího sem a tam přes uschlé listí. Byl jsem unavený. Příliš unavený na to, abych truchlil nebo si dělal hlavu s tím, co se stalo. Budu truchlit později, říkal jsem si, budu - "Cože!" budu truchlit později, až budu mít čas - "Cože?" - až si odpočinu, budu - "Cože! To je on!" Pak jsem uviděl mladýho, právě když jsem míjel garáž. Šel po silnici vedoucí k baráku, nebyl v nemocnici, ani ve městě, ale tady, teď, tam, za garáží, kde se chystá nastoupit do člunu a zamířit domů! Krucinál! Vážně vás nepustí. Když vás dostanou do varu, už vás nepustí....)

Než moje promoklá pouť skončila a v dohledu se objevila garáž, přestalo pršet, z nosu mi už neteklo a zvedl se vítr, který svědčil o tom, že rozežene mraky. Moje stará úzkost se přesto vrátila a štěkala POZOR POZOR pořád dokola, a tentokrát poskytovala důvod k tomu, abych zvážil nebezpečně pokročilou hodinu: BUDOU SE VRACET; CHYTÍ TĚ.... Ale jakkoliv bych mohl další hodinu otálet a přetahovat se s tou myšlenkou, rozum se za mě vyřadil sám: právě když jsem sešel ze silnice na štěrkovou cestu, zahlédl jsem samotného Bratra Hanka, jak se kolem řítí v dodávce se zřejmým záměrem jet až do města - hledat otce, napadlo mě.

Ten pohled podkopal moji novou výmluvu; a aniž bych si lámal hlavu s tím, kde Hank sebral dodávku, aniž mu ji Henry dovezl, zamířil jsem ke člunu, neschopen přijít na jediný důvod, abych tak nečinil. "Konečně se můžeš zapojit do hry," řekl jsem si, "se zajištěnou bezpečností a bez přízemních falší nebo popichování."

A snažil jsem se přesvědčit sám sebe, jak mě těší, že mi události otevřely cestu.

V té chvíli se skutečně zdálo, jako by cesta byla stále otevřenější a nádhernější. Mraky, náhle splasklé a prázdné, se vracely s větrem nad vrcholky stromů zpátky k moři, aby se opět naplnily a nechaly půdu zmrznout. Motor člunu byl suchý, když jsem odkryl plachtu, která jej zakrývala. Měsíční světlo stékalo na motor jako rtuť a vedlo mé ruce k správným přístrojům; lanko šlo vytáhnout hladce; motor naskočil na první pokus a běžel i na plný plyn; uvazovací lano se uvolnilo na jediné škubnutí a příď se natočila směrem k domu s jistotou ručičky kompasu. A z třpytu zmrzlého lesa za řekou jsem slyšel troubení jelena, kterého trápil chtíč nebo studené lože, nevím, co víc, ale zato vím, že mě ten vysoký ječivý zvuk hnal vpřed jako tóny satyrovy píšťaly. Světlo z Vivina okna v prvním patře ke mně přes řeku rozvinulo zářivý koberec... vedlo mě matně po schodech... a hřejivě prosakovalo pode dveřmi. Všechno bylo dokonalé; budu opravdový hřebec, řekl jsem si v duchu, hotový Casanova... a už jsem klepal na dveře, když mě zachvátila další obava: ale co když to nedokážu! ŘÍKAL JSEM TI, ABYS DÁVAL POZOR co když začnu jako hřebec a pak se mi nepostaví!

Ta představa mě ochromila; jak jsem vůbec mohl čekat úspěch, když jsem v tomhle směru neměl sebemenší štěstí dávno před matčinou sebevraždou a od mého posledního bolestného pokusu uplynulo několik měsíců? Možná právě proto jsem byl tak dlouho zdrženlivý; možná právě na tuhle bolest jsem si měl dávat POZOR; možná bych měl -

Ale když se z druhé strany dveří ozvalo: "Pojď dál, Lee," pochopil jsem, že je příliš pozdě použít tohoto důvodu k útěku, i když to byl skutečný důvod.

Otevřel jsem dveře a strčil dovnitř hlavu - "Chtěl jsem tě jenom pozdravit," řekl jsem, a dodal věcně: "Šel jsem z města pěšky a -"

"To jsem ráda," řekla a dodala lehčím tónem: "Byla jsem tady tak dlouho sama, že jsem se skoro začala bát. Páni! Ty jsi ale zmáčený! Pojď si sednout k topení."

"Henry mě zapomněl v nemocnici," vysvětloval jsem chabě.

"Vážně? Kam jen mohl jít?"

"Kam by asi tak mohl Henry jít? Možná se stavil v Gileádu na trochu balzámu...."

Usmála se. Seděla s nějakou knihou na podlaze v hučícím proudu oranžového tepla z topné spirály, na sobě měla přiléhavé zelené kalhoty a jednu z Hankových kostkovaných košil, která ji bezpochyby štípala

štípala štípala. A v žáru elektrické spirály se její obličej a vlasy třpytily hlubokým proměnlivým bohatstvím. "Ano," řekl jsem, "nesjpíš se zastavil v Gileádu na balzám...."

Po formálním úvodu, kdy jsme si řekli, jak se máme a co o čem soudíme, a po prodlouženém okamžiku mlčení jsem ukázal na její knihu. "Jak vidím, ještě pořád si zdokonaluješ ducha."

Usmála se na knihu. "To je Wallace Stevens." Znovu vzhlédla a žádala o odpuštění. "Myslím, že všemu nerozumím -"

"Myslím, že nikdo všemu nerozumí."

"- ale líbí se mi to. Je to - i když to nechápu, něco cítím, když to čtu. Někdy jsem šťastná, někdy si připadám divně. A pak" - znovu sklopila oči na knihu ve svých rukou - "někdy se cítím příšerně."

"Tak v tom případě tomu určitě rozumíš!"

Mé nadšení tam viselo další zamlklou chvíli s komickým výrazem na tváři; opět zvedla hlavu. "A co ti vůbec řekli u doktora?"

"Povídali" - pokusil jsem se znovu přejít z nadšení do komedie - "mnoha slovy: 'Stáhněte si kalhoty a předkloňte se.' A najednou jsem zjistil, že mi pumpujou do plic čichací sůl."

"Tys omdlel?"

"Na místě."

Potichu se na mě zasmála, pak se utišila a promluvila důvěrným hlasem. "Víš co; já ti něco povím, když mi slíbíš, že ho s tím nebudeš trápit."

"Ruku na srdce. Trápit koho s čím?"

"Henryho. Když spadnul z té skály. Víš, když ho přivezli z lesa domů, strašně kvílel a vyváděl jako pominutý, ale jakmile jsme ho vzali k doktorovi, najednou z něj byl drsoň. Víš, jak to někdy umí. Ani nepípnul, když ho prohlíželi - až na to, že vtipkoval se sestřičkama a dobíral si je, že s ním zacházejí jako s miminem. 'Mám akorát přeraženou hnátu,' opakoval pořád dokola.'Už jsem zažil horší věci - mnohem horší! Tak se s tou mrchou nepárejte a srovnejte mi ji! Musím zpátky do práce! Grrrr!"

Oba jsme se zasmáli jejímu chrčení. "Ale pak," pokračovala opět důvěrným hlasem, "vytáhli injekci. Nijak velkou, ale celkem stačila. Věděla jsem, že se bojí injekcí, a když viděl, jak se blíží, zblednul jako stěna. Ale rozhodně nehodlal dát nic najevo. Chtěl si prostě zachovat dekorum. 'Tak do toho, nepárejte se s tím; vražte to do mě, ať se můžu vrátit do rachoty!' vrčel pořád. A když ho pak skutečné píchli - po tom, co dělal takového haura s těma svýma zlomenýma kostma - sebou trhnul a zkřivil obličej. Ale my jsme něco slyšeli; a když jsem se na něj podívala, zjistila jsem, že se celý počůral a ono to teklo po jeho noze a po celé podlaze!"

"Ne! Henry? Ach ne, Henry Stamper? Panebože..." Smál jsem se, jak se mi to léta nestalo. Při představě jeho komicky překvapeného výrazu jsem se akorát mlčky otřásal. "To snad ne... to je krásný, Bože můj..."

"A... a -ehm, poslouchej," pokračovala šeptem, "když jsme ho šli převléknout do pyžama - tak poslouchej - potom, co ho ta injekce tak odrovnala... všimli jsme si, že to nebylo všechno, že se jenom nepočůral."

"Ježíšmarjá... to je úchvatný, jako bych to viděl...."

Smáli jsme se, dokud jsme nedospěli do oné nepříjemné prázdnoty, jaká nastane po dlouhém smíchu podobně jako po dlouhém zahřmění; pak jsme opět utichli, cítili rozpaky a se svírající bolestí si uvědomovali myšlenku, která se nám oběma honila hlavou. Jenomže k čemu to všechno je? ptal jsem se sám sebe, zatímco jsem hleděl na pramen vlasů, padající jako žhnoucí šíp podél její odvrácené tváře za límec košile... K čemu je snění? Nemáš na to, to je všechno. Všechno zapadá do toho, jak sis to vymyslel. Celou dobu jsi měl vědět, že tatáž zbraň slabosti, která ti měla přinést vítězství nad Bratrem Hankem, nedokáže pojíst plody tohoto vítězství. Měl jsi vědět, že kořist, kterou jsi na něm vybojoval povadlou neschopností, by se toutéž zbraní nedala nikdy získat....

Pak jsem tam stál, díval se, jak se mi ta dívka nesměle a mlčky a nepokrytě nabízí, a snažil se filosofovat o mé organické neschopnosti nabídku přijmout... zatímco dotyčný orgán povstal, aby tuhle nejnovější výmluvu vyvrátil a s neodbytnou naléhavostí se dožadoval příležitosti dokázat svoji schopnost. Konečně jsem odstranil všechny překážky, od mého nejvytouženějšího cíle mě nedělilo nic než metrová vzdálenost - všechny důvody odstraněny, všechny výmluvy vyčerpány - a ten hlas v mojí hlavě mě pořád

odmítal pustit: POZOR POZOR, skandoval. Ale na co? chtěl jsem vědět a zoufalstvím se mi dělalo mdlo. Pověz mi, prosím tě; na co mám dávat pozor?

PROSTĚ TO NEDĚLEJ, zněla odpověď; BUDE TO NECHUTNÁ SCÉNA....

Pro koho? Já jsem v pohodě, vím to. Nechutná scéna pro Hanka? Pro Viv? Pro koho?

PRO TEBE, PRO TEBE...

Když jsem si tedy dostatečně vytrpěl tu chvíli zamlklého postávání, vzdychl jsem a zamumlal něco v tom smyslu, že bude asi nejlepší - ale, kvůli tomu mému nachlazení a vůbec - když si půjdu lehnout. A ona přikývla - tvář stále odvrácenou - ano, to bude asi nejlepší... tak dobrou noc, Viv:.. Dobrou noc, Lee; uvidíme se nejspíš ráno....

S očima sklopenýma nad mojí zbabělostí, když jsem se vykradl z pokoje. Z neúspěchu se mi dělalo zle od žaludku a srdce mi umíralo hanbou z neschopnosti, kterou už ani nebylo možné přičítat impotenci...

(Zastavil jsem dodávku před nemocnicí, a když jsem zvedl otce, abych ho odvezl na vozíku na pohotovost, všiml jsem si, že se mu ruka cestou utrhla úplně. Propadla potrhaným rukávem na ulici jako had, který se svlékl z kůže. Nechal jsem ji tam ležet. Nemohl jsem se s ní obtěžovat. Je tady ještě něco, kdybych si jen vzpomněl...

Zastavil mě noční zřízenec, začal něco vykládat, a pak se podíval na starého. Vypadla mu z ruky tužka. Řekl jsem mu: "Jsem Hank Stamper. Tohle je můj otec. Přehnala se přes něj kláda." A položil jsem otce na postel a šel jsem se posadit na polstrované křeslo. Zřízenec mi kladl otázky, na které se mi nechtělo odpovídat. Řekl jsem jenom, že musím pryč. On na to, že jsem cvok, že musím počkat, dokud nepřijde doktor. "Fajn. Tak mě probuďte, až přijde doktor Layton. Hned jak přijde. Pak uvidíme. Teď toho starocha někam odvezte a dejte mu nějakou krev a mě nechtě na pokoji."

Když jsem se probudil, vteřinku jsem myslel, že neuplynula žádná doba, že jsem jenom mrknul očima a zřízenec jenom zestárnul a přibral asi metrák a pořád mi kladl stejné otázky, které jsem ještě neslyšel. Když jsem viděl, že to je doktor, postavil jsem se. "Chci jenom vědět," řekl jsem, "jestli bude potřeba, abych mu dal krev."

"Krev? Proboha, Hanku, co se to s tebou děje? Chceš dávat krev a přitom jsi na tom skoro stejně jako on. Co se tam stalo?"

"Takže je v pořádku? Táta?"

"Posaď se. Ne, v pořádku tedy není, krucinál. Je to starý člověk a přišel o ruku. Proč máš tak naspěch, proboha -"

"Ale neumřel? Neumře v noci?"

"Nezemřel - bůhví proč - ale pokud jde o - Co se s tebou děje, Hanku? Posaď se, abych si tě, mohl prohlédnout."

"Ne. Já musím jít. Za chvíli budu -" Měl jsem někde být a zatím si tady chrápu. "Musím za chvilku jít -" Za chvilku si vzpomenu, co to je. Nasazuju si helmu a hledám cigarety. "Tak co," povídám.

Doktor pořád čeká na vysvětlení.

"Tak co, myslíte, že se z toho vylíže?"ptám se ho. "Je pořád v bezvědomí? Řek bych, že je, co myslíte?Hm..." Dívám se na doktora. Jak se jmenuje? Toho chlapa přece znám, znám ho už léta, ale za živýho Boha si nedokážu vzpomenout, jak se jmenuje. "Není to zvláštní, jak rychle na sebe lidi zapomenou?" povídám. "No, jestli je to všechno, musím zpátky do auta a -"

"To snad není pravda," zděsil se doktor. "On chce jet domů. Ukaž aspoň tu ruku, ať se na ni podívám."

Před několika dny jsem se pořezal na molu a teď se mi rána znovu otevřela a krvácela. "Ne," řekl jsem pomalu a snažil jsem se vzpomenout, kde jsem měl být. "Ne, díky, postará se o mě manželka. Ráno vám zavolám ohledně Henryho."

Zamířil jsem ke dveřím. Ruka ležela pořád v louži na chodníku vedle dodávky. Sebral jsem ji a hodil dovnitř jako poleno na topení. Co to bylo? Za chvilku -

Cestou zpátky přes město jsem se stavil v Mořském vánku, abych se zeptal na mladýho. "Nevím," odpověděla paní Carlesonová, která byla ten den mnohem mrzutější než jindy, "už tady prostě není." Nechtělo se mi vyptávat dál, a tak jsem se šel ještě podívat do baru. Nikdo ho tam neviděl. Než jsem stačil odejít, přitočil se ke mně Evenwrite a něco mi říkal. Jenom jsem na něj kývnul a řekl jsem mu, že s ním zrovna teď nemůžu ztrácet čas, a zamířil jsem ke dveřím. Tam seděl ten Draeger. Usmál se na mě a

pozdravil.

"Hanku, měl bych vás patrně upozornit, že vaše náhodná přítomnost ve městě je pro vás mnohem nebezpečnější, než si -"

"Nemám čas," řekl jsem.

"Jistě, ale zastavte se na chvilku a uvažte -"

Vyšel jsem na Main Street. Nebyl jsem si jistý, kam jdu. Za chvilku si vzpomenu... někam musím jít. Zamířil jsem k Mořskému vánku a už jsem chtěl vstoupit dovnitř a pak jsem si vzpomněl, že to tam neměli, ať jsem se ptal na cokoliv. Vydal jsem se zpátky k dodávce, když z uličky za sálem sdružení vyšli tři úplně neznámí chlapi. Zatáhli mě do uličky a pustili se do mě. Chvíli jsem si v duchu říkal, oni mě zabijou, ale pak mi došlo, že nezabijou. Nějak jsem to poznal. Prostě do toho nedávali všechno. Střídavě mě drželi u zdi a důkladně mlátili, ale nezdálo se, že by mě chtěli zabít. Ani já jim nevěnoval plnou pozornost; za chvilku si - už jsem se chtěl posadit na zem a nechat je, ať je po jejich, když se uličkou přihnali Evenwrite a Les Gibbons a dokonce i Big Newton a hulákali: "Vydrž, Hanku! Vydrž ještě!" A najednou odehnali ty tři a pomohli mi na nohy. Do prdele, řekl Les; to museli bejt zase ty hovada z Reedsportu, slyšeli jsme, že na tebe maj spadeno... a já jim poděkoval a Evenwrite povídá lidi musí držet při sobě a já mu děkuju. Pomáhaj mi k dodávce. Les Gibbons se dokonce nabízí, že mě odveze domů, když bude třeba. Já povídám nebude, nevím nic o tom, že bych jel tím směrem, ale stejně díky, musím sebou trochu hodit, abych - co? za chvilku to - řekl jsem jim sbohem, nastartoval dodávku a odjel, a bylo mi bezstarostně a příjemně, jako bych se vznášel. Nejspíš tady ještě řádí ta horečka, napadá mě. Ale co, hergot? vždyť to není tak hrozný, menší teplota... jak vždycky říká Joby, musíš přijmout svůj osud a vystačit si s tím, co máš. A rýma je možná protivná, ale horečka je taková levná opilost... po Main Street. Bylo to zvláštní; měl jsem pocit, jako by se mi z hlavy vypařila nějaká záležitost nebo co za chviličku si ale za živého Boha jsem si nemohl vzpomenout, co to přesně bylo. Tak za chvilku si - zamířil jsem proti proudu řeky a napadlo mě, že bych mohl jet klidně domů, když si nevzpomenu, co jsem to měl zařídit. Jen tak jsem jel, pomalu a v klidu, pozoroval bílé čáry blikající kolem a mraky táhnoucí kolem měsíce, a nesnažil se myslet.

A nevzpomněl jsem si, co jsem měl na srdci, dokud jsem nezatočil s dodávkou ke garáži, a to mi připomnělo, že jsem ho viděl a nevzpomínám si na všechno, dokud se nepodívám přes měsícem zalitou řeku a nevidím, že člun je uvázanej na druhým břehu, za řekou, a že místo jednoho pokoje se teď svítí ve dvou...) Když jsem zanechal Viv o samotě s poezií a zklamáním, šel jsem do koupelny, kde jsem protahoval čištění zubů, jak to jenom šlo, a dobrých pět minut jsem si prohlížel kůži na obličeji, abych se podíval, jak se mi hojí popálenina. V mé studené ubikaci jsem se pomalu svlékal a do postele jsem vlezl teprve tehdy, když mě k tomu přiměla zima v místnosti. Nakonec jsem zhasnul světlo. Do pokoje vtrhla tma; potom, pomalu, vrhl měsíc na moji přikrývku modrobílý paprsek, zamrazil mě na tváři a protnul se s tenkým prstem světla vycházejícího z díry ve zdi. Tu díru musím utěsnit, pomyslel jsem si. Budu muset tu díru ucpat. Někdy brzo to budu muset udělat, jednou provždy...

A pak, jako ta vybuchující tma, se znovu vynořila hanba a zachvátila mě se stejnou odpornou silou, která mi před lety vyvolala úporné bolesti hlavy a zvracení... tatáž síla, před lety, ve stejné posteli... vždycky potom (ach, Bože, že já si to nikdy nespojil!) vždycky následující den poté, kdy jsem tou špehýrkou ve zdi sledoval vášeň, s níž jsem se tehdy nemohl a dosud nemohu rovnat. Teď si mě ten světelný bod našel znovu. Schoulil jsem se zpátky do deky; zdálo se, jako by do mě sekal, jako by chtěl rozcupovat moje bezcenné tělo. Skalpel děsivého světla, způsobující skutečnou fyzickou bolest! Svíjel jsem se pod ním a necítil jsem žádnou hanbu, jenom bolest. Když hanba příliš zesílí, aby ji duše unesla, rozšíří se a zachvátí tělo nemocí hmatatelnou jako rakovina a stejně smrtelnou. Nevěděl jsem. Alespoň tehdy ne. Jenom to, že to byla opravdu skutečná bolest a nezadržitelně se šířila... uvědomil jsem si, že brečím, tentokrát vůbec ne potichu. Chytil jsem se za hlavu právě včas, abych zachytil nával bolesti, která mi setřásla z čela a očí kapky. Zaťal jsem zuby, se sténáním jsem se skulil do klubíčka a čekal jsem, kdy dostanu ránu do žaludku. Otřásal jsem se hlubokými, svíravými vzlyky...

A právě takhle mě našla, jako fňukající hromádku dětského neštěstí pod dekou. "Je ti zle?" zašeptala. Stála vedle mojí postele. Bolest za mýma očima při tom blikajícím pohledu na ni zmizela. Tlak na prsou okamžitě polevil, ještě než se mě zlehka dotkla prsty...

Venku se řeka zmítala mezi horami a mořem, dočasně uvězněná mezi přílivem a záplavou, zcela nehybná kromě rozšiřující se brázdy zčeřené měsícem. Mraky se hnaly po obloze zpátky k moři. Dodávka zajela potichu a se zhasnutými světly do garáže jako do nějaké jeskyně... (Ani nevím, co to do mě vjelo, když jsem viděl, že člun je pryč; zvládneš to protože jsem se rozhodl plavat, než abych volal, aby mi člun někdo přivezl. Zvládneš to. Plavat od garáže až k molu není žádná sranda, i když se na to člověk cítí. A já byl naprosto vyčerpaný, tak vyčerpaný, že jsem se o to neměl ani pokoušet. Ale zvláštní je, že když jsem skočil do vody a začal plavat, únava mě nezmohla. Měl jsem pocit, že plavu celé hodiny, ale nic to se mnou nedělalo. Byl jsem ve vodě a řeka jako by byla přinejmenším sto mil široká - modrostříbrná, studená -, ale věděl jsem, že to dokážu. Vzpomínám si, jak jsem si v duchu říkal: Jen se na sebe podívej; dokážeš přeplavat na druhej břeh a přitom jsi nedokázal vyběhnout do svahu Jobymu pro hadici. Dokážeš to ani ne tak proto, že jsi dost silnej, ale protože jsi dost slabej...)

A pak, když se mě dotkla, jsme se samozřejmě milovali. Ta scéna už nepotřebovala žádný popud mých důmyslných intrik. Už jsem nehýbal scénou; scéna hýbala mnou. Prostě jsme se milovali.

(Přeplaveš...)

Milovali jsme se. Jak banálně ta slova zní - otřepaně, omšele, častým používáním prakticky bezvýrazně -, ale jak lépe popsat, co se stane, když se to stane? to stvoření? to magické splynutí? Mohl bych říct, že se z nás staly postavy zmítající se v hypnotickém tanci před kývajícím se amuletem měsíce, v tanci, který začal pomalu, tak pomalu... jako pár peříček poletujících po průzračně tekuté obloze... stále rychleji a rychleji, až do fotonové existence čistého světla.

(Seš utahanej a ubitej, ale dokážeš to, ty plavče jeden chovnej...)

Nebo bych mohl vyjmenovat dojmy, obrazy stále ostré, navěky osvětlené bílou klenbou prvních dotyků - první pohled, kdy se ukázalo, že pod rozhalenou kostkovou košilí nemá podprsenku; to lehké stydlivé zvedání, když jsem jí z boků stahoval hrubou džínovinu; ta ladná křivka začínající v dolíčku její zakloněné brady, pulsující mezi jejími ňadry až na břicho, osvětlené paprskem z jejího pokoje...

(Dokážeš to, protože nejsi dost silnej, abys to nedokázal, říkal jsem si v duchu mezi tempy. A vzpomínám si ještě na něco, napadlo mě to, když jsem vylezl z vody: že ve skutečnosti neexistuje žádná síla... a stoupal po schodech: ve skutečnosti neexistuje žádná síla...)

Přesto mám pocit, že neopakovatelnou krásu těch chvil vyjádřím nejlépe, když jednoduše zopakuju, že jsme se milovali. A završili měsíc letmých pohledů, opatrných úsměvů, náhodných dotyků, příliš zjevných nebo utajených na to, aby byly jenom dílem náhody, všech ostatních nedokončených znamení touhy... a možná ze všeho nejvíc jsme dovršili společné poznání oné touhy, opětované touhy, ničivého postupu té touhy... v tichém vnitřním výbuchu, když celé moje rozbouřené tělo vtrhlo do jejího jako tekutá elektřina. Sdíleli, završili, rozpustili; radostně jsme běželi bok po boku do prudkého svahu až na nejvyšší okraj srázu, skočili... vznášeli se volným pádem... nehybně létali světelnými roky těsného prostoru; snášeli se dolů a pomalu zpátky... k tikání silnější reality, k tlumenému vrzání postele, k POSLOUCHEJ psu štěkajícímu venku na špehující měsíc... a k CO MÁM POSLOUCHAT? neodbytné vzpomínce na zvláštní čvachtavý krok, který jsem zaslechl POZOR jak jsem se domníval, někdy před celou věčností, hodinami, vteřinami!

Až k tomu, že jsem nakonec otevřel oči a zjistil, že Viv hladí jenom hebká, široká dlaň měsíce, protože paprsek světla z díry ve zdi zmizel!

(Ne, ne ta síla, v kterou jsem vždycky věřil; pořád se mi honilo hlavou - ne síla, jak jsem si vždycky myslel, síla, kterou bych mohl pěstovat a žít s ní, a myslel jsem, že bych mohl ukázat mladýmu, jak má žít...)

Když vyšlo najevo, co se stalo během našeho milování, zasáhlo mě to tak tvrdě, že mě to málem poslalo zpátky ke kosmickému bezpečí orgasmu. Spoléhal jsem na svoji bezpečnost za vodním příkopem. Byl jsem o tom přesvědčen. Napadlo mě, že by se mohl vrátit dřív, než budu hotov. Skoro jsem doufal, že se vrátí. Ale kdyby se vrátil, byl by za řekou. Zatroubil by, aby mu někdo přivezl člun. Odvezl bych mu ho. Měl by pochopitelně podezření - já sám v domě s jeho ženou, a tolik hodin - byl by si vlastně téměř jistý. Ale téměř bylo vše, co jsem naplánoval. Ne to, že přeplave řeku a vykrade se po schodech nahoru jako nějaký noční zloděj.

Že se skutečně sníží k tomu, aby mě špehoval! Že by můj bratr Kapitán Zázrak koukal jako nějaký

práskač dírou po suku? Bratr Hank? Hank Stamper?

Copak už se člověk nemůže na nikoho spolehnout?

(Ne, není žádná skutečná síla; jsou jenom různý stupně slabosti...)

Ležel jsem jako ochromený a Viv se pode mnou ještě vznášela v extázi. Jedna část mého mozku komentovala s akademickou nestranností: "Tak proto věděl, že jsem se díval; můj pokoj vrhal do přítmí ve vedlejším pokoji podobný paprsek, který se přerušil, jakmile mu stál v cestě nějaký předmět, například moje hlava. Já blbec." A druhá, hlučnější část mozku na mě bez ustání ječela: UTÍKEJ, TY BLÁZNE! POZOR! UTEČ DŘÍV, NEŽ SI PRO TEBE PŘIJDE PŘES TU STĚNU! POMOC! POZOR! SCHOVEJ SE! SKOČ! ... jako by se ta stěna měla každou chvíli rozletět a odhalit nějaké monstrum se strnulými pohyby, a já vyskočil nahý do studeného světla měsíce a padl do bahna v tříštící se sprše krystalů - SCHOVEJ SE! POZOR! UTEČ!

Vzpomínám si, jak mě postupně zaplavil škodolibý pocit neskutečného štěstí, když odezněl první šok: jistě... to je prostě až příliš dokonalé! Mohlo by to znamenat vítězství, překonávající moje nejdivočejší sny, odplatu, která by předčila moje nejpodlejší plány. Mám? uvažoval jsem. Odvážím se? Ano... nikdy neustupuj ani o krok, jak se říká...

"Nikdy," vydechl jsem na Viv, než jsem si to stačil rozmyslet. "Nikdy v životě" - ne nahlas, tak akorát - "jsem to takhle neměl."

Pochopila to nádherně. "Já taky ne. Já netušila, Lee... tak krásný."

"Miluju tě, Viv."

"Netušila jsem... občas jsem měla sny..." Její prsty mi přejížděly po páteři a nakonec mi spočinuly na tváři. Nenechal jsem se vyrušit. "Miluješ mě taky, Viv?" Cítil jsem, jak se dech za stěnou zastavil; slyšel jsem ohlušující řev naslouchání, napjatého dírou, aby zachytilo její šepot. "Miluju tě taky, Lee."

"Třeba to teď bude znít nevhodně, ale já tě potřebuju, Viv; moc tě miluju, ale ještě víc tě potřebuju."

...,

"Tomu nerozumím." Odmlčela se. "Co po mně chceš?"

"Abys se mnou odešla. Zpátky na Východ. A pomohla mi dokončit školu. Ne. Něco víc: abys mi pomohla dožít."

"Lee -"

"Jednou jsi říkala, že místo Něčeho třeba potřebuju Někoho. A to jsi ty, Viv; nevím, jestli to zvládnu bez tebe. Vážně."

"Lee... Hank je... chci říct -"

"Já vím, že máš Hanka ráda," přerušil jsem ji rychle; už jsem se do toho pustil a nezbývalo mi, než to dotáhnout do konce. "Ale potřebuje tě Hank? Chci říct, Viv, on se bez tebe obejde, to víme oba dva. Nebo ne?"

"Dokážu si představit," přemítala, "že Hank by se dokázal obejít bez kohokoliv, kdyby na to přišlo."

"Přesně tak! Dokázal. Ale já ne. Poslouchej mě, Viv. Prosím tě." Ve svém zápalu jsem si na posteli kleknul na kolena. "Co nám v tom brání? Hank ne: dobře víš, že když ho požádáš o rozvod, bude souhlasit. Nedržel by tě tady proti tvé vůli."

"To já vím" - pořád přemítavě - "je moc hrdý na to, aby něco takového udělal; nechal by mě jít...."

"A je moc silnej, aby ho to ranilo."

"Těžko říct, co ho dokáže ranit...."

"Dobře, ale i když ho něco raní, on to přece přežije, ne? Dokážeš si představit zranění, který by nepřežil? Myslí si, že má sílu Supermana, a navíc tomu věří. Ale já ti něco povím, Viv; poslouchej. Když jsem sem přijel, mlel jsem z posledního. Tys mi hodila záchranný lano, kterýho jsem se mohl chytit a přežít. Bez toho lana, Viv, já fakt nevím, přísahám, že nevím. Pojď se mnou. Prosím tě."

Chvíli ležela a dívala se na měsíc. "Když jsem byla malá," promluvila po chvilce, "našla jsem panenku z provázků, indiánskou panenku. Nějaký čas jsem ji měla mohem raději než ostatní panenky, protože jsem mohla dělat, že je vším, co si přeju." Měsíc jí skrze borovou větev na okně pohladil tvář; zavřela oči a z koutků jí tekly slzy na vlasy rozprostřené na polštáři.... "Teď už vůbec nevím, co mám ráda. Nevím, kde končí to, co předstírám, a kde začíná to, co skutečně existuje."

Začal jsem jí vysvětlovat, že mezi nimi neexistuje žádné spojení, ale zarazil jsem se, protože jsem

nevěděl, jaké předstírané ctnosti vytvořila pro mého bratra. A místo toho jsem řekl: "Viv, já jenom vím, že v tomhle nemůžu být charakterní. Jenom zoufalý. Potřebuju tě k životu. Pojď se mnou, Viv, pojď se mnou pryč. Teď hned. Zítra. Prosím..."

Pokud na mé úpěnlivé prosby odpověděla, neslyšel jsem ji. Přestal jsem ji vnímat. Má pozornost i každé pronesené slovo se teď soustředily na díru ve stěně, která opět propouštěla světlo. Viv, zaujatá mými slovy, si ničeho nevšimla. Začal jsem mluvit dál, ale najednou jsem měl dojem, jako bych slyšel tytéž pomalé kroky, které jsem slyšel předtím, jak se vzdalují od stěny, míří z místnosti... a teď na chodbu... a do jeho pokoje, kde bude celý otřesený sedět na posteli s nepřítomným pohledem a rukama ochable složenýma v klíně... dobrá, Supermane; jsi na tahu....

Chodbou proletělo pronikavé sténání, následované výbuchy dávení. A další, ještě zoufalejší sténání. "Hanku!" Viv se rázem posadila s polekaným výkřikem. "To je Hank, co tady -? Co se stalo?" Přehodila přes sebe flanelovou košili a vyběhla z pokoje, aby to zjistila.

Oblékal jsem se o poznání pomaleji. V hlavě mi zvonilo očekáváním, a když jsem kráčel tmavou chodbou ke světlu, které se rozkládalo na podlahu ze dveří jejich ložnice, usmíval jsem se. Věděl jsem, co se stalo: zvedal se mu žaludek, loučil se s obědem. Sténal a kašlal a předváděl veškeré další herecké umění, jaké tradičně používají děti, aby si znovu získaly soucit. Ano. Věděl jsem to: přesná kopie scény, jakou jsem byl zvyklý předvádět, s totožnými motivy a záměry.

Zbývalo už jenom jediné, jedna kratičká řeč, aby bylo mé vítězství úplné.

Šel jsem pomalu chodbou. Vychutnával jsem slova, která jsem měl pro tu příležitost přichystaná a která se měla stát největším uzemněním v historii; podobně jako se mi má dávná slova vrátila na spodním okraji pohlednice, tahle fráze byla vlastním uzemněním Bratra Hanka, které se k němu po letech vracelo jako bumerang, jako holub, který se vrací domů s vražedným zobákem jestřába. "To muselo bejt něco strašně těžkýho" - zkusil jsem tu větu polohlasně, abych si ji nacvičil k svému příchodu - "když je ti tak strašně zle." Ach, to bylo dokonalé. Bylo to nádherné. A já byl připraven. Vstoupil jsem do pokoje, kde Viv seděla a přidržovala Hanka, který se zpola svezl na podlahu, když se snažil strčit hlavu do kovového odpadkového koše pocákaného zvratky. Promočená košile se mu lepila na pateticky roztřesená ramena a zátylek měl pokrytý špinavou pěnou z řeky....

"Tak co, bratře. To muselo bejt něco strašně těžkýho," pronesl jsem zaklínadlo obřadně a propůjčil jsem té větě magický zvuk slov, která měla vyvolat nejrůznější zázračné změny, "když je ti -"

"Ach, Lee, Hank říká -" Mé zaklínadlo přerušila nejdřív Viv a vzápětí na to pohled na Hankovu hlavu, která se zvedala a pomalu otáčela, aby odhalila tvář, modře nateklou přes jedno oko, a natržené rty, jakoby rozervané silou jeho dávení. "Ach, Lee, Hank povídá, že Joe Ben... Joe Ben a táta..." - pomalu se otáčela, dokud na mě nespočinulo zdravé oko, chladné a zelené poznáním - "že Joe Ben je mrtvý, Lee; že Joe je mrtvý; a možná i Henry" - ústa otevřená černému, odkapávajícímu jazyku a nesrozumitelným slovům. "Mlad - mlad - není třeba, mladej -" Viv ho zadržela; "Zavolej doktora, Lee; někdo ho ztloukl."

"Ale... vždyť není-"

Jenomže to, co se snažil říct, zaniklo v dalším dávení.

(Ale jestliže síla není skutečná, vzpomínám si, co se mi ten den honilo hlavou těsně předtím, než jsem nakonec omdlel, tak slabost rozhodně je. Slabost je opravdová a skutečná. Vždycky jsem mladýho podezříval, že slabost jenom hraje. Ale předstírání dokazuje, že slabost je skutečná. Jinak byste nebyli tak slabí, abyste ji předstírali. Ne, nikdy nemůžete předstírat, že jste slabí. Můžete tak akorát předstírat, že jste silní....)

V přízemí, zatímco jsem mluvil s doktorem, jsem nevědomky dokončil svá magická slova, "Jak vypadá?" zeptal se doktor. Odpověděl jsem: "Vypadá, že je mu zle, doktore" - a dodal jsem, a teprve později jsem si uvědomil, že to byl konec mého zaklínadla, "strašně zle" - dokončil jsem onu větu jako Billy Batson, když si vytrhl roubík z úst a dokončil druhou polovinu přerušeného "Šazam!" onoho všemocného slova, které za doprovodu hromu a blesku proměnilo Billyho z nanicovatého a ušlápnutého skrčka v onoho mohutného a všemocného oranžového obra, Kapitána Zázraka. "Ano, doktore... strašně zle."

A můj blesk uhodil právě včas, znenadání se rozletěl do všech západních oken jako měsíční světlo

skrze mraky. A můj ohlušující hrom burácel domem a doznával nahoře v koši na odpadky.

Všechno bylo v pořádku. Ale má proměna se na rozdíl od Billyho neuskutečnila. Nevím, co jsem čekal - možná že opravdu zjistím, že jsem vyrostl do velikosti Kapitána Zázraka a odlétám v pláštěnce, s ulízanými pejzíky a v neónově oranžovém trikotu -, ale jak jsem tam stál s bzučícím sluchátkem ve svěšené ruce a slyšel to přehnané melodrama, vykašlávané a vyvzlykávané nahoře, věděl jsem, že jsem ani v nejmenším nedosáhl velikosti, kterou měla má odplata způsobit, jak jsem o tom podvědomě snil. S úspěchem jsem završil rituál pomsty; přesně jsem odříkal všechna správná mystická slova... ale místo toho, abych se proměnil v Kapitána Zázraka, což měl být výsledek rituálu a slov podle tradice, v níž slabší porazí silnějšího... akorát jsem stvořil dalšího Billyho Batsona.

Pak jsem konečně pochopil, před čím jsem si měl dávat POZOR.

(A pokud můžete předstírat jenom sílu a ne slabost, tak ten kluk mi provedl to, co jsem mu chtěl udělat já! Zpracoval mě. Přinutil mě, abych nechal předstírání.

Dostal ze mě to, co ve mně je.)

Obyvatelé předměstí Hirošimy, kteří přežili, popisovali výbuch jako "mohutné dunění pozvolna přecházející v šelest, jako kdyby se kolem vás přehnala lokomotiva s dlouhým burácejícím vlakem. "Špatně. Popisují jenom nepřesný sluchový vjem. Neboť to mohutné dunění bylo jenom prvním nejslabším šelestem výbuchu, který se na nás bez ustání valí, a vždycky bude....

Neboť dozvuk často překoná tichem onen zvuk, který jej vyvolal: reakce občas předčí klidem událost, která ji podnítila; nezřídka nějakou dobu trvá, než se minulost odehraje, a ještě déle, než je pochopena.

... A obyvatelé městeček na západním pobřeží potřebovali nezřídka jistou dobu k tomu, aby si vůbec začali uvědomovat, že se vůbec nějaká minulost odehrála, nemluvě o tom, že si ani nedali tu práci pochopit ji. Jejich oslavy stých výročí proto nikdy za nic nestály - mnozí pamětníci zašlých časů jenom neradi přiznávají, že jsou skutečně zašlé. Proto se také nepopsatelnému močálu na jedné louce stále říká Boomerův převoz... ačkoliv pan Boomer, jeho lanem tažený převoz a slepé rameno řeky, která je kdysi nadnášela, od té doby pohltilo nepopsatelné bahno. Proto také trvá téměř celý den poté, co ve Wakondě přestalo pršet, než se muži ; přestanou šourat se shrbenými zády a napřímí se, téměř celý den poté, co vítr přestal hnát déšť, než ženy vytáhnou novinové těsnění pode dveřmi. Po celém dni bez deště jsou ochotni říci, že by se už sakra mohlo přeci jen vyčasit, po čtyřiadvaceti hodinách bez deště jsou všichni nuceni jít dokonce tak daleko, aby uznali, že déšť ustal, ale jenom dítě by si mohlo myslet, že by mohlo skutečně vysvitnout slunce, tady, v listopadu, uprostřed zimy.

"Hele: možná vyjde sluníčko, a to máme skoro Den díkůvzdání. Jak je to možný? Něco takovýho se ještě nestalo..."

"Sluníčko vyleze, aby se podívalo... jestli už přišlo jaro," vysvětlovala si tento jev meteoroložka základní školy na Siuslow Street v galoších a se zablácenými vlasy. "Aby se podívalo, jestli může začít jaro..."

"Blbost," měl tu drzost nesouhlasit mladší kolega, který chodil o třídu níž a navíc to byl kluk. "Tak to není."

"Prostě přestalo pršet, chápeš, a sluníčko se najednou probudí a povídá: 'Vida, přestalo pršet... možná bude jaro. Radši bych se mělo podívat...'"

"Tak to není," vedl si svou, "tak to vůbec není."

"A tak," pokračovala, aniž ho brala na vědomí, "a tak..." Zhluboka se nadechla a zvedla ramena v gestu

znuděné sebejistoty. "... sluníčko jednoduše vylezlo, aby se podívalo, jaká je roční doba."

"Ne. Tak... to... prostě... není. Ani omylem."

Zkusila zůstat zticha, protože věděla, že je nejlepší nepoctít takové bambuly odpovědí, ale onen podivně odměřený tón jeho slov naznačující znalosti jiných informací s nastalým tichem počítal a zjevně ho navnadil. Zablácená meteoroložka vycítila, že jí obecenstvo přestává věřit - až příliš, aby to jednoduše nebrala na vědomí.

"Tak dobrá, ty chytráku!" Pustila se do něj. "Tak nám pověz, jak je možný, že svítí sluníčko a už je skoro Den díkůvzdání."

Chytrák, skeptik s velkým nosem a ušima, s brýlemi slepenými izolepou a v křiklavé pláštěnce zvedl oči a srdnatě pohlédl na seminář, pozorující jej ze skřípajícího kolotoče. Čekali. Tlak neustával. Nedalo se s tím nic dělat: už toho řekl příliš a teď musel vyrukovat s důkazy, nebo zmlknout, a musel přijít s nějakou mimořádně přesvědčivou logikou, aby vzal té holce vítr z plachet, protože v její prospěch hovořily některé celkem rozumné argumenty a zářivě červený házecí talíř, který v nepředvídatelných intervalech vyhazovala a zase chytala; a navíc chodila do druhé třídy. Odkašlal si a vzal si na pomoc autoritu, aby ten rozdíl vyrovnal.

"Můj táta včera večer povídal, táta povídal... že teď už bude kurevsky jasno, když se nebe vyjasnilo."

"Kecáš!" Nebyla z těch, kdo by naletěl, že je po hádce. "A jak je to možný?"

"Protože - můj táta povídal -" Odmlčel se, promnul si čelo, aby si vybavil doslovnou krásu onoho důvodu, nasadil temný výraz a zničujícím smyslem pro správné načasování vytvářel nesnesitelné napětí. "Protože -" Tvář se mu rozjasnila; stará vzpomínka se znovu vynořila. "Ty tvrdohlavý Stampeři konečně ustoupili, tak je to možný." Přednesl přesvědčivý důkaz. "Protože ten zkurvenej Hank Stamper konečně zrušil smlouvu s Wakondskou pacifickou!"

Právě v ten okamžik se nad hradbu nízkých mraků vyhouplo slunce, ostré, rozpálené a čerstvě žhnoucí, aby ozářilo dětské hřiště ledově bílými paprsky. Děvčátko se bez jediného slova otočilo a s vědomím porážky odcupitalo k houpačkám; byla to velká ztráta prestiže, ale proti tvrzení autority se prostě nedalo nic namítat, když je svou přítomností podpořil ten, jehož se to týkalo. Ne, musela přijmout pravdu: sluníčko vyšlo díky kapitulaci Stamperů, nikoliv proto, že by cítilo předčasné jaro.

I když ve skutečnosti to na jaro vypadalo. Vadnoucí pampelišky vzhlédly k ostrému slunci a dokázaly ještě naposledy rozkvést. Polehlý trávník se napřímil. V bojínku se rozezpívali skřivani. A v poledne onoho druhého dne bez deště bylo město tak prosycené teplým, mlhavým vzduchem oregonského jara, že slunce vzali na vědomí dokonce i dospělí.

Slunce se snažilo vytáhnout alespoň zčásti vlhkost, která se nahromadila za jeho krátké nepřítomnosti. Ze střech stoupala pára. Ze stěn stoupala pára. Z železničních pražců na zaplevelených loukách stoupala pára. Nad Švédskou uličkou nedaleko Nahamish Street, kde žili rybáři ve skrznaskrz promáčených šedivých chatrčích nedotčených základní ani krycí barvou, se vznášela taková oblaka syčící stříbrné páry, až to vypadalo, jako by celou uličku nečekaný příchod listopadového slunce podpálil.

"Kurevsky krásný počasí, co?" prohlásil Realitní agent, kráčející po chodníku na South Main s pláštěm přehozeným přes rameno a dobrými časy hned za rohem, vedle Bratra Walkera z letniční církve. Nadechl se z plných plic optimismu, nadmul hruď směrem k slunci jako kuře vysoušející své peří a opakoval: "Kurevsky. "

"Ach." Bratr Walker nebyl tímto popisem nijak zvlášť nadšen.

"Chci říct" - sakra s těmahle lidma má člověk pocit, že se nemůže uvolnit a mluvit, jak mu zobák narost - "takový počasí na konci listopadu je fakt ne-obvyklý, ne-obvyklý, nemyslíte?"

Bratr Walker se usmál. To už bylo lepší. Přikývl.... "Náš Pán je milosrdný," oznámil sebejistě.

"To si pište!"

"Ano, jistě, milosrdný..."

"Čekaj nás zlatý časy," usoudil Realitní agent. "Jsme za vodou; to nejhorší máme za sebou." Celý se tetelil radostí a lehkostí; myslel na všechny ty drobné Johnny Redfeathery, které poslední dobou vyřezal, jak se stále více podobali Hanku Stamperovi, až se z toho málem zcvoknul. Teď bylo konečně po všem. A právě včas. "Jo. Prosperita je na dosah ruky... když se všechno konečně zase urovnalo."

"Ano... Pán je milosrdný," opakoval Bratr Walker radostně, a tentokrát dodal: "a věčně spravedlivý."

Kráčeli dál po chodníku plném louží, obchodník s půdou a kšeftař s nebem, na nějaký čas náhodní druhové, které spojil společný cíl a shodný pohled na osud, oba rozzáření jako lucerny a rozjímající o velkých obchodech mezi zemí a vzduchem - rozechvělí a veselí, skutečné vrcholky optimismu, mistři zářivých vyhlídek... ale přesto amatéři ve srovnání s mrtvým, kterého šli pohřbít.

V pohřebním ústavu si Lilienthal prohlíží staré fotografie a věnuje zesnulému poslední spěšné dotyky, aby vypadal přirozeně jako živý. Přeje si, aby zvlášť při tomto obřadu bylo všechno stejně přirozené, aby příbuzní neměli námitky proti účtu: účet je silně přemrštěný, aby pokryl ztrátu, kterou utrpěl den předtím, kdy pohřbíval nešťastníka Willarda Egglestona a toho chudého starého opilce, který řezal polotovary na šindele; starce přinesl jeden lesník, který ho našel mrtvého v jeho chatrči, a ohledavač mrtvol je podle zákona povinen věnovat pozornost takovým zesnulým nálezům, třebaže ti chudáci nemají žádné příbuzné a zemřeli už před týdnem.... A tak Lilienthal věnuje tomuhle zesnulému mimořádnou pozornost a zvláštní úsilí, aby zčásti zaplatil a zčásti nahradil péči, které se předešlého dne dostalo tomu druhému fláku shnilého masa....

Indiánka Jenny sedí v chatrči na mělčině na lůžku v pozici plného lotosu, jak jen to svede. Medituje od okamžiku, kdy ji zastihla zvěst o té nehodě; právě teď je celá ztuhlá a hladová a má podezření, že se jí vzadu pod sukní usadila rodinka škvorů. Ona však bez hnutí čeká a snaží se myslet tak, jak jí to poradil Alan Watts. Už ani nedoufá, že by jí tenhle způsob pomohl vyřešit její problém; převážně jen tak lelkuje: nechce se ještě vypravit do města pro další zprávy. Další zprávy, jak si uvědomila od té doby, kdy slyšela o dění na řece, nemohou být nic jiného než špatné zprávy... a ona neví, jestli ji vyděsí víc, až uslyší, že Henry Stamper dosud žije, nebo že je už po smrti.

Zavírá oči a zvyšuje své úsilí na nic nemyslet, nebo téměř na nic, nebo přinejmenším na nic tak nepříjemného, jako jsou bolavá stehna, nebo Henry Stamper, nebo škvoři...

V hotelu Wakonda Arms vzhlíží Rod od novin, aby se podíval na Raye, který vchází tanečním krokem do dveří s planoucími tvářemi a plnou náručí balíčků v zeleném papíru. "Vážu si bílou kravatu... oblékám si frak." Ray hodil nákup na postel. "Večerní oblek, Rodericku, ty kluku jeden, dneska večer se hodíme do gala. A prachy. Teddy nám skoro po dvou měsících zaplatil; akorát je blbý, že tady ten chudák Willard nebude, aby si to užil; když si vezmeš, že nás takovou dobu uháněl, abysme mu zaplatili za čistírnu. To je holt pech, Willy; kdybys pár dní počkal, mohls odejít spokojenej." Pustil se znovu do tance a doskákal až k prádelníku. "Ale teď se musím pomazlit s tím svým sladkým dřevem. Pojď k taťkovi, děvenko moje; musím si trošku procvičit prsty...."

Rod pozoroval z postele Raye, jak vytahuje z prostoru pod prádelníkem pouzdro s kytarou. Přestal číst, ale usoudil, že přes všechny Rayovy optimistické zprávy nechá prst na nabídce volných míst. "Proč tak vyvádíš?" zeptal se, když Ray začal ladit. "Slyšíš mě? Rozhod se snad Teddy, že nám zvedne honorář?"

"Kdepak." Brnk brnk brnk.

"Nebo se ozval ten tvůj štědrej strejček? Co? Nebo Rhonda Ann z Astorie? Dej si bacha, jestli s ní -" "Ne, ne a třikrát ne." Brnk brnk brnky brnk. "Šmarjá! to snad není možný, co ta změna počasí udělala se strunama!" Brrrrnk brrrrnk.

Rod se převalil na bok, roztáhl noviny proti slunci, které se prodíralo přes prachem naškrobené záclony, a vrátil se k inzerátům. "Jestli ten krám ladíš, protože se chystáš večer hrát, tak si můžeš přibrat ještě zpěv a basu. Ser na to, kámo. Já to neberu... deset babek za večer a celej měsíc žádný diškréce, na to prdim a taky jsem to Teddymu řek."

Ray vzhlédl od kytary s širokým úsměvem na tváři. "Hele... já ti řeknu, co udělám: jsem frajer, a tak ti dneska večer... nechám těch deset doláčů a sám se spokojím s diškrécema. Spokojenej?"

Z druhé strany novin nepřišla žádná odpověď, jenom podezřívavé mlčení.

"Spokojenej, se ptám? Já ti něco řeknu, Rodericku. Dějou se nevídaný věci. Narazili jsme na zlatý žíly, o kterých nemáš šajna; odedneška polezou dýška do závratných výšek a šišláky a štígro nás budou doprovázet až do Nashville. Jupií! Nevím jak ty, ale já se jdu povyrazit, ty protivnej bručoune. Povyrazit. Chápeš?"

Pesimista pod novinami zůstal zticha, protože chápal jenom to, že když Roy přitancoval do hotelového pokoje naposledy a vykládal podobné věci, ten cvok skončil místo v Nashville na pohotovosti nějaké

páchnoucí nemocnice nedaleko Albany nebo Cornvallisu nebo podobného zapadákova s hadičkou v puse poté, co se povyrazil hrstí barbiturátů.

"Tak sebou hejbni, chlape," křikl Ray. "Oblíkej se. Vytáhni ten svůj krám a protáhni si prsty. Uvolni se trochu, buď veselej a starosti hoď za hlavu...." Brnk: akord C. Brnk: F, G-sedm, G... "Ono je totiž -" Brnk: znovu C a "Modrý nebe se na mě směje... nic než modrý nebe-"

"Možná tak den dva." Od inzerátů se zvedl hlas a zamořil vzduch bezútěšnou předpovědí blížící se tlakové níže. "Tak na jeden dva mizerný dny, a jaký bude nebe pak?"

"Pokračuj." Ray se zakřenil. "Seď si pod novinama a hnij. Tenhle kluk si aspoň pěkně procvičí hru trsátkem a vybrnkávání a dotáhne to až na vrchol. Dneska to začne. Dnešní večer v Kůlu bude ve znamení veselí a vítězství, uvidíš. Protože" - brnk brnky brnk - "Nic než modrý nebe... šubyduby nebéééé..."

V Kůlu pozoruje Teddy modrou oblohu přes studené neónové klikyháky a má poněkud odlišnou reakci na neobvyklou změnu počasí.... Modrá obloha není barové počasí. K tomu, aby přišli pijáci, potřebujete déšť; v takový den pijí lidé limonádu. Potřebujete déšť a tmu, a zimu.... To je právě potřeba k tomu, aby se rozšířil strach, aby ti blázni pili.

Zabýval se strachem a blázny od té doby, kdy mu Draeger den předtím se spikleneckým mrknutím pověděl, že právě volal Hank Stamper, aby mu oznámil, že přestřelka skončila. "'Přestřelka', pane Draegere?" "'Ta pitomá přestřelka', přesně tak to Hank řekl. Povídal, že vzhledem k vývoji události" neví, jak by mohl stihnout termín. Vývoj událostí..." Draeger se na Teddyho pyšně usmál. "Říkal jsem vám, že těm zabedněncům ukážeme, ne?"

Teddy odpověděl zarděním a zamumlal cosi na souhlas, potěšen tím, že si Draeger vybral k důvěrnostem právě jeho, ale když všechno důkladně uvážil, byl přeci jen poněkud zarmoucen zprávou, že ta pitomá přestřelka skončila; potíže se Stamperovými možná ublížily zbytku města, ale jeho pokladna jejich zásluhou bez ustání vyzváněla. Ten zvuk mu bude chybět.... "Co teď budete dělat, pane Draegere?" A ještě víc mu bude chybět tahle mocná a moudrá a pohledná úleva od všech těch primitivů, kteří u něj byli denními hosty. "Vrátíte se do Kalifornie?"

"Obávám se, že ano." Draegerův kultivovaný hlas znamenal příjemnou změnu - byl inteligentní, klidný, laskavý, ale ne lítostivý jako ostatní. "Ano, Tede, teď se chystám něco zařídit v Eugene, pak se vrátím, abych s Evenwriteovými oslavil Den díkůvzdání, a pak... zpátky na slunný Jih."

"Všechny vaše... už se tady všechno vyjasnilo?"

Draeger se usmál přes barový pult a položil na něj pětidolarovku za I. W. Harperse. "A co myslíte vy, Teddy? Drobné si nechte - ale žerty stranou, neřekl byste, že se to vyjasnilo?"

Teddy rezignovaně přikývl; od samého začátku věděl, že Draeger těm paličákům ukáže.... "Myslím, že vyjasnilo. Ano. Ano, o tom jsem přesvědčený, pane Draegere... celá ta protivná přestřelka, všechno."

Teď, pouhý den poté, o tom Teddy už tak přesvědčený nebyl. Pokles v konzumaci, který měl podle jeho očekávání doprovázet šťastné období ve městě, dosud nenastal; podle jeho odhadů měl začít, jakmile bylo předešlý večer spláchnuto vítězné opojení. Jenomže konzumace stoupala místo toho, aby klesala. Když nahlédl do úhledné složky ve své hlavě a vytáhl záznam označený "Litry zkonzumované na hosta", zjistil, že individuální spotřeba se oproti uplynulému týdnu zvýšila o dvacet procent, a třebaže si až do večerní špičky nemohl být jistý "Hosty na čtvereční metr za hodinu", vše nasvědčovalo prvotřídnímu davu. Když sledoval, v jakém množství se muži začínají scházet, měl pocit, že večer bude v Kůlu plno.

Jenomže Teddy na rozdíl od Raye znal své hosty příliš dobře na to, aby začal věřit, že bar dokáže zaplnit čiré veselí. Nebo vítězství. Teddy věděl, že k tomu, aby se zaplnil bar, je zapotřebí něčeho mnohem silnějšího než těchto dvou chabých důvodů. Zvlášť při takovém pěkném počasí. Dokázal bych to pochopit, kdyby pořád ještě pršelo, dumal s pohledem upřeným na neony, které působily na jasném slunci mdle a bezmocně. Kdyby pršelo, kdyby byla tma a zima, tak bych věděl, co je sem pudí, ale v takovém počasí -

"Teddy, Teddy, Teddy..." U jednoho ze stolů u okna mžoural Boney Stokes proti slunci. "Co kdybysme sem proti tomu strašnýmu sluníčku dali žaluzie nebo roletu?"

"Je mi líto, pane Stokesi."

"Nebo závěs, na tom nesejde." Vychrtlou stařeckou rukou mávl proti světlu. "Hlavně když to ochrání

unavený starý oči."

"Je mi líto, pane Stokesi; rolety jsem poslal vyčistit do Eugene, když začalo pršet. Přísahám, že by mě v životě nenapadlo, že ještě vyleze sluníčko. Ale počkejte..." Otočil se k bedně se špinavým prádlem za barovým pultem; Boneyho odraz v zrcadle za ním prázdně mrkl. Idiotské staré oči, věčně hledají něco, nad čím by se dalo kňourat... "Možná bych tam mohl připíchnout nějakou utěrku, co říkáte?"

"Fajn, připíchni." Pak Boney natáhl krk a díval se přivřenýma očima na ulici. "Ne. Počkej. Radši ji tam nedávej. Ne. Chci mít jistotu a vidět ho, až pojede na hřbitov...."

"Kdo, pane Stokesi?"

"Ale nikdo. Já jen... nemám chuť chodit na pohřeb - ty moje plíce a vůbec - a chci se dívat, až pojedou kolem. Budu tady jen tak sedět. To sluníčko se dá vydržet; zřejmě budu jenom muset...."

"Jak si přejete."

Teddy vrátil utěrku na nádobí do bedny a znovu mrkl na odraz toho vychrtlého muže. Odporné staré strašidlo. Idiotské oči, chladné jako mramor; a k tomu ještě nějak idiotsky zlomyslné. Oči Boneyho Stokese nikdy neviděly nic jiného než dešť a bezútěšnost, a tak není divu, že právě on je tady, když je venku tak krásně; celý ten svůj idiotský život neviděl nic než strach. Ale ti ostatní, všichni ostatní... "Teddy! Hejbni tou svojí růžovou prdelí, hergot; nejsme tady na houbách!" Houpavým krokem, až se mu drobná zadnice v těsných černých kalhotách natřásala, protančil neslyšně podél barového pultu k pípě, před níž už se zase tísnil zástup obejdů v tričkách s prázdnými sklenicemi. "Už jsem u vás, pánové. Co to bude?" Ale co všichni ostatní? Zdálo se, jako by jejich stupidní nebeskou báň nezakrýval žádný strach, alespoň ne víc, než obvykle.... Co tam hnalo tyhle muže jako dobytek do stáje za bouře, když bylo venku tak krásně? Je možné, že jeho oblíbené definice a vzorce člověka, založené na letech přesného srovnávání příjmu alkoholu a výdaje strachu, se nakonec ukázaly jako nedokonalé? Jaký hrozivý strach by se jinak skrýval za vším tím hlučným veselím a vítězstvím? Jak by mohla za takovou modrou oblohou a sluncem zuřit bouře dost silná na to, aby vehnala tak velké stádo do jeho barové maštale?

Evenwrite ztěžka oddechuje do zrcadla v koupelně a uvědomuje si, že přemýšlí o stejné věci jako Teddy, akorát s menší výmluvností: Proč nejsem spokojen s tím, jak to všechno dopadlo? - zatímco si upravuje nezvykle velký uzel na kravatě, aby se pokusil zakrýt nedopnutý límec. "Bože! Krucinál! Sakra!" Ale proč nemám radost...? - nepříčetně kroutí límcem.

Stejně nesnášel bílé košile, nikdy je neměl rád a nechodil v nich ani na schůze hlavounů - ať se jdou vycpat; nejsou to o nic lepší ptáci jenom proto, že si můžou dovolit lepší peří! - a nechápal, proč by stejný argument nemohl použít na nastrojenou mrtvolu. Jeho manželka byla jiného názoru. "Chudák Joe Stamper možná nebude mít nic proti vycházkové košili s proužky, ale já bych rozhodně nešla na pohřeb vymóděná jako nějaká mumie!"

Hádal se, ale pak pochopil, kam míří, a nakonec byl přinucen hledat v zásuvkách svatební košili jenom proto, aby zjistil, že se ten zatracený límec srazil o dobrých pět centimetrů.

"Panebože, mámo," zvolal na svou manželku a vyklonil se ze dveří do koupelny, "v čem jsi tu košili prala, že se tak srazila?"

"Tvoji bílou košili?" zeptala se jeho žena. "Od prvního výročí svatby se jí voda ani nedotkla, vážený pane. Když ses opil a usoudil, že člověk něco takového nepotřebuje, když je dostatečně rozparáděný, a hodil jsi ji do punče."

"No jo, hm, když je to tak..." potichu se vytratil a jediným trhnutím rozvázal uzel na kravatě, aby začal znovu. Tak proč nejsem spokojený s tím, jak to všechno dopadlo?

Naopak Simone, lehčí o sedm kilo, které si vždycky slibovala shodit (během týdnů ctnosti zchudla natolik, že mohla svůj slib dodržet), hledí přes rameno na odraz své nahé zadnice v popraskaném zrcadle na dveřích skříně a uvažuje, jestli jí to neslušelo víc, když byla hříšně zakulacená, než teď, kdy je morálně štíhlá. Hm, těžko říci, když je nahá; možná nové šaty - ty staré na ní visí jako příšerné pytle! - možná kdyby si mohla dovolit takové ty moderní krátké šatičky a -

Přestala. Přistoupila k prádelníku a znovu prohledala prázdný kartón od marlborek. Vyhýbala se přitom pohledu do zrcadla a snažila se zapomenout na svůj šatník; z takových myšlenek ji mohl zase jenom přepadnout smutek nad tím, jak otřesně v těch starých hadrech vypadá. Proč se má člověk trápit a slintat nad koláčem za tisíc franků, když má v kapse všehovšudy šest set? Jenomže jí se líbily hezké

věci. A pohled na její oblečenou postavu se jí hnusil natolik, že nezřídka trávila ve svém pokoji celé hodiny nahá, aby se nemusela dívat do zrcadla na svůj pytlovitý obraz. A teď, teď se dokonce zdá - otočila se, aby si prohlédla odraz zepředu, s hlavou lehce nakloněnou a jedním bokem vystrčeným dopředu - že dokonce i tohle tělo - pokud ta prasklina nezkreslovala víc, než si myslela - už zdaleka není napohled tak hezké! Je celé nějaké divné. Kosti trčí ven. Tělo se tak zmenšilo.... Potřebuju peníze...

Simone byla vděčná, že je Panna Marie zamčená ve skříni, aby jí hříšné touhy nepůsobily bolest; ubohá Panna, kolik tužeb musí působit bolest právě jí! Ale člověk si občas musí přát, krucinál, že by si mohl dopřát něco slušného, alespoň jednu pěknou věc, která by jí seděla... připadalo jí nespravedlivé, že musí vytrpět dvojnásobné ponížení, když má příliš velké šaty a drobnou postavu.

Slunce svítí. Z lesa stoupá pára. Datlové běhají vesele po změklých kmenech přesličníku. Muži se napřimují a ženy v těch pobřežních městečkách plní pračky. Ve Wakondě však panuje jistý odpor proti téhle náladě (a za Wakondou, proti proudu řeky, ve Stamperovic stodole...) a slunce v sobě skrývá nějaký smutek. Dokonce i Biggy Newton, který skákal ve vodě v odvodňovacím příkopu jako šťastná velryba, když kolem prošel šéf a oznámil mu, že Hank Stamper přiznal porážku... dokonce i tenhle pořízek, do posledního gramu své zakrnělé inteligence zapřísáhlý Hankův nepřítel, zjistil, že má stále menší a menší radost. Zároveň s tím, jak se v Kůlu čím dál víc naléval.

Big nebyl vždycky takový pořízek; ve třinácti to byl Ben, Benjamin Newton, průměrný mládenec běžného vzrůstu a inteligence. Ve čtrnácti se najednou přehoupl přes metr osmdesát, v patnácti už měřil bezmála dva metry a rozumu měl méně než ve dvanácti. V té době získal řadu učitelů, kteří si mohli činit alespoň částečný nárok na Biggyho vynikající pokrok. Tihle učitelé, všechno starší muži - strýčkové, bratranci a spolupracovníci jeho otce - věnovali výcviku mohutného chlapce spoustu času. Spoustu času výcviku a drahocennou spoustu formování. A když dospěl, byl tak dokonale zformovaný, že byl stejně jako oni přesvědčen o tom, že je široko daleko největším bouchačem, natvrdlým silákem, který zmaluje každého, kdo se mu postaví do cesty. A když jich zmaloval dost, dospěl ve své roli k takové dokonalosti, že se mu všichni začali vyhýbat. A teď, kdy mu ještě nebylo ani jedenadvacet, aby mohl volit, ho čekala temná budoucnost bouchače, na kterého nezbyl nikdo, kdo by se mu postavil do cesty a koho by mohl zmalovat. Tyčil se nad svým tmavým pivem v Kůlu, přemítal o své budoucnosti a přemýšlel o tom, proč všichni ti učitelé, kteří ho v patnácti poplácávali po zádech a kupovali mu pivo, proč ho nepřipravili na ten nevyhnutelný den, kdy nebude mít koho zmalovat.

"Ať nežeru, jen když je co chlastat!" Les Gibbons, jeden z mužů sedících u Biggyho stolu, vyskočil ze židle, zmožen emocemi a bourbonem značky Seven Crown. "Je mi skvěle! Je mi fakt báječně, jestli chcete něco vědět...." Hodil do sebe posledního panáka a rozhlédl se kolem, aby zjistil, jak dát najevo, že mu je neskonale báječně. Usoudil, že mu nezbývá než hodit po něčem sklenici. Namířil na orla na velkých reklamních hodinách pivovaru Anheuser-Busch nad Teddyho vycpaným lososem a trefil rybu přímo do oka. Na box plný turistů v loveckém se snesla sprška střepů a starých rybích šupin. Začali protestovat, ale Les jejich stížnosti zarazil ledovým pohledem. "Jo, panstvo," zahalekal. "Je mi fajn! A připadám si jako pěknej drsoň."

Big se nemohl ani pohnout, aby zvedl hlavu a podíval se na toho odvážlivce; a když se podíval, ani se nenamáhal promluvit. Páni, jestli je ten Gibbons nejdrsnější chlap, který se najde mezi těmahle lidma, tak ho dozajista nečeká nijak radostná budoucnost. K čertu s tím.... Co má člověk dělat... když jeho život ztratí smysl? když se nemůže oženit ani mít kamarády, prostě nic, jenom někoho zmalovat? A když ten někdo právě zdrhnul? Big zaskřípal zuby: krucinál, Stampere, jak jsi mohl udělat takovou hovadinu a zdrhnout dřív, než mi za tebe učitelé seženou náhradu?

(... Do stodoly u řeky doléhá k Hankovi Vivino volání. Je připravená vyjet. Hank vstává a pouští starého ohaře, kterému ošetřoval ucho. Pes se otřese, zamává zaprášenýma ušima a vyběhne nedočkavě z potemnělé stodoly na slunce. Hank vrací tampón do láhve s kreozotem a staví ji na polici k ostatním lékům pro zvířata. Utírá si ruce o kalhoty, zvedá bundu a míří k zadním dveřím, které vedou ze stodoly k molu. Venku ho do očí přivyklých šeru ve stodole udeří slunce a na okamžik ho oslepí. Zastaví se, mhouří oči, a zatímco si obléká bundu, v duchu si říká Hergot... Joby by měl určitě radost, kdyby viděl, jaký je na jeho pohřeb krásný počasí.)

"Ano, milosrdný." Bratr Walker opět navázal na konverzaci. "Náš Pán je... milosrdný a spravedlivý.

Proto mě smrt bratra Joe Bena nemůže příliš sklíčit. Cítím zármutek, jestli víte, co tím myslím, pane Loope, ale nejsem sklíčený. Mám takový pocit, že náš Pán potřeboval použít Joea, aby přiměl Hanka Stampera takříkajíc vidět Světlo. Proto také, jak už jsem říkal té drobné ženě dnes ráno, 'mě smrt bratra Joe Bena nemůže příliš sklíčit, třebaže nám všem bude moc chybět... neboť byl nástrojem, nástrojem.'"

"Byl to prima chlap," pocítil nutkání dodat Realitní agent. "A férovej. Já sám jsem Joea nikdy moc neznal, ale vždycky, když jsem ho viděl, bylo mi jasný, že to je opravdovej poctivec."

"Ano, jistě, nástroj."

"Poctivec do morku kostí."

Hovor opět utichl a oba muži kráčeli mlčky k pohřební síni; Bratr Walker už se na pohřeb těšil. Věděl, že tam bude dost věřících, kteří budou trvat na tom, aby po reverendu Tomsovi pronesl pár slov o bratru Joe Benovi, a ze samotné představy, že bude hovořit k nablýskaným židlím, tmavým šatům, varhanům, závěsům, všemu tomu přepychu a okázalosti konvenčního náboženství, se vždycky chvěl jako malá školačka. Dobře věděl, že stan může posloužit za chrám Boží jako kterákoli budova, a pokud se držel Víry - která neschvalovala žádné nevkusné projevy zármutku - na katolický pohřeb byl nucen hledět s nelibostí; ale ať se tvářil sebeodmítavěji, byl v skrytu duše potěšen pokaždé, kdykoli některý z pozůstalých trval na tom - jak to někteří z pozůstalých obvykle dělají - že by se pohřeb měl při vší úctě k učení víry možná konat, aby se neřeklo, v pohřební síni. A přes veškerou nápadnou, nevkusnou a nechutnou okázalost Lilienthalovy pohřební síně nebylo možné popřít, že její šedé závěsy byly jako pozadí pro slovo Boží akusticky nesrovnatelně lepší než plátno. Jistě, stan mohl posloužit za chrám Páně stejně jako kterákoli budova, ale pořád to byl jenom stan.

(Neměl by Joby z takových slunečních znamení velkej den? napadlo mě, když jsem tam tak stál a díval se na oblohu... nepřetrhl by se samou horlivostí? Pak jsem znovu uslyšel Viv a zamířil ke člunu...)

Simone se marně ohání nůžkami a jehlou. Indiánka Jenny vzdychne, rozplete si nohy a ztěžka je natáhne na lůžko. Ach, ona nevzdává své úsilí - natahuje se pro výtisk knihy Hledání Bridey Murphyho, ležící na podlaze chatrče - jenom zase mění přístup...

V hotelovém pokoji odkládá Roy nabídku volných míst a neochotně otevírá pouzdro na kytaru, aby se přidal k tomu svému šílenému spolubydlícímu.

Za sluncem zalitými klikyháky neónových trubek naslouchá Teddy vzrůstajícímu smíchu a veselí a snaží se prozkoumat temnou jámu, z níž vyvěrají. Z čeho mají strach teď? Evenwrite odkládá vázanku: bílá košile, dobrá, ale to byl dostatečný kompromis... žádnou oprátku, a tím to končí! Simone zaslechne zvonek u dveří a běží otevřít, aby neprobudil jejího šestiletého kloučka; znechuceně se halí do vybledlého žinylkového županu a cestou z ložnice naposledy nahlédne do prázdného kartónu od cigaret. Big Newton dopíjí zvětralé pivo, objednává si další a připadá si bezútěšněji než kdy jindy...

(Za řekou u garáže jsem přidržel člun, zatímco Viv vystoupila na břeh s vykasanou sukní a dávala pozor, aby si neumazala od bláta lodičky. Přešla štěrk a zamířila ke garáži, kde na mě čekala, než uvážu člun a zakryju motor plachtou. Obloha byla bez mráčku a plachta byla možná zbytečná, ale jedna z prvních věcí, kterou se v těchhle končinách člověk naučí, je nenechat se napálit hezkým počasím. "Nikdy nevěř žádnýmu sluníčku, dokavad si na něj nemůžeš ukázat," říkával vždycky táta. Převázal jsem pečlivě plachtu, přestože slunce svítilo a my už měli trošku zpoždění. Dal jsem si na tom záležet a nechal ji tam čekat...)

Realitní agent na někoho mává. "To je Sis. Hej, Sissy, počkej." A přidají do kroku, aby ji došli. Realitní agent ji vzal za paži. "Myslíš, že to zvládneš, Sissy? Tak krátce po Willardovi?"

Popotáhla přes závoj. "Willard si o Joe Benovi vždycky myslel jenom to nejlepší. Myslím, že bych měla jít."

"Tomu říkám žena. Bratra Walkera asi znáš, ne? Z První církve křesťanské vědy?"

"Metafyzické vědy, pane Loope. Ano, viděli jsme se na - nedávno. Ještě jednou bych vám chtěl vyjádřit svoji upřímnou soustrast, paní Egglestonová." Zároveň s projevem soustrasti natáhl bratr Walker ruku. "Poslední dny... byly utrpením pro mnohé z nás."

Realitní agent jí stiskl paži. "Ale to už je teď za námi, Sissinko, nemám pravdu? Už jsme za vodou."

Dali se opět do chůze. Sissinka litovala, že není s bratrem sama, aby mu mohla říci, jakou nehoráznost se snaží provést pojišťovna s penězi jejího Willarda. Realitní agent litoval, že Willardovi neprodal lepší

objekt než kino, protože to vypadalo, že se mu stejně vrátí. A bratr Walker litoval, že není oblečen o něco méně formálněji. Za chůze pozoroval, jak se Realitnímu agentovi zdravě natřásá kdysi svalnatý hrudník pod vycházkovou modrou košilí s krátkými rukávy a litoval, že si nedokázal dopřát trochu nedbalé elegance. Byl by to hezký kontrast proti všem těm škrobeným a formálním svrškům. Uvažoval... možná by si mohl svléknout tmavý krepový plášť a povolit si vázanku; v takový den by nemuselo vadit, kdyby se člověk oblékl trošku neformálně. I kdyby to byl duchovní. Alespoň by ukázal všem, kdo nebyli Bratry ani Sestrami, jak Víra dbá o zevnějšek, aby pochopili, že je obyčejný chlapík. Mohl by si klidně vázanku sundat. A jak by se tvářil reverend Toms se svými dvojitými manžetami, v dvouřadovém tmavém obleku a kapesníčkem v kapsičce? Nedopálilo by to Biddyho Tomse, kdyby ho vystřídal kolega v bílé košili s rozepnutým límcem, který by pronesl lepší chvalořeč zvučnějším hlasem? No nedopálilo by ho to?

"Tak, tak," řekl, "pro mnohé z nás to byla těžká zkouška."

(Důkladně jsem zajistil člun a zamířil ke garáži. Viv čekala, čím chci jet do města; džíp měl nahoře tu protivnou plachtu, kterou jsem tak nesnášel, ale dodávka byla pořád zaneřáděná od té doby, kdy jsem vezl Henryho do nemocnice - zatím jsem uvnitř neuklízel, jenom jsem odnesl tu ruku. A tak povídám, pojedeme džípem. A budeš řídit, jo? Já nechci....

Nikdy mi nevadilo jezdit s džípem v létě, když je otevřený a venku je hezky; ale s tou protivnou střechou přes zimu připomíná spíš rakev na kolečkách, nemáte skoro žádný výhled dopředu ani dozadu, jenom po stranách je pár průzorů, kterými je vidět ven. Prostě s ním nerad jezdím, zvlášť ne na pohřby.

Viv se posadila za volant a začala týrat startér. Opřel jsem se a snažil se vyčistit plexisklo ve dveřích, aby bylo vidět ven....)

Když Floyd Evenwrite s vázankou vyjde z domu, aby nechal rozehřát vůz, potká Orlanda Stampera, který míří k svému vozu, upravený a nabručený stejně jako Floyd - "... jo, nebylo to jednoduchý, Orlande... ale potřeboval trochu za vyučenou, hergot."

"Kdyby dostal za vyučenou dřív," řekl Orland neurvale, "tak by teď měla Janice živýho mužskýho místo ty nafouklý mrtvoly u Edwarda Lilienthala. Můžeme bejt rádi, že tu jeho paličatost neodnes nikdo další...."

"Jo... to s tím Joe Benem mě mrzí. Byl to bezva chlap."

"Kdyby tak Hank dostal trochu za vyučenou alespoň o den dřív... těch pět špuntů by mělo tátu místo nějaký pitomý pojistky, která dělá ubohý čtyři tisíce dolarů. Starej by měl obě ruce...."

"Jak se vůbec daří Henrymu?" zeptal se Evenwrite.

"Slyšel jsem, že to je lepší; je to lepší. Toho starýho lišáka jen tak nic neskolí."

"Co říkal na to, že ten jeho oblíbenec ustoupil odborům? Připadá mi, že už jenom to by toho starýho lišáka skolilo...."

"Vlastně ani nevím, jak to vzal. Nemyslel jsem na to. Třeba mu to ještě neřekli."

"Blbost. Někdo mu to určitě řekl."

"Třeba ne. Hank rozkázal, aby k němu nikoho nepouštěli. Třeba doktoři chtějí, aby se dal nejdřív do kupy, než to uslyší."

"Hmm... a víš, co udělá potom? Přetáhne po hlavě prvního člověka, kterej se namane. Bejt Hankem, tak bych mu to pověděl dřív, než bude zase schopnej ohánět se tou svojí holí."

"O jednu ruku přišel úplně," řekl Orland, "a druhou nosil ještě nedávno zavěšenou. Podle mýho už Henry nebude mít na to, aby ještě někoho přetáhl."

"Ještě nikdy," zpívá Ray, "slunce tolik nezářilo..."

"Nevzdávám to," přísahá Jenny.

"Teddy...?" volá Boney Stokes. "Kolik je hodin?"

"Za dvacet minut, pane Stokesi," odvětí Teddy.

"Tak to by měli projít kolem asi za dvacet minut. Ach jo; to příšerný sluníčko... možná bys měl vytáhnout markýzu, Teddy."

"Ano, už mě to napadlo." Teddy se vrací k pípě. Začíná být rušno. Jestli to tak půjde dál, bude muset zavolat paní Carlesonovou z Mořského vánku, aby mu přišla pomoci. Měl to dávno zařídit, ale pořád není s to uvěřit tomu, že takové počasí a dobrá nálada mohou přilákat tolik hostů. Příčí se to všemu, co

dosud zažil...

(Viv pustila startér a stáhla si bílé rukavice - volant a řadicí páka jsou omotané izolační páskou - a podala mi je, aby se mohla potýkat s džípem a neumazala si je. Oba jsme mlčeli. Byla pro tu příležitost opravdu pěkně vymóděná; trvalo jí skoro celé dopoledne, než si upravila vlasy, až vypadaly jako uzel zlatých provazů - ženské si dají větší práci snad jenom s přípravou na svatbu - ale než tu studenou mrchu přiškrtila, nastartovala, než jí chcípla, znovu nastartovala, zařadila jedničku, znovu jí chcípla, a než nakonec vyjela na silnici, ten zlatý uzel se pomalu začínal rozvazovat. Pozoroval jsem ji, ale nepřisadil jsem si. Ani jsem jí neřekl, aby ji přiškrtila sytičem. Jenom jsem tam seděl s těma rukavicema v klíně a říkal si v duchu: ksakru vždyť už je načase, aby se to kromě mě naučil táhnout taky někdo jinej...)

"Nevzdávám to," ujišťuje se Indiánka Jenny, když zavírá knihu a odkládá ji, "jenom odpočívám." Zavírá oči, ale představa mladého dřevorubce se zelenýma očima, hrdým pohledem a ježatým knírem jí nedává spát.

Simone otevírá dveře a... no ne, Howie Evans! "Nazdar, Simony, tak mě napadlo... nešla bys se mnou večer do Kůlu?" i; "Nešla, Howie. Promiň. Jen se na mě podívej... můžu snad takhle mezi lidi?"

Chvilku rozpačitě přešlapoval, začal říkat něco vtipného, pak se usmál a řekl, "Proč ne? Třeba se objeví pohádková babička. Ale večer tě uvidíme?"

"Možná...."

Zmizel, než se stačila rozloučit.

Realitní agent a jeho ovdovělá sestra se loučí s bratrem Walkerem před pohřební síní a jdou si o něčem promluvit. Bratr Walker hledá v zástupu lidí Janice - v téhle chvíli nouze ho bude jistě potřebovat - a s úžasem sleduje, kolik lidí přišlo, aby složili poslední poklonu ubohému Joeovi. Netušil, že bratr Joe Ben byl mezi sousedy tak oblíben...

(Viv ani já jsme cestou do města ani jednou nepromluvili, o Joeovi ani o ničem jiném. Nejspíš si myslí, že se mi prostě nechce mluvit. Nemůže vědět, co vím já. Taky dobře. Protože já neměl chuť vykládat jí, jak jsem se to dověděl.

Džíp ale tolik kodrcal a drncal a skákal, že bysme se stejně neslyšeli. Silnice je po dešti plná výmolů a cestáři už ji spravují. Po obloze nad horami plují malé, plné mráčky a slunce se každou chvíli za nějaký schovává. "Jsem úplně vyřízenej," povídám, ale Viv neslyší. Opírám si hlavu o okno z plexiskla a ničím se nevzrušuju. Slunce najednou oslnivě vysvitne, jako by z něj vyzařovalo něco víc než jen světlo. Vidím změť ostružiní podél silnice a mám pocit, jako by mi vydrhlo z očí všechny nečistoty, které se mi tam ukládaly a já o tom ani nevěděl, protože několikrát mrknu a rozhlédnu se a najednou všechno vidím ostře a jasně. A každou chvíli se mi to vracelo. Chvilku všechno zářilo, lesklo se jako chrom, všechno bylo voskovité, naleštěné, a najednou to potemnělo jako bahnitá voda. A vzápětí se zase všechno rozzářilo. Je to vlastně poprvé, kdy jsem opravdu venku od té doby, kdy to Joe koupil, a nemůžu se ubránit pocitu, že svět vypadá jinak. Říkám si, že je tak zářivý jenom proto, že ve světle, které zaplavilo svět po období temna, se všechno leskne jako diamant. Ale nejsem si tím jistý. Pořád mám pocit, jako by mi ten první oslňující úder ostružiní vydrhnul oči.

Jenom tam tak sedím v takovém polospánku, dívám se skrze mihotající křoví podél silnice a vychutnávám si ten pohled. Možná jsem viděl všechno tak ostře, protože to bylo poprvé po kolika letech, kdy jsem jel po téhle silnici a nemusel přitom řídit. Možná to bude tím. Vím jenom, že všechno zářilo jako nový pěťák. Rezavé děrované kužele spalovaček na piliny chrlily jiskry a modrý dým; povijnice vlnící se kolem schránek na dopisy; neklidný třpyt lehkých poryvů větru vanoucích po nehybné hladině... střemhlavý let elektrického vedení... keříky máty jsou tak zářivé a čerstvé, že je cítím, když jedeme kolem... pobíhající veverky... a další rezavé spalovačky. Listy, zářivé, voskově zelené, jako vydrhnuté. Duhové světlo, roztříštěné, čisté a zářivé, když sluneční paprsky procházejí kapkami na listí....

Naklonil jsem obličej až k malinkému oknu, abych viděl víc. Obloha, mráčky, pak vrcholky stromů ubíhající prudkým kaňonem až k železničnímu náspu, pak široký příkop mezi silnicí a kolejemi. Tahle škarpa je jedna velká změť zakrslých ostružin; jsou docela dobré, ale plné velkých semínek, o které si vylomíte zub, ani nevíte jak. Všechno listí servala z ostružiní poslední bouře a šlahouny teď připomínají jednu obrovskou roli drátěnky. Házím sebou na sedadle, koukám na to ostružiní a v duchu si říkám, kdyby byl člověk dost velkej, popadl by kus té drátěnky a dokonale vydrhl svět a vyčistil oblohu, až by

se všechno opravdu rozzářilo.... Tahle představa se zvolna změnila v jakýsi sen s otevřenýma očima. Beru obří chuchvalec drátěnky a drhnu, až se ze mě kouří. Nějak se nemůžu zastavit. Oblohu mám hotovou a teď jdu na pláž. Pak město a kopce. Sotva dechu popadám, pot ze mě leje a dřu jak černej! Kousek poodstoupím a dívám se: jenomže tentokrát nic nezáří čistotou, všechno je matnější. Jako by všechny barvy vybledly. Popadnu roli a skočím na to znovu, a když skončím, všechno je ještě vybledlejší než prve. Tentokrát to beru skutečně od podlahy. Drhnu všechno, zemi i oblohu a moje oči a slunce a všechno ostatní, a když nakonec poodstoupím, sotva se držím na nohou. Dívám se a všechno září jako promítací plátno, když se film přetrhne a vy nevidíte nic než zářivé bílé světlo. Všechno ostatní zmizelo. Odhazuju drátěnku; není na škodu občas všechno pořádně vydrhnout, ale může se stát, že to přeženete a nic nezůstane.)

V Kůlu si Boney Stokes posouvá židli blíž k oknu a stěžuje si na prudké slunce. Teddy nakonec telefonuje paní Carlesonové, a ona se omlouvá, že sama neví, kam dřív skočit, ale že pošle dceru. Big Newton sleduje stále nadranějšího a divočejšího Lese Gibbonse, ale vážně pochybuje, že ten hřmotný kecal bude kdy opilejší nebo divočejší. A v davu lidí postávajících před pohřební síní kdosi zašeptá a všichni se náhle otočí a vidí, jak se na rohu Nahamish Street a South Main konečně objevuje žlutý džíp a pomalu míří k nim.

(Na pohřeb přišlo tolik lidí, že jsme museli zaparkovat dva bloky od síně. "Joe Ben by valil oči, kdyby viděl, jak je po smrti slavnej," řekl jsem Viv. Sám jsem tomu nemohl uvěřit; věděl jsem, že to byl chlap, kterýho měli rádi všichni, kdo ho znali, ale netušil jsem, že ho zná tolik lidí. Cestou od džípu bylo vidět, jak tmavomodré obleky a černé šaty přetékají z chodníku až na trávník před soukromým vchodem Lilienthala. Když jsem přišel blíž, poznal jsem všechny lidi z WP a Floyda Evenwritea - všichni tam postávali a rozprávěli uctivými hlasy a po dvou nebo po třech se nenápadně vytráceli za Lilienthalův pohřebák cadillac z roku 1953, aby si přihnuli z ulitých lahví. Ženy stály většinou na schodech nebo ve dveřích a bílými kapesníčky si utíraly tváře. Muži nasávali; ženy utíraly. Každej má svý, řekl jsem si.

Když nás s Viv uviděli přicházet, jejich hovor pomalu ustal. Chlapi za cadillacem rychle schovali lahve. Všichni nás sledovali s křečovitými tvářemi, jaké člověk vidí na každém idiotském pohřbu. Lehké úsměvy, chápavé úsměvy, a oči jako by si pro tuhle příležitost půjčili od kokršpanělů. Civí a pokyvují hlavami, kdykoliv se na ně podívám. Nikdo ani nemukne. Přibíhá se podívat houf postávající za rohem a několik dalších žen vykoukne ze dveří. K postrannímu vchodu přijíždí Orlandův auťák. Orlandova žena pomáhá vystoupit Jan, neforemné a bledé jako vždycky i přes ten černý závoj, kterým ji zahalili. Dav se otáčí a chvilku ji pozoruje, jak se shrbeně plouží, a hned se zase otáčí ke mně a Viv. Jan je nezajímá. Přestože jako truchlící manželka přitahuje značnou pozornost, není to ona, kvůli komu si dali tu námahu a naparádili se, upravili si účesy, navlékli na sebe sváteční hadry a přišli se podívat. Jan je jenom vedlejší atrakce, předskokan. Kvůli ní sem rozhodně nepřišli. Když se někde shromáždí dav, chce vidět hlavní atrakci, napadlo mě. A hlavní atrakcí na pohřbu je zesnulý. A to není neforemná malá Jan. Strašně nerad bych tě odsouval stranou, Joby, ale bojím se, že ani ty nejsi tou hlavní atrakcí téhle zvláštní sešlosti.

Šli jsme s Viv za Orlandem a Jan a ostatními do spoře osvětlené místnosti pro rodinu příbuzného. Všichni už potichu seděli na čalouněných skládacích židličkách před jakýmsi řídkým závěsem, který nás odděloval od hlavní části. Viděli jsme lidi venku, ale oni neviděli dovnitř; museli se spokojit s popotahováním a vzlyky, které se k nim donesly.

Příbuzní se po nás zvědavě otáčeli, když jsme se s Viv prodírali na svá místa. Čekal jsem, že na mě všichni budou dštít plameny, ale ten žár tam chyběl. Počítal jsem s tím, že mě všichni Stamperové přivítají odsuzujícím pohledem, ale hleděly na mě zase ty samé smutné kokršpanělí oči. Počítám, že jsem byl ještě namol z té jízdy, protože mě to slušně rozhodilo. Zíral jsem na ně, zůstal jsem stát jako opařený.... Kristepane, copak to nechápali? Copak jim nebylo jasné, že jsem ho vlastně zabil já? Otevřel jsem pusu chtěl jsem požádat alespoň jednoho z nich, aby to uznal, ale jediný zvuk, který se ozval, bylo bučení neviditelných elektrických varhan a zpěv staré Lilienthalové. Viv mě vzala za ruku a táhla mě k židli.

Varhany bučely a řvaly. Stará Lilienthalová se je snažila přehlušil písní "Končí den přenádherný", kterou zpívala před dvaceti lety u nás doma na pohřbu mojí mámy. Dneska ji zpívala stejně příšerně, akorát o poznání pomaleji. Trvalo jí to věčnost. Kdyby zpívala na pohřbech ještě dalších dvacet let a pořád zpomalovala, museli by nejspíš vymyslet nějaké nové balzamovací látky.

Varhany se znovu rozezněly. Někdo předčítal z nějaké knihy básní. Lilienthal byl na obřadu stejně nepostradatelný jako jeho žena. Četl seznam lidí, kteří se z toho či onoho důvodu nemohli dostavit a poslali místo sebe květiny. "Lily Gilchrestová," odříkával monotónním hlasem, "jejíž duch je dnes s námi. Paní a pan Sorensonovi... jejichž duch je dnes s námi." La-da-dý-la-dý-la-da. Byla to odvěká bitva mezi ním, jeho manželkou a těmi bučícími varhanami, kdo dokáže svůj part táhnout nejdéle. Pak se zvedl starý Toms a začal drmolit. Najednou mi přišlo zvláštní, že je Joby vyprovázen právě takhle... chlap, který dokázal říct za minutu víc než tihle tři dohromady za jediný den.

Začal jsem klimbat.

Bratr Walker přišel v košili s krátkými rukávy a vypadal jako trenér, který si jen tak odskočil o přestávce. Otevřel Bibli, která se naježila jako dikobraz záložkami, a od Jobyho smrti se s rozeběhem jako ze skokanského prkna vrhl ke hvězdám. Ztratil mě někdy během skoku.

Viv mnou zatřásla, abych se probudil. Vstávali jsme ze židlí a jeden za druhým pochodovali mezerou v závěsu. Lidi z hlavní místnosti už se byli podívat a teď čekali venku, až to budeme mít za sebou. Pomalu jsem prošel kolem a nahlédl dovnitř. Hergot. Nevypadáš zas tak špatně. Utonulí, které jsem viděl dřív, vždycky vypadali jako plní vody. Nejspíš jsi tam nebyl tak dlouho, abys stačil nasáknout. Pravda je, ty skřete jeden, že vypadáš líp než kdy jindy. Natřeli ti něčím obličej, aby ti trochu schovali jizvy, a netváříš se pořád jako trouba. A černou kravatu. Zíral bys. Jo, to bys fakt čuměl. Jakýho krasavce dokážou z člověka udělat.

"Hanku... Hanku, prosím tě..."

Akorát. Sakra, akorát z tebe nemuseli dělat takovýho nechutnýho suchara, protože tak teď vypadáš.

"Prosím té, ostatní čekají.... Co to děláš?"

Ty potřebuješ úsměv, chlape. Ten potrhlej. Bereš to moc vážně. Usměj se trochu. Tak. Počkej, já jen.

"Hanku! Proboha, snad nesaháš na -"

Orland mě popadl za zápěstí a táhl mě pryč. "To ta hudba a ty řeči," vysvětloval jsem. "Najednou to na mě padlo."

"Pojď ven," zašeptala Viv. Šel jsem za ní.

Námaha, kterou jsem věnoval zakrytí motoru plachtou, našla své ospravedlnění; obloha se zatáhla. Uviděl jsem déšť, spěchající s pleskáním po ulici. Měl se spustit při pohřbu, ale přišel pozdě. Teď se hnal, aby určitě nepropásl kladení do hrobu. Muži se choulili a ženy si schovávaly účesy pod květované programy a cupitaly se schovat jako kuřata. Vypadalo to, že se spustí pořádný liják, než doběhneme k džípu, ale nic takového se nestalo. Během pohřebního průvodu městem pořád jenom poprchávalo; slabě; držel se zpátky, jako by čekal....)

Boney Stokes čeká, dokud neprojde celý průvod. Chce se ujistit, že na hřbitově bude doktor i Hank. Na starce - nemocného starce - je to z Kůlu do nemocnice daleko a on nechce riskovat, že ho po té cestě nějaký pitomý mladý doktůrek pošle zase zpátky. Zvlášť po takové dlouhé cestě. A za deště, jak si všiml, když si dopínal k hubenému krku dlouhý černý pršiplášť. V dešti, zimě a navíc ty moje plíce.... Ale co by člověk s křesťanskými úmysly nevytrpěl pro starého přítele!

(Na hřbitově se déšť spustil plnou silou a z davu v pohřební síni zbyla jenom třetina. Shlukli jsme se těsně kolem hrobu. Pohřbívali Jobyho vedle jeho táty, nebo spíš vedle toho, co z něj zbylo, když ho přinesli z té chatrče, kam zmizel. Byla to pro oba taková urážka, že se v tom hrobě museli svorně obracet. Bylo to skoro k smíchu. Napadlo mě, že jestli někdy přijde ten soudný den, na který se Joe vždycky tak těšil, a tihle dva vylezou ven a zjistí, že byli pohřbení vedle sebe, tak začnou fakt lítat chlupy. Joe chtěl být vždycky od otce co nejdál, dokonce si nechal předělat obličej, aby nevypadal jako Ben Stamper; nedokázal si představit nic horšího než chodit s tím krásným a beznadějným obličejem, jak sám říkal. Znovu jsem si vzpomněl, jak Lilienthal upravil Joeův mrtvý obličej - jak mu zapudroval jizvy a vyžehlil úsměv - a chtěl jsem otevřít rakev a zase mu ho srovnat. Měl jsem takové nutkání, že jsem zatínal pěsti, až jsem cítil, jak se třesu; celý jsem sebou škubal. Ne proto, že bych se držel, abych to neudělal, ale protože jsem věděl, že to neudělám. Jenom jsem tam stál. Díval jsem se, jak roztahují pažení hrobu a spouštějí dolů rakev, a celou dobu jsem zatínal pěsti a škubal sebou a přál si, aby už tu rakev zaházeli blátem a skoncovali s tím. A jen jsem tam stál.

Jakmile byl Joe v hrobě, vzal jsem Viv za paži a vyrazil pryč. Když jsme došli k džípu, uslyšel jsem, jak

někdo huláká: "Hanku! Hanku!"

Byl to Floyd Evenwrite; ječel a mával na mě z okénka toho svého obrovského pontiacu. "Nasedněte si s ženou k nám. Máme tady místa dost. Přece nepojedete až do města tím děravým starým džípem. Ať ho odveze Andy a vy si pojďte udělat pohodlí...." Evenwrite na mě vycenil zuby a čekal. Byla to otevřená výzva, abychom zakopali válečnou sekyru, a všichni jsme to zatraceně dobře věděli. Já měl ale dojem, jako bych za tím úsměvem viděl výsměch. Jako by se zubil, jasně Hanku, asi před tejdnem jsem se ti snažil provést sabotáž na pile a pustit výsledek tvojí letní práce po řece. Ale budem kámoši.... "Tak co ty na to, chlapče...?"

Podíval jsem se na Viv a na Andyho stojícího ve skupince lidí u auťáku Velkýho Lou. Čekali, jak se rozhodnu; všichni jsme věděli, že Floyd a ta jeho banda mají nezanedbatelný podíl na tom, že jsme dělali pod takovým tlakem, který byl Joeovi osudný. Chtěl jsem se k něčemu rozhodnout, ale jediné, co mě napadalo, bylo jsem unavenej, už toho mám dost bejt zloduch....

"Hned jsme tam, Floyde," zavolal jsem a popadl jsem Viv za ruku. "Nebude ti to vadit, Andy? Nech ho stát někde na Main Street, ten džíp." Doběhli jsme ke dveřím, které nám Floyd přidržoval. Cestou nikdo skoro nepromluvil. Když jsme se blížili k městu, Evenwrite se zeptal, jestli nezaskočím do Kůlu na pivo. Odpověděl jsem, že Viv chtěla jet za Jan do Joeová nového domu, a on na to fajn, hodíme ji tam, ale co potom? Povídám, že bych se měl zajet podívat na tátu do nemocnice, ale pak si to nechám projít hlavou.

"Prima. To udělej. Vysadím Viv a pak to můžeme vzít po Necanicum Street přímo kolem nemocnice. A pak si to necháš projít hlavou. Platí?"

Přikývl jsem. Snažil jsem se několikrát pohlédnout na Viv, abych viděl, co na mé rozhodnutí říká, ale nedávala nic najevo. A když jsme ji vysadili, zeptal jsem se sám sebe, proč bych si s tím měl vůbec dělat hlavu. Byl jsem rád, že sedím v pohodlném a suchém autě. Byl jsem rád, že mě někdo zve na projížďku a na pivo. Byl jsem rád, že mi někdo podává ruku.

Zahnuli jsme z Main Street na Sillits Street a zamířili k Necanicum Street. Zabořil jsem se do hlubokého sedadla prostorného auta a poslouchal stěrače a topení a Evenwritea klábosícího s rodinou. Bylo mi jedno, jak se na mě dívá Viv nebo Andy. Bylo mi jedno, jestli byl v Evenwriteově úsměvu výsměch. Bylo mi jedno, co by si o tom myslel Joby.

Pokud šlo totiž o mne, boj skončil, válečná sekyra byla zakopaná... jednou provždy.)

Jakmile Hank vystoupil, Evenwriteovy děti, které přítomnost dvou cizích dospělých a vážnost situace držela dlouho v klidu, začaly tak vyvádět, že Floyd musel cestou domů dvakrát zastavit a rozdat pár pohlavků. Celý rozlícený vyběhl z domu, skočil zpátky do auta a prudce vyrazil ze dvora směrem ke Kůlu, zatímco děti ječely, manželka hrozila a jemu se šněrovaly vnitřnosti.

Když dojel na hlavní, projel celou ulici z jednoho konce na druhý a než zaparkoval, dával pozor, jestli neuvidí Draegerův vůz; rozhodně se mu nechtělo poslouchat ty Draegerovy žvásty o lidském srdci! To tedy ne! Byl překvapený, že Hank vůbec pomýšlel na to, že by se zastavil, když se všichni tváří, jako by mu chtěli říci: "Tady to máš." Překvapený, a jak zjistil, poněkud zklamaný: čekal od Hanka víc. A měl pocit, jako by ho Hank nějak zradil, i když nedokázal přesně říci jak.... A proč nejsem já spokojený s tím, jak to všechno dopadlo?

Indiánka Jenny si nazouvá boty a vydává se na dlouhou cestu do Kůlu. Přímá akce někdy funguje líp než magie. Zvlášť některé noci, v baru. Dneska večer tam bude plno zlitých. A kdo ví?

Simone otevírá balíček, který jí právě přinesl ten mládenec od Stokese, co mu pořád čouhá z pusy zápalka. "Žádný lístek, od koho to je?"

"Ne, žádnej lístek," odpověděl. "Howie povídal, abych k tomu určitě žádnej lístek nedával... abyste to nemohla nikomu vrátit."

"Tak to zase hezky tomu někomu odnes - jak je možné, že vybral tak nádherné? - a vyřiď mu, že od neznámých mužů žádné dárky nepřijímám.... Ale jak mohl vybrat tak krásné a navíc přesně moji velikost?"

"Třeba mu pomohla sestra?"

"Tak to odnes jeho sestře."

"To nemůžu," zavrtěl mladík hlavou a snažil se jí podívat za výstřih županu. "Já jenom doručuju."

"Opravdu?"

"Jo." Zamrkal, přesunul si zápalku do druhého koutku a zmizel dřív, než ho mohla zastavit. Simone honem odnesla dárek do ložnice, než Matka Nielsenová nebo její děcka v druhé části dvojdomku něco zaslechnou a přijdou vyzvídat. Rozložila šaty na postel a dívala se na ně.... Tak krásné. Ale ne. Už dala slib. Nemohla způsobit zklamání Panně...

Vrátila šaty do krabice a začala ji znovu balit do hedvábného papíru, když zahlédla v slábnoucím dešti za oknem do ložnice procházet tupou a zavalitou Indiánku Jenny v holínkách. Simone zírala a prsty lehce přejížděla po šustivém papíru. Tímhle - zašklebila se na Jenny - jsem se nechtěla stát. Tím jsem se nechtěla stát. Učinila jsem doznání, přísahala jsem na Písmo, slíbila jsem milosrdné Matce Boží, že už nikdy nezhřeším... ale nechci, abych dopadla jako támhleta ženská.

Najednou si vzpomněla na svůj obraz v zrcadle a soucit v očích žen, které ji viděly na ulici. Oči se jí zavřely... byla jsem ctnostná. Ale skoro to vypadá, jako bych se díky ctnosti stala tím, čím se ta bezbožná coura stala skrze hřích, pochybnou existencí, alkoholičkou v obrovitých hábitech. Teď to vypadá tak, že pro ženské z města vypadám jako místní děvka. Kvůli tomu, jak vypadám. Protože si nemůžu dovolit vypadat slušně. Ach, milosrdná Matko! Přitiskla si hedvábný papír na rty. Ach, dej mi sílu v mé slabosti...

Simone vzlykala do hedvábného papíru a najednou si uvědomila, že hřích, který právě cítí z toho, jak hříšně vypadá, jí působí větší bolest než hřích, který cítila kdysi, když hřešila. "Proč je ze mě taková hříšnice, svatá Matko?" naléhala na dřevěnou sošku ve skříni. "Proč jsem najednou tak slabá?"

V mysli jí však jako kvásek kynula další myšlenka. A ty, Svatá Matko, jak jsi mohla něco takového dopustit... co se stalo s tebou?

Zářivky blikotaly a bzučely. Vzduch byl jako očištěný. "Tudy, pane Stampere," vyzvala mohutná sestra Hanka, jakmile přistoupil k jejímu stolku, dokonce ještě dřív, než vyslovil přání vidět svého otce. Vzala do ruky desky a vedla ho z nové části nemocnice chodbou tak nízkou, až zjistil, že mimoděk shýbá hlavu, aby nevrazil do světel u stropu, a chodbami tak starými, že je mohli z uplynulých století vytesat Indiáni a bíle natřít na počest příchodu bledých tváří. Část nemocnice, kterou předtím neviděl - s dřevěnými stěnami, zkamenělými nekonečným drhnutím, linoleem vyšlapaným nekonečným šouráním bílých plátěnek... a kolem otevřených dveří, kterými zahlédl staré lidi, podepřené o kostry postelí jako hadrové panenky s holými obličeji, povadlými a vráskčitými v mihotavém, ledově modrém světle obrazovek.

Sestra si všimla jeho zájmu, zastavila se a s úsměvem nahlédla do jednoho z větších pokojů. "V každém pokoji teď máme jednu. Jsou pochopitelně z druhé ruky, ale hrají jako nové. Darovaly nám je Dcery americké revoluce." Přes látku uniformy si upravila ramínko. "Alespoň se ti stařici mají při čekání na co dívat, víte?"

Obraz v pokoji, do něhož se dívali, se začal ztrácet; nikdo si ho nechtěl nechat vyladit. "Při čekání na co?" zeptal se Hank mimoděk nahlas. Sestra ho zpražila pohledem a pokračovala dál chodbou k starcově pokoji.

"Museli jsme ho dát tam, kde jsme měli místo," dodala na vysvětlenou ostrým hlasem. "I když na geriatrii by ležet nemusel. Ale nové křídlo je věčně plné... děti a mladé matky a podobně. Ale on už stejně není žádný zajíc, ne?"

Páchlo to tam stářím, všemi rekvizitami stáří, silným mýdlem a libavkovou mastí, alkoholem a dětskou výživou, a především pronikavým zápachem moči. Hank pokrčil nos odporem. Ale když se to vezme kolem a kolem, uvažoval, proč by staří neměli žít ve starém a to zářivě nové křídlo nechat děckám a mladým matkám a podobně?

"Ne... řekl bych, že už to žádný zajíc není."

Sestra se zastavila u posledních dveří. "Ale dali jsme mu vlastní pokoj. Teď je u něj pan Stokes." Začala pronikavě šeptat. "Já vím, že jste nám říkal, abysme k němu nějaký čas nikoho nepouštěli, ale já myslela... ale říkala jsem si, že to nebude na škodu, vždyť se znají tak dlouho." Letmo se usmála, otevřela dveře a vstoupila do pokoje se slovy: "Další návštěva, pane Stampere."

Vychrtlá hlava s hřívou bílých vlasů se vztyčila z polštáře s hýkavým smíchem. "To snad není možný, já už pomalu myslel, že mě všichni příbuzný odepsali. Najdi si židli, synu. Posaď se. Počkej. Je tady starej Boney. Přišel za mnou jako dobrá duše, aby mě trochu rozveselil."

"Dobrý odpoledne, Hanku. Upřímnou soustrast." Studená ruka se dotkla Hankovy s šustivým pergamenovým zvukem a pak se rychle odtáhla, aby zakryla zkušený kašel. Hank se podíval na otce.

"Jak ti je, táto?"

"Nic moc, Hanku, ale ujde to." Obočí mu sklíčeně kleslo nad poražené oči - "Doktor povídal, že to chvíli potrvá, než se zase vrátím k dřevařině, možná dlouhou chvíli..." - načež se rychle zvedlo, aby odhalilo záblesk podrážděné zeleni. "Ale za tejden už přej budu zase hrát na housle. No vážně, he he hééél No jen se na mě podívej, Boney, pořád mi píchaj ňáký oblbováky a stejně to se mnou nic nedělá."

"Henry." Boney mluvil přes prsty, zakrývajícími tenký otvor úst. "Měl by ses radši uklidnit...."

"Poslechni si ho, synku; víš, že mi udělal ohromnou radost, že přišel? Posaď se na postel, jestli nemůžeš najít žádnou židli. Sestro, copak tady mám jenom jednu židli? A co kdybyste přinesla ještě jedno kafe pro mýho kluka?"

"Kávu podáváme jenom pacientům, pane Stampere, a ne návštěvám."

"Já vám ji zaplatím, krucinál!" Mrkl na Hanka. "Já ti řeknu... nevěřil bys, kolik formulářů po mně chtěli vyplnit, když mě sem tehda večer přivezli. Asi ses na to vyprdnul, tak to zbylo na mě."

"To není pravda!" doufala sestra v hrůze; ale u noční služby člověk nikdy neví. "Myslím, že to není pravda."

"Jo, pane, musel jsem vyplňovat nejrůznější nesmysly. Chtěli mi dokonce odebrat otisky prstů, dokud si nevšimli, že na to nejsem vybavenej." Žena se otočila a dotčeně odkráčela chodbou. Henry sledoval zkušeným pohledem její odchod. "Jo, panečku, pod tou sukní se dějou věci... ze všeho nejradši bych se jí tam zakousnul a nechal se uvláčet k smrti."

"To bys na to musel mít věk," dodal Boney, "aby ses jí tam měl čím zakousnout." Neponechával nic náhodě.

"Ty bys do ní musel zabořit dásně, Boney. Jenomže já mám ještě tři zuby, jestli sis nevšim" - na důkaz svých slov otevřel pusu - "a dva se dokonce dotýkaj." Vypadalo to, jako by se dočasně vyčerpal a dobrá nálada ho opustila. Pár vteřin ležel s očima zavřenýma. Když se jeho hlava na polštáři otočila, aby opět pohlédla na zasmušilého návštěvníka, dobrá nálada působila křečovitě. "Víš, ta zatracená ženská čeká celej den jenom na to, kdy tenhle mrzák vypustí duši a bude to mít konečně za sebou, aby mohla ustlat postel. Teď je určitě dožraná, že jsem pořád tady."

"Třeba má o tebe starost," poznamenal Boney vážným hlasem. "Má dost důvodů pro to, aby si s tebou dělala hlavu, kamaráde."

Henry pookřál a znovu přešel do útoku. "Hovno důvody. Já se ani nepřiblížil tomu, abych vypustil duši, ty hyeno. Jen si toho otrapu poslechni, Hanku. Ještě se vrátím do lesa!"

Hank se slabě usmál. Boney hleděl na podlahu a lehce vrtěl hlavou. "Bože můj." Cítil, že má svůj den, a nechtěl, aby jeho umíráček přehlušil cinkot humoru.

Henrymu se nelíbilo, jak vrtí hlavou. "Ty myslíš, že ne? Copak jsem vždycky netvrdil, že strčím do kapsy každýho dřevorubce na tyhle straně Kaskádovýho pohoří s jednou rukou přivázanou za zádama? Teď mám aspoň možnost to dokázat. Jen počkej, kurva, a uvidíš -" Najednou ho něco napadlo; otočil se k Hankovi. "Co se vůbec stalo s tou rukou? Víš, já..." Na okamžik se odmlčel, než oznámil: "Já jsem na ni byl totiž docela zvyklej!"

Hlava mu klesla na mosaznou mříž a na jeho tváři se roztáhl mlčenlivý úsměv. Hank věděl, že otec nejspíš čekal dlouhé hodiny na příležitost, aby to mohl říct nahlas. Řekl Henrymu, že se o paži postaral. "Napadlo mě, že ji možná budeš chtít. Dal jsem ji na mrazák k ostatnímu masu."

"Hlavně dej bacha, ať ji Viv neupeče k večeři," varoval ho Henry. "Já jsem si na ní vždycky dost zakládal."

Když se Henry dosyta vysmál, zašmátral po vypínači, který mu visel na drátě vedle hlavy. "Kam ta ženská zase šla? Nic od ní nedostanu, co je den dlouhej, a to nemluvím jenom o kafi. Hanku, buď tak hodnej a- no! hergot, zmáčkni ten čudlík; pořád mi ho dává na stranu, kam na něj nemůžu. Tam, kde nemám křídlo. Hm. Dej mi na něj pozor. Sakra. Kde je ta cuchta? Tady by moh jeden klidně zhebnout a nikdo by si ničeho nevšimnul, dokud by nezačal zapáchat. Hele, já chci vědět, co se děje s podnikem a jestli - No tak! neboj se a pořádně zazvoň, až z toho zezelená. K čemu jinýmu to tady asi je. Co je s tebou, Boney? Dřepíš tady, jako bys přišel o svýho nejlepšího kámoše..."

"Ale, mám o tebe starost, Henry. Vážně."

"Kecáš. Ty máš starost tak akorát o to, abych tě nepřežil. A co si pamatuju, myslíš jenom na to. Synku, dej sem ten krám, sakra!" Přitáhl si vypínač, hlučně ho přitiskl k nočnímu stolku a zvolal utrápeným a vzteklým hlasem, "Sestro! Sestro!" Vypětím přivřel oči. "Přineste mi ještě jednu injekci toho svinstva, a kde je to kaféé!"

"Klid, táto..."

"Ano, Henry..." Boney roztáhl pavučinu svých prstů přes přikrývku zakrývající Henryho koleno. "Neměl by ses tolik rozčilovat."

"Stokesi" - Henryho oči, obvykle doširoka otevřené, až mu bělmo zářilo kolem zorniček jako světlice, se přimhouřily a ochladly - "sundej tu špinavou pracku z my nohy. Dej ji pryč." Hleděl nenávistně na Boneyho, dokud nesklopil pohled; ucítil nesmírné potěšení z toho, že konečně vyjádřil nahlas pocit, který v sobě dlouho nosil. Dál zabodával pohled do Boneyho a pokračoval nečekaně tichým hlasem: "Ty seš stejnej parchant jako ona, Stokesi; to víš dobře. Až na to, že v tom jedeš už pětačtyřicet let. Čekáš jenom, až vypustím duši." Hrozivě zatahal za vypínač. "Tak sundej tu pazouru, slyšíš?"

Boney zvedl ruku a s ukřivděným výrazem si ji přitiskl na prsa. Henry pustil bzučák a začal se pod pokrývkou neklidně zmítat.

"To není pravda, příteli," poznamenal Boney dotčeně.

"Je to pravda, jako že se Stamper menuju a oba to dobře víme. Pětačtyřicet let, padesát, šedesát let. Sestro!"

Boney vzdychl a pootočil se na židli. Na tváři se mu zračil pocit křivdy, kterou mu nařčení způsobilo. Jenomže jeho výraz uraženého přátelství působil tak falešně a hlavou vrtěl tak zlomyslně, až měl Hank pocit, že tím vším úmyslně přiznává všechna Henryho nařčení. Celý užaslý se vrátil k nohám postele a zůstal tam stát, zpola zakrytý zažloutlou zástěnou. Oba starci na něj v zápalu konfrontace zapomněli. Boney dál vrtěl smutně hlavou; Henry sebou škubal pod dekou a co chvíli vrhl na postavu na židli nasupený pohled. Po chvíli mlčení začal pohybovat ústy, aby vyjádřil pocit, který v něm tak dlouho doutnal, až hrozilo, že se vymkne veškeré kontrole.

"Dobrých šedesát let. Už od... od... kurva, Stokesi, to je tak dlouho, že už si ani nevzpomenu, kdy to začlo!"

"Ale Henry..." Boney se rozhodl potvrdit obvinění tím, že ho bude přehnaně popírat. "Můžeš s klidným svědomím říct, že bych ti za ty roky dal něco jiného než ty nejrozumnější rady, jenom ty nejrozumnější, alespoň podle mého názoru? Můžeš?"

"Který například? Třeba jak jsi mně a Benovi a Aaronovi poradil, abysme přestěhovali mámu do domova důchodců v Eugene, protože v tyhle divočině sami dlouho nepřežijeme? Povídals, že člověk, kterej na to není zvyklej, v ty divočině nemůže vydržet. Vzpomínáš si na tu radu? Když se tak koukám zpátky, vydrželi jsme to celkem bez problémů...."

"Díky tvé paličatosti jsi tu zimu ztratil matku," připomněl mu Boney.

"Ztratil? Ona umřela! Tahle divočina s tím neměla co dělat. Prostě se jí udělalo špatně, ulehla a umřela!"

"Ve městě by se to nestalo."

"To by se mohlo stát kdekoliv. Ona tehdy umřela, protože si vzala do hlavy, že je rozhodnutá umřít."

"Všichni jsme vám nabízeli pomoc."

"Jo, to sté nám teda pomohli, to se musí nechat."

"Všichni jsme vám nabídli základní životní -"

"A co jste chtěli na oplátku? Náš barák a majetek? Dluh na deset let?"

"To není fér, Henry; takové požadavky organizace neměla."

"A nejspíš to ani nikam nenapsala, ale stejně takový požadavky měla. Nevšiml jsem si, že by tvůj táta - nebo ta pitomá organizace, to máš jedno - těma nezištnýma nabídkama nějak utrpěli. Až na to, že jste se přitom pěkně napakovali."

"Ať je to, jak chce, nikdo nás nemůže vinit z toho, že by nám šlo o něco jiného než o obecné zájmy."

Než Henry stačil odpovědět, otevřely se dveře a do pokoje vešla sestra s papírovým pohárkem kávy. Postavila ji na noční stolek, přejela pohledem zamlklé muže a bez jediného slova odpochodovala. Henry zvedl pohárek a napil se. Přes stoupající páru pozoroval Boneyho. Když odlepil pohárek od rtů, Hank si

všiml, že na jeho okraji zůstal otisk oněch dvou zubů ze tří, které se dotýkaly. Henry položil pohárek zpátky na noční stolek, aniž pustil oči z Boneyho skloněné hlavy. Rukávem bílého flanelového županu si utřel ústa. Boney dál vrtěl hlavou a lítostivě pomlaskával nad pomateností svého dávného kumpána.

"Boney," řekl nakonec Henry suše, "nemáš s sebou trochu tabáku?"

Boneyho tvář se rozjasnila. "To víš, že mám." Z kapsy pláště vytáhl plechovku. "Ukaž, já ti -"

"Dej to sem."

Zamrkal na Henryho a položil neotevřenou plechovku opatrně na postel. Henry ji zvedl. Otočil ji v růžové dlani a palcem pracně posouval víčko, kousíček, a otočil, další kousek, a znovu otočil... Hank měl sto chutí vzít otci plechovku a rychle víčko odšroubovat a celé to ukončit, zbavit sebe i otce posedlosti, která vypadala čím dál nesmyslněji. Nedokázal se však přinutit k tomu, aby vystoupil z úkrytu za zástěnou. Ještě nenastala ta pravá chvíle. Rozhodně ne do té doby, dokud to neskončí samo od sebe.

Víčko odskočilo a na bílé povlečení se vyvalila hrubá hnědá vlákna tabáku. Henry zaklel a pod nehybným Boneyho pohledem opatrně nabral větší část rozsypaného tabáku do plechovky, zavřel víčko, pevně ji sevřel mezi palec a ukazovák a hodil ji Boneymu do klína...

"Mockrát díky."

Pak smetl zbytek tabáku na dece na hromádku, stočil ji do kuličky a vložil mezi spodní ret a dáseň. Chvíli se soustředil, našel pro žmolek nejpříhodnější místo, a pak s rozmáchlým, vítězným gestem sklepal zbytky tabáku z postele. Skvrnité rty se roztáhly do širokého úsměvu.

"Mockrát děkuju, kamaráde, starej brachu... máš to u mě."

Zdálo se, že je řada na Boneym, aby znervózněl. Henryho úspěch s tabákem otřásl jeho samolibostí a složil břemeno sporu na jeho shrbená ramena. "Co teď budeš dělat, Henry," zeptal se a snažil se mluvil věcně, "když se všechno změnilo?"

"Co tím myslíš, Boney? Nejspíš to, co jsem dělal vždycky." Henrymu se vrátila do očí jeho bývalá troufalá sebejistota. "Asi se vrátím s klukama do lesa. Prosekávat bažiny. Likvidovat křoví." Zívl a dlouhým nehtem si prohrábl strniště na krku. "Já se neoblbuju. Už nejsem žádnej mladík. Když se přehoupneš přes sedmdesátku, musíš myslet na to, abys trochu zpomalil, klukům nechal těžkou dřinu a spolehnul se na fortel a zkušenosti. Možná si tam nechám nosit židli. Ještě nevím, ale když na to přijde -"

"Henry." Boney už to nemohl vydržet. "Ty jsi blázen. Likvidovat křoví... copak nevidíš, že to likviduje tebe? Tebe! Už od... Ale já ti to říkal, vždycky jsem ti říkal -"

"Odkdy, Boney?" zeptal se Henry mile.

"Od té doby, co jsem ti řekl, že v téhle zemi nepřežije žádný smrtelník sám! Jsme v tom všichni společně! Člověk... člověk musí -"

"Odkdy, Boney?" chtěl vědět Henry.

"Cože? Odkdy... Co?"

Henry se naklonil zvědavě dopředu. "Od ty doby, co táta utek a já tady ztvrdnul? Od ty doby, co jsem přežil tu zimu? Od ty doby, co jsem vybudoval podnik, na kterej by si podle tebe nikdo netroufnul?"

"Já jsem nikdy nebyl proti lidem, kteří chtějí zvelebit půdu."

"Ale že by to zvládnul jeden člověk? Jedna rodina? Co? Aha? Od ty doby, cos do nás věčně hučel, že to nedokážeme. Měls pořád plnou hubu 'společnýho úsilí'. Bože. Ty žvásty o společným sepětí pionýrů proti divočině jsem slyšel tolikrát, až se mi z toho zvedal kufr."

"To byla nutnost. Naše jediná naděje v boji proti nezkroceným živlům byla -"

"Teď mluvíš stejně jako tvůj táta."

"- táhnout za jeden provaz."

"Nepamatuju si, že bych kdy táhnul za jeden provaz, ale mám dojem, že jsem přežil. Dokonce jsem si přišel na něco bokem."

"Podívej se, co z toho máš! Samotu a zoufalství!"

"Tak o tom nic nevím."

"Jsi nemocný!" Boney se zvedl ze židle a sepjal ruce na prsou. "Přišel jsi o ruku! Umíráš!"

"O tom taky nic nevím. Možná mě to přetáhlo, krápět mě to škráblo, ale s tím se holt musí počítat."

Boney začal něco říkat, ale přerušil ho záchvat vzteku a kašle. Když kašel ustal, vzal si z opěradla židle plášť a nasoukal kostnaté ruce do rukávů. "Bolestí mluví z cesty." Cestou ke dveřím se snažil pustit

Henryho z hlavy. Měl podrážděný krk a hlas mu komicky skřípal. "To je ono. Blouzní bolestí. A po lécích. Ztratil soudnost." Utřel si ústa a zatímco tam stál, pohrával si s hladkými knoflíky u pláště.

"Už jdeš, Boney?" zeptal se Henry přátelsky.

"Nic bych za to nedal, že mám horečku." Nemohl však vyjít ze dveří. Přinejmenším do té doby, dokud viděl koutkem oka ten zatracený idiotský škleb s tabákovými skvrnami, tu tvář podobnou nějaké pohanské modle, vyzařující proti všemu, co považoval za svaté a správné, ty oči, které tak dlouho popichovaly a provokovaly a znepříjemňovaly existenci, která by jinak byla poklidným plynutím příjemného pesimismu. Měl strach, že kdyby vyšel těmi dveřmi ven, ta tvář by mohla ztuhnout v smrti; tak by jí nikdy neunikl...

"Skoro jako bych tě viděl v nějakým humoristickým plátku, Boney Stokesi, Bobby Stokesi, citlivko Bobby Stokesi... pamatuješ?"

Tak by ho nejen pronásledovala zbytek života, ale celá jeho minulost by se vyprázdnila, celý jeho život by byl do základů zničen...

"A kdybys potkal Hanka nebo Joe Bena, vyřiď jim, ať mi přijdou říct, jak si stojíme."

Kdyby nechal Henryho, aby se mu vysmál, celý svět by se mu - "Cože? Jak si stojíte? Joe Bena?"

Hank s hrůzou sledoval, jak se dveře zastavují a pomalu zavírají. Viděl, jak se Boney strnule, zamyšleně otáčí, a v jeho zažloutlých očích zahlédl odraz svého vlastního pochopení. "Henry... ty ještě nic nevíš?" Není divu, že měl Henry tak neobyčejně dobrou náladu; nikdo mu nic neřekl. Ani on, ani Boney se o tom pochopitelně nezmínil; nebyla to zkrátka věc, o které se mluví na návštěvě u člověka, který se zotavuje z těžkého - "Kamaráde?" Ale jak to, že mu nikdo nic neřekl! "Chci říct, Henry... ani doktor, ani sestra nebo někdo jiný?"

"Co to zas do tebe vjelo, Boney?" "Ani o tom, co se dělo potom? Co bylo včera?" "Povídám ti, že mi nikdo nic neřek."

A pak jsem viděl, jak se na celý Boneyho obličej snáší jako měkké světlo druhé pochopení. Zatímco Boney kráčel dopředu, Hank nevědomky zacouval ještě dál za zástěnu. Boney se znovu posadil, zapálil si velkou dýmku a začal mluvit lítostivým hlasem. Mluvil rychle a sebejistě, bez jediného náznaku svého obvyklého kašle. Přes stuhy modrého kouře sledoval Hank závěrečnou scénu dramatu; on z něj vypadl; stal se divákem, který náhodou přišel na poslední dějství, nepozorovaně se posadil do poslední řady potemnělého balkónu a chytal nesouvislé a přerušované útržky vět poletujících sálem, kde to táhlo. Hleděl rozostřeným pohledem na obě postavy. Nijak se nesnažil soustředit. Aniž poslouchal, znal jejich slova zpaměti; nedíval se, a stejně děj viděl. Jako herec vedlejší role, který už své odehrál a teď čeká, až hra skončí, téměř znuděně, ospale z důvěrně známých replik, dokud mu opakovaná věta nenaznačila, že se blíží konec.

"Hank to udělal, protože nechtěl... aby přišel k úrazu ještě někdo jinej."

"Já myslím, že ne...."

Upadá do melancholie, zatímco světla pohasínají.

"Udělal to, protože... nechtěl nikomu ublížit."

"To bych rozhodně neřekl, Henry."

Zatímco opona klesala a ozvěny se zvedaly k odchodu: Z žádnýho jinýho důvodu by to neudělal - nechtěl, aby někdo musel riskovat jenom proto - myslím, že ne, kamaráde, protože s ním nikdo nezůstal - Udělal to, protože - Myslím, že ne - protože tam nikdo nezůstal a on ví, že ty klády nemůže plavit sám - Udělal to, protože... konečně pochopil, jak to všechno je... protože... konečně pochopil, že to nemá cenu. Kvůli rzi a hnilobě. Kvůli tísni a sevření. Protože kromě síly lidí kolem tebe neexistuje žádná síla. Kvůli slabosti. Protože nemá energii, vůbec žádnou energii a práce není nic platná. Protože všechno je marnost a trápení ducha. Protože ten buben na navijáku se každou chvíli rozbije. Kvůli modřinám od větví. Kvůli bolestem hlavy z dutin a zarostlým nehtům na palcích u nohou. Protože přes všechen déšť nejsou moře pořád plná. Protože je toho moc, a všechno se valí tak rychle a tak dlouho, tak strašně dlouho, až je to nakonec moc dlouho....

"Henry, Hank není žádný hlupák... má svůj rozum."

Protože síla je špatný vtip, póza.

"Je to rozumný chlap, Henry, vidí, jak to na světě chodí... tohle prostě není svět pro jednoho člověka, a

nikdy nebyl... žádný smrtelník nevydrží dlouho..."

Protože jsou chvíle, kdy se musíte všeho vzdát, abyste nepřišli o všechno. Protože síla musí občas ustoupit, aby se došlo k vítězství-

"Proboha," prohlásil Boney vesele, když se díval na velké kapesní hodinky, "to je hodin." Vstal, zvedl se znovu ze židle a zapnul si plášť. Nepatrně zakašlal. Zvedl starcovu ruku z postele jako nějaký hadr a potřásl s ní. "Asi už budu muset jít domů, Henry," povídá. "Na člověka našeho věku je to dlouhá procházka, zvlášť v takovém počasí" - a zase ruku pustil. Zavrtěl hlavou. "Mrzí mě, že jsem ti o Joe Benovi musel říct zrovna já, Henry. Vím, jak jste ho měli všichni rádi. Radši bych si nechal vytrhnout jazyk než ti to oznámit. Ach... tady. Tohle ti tady nechám. Můžeš si říct sestře, ať ti dá trochu na misku, abys to měl jednodušší. Dobrá. Mám ti příště něco přinést? The Saturday Evening Post? Mám doma hromadu starých čísel. Počkej, ještě ti postavím televizi na tu skříňku, abys ji měl přímo před sebou. Asi nám to zničí oči, co?"

Zapnul televizi a otočil se k odchodu, ještě než se rozehřála. Zastavil se znovu u dveří a podíval se na tátu, který se dloubal v nose. Boney dočista zapomněl, že jsem tam. Oba na mě zapomněli.

"Hlavu vzhůru, příteli," řekl Henrymu. "My tady pořád přemíláme staré trable a ostatní chlapi už to určitě pustili z hlavy. Nechci slyšet, že tu sestru trápíš, slyšíš? Tak sbohem...."

A vyšel ze dveří pyšným krokem člověka, kterému zbývá dobrých deset let kašle a stížností. Vystoupil jsem ze svého úkrytu u nohou postele a začal jsem otci něco říkat, ale když jsem viděl, jak se tváří, bylo mi jasné, že to k ničemu nebude. "Táto," začal jsem, "abys tomu rozuměl -"

"Hm," povídá. "Ale stejně," říká a civí přímo před sebe na televizi, "stejně mám... na svý roky dobrej čich... a člověk může bejt pořád na koni, když... ale Hank... jenomže já myslel... nejspíš jsme... oni mi dali sádru na špatnou..." Pořád dokola, a jeho slova se co chvíli nořila do myšlenek. Vypadal jako omámený. To ta injekce proti bolesti. Ale nejen to. Celý obličej se mu mění, je klidnější a spokojenější. Svaly pod lícními kostmi se uvolňují a úsměv mu poklesává; vrásky mezi očima se rozplétají jako starý bavlněný provaz. Po morfiu je celý otupělý.... Pak se mu oči samy zakalily, jako by ten, kdo byl uvnitř, všechno, co tam ještě zůstalo, odkráčelo nějakými dveřmi a zanechalo po sobě prázdné tělo, v němž koluje vzduch a krev, a prázdný obličej podepřený v modrém mihotání obrazovky, jako kdyby někdo pohodil na postel starý oblek z obnošené kůže....)

Světla blikají. V pokoji to bzučí, jako by vzduchem létaly velké, ospalé mouchy. Utlumený... zakrytý... pohřbený v hlubokém, měkkém plášti morfia, otec otáčí hlavu a rozhrnuje plášť alespoň natolik, aby hleděl vzhůru na dlouhé točité sloupy podpírající vysokou temně zelenou kupoli. Neviditelný datel ťuká do vzduchu; sojka pronikavě zavřeští a odvede pohled cák do modři! "No ne, podívejme!" na oslňující pohled na prvomájové slunce, které se snaží prodrat jehličím. "To je den! Proboha živýho." Pyl visí v nehybném vzduchu a zpevňuje zářivě žlutý paprsek z vršku stromu až na zem... "Je! Podívej..." kde se při jeho kroku vyrojí ze záhonku šťovíku hejno motýlů bílých a mihotavých jako hvězdy, kam ještě nikdy nevkročila noha bělocha. "Třeba tam ještě nevkročil žádnej člověk, bez ohledu na barvu!" Hledí po jednom ze sloupů a plivne si do dlaní. "Fajn, tak uhni. Co si o tom myslíš? Chystám se snad přezimovat jako nějakej medvěd? Potřebuju pár drsnejch chlapů. Čeká nás plno práce. Vymlátit kočky, vysedět vejce, pokácet stromy a rozrýt zemi... tak uhni, hergot!"

"Uklidněte se... no tak, pane Stampere. Teď budeme hezky v klidu ležet."

"Kdo tvrdí, že nemůžu? Hlavně se mi nepleťte do cesty. Je vám do toho starou belu. Hm, hergot... Ať aspoň na chvíli slyším." A nikdy nezazněla sekyra žádného jiného bělocha. "Ach jo. Skokanský prkno. Mizerná větev." Pak slunce na okamžik zakryje zářivě zelený oblak tisíce tisíce letícího jehličí. "Joj! Na stejnýho fleká jako vždycky." To byl květen ve dvacátých letech, kdy ještě rostly sekvoje. Kupole nahoře je rozbitá. Slunce se vrací zpátky a zalévá světlem pruh země, na který nepadl jediný paprsek tisíce tisíce let. "Kristova noho, kolik už musí bejt hodin? Prrr. Tak moment, co to děláte?" Drápek, drobný kocourek, bílý a modrofialový stejně jako kuřecí krk, znáte to, mě vždycky škrábal, až - "Au! Co to zas vyvádíte -"

"Tak, a je to. Už je po všem. Teď budete hezky odpočívat. Máte to za sebou. No tak, uklidněte se. Zavřete oči..."

Ray a Rod se připravují na pódiu, když do Kůlu vchází Evenwrite. Pronikavý zvuk elektrické havajské

kytary se táhne potemnělou ulicí. Sotva ho zaslechne Andy v džípu, vytáhne z kapsy harmoniku, pleskne s ní o nohu, aby vyklepal žmolky a slupky ze slunečnicových semínek, a potichu do ní foukne; rozhodl se, že počká a sveze se zpátky s Hankem a Viv.

Na druhé straně ulice vidí Hanka spěchajícího k mokrému bzučení neonů na Kůlu a zoufale naříká, jak dlouho ještě bude muset čekat....

(Než jsem vyšel z nemocnice, žaludek se mi obracel, až jsem nevěděl, jestli to stihnu do Kůlu na panáka. Jediné, co jsem si přál, byl dvojitej Johnny Walker, abych to tam dole trochu zklidnil. V tom příšerným nemocničním krcálku to bylo horší než v džípu. Můj diamantově zářivý den potemněl, a já byl stejně ve stavu, kdy jsem nevěděl, jestli nenastane konec světa.

V tak časnou hodinu bylo v Kůlu nebývalé plno; chlapi, kteří nešli na pohřeb, se tu většinou zastavili a už byli slušně zlití. Když jsem vešel, na okamžik zmlkli, ale pak se ke mně vrhli, jako by se nemohli dočkat, až si potřesou rukou s člověkem, který je na dva měsíce připravil o práci. Evenwrite mi koupil whisky. Kapela začala hrát a lokálem se rozezněla stará dobrá muzika jako kdysi. A přišla Indiánka Jenny a začala objednávat chlast zlitcům. Byl tam Biggy Newton, a vypadal hrozivě. A Les Gibbons, který bryndal a blekotal a vrávoral po lokále. A přestože byla teprve středa, v Kůlu to vypadalo stejně jako kdysi o sobotách večer, protože druhý den byl svátek, Den díkůvzdání, až na to, že to není stejný, jako kdysi, až na to, že je to úplně jinak, kytary kvílejí a pivo teče proudem a chlapi řvou a hulákají a nadávají si a házejí niklákama a hrajou kuželky... až na to, že to prostě není stejný. Ani nevím proč, ale vím, že není. Vím, že je to jiný. A všichni ostatní to vědí taky.)

V tom ospalém nemocničním pokoji, pamatuješ? Na výletě obecním člunem? Na oslavách čtvrtého července - Řeka je vaše silnice - se některým lidem udělalo špatně, protože nebyli zvyklí na houpání, tak špatně, až mysleli, že to je jejich poslední hodinka, ale pak se jim udělalo ještě hůř a oni si skutečně přáli, aby zemřeli. Závody na motorových člunech po řece; soutěžící hýřili vtipem na všechny strany - "Bene, tohle přece musíme vyhrát, když se budem trochu snažit, co ty na to?" - a když bylo po všem "Ty zkurvený Stamperové, viděli jste, co udělali? Přidělali si ke karburátoru kovářský měchy a tlačili tam vzduch... to si přece nenecháme líbit?"

Jenomže to byl červenec. Teď je květen, první máj... Další část zelené kupole se snáší ze sojkově modré oblohy, tříští se, padá na skvrnité kapradí a libavku a habry a hned za ní se snáší slunce. "Přiveď sem ty kobyly a zapřáhni je, nebo zaroste mechem a shnije!"

Hladce oholený, vypulírovaný a nabroušený Ray začíná v Kůlu zvedat dav do svých výšin a Rod nezůstává pozadu. Rytmus zrychlil; hosté pořád přicházejí; a měděná miska před mikrofonem je plná zelených a stříbra. "Šedivý dny letí..." Ray hrábl mozolnatým palcem do strun, nechal své představy odplout a zazubil se do kamery celostátní televizní stanice; ještě před rokem vypadal na pouhých jedenačtyřicet - příští rok se přehoupne přes padesátku.... "... jak to letí, když jsi zamilovanej."

Celé město bylo opilé sluncem, optimismem a lacinou whisky a blouznilo blahem. "Ještě jsem nezažil, aby slunce tak jasně svítilo; ještě nikdy nebylo všechno v takový pohodě -" Teddy hleděl přes své dlouhé řasy - ještě nikdy nezažil tolik lidí takhle pít nebo se tolik smát. Většinou se takhle zřídí jeden dva. Někdy dokonce třicet nebo čtyřicet, když táhnou lososi nebo po bitce mezi dřevorubci. Něco takového tady ještě nebylo, snad jen když vrcholila krize. Já to nechápu. Tolik pití. Dokonce si připíjejí s Hankem Stamperem...

(Těch pár panáků whisky mi neudělalo ani trochu dobře. Povídám klukům, že mě musí omluvit, ale cítím, jak ten můj chřipkovej bacil leze ze svýho úkrytu a chystá se k dalšímu útoku. Poděkoval jsem jim za panáky a oblékl si sako. Na odchodu jsem všem zamával a řekl jim, aby si udrželi dobrou práci, že to jednoho povzbudí, když vidí ostatní, jak dřou, aby se zbavili nadbytku alkoholu, načež se všichni rozesmáli a řekli mi, ať zase co nejdřív přijdu a pomůžu jim - že to bude jako zastara. Ale všichni víme, že už to nikdy nebude stejný...)

Obnažený... divoký... prvního května v sekvojovem lese, celý den až do večera venku a druhý den neděle a žádná práce, ale já se stejně vracím zpátky, sám, abych se podíval, jak to tam vypadá vykácený... ranní slunce kráčí po nové půdě, neosvětlené tisíce tisíce let, a nachází náhrdelníky z rosy, které navlékli pavouci na štíhlá zelená hrdla květin. Zvláštní kytky, muchožravý. Plno zvláštních kytek. Ti Indiáni jedí věc, který se říká wapatoo, což je taková hlíza, která roste na mělčinách pod vodou, a jejich

squaw se brodí bosé vodou a prsty u nohou je vytahují z bahna. Netýkavky praskají jako kapsle, když se jich dotknete. Zakrslé kosatce prý zasadili skřeti, kteří žili v lese. Smolní strašáci, pamatujete na ně? strašný nezmaři... děti se bojí v noci ven, protože smolní strašáci by se mezi ně mohli vmísit a oni by se na ně přilepily a zemřely. Smrt je vždycky pohotová. Na pláži, tak blízko vody, až ho co chvíli olizují vlny, je hrob označený cedrovým křížem a narcisy zakrslými slaným vzduchem... malá Illabelle Sitkinsová sedí jednoho dne na schodech u zadního vchodu a roztlouká všechny meruňkové pecky, které její máma vyhodila, když zavařovala meruňky. Třináctýho července, devatenáct set - já nevím, krucinál: a ona sní všechny jádra, protože chutnají jako mandle o Vánocích a umře na koliku. Taky jsem je ochutnal. 15. července: Byli jsme u Tomse na obřadu za Illabellu a po pohřbu jsme všichni závodili v běhu na pláži. 19. srpna: John ulovil medvědici. 4. září: Lilo plných osmadvacet hodin. Voda pod kuchyní. 5. září: Plískanice, padá déšť se sněhem. Vichřice. Na udírnu padl strom. 6. září: Mám trámy na udírnu. 11. listopadu: Na den Páně se přitížilo mámě. Přijel doktor a zůstal přes noc. Ben chytil do pastí několik norků, který ho potrhali, a tak ho doktor při ty příležitosti sešil.

13. listopadu: Jeden pes sežral vyplavenýho lososa, udělalo se mu špatně a táhnul za sebou zadek. Jel jsem do města a Stokes mi pro něj dal nějakej lék. Stokesi, kurvafix, Hank to udělal protože mu bylo jasný... Chvíli jsem se s ním dohadoval a pak jsem mu pomohl vyloupat pšenici.... protože mu bylo jasný, že by ublížil řadě lidí, kdyby.... Stokes povídal, že za ten lék nic nechce, ale že bych měl mámu poslat do nemocnice v Eugene. Blbost.

15. listopadu: Šel jsem k Arnoldovi Egglestonovi na schůzi cestářů. John a já jsme šli domů, ale Ben tam zůstal na tanec a dostal nakládačku od Sama Montgomeryho. Když jsme se vrátili, pes už na tom byl líp. Máma taky... Ale kde je Hank?

"Je to bezva chlap," poznamená Evenwrite, když vidí kolem projíždět Hankův džíp.

"Tvrdohlavej, ale férovej," souhlasí Sitkins.

"Poctivec," dodá Realitní agent a připije na ta slova.

Teddy přestane za barovým pultem leštit sklenice, aby se podíval, co se stane, když se odporoučel čestný host. Nebylo pro něj žádným překvapením, že smích a hovor byl v Hankově přítomnosti poněkud přiškrcený; nebylo třeba žádného odborníka na hospodskou psychologii, aby člověk pochopil, že za daných okolností bude veselí poněkud napjaté. Ale co teď, když se okolnosti samy odporoučely? Jak se budou chovat? Teddy se díval. Obvykle dokázal předpovědět, téměř doslova, pokud šlo o vtipy nebo nadávky, jak budou jeho hosté reagovat, sotva jeden z nich odešel, ale dnes byly celý den jejich reakce tak nezvyklé, tak nečekané, že se ani neodvažoval hádat. Přihlížel přes hustý závoj kouře...

Zatímco kapela právě končila se skladbou na přání a Howie Evans natočil bradu na stranu, aby si vykřupl ztuhlou krční páteř. A Jenny ztěžka přecházela od jednoho stolu k druhému s plnou hrstí indiánské odměny, objednávala pití a zvonila mincemi, od stolu ke stolu jako včela v gumácích. Obyčejný sobotní večer, pomyslel si Teddy; občasný smích, zakašlání, smrkání, kletby. Nic mimořádného. Až na. Co?

(Andy pořád seděl v džípu, když jsem se vrátil, a foukal na harmoniku. Hrál "Wabash Cannonball". "Do prdele!" řekl jsem. "Přelez si. Fujtajbl. Ta pitomá harmonika. Já myslel, že to je Joeův tranzistorák a že -" Ani jsem nedomluvil a on strčil harmoniku zpátky do kapsy. Pak řekl, "Hanku? Nemáš náhodou v plánu... zejtra -"

"Plavit ty klády? To tedy ne, rozhodně nemám v plánu zejtra plavit nic, akorát budu nejspíš zplavenej horečkou. Co se s tebou děje, Andy? Vždyť nemáme všechny, tak co bys chtěl plavit?"

"Ale máme," řekl. "Já je spočítal. Ten poslední kmen byl akorát do počtu."

"Kurva," řekl jsem. "Copak jsi neslyšel, co povídal Bismarck? Že WP už je ani nechce, když hladina řeky takhle stoupá. Co to s tebou je, proboha?"

"Jenom mě to zajímalo," zamumlal a odmlčel se. Nastartoval jsem džíp a zamířil pro Viv. Už jsem toho měl pro ten den dost....)

"Kurvafix!" Les Gibbons se znenadání vypotácel z boxu, když si všiml, že Hank odešel. Na půli cesty se zapletl do nohy židle a jeho potácivá chůze v tu chvíli připomněla Bigu Newtonovi nemotorný souboj člověka, který se snaží vyprostit z bahna. "... fix," opakoval Les, když opět nabyl vratkou rovnováhu; rozhlížel se po lokále a promodralé rty mu splihle povlávaly kolem jeho křiku. "Já jsem takovej...

drsnej... zmrd!"

Big pootevřel krví podlité oči, aby se přesvědčil, a viděl to poněkud jinak. "Moc drsnej mi nepřipadáš, zmrde."

Nesouhlas Lese jenom vyprovokoval k větší zuřivosti; mžoural přes závoj kouře na rozesmáté obličeje, aby se podíval, kdo se opovážil zapochybovat o první části jeho titulu. "Dost drsnej na to," prohlásil, "abych natrhnul prdel tomu, kdo to řek, ať to byl kdo chtěl!"

Ozval se další smích a posměšné poznámky, ale protože se nikdo nehnal kouřem, aby si nechal upravit tělesnou schránku, Les vzdychl a upřesnil svou hrozbu. "Dost drsnej na to, abych hned teď támhle Hankovi Stamperovi zpřerážel kosti!"

"Rád bych ti věřil, Lesi, ale na to sis měl vzpomenout tak před čtvrt minutou," pronesl Big do sklenice. "Hank právě odjel."

"Tak si za ním dojdu až do ty jeho díry a zpřerážím mu kosti tam!"

"A kdo tě převeze přes řeku k jeho baráku?" chtěl vědět Big. "Nebo si myslíš, že pro tebe přijede?"

Les znovu přimhouřil oči, ale pořád neviděl, kdo si z něj utahuje. "Já nepotřebuju převýzt!" zakřičel, jako by ten rýpal seděl až na druhém konci lokálu a ne na židli přímo proti němu. "Já na druhej břeh přeplavu; přeplavu řeku!"

"To je hovadina, Gibbonsi," poznamenal Howie Evans; Big uměl být možná trpělivý, ale někteří z hostů chtěli poslouchat muziku a ten rozparáděný opičák už jim lezl na nervy. "Utopíš se tři metry od břehu."

"Má pravdu, Lesi," přidal se další, "a přinejmenším na měsíc zamoříš řeku. Zabiješ všechny ryby a nejspíš většinu kachen...."

"Jo, Lesi, to bysme fakt nechtěli, aby ses utopil a zlikvidoval lovnou zvěř. Jen zůstaň tady v teple a nikam se nežeň."

Na Lese jejich zájem neplatil. "Ty si myslíš, že tu řeku nepřeplavu?"

"Lesi." Tentokrát Big vzhlédl jako obrovský lev zvedající hlavu z tlap. "Já vím, že ji nepřeplaveš."

Les se rychle rozhlédl a uviděl, kdo k němu mluví. Chvilku přemýšlel nad tím, co Big řekl, a pak se rozhodl, že nebude téma dál rozvádět, aby nevypadal neskromně. "No jo," řekl a usadil se zpátky do boxu jako člověk, který usoudil, že bahno není koneckonců tak strašné, "já jenom, že Hank Stamper není jedinej člověk, kterej dokáže přeplavat řeku."

"Možná není, ale mě jako na potvoru nikdo jinej nenapadá."

"O tom já nic nevím," řekl Les nedůtklivě.

"Slyšels, co povídal Grissom o tom, co říkal ten doktor, kterej tam jel?" zeptal se Sitkins Biga. "Povídal, že když Hank dorazil tu noc domů, člun byl pryč, a tak přeplaval na druhou stranu. Tak to říkali, na mou duši."

"Tu noc, co ho zmalovali ti chlapi z Reedsportu, který si najal Floyd?"

"Tak jsem to slyšel."

"Kristepane," řekl Howie Evans. "Musíte uznat, že má kuráž, i když jinak moc rozumu nepobral. Byl tak pomlácenej, že bych se vsadil, že nebude schopnej chodit, natož přeplavat řeku."

"Možná," řekl Les, "na tom nebyl tak zle, jak si všichni mysleli."

"O čem to mluvíš?" chtěl vědět Big.

"Já nevím. Třeba nebyl v tak hrozným stavu, jak se tvářil. Třeba to jenom hrál, aby tě podved."

"Děláš si srandu, Lesi?" Big sevřel sklenici, protože cítil, že začíná mít na toho zabedněnce větší vztek, než tušil. Ještě chvíli a -

"Hele, někdo by tě měl přivýst k rozumu, než mu něco řekneš mezi čtyřma očima a dostaneš nakládačku. A ještě něco: ty říkáš, že to jenom hrál... copak jsem se vám v tomhle lokále třikrát nepostaral o zábavu, když jsem se ho snažil dohnat k tomu, aby něco takovýho udělal? Mlátil jsem do něj, jak to jen šlo, a on se přitom dokázal udržet na nohou - nebylo to žádný kočkování - a něco ti povím: jestli někdy něco hrál, tak jsem blázen!"

"Svatá pravda." Jeden z bratrů Sitkinsových pokýval vědomě hlavou. "Hank Stamper na nikoho nic nehraje."

"Hele," pokračoval Big podivně rozechvělým hlasem. "Vidíš ty díry po zubech? Hank mi je vymlátil v předvečer Všech svatých, když se asi pošestý zvednul z podlahy. Jestli tehdy něco hrál, tak bys moh

klidně tvrdit, že za to můžou ty zuby. Já ti něco povím, Lesi: co kdybysme se tak trochu oťukali, než se pustíš za Hankem? Aby ses trochu rozehřál, víš...?"

"Ale Bigu," řekl Les, "vždyť víš, kolik toho nakecám -" "Já sem řek, abysme se trochu oťukali, kurva!" Kapela přestala hrát. Big si odstrčil židli od stolu a zvedal se před Lesem jako hora. Les vypadal, jako by klesal hlouběji do svého bahna.

"Tak se zvedej, Gibbonsi! Zvedni se, do prdele!" V místnosti se najednou rozhostilo takové ticho, až bylo slyšet hluboké bubnování petroleje hořícího v kamnech, a všichni ucítili to podivné chvění. Čekání. Teddy se pomalu otočil od pytle se špinavým prádlem, kam právě hodil utěrku, a dával pozor, aby své exempláře nevyrušil. Dlouhý lokál vypadal, jako by se tím tichem ještě protáhl, až byl napjatý jako drát. Očekávání, obvykle předcházející bitce, však nebylo zdaleka tak napjaté. Zase v tom bylo něco jiného... co má ten strach znamenat?

Za odvrácenými hlavami uviděl Teddy sešlou postavu Lese Gibbonse, krčící se pod mohutným zjevem Biga Newtona - a tahle scéna nabyla ještě absurdnějších a komičtějších rozměrů díky Newtonově obrovskému vzteku; jen se podívejte, k jaké nepříčetnosti ho dohnal ten dojemný Les! Big byl v obličeji celý rudý; svaly na krku měl napnuté jako provazy; Teddy i z té dálky viděl, jak se mu chvěje brada. Takový vztek kvůli takovým bezvýznamným patetickým výlevům? Až je s podivem, že nikdo nevybuchne smíchy. Až na to - Teddy odložil utěrku - až na to, že to není vztek. Ne! Na druhém konci překrásně zrnitého barového pultu, nablýskaného do bohatého lesku léty pozorování tváří, uviděl Teddy na okamžik obyčejnou tvář - Ani vztek, ani opatrnost - tvář, jakou za ty roky leštění nespatřil. Jako sběratel výrazů měl za to, že je má prostudované všechny; byla to jeho záliba, jeho živnost. Po léta nekonečných, osamělých nocí pozoroval nekonečné moře idiotů, vrhající vlnu za vlnou na pláž jeho baru... pozoroval a zkušeným okem posuzoval každé mrknutí a úsměv, a pozorně rozebíral každou kapku úzkostlivého potu, každé vyděšené zachvění ruky a polekané polknutí. Pokud něco znal, pak to byly výrazy... ale ještě nikdy neviděl tuhle tvář, tenhle výraz... výraz -

Rod hrábne do strun - "Pokaždýýý... "-a šlehne po Rayovi pohledem, aby ho probudil; "... když na mě myslíš..." Ray se váhavě přidává: "Pokaždýýý... je ti bídně..." A napjatý drát ticha se přetrhne, a živý obraz roztaje. Big Newton, opět se zachmuřeným a rozmrzelým výrazem, odchází hřmotně na záchod. Les Gibbons vyprskne v plačtivý smích, který zní, jako by procházel purpurovým jílem. Dcera paní Carlesonové začíná cinkat sklenicemi ve dřezu. Omámený nebo opilý Evenwrite se vypotácí ven. Jenny tahá nějakého netečného opilce za rukáv bez sebemenší známky vytrvalosti, jakou obvykle projevuje. Howie Evans si protahuje nevzhledná záda, aby uvolnil staré zatuhliny, a rozhlíží se po nějaké ženě. Chlapci Sitkinsovi si začínají mlčky utahovat z Lese a jeho úniku před jistou zkázou. Evenwrite startuje vůz a jede pomalu na východ po Main Street s devíti těžkými a neradostnými pivy v žaludku. Henry si stíní oči proti prvomájovému slunci, pronikajícímu porušenou zelenou kupolí na kvetoucí louku měsíců. V lednu devatenáct set dvacet jedna, pokud se nepletu, po bouřce, o které se pořád mluví jako o Velké průtrži, se Ben z nějakého záhadného důvodu potuluje jižně od Florence nedaleko ústí řeky Sitcoos a uvidí čtyři velryby, které vyplavil na břeh příliv a nemůžou se vrátit do moře, protože hladina je na ně příliš nízko. A tak - počkejte, až vám ukážu fotku - si sežene člun, dopluje tam a všechny čtyři sekyrou zabije, tak mi pomáhej Pánbůh! Červnový hmyz, rozpálený a bzučící, bzzzučídíí. Ne. Leden? No jo, Ben? Nikdo nevěřil, že nelže, dokud jsme si s Johnem nepůjčili od Stokese foťák a - co jsem s tou fotkou vůbec udělal, k čertu? Někde tady... viděl jsem ji minulej... tak se podívejme... 17. listopad: Doktor se zase přijel podívat na mámu. Povídá, že je hlavně unavená. Povídá, že pes bude zase v pořádku, až se dostane z té lososí nemoci. Bude kulhat na zadní, ale zase dokáže stopovat jako -

19. listopad: Pes chcípnul. Stará zrzka? Hnědák? Ne, Plesnivák... sežral lososa, páteř se mu prohnula dovnitř a umřel.

24. listopad: Den díkůvzdání - jinej rok? -umřela máma. Stavíme s Johnem rakev z borovice. Doktor povídá, že neví proč. Stokes zase, že v ty divočině nikdo sám nepřežije. Ať jde do hajzlu. Povídám, že právě Hanku? Hanku, chlapče, copak nevíš máma právě Hanku, to nemůžeš, chlapče ulehla a zemřela? Hanku, jestli slunce skáče letí zpátky nedokážeš slunce dopadá na zemi zakryté tisíce tisíce "Hanku, krucinál, narovnej se!"

"Pane Stampere! Lehněte si! Pane doktore... pane doktore, pojďte mi pomoct, honem!"

"A v životě neustupuj o jedinej zkurvenej krok!" Vyhnals stíny z takového dobrého světa. Ostružníky moruše: bledé, průsvitně oranžové s chutí ještě jemnější než barva. "Poslouchej mě, Hanku, synku, mluvím s tebou!" Motýli se třepetají jako hvězdy. "Pane Stampere... tak už se uklidněte a ležte..." Potulný kazatel, pamatuješ? mluvil nad mámou, když umřela, tak ten vyprávěl, že jednou křtil nějakýho chlapíka whiskou; hlučnej, uřvanej zkurvenej kazatel, kterýho bylo slyšet na dobrý tři kilometry, věčně hladověj, věčně se dloubal v tom svým obrovským nose, věčně něco mlel o křesťanský lásce... ach, ty zimy! "Stokesi, ty parchante, proč zase vytahuješ ty starý hadry!" Misionářské balíky, zabalené v kostelích na východním pobřeží pokaždý nastal povyk, když balík dorazil ve člunu, vždycky s knoflíkama uřezanýma ze všeho darovanýho oblečení, hřebeny vždycky s vylámanýma zubama... "Hergot, Stokesi, to budu radši nosit fíkový listy a česat se rybí kostí, než!" Slunce se řítí do temných zelených stínů..." "Než bych ti ustoupil!"... odrazí se zpátky a prorazí kupoli. "Uklidněte se a hezky ležte, pane Stampere, tak, a je to, už to bude..." Ještě jednou se jako z čistého nebe zřítí za stahující se příval... "... pst, pst, pst."

"Už spí. Děkuju vám." Mléčné světlo zabliká. Sestra zatáhne přes první květen temně šedé hebké závěsy. Andy vysadí Hanka a Viv před domem a zamíří s džípem k pile, aby se vrátil ve svém skifu v dešti na druhý břeh. Big Newton se snaží uklidnit na toaletě tím, že slovo PRACOVIŠTĚ v nápisu na dveřích PŘED ODCHODEM NA PRACOVIŠTĚ SI UMYJ RUCE změní na POPRAVIŠTĚ. Ray se nakonec probírá z šoku, který utrpěl tím tichem, zrychluje rytmus a přidává na hlasitosti, Jenny, která má té hry s naháněním opilců najednou pokrk, se vyřítí ze dveří, protože ji napadla další hra. Právě když Simone, odevzdaná a bezbožná v lascivně šarlatových šatech, vtrhne do stejných dveří a navždy se vzdává roztomilé naivity ve svém srdci.

"Helejte se, podívejte, kdo právě přišel. Jak se vede, Simone, dlouho jsme tě tady neviděli."

"Kluci..."

"A koukněte, je celá vymóděná jako ze žurnálu!"

"Díky; mně se docela líbí. Dostala jsem je...."

"Howie. Howie, povídám, Simone přišla; Simone se vrátila, Howie...."

"Ale no tak. Simone se vrátila pro všechny. Kdo bude od ty dobroty a koupí mi pivo, hodně piv?"

"Teddy. Pivo tady pro madam z Francie.... Ne, pivo pro všechny!"

Teddy se odvrací od té tváře pro sklenice schnoucí na utěrce vedle dcery paní Carlesonové - ten výraz. Už to mám. Už to chápu - jeho malá zakulacená postava se stále chvěje napětím onoho okamžiku. Já si myslel, že všechen ten alkohol prodává tenhle den, tohle slunce, tahle pohoda. Myslel jsem, že všechna má vysvětlení, proč lidi pijí, jsou špatná, když je tak nádherně... ale teď už to chápu. S padajícím soumrakem se začínají neony mihotat. Jeho ruce ožívají. Sklenice cinkají, v kase to cinká.... Jenom to nějaký čas trvalo, než pochopil, co se děje. Myslel jsem, že jsem posbíral všechny temné situace; myslel jsem, že je znám. Myslel jsem, že znám všechny výrazy, myslel jsem, že znám všechny strachy... a pod jeho zakouřeným stropem se mísí hudba a smích a nebývalé veselí... ale tuhle tvář nikdy; ještě nikdy jsem neviděl výraz takové naprosté, nevyslovitelné, nejvyšší hrůzy!

Tak mě napadá poslední vtip, trochu dlouhý; přeskočte ho, jestli chcete, s příběhem nijak nesouvisí.... Předkládám ho, protože mi připadá tak nějak trefný - když ne pokud jde o zápletku nebo přirovnání, tak alespoň o účel.

O chlápkovi, kterého jsem poznal v pakárně, o jistém panu Siggsovi, nervózním, neposedném balíkoví, samoukovi, který strávil kromě vojny svých padesát nebo kolik let v rodném městě ve východním Oregonu. Náruživě četl encyklopedie, znal zpaměti Miltona, do Pacientského plátku psal sloupek

nazvaný "Slovo k zamyšlení"... byl to zcela schopný a soběstačný člověk, a přesto tenhle náruživý samozvaný učenec patřil mezi nejzoufalejší pacienty na oddělení. Siggs trpěl strašnou paranoiou mezi lidmi. O nic lepší to nebylo, když měl s někým jednat mezi čtyřma očima, a spokojený byl nejspíš jenom sám se sebou v nějaké knize. Nikoho proto nemohl překvapit víc než mě, když se dobrovolně přihlásil na místo referenta pro styk s veřejností. "Masochismus?" zeptal jsem se ho, když jsem se doslechl o jeho novém působišti. "Co tím chcete říct?" Ošíval se a uhýbal přede mnou pohledem, ale já pokračoval "Myslím tu práci... proč jdete dělat něco, kde budete ve styku s lidma, když je nad slunce jasnější, že jste mnohem radši sám?"

Na to se pan Siggs přestal ošívat a podíval se na mě; měl velké oči s těžkými víčky, které dokázaly vzplanout odhodlaností. "Těsně předtím, než jsem přišel sem... jsem vzal práci kovboje-průzkumníka. V boudě schované za Bakerem. Na místě stovky kilometrů vzdáleném civilizaci. Nikde nikdo a nic, kam se člověk podíval. Nádherná vysočina; překrásná krajina... Nikde ani cedr. Vzal jsem si s sebou kompletní řadu Knihovny klasiků. Všechny svazky, deset dolarů měsíčně, knihkupec mi je strhával z platu v Bakeru. Překrásná krajina. Viděl jsem tisíce kilometrů na všechny strany, jako by mi to všechno patřilo. Milióny hvězd, milióny květů šalvěje - všechno moje. Ano, překrásná... Ale stejně jsem to nevydržel. Po měsíci a půl jsem se nechal zavřít." Tvář mu povolila a jeho modré oči pod přimhouřenými víčky zase pohasly; usmál se na mě; viděl jsem, jak se snaží uvolnit. "Ach, máte pravdu. Ano, máte: jsem rozený samotář. A jednou se tam vrátím - do té boudy, myslím. Ano. Vrátím se tam, uvidíte. Ale ne jako posledně. Ne proto, abych tam hledal úkryt. Ne. Až to zkusím příště, udělám to především proto, že se k tomu rozhodnu, a teprve pak proto, že se tam cítím nejlíp. Je to jediný rozumný plán; o tom nepochybuju. Ale... než něco takového člověk opravdu zvládne, nejdřív se musí naučit zvládnout tyhle styky s veřejností. Než to zvládne jen tak... sám... v nějaký boudě. Musíte vědět, že máte možnost volby, než si dokážete užít to, co jste si vybral. Teď už to vím. Člověk musí umět být s ostatními lidmi... než dokáže být sám se sebou."

K tomu jsem připojil terapeutický dodatek: "A naopak, pane Siggsi: musí umět být sám se sebou, než vyjde mezi lidi."

Souhlasil, sice zdráhavě, ale souhlasil. Protože v té době nám oběma připadal ten dodatek psychologicky pronikavý a - nehledě na podobnost se slepicí a vejcem - a považovali jsme jej za poslední slovo ve "Slovu k zamyšlení".

Nedávno jsem však zjistil, že těch dodatků je víc. Před několika měsíci jsem lovil tetřevy v Ochocoských horách - na vysoko položených, holých a neobydlených pláních, bezpochyby vzdálených tisíce kilometrů veškeré civilizaci - a potkal jsem pana Siggse znovu, zdravějšího, napohled mladšího, opáleného, vousatého a klidného jako ještěrka na vyhřátém kameni. Když jsme se vzpamatovali ze vzájemného překvapení, připomněli jsme si náš rozhovor z doby, kdy přijal místo ve stycích s veřejností, a já se ho zeptal, jak mu vyšly plány. Dokonale - po celkem úspěšné léčbě byl více než před rokem propuštěn s vyznamenáním, přijal práci kovboje, má svoji Knihovnu klasiků, boudu... je spokojený. Ale nenapadá ho ještě někdy, jestli si tu boudu vybral opravdu sám, nebo se v ní pořád ukrývá? Kdepak. Necítil se osamělý? Ani v nejmenším. A nenudil se, uprostřed všeho toho slunce a srovnávání? Zavrtěl hlavou. " Když se dostanete tak daleko, že umíte být s ostatními lidmi a hlavně sám se sebou, pořád máte co dělat; pořád se můžete zabývat tím nejdůležitějším..."

"Nejdůležitějším?" zeptal jsem se, protože jsem okamžitě začal pochybovat o jeho vyjádření, že byl propuštěn "s vyznamenáním". "Co tím myslíte, pane Siggsi? Tím 'nejdůležitějším'? Myslíte zabývat se Přírodou? Bohem?"

"Ano, tak by se to dalo taky říct," poznamenal a s přivřenýma očima se převalil na skále, aby si ohřál druhou stranu. "Přírodou nebo Bohem. Nebo to může být Čas. Nebo Smrt. Nebo možná jenom hvězdy a květy šalvěje, Ještě nevím...." Zívl, zvedl svou drobnou hlavu a znovu na mě upřel ten náruživý, šílený, sytě modrý pohled probuzený nějakou neznámou silou, skrytou pod jeho koženým obličejem, kterou slunce - ani terapie - nemohlo ovládnout.... "Je mi třiapadesát," prohlásil ostře. "Trvalo mi padesát let, půl století, než jsem se dostal k tomu, abych se mohl zabývat něčím, jako jsem já. Nechtějte po mně, abych tu druhou věc vyřešil přes noc. Sbohem."

Oči na rozpálené skále stovky kilometrů od civilizace se zavřely a já měl dojem, jako by ten vyzáblý

venkovský Buddha usnul. Zamířil jsem zpátky do tábora a snažil jsem se přijít na to, jestli byl duševně zdravější nebo vyšinutější než posledně.

Usoudil jsem, že byl.

V Den díkůvzdání ráno je město sužováno mrholící šedivou clonou mraků, vlezlou temnou kocovinou a ústy plnými včerejších cigaret, a může je utěšit jenom vědomí, že všechna taková rána přejdou. Dnes ráno se Big Newton snaží očistit od předchozího dne sodou a octem. Howie Evans užívá lžičku Sal Hepatica a polovinu lahvičky francouzské kolínské přímo z Paříže, kterou ukradne Simone a přinese ji manželce jako dar na usmířenou. Jenny užívá stránku z listů Timoteovi. Les Gibbons zkouší studenou vodu, když běží k řece, volá na Andyho plujícího kolem ve člunu a uklouzne na břehu; Andy pluje po proudu směrem k pile a vesluje nevšímavě kolem muže, který tluče kolem sebe a kleje na mělčině zarostlé rákosím, jako by vesloval ve spánku. Viv si čistí zuby solí. Ray sedí s vykouřenou hlavou na kraji postele a snaží se odplavit temné pocity světlou vzpomínkou na úspěch předešlé noci a zářivou vyhlídkou na budoucnost, Simone se snaží spláchnout tytéž pocity krví Beránka. Evenwrite užívá eukalyptovou mast proti nachlazení a text jedné staré písně jeho otce.

... Když zaplane oheň náš,
na čí stranu se dáš?

... pak se přestane ptát a usne ve vaně.

Jenny je mnohem vytrvalejší. Jakmile stránka z Bible zmizí, vrací se do své chatrče unavená, ale rozhodnutá. Od chvíle, kdy předešlé noci odešla z baru, se vytrvale zabývá starým dětským rituálem, který má na svědomí její časný odchod z Kůlu. Jde o dětskou hru s lasturami, na kterou si vzpomněla po letech, hru, kterou hrávaly dívky z kmene, aby vyvolaly podobu mužů, které jim bohové určili za manžely. Přes nohy špinavé postele přehodila Jenny bílý povlak na polštář jako podložku; kdysi čistý povlak je uprostřed zasedlý od nekonečných hodin házení a sbírání lastur. Stojí nad povlakem, zlehka se předklání v silném pase a pomalu krouží sepjatýma rukama... pak ruce otevře a na látku se s chřestěním vysypou pestré, příbojem a pískem vyhlazené lastury. Chvilku si je prohlíží a zpívá: "Tahle postel už dlouho neviděla chlapa, tahle postel už dlouho neviděla chlapa..." - na melodii skladby "It Ain't Gonna Rain No More". Pokývá hlavou nad tím, co vidí, shrábne lastury do dlaně a začne znovu: "Slyš moji píseň, Wa-kon-dóóó... tahle postel už dlouho neviděla chlapa..."

Když bylo Jenny patnáct, potíž byla v tom, že ta postel viděla muže až příliš často; "Jenny, seš moc mladá," snažili se jí vysvětlit bratři, "aby sis otevřela živnost.... Co je to vůbec za živnost?"

"S otcem. Řemeslo. Volil Roosevelta."

"Je to blázen. A proč nejdeš s náma? Na to místo na pobřeží, co pro nás nechal postavit Hoover. Je to tam lepší než tady; pěknej barák s příslušenstvím uvnitř i venku... a ještě dostáváme zaplaceno za to, že tam žijeme. Proč tam nechceš? ... Tady je to samý bahno."

Jenny zavrtěla hlavou a ladně se zavlnila v bocích před zbrusu novým obytným přívěsem, který si její bratři koupili na cestu do rezervace; "Já myslím, že zůstanu radši tady, jestli vám to nebude vadit." Matný hliníkový odraz souhlasně přikývl; pak si vyhrnula oranžovou sukni a ukázala jim štíhlé hnědé nohy, nahé až k pupku.... "Táta povídal, že pro Indiány bude Novej úděl platit stejně jako pro ostatní. Přej si spolu zařídíme živnost, když se rozhodneme, že ho chceme využít. Líbí se vám moje nohy?"

Její bratři vyvalili oči. "Jenny! Stáhni si tu sukni, pro Boha živýho! Tátovi přeskočilo. Pojď s náma na pobřeží."

Vyhrnula si sukni vzadu a otočila se, aby si mohla přes rameno prohlédnout odraz hnědé zadnice. "Povídal, že když zůstaneme tady, kde jsou dřevorubci, rychle zbohatneme a můžeme živnosti nechat. Hmmm... jak se vám líbí oranžová, co?"

O pět let později provedl její otec tu pošetilost, že utratil jejich úspory za nový dům z prken, dělených šindelů a s omítkou ve všech místnostech... v těsném sousedství Pringleovic sídla. V tom udělal chybu; Indián může mít živnost, může mít dokonce i dům s omítnutými místnostmi a šindeli, ale měl by proboha vědět, že jeho dům a živnost nemůže stát v těsném sousedství slušné bohabojné křesťanky! zvlášť pokud

se jedná o Pucker Pringleovou. Popuzení obyvatelé města podpálili dům dřív, než pod jeho novou střechou stihla Jenny strávit jedinou noc, načež v návalu spravedlivosti vyhnali ubohého otce do hor. Jenny směla zůstat za předpokladu, že sníží své cíle a ceny, a přestěhuje se někam, kde nebude tolik na očích...

"Není to tak zlý," řekla bratrům, když pro ni opět přijeli. "Dali mi tuhle pěknou chatrč. A nejsem sama. Když se mi chce tančit, tančím v tančíme. Možná proto jsem tady zůstala." Zapomněla se zmínit o mladém dřevorubci se zelenýma očima, na kterého měla zálusk. "A kromě toho mám patnáct, dvacet dolarů za tejden... kolik vám dává vláda, kluci?"

Nevadilo jí, že musela jít dolů s cenami a uskrovnit se; vzhledem k tomu, že se neměla s kým dělit, měla teď ve skutečnosti vyšší příjem než dřív. Navíc se jí na mělčině líbilo. Nikdy si nezvykla na zápach toho hotelového pokoje ani na cizí lidi, kteří věčně chodí v noci dovnitř, budí ji a ona tam leží potmě a neví, co se děje. "Když slyšíte, jak se k vám někdo o půlnoci plahočí bahnem, i v ty nejstudenější lednový noci, alespoň víte, že jde za váma."

Potíž byla v tom, že s uplývajícími ledny a neměnným jídelníčkem sestávajícím z mlžů, wapatoo a indiánského piva ta hnědá zadnice nabývala na objemu a návštěvy byly stále vzácnější. Pokud šlo o peníze, nemohla si Jenny stěžovat: země kolem chatrče byla plná mincí a mlžů; bahno bylo obohaceno doslova stovkami plechovek od tabáku s patnácti nebo dvaceti dolary v bankovkách.

Vzala si dobré ponaučení z lekce skromnosti, které se dostalo jejímu otci: Nesmíš dopustit, aby tvá živnost vypadala příliš úspěšně - zatajuj ji. Četnost, s jakou byla vidět, jak se ohání lopatou v kteroukoli denní a noční dobu, přitahovala po řadu let vysoké spropitné z lítosti. Nedostatkem peněz tedy netrpěla. Jenomže s ubývajícími návštěvami jí začala scházet společnost. Což byl dostatečný důvod k tomu, aby se něco změnilo.

Tentokrát se vypravila na cestu ona. Našla své bratry, jak v armádním stanu vyřezávají upomínkové předměty z myrtového dřeva. Nabídli jí bednu, aby se posadila. "Vláda ty baráky ještě nestihla postavit, když je ta válka," omlouvali se. "Ale už to bude brzy..."

Šamanovi stačil jediný pohled, aby jí sdělil, že k tomu, aby se něco změnilo, bude potřebovat velké kouzlo, mocné kouzlo, mocnější kouzlo, než byl schopen obsáhnout. Dobrá, tak ona si ho najde. V Coos Bay si koupila román od Thomase Manna a celou cestu autobusem do Wakondy se snažila přijít na to, kde je ta hora plná kouzel, o které ten muž mluvil. Vzdala to, když přejížděla most do města, a knihu hodila do řeky. Pak si přinesla domů studijní materiál z knihovny: vypadalo to, že za tím kouzlem bude nejspíš muset ujít dlouhou cestu a nastudovat hromady knih; nemělo smysl kupovat žádné další knihy, pokud to nebylo nezbytně nutné, když ji očividně čekalo nejedno zklamání, jako tomu bylo v případě oné snůšky nesmyslů, kterou zplodil ten německý šarlatán.

Zažila pochopitelně mnohá zklamání a zmařené plány, ale s nepolevující rozhodností se lopotila dál a svůj problém se snažila řešit tak, že se s ním potýkala na dvou frontách: když byla sama ve své chatrči, soustavně se věnovala magii posbírané z nejrůznějších knih, vařila pochybný kouzelný lektvar, nepředvídatelný a bezejmenný... když byla v Kůlu, nalévala opilce Teddyho alkoholem pochybného původu, nezřídka stejně nepředvídatelného a bezejmenného jako její kouzlo, byť mohl být nalévaný přímo z lahve s označením Bourbon De Luxe. Tahle druhá metoda byla přeci jen mnohem úspěšnější než její zaklínadla a monotónní prozpěvování: když byla dobrá noc a dost opilců, obvykle dokázala opuštěnou postel zaplnit alespoň na chvíli, a pokud nastala ta pravá situace a ona si pečlivě vybírala, občas dostala muže, který byl ještě dost střízlivý na to, aby dokázal zaplnit víc než jen postel.

Poslední noc byla jako stvořená k použití téhle metody: muži začali pít brzy, a když přišla, měli už dost v hlavě, takže nemusela utrácet za pití. Do hodiny se jí dva staří známí u různých stolů zeptali, jestli má na posteli pořád ještě tu přikrývku z tulení kůže, a jeden rybář, kterému ještě nebylo ani čtyřicet, poznamenal, jestli nepotřebuje ostrouhat z kýlu vilejše... ideální situace!

Ona však zničehonic nechala alkoholu a těžkopádného flirtování a sesunula se na židli. Kdesi opodál hovořili dva muži o Henrym Stamperovi: viděli ho v nemocnici a ten starej kozel vypadal, že už se snad konečně chystá zaklepat bačkorama. Věděla samozřejmě, že takový starý chlap nebude žít věčně... ale teprve když to vyslovil někdo jiný, samozřejmost se stala skutečností. Henry Stamper měl zanedlouho zemřít; poslední odrbaný zbytek jejího dřevorubce se zelenýma očima se chystal na cestu do věčných

lovišť...

A když si to uvědomila, zjistila, že už si nechce odvést z Kůlu domů žádného mužského. Dokonce ani toho urostlého rybáře ne. Celá sklíčená se sesunula na židli a v ruce pořád držela panáka, kterého koupila jako návnadu na rybáře. Hodila ho do sebe sama. Potřebovala ho. Už mě nečeká žádný chlap, vůbec žádný...

A právě když si chtěla odjednat dalšího panáka, vzpomněla si na starou indiánskou hru s mušlemi, rituál, který měl pomoci při hledání muže a který nepocházel z žádné bělošské knihy ani z evangelia bílého Boha, ale z jejího vlastního dětství. Hlasitě říhla, zvedla se ze židle a vyřítila se ven, odhodlaná, plná plynů a nezdolná, přes dlouhá léta bez muže...

"Moc dlouho, moc dlouho, moc dlouho," opakuje naříkavě. "Zatraceně dlouho bez mužskýho" - a znovu hodí mušlemi. Nepřítomně usrkne ze sklenice nechutné tekutiny a prohlíží si vzor na povlaku od polštáře. S každým vrhem je lepší. Ze začátku se dlouho nic neukazovalo. Viděla jenom poházené mušle. Pak se několikrát za sebou objevilo oko. A pak dvě oči, a nos! A najednou se zničehonic asi šestkrát nebo sedmkrát za sebou ukazuje celá tvář a je čím dál zřetelnější...!

Shrábne mušle a pomalu krouží rukama: "... moc dlouho, moc dlouho, moc dlouho, moc dlouho... tahle postel neviděla mužskýho moc dlouho..."

Realitní agent se konečně dovolal černošskému advokátovi do Portlandu a zjistil, že situace je mnohem horší, než se jeho sestra obávala... "Všechno, ségro, nejen pojištění, nechal jí úplně všech no!" Dokonce i biograf, který, jak doufal, se měl vrátit na dalších šest měsíců do jeho kanceláře. Vrtí hlavou na sestru sedící u stolu proti němu. "Ona má prostě všechno. Ten cvok se snad musel zbláznit. Nebreč, Sissinko, my si to vysoudíme. Řek jsem tomu advokátovi, že nebudeme jenom tak stát a koukat, jak ty svý černý -"

Najednou se odmlčí a zírá na dřevěnou figurku, která mu vyrůstá pod nožem... Ksakru! A ta rodina z Kalifornie, která mu vyhrožuje, že se nastěhuje do jeho volného domu se čtyřmi vyštukovanými pokoji na Nahamish Street... to by bylo pěkné nadělení, kdyby jim to prošlo. A - krucinál! - ty dva dopisy s žádostí o bydlení v té cimře nad jeho kanceláří... určitě neposlali žádnou fotografii! Do prdele, kurvafix! Copak nemůžou nechat člověka na pokoji, aby po sobě v tomhle marastu zanechal alespoň sebemenší stopu? Musejí se snad nepozorovaně přikrást a dělat problémy pokaždé, když se blýská na časy? Zatracená banda přízraků... padejte odtud, huš! Odhazuje figurku k odřezkům do odpadkového koše, vzdává to... a vůbec, kdo kdy slyšel o barevném Johnnym Redfeatherovi?

Právě když se Simone zbavuje své vlastní přízračné sošky, schovává ji úplně dozadu na nejvyšší polici do skříně, před ní skládá staré svatební šaty a konečně cítí, že se ocitá mimo pomoc panenské modly.... K čemu jí byla taková modla teď? Bylo vůbec možné, aby panna pochopila, k čemu je antikoncepční želé? nebo listerinové kloktadlo? nebo studená cysta, která se nadouvá jako zmrzlá bublina pod její kůží, ta studená, prázdná dutina, která v člověku zůstane, když se vzdá Ctnosti, Lítosti a dokonce i Hanby? Nechtěj, abych se smála, panenko Marie...

A Ray se konečně zvedne a zamíří z postele ke špinavému umyvadlu v rohu pokoje a vzdává veškerou snahu projasnit ráno vzpomínkou. Vezme popraskané smaltované umývadlo a naplní ho teplou vodou. Postaví umývadlo na nepovolený vařič za jejich lodním kufrem, posadí se na židli, zapálí si cigaretu a pozoruje Roda, jak sebou hází po posteli a chrápe v třičtvrťovém rytmu. "Rodney..." Ray šeptá, "víš, že s tím tvým rytmem to není zas až tak hrozný? I když ti s tím jdu na nervy. Občas jsi zpomalil, občas zrychlil, ale většinou jsi byl docela blízko. To já mám rytmus přesnej jako hodinky. A dokonalej hudební sluch. Ale ne, já se nechvástám, já jenom říkám, jak se věci mají. Tak to prostě je. Chci říct, já vím, že to tam je... jako včera večer, když všechno tak bezvadně šlapalo, a navíc všechny ty dýška a skladby na přání... nic mi nemůže zabránit v tom, abych se nedostal až na vrchol, chápeš? Nad hlavou mám modrý nebe, před sebou volnou silnici a nic, co by mi stálo v cestě, vůbec! nic! chápeš? Rode, ty chlape jeden, co by mě zastavilo na cestě až na samotnej vrchol!"

Odmlčí se. Hodiny tikají. Zamáčkne zpola vykouřenou cigaretu do talíře špinavého od chili a postaví se. Slyší, jak se ve smaltovaném umývadle prudce vaří voda. Jde k posteli, z prostoru pod prádelníkem vytáhne pouzdro na kytaru a odemkne zámky. Vytáhne nástroj a položí ho na podlahu vedle pouzdra... pak chvilku jen tak stojí, prohlíží si tu mistrovskou práci, perleťové vykládání, rytmické vlnění let

třešňového dřeva, rozpohybovaných šesti rovnoběžkami z lesklé oceli... fakt pěkná, akorát do ruky; svoboda a styl a řád. Usměje se na kytaru, pak zavře oči a stoupne si na ni bosýma nohama. Struny se napínají, třešňové dřevo praská. Fakt pěkná, zatraceně pěkná... Skáče. Není důvod, proč by člověk nemoh na takovej krásnej nástroj -

Ozve se zvonivý praskot. Rod polekaně vyskočí ze spánku a vidí, jak jeho spolubydlící skáče po rozdupaných zbytcích havajské kytary. "Rayi!" Rod spustí nohy z postele; Ray se k němu otáčí s utrápeným a zasněným výrazem na tváři... "Rayi, počkej!" Ale než stačí doběhnout k příteli, Ray už stojí na opačném konci místnosti a obě ruce noří až po zápěstí do vařící vody...

Leea probudí výkřik, ale zpočátku má pro ten zvuk pochopení: ti dva muzikanti, co bydlí přes chodbu, dělají strašný kravál... pak se ozve rána a další výkřik, pak běžící kroky na chodbě, volání, otevírání dveří... další noční můra, do které se probudí.

Vstává z postele a chvatně se obléká. Ty záhadné zvuky ho poprvé po třech dnech přimějí ke spěchu. Od té doby, kdy odešel z toho baráku, strávil kromě jídla téměř všechen čas v hotelovém pokoji, v posteli. Četl, podřimoval, probouzel se... občas ho probudil dotyk štíhlých, studených prstů ohmatávajících jeho kůži, ale když otevřel oči, zjistil, že v pokoji je zase nesnesitelné vedro a ty prsty jsou jenom čůrky potu... pak se obrátil, aby si zase trochu zdřímnul - a čekal.

A občas ho během toho apatického čekání napadlo, jestli ty štíhlé prsty nebo ta štíhlá a éterická dívka, které patřily, vůbec někdy byly něčím víc než horečnatým blouzněním...

Než se oblékl a zamířil dolů do haly, majitel hotelu se svým dospívajícím synem pomohli muzikantovi zahnat jeho nepříčetného spolubydlícího do telefonní budky. Rod si v tom zmatku natáhl Rayovy kalhoty, které mu jsou nepříjemně těsné v pase a na stehnech. Naléhavě, potichu šeptá do budky. Lee stojí na schodech a vidí druhého muže s koleny zapřenými o dveře a hlavou téměř koketně nakloněnou na stranu, zatímco laskavě domlouvá svým uvařeným rukám zvednutým před sebou. Lee se dívá a kolem se srocuje nevelký dav. Rod se co chvíli otáčí a přes rameno vysvětluje nově příchozímu, co se stalo. "Ray byl vždycky přecitlivělej. Snadno praskne, jako géčko. Vnímavý muzikanti jsou vždycky přecitlivělý. On měl totiž velký plány do budoucna, víte, ale vypadá to, že byl až moc přetaženej, aby dohrál štaci..."

Přijíždí šerif s nářadím; chystají se vypáčit dveře budky šroubováky a kladivem, když Lee usoudí, že toho viděl dost. Zapíná si plášť, schází dál se schodů a na chodník, před hotelem se zastavuje, rozhlíží se po ulici a přemýšlí, co teď? Jaký já mám plány do budoucna? Žádný, usoudil jsem... ale jedna věc je jistá: hlavně musím vědět o nějaké příhodné telefonní budce, kdybych byl náhodou taky moc přetažený na to, abych dohrál štaci.

Tohle mimochodem nebyla ani trochu přesná analýza mého rozpoložení... protože jsem se cítil naprosto sklesle, a přesto jsem se zmohl na něco tak činorodého, jako je pomalá chůze. Šoural jsem se sklíčeně po Main Street, potichu jako jemný šedivý déšť snášející se na všechno kolem, mé ruce přezimovaly v hlubokých kožešinových kapsách bundy, kterou mi věnoval Joe Ben, když jsem byl první den v lese, a hlava mi plula v bezcílném zmatku. Tři dny laciných záhad v mém akvarijním hotelovém pokoji očividně infikovaly veškerou moji motivaci. Jednoduše jsem šel, ani pomalu, ani rychle, kamkoliv. A když jsem zjistil, že jsem se ocitl na Neawashea Street nedaleko nemocnice, kde se údajně rozpadal můj otec, zahnul jsem ne proto, že bych ho chtěl vidět - ačkoliv jsem se už dva dny proklínal za to, že návštěvu odkládám -, ale protože nemocnice byla v tu chvíli jediné suché místo.

Kráčel jsem po stejné hrozivé trase, kterou jsem prošel v hrůze několik dní předtím, ale už vůbec nepůsobila tak odpudivě a já necítil sebemenší strach. A když jsem cestou kolem hřbitova neucítil ono stahující sevření, ani tu nepříjemnou předtuchu, když jsem se blížil k boudě Šíleného skandinávského rybáře, který se vždycky nečekaně vyřítil z toho svého zatuchlého brlohu pokrytého dehtovou lepenkou a tloukl nešťastné kolemjdoucí lososem, přepadl mě pocit neutěšitelné ztráty, jaký musí mít spokojený lovec divoké zvěře, když se vrací do tábora náhle monotónní džunglí poté, co vyřídil démona, z kterého měl největší strach. Moje ocelově chladné oči, kdysi tak živé a třpytivé vzrušujícím lovem, byly zakalené a matné za zamlženými brýlemi, které jsem se ani nesnažil vyčistit. Moje citlivé uši už nebyly naščpicované ven, aby zachytily varující praskot zrádné větvičky, ale dovnitř, směrem k jednotvárnému šepotu mého sebepozorování. Můj hmat přehlušila zima. Mé chuťové buňky zakrněly. Z mého ostrého nosu, který ještě před několika dny plul vpředu a potichu prohledával stíny, jestli v nich neucítí známku nebezpečí,

tentokrát jenom teklo, a zdaleka ne potichu...

Protože lov skončil, nebezpečí pominulo, démon byl zdolán... a k čemu uchovávat ostrý nos? "Musíme se naučit přijmout změnu," zkusil jsem nám poradit. "Zabití Boha a všeho jeho Rytířstva nebeského jsme přežili celkem ve zdraví; proč by nás tedy mělo tolik deprimovat, že jsme vyřídili ďábla?"

Tahle rada mi však ani v nejmenším nezvedla náladu. Naopak, má skleslost se ještě prohloubila. Nic nezůstalo. Skončil jsem. Téměř lhostejně jsem si nakonec uvědomil, že nastalo to, před čím mě můj Rádce varoval - deprese po souboji; co jiného zbývalo než cesta na Východ, když má pomsta Bratru Hankovi byla dokonána? Přinejlepším bezútěšná cesta, zvlášť o samotě. O kolik snesitelnější by byla, honilo se mi pořád hlavou, kdyby člověka doprovázel nějaký příjemný společník - o kolik příjemnější...

A tak jsem tři dny, od naší společné noci, odkládal odjezd a skrýval se v třídolarovém pokoji bez koupelny, čekal jsem v naději, že mě ten společník vyhledá. Tři dny a tři noci. Déle jsem čekat nemohl; poslední tři dolary jsem prospal, potřeboval jsem se vykoupat a mám takový dojem, že jsem stejně celou tu dobu věděl, že má naděje je beznadějná; hluboko uvnitř jsem věděl, že se za mnou Viv nevypraví - o to jsem se postaral - a nemohl jsem se přimět k tomu, abych se vypravil já za ní...

I přes moji neohroženost - a nehledě na skutečnost, že ďábel byl zlikvidován - jsem ještě pořád nebyl s to vypravit se do ďáblova domu jenom proto, abych požádal jeho ženu, aby se mnou odešla.

Jak jsem se ploužil k nemocnici, vrazil jsem ruce hlouběji do kapes a přál jsem si mít buď větší odvahu jít neohroženě dál, nebo uspokojivou zbabělou výmluvu pro to, abych se ještě jednou vrátil do starého domu...

Viv opláchne kartáček na zuby a vrátí ho na poličku; a zatímco si jednou rukou drží vlasy za hlavou, sklání se ke kohoutku, aby si vypláchla ústa. Čistí si zuby solí, aby je měla bílé. Spláchne slanou chuť, narovná se a prohlíží si svůj odraz v zrcadle na skříňce s léky. Mračí se: co to má znamenat? Má nepříjemný pocit z toho, co vidí - nebo nevidí - na tváři; není to věk; na vlhkém oregonském vzduchu zůstává pleť poměrně mladá, bez vrásek a rýh. Pohublá, ale ne, v tom to taky není; vždycky se jí líbil její poněkud podvyživený výraz. Takže... něco jiného... čemu ještě nerozumí.

Pokouší se na tu tvář usmát. "Tak co, holka..." šeptá nahlas, "jak se vede?" Ale výraz, který odpovídá, je pro ni stejně neproniknutelný jako pro všechny, kdo se neustále snaží odhalit tajemství, které v sobě skrývá. Co je to...? Může si čistit zuby solí, aby si udržela zářivý úsměv, ale nedokáže proniknout za ten lesk...

"Se nezblázní," řekne a zhasne světlo v koupelně. "Z takových myšlenek začínaj ženské pít." Zavře za sebou dveře, jde se dolů posadit na opěradlo Hankova křesla a pevně mu stiskne ruku, zatímco televizor burácí "JEDEM! JEDEM! JEDÉÉÉM!"

"Za chvíli bude poločas," říká Hank. "Nedáme si vajíčka nebo něco?" (Díval jsem se na tradiční utkání Dne díkůvzdání, když Viv přišla dolů... hrálo Missouri s Oklahomou a necelých pět minut před koncem druhý čtvrti to byla samá bída a utrpení...)

"A co takhle krůtí polívku s nudlema, miláčku? Můžu otevřít plechovku a ohřát ji."

"Klidně. Jak myslíš, mně to je jedno... hlavně když to stačíme sníst o přestávce. A pivo, jestli máme."

"Nemáme," řekla.

"Tys nevyvěsila pivní prapor pro Stokese?" "Stokes už nerozváží, pamatuješ? Takhle daleko...?"

"No jo, já vím..."

(Bylo už po poledni a já ležel až do začátku zápasu v pelechu s elektrickou dečkou na zádech, nesnídal jsem a už mi docela vyhládlo. Viv se zvedla a zmizela v kuchyni. V teniskách nebyla ani slyšet. Byli jsme v nezvykle tichým baráku sami. Dokonce i se zapnutou televizí tam bylo na můj vkus moc velký ticho. To osamělý, ubíjející ticho, kdy se nikdo s nikým nebaví, žádný děcka neječí a nehihňají se, nikde žádný Joby, který by se přiřítil s nějakým potrhlým nápadem, žádný potřeštěný Henry... a když jsme s Viv občas něco prohodili, měl jsem dojem, že tam je ještě větší ticho než jindy. Protože jsme jenom mluvili, s nikým jsme se nebavili. Toho mlčení jsem si všiml teprve tehdy - nejspíš jsem měl moc lítání kolem pohřbu, abych si toho všiml - a já si uvědomil, co se tomu zatracenýmu klukovi vlastně podařilo, teprve když jsem si všiml toho mlčení a napadlo mě, jestli spolu s Viv vůbec ještě někdy dokážeme mluvit. Jo, to se tomu klukovi musí nechat...)

Opřel jsem se do těžkých skleněných dveří nemocnice a přivítal mě vyhřátý vzduch a stejná Amazonka

v bílém, která si četla stejný filmový časopis. "Vy tady snad bydlíte," poznamenal jsem přátelsky. "Ve dne v noci a ještě na Den díkůvzdáni."

"Pane Stampere?" zeptala se značně podezřívavě. Pak se ke mně nervózně naklonila. "Jste... jste v pořádku, pane Stampere?"

"To bude tím počasím," připomněl jsem jí váhavě.

"Já myslela, jestli vám není špatně?" Vstala od časopisu a ostražitě se na mě zadívala. "Já vím, že to pro vás bylo těžké..."

"Váš soucit mě dojímá," řekl jsem rozpačitě, "ale myslím, že už neomdlím, pokud máte na mysli právě tohle."

"Neomdlíte? Ano... možná byste se mohl na chvilku posadit... hned skočím pro doktora. Počkejte tady, slyšíte...?"

Než jsem stačil odpovědět, odběhla v oblacích škrobového prachu, který za ní visel jako výfukový plyn. Zíral jsem za ní a nechápal, proč tak rychle zmizela. Proti našemu poslednímu setkání to byla bezpochyby změna. Co ji tak vyděsilo? vrtalo mi chvíli hlavou, ale pak jsem usoudil, že za to může můj nový výraz. "Možná ze mě čiší zlá přezíravost... to bude ono." Chladně jsem stáhl rty.

"Nejspíš tu chuděru trochu vyděsilo, když na vlastní oči spatřila Naprostou Nepřítomnost Strachu..."

Pak jsem se sklonil, abych vhodil čtvrťák do automatu na cigarety, a v zrcadle jsem uviděl tvář, která ji tak polekala - šla z ní skutečně hrůza: hleděl jsem na tu neupravenou, neoholenou a pomačkanou tvář, která na mě civěla zarudlýma a vyděšenýma očima a výrazem bezútěšné zkázy, a usoudil jsem, že z ní nečiší zlá přezíravost. Ale hrůza z ní šla rozhodně.

Musel na mě být pohled. Kromě koupelny chybělo v hotelovém pokoji i zrcadlo a já ten úpadek nemohl sledovat. Přikradl se zákeřně jako hniloba; podobně jako se na tapetě objevily přes noc drobounké tečky plísně, na mém obličeji zanechala stopy nedbalost. Vůbec se nedivím, že se ten Šílený Skandinávec krčil za dveřmi zajištěnými zástrčkou! Po třech dnech kouření, sebepozorování a plísně nebyla moje tvář právě z těch, ke kterým by se kdokoliv - bez ohledu na smysl pro humor nebo národnost - přiblížil ozbrojen jenom lososem.

Sestra se vrátila s mohutným doktorem v patách. Mé vzezření usadilo dokonce i omezenou a odpornou dobrosrdečnost toho bídáka: nenapadla ho jediná provokativní narážka, jak ho to zaskočilo.

"Proboha, chlapče, ty vypadáš strašně!"

"Díky. Ten vzhled jsem si vypěstoval zvlášť pro tuhle návštěvu. Nechtěl jsem, aby si můj ubohý otec myslel, že se jeho současnému stavu vysmívám, kdybych přišel s rozzářenýma očima a rozjařený."

"Mám takový dojem, že s tím, co si Henry poslední dobou myslí, si starosti dělat nemusíš," řekl doktor.

"Je to s ním tak zlé?"

Přikývl. "Tak zlé, že už se asi nebude zajímat, jestli za ním přijde někdo s rozzářenýma očima a rozjařený. Měl jsi přijít dřív; možná budeš zklamán jeho reakcí na tvůj - jak jsi to říkal? - 'pěstěný vzhled'?"

"Možná," řekl jsem. Všiml jsem si, že se dobrotivému doktůrkovi vrátila jeho jízlivá vyrovnanost. "Podíváme se na něj?"

"Zvolni; vypadáš, že tak daleko ani nedojdeš."

Když mi změřil tep a přesvědčil se, že mi nehrozí žádné bezprostřední nebezpečí, dovolil mi podívat se na rozdrcené zbytky mého slavného otce. Nebyl to moc příjemný zážitek... Na pokoji to páchlo močí; bylo tam horko a vlhko jako ve skleníku; na posteli měl postranice. Otcův zatvrzelý úšklebek popraskal v rozpálených nočních můrách a ze rtů mu po zarostlé bradě tekl tenký červený pramínek jako šňůrka od lorňonu, uvázaná k sádrovému úsměvu s drátěnými obroučkami. Stál jsem tam a díval se na něj, dokud jsem mohl - netušil jsem, jestli to trvá vteřiny nebo minuty -, zatímco starouš klepal a chřestil kostnatým jazykem, aby neusnul. Jednou zašel dokonce tak daleko, že otevřel matné oko, pohlédl na mě a přikázal: "Tak hni sebou, ať to lítá! Plivni si do dlaní a už se do toho kurva pusť!" Ale než jsem stačil cokoliv poznamenat, oko se zavřelo, jazyk znehybněl a konverzace skončila.

Šel jsem po chodbě za doktorovým rozložitým zadkem a přál jsem si, aby otec alespoň jednou, alespoň tentokrát vyjádřil jasně, do čeho se to kurva snažím tak dlouho pustit...

Jenny vidí, jak se před ní na povlaku od polštáře tvoří nejasná ústa; rychle si usrkne z láhve, utře si

pusu hrubým rukávem svetru, shrábne mušle a hodí znovu. Má hlad a je unavená, ale cítí, že se blíží něco příliš velkého a úžasného na to, aby riskovala, že to zaspí... Teddy odemyká dveře do Kůlu a vnoří se do vzduchu hustého jako želatina zatuchlým kouřem, zvětralým pivem a desinfekcí s vůní třešní; je brzo, mnohem dřív, než obvykle otvírá, a oči má nateklejší než jindy z přerušovaného spánku, ale podobně jako Jenny tuší, že se blíží něco příliš velkého, aby to zaspal.

Na rozdíl od Jenny však Teddy nemá pocit, že by na tom měl sebemenší podíl; je jenom pozorovatel, divák - spokojený s tím, když může otevřít arénu a nechat jiné síly a větší muže, aby vrhli kostky...

Jonathan Bailey Draeger se probouzí v motelu v Eugene, dívá se na hodinky a natahuje se pro zápisník ležící na nočním stolku. Najde si poznámku o schůzce a pro jistotu si ji čte ještě jednou: hmm... u Evenwritea má být na obědě až za tři hodiny; hodinu se bude oblékat, další hodinu stráví v autě... a hodinu mu potrvá, než ty muka u Evenwritea odloží na jindy...

Ta vyhlídka mu ve skutečnosti není tolik proti mysli. Bude to hezká závěrečná epizoda. Hlavu má podepřenou polštářem, v jedné ruce drží zápisník a s úsměvem při představě, kterou vyvolává Evenwriteovo jméno, píše: "Postavení automaticky nevyvolává aspirace, podobně jako jídlo nemusí nutně vyvolat hlad... ale vidí-li člověk někoho jiného ve vyšším postavení, jak si takříkajíc žije jako prase v žitě... udělá všechno na světě pro to, aby s ním mohl pojíst u jednoho stolu, i kdyby nějaké prase musei poskytnout on." A dodává: "Nebo krocana."

A Floyd Evenwrite vylézá z vany a volá na manželku, aby se zeptal, za jak dlouho má host přijet. "Za tři hodiny," volá na něj z kuchyně. "Máš dost času, aby sis trochu odpočinul, než tady bude... celou noc pryč, Bože můj, co to bylo za důležitou 'záležitost', žes musel být pryč celou noc?"

Neodpovídá. Obléká si kalhoty a košili a odnáší si polobotky do obýváku. "Za tři hodiny," říká nahlas a sedá si, aby čekal. "Celý tři hodiny. Za tu dobu se Hank dokáže probrat a setřást to ze sebe..."

(Když Viv přinesla polívku a obložený chleby, zůstali jsme sedět u televize a při jídle sledovali kapely a tanečnice, jak pochodujou dokola; promluvili jsme tak jednou za pět minut, asi jako "Ta s těma flitrama je dobrá..." "To je. Moc dobrá."

Právě mi začínalo docházet, jak důkladnou práci ten kluk odvedl...)

V ordinaci jsem si vzal od doktora nabízenou cigaretu a tentokrát jsem se posadil. Už jsem si nepřipadal bezbranný proti oplzlým poznámkám a narážkám.

"Varoval jsem tě" - zakřenil se - "že možná budeš zklamaný."

"Zklamaný? Těmi drobnými radami a projevy náklonnosti? Mám obrovskou radost, doktore. Vzpomínám na doby, kdy by taková slova působila jako hodinový projev."

"To je povedené. Vy dva jste toho spolu nikdy moc nenamluvili, viď? Henry vždycky působil jako ohromný mluvka. Možná jsi jenom nechtěl slyšet, co ten starouš říká?"

"Co tím chcete říct, doktore? My jsme toho s tátou nikdy moc nenamluvili, ale neměli jsme před sebou žádná tajemství."

Usmál se na mě prohnaně, jak jen to uměl. "Ani ty před ním? Ani to nejmenší tajemství?"

"Žádné."

Opřel se, až točicí židle zapraskala a zaskřípala, a upřel svůj pohled do minulosti v obtloustlém snění. "Přesto mám takový dojem, že lidé před Henrym Stamperem vždycky něco tajili," vzpomínal. "Ty si to nejspíš nebudeš pamatovat, Lelande, ale před pár lety se po městě povídalo" - šlehnul po mně očima, aby se přesvědčil, jestli si vzpomínám - "o Hankovi a jeho poměru s -"

"Naše rodina do ničeho nestrká nos, doktore," poučil jsem ho. "Naše vztahy se nikdy nepřetřásají na rodinné radě -"

"Ale stejně -ach ano, já nechtěl... Ale já chtěl říct hlavně to, že si o tom šuškalo celé město - ať to byla pravda nebo ne - zatímco Henry se tvářil, že nic neví."

Cítil jsem, jak mě ten člověk čím dál víc dopaluje, a myslím, že ani ne tak svými narážkami jako útoky na mého bezmocného otce. "Patrně jste zapomněl, doktore," řekl jsem odměřeně, "že Henry sice často působil jako naprostý ignorant, ale přesto dokázal vypálit rybník všem ostatním chytrákům ve městě, pokud šlo o obchod."

"Ale tys mě špatně pochopil... já nepodceňuji soudnost tvého otce..."

"Já vím, že ne, doktore."

"Já jsem jenom -" Nervózně se odmlčel, protože zjistil, že se mu nepodaří zastrašit mě tak snadno jako posledně. Nadechnul se, aby pokračoval, ale v tu chvíli někdo zaklepal na dveře. Sestra otevřela a připomněla mu, že zase přišel Boney Stokes.

"Vyřiďte mu, ať se na okamžik staví, slečno Mahoneová. Je to příjemný stařík, Lelande; chodí sem pravidelně jako hodinky už od - No ne...! Pojď na chvilku dál, Boney... znáš mladého Lelanda Stampera?"

Začal jsem se zvedat, abych tomu starému kostlivci nabídl svou židli, ale on mi položil ruku na rameno a oduševněle zavrtěl hlavou. "Nevstávej, chlapče. Jdu rovnou za tvým ubohým otcem. Je to strašné," řekl hlasem plným zármutku. "Strašné strašné strašné."

Ruka mě držela na židli jako svatebního hosta; zamumlal jsem pozdrav a přitom jsem se snažil potlačit potřebu zařvat: "Dej tu pracku pryč, dědku jeden dementní!" Stokes si chvíli povídal s doktorem o stále se zhoršujícím stavu Henryho a já se znovu pokusil vstát. "Počkej, synu." Sevření zesílilo. "Nemohl bys mi říct, jak to vypadá u vás doma, abych to mohl předat dál, kdyby Henry náhodou přišel k sobě? Jak se daří Viv? A Hankovi? Bože můj, ty nemáš představu, jak mi bylo, když jsem slyšel, že ten chudák přišel o svého nejbližšího společníka. 'Smrt dobrého přítele,' říkával můj táta, 'je jako stín na slunci.' Jak to všechno snáší?"

Řekl jsem jim, že jsem bratra od onoho osudného dne neviděl; oba byli nepokrytě překvapení a zklamaní. "Ale jistě se s ním uvidíš dnes, ne? Vždyť je Den díkůvzdání."

Odpověděl jsem, že nemám sebemenší důvod toho chudáka obtěžovat a že se odpoledne chystám odjet autobusem do Eugene.

"Vracíš se na Východ? Tak brzy? To jsou mi věci..."

Řekl jsem, že už mám sbaleno a jsem připraven na cestu. "To jsou tedy věci," opakoval doktor po starci a pokračoval, "A máš představu, co budeš dělat, Lelande... teď?"

Okamžitě jsem si vzpomněl na dopisy, které jsem poslal Petersovi, protože z onoho zkušeného důrazu na slovo "teď" na konci jeho otázky jsem na chvilku nabyl dojmu - a nepochybuji o tom, že právě v to doufal - že tenhle sběratel drbů ví mnohem víc, než dává najevo; možná se k těm dopisům nějak dostal a ví o všech intrikách od začátku do konce! "Chtěl jsem říct" - bodrý doktor sondoval dál, protože tušil, že se blíží k citlivému místu - "hodláš se vrátit na vysokou školu? Nebo budeš učit? Nebo je v tom nějaká žena...?"

"Nemám žádné plány," odpověděl jsem nepřesvědčivě. Sklonili se ke mně; zkusil jsem získat čas starým psychiatrickým trikem. "Proč se ptáte, doktore?"

"Proč? Ale, zajímají mě, jak už jsem řekl... všichni moji pacienti. Jedeš na Východ učit? Je to tak? Angličtinu? Divadlo?"

"Ještě jsem neskončil se -"

"Takže zpátky do školy?"

Pokrčil jsem rameny. Připadal jsem si čím dál víc jako student, který je na pohovoru na děkanátu se svým konzultantem. "Možná zpátky do školy. Jak říkám, nemám žádné plány. Zdá se, že práce tady už skončila..."

"Ano, vypadá to tak. Takže zpátky do školy?" Drželi mě dál na židli, jeden očima a druhý rukou jako vidlemi. "Proč váháš?"

"Ještě nevím, kde seženu peníze... už je pozdě žádat o stipendium -"

"Podívejme!" přerušil mě doktor a luskl prsty. "Víš přece, že ten stařec vedle na pokoji je už jednou nohou v hrobě?"

"Amen, Pane." Boney přikývl.

" Uvědomuješ si to?"

Jeho bezdůvodně upřímná slova mě zaskočila a já čekal, až bude pokračovat, a začal jsem si připadat spíš jako podezřelý než student. Už tam scházel jenom reflektor.

"Tvůj otec možná nebude právně prohlášen za mrtvého ještě týden nebo dva, kdo ví? Možná měsíc, na to je dost tvrdohlavý. Ale bez ohledu na to, jestli je tvrdohlavý nebo ne, Henry Stamper je mrtvý, na to můžeš vzít jed, Lelande."

"Počkejte moment. Vy mě z něčeho viníte?"

"Já? Tebe?" Při té představě se viditelně rozzářil. "Z čeho?"

"Že mám něco společného s tou nehodou v lese -"

"Ne, proboha." Zasmál se. "Slyšels to, Boney?" Tentokrát se zasmáli oba. "Vinit tě z něčeho, to je naprosto..." Pokusil jsem se zasmát, ale znělo to spíš jako Boneyho kašel. "Já jsem chtěl jenom říct, chlapče" - okatě na Boneyho mrkl - "že až bude prohlášen za mrtvého, dostaneš pět tisíc dolarů. Pět táců."

"To je pravda, namouduši," přizvukoval Boney. "Úplně jsem na to zapomněl, ale je to tak."

"Jak to? Existuje nějaká poslední vůle?"

"Ne," řekl Boney. "Životní pojistka."

"Náhodou o tom vím, Lelande, protože pomáhám tady Boneymu - a sobě, samozřejmě; lékař si také musí přijít na své - tím, že k němu posílám potenciální klienty -"

"Začal s tím můj táta," informoval mě Boney hrdě. "V roce devatenáct set deset. Životní a úrazové pojištění Coastal."

"A když přišel asi před deseti lety Henry Stamper na prohlídku, na pojištění ani nemyslel, a já ho poslal -"

Zvedl jsem ruku, protože se mi z toho začala točit hlava. "Počkejte chvilku. Vy po mně chcete, abych věřil, že si Henry Stamper platí pojistku a jako příjemce pojistné částky určil člověka, kterého dvanáct let neviděl?"

"Přesně tak, chlapče..."

"A o kterého předešlých dvanáct let pomalu nezavadil pohledem? Člověka, kterému řekl na rozloučenou 'plivni si do dlaní pusť se do toho'? Doktore, lidská důvěřivost má své hranice..."

"Tak vidíš! Alespoň máš proč se vracet do toho baráku," zvolal

Boney a lehce mi zatřásl ramenem. "Tu pojistku musíš mít, chápeš? Abys mohl jít zpátky do školy."

Jeho nadšení mi začalo být nějak podezřelé. "A proč" - vzhlédl jsem po jeho vyzáblé ruce - "potřebuju důvod, abych se vracel do toho baráku?"

"A až uvidíš Hanka" - doktor přešel moji otázku - "vyřiď mu, že na něj všichni... myslíme."

Obrátil jsem se od kostlivce ke špekounovi. "Proč na něj všichni myslíte?"

"Panebože, copak nejsme všichni staří přátelé? Poslyš, já ti něco povím: přivezl mě sem vnuk. Právě teď sedí venku v čekárně. Já se teď půjdu podívat na Henryho a můj vnuk tě tam může hodit." Byli jako sehrané mužstvo. Už jsem si nepřipadal jako student nebo svatební host, ale jako podezřelý v rukou dvou kafkovských vyšetřovatelů, kteří umějí svou oběť zpracovat do té míry, až neví, co vůbec chce. "Co ty na to?" zeptal se Boney.

Doktor se za hlasitého supění zvedl ze židle, aby odpověděl za mě. "Taková nabídka se neodmítá, nemyslíš?" Sunul se ke mně kolem stolu; připadal jsem si před tou pohybující se masou jako ochromený.

"Počkejte; co se to s váma děje?" chtěl jsem vědět a vší silou jsem se zvedl ze židle. "Co je vám do toho, jestli ještě uvidím bratra nebo ne? Co tím sledujete?"

Po mé otázce nasadili oba upřímný výraz nevinnosti a ohromení. "Já jsem jako lékař jenom -"

"Já ti něco povím." Boneyho ruka mě znovu chytila. "Až uvidíš Hanka, mohl bys mu vyřídit - a jeho ženě - že naše pojízdná prodejna bude zase jezdit kolem nich. Vyřiď mu, že nám bude víc než potěšením začít znovu rozvážet, když naše dodávka zajíždí až tam. Řekni mu, ať dává znamení praporky jako vždycky, co bude potřebovat. Udělal bys to pro mě?"

Nakonec jsem přestal hledat důvod jejich nepolevujícího tlaku; chtěl jsem se z něj hlavně vymanit. Tlak jsem chtěl přenechat Hankovi; byl na to navyklejší. Řekl jsem Stokesovi, že Hankovi jeho vzkaz vyřídím, a pokusil jsem se pohnout směrem ke dveřím; jeho stařecké, bílé, trnité prsty mě pevně držely a oba muži mě následovali do čekárny. Nechtěli mě jen tak propustit, když se do mě tak zakousli.

"Možná," řekl doktor, "co ty na to, Boney, možná by si Hank dnes dal krocana. Vsadím se, že v tom zmatku posledních dní zapomněli koupit krocana." Zalovil pod bílým pláštěm po peněžence. "Na, já toho krocana Hankovi zaplatím."

"To je velice křesťanské gesto," pokýval Boney obřadně hlavou. "Nemyslíš, chlapče? Na Den díkůvzdání musí být k večeři pečený krocan, i kdyby na chleba nebylo, nemám pravdu?"

Řekl jsem, že beze zbytku sdílím jejich názor na Den díkůvzdání, a znovu jsem se jim pokusil vytrhnout

a běžet ke skleněným dveřím, ale ta ostnatá ruka mě zadržela a navíc jsem si všiml, že mi zastoupil cestu ten poďobaný Adonis, který ukradl čokoládu v bistru.

"To je můj vnuk," informoval mě Boney. "Larkin. Larkine, to je Leland Stamper. Já se půjdu podívat na Henryho a ty ho zatím odvezeš ke Stamperovic baráku."

Vnuk se zašklebil, pohrdavě popotáhl nosem, pokrčil rameny a začal si zapínat koženou bundu, aniž dal jakkoliv najevo, že by si pamatoval naše předešlé setkání.

"Ano, když tak nad tím přemýšlím" - doktor si stále pohrával s peněženkou - "vsadím se, že ve městě bude řada lidí, kteří by rádi přispěli na slavnostního krocana pro Hanka..."

"Seženeme košík!" zvolal Boney. Začal jsem říkat, že pochybuji, že je na tom Hank tak špatně, když mi došlo, že mu nenabízejí pomoc proto, že by ji potřeboval - "A taky klikvové kompoty, chlapče, džemy, mandle, rozinky, kandované ovoce... cokoliv bude potřebovat, stačí, ať jenom zavolá. My už se o to postaráme." - ale proto, že ji potřebovali nabídnout oni.

"Jenom tam pana Stampera zavez, Larkine, a hned se vrať pro mě. Čeká nás spousta práce..."

Ale proč ji potřebovali? honilo se mi pořád hlavou. Proč, co z toho budou mít? Tahle přehnaná nabídka nebylo totéž, jako když Les Gibbons potřeboval svrhnout šampióna z trůnu. Šampión už byl totiž svržen. Tak proč ho najednou museli otravovat svojí dobrotou? Tuhle potřebu cítili očividně nejen tihle dva šašci, ale většina ostatních obyvatel města. "Nevíš náhodou," zeptal jsem se vnuka, když jsem ho v dešti následoval přes parkoviště, "co chtěj od mýho bratra? Proč ho zahrnujou takovými dary? Co potřebujou?"

"Co já vím?" odvětil podrážděně a otevřel dveře stejného bouráku, který mě pár dní předtím ohodil štěrkem. "Co na tom sejde?" řekl, když si sedal za volant; a když jsem obcházel auto ke dveřím spolujezdce, slyšel jsem, jak dodává: "Mně to je u prdele."

Přesně tak, pomyslel jsem si, když jsem za sebou přibouchl dveře; ještě než jsem těm veledůležitým otázkám věnoval takovou pozornost, jakou si zasluhovaly, měl jsem se sám sebe zeptat, jestli mi záleží na těch prapodivných a zvláštních potřebách toho prapodivného a zvláštního přímořského městečka Wakondy. Ani trochu. Jsou mi u prdele. Pokud ovšem nějakou náhodou, nějakou záhadnou náhodou nebudou některé z těch prapodivných potřeb onoho města nějakým zvláštním způsobem shodné s mými...

"Kurva." Vnuk pohotově nastartoval, zařadil rychlost a vyrazil přes parkoviště plné louží. "Moh jsem se válet ve vaně," informoval mě, aby nepřišlo na přetřes téma ukradených čokolád. "A místo toho dělám šoféra jako ňákej negr."

"To jistě," souhlasil jsem.

"Včera večer jsme hráli poslední zápas sezóny. S Černejma tornádama z North Bendu. Ve třetí čtvrtině jsem si narazil koleno."

"Proto to byl poslední zápas?"

"Ne, já hraju jenom třetí housle. Ale proto jsem měl ležet ve vaně..."

"Protože hraješ třetí housle?"

"Ne, protože jsem si narazil koleno. Hele, ví tvůj brácha, že jsme si nějakou dobu dávali jeho fotku na tréninkový panáky?"

"Nemám ponětí," řekl jsem s předstíraným zájmem o jeho sportovní aktivity a snažil jsem se vyjádřit některé z mých vlastních pocitů. "Ale až ho uvidím, předám mu tu informaci... zároveň s krocanem a klikvema." Nemuselo to být příliš složité; měl jsem své důvody k tomu, abych se do toho baráku vracel: chtěl jsem získat tu pojistku - to jsem mohl říct Hankovi - a společníka na cestu - to zase Viv... Moment; měl bych si vymyslet nějakou historku, kterou bych mohl vykládat sobě...

"Jo," přemítal vnuk, "na figuríny, který nám maj na hřišti bránit ve hře. Fotky Hanka Stampera. Kurva! To bylo ještě před zápasem se Skagitem. Předtím jsme byli fakt skvělej mančaft. Skagit jsme úplně rozdrtili. Ve třetí čtvrtině jsme vedli o třicet bodů a já musel hrát celou poslední čtvrtinu."

"Proto jsi včera večer hrál?"

"Ne," řekl zdráhavě, "nastoupil jsem, protože jsme prohrávali o šestadvacet bodů. Nandali nám to čtyřicet čtyři čtrnáct. Od zápasu s Eugene to byla naše jediná prohra v sezóně." Potom dodal, téměř tázavě: "Ale North Bend nebyl zas až tak dobrej! Ani by si neškrtli, kdybysme byli v takový formě jako

proti Skagitu!"

Nic jsem na to neřekl; opřel jsem se a myslel na budoucnost, na to, že není jediný důvod, proč bych si nemohl namluvit totéž, co jsem vykládal Viv. Já jsem si totiž upřímně přál, aby se mnou odjela na Východ...

"Kdepak, nebyli zas až tolik dobrý," pokračoval můj řidič sám pro sebe. "Prostě jsme nebyli ve formě, to je všechno; nic jinýho v tom určitě není..."

Poslouchal jsem, jak si vymýšlí vlastní důvody, zatímco já si vymýšlel své, a začal jsem mít podezření, že v tom může být mnohem víc, než oba tušíme....

Mrholí. Jeho auťák s terénní úpravou se překodrcá přes koleje na konci Main Street a zahne proti proudu řeky. Draeger vyjíždí ze dvora motelu a hledá restauraci, kde by si mohl dát kávu. Evenwrite sedí u telefonu, voní mentolem, mýdlem a benzínem, byť jenom slabě. Viv pouští vodu na prázdné polévkové talíře ve dřezu. Venku za oknem, pár centimetrů nad řekou, letí těsně vedle sebe dva morčáci, horečně mávají křídly, ale sotva se pohybují... jako by proud pod nimi rozšířil své silové pole nad hladinu a strhával je zpátky. Jejich boj je podivný, bolestivý, a Viv za ně cítí bolest v pažích, když je pozoruje. Vždycky se dokázala neobyčejně hluboce vcítit do jiných tvorů. Nebo svému soucitu podlehla. "Ale... já znám kachny." Znovu spatřila svůj odraz. "Jak se vede?"

Ještě než matný obraz v kuchyňském okně stihne odpovědět, na přístavišti za řekou zastaví automobil. Vystoupí z něj nějaká postava, zamíří k molu a s rukama u pusy volá...

(Když jsem viděl, jak si to Viv hasí z kuchyně a cestou si utírá ruce do zástěry, věděl jsem, co viděla, ještě než jsem ho uslyšel hulákat. "Někdo je za řekou," řekla, když spěchala kolem mě do haly. "Zajedu pro něj. Nejsi oblečený."

"Kdo to je?" zeptal jsem se. "Někdo známej?"

"Nevím," odpověděla. "Byl celý zachumlaný a venku prší." Na chvilku se mi ztratila z očí, když se soukala do velké pláštěnky. "Ale vypadalo to jako starý kabát Joe Bena. Hned budu zpátky, miláčku..."

Dveře se za ní s prásknutím zavřely. Jsem rád, že mi řekla o tom kabátu, říkal jsem si v duchu; jsem rád, že uznává, že nejsem zas až tak zabedněný a mám oči...)

Mé volání uslyšela Viv. Díval jsem se, jak vybíhá z domu v chumlu pobíhajících psů a na hlavě si přidržuje velkou pláštěnku, aby jí nezmokly vlasy. Když přistála s člunem u mola, kde jsem čekal, voda z ní jenom crčela.

"Máš mokrý vlasy. Moc mě mrzí, že jsem tě vytáhnul do takovýho počasí."

"To nevadí. Stejně jsem potřebovala na chvíli vypadnout."

Nastoupil jsem do člunu s motorem běžícím naprázdno, zatímco ho přidržovala u sloupu, aby se nekýval. "Naše předčasné jaro nemělo dlouhé trvání," řekl jsem.

"Tak už to chodí. Kdes byl? Dělali jsme si o tebe starosti."

"V hotelu ve městě."

Přidala plyn a natočila příď člunu do proudu. Byl jsem vděčný, že se nezeptala, proč jsem strávil poslední tři dny o samotě. "Jak je Hankovi? Pořád není ve své kůži? Proto děláš dneska převozníka?"

"Zas tak špatně na tom není. Sedí dole v obýváku a kouká na televizi, ale jemu nikdy není tak zle, aby se nemohl dívat na fotbal. Jenom jsem myslela, že se mu nebude chtít do deště. Mně to nevadí."

"To jsem rád. Já nikdy moc plavat neuměl." Všiml jsem si, jak sebou trhla, a pokusil jsem se to zamluvit. "Zvlášť když je řeka tak vysoko. Myslíš, že přijdou záplavy?"

Neodpověděla. Když jsme byli uprostřed řeky, mírně natočila člun, aby vyrovnala tah proudu, a soustředila se na řízení. Po chvíli mlčení jsem jí řekl, že jsem se byl podívat na otce.

"Jak mu je? Nemohla jsem se odtud utrhnout... abych za ním zašla."

"Nic moc. Blouzní. Doktor si myslí, že je to jenom otázka času."

"To mi říkala Elizabeth Pringleová. Je to zlé."

"To je. Nebyl to hezký pohled."

"To si myslím."

Znovu jsme se soustředili na plavbu. Viv rozčilovaly zmáčené vlasy a snažila si je nastrkat pod kapuci. "Byla jsem docela překvapená, když jsem tě uviděla," řekla. "Myslela jsem, žes odjel. Zpátky na Východ."

"Chystám se. Brzy začne nový semestr... rád bych to stihnul." Přikývla, aniž zvedla pohled z hladiny. "To zní dobře. Měl bys tu školu dodělat."

"Jo..."

A další plavba; další mlčení... zatímco uvnitř jsme oba křičeli, abychom zastavili a řekli něco!

"Jo... už se těším, až se budu v kavárnách ve Village chlubit mozolama na rukou. Mám pár známých, kteří budou žasnout, až zjistí, že se nedělají jenom z nadměrného přemýšlení."

"Co?"

"Mozoly."

"Aha, chápu." Usmála se.

Pokračoval jsem věcně dál. "A cesta autobusem přes celou zemi uprostřed zimy může být docela zážitek. Určitě mě čekají sněhové bouře, krupobití a možná někde v noci uvízneme v děsivé vánici. Vidím to docela jasně: motor pomalu přede naprázdno a drahocenné palivo, kterým se autobus vytápí, pomalu dochází; nějaká stará dáma rozděluje na příděl pytlík sladkostí a sendvičů s tuňákem; nějaký skautský vedoucí udržuje morálku zpěvem táborových písní. Mohla by to být zajímavá cesta,Viv-"

"Lee..." řekla, aniž na jediný okamžik přestala sledovat šedivé víry na hladině před člunem, "já s tebou nemůžu jet."

"Proč?" musel jsem se zeptat. "Proč se mnou nemůžeš jet?" "Prostě nemůžu, Lee. Už k tomu nemám co dodat."

Pluli jsme dál a zdálo se, že už si kromě toho nemáme co říct. Dopluli jsme k molu a já jí pomohl uvázat člun a přetáhnout plachtu přes motor. Šli jsme vedle sebe bez jediného slova po molu, kluzkém plaňkovém můstku a přes dvůr ke dveřím. Než otevřela dveře, dotknul jsem se její paže, abych něco řekl, ale ona se ke mně otočila a zavrtěla hlavou dřív, než jsem stačil cokoliv říct.

Vzdychl jsem a přestal naléhat, ale její ruku jsem nepustil.

"Viv...?" Pokud to byl opravdový konec, chtěl jsem poslední pohled na rozloučenou. Přál jsem si, aby zmizela veškerá zdrženlivost na ten poslední vášnivý pohled na rozloučenou, tradičně přisuzovaný dvěma duším, které zažily vzájemné splynutí, zasloužený dvěma lidmi, kteří měli tu odvahu a skutečně se podělili, bez zdrženlivosti nebo strachu, o ten vzácný, nadějný okamžik, jemuž říkáme láska... Dotknul jsem se její deštěm smáčené brady prstem a zvedl její obličej k sobě, abych získal alespoň ten poslední pohled. "Viv, já..."

Jenomže ta naděje tam nebyla, jenom zdrženlivost a strach. A ještě něco, jakýsi temnější, hlubší stín, ukrytý pod jejími víčky dřív, než jsem ho stihl rozpoznat.

"Pojď dovnitř," zašeptala a otevřela velké dveře.

(Dělal jsem si hlavu s tím, co Leeovi řeknu, až přijdou. Když odešel, byl jsem spokojený, že je po všem a už si nemusíme nic vykládat; nenapadlo mě, že se vrátí; ani jsem na něj nechtěl myslet. Ale on se znenadání objevil a něco se bude muset říct, a já neměl sebemenší tušení, co.

Koukal jsem na televizi. Dveře se otevřely a on vešel za Viv. Pořád jsem seděl v tom velkém křesle. Přišel až ke mně, ale zrovna v tu chvíli se hráči vrátili na hřiště a můj problém se prozatím vyřešil: bylo možné, že se něco bude muset říct, ale nebylo nic tak důležitého, aby to nemohlo počkat, než skončí zápas mezi Missouri a Oklahomou, který byl na začátku druhé půle pořád nerozhodný...!)

V obýváku seděl Hank v křesle a díval se na fotbal; měl přes sebe přehozenou deku, u křesla sklenici odpudivě vyhlížející tekutiny a z koutku úst mu jako doutník visel velký zvěrolékařský teploměr; vypadal jako typický invalida, až mě to pobavilo a trošku jsem se za něj styděl.

"Jak se máš, mladej?" - zatímco sledoval ceremonii před výkopem.

"Jak by se dalo čekat od tvora, kterej není zvyklej žít pod vodou."

"A co ve městě?"

"Jak po vymření. Byl jsem se podívat na tátu."

"No a?"

"Je v nějakým komatu. Doktor Layton tvrdí, že umírá."

"Jo. Viv mluvila včera večer s doktorem po telefonu a on jí řek to samý. Ale já nevím, já fakt nevím."

"Ten doktor vypadal, že o svých diagnostických schopnostech nepochybuje."

"No jo, ale u těhle věcí člověk nikdy neví. On má tuhej kořínek."

"Co je s Jan? Já na ten pohřeb -"

"O nic jsi nepřišel. Oplácali ho celýho mejkapem. Byla to taková poslední špinavost, kterou na sebe Joby ušil. Jan? Odjela s dětma k rodičům do Florence."

"To bylo asi nejlepší, co mohla udělat."

"Taky bych řek. Počkej moment, už začínaj..."

Z televize odlepil pohled akorát jednou, když se podíval, kde má plechovku piva. Podobně jako Viv ode mne odvracel pozornost, přestože jsme si byli vědomi pocitů, které měl náš plytký hovor přehlušit. Ani já jsem nestál o jeho pohled. Vlastně jsem se bál; za závojem slov šelestily naše myšlenky jako netrpělivý blesk, nabíjející atmosféru ve starém domě s takovou intenzitou, až se zdálo, že předejít výbuchu celé místnosti můžeme jenom tak, když se zdržíme veškerého kontaktu - nedalo se předem odhadnout, jestli by naše vedení nezvýšilo napětí, kdyby se naše pohledy střetly.

Šel jsem ke stolu a cestou si rozepnul kabát. "Právě jsem říkal Viv, že se chystám vyrazit zpátky do civilizace." Z mísy na stole jsem si vzal jeden Golden Delicius, do něhož jsem se mezi řečí zakousl. "Do školy."

"Vážně? Ty od nás chceš odejít?"

"Zimní semestr začíná za pár týdnů. A vzhledem k tomu, že se po městě vykládá, že ta smlouva se společností Wakonda Pacific je vypovězená -"

"Jo." Protáhl se, zívl a podrbal se na prsou přes vlněné roucho. "Je po všem. Dneska je poslední termín. Stejně se všichni tak jako tak válej... a já bych ty vory stejně nemohl plavit sám, i kdyby mi bylo dobře."

"To je škoda, když si vezmeš, jak jsme se na tom nadřeli."

"Tak to halt chodí. Ale nezabije nás to. Jsme krytý. Floyd Evenwrite povídal, že mu vykládal Draeger, že uzavřou obchodní dohodu s pilou jako nějakej dodatečnej požadavek v nový smlouvě."

"A co Wakonda Pacific? Oni by ti nemohli nějak pomoct?"

"Mohli, ale nepomůžou. Nedávno jsem si to zjišťoval. Jsou na tom stejně jako my; když řeka takhle stoupá, nemůžou ty vory převzít. A jestli to tak bude pokračovat, čeká nás ještě vyšší voda než minulej tejden."

"Co když ti ty vory odnesou záplavy, takový práce?"

Napil se z plechovky a postavil ji zpátky vedle křesla; "Co se dá dělat, hergot... mám takovej dojem, jako by ty pitomý klády nikdo nechtěl plavit."

"Kromě" - začal jsem říkat Joe Bena - "Henryho."

Nemyslel jsem to jako narážku, ale všiml jsem si, jak sebou trhnul podobně jako Viv, když jsem se zmínil o plavání. Chvíli nic neříkal, a když znovu promluvil, hlas měl lehce nabroušený. "Tak ať Henry zvedne prdel a jde si je plavit sám," řekl. A nepustil přitom oči z reklamy na Gillette.

"Já jsem vlastně přišel -"

"Zrovna jsem si říkal -"

"- kvůli pojistce, o který mluvil doktor."

"No jo, máš pravdu. Vzpomínám si na nějakou pojistku... Viv, lásko?" Volal, i když stála jenom pár kroků za jeho křeslem a sušila si vlasy ručníkem. "Nevíš náhodou, kde jsou ty papíry k pojistce? Nejsou nahoře ve stole?"

"Nejsou. Vyklidila jsem z něj všechno kromě obchodních písemností, pamatuješ? Říkals přece, žes tam nemohl nic najít."

"Cos udělala s těma ostatníma papírama?"

"Odnesla jsem je do podkroví."

"Panebože." Udělal pohyb, jako by chtěl vstát. "To zkurvený podkroví!"

"Seď, já pro ně skočím." Přehodila si vlasy dozadu a svázala si je ručníkem do turbanu. "Nenašel bys je. A navíc tam profukuje."

"Tak dobře," řekl Hank a usadil se zpátky do křesla. Viděl jsem Viv, jak stoupá do schodů a potichu našlapuje teniskami, a byl jsem natolik při sobě, abych si uvědomil, že ty tlumené kroky pravděpodobně představují závěrečné, slábnoucí ťukání mé poslední příležitosti být s ní o samotě.

"Počkej..." odhodil jsem ohryzek do Hankova popelníku z mušle "... půjdu s tebou."

Na konci chodby za koupelnou a místností používanou jako kancelář byl žebřík, vyrobený z fošen přitlučených na okno jako vodorovné mříže, který nás zavedl padacími dveřmi do špičatého vrcholu domu... temné, zaprášené, zatuchlé místnosti, která se táhla po celé délce stavení jako protažená pyramida, vyztužená překříženými trámy. Viv se za mnou protáhla padacími dveřmi potichu jako zloděj. Pomohl jsem jí na nohy. Otřela si ruce o levisky. Padací dveře se s temným žuchnutím zavřely. Byli jsme sami.

"Naposledy jsem tady byl, když mi bylo pět nebo šest," řekl jsem, když jsem se rozhlížel kolem. "Je to tu stejně nádherný jako vždycky. Byl by to pěknej koutek, kam by se dalo zalezl někdy v neděli odpoledne, až bude pršet jako dneska, pít čaj a číst si Lovelaceho."

"Nebo Poea," řekla. Oba jsme šeptali, jak to člověk v určitých místnostech dělá. Viv natáhla nohu a špičkou tenisky obrátila olysalého plyšového medvěda. "Nebo Púa."

Potichu jsme se zasmáli a začali opatrně procházet mezi temnou změtí nábytku. Malá okna na obou koncích dlouhé místnosti poskytovala dostatek prostoru a světla, aby se stala staveništěm pro pavouky a pohřebištěm much; zbylé světlo se prodíralo skrze zvrásněné tabulky skla a pronikalo jako saze z komína přes hrozivou sbírku krabic, truhel, skříněk, beden z hrubě otesaných prken a vyřezávaných prádelníků. Na konci bylo v jedné řadě naskládáno asi deset oranžových beden, které vypadaly jako nějaké hranaté přízraky stojící zamyšleně v pozoru. Kolem změti velkých předmětů se jako menší duchové veselejších a volnějších tvarů povalovaly drobnější věci jako medvěd, kterého Viv obrátila... padesát let nejrůznější veteše od tříkolek po tamburíny, krejčovských panen po vědra na pleny, panenky, boty, knihy, vánoční ozdoby... marníš čas, a na všem kvanta prachu a myšího trusu.

"Pochopitelně," zašeptal jsem, "by to chtělo víc než jenom knihu a hrnek čaje: nejspíš bych si sem vzal nůž a pušku a možná taky vysílačku, abych mohl přivolat posily, kdybych potřeboval potlačit nějakou vzpouru."

"Vysílačku rozhodně."

"Rozhodně."

Až tohle všechno skončí, říkal jsem si v duchu, budeš se nenávidět za to, žes promarnil tolik času... "Protože někteří tady z těch domorodců vypadají nespokojeně a mají revoluční náladu." Strčil jsem do vycpané sovy, která odpověděla pronikavým zapištěním a ze svého peří vypustila hnědou myšku, která odcupitala za nějaké japonské lampióny. "Víš? Jsou velmi nespokojení." Až budeš sám, budeš si nadávat, žes téhle situace nevyužil.

Viv přistoupila k oknu a dívala se přes pavučiny ven. "Škoda, že tady nahoře není pokoj - myslím k bydlení... je odtud tak hezky vidět. Garáž za řekou, silnice, všechno."

"Je odtud pěkný výhled."

Stál jsem těsně vedle ní, dost blízko, abych cítil vůni jejích vlhkých vlasů - tak do toho! udělej něco! alespoň to zkus! - ale mé ruce zůstaly způsobně v bezpečí kapes. Vyrostla mezi námi zeď pravidel společenského chování a pasivity - ona by je neporušila; já nemohl.

"Ta pojistka... kde myslíš, že by mohla být?"

"Najít něco v téhle změti bude pěkně těžké," řekla vesele. "Začni tady na té straně, já začnu na druhé a oba budeme postupovat až na druhý konec. Je v krabici od bot, pokud si dobře vzpomínám, ale Henry tady pořád něco přenášel z místa na místo..."

Než jsem stačil vymyslet příjemnější způsob, jak hledat, odešla a probírala se bednami a škvírami a mně nezbývalo než dělat totéž. Ale pořád s ní můžeš mluvit, idiote; běž k ní a řekni jí, jak ti je.

"Doufám... žes neměla nic jiného na práci."

"Já?" - z druhé strany místnosti. "Jenom jsem myla nádobí... proč?"

"Jen tak. Nechtěl jsem tě od něčeho tahat jenom proto, abys mi pomohla prohledávat podkroví."

"Ale vždyť jsem tě sem odtáhla já, Lee. Tys se mnou šel přece dobrovolně."

Neodpověděl jsem. Mé oči si zvykly na přítmí a já uviděl cestičku táhnoucí se prachem a sutinami mezi trámy do kouta, kde bylo o poznání méně pavučin. Šel jsem po cestičce až ke starému psacímu stolu s roletou, který byl mnohem méně zaprášený než okolí. Vytáhl jsem roletu a objevil krabici od bot, kterou jsem hledal. Spolu se sbírkou natolik sentimentálních exponátů, že bych se rozesmál na celé kolo, kdyby mi smích neuvízl v krku jako rybí kost.

Chtělo se mi o tom nálezu zavtipkovat. Chtělo se mi zavolat na Viv, ale nemohl jsem ze sebe vypravit jediné slovo, jako ve snu, a znovu jsem zažil tu pestrou, rozevlátou změť rozrušení a úzkosti a vzteku a viny, jakou jsem pocítil, když jsem poprvé přiložil oko k díře ve zdi a bez dechu tajně sledoval cizí život. Znovu jsem totiž potají sledoval. Až na to, že život teď přede mnou stál mnohem obnaženější, tak strašně nahý, nesrovnatelně víc než to hubené bílé tělo, které kdysi dávno přišlo s vrčením a chrochtáním, aby ve světle lampy obskočilo moji matku....

Na stole přede mnou se povalovala a přišerná všehochuť... středoškolských tanečních programů s uschlými hnědými karafiáty, vyznamenání, psích obojků, šátků, dolarových bankovek s daty napsanými perem přes podobizny- Vánoce 1933 John, rok 1935 narozeniny děda Stamper, rok 1936 narozeniny děda Stamper, Vánoce 1936 děda Stamper - všechny připíchnuté na nástěnce s vypáleným nápisem "Hlavně nebuď sám!" Byla tam malá sbírka známek a sbírka mušlí, drahocenných jako diamanty v krabičce na náhrdelníky v klenotnictví... a vlaječka na špejli s přísavkou, a liščí ohon, a hromady vánočních přání, album Glenna Millera na 78 otáček, cigareta vykouřená až k blednoucí skvrně po rtěnce, plechovka od piva, medailon, sklenka na panáka, vojenská osobní známka, vojenská čepice, a fotky, fotky, fotky...

Ty fotky byly stejně americké jako vlajka na špejli s přísavkou. Byly tam fotografie v malých zažloutlých obálkách; a zarámované portréty za sklem; a snímky z rodinných sešlostí plné rozdováděných dětí, šklebících se mezi nohama důležitých dospělých; a laciné fotografie s podpisy, které se vyměňují v posledním ročníku střední školy a rok na to obvykle vyhazují. Vzal jsem jednu z těch fotek z poličky; smyslná šestnáctka napsala přes svůj kašmírový přehoz: "Hezounovi Hankovi; báječnému mužskému Hankovi, který mi snad ještě někdy promaže ventily. Doree."

Další doufala, že by mohl "pokládat za vhodné, aby v budoucnosti projevoval větší náklonnost k jistým dámám, které by měly zájem". Jiná mu naopak připomínala, že jakákoli náklonnost "bude zbytečná, tak si nedělej žádné naděje".

Viděl jsem toho dost; odhodil jsem ten balíček... fotky ze střední školy! V životě bych nevěřil, že můj bratr bude mít smysl pro takové banality. Vzal jsem krabici plnou pojistek, abych je probral na lepším světle v přízemí, a právě jsem se otáčel, abych svůj nález ohlásil, když jsem ve velkém hnědém fotoalbu zahlédl jeden z těch laciných lepenkových rámů s fotografií Viv sedící vedle malého kluka s brýlemi. Dítě, asi pěti nebo šestileté - mohl to být jeden ze slibných mladých Stamperů - hledělo nasupeně směrem k fotografově zrádnému stínu, který padal na trávník před ním. Viv seděla se sukní rozprostřenou kolem sebe, vlasy samé kudrlinky, a na celé kolo se smála nějaké poznámce prohnaného fotoamatéra, který chtěl narušit chlapcův nabručený výraz.

Samotná fotografie byla dost nekvalitní; očividně ji někdo zvětšil z malé a nepovedené momentky, bylo to přímo mistrovské dílo rozostření a protisvětla... ale přes všechny její nedostatky jsem chápal, proč byla zvětšena a zarámována. Že ta fotografie nepřipomínala Viv, kterou člověk viděl den co den, jak si odhazuje z čela neposlušný pramen vlasů a pobrukuje nad pánví s prskajícím párkem, jak zametá uschlé bláto na lopatku nebo věší mokré prádlo nad kamna v obýváku nebo se prohrabuje zaneřáděným podkrovím v teniskách... na tom nezáleželo; výjimečné kouzlo té fotografie spočívalo v náhodném zachycení dívky, která čeká za pánví s párkem nebo lopatkou smetí. Ten smích, rozevláté vlasy, nachýlení hlavy ji ukazovaly zachycenou v postoji, který snad na ten jediný okamžik dokonale naplňoval všechno, co její lehký úsměv neustále naznačoval. Nezasloužil jsem si snad alespoň jeden snímek, abych měl co ukázat klukům doma? Fotografie byla přivázaná gumou k malému balíčku jiných papírů, které mi nebyly k ničemu, ale kdybych ji mohl vytáhnout a zastrčit si ji pod košili, nikdo by nic nepoznal. Chtěl jsem zkusit gumu stáhnout, ale byla léty přilepená a fotografie ještě víc přilnula k balíčku. Ne, prosím tě... zkusil jsem lepkavou gumu překousnout; ruce se mi třásly a byl jsem nervózní, což si taková drobná krádež nezasluhovala. Nebuď taková. Prosím tě. Můžeš být moje. Můžeš odjet se mnou, prosím tě...

"Nemůžu, Lee."

Netušil jsem, že mluvím nahlas, dokud neodpověděla.

"Já prostě nemůžu, Lee. Nechtěj to po mně..."

Ani jsem nevěděl, že brečím. Fotografie mi plula před očima a ona se ke mně prodírala prachem a pavučinami. "Proč nemůžeš, Viv?" zeptal jsem se hloupě. Byla už téměř u mě. "Proč tady nemůžeš se

vším praštit a -"

"Hej..." Drsný hlas nás zarazil. "... ještě jste to nenašli?"

Stál v padacích dveřích; jeho hlava bez těla téměř splývala se změtí věcí kolem.

"Panebože, měli byste si sem vzít nějaký světlo, vy trdla. Máte tady tmu jak v hrobě. Našli jste něco...?"

"Myslím, že to mám," odpověděl jsem a snažil jsem se ovládnout svůj hlas. "Je tady plno pojistek. Už jsme skoro hotový."

"Fajn. Hele, brácho: já na sebe hodím nějaký hadry a převezu tě na druhej břeh. Čerstvej vzduch mi určitě udělá dobře. Buď připravenej, než se oblíknu."

Hlava zmizela. Padací dveře práskly. Byla v mém náručí. "Ach, Lee, proto. Kvůli němu. V takovém stavu ho tady nemůžu nechat..."

"On to na tebe jenom hraje, Viv; nic mu není..."

"Já vím."

"A on to ví taky. Ví o nás, nemohla bys mu to říct? Dělá ze sebe chudáka jenom proto, abys u něj zůstala."

"Já vím, Lee... ale právě proto říkám, že -"

"Viv, Viv, kočičko, poslouchej mě... není mu o nic hůř než mně. Kdybysme byli někde jinde, nejspíš by ze mě vymlátil duši."

"Copak nechápeš, co to znamená? Jak se asi cítí?"

"Poslouchej mě, Viv; ty miluješ mě! Jestli jsem někdy něco věděl, tak to je tohle."

"Ano! Ano, já vím. Ale jeho taky miluju, Lee..."

"Ale ne tak jako -"

"Ano! Stejně! Ach, Bože, já nevím..."

Zoufale jsem ji chytil za ramena. "I kdybys ho milovala stejně jako mě, já tě potřebuju víc než on. l když nás miluješ stejně, je to jen o důvod víc; copak nechápeš, že tě potřebuju, abych vůbec -"

"Potřebuju! Potřebuju, to přece není všechno!" naříkala mi na prsou hlasem přidušeným těžkou vlněnou látkou a záchvěvem hysterie. "Viv," začal jsem znovu, ale ona se ode mě odtáhla, aby mi viděla do očí. Pod sebou jsme slyšeli, jak se Hank vrací v těžkých botách. "Tak jdem," zavolal pod padacími dveřmi. "Slyšíš mě, Lee? Viv?"

Na ta slova se její výraz plný rozporu a bolesti náhle změnil a její pohled se svezl dolů, jako by jej svou vahou stlačil k zemi nějaký děsivý stín, podobný tomu, který jsem na její tváři zahlédl, ale nepoznal dole u dveří. Nikdy bych totiž nevěřil, že bych mohl takový stín spatřit na Viv. Teď to však nepochybně nebylo nic jiného než obyčejný stud. Předtím jsem to nepoznal, protože se nestyděla za sebe ani za své provinění, ani za mě a mou vinu, ale za muže tak zesláblého nemocí, že nesnesl, aby mu jeho žena na chvíli zmizela z očí, tak zachvácený horečkou, že mě musel osobně převézt přes řeku, aby se mnou nebyla chvilku sama v podkroví...

"Poslyš, Viv, můžu si na chvíli půjčit tohle rodinné album? Chtěl bych se ve škole pochlubit svým dědictvím."

A protože na téhle slabosti měla také svůj podíl, nemohla jí uniknout. Byla to její připomínka toho, čeho jsme málem dosáhli, podobně jako fotografie ukrytá v albu, které jsem držel. Nevěděl jsem, co říct. Odstoupila ode mě a od padacích dveří k oknu -"Měl bys jít, Lee; on čeká," - pomalu, ztěžka. Nechápal jsem, jak může někoho tížit stud za jiného člověka stejně strašně jako za sebe. Ona je chudák prostě moc soucitná, řekl jsem si...

Ale když jsem slézal po žebříku na chodbu, kde si Hank krátil čekání okusováním nehtů, ucítil jsem, že i mě tíží stín, který je stejně nepřirozený jako obrovský.

"Tak pojď, mladej," řekl netrpělivě. "Jdu se dolů obout."

"Ještě před chvílí ses nemohl ani pohnout."

"Jo, možná mi chybí trocha toho čerstvě vypranýho vzduchu. Stačí? Můžeme vyrazit?"

"Já jsem připravenej. Mám všechno, pro co jsem si přišel..."

"Fajn," řekl a zamířil po schodech dolů. Šel jsem za ním a v duchu jsem si říkal, Nepřirozený, a obrovský, a stokrát tíživější než jakýkoliv z té spousty mých vlastních studů, které jsem tak často nesl na

svých bedrech. Můj stud za tebe, Hanku, je stejný jako ten, který chovám k sobě, ať tomu věříš nebo ne. Možná větší. A to trvá, bratře, pěkných pár...

Z okna v podkroví se Viv dívá přes pavučiny, jak přicházejí ke člunu a nastupují dovnitř. Člun z té dálky neslyšně startuje a začíná se plazit přes řeku jako nějaký červený potápníček. "Já už ani nevím, co chci, Lee," říká jako malé děcko. A znovu začíná vnímat svoji podobu, matně se odrážející ve špinavém podkrovním okně: proč nás tolik zajímá, jak vypadáme?

To znamená, že tohle je jediný způsob, jak můžeme vidět sami sebe; budeme-li se dívat ven, na druhé, přes svůj odraz a pavučiny v okně v podkroví...

(Odvezl jsem mladýho přes řeku; brali jsme to oba docela v pohodě. Řekl jsem mu, že se mu nedivím, že chce setřást ze svých bot to oregonský bláto a vrátit se zase ke knížkám. On říkal, že mu je líto, že mě tahá od fotbalu. Ani jsme si moc nevadili; zdálo se, že nejlepší je myslet si svý...)

"Už se těším, až se vrátím někam, kde tolik neprší... i kdyby tam bylo chladnějc."

"To ti věřím. Z toho věčnýho deště občas člověku hrabe."

Jak se zvětšovala vzdálenost mezi mnou a tou štíhlou blondýnou, osamělou v dřevěném domě plném ozvěn, začal jsem zběsile hledat nějakou poslední naději, poslední trumf, který by mi pomohl vyhrát; už mi nešlo o to ztlouct bráchu, ale vyhrát celou hru. A v tom je rozdíl...

"Mimochodem, doktor a Boney Stokes povídali, abych se zeptal, jak se cítíš..."

(Chtěl jsem mu cestou přes řeku říct pár věcí, ale pak jsem si řekl, nech to bejt, nejitři starý rány...)

"Nejspíš to přežiju."

"Budou mít určitě radost, až to uslyší."

"To si myslím."

Když příď člunu narazila na molo, byl jsem zoufalý k nepříčetnosti; cítil jsem, že musím něco udělat, nebo zešílím! Ještě minutu a zmizím jí navždy, a ona mně... navždy! Tak něco udělej! Kopej, křič, vztekej se, aby to viděla a pochopila -

"Podívej, kdo sem jede s džípem. No ne, sám Andy. Nazdar Andy, jak se vede?"

Ani jsem nevnímal, jak Hank mává na Andyho, který vystupoval z džípu. Viděl jsem totiž něco mnohem většího...

"Co se děje, Andy? Vypadáš nějak ztrhaně."

Něco mnohem lepšího... za řekou, úplně nahoře, v podkrovním okénku, jako svíce, která mi má dát konečně znamení...

"Hanku," Andy k nim míří, sotva popadá dech, "jedu rovnou z pily. Někdo ji včera v noci podpálil."

"Pilu? Shořela?"

"Ale ne, není to tak strašný; naštěstí celou dobu pršelo, takže shořela jenom ta zelená řetězovka a pár drobností. Jinak jsem to stačil uhasit..."

"Ale pilu, hergot? Proč? Jak víš, že ji někdo podpálil?"

"Protože na okně v přední kanceláři bylo nalepený tohle." Andy rozbaluje umouněnou kulatou samolepku a ukazuje ji Hankovi. "Tohle: rozšklebená černá kočka..."

"Starej znak Dělníků světa? Kterej hajzl to... se znakem Dělníků světa?"

"Zdá se, že máš nepřátele, bratře," poznamenal jsem. Podíval se na mě podezřívavě, jako bych měl s tou pilou něco společného; docela mě to pobavilo, protože jsem věděl, že podezřívá moji minulost ve chvíli, kdy probíhaly přípravy na budoucí sabotáž. "Ale zároveň je zřejmé, že máš pár oddaných přátel. Například Boney Stokes mi několikrát připomínal, abych tě od něj pozdravoval."

"Křivák jeden," řekl a odplivl si (a kromě toho nemá cenu, abysme se s mladým do sebe pouštěli, řekl jsem si v duchu), "jednou si na toho parchanta posvítím a zmaluju ho, že to svět neviděl..."

"Ale ty mu křivdíš..." Znovu jsem pohlédl na dům za řekou. "Pan Stokes si tě nesmírně váží" - pořád ještě byla zarámovaná v tom tmavém čtvercovém okně - "a je rozhodnutej ti svoji dobrou víru dokázat."

"Stokes? Blbost." Nechápavě se na mě podíval. (Říkal jsem si, že nemá smysl cokoliv říkat, když jsme stejně věděli všechno, co bysme mohli říct...)

"Požádal mě, abych ti vzkázal -" Ona se pořád dívá. Ještě je v okně. A on to neví! "- abych ti vzkázal, že vzhledem k další změně v trase rozvážky... bude jezdit podél řeky až sem a s radostí ti bude zase poskytovat své služby." "Vážně? Stokes? Nekecáš?" (Říkal jsem si, že nemá smysl cokoliv dělat, když

už se všechno udělalo...) "Nekecám; a ještě ti vzkazuje, že ho opravdu mrzí - moment; jak to říkal?" Tak do toho! Jinak to nejde, to dobře víš! "... že ho mrzí, jestli ti způsobil nějaké nepříjemnosti, když jsi byl indisponován - jo, tak to tuším ten Stokes říkal. Je to tak? Byls indisponovanej, bratře Hanku?" "Jo, dalo by se to tak říct..." (Říkal jsem si, že mladýho hodím do města, nechám všechno tak, jak je, a hlavně si budu myslet svý...) "A ten dobrotivej doktor ti vzkazuje, že ti kupuje krocana -" "Krocana?" "Jo, krocana," pokračoval jsem bezstarostně, jako bych ani v nejmenším nevnímal vztek, který napínal Hankovy rty jako tětivu - Pokračuj! Musíš vydržet, je to jedinej způsob! - jako bych si nebyl vědom nedůvěry a překvapení v Andyho pohledu. "Jo, ten doktor povídal, že ti zaplatí nějakýho statnýho krocana na Den díkůvzdání, jako dar nemocnice." "Krocana? Počkej..." "Krocana zdarma, bratře; mám takovej dojem, že bys měl bejt nemocnej a indisponovanej častějc, ne?" "Počkej moment; co to má všechno znamenat, krucinál?" (Říkal jsem si, že nemá cenu nic rozmazávat, on udělal, co udělat chtěl, a já už s tím nic nenadělám, tak co... nechme to, jak to je.) "A pak pan Stokes povídal - moment - že na Den díkůvzdání prostě nesmí na stole chybět tradiční krocan a že doktor je podle něj opravdovej křesťan tělem i duší, když ti pomáhal v dobách nouze." "V dobách nouze, tohle že povídal?" "Přesně tak. Boney Stokes. Doktor povídal něco jinýho." "Co povídal doktor?" "Že si Hank Stamper zaslouží krocana zdarma za to, co pro nás udělal." "Tohle že povídal doktor Layton? Kurva, Lee, jestli -" "Tak to říkal." "Ale já neudělal nic, abych si zasloužil -" "Počkej chvilku, bratře... za chvíli budeš tvrdit, že sis nezasloužil, aby ti shořela pila." "Vždyť jsem ti říkal, že neshořela celá, Lelande -" "Dobrá, Andy..." "- oni jí jenom podpálili, ale déšť -" "Dobrá, Andy." (Jo, to jsem si říkal... že už je po všem. Ale mladej na to měl jinej názor.) "Vážně máš hodně přátel, Hanku." "Jo, to teda mám." "Hodně lidí má o tebe starost." "Jo. Počkej; jestli tomu rozumím dobře, tak Boney Stokes... pojede až sem, abych si od něj koupil krocana?" "Já mám dojem, že to pan Stokes nepovažuje za obchodní transakci. Ani doktor. Podle mě je to spíš uznání, nemyslíš, Andy? - projev vděku za Hankovu spolupráci." "Za moji spolupráci?" "No jo, s tou smlouvou a tak..." "Proč si do prdele myslej, že potřebuju pomoc nebo vděk... nebo nějakýho pitomýho krocana?" "A ještě něco... místní občané ti věnujou dar. Mám dojem, že celej koš. Pan Stokes povídal něco o džemech, klikvových kompotech, sekaný -" "Nech toho." "- dýňovým koláči, zálivce -" "Povídám, abys toho -

"- aspoň na chvíli nechal..." Hank se postavil ve člunu s rukama mírně předpaženýma, jako kdyby chtěl odrazit útok ze vzduchu. "Kápni božskou, brácho: o co ti jde? pojď si to vyříkat, teď hned." (Jo, říkal jsem si, že už je po všem...) "Chci říct, že jsem si neobjednal žádnou sekanou ani džemy. Děláš si ze mě prdel? Nebo o co ti jde, kurva!" "Ty to zřejmě nechápeš, Hanku; já vím, že sis nic neobjednal. Pan Stokes ti nic neprodává... on ti ty potraviny dává. Nebo spíš daruje, to by byl lepší výraz. Povídal, že stačí vyvěsit náležitou vlajku, kdybys něco potřeboval. Máš prostě vyvěsit vlajku. Zvládneš to, když jsi indisponovanej?" "Nech toho..." (Přepočítal jsem se. Pořád tlačil na pilu. Přeci jenom nebylo po všem.) "Hele, Hanku -" "Nech toho, brácho..." Nepřestávej; teď toho nemůžeš nechat. "Mimochodem, co tvoje indispozice?" "Povídám, nech toho, nebo zajdeš moc daleko..." (Dělá, že neví, o čem je řeč; je možný, že je tak natvrdlej?) "Čeho mám nechat, Hanku?" "Prostě toho nech." "Jak daleko je moc daleko, Hanku?" "Jak chceš, brácho -"

Přestal mluvit a podíval se mi do očí. Postavil jsem se; člun, přivázaný jenom na zádi, se pod námi zakymácel a rozhoupal. Andy pozoroval střídavě jeho a mě. Hank překročil prostřední sedátko. A bylo to; teď to bouchne. Dívali jsme se na sebe, člun se pohupoval a mezi námi se ježil déšť, a já čekal...

(Jen tak tam stojí a šklebí se. Už zase cítím to mravenčení v břiše a rukou, zatínají se mi pěsti... a on tam prostě jenom stojí a šklebí se... co se to s ním děje? Co zase má, sakra?) A jak jsem tak čekal, poprvé jsem si všiml, že Hank je o dobrých pět centimetrů menší. To zjištění mě nijak nevzrušilo. Zajímavý, říkal jsem si v duchu, zatímco jsem čekal, až to bouchne; a zvláštní. "Tys mi chtěl říct, Hanku," zeptal jsem se znovu, "že člověk musí zajít..." Začal zatínat zuby. "Asi bych měl radši vystoupit a -"

"Podívejte!" křičí Andy a ukazuje prstem. Za řekou se ozývá vlhký, praskavý výbuch, jako mokrý blesk následovaný burácením těžké půdy. Všichni tři sebou trhnou a otočí se tím směrem právě ve chvíli, kdy velký kus břehu odpadne od základů a s rachotem se sveze na kůlnu. Země se zlomek vteřiny vznáší nad drobnou stavbou, a vzápětí se kůlna převrátí jako kostka ledu, když na ni nasypete cukr. (Zůstal jsem stát a díval se, jak břeh tříští trámy a třepí lana a štípe kabely. Najednou je tam světlá, suchá,

hluboká díra jako kráter po dělostřeleckým granátu, a kolem dokola trčí roztříštěný trámy, roztřepený lana a přeštíply kabely. Chvíli se takhle šklebí od břehu pod stodolou. Pak se těžká, vodou nasáklá půda sesune do díry i s kusem stodoly. Déšť je tím prachem blátivý. Zvířecí kůže a jutový pytle odplouvají a sbírají pěnu. Přeražený červený prkna chvíli trčí vzhůru, pak se složí a plujou pryč. Některý se stočí do základů pod barákem a podpíraj je před proudem, jako by se stodola pro barák obětovala. Kráva bučí a ztěžka se vleče z trosek směrem k sadu. Další menší sesuv odnáší s rachotem a skřípěním zpola propadlou stodolu; pak je ticho.

Během té půlminuty se nikdo z nich ani nepohnul. Lee vystupuje ze člunu na molo k Andymu a Hank jde hned za ním. (Zůstal jsem stát s pusou otevřenou. Nebyl to zával, co mě tak rozhodilo. Zával jenom na chvíli odvedl moji pozornost; bylo to něco jiného, co jsem zahlédl v domě, co mě skutečně zarazilo. A mladej to viděl taky, mnohem dřív než já...) Na molu jsem viděl, že si Hank všiml mého znepokojeného pohledu na okno v podkroví... (Byla tam Viv, ještě pořád stála u okna v podkroví! A mladej celou dobu věděl, že se dívá. Tak proto šel tak daleko...) "Tys to věděl, že jo?" Hank se ke mně pomalu a toporně otočil, až mi připomněl plechového drvoštěpa ze země Oz, který se potýkal se rzí v kloubech. "Tys věděl, že se bude dívat, jestli ti namlátím... nemám pravdu?"

"Přesně tak," odpověděl jsem. Upřeně jsem ho sledoval a z nějakého důvodu jsem pořád čekal; protože i když prohlédl moje motivy a můj plán, ještě pořád se netvářil, že by odvrhl dřívější pohnutky. "Teď to ví každej," řekl jsem a čekal...

(Pak mi to všechno došlo; poprvé mi opravdu došlo, jak to má ten hajzl mazanej všechno promyšlený. Skoro bych řek dokonale. Připravil si to jako oprátky, který jsme dělali jako malý kluci a který se můžou tak akorát zadrhnout; nastražil je přesně tam, kde se nemůžu nikam pohnout a akorát ztratím pevnou zem pod nohama. Nastražil to tak, že jsem se octnul v situaci, kdy je všechno blbě, ať udělám, co udělám, kdy to odnesu já, ať se rvu, nebo ne... Má to fakt moc chytře vymyšlený.)... čekal jsem a sledoval ho, jak důkladně zvažuje celou situaci. Zmatený Andy se mlčky pohupoval ze strany na stranu jako nějaký mohutný popletený medvěd, zatímco já čekal a Hank si to promýšlel...

(A když mi to dojde, říkám si v duchu, tak, bratříčku, tady tě tvý schopnosti přelstily; protože jsi to narafičil líp, než vůbec tušíš. "Hele, brácho, už se drásáme dost dlouho na to, abysme přestali." Protože jsi to vymyslel tak dobře, že mi už vůbec nevadí, jestli se dívá. "Jsme v tom teď až po uši, brácho, a nic s tím nenaděláme," povídám mu. Protože ho to táhne na jednu stranu víc, než tuší, smyčku má staženou víc, než si uvědomuje. "Protože jsme si ztrpčili život až moc na to, abysme přestali jenom proto, že se dívá -")

Začal jsem se Hanka ptát, co tím myslel, když znenadání, téměř bezděčně trhnul hlavou. Bradu mu to táhlo doprava, směrem k domu. Znehybněl, podíval se na Andyho, na mě, pak otočil hlavu znovu, ještě víc doprava... a pak zpátky na mě, na samolepku s černou kočkou v Andyho ruce a znovu, jako by ho tahaly neviditelné otěže vedoucí přes řeku až k tomu oknu v podkroví. Otěže se napjaly. Chvíli se díval na barák a pozoroval ten nepatrný žár v tmavém okně, pak se otěže přetrhly a jeho hlava se prudce otočila ke mně...

("Jo, až moc na to, abysme toho teď nechali," řekl jsem mu. Protože to nakonec narafičil tak, že bylo těžší myslet si svý než jít do útoku, a ztratit půdu pod nohama jednodušší než myslet si svý...)

"Tak se drž, jak nejlíp umíš," řekl Hank s úsměvem a zhluboka se nadechnul. ("Protože jsme v tom až po uši," řekl jsem a napálil jsem mu ji ze všech sil přímo ksichtu.)

Ta rána mě nepřekvapila o nic víc než zjištění, že jsem vyšší: To je zajímavý, pomyslel jsem si, když se mi z lícní kosti vyrojily jiskry. (Mladej si tu ránu nechal dát. Prostě tam stál a nechal si ji napálit. Nejspíš jsem tušil, že to tak udělá, když se dívala, protože to taky patřilo k tomu, jak to měl celý vymyšlený...) Zajímavý, říkal jsem si - Lee se otáčí kolem své osy, klopýtá a letí na stěnu garáže; Andy poskakuje a zmateně pobíhá po molu; Hank jde dopředu; Viv pozoruje drobné postavičky a pěsti má přitiskla ke krku - jak zajímavý a zvláštní, říkal jsem si, zatímco se mi v uších rozezněly zvony a kolem hlavy mi zpívali ptáci přesně tak, jak se to popisuje v krvácích... (Po druhý ráně šel k zemi a já si říkal, že to bylo ono, už viděla všechno, co má vidět...) Když Lee sjíždí po mechem obrostlé stěně garáže, Viv otevírá okno a křičí přes pavučiny a déšť, "Hanku! Přestaň! Hanku!" Hank ustupuje, přikrčí se a shazuje si kapuci u bundy jako chytač v baseballu, když si zvedá masku. (Slyšel jsem, jak na mě Viv z toho okna v podkroví něco křičí, ale už bylo pozdě.) Lee zvedá hlavu a sténá... Nijak zvlášť mě nepřekvapila ani

druhá rána, která začala jako nějaká bílá skvrna v dálce a najednou z ní přede mnou vyrostla obrovská pěst jako nějaká sukovitá palice, která rozstříkla krvavě rudou barvu všemi směry. (Vrazil jsem mu ještě jednu, až mu začala téct červená... to by mohlo stačit, říkal jsem si.) "Hanku! Přestaň! Nech toho!" Vivin hlas se nese přes řeku, zatímco Hank se přikrčí a čeká, až se Lee nejistě odstrčí od stěny. (Jenomže on se zase zvednul. Vrazil jsem mu další.) Lee se zvedá a mračí se, protože mu vadí necitlivé a nepoužitelné závěsy čelisti. Zdá se, že funguje jenom jedna strana čelisti. Ústa se mu otevírají nakřivo. Hank čeká, dokud kymácení nepřestane a ústa se nezavřou "Hanku, ne! Prosím tě, miláčku, nech ho!" (Napálil jsem ho znovu, ještě víc.) Dává si záležet, aby mířil dobře, a přetáhne Leea přes nos a rty, opatrně, aby netrefil brýle... Nebyl jsem ani moc překvapený, když jsem si uvědomil, že pořád stojím, a ten rudý cákanec najednou zmizel. Všechno tehdy vypadalo tak nějak přirozeně...

(Mladej na mě pořád vystrkoval ksicht. Padni a zůstaň ležet, opakoval jsem si v duchu. Padni a lež, nebo se zvedni a bojuj, nebo tě budu mlátit zbytečně, nebo tě umlátím k smrti.) "Hanku!" Lee letí dozadu a znovu se odrazí od stěny, a začíná kýchat. "Hanku!" Kýchá silně, třikrát za sebou, a zatímco Hank se krčí a zvedá pěsti, mezi nimi se vznáší řídká rudá mlha. (... jenom tam tak stojíš, aby se mohla dívat, jak do tebe mlátím, ty hajzle, já tě fakt umlátím!)... Ale musím se přiznat, že mě zaskočilo, když jsem zjistil, že mu ty rány vracím, jakmile jsem potlačil slzy a strach! TY IDIOTE! NECH TOHO... "Lee! Hanku! Nechte toho...!" Leeova ruka vyskočí, letí vpřed, zdánlivě sama od sebe, jako nějaké drobné zvíře, které se vrhne po hmyzu; váha kabátu úder trochu vychýlí, takže je krátký, ruka sklouzne po Hankově bradě a narazí mu do ohryzku IDIOTE! CO TO DĚLÁŠ? HLAVNĚ SE NEBRAŇ, PROBOHA! (Pak mě napadne, že mladýmu došlo, že ho umlátím k smrti, jestli něco neudělá. Protože mi nakonec začal ty rány vracet. Možná vytušil, že ho zabiju. Jenomže teď už je pozdě. Čekals moc dlouho a já tě teď zabiju, říkal jsem si v duchu.) Můj nenadálý úžas však bledl ve srovnání s tím, co zažíval bratr vrávorající pozpátku s vytřeštěnýma očima a lapající po dechu; Hank klesl na jedno koleno a vydával přitom zvuk jako člověk, kterému zaskočil jazyk, a na tváři měl ukázkový výraz ohromení: Co to má znamenat? divil se; kdo se to do mě pustil? (Já vím, že tě zabiju, honilo se mi hlavou.) Co je to za chlapa, kdo to tam stojí v kabátě a kalhotech malýho Lelanda a mydlí mě do ksichtu? (Protože už prostě není důvod, abych tě nezabil.) Jakmile počáteční pýcha a úžas opadly, v duchu jsem si vyčítal, že jsem se přestal ovládat. Proč jsi mu to musel vracet, ty kreténe? DÁVEJ POZOR! Teď je na kolenou a ty ho musíš nechat vstát, aby ti mohl natankovat další; myslíš, že Viv přispěchá k vítězi? Dost; znovu se mu posmívej, ale tentokrát se nenech vyprovokovat. "Mám -" Hlas se mi pateticky chvěl směsicí děsivého a ochromujícího strachu, když jsem do něj znovu rýpnul. "Mám jít do neutrálního kouta?"

Hank se z ponižujícího pokleku pousmál nad mým pokusem o humor, ne tím svým skrytým úšklebkem hrané nesmělosti, ale ledovým, krutým, hadovitým šklebem, z kterého se mi mokré vlasy naježily a sliny v ústech zhoustly. POZOR! volal nějaký hlas varovně a Hank řekl: "Radši by ses měl při-při -" Snažil jsem se utěšovat tím, že se mu mluvilo mnohem hůř než mně; zjevně jsem mu zasadil pořádnou ránu do hrtanu. "- radši bys ses měl připravit, abys stačil utýct," pokračoval, a hlas v mé, hlavě křičel POZOR POZOR DÁVEJ POZOR! "Protože já tě zabiju, ty smrade..."

Když jsem se díval, jak Hank vstává a blíží se ke mně za tím ztuhlým ještěrčím šklebem - UTEČ! DOKUD JE ČAS! - věděl jsem, že moje rána do hrtanu ho akorát rozlítila. Ochromila nanejvýš jeho rozum; na tváři se mu objevil výraz lapené, marné zuřivosti. Stačila jediná rána, aby se v něm probudilo zvíře! říkal jsem si. UŽ SE STALO A ON TĚ TEĎ ZABIJE. UTEČ! ZACHRAŇ SI HOLÝ ŽIVOT!

(Nevidím jedinej důvod, proč bych tě neměl zabít, copak to nechápeš? Přechytračils sám sebe, protože jsi zašel moc daleko...) UTEČ! křičel hlas bez ustání, UTEČ! Jenomže za mými zády vířila řeka a ten hlas neříkal nic o plavání. Tentokrát jsem nebyl schopen utéct a zachránit si holý život. I přes hysterické výzvy k ústupu jsem se mohl pohybovat jenom vpřed. A zatímco hlas ječel IDIOTE! KRETÉNE!, zatímco mi zvonilo v uších a Andy se neslyšně šoural kolem a přes řeku se k nám znovu neslo Vivino volání, konečně jsme se s bratrem pustili s naprostým zaujetím do našeho prvního a posledního a tak dlouho očekávaného tance Nenávisti a Bolesti a Lásky. Nakonec jsme se do toho pustili naplno, zatímco Andy držel rytmus nohou. Pořád mi to připomínalo tanec. Viseli jsme na sobě v návalu přezrálého vášnivého vzteku a kroužili v boji jako smyslů zbavení, vrávorali jsme za doprovodu melodického šumění deště v jehličí smrků, a zrychlujícího rytmu nohou na bubnu mola, a vysokého

vířivého ječeni adrenalinu, které takový tanec vždycky doprovází... a společně jsme zašlapávali mé překvapení, Andyho šok a Hankův údiv. (Musím tě zabít. Koledoval sis o to pěkně dlouho...) A vzhledem k tomu, že jsme spolu nikdy netancovali, napoprvé to nebylo vůbec špatné, jestli to tak můžu říct...

Viv s hrůzou sleduje, jak do sebe oba v dešti vrážejí a Andy postává poblíž jako rozhodčí. Přestala na ně volat. "Nechtě toho," šeptá. "Prosím vás, ne..."

(Musím jít do toho a zabít tě, protože jsi zašel moc daleko...) Jakmile člověk překoná přirozenou nechuť a váhání a udělá první krok, poddá se rytmu téhle zvláštní formy primitivní gavoty a zjistí, že to není zdaleka tak nepříjemné, jak si představoval. Zdaleka ne tak nepříjemné. Může to být pochopitelně poněkud náročnější než tančit foxtrot ve Waldorfu nebo mambo v Cope, ale může to také být mnohem méně bolestivé. Rána pěstí do hlavy může sice způsobit zvonivou bolest, která po celou dobu tance spaluje ucho jako plameny pekelné, ale kdo z nás nezažil mnohem surovější útok na tentýž orgán při klidném a opatrném twostepu? Rána přestane zvonit, ucho přestane pálit, ale kdo neutržil pár dobře mířených slov, pronesených z těsné blízkosti přes tóny hotelového orchestru? Slov, která mají tu moc zvonit měsíce a léta, nejen spálit ucho, ale také sežehnout celou polovinu mozku? Chybný krok v tomhle pěstním tanci může znamenat, že utržíte bleskový, tvrdý, omračující úder do žaludku - dvakrát se mi podařilo ozdobit molo Golden Deliciem - ale vy víte, že tahle prudká nevolnost pomine, že tu bolest můžete vydržet, když si budete opakovat Vydrž; za chvilku musí přejít - zatímco já udělal chybné kroky v daleko klidnějších tancích a utržil lehčí pomalejší mírnější údery vyvolávající bolest, která se zvyšuje zároveň s tím, jak vám připomíná, že možná nikdy nepřejde.

(Jo; zašel mnohem dál, než musel. Jenomže. Až tam, kde mi nezbývá, jak dobře ví, než ho zabít. Jenomže. Pořád provokoval, jako kdyby mával červeným praporem před býkem, dokud - Ale proč, jestli je to jenom kvůli Viv?)

Vrávorali a šourali jsme se od mola až na štěrkovitý břeh; potáceli a váleli jsme se ze břehu mezi odpadky podél silnice. Andy se držel bez ustání v těsné blízkosti, aniž by kohokoliv z nás povzbuzoval. Z šedivé dálky se k nám bez ustání linul Vivin hlas a prosil Hanka, aby přestal. Zároveň s dalším hlasem, který ječel z daleko bližší šedi - IDIOTE - a žádal mě o totéž: PŘESTAŇ SE BÍT! ZACHRAŇ SI HOLÝ ŽIVOT! ON TĚ ZABIJE!

(Jako kdyby donekonečna dotíral na člověka s bouchačkou, dokud - Ale proč si nedá pokoj?) DOBŘE VÍŠ, ŽE NA NĚJ NEMÁŠ. KDYŽ SE BUDEŠ BRÁNIT, ZABIJE TĚ! LEHNI SI! PŘESTAŇ!

(Jako kdyby šťouchal klackem do medvěda, dokud - Ale jestli už to ví, tak proč -?) ZABIJE TĚ, ječel můj Rádce pořád dokola, LEHNI SI! Ale něco se stalo. Jakmile vám protivník v pěstním souboji naštípne lícní kost nebo přerazí nos, až vám to v lebce lupne, jako když někdo šlápne na žárovku v bahně, nastane okamžik, kdy si uvědomíte, že to nejhorší máte za sebou. NEZVEDEJ SE! naléhal hlas ze stínů, když jsem se drápal z tmavězelené sítě ostružiní, kam mě odhodil dunivý, omračující zásah pravačkou. ZŮSTAŇ LEŽET! JESTLI VSTANEŠ, ZABIJE TĚ!

A ten hlas se poprvé po nekonečně dlouhé vládě nad mojí duší setkal s odporem. "Nezůstávej," řekl nějaký cizinec v mé hlavě. "Ani nápad."

ALE ANO. ZŮSTAŇ LEŽET. NEHÝBEJ SE. JESTLI VSTANEŠ, ZABIJE TĚ.

"Ani nápad," oponoval ten hlas klidně. "Ne, nemůže tě zabít. Už udělal, co mohl. Přežils to nejhorší, čeho je schopen."

NEPOSLOUCHEJ! UTEČ! ZTLUČE TĚ DO BEZVĚDOMÍ A PAK TĚ NA MÍSTĚ ZARDOUSÍ! NEVSTÁVEJ, PROBOHA!

"Poslouchej mě. On tě nezabije. Kdyby tě chtěl zabít, už by tě dávno utloukl tím obracákem opřeným o garáž. Nebo ti mohl podříznout hrdlo tím nožem, který s sebou nosí. Nebo ti mohl těma svýma těžkýma botama rozdupat hlavu, když jsi v té hromadě štěrku hledal zuby. On se tě nesnaží zabil."

"VÁŽNĚ?" první hlas přestal ječet a podivoval se s prohnanou arogancí. "TAK PROČ... SE TADY MÁTOŽÍME A SNAŽÍME SE VYMOTAT Z TOHO OSTRUŽINÍ? ABYCHOM SE VYPOTÁCELI ZPÁTKY NA ŠTĚRK A NECHALI SI VYRAZIT DALŠÍ ZUB? JESTLI... NEMÁ V ÚMYSLU ZABÍJET, JAKÝ ROZUMNÝ DŮVOD NÁS NUTÍ K TOMU, ABYCHOM SE

ZVEDLI A BRÁNILI SE?"

Ten nový tón mě natolik rozhodil, že jsem se na okamžik přestal potýkat s trnitými šlahouny. Ano, proč, když už o tom mluvíš? Ta otázka se mi honila hlavou, zatímco svět mého levého oka se rychle scvrkával na modře lemovanou štěrbinu. Proč? Hank, který považoval mé váhání za kapitulaci, přistoupil blíž a nabídl mi pomocnou ruku. Přijal jsem ji a on mě vytáhl z ostružiní...

(Protože jestli už ví, že ho můžu, že bych ho mohl, že jsem ho vážně mohl zabít... a já bych ho určitě zabil, kdyby tam pořád stál a nechal se ode mě před Viv mlátit... podobně jako se mohl utopit v předvečer Všech svatých pod tím autem na pláži, kdyby to zůstalo na něm... ale tentokrát jenom tak nestál, ten kluk se k mýmu překvapení bránil, i když viděla všechno, co potřebovala...)

"Tak co?" zeptal se Hank. "Stačilo?"

Byl za tu příležitost vděčný. "Myslím, že jo."

"To mě těší... protože já už jsem hotovej. Pojď se umejt." (Tentokrát nikomu nebránil, aby ho vytáhnul, i když věděl, že to může být smrt, když tam lezl... nikomu, jenom sám sobě.)

Vrátili jsme se na molo, poklekli jsme a opláchli si obličeje. Vstal jsem, abych si vzal ze člunu album s fotografií Viv, a zase jsem se vrátil. Andy nám mlčky nabídl kapesník a my ho jeden za druhým beze slov přijali. Už se neozýval žádný křik, ani z druhého břehu, ani z mé hlavy; už žádné rány, žádné hlasy... nastalo ticho.

(A když jsem to uviděl, zapomněl jsem na zabíjení. Už jsem se dost uklidnil, to za prvý - protože si musím uvědomit, že mě Lee nevyprovokoval ke rvačce jenom kvůli Viv, ať už vědomě nebo ne... a za druhý: oddělat člověka není zas tak jednoduchý - ať se vám to líbí nebo ne - když se rozhodne něco proti tomu dělat.

Umyli jsme se a šli do garáže. Mladej po tom boji vypadal dost přepadle, Andy taky a já na tom nejspíš nebyl o nic líp; nikdo jsme netušili, že má Leland takovou kuráž. "Můžeš si vzít džípa, jestli chceš," navrhl jsem mu. "Zůstanu tady a zřejmě si ještě promluvím s Andym o tom požáru na pile..."

"Ale jak ten džíp dostaneš z města?" zeptal se Lee a dodal: "Můžu jet stopem... nebylo by to poprvý. Můžeš ho nechat tady."

"Nesmysl." Poplácal jsem džíp po kapotě; byla ještě horká od motoru. "Jen si tu kraksnu vem," řekl jsem. "Pošlu... někoho s Andym, aby ji přivez."

Lee na to nic neřekl; civěl s vážným výrazem na to okno. Najednou jsem měl chuť ho trochu poškádlit.

"Hlavně na ni dávej bacha. Občas bejvá dost vybíravá."

"Cože?" řekl; bavilo mě, jak ho to dráždí; vždycky mě to bavilo. "Co to -"

"Tu káru. Ptal jsem se, jestli na ni dáš bacha?"

Podíval se na molo. "Spolehni se..."

"Možná bude potřebovat natankovat." Vytáhl jsem peněženku. "Můžu ti dát nějaký prachy -?"

"Nemusíš, já si poradím. Mám výplatu a pojistku."

"Určitě? Řekneš si, když budeš potřebovat? Napíšeš?"

"Slibuju."

"Co kdybysme zašli k nám, Andy? Já si umyju Lelandovu krev z vlasů a pak bysme si mohli trochu pokecat o rozšklebených černých kočkách a podobnejch věcech... nad flaškou Johnny Walkera, co? Tak prima, brácho; měj se a třeba se někdy ukaž."

Nechali jsme ho startovat džíp a sešli jsme zpátky ke člunu. Bylo mi celkem dobře, možná ne jako v Božích rukou, jak říkával Joe Ben, protože to není sranda přijít o manželku, ale mnohem líp než dřív...)

V podkroví se Viv vyklání z okna, aby ho zavřela. Za tu chvilku, kdy bylo otevřené, nasáklo deštěm natolik, že jde zavřít jenom s obtížemi. Než se jí to konečně podaří, džíp už odjíždí po silnici a Hank s Andym se vracejí ve člunu. Hank vypadá, že má dobrou náladu, když ho vítá u dveří; o rvačce se ani nezmiňuje; netuší, jestli si všiml, že se dívala. Hank si chvatně povídá s Andym o nějakém požáru na pile.

"Bylo to zlý?" ptá se Andyho.

Hank se na ni usměje a odpoví za Andyho. "Tak akorát, zlato, žádná sláva. Já ti povím, co teď nejspíš udělám; napadá mě - protože už jsem prohrál, nemám nic jinýho na práci, nemůžu tancovat, na orání je moc mokro - že bysme se tady s Andym mohli projet na remorkéru."

"Hanku!" Ona se vážně nepotřebuje na nic ptát. "Snad nechceš plavit ty vory do WP?" Věděla to,

jakmile ho spatřila. "Ale Hanku, úplně sám?"

"Co tě nemá? Andy mi bude pomáhat."

"Ale jeden z vás bude muset řídit. Tolik klád najednou neuhlídáš, miláčku."

Dívá se, jak si Hank viklá ukazovákem uvolněný zub a mluví přes něj. "Člověka vždycky překvapí, kolik toho zvládne sám. Ale od tebe bych něco potřeboval... Lee si vzal džíp, tak bys mohla zajet s Andym do města a přivézt ho zpátky. Zajdi za Leem do hotelu a -"

"Za Lelandem?" Snaží se upoutat Hankovu pozornost, ale on si všímá vyviklaného zubu.

"Přesně tak - a vyřiď mu, že tě posílám -"

"Ale za Lelandem?"

"Tak chceš jet, nebo ne? Co? Prima. Andy, já zatím nachystám řetězy a obracáky a udělám si pár vajíček... a ještě uvařím termosku kafe, protože nám něco horkýho určitě bodne - můžeš si od Mámy Olsonový půjčit remorkér? Mám dojem, že jí nebude vadit štrachat se ven zrovna na Den díkůvzdání, zvlášť až uslyší, k čemu ho potřebujeme..."

"Jo, remorkér seženu..."

"Paráda. Umíš ho řídit?"

"Nějak ho sem dostanu. Podle toho, jak stoupá příliv, tady budu tak za hodinu."

"Skvěle. Tak..." Hank se plácne do břicha; Viv sebou při tom nečekaném plesknutí trhne. "Asi bysme sebou měli radši hodit."

"Hanku." Natahuje se, aby se dotkla jeho paže. "Zůstanu tady a připravím ti něco k snídani, jestli -"

"Ale ne, jen jeď. Můžu si usmažit vajíčka. Na -" Otevře peněženku a vytáhne z ní všechny bankovky; rozdělí je mezi Andyho a Viv. "Tohle je pro Mámu Olsonovou, a tohle... kdyby bylo třeba natankovat. Tak jdeme na to - Poslouchejte: co je zase tohle?"

Doléhá k nim houkání melodického klaksonu. Andy jde k oknu. "To je ta dodávka od Stokese," říká. "Lee přece říkal, že pojedou kolem, pamatuješ? Mám vylézt ke stožáru a dát mu nějaký znamení?"

"Nejradši bych tomu hajzlovi vypálil znamení do ksichtu. Ne, počkej, Andy; počkej... chvilku. Já asi - Víte co, jeďte už; já to zvládnu." Šklebí se a míří do kuchyně. "Kde je ta tátova ruka, lásko?"

"Přece v mrazáku, sám jsi ji tam dával. Proč?"

"Možná si ji usmažím k snídani. Tak už mažte, ať se do toho můžu pustit. Musím ještě vysedět vejce, nasekat dříví a rozorat zem. Tak za hodinu, Andy. Měj se, Viv. Uvidíme se, až se uvidíme. Hněte sebou, krucinál! Copak tady musím všechno řídit sám?"

Indiánka Jenny ve své chatrči na mělčině vrhá mušle stále pomaleji; už to přijde, holka, každou chvíli. Big Newton ve své posteli mohutně říhne a spí dál. Evenwrite čeká u telefonu v naději, že Draegerova předpověď byla správná stejně jako všechny předchozí. Viv se v hale opět souká do velké pláštěnky, když Hank přijde po schodech dolů s Leeovým sakem s koženými lokty. "Mladej tady nejspíš zapomněl tohle sako. Měla bys mu ho vzít: s tím starým Jobyho kabátem asi v New Yorku žádnou slávu neudělá. A pořádně se obleč, začíná tam nějak foukat.'" Natáhne si přes tenisky galoše, sroluje sako do malého uzlíku a nasouká si ho pod pláštěnku. Pak stojí s rukou na klice a cítí, jak se dveře chvějí pod náporem deště. Andy čeká mlčky vedle ní v obrovském hnědém kabátě. Ona stojí, chvíli drží dveře a čeká, jestli Hank řekne ještě něco. "Hanku -?" začne. "Běž už, ty bambulo," slyší ho, jak volá pobaveným hlasem z kuchyně přes syčení smažících se párků. Strčí do dveří a vyjde ven; chtěla s ním mluvit, ale ten tón trpké pobavenosti, jakkoli nepatrný, jí zní v uších natolik zřetelně, že se ani neotočí. I bez toho vidí ten pohled dokonale.

Hory a kamení železničního náspu za řekou se rýsují v mlhavém reliéfu, až vypadají téměř ploše, dvojrozměrně jako fotografie, a jsou napříč poškrábané deštěm, jako by po fotografii někdo přejel ocelovým kartáčem. Ten dojem jí připadá nesmírně cizí, i když zpočátku neví proč. Pak si uvědomí, že škrábance vedou z pravého horního rohu fotografie do levého dolního a ne z levého do pravého, jak obvykle prší. Vítr vane z východu. Východní vítr. Sesuvy nahoře na řece, neustálé reptání oblohy a prudké deště vylákaly starý východní vítr z jeho poustevnického doupěte nahoře v průsmyku.

Viv si zvedá kapuci pláštěnky proti neurvalému větru a spěchá za Andym ke člunu. Ještě než nastoupí, pokouší se zapnout pláštěnku až ke krku, aby nezmokla, ale dlouhé vlasy se jí zadrhnou do zipu. Na okamžik popadne chycený pramen prokřehlými prsty, pak to vzdá a nastoupí do člunu s blůzou

vystavenou větru a vlasy jí opět smáčí déšť... Už mě viděl s neupravenými vlasy, ušklíbne se v duchu sarkasticky...

Lee sedí v Kůlu s jízdenkou. Popíjí pivo a probírá se pojistkami v krabici od bot, než pojede autobus. Uvnitř je spousta dalších pojistek; všechny ostatní, které se ho netýkají, bude muset nechat u Teddyho. Najde pojistku, jmenující jej příjemcem splatné částky, a zasune ji do fotoalba, kde nahmatá fotografii, kterou si přivlastnil v podkroví. Docela na ni zapomněl. A ta rvačka jí určitě nijak neprospěla...

Přestože během bitky leželo album ve člunu, bylo stále pocákané blátem a krví, ale fotografie byla ve stejném stavu jako dřív, což samo o sobě nebyla žádná sláva; díky tomu pošťuchování se akorát fotografie oddělila od papírů, což se mi předtím nepodařilo. Začal jsem ty papíry házet do krabice od bot k ostatním věcem, které jsem chtěl nechat u Teddyho, když mě zaujal rukopis na jedné z obálek. Na okamžik ztrácí pojem o čase, minulost a přítomnost křižují jeho mysl jako blýskající meče bojující v ranní mlze. Byly to dopisy od mé matky, datované od našich prvních let v New Yorku až po její smrt. Dopisy se třesou, šustí; fotografie v druhé ruce se nenápadně snáší na podlahu. V kalném barovém světle jsem nedokázal rozluštit víc než pár detailů. Sklání se nad prvním dopisem, a zatímco si zvedá slabý šelest ovoněného písma k očím, rty se pohybují "Drahý Hanku!"... Hajzl jeden, na to nemá právo, žádné právo. Dokázal jsem však rozluštit všelijaké žádosti o peníze, vtipy, sentimentality... ale tohle všechno mě zdaleka nerozlítilo tolik, jako ta ten parfém? knížka mých básniček ze střední školy bílý šeřík? kterou podle vlastních slov, jak si vzpomínám, ztratila před lety žádné právo v jednom automatu na 42. ulici. Básničky, které jsem jí napsal a ručně vytiskl vůně se snáší, bílý šeřík k narozeninám, teď, tady z roztřeseného listu papíru, její parfém, pár tisíc kilometrů jako rozpadávající se okvětní lístky daleko od dvaačtyřicáté setřesené ze zvadlého šeříku... a v bratrových dopisech! Nemá právo, ani on, ani ona, s mými básničkami!

Zatímco jsem si letmo pročítal dopisy, potichu mě přepadala zuřivost. Protože nemá právo bylo čím dál patrnější, že mi nikdy nepatřila můj nejdražší Hanku, ani nevím, jak bych ti napsala všechny ty roky, kdy jsme byli spolu, patřila pořád jemu jak moc mi scházely tvé ruce rty a na to neměli právo, to nejde můžeme se ještě někdy vidět ale každé slovo, každý závan vůně bez mého tak krutě připomíná Drobečka sníh tady hned zčerná a skutečný pohyb její ruky lidi jsou tady ještě chladnější a temnější ale když odhodila pramen vlasů, aby se dotkla lahvičkou parfému tolik si přeju, kdybychom bývali pod ušním lalůčkem s perlou Leeovi to jde ve škole mnohem lépe voňavé tmavé kyvadlo jejích vlasů ale stejně, možná nebudeme muset čekat on nemá právo na mých dvanáct let miláčku dokud měl svých dvanáct let, neměl právo na moje nenajdeme to osamělé místo na nebi prosím tě, piš víc dokud se neotevřely dveře, s láskou, Myra a najednou tam stála Viv, vzlykající a nepopsatelná ve velké pláštěnce PS Lee potřebuje na školné a doktor psal, že splátky na pojistky zase nechodí; můžeš? Než ta ubohá dívka přišla pojištění taky? byl jsem vzteky skoro nepříčetný. Na to neměli právo!

A než se Viv utišila natolik, aby mi řekla, že se chystá plavit dřevo po řece, "Jenom on a Andy. On se utopí... a doufám, že se mu to podaří!" už jsem cítil, že na mně ty roky zanechaly stopy. Když ze sebe vypravila tu zprávu, měl jsem pocit, jako by mě znásilňoval sám čas. Zase! Stejně jako předtím, když ji nechal jít! snažil jsem se vysvětlit, ale obávám se, že to bylo jenom plácání. Znovu ji nechá jít a navždycky mi ji ukradne! Zmohl jsem se pouze na to, abych se jí pokusil říct: "Když jsme se bili, Viv, zeptal se mě, jestli už mám dost. Ale copak jsem nechytil jeho nejlepší ránu? Co? Nechytil?" ptal jsem se jí nepříčetný vzteky z odmítnutí a ujištění, ale ona nechápala. "Copak to nechápeš, Viv? Když ho to nechám udělat, tak zase prohraju na celý čáře. Já neměl dost. Nikdy nebudu mít dost, dokud po mně bude chtít, abych něco takového řekl! Nikdy nebudu mít tebe, když ho nechám, aby plavil dřevo jako nějakej hrdina. Copak -? Ach, Viv..." Sevřel jsem jí ruku; bylo mi jasné, že nechápe, o čem mluvím; bylo mi jasné, že to nikdy nedokážu vysvětlit. "Počkej, poslouchej... nechápeš? na tom břehu? bil jsem se o svůj život. Vím to. Neutekl jsem jako vždycky. Bil jsem se. Nebil jsem se jenom proto, abych si zachránil život, nebo abych si ho udržel... ale abych ho získal, vyhrál?" Udeřil jsem dlaní do stolu. Něco mi říkala, ale já neposlouchal. "Ne! krucinál, mně je úplně jedno, co si myslí, ale já neměl dost. A ten nafoukanej hajzl nemá žádný právo - Kde vůbec je, pořád ještě doma? A kde je Andy s tím remorkérem? Já už mu to nedovolím. Tentokrát ne! Na, vem si to. Musím chytit člun."

Něco mi říkala, ale já ji neslyšel, běžel jsem za svým bratrem a ji jsem tam nechal... nechal ji tam stát a

slepě doufal, že pochopí, že dělám všechno proto, abych ji snad někdy měl. Ji nebo někoho jiného. Později. Protože tanec mezi mým bratrem a mnou ještě neskončil. Byla to jenom pauza, pitomá přestávka, zatímco oba tanečníci byli zemdlení a zchvácení... ale ne vyřízení. Možná navždycky. Oba jsme tam na břehu vycítili, že když jsou partneři vyrovnaní, tanec nebere konce, není žádný vítěz, poražený, žádný konec... Jsou jenom pauzy, když si orchestr zapálí. Kdybych Hanka ztloukl do bezvědomí - používám konjunktiv, protože jsem ztratil příliš mnoho krve a vykouřil příliš cigaret, aby to mohla být jiná než čistě hypotetická možnost - dokázal bych tak akorát jeho bezvědomí. Ne však jeho porážku. Teď už to vím, a mám pocit, že jsem to věděl už tehdy. Stejně jako on musel vědět, když jsem se začal bránit, že moje porážka leží mimo dosah jeho zbraní. Ten obracák, který mě tak zneklidnil, mi mohl tak akorát vyrvat vnitřnosti; těžké boty mohly nanejvýš rozdupat moje neurony na kaši spolu s mým Golden Deliciem; neporazil by mě ani za použití hrozby, ani kdyby mě s tím svým dvanáctibřitým nožem u krku nutil podepsat nějaký cár papíru a zavázat se tak k věčné věrnosti Johnu Birchovi, Ku Klux Klanu a Dcerám americké revoluce dohromady, podobně jako já bych ho neporazil, kdybych ho následoval do svatyně volební kabiny a s revolverem v ruce ho nutil, aby volil socialisty.

Vždycky totiž existuje nějaká další svatyně, nějaké dveře, které nejdou otevřít sebevětší silou, poslední posvátná pevnost, odolávající sebemohutnějším útokům; mohou vám vzít volební právo, jméno, vnitřnosti, dokonce i život, ale téhle poslední pevnosti se můžete jenom vzdát. A vzdát se jí pro něco jiného než pro lásku znamená vzdát se lásky. Hank tohle vždycky věděl, aniž si toho byl vědom, a když jsem ho přiměl, aby o tom alespoň na chvilku pochyboval, umožnil jsem nám oběma, abychom to objevili. Teď mi to bylo jasné. A taky jsem věděl, že k tomu, abych vyhrál svoji lásku, svůj život, budu si muset znovu vybojovat právo na tuhle poslední pevnost.

Což znamenalo opět získat sílu, kterou jsem před lety bláhově vyměnil za bezvýznamnou lásku.

Což znamenalo opět získat hrdost, kterou jsem vyměnil za lítost.

Což znamenalo, že tomu mizerovi nedovolím, aby se s tou zatracenou řekou popral beze mě, už ani jednou a rozhodně ne teď. Nehodlal jsem strávit dalších dvanáct let v jeho stínu, byť by byl sebemohutnější!

Viv sedí u stolu s rukama položenýma na fotoalbu a hledí za Leem. Začíná jí pomalu docházet, že vlastně nikdy nevěděla, na čem je, nejen od chvíle, kdy Lee přijel do Oregonu, ale od svého vlastního příjezdu.

Telefon vedle Floyda Evenwritea zvoní. Floyd vyskočí a popadne sluchátko. Naslouchá a jeho obličej stále více brunátní a kdo si krucinál myslí, že je zač, ať se jde vycpat, panák jeden, když volá zrovna na Den díkůvzdání s takovou zprávou...! "Claro! To byl Hank Stamper! Ten parchant se chystá plavit ty svý klády do WP; co si o takovým idiotským nápadu myslíš? Já jsem Draegerovi povídal, že se těm paličákům nedá věřit..." Co si ten smrad o sobě myslí? Zavolá si jakoby nic, aby člověku oznámil, že se ho chystá podrazit... na to se teda podíváme! "Přines mi boty. Pojď ke mně, Tommy, pojď sem a dobře mě poslouchej... musím se jít podívat, jestli v tom můžu něco udělat, a od tebe bych potřeboval, abys zatím obvolal tyhle lidi. Sorensona, Gibbonse, Evanse, Newtona, Sitkinse, Arnsena, Tomse, Nielsena... vždyť víš, krucinál... a kdyby volal Draeger, vyřiď mu, že mě najde u Stamperovic baráku!"

Lee vidí remorkér, prodírající se hustým deštěm, a zastaví džíp u krajnice. "Andy! Tady! To jsem já, Lee!" Ještě uvidíme, kdo má dost...

Jenny dopíjí láhev a nechá ji spadnout na podlahu. Sbírá mušle. "Kdykoliv, kocourku, kdykoliv..."

Viv sbírá všechny papíry, které jí Lee nechal, úhledně je skládá a vrací do krabice. Pak zahlédne na podlaze fotografii ...

Hank se s širokým úsměvem sklání nad lavorem vedle mrazáku na dvoře; do studeného vzduchu stoupají oblaka páry... (Jakmile Viv odešla za mladým, vytahuju z mrazáku tátovu ruku. Je na kost zmrzlá a lehká a má barvu mokrého naplaveného dříví. A křehká je jak led. Když se jí snažím ohnout malíček, okamžitě se ulomí. A tak ji položím do lavoru a polévám ostatní prsty vodou, aby se daly ohnout. Nejdřív studenou, podobně jako když má člověk omrzliny. Pak jsem se tomu musel smát a řekl jsem si Ale co, maso jako maso... a polil jsem ji horkou...) Lee udržuje rovnováhu na kluzké palubě a pozoruje Andyho, jak zajíždí s remorkérem co nejblíž ke zničené kůlně na čluny a houká na malou houkačku. "Támhle je," říká Andy a ukazuje na okno v patře; "a koukni, co to tam vyvěšuje. Proboha, to snad ne...

vidíš to?"

Lee si chrání oči před deštěm a vyklání se; "Cvok," povídá a usmívá se na paži. Ale jestli si myslí, že mám dost...!

Viv si prohlíží fotografii a nepřítomně si pohrává se zipem na pláštěnce a snaží se z něj uvolnit vlasy. Vlasy. Do všech zipů, které kdy v životě měla, jako by se jí ty vlasy zaplétaly. Protivné vlasy. Zachytávaly se do zipu, když bylo chladno, nebo se jí lepily na čelo a krk, když bylo horko. Když byla malá, strýček jí nedovolil, aby si je ostříhala nebo svázala do uzlu. "Tvoje máma se s nima vyblbla za vás za obě," soudil, "a dokud budeš bydlet u nás, necháš je viset, jak si to Bůh a příroda žádá." A celé léto kopala zavlažovací strouhy na rozpálených melounových polích v Coloradu, vlasy ji svědily na krku a lepily se jí na obličej a visely, jak měly viset. Celé noci dávala pozor, aby se jí nezadrhly do zipu u spacáku, když ležela vedle svítilny a kulovnice a hlídala, aby pole nepřišli vyplenit mladí zloději, jak strýček tvrdil.

V zemi, kde melouny rostou u každé louže, byl její strýček přesvědčen, že mu každý ubožák v jeho vězení určitě potají kradl melouny. Jedinými záškodníky, které se Viv podařilo zahnat, byli zajíci a psouni štěpní, ale během těch nekonečných nočních hlídek měla stejně čas snít a dělat plány do budoucna. Ona sama, hvězdy a obrovský měsíc, všichni pracovali na tom, aby vybudovali její život z temnoty, plný život včetně květin, které si chtěla zasadit na dvorku, jmen všech čtyř dětí, které chtěla mít. Jaká to byla jména? První, pochopitelně kluk, se měl jmenovat po jejím manželovi, ale říkali by mu jeho druhým jménem, Nelson, po jejím zemřelém otci. Druhé...? Byla to holčička? Ano, holčička... ale jméno? Rozhodně ne po matce. To ne. Měla se jmenovat stejně jako panenka, kterou dostala od táty. Taky začínalo na N. Jaké to bylo jméno? Nellie ne... Ani Norma... Nejsíš to bylo nějaké indiánské jméno...

Zavrtí hlavou, napije se Leeova piva a přestane se snažit vzpomenout. Už je to tak dlouho. A ten sen, který jedna malá dívenka pomohla měsíci a hvězdám tak snaživě vybudovat ze suchých, křehkých nocí v Coloradu, nebyl stavěný pro takovéhle počasí. Ten sen byl jako pískové ornamenty indiánského kmene Hopiů, které vydržely jenom v suchu. V tomhle počasí se barvy slévají, okraje měknou, a ze sna, který kdysi tak ostře a dokonale zářil v budoucnosti, zbyla jenom mlhavá hrouda, vysmívající se té dívence, která si ho kdysi dávno nechala zdát.

Znovu trhne zipem a usměje se: "Ale tohle si vybavuju opravdu zřetelně: že muž, za kterého se provdám, nebude mít námitky proti tomu, abych se nechala ostříhat nakrátko. To byla jedna z prvních věcí, na které si vzpomínám..."

Zničehonic cítí, že se jí chce brečet, ale slzy jí už dávno někdo ukradl. Stahuje se do pláštěnky jako hlemýžď...

"Vzpomínám si... slíbila jsem si - jí - že si nikdy nevezmu muže, který by po mně chtěl, abych si nechala dlouhé vlasy. Já - ona věřila, že ten slib dodržím. Spoléhala na mě, že si je nechám ostříhat nakrátko..." Hubené děvčátko si vytahuje z vlasů bodláky a zvědavě pozoruje Viv; po chvíli promluví. "Chtělas mít kluka a holku a ještě dva kluky. Nelsona, Neathu, Clarka a Williama, podle hadrového panáčka Willyho?"

"To je ono. Máš pravdu..."

Děvčátko natahuje štíhlou ruku a dotýká se Viviny tváře. "A piáno. Chtěly jsme ho přemluvit, aby nám koupil piáno, pamatuješ? A naučit děti zpívat? Děti a piáno, a naučit je všechny písničky, které znali máma s tátou ze studií na Juilliard College... pamatuješ, Vivvy?"

Naklání se blíž a hledí Viv do očí.

"A kanárka. Dva kanárky, chtěly jsme jim říkat Bill a Coo. Opravdové harcké kanárky, kteří uměli zpívat stejně krásně jako ti z opravny rádií... Nechtěly jsme mít dva kanárky?"

Viv hledí přes dítě do přítomnosti, na fotografii ve své ruce. Prohlíží si obličej na snímku: přímý a pronikavý pohled, založené ruce, stín, ten malý kluk v brýlích a s vážným výrazem... zpět na dívčin obličej a úsměv, který se na ni směje přes vlasy, pramen vlasů přehozený přes levé rameno jako lesklé černé křídlo včas upravené...

"A hlavně ten Někdo, pamatuješ, Vivvy? Měl to být Někdo, kdo nás chtěl takové, jaké opravdu jsme, jsem, kdo mě chtěl - skutečně - takovou, jaká jsem - byla. Ano. Ne Někdo, kdo chtěl, abych byla podle jeho představ..."

Otočí fotografii a přizvedne si ji k očím: na zadní straně je razítko ateliéru, "MODERN'S... Eugene, Oregon," a datum, "Září, 1945." Poprvé slyší Hanka, jak se jí to snaží říct, a Leea, konečně je slyší, a sama vidí, jak byli všichni podvedeni...

"Miluju je, vážně. Umím opravdu milovat. Mám na to..."

Ale v tuhle chvíli, k téhle ženě, tomu mrtvému obrázku, cítí nenávist, která jí zvoní v uších jako pára. Tahle žena byla jako nějaký temný, chladný oheň, který je všechny přetavil téměř k nepoznání. Spálil je, že sotva poznali sami sebe a jeden druhého.

"Ale já už jí nedovolím, aby mě zneužívala. Miluju je, ale nemůžu se jim dát. Nemůžu se jim dát celá. Na to nemám právo."

Vsune fotografii do krabice od bot a zvedne lístek na autobus, který nechal Lee ležet na stole.

Déšť bičuje zemi; řeka se nadýmá, je zahlcená a přesto stále hladová. Hank skáče ze dvora přes ostružiní, jednou nohou se odráží od břehu, druhou od převrácené kůlny, a přistane na zádi remorkéru; je překvapený, když uvidí Leea, ale rukou si stačí zakrýt úsměv... "Umíš plavat, brácho? Možná budeš muset udělat pár temp, víš..."

Jenny hází mušle.

Pobouřený a rozhořčený Evenwrite pobíhá po břehu mezi dřevorubci v propoceném spodním prádle. "Co si o sobě ten zkurvenej Stamper myslí?" - a stále páchne benzínem.

"Jenom vy?"

"Jenom já..."

Teddy se dívá, jak Draeger spěchá od svého vozu ke dveřím Kůlu. Existujou větší síly, pane Draegere. Netuším, co jsou zač, ale občas nás pěkně proženou. Netuším, co jsou zač, ale zato vím, že z nich nemám ani cent.

A Draeger prochází kolem slabě mihotavé záře hrací skříně, tanečního parketu, přepaženého přítmí prázdných boxů - Chci vědět, co se stalo, a proč - a konečně vidí tu štíhlou blondýnu. Samotnou. U piva. Bledé ruce má položené na velkém hnědém fotoalbu. Čeká, aby mu mohla říct:

"Musíte tady prožít zimu, abyste si mohl udělat nějakou představu..."

Viv zavírá objemné album. Nějaký čas teď mlčky obracela stránky, zatímco Draeger, uchvácený tím proudem tváří, jenom zírá. "Tak," usměje se na něj. Draeger se lekne a zvedá hlavu. "Ale já pořád nechápu, co se stalo," poznamená po chvíli.

"Možná je to proto, že se to ještě pořád děje," poznamená Viv. Poskládá na hromádku papíry a fotografie rozházené po stole a snímek tmavovlasé ženy s malým chlapcem pokládá až nahoru. "Myslím, že slyším přijíždět autobus. Tak. Bylo to příjemné probírat se s vámi rodinnou historií, pane Draegere, ale teď už..." Viv si půjčí od Teddyho nůž a uvolní si zadrhnuté vlasy právě včas, aby stihla nastoupit. Jenom ona a řidič a nějaké žvýkající děcko. "Já jedu do Cornvalisu k babičce a dědovi a jejich koňům," oznamuje dítě. "Kam jedeš ty?"

"Kdo ví?" odvětí Viv. "Já jen tak jedu."

"Sama?"

"Sama."

U toho stolu vykonává Draeger svoji funkci. Hrací skříň bublá. Bójka v zálivu naříká. Kabely se zaplétají. Johnny Redfeather zpívá "Swanee". Remorkér táhne svůj náklad.

Vory se dávají se skřípěním do pohybu za bafajícím remorkérem; Hank a Lee spěchají zajistit spojovací články mezi obrovskými koberci kmenů. "Buď pořád v pohybu," zní Hankova rada, "nebo ti začnou ujíždět pod nohama. Možná to tak nevypadá, ale je lepší bejt pořád v pohybu."

Autobus sviští vířícím deštěm; Viv vytahuje z kapsy papírový kapesníček, aby utřela zamlžené okno a podívala se na ty dvě postavičky, přeskakující pošetile z klády na kládu. Utírá a utírá, ale okno jako by bylo stále zamlžené.

"Jsou to pitomci!" prohlašuje Gibbons. "V takový vodě to nedokážou..."

Na člunu si Andy opakuje stále dokola, ačkoliv Hank připustil, že má trochu strach vylézt na vory: "Je to v klidu, je to v klidu..."

Evenwrite svolává skupinku mužů do garáže u přístaviště. "Musíme něco vymyslet, chlapi... kdyby se

jim to náhodou podařilo."
Big Newton stále říhá a začíná, dělat kliky na koberci v obýváku.
Paže, zavěšená před psy, se v přívalu deště pomalu otáčí sem a tam.
Jenny couvá před tou tváří a klopí pohled.
"Jenny... jmenuješ se tak, Jenny?"
"Jo. Vlastně ne. Lidi mi říkaj Jenny."
"A jak se skutečně jmenuješ?"
"Leahnoomish. To znamená Hnědá kapradina."
"Lee-a-noo-mish... Hnědá kapradina. To je hezký jméno."
"Jo. Podívej. Myslíš, že mám pěkný nohy?"
"Krásný. A sukni taky. Nádherná... malá Hnědá kapradina."
"Jupí!" zvolá Jenny vítězně a přetahuje si blátem olemovanou sukni přes hlavu.

Edice anglo-amerických autorů svazek 33

Ken Kesey

Tak mě někdy napadá

Z anglického originálu Sometimes A Great Notion (Penguin Books, 1977) přeložil Michal Strenk.
Přebal s použitím fotografie Lubomíra Šedivého navrhl a graficky upravil Libor Batrla.
Odpovědná redaktorka Lenka Urbanová.
Technický redaktor Milan Dorazil.
Vydalo nakladatelství Argo, Milíčova 13,
130 00 Praha 3, roku 1999 jako svou 290. publikaci.
Sazba Studio Marvil, s. r. o.
Vytiskly Moravské tiskárny Olomouc.
Vydání první - dotisk.

Doporučená cena (včetně DPH) 339 Kč.

ISBN 80-7203-122-8

Naše knihy distribuuje firma KOSMAS, Lublaňská 34, 120 00 Praha 2, tel./fax: 02/22 51 07 49, e-mail: kosmas@kosmas.cz Knihy je možno zakoupit též v našem internetovém knihkupectví: www.kosmas.cz

KEN KESEY
Ták mé někdy napadá

Z angličtiny přeložil Michal Strenk

Z díla legendárního amerického spisovatele Kena Keseyho (nar. 1935) znají naši čtenáři především jeho prvotinu Vyhoďme ho z kola ven (One Flew Over the Cuckoo's Nest, 1962), zfilmovanou Milošem Formanem pod názvem Přelet nad kukaččím hnízdem. O svém druhém románu Tak mě někdy napadá (Sometimes a Great Notion, 1963) Kesey prohlásil, že tak dobrou knihu už nikdy nenapíše.

Děj románu situoval autor do rodného státu Oregon, do tajemné krajiny plné lesů a mokřin, která je výbornou kulisou pro líčení dramatického osudu dřevorubecké rodiny Stamperů. V centru příběhu stojí komplikovaný vztah dvou bratrů - drsného Hanka, který zůstal v otcovském domě a pokračuje v dřevorubecké rodinné tradici, a přecitlivělého intelektuála Lelanda, jenž zběhl ze studií a domů se vrátil jen proto, aby vykonal na bratrovi pomstu za dávnou křivdu. V příběhu hraje důležitou roli Hankova manželka Viv, příliš jemná a oduševnělá vedle svého muže, i tragikomická postava "patriarchy" rodu, tvrdohlavého Henryho, otce obou bratrů, jehož nezničitelný duch ovládá životy všech příbuzných.

Rodinné sídlo se pozvolna rozpadá, řeka, na jejímž břehu je Stamperovi před lety svéhlavě vystavěli, podemílá jeho základy. Zároveň s domem se rozkládá i sama rodina - její členové podlehli vášním, jež by obstály v řecké tragédii.